

महाराष्ट्र राज्य
सांख्यिकी गोषवारा

**STATISTICAL ABSTRACT
OF
MAHARASHTRA STATE**

1987-88

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
DIRECTORATE OF ECONOMICS & STATISTICS
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
BOMBAY

Government Press Nagpur

1993

[Price Rs. 150.00]

RY

महाराष्ट्र राज्य
सांख्यिकी गोषवारा

STATISTICAL ABSTRACT
OF
MAHARASHTRA STATE

1987-88

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
DIRECTORATE OF ECONOMICS AND STATISTICS
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
BOMBAY

प्रस्तावना

राज्य सांख्यिकी गोपवारा हे प्रकाशन १९८७-८८ या वर्षाकरिता इंग्रजी व मराठी अशा दोन्ही भाषांतून तयार करण्यात आले असून हा या मालिकेतील तेविसावा अंक आहे. या प्रकाशनात महाराष्ट्र राज्यातील आर्थिक व सामाजिक बाबींवरील माहिती शक्यतो १९८७-८८ या वर्षाकरिता देण्यात आली आहे. जेथे १९८७-८८ ची माहिती उपलब्ध नाही तेथे अद्ययावत उपलब्ध माहिती देण्यात आली आहे.

२. केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, नवी दिल्ली यांनी राज्य सांख्यिकी गोपवारा संबंधात केलेल्या शिफारशीनुसार या प्रकाशनाच्या स्वरूपात १९८२-८३ व १९८३-८४ या एकत्रित अंकापासून काही थोडे बदल करण्यात आले आहेत. पूर्वीच्या अंकातील तक्त्यांचा संदर्भ लक्षात घेण्यासाठी या अंकातील तक्त्यांच्या क्रमांकपुढे पूर्वीच्या अंकातील तक्त्यांचे क्रमांक कंसात दर्शविले आहेत.

३. या शिवाय या प्रकाशनामध्ये महाराष्ट्र राज्याच्या एका नकाशाचा समावेश करण्यात आला आहे.

४. महाराष्ट्र राज्य व त्यातील जिल्हांतील सामाजिक व आर्थिक बाबींचा अभ्यास करू इच्छिणाऱ्यांना हे प्रकाशन संदर्भ ग्रंथ म्हणून उपयुक्त होईल अशी आशा आहे.

५. राज्य शासन, केंद्र शासन, स्थानिक संस्था आणि इतर संस्थांची निरनिराळी खाती व कार्यालये यांनी आवश्यक ती माहिती प्रकाशनाच्या या तेविसाव्या अंकात समाविष्ट करण्यासाठी दिली त्यांचा या सहकार्याबद्दल मी आभारी आहे.

मुंबई :
दिनांक ऑगस्ट, १९९१.

अ. कृ. कागलकर,
अर्थ व सांख्यिकी संचालक, मुंबई.

P R E F A C E

The Statistical Abstract for the year 1987-88 (both in Marathi and in English) is the twenty-third in the series. It gives data on socio economic characteristics of the State as far as possible for the year 1987-88 and for the latest year when information for 1987-88 is not available.

2. From the issue of 1982-83 and 1983-84 (combined) the form of this publication is some what modified so as to take account the recommendations of the Central Statistical Organisation, New Delhi in preparation of State Statistical Abstracts. For facilitating reference to the tables in the previous issue the serial numbers of the tables as given in the previous issue are also given in the bracket after the serial numbers of the tables in the present publication.

3. A map of Maharashtra State has been included in this issue.

4. It is hoped that this publication will be found useful as a reference book by those interested in studying the socio economic aspects of Maharashtra and its districts.

5. I am thankful to the different departments and offices of the State Government, Government of India, Local Bodies and other organisations for their co-operation in supplying requisite data for inclusion in this publication.

Bombay ;
Dated Aug. 1991.

A. K. Kagalkar,
Director of Economics and
Statistics, Bombay.

महाराष्ट्र राज्य सांख्यिकी गोषवारा
STATISTICAL ABSTRACT OF MAHARASHTRA STATE
1987-88

अनुक्रमणिका

CONTENTS

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (4)
(i)	जिल्हाच्या पुनर्रचनेबाबतची टिप्पणी	(xv)	Note on reorganisation of districts in Maharashtra.
(ii)	प्रास्ताविक	(xvii)	Introductory.
(iii)	दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र (सामान्य माहिती, भारताशी तुलना).	1	Maharashtra State at a glance (General information, comparison with India).
(iv)	निवडक विषयांवरील सारांशाचे तक्ते	7	Summary tables on selected topics.
(v)	जिल्हावार निवडक निर्देशांक	23	Districtwise Selected indicators ✓
1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या :			Area and Population :
1-1	१९८१ च्या जनगणनेनुसार क्षेत्रफळ व लोकसंख्या	43	Area and population according to 1981 population census. ✓
1-2	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	46	Scheduled Castes population.
1-3	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या	47	Scheduled Tribes population.
1-4	नवबौद्धांची लोकसंख्या	48	Neo Buddhist population.
1-5	१९०१ पासूनच्या लोकसंख्येतील दशवर्षीय चढउतार	49	Decadal variation in population since 1901.
1-6	गावे व शहरांची संख्या	54	Number of Villages and Towns.
1-7	ह्रदयांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण	56	Villages classified by population.
1-8	शहरे/शहर संकुलांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण	58	Towns/Urban agglomerations classified by population.
1-9	शहरांची, नागरी भागांची आणि ग्रामीण भागांची लोकसंख्या.	60	Population of towns, urban areas and rural areas. ✓
1-10	ग्रामीण व नागरी भागांतील लिंगानुसार काम करणारे, सीमांतिक कामगार व काम न करणारे.	67	Main workers, marginal workers and non-workers by sex in rural and urban area. ✓
1-11	मुख्यतः काम करणाऱ्यांची औद्योगिक प्रकारानुसार वर्गीकरी.	74	Classification of main workers by industrial category. ✓
1-12	लोकसंख्या व काम करणारे यांचे वयोगट व लिंग यानुसार वर्गीकरण.	78	Distribution of population and workers by age group and sex.
1-13	धर्मानुसार लोकसंख्या.	79	Population by religion.
1-14	राज्यवार लोकसंख्येची ठळक वैशिष्ट्ये	80	Salient features of population by States.
1-15	जिल्हावार अंदाजित लोकसंख्या (१९८२-१९९१)	81	Districtwise projected population (1982-1991). ✓
1-16	एकूण लोकसंख्येतील साक्षरतेचे दर	82	Literacy rates of total population.
1-17	अनुसूचित जातीच्या लोकांतील साक्षरतेचे प्रमाण	83	Literacy rates of scheduled castes population.
1-18	अनुसूचित जमातीच्या लोकांतील साक्षरतेचे प्रमाण	84	Literacy rates of scheduled tribes population.
1-19	विगर शेती व्यवसायातील कामगारांचे मुख्य व्यवसायगटानुसार वर्गीकरण.	85	Occupational classification of persons at work other than cultivation into main divisions. ✓
1-20	राज्यातील विगर शेती व्यवसायातील कामगारांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण (विभाग, गट वगैरे प्रमाणे).	89	Occupational classification of persons at work other than cultivation in the State (according to divisions, groups, etc). ✓
1-21	औद्योगिक गटानुसार काम करणाऱ्यांचे (शेतीव्यतिरिक्त) वर्गीकरण.	92	Industrial classification of persons at work (other than cultivation) by divisions and major groups.
1-22	वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया सेवा व दुरुस्ती या उद्योगधंद्यात काम करणाऱ्यांचे घरगुती उद्योगधंदे व विगर घरगुती उद्योगधंदे यानुसार वर्गीकरण.	102	Distribution of workers in manufacturing, processing, servicing and repairs by household industry and non-household industry.

(ii)

तक्ता क्रमांक Table.No.	विषय	पृष्ठ क्र. Page No.	Subject
(1)	(2)	(3)	(4)
1-23	बिगर घरगुती उद्योगधंदे, व्यापार, व्यवसाय किंवा सेवा हा प्रमुख व्यवसाय असणाऱ्यांचे लिंग व कामाच्या प्रकारानुसार व उद्योगधंद्यानुसार वर्गीकरण.	105	Industrial classification by sex and class of workers of persons at work in non-household industry, trade, business, profession or services as main activity.
1-24	काम करणाऱ्या व काम न करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वयोगटानुसार वर्गीकरण.	108	Female workers and non-workers according to main activity classified by age groups.
1-25	मुख्यतः काम करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वैवाहिक स्थितीनुसार वर्गीकरण.	110	Female main workers according to main activity classified by marital status.
1-26	काम न करणाऱ्या व्यक्तींचे व्यवसाय प्रकार व लिंगानुसार वर्गीकरण.	112	Persons not at work classified by type of activity and sex.
1-27	प्रमुख भाषा बोलणारी कुटुंबे व त्यातील व्यक्तींची जिल्हावार संख्या.	113	Districtwise classification of household and Household population by Languages mainly spoken.
1-28	महाराष्ट्रात व बृहन्मुंबई मध्ये जन्म व नोंदणीचे ठिकाण यांनुसार स्थलांतरितांची लोकसंख्या.	118	Migrants population by place of birth and place of enumeration in Maharashtra, and Greater Bombay.
1-29	महाराष्ट्रात स्थलांतराचे कारण व शेवटचे निवासस्थान.	119	Migrants by place of last residence and reason for Migration in Maharashtra.
2. पर्यावरण सांख्यिकी :			Environment Statistics :
2-1	सामान्यपणे पडणाऱ्या पावसाचे दिवस आणि पाऊस यांची मासिकवार आकडेवारी.	122	Monthwise normal number of rainy days and rainfall.
2-2	महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या केंद्रातील तपमान, १९८७.	124	Temperature at different centres in Maharashtra, 1987.
2-3	महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या केंद्रानुसार सापेक्ष आर्द्रता, १९८७.	125	Relative humidity at different centres in Maharashtra, 1987.
2-4	विविध केंद्रांचे ठिकाणी पडलेला पाऊस, १९८७ ..	126	Rainfall at different centres, 1987.
2-5	पावसाची कक्षा व कालावधी ..	146	Spread and range of rainfall.
3. जीवनविषयक माहिती :			Vital Statistics :
3-1	नोंदणी झालेल्या जल्मांची लिंगानुसार संख्या व जन्मसमयी स्त्री पुरुष प्रमाण.	148	No. of Registered Births classified by sex & sex ratio of births.
3-2	ग्रामीण व नागरी भागातील नोंदणी झालेल्या मृत्यूंचे लिंगानुसार वर्गीकरण.	150	No. of Registered Deaths classified by Sex in Rural & Urban Area.
3-3	प्रमुख कारणानुसार नोंदणी झालेल्या मृत्यूंची संख्या	151	Number of Registered deaths by principal causes.
3-4	लिंगानुसार व वयोगटानुसार नोंद झालेले मृत्यू ..	152	Number of Registered Deaths by age and sex.
3-5	विभागांनुसार बालमृत्यू दर व माता विषयक मृत्यूंचे दर	153	Regionwise infant mortality rate and maternal mortality rate.
3-6	महाराष्ट्र राज्यातील जीवनविषयक महत्त्वाचे दर	154	Important vital rates in respect of Maharashtra State.
3-7	जन्म दर, मृत्यू दर व बाल मृत्यू दर: ..	155	Birth rates, death rates and infant mortality rates.
3-8	प्रमुख कारणानुसार मृत्यूंची संख्या ..	156	Number of deaths by principal causes.
4. गृहनिर्माण :			Housing :
4-1	घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी ..	168	Classification of Houses according to use.
4-2	खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या ..	172	Households by number of rooms occupied.
4-3	वापरातील निवासी घरे व प्रत्येक घरामागे व्यक्तींची संख्या.	175	Number of occupied residential houses and person per house in 1981.

तक्ता क्रमांक Table No.	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (2)
4.4	राहत्या घरांचे छप्पर व भिती यासाठी वापरलेल्या प्रमुख सामानानुसार कुटुंबाचे वर्गीकरण.	176	Distribution of households by predominant material of roof and wall of houses occupied by them.
4.5	बेघर व संस्थात राहणारी लोकसंख्या.	178	Houseless and institutional population.
5. शिक्षण :			Education :
5.1	शिक्षणाच्या प्रकारानुसार मान्यताप्राप्त संस्था.	180	No. of recognised institutions by type of education.
5.2	फक्त मुलींसाठी असलेल्या शैक्षणिक संस्थांची शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संख्या.	181	No. of educational institutions exclusively for girls by type of education.
5.3	वर्गीकरणानुसार शाळांची संख्या.	182	Number of schools according to classification.
5.4	प्रकारानुसार शिक्षकांची संख्या.	184	No. of schools classified by categories.
5.5	प्रकारानुसार विद्यार्थी संख्या.	186	No. of students by categories.
5.6	प्रकारानुसार अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांची संख्या.	188	No. of scheduled castes students by categories.
5.7	अनुसूचित जमातीतील विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या.	190	No. of Scheduled Tribes students by Department.
5.8	अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमातील प्रवेशांची प्रकारानुसार संख्या.	192	Intake of Degree Courses in Engineering by categories.
5.9	शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्था व विद्यार्थी.	193	Institutions and enrolment by type of education.
5.10	पटावरील विद्यार्थी व शिक्षकांची संख्या.	200	Enrolment of students and number of teachers.
5.11	पूर्व-प्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांची इयत्तावार संख्या.	203	Number of pupils in pre-primary, primary and secondary schools by standards.
5.12	प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण संस्थांतील विद्यार्थ्यांची शिक्षणाच्या माध्यमानुसार संख्या.	206	Number of pupils in primary and secondary institutions according to medium of instructions.
5.13	प्रमुख परीक्षांचे निकाल.	209	Examination results (Major examinations).
5.14	संस्थेच्या प्रकारानुसार तांत्रिक शिक्षण संस्था.	212	Technical institutions by type of institutions.
5.15	तंत्र निकेतन संस्थांची त्यांचे वर्गवारीनुसार संख्या, प्रवेश क्षमता, नाव नोंदविलेले, उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी आणि शिक्षकांची संख्या.	214	Number of technical institutions, intake capacity, enrolment, outturn and number of teachers by category of institutions.
5.16	शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील मंजूर केलेल्या जागा, प्रवेश क्षमता व उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या.	215	Number of sanctioned seats, intake capacity and outturn of Government industrial training institutions.
5.17	अभियांत्रिकी, तंत्रशास्त्र व तंत्रनिकेतन अभियांत्रिकी महाविद्यालयाच्या अंतिम वर्षाच्या परिक्षेत बसलेल्या व उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या.	216	Number of students appeared and passed in final year examination of engineering, technology and polytechnic colleges during the calendar year.
6. जनता संपर्क :			Mass Communication :
6.1	मुख्य भाषामधून प्रसिद्ध झालेली वृत्तपत्रे व नियतकालिके यांची संख्या.	218	Number of newspapers, periodicals published by major languages.
6.2	जिल्हावार छापखान्यांची संख्या.	219	Number of printing presses by districts.
6.3	छापखाने व निरनिराळ्या भाषांतील नियतकालिके.	220	Presses and periodicals in different languages.
6.4	प्रकाशित पुस्तके व नियतकालिके याविषयी सांख्यिकी.	226	Statistics of books and periodicals published.
6.5	पुस्तके व नियतकालिके यांचे भाषावार वर्गीकरण.	226	Classification of books and periodicals according to languages.
6.6	प्रसिद्ध झालेली पुस्तके व नियतकालिके यांची विषयवार वर्गवारी.	227	Distribution of books and periodicals published according to subjects.

तक्ता क्रमांक Table No.	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (2)
	7. आरोग्य :		Health :
7.1	वैद्यकीय (विषमचिकित्सा) संस्थांची संख्या	230	Number of Medical (Allopathic) Institutions.
7.2	आयुर्वेदिक, युनानी व होमिओपथिक संस्थांची संख्या	232	Number of Ayurvedic, Unani & Homoeopathic institutions.
7.3	वैद्यकीय संस्थामधील खाटांची संख्या	233	Number of beds in Medical institutions.
7.4	सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहाय्यित संस्थांकडून मिळालेल्या वैद्यकीय सुविधा.	234	Medical facilities available through public and public-aided institutions.
	8. कुटुंब कल्याण :		Family Welfare :
8.1	कुटुंबकल्याण केंद्रांची / चिकित्सालयांची संख्या	236	Number of family welfare centres/clinics.
8.2	महाराष्ट्रातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रम १९८७-८८ करिता	237	Family Welfare Programme in Maharashtra during 1987-88
8.3	कुटुंब कल्याण केंद्रांची संख्या व त्यांचे कार्य	238	Number of family welfare centres operating and work done.
	9. समाज कल्याण सेवा :		Social Welfare Services :
9.1	उद्देश व साधनानुसार आर्थिकदृष्ट्या दुबळ्या घटकांकरिता कर्ज व अनुदानाचे वाटप.	240	Loans and grants disbursed to economically weaker sections by purpose and source.
	10. सामाजिक संरक्षण आणि सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय) :		Social Security and Social Defence (Police, Crimes and Judicial) :
10.1	महाराष्ट्र राज्यातील पोलीस ठाणी व पोलीसांची संख्या (रेल्वे धरून परंतु बृहन्मुंबई वगळून).	242	Police stations and Police force in Maharashtra State (including Railways but excluding Greater Bombay).
10.2	महाराष्ट्र राज्यातील पोलीसांवरील खर्च व पोलीसांची संख्या.	243	Cost and strength of police in Maharashtra.
10.3	इंडियन पिनल कोडवरील महाराष्ट्र राज्यात झालेले दखलपत्र गुन्हे (गुन्ह्यांचे प्रयत्न धरून).	246	Cognizable offences (including attempts) under Indian Penal Code in Maharashtra State
10.4	बृहन्मुंबईतील दखलपत्र गुन्हे—भाग-१	248	Cognizable crimes in Greater Bombay—Part-I.
10.5	बृहन्मुंबईतील दखलपत्र गुन्हे—भाग-२	250	Cognizable crimes in Greater Bombay—Part-II.
10.6	बृहन्मुंबईतील दखलपत्र नसलेले गुन्हे—भाग-१	252	Non-cognizable crimes in Greater Bombay—Part-I.
10.7	बृहन्मुंबईतील दखलपत्र नसलेले गुन्हे—भाग-२	254	Non-cognizable crimes in Greater Bombay—Part-II.
10.8	बृहन्मुंबईतील व महाराष्ट्र राज्यातील (बृहन्मुंबई वगळून) चोरीस गेलेली व परत मिळालेली मालमत्ता.	256	Property stolen and recovered in Greater Bombay and in Maharashtra State (excluding Greater Bombay).
10.9	महाराष्ट्र राज्यातील दखलपत्र गुन्हे (रेल्वे धरून परंतु बृहन्मुंबई वगळून)—भाग-१.	257	Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railways but excluding Greater Bombay)—Part-I.
10.10	महाराष्ट्र राज्यातील दखलपत्र गुन्हे (रेल्वे धरून व बृहन्मुंबई वगळून)—भाग-२.	262	Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railways but excluding Greater Bombay)—Part-II.
10.11	अपील व मूळ अधिकारिता वापरणाऱ्या न्यायालयीन अधिकार्यांची संख्या.	264	Number of judicial officers exercising appellate and original jurisdiction in Maharashtra State.
10.12	महाराष्ट्र राज्यातील न्यायालयीन निर्णय दिलेली, नवीन आलेली व ज्यात दोषारोप केले आहेत अशी प्रकरणे (मुंबई उच्च न्यायालयाचे हद्दीतील).	265	Number of cases decided in and receipts and charges of the Courts in the State of Maharashtra (Territory subject to the High Court of Bombay).
10.13	महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी न्यायालयात दाखल केलेल्या दिवाणी दाव्यांची संख्या, वर्णन व मुल्य.	266	Number, description and value of Civil Suits instituted in the Civil Courts in the State of Maharashtra.
10.14	महाराष्ट्रातील मूळ शाखेच्या अधिकारक्षेत्रातील दिवाणी प्रकरणांच्या चौकशीचे सर्वसाधारण निकाल.	268	General results of the trial of civil cases of original jurisdiction in Maharashtra.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (2)
10.15	महाराष्ट्रातील विविध वर्गांच्या न्यायाधिकरणात चौकशी चालू असलेल्या फौजदारी प्रकरणांचे सर्वसाधारण निकाल.	269	General results of trials of criminal cases in the tribunals of various classes in Maharashtra.
10.16	महाराष्ट्र राज्यातील फौजदारी प्रकरणाबाबत अपिले व फेरतपासणीचे सर्वसाधारण निकाल.	272	General results of appeals and revisions in criminal cases in Maharashtra State.
10.17	महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी अपिल न्यायालयाचा वारंवार.	274	Business of the Civil Appellate Courts in Maharashtra State.
10.18	महाराष्ट्र राज्यात नोंदलेले गुन्हे	275	Number of offences reported in Maharashtra State.
10.19	फौजदारी गुन्हांचे बाबतीत दिलेल्या शिक्षा .. .	277	Punishments inflicted in criminal cases in Maharashtra.
10.20	कारागृहातील व दुय्यम कारागृहातील कैदी ..	278	Prisoners confined in jails and subsidiary jails.
10.21	कारागृहात दाखल केलेल्या व वर्षअखेर राहिलेल्या कैद्यांची लिंगानुसार संख्या व चालू वर्षात कैद केलेल्या कैद्यांची (न्यायिक कैदी फक्त) लिंग, ज्ञय, साक्षरता व पूर्वीच्या व्यवसायानुसार संख्या.	279	Number of convicts admitted and remained in Jail at the close of the year by sex and convicts imprisoned during the year by sex, age, literacy and previous occupation (for judicial convicts only).
10.22	कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची लिंग, शिक्षेचे स्वरूप व शिक्षेची मुदत यानुसार संख्या न्यायिक कैदी तसेच पूर्वी शिक्षा झालेली असून पुन्हा कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची संख्या.	280	Number of convicts admitted into Jails by sex, nature and length of sentences and convicts admitted into the Jails who had been previously convicted (for judicial convicts only).
10.23	तुरुंगातील कैद्यांवर महारा करणे व त्यांची देखभाल करणाऱ्यावरील खर्च.	281	Expenditure on guarding and maintaining the prisoners in Jail.
	11. राज्य उत्पन्न :		State Income :
11.1	घटक खर्चावर आधारित राज्य उत्पन्न व दरडोई उत्पन्न आणि त्यांचे निर्देशांक.	284	State and per capita domestic product at factor cost and their indices.
11.2	घटक खर्चावर आधारित चालू किमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न.	285	Net State Domestic Product at factor cost by sectors at current prices.
11.3	घटक खर्चावर आधारित स्थिर (१९७०-७१) च्या किमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न.	286	Net State Domestic Product at factor cost by sectors at constant (1970-71) prices.
11.4	घटक खर्चावर आधारित निव्वळ क्षेत्र राज्य उत्पन्नाचे मुख्यक्षेत्रवार निर्देशांक.	287	Indices of net State domestic product at factor cost by major sectors.
11.5	मागील वर्षापेक्षा निव्वळ राज्य उत्पन्नाच्या टक्केवारीतील बदल स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार.	288	Percentage change in net State Domestic Product over the previous year (at 1970-71) constant prices.
11.6	स्थिर (१९७०-७१) च्या किमतीनुसार निव्वळ राज्याचे व केंद्रशासित प्रदेशांचे दरडोई उत्पन्न.	289	Per capita income in selected States/Union Territories of India at constant (1970-71) prices.
11.7	औद्योगिक गटानुसार झालेले चालू किमतीनुसार राज्य उत्पन्न (सुधारित मालिका).	290	State income of Maharashtra by industrial origin at current prices (Revised Series).
11.8	औद्योगिक गटानुसार झालेल्या चालू किमतीनुसार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी.	291	Percentage distribution of State income by industrial origin at current prices.
11.9	औद्योगिक गटानुसार झालेले (१९७०-७१) स्थिर किमतीनुसार राज्य उत्पन्न (सुधारित मालिका).	292	State income by industrial origin at constant (1970-71) prices (Revised series).
11.10	औद्योगिक गटानुसार झालेल्या (१९७०-७१) स्थिर किमतीनुसार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी.	293	Percentage distribution of State income by industrial origin at constant (1970-71) prices.
11.11	औद्योगिक गटानुसार झालेल्या राज्य उत्पन्नाचे स्थिर (१९७०-७१) किमतीनुसार निर्देशांक.	294	Indices of State income by industrial origin at constant (1970-71) prices.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (2)
	12. शेती :		Agriculture:
12.1	जमिनीचा वापर (१९८७-८८)	297	Land Utilization (1987-88).
12.2	प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र आणि त्याचे उत्पादन (१९८७-८८).	300	Area and outturn of principal crops (1987-88).
12.3	जास्त उत्पादित पिकांच्या प्रकारानुसार क्षेत्र व दर हेक्टरी सरासरी उत्पादन.	306	Area and Average yield per hector of HYV crops.
12.4	भारतातील राज्यवार प्रमुख पिकांचे सरासरी उत्पादन	307	Average yield of important crops in India by States.
12.5	आकार वर्गीयमाणे वहित धारण जमिनीच्या संख्या	308	Number of operational holdings by size groups.
12.6	प्रकारानुसार एकूण वहित धारण जमिनीच्या संख्या व क्षेत्र.	310	Number and area of holdings by tenure and by size groups.
12.7	जिल्हानिहाय रासायनिक खतांचा वापर	311	Districtwise Consumption of chemical fertilizers.
12.8	शेतीची यंत्रे आणि अवजारे	312	Agricultural machinery and implements.
12.9	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या उत्पादनांचे निर्देशांक.	314	Index numbers of production of principal crops in Maharashtra State.
12.10	जिल्हावार मुख्य पिकांखालील क्षेत्र	316	Area under major crops in each district.
12.11	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांखालील क्षेत्राचे निर्देशांक.	318	Index numbers of area of principal crops in Maharashtra State.
12.12	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या सरासरी उत्पादनांचे निर्देशांक.	320	Index numbers of average yield of principal crops in Maharashtra State.
12.13	जिल्हावार बांधवदिस्ती केलेली जमीन	322	Area banded in each district.
12.14	वहितीची खाती आणि त्यांचे क्षेत्र	323	Number of operational holdings and area operated.
	13. जलसिंचन :		Irrigation :
13.1	सिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजलेले क्षेत्र	326	Area irrigated by different sources of irrigation.
13.2	जिल्ह्यानुसार सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र व लागवडी खालील एकूण क्षेत्र.	327	Gross area irrigated and gross cropped area.
13.3	विविध पिकांनुसार सिंचनाखालील क्षेत्र	328	Area irrigated under different crops.
13.4	बागायती विहिरींची संख्या	330	Number of irrigation wells.
13.5	निर्मित सिंचन क्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र	331	Irrigation potential created and irrigated area.
	14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय :		Animal Husbandry & Dairy :
14.1	जिल्हावार पशुधनाची संख्या	334	Livestock in each district.
14.2	पशुसंवर्धनासाठी मूलभूत सुविधा	338	Infrastructural facilities in animal Husbandry.
14.3	पशुवैद्यकीय संस्थांनी केलेले काम	340	Work done in Veterinary Institutions.
14.4	दुग्ध शाळा आणि शीतकरण केंद्रांची संख्या व त्यांची क्षमता.	342	No. of milk/plantes and milk chilling centres and their capacity.
14.5	उपचार केलेल्या व खच्ची केलेल्या जनावरांची संख्या (१९८७-८८)	343	Number of Animals treated and castrated. (1987-88).
14.6	पशुवैद्यकीय संस्थांची संख्या	348	Number of veterinary institutions.
14.7	पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती	349	Miscellaneous statistics relating to animal husbandry

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (2)
	15. वनशास्त्र व लाकूडतोड :		Forestry and Logging :
15-1	मालकीनुसार वनक्षेत्र	352	Area under Forest classified by "Ownership".
15-2	प्रमुख वनोत्पादने आणि मूल्य	353	Quantity & value of Major Forest produce.
15-3	आगी आणि गुरांपासून सुरक्षित वनक्षेत्र	355	Forest area protected from fire and cattle grazing.
15-4	महत्वाच्या जातीच्या झाडांच्या लागवडीचे क्षेत्र	356	Plantation of important species.
15-5	वनापासून महसूल व वनामाठी खर्च	357	Revenue from Forests & expenditure on Forests.
15-6	निरनिराळ्या प्रकारच्या वनाखालील क्षेत्र ...	358	Area under different types of forests.
	16. मत्स्यव्यवसाय :		Fisheries :
16-1	मासळांच्या प्रकाराच्या गटानुसार पकडलेली व उतरवलेली मासळी.	362	Fish catch and landings by group of species.
16-2	पकडलेल्या मासळांची विल्हेवाट (सागरी व भूजळ)	363	Disposal of Fish Catch (Marine and Inland).
16-3	खारवण केंद्रात केलेली माशांची आयात, मिठाचे वाटप आणि खारवलेले मासे.	364	Quantity of fish brought for curing, salt issued and fish removed at different centres.
16-4	मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती ..	365	Miscellaneous statistics relating to fisheries.
16-5	सागरी मत्स्योत्पादन	366	Marine fish production.
16-6	प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन	367	Varietywise marine fish production.
16-7	मासळांच्या प्रमुख प्रकारच्या मत्स्योत्पादनाचा एकूण मत्स्योत्पादनाच्या मूल्यातील हिस्सा (शेकडेवारी).	368	Percentage share of prominent varieties in total valuation of fish production.
16-8	निरनिराळ्या प्रकारच्या सागरी माशांच्या सरासरी घाऊक किमती (वार्षिक).	369	Average annual wholesale (Boatside) prices of fish of various varieties.
	17. ग्रामविकास व सहकार :		Rural Development and Co-operation :
17-1	सर्व सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	372	Selected statistics of all Co-op. Societies.
17-2	प्रकारानुसार सहकारी संस्था व बँकांचे वर्गीकरण	373	Co-operative Societies and Bank classified by types.
17-3	कृषि पत व बहुउद्देशीय संस्थांचे कार्य	376	Operation of agricultural credit and multipurpose societies.
17-4	बिगरकृषि पत संस्थांचे कार्य.	378	Operation of non-agricultural credit societies.
17-5	सहकार व भूविकास बँकेची निवडक सांख्यिकी	379	Selected statistics of State Co-op. Land Development Bank.
17-6	मध्यवर्ती सहकारी बँकांची निवडक सांख्यिकी	380	Selected statistics of Central Co-op. Banks.
17-7	राज्य शिखर सहकारी पणन संघाची निवडक सांख्यिकी.	381	Selected statistics of Apex State Marketing Federation.
17-8	मध्यवर्ती ग्राहक भांडाराची निवडक सांख्यिकी	382	Selected statistics of Central consumers stores.
17-9	मजूर सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	382	Selected statistics of Labour Contract Societies.
17-10	प्राथमिक गृहनिर्माण सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी.	383	Selected statistics of Primary Housing Co-operative Societies.
17-11	दुग्धशाळा व दुग्ध पुरवठा सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी.	384	Selected statistics of Dairy and Milk Supply Co-op. Societies.
17-12	महाराष्ट्रातील महिला सहकारी संस्थांचे वर्षवार निवडक सांख्यिकी.	384	Yearwise selected statistics of Women Co-operative Societies in the State.
17-13	औद्योगिक सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी.	385	Selected statistics of Industrial Co-op. Societies.

तपसा क्रमांक Table No.	विषय	पृष्ठ क्र. Page No.	Subject
(1)	(2)	(3)	(2)
17-14	कृषि व बिगर कृषि पत शिखर आणि मध्यवर्ती संस्थांचे व्यवहार.	386	Operation of agricultural and non-agricultural credit apex and Central Institutions.
17-15	सहकारी पणन संस्थांचे व्यवहार	388	Operation of co-operative marketing societies.
17-16	सहकारी उत्पादक संस्थांचे व्यवहार	390	Operation of co-operative productive enterprises.
17-17	इतर सहकारी संस्थांचे व्यवहार	392	Operation of other co-operative societies.
	18. खाणी :		Mining And Quarrying :
18.1	खनिज व एकूण खाणी	396	No. of Mines of Mineral ores.
18.2	खनिज उत्पादन	397	Mineral production.
	19. उत्पादन :		Manufacturing :
19.1	नोंदणीकृत झालेले कारखाने.	400	Number of Registered Factories.
19.2	निर्मिती करणाऱ्या उद्योगांचे उत्पादन व रोजगार (मालिका).	401	Production and employment of manufacturing industries (Series).
19.3	खादी व ग्रामीण मंडळाकडून निरनिराळ्या उद्योगांना दिलेले अनुदान व कर्ज पुरवठा.	402	Amounts of grants and loans disbursed to various industries by khadi and village industries Boards.
19.4	औद्योगिक क्षेत्रातील भूखंड विकास.	403	Industrial area and Estates Developed.
19.5	चालू कारखात्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण.	405	Distribution of working factories according to working strength (1985).
19.6	चालू कारखात्यांची व त्यातील सरासरी दैनिक कामगारांची प्रमुख उद्योग गटांनुसार संख्या.	408	Number of working factories and average daily employment in major groups of industries during the year.
19.7	महाराष्ट्राची औद्योगिक उत्पादन	412	Industrial production in Maharashtra.
19.8	वार्षिक उद्योग पाहणी (गणना—नैर गणना)	413	Annual survey of industries (census+non-census).
	20. वीज व ऊर्जा :		Electricity and Power :
20.1	उपयोगानुसार वीजेचा पुरवठा व वापर.	416	Consumption of Electricity power by uses.
20.2	विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या	417	Number of towns/ villages electrified.
20.3	महाराष्ट्रातील विजेचा पुरवठा व वापर	418	Supply of electricity in Maharashtra State.
	21. व्यापार :		Trade :
21.1	लोहमागनि व जलमागनि निवडक वस्तुंची महाराष्ट्र राज्यातील निर्यात.	420	Exports of selected commodities by rail and river.
21.2	लोहमागनि व जलमागनि निवडक वस्तुंची महाराष्ट्र राज्यातील आयात.	422	Imports of selected commodities by rail and river.
21.3	मुंबई बंदरात आयात झालेला माल	424	Imports into Bombay port.
21.4	मुंबई बंदरातून निर्यात होणारा माल	427	Exports from Bombay port.
	22. परिवहन :		Transport :
22.1	महाराष्ट्र राज्यातील नोंद केलेली मोटार वाहने.	430	Number of Motor Vehicles Registered by District in the State.
22.2	निरनिराळ्या विभागांच्या देखमाली खालील रस्ते.	432	Kilometrage allotted to operators by various Authority.
22.3	वाहनांच्या प्रकारानुसार अपघातांची संख्या.	433	Number of accidents by type of vehicles involved.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (2)
22.4	राजमार्गाची वाणिज्यिक विभागाची एकूण प्रगती	435	Progress of State Roadways Commercial wing
22.5	प्रकारानुसार जिल्हानिहाय रस्ते लांबीचे वर्गीकरण	436	Road length classified by category by district.
22.6	३१ मार्च १९८८ रोजी राज्यातील लोहमार्गाची लांबी.	437	Railways route length as on in the State 31st March 1988.
22.7	वर्गावरीलनुसार रस्त्यांची लांबी.	438	Road length according to different classes
22.8	पृष्ठभागाच्या प्रकारानुसार रस्त्यांची लांबी ..	439	Road length according to surface type
22.9	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची माहिती	440	Operations of Maharashtra State Road Transport Corporation.
22.10	मुंबई गोदीत आलेल्या किंवा बंदरात नांगरलेल्या वाफेवरच्या आणि सुसज्ज जहाजांची संख्या व त्यांचे वजन (शासकीय किंवा व्यापारी).	441	Number & tonnage of steam and square-rigged vessels (Government and merchant) which entered the Bombay docks or were berthed at the harbour walls and paid dues.
22.11	मुंबई येथील जहाजे दुहेस्त करण्याच्या गोदीत आलेल्या जहाजांची संख्या व वजन.	441	Number and tonnage of vessels docked in Mereweather and Hughes dry docks in Bombay.
22.12	मुंबई बंदरातून येणाऱ्या व जाणाऱ्या प्रवाशांची वाहतूक (शिडाच्या जहाजातून आणि बंदरावरील नावेतून होणारी प्रवासी वाहतूक वगळून).	442	Number of passengers, arrived and departed from Bombay port (exclusive of passengers carried by sailing vessels and harbour ferries).
22.13	महाराष्ट्र राज्यातील गौण बंदरातून होणारी प्रवाशांची वाहतूक.	444	Passenger Traffic at minor ports of Maharashtra State.
22.14	महाराष्ट्र राज्याच्या गौण बंदरातून हाताळलेला (आयात व निर्यात) माल.	445	Cargo (imports and exports) handled at minor ports of Maharashtra State, etc.
22.15	निरनिराळ्या विमानतळावरून होणारी प्रवासी व माल वाहतूक.	446	Passengers and freight traffic originating at various airports.
22.16	वाणिज्य विषयक वाहनांच्या दैनिक सरासरी वाहतूक संघनतेनुसार रस्ते लांबी	447	Distribution of Road length according to the average traffic intensity of commercial vehicles.
	23. पणन व साठवणूक :		Marketing and Storage :
23.1	जिल्हानिहाय नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या	450	Number of regulated markets by districts.
23.2	गोदामांची संख्या व साठवणूक क्षमता.	451	Number of Godown and capacity of storage.
23.3	शासकीय गोदामांची संख्या व त्यांची क्षमता.	452	Number and capacity of State, owned warehouses.
23.4	निवडक वस्तूंची संख्याद्वारे खरेदी	453	Procurement of selected commodities by agencies.
23.5	अधिकृत शिधावाटप दुकाने	454	No. of Authorised Fair Price Shops
	24. संपर्क साधने :		Communications :
24.1	टपाल व तार घरे.	456	No. of Postal Institution.
	25. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक :		Tourism and Civil Aviation :
25.1	मुंबईत उतरणारे परदेशी पर्यटक	458	Foreign Tourists disembarking at Bombay.
	26. कामगार व सेवायोजन :		Labour and Employment :
26.1	दुकाने, संख्या अधिनियम, १९४८ या खालील रोजगार.	462	Employment under Shops & Establishments Act, 1948.
26.2	सार्वजनिक क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची संख्या-उद्योग गटानुसार संख्या.	463	Number of Registered working factories and Average daily workers employed categorywise in public sector.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (2)
26.3	खाजगी क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्याची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या.	464	Number of Registered working factories and Average Daily workers employed categorywise in private sector.
26.4	माजी सैनिक, मागासवर्गीय व अनुसूचित जातीच्या कर्मचाऱ्यांचे वर्षवार अभिवेदन.	466	Yearwise representation of Scheduled Castes, Backward Classes and Ex-Serviceman (Number).
26.5	रोजगार विनिमय केंद्रानुसार नोंदणी झालेल्या अर्जदारांची नोकरी मिळालेल्यांची व जाहिर झालेल्या रिकाम्या जागांची संख्या.	467	Registrations, placings and vacancies notified by Employment Exchanges (Number) as on.
26.6	उद्योगांच्या प्रकारानुसार रोजगार.	467	Industrywise Employment.
26.7	खाणी, मळे, बंदरे इत्यादी मधील रोजगार.	468	Employment in Mines/Plantation/Harbours/Ports, etc.
26.8	खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील अंदाजित रोजगार	469	Estimated Employment in Private and Public Sector.
26.9	राज्य लोक सेवा आयोगाद्वारे जाहिरात दिलेल्या पदांची व शिफारस केलेल्या उमेदवारांची संख्या.	470	Number of Posts advertised and candidates recommended by the State Public Service Commission.
26.10	औद्योगिक दुखापतीची संख्या.	471	Statewise Industrial Injuries.
26.11	अपघात झालेल्या कामगारांची संख्या व रशान भरपाईपोटी दिलेली रक्कम.	472	Number of workers who were involved in accidents and compensation paid to them.
26.12	उद्योगानुसार संप व टाळेबंदीची संख्या.	473	Industrywise number of strikes and lock-outs.
26.13	औद्योगिक तंटे.	474	Industrial disputes.
26.14	सभासद संख्येनुसार कामगार संघटना.	475	Distribution of Trade Unions according to their membership size.
26.15	शेतमजूर आणि कुशल कामगार यांना मिळणारे वेतन	476	Wages paid to Agril. and skill labourers for the year.
26.16	कारखान्यात काम करणाऱ्या स्त्रियांची संख्या व त्यांना दिलेले प्रसूतीविषयक फायदे.	477	Yearwise number of female workers employed in factories and Maternity Benefit given.
26.17	सुती कापड उद्योग व यंत्रोत्पादक कारखान्यातील निवडक केंद्रातील गैरहजेरी.	478	Absenteeism in Cotton Textile and Engineering industries at selected centers.
26.18	श्रमिक नुकसानभरपाई कायदा, १९२३ खालील प्रकरणे.	480	Cases decided under Workmen's Compensation Act 1923.
26.19	नोंदणीत कामगार संघटनांची संख्या, सभासद संख्या, उत्पन्न, खर्च व निधी.	481	Number of registered Trade Unions, Membership, income, expenditure and funds.
26.20	जिल्हावार स्त्री-पुरुष राज्य शासकीय कर्मचारी	482	State Government employees by sex and district.
26.21	जिल्हावार शासकीय कर्मचारी.	483	Districtwise Government Employees.
26.22	जिल्हावार स्त्री-पुरुष जिल्हापरिषदातील कर्मचारी	484	Districtwise male/female employees in Zilla Parishad.
26.23	जिल्हावार स्त्री-पुरुष नगरपरिषदातील कर्मचारी	485	Municipal Council employees by sex and district.
26.24	जिल्हावार व धर्मानुसार राज्य शासकीय कर्मचारी	486	State Government employees by religion and district.
26.25	जिल्हावार व धर्मानुसार जिल्हापरिषदातील कर्मचारी.	487	Districtwise & religionwise employees in Zilla Parishad.
26.26	जिल्हावार व धर्मानुसार नगरपरिषदातील कर्मचारी	488	Municipal Council employees by religion and district.
26.27	पदाचा वर्ग व एकूण वित्तलब्धीच्या गट व वर्गांनुसार राज्य शासकीय कर्मचारी.	488	State Government employees by class and total emoluments.
26.28	पदाचा वर्ग व एकूण वित्तलब्धीच्या गटानुसार जिल्हा परिषदातील कर्मचारी.	490	Zilla Parishad employees by class according to total emoluments.
26.29	पदाचा वर्ग व एकूण वित्तलब्धीच्या गटानुसार नगरपरिषदातील कर्मचारी.	491	Municipal Council employees by class and total emoluments.
26.30	जिल्हावार व पदाच्या वर्गांनुसार राज्य शासकीय कर्मचारी.	492	State Government employees by class and District.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (2)
26.31	जिल्हावार व पदाच्या वर्गानुसार जिल्हा परिषद कर्मचारी.	493	Zilla Parishad employees by class and District
26.32	जिल्हावार व पदाच्या वर्गानुसार नगरपरिषद कर्मचारी.	494	Municipal Council employees by class and District
26.33	पदाचा वर्ग व मूळ वेतनाच्या गटानुसार राज्य शासकीय कर्मचारी.	495	State Government employees by class and Basic Pay range.
26.34	पदाचा वर्ग व मूळ वेतनाच्या गटानुसार जिल्हा परिषद कर्मचारी.	496	Zilla Parishad employees by class and Basic Pay ranges.
26.35	पदाचा वर्ग व मूळ वेतनाच्या गटानुसार नगर-परिषद कर्मचारी.	497	Municipal Council employees by class and Basic Pay ranges.
26.36	जिल्हावार व सामाजिक गटानुसार राज्य शासकीय कर्मचारी.	498	State Government employees by Social Group and District.
26.37	जिल्हावार व सामाजिक गटानुसार जिल्हा परिषद कर्मचारी.	499	Zilla Parishad employees by Social Group and District.
26.38	जिल्हावार व सामाजिक गटानुसार नगरपरिषद कर्मचारी.	500	Municipal Council employees by Social Group and District.
26.39	जिल्हावार व पदाच्या वर्गानुसार राज्य शासनातील रिक्त पदे.	501	Vacant Post in each district according to class.
26.40	जिल्हावार व पदाच्या वर्गानुसार जिल्हापरिषदांतील रिक्त पदे.	502	Districtwise and classwise vacancies in Zilla Parishads.
26.41	जिल्हावार व पदाच्या वर्गानुसार नगरपरिषदांतील रिक्त पदे.	503	Districtwise and classwise vacancies in Nagar Parishad.
26.42	जिल्हानिहाय व प्रशासकीय विभागावर राज्य शासकीय कर्मचारी.	504	Districtwise & Administrative Departmentwise distribution of State Government Employees.
26.43	प्रशासकीय विभागावर व पदाचा वर्गानुसार राज्य शासकीय कर्मचारी.	506	Administrative Departmentwise & Classwise State Government Employees.
26.44	सामाजिक गट व पदाच्या वर्गानुसार राज्य शासकीय कर्मचारी.	507	State Government employees according to Social Group and Class.
26.45	सामाजिक गट व पदाच्या वर्गानुसार जिल्हा परिषद कर्मचारी.	508	Zilla Parishad employees according to Social Group & Class.
26.46	सामाजिक गट व पदाच्या वर्गानुसार नगर परिषद कर्मचारी.	509	Municipal Council employees according to Social Group & Class.
26.47	धर्म व पदाच्या वर्गानुसार राज्य शासकीय कर्मचारी	509	State Government employees by Religion & Class.
26.48	धर्म व पदाच्या वर्गानुसार जिल्हा परिषद कर्मचारी.	510	Zilla Parishad employees by Religion & Class.
26.49	धर्म व पदाच्या वर्गानुसार नगर परिषद कर्मचारी.	511	Municipal Council employees by Religion & Class.
26.50	प्रशासकीय विभागावर व पदाच्या वर्गानुसार शासकीय रिक्त पदे.	512	State Govt. Vacant post according to Administrative department and class.
26.51	राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या एकूण वित्तलब्धीवरील प्रशासकीय विभागावर व पदाच्या वर्गानुसार एकूण मासिक खर्च.	513	Administrative department and classwise total monthly expenditure according to total emolument of State Government employees.
26.52	राज्यशासनातील एकूण कर्मचारी, रिक्त पदे व एकूण पदे.	514	Total employees, Vacant posts and total posts in State Government.
26.53	जिल्हा परिषदांतील एकूण कर्मचारी, रिक्त पदे व एकूण पदे.	514	Total employees, Vacant posts and total posts, in Zilla parishad.
26.54	नगर परिषदांतील एकूण कर्मचारी, रिक्त पदे व एकूण पदे.	515	Total employees, Vacant posts and total posts in Municipal Councils.
	27. बँका व विमा व्यवसाय :		Banking and Insurance :
27.1	जिल्हानिहाय व्यापारी बँकाचे कार्यालय.	518	No. of Commercial Banking offices
27.2	लोकसंख्येच्या गटानुसार व्यापारी बँक कार्यालयाचे वर्गीकरण.	529	Commercial Banking offices classified according to population Ranges.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (2)
27-3	वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या पतपुरवठ्याचे व्यवसाया-नुसार जिल्हावार वर्गीकरण.	530	Districtwise and occupationwise classification of outstanding credit of Scheduled Commercial Bank.
27-4	राज्यवार वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या ठेवी आणि कर्ज.	538	Deposits and advances of Scheduled Commercial Banks by State.
27-5	वर्गीकृत व अवर्गीकृत सहकारी बँकांच्या कार्या-लयांची संख्या.	539	Number of offices of scheduled, non-scheduled and co-operative banks.
28. शासकीय अर्थव्यवस्था :			Public finance :
28.1	महाराष्ट्र शासनाचा एकूण महसूल.	542	Total Revenue of Maharashtra Government.
28.2	महसुली लेख्यातून केलेला खर्च.	543	Expenditure met from Revenue Accounts.
28.3	भांडवली अर्थसंकल्प.	543	Capital Budget.
28.4	एकूण अर्थसंकल्पीय स्थिती.	544	Overall Budgetary Position.
28.5	एकूण खर्चाची निरनिराळ्या उद्देशानुसार टक्के-वारी.	544	Percentage distribution of total expenditure into different purpose.
28.6	आर्थिक वर्गीकरणानुसार शासनाच्या खर्चाची टक्के-वारी.	545	Percentage distribution of Govt. expenditure (Economic classification).
28.7	वस्तूनुसार अबकारी कर	546	Excise Revenue by Commodities.
28.8	तिन्वळ उत्पन्न भाटाप्रमाणे आय विवरणांची संख्या व तिन्वळ उत्पन्न.	547	Number of Returns & Net Income by range of Net Income.
28.9	कर उत्पन्न गटानुसार, कर मागणी व कर दात्यांच्या विवरणानुसार उत्पन्न.	548	Number of Returns, Income Returns, Tax payable by status and Returns Income range.
28.10	उत्पन्नाच्या साधनानुसार विवरणाची संख्या, एकूण उत्पन्न व एकूण कर.	550	No. of Returns, Gross Income & Gross Tax by source of Income.
28.11	कपात/सुट्या प्रकारानुसार कपात, सुट व सवलत.	551	Deductions, rebates and relief by Nature of deduction.
28.12	राज्यातील अल्पबचत योजना.	552	Small Savings Scheme in the State.
28.13	महसुली व भांडवली लेख्यांवरील जमा व खर्च	553	Receipts and expenditure on revenue and capital accounts.
28.14	प्रशासकीय विभागांचे उत्पन्न व खर्च	554	Income and outlay account of Administrative Department.
28.15	शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा उत्पादन लेखा	556	Production account of departmental enterprises.
28.16	शासनाचा सर्वसाधारण भांडवली वित्तीय लेखा	558	General Capital finance account of Government.
28.17	वस्तू, सेवा व हस्तांतरित रकमा यांचे व्यवहार : राज्य प्रशासनाचा व शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा.	560	Transactions in goods and services and transfers : Capital accounts of Government administration and departmental commercial undertakings.
28.18	शासनाच्या वित्तीय संपत्तीतील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा.	562	Changes in financial assets: Capital account of Government administration and departmental commercial undertaking.
28.19	शासनाच्या वित्तीय दायित्वातील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा.	564	Changes in financial liabilities: Capital account of Government administration and departmental commercial undertakings.
28.20	रोख रकमा व भांडवल यांचा तालमेल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा लेखा.	564	Cash and capital reconciliation: Account of Government administration and departmental commercial undertakings.

तक्ता क्रमांक Table No.	विषय	पृष्ठ. क्र. Page No.	Subject
(1)	(2)	(3)	(2)
29. किमती आणि निर्देशांक :			Prices and Indices :
29-1	मुंबई बाजारातील काही शेती व इतर आवश्यक वस्तूंच्या घाऊक किमती.	568	Wholesale prices of certain agricultural and other essential commodities at Bombay market.
29-2	वस्तूंच्या गट व उपगटवार अखिल भारतीय घाऊक किमतींचा निर्देशांक (नवीन मालिका).	572	All India index numbers of wholesale prices by groups and sub-groups of commodities (New Series).
29-3	राज्यातील निवडक केंद्रांमधील कामगारांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक.	574	Consumer price index numbers for the working classes in Bombay, Jalgaon, Pune, Solapur, A'Bad, Nanded, and Nagpur.
29-4	नागरी श्रमिकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी ग्राहक किमतीचे निर्देशांक.	581	Consumer price index numbers for Urban non-manual employees.
29-5	राज्यातील निवडक केंद्रांचे कामगारांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक. (नवीन मालिका).	582	Consumers price index numbers for working class at selected centres in the State. (New Series)
29-6	निवडक केंद्रांचे नागरी श्रमिकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक	584	Consumer price index numbers for urban non-manual employees for selected centres.
29-7	औद्योगिक कामगारांकरिता अखिल भारतीय ग्राहक किमतीचे निर्देशांक.	584	Consumer price index numbers for Industrial workers. (All India)
29-8	महाराष्ट्र राज्यातील निवडक केंद्रातील महत्त्वाच्या शेत मालाच्या घाऊक किमती (१९८७-८८).	585	Wholesale prices of certain important agricultural commodities at selected centres in Maharashtra State (1987-88).
29-9	सोने व चांदी यांच्या मुंबई बाजारातील किमती.	590	Prices of gold and silver in Bombay market.
29-10	महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किमतीचा निर्देशांक.	591	Consumer price index number for agricultural labourers in Maharashtra.
29-11	महाराष्ट्रातील नागरी विभागातील किरकोळ किमतीचा गटवार निर्देशांक.	592	Retail price index numbers for urban Maharashtra by groups of commodities.
29-12	महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील किरकोळ किमतीचा गटवार निर्देशांक.	593	Retail price index numbers for rural areas in Maharashtra by groups of commodities.
30. पंचवार्षिक योजना :			Five-Year Plan :
30-1	पंचवार्षिक व वार्षिक योजनेतील तरतूद आणि खर्च.	596	Outlay and expenditure under five year/Annual plans.
30-2	राज्य/केंद्रशासित प्रदेशांची पहिली पंचवार्षिक योजना ते सातव्या पंचवार्षिक योजनेतील दरडोई प्रस्तावित तरतूद खर्च.	598	Per capita plan outlay, expenditure first plan to seventh plan States/union territories.
30-3	राज्य योजना व केंद्र पुरस्कृत योजना,	602	State plan and centrally sponsored programmes.
31. संयुक्त भांडवली संस्था :			Joint Stock Companies :
31-1	कार्थरत, नवीन नोंदणी झालेल्या व निर्धारित संस्था.	604	Companies at work newly registered and Liquidated.
31-2	संयुक्त भांडवली संस्थांची संख्या.	605	Number of joint stock companies.
32. सार्वजनिक अंगीकृत संस्था :			Public undertakings :
32-1	महाराष्ट्र राज्य वित्तीय गृहमंडळाकडून कार-खान्यांना दिलेले कर्ज.	608	No. of Units and Amount of loan advanced by Maharashtra State financial corporations by typed of industry.
32-2	गृहनिर्माण विकास महामंडळास मिळालेले कर्ज व बांधलेली घरे.	609	Loans received and houses constructed by the housing Development board.
32-3	महाराष्ट्र कृषि उद्योग मंडळाची निवडक साध्य विषयक सांख्यिकी.	611	Statistics relating to selected achievements of State Agro Industries Corporation.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्र. Page No. (3)	Subject (2)
33.	सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी :		Public Administration and Electoral Statistics :
33.1	जिल्हा परिषदेमधील क्षेत्र, लोकसंख्या सभासदत्व व उत्पन्न खर्च.	615	Number area, population, membership, income and expenditure of Zilla Parishad.
33.2	जिल्हा परिषदाच्या प्रमुख शीर्षांखालील उत्पन्न.	616	Income of Zilla Parishad by major head.
33.3	जिल्हा परिषदाच्या प्रमुख शीर्षांखालील खर्च.	617	Expenditure of Zilla Parishad by major head.
33.4	जिल्ह्यातील ग्रामपंचायती व पंचायत समिती यांची संख्या.	618	Number of Panchayats and Panchayat Samities by District.
33.5	लोकसभेची व विधान सभेची मतदार संख्या.	619	Number of electors for Lok Sabha and Vidhan Sabha.
33.6	लोकसभा व विधान सभेच्या जिल्हावार एकूण जागा.	620	Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha seats by district.
33.7	विधानसभा १९८५ च्या निवडणूकीत झालेले मतदान, मतांचे शेरकडा प्रमाण व पक्षांनुसार जिंकलेल्या जागा.	621	Election to the Vidhan Sabha; 1985 votes polled, percentage of votes polled and seats won according to parties.
33.8	लोकसभा १९८४ व विधानसभा १९८५ मधील निवडणूकीत झालेले मतदान.	626	No. of votes polled in the latest Lok Sabha 1984 and Vidhan Sabha Elections of 1985.
33.9	भारतातील विधान सभा व लोकसभेच्या जागा	627	Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha seats in India.
33.10	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च.	628	Income and expenditure of Village Panchayats.
33.11	नगरपरिषदा आणि महानगरपालिका यांचे उत्पन्न.	630	Income of Municipal Councils and Corporations.
33.12	नगरपरिषदा आणि महानगरपालिका यांचा खर्च.	642	Expenditure of Municipal Councils and Corporations.
34.	संकीर्ण :		Miscellaneous :
34.1	रेडक्रॉस संस्थांची जिल्हा निहाय शाखा, सभासद व प्रथमोपचार स्वयंसेवक संस्था.	654	Red-cross branches, their membership and first aid posts by district.
34.2	रेडक्रॉस संस्थांचे जिल्हावार उत्पन्न व खर्च.	655	Income and expenditure of Red-cross Societies by district.
34.3	महाराष्ट्रातील विश्रामघाते, विश्राम गृहे व कक्ष संख्या.	656	Number of rest houses and Dak Bungalows by district.
34.4	द्विगर शेतकी आस्थापनांची संख्या व त्यातील रोजगार	657	Number of non-agricultural Establishments and Employment.
34.5	मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ खाली दिलेल्या अनुज्ञापतीची जिल्हावार संख्या.	658	Number of licences granted in each district under the Bombay Money-Lenders Act, 1946.
34.6	जिल्हावार अनुज्ञापतीधारक सावकारांच्या व्यवहारांची माहिती.	659	Transactions of licensed money-lenders in each district.
34.7	भारतीय रिझर्व्ह बँकेसंबंधी आर्थिक आकडेवारी	660	Financial statistics relating to the Reserve Bank of India.
34.8	नोंद केलेल्या दस्तऐवजांची संख्या व वर्णन व हस्तांतरित केलेल्या मालकीचे मूल्य.	662	Number and description of registered documents and value of Property transferd.
34.9	महाराष्ट्र राज्यातील नोंदलेल्या विवाहांची संख्या	664	Number of marriages registered in the State of Maharashtra.

महाराष्ट्रातील जिल्हांच्या पुनर्रचनेविषयी टिप्पणी

जिल्हांच्या पुनर्रचनेमुळे आणि जिल्हांच्या नावातील बदलामुळे खालील बदल झाले आहेत :—

- (१) कुलाबा जिल्हाचे नाव १ मे १९८१ पासून बदलून "रायगड" असे ठेवण्यात आले आहे.
 - (२) त्यावेळच्या रत्नागिरी, कोल्हापूर, औरंगाबाद व परभणी या जिल्हांची पुनर्रचना करून "सिंधुदुर्ग" व "जालना" हे दोन नवे जिल्हे दिनांक १ मे १९८१ पासून करण्यात आले आहेत.
 - (३) त्यावेळच्या उस्मानाबाद, सोलापूर, बीड व चंद्रपूर या जिल्हांची पुनर्रचना करून "लातूर" व "गडचिरोली" हे नवे जिल्हे अनुक्रमे दिनांक १६ ऑगस्ट १९८२ व दिनांक २६ ऑगस्ट १९८२ पासून करण्यात आले आहेत.
- नवनिर्मित जिल्हांची आकडेवारी सध्या उपलब्ध असल्यास ती या पुस्तिकेत वेगळी दाखविण्यात आलेली आहे.

Note on reorganisation of Districts in Maharashtra

The following changes have been effected on account of reorganisation of the districts and change in name of districts :—

- (1) The name of Kulaba district is changed to "Raigad" district with effect from 1st May 1981.
- (2) Two new districts "Sindhudurg" and "Jalna" have been created, with effect from 1st May 1981, by reorganising then existing districts of Ratnagiri, Kolhapur, Aurangabad and Parbhani.
- (3) Two new districts, "Latur" and "Gadchiroli" have been created, respectively with effect from 16th August 1982 and 26th August 1982, by reorganising then existing districts of Osmanabad, Solapur, Beed and Chandrapur.

The data for the newly created districts if readily available, is reported separately in this issue.

प्रास्ताविक

०.१. महाराष्ट्र राज्य १९६० मध्ये स्थापन झाल्यापासून "राज्य सांख्यिकी गोपवारा" हे प्रकाशन प्रकाशित करण्यात येते. त्या मालिकेतील हा तेविसावा अंक आहे. हा गोपवारा प्रसिद्ध करण्याचा हेतू हा की, त्यामुळे राज्यातील शक्य तितक्या जास्तीत जास्त सार्वजनिक व आर्थिक बाबींच्या पाश्चैभीमवरील आकडेवारी उपलब्ध व्हावी आणि तसेच ह्या गोपवाऱ्याची उपयुक्तता फक्त संदर्भ पुस्तिका म्हणून नमून, संशोधनाकरिता, नियोजनकारिता व राज्याच्या सामाजिक व आर्थिक बाबींच्या अभ्यास करण्याच्या दृष्टीनेही तो उपयुक्त ठरेल. यामध्ये देण्यात आलेली जास्तीत जास्त माहिती शक्यतो जिल्हानिहाय असून त्यामुळे जिल्ह्याजिल्ह्यातील तुलना करणे शक्य होईल. तसेच ह्यात दिलेल्या काही सामाजिक व आर्थिक क्षेत्रातील निरनिराळ्या वर्षांच्या आकडेवारीच्या मालिकेवरून त्या त्या क्षेत्रातील झालेले बदल अभ्यासण्यास मदत होईल.

०.२. प्रकाशित होणारा हा अंक १९८७-८८ वर्षांचा एकत्रित असून त्यातील अधिकांश माहिती शक्य तेवढी १९८७-८८ वर्षांची आहे. १९८७-८८ ची माहिती उपलब्ध नसल्यास उपलब्ध असलेल्या अद्यावत वर्षांची माहिती देण्यात आलेली आहे. त्याच-प्रमाणे १९८७-८८ वर्षांपर्यंतच्या वर्षवार माहितीची मालिका सुद्धा ह्यात दिलेली आहे. ह्या गोपवाऱ्यात प्रस्तुत केलेली माहिती मूलतः राज्य सरकार व केंद्र सरकारच्या विविध विभागात तसेच स्थानिक संस्थात संकलित करण्यात येते. हे विभाग अशी माहिती तयार करून अलिकडील वर्षासाठी, अस्थायी माहिती उपलब्ध करून देतात व नंतर ही अस्थायी माहिती अंतिम करण्यात येते. तेव्हा पूर्वी दिलेल्या माहितीपेक्षा ह्या अंतिम माहितीत थोडाफार फरक आढळतो. ह्याच कारणामुळे ह्या गोपवाऱ्यात प्रकाशित झालेली माहिती संचालनालयाच्या इतर प्रकाशनातील (उदा. महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी, महाराष्ट्राचा आर्थिक प्रहणी) किंवा ह्यापूर्वी प्रकाशित झालेले सांख्यिकी गोपवाऱ्यांचे अंक ह्यात प्रकाशित झालेल्या माहितीशी जुळणार नाही.

दृष्टीक्षेपात महाराष्ट्र

०.३. ही माहिती दोन भागात विभागली आहे. पहिल्या भागात राज्याविषयी सर्वसाधारण माहिती दिली आहे. दुसऱ्या भागामध्ये लोकसंख्या, कृषि इत्यादी विविध विषयांवरील निदेशांक दिले असून, याचबरोबर देशातील संबंधित आकडेवारी देण्यात आली आहे. प्रत्येक बाबीसमोर महाराष्ट्र आणि भारत यांची आकडेवारी कोणत्या वर्षाची आहे हे नमूद करण्यात आले आहे. काही बाबतीत हा काळ एकच नसतो. त्यावेळी भारतासाठी अद्यावत उपलब्ध असलेल्या वर्षाची/कालाची आकडेवारी देण्यात येऊन तुलनात्मक अभ्यासासाठी महाराष्ट्राची त्याच वर्षाची/कालाची आकडेवारी देण्यात आली आहे. तसेच ह्या टक्केवारीने देशातील आकडेवारीत महाराष्ट्राचा किती हिस्सा आहे हेही दर्शविले आहे.

०.४. बाब क्रमांक ५.१ मध्ये दिलेल्या कारखाने आणि रोजगार-विषयक माहितीमध्ये संरक्षणविषयक कारखाने समाविष्ट आहेत. बाब क्रमांक ९.२ मध्ये दर १०० चौ. किलोमिटरमागे दिलेली रस्त्यांची लांबीविषयक माहिती भारत सरकारच्या वाहतूक आणि जहाज खात्याकडून पुरविली गेली आहे. बाब क्रमांक १० मध्ये दाखविण्यात आलेले अंदाजित राज्य उत्पन्न आणि राष्ट्रीय उत्पन्न गुण्यारित मालिकेनुसार दाखविले आहे. भारताकरिता अंदाजित राष्ट्रीय उत्पन्न आणि एकूण निव्वळ देशांतर्गत उत्पन्नमुद्दा दिलेले आहे.

INTRODUCTORY

0.1. This is the Twenty-third issue of the Statistical Abstract of Maharashtra State which is being published since its formation in 1960. The purpose of publishing this Abstract is to present background statistical material on as many socio-economic characteristics of the State as is possible so that the Abstract may prove useful not only as a reference book but also for research, planning or further socio-economic studies about the State. The information is to the extent feasible, is presented districtwise for interdistrict comparison. Some social and economic statistics are presented over a series of years to study changes in these fields.

0.2. The present issue relates to the year 1987-88 and the detailed data are published for the year 1987-88 wherever such data were available. Wherever data for 1987-88 were not available, the data for the latest available year are given. Also, yearly series up to the year 1987-88 are presented. The statistical data presented in this Abstract are initially compiled by various departments of the State Government, Government of India, Local Bodies, etc. These departments usually prepare and release provisional figures for recent years. These provisional figures are in the process of finalisation and ultimately when they are finalised, they are slightly different from the provisional figures released earlier. For this reason, the data published in the other publications of this Directorate, viz., "Hand-book of Basic Statistics of Maharashtra State" "Economic Survey of Maharashtra" or the earlier issue of the Statistical Abstract may not exactly tally with those published in this Abstract.

MAHARASHTRA AT A GLANCE

0.3. This table is divided into two parts. In the first part, some general particulars about the State are given. In the second part, the important indicators under various heads, such as population, agriculture, etc. are presented alongwith the corresponding figures relating to the country. In some cases where the period to which the figures concerning Maharashtra and India, respectively relate, is not identical, the data for latest available year for India is shown and comparison of Maharashtra with India is made with reference to this period. The statement also gives percentage share of Maharashtra with the figures relating to the country.

0.4. The information regarding factories and employment shown against item 5.1 is inclusive of defence factories. Road length per 100 Sq. km. of area shown against item 9.2 is quoted from the information supplied by the Ministry of Transport and Shipping. The estimates of State Income and National Income given against item No. 10 are according to revised series. For India, estimate of National Income and Net National Domestic Product, is shown.

सारांश तक्ते

०.५. सारांशविषयक तक्त्यात काही महत्त्वाच्या विषयावरील माहिती दिलेली आहे. ह्यातील माहिती १९६०-६१ ह्या वर्षासाठी व त्यानंतर संदर्भ वर्षापर्यंत दर पाच वर्षांच्या अंतराने देण्यात आली आहे.

निवडक निर्देशांक

०.६. आर्थिक आणि सामाजिक बाबीवरील १९८७-८८ चे काही महत्त्वाचे निर्देशांक ह्या अंकात देण्यात आले आहेत. निर्देशांक काढताना संबंधित वर्षाची अंदाजित लोकसंख्या पायाभूत घेण्यात आलेली आहे. परंतु जेव्हा विशिष्ट बाबतीत (उदा. कामगार, शहरी लोकसंख्या) अशी अंदाजित लोकसंख्या उपलब्ध नसेल त्यावेळी त्याकरिता १९७१—१९८१ च्या संबंधित लोकसंख्येचा उपयोग करण्यात आला आहे.

०.७. यापुढे सांख्यिकीय माहितीचे विषयवार तक्ते दिले आहेत. या तक्त्यात जिल्हावार माहिती दिलेली आहे. केन्द्रीय सांख्यिकीय संघटनेने सुचवल्याप्रमाणे विषयाची व त्याखालील तक्त्यांची मांडणी केली असल्यामुळे ही मांडणी या आधीच्या सांख्यिकी गोषवाऱ्यातील मांडणीपेक्षा भिन्न आहे त्यामुळे तक्त्यांचे क्रमांकही बदलेले आहेत. पूर्वीच्या गोषवाऱ्यातील तक्त्यांशी संदर्भ पाहणे सोयीचे जावे म्हणून तक्त्यांच्या नवीन क्रमांकांनंतर कसात त्याच तक्त्यांचे जुने क्रमांक दिले आहेत.

SUMMARY TABLES

0.5. Summary tables of some important topics have been presented here. The data are presented in the form of series for 1960-61 and thereafter at an interval of five years till the year reference.

SELECTED INDICATORS

0.6. Districtwise selected economic and social indicators mainly for the years 1987-88 have been presented in this issue. Base population is, in all cases, taken to be the estimated population for 1987-88 except where the particular population estimate such as workers, urban population etc., was not available for the year. In such cases 1971-1981 population characteristic was used.

0.7. Statistical tables on various subjects are presented thereafter. Districtwise data are depicted in these tables. The tables are grouped under various subjects and are arranged as per recommendations made by the Central Statistical Organisation. The presentation of subjects is slightly different from that in earlier State Statistical Abstracts and hence table numbers are also changed. With a view to facilitating reference to tables in earlier Abstract, old table numbers are given in brackets after new table numbers.

दृष्टीक्षेपात महाराष्ट्र/MAHARASHTRA STATE AT A GLANCE
सामान्य माहिती/GENERAL INFORMATION

अनुक्रमांक Sr. No.	विवरण	परिमाण	माहिती Particulars	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(2)
	भौगोलिक स्थान—				Location—
1	उत्तर अक्षांश	अंश ..	16.4 to 22.1	Degrees	North latitude
	पूर्व रेखांश	" ..	72.6 to 80.9	Do. . .	East longitude
2	विभाग	संख्या ..	6	Number	Divisions
3	जिल्हे	" ..	30	Do. . .	Districts
4	तालुके	" ..	303	Do. . .	Talukas
5	शहरे/शहर संकुले	" ..	307†	Do. . .	Cities and Town units/UAS
6	एक लाख लोकसंख्येहून अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे.	" ..	25†	Do. . .	Cities having more than one lakh Population.
7	गावे (i) वस्ती असलेली	" ..	39,354†	Do. . .	Villages— (i) Inhabited
	(ii) वस्ती नसलेली	" ..	2,479†	Do.	(ii) Uninhabited
8	क्षेत्रफळ	चौ. किलोमीटर ..	3,07,690	Sq. Kilometres†	Area
9	किनार्यांची लांबी	किलोमीटर ..	720	Kilometres	Length of the coast-line
10	शेती—				Agriculture—
	निव्वळ करलेले क्षेत्र (१९८७-८८)	हजार हेक्टर ..	17,881	Thousand hectare.	Net area sown (1987-88)
	एकूण लागवडीखालील क्षेत्र (१९८७-८८)	" ..	20,131	Do. . .	Gross Cropped area (1987-88)
	सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र (१९८७-८८)	" ..	2,492	Do. . .	Gross irrigated area (1987-88)
11	एकूण पशुधन (१९८७)	हजारात ..	34,228	Thousand No.	Total Livestock (1987)
12	एकूण वनव्याप्त क्षेत्र (१९८७-८८)	चौ. कि. मी. ..	55,939	Sq. Km.	Total forest area (1987-88)
13	कारखाने—				Factories—
	(i) चालू कारखाने (१९८७-८८)	संख्या ..	25,839	Number	Working factories (1987-88)
	(ii) कामगारांची दैनिक सरासरी (१९८७-८८)	हजारात ..	1,134	Thousand	Average daily number of workers. (1987-88)
14	विजेचा वापर एकूण (१९८७-८८)	दशलक्ष कि. वॅ. ..	23,848	Million Kwh.	Total Electricity consumed (1987-88)
15	राज्य उत्पन्न—(१९८७-८८)				State Income— (1987-88)
	(i) चालू किमतीनुसार उत्पन्न	कोटी रुपयात ..	32,154	Crore Rs. . .	Income at Current Prices
	(ii) चालू किमतीनुसार दरदोई उत्पन्न	रुपये ..	4,490	Rs. . .	Per capita income at current prices
16	रस्त्यांची लांबी—(१९८७-८८)				Road length— (1987-88)
	(i) एकूण	किलोमीटर ..	1,71,740	Kilometres	Total
	(ii) प्लॉकित (१९८७-८८)	" ..	1,14,964	Do	Surfaced (1987-88)

†१९८१ जनगणना/1981 Population Census.

भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA

अनुक्रमांक S. No.	बाब	परिमाण (1)	महाराष्ट्र Maharashtra	भारत India	महाराष्ट्राची भारताशी तुलना (शेकडेवारी) Comparison of Maharashtra with India (Percentage)	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
1.	लोकसंख्या (१९८१ ची जनगणना)						Population (1981-Census)-
1.1	(अ) ग्रामीण लोकसंख्या (ब) ग्रामीण लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	हजारात शेकडेवारी	40,791 65.0	5,25,457* 76.7	7.8 ..	Thousand Percentage	(a) Rural Population (b) Percentage of rural population to total population.
1.2	(अ) नागरी लोकसंख्या (ब) नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	हजारात शेकडेवारी	21,993 35.0	1,59,727* 23.3	13.8 ..	Thousand Percentage	(a) Urban population (b) Percentage of urban population to total population.
1.3	(अ) एकूण लोकसंख्या (१) पुरुष (२) स्त्रिया	हजारात	62,784 32,415 30,369	6,85,185* 3,54,398* 3,30,787*	9.2 9.4 9.5	Thousand Do. Do.	(a) Total population. (i) Male (ii) Female
1.4	(अ) वर्गीकृत जाती व जमाती प्रांची लोकसंख्या (१९८१). (ब) वरील लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	हजारात शेकडेवारी	10,252 16.3	1,56,383 22.8	6.6 ..	Do. Percentage	(a) Population of scheduled Castes and Scheduled tribes. (1981). (b) Percentage of above population to total population.
1.5	(अ) एकूण मुख्यतः काम करणारे (ब) एकूण काम करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	हजारात शेकडेवारी	24,302 38.7	2,22,517@ 35.5	10.9 ..	Thousand Percentage	(a) Total main workers. (b) Percentage of total main workers to total population.
1.6	(अ) सीमांतिक काम करणारे (ब) सीमांतिक काम करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	हजारात शेकडेवारी	2,416 3.9	22,088@ 3.3	10.9 ..	Thousand Percentage	(a) Marginal workers. (b) Percentage of marginal workers to total population.
1.7	(अ) एकूण काम न करणारे (ब) एकूण काम न करणाऱ्यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण.	हजारात शेकडेवारी	36,066 57.4	4,20,683@ 63.2	8.6 ..	Thousand Percentage	(a) Total non-workers. (b) Percentage of total non-workers to total population.
1.8	लोकसंख्येची घनता	दर चौरस किलोमीटर मागे लोकसंख्या	204	216††	..	Persons per sq. km.	Density of population.
1.9	साक्षरतेचे मापण— (१) पुरुष (२) स्त्रिया (३) एकूण	शेकडेवारी शेकडेवारी शेकडेवारी	58.79† 34.79† 47.18††	46.89 24.82 36.23	Percentage Percentage Percentage	Literacy percentage— (i) Male (ii) Female (iii) Persons
1.10	स्री-पुरुष प्रमाण	दर १,००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या.	937†	934	..	Females per 1,000 males.	Sex ratio

*जनगणना वेळी शक्य नसल्यामुळे आसामची अंदाजित लोकसंख्या घेऊन व पाकिस्तान व चीन यांनी जन्म व काश्मीरमधील बळकावलेल्या प्रदेशातील लोकसंख्या वगळून.

* Includes estimated population of Assam, where census could not be held but excludes population of areas in Jammu and Kashmir under unlawful occupation of Pakistan and China where census could not be taken.

@अस्थायी व आसाम सोडून/Provisional and excluding Assam.

†सुधारित व अंतिम/Revised and final.

††जम्मू व काश्मीर सोडून/Excluding Jammu and Kashmir.

भारताची तुलना/COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
1.11	१९७१-८१ मध्ये झालेली लोकसंख्ये- शेकडेवारी .. तील शेकडा वाढ		24.75	25.00	..	Percentage	Percentage growth of population during 1971-81.
2.	• शेती (१९८६-८७)						• Agriculture (1986-87)—
2.1	कसलेले क्षेत्र (निव्वळ)	लाख हेक्टरांत	180	1,401	12.9	Lakh hectares	Net area sown.
2.2	कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राची एकूण भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी.	शेकडेवारी	58.63	42.63	..	Percentage	Percentage of net area sown to geographical area.
2.3	लागवडीखालील एकूण क्षेत्र ..	लाख हेक्टरांत	198	1,769	11.2	Lakh hectares	Gross cropped area.
2.4	सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र ..	लाख हेक्टरांत	25	557	4.4	Do.	Gross irrigated area.
2.5	सिंचनाखालील एकूण क्षेत्राची लागवडीखालील एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी.	शेकडेवारी ..	12.4	31.5	..	Percentage	Percentage of gross irrigated area to gross cropped area.
	प्रमुख पिकाखालील क्षेत्र (१९८५-८६ ते १९८७-८८ या वर्षांची सरासरी)—						Area under principal crop (average for year 1985-86 to 1987-88)—
2.6	तांदूळ	हजार हेक्टर	1,479	40,207	3.7	Thousand hectares	Rice
2.7	गहू	"	784	22,911	3.4	Do.	Wheat
2.8	ज्वारी	"	6,541	15,898	41.1	Do.	Jowar
2.9	बाजरी	"	1,751	10,203	17.2	Do.	Bajri
2.10	एकूण तृणधान्ये	"	11,050	1,01,598	10.9	Do.	All cereals
2.11	एकूण कडधान्ये	"	2,910	20,888	13.9	Do.	All pulses
2.12	एकूण अन्नधान्ये (तृणधान्ये व कडधान्ये)	"	13,960	1,22,486	11.4	Do.	All foodgrains (cereals and pulses).
2.13	ऊस	"	279	3,140	8.9	Do.	Sugarcane
2.14	कापूस	"	2,654	6,984	38.0	Do.	Cotton
2.15	भूईसूग	"	676	6,947	9.7	Do.	Groundnut
	प्रमुख पिकांचे उत्पादन (१९८५-८६ ते १९८७-८८ या वर्षांची सरासरी)—						Outturn of principal crop (average for year 1985-86 to 1987-88.)—
2.16	तांदूळ	हजार टन ..	1,883	60,272	3.1	Thousand tonnes.	Rice
2.17	गहू	"	604	45,490	1.3	Do.	Wheat
2.18	ज्वारी	"	4,322	10,410	41.5	Do.	Jowar
2.19	बाजरी	"	598	3,820	15.7	Do.	Bajri
2.20	एकूण तृणधान्ये	"	7,812	1,32,055	5.9	Do.	All Cereals
2.21	एकूण कडधान्ये	"	1,184	11,221	10.6	Do.	All pulses.
2.22	एकूण अन्नधान्ये (तृणधान्ये व कडधान्ये)	"	8,996	1,43,276	6.3	Do.	All Foodgrains (cereals and pulses).
2.23	ऊस (कांद्या)	"	24,260	1,88,431	12.9	Do.	Sugarcane (Cane)
2.24	कापूस (रुई)	"	247	1,250	19.8	Do.	Cotton (Lint)
2.25	भूईसूग	"	534	5,556	9.6	Do.	Groundnut
3.	पशुसंवर्धन (१९८२)—						Animal Husbandry (1982)—
3.1	एकूण पशुधन	हजारात ..	30,919	4,19,545	7.4	Thousand	Total livestock
3.2	एकूण गार्ड-बैल	"	16,162	1,92,453	8.4	Do.	Total cattle
3.3	गार्ड-बैल—						Cattle —
	(१) तीन वर्षांवरील बैल	"	8,560	94,305	9.1	Do.	(i) Males over 3 years.
	(२) तीन वर्षांवरील गार्ड	"	7,110	86,081	8.3	Do.	(ii) Females over 3 years.

*अस्थायी/Provisional.

भाषांतर.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई व केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, नवी दिल्ली.

Source.—Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Bombay & Central Statistical Organisation, New Delhi.

भारताची तुलना/COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
3.4	एकूण म्हशी-रेडे	हजारात ..	3,972	69,784	5.7	Thousand numbers	Total buffaloes
3.5	म्हशी-रेडे—						Buffaloes—
	(१) तीन वर्षांवरील रेडे	" ..	760	16,242	4.7	Thousand numbers.	(i) Males over 3 years
	(२) तीन वर्षांवरील म्हशी	" ..	3,212	53,442	5.8	Do. ..	(ii) Females over 3 years
3.6	एकूण मेंढरे व गोंड्या	" ..	10,376	1,04,017	10.1	Do. ..	Total Sheep and goats
3.7	एकूण घोडे, शिगरे व गरी	" ..	49	899	5.5	Do. ..	Total horses and ponies.
3.8	इतर पशुधन	" ..	360	52,392	0.8	Do. ..	Other livestock
3.9	कोबड्या, बदके वगैरे	" ..	19,844	2,07,739	9.0	Do. ..	Total poultry
3.10	ट्रॅक्टर	" ..	22	519	4.2	Do. ..	Tractors
3.11	सिंचनाकरिता वापरलेली तेलाने चालणारी इंजिने व पंप	" ..	139	3,101	4.5	Do. ..	Oil engines and pumps for irrigation purpose.
3.12	सिंचनाकरिता वापरलेले विद्युत पंप	" ..	449	3,568	12.6	Do. ..	Electric pumps for irrigation.
4.	जंगले—						Forests—
4.1	एकूण जंगलव्याप्त क्षेत्र (१९७९-८०)	चौ. कि. मी.	64,078	7,36,685	8.7	Sq. Km. ..	Total forest area (1979-80)
5.	उद्योग आणि खाणकाम कारखाने—						Industry and Mining*
							Factories—
5.1	(अ) चालू कारखाने (१९८६)	संख्या ..	20,049	1,78,749	11.2	Number ..	(a) Working factories (1986).
	(ब) कामगारांची दैनिक सरासरी (१९८६)	हजारात ..	1,211	7,795	15.5	Thousand	(b) Average daily number of workers (1986).
5.2	उद्योगाची वार्षिक पाहणी (प्रगणना व प्रगणनेतार भाग मिळून) (१९८६-८७)—						Annual Survey of Industries (Census plus Non-Census part) (1986-87).
	(अ) उत्पादक भांडवल	कोटी रुपये ..	14,617	89,034	16.4	Cröre Rs.	(a) Productive capital
	(ब) एकूण उत्पादन	कोटी रुपये ..	29,675	1,33,044	22.3	Cröre Rs	(b) Gross output (ex-factory value).
	(क) उत्पादन मूल्यवृद्धी	कोटी रुपये ..	6,006	25,552	23.5	Cröre Rs.	(c) Value added by manufacture.
5.3	चालू असलेल्या सुती कापड गिरण्या संख्या (१९८७ अखेर)		105	891	11.8	Number ..	Working cotton textile mills (end of 1987).
	(अ) या गिरण्यांतील कामगारांची सरासरी (१९८७ अखेर)	हजारात ..	256	N. A.	..	Thousand	(a) Average number of workers employed in cotton textile mills (end of 1987).
	(ब) कापडाचे सरासरी मासिक उत्पादन (१९८७ अखेर).	हजार मीटर	98,309	2,55,588	38.5	Thousand metres	(b) Average monthly production of cloth (1987).
5.4	(अ) कोळसा (उत्पादन) १९८७.	हजार टन ..	13,727	1,77,220	7.7	Thousand tonnes	(a) Coal (Quantity) 1987.
	(मूल्य) १९८७. ..	कोटी रुपये ..	284	40,72	7.0	Cröre Rs.	(Value) 1987.
	(ब) कच्चे लोखंड (उत्पादन) १९८७.	हजार टन ..	933	49,411	1.9	Thousand tonnes.	(b) Iron ore (Quantity) 1987.
	(मूल्य) १९८७. ..	कोटी रुपये ..	5	306	1.6	Cröre Rs.	(Value) 1987.
	(क) कच्चे मंगनीज (उत्पादन) १९८७.	हजार टन ..	232	1,275	18.2	Thousand tonnes.	(c) Manganese Ore 1987. (Quantity)
	(मूल्य) १९८७. ..	कोटी रुपये ..	11	38	28.9	Cröre Rs.	(Value) 1987.
	(ड) बॉक्साईट (उत्पादन) १९८७.	हजार टन ..	368	2,779	13.2	Thousand tonnes.	(d) Bauxite (Quantity) 1987.
	(मूल्य) १९८७. ..	कोटी रुपये ..	2	31	6.5	Cröre Rs.	(Value) 1987.
6	वीज — @						Electricity @ @
6.1	विजेचे उत्पादन १९८७-८८	दशलक्ष कि. वॅ. तास.	32,164	2,02,145	15.9	Million kwh.	Electricity generated
6.2	विजेचा वापर १९८७-८८	दशलक्ष कि.वॅ. तास.	2,40,82	1,46,20	16.5	Million kwh.	Electricity consumed

N. A. उपलब्ध नाही/Not available.

* अस्थायी/Provisional

@ @ माघार.—संदर्भ इलेक्ट्रिसिटी अथॉरिटी भारत सरकार

Source.—Central Electricity Authority, Government of India.

भारतवर्षी तुलना/COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
6.3	(अ) उद्योगाकरिता वापरलेली वीज (१९८७-८८)	.. दशलक्ष कि.वॅ.ता.	12,079	71,371	16.9	Million kwh.	(a) Industrial consumption. (1987-88)
	(ब) या औद्योगिक वापराचे एकूण विजेच्या वापराशी प्रमाण (१९८७-८८).	शेकडेवारी ..	50.2	48.8	..	Percentage	(b) Percentage of Industrial consumption to total consumption! (1987-88)
7.	संयुक्त भांडवली संस्था आणि बँका :—						Joint Stock Companies and Banks—
7.1	कंपन्यांची संख्या (३१ मार्च १९८७ रोजी)	संख्या ..	33,235	1,38,186	24.1	Number	.. Number of companies (as on 31st March 1987)
7.2	त्यांचे भरणा केलेले (३१ मार्च १९८७ रोजी) भांडवल	कोटी रुपये ..	4,072	40,507	10.1	Creore Rs.	Their paid up capital (as on 31-3-1987)
7.3	बँक कार्यालये (वर्गीकृत व्यापारी) (३१ डिसेंबर १९८७ रोजी)	.. संख्या ..	4,933	53,424	9.2	Number	Banking offices (Scheduled commercial) (As on 31st Dec. 1985)
7.4	दर लाख लोकसंख्येची बँक कार्यालयांचे प्रमाण ३१ डिसेंबर, १९८७	संख्या	6.9	7.1	..	Number	Banking offices per lakh of population. (as on 31st Dec. 87)
7.5	बँक कार्यालये असलेल्या शहरांची व गावांची संख्या (डिसेंबर, १९८७).	संख्या ..	1,613	21,858	7.4	Number	.. Places having banking offices (Dec. 1987).
8.	सहकार (१९८४-८५)						Co-operation (1984-85)—
8.1	सहकारी संस्था संख्या ..	75,360	3,15,658	23.9	Number	.. Co-operative societies
8.2	समासदांची संख्या लाखात ..	190	1,411	13.5	lakh number.	Membership
8.3	सर्व संस्थांचे खेळते भांडवल	.. कोटी रुपये ..	9,384	37,769	24.9	Creore Rs.	.. Working capital of all co-operative societies.
8.4	कृषि पत संस्थांनी दिलेले कर्ज	.. कोटी रुपये ..	250	1,742	14.0*	Creore Rs.	.. Advances by agricultural credit societies.
9.	परिवहन आणि वळणवळण—						Transport and Communications.—
9.1	(अ) रेल्वे मार्गाची लांबी (३१ मार्च १९८४ रोजी)	किलोमीटर ..	5,297	61,460	8.6	Kilometres	(a) Total Railway length (as on 31st March 1984.)
	(ब) रेल्वे मार्गाच्या लांबीचे दर शंभर चौ. कि. मी. क्षेत्रफळामागे प्रमाण (३१ मार्च १९८४ रोजी).	किलोमीटर ..	1.6	1.9	..	Kilometres	(b) Railway length per 100 square kilometres of area (as on 31st March 1984).
9.2	१०० चौरस किलोमीटर क्षेत्रफळामागे असणारी रस्त्यांची लांबी (३१ मार्च १९८८ रोजी).	किलोमीटर ..	66	56	..	Kilometres	Road length per 109 square kilometres of area (as on 31st March 1988).
9.3	दर लाख लोकसंख्येमागे असणारी मोटर वाहने (३१ मार्च १९८८ रोजी).	संख्या ..	2,871	1,718	..	Number	.. Motor vehicles, per lakh of population (as on 31st March 1988)
10.	राज्य उत्पन्न						State Income
10.1	(अ) चालू किमतीनुसार उत्पन्न (१९८७-८८)	कोटी रुपये ..	32,154**	2,57,813***	12.5	Creore Rs.	(a) Income at current prices. (1987-88)
	(ब) चालू किमतीनुसार दरडोई उत्पन्न (१९८७-८८)	रुपये ..	4,490	3,284	(b) Per capita income at current prices. (1987-88)

**प्राथमिक अंदाज/Preliminary estimate,

***शीघ्र अंदाज/Quick estimates.

निवडक विषयावरील सारांशाचे तक्ते
SUMMARY TABLES ON SELECTED TOPICS 1987-88

1. शेती/AGRICULTURE

1.1 जमिनीचा वापर/LAND UTILISATION

(आकडे शंभर हेक्टरात/Figures in hundred hectares)

अनुक्रमांक Serial No.	वाव	1960-61	1970-71	1980-81	1985-86	1986-87	1987-88	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गाव पत्रकानुसार)	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	Total Geographical area by village papers.
2	जंगले	54,110	54,168	53,094	53,499	53,697	54,093	Forests.
3	कमलेले क्षेत्र (निव्वळ)	1,78,783	1,76,682	1,82,986	1,80,314	1,79,232	1,78,808	Net area shown
4	लागवडीखालील एकूण क्षेत्र	1,88,229	1,87,369	2,01,330	2,02,614	1,99,200	2,01,310	Total gross cropped area

आधार—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे
Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

1.2 पिकांनुसार सिंचनाखालील क्षेत्र/AREA IRRIGATED BY CROPS

(आकडे शंभर हेक्टरात/Figures in hundred hectares)

अनुक्रमांक Serial No.	पिक	1960-61	1970-71	1980-81	1981-82	1982-83	Crop
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	तांदुळ	2,724	3,188	4,203	5,982	3,900	Rice
2	गहू	1,386	2,753	5,290	5,211	5,008	Wheat
3	ज्वारी	2,659	2,602	4,676	4,701	4,065	Jowar
4	बाजरी	327	594	541	533	485	Bajri
5	अन्नपिके*	11,140	14,345	22,074	22,473	21,696	Food crops*
6	कापूस	360	726	1,182	1,102	887	Cotton
7	मूईमूग	130	312	558	768	731	Groundnut
8	तंबाखू	17	7	18	5	5	Tobacco
9	अन्नपिके†	1,058	1,358	2,284	2,450	2,242	Non-food crops†
10	एकूण	12,198	15,703	24,358	24,923	23,938	Total

*इतर अन्नपिके धरून/Includes other food crops.

†इतर अन्नपिके धरून/Includes other non-food crops.

आधार—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.
Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

1. शेती/AGRICULTURE

1.3 प्रमुख अन्नपिके व अन्नतर पिकांखालील क्षेत्र व उत्पादन/AREA AND OUTTURN OF PRINCIPAL FOOD AND NON-FOOD CROPS

(क्षेत्रफळ संखर हेक्टरात/Area in hundred hectares)
(उत्पादन संखर टनांत/Outturn in hundred tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	पिक (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1985-86 (6)	1986-87 (7)	1987-88 (8)	Crop (2)
1	तांदुळ क्षेत्र उत्पादन	12,996 13,692	13,524 16,622	15,038 23,606	15,406 21,818	15,028 17,106	13,698 17,128	RICE— Area Outturn
2	गहू क्षेत्र उत्पादन	9,067 4,011	8,120 4,403	10,791 9,313	8,815 6,444	7,355 5,364	7,327 6,334	WHEAT— Area Outturn
3	ज्वारी क्षेत्र उत्पादन	62,842 42,233	57,030 15,574	64,379 44,275	66,256 39,227	63,348 30,924	66,628 59,519	JOWAR— Area Outturn
4	बाजरी क्षेत्र उत्पादन	16,352 4,886	20,387 8,241	17,092 7,599	17,028 4,198	17,337 4,652	18,149 9,096	BAJRI— Area Outturn
5	एकूण तृणधान्ये* क्षेत्र उत्पादन	1,06,042 67,550	1,03,200 47,367	1,12,326 89,000	1,12,315 76,149	1,08,255 61,691	1,10,906 96,504	TOTAL CEREALS*— Area Outturn
6	एकूण कडधान्ये क्षेत्र उत्पादन	23,513 9,889	25,663 6,770	28,044 8,312	28,597 11,641	28,361 9,750	30,326 14,140	TOTAL PULSES— Area Outturn
7	एकूण अन्नधान्ये क्षेत्र उत्पादन	1,29,555 77,439	1,28,863 54,134	1,40,372 97,312	1,40,912 87,790	1,36,616 71,441	1,41,232 1,10,644	TOTAL FOODGRAINS— Area Outturn
8	कापूस क्षेत्र उत्पादन (रई)	24,995 2,842	27,498 824	26,671 2,157	27,530 3,384	26,930 4,318	25,177 2,519	COTTON— Area Outturn (in lint)
9	तंबाखू क्षेत्र उत्पादन	253 123	116 52	119 68	99 77	84 79	112 103	TOBACCO— Area Outturn
10	भूईभूग क्षेत्र उत्पादन	10,828 7,999	9,040 5,863	7,118 4,407	6,264 472	6,538 4,352	7,094 6,983	GROUNDNUT— Area Outturn
11	ऊस क्षेत्र उत्पादन (गुळात)	1,555 11,562	2,039 16,408	3,168 28,939	3,191 25,450	3,015 22,654	2,919 27,208	SUGARCANE— Area Outturn (in terms of gur)

*इतर धान्ये वस्तु/Inclusive of other cereals.

साधार—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

2. पशुधन/LIVESTOCK

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	परिमाण	वर्ष/Year						Unit	Item
			1961	1966	1972	1978	1982	1987		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
1	गाई-बैल — तीन वर्षावरील गाई	हजारात	4,644	4,534	4,587	6,781	5,247	5,735	Thousand No.	Cattle— Females over 3 years
2	म्हशी-रेडे — तीन वर्षावरील म्हशी	हजारात	1,639	1,735	1,871	2,148	2,307	2,808	Do.	Buffaloes— Females over 3 years
3	मेंढरे आणि शेळ्या	हजारात	7,274	7,326	8,039	10,199	10,376	12,061	Do.	Sheep and Goats
4	इतर जनावरे	हजारात	12,491	11,854	11,864	12,514	12,989	13,597	Do.	Other Livestock
5	एकूण पशुधन	हजारात	26,048	25,449	26,361	29,642	30,919	34,203	Do.	Total Livestock
6	कोबड्या, बदके वगैरे	हजारात	10,578	9,902	12,217	18,751	19,844	24,577	Do.	Total poultry

आधार — पशुधन गणना.
Source.—Livestock census.

3. सहकार/CO-OPERATION

क्रमांक Serial No.	प्रकार	1960-61	1970-71	1980-81	1985-86	1986-87	1987-88	Type
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
I	सहकारी संस्थांची संख्या—							Number of Co-operative Societies
1	शिक्षर व मध्यवर्ती-कृषि व विंगर कृषि पत संस्था.	39	29	30	35	35	34	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central.
2	कृषि पत संस्था *	21,400	20,426	18,577	18,458	18,454	18,444	Agricultural credit*
3	विंगर कृषि पत संस्था	1,630	2,964	5,474	7,112	7,647	8,435	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	344	410	423	655	699	782	Marketing
5	उत्पादक संस्था	4,306	6,810	14,327	21,140	22,479	23,833	Productive enterprises
6	इतर	3,846	11,964	21,915	31,870	34,143	36,147	Others
	एकूण	31,565	42,603	60,746	79,270	83,457	87,676	Total
II	सभासदांची संख्या (हजारत) —							Number of members ('000)
1	शिक्षर व मध्यवर्ती-कृषि व विंगर कृषि पत संस्था.	76	70	1,009	1,155	1,199	1,252	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central.
2	कृषि पत संस्था *	2,170	3,794	5,416	6,287	6,582	6,898	Agricultural credit*
3	विंगर कृषि पत संस्था	1,087	2,438	34,759	6,119	6,566	7,158	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	141	282	471	725	672	690	Marketing
5	उत्पादक संस्था	323	959	2,152	3,035	3,223	3,645	Productive enterprises
6	इतर	394	1,038	2,049	2,945	3,089	3,191	Others
	एकूण	4,191	8,581	14,669	20,266	21,331	22,834	Total
III	सेवते भांडवल (लाख रुपये) —							Working capital (in lakh Rs.)
1	शिक्षर व मध्यवर्ती कृषि व विंगर कृषि पत संस्था.	11,907	61,317	1,83,052	3,98,260	4,60,851	5,42,937	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central.
2	कृषि पत संस्था *	5,812	34,329	52,746	89,327	1,12,202	1,28,669	Agricultural credit*
3	विंगर कृषि पत संस्था	4,593	16,806	1,20,881	3,15,984	3,93,097	4,87,366	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	592	3,910	18,822	26,176	28,049	28,740	Marketing
5	उत्पादक संस्था	4,132	21,920	99,683	1,69,342	1,98,538	2,52,736	Productive enterprises
6	इतर	2,060	10,749	42,591	79,952	86,500	98,622	Others
	एकूण	29,096	1,49,031	5,17,775	10,79,041	12,78,437	15,39,070	Total

3. सहकार/CO-OPERATION—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
IV	दिलेले कर्ज (लाख रुपये) --							Advances (in Lakh Rs.)
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व विंगर कृषि पत संस्था.	17,538	75,102	3,20,060	6,27,475	6,54,296	8,10,119	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central.
2	कृषि पत संस्था*	4,256	13,296	24,999	42,492	35,711	62,767	Agricultural credit*
3	विंगर कृषि पत संस्था	4,703	20,443	1,12,948	3,47,417	3,94,693	5,06,567	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	347	327	345	585	768	764	Marketing
5	उत्पादक संस्था	71	328	1,101	1,062	1,176	1,631	Productive enterprises
6	इतर	84	375	1,218	5,288	7,212	9,258	Others
	एकूण	26,999	1,09,871	4,60,677	10,24,319	10,93,856	13,91,106	Total
V	येणे कर्ज (लाख रुपये) --							Outstanding loans (in Lakh Rs.)
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व विंगर कृषि पत संस्था.	8,714	47,803	1,13,676	2,47,693	2,78,067	3,21,175	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central.
2	कृषि पत संस्था*	4,788	28,410	38,369	64,417	82,020	95,536	Agricultural credit*
3	विंगर कृषि पत संस्था	3,185	10,506	73,089	1,85,402	2,26,161	2,85,078	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	80	182	387	489	557	913	Marketing
5	उत्पादक संस्था	57	608	2,145	3,598	4,745	4,088	Productive enterprises
6	इतर	218	785	2,523	10,870	12,041	14,529	Others
	एकूण	17,042	88,294	2,30,189	5,12,469	6,03,591	7,21,319	Total

*यात प्राथमिक कृषि पत संस्था, प्राथमिक भू-सुधार संस्था आणि धान्य बँका यांचा समावेश आहे.

* Includes primary agricultural credit societies, primary and development banks and grain banks.

आधार.—सहकार अयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

4. उद्योग/INDUSTRIES

कारखाने आणि कामगार यांची संख्या/NUMBER OF FACTORIES AND WORKERS

नाव	1961	1970	1980	1981	1985	1986	1987	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(1)
कारखान्यांची संख्या	8,233	9,803	15,170	16,594	18,922	17,359	18,007	Number of working factories
कामगारांची दैनिक सरासरी (हजारत)	787	982	1,177	1,192	1,129	1,098	1,137	Average daily attendance of workers (Thousand No.)

आधार.—मुख्य निरीक्षक, कारखाने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Inspector of Factories, Government of Maharashtra, Bombay.

5. बोज/ELECTRICITY

नाव	परिमाण	1960-61	1970-71	1980-81	1985-86	1986-87	1987-88	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)	(1)
I विलेचे उत्पादन ..	दशलक्ष किलोवॉट तास.	3,268	9,135	18,750	27,647	30,131	32,962	Million Kwh.	Electricity generated
II विलेचा वापर— ..	दशलक्ष किलोवॉट तास.	2,720	7,650	14,034	20,979	22,325	23,848	Million Kwh.	Electricity consumed—
(i) घरगुती ..	दशलक्ष किलोवॉट तास.	260	732	1,779	2,975	3,334	3,821	Million Kwh.	Domestic
(ii) वाणिज्यिक ..	दशलक्ष किलोवॉट तास.	198	547	949	1,410	1,525	1,726	Million Kwh.	Commercial
(iii) औद्योगिक ..	दशलक्ष किलोवॉट तास.	1,853	5,312	8,130	11,125	4,556	12,075	Million Kwh.	Industrial
(iv) बाह्ये बालविद्युत-साठी ..	दशलक्ष किलोवॉट तास.	339	421	766	853	777	643	Million Kwh.	Traction
(v) इतर ..	दशलक्ष किलोवॉट तास.	70	638	2,310	4,617	5,133	5,583	Million Kwh.	Others

आधार.—केन्द्रीय विद्युत प्राधिकरण, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Central Electricity Authority, Commercial Directorate, Government of India, New Delhi.

6. **जाल संयुक्त भांडवली संस्था / JOINT-STOCK COMPANIES AT WORK.**

(रुपये कोटित / Rs. in crore)

बाब	३१ मार्च १९६१ रोजी As on 31st March 1961		३१ मार्च १९७२ रोजी As on 31st March 1972		३१ मार्च १९८१ रोजी As on 31st March 1981		३१ मार्च १९८२ रोजी As on 31st March 1982		३१ मार्च १९८६ रोजी As on 31st March 1986		Item
	संस्था संख्या No. of companies	भरणा केलेले भांडवल Paid up capital	संस्था संख्या No. of companies	भरणा केलेले भांडवल Paid up capital	संस्था संख्या No. of companies	भरणा केलेले भांडवल Paid up capital	संस्था संख्या No. of companies	भरणा केलेले भांडवल Paid up capital	संस्था संख्या No. of companies	भरणा केलेले भांडवल Paid up capital	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
कृषि आणि संलग्न	90	1.5	95	7.1	284	21.8	314	23.1	503	35.4	Agriculture and allied activities.
खानकाम आणि दगड खानकाम ..	77	3.3	95	7.4	110	33.0	113	33.0	155	90.9	Mining and quarrying.
प्रक्रिया आणि वस्तु निर्माण ..	2,228	238.6	3,721	651.6	9,049	1,607.0	10,295	1,683.0	17,270	3,113.9	Processing and manufacture.
बांधकाम आणि उपयोगिता ..	165	32.7	204	45.0	738	74.8	983	75.1	2,012	260.8	Construction and utilities.
वाणिज्य (व्यापार आणि वित्त) ..	1,781	90.3	2,100	126.8	2,653	127.1	5,959	285.0	9,748	504.7	Commerce (trade and finance).
परिवहन, दळणवळण आणि साठवण	109	22.7	164	49.5	568	80.0	651	99.9	885	169.5	Transport, Communication and Storage.
सामूहिक आणि व्यावसायिक सेवा ..	104	2.8	190	4.1	900	46.5	1,086	50.2	2,054	100.0	Community and business services.
व्यक्तिगत आणि इतर सेवा	274	5.0	343	8.6	765	29.3	860	30.2	1,396	33.8	Personal and other services.
एकूण ..	4,828	396.9	6,912	900.1	15,607	2,019.5	20,261	2,279.5	34,023	4,329.8	Total

साधार.—कंपनी व्यवहार काते, विधी, न्याय आणि कंपनी व्यवहार मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Department of Company Affairs, Ministry of Law, Justice and Company Affairs, Government of India, New Delhi.

7. शिक्षण/EDUCATION

क्र.सं. क्रमांक Serial No. (1)	प्रकार (2)	परिमाण (3)	1960-61 (4)	1970-71 (5)	1980-81 (6)	1985-86 (7)	1986-87 (8)	1987-88 (9)	Unit (3)	Type (2)
1	पूर्वप्राथमिक संस्था	.. संस्था ..	527	704	654	760	776	809	No.	Pre-primary Institutions
	विद्यार्थी	.. हजारत ..	34	51	64	81	57	155	No. in thousand	.. Pupils
2	प्राथमिक संस्था	.. संस्था ..	34,594	45,143	51,045	54,406	54,866	55,533	No.	Primary Institutions
	विद्यार्थी	.. हजारत ..	4,178	6,229	8,392	9,418	6,579	9,771	No. in thousand	.. Pupils
3	दुय्यम संस्था	.. संस्था ..	2,468	5,339	6,119†	8,177	8,417	7,402	No.	Secondary Institutions
	विद्यार्थी	.. हजारत ..	858	1,936	3,309†	4,585	4,873	3,446	No. in thousand	.. Pupils
4	उच्च संस्था	.. संस्था ..	211	547	738	964	985	1,428	No.	Higher Institutions
	विद्यार्थी	.. हजारत ..	110	328	589	864	920	1,677	No. in thousand	.. Pupils

† १९८०-८१ पासून 'दुय्यम' मापकरात उच्च माध्यमिक वर्गाचा समावेश आहे./1980-81 onward's 'secondary' includes higher secondary classes also.

साधर.-शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे./Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune

8. महाराष्ट्रातील खनिज उत्पादन/

अनुक्रमांक Serial No.	खनिज (2)	उत्पादन/मूल्य (3)	1961 (4)	1970 (5)	1980 (6)
1	क्रोमाईट ..	(i) उत्पादन .. (ii) मूल्य ..	1 108	3 313	3 640
2	इगदी कोळसा ..	(i) उत्पादन .. (ii) मूल्य ..	856 18,643	1,771 62,637	5,300 6,05,360
3	कच्चे लोखंड ..	(i) उत्पादन .. (ii) मूल्य ..	362 5,099	446 5,010	1,388 45,758
4	चुनखडी ..	(i) उत्पादन .. (ii) मूल्य ..	55 230	377 2,924	665 13,170
5	कच्चे बॅगनीच ..	(i) उत्पादन .. (ii) मूल्य ..	179 20,625	216 13,924	223 49,778
6	चायना रत्ने ..	(i) उत्पादन .. (ii) मूल्य ..	2 13	4 53	6 123
7	बॉक्साइट ..	(i) उत्पादन .. (ii) मूल्य ..	27 199	123 1,058	349 8,841
8	मीठ ..	(i) उत्पादन ..	384	461	495
9	डोलीमाईट ..	(i) उत्पादन .. (ii) मूल्य ..	6 38	5 67	27 692
10	सिलिका सॅंड ..	(i) उत्पादन .. (ii) मूल्य ..	5 34	28 269	80 2,110
11	ग्रेट ..	(i) उत्पादन .. (ii) मूल्य	1 13	3 39
12	फोरडम ..	(i) उत्पादन .. (ii) मूल्य	@ 8	1 678

*अस्थायी/

N. A.—उपलब्ध नाही/

@ भाकडे ५०० टनाखालील आहेत/

1 बांधार.—भारतीय खान केन्द्र, नागपूर./

2 सहाय्यक मीठ आयुक्त, भारत सरकार, मुंबई (मीठा करिता)।

MINERAL PRODUCTION IN MAHARASHTRA

(उत्पादन हजार मे. टनात, मूल्य हजार रुपयात)
(Quantity in thousand tonnes, value in thousand Rs.)

1985	1986	1987	Quantity/value	Mineral
(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
..	Quantity	Chromite
..	Value	
10,792	11,884	13,934	Quantity	Coal
19,00,975	20,93,329	28,84,798	Value	
1,077	1,285	913	Quantity	Iron ore
44,652	62,126	50,684	Value	
1,755	1,961	2,744	Quantity	Limestone
59,918	65,078	91,767	Value	
238	238	237	Quantity	Manganese ore
1,56,178	1,21,109	1,09,556	Value	
12	11	N. A.	Quantity	Chinaclay
295	239	N. A.	Value	
384	413	368	Quantity	Bauxite
15,350	18,437	17,562	Value	
446	375	N. A.	Quantity	Salt
23	26	29	Quantity	Dolomite
1,241	1,402	1,727	Value	
186	168	168	Quantity	Silica sand
6,610	5,912	8,208	Value	
2	3	..	Quantity	Ochre
45	64	..	Value	
@	1	* 173	Quantity	Corundum
550	1,202	234	Value	

Provisional

Not available.

Less than 500 tonnes

Source.—Indian Bureau of Mines, Nagpur.

Assistant Salt Commissioner, Government of India, Bombay (for salt only).

१. वापरात व्यसलेली मोटार वाहने/

अनुक्रमांक Serial No. (1)	वाहनांचा प्रकार (2)	1961 (3)	1970 (4)	1980** (5)
1.	मोटार सायकली	12,523*	62,188*	1,40,526
2.	स्कूटर्स	1,63,623
3.	मोपेड
4.	मोटार गाड्या †	50,589	1,08,679	2,14,037
5.	टॅक्सी कॅब्	6,086	15,554	29,243
6.	स्वयंचलित रिक्शा	379	2,238	23,047
7.	स्टेज करेजेस -	4,135	7,801	12,212
	(i) डिझेल इंजिनवर चालणाऱ्या	3,345	7,604	12,212
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर चालणाऱ्या	790	197	—
8.	कॉन्ट्रॅक्ट करेजेस -	1,259
	(i) डिझेल इंजिनवर चालणाऱ्या	1,259
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर चालणाऱ्या
9.	माल मोटारी -			
A.	खाजगी वाहने -	5,943	15,366	35,727
	(i) डिझेल इंजिनवर चालणारी	1,302	6,908	28,083
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर चालणारी	4,641	8,458	7,644
B.	सार्वजनिक वाहने -	17,177	32,015	68,835
	(i) डिझेल इंजिनवर चालणारी	6,486	19,977	58,756
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर चालणारी	10,691	12,038	10,079
10.	रुग्णवाहिका	119	400	839
11.	शाळेच्या बसेस	269	412	574
12.	खाजगी प्रवासी वाहने	177	697	2,059
13.	अनुयाय (ट्रॅलर)	1,554	5,238	19,630
14.	ट्रॅक्टर	899	6,163	20,691
15.	इतर	285	758	1,298
	एकूण	1,00,144	2,57,539	7,28,589

टोप - (1) प्रत्येक वर्षाच्या १ जानेवारी रोजीचे आकडे.

*स्कूटर्स, मोपेड धरून.

†जीप व स्टेशनवॅग्स धरून

(2)**माचे अक्षरेचे./

आधार - परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई./

MOTOR VEHICLES IN OPERATION

1985**	1986**	1987**	1988**	Class of vehicles
(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
2,21,062	2,55,569	10,36,200*	12,63,191*	Motor Cycles Scooters Moped
2,57,837	3,09,577	
2,65,294	3,29,569	
2,90,386	3,15,911	3,30,884	67,567	Motor Cars†
39,190	39,999	40,385	41,166	Taxi Cabs
69,048	77,488	84,442	94,947	Auto-rickshaw
15,677	15,580	N.A.	15,580	Stage carriages
N.A.	N.A.	16,515	N.A.	Diesel engine Petrol engine
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	
2,575	2,716	N.A.	3,060	Contract carriages—
N.A.	N.A.	2,860	N.A.	Diesel engine Petrol engine
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	
		Lorries—
35,456	36,576	37,816	38,191	Private carriers—
N.A.	N.A.	31,416	N.A.	Diesel engine Petrol engine
N.A.	N.A.	6,400	N.A.	
1,09,689	1,16,830	1,22,947	1,29,208	Public carriers—
N.A.	N.A.	1,16,227	N.A.	Diesel engine Petrol engine
N.A.	N.A.	6,720	N.A.	
1,446	1,543	1,615	1,895	Ambulances
772	802	828	881	School Buses
2,943	3,368	3,489	3,742	Private Service vehicles
38,109	41,083	43,354	46,777	Trailors
38,269	41,395	43,566	47,070	Tractors
2,882	2,945	1,663	4,172	Others
13,91,641	15,90,951	17,66,564	20,56,357	Total

Note.—(1) Figures are as on 1st January of each year.

*Includes scooters also Moped.

†Includes Jeeps & station wagons also.

(2) ** As on 31st March.

Source.—Commissioner of Transport, Government of Maharashtra, Bombay.

10. चालू किमतीनुसार व स्थिर किमतीनुसार (१९७०-७१) महाराष्ट्र राज्याचे वरडोई उत्पन्न
STATE INCOME AND PER CAPITA INCOME OF MAHARASHTRA AT CURRENT AND
AT CONSTANT (1970-71) PRICES

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाबी (2)	1970-71 (3)	1980-81 (4)	1985-86 (5)	1986-87 (6)	1987-88* (7)	Items (2)
1	निव्वळ राज्य उत्पन्न (कोटी रुपयांत)						Net State Domestic product (Rs. in crore).
(a)	चालू किमतीनुसार ..	3,875.5	13,968.8	24,505.2	26,609.8	32,154.1	At current prices
(b)	स्थिर किमतीनुसार (१९७०-७१)	3,875.5	5,959.6	7,216.4	7,297.4	8,296.7	At constant (1970- 71) prices.
2	वरडोई राज्य उत्पन्न (रुपये)						Per capita State Income (in Rs.).
(a)	चालू किमतीनुसार ..	783.1	2,243.5	3,542.2	3,777.4	4,489.78	At current prices.
(b)	स्थिर किमतीनुसार (१९७०-७१)	783.1	957.2	1,042.3	1,035.9	1,158.5	At constant (1970- 71) prices.
3	राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक (१९७०-७१=१००)						Index number of State Income (Base : 1970-71- 100).
(a)	चालू किमतीनुसार ..	100.0	360.4	632.3	686.6	829.7	At current prices.
(b)	स्थिर किमतीनुसार (१९७०- ७१)	100.0	153.8	186.1	188.3	214.1	At constant (1970- 71) prices.
4	वरडोई उत्पन्नाचे निर्देशांक (१९७०-७१=१००)						Index number of per capita Income (Base : 1970-71- 100).
(a)	चालू किमतीनुसार ..	100.0	286.5	452.3	482.4	573.3	At current prices.
(b)	स्थिर किमतीनुसार .. (१९७०-७१)	100.0	122.2	133.1	132.3	147.9	At constant (1970- 71) prices.

*अस्थायी. Provisional.

आधार.-अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

11. कामगारांकरिता ग्राहक किमतीचा निर्देशांक/CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR WORKING CLASS

(नवी मालिका/New Series)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	केन्द्र (2)	बाब (3)	1966 (4)	1971 (5)	1981 (6)	1985 (7)	1986 (8)	1987 (9)	Item (3)	Centre (2)
1	मुंबई *	अन्न	150	202	492	714	799	886	Food	Bombay *
		सर्व बाबी	143	188	447	654	717	791	All items	
2	सोलापूर *	अन्न	155	211	523	698	756	802	Food	Solapur *
		सर्व बाबी	145	195	481	647	697	747	All items	
3	नागपूर *	अन्न	155	208	489	671	708	763	Food	Nagpur *
		सर्व बाबी	144	190	454	632	673	726	All items	
4	जळगाव †	अन्न	173	202	515	668	718	777	Food	Jalgaon †
		सर्व बाबी	155	187	459	615	667	715	All items	
5	नांदेड †	अन्न	170	207	556	710	749	798	Food	Nanded †
		सर्व बाबी	153	195	507	662	707	754	All items	
6	औरंगाबाद †	अन्न	164	200	529	742	830	891	Food	Aurangabad †
		सर्व बाबी	151	189	401	672	743	787	All items	
7	पुणे †	अन्न	149	188	475	662	717	778	Food	Pune †
		सर्व बाबी	139	174	420	601	639	686	All items	

*कॅलेंडर वर्ष /Calendar year 1960=100.

†कॅलेंडर वर्ष /Calendar year 1961=100.

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Bombay.

जिल्हावार निवडक निर्देशांक
Districtwise Selected Indicators—1987-88.

अनुक्रमांक	जिल्हा	दर चौरस कि. मी. भौगोलिक क्षेत्रामागे लोकसंख्येची घनता	सी-पुरुष प्रमाण (हजार पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या)	नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शकडा प्रमाण	अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	बौद्ध धर्मीय लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	लोकसंख्येतील दशमर्षीय शकडा वाढीची टक्केवारी
Serial No.		Density of population per sq. km. of Geographical area (1981)	Sex ratio (Number of females per thousand males) (1981)	Percentage of urban population to total population (1981)	Percentage of scheduled castes population to total population (1981)	Percentage of scheduled tribes population to total population (1981)	Percentage of buddhist population to total population (1981)	Decadal growth rate of population during 1971-81 (Percentage)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	बुध्दामुवई	13,644	772	100.00	4.84	1.02	5.7	38.07
2	ठाणे	349	883	44.34	2.50	21.76	3.7	46.89
3	रायगड	208	1,047	14.12	1.69	12.80	4.6	17.69
4	रत्नागिरी	167	1,258	8.73	1.09	1.94	6.0	6.06
5	सिंधुदुर्ग	148	1,204	6.54	4.04	0.86	*	*
6	नाशिक	192	938	31.02	6.21	23.45	3.4	26.28
7	फुळे	156	966	19.52	4.18	40.53	1.7	23.35
8	जळगाव	223	950	25.14	5.89	8.25	4.1	23.32
9	अहमदनगर	159	959	12.97	10.62	6.93	2.3	19.36
10	पुणे	266	938	47.33	7.54	3.88	5.2	31.04
11	सातारा	195	1,061	13.04	6.21	0.64	5.1	18.02
12	सांगली	213	967	21.52	11.16	0.85	2.3	18.92
13	सोलापूर	174	942	29.62	14.31	1.96	1.8	15.81
14	कोल्हापूर	323	963	25.22	12.23	1.04	1.0	22.38
15	औरंगाबाद	173	936	24.83	5.95	3.68	7.9	23.46
16	जालना	119	970	15.46	6.55	1.96	*	*
17	परभणी	149	967	19.87	5.77	4.60	11.9	21.41
18	बीड	133	965	16.28	11.17	0.87	3.7	15.54
19	नांदेड	166	960	18.74	11.30	10.19	9.8	25.15
20	उस्मानाबाद	137	958	12.64	14.07	1.88	4.3	17.61
21	लातूर	175	959	16.47	16.43	2.68	*	*
22	बुलढाणा	156	957	18.49	6.18	4.40	12.4	19.46
23	अकोला	173	949	24.89	5.51	6.28	16.2	21.68
24	अमरावती	152	937	29.25	6.06	12.98	11.8	20.78
25	यवतमाळ	128	959	15.04	4.95	21.30	8.6	22.04
26	वर्धा	147	948	24.98	3.93	15.35	13.9	18.86
27	नागपूर	260	925	56.75	7.05	13.65	13.3	33.46
28	भंडारा	199	997	13.10	9.75	16.22	9.0	15.89
29	चंद्रपूर	135	959	17.36	6.39	21.07	9.8	25.33
30	गडचिरोली	41	981	2.43	6.86	39.32	*	*
	महाराष्ट्र राज्य	204	937	35.03	7.14	9.19	6.3	24.54

*अनुसूचित जिल्हांची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नाही.

Districtwise Selected Indicators—1986-87

गावाची मगासरी लोकसंख्या (दर गावामागे ग्रामीण लोकसंख्या) Average village size (rural population per village (1981))	तालुक्यातील गावांची सरासरी संख्या Average number of villages per tahsil (1981)	तालुक्यातील सरासरी लोकसंख्या (हजारात) Average population per tahsil (Thousand) (1981)	मुख्यतः काम करणाऱ्यांची एकूण लोकसंख्येची टक्केवारी Percentage of main workers to total population (1981)	कृषि कामान्यतिरिक्त इतर काम करणाऱ्यांची एकूण काम करणाऱ्यांशी टक्केवारी Percentage of other than agriculture workers to total workers (1981)	मुख्यतः न सीमांतिक काम करणाऱ्या स्त्रियांच्या सहभागाचा दर Participation rate of main and marginal female workers (1981)	साक्षरतेची टक्केवारी Percentage of literacy 1981			District
						पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
1,068	134	258	37.83	58.9	23.23	59.64	40.15	50.50	Greater Bombay
699	131	106	37.63	33.8	33.30	57.42	34.27	45.59	Thane
907	154	153	34.06	26.3	36.35	59.62	38.15	47.75	Raigad
1,053	98	111	*	*	*	*	*	*	Ratnagiri
1,185	134	230	40.77	31.2	34.65	56.09	31.85	44.36	Sindhudurg
1,088	152	205	38.01	22.0	33.52	48.61	26.01	37.51	Nashik
1,329	113	201	39.57	24.2	31.92	61.19	34.39	48.14	Dhule
1,568	116	208	41.55	24.2	37.69	56.51	29.24	43.16	Jalgaon
1,251	125	297	34.95	52.3	25.24	65.16	42.14	54.03	Ahmadnagar
1,251	129	185	33.56	28.7	34.68	61.39	35.67	48.15	Pune
2,030	89	229	34.16	29.8	24.36	59.70	33.60	46.87	Satara
1,664	100	236	37.66	36.0	29.02	53.61	26.96	40.68	Sangli
1,584	97	205	36.76	32.4	28.83	59.45	30.79	45.36	Solapur
953	157	199	41.22	22.9	35.98	50.80	19.96	35.80	Kolhapur
968	180	205	*	*	*	*	*	*	Aurangabad
926	203	235	44.32	20.3	39.91	44.67	15.53	30.33	Jalna
975	173	202	40.36	21.1	36.26	45.82	17.27	31.79	Parbhani
998	178	219	40.60	22.9	41.26	43.32	15.67	29.78	Beed
1,278	117	172	38.87	19.7	34.39	48.73	21.40	35.36	Nanded
1,236	175	259	*	*	*	*	*	*	Osmanabad
966	98	116	46.97	16.2	43.92	58.68	29.97	44.64	Latur
888	119	141	42.38	20.5	34.80	59.54	35.45	47.82	Buldhana
776	131	143	40.46	23.0	30.83	61.50	42.55	51.82	Akola
843	125	124	46.04	16.3	41.76	51.21	26.86	39.29	Amravati
685	145	132	42.87	23.1	35.31	61.01	40.53	51.05	Yavatmal
675	118	185	35.59	52.9	25.07	63.74	44.62	54.56	Wardha
983	125	141	49.93	27.6	46.39	58.31	29.49	43.92	Nagpur
800	147	141	49.13	23.0	43.22	46.73	22.22	34.69	Bhandara
411	189	80	*	*	*	*	*	*	Chandrapur
1,037	132	209	38.71	38.2	30.63	58.79	34.79	47.18	Gadchiroli
									Maharashtra State

*The information of the reorganised districts is not separately available.

अनुक्रमांक	जिल्हा	साक्षरतेची टक्केवारी Percentage of literacy -1981		अपंग व्यक्तींची एकूण लोकसंख्येची टक्केवारी	नेहमीचा पाऊस (मिलीमीटरमध्ये)	दर लाख लोकसंख्येमागे रुग्णालयाची संख्या	दर लाख लोकसंख्येमागे सार्वजनिक सहाय्यित वैद्य- कीय संस्थानील बाटांची संख्या	दर लाख लोकसंख्येमागे सर्व प्रकारच्या रोगांमुळे नोंदलेल्या मृतांची संख्या†	दर लाख लोकसंख्येमागे शैक्षणिक संस्थांची संख्या
		अनुसूचित जाती	अनुसूचित जमाती						
Serial No.		Sched ^d uled castes	Scheduled tribes	Percentage of disabled persons to total population (1981)	Normal rainfall (in mm.)	Number of hospitals per lakh of population	Number of beds in public aided medical institutions per lakh of population	Number of registered deaths by all diseases per lakh of population†	Number of educational institutions per lakh of population
(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
1	बुलढुबई	50.56	49.07	0.04	1,805	3	349	737	37
2	ठाणे	43.70	14.41	0.07	2,259	3	184	392	88
3	रायगड	46.42	16.46	0.13	2,966	2	113	385	152
4	रत्नागिरी	38.65	10.20	0.12	3,306	2	115	493	163
5	सिंधुदुर्ग	•	•	•	•	1	79	583	171
6	नाशिक	41.86	16.74	0.14	1,022	4	140	607	99
7	मुळे	37.15	15.26	0.14	674	3	98	661	102
8	जळगांव	34.58	19.94	0.13	741	3	98	683	78
9	अहमदनगर	35.43	16.87	0.13	579	3	137	471	98
10	पुणे	41.71	27.80	0.11	1,150	3	345	562	89
11	सातारा	39.61	29.66	0.13	803	3	129	501	118
12	सांगली	37.52	40.19	0.14	625	5	219	540	90
13	धोलापूर	29.75	31.64	0.15	584	3	180	342	92
14	कोल्हापूर	35.01	34.36	0.11	1,932	5	148	522	94
15	भोरगावाड	23.90	16.86	0.17	726	3	131	510	103
16	जालना	•	•	•	•	3	111	443	104
17	परभणी	18.99	16.78	0.19	821	2	60	381	97
18	बीड	21.19	17.69	0.20	668	1	91	391	116
19	नांदेड	20.00	20.53	0.18	901	2	94	433	109
20	उस्मानाबाद	24.13	23.21	0.20	810	1	68	435	87
21	लातूर	•	•	•	•	2	96	392	96
22	बुलढाणा	31.65	27.15	0.17	803	2	84	587	96
23	अकोला	34.37	33.56	0.17	847	2	126	480	103
24	अमरावती	41.45	25.68	0.13	877	3	212	541	136
25	यवतमाळ	33.75	24.35	0.18	992	2	87	474	114
26	वर्धा	42.69	34.77	0.15	1,090	2	204	557	116
27	नागपूर	46.28	42.63	0.10	1,175	2	250	567	97
28	भंडारा	48.32	33.13	0.18	1,446	1	82	669	110
29	चंद्रपूर	33.24	22.27	0.21	1,398	3	141	465	110
30	महचिरोली	•	•	•	•	1	79	530	141
	महाराष्ट्र राज्य	35.55	22.29	0.13	•	3	178	548	94

* पुनर्रचित जिल्हांची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नाही
† मृत्युची संपूर्ण नोंद न झाल्यामुळे नोंदलेल्या मृत्युची संख्या कमी आहे

Districtwise Selected Indicators—1986-87.

दर लाख लोकसंख्येमागे पढावरील विद्यार्थ्यांची संख्या	दर हजार लोकसंख्येमागे प्राथमिक व माध्यमिक विद्यार्थ्यांची संख्या	पूर्व-प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक शाळांतील एकूण शिक्षकांशी प्रशिक्षित शिक्षकांची टक्केवारी	प्राथमिक शाळांतील शिक्षक-विद्यार्थी प्रमाण	माध्यमिक शाळांतील शिक्षक-विद्यार्थी प्रमाण	दर लाख लोकसंख्येमागे छापखान्यांची संख्या	दर लाख लोकसंख्येमागे नियतकालिकांची संख्या	कसलेल्या क्षेत्राची एकूण भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	एकपेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेल्या क्षेत्राची कसलेल्या क्षेत्राशी टक्केवारी	District
Number of student enrolment per lakh of population	Number of primary and secondary school enrolment per 1000 population	Percentage of trained teachers to total No. of teachers (pre-primary, primary and secondary)	Teacher-pupil ratio (Primary)	Teacher-pupil ratio (Secondary)	Number of printing presses per lakh of population	Number of periodicals per lakh of population	Percentage of net area sown to geographical area	Percentage of area sown more than once to net area sown	(2)
(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(2)
21,580	187	97.3	36	31	30.7	11.6	16.3	..	Greater Bombay
23,844	291	87.5	41	33	7.4	3.7	28.7	5.9	Thane
23,003	221	90.8	36	28	6.0	3.9	27.0	15.8	Raigad
18,993	183	92.2	28	28	2.9	1.6	28.0	8.4	Ratnagiri
20,288	195	97.2	26	27	•	2.7	21.0	•	Sindhudurg
23,410	218	91.6	39	32	9.6	4.7	57.6	7.4	Nashik
21,288	194	94.5	37	31	5.7	2.0	51.2	6.6	Dhule
22,879	210	94.2	38	32	7.7	3.7	69.5	20.3	Jalgaon
22,376	208	95.1	37	33	11.4	1.8	67.5	12.1	Ahmadnagar
24,512	219	93.7	40	33	13.6	8.4	63.7	15.3	Pune
24,263	225	96.3	33	30	11.6	2.2	54.2	27.1	Satara
22,693	208	96.6	34	32	13.8	3.1	67.2	10.5	Sangli
20,876	194	95.9	38	31	10.1	2.4	74.8	8.0	Ratnagiri
22,573	204	96.5	38	31	19.4	2.9	52.2	13.1	Kolhapur
22,969	203	90.8	45	33	13.8	5.8	72.2	7.6	Aurangabad
17,934	172	90.3	51	31	1.4	3.3	75.1	•	Jalna
18,154	171	86.8	44	33	2.1	3.0	76.3	30.7	Parbhani
21,021	196	91.1	43	30	1.9	3.7	73.1	8.4	Beed
21,414	198	93.4	46	33	2.1	2.2	71.3	9.3	Nanded
21,054	198	94.9	40	31	5.9	1.4	77.0	21.5	Osmanabad
24,446	230	94.1	44	31	0.1	2.0	78.5	•	Latur
22,172	196	97.3	40	32	5.0	4.0	70.8	12.7	Buldhana
21,031	204	95.1	39	31	6.7	5.1	76.9	7.4	Akola
23,912	217	94.6	39	32	3.4	4.0	59.0	6.5	Amravati
21,485	202	94.3	40	32	3.2	1.1	62.7	3.2	Yavatmal
24,831	227	94.2	39	33	3.6	9.1	69.3	6.7	Wardha
27,306	240	93.9	41	30	13.0	4.3	55.5	11.0	Nagpur
22,272	211	88.9	41	31	1.8	3.8	35.7	39.4	Bhandara
22,569	211	91.7	40	34	5.7	1.2	43.1	12.2	Chandrapur
18,840	182	67.2	41	31	1.8	4.0	12.7	•	Gadchiroli
22,453	205	93.7	39	31	11.0	4.7	58.1	12.6	Maharashtra State

*The information of the reorganised districts is not separately available.

†The registered deaths are low due to under registration of death.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	अन्नधान्य पिकांखालील निव्वळ क्षेत्राची एकूण लागवडी- खालील क्षेत्राशी टक्केवारी Percentage of net area under food- grains to total gross cropped area 1985-86	प्रमुख पिकांचे दर हेक्टरी Average yield per hectare of								
			तांदूळ Rice	गहू Wheat	ज्वारी Jowar	बाजरी Bajri	एकूण तृणधान्ये All cereals	तूर Tur	हरभरा Gram	एकूण कडधान्ये All pulses	
(1)	(2)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	
1	बुलढाणा	
2	ठाणे	..	75.0	1,868	1,665	349	346	434
3	रायगड	..	92.6	2,052	1,831	444	389	381
4	रत्नागिरी	..	69.2	2,051	1,543	250	..	365
5	सिंधुदुर्ग	..	*	1,817	1,700	302
6	नाशिक	..	74.4	865	832	642	513	608	635	353	342
7	धुळे	..	74.0	508	880	850	590	813	636	553	430
8	जळगांव	..	62.3	788	986	1,486	1,269	1,364	635	555	504
9	अहमदनगर	..	78.1	1,286	1,050	518	216	457	296	475	350
10	पुणे	..	78.8	1,296	1,214	562	349	612	433	495	358
11	सातारा	..	73.0	1,781	1,063	1,028	418	920	346	416	344
12	सांगली	..	72.4	1,880	949	1,066	328	923	351	377	317
13	सोलापूर	..	78.2	808	959	475	248	498	369	561	385
14	कोल्हापूर	..	60.8	1,924	1,326	1,932	500	1,693	353	594	419
15	औरंगाबाद	..	81.6	440	850	760	593	698	430	404	424
16	जालना	..	*	370	933	826	740	816	621	404	454
17	परभणी	..	63.0	645	758	827	573	805	714	364	476
18	बीड	..	77.6	415	845	815	468	722	443	438	416
19	नांदेड	..	62.9	367	735	1,157	286	1,072	890	308	609
20	उस्मानाबाद	..	74.1	435	828	760	788	750	564	393	523
21	लातूर	..	*	361	981	1,167	352	1,059	628	392	577
22	बुलढाणा	..	52.0	481	743	1,590	523	1,489	800	333	460
23	अकोला	..	60.0	577	815	1,530	581	1,437	924	378	683
24	अमरावती	..	49.1	592	786	1,281	450	1,133	920	304	541
25	शिवतमाळ	..	44.0	512	790	1,339	627	1,256	754	306	557
26	भर्घा	..	44.4	498	1,466	945	375	863	1,068	354	745
27	नागपूर	..	64.4	873	1,410	841	333	817	464	252	371
28	भंडारा	..	85.0	497	2,108	382	..	481	688	219	338
29	चंद्रपूर	..	81.7	777	1,726	555	..	650	619	250	325
30	गडचिरोली	..	*	826	1,742	678	..	791	714	294	269
महाराष्ट्र राज्य		..	69.5	1,250	864	894	501	870	686	408	466

*पुनर्विद्य जिल्हाची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नाही.

Districtwise Selected Indicators—1986-87

उत्पादन (किलोग्रॅम) principal crops (kg.)		अन्नधान्याचे वृद्धि धारण दरदोई उत्पादन (किलोग्रॅम)					वृद्धि धारण जमिनीचे सरासरी क्षेत्र (हेक्टरात)					वृद्धि धारण जमिनीच्या आकार वर्गाप्रमाणे (हेक्टरात) धारण जमिनीची टक्केवारी				District
एकूण तृणधान्ये आणि कडधान्ये All cereals and pulses	कापूस Cotton	भूईभूग Ground-nut	ऊस (गुळ) Sugar-cane (Gur)	तंबाखू Tobacco	Foodgrains Production per Capita (in kg.)	Average size of operational holdings in hectares (1985-86)	सीमांतिक Marginal	अल्पमूधारक Small	निम्न मध्यम Semi medium	मध्यम Medium	१ पर्यंत Upto 1	1-2	2-4	4-10		
(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(2)					
..	0.71	81.75	11.23	5.72	0.97	Greater Bombay					
1,563	..	1,000	79.0	1.94	49.81	21.35	15.66	10.64	Thane					
1,732	..	1,000	195.0	1.62	58.28	19.44	13.20	7.42	Raigad					
1,483	..	1,500	126.5	2.52	47.59	17.11	16.45	14.71	Ratnagiri					
1,627	..	1,612	171.4	2.06	60.79	14.33	12.08	9.60	Sindhudurg					
569	133	732	9,708	..	126.1	2.98	24.18	24.44	27.67	19.88	Nashik					
716	75	586	7,309	..	180.5	2.71	19.92	32.61	28.75	16.71	Dhule					
1,134	111	776	7,495	..	255.5	2.58	23.61	32.60	26.14	15.74	Jalgaon					
449	250	1,275	9,752	1,000	155.9	2.78	26.90	27.89	28.08	14.66	Ahmadnagar					
590	..	1,217	9,200	..	114.4	2.68	34.04	23.06	22.97	16.10	Pune					
830	250	1,311	10,951	1,000	189.4	1.60	52.99	23.52	15.76	6.80	Satara					
815	222	918	9,740	938	192.3	2.11	44.48	22.33	19.55	11.15	Sangli					
488	241	1,608	8,735	..	154.1	3.70	16.81	22.96	28.84	24.55	Solapur					
1,546	333	1,417	10,374	..	136.3	1.27	63.21	19.10	12.04	4.95	Kolhapur					
645	93	449	8,906	..	238.5	2.73	19.95	29.05	30.76	17.88	Aurangabad					
700	151	676	10,334	..	280.2	3.09	17.22	28.24	29.74	21.83	Jalna					
688	103	1,272	7,256	..	262.2	3.01	16.58	27.81	30.77	22.28	Parbhani					
664	128	358	9,483	1,000	279.0	2.96	23.90	26.29	26.86	19.90	Beed					
958	120	822	4,373	..	229.8	3.02	20.29	25.26	30.90	20.85	Nanded					
690	..	1,118	7,031	1,000	297.9	3.83	14.63	21.15	30.22	28.03	Osmanabad					
903	108	632	6,556	..	275.9	3.56	13.20	25.22	30.64	25.97	Latur					
1,066	85	664	6,778	..	265.1	2.96	19.35	29.88	27.29	19.70	Buldhana					
1,094	103	762	6,334	..	299.8	3.31	15.20	30.39	28.18	21.55	Akola					
898	76	637	3,467	..	179.3	2.77	21.63	32.44	25.97	16.80	Amravati					
999	98	654	7,765	..	207.9	3.84	3.45	29.09	35.08	26.93	Yavatmal					
827	98	781	157.1	3.15	11.14	33.43	29.30	22.45	Wardha					
701	104	721	..	667	88.2	3.15	16.22	30.04	28.68	21.58	Nagpur					
459	..	900	66.2	1.49	52.39	25.45	14.92	6.50	Bhandara					
583	91	857	..	800	147.5	2.85	26.20	24.34	26.60	19.46	Chandrapur					
711	..	1,000	188.1	2.33	29.75	29.21	25.73	13.30	Gadchiroli					
783	100	984	9,321	920	152.8	2.65	30.65	25.55	24.34	16.46	Maharashtra State					

*The information of the reorganised districts is not separately available.

वहित धारण जमिनीच्या विकास वर्गप्रमाणे (हेक्टरांत) धारण जमिनीच्या क्षेत्राची
Percentage distribution of by size class (in hectare) in operational holdings

अनुक्रमांक	जिल्हा	मोठे Large 10 आणि अधिक and above	एकूण Total	सीमांतिक Marginal Upto 1 पर्यंत	अल्पभूधारक Small 1-2	निम्न मध्यम Semi medium 2-4	मध्यम Medium 4-10	मोठे Large 10 आणि अधिक and above
(1)	(2)	(56)	(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)
1	बृहन्मुंबई	0.33	100.00	40.03	26.94	19.48	6.39	7.16
2	ठाणे	2.54	100.00	12.25	13.77	20.60	32.15	21.23
3	रायगड	1.66	100.00	15.17	17.08	22.59	27.44	17.72
4	रत्नागिरी	4.17	100.00	7.24	9.90	19.62	35.77	27.47
5	सिंधुदुर्ग	3.20	100.00	9.63	10.20	17.30	28.43	34.44
6	नाशिक	3.83	100.00	4.17	12.01	25.51	39.11	19.20
7	धुळे	2.01	100.00	4.58	17.64	28.83	35.75	13.20
8	जळगाव	1.91	100.00	5.34	18.32	28.60	35.20	12.54
9	अहमदनगर	2.47	100.00	6.38	17.61	30.37	30.65	14.99
10	पुणे	3.83	100.00	6.08	12.50	23.15	36.36	21.91
11	सातारा	0.93	100.00	14.34	21.70	27.86	24.71	11.39
12	सांगली	2.49	100.00	10.40	15.86	25.65	30.98	17.11
13	सोलापूर	6.84	100.00	2.52	9.30	20.95	39.84	27.39
14	कोल्हापूर	0.70	100.00	19.56	21.35	25.69	21.99	11.41
15	औरंगाबाद	2.36	100.00	4.27	15.45	30.58	38.00	11.70
16	जालना	2.97	100.00	3.51	13.66	26.74	41.50	14.59
17	परभणी	2.56	100.00	3.39	13.72	28.49	43.20	11.20
18	बीड	3.05	100.00	4.53	13.20	25.82	39.09	17.36
19	नांदेड	2.00	100.00	5.01	16.10	30.95	39.29	8.65
20	उस्मानाबाद	5.97	100.00	2.21	9.80	21.97	44.34	21.68
21	लातूर	4.97	100.00	2.37	10.38	24.26	44.00	18.99
22	बुलढाणा	3.78	100.00	4.08	14.55	25.11	38.93	17.33
23	अकोला	4.68	100.00	3.67	13.65	23.95	36.38	20.05
24	अमरावती	3.16	100.00	4.94	16.11	24.44	38.68	18.13
25	यवतमाळ	5.45	100.00	0.62	11.29	25.05	41.50	21.54
26	वर्धा	3.68	100.00	2.74	12.30	26.08	42.41	16.47
27	नागपूर	3.48	100.00	3.37	14.03	25.52	39.99	17.09
28	भंडारा	0.74	100.00	16.63	23.93	27.39	24.93	7.12
29	चंद्रपूर	3.40	100.00	5.20	12.32	25.47	40.15	16.86
30	गडचिरोली	2.01	100.00	6.75	18.05	29.72	33.09	12.39
	महाराष्ट्र राज्य	3.00	100.00	5.86	14.40	25.67	36.63	17.44

Districtwise Selected Indicators—1986-87

टक्केवारी विहित धारण जमिनीच्या आकार वर्गप्रमाणे (हेक्टरात) धारण जमिनीची टक्केवारी (अनुसूचित जाती)
(1985-86) Percentage distribution of holdings by size class (in hectare of operational holdings (Scheduled Castes) (1985-86)

एकूण Total (63)	विहित धारण जमिनीचे सरासरी क्षेत्र (हेक्टरात) Average size of operational holdings in hectares (1985-86) (64)	सीमांतिक Marginal Upto 1 पर्यंत (65)	अल्पभूधारक Small 1-2 (66)	निम्न मध्यम Semi Medium 2-4 (67)	मध्यम Medium 4-10 (68)	मोठे Large 10 आणि अधिक and above (69)	एकूण Total (70)	District (2)
100.00	0.75	75.00	25.00	100.00	Greater Bomba
100.00	1.45	57.83	22.04	11.96	6.97	1.20	100.00	Thane
100.00	1.25	62.54	19.86	11.99	5.55	0.06	100.00	Raigad
100.00	1.72	53.48	19.14	15.76	10.04	1.58	100.00	Ratnagiri
100.00	0.97	74.15	12.48	8.69	3.82	0.86	100.00	Sindhudurg
100.00	2.33	34.78	25.01	23.73	14.32	2.16	100.00	Nashik
100.00	2.89	28.69	20.61	29.03	19.58	2.09	100.00	Dhule
100.00	1.61	42.96	30.20	19.27	7.15	0.42	100.00	Jalgaon
100.00	1.85	39.98	27.35	22.09	9.67	0.91	100.00	Ahmadnagar
100.00	1.82	46.92	23.38	18.95	9.36	4.39	100.00	Pune
100.00	0.88	72.65	16.20	8.56	2.35	0.24	100.00	Satara
100.00	1.66	50.94	25.35	16.11	6.50	1.10	100.00	Sangli
100.00	2.84	25.17	28.99	27.12	14.99	3.73	100.00	Solapur
100.00	0.59	84.04	9.61	4.59	1.52	0.24	100.00	Kolhapur
100.00	2.15	27.97	33.23	26.75	10.81	1.24	100.00	Aurangabad
100.00	2.12	22.76	39.47	26.83	10.92	0.02	100.00	Jalna
100.00	2.10	24.59	36.48	27.84	10.28	0.81	100.00	Parbhani
100.00	1.72	34.91	35.10	22.67	6.79	0.53	100.00	Beed
100.00	2.75	35.41	13.67	30.46	18.93	1.53	100.00	Nanded
100.00	2.21	26.19	35.55	25.03	11.83	1.40	100.00	Osmanabad
100.00	2.10	23.58	35.73	29.88	9.96	0.85	100.00	Latur
100.00	2.20	24.60	35.65	26.54	12.10	1.11	100.00	Buldhana
100.00	2.30	25.17	35.19	25.47	12.76	1.41	100.00	Akola
100.00	2.12	26.57	39.28	22.39	10.74	1.02	100.00	Amravati
100.00	3.04	4.84	36.79	34.86	21.06	2.45	100.00	Yavatmal
100.00	2.57	16.82	35.22	30.33	16.36	1.27	100.00	Wardha
100.00	2.73	17.79	32.50	29.40	18.31	2.00	100.00	Nagpur
100.00	1.08	61.09	25.41	10.56	2.78	0.16	100.00	Bhandara
100.00	2.31	29.99	26.68	27.33	14.39	1.61	100.00	Chandrapur
100.00	1.80	38.17	30.35	21.84	8.85	0.79	100.00	Gadchiroli
100.00	1.95	76.76	10.26	8.38	4.14	0.46	100.00	Maharashtra State

वहित धारण जमिनीच्या वर्गाप्रमाणे (हेक्टरत) धारण जमिनीच्या क्षेत्राची टक्केवारी (अनुसूचित जाती)
 Percentage distribution of operated are by size class (In hectare) Of operational holdings (Scheduled Castes) (1985-86)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	सीमांतिक Marginal Upto 1 पर्यंत	अल्पधधारक Small 1-2	निम्न मध्यम Semi Medium 2-4	मध्यम Medium 4-10	मोठे Large 10 कापि अधिक and above	एकूण Total
(1)	(2)	(71)	(72)	(73)	(74)	(75)	(76)
1	बुलढाण	33.33	66.67	100.00
2	ठाणे	18.74	21.02	22.06	27.54	10.64	100.00
3	रायगड	21.43	22.24	26.28	28.62	1.43	100.00
4	रत्नागिरी	11.52	15.65	25.21	34.06	13.56	100.00
5	सिंधुदुर्ग	21.31	18.72	25.03	23.44	11.50	100.00
6	नाशिक	7.67	15.47	28.05	35.60	13.21	100.00
7	पुणे	6.16	12.86	31.14	39.86	9.98	100.00
8	जळगाव	13.13	27.42	31.87	23.95	3.63	100.00
9	अहमदनगर	11.24	21.55	32.09	27.31	7.81	100.00
10	पुणे	11.57	18.49	28.33	30.25	11.36	100.00
11	सातारा	27.92	25.57	26.25	16.19	4.07	100.00
12	सांगली	19.24	21.31	26.38	23.42	9.65	100.00
13	मोलापूर	4.94	14.53	25.01	33.18	22.34	100.00
14	कोल्हापूर	37.31	22.12	20.03	14.51	6.03	100.00
15	औरंगाबाद	8.10	23.49	33.38	27.59	7.44	100.00
16	जालना	6.80	27.56	34.93	30.38	0.33	100.00
17	परभणी	7.78	24.40	34.64	28.29	4.89	100.00
18	बीड	10.67	28.22	35.32	21.08	4.71	100.00
19	नांदेड	7.63	18.46	30.01	36.87	7.03	100.00
20	उस्मानाबाद	5.40	24.13	30.54	30.64	9.29	100.00
21	लातूर	7.63	24.20	36.88	25.56	5.73	100.00
22	बुलढाणा	7.45	23.54	31.54	30.59	6.88	100.00
23	अकोला	7.78	22.78	31.29	30.25	7.90	100.00
24	अमरावती	9.18	26.27	28.65	29.40	6.50	100.00
25	यवतमाळ	1.11	18.20	31.02	39.06	10.51	100.00
26	वर्धा	4.94	19.74	32.43	36.60	6.29	100.00
27	नागपूर	4.36	17.39	30.44	38.33	9.48	100.00
28	भंडारा	26.83	31.85	25.75	13.70	1.87	100.00
29	चंद्रपूर	8.01	16.42	31.34	35.43	8.80	100.00
30	गडचिरोली	11.04	23.59	32.42	27.18	5.77	100.00
महाराष्ट्र राज्य		10.21	20.87	29.77	30.63	8.52	100.00

Districtwise Selected Indicators—1986-87

वहिल धारण जमिनीची सरासरी क्षेत्र (हेक्टरात) Average size of operational holdings in hectares (1985-86)	वहिल धारण जमिनीच्या आकार वर्गाप्रमाणे (हेक्टरात) धारण जमिनीची टक्केवारी (अनुसूचित जमाती) Percentage distribution of holdings by size class (in hectare) of operational holdings (Scheduled Tribes) (1985-86)						वहिल धारण जमिनीच्या वर्गाप्रमाणे Percentage distribution of operated area by size class		District
	सीमांतिक Marginal Upto 1	अल्पमूधारक Small 1-2	निम्न मध्यम Semimedium 2-4	मध्यम Medium 4-10	मोठे Large 10 आणि अधिक and above	एकूण Total	सीमांतिक Marginal Upto 1	अल्पमूधारक Small 1-2	
(77)	(78)	(79)	(80)	(81)	(82)	(83)	(84)	(85)	(2)
0.80	100.00	100.00	100.00	..	Greater Bombay
2.46	40.72	24.91	16.95	13.48	3.94	100.00	8.14	14.43	Thane
1.90	55.80	19.11	13.47	8.77	2.85	100.00	13.08	14.85	Raigad
1.60	57.99	17.20	13.02	9.83	1.96	100.00	11.50	16.11	Ratnagiri
0.86	75.42	11.78	9.09	3.37	0.34	100.00	25.20	20.47	Sindhudurg
2.92	23.76	23.95	28.15	20.62	3.52	100.00	4.19	11.79	Nashik
2.34	17.96	38.81	29.42	12.74	1.07	100.00	5.25	24.16	Dhule
2.08	23.71	38.43	25.70	11.43	0.73	100.00	7.58	25.73	Jalgaon
2.87	29.20	22.57	25.36	19.00	3.87	100.00	4.96	11.47	Ahmadnagar
2.92	33.03	21.43	22.48	17.50	5.56	100.00	5.12	10.91	Pune
1.14	63.11	20.98	11.03	4.52	0.36	100.00	23.26	26.90	Satara
2.04	33.33	23.53	33.34	9.80	..	100.00	11.54	17.31	Sangli
3.34	15.03	29.77	30.87	19.80	4.53	100.00	2.78	12.84	Solapur
0.56	80.59	13.53	5.19	0.59	..	100.00	46.19	25.72	Kolhapur
2.24	24.09	34.88	25.95	13.37	1.71	100.00	6.82	22.65	Aurangabad
2.30	23.01	35.20	27.88	12.36	1.55	100.00	6.64	22.29	Jalna
2.74	17.77	30.89	30.32	18.57	2.45	100.00	3.97	16.40	Parbhani
2.45	27.33	30.58	26.57	13.08	2.44	100.00	6.12	17.66	Beed
2.78	11.70	30.03	38.04	18.62	1.61	100.00	2.86	15.90	Nanded
2.33	22.77	40.26	23.98	10.10	2.89	100.00	6.72	25.59	Osmanabad
1.72	55.08	14.35	18.24	11.08	1.25	100.00	10.65	12.63	Latur
2.88	13.52	28.55	35.63	19.69	2.61	100.00	3.44	14.30	Buldhana
2.88	13.12	31.41	32.30	20.55	2.62	100.00	3.39	12.77	Akola
3.56	11.72	23.65	31.55	29.27	3.81	100.00	2.27	9.79	Amravati
3.57	2.57	34.31	32.00	26.05	5.07	100.00	0.50	13.85	Yavatmal
2.68	18.59	31.75	30.63	17.68	1.35	100.00	8.37	17.12	Wardha
2.82	15.77	31.72	30.34	19.19	2.18	100.00	3.13	15.56	Nagpur
1.55	47.56	28.90	16.48	6.24	0.82	100.00	14.94	25.92	Bhandara
2.44	26.43	26.08	31.38	13.97	2.14	100.00	5.88	15.30	Chandrapur
2.79	23.57	26.49	28.70	18.21	3.03	100.00	4.54	13.77	Gadchiroli
2.65	24.80	28.95	26.62	16.79	2.84	100.00	5.12	15.72	Maharashtra State

धनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	(हेक्टरात) धारण जमिनींच्या क्षेत्राची टक्केवारी (अनुसूचित जमाती) (in hectare) of Operational holdings (Scheduled Tribes) (1985-86)				शेतीविषयक काम करणाऱ्या दर व्यक्तीमागे कसलेले निव्वळ क्षेत्र (हेक्टरात) Net area sown per agricultural worker (hectare)	सिंचनाखालील निव्वळ क्षेत्राची कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राशी टक्केवारी Percentage of net area irrigated to net area sown (1981-82)	सिंचनाखालील एकूण क्षेत्राची लागवडीखालील एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी Percentage of gross irrigated area to gross cropped area (1981-82)	प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्राची निमित्त सिंचन क्षमतेची टक्केवारी Percentage of actual irrigated area to irrigated potential created (1980-81)
		निम्न मध्यम Semi- medium- 2-4	मध्यम Medium 4-10	मोठे Large जाण अधिक 20 and above	एकूण Total				
(1)	(2)	(86)	(87)	(88)	(89)	(90)	(91)	(92)	(93)
1	बृहन्मुंबई	100.00	2.5	13.6	13.1	..
2	ठाणे	19.22	33.42	24.79	100.00	1.6	1.2	1.6	17.16
3	रायगड	19.01	28.65	24.41	100.00	2.3	5.0	5.2	33.13
4	रत्नागिरी	22.70	33.74	15.95	100.00	5.7	4.3	1.9	16.58
5	सिंधुदुर्ग	25.98	23.62	4.73	100.00	*	*	10.0	*
6	नासिक	25.95	39.66	18.41	100.00	2.8	11.9	16.0	48.07
7	धुळे	33.22	31.05	6.32	100.00	2.3	8.8	11.8	20.01
8	जळगाव	32.61	29.71	4.37	100.00	1.9	12.7	15.7	7.42
9	अहमदनगर	24.90	39.44	19.23	100.00	3.6	17.4	20.6	52.95
10	पुणे	21.23	36.35	26.39	100.00	5.0	16.3	16.7	41.78
11	सातारा	21.04	24.68	4.12	100.00	4.6	22.5	20.9	46.35
12	सांगली	45.19	25.96	..	100.00	4.1	12.2	15.1	32.38
13	सोलापूर	24.77	35.19	24.72	100.00	3.9	15.8	15.0	44.92
14	कोल्हापूर	21.26	6.83	..	100.00	2.9	15.5	17.6	69.92
15	औरंगाबाद	29.93	32.96	7.64	100.00	4.1	10.1	14.7	24.17
16	जालना	31.45	30.73	8.89	100.00	*	*	11.2	*
17	परभणी	29.98	38.08	11.57	100.00	2.6	5.6	7.7	11.48
18	बीड	28.92	31.28	16.02	100.00	4.4	13.6	13.8	20.93
19	नांदेड	34.77	39.11	7.36	100.00	2.8	5.0	5.9	9.33
20	उस्मानाबाद	27.12	25.19	15.38	100.00	3.3	9.3	14.1	16.88
21	लातूर	28.16	38.50	10.06	100.00	*	*	6.7	*
22	बुलढाणा	33.42	37.08	11.76	100.00	2.2	4.4	5.2	9.09
23	अकोला	31.43	40.94	11.47	100.00	2.1	2.3	3.0	19.50
24	अमरावती	24.93	48.96	14.05	100.00	1.8	4.6	6.2	7.40
25	यवतमाळ	23.90	43.53	18.22	100.00	2.0	2.3	3.3	18.52
26	वर्धा	31.31	36.73	6.47	100.00	2.3	4.3	5.7	15.53
27	नागपूर	30.10	40.01	10.20	109.00	2.3	8.7	10.7	34.86
28	भंडारा	28.68	23.02	7.44	100.00	1.5	38.3	33.5	73.47
29	चंद्रपूर	34.16	33.16	11.50	100.00	2.5	16.8	15.9	58.91
30	गडचिरोली	28.17	37.99	15.53	100.00	*	*	19.6	*
महाराष्ट्र राज्य		27.13	36.80	15.23	100.00	2.7	10.8	12.5	35.03

* पुनर्रचित जिल्हाची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नाही.

Districtwise Selected Indicators—1986-87

दर १०० हेक्टर कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रामागे लाकडी नागरांची संख्या Number of wooden ploughs per 100 hectares of net area sown (1982)	दर १०० हेक्टर कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रामागे लोखंडी नागरांची संख्या Number of iron ploughs per 100 hectares of net area sown (1982)	दर १०० हेक्टर कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रामागे ट्रॅक्टरांची संख्या Number of tractors per 100 hectares of net area sown (1987)	दर १०० हेक्टर कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रामागे कामासाठी वापरलेल्या गाई-बैलांची संख्या Number of working cattle per hundred hectares of net area sown (1982)	दर १०० हेक्टर कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रामागे कामासाठी वापरलेल्या म्हणी-रेड्यांची संख्या Number of working buffaloes per 100 hectares of net area sown (1987)	दर १,००० लोकसंख्येमागे दुभत्या गाई-म्हणींची संख्या Number of cows and buffaloes in milk per 1,000 human population (1987)	दर १०० लोकसंख्येमागे पशुघनाची संख्या Strength of livestock per 100 human population (1987)	दर चौरस किलो-मीटर भौगोलिक क्षेत्रामागे पशुघनाची (गो-जानीय) संख्या Livestock (bovine) per sq. km. of total land area (geographical area) (1987)	वनक्षेत्राची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी Percentage of forest area to total geographical area	District
(94)	(95)	(96)	(97)	(98)	(99)	(100)	(101)	(102)	(2)
0.1	..	0.29	15	0.5	9	2	119	..	Greater Bombay
44.6	0.4	0.07	91	1.0	16	24	76	36.5	Thane
40.4	..	0.02	96	3.0	21	50	95	22.5	Raigad
74.2	0.1	..	104	1.5	15	44	76	0.7	Ratnagiri
*	*	0.01	*	4.7	25	55	78	7.7	Sindhudurg
16.4	6.1	0.48	40	0.2	16	58	68	20.4	Nashik
15.0	3.1	0.35	41	0.1	21	63	66	30.0	Dhule
6.9	4.2	0.32	34	0.1	38	51	83	16.2	Jalgaon
2.3	5.7	0.27	28	0.1	31	70	60	11.1	Ahmadnagar
7.7	4.7	0.27	29	0.1	29	39	62	12.8	Pune
7.3	6.3	0.44	29	0.1	63	65	72	15.1	Satara
3.7	6.0	0.37	20	0.2	72	57	70	5.7	Sangli
1.4	3.9	0.09	17	0.1	30	57	48	2.5	Solapur
23.4	4.2	0.77	37	0.9	84	41	98	22.0	Kolhapur
2.1	4.1	0.15	34	0.1	130	62	59	8.8	Aurangabad
*	*	0.09	*	0.1	17	73	67	1.2	Jalna
5.8	2.1	0.06	26	0.1	26	75	79	3.4	Parbhani
0.5	4.1	0.05	34	0.1	33	87	73	2.0	Beed
12.1	0.6	0.02	31	..	37	71	86	11.2	Nanded
3.0	3.1	0.15	27	0.1	41	65	60	0.7	Osmanabad
*	*	0.11	*	0.1	39	57	77	0.2	Latur
1.0	5.8	0.14	34	0.1	23	67	72	16.1	Buldhiana
3.1	4.1	0.11	29	..	18	53	66	8.2	Akola
5.5	2.9	0.11	28	..	17	51	57	29.4	Amravati
11.6	2.4	0.03	34	0.1	18	73	68	27.3	Yavatmal
8.2	2.2	0.04	29	..	16	65	75	13.9	Wardha
12.9	0.8	0.07	38	0.1	11	39	79	27.8	Nagpur
42.2	2.1	0.25	81	0.3	19	59	97	47.1	Bhandara
30.9	1.1	0.06	68	0.2	14	74	78	44.3	Chandrapur
*	*	0.09	*	0.9	11	127	41	85.8	Gadchiroli
10.5	3.6	0.19	36	0.2	26	49	70	19.8	Maharashtra State ¹

* The information of the reorganised districts is not separately available.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	दर हेक्टर वनक्षेत्रामागे वनोत्पादनाचे मूल्य (रुपयात) Value of forest produce.d per hectare of forest area (Rs.)	शिखर व मध्यवर्ती-कृषि व बिगर कृषि पत संस्था Agricultural and non-agricultural credit-apex and central institutions				कृषि पत व बहुउद्देशीय संस्था Agricultural credit and multipurpose society			
			प्रति संस्था सभासद संख्या Number of members per institution (00)	प्रति संस्था मालकीचे भांडवल (कोटी रुपये) Owned capital per institution (In crore Rs.)	प्रति संस्था ठेवी (कोटी रुपये) Deposits per institution (In crore Rs.)	प्रति संस्था कर्ज (कोटी रुपये) Borrowings per institution (In crore Rs.)	प्रति संस्था सभासद संख्या Number of members per society	प्रति संस्था मालकीचे भांडवल (हजार रुपये) Owned capital per society (In '000' Rs.)	प्रति संस्था ठेवी (हजार रुपये) Deposits per society (In '000' Rs.)	प्रति संस्था कर्ज (हजार रुपये) Borrowings per society (In '000' Rs.)
(1)	(2)	(103)	(104)	(105)	(106)	(107)	(108)	(109)	(110)	(111)
1	वहानुबई	..	2,357	87.2	417.9	163.8	375	62.5	12.5	..
2	ठाणे	132.7	94	8.7	108.6	5.8	529	126.0	12.0	149.6
3	रायगड	50.7	340	3.0	36.7	0.1	289	40.4	0.2	80.0
4	रत्नागिरी	67.7	429	3.8	38.7	0.2	469	61.9	3.5	77.5
5	सिंधुदुर्ग	80.6	216	3.2	23.3	0.2	484	81.8	3.1	158.7
6	नाशिक	97.4	214	10.9	106.5	36.0	440	301.5	4.2	891.5
7	धुळे	34.7	35	8.7	50.7	31.8	471	208.4	2.0	770.3
8	जळगाव	39.5	105	19.1	121.1	67.8	343	317.9	1.7	1,337.7
9	अहमदनगर	1.8	40	16.2	150.1	57.5	474	316.2	22.7	921.3
10	पुणे	12.5	69	15.5	191.7	0.2	341	208.0	5.3	449.7
11	सातारा	5.5	622	9.2	124.8	3.9	406	162.7	2.2	477.9
12	सांगली	6.6	71	9.5	120.3	11.9	546	250.5	8.9	752.4
13	सोलापूर	1.0	129	6.6	41.0	10.7	315	160.1	9.0	595.6
14	कोल्हापूर	14.5	68	15.6	150.1	7.7	449	389.7	81.2	518.9
15	औरंगाबाद	17.3	12	9.0	37.4	36.7	319	107.3	4.9	646.4
16	जालना	..	7	3.5	15.5	12.9	325	75.5	3.5	459.3
17	परभणी	80.8	16	9.8	39.2	27.1	280	76.2	2.0	285.0
18	बीड	16.3	15	6.7	27.5	20.6	297	66.1	5.3	311.4
19	नांदेड	63.4	16	7.1	48.5	18.5	276	72.2	15.0	380.5
20	जस्मानाबाद	36.4	35	4.7	26.1	5.9	864	76.9	4.4	347.9
21	लातूर	..	50	5.9	30.0	19.0	301	73.6	1.6	438.9
22	बुलढाणा	22.0	76	6.2	34.2	9.1	476	103.1	3.3	516.9
23	अकोला	170.0	23	5.0	35.7	7.0	338	69.9	5.0	365.5
24	अमरावती	583.3	25	5.1	30.7	11.0	393	95.9	10.4	452.3
25	यवतमाळ	277.9	169	10.6	45.3	15.6	532	197.7	11.6	1,012.6
26	वर्धा	966.3	7	3.9	19.5	1.0	293	63.3	1.0	299.0
27	नागपूर	443.0	21	6.1	35.1	2.2	288	56.9	3.6	284.5
28	भंडारा	184.5	14	3.2	21.2	1.6	318	61.2	5.2	189.8
29	चंद्रपूर	114.8	14	3.2	24.0	0.4	277	100.9	8.7	186.5
30	गडचिरोली	930.6	3	0.7	7.4	0.9	521	90.4	6.8	175.5
	महाराष्ट्र राज्य	202.1	368	16.9	101.6	32.0	374	153.1	10.1	513.9

*पुनर्रचित जिल्हांची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नाही.

Districtwise Selected Indicators—1986-87

विगार-कृषि पत संस्था Non-agricultural Credit Society				सहकारी पणन संस्था Co-operative Marketing Societies			सहकारी उत्पादक संस्था Co-operative productive Enterprises			दर चालू कारखान्यामागे कामगारांची संस्था	
प्रति संस्था सभासद संस्था	प्रति संस्था मालकीचे भांडवल (हजार रुपये)	प्रति संस्था देवी (हजार रुपये)	प्रति संस्था कर्ज (हजार रुपये)	प्रति संस्था सभासद संस्था	प्रति संस्था मालकीचे भांडवल (हजार रुपये)	प्रति संस्था कर्ज (हजार रुपये)	प्रति संस्था सभासद संस्था	प्रति संस्था मालकीचे भांडवल (हजार रुपये)	प्रति संस्था कर्ज (हजार रुपये)	Number of factory workers per working factory	District
Number of members per society	Owned capital per society (In '000' Rs.)	Deposits per society (In '000' Rs.)	Borrowings per society (In '000' Rs.)	Number of members per society	Owned capital per society (In '000' Rs.)	Borrowings per society (In '000' Rs.)	Number of members per society	Owned capital per society (In '000' Rs.)	Borrowings per society (In '000' Rs.)	(122)	(2)
(112)	(113)	(114)	(115)	(116)	(117)	(118)	(119)	(120)	(121)		
1,197	1,222.5	7,017.9	513.7	1,500	1,55,000.0	2,06,700.0	139	718.3	542.5	66	Greater Bombay
750	697.2	3,925.2	186.0	373	418.8	206.0	147	214.0	126.1	85	Thane
812	690.6	2,336.2	391.3	412	311.8	358.8	162	138.5	95.5	121	Raigad
1,310	851.7	2,815.5	277.6	500	575.0	125.0	270	116.7	107.1	41	Ratnagiri
477	336.4	1,065.9	104.6	500	600.0	58.0	227	146.6	174.0	22	Sindhudurg
1,000	1,242.6	3,392.1	528.2	613	470.0	360.0	180	578.7	324.7	49	Nashik
659	735.7	2,235.7	676.9	494	208.1	46.0	129	369.5	449.6	34	Dhule
1,182	939.2	4,398.3	385.5	618	339.3	136.6	143	303.0	308.1	43	Jalgaon
968	1,155.4	3,406.8	1,005.0	635	388.5	184.6	181	817.1	817.7	47	Ahmadnagar
916	1,072.1	6,308.0	229.8	694	586.1	225.0	88	179.5	115.5	60	Pune
864	922.5	3,319.8	242.6	1,455	1,445.5	490.9	149	357.0	221.7	67	Satara
774	571.6	4,320.7	406.9	857	1,271.4	850.0	395	594.7	568.6	43	Sangli
474	519.9	2,263.1	137.2	600	420.0	145.0	90	555.4	337.1	18	Solapur
1,246	514.5	651.3	398.7	4,636	3,118.2	409.1	238	924.1	544.6	44	Kolhapur
249	235.0	316.8	396.5	1,533	800.0	1,153.3	161	172.7	472.2	66	Aurangabad
451	386.3	1,519.6	637.3	2,571	928.6	442.9	220	761.2	667.3	42	Jalna
374	463.6	1,163.6	1,160.6	800	450.0	290.0	159	686.4	540.6	61	Parbhani
367	488.8	752.0	455.1	600	350.0	90.0	96	334.8	321.6	44	Beed
288	145.5	250.0	188.5	1,632	773.7	542.1	108	256.7	233.8	73	Nanded
539	627.6	1,453.9	772.4	300	150.0	100.0	140	350.7	169.2	35	Osmanabad
237	297.4	415.1	322.4	273	236.4	90.9	122	424.4	379.8	102	Latur
275	367.7	1,522.2	371.3	1,174	887.0	369.6	134	285.9	198.5	37	Buldhana
329	227.6	1,207.9	381.6	1,526	942.1	373.7	144	301.4	169.7	41	Akola
333	265.5	744.6	270.8	1,632	805.3	126.3	138	324.0	182.9	29	Amravati
234	183.8	327.9	229.7	2,357	1,150.0	242.9	182	260.6	174.8	63	Yavatmal
305	309.7	746.3	274.4	750	1,308.3	341.7	100	434.2	346.3	73	Wardha
368	335.9	1,101.6	114.1	842	6,126.3	4,936.8	96	266.4	123.2	46	Nagpur
442	239.8	965.5	392.9	692	746.2	246.2	122	95.5	111.0	10	Bhandara
220	316.1	280.5	483.1	692	676.9	253.9	151	51.3	31.3	66	Chandrapur
95	181.0	114.3	209.5	500	400.0	183.3	128	33.5	20.1	15	Gadchiroli
849	789.5	3,752.4	401.7	882	1,115.9	884.5	153	417.8	324.6	55	Maharashtra State

*The information of the reorganised districts is not separately available.

अनुक्रमांक	जिल्हा	दर लाख लोकसंख्येमागे कारखान्यातील कामगारांची संख्या	कारखान्यातील कामगारांची टक्केवारी	वस्तुनिर्माण उद्योगातील कामगार्यांचे प्रति कर्मचारी वार्षिक उत्पन्न (रुपयांत)	विद्युतीकरण झालेल्या शहरे व गावांची एकूण शहरे व गावांशी टक्केवारी	घरगुती विजेचा दरदोई वापर (किलोवॅट तास)	उद्योग-धंद्यासाठी विजेचा दरदोई वापर (किलोवॅट तास)	दर लाख लोकसंख्येमागे मोटार वाहनांची संख्या	दर लाख लोकसंख्येमागे रस्त्यांची लांबी (कि. मी.)	दर १०० किलोमीटर भौगोलिक क्षेत्रामागे रस्त्यांची लांबी (कि. मी.)
Serial No.		Number of factory workers per lakh of population	Percentage of factory workers	per capita Annual earnings of per employee in manufacturing industries (in Rs.)	Percentage of towns and villages electrified to total number of towns and villages	Domestic consumption of electricity per capita (kwh)	Industrial consumption of electricity per capita (kwh)	Motor vehicles per lakh of population	Road length per lakh of population (km.)	Road length per 100 sq. km. of geographical area (km.)
(1)	(2)	(123)	(124)	(125)	(126)	(127)	(128)	(129)	(130)	(131)
1	बुलढाणा	5,059	43.87	30,021	100.0	198.82	419.73	5,645	0.5	8.1
2	ठाणे	2,837	9.96	34,485	99.1	73.83	557.46	2,413	129.5	54.1
3	रायगड	852	1.30	35,621	98.9	38.52	557.26	1,200	223.6	54.2
4	रत्नागिरी	289	0.43	15,352	97.9	23.54	34.02	971	275.3	56.3
5	सिधुदुर्ग	286	0.24	4,868	99.4	23.26	27.88	683	341.2	62.0
6	नाशिक	1,460	4.33	19,540	97.1	29.21	104.61	3,127	312.4	67.9
7	धुळे	430	0.88	11,691	92.8	18.28	28.82	1,617	348.4	61.5
8	जळगाव	842	2.19	13,220	99.5	27.10	60.39	2,154	377.6	95.0
9	अहमदनगर	716	1.94	13,403	97.0	21.53	68.86	2,680	384.8	69.5
10	पुणे	2,792	11.68	27,492	92.2	56.36	218.38	7,309	200.2	60.9
11	सातारा	747	1.54	19,148	97.1	23.82	35.71	2,059	368.6	82.6
12	सांगली	855	1.57	15,204	96.3	23.83	61.62	2,460	376.5	91.8
13	सोलापूर	992	2.60	10,063	99.2	18.28	68.02	1,930	326.2	65.5
14	कोल्हापूर	1,237	3.02	15,011	96.4	32.55	123.81	3,407	203.1	74.1
15	भोरगावाड	1,528	2.41	17,904	100.0	27.55	134.89	3,747	235.0	41.5
16	जालना	493	0.51	8,316	100.0	15.08	30.30	961	234.0	35.9
17	परभणी	276	0.45	5,870	100.0	12.21	19.43	634	288.0	48.7
18	बीड	241	0.34	11,116	98.4	12.49	10.97	738	322.9	49.4
19	नांदेड	407	0.71	10,873	100.0	16.92	23.20	946	381.3	71.6
20	उस्मानाबाद	70	0.07	15,505	100.0	12.44	15.18	432	346.7	53.4
21	लातूर	166	0.22	8,760	100.0	14.57	19.95	661	270.0	54.2
22	बुलढाणा	364	0.56	7,103	99.5	24.59	23.29	967	200.6	36.0
23	अकोला	608	1.11	8,890	99.5	23.42	31.65	1,730	199.0	39.0
24	अमरावती	356	0.66	7,908	99.5	26.42	19.14	1,970	203.3	35.3
25	अवतमाळ	444	0.77	7,750	98.7	18.70	24.58	951	268.9	38.8
26	वर्धा	715	0.67	13,261	98.2	29.30	46.10	1,454	215.7	36.5
27	नामपूर	1,648	4.32	11,751	98.8	45.16	161.91	5,330	187.7	56.3
28	भंडारा	210	0.39	9,159	98.7	44.58	110.09	1,014	273.2	63.1
29	चंद्रपूर	857	1.20	17,794	87.3	19.06	451.37	1,384	290.6	44.2
30	गडचिरोली	102	0.06	8,104	57.0	22.90	18.37	248	413.8	19.2
महाराष्ट्र राज्य		1,571	100.00	24,923	96.2	53.36	167.75	2,841	237.2	55.8

* पुनर्रचित जिल्हांची माहिती स्वतंत्रपणे उपलब्ध नाही.

Districtwise selected indicators—1986-87

दर १०० चौरस किलोमीटर भौगोलिक क्षेत्रामाग छोटामार्गाची लांबी (कि. मी.)	दर लाख लोकसंख्येमागे लोहमार्गाची लांबी (कि. मी.)	दर लाख लोकसंख्ये- मागे टपाल व कार्यालयांची संख्या	दर लाख लोकसंख्ये- मागे टपाल पेटघांची संख्या	दर लाख लोकसंख्ये- मागे टेलिफोनची संख्या	दर लाख लोकसंख्ये- मागे व्यापारी बँकांची संख्या	दर लाख लोकसंख्ये- मागे सहकारी बँकांची संख्या	दर लाख लोकसंख्ये- मागे क्षेत्रातील लोकसंख्ये- मागे जिल्हा परिषदांचे खर्च (लाख रुपयात)	दर लाख लोकसंख्ये- मागे क्षेत्रातील लोकसंख्ये- मागे जिल्हा परिषदांचे उत्पन्न (लाख रुपयात)	प्रति आस्थापना रोजगार (आर्थिक गणना)	दर लाख लोकसंख्ये- मागे आस्थापनाची संख्या (आर्थिक गणना)	District
Railway kilo- meterage per 100 sq. km of geo- graphical area(km.)	Railway kilo- meterage per lakh of population (km.)	Number of post and tele- graph offices per lakh of popu- lation	Number of letter boxes per lakh of popu- lation	Number of tele- phones per lakh of popu- lation	Number of commer- cial banks per lakh of popu- lation (Mar. 1988)	Number of Co-opera- tive banks per lakh of popu- lation (1987)	Expendi- ture of Zilla Parishads per lakh of non- municipal population (Lakh Rs.)	Receipts of Zilla Parishads per lakh of non- municipal popu- lation (Lakh Rs.)	Employ- ment per establis- ment (Economic census of 1980)	Number of establis- ments per lakh of popu- lation (Economic census, 1980)	(2)
(132)	(133)	(134)	(135)	(136)	(137)	(138)	(139)	(140)	(141)	(142)	
16.5	1.0	4	26	5,218	11.0	1.2	23	1,847	Greater Bombay
3.0	7.1	12	54	961	6.5	2.0	291	300	20	1,111	Thane
2.7	11.0	28	116	315	7.3	3.0	329	336	12	858	Raigad
..	..	42	109	233	6.8	3.6	415	410	8	911	Ratnagiri
..	..	41	144	208	7.4	4.4	516	537	Sindhudurg
1.7	7.9	23	66	546	5.9	6.3	330	337	16	773	Nashik
0.2	1.3	24	60	240	4.9	5.6	290	287	11	592	Dhule
4.4	17.3	21	53	334	5.7	10.2	334	341	13	617	Jaigaon
1.2	6.4	23	68	364	6.1	7.5	442	451	14	617	Ahmadnagar
2.0	6.6	19	61	1,827	8.8	4.8	347	351	19	905	Pune
1.3	5.7	29	108	254	5.9	6.9	392	401	12	672	Satara
2.0	8.1	24	58	386	7.9	7.4	358	378	13	723	Sangli
3.0	15.0	21	48	324	6.7	4.0	341	346	13	981	Solapur
0.5	1.3	21	55	473	7.1	5.9	320	326	14	963	Kolhapur
1.7	9.6	21	66	470	6.6	6.1	350	355	14	453	Aurangabad
1.2	7.8	16	65	173	5.6	4.3	316	319	Jalna
1.6	15.5	16	53	162	5.6	6.2	357	357	9	659	Patbhani
0.4	2.9	20	58	131	5.0	4.2	357	358	10	507	Beed
2.2	11.5	22	63	188	5.5	6.1	385	387	10	576	Nanded
0.9	5.9	30	63	83	5.7	6.3	300	299	9	550	Osmanabad
0.8	3.9	24	56	155	5.5	5.5	356	356	Latur
0.9	5.0	26	81	220	4.5	6.7	402	416	9	632	Buldhana
3.4	17.1	23	72	266	6.5	5.0	378	381	11	616	Akola
1.2	7.0	26	64	292	6.5	5.4	381	398	11	678	Amravati
1.0	7.0	19	63	163	5.4	4.7	357	368	10	549	Yavatmal
2.4	14.0	18	83	225	6.3	4.5	345	351	13	695	Wardha
3.8	12.6	13	46	680	7.4	3.3	409	401	17	905	Nagpur
3.2	13.7	16	89	153	5.4	2.5	310	314	15	503	Bhandara
3.2	21.0	25	74	189	6.5	2.9	326	338	12	488	Chandrapur
0.1	1.4	25	70	81	4.7	3.3	315	337	Gadchiroli
1.8	7.5	20	63	1,107	7.0	4.7	355	361	16	877	Maharashtra State

*The information of the reorganised districts is not separately available.

१. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या :

१.१. ह्या विभागात १९८१ च्या जनगणनेवर आधारित अंतिम माहितीचे तक्ते दिले आहेत. यामध्ये लोकसंख्या, दशवर्षीय चढ-उतार, शहरे व गावे, साक्षरता, अनुसूचित जाती व जमाती, काम करणाऱ्यांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण इत्यादी विषयी माहिती दिली आहे.

१.२. १९८१ च्या जनगणनेमध्ये वापरलेल्या संकल्पना व व्याख्यानानुसार 'गाव' हे ठराविक सीमा असलेले व जमिनीचे स्वतंत्रपणे अभिलेख उपलब्ध असलेले महमुली गाव होय. वाड्या किंवा पाडे यांस गावे मानण्यात आलेले नाही. फक्त ह्यास वनव्याप्त गावांचा अपवाद आहे. ही ठिकाणे म्हणजे राखीव जंगलातील लोकसंख्या असलेली ठिकाणे होत. त्यात मुख्यतः जंगल कामगार व त्यांच्या कुटूंबातील व्यक्तींचा समावेश आहे व त्यास गावे असे संबोधण्यात आले आहे 'वस्ती असलेल्या गावात', 'वस्ती असलेल्या महमुली' व 'वस्ती असलेल्या वनव्याप्त' गावांचा समावेश आहे. "वस्ती नसलेल्या" गावात कोणत्याही प्रकारची लोकवस्ती नसलेल्या महमुली गावांचा समावेश आहे. १९८१ च्या जनगणनेनुसार शहर किंवा नागरी विभागाची व्याख्या खालीलप्रमाणे करण्यात आली आहे :—

(१) ज्या ठिकाणी नगरपालिका, कटक मंडळ किंवा मुलकी वस्ती आहे असे किंवा.

(२) ५,००० किंवा त्याहून अधिक लोकवस्ती असलेले व ज्यातील कमीतकमी तीन-चतुर्थांश पुरुष कामगार विंगर शेती व्यवसायात गुंतले आहेत असे ठिकाण.

१९८१ च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्रातील लोकसंख्याविषयक तक्ते भारत सरकारने प्रसिद्ध केलेल्या "भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र पुरवणी प्रबंध १" मध्ये उपलब्ध आहेत.

१९८१ च्या जनगणनेनुसार खालीलप्रमाणे व्याख्या करण्यात आल्या आहेत.—

(१) कामः—"काम" ह्या शब्दाची व्याख्या कोणत्याही आर्थिक उत्पादक कार्यात सहभाग, अशी असून त्याचे स्वरूप वौद्धिक किंवा शारीरिक धर्म असे आहे. "काम" ह्यात फक्त प्रत्यक्ष केलेल्या कामाचा अंतर्भाव नसून प्रभावो देखरेख व कामाचे मार्गदर्शन याचाही समावेश आहे.

(२) काम करणारेः—संदर्भ वर्षात अगदी काहीवेळ काम केले असले तरी त्या व्यक्तीस काम करणारे असे समजण्यात आले :—

(अ) मुख्यतः काम करणारेः—एखाद्या व्यक्तीने गेल्या वर्षात ६ महिने किंवा जास्त किंवा १८३ दिवस किंवा त्याहून जास्त दिवस काम केले असल्यास त्या व्यक्तीस मुख्यतः काम करणारी व्यक्ती असे संबोधण्यात आले.

(ब) सीमांतिक कामगारः—एखाद्या व्यक्तीने गेल्या वर्षात सहा महिन्यांपेक्षा किंवा १८३ दिवसांपेक्षा कमी दिवस काम केले असले तरी त्या व्यक्तीस सीमांतिक कामगार म्हणून संबोधण्यात आले.

(३) काम न करणारेः—जनगणनेच्या संदर्भ दिवसाचे आधी एक वर्षाच्या संदर्भकाळात एखाद्या व्यक्तीने अजिबात काम केले नसेल अशा व्यक्तीस काम न करणारी व्यक्ती असे संबोधण्यात आले. जी व्यक्ती मुख्यत्वे स्वतःच्या कुटूंबामाठी कामे करणे वगैरे घरागुती कामांमध्ये गुंतलेली असेल किंवा एखाद्या मुलगा किंवा मुलगी जी प्रामुख्याने एखाद्या संस्थेत शिकत असताना कुटूंबाला आर्थिक मदत करते परंतु जी पूर्णवेळ काम करीत नाही अशा व्यक्तीस "काम करणारी व्यक्ती" असे संबोधण्यात आले नाही. तसेच एखाद्या व्यक्तीस घरभाडे किंवा निवृत्ती वेतन अशा स्वरूपातच उत्पन्न मिळते व ज्यामाठी त्या व्यक्तीस कोणतेही काम करावे लागत नाही अशा व्यक्तीस "काम करणारी व्यक्ती" असे संबोधण्यात येत नाही.

A-2313—11.

1. Area and Population :

1.1. Final figures of 1981 Population Census are presented in this section. Data on population decadal variation, towns and villages, literacy, scheduled castes and tribes, classification of workers as per occupational classification etc. are given in various tables.

1.2. According to the definitions and concepts used for the 1981 census, a 'village' is a revenue village having a defined boundary and separate land records. Hamlets, wadies or padas have not been treated as separate villages. Forest villages make an exception. They are population centres situated within reserved forest areas. Their population mainly consists of forest labourers and their families. Such population centres within reserved forest areas are also treated as villages. Number of 'inhabited villages' denote number of 'inhabited revenue villages' and 'inhabited forest villages'. The 'uninhabited villages' are the revenue villages but did not have any residential population. For the purpose of 1981 Census a town or an urban area was defined as a place which has:—

(i) a municipal body, a cantonment or civil lines; or

(ii) a population of 5,000 or over and at least three-fourth or more of male workers engaged in non-agricultural pursuits.

The general population, 1981 tables concerning Maharashtra, are published by the Government of India, in "Census of India 1981, Series 12, Maharashtra Paper 1 Supplement."

Definitions as adopted in the 1981 census are reproduced below :—

(1) *Work*—was defined as participation in economically productive activity, such participation may be mental or physical in nature. Work involves not only actual work but also effective supervision and direction of work.

(2) *Worker*—worker was one who had engaged himself in work for at least sometime during the reference year :—

(a) *Main worker*—is a person who during last year put in work for six months or more or for 183 days or more. was classified as main worker.

(b) *Marginal worker*—is a person who did work during last year for less than six months (183 days). was classified as marginal worker.

(3) *Non-worker*—was one who did not engage himself at all in work throughout the whole reference period of one year preceding the date of enumeration. A person who is engaged primarily in household duties such as working for one's own household or a boy or a girl who is primarily a student attending an institution, even if such a person helps the family's economic activity but not as full-time worker was not treated as worker. A person who merely receives income such as rent or pension and who does not have to work for receiving that income has not been treated as worker.

(४) घरगुती उद्योग:—कुटूंब प्रमुख किंवा प्रामुख्याने कुटूंबातील व्यक्तींनी शहरी भागात स्वतःच्या घराच्या परिसरात व ग्रामीण भागात खेड्यात चालविलेला उद्योग म्हणजे “घरगुती उद्योग” होय. घरगुती उद्योग हा नोंदणी झालेल्या कारखान्याप्रमाणे चालविण्यात येत नाही व त्यात उत्पादन, प्रक्रिया, सेवा, दुरुस्ती व विक्री यांचा संबंध असतो.

(५) शेतकरी:—यात स्वतःची जमीन कसणारे व दुसऱ्यांची जमीन कसणारे अशा दोन्हीचा अंतर्भाव होतो.

(६) शेतमजूर:—यात शेतावर मजुरीवर/वितनावर काम करणारे परंतु ज्यांचा जमिनीवर कोणत्याही प्रकारचा मालकी हक्क नाही वशांचा समावेश होतो.

(७) व्यवसाय:—ज्यास उद्योग म्हणता येईल अशा आर्थिक उत्पादनांच्या कोणत्याही शाखेत जेव्हा एखादी व्यक्ती स्वतः काम करते त्यास तिचा व्यवसाय समजण्यात येते.

(८) उद्योग:—म्हणजे आर्थिक उत्पादन कार्यातील एखादी शाखा ज्यात कामगार काम करते.

(९) मालक:—मोबदला देऊन एक किंवा जास्त व्यक्तीकडून काम करवून घेणाऱ्या व्यक्तीस मालक असे समजण्यात येते.

(१०) कामगार:—जी व्यक्ती नगद किंवा वस्तु रूपाने मोबदला घेऊन दुसऱ्यासाठी वेतनावर किंवा मजुरीवर काम करते ती कामगार व्यक्ती होय.

(११) एकटा कामगार:—जी व्यक्ती काही नैमित्तिक कारणां-व्यतिरिक्त मोबदला देऊन इतरांकडून काम करवून घेत नाही किंवा कुटूंबातील इतर व्यक्तींच्या मदतीने काम करत नाही किंवा कोणत्याही सहकारी संस्थेची सभासद म्हणून काम करीत नाही अशा व्यक्तीस ‘एकटा कामगार’ असे संबोधण्यात येते.

(१२) कौटुंबिक कामगार:—कुटूंबाच्या उद्योगात जी व्यक्ती भागद किंवा वस्तु रूपाने वेतन किंवा मजुरी न घेता कुटूंबातील इतर व्यक्तींवर काम करते ती “कौटुंबिक कामगार” म्हणून समजण्यात येते.

(4) *Household Industry*— is defined as an industry conducted by the head of the household himself or mainly by members of households at home or within the village in rural areas and only within the premises of the house where the household lives in urban areas. It should not be run on the scale of registered factory and relates to production, processing, servicing, repairing or making and selling of goods.

(5) *Cultivator*—includes both owner cultivators and tenant cultivators.

(6) *Agricultural labourer*—covers all other persons working on land as labourers on wages without holding any right upon the land.

(7) *Occupation*—of a worker is the function which he personally performs by engaging himself in work in any branch of economic activity which is called his industry.

(8) *Industry*—is defined as a sector of economic activity on which a worker is engaged.

(9) *Employer*—is a person who hires one or more persons in his work.

(10) *Employee*—is a person who works for others for wages or salary in cash or kind.

(11) *A single worker*—is a person who is doing his work without employing others except casually and without the help of other members of his family except casually or a participation in work as a member of a co-operative.

(12) *A family worker*—is a person who is doing his work in a family enterprise along with other members of the family without wages or salary in cash or kind.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तबता क्रमांक/TABLE No. 1.1

१९८१ च्या जनगणनेनुसार क्षेत्रफल व लोकसंख्या

Area and population according to 1981 Population Census

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	एकूण प्रादेशीय तागरी (3)	क्षेत्रफल चौ. कि. मी. मध्ये Area in Sq. Km. (4)	लोकसंख्या दर चौ.कि.मी. भाग Population per Sq. Km. (5)	बालकांची संख्या No. of talukas (6)	खेड्यांची संख्या Number of villages		शहरांची संख्या No. of towns (9)	कुटुंबे House- holds (10)	लोकसंख्या Population			Total Rural Urban (3)	District (2)
						वस्ती असलेली Inhabited (7)	वस्ती नसलेली Uninhabited (8)			एकूण Persons (11)	पुरुष Males (12)	स्त्रिया Females (13)		
1	बुध्दपूर	ए	603.0	13,671	3	1	16,24,535	82,43,405	46,52,646	35,90,759	T	Greater Bombay.
		भा	R	
		ना	603.0	13,671	1	16,24,535	82,43,405	46,52,646	35,90,759	
2	ठाणे	ए	9,558.0	351	13	1,746	27	34	6,55,516	33,51,562	17,79,645	15,71,917	T	Thane
		भा	9,325.6	200	..	1,746	27	..	3,50,289	18,65,342	9,65,472	8,99,870	R	
		ना	232.4	6,395	34	3,05,227	14,86,220	8,14,173	6,72,047	U	
3	रायगड	ए	7,148.0	208	14	1,827	58	16	2,93,146	14,86,452	7,26,512	7,59,940	T	Raigad
		भा	7,014.7	182	..	1,827	58	..	2,50,736	12,76,576	6,16,281	6,60,295	R	
		ना	133.3	1,574	16	42,410	2,09,876	1,10,231	99,645	U	
4	रत्नागिरी	ए	13,054.0	162	15	2,038	..	13	4,31,386	21,11,311	9,43,395	11,67,916	T	Ratnagiri
		भा	12,940.1	150	..	2,038	5	..	3,97,540	19,40,394	8,57,891	10,82,503	R	
		ना	113.9	1,501	5	13	33,846	1,70,917	85,504	85,413	U	
5	नाशिक	ए	15,530.0	193	13	1,742	4	19	5,09,654	29,91,739	15,44,532	14,47,207	T	Nashik
		भा	15,185.6	136	..	1,742	4	..	3,50,622	20,63,594	10,53,194	10,10,400	R	
		ना	344.4	2,695	19	1,59,032	9,28,145	4,91,338	4,36,807	U	
6	धुळे	ए	13,150.0	156	10	1,516	16	7	3,56,833	20,50,294	10,43,140	10,07,154	T	Dhule
		भा	13,048.1	126	..	1,516	16	..	2,89,542	16,50,113	8,34,193	8,15,920	R	
		ना	101.9	3,927	7	67,291	4,00,181	2,08,947	1,91,234	U	
7	जळगांव	ए	11,765.0	223	13	1,475	27	15	4,78,415	26,18,274	13,42,963	12,75,311	T	Jalgaon
		भा	11,494.7	171	..	1,475	27	..	3,64,170	19,60,017	10,01,694	9,58,323	R	
		ना	270.3	2,435	15	1,14,245	6,58,257	3,41,269	3,16,988	U	
8	अहमदनगर	ए	17,048.0	159	13	1,503	2	8	4,77,357	27,08,309	13,82,632	13,25,677	T	Ahmednagar
		भा	16,870.8	140	..	1,503	2	..	4,13,799	23,56,941	11,96,669	11,60,272	R	
		ना	177.2	1,983	8	63,558	3,51,368	1,85,963	1,65,405	U	
9	पुणे	ए	15,642.0	266	14	1,753	15	26	7,67,495	41,64,470	21,50,088	20,14,382	T	Pune
		भा	15,021.3	146	..	1,753	15	..	3,89,007	21,93,388	11,03,277	10,90,111	R	
		ना	620.7	3,176	26	3,78,488	19,71,082	10,46,811	9,24,271	U	

तबला क्रमांक/TABLE No. 1. 1 — contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
10	सातारा	ए	10,484-0	194	11	1,417	20	10	3,82,516	20,38,677	9,89,122	10,49,555	T	Satara
		भा	10,130-0	175	..	1,417	20	..	3,31,066	17,72,885	8,50,402	9,22,483	R	
		ना	354-0	751	10	51,450	2,65,792	1,38,720	1,27,072	U	
11	सांगली	ए	8,572-0	214	8	708	2	8	3,30,677	18,31,212	9,31,187	9,00,025	T	Sangli
		भा	8,272-1	174	..	708	2	..	2,57,435	14,37,123	7,25,872	7,11,251	R	
		ना	299-9	1,314	8	73,242	3,94,089	2,05,315	1,88,774	U	
12	सोलापूर	ए	15,017-0	174	11	1,104	6	10	4,62,910	26,10,144	13,44,147	12,65,997	T	Solapur
		भा	14,678-2	126	..	1,104	6	..	3,26,369	18,42,678	9,46,125	8,95,953	R	
		ना	338-8	2,265	10	1,36,541	7,67,466	3,97,422	3,70,044	U	
13	कोल्हापूर	ए	8,047-0	311	12	1,200	18	12	4,47,786	25,06,330	12,73,881	12,32,449	T	Kolhapur
		भा	7,855-3	240	..	1,200	18	..	3,32,581	18,84,308	9,45,621	9,38,687	R	
		ना	191-7	3,245	12	1,15,205	6,22,022	3,28,260	2,93,762	U	
14	औरंगाबाद	ए	16,305-0	149	12	1,959	80	10	4,39,124	24,33,420	12,49,632	11,83,788	T	Aurangabad
		भा	16,165-2	117	..	1,959	80	..	3,43,975	18,95,885	9,65,377	9,30,508	R	
		ना	139-8	3,845	10	95,149	5,37,535	2,84,255	2,53,280	U	
15	परभणी	ए	12,561-0	146	8	1,615	37	12	3,37,854	18,29,378	9,29,638	8,99,740	T	Parbhani
		भा	12,339-5	120	..	1,615	37	..	2,76,762	14,86,556	7,52,408	7,34,148	R	
		ना	221-5	1,548	12	61,092	3,42,822	1,77,230	1,65,592	U	
16	बीड	ए	11,085-0	134	7	1,256	12	7	2,70,999	14,86,030	7,55,971	7,30,059	T	Beed
		भा	10,850-1	116	..	1,256	12	..	2,30,281	12,56,259	6,36,075	6,20,184	R	
		ना	234-9	978	7	40,718	2,29,771	1,19,896	1,09,875	U	
17	नांदेड	ए	10,502-0	167	8	1,425	56	11	3,08,296	17,49,334	8,92,417	8,56,917	T	Nanded
		भा	10,290-9	138	..	1,425	56	..	2,52,596	14,21,485	7,21,514	6,99,971	R	
		ना	211-1	1,553	11	55,700	3,27,849	1,70,903	1,56,946	U	
18	अस्मानाबाद	ए	14,210-0	157	11	1,527	27	13	3,85,912	22,30,620	11,39,197	10,91,423	T	Osmanabad
		भा	13,894-0	136	..	1,527	27	..	3,26,205	18,87,383	9,59,644	9,27,739	R	
		ना	316-0	1,086	13	59,707	3,43,237	1,79,553	1,63,684	U	
19	बुलढाणा	ए	9,661-0	156	5	1,273	127	9	2,83,353	15,08,777	7,70,833	67,3,944	T	Buldhana
		भा	9,602-5	128	..	1,273	127	..	2,33,334	12,29,791	6,25,988	1,03,803	R	
		ना	58-5	4,769	9	50,019	2,78,986	1,44,845	1,34,141	U	

20	अकोला	ए	10,575-0	173	6	1,546	197	9	3,37,724	18,26,952	9,37,824	8,89,128	T	Akola
		आ	10,425-5	132	..	1,546	197	..	2,59,906	13,72,290	7,01,592	6,70,698	R	
		ना	149-5	3,041	9	77,818	4,54,662	2,36,232	2,18,430	U	
21	अमरावती	ए	12,212-0	152	6	1,698	301	12	3,50,796	18,61,410	9,61,564	8,99,846	T	Amravati
		आ	12,052-2	109	..	1,698	301	..	2,54,933	13,16,911	6,78,517	6,38,394	R	
		ना	159-8	3,407	12	95,863	5,44,499	2,83,047	2,61,452	U	
22	यवतमाळ	ए	13,584-0	128	5	1,751	254	8	3,30,557	17,37,423	8,87,236	8,50,187	T	Yavatmal
		आ	13,516-5	109	..	1,751	254	..	2,82,664	14,75,288	7,50,301	7,24,987	R	
		ना	67-5	3,883	8	47,893	2,62,135	1,36,935	1,25,200	U	
23	वर्धा	ए	6,310-0	147	3	1,015	356	6	1,82,710	9,26,618	4,75,696	4,50,922	T	Wardha
		आ	6,280-2	111	..	1,015	356	..	1,39,378	6,95,108	3,55,774	3,39,334	R	
		ना	29-8	7,769	6	43,332	2,31,510	1,19,922	1,11,588	U	
24	नागपूर	ए	9,931-0	261	5	1,658	216	16	4,90,793	25,88,811	13,45,377	12,43,434	T	Nagpur
		आ	9,599-8	117	..	1,658	216	..	2,24,168	11,19,532	5,77,082	5,42,450	R	
		ना	331-2	4,436	16	2,66,625	14,69,279	7,68,295	7,00,984	U	
25	भंडारा	ए	9,213-0	199	3	1,624	150	7	3,53,719	18,37,577	9,20,159	9,17,418	T	Bhandara
		आ	9,139-9	175	..	1,624	150	..	3,08,375	15,96,823	7,97,396	7,99,427	R	
		ना	73-1	3,293	7	45,344	2,40,754	1,22,763	1,17,991	U	
26	चंद्रपूर	ए	25,923-0	79	6	2,978	476	8	4,00,892	20,55,642	10,45,692	10,09,950	T	Chandrapur
		आ	25,809-4	70	..	2,978	476	..	3,48,604	17,93,907	9,08,497	8,85,410	R	
		ना	113-6	2,304	8	52,288	2,61,735	1,37,195	1,24,540	U	
महाराष्ट्र राज्य	ए	3,07,690-0	204	235	39,354	2,479	307	1,16,90,955	6,27,84,171	3,24,15,126	3,03,69,045	T	Maharashtra State	
	आ	3,01,802-2	135	..	39,354	2,479	..	75,34,337	4,07,90,577	2,05,27,456	2,02,63,121	R		
	ना	5,887-8	3,735	307	41,56,618	2,19,93,594	1,18,87,670	1,01,05,924	U		

साधर.—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र, भाग दोन-ब.

Source.—Population Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra, Part II-B.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तबला क्र./TABLE No. 1.2

अनुसूचित जातीची लोकसंख्या/Scheduled Caste Population

जनगणना/Population Census, 1981

बनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	ग्रामीण Rural			नागरी Urban			एकूण Total	अनुसूचित जमातीची एकूण लोकसंख्येची टक्केवारी Scheduled Castes as percentage total of population			District (2)		
		एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females		एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	दहमबई				3,99,076	2,16,081	1,82,995	3,99,076	2,16,081	1,82,995	4.84	4.64	5.10	Greater Bombay
2	ठाणे	29,539	15,321	14,218	54,286	29,177	25,109	83,825	44,498	39,327	2.50	2.50	2.50	Thane
3	रायगड	17,560	8,824	8,736	7,622	3,970	3,652	25,182	12,794	12,388	1.69	1.76	1.63	Raigad
4	रत्नागिरी	41,388	19,639	21,749	3,744	1,913	1,831	45,132	21,552	23,580	2.14	2.28	2.02	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग													Sindhudurg
6	नाशिक	1,17,090	59,523	57,567	68,769	35,845	32,924	1,85,859	95,368	90,491	6.21	6.17	6.25	Nashik
7	धुळे	64,201	32,373	31,828	21,534	11,207	10,327	85,735	43,580	42,155	4.18	4.18	4.19	Dhule
8	जळगाव	1,17,700	59,734	57,966	36,527	18,832	17,695	1,54,227	78,566	75,661	5.89	5.85	5.93	Jalgaon
9	अहमदनगर	2,53,821	1,29,428	1,24,393	33,886	17,383	16,503	2,87,707	1,46,811	1,40,896	10.62	10.62	10.63	Ahmadnagar
10	पुणे	1,23,814	63,366	60,448	1,89,983	98,376	91,607	3,13,797	1,61,742	1,52,055	7.54	7.52	7.55	Pune
11	सातारा	1,04,598	51,929	52,669	22,032	11,306	10,726	1,26,630	63,235	63,395	6.21	6.39	6.04	Satara
12	सांगली	1,59,664	81,015	78,649	44,688	23,126	21,562	2,04,352	1,04,141	1,00,211	11.16	11.18	11.13	Sangli
13	कोल्हापूर	2,87,330	1,47,096	1,40,234	85,753	44,491	41,262	3,73,083	1,91,587	1,81,496	14.29	14.25	14.34	Kolhapur
14	कोल्हापूर	2,37,328	1,20,975	1,16,353	65,321	34,085	31,236	3,02,649	1,55,060	1,47,589	12.08	12.17	11.98	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1,21,636	61,769	59,867	28,800	15,333	13,467	1,50,436	77,102	73,334	6.18	6.17	6.19	Aurangabad
16	नालना													Jafna
17	परभणी	87,416	44,052	43,364	19,050	9,758	9,292	1,06,466	53,810	52,656	5.82	5.79	5.85	Parbhani
18	बीड	1,53,730	77,838	75,892	16,752	8,583	8,169	1,70,482	86,421	84,061	11.47	11.43	11.51	Beed
19	नांदेड	1,77,364	89,737	87,627	20,345	10,696	9,649	1,97,709	1,00,433	97,276	11.30	11.25	11.35	Nanded
20	उस्मानाबाद	3,04,350	1,54,524	1,49,826	38,111	91,951	18,160	3,42,461	1,74,475	1,67,986	15.35	15.32	15.39	Osmanabad
21	लातूर													Latur
22	बुलढाना	76,772	38,953	37,819	16,455	8,576	7,879	93,227	47,529	45,698	6.18	6.17	6.19	Buldhana
23	अकोला	75,920	38,438	37,482	24,696	12,633	12,063	1,00,616	51,071	49,545	5.51	5.45	5.57	Akola
24	अमरावती	75,776	38,977	36,799	36,978	19,103	17,875	1,12,754	58,080	54,674	6.06	6.04	6.08	Amravati
25	यवतमाळ	69,064	34,921	34,143	16,921	8,736	8,185	85,985	43,657	42,328	4.95	4.92	4.98	Yavatmal
26	वार्धा	23,974	12,396	11,578	12,438	6,387	6,051	36,412	18,783	17,629	3.93	3.95	3.91	Wardha
27	नागपूर	84,191	43,537	40,654	98,204	50,957	47,247	1,82,395	94,494	87,901	7.05	7.02	7.07	Nagpur
28	भंडारा	1,49,181	74,439	74,742	30,063	15,108	14,955	1,79,244	89,547	89,697	9.75	9.73	9.78	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,12,531	57,325	55,206	21,791	11,356	10,435	1,34,322	68,681	65,641	6.53	6.57	6.50	Chandrapur
30	गदाचिरोली													Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		30,65,938	15,56,129	15,09,809	14,13,825	7,42,969	6,70,856	44,79,763	22,99,098	21,80,665	7.14	7.09	7.18	Maharashtra State

* वेगळी उपलब्ध नाही / Not available separately.

आधार:—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र, भाग दोन व

Source:—Population Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra, Part II B.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION
तबला क्रमांक/TABLE No. 1.3
अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या/Scheduled Tribes Population
जनगणना/Population Census, 1981

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	ग्रामीण Rural			नगरी Urban			एकूण Total (9)	एकूण Total (10)	एकूण Total (11)	अनुसूचित जमातीची एकूण लोकसंख्येची टक्केवारी Percentage of Scheduled Tribes total to population			District (2)
		एकूण Total (3)	पुरुष Males (4)	स्त्रिया Females (5)	एकूण Total (6)	पुरुष Males (7)	स्त्रिया Females (8)				एकूण Total (12)	पुरुष Males (13)	स्त्रिया Females (14)	
1	वृहन्महोदई				84,073	46,140	37,933	84,073	46,140	37,933	1.02	0.99	1.06	Greater Bombay
2	रणे	6,92,722	3,49,590	3,43,132	36,702	19,354	17,348	7,29,424	3,68,944	3,60,480	21.76	20.73	22.93	Thane
3	रायगड	1,74,377	88,360	86,017	15,833	8,101	7,732	1,90,210	96,461	93,749	12.80	13.28	12.34	Raigad
4	रत्नागिरी	31,331	16,018	15,313	415	205	210	31,746			1.50	1.72	1.33	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग													Sindhudurg
6	नाशिक	6,57,951	3,32,012	3,25,939	43,696	22,491	21,205	7,01,647	3,54,503	3,47,144	23.45	22.95	23.99	Nashik
7	घुंटे	7,98,543	3,99,844	3,98,699	32,521	16,956	15,565	8,31,064	4,16,800	4,14,264	40.53	39.96	41.13	Dhule
8	अहमदाबाद	1,95,921	99,430	96,491	20,088	10,222	9,866	2,16,009	1,09,652	1,06,357	8.25	8.16	8.34	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,82,046	91,493	90,553	5,610	2,911	2,699	1,87,656	94,404	93,252	6.93	6.83	7.03	Ahmadnagar
10	पुणे	1,40,655	71,384	69,271	18,050	9,860	8,190	1,58,705	81,244	77,461	3.81	3.78	3.85	Pune
11	सातारा	11,784	5,878	5,906	1,276	689	587	13,060	6,567	6,493	0.64	0.60	0.62	Satara
12	सांगली	13,199	6,776	6,423	2,336	1,228	1,108	15,535	8,004	7,531	0.85	0.86	0.84	Sangli
13	सोलापूर	37,542	19,397	18,145	14,035	7,311	6,724	51,577	26,708	24,869	1.98	1.99	1.96	Solapur
14	कोल्हापूर	24,523	12,509	12,014	2,788	1,455	1,333	27,311	13,964	13,347	1.09	1.10	1.08	Kolhapur
15	औरंगाबाद	71,164	35,960	35,204	4,499	2,421	2,078	75,663	38,381	37,282	3.11	3.07	3.15	Aurangabad
16	जालना													Jalna
17	परभणी	74,723	37,878	36,845	3,854	2,014	1,840	78,577	39,892	38,685	4.30	4.29	4.30	Parbhani
18	बीड	12,423	6,353	6,070	982	514	468	13,405	6,867	6,538	0.90	0.91	0.90	Beed
19	नांदेड	1,61,250	81,618	79,632	16,988	8,703	8,285	1,78,238	90,321	87,917	10.19	10.12	10.26	Nanded
20	उस्मानाबाद	47,462	24,097	23,365	4,551	2,385	2,166	52,013	26,482	25,531	2.33	2.32	2.34	Osmanabad
21	लातूर													Latur
22	बुलढाणा	62,755	32,067	31,688	3,702	1,969	1,733	66,457	34,036	32,421	4.40	4.42	4.39	Buldhana
23	अकोला	1,04,383	52,938	51,445	10,376	5,461	4,915	1,14,759	58,399	56,360	6.28	6.23	6.34	Akola
24	अमरावती	2,16,757	1,10,695	1,06,062	24,947	12,970	11,977	2,41,704	1,23,665	1,18,039	12.98	12.86	13.12	Amravati
25	यवतमाळ	3,51,061	1,77,095	1,73,966	19,055	10,046	9,009	3,70,116	1,87,141	1,82,975	21.30	21.09	21.52	Yavatmal
26	वर्धा	1,21,806	62,050	59,756	20,438	10,529	9,909	1,42,244	72,579	69,665	15.35	15.26	15.45	Wardha
27	नागपूर	1,84,911	95,025	89,886	1,68,392	86,862	81,530	3,53,303	1,81,887	1,71,416	13.65	13.52	13.79	Nagpur
28	भंडारा	2,74,995	1,36,454	1,38,541	23,044	11,580	11,464	2,98,039	1,48,034	1,50,005	16.22	16.09	16.35	Bhandara
29	गडचिरोली	2,25,812	2,64,401	2,61,411	23,691	12,256	11,435	5,49,503	2,76,657	2,72,846	26.73	26.46	27.02	Chandrapur
30	गडचिरोली													Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	51,70,096	26,09,322	25,60,774	6,01,942	3,14,633	2,87,309	57,72,038	29,23,955	28,48,083	9.19	9.02	9.38	Maharashtra State

* वेगळे उपलब्ध नाही. / Not available separately.

साधार :- भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र, भाग दोन ब.

Source.—Population Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra, Part II B.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्र./TABLE No. 1.4

नव बौद्धोंकी लोकसंख्या/Neo-Buddhist Population

जनगणना/Population Census, 1981

अ.सं. क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	ग्रामीण Rural			नागरी Urban			एकूण Total			नव बौद्धोंकी एकूण लोकसंख्येची टक्केवारी Percentage of Neo-buddhists to total population	District (2)
		एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	बहुलंबई	336	2,339	1,997	4,336	2,339	1,997	0.05	Greater Bombay
2	ठाणे	3,452	1,766	1,686	1,195	640	555	4,647	2,406	2,241	0.14	Thane
3	रायगड	7,516	3,389	4,127	156	81	75	7,672	3,470	4,202	0.52	Raigad
4	रत्नागिरी	16,061	6,955	9,106	1,116	536	580	17,177	7,491	9,686	0.82	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	6,945	3,516	3,429	3,093	1,583	1,510	10,038	5,099	4,939	0.34	Nashik
7	धुळे	1,522	767	755	800	411	389	2,322	1,178	1,144	0.11	Dhule
8	जळगाव	2,519	1,291	1,238	201	93	108	2,720	1,374	1,346	0.10	Jalgaon
9	अहमदनगर	6,321	3,131	3,190	100	52	48	6,421	3,183	3,238	0.24	Ahmadnagar
10	पुणे	12,641	6,264	6,377	8,233	4,192	4,041	20,874	10,456	10,418	0.50	Pune
11	सातारा	22,067	10,267	11,800	2,215	1,137	1,078	24,282	11,404	12,878	1.19	Satara
12	सांगली	3,522	1,652	1,870	828	445	383	4,350	2,097	2,253	0.24	Sangli
13	सोलापूर	3,491	1,776	1,715	1,558	809	749	5,049	2,585	2,464	0.19	Solapur
14	कोल्हापूर	3,022	1,365	1,657	101	54	47	3,123	1,419	1,704	0.12	Kolhapur
15	औरंगाबाद	14,406	7,227	7,179	890	445	445	15,296	7,672	7,624	0.63	Aurangabad
16	जालना	Jalna
17	परभणी	6,076	3,022	3,054	304	148	156	6,380	3,170	3,210	0.35	Parbhani
18	बीड	4,320	2,185	2,135	1,668	840	828	5,988	3,025	2,963	0.40	Beed
19	नांदेड	4,231	2,102	2,129	654	327	327	4,885	2,429	2,456	0.28	Nanded
20	उस्मानाबाद	4,229	2,175	2,054	305	154	151	4,534	2,329	2,205	0.20	Osmanabad
21	लातूर	Latur
22	बुलढाना	1,026	516	510	362	185	177	1,388	701	687	0.09	Buldhana
23	अकोला	2,648	1,296	1,352	585	314	271	3,233	1,610	1,623	0.18	Akola
24	अमरावती	19,329	9,828	9,501	1,334	689	645	20,663	10,517	10,146	5.89	Amravati
25	यवतमाळ	4,691	2,348	2,343	113	54	59	4,804	2,402	2,402	0.28	Yavatmal
26	वर्धा	9,887	5,062	4,825	22	12	10	9,909	5,074	4,835	1.07	Wardha
27	नागपूर	3,067	1,541	1,526	378	191	187	3,445	1,732	1,713	0.13	Nagpur
28	भंडारा	6,918	3,433	3,458	511	271	240	7,429	3,704	3,725	0.40	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,383	686	697	727	333	394	2,110	1,019	1,091	0.05	Chandrapur
30	गडचिरोली	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,71,290	83,550	87,740	31,785	16,335	15,450	2,03,075	99,885	1,03,190	0.32	Maharashtra State

*वेगळी उपलब्ध नाही. / Not available separately.

भाषा-भारताची जनगणना १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र १९८४ वा प्रबंध १.

Source.—Census of India 1981, Series-12, Maharashtra, Paper 1 of 1984.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तबता क्रमांक / TABLE No. 1.5

१९०१ पासूनचा लोकसंख्येतील दशदशर्याय चढउतार

Decadal variation in population since 1901

(जनगणना/Population census)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	वर्ष Year	एकूण व्यक्ती Persons	दशदशर्याय चढउतार Decadal variation	दशदशर्याय चढउतार (शेकडा प्रमाण) Percentage decadal variation	पुरुष Males	स्त्रिया Females	जिल्हा District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुह्युंबई	1901	927,994	561,825	366,169	Greater Bombay
		1911	1,148,757	+220,763	+23.79	731,634	417,123	
		1921	1,380,448	+231,691	+20.17	884,301	496,147	
		1931	1,397,812	+17,364	+1.26	878,102	519,710	
		1941	1,801,356	+403,544	+24.87	1,114,983	686,373	
		1951	2,994,444	+1,193,088	+66.23	1,868,335	1,125,109	
		1961	4,152,056	+1,157,612	+38.66	2,496,176	1,655,880	
		1971	5,970,575	+1,818,519	+43.80	3,478,378	2,492,197	
		1981	8,243,405	+2,272,830	+38.07	4,652,646	3,590,759	
2	ठाणे	1901	665,326	343,216	322,110	Thane
		1911	721,323	+55,997	+8.42	370,437	350,886	
		1921	713,228	-8,095	-1.12	368,305	344,923	
		1931	787,664	+74,436	+10.44	407,045	380,619	
		1941	882,321	+94,675	+12.02	454,693	427,628	
		1951	1,282,572	+400,251	+45.36	668,138	614,434	
		1961	1,652,678	+370,106	+28.86	861,117	791,561	
		1971	2,281,664	+628,986	+38.06	1,204,855	1,076,809	
		1981	3,351,562	+1,069,898	+46.89	1,779,645	1,571,917	
3	रायगड	1901	721,083	360,493	360,590	Raigad
		1911	714,371	-6,712	-0.93	353,180	361,191	
		1921	677,586	-36,785	-5.15	334,184	343,402	
		1931	756,315	+78,729	+11.62	376,398	379,917	
		1941	805,157	+48,842	+6.46	395,368	409,789	
		1951	909,083	+103,926	+12.91	445,580	463,503	
		1961	1,088,855	+149,772	+16.48	514,534	544,321	
		1971	1,263,003	+204,148	+19.28	614,278	648,725	
		1981	1,486,452	+223,449	+17.61	726,512	759,940	
4	रत्नागिरी	1901	1,387,074	654,497	732,577	Ratnagiri
		1911	1,422,199	+35,125	+2.53	657,120	765,679	
		1921	1,361,884	-60,315	-4.24	622,786	739,098	
		1931	1,534,540	+172,656	+12.68	720,873	813,667	
		1941	1,627,225	+92,685	+6.04	753,908	873,317	
		1951	1,711,964	+84,739	+5.21	769,635	942,329	
		1961	1,827,203	+115,239	+6.73	816,804	1,010,399	
		1971	1,990,583	+163,380	+8.94	886,995	1,103,588	
		1981	2,111,311	+120,728	+6.06	943,395	1,167,916	
5	नाशिक	1901	823,080	417,000	406,080	Nashik
		1911	915,698	+92,618	+11.25	461,573	454,125	
		1921	845,783	-69,915	-7.67	431,568	414,215	
		1931	1,009,583	+163,800	+19.37	514,322	495,261	
		1941	1,127,597	+118,014	+11.69	577,293	550,304	
		1951	1,429,916	+3,023,319	+26.81	730,927	698,989	
		1961	1,855,246	+425,330	+29.75	953,531	901,715	
		1971	2,369,221	+513,975	+27.70	1,221,419	1,147,802	
		1981	2,991,739	+622,518	+26.28	1,544,532	1,447,207	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
6	धुळे	1901	448,432			226,497	221,935	Dhule
		1911	559,519	+111,087	+24.77	282,839	276,680	
		1921	594,191	+34,672	+6.20	300,717	293,474	
		1931	714,998	+120,807	+20.33	363,073	351,925	
		1941	845,766	+130,768	+18.29	429,560	416,206	
		1951	1,060,278	+214,512	+25.36	538,226	522,052	
		1961	1,351,236	+290,958	+27.44	686,942	664,294	
		1971	1,662,181	+310,945	+23.01	849,601	812,580	
		1981	2,050,294	+388,113	+23.35	1,043,140	1,007,154	
7	जळगांव	1901	954,077			483,030	475,047	Jalgaon
		1911	1,028,126	+474,049	+7.76	518,558	509,568	
		1921	1,069,656	+41,530	+4.04	542,676	526,980	
		1931	1,198,260	+128,604	+12.02	608,733	589,527	
		1941	1,320,074	+121,814	+10.17	669,953	650,121	
		1951	1,471,351	+151,277	+11.46	746,452	724,899	
		1961	1,765,047	+293,696	+19.06	902,001	863,046	
		1971	2,123,121	+358,074	+20.28	1,089,840	1,033,281	
		1981	2,618,274	+495,153	+23.32	1,342,963	1,275,311	
8	अहमदनगर	1901	820,346			409,125	411,221	Ahmadnagar
		1911	925,876	+105,530	+12.86	466,812	459,064	
		1921	719,137	+206,739	+22.33	363,494	355,643	
		1931	969,209	+250,072	+34.77	491,683	477,526	
		1941	1,123,040	+153,831	+15.87	570,300	552,740	
		1951	1,410,873	+287,833	+25.63	716,763	695,110	
		1961	1,775,969	+365,096	+25.88	905,313	870,656	
		1971	2,269,117	+493,142	+27.77	1,160,205	1,108,912	
		1981	2,708,309	+439,192	+19.36	1,382,632	1,325,677	
9	पुणे	1901	1,095,858			553,661	542,197	Pune
		1911	1,177,238	+81,380	+7.43	595,481	581,757	
		1921	1,105,014	-72,224	-6.14	564,751	540,263	
		1931	1,275,882	+170,868	+15.46	653,480	622,402	
		1941	1,472,972	+197,090	+15.45	755,979	716,993	
		1951	1,950,976	+478,004	+32.45	1,006,201	944,775	
		1961	2,466,880	+515,904	+26.44	1,268,710	1,198,170	
		1971	3,178,029	+711,149	+28.83	1,643,864	1,534,165	
		1981	4,164,470	+986,441	+31.04	2,150,088	2,014,382	
10	सातारा	1901	849,672			418,418	431,254	Satara
		1911	835,337	-14,335	-1.69	412,412	422,925	
		1921	786,436	-48,901	-5.85	387,434	399,002	
		1931	895,014	+108,578	+13.81	446,189	448,825	
		1941	1,013,212	+118,198	+13.21	497,993	515,219	
		1951	1,177,016	+163,804	+16.17	573,800	603,216	
		1961	1,430,105	+253,089	+21.50	698,555	731,550	
		1971	1,727,376	+297,271	+20.79	848,692	879,284	
		1981	2,038,677	+311,301	+18.02	989,122	1,049,555	
11	सांगली	1901	644,556			324,900	319,656	Sangli
		1911	612,518	-32,038	-4.97	313,874	298,644	
		1921	596,199	-16,319	-2.66	307,061	289,138	
		1931	707,479	+111,280	+18.66	362,861	344,618	
		1941	812,865	+105,386	+14.90	416,007	396,858	
		1951	998,434	+185,569	+22.83	507,407	491,027	
		1961	1,230,716	+232,282	+23.26	628,754	601,962	
		1971	1,539,820	+309,104	+25.12	790,165	749,655	
		1981	1,831,212	+291,392	+18.92	931,187	900,025	

तस्सा कर्मांक/TABLE No. 1.5—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
12	सोलापूर	1901	884,101	445,384	438,717	Solapur
		1911	956,207	+72,106	+8.16	486,125	470,082	
		1921	909,248	-46,959	-4.91	467,971	441,277	
		1931	1,069,524	+160,276	+17.63	552,909	516,615	
		1941	1,228,085	+158,561	+14.83	263,393	595,692	
		1951	1,505,316	+227,231	+22.57	773,809	731,507	
		1961	1,860,119	+354,803	+23.57	960,655	899,464	
		1971	2,253,840	+393,840	+21.17	1,165,927	1,087,913	
		1981	2,610,144	+356,304	+15.81	1,344,147	1,265,997	
13	कोल्हापूर	1901	900,570	456,057	444,513	Kolhapur
		1911	817,976	-82,594	-9.17	415,871	402,105	
		1921	820,032	+2,056	+0.25	421,482	398,550	
		1931	937,303	+117,271	+14.30	480,272	457,031	
		1941	1,072,444	+135,141	+14.42	544,862	527,582	
		1951	1,308,060	+235,616	+21.97	663,937	644,123	
		1961	1,596,493	+288,433	+22.05	811,693	784,860	
		1971	2,048,049	+451,556	+28.28	1,045,474	1,002,575	
		1981	2,506,330	+458,281	+22.38	1,273,881	1,232,449	
14	औरंगाबाद	1901	733,291	366,951	366,340	Aurangabad
		1911	879,847	+146,556	+19.99	442,487	437,360	
		1921	720,699	-159,148	-18.09	361,938	358,761	
		1931	956,598	+235,898	+32.73	486,339	470,259	
		1941	1,082,729	+126,131	+13.19	553,401	529,328	
		1951	1,179,404	+96,675	+8.93	597,406	581,998	
		1961	1,532,341	+352,937	+29.93	781,635	750,706	
		1971	1,971,006	+438,665	+28.63	1,014,481	956,525	
		1981	2,433,420	+462,414	+23.46	1,249,632	1,183,788	
15	परभणी	1901	648,546	324,977	323,569	Parbhani
		1911	781,754	+132,929	+20.50	392,208	389,267	
		1921	767,741	-13,734	-1.76	388,167	379,574	
		1931	856,023	+788,282	+11.50	435,986	420,037	
		1941	914,447	+58,424	+6.83	466,581	447,866	
		1951	1,010,864	+96,417	+10.54	510,567	500,297	
		1961	1,206,236	+195,372	+19.33	611,787	594,449	
		1971	1,506,771	+300,585	+24.92	768,662	738,109	
		1981	1,829,378	+322,607	+21.41	929,638	899,740	
16	बीड	1901	506,349	255,135	251,214	Beed
		1911	637,861	+131,512	+25.97	322,137	315,724	
		1921	477,623	-160,238	-25.12	243,362	234,261	
		1931	648,986	+171,363	+35.88	332,966	316,020	
		1941	728,201	+79,215	+12.21	375,187	353,014	
		1951	826,046	+97,845	+13.44	422,069	403,977	
		1961	1,061,466	+175,420	+21.24	508,827	492,639	
		1971	1,286,121	+284,655	+28.42	658,204	627,917	
		1981	1,486,030	+199,909	+15.54	755,971	730,059	
17	नांदेड	1901	550,261	274,628	275,633	Nanded
		1911	671,066	+120,805	+21.95	336,431	334,635	
		1921	649,825	-21,241	-3.17	328,683	321,742	
		1931	706,773	+56,948	+8.76	359,522	347,251	
		1941	784,289	+77,516	+10.97	399,103	385,186	
		1951	883,531	+99,242	+12.65	445,558	437,973	
		1961	1,079,674	+196,143	+22.20	547,974	531,700	
		1971	1,398,762	+317,088	+29.46	714,820	682,942	
		1981	1,749,334	+351,572	+25.15	892,417	856,917	

सूचकांक/TABLE No. 1.5—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
18	उस्मानाबाद	1901 ..	777,929	392,889	385,040	Osmanabad
		1911 ..	927,095	+149,166	+19.17	471,947	455,148	
		1921 ..	890,291	-36,804	-3.97	459,238	431,053	
		1931 ..	991,367	+101,076	+11.35	510,440	480,927	
		1941 ..	1,101,515	+110,148	+11.11	567,353	534,162	
		1951 ..	1,210,041	+108,526	+9.85	621,541	588,500	
		1961 ..	1,477,656	+267,615	+22.12	758,235	719,421	
		1971 ..	1,896,687	+419,031	+28.36	975,484	921,203	
		1981 ..	2,230,620	+333,933	+17.61	1,139,197	1,091,423	
19	बुलढाणा	1901 ..	617,990	310,300	307,690	Buldhana
		1911 ..	673,698	+55,708	+9.01	339,459	334,239	
		1921 ..	703,643	+29,945	+4.44	355,604	348,039	
		1931 ..	766,584	+62,941	+8.95	388,966	377,618	
		1941 ..	820,862	+54,278	+7.08	416,314	404,548	
		1951 ..	870,168	+49,306	+6.01	439,270	430,898	
		1961 ..	1,059,698	+189,530	+21.78	541,026	518,672	
		1971 ..	1,262,978	+203,280	+19.18	646,303	616,675	
		1981 ..	1,508,777	+245,799	+19.46	770,833	737,944	
20	अकोला	1901 ..	752,066	382,070	369,996	Akola
		1911 ..	786,042	+33,976	+4.52	399,504	386,538	
		1921 ..	794,847	+8,805	+1.12	405,923	388,924	
		1931 ..	876,362	+81,515	+10.26	448,896	427,466	
		1941 ..	907,742	+31,380	+3.58	463,948	443,794	
		1951 ..	950,994	+43,252	+4.76	485,119	465,875	
		1961 ..	1,189,354	+238,360	+25.06	613,832	575,522	
		1971 ..	1,501,478	+312,124	+26.24	773,569	727,909	
		1981 ..	1,826,952	+325,474	+21.68	937,824	889,128	
21	अमरावती	1901 ..	806,859	411,663	395,196	Amravati
		1911 ..	873,012	+66,153	+8.20	445,739	427,273	
		1921 ..	827,867	+43,145	+5.17	423,802	404,065	
		1931 ..	941,604	+113,737	+13.74	485,593	456,011	
		1941 ..	988,524	+46,920	+4.98	507,920	480,604	
		1951 ..	1,031,160	+42,636	+4.31	526,593	504,567	
		1961 ..	1,232,780	+201,620	+19.55	637,861	594,919	
		1971 ..	1,541,209	+308,429	+25.02	798,073	743,136	
		1981 ..	1,861,410	+320,201	+20.78	961,564	899,846	
22	यवतमाळ	1901 ..	577,101	290,267	286,834	Yavatmal
		1911 ..	724,410	+147,309	+25.53	365,912	358,498	
		1921 ..	748,959	+24,549	+3.39	380,545	368,414	
		1931 ..	857,288	+108,329	+14.46	436,124	421,164	
		1941 ..	887,738	+30,450	+3.55	448,724	439,014	
		1951 ..	931,982	+44,244	+4.98	468,522	463,460	
		1961 ..	1,098,470	+166,488	+17.86	557,010	541,460	
		1971 ..	1,423,677	+325,207	+29.61	726,072	697,605	
		1981 ..	1,737,423	+313,746	+22.04	887,236	850,187	
23	वर्धा	1901 ..	386,012	194,258	191,754	Wardha
		1911 ..	460,775	+74,763	+19.37	232,351	228,424	
		1921 ..	463,696	+2,921	+0.63	235,074	228,622	
		1931 ..	516,266	+52,570	+11.34	261,394	254,872	
		1941 ..	519,330	+3,064	+0.59	262,617	256,713	
		1951 ..	538,903	+19,573	+3.77	271,751	267,152	
		1961 ..	634,277	+95,374	+17.70	322,894	311,383	
		1971 ..	779,562	+145,285	+22.91	400,040	379,522	
		1981 ..	926,618	+147,056	+18.86	475,696	450,922	

तस्मा अंशक/TABLE No. 1.5—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)	
24	नागपूर	1901 ..	748,489	375,940	372,549	NagPur
			1911 ..	806,287	+57,798	+7.72	407,033	399,254	
			1921 ..	789,940	-16,347	-2.03	401,557	388,383	
			1931 ..	936,987	+147,047	+18.61	479,678	457,309	
			1941 ..	1,056,537	+119,550	+12.76	540,366	516,171	
			1951 ..	1,230,535	+173,998	+16.47	629,185	601,350	
			1961 ..	1,508,455	+277,920	+22.59	781,969	726,486	
			1971 ..	1,942,688	+434,233	+22.79	1,010,911	931,777	
			1981 ..	2,588,811	+646,123	+33.26	1,345,377	1,243,434	
25	भंडारा	1901 ..	590,258	285,052	305,206	Bhandara
			1911 ..	688,463	+98,205	+16.64	337,754	350,709	
			1921 ..	720,328	+31,865	+4.63	355,821	364,507	
			1931 ..	827,558	+107,230	+14.89	410,367	417,191	
			1941 ..	966,677	+139,119	+16.81	480,982	485,695	
			1951 ..	1,075,678	+109,001	+11.28	536,603	539,075	
			1961 ..	1,272,638	+196,960	+18.31	637,366	635,272	
			1971 ..	1,585,580	+312,942	+24.59	798,072	787,508	
			1981 ..	1,837,577	+251,997	+15.89	920,159	917,418	
26	चंद्रपूर	1901 ..	574,323	283,896	290,427	Chandrapur
			1911 ..	729,347	+155,024	+26.99	363,793	365,554	
			1921 ..	715,365	-13,982	-1.92	357,021	358,344	
			1931 ..	823,321	+107,956	+15.09	413,747	409,574	
			1941 ..	942,053	+118,732	+14.42	473,672	468,381	
			1951 ..	1,052,975	+110,922	+11.77	527,645	525,330	
			1961 ..	1,238,070	+185,095	+17.58	623,681	614,389	
			1971 ..	1,640,137	+402,067	+32.48	832,567	807,570	
			1981 ..	2,055,642	+415,505	+25.33	1,045,692	1,009,950	
	महाराष्ट्र राज्य	1901 ..	19,391,643	9,802,129	9,589,514	Maharashtra State
			1911 ..	21,474,523	+2,082,830	+10.74	10,922,671	10,551,852	
			1921 ..	20,849,666	-624,857	-2.91	10,692,865	10,156,801	
			1931 ..	23,959,300	+3,109,634	+14.91	12,305,958	11,653,342	
			1941 ..	26,852,758	+2,873,458	+11.99	13,769,460	13,063,298	
			1951 ..	32,002,564	+5,169,896	+19.27	16,490,039	15,512,525	
			1961 ..	39,553,718	+7,551,154	+23.60	20,428,882	19,124,836	
			1971 ..	50,412,235	+10,858,517	+27.45	26,116,351	24,295,884	
			1981 ..	62,784,171	+12,371,936	+24.54	32,415,126	30,369,045	

साधन.—भारतीय जनगणना, १९८१, मासिका १२, महाराष्ट्र भाग दोन-ब

Source.—Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra Part, II-B.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तबला क्रमांक / TABLE No. 1.6

गावे व शहरांची संख्या / Number of Villages and Towns

जनगणना / Population Census

अ. क्रमांक Serial No.	जिल्हा	गावे/Villages						शहरे/Towns		District		
		1971			1981			1971	1981			
		वस्ती असलेली Inhabited	वस्ती नसलेली Un- inhabited	एकूण Total	वस्ती असलेली Inhabited	वस्ती नसलेली Un- inhabited	एकूण Total	(9)	(10)			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)		
1	बृहन्मुंबई	1	1	Greater Bombay	
2	ठाणे	1,588	34	1,622	1,746	27	1,773	24	34	Thane
3	रायगड	1,699	67	1,766	1,827	58	1,885	14	16	Raigad
4	रत्नागिरी	1,514	5	1,519	2,038	5	2,043	15	13	Ratnagiri
5	नाशिक	1,628	4	1,632	1,742	4	1,746	20	19	Nashik
6	धुळे	1,379	23	1,402	1,516	16	1,532	7	7	Dhule
7	जळगाव	1,423	28	1,451	1,475	27	1,502	15	15	Jalgaon
8	अहमदनगर	1,312	5	1,317	1,503	2	1,505	6	8	Ahmadnagar
9	पुणे	1,481	17	1,498	1,753	15	1,768	22	26	Pune
10	सातारा	1,142	25	1,167	1,417	20	1,437	14	10	Satara
11	सांगली	539	4	543	708	2	710	7	8	Sangli
12	सोलापूर	948	5	953	1,104	6	1,110	10	10	Solapur
13	कोल्हापूर	1,083	10	1,093	1,200	8	1,208	11	12	Kolhapur
14	औरंगाबाद	1,866	109	1,975	1,959	80	2,039	10	10	Aurangabad
15	परभणी	1,505	72	1,577	1,615	37	1,652	12	12	Parbhani
16	बीड	1,028	14	1,042	1,256	12	1,268	7	7	Beed
17	नांदेड	1,324	64	1,388	1,425	56	1,481	11	11	Nanded
18	उस्मानाबाद	1,387	24	1,411	1,527	27	1,554	13	13	Osmanabad
19	बुलढाणा	1,232	165	1,397	1,273	127	1,400	9	9	Buldhana
20	अकोला	1,489	219	1,708	1,546	197	1,743	9	9	Akola
21	अमरावती	1,637	341	1,978	1,698	301	1,999	13	12	Amravati
22	यवतमाळ	1,647	284	1,931	1,751	254	2,005	8	8	Yavatmal
23	वर्धा	962	414	1,376	1,015	356	1,371	6	6	Wardha
24	नागपूर	1,625	258	1,883	1,658	216	1,874	13	16	Nagpur
25	भंडारा	1,500	159	1,659	1,624	150	1,774	5	7	Bhandara
26	चंद्रपूर	2,840	533	3,373	2,978	476	3,454	7	8	Chandrapur
महाराष्ट्र राज्य		35,778	2,883	38,661	39,354	2,479	41,833	289	307	Maharashtra State

जाखर -- (१) भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र, भाग दोन-ब.

(२) भारताची जनगणना, १९७१, मालिका ११, महाराष्ट्र, भाग दोन-ब.

Source -- (1) Population Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra, Part II-A.

(2) Population Census of India, 1971, Series 11, Maharashtra, Part II-A.

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या
AREA AND POPULATION

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/
तक्ता क्रमांक/
खंडांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण/
जनगणना/

बनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	वस्ती असलेल्या एकूण खेड्यांची संख्या Total No. of inhabited villages	लोकसंख्येचा गट/Population range							
			एकूण ग्रामीण लोकसंख्या Total rural population	२०० पेक्षा कमी/Less than 200		200-499		500-999		
				खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	बृहन्मुंबई
2	ठाणे	1,746	18,65,342	142	17,690	434	1,52,522	607	4,31,944
3	रायगड	1,827	12,76,576	235	29,735	634	2,23,032	641	4,48,292
4	रत्नागिरी	2,038	19,40,394	85	10,108	465	1,69,040	788	5,72,154
5	नाशिक	1,742	20,63,594	87	11,782	346	1,21,626	581	4,19,151
6	घुठे	1,516	16,50,113	151	18,412	341	1,19,052	480	3,40,566
7	जळगाव	1,475	19,60,017	91	10,729	314	1,11,586	463	3,41,306
8	अहमदनगर	1,503	23,56,941	26	2,908	196	73,659	494	3,58,050
9	पुणे	1,753	21,93,388	138	17,541	379	1,33,456	528	3,89,860
10	सातारा	1,417	17,72,885	116	13,400	294	1,05,534	387	2,77,940
11	सांगली	708	14,37,123	13	1,579	71	26,772	176	1,31,406
12	सोलापूर	1,104	18,42,678	16	1,612	116	43,651	305	2,27,857
13	कोल्हापूर	1,200	18,84,308	35	4,384	201	73,346	337	2,64,837
14	औरंगाबाद	1,959	18,95,885	183	20,745	428	1,54,447	724	5,27,943
15	परभणी	1,615	14,86,556	132	13,832	409	1,48,217	566	4,10,186
16	बीड	1,256	12,56,259	44	5,971	328	1,21,713	444	3,19,810
17	नांदेड	1,425	14,21,485	94	10,696	320	1,17,363	502	3,64,785
18	उस्मानाबाद	1,527	18,87,383	52	6,510	274	1,01,563	500	3,65,955
19	बुलढाणा	1,273	12,29,791	194	17,405	268	95,018	410	3,00,603
20	अकोला	1,546	13,72,290	236	21,297	399	1,37,912	507	3,66,372
21	अमरावती	1,698	13,16,911	427	39,359	498	1,70,455	402	2,83,654
22	यवतमाळ	1,751	14,75,288	233	21,097	466	1,64,436	573	4,09,312
23	वर्धा	1,015	6,95,108	250	15,764	293	1,00,357	256	1,76,665
24	नागपूर	1,658	11,19,532	384	35,439	556	1,89,781	457	3,15,878
25	भंडारा	1,624	15,96,823	191	20,204	321	1,16,042	545	3,96,605
26	चंद्रपूर	2,978	17,93,907	967	91,925	897	2,97,513	657	4,74,167
महाराष्ट्र राज्य		..	39,354	4,07,90,577	4,523	4,60,124	9,248	32,68,093	12,330	88,91,308

आधार—भारताची जनगणना, १९८१, मार्च १२, महाराष्ट्र, भाग दोन-ब.

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.7

Villages Classified by Population

Population Census, 1981

लोकसंख्या गट/Population range								
1,000—1,999		2,000—4,999		5,000—9,999		१०,००० आणि त्याहून अधिक 10,000 and above		District
बेडी Villages	लोकसंख्या Persons	बेडी Villages	लोकसंख्या Persons	बेडी Villages	लोकसंख्या Persons	बेडी Villages	लोकसंख्या Persons	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
..	Greater Bombay
375	5,11,792	151	4,50,089	31	2,05,591	6	95,714	Thane
230	3,04,604	79	2,22,036	7	48,877	Raigad
560	7,79,480	134	3,66,414	6	48,198	Ratnagiri
497	6,82,901	196	5,66,695	30	1,96,475	5	64,964	Nashik
355	4,93,299	158	4,53,844	29	1,97,067	2	27,873	Dhule
361	5,00,885	193	5,75,182	41	2,52,901	12	1,67,428	Jalgaon
456	6,38,317	274	8,04,711	42	2,79,718	15	1,99,578	Ahmadnagar
429	6,04,150	227	6,54,738	43	2,79,939	9	1,13,704	Pune
371	5,16,852	217	6,31,098	29	1,90,426	3	37,635	Satara
231	3,36,665	159	4,90,007	46	3,06,770	12	1,43,924	Sangli
383	5,37,734	241	6,92,532	37	2,50,658	6	88,624	Solapur
352	4,93,745	222	6,59,970	44	2,88,338	9	1,17,688	Kolhapur
460	6,29,123	141	4,09,446	22	1,38,034	1	16,147	Aurangabad
396	5,36,453	99	2,92,194	13	85,674	Parbhani
334	4,59,577	93	2,56,136	11	69,980	2	23,072	Beed
383	5,16,266	116	3,32,442	8	56,143	2	23,790	Nanded
484	6,77,580	195	5,71,467	18	1,19,251	4	45,057	Osmanabad
281	3,88,634	101	2,91,077	18	1,25,568	1	11,486	Buldhana
280	3,82,330	105	3,06,734	12	76,196	7	87,449	Akola
264	3,62,745	78	2,33,739	24	1,70,618	5	56,341	Amravati
367	4,98,179	97	2,67,942	12	78,320	3	36,002	Yavatmal
160	2,08,383	47	1,33,034	9	60,905	Wardha
189	2,56,757	50	1,57,009	18	1,16,474	4	48,194	Nagpur
409	5,76,570	144	3,94,802	14	92,600	Bhandara
347	4,64,026	87	2,57,822	15	1,07,335	8	1,01,119	Chandrapur
8,954	1,23,57,047	3,604	1,04,71,160	579	38,37,056	116	15,05,789	Maharashtra State

Source.—Population Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra, Part II-A.

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.8

शहरे/शहर संकुलांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण

Towns/Urban Agglomerations classified by population

जनगणना/Population Census, 1981

बंदूक्रमांक Serial No.	जिल्हा	सर्व वर्ग/All Classes		वर्ग/Class I (लोकसंख्या/ Population आणि त्याहून अधिक 1,00,000 and above)		वर्ग/Class II (लोकसंख्या/ Population 50,000 to 99,999)		वर्ग/Class III (लोकसंख्या/ Population 20,000 to 49,999)		वर्ग/Class IV (लोकसंख्या/ Population 10,000 to 19,999)		वर्ग/Class V (लोकसंख्या/ Population 5,000 to 9,999)		वर्ग/Class VI (लोकसंख्या/ Population/ हून कमी Less than 5,000)		District
		शहरे/ शहर संकुले No. of Towns/ UA	लोकसंख्या Population	शहरे/ शहर संकुले No. of Towns/ UA	लोकसंख्या Population	शहरे/ शहर संकुले No. of Towns/ UA	लोकसंख्या Population	शहरे/ शहर संकुले No. of Towns/ UA	लोकसंख्या Population	शहरे/ शहर संकुले No. of Towns/ UA	लोकसंख्या Population	शहरे/ शहर संकुले No. of Towns/ UA	लोकसंख्या Population	शहरे/ शहर संकुले No. of Towns/ UA	लोकसंख्या Population	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
1	बृहन्मंई	1	82,43,405	1	82,43,405	1	Greater Bombay
2	ठाणे	24	14,86,220	3	11,53,770	1	52,398	5	1,26,907	6	84,428	7	60,764	2	7,953	Thane
3	रायगड	16	2,09,876	2	69,175	7	95,943	5	37,187	2	7,571	Raigad
4	रत्नागिरी	13	1,70,917	2	74,286	4	58,541	3	23,079	4	15,011	Ratnagiri
5	नाशिक	15	9,28,145	2	6,74,917	1	51,439	5	1,31,456	3	41,339	3	25,343	1	3,651	Nashik
6	धुळे	7	4,00,181	1	2,10,759	1	65,394	4	1,04,913	1	19,115	Dhule
7	जळगाव	14	6,58,257	2	2,77,477	2	1,26,858	8	2,20,304	2	33,618	Jaigaon
8	अहमदनगर	7	3,51,368	1	1,81,210	1	55,491	3	1,00,695	1	10,259	1	3,713	Ahmadnagar
9	पुणे	17	19,71,082	1	16,86,109	5	1,63,923	7	91,929	4	29,121	Pune
10	सातारा	10	2,65,792	2	1,37,700	2	58,520	4	51,876	2	17,696	Satara
11	सांगली	6	3,94,089	1	2,68,988	5	1,25,101	Sangli
12	सोलापूर	10	7,67,466	1	5,14,860	2	1,36,917	1	28,371	5	79,018	1	8,300	Solapur
13	कोल्हापूर	11	6,22,022	2	4,85,143	2	54,287	4	66,594	1	8,613	2	7,385	Kolhapur
14	औरंगाबाद	9	5,37,535	2	4,38,697	2	41,783	3	39,059	2	17,996	Aurangabad
15	परभणी	12	3,42,822	1	1,09,364	6	1,61,043	4	64,498	1	7,917	Parbhani
16	बीड	7	2,29,771	1	80,287	3	1,13,863	2	28,331	1	7,290	Beed
17	नांदेड	11	3,27,849	1	1,91,269	1	27,625	6	84,689	3	24,266	Nanded
18	उस्मानाबाद	13	3,43,237	1	1,11,986	1	50,564	1	39,068	9	1,31,954	1	9,665	Osmanabad
19	बुलढाणा	9	2,78,986	1	61,992	6	1,85,005	2	31,989	Buldhana
20	अकोला	9	4,54,662	1	2,25,412	1	51,936	4	1,33,966	3	43,348	Akola

21	अमरावती	12	5,44,499	1	2,61,404	1	81,186	5	1,38,123	4	61,166	1	2,620	Amravati
22	यवतमाळ	8	2,62,135	1	89,071	4	1,23,076	3	49,988	Yavatmal
23	वर्धा	6	2,31,510	2	1,47,570	2	62,477	1	11,566	1	9,897	Wardha
24	नागपूर	14	14,69,279	1	13,02,066	2	57,943	5	72,935	4	31,381	2	4,954	Nagpur
25	भंडारा	7	2,40,754	1	1,00,423	1	56,025	1	34,840	2	37,151	2	12,315	Bhandara
26	चंद्रपूर	8	2,61,735	1	1,15,777	1	61,398	1	34,187	3	41,286	1	7,193	1	1,854	Chandrapur
महाराष्ट्र राज्य				276	2,19,93,594	25	1,65,53,036	20	13,06,226	82	24,10,937	91	13,30,620	42	3,38,023	16	54,752	Maharashtra State

UA.—माहूर संकुले/Urban Agglomeration.

भाषांतर.—भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र, भाग दोन-अ.

Source :—Population Census of India, 1981, Series-12, Maharashtra, Part-II-A.

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION
तपला क्रमांक/TABLE No. 1.9

शहरांची, नागरी भागांची आणि ग्रामीण भागांची लोकसंख्या
Population of towns, urban areas and rural areas
जनगणना/Population Census, 1981

जिल्हा/शहर/शहर संकुले		एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	District/Town/U.A.* (1)
(1)		(2)	(3)	(4)	
महाराष्ट्र राज्य	एकूण/Total	6,27,84,171	3,24,15,126	3,03,69,045	Maharashtra State.
	ग्रामीण/Rural	4,07,90,577	2,05,27,456	2,02,63,121	
	नागरी/Urban	2,19,93,594	1,18,87,670	1,01,05,924	
1. न्हामंबई	एकूण/Total	82,43,405	46,52,646	35,90,759	Gr. Bombay
	ग्रामीण/Rural	82,43,405	46,52,646	35,90,759	
	नागरी/Urban	82,43,405	46,52,646	35,90,759	
2. ठाणे	एकूण/Total	33,51,562	17,79,645	15,71,917	Thane
	ग्रामीण/Rural	18,65,342	9,65,472	8,99,870	
	नागरी/Urban	14,86,220	8,14,173	6,72,047	
I. उल्हासनगर शहर संकुल		6,48,671	3,45,657	3,03,014	Ulhasnagar Urban Agglo.
II. ठाणे शहर संकुल		3,89,801	2,15,703	1,74,098	Thane Urban Agglo.
III. भाईंदर		25,646	13,777	11,869	Bhayandar
IV. मुंब्रा		22,657	12,050	10,607	Mumbra
V. बालकूम		9,019	5,116	3,903	Balkum
VI. कोळशेत		10,190	6,008	4,182	Kolshet
VII. घनसोळी		8,062	4,480	3,582	Ghansoli
VIII. वसई शहर संकुल		52,398	27,062	25,336	Vasai Urban Agglo.
IX. विरार		23,303	12,605	10,698	Virar
X. सोपारा		4,337	2,250	2,087	Sopara
XI. शिरगाव		3,616	1,836	1,780	Shirgaon
XII. पालघर		12,481	6,526	5,955	Palghar
XIII. दहाणू शहर संकुल		15,666	8,361	7,305	Dahanu Urban Agglo.
XIV. जव्हार		7,055	3,674	3,381	Jawhar
XV. वाडा		9,384	4,928	4,456	Vada
XVI. भिवंदी (न.प.)		1,15,298	69,350	45,948	Bhiwandi City (M)
XVII. नारपोली		25,788	16,927	8,861	Narpoli
XVIII. नागाव		29,513	18,303	11,210	Nagaon
XIX. शहापूर		8,824	4,581	4,243	Shahapur
XX. चिकनघर		9,976	5,428	4,548	Chikanghar
XXI. बोले		8,444	4,642	3,802	Bhole
XXII. गजबंदन पाथर्ली		13,474	7,405	6,069	Gajabandhan Patharli.
XXIII. आयरे		19,320	10,414	8,906	Ayare
XXIV. कुळगाव		13,297	7,090	6,207	Kulgaon
3. रायगड	एकूण/Total	14,86,452	7,26,512	7,59,940	Raigad
	ग्रामीण/Rural	12,76,576	6,16,281	6,60,295	
	नागरी/Urban	2,09,876	1,10,231	99,645	
I. अलिबाग (न.प.)		14,051	7,258	6,793	Alibag (M)
II. रेवढा		7,246	3,638	3,608	Revanda
III. उरण (न.प.)		15,168	7,951	7,217	Uran (M)
IV. केगाव		6,635	3,784	2,851	Kegaon
V. पनवेल (न.प.)		37,073	19,550	17,523	Panvel (M)
VI. रासायनी		3,651	1,978	1,673	Rasayani
VII. नेरळ		9,523	5,012	4,511	Neral
VIII. करंजत		7,970	4,238	3,732	Karjat
IX. माथेरान (न.प.)		3,920	2,255	1,665	Matheran (M)
X. खोपोली (न.प.)		32,102	17,523	14,579	Khopoli (M)
XI. पेण (न.प.)		14,772	7,606	7,166	Pen (M)
XII. रोहा अष्टमी (न.प.)		11,781	6,393	5,388	Roha Ashtami (M)
XIII. गोरगाव		5,813	2,882	2,931	Goregaon
XIV. महाड (न.प.)		15,196	7,919	7,277	Mahad (M)
XV. श्रीवर्धन (न.प.)		13,740	6,840	6,900	Shrivardhan (M)
XVI. मुरुड (न.प.)		11,235	5,404	5,831	Murud (M)

*UA—Urban Agglomeration.

तत्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9—contd.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
4.	रत्नागिरी	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नगरी/Urban	21,11,311 19,40,394 1,70,917	9,43,395 8,57,891 85,504	11,67,916 10,82,503 85,413	Ratnagiri
I.	रत्नागिरी (न.प.)		47,036	24,374	22,662	Ratnagiri (M)
II.	हर्ण		4,703	2,303	2,400	Harnai
III.	दापोली कॅम्प		7,832	4,146	3,686	Dapoli Camp
IV.	दाभाळ		6,363	2,952	3,411	Dabhol
V.	खेड (न.प.)		10,203	5,165	5,038	Khed (M)
VI.	चिपळूण (न.प.)		27,250	13,437	13,813	Chiplun (M)
VII.	पोफळी		4,817	2,425	2,392	Pophali
VIII.	अळोरे		3,288	1,654	1,634	Alore
IX.	राजापूर (न.प.)		8,884	4,363	4,521	Rajapur (M)
X.	कनकवली		2,203	1,050	1,153	Kankavali
XI.	माचतवाडी (न.प.)		18,671	9,397	9,274	Sawantwadi (M)
XII.	वेगुर्ला (न.प.)		12,339	6,089	6,250	Vengurla (M)
XIII.	मालवण (न.प.)		17,328	8,149	9,179	Malvan (M)
5.	नाशिक	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नगरी/Urban	29,91,739 20,63,594 9,28,145	15,44,532 10,53,194 4,91,338	14,47,207 10,10,400 4,36,807	Nashik
I.	नाशिक शहर संकुल		4,29,034	2,33,508	1,95,526	Nashik Urban Agglo.
II.	वडनेर		3,651	1,897	1,754	Vadner
III.	त्रिंबक (न.प.)		6,759	3,588	3,171	Trimbak (M)
IV.	एकलहरे		10,318	5,703	4,615	Eklahare
V.	सटाणा (न.प.)		20,821	11,603	9,818	Satana (M)
VI.	मालगाव (न.प.)		2,45,883	1,26,326	1,19,557	Malegaon City (M)
VII.	रावळगाव		13,253	6,766	6,487	Ravalgaon
VIII.	चांदवड		9,946	5,435	4,511	Chandvad
IX.	मनमाड (न.प.)		51,439	26,424	25,015	Manmad (M)
X.	नांदगाव (न.प.)		17,768	9,240	8,528	Nandgaon (M)
XI.	येवला (न.प.)		28,343	14,561	13,782	Yevala (M)
XII.	ओसर		39,905	20,495	19,410	Ozar
XIII.	लासगाव		8,638	4,514	4,124	Lasalgaon
XIV.	सिन्नर (न.प.)		21,926	11,137	10,789	Sinnar (M)
XV.	इगतपुरी (न.प.)		20,461	10,741	9,720	Igatpuri (M)
6.	धुळे	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नगरी/Urban	20,50,294 16,50,113 4,00,181	10,43,140 8,34,193 2,08,947	10,07,154 8,15,920 1,91,234	Dhule
I.	धुळे (न.प.)		2,10,759	1,10,869	99,890	Dhule City (M)
II.	नवापूर		19,115	9,918	9,197	Nawapur
III.	नंदुरबार (न.प.)		65,394	34,012	31,382	Nandurbar (M)
IV.	तळोदे (न.प.)		20,055	10,281	9,774	Talode (M)
V.	शहाडे (न.प.)		24,955	12,899	12,056	Shahade (M)
VI.	शिरपुर (न.प.)		34,013	17,547	16,466	Shirpur (M)
VII.	दोंडाइचा (न.प.)		25,890	13,421	12,469	Dondaicha (M)
7.	जळगाव	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नगरी/Urban	26,18,274 19,60,017 6,58,257	13,42,963 10,01,694 3,41,269	12,75,311 9,58,323 3,16,988	Jalgaon
I.	जळगाव (न.प.)		1,45,335	76,258	69,077	Jalgaon City (M)
II.	चोपडा (न.प.)		40,931	20,741	20,190	Chopda (M)
III.	यावल (न.प.)		25,049	12,949	12,100	Yawal (M)
IV.	फैजपूर (न.प.)		17,629	9,067	8,562	Faizpur (M)
V.	रावेर (न.प.)		20,346	10,491	9,855	Raver (M)
VI.	सावदा (न.प.)		15,989	8,165	7,824	Savda (M)
VII.	भुसावळ शहर संकुल		1,32,142	69,934	63,203	Bhusaval Urban Agglo.
VIII.	वरणगाव		26,553	13,832	12,721	Varangaon
IX.	पाचोरा (न.प.)		31,564	16,301	15,263	Pachora (M)
X.	चाळीसगाव (न.प.)		59,342	30,981	28,361	Chalisgaon (M)
XI.	परोळा (न.प.)		24,328	12,480	11,848	Parola (M)
XII.	धरणगाव (न.प.)		28,736	14,416	14,320	Dharangaon (M)
XIII.	एरंडोल (न.प.)		22,797	11,684	11,113	Erandol (M)
XIV.	अमळनेर (न.प.)		67,516	34,970	32,546	Amalner (M)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.9—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
8. अहमदनगर	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नागरी/Urban	27,08,309 23,56,941 3,51,368	13,82,632 11,96,669 1,85,963	13,25,677 11,60,272 1,65,405	Ahmadnagar
I. अहमदनगर शहर संकुल	1,81,210	98,105	83,105	Ahmadnagar Urban Agglo.
II. राहुरी (न.प.)	23,781	12,152	11,569	Rahuri (M)
III. वरवंडी	3,713	1,859	1,854	Warwandi
IV. श्रीरामपूर (न.प.)	55,491	28,511	26,980	Shrirampur (M)
V. संगमनेर (न.प.)	40,088	20,753	19,335	Sangamner (M)
VI. कोपरगाव (न.प.)	36,886	19,176	17,710	Kopergaon (M)
VII. वारी	10,259	5,407	4,852	Wari.
9. पुणे	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नागरी/Urban	41,64,470 21,93,388 19,71,082	42,50,088 11,03,277 10,46,811	20,14,382 10,90,111 9,24,271	Pune
I. पुणे शहर संकुल	16,86,109	8,96,875	7,89,234	Pune Urban Agglo.
II. सांगवी हवेली	11,969	6,316	5,653	Sangvi Haveli
III. वडगाव शेरी	13,050	7,037	6,013	Vadgaon Sheri
IV. कळस	11,058	5,901	5,157	Kalas
V. आळंदी (न.प.)	7,523	4,158	3,365	Alandi (M)
VI. जुन्नर (न.प.)	18,311	9,620	8,691	Junnar (M)
VII. शिरपूर (न.प.)	12,181	6,206	5,975	Shirpur (M)
VIII. दांड शहर संकुल	44,893	23,542	21,351	Daund Urban Agglo-
IX. कळंब	23,129	12,001	11,128	Kalamb
X. इंदापूर (न.प.)	9,418	4,882	4,536	Indapur (M)
XI. वारामती (न.प.)	37,121	19,244	17,877	Baramati (M)
XII. सासवड (न.प.)	12,526	6,555	5,971	Sasvad (M)
XIII. शिवतकार (नीरा)	7,054	3,648	3,406	Shivatkar (Nira)
XIV. जेजुरी (न.प.)	5,126	2,613	2,513	Jejuri (M)
XV. भोर (न.प.)	12,834	6,642	6,192	Bhor (M)
XVI. लोणावळा (न.प.)	36,260	19,628	16,632	Lonavala (M)
XVII. तळेगाव दाभाडे (न.प.)	22,520	11,943	10,577	Talegaon Dabhade (M)
10. सातारा	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नागरी/Urban	20,38,677 17,72,885 2,65,792	9,89,122 8,50,402 1,38,720	10,49,555 9,22,483 1,27,072	Satara
I. सातारा (न.प.)	83,336	43,972	39,364	Satara (M)
II. वाई (न.प.)	24,661	12,470	12,191	Wai (M)
III. कोरेगाव	14,594	7,491	7,103	Koregaon
IV. सातारा रोड	10,867	5,530	5,337	Satara Road
V. रहमतपूर (न.प.)	11,666	5,674	5,992	Rahimatpur (M)
VI. फलटण (न.प.)	33,859	17,685	16,174	Phaltan (M)
VII. म्हसवड (न.प.)	14,749	7,330	7,419	Mhasvad (M)
VIII. कराड (न.प.)	54,364	29,040	25,324	Karad (M)
IX. महाबलेश्वर (न.प.)	9,061	4,981	4,080	Mahabaleshwar (M)
X. पांचगणी (न.प.)	8,635	4,547	4,088	Panchgani (M)
11. सांगली	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नागरी/Urban	18,31,212 14,37,123 3,94,089	9,31,187 7,25,872 2,05,315	9,00,025 7,11,251 1,88,774	Sangli
I. सांगली शहर संकुल	2,68,988	1,40,496	1,28,492	Sangli Urban Agglo-
II. तासगाव (न.प.)	26,159	13,550	12,609	Tasgaon (M)
III. किलोस्करवाडी	20,512	10,733	9,779	Kirloskarwadi
IV. विटा (न.प.)	24,081	12,521	11,560	Vita (M)
V. उरण इस्लामपूर (न.प.)	33,016	17,101	15,915	Uran Islampur (M)
VI. आष्टा (न.प.)	21,333	10,914	10,419	Astha (M)

तवता क्रमांक/TABLE No. 1-9—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
12. सोलापूर	एकूण/Total ..	26,10,144	13,44,147	12,65,997	Solapur
	ग्रामीण/Rural ..	18,42,678	9,46,725	8,95,953	
	नागरी/Urban ..	7,67,466	3,97,422	3,70,044	
I.	सोलापूर शहर संकुल ..	5,14,860	2,66,344	2,48,516	Solapur Urban Agglo.
II.	बार्शी (न.प.) ..	72,537	38,099	34,438	Barshi (M)
III.	अक्कळकोट (न.प.) ..	28,371	14,570	13,801	Akkalkot (M)
IV.	मैदगी (न.प.) ..	11,079	5,485	5,594	Maicargi (M)
V.	दुधनी (न.प.) ..	8,300	4,217	4,083	Dudhani (M)
VI.	मंगळवेढे (न.प.) ..	16,802	8,710	8,092	Mangalvedhe (M)
VII.	पंढरपूर (न.प.) ..	64,380	33,427	30,953	Pandharpur (M)
VIII.	सांगोला (न.प.) ..	14,854	7,667	7,187	Sangola (M)
IX.	करमाळा (न.प.) ..	16,729	8,802	7,927	Karnala (M)
X.	कुईवाडी (न.प.) ..	19,554	10,101	9,453	Kurduiwadi (M)
13. कोल्हापूर	एकूण/Total ..	25,06,330	12,73,881	12,32,449	Kolhapur
	ग्रामीण/Rural ..	18,84,308	9,45,621	9,38,687	
	नागरी/Urban ..	6,22,022	3,28,260	2,93,762	
I.	कोल्हापूर शहर संकुल ..	3,51,392	1,84,874	1,66,518	Kolhapur Urban Agglo.
II.	पन्हाळा (न.प.) ..	2,540	1,373	1,167	Panhala (M)
III.	इचलकरंजी (न.प.) ..	1,33,751	72,250	61,501	Ichalkaranji City (M)
IV.	काबनूर ..	30,275	16,230	14,045	Kabnur
V.	वडगाव कसबा (न.प.) ..	14,430	7,471	6,959	Vadgaon Kasba (M)
VI.	जयसिंगपूर (न.प.) ..	24,012	12,383	11,629	Jaysingpur (M)
VII.	कुर्दवड (न.प.) ..	17,084	8,686	8,398	Kurundvad (M)
VIII.	कागल (न.प.) ..	16,545	8,554	7,991	Kagal (M)
IX.	मुरगड (न.प.) ..	8,613	4,415	4,198	Murgud (M)
X.	गढिंग्लज (न.प.) ..	18,535	9,555	8,980	Gadhinglaj (M)
XI.	मलकापूर (न.प.) ..	4,845	2,469	2,376	Malkapur (M)
14. औरंगाबाद	एकूण/Total ..	24,33,420	12,49,632	11,83,788	Aurangabad
	ग्रामीण/Rural ..	18,95,885	9,65,377	9,30,508	
	नागरी/Urban ..	5,37,535	2,84,255	2,53,280	
I.	औरंगाबाद शहर संकुल ..	3,16,421	1,70,347	1,46,074	Aurangabad Urban Agglo.
II.	खुलदाबाद (न.प.) ..	8,315	4,272	4,043	Khuldabad (M)
III.	कन्नड (न.प.) ..	16,391	8,572	7,819	Kannad (M)
IV.	भोकरदन (न.प.) ..	9,681	4,949	4,732	Bhokardan (M)
V.	जालना (न.प.) ..	1,22,276	62,828	59,448	Jalna City (M)
VI.	अंबड (न.प.) ..	11,200	5,793	5,407	Ambad (M)
VII.	पैठण (न.प.) ..	21,126	10,740	10,386	Paithan (M)
VIII.	गंगापूर (न.प.) ..	11,468	6,032	5,436	Gangapur (M)
IX.	वैजापूर (न.प.) ..	20,657	10,722	9,935	Vaijapur (M)
15. परभणी	एकूण/Total ..	18,29,378	9,29,638	8,99,740	Parbhani
	ग्रामीण/Rural ..	14,86,556	7,52,408	7,34,148	
	नागरी/Urban ..	3,42,822	1,77,230	1,65,592	
I.	परभणी (न.प.) ..	1,09,364	57,326	52,038	Parbhani City (M)
II.	पूरुणा (न.प.) ..	22,697	11,762	10,935	Purna (M)
III.	जिंतूर (न.प.) ..	20,251	10,378	9,873	Jintur (M)
IV.	हिंगोली (न.प.) ..	41,568	21,492	20,076	Hingoli (M)
V.	कळमनुरी (न.प.) ..	11,845	6,123	5,722	Kalamnuri (M)
VI.	बसमत (न.प.) ..	29,918	15,402	14,516	Basmath (M)
VII.	गंगाखेड (न.प.) ..	19,739	10,101	9,638	Gangakhed (M)
VIII.	सोनपेठ (न.प.) ..	7,917	4,004	3,913	Sonpeth (M)
IX.	सैलू (न.प.) ..	24,779	12,723	12,056	Sailu (M)
X.	मानवत (न.प.) ..	21,830	11,101	10,729	Manwath (M)
XI.	पाथरी (न.प.) ..	16,480	8,439	8,041	Pathari (M)
XII.	परतूर (न.प.) ..	16,434	8,379	8,505	Partur (M)

तबला क्रमांक/TABLE No. 1.9—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
16. बीड	एकूण/Total ** ग्रामीण/Rural ** नगरी/Urban **	14,86,030 12,56,259 2,29,771	7,55,971 6,36,075 1,19,896	7,30,059 6,20,184 1,09,875	Beed
I. बीड (न.प.)	** ** *	80,287	42,064	38,223	Beed (M)
II. गेवराई (न.प.)	** ** *	15,495	8,037	7,458	Georai (M)
III. मांजलेगाव (न.प.)	** ** *	22,555	11,499	11,056	Manjlegaon (M)
IV. परळी (न.प.)	** ** *	48,946	25,582	23,364	Parli (M)
V. अंबेजोगाई (न.प.)	** ** *	42,362	22,434	19,928	Ambjogai (M)
VI. धारूर (न.प.)	** ** *	12,836	6,522	6,314	Dharur (M)
VII. आष्टी	** ** *	7,290	3,758	3,532	Asthi.
17. नांदेड	एकूण/Total ** ग्रामीण/Rural ** नगरी/Urban **	17,49,334 14,21,485 3,27,849	8,92,417 7,21,514 1,70,903	8,56,917 6,99,971 1,56,946	Nanded
I. नांदेड (न.प.)	** ** *	1,91,269	1,00,333	90,936	Nanded City (M)
II. मुदखेड (न.प.)	** ** *	9,865	5,023	4,842	Mudkhed (M)
III. हादगाव (न.प.)	** ** *	11,127	5,812	5,315	Hadgaon (M)
IV. किनवट (न.प.)	** ** *	16,476	8,516	7,960	Kinwat (M)
V. पेंठ उमरी (न.प.)	** ** *	6,625	3,577	3,048	Peth Umri (M)
VI. धर्माबाद (न.प.)	** ** *	19,146	9,895	9,251	Dharmabad (M)
VII. कुंडलवाडी (न.प.)	** ** *	11,617	5,834	5,783	Kundalvadi (M)
VIII. बिलोली (न.प.)	** ** *	7,776	3,947	3,829	Biloli (M)
IX. देगलूर (न.प.)	** ** *	27,625	14,290	13,335	Deglur (M)
X. मुखेड (न.प.)	** ** *	14,006	7,236	6,770	Mukhed (M)
XI. कंधार (न.प.)	** ** *	12,317	6,440	5,877	Khandhar (M)
18. उस्मानाबाद	एकूण/Total ** ग्रामीण/Rural ** नगरी/Urban **	22,30,620 18,87,383 3,43,237	11,39,197 9,59,644 1,79,553	10,91,423 9,27,739 1,63,684	Osmanabad
I. नलदुर्ग (न.प.)	** ** *	9,665	4,932	4,733	Naldurg (M)
II. उस्मानाबाद (न.प.)	** ** *	39,068	20,391	18,677	Osmanabad (M)
III. कळंब (न.प.)	** ** *	13,788	7,153	6,635	Kalamb (M)
IV. लातूर (न.प.)	** ** *	1,11,986	59,279	52,707	Latur City (M)
V. अहमदपूर (न.प.)	** ** *	16,537	8,599	7,938	Ahmadpur (M)
VI. उदगीर (न.प.)	** ** *	50,564	26,845	23,719	Udgir (M)
VII. निलंगा (न.प.)	** ** *	17,201	8,807	8,394	Nilanga (M)
VIII. औसा (न.प.)	** ** *	16,761	8,676	8,085	Ausa (M)
IX. मुरम (न.प.)	** ** *	13,451	6,803	6,648	Murum (M)
X. उमरगा (न.प.)	** ** *	16,087	8,368	7,719	Umarga (M)
XI. तुळजापूर (न.प.)	** ** *	16,941	8,736	8,205	Tuljapur (M)
XII. परांडा (न.प.)	** ** *	10,894	5,623	5,271	Paranda (M)
XIII. भूम (न.प.)	** ** *	10,294	5,341	4,953	Bhum (M)
19. बुलढाणा	एकूण/Total ** ग्रामीण/Rural ** नगरी/Urban **	15,08,777 12,29,791 2,78,986	7,70,833 6,25,988 1,44,845	7,37,944 6,03,803 1,34,141	Buldhana
I. बुलढाणा (न.प.)	** ** *	35,914	19,024	16,890	Buldana (M)
II. चिखली (न.प.)	** ** *	27,606	14,413	13,193	Chikhli (M)
III. देऊळगाव राजा (न.प.)	** ** *	14,088	7,286	6,802	Dcullaon Raja (M)
IV. मलकापूर (न.प.)	** ** *	43,121	22,220	20,901	Malkapur (M)
V. नांदुरा (न.प.)	** ** *	24,402	12,577	11,825	Nandura (M)
VI. जळगाव (न.प.)	** ** *	17,901	9,152	8,749	Jalgaon (M)
VII. कामगाव (न.प.)	** ** *	61,992	32,399	29,593	Khamgaon (M)
VIII. शेगाव (न.प.)	** ** *	31,580	16,193	15,387	Shegaon (M)
IX. मेहकार (न.प.)	** ** *	22,382	11,581	10,801	Mehkar (M)

तबता क्रमांक/TABLE No. 1-9—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
20. अकोला	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नगरी/Urban	18,26,952 13,72,290 4,54,662	9,37,824 7,01,592 2,36,232	8,89,128 6,70,698 2,18,430	Akola
I. अकोला (न.प.)	2,25,412	1,17,945	1,07,467	Akola City (M)
II. अकोट (न.प.)	51,936	26,694	25,242	Akot (M)
III. तेन्हारा (न.प.)	11,204	5,821	5,383	Telhara (M)
IV. कारजा (न.प.)	39,749	20,361	19,388	Karanja (M)
V. मूर्तिजापूर (न.प.)	28,991	14,878	14,113	Murtijapur (M)
VI. मंगरूपूर (न.प.)	17,875	9,345	8,530	Mangrulpir (M)
VII. वाशिम (न.प.)	39,804	20,504	19,300	Washim (M)
VIII. बाळापूर (न.प.)	25,422	13,223	12,199	Balapur (M)
IX. पातूर (न.प.)	14,269	7,461	6,808	Patur (M)
21. अमरावती	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नगरी/Urban	18,61,410 13,16,911 5,44,499	9,61,645 6,78,517 2,83,047	8,99,846 6,38,394 2,61,452	Amravati
I. अमरावती (न.प.)	2,61,404	1,36,514	1,24,890	Amravati City (M)
II. बदनैरा (न.प.)	32,351	16,673	15,678	Badnera (M)
III. अचलपूर (न.प.)	81,186	41,868	39,318	Achalpur (M)
IV. भांडुरवाजार (न.प.)	11,923	6,163	5,760	Chandurbazar (M)
V. वरुड (न.प.)	25,761	13,507	12,254	Warud (M)
VI. मोरशी (न.प.)	20,524	10,620	9,904	Morshi (M)
VII. सेदुरजना (न.प.)	17,282	8,999	8,283	Sendurjana (M)
VIII. दसापूर धामणगाव (न.प.)	18,349	9,438	8,911	Dattapur Dhaman- gaon (M).
IX. चांदूर (न.प.)	13,612	6,968	6,644	Chandur (M)
X. अंजनागाव (न.प.)	33,583	17,416	16,167	Anjangaon (M)
XI. दर्यापूर बनोसा (न.प.)	25,904	13,405	12,499	Daraypur Banosa (M)
XII. चिखलदरा (न.प.)	2,620	1,476	1,144	Chikaldara (M)
22. यवतमाळ	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नगरी/Urban	17,37,423 14,75,288 2,62,135	8,87,236 7,50,301 1,36,935	8,50,187 7,24,987 1,25,200	Yavatmal
I. यवतमाळ (न.प.)	89,071	46,472	42,599	Yavatmal (M)
II. पांढरकावडा (न.प.)	17,588	9,159	8,429	Pandharkaocia (M)
III. घाटंजी (न.प.)	12,628	6,808	5,820	Ghatanji (M)
IV. वणी (न.प.)	31,773	16,580	15,193	Wani (M)
V. पुसाद (न.प.)	41,484	21,832	19,652	Pusad (M)
VI. उमरखेड (न.प.)	23,316	12,160	11,156	Umarkhed (M)
VII. दिग्रस (न.प.)	26,503	13,757	12,746	Digras (M)
VIII. दारव्हा (न.प.)	19,772	10,167	9,605	Darwha (M)
23. वर्धा	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नगरी/Urban	9,26,618 6,95,108 2,31,510	4,75,696 3,55,774 1,19,922	4,50,922 3,39,334 1,11,588	Wardha
I. वर्धा (न.प.)	88,495	46,056	42,439	Wardha (M)
II. पुल्गाव (न.प.)	31,358	16,208	15,150	Pulgaon (M)
III. देवळी (न.प.)	11,566	5,946	5,620	Deoli (M)
IV. सिंदी (न.प.)	9,897	5,142	4,755	Sindi (M)
V. अरवी (न.प.)	31,119	15,951	15,168	Arvi (M)
VI. हिंगणघाट (न.प.)	59,075	30,619	28,456	Hinganghat (M)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.9—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
24. नागपूर	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नागरी/Urban	25,88,811 11,19,532 14,69,279	13,45,377 5,77,082 7,68,295	12,43,434 5,42,450 7,00,984	Nagpur
I. नागपूर शहर संकुल		13,02,066	6,81,671	6,20,395	Nagpur Urban Aggl.
II. डवलामेटी		1,771	917	854	Davlameti
III. काटोल (न.प.)		24,033	12,503	11,530	Katol (M)
IV. नरखेड (न.प.)		15,878	8,211	7,667	Narkhed (M)
V. मोवाड (न.प.)		6,971	3,564	3,407	Mowad (M)
VI. सावनेर (न.प.)		15,541	8,077	7,464	Savner (M)
VII. कळमेश्वर (न.प.)		9,439	4,927	4,512	Kalmeshwar (M)
VIII. खापा (न.प.)		12,722	6,445	6,277	Khapa (M)
IX. मोहपा (न.प.)		6,430	3,371	3,059	Mohpa (M)
X. चिचोली		8,541	4,507	4,034	Chicholi.
XI. बीना		3,183	1,671	1,512	Bina
XII. रामटेक (न.प.)		16,734	8,662	8,072	Ramtek (M)
XIII. कन्हान पिंपरी		12,060	6,317	5,743	Kanhan Pimpri
XIV. उमरेड (न.प.)		33,910	17,452	16,458	Umred (M)
25. भंडारा	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नागरी/Urban	18,37,577 15,96,823 2,40,754	9,20,159 7,97,396 1,22,763	9,17,418 7,99,427 1,17,991	Bhandara
I. भंडारा (न.प.)		56,025	28,822	27,203	Bhandara (M)
II. तुमसर (न.प.)		34,840	17,645	17,195	Tumsar (M)
III. पावनी (न.प.)		18,699	9,452	9,247	Pauni (M)
IV. मोहाडी		7,026	3,547	3,479	Mohadi
V. वरठी		5,289	2,670	2,619	Warthi
VI. गोंदिया (न.प.)		1,00,423	51,395	49,028	Gondia City (M)
VII. तिरोरा (न.प.)		18,452	9,232	9,220	Tirora (M)
26. चंद्रपूर	एकूण/Total ग्रामीण/Rural नागरी/Urban	20,55,642 17,93,907 2,61,735	10,45,692 9,08,497 1,37,195	10,09,950 -8,85,410 1,24,540	Chandrapur
I. चंद्रपूर (न.प.)		1,15,777	60,749	55,028	Chandrapur City (M)
II. बल्लारपूर (न.प.)		61,398	32,408	28,990	Ballarpur (M)
III. घुगूस		15,214	7,974	7,240	Ghugus
IV. वरोडा (न.प.)		34,187	18,149	16,038	Waroda (M)
V. माजरी		1,894	1,009	885	Majari
VI. देसाईगंज (न.प.)		15,503	7,691	7,812	Desaiganj (M)
VII. राजुरा (न.प.)		10,569	5,564	5,005	Rajura (M) -
VIII. साष्टी		7,193	3,651	3,542	Sasti

टीप/Note.—न. प.—नगरपरिषद/M—Municipality. U. A.—शहर संकुल / Urban Agglomeration.

स्रोत.—भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र, भाग दोन-अ.

Source.—Population Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra, Part II-A.

तबता क्रमांक १.१०
TABLE No 1-10

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1-10

ग्रामीण व नागरी भागातील मुख्यतः काम करणारे, सीमांतिक कामगार व काम न करणारे स्त्री-पुरुष
Main Workers, marginal workers and non-workers by sex in rural and urban areas

(जनगणना/Population Census, 1981)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	एकूण ग्रामीण नागरा (3)	मुख्यतः काम करणारे/Main workers							Total Rural Urban (3)	District (2)
			एकूण लोकसंख्या (संस्थामधील व बेघरांची घटक) Total population (including institutional and houseless population)			एकूण मुख्यतः काम करणारे Total Main workers (I-IX)					
			व्यक्ति Persons (4)	पुरुष Males (5)	स्त्रिया Females (6)	व्यक्ति Persons (7)	पुरुष Males (8)	स्त्रिया Females (9)			
1	वृहन्मुंबई	ए. शा. ना	82,43,405 82,43,405	46,52,646 46,52,646	35,90,759 35,90,759	28,60,054 28,60,054	25,52,548 25,52,548	3,07,506 3,07,506	T R U	Greater Bombay	
2	ठाणे	ए. शा. ना	33,51,562 18,65,342 14,86,220	17,79,645 9,65,472 8,14,173	15,71,917 8,99,870 6,72,047	12,67,771 7,77,895 4,89,876	9,67,380 5,29,523 4,37,857	3,00,391 2,48,372 52,019	T R U	Thane	
3	रायगड	ए. शा. ना	14,86,452 12,76,576 2,09,876	7,26,512 6,16,281 1,10,231	7,59,940 6,60,295 99,645	5,55,728 4,88,497 67,231	3,55,362 2,98,937 56,425	2,00,366 1,89,560 10,806	T R U	Raigad	
4	रत्नागिरी	ए. शा. ना	21,11,311 19,40,394 1,70,917	9,43,395 8,57,891 85,504	11,67,916 10,82,503 85,413	7,19,150 6,73,435 45,715	4,05,745 3,67,782 37,963	3,13,405 3,05,653 7,752	T R U	Ratnagiri	
5	नाशिक	ए. शा. ना	29,91,739 20,63,594 9,28,145	15,44,532 10,53,194 4,91,338	14,47,207 10,10,400 4,36,807	12,19,868 9,42,072 2,77,796	7,99,670 5,64,204 2,35,466	4,20,198 3,77,868 42,330	T R U	Nashik	
6	धुळे	ए. शा. ना	20,50,294 16,50,113 4,00,181	10,43,140 8,34,193 2,08,947	10,07,154 8,15,920 1,91,234	7,79,326 6,72,310 1,07,016	5,42,749 4,52,036 90,713	2,36,577 2,20,274 16,303	T R U	Dhule	
7	जळगाव	ए. शा. ना	26,18,274 19,60,017 6,58,257	13,42,963 10,01,694 3,41,269	12,75,311 9,58,323 3,16,988	10,35,988 8,55,151 1,80,837	6,86,828 5,32,720 1,54,108	3,49,160 3,22,431 26,729	T R U	Jalgaon	
8	अहमदनगर	ए. शा. ना	27,08,309 23,56,941 3,51,368	13,82,632 11,96,669 1,85,963	13,25,677 11,60,272 1,65,405	11,25,377 10,16,276 1,09,101	7,21,673 6,30,859 90,814	4,03,704 3,85,417 18,287	T R U	Ahmadnagar	

9	पुणे	ए	41,64,470	21,50,088	20,14,382	14,55,460	10,70,516	3,84,944	T	Pune
				भा	21,93,388	11,03,277	10,90,111	8,61,875	5,63,754	2,98,121	R	
				ना	19,71,082	10,46,811	9,24,271	5,93,585	5,06,762	86,823	U	
10	सातारा	ए	20,38,677	9,89,122	10,49,555	6,84,172	4,65,784	2,18,388	T	Satara
				भा	17,72,885	8,50,402	9,22,483	6,09,513	4,03,370	2,06,143	R	
				ना	2,65,792	1,38,720	1,27,072	74,659	62,414	12,245	U	
11	सांगली	ए	18,31,212	9,31,187	9,00,025	6,25,479	4,82,465	1,43,014	T	Sangli
				भा	14,37,123	7,25,872	7,11,251	5,10,141	3,84,151	1,25,990	R	
				ना	3,94,089	2,05,315	1,88,774	1,15,338	98,314	17,024	U	
12	सोलापूर	ए	26,10,144	13,44,147	12,65,997	9,83,022	7,05,804	2,77,218	T	Solapur
				भा	18,42,678	9,46,725	8,95,953	7,51,863	5,23,523	2,28,340	R	
				ना	7,67,466	3,97,422	3,70,044	2,31,159	1,82,281	48,878	U	
13	कोल्हापूर	ए	25,06,330	12,73,881	12,32,449	9,21,304	6,68,850	2,52,454	T	Kolhapur
				भा	18,84,308	9,45,621	9,38,687	7,37,731	5,05,314	2,32,417	R	
				ना	6,22,022	3,28,260	2,93,762	1,83,573	1,63,536	2,037	U	
14	औरंगाबाद	ए	24,33,420	12,49,632	11,83,788	10,03,159	6,64,130	3,39,029	T	Aurangaba
				भा	18,95,885	9,65,377	9,30,508	8,55,527	5,38,240	3,17,287	R	
				ना	5,37,535	2,84,255	2,53,280	1,47,632	1,25,890	21,742	U	
15	परभणी	ए	18,29,378	9,29,638	8,99,740	8,10,830	5,32,213	2,78,613	T	Parbhani
				भा	14,86,556	7,52,408	7,34,148	7,07,158	4,47,463	2,59,695	R	
				ना	3,42,822	1,77,230	1,65,592	1,03,672	84,750	18,922	U	
16	बीड	ए	14,86,030	7,55,971	7,30,059	5,99,764	4,08,548	1,91,216	T	Beed
				भा	12,56,259	6,36,075	6,20,184	5,36,626	3,54,942	1,81,684	R	
				ना	2,29,771	1,19,896	1,09,875	63,138	53,606	9,532	U	
17	नांदेड	ए	17,49,334	8,92,417	8,56,917	7,10,174	4,87,839	2,22,335	T	Nanded
				भा	14,21,485	7,21,514	6,99,971	6,20,567	4,12,588	2,07,979	R	
				ना	3,27,849	1,70,903	1,56,946	89,607	75,251	14,356	U	
18	उस्मानाबाद	ए	22,39,680	11,39,197	10,91,423	8,66,981	6,11,505	2,55,476	T	Osmanaba
				भा	18,87,383	9,59,644	9,27,739	7,72,320	5,31,973	2,40,347	R	
				ना	3,43,237	1,79,553	1,63,684	94,661	79,532	15,129	U	
19	बुलढाणा	ए	15,08,777	7,70,883	7,37,944	7,08,653	4,24,551	2,84,102	T	Buldhana
				भा	12,29,791	6,25,988	6,03,803	6,23,871	3,56,569	2,67,302	R	
				ना	2,78,986	1,44,845	1,34,141	84,782	67,982	16,800	U	
20	अकोला	ए	18,26,952	9,37,824	8,89,128	7,78,502	4,99,893	2,78,609	T	Akola
				भा	13,72,290	7,01,592	6,70,698	6,50,617	3,91,628	2,58,989	R	
				ना	4,54,662	2,36,232	2,18,430	1,27,885	1,08,265	19,620	U	

तबता क्रमांक/TABLE No. 1.10—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
21	अमरावती	ए आ ना	18,61,410 13,16,911 5,44,499	9,61,564 6,78,517 2,83,047	8,99,846 6,38,394 2,61,452	7,53,281 5,96,545 1,56,736	5,08,729 3,78,198 1,30,531	2,44,552 2,18,347 26,205	T R U	Amravati
22	यवतमाळ	ए आ ना	17,37,423 14,75,288 2,62,135	8,87,236 7,50,301 1,36,935	8,50,187 7,24,987 1,25,200	7,99,914 7,26,828 73,086	4,87,863 4,27,248 60,615	3,12,051 2,99,580 12,471	T R U	Yavatmal
23	वर्धा	ए आ ना	9,26,618 6,95,108 2,31,510	4,75,696 3,55,774 1,19,922	4,50,922 3,39,334 1,11,588	3,97,282 3,35,386 61,896	2,54,279 2,02,151 52,128	1,43,003 1,33,235 9,768	T R U	Wardha
24	नागपूर	ए आ ना	25,88,811 11,19,532 14,69,279	13,45,377 5,77,082 7,68,295	12,43,434 5,42,450 7,00,984	9,21,316 5,18,752 4,02,564	6,60,832 3,19,964 3,40,868	2,60,484 1,98,788 61,696	T R U	Nagpur
25	भंडारा	ए आ ना	18,37,577 15,96,823 -2,40,754	9,20,159 7,97,396 -1,22,763	9,17,418 7,99,427 1,17,991	8,39,489 7,66,843 72,646	4,82,987 4,29,212 53,775	3,56,502 3,37,631 18,871	T R U	Bhandara
26	चंद्रपूर	ए आ ना	20,55,642 17,93,907 2,61,735	10,45,692 9,08,497 1,37,195	10,09,950 8,85,410 1,24,540	8,79,749 8,08,738 71,011	5,70,855 5,08,761 62,094	3,08,894 2,99,977 8,917	T R U	Chandrapur
	म्हाराष्ट्र राज्य	ए आ ना	6,27,84,171 4,07,90,577 2,19,93,594	3,24,15,126 2,05,27,456 1,18,87,670	3,03,69,045 2,02,63,121 1,01,05,924	2,43,01,793 1,74,16,537 68,85,256	1,70,19,598 1,10,55,110 59,64,488	72,82,195 63,61,427 9,20,768	T R U	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1-10—contd.

अनु क्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण ग्रामीण नागरी	सोमांतिक कामगार/Marginal workers			काम न करणारे/Non-workers			Total Rural Urban	District
			व्यक्ति Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	व्यक्ति Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females		
(1)	(2)	(3)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(3)	(2)
1	बृहन्मुंबई	ए	42,145	27,430	14,715	53,41,206	20,72,668	32,68,538	T	Greater Bombay
		ग्र							R	
		ना	42,145	27,430	14,715	53,41,206	20,72,668	32,68,538	U	
2	ठाणे	ए	81,979	17,252	64,727	20,01,812	7,95,013	12,06,799	T	Thane
		ग्र	70,534	13,079	57,455	10,16,913	4,22,870	5,94,043	R	
		ना	11,445	4,173	7,272	9,84,899	3,72,143	6,12,756	U	
3	रायगड	ए	64,888	12,229	52,659	8,65,836	3,58,921	5,06,915	T	Raigad
		ग्र	61,689	11,301	50,388	7,26,390	3,06,043	4,20,347	R	
		ना	3,199	928	2,271	1,39,446	52,878	86,568	U	
4	रत्नागिरी	ए	1,36,928	25,790	1,11,138	12,55,233	5,11,860	7,43,373	T	Ratnagiri
		ग्र	1,33,973	24,605	1,09,368	11,32,986	4,65,504	6,67,482	R	
		ना	2,955	1,185	1,770	1,22,247	46,356	75,891	U	
5	नाशिक	ए	94,440	13,139	81,301	16,77,431	7,31,723	9,45,708	T	Nashik
		ग्र	87,518	10,930	76,588	10,34,004	4,78,060	5,55,944	R	
		ना	6,922	2,209	4,713	6,43,427	2,53,663	3,89,764	U	
6	धुळे	ए	1,15,201	14,233	1,00,968	11,55,767	4,86,158	6,69,609	T	Dhule
		ग्र	1,10,286	12,303	97,983	8,67,517	3,69,854	4,97,663	R	
		ना	4,915	1,930	2,985	2,88,250	1,16,304	1,71,946	U	
7	जळगाव	ए	71,068	13,222	57,846	15,11,218	6,42,913	8,68,305	T	Jalgaon
		ग्र	64,998	11,265	53,733	10,39,868	4,57,709	5,82,159	R	
		ना	6,070	1,957	4,113	4,71,350	1,85,204	2,86,146	U	
8	अहमदनगर	ए	1,11,767	15,739	96,028	14,71,165	6,45,220	8,25,945	T	Ahmadnagar
		ग्र	1,08,870	14,657	94,213	12,31,795	5,51,153	6,80,642	R	
		ना	2,897	1,082	1,815	2,39,370	94,067	1,45,303	U	
9	पुणे	ए	1,48,705	25,226	1,23,479	25,60,305	10,54,346	15,05,959	T	Pune
		ग्र	1,31,321	17,214	1,14,107	12,00,192	5,22,309	6,77,883	R	
		ना	17,384	8,012	9,372	13,60,113	5,32,037	8,28,076	U	

सतारा कर्मका/TABLE No. 1.10—contd.

(1)	(2)	(3)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(3)	(2)
10	सातारा	ए भा ना	1,60,561 1,56,246 4,315	14,995 13,848 1,147	1,45,566 1,42,398 3,168	11,93,944 10,07,126 1,86,818	5,08,343 4,33,184 75,159	6,85,601 5,73,942 1,11,659	T R U	Satara
11	सांगली	ए भा ना	86,798 82,779 4,019	10,610 9,174 1,436	76,188 73,605 2,583	11,18,935 8,44,203 2,74,732	4,38,112 3,32,547 1,05,565	6,80,823 5,11,656 1,69,167	T R U	Sangli
12	सोलापूर	ए भा ना	1,02,327 93,833 8,494	12,098 9,267 2,831	90,229 84,566 5,663	15,24,795 9,96,982 5,27,813	6,26,245 4,13,935 2,12,310	8,98,550 5,83,047 3,15,503	T R U	Solapur
13	कोल्हापूर	ए भा ना	1,17,594 1,12,850 4,744	14,652 13,033 1,619	1,02,942 99,817 3,125	14,67,432 10,33,727 4,33,705	5,90,379 4,27,274 1,63,105	8,77,053 6,06,453 2,70,600	T R U	Kolhapur
14	औरंगाबाद	ए भा ना	99,669 94,791 4,878	12,742 10,234 2,508	86,927 84,557 2,370	13,30,592 9,45,567 3,85,025	5,72,760 4,16,903 1,55,857	7,57,832 5,28,664 2,29,168	T R U	Aurangabad
15	परभणी	ए भा ना	92,117 87,210 4,907	11,643 10,050 1,593	80,474 77,160 3,314	9,26,431 6,92,188 2,34,243	3,85,782 2,94,895 90,887	5,40,649 3,97,293 1,43,356	T R U	Parbhani
16	बीड	ए भा ना	83,722 81,831 1,891	10,170 9,558 612	73,552 72,273 1,279	8,02,544 6,37,802 1,64,742	3,37,253 2,71,575 65,678	4,65,291 3,56,227 99,064	T R U	Beed
17	नंदेड	ए भा ना	1,53,368 1,48,326 5,042	22,142 20,740 1,402	1,31,226 1,27,586 3,640	8,85,792 6,52,592 2,33,200	3,82,436 2,88,186 94,250	5,03,356 3,64,406 1,38,950	T R U	Nanded
18	उस्मानाबाद	ए भा ना	1,35,047 1,30,939 4,108	15,171 13,801 1,370	1,19,876 1,17,138 2,738	12,28,592 9,84,124 2,44,468	5,12,521 4,13,870 98,651	7,16,071 5,70,254 1,45,817	T R U	Osmanabad
19	बुलढाणा	ए भा ना	54,652 49,934 4,718	14,678 12,695 1,983	39,974 37,239 2,735	7,45,472 5,55,986 1,89,486	3,31,604 2,56,724 74,880	4,13,868 2,99,262 1,14,606	T R U	Buldhana
20	अकोला	ए भा ना	42,417 35,808 3,609	9,583 7,917 1,666	30,834 28,891 1,943	10,08,033 6,84,865 3,23,168	4,28,348 3,02,047 1,26,301	5,79,685 3,82,818 1,96,867	T R U	Akola

21	अमरावती	ए ग्र ना	47,174	14,292	32,882	10,60,955	4,38,543	6,22,412	T R U	Amravati
			39,738	11,316	28,422	6,80,628	2,89,003	3,91,625		
			7,436	2,976	4,460	3,80,327	1,49,540	2,30,787		
22	यवतमाळ	ए ग्र ना	50,220	7,201	43,019	8,87,289	3,92,172	4,95,117	T R U	Yavatmal
			47,446	6,166	41,280	7,01,014	3,16,887	3,84,127		
			2,774	1,035	1,739	1,86,275	75,285	1,10,990		
23	वर्धा	ए ग्र ना	21,732	5,494	16,238	5,07,604	2,15,923	2,91,681	T R U	Wardha
			18,859	4,240	14,619	3,40,863	1,49,383	1,91,480		
			2,873	1,254	1,619	1,66,741	66,540	1,00,201		
24	नागपूर	ए ग्र ना	66,731	15,459	51,272	16,00,764	6,69,086	9,31,678	T R U	Nagpur
			49,529	8,423	41,106	5,51,251	2,48,695	3,02,556		
			17,202	7,036	10,166	10,49,513	4,20,391	6,29,122		
25	भंडारा	ए ग्र ना	88,515	19,457	69,058	9,09,573	4,17,715	4,91,858	T R U	Bhandara
			84,603	18,116	66,487	7,45,377	3,50,068	3,95,309		
			3,912	1,341	2,571	1,64,196	67,647	96,549		
26	चंद्रपूर	ए ग्र ना	1,48,672	21,100	1,27,572	10,27,221	4,53,737	5,73,484	T R U	Chandrapur
			1,45,089	19,501	1,25,588	8,40,080	3,80,235	4,59,845		
			3,583	1,599	1,984	1,87,141	73,502	1,13,639		
महाराष्ट्र राज्य	ए ग्र ना	ए ग्र ना	24,16,437	3,95,747	20,20,690	3,60,65,941	1,49,99,781	2,10,65,160	T R U	Maharashtra State
			22,30,000	3,13,433	19,16,567	2,11,44,040	91,58,913	1,19,85,127		
			1,86,437	82,314	1,04,123	1,49,21,901	58,40,868	90,81,033		

टीप : ए=एकूण
ग्र=ग्रामीण
ना=नागरी

Note : T—Total
R—Rural
U—Urban

आधार.—भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र, भाग दोन-ब.
Source.—Population Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra, Part II-B.

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तथा क्रमांक/TABLE No. 1.11

सुधयतः काम करणाऱ्यांची औद्योगिक प्रकारानुसार वर्गवारी
Classification of main workers by industrial categories

अनु- क्रमांक	जिल्हा	शेतकरी			शेतमजूर			पशुसंवर्धन, जंगल काम, मच्छीमारी, शिकार, मळे, फळभाज्या आणि अनुषंगिक व्यवसाय			District
		एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहस्पति	3,177	2,777	400	2,467	1,984	483	30,601	27,913	2,688	Greater Bombay
2	ठाणे	3,57,689	2,15,372	1,42,317	1,63,985	88,792	75,193	32,980	28,093	4,887	Thane
3	रायगड	2,88,853	1,55,531	1,33,322	78,943	41,237	37,706	19,788	16,659	3,129	Raigad
4	रत्नागिरी	4,71,298	2,21,199	2,50,099	58,836	27,924	30,912	30,807	24,457	6,350	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	•	•	•	•	•	•	•	•	•	Sindhudurg
6	नाशिक	5,14,625	3,28,158	1,86,467	3,24,439	1,41,652	1,82,787	15,716	13,577	2,139	Nashik
7	धुळे	2,86,293	2,32,595	53,698	3,21,761	1,59,116	1,62,645	14,353	12,177	2,176	Dhule
8	जळगाव	3,51,817	2,42,093	1,09,724	4,33,627	2,16,656	2,16,971	16,369	14,426	1,943	Jalgaon
9	अहमदनगर	5,33,712	3,37,639	1,96,073	3,18,827	1,54,626	1,64,201	19,970	17,146	2,824	Ahmadnagar
10	पुणे	4,96,165	3,20,375	1,75,790	1,98,095	91,655	1,06,440	29,828	25,133	4,695	Pune
11	सातारा	3,61,934	2,38,043	1,23,891	1,25,866	58,499	67,367	12,184	10,260	1,924	Satara
12	सांगली	2,99,316	2,36,083	63,233	1,39,913	80,050	59,863	12,005	10,378	1,627	Sangli
13	सोलापूर	3,38,787	2,67,275	71,512	2,90,375	1,48,805	1,41,570	29,317	25,069	4,248	Solapur
14	कोल्हापूर	4,84,894	3,20,939	1,63,955	1,37,857	75,983	61,874	11,301	10,121	1,180	Kolhapur
15	औरंगाबाद	4,58,927	3,14,557	1,44,370	3,14,604	1,46,326	1,68,278	14,944	13,324	1,620	Aurangabad
16	जालना	•	•	•	•	•	•	•	•	•	Jalna
17	परभणी	3,20,972	2,27,029	93,943	3,24,997	1,59,414	1,65,583	26,710	24,704	2,006	Parbhani
18	बीड	2,85,996	2,06,638	79,358	1,87,127	89,996	97,131	18,839	16,595	2,264	Beed
19	नांदेड	2,85,029	2,12,979	72,050	2,62,245	1,29,157	1,33,088	22,299	21,332	967	Nanded
20	उस्मानाबाद	3,65,684	2,85,736	79,948	3,30,558	1,70,384	1,60,174	22,741	21,095	1,646	Osmanabad
21	लातूर	•	•	•	•	•	•	•	•	•	Latur
22	बुलढाणा	2,82,653	1,74,299	1,08,354	3,11,146	1,46,582	1,64,564	7,586	6,690	896	Buldhana
23	अकोला	2,23,522	1,59,672	63,850	3,95,731	1,95,215	2,00,516	7,166	6,444	722	Akola
24	अमरावती	1,83,931	1,47,904	36,027	3,96,270	2,05,053	1,91,271	13,556	11,599	1,955	Amravati
25	यवतमाळ	2,42,114	1,72,225	60,889	4,27,742	2,00,472	2,27,270	9,192	8,108	1,084	Yavatmal
26	वर्धा	1,15,011	83,988	31,023	1,90,643	88,461	1,02,182	6,479	6,041	438	Wardha
27	नागपूर	1,91,699	1,35,431	56,268	2,41,801	1,07,195	1,34,606	20,543	18,250	2,293	Nagpur
28	भंडारा	3,80,499	2,17,406	1,63,093	2,27,220	1,06,311	1,20,909	15,813	14,327	1,486	Bhandara
29	चंद्रपूर	4,11,313	2,77,622	1,33,691	2,65,726	1,18,243	1,47,483	27,553	24,074	3,479	Chandrapur
30	गडचिरोली	•	•	•	•	•	•	•	•	•	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		85,35,910	57,33,565	28,02,345	64,70,855	31,49,788	33,21,067	4,88,658	4,27,992	60,666	Maharashtra State

*वेगळी उपलब्ध नाही/Not available separately.

वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्ती
Manufacturing, Processing, Servicing and Repairs

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	खणिकाम व दगडकाम Mining and Quarrying			घरगुती उद्योग Household Industry			इतर घरगुती उद्योग Other than Household Industry			District
		एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	
(1)	(2)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(2)
1	वृहन्मंबई	3,095	2,706	389	71,245	61,840	9,405	11,12,902	10,49,424	63,478	Greater Bombay
2	ठाणे	2,689	2,274	415	34,309	25,296	9,013	3,12,212	2,92,846	19,366	Thane
3	रायगड	5,910	4,416	1,494	10,771	6,943	3,828	42,453	38,358	4,095	Raigad
4	रत्नागिरी	4,796	4,534	262	12,258	8,683	3,575	23,900	21,612	2,288	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	•	•	•	•	•	•	•	•	•	Sindhudurg
6	नाशिक	199	155	44	23,599	17,347	6,252	1,33,270	1,14,559	18,711	Nashik
7	हुळे	201	170	31	17,326	13,409	3,917	33,063	29,504	3,559	Dhule
8	जळगाव	282	277	5	21,557	16,694	4,863	50,788	47,856	2,927	Jalgaon
9	अहमदनगर	775	664	111	22,762	16,166	6,596	79,625	64,086	15,539	Ahmadnagar
10	पुणे	1,135	917	218	31,764	23,387	8,377	2,43,702	2,26,814	16,888	Pune
11	सातारा	1,766	1,365	401	18,714	14,225	4,489	36,013	33,163	2,850	Satara
12	सांगली	512	456	56	16,363	12,405	3,958	45,449	42,797	2,652	Sangli
13	सोलापूर	1,265	1,061	204	30,292	19,257	11,035	1,17,661	93,223	24,438	Solapur
14	कोल्हापूर	2,095	1,618	478	25,923	20,844	5,079	1,04,012	99,402	4,610	Kolhapur
15	औरंगाबाद	300	255	45	17,237	13,258	3,979	54,810	49,906	4,904	Aurangabad
16	जालना	•	•	•	•	•	•	•	•	•	Jalna
17	परभणी	349	292	57	13,167	10,069	3,098	22,839	29,385	2,454	Parbhani
18	बीड	647	430	217	10,504	8,210	2,294	18,267	16,702	1,565	Beed
19	नांदेड	131	109	22	14,822	10,967	3,855	29,392	26,297	3,095	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,016	989	27	14,661	11,880	2,781	28,550	25,854	2,696	Osmanabad
21	लातूर	•	•	•	•	•	•	•	•	•	Latur
22	बुलढाणा	26	26	•	10,900	8,264	2,636	19,238	17,640	1,598	Buldhana
23	अकोला	737	438	299	9,587	7,695	1,892	30,752	28,219	2,533	Akola
24	अमरावती	40	40	•	11,699	9,279	2,420	30,265	28,073	2,192	Amravati
25	यवतमाळ	2,209	1,508	701	11,237	9,457	1,780	22,568	20,250	2,318	Yavatmal
26	वर्धा	209	128	81	7,677	6,257	1,420	19,703	17,620	2,083	Wardha
27	नागपूर	19,125	17,358	1,767	49,942	36,999	12,943	1,00,876	89,876	11,000	Nagpur
28	भंडारा	2,540	1,683	857	89,667	39,334	50,333	31,888	24,478	7,410	Bhandara
29	चंद्रपूर	13,022	12,452	570	22,523	17,189	5,334	32,636	29,607	3,029	Chandrapur
30	गडचिरोली	•	•	•	•	•	•	•	•	•	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		65,072	56,321	8,751	6,20,504	4,45,354	1,75,150	27,76,829	25,48,537	2,28,278	Maharashtra State

*वेगळी उपलब्ध नाही./ Not available separately.

तबत क्रमांक/TABLE No. 1.11—Contd.

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	बांधकाम Construction			व्यापार आणि वाणिज्य Trade and Commerce			परिवहन, माठवण व दळणवळण Transport, Storage and Communications			District
		एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	
(1)	(2)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
1	बृहन्मुंबई	95,763	85,131	10,637	6,23,615	5,75,318	48,297	2,87,274	2,72,016	15,258	Greater Bombay
2	ठाणे	22,842	19,619	3,223	1,02,313	93,291	9,022	68,346	64,087	4,259	Thane
3	रायगड	19,657	15,179	4,478	28,116	23,813	4,303	15,337	14,709	628	Raigad
4	रत्नागिरी	16,047	12,302	3,745	32,219	26,578	5,641	14,971	14,334	637	Ratnagiri
5	सिध्दुर्ग	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Sindhuburg
6	नाशिक	21,472	17,785	3,687	66,716	60,783	5,933	32,602	31,716	886	Nashik
7	धुळे	11,032	8,822	2,210	38,477	35,579	2,898	12,973	12,581	392	Dhule
8	जागाण	11,726	10,881	845	54,254	50,826	3,428	28,605	28,164	441	Jaigaon
9	अहमदनगर	16,858	13,286	3,572	43,908	45,135	3,773	16,473	16,091	382	Ahmadnagar
10	पुणे	43,635	39,669	8,966	1,20,676	1,08,176	12,500	71,082	68,290	2,792	Pune
11	सातारा	20,708	15,639	5,069	34,319	30,860	3,459	15,832	15,503	329	Satara
12	सांगली	10,653	9,916	737	7,240	3,690	3,550	16,189	15,921	268	Sangli
13	सोलापूर	25,994	18,474	7,520	60,638	55,721	4,917	24,125	23,497	628	Solapur
14	कोल्हापूर	14,590	13,053	1,537	50,546	46,983	3,563	18,652	18,249	403	Kolhapur
15	औरंगाबाद	14,130	15,189	3,941	43,083	40,860	2,223	15,062	14,749	313	Aurangabad
16	जालना	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Jalna
17	परभणी	16,818	12,678	4,140	33,968	31,947	2,021	8,585	8,441	144	Parbhani
18	बीड	14,009	11,133	2,876	21,938	20,641	1,297	6,280	6,169	111	Beed
19	नांदेड	10,985	8,597	2,388	34,764	32,989	1,775	8,716	8,632	84	Nanded
20	उस्मानाबाद	8,222	7,326	896	37,442	35,314	2,128	9,522	9,401	121	Osmanabad
21	लातूर	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Latur
22	बुलढाणा	6,717	5,376	1,341	27,964	26,742	1,222	7,612	7,519	93	Buldhana
23	अकोला	8,450	7,243	1,207	36,839	35,584	1,255	18,721	18,504	217	Akola
24	अमरावती	9,507	8,126	1,381	37,081	35,769	1,312	15,533	15,344	189	Amravati
25	यवतमाळ	11,173	8,862	2,311	26,791	25,593	1,198	7,433	7,312	121	Yavatmal
26	वर्धा	4,816	3,741	1,075	16,677	15,800	877	7,002	6,911	91	Wardha
27	नागपूर	34,909	26,257	8,652	82,597	75,958	6,639	52,940	50,815	2,125	Nagpur
28	भंडारा	13,204	8,923	4,281	25,687	23,345	2,342	10,203	9,819	384	Bhandara
29	चंद्रपूर	15,255	10,795	4,460	24,376	22,419	1,957	11,534	10,390	644	Chandrapur
30	गडचिरोली	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		5,09,177	4,14,002	95,175	17,17,244	15,79,714	1,37,530	8,01,604	7,69,664	31,940	Maharashtra State

तबला क्रमांक/TABLE No. 1.11—contd.

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	इतर सेवा Other Services			मुख्यतः काम करणारे Total Main Workers			District
		एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	
(1)	(2)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(2)
1	वठरुम्बई	6,29,912	4,73,440	1,56,472	28,60,054	25,52,548	3,07,506	Greater Bombay
2	ठाणे	1,70,406	1,37,709	32,697	12,67,771	9,67,380	3,00,391	Thane
3	रायगड	45,899	38,516	7,383	5,55,728	3,55,362	2,00,366	Raigad
4	रत्नागिरी }	54,019	44,123	9,896	7,19,150	4,05,745	3,13,405	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग }	•	•	•	•	•	•	Sindhudurg
6	नाशिक	87,261	73,969	13,292	12,19,868	7,99,670	4,20,198	Nashik
7	धुळे	43,847	38,796	5,051	7,79,326	5,42,749	2,36,577	Dhule
8	जळगाव	66,968	58,954	8,014	10,35,988	6,86,828	3,49,160	Jalgaon
9	अहमदनगर	67,469	56,836	10,633	11,25,377	7,21,673	4,03,704	Ahmadnagar
10	पुणे	2,14,377	1,66,100	48,277	14,55,460	10,70,516	3,84,944	Pune
11	सातारा	56,836	48,227	8,609	6,84,172	4,65,784	2,18,388	Satara
12	सांगली	50,839	42,769	8,070	6,25,479	4,82,465	1,43,014	Sangli
13	सोलापूर	64,557	53,421	11,136	9,83,022	7,05,804	2,77,218	Solapur
14	कोल्हापूर	71,431	61,657	9,774	9,21,304	6,68,850	2,52,454	Kolhapur
15	औरंगाबाद }	65,063	55,707	9,356	10,03,159	6,64,130	3,39,029	Aurangabad
16	जालना }	•	•	•	•	•	•	Jalna
17	परभणी	42,424	37,254	5,170	8,10,830	5,32,213	2,78,617	Parbhani
18	बीड	36,137	32,034	4,103	5,99,764	4,08,548	1,91,216	Beed
19	नांदेड	41,791	36,780	5,011	7,10,174	4,87,839	2,22,335	Nanded
20	उस्मानाबाद }	48,584	43,526	5,058	8,66,981	6,11,505	2,55,476	Osmanabad
21	लातूर }	•	•	•	•	•	•	Latur
22	बुलढाणा	34,812	31,414	3,398	7,08,653	4,24,551	2,84,102	Buldhana
23	अकोला	46,996	40,878	6,118	7,78,502	4,99,893	2,78,609	Akola
24	अमरावती	55,347	47,542	7,805	7,53,281	5,08,729	2,44,552	Amravati
25	यवतमाळ	39,456	34,076	5,380	7,99,914	4,87,863	3,12,051	Yavatmal
26	वर्धा	29,065	25,332	3,733	3,97,282	2,54,279	1,43,003	Wardha
27	नागपूर	1,26,883	1,02,692	24,191	9,21,316	6,60,832	2,60,484	Nagpur
28	भंडारा	42,768	37,362	5,406	8,39,489	4,82,987	3,56,502	Bhandara
29	चंद्रपूर }	54,809	46,564	8,245	8,79,749	5,70,855	3,08,894	Chandrapur
30	गडाचिरोली }	•	•	•	•	•	•	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		22,87,956	18,65,678	4,22,278	2,43,01,793	1,70,19,598	72,82,195	Maharashtra State

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग तीस, ए व बी (एक)
Source.—Population Census of India, 1981, Series 12, Part III, A & B (i).

टीप :—*बेगळी उपलब्ध नाही. / Not available separately.

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.12

लोकसंख्या व काम करणारे यांचे वयोवट व लिंग यानुसार वर्गीकरण

Distribution of Population and Workers by age groups and sex

जनगणना/Population Census, 1981

(हजारत/In thousand)

एकूण/ग्रामीण/ नागरी Total/Rural/ Urban	वय-गट Age-group	एकूण लोकसंख्या Total Population			काम करणारे (एकूण+क्षीमांतिक) Workers (Main+Marginal)		
		पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
एकूण Total	0-14	12,320	11,747	24,067	765	793	1,558
	15-19	3,166	2,699	5,865	1,624	1,064	2,688
	20-24	2,860	2,652	5,512	2,291	1,191	3,482
	25-29	2,524	2,414	4,938	2,369	1,149	3,518
	30-34	2,110	2,013	4,123	2,048	1,070	3,118
	35-39	1,975	1,883	3,858	1,932	1,051	2,983
	40-49	3,273	2,959	6,232	3,188	1,669	4,857
	50-59	2,172	1,918	4,090	2,003	889	2,892
	60+	1,967	2,042	4,009	1,174	418	1,592
	•एकूण/Total		32,415	30,369	62,784	17,415	9,303
ग्रामीण Rural	0-14	8,316	7,974	16,290	689	759	1,448
	15-19	1,951	1,696	3,647	1,250	984	2,234
	20-24	1,549	1,629	3,178	1,390	1,051	2,441
	25-29	1,395	480	2,875	1,351	990	2,341
	30-34	1,197	1,306	2,503	1,177	929	2,106
	35-39	1,182	1,258	2,440	1,166	917	2,083
	40-49	2,062	2,052	4,114	2,029	1,473	3,502
	50-59	1,444	1,360	2,804	1,373	792	2,165
	60+	1,406	1,484	2,890	928	374	1,302
	•एकूण/Total		20,527	20,263	40,790	11,369	8,278
नागरी Urban	0-14	4,005	3,773	7,778	76	34	110
	15-19	1,215	1,003	2,218	374	80	454
	20-24	1,312	1,024	2,336	900	141	1,041
	25-29	1,129	934	2,063	1,018	159	1,177
	30-34	913	707	1,620	871	141	1,012
	35-39	794	625	1,419	766	133	899
	40-49	1,211	907	2,118	1,159	196	1,355
	50-59	728	558	1,286	630	97	727
	60+	561	558	1,119	247	93	340
	•एकूण/Total		11,888	10,106	21,994	6,047	1,025

टीप:— *वयाची माहिती उपलब्ध नसलेल्या, आकड्यांचा 'एकूण' मध्ये समावेश आहे.

Figures of 'Age not stated' are included in Total.

आधार—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग तीन, ए आणि बी (एक).

Source.—Population Census of India, 1981, Series 12, Part III, A and B (i).

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.13

धर्मानुसार लोकसंख्या/Population by religion

जनगणना/Population Census, 1981

अनु- क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	बौद्ध Buddhists	ख्रिस्ती Christians	हिंदू Hindus	जैन Jains	मुस्लिम Muslims	श्रीस Sikhs	इतर धर्म व धर्म मते Other religions and persuasions	धर्म न सांगितलेले Religion not stated	एकूण Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	बृहन्मंदई	4,67,716	3,94,687	57,12,443	3,41,980	12,19,930	51,808	54,017	824	82,43,405	Greater Bombay
2	ठाणे	1,22,743	1,10,070	27,82,926	45,609	2,80,701	7,379	1,799	335	33,51,562	Thane
3	रायगड	67,787	4,957	12,91,930	9,514	1,10,949	545	621	149	14,86,452	Raigad
4	रत्नागिरी }	1,26,805	18,098	18,06,687	7,027	1,52,290	73	119	212	21,11,311	Ratnagiri
5	सिंधुदूर्ग }	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Sindhudurg
6	नाशिक	1,00,670	16,182	25,51,027	28,792	2,89,339	4,507	923	299	29,91,739	Nashik
7	धुळे	35,702	10,255	18,45,543	17,073	1,40,389	415	712	205	20,50,294	Dhule
8	जळगाव	1,07,854	6,149	21,93,587	24,589	2,83,632	1,281	920	262	26,18,274	Jaigaon
9	अहमदनगर	61,493	37,584	23,98,841	33,565	1,73,810	2,321	423	272	27,08,309	Ahmadnagar
10	पुणे	2,15,132	75,824	35,41,145	65,907	2,49,914	11,863	4,269	416	41,64,470	Pune
11	सातारा	1,02,969	2,951	18,34,321	11,293	86,496	204	239	204	20,38,677	Satara
12	सांगली	41,350	8,765	15,78,146	67,304	1,35,046	272	145	184	18,31,212	Sangli
13	सोलापूर	46,808	7,757	22,83,412	24,141	2,47,371	163	230	262	26,10,144	Solapur
14	कोल्हापूर	25,408	15,338	21,87,752	1,21,722	1,55,244	536	79	251	25,06,330	Kolhapur
15	आरंगाबाद }	1,92,049	23,972	18,02,004	23,323	3,88,646	2,640	543	243	24,33,420	Aurangabad
16	जालना }	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Jalna
17	परभणी	2,17,988	2,157	13,80,396	11,100	2,16,640	751	163	183	18,29,378	Parbhani
18	बीड	54,982	2,310	12,56,005	9,758	1,62,401	230	195	149	14,86,030	Beed
19	नांदेड	1,72,111	2,443	13,55,509	4,942	2,08,283	5,764	107	175	17,49,334	Nanded
20	उस्मानाबाद }	94,738	2,219	18,74,288	11,113	2,47,779	136	124	223	22,30,620	Osmanabad
21	लातूर }	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Latur
22	बुलढाणा	1,86,752	1,710	11,42,343	11,168	1,65,926	533	195	150	15,08,777	Buldhana
23	अकोला	2,96,116	2,876	12,69,970	16,720	2,39,765	1,013	309	183	18,26,952	Akola
24	अमरावती	2,19,123	4,824	14,22,423	10,447	2,03,024	873	510	186	18,61,410	Amravati
25	यवतमाळ	1,49,939	3,040	14,41,251	11,124	1,30,550	643	702	174	17,37,423	Yavatmal
26	वर्धा	1,29,021	1,368	7,52,392	5,482	37,368	563	331	93	9,26,618	Wardha
27	नागपूर	3,43,213	28,319	20,13,397	16,853	1,76,384	9,085	1,301	259	25,88,811	Nagpur
28	भंडारा	1,65,473	3,120	16,17,649	3,919	43,839	1,310	2,083	184	18,37,577	Bhandara
29	चंद्रपूर }	2,02,207	8,489	17,74,070	4,927	60,069	2,347	3,327	206	20,55,642	Chandrapur
30	गडचिरोली }	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		39,46,149	7,95,464	5,11,09,457	9,39,392	58,05,785	1,07,255	74,386	6,283	6,27,84,171	Maharashtra State

टीप : — *वेगळी उपलब्ध नाही/Not available separately

आधार : — भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र १९८४ भा प्रबन्ध-१.

Source.—Population Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra Paper 1 of 1984.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तबता क्रमांक / TABLE No. 1.14

राज्यवार लोकसंख्येची ठळक वैशिष्ट्ये / Salient features of Population by States

जनगणना / Population Census, 1981

अनुक्रमांक Serial No.	राज्य/किडशासित प्रदेश State/Territories	क्षेत्रफल चौरस कि. मी. Area (Sq. Kms.)	लोकसंख्या Population		लोकसंख्येतील बदल Variation Popul. 1971-1981		शेकडा बदल Percentage Variation 1971-1981		दर हजार पुरुषांमार्गे स्थित्यः Female per 1,000 males 1981	दर चौरस कि.मी. मागे लोकसंख्या Population per Sq. Km. 1981	नगरी लोकसंख्येचे शेकडा प्रमाण Percentage of Urban population 1981	साक्षरतेचे शेकडा प्रमाण Literacy percentage 1981	अनुसूचित जाती/जमातीचे (एकूण लोकसंख्येची शेकडा प्रमाण) Percentage of SC/ST to Total population	State/Union Territories
			1981	1971	1971-1981	1971-1981	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)		
1	आंध्रप्रदेश	2,75,068.0	5,35,49,673	4,35,02,708	1,00,46,965	+23.10	975	195	23.32	29.94	20.80	Andhra Pradesh		
2	आसाम	N.A.	1,98,96,843	1,46,25,152	52,71,691	+36.05	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	..	Assam		
3	अरुणाचल प्रदेश	83,743.0	6,31,839	4,67,511	1,64,328	+35.15	862	8	6.56	20.79	70.28	Arunachal Pradesh		
4	बिहार	1,73,877.0	6,99,14,734	5,63,53,369	1,35,61,365	+24.06	946	402	12.47	26.20	22.82	Bihar		
5	गुजरात	1,96,024.0	3,40,85,799	2,66,97,475	73,28,324	+27.67	942	174	31.10	43.70	21.38	Gujrat		
6	गोवा, दमन आणि दिव	3,814.0	10,86,730	8,57,771	2,28,959	+26.69	981	285	32.37	56.66	3.14	Goa, Daman and Div		
7	हरियाणा	44,212.0	1,29,22,618	1,00,36,808	28,85,810	+28.75	870	292	21.88	36.14	19.07	Haryana		
8	हिमाचल प्रदेश	55,673.0	42,80,818	34,60,434	8,20,384	+23.71	973	77	7.61	42.48	29.23	Himachal Pradesh		
9	जम्मू व काश्मीर	2,22,236.0	59,87,389	46,16,632	13,70,757	+29.69	892	59	21.05	26.67	8.31	Jammu & Kashmir		
10	कनडा	1,91,791.0	3,71,35,714	2,92,99,014	78,36,700	+26.75	963	194	28.89	38.46	19.98	Karnataka		
11	केरळ	38,863.0	2,54,53,680	2,13,47,375	41,06,305	+19.24	1,032	655	18.74	70.42	11.04	Kerala		
12	मध्य प्रदेश	4,43,446.0	5,21,78,844	4,16,54,119	1,05,24,725	+25.27	941	118	20.29	27.87	37.08	Madhya Pradesh		
13	महाराष्ट्र	3,07,690.0	6,27,84,171	5,04,12,235	1,23,71,936	+24.54	937	204	35.03	47.18	16.33	Maharashtra		
14	मणिपूर	22,327.0	14,20,953	10,72,753	3,48,200	+32.46	971	64	26.42	41.35	28.55	Manipur		
15	मेघालय	22,429.0	13,35,819	10,11,699	3,24,120	+32.04	954	60	18.07	34.08	86.99	Meghalaya		
16	मिझोरम	21,081.0	4,93,757	3,32,390	1,61,367	+48.55	919	23	24.67	59.88	93.58	Mizoram		
17	नागालँड	16,579.0	7,74,930	5,16,449	2,58,481	+50.05	863	47	15.52	42.57	83.99	Nagaland		
18	ओरिसा	1,55,707.0	2,63,70,271	2,19,44,615	44,25,656	+20.17	981	169	11.79	34.23	37.09	Orissa		
19	पंजाब	50,362.0	1,67,88,915	1,35,51,060	32,37,855	+23.89	879	333	26.87	40.86	26.87	Punjab		
20	राजस्थान	3,42,239.0	3,42,61,862	2,57,65,806	84,96,056	+32.97	919	100	21.05	24.38	29.25	Rajasthan		
21	सिक्कीम	7,096.0	3,16,385	2,09,843	1,06,542	+50.77	835	45	16.15	34.05	29.05	Sikkim		
22	तामिळनाडू	1,30,058.0	4,84,08,077	4,11,99,168	72,08,909	+17.50	977	372	32.95	46.76	19.42	Tamil Nadu		
23	त्रिपूरा	10,486.0	20,53,058	15,56,342	4,96,716	+31.92	946	196	10.99	42.12	43.56	Tripura		
24	उत्तर प्रदेश	2,94,411.0	11,08,62,013	8,83,41,144	2,25,208,69	+25.49	885	377	17.95	27.16	21.37	Uttar Pradesh		
25	पश्चिम बंगाल	88,752.0	5,45,80,647	4,43,12,011	1,02,68,636	+23.17	911	655	26.47	40.94	27.61	West Bengal		
26	बन्दमान व निकोबार आयलँड.	8,249.0	1,88,741	1,15,133	73,608	+63.93	760	23	26.30	51.56	11.85	Andaman & Nico- bar Island.		
27	चंडीगढ़	114.0	4,51,610	2,57,251	1,94,359	+75.53	769	3,961	93.63	64.79	14.09	Chandigarh		
28	दादरा व नगर हवेली	491.0	1,03,676	74,170	29,506	+39.78	974	211	6.67	26.67	80.79	Dadra & Nagar Haveli		
29	दिल्ली	1,483.0	62,20,406	40,65,698	21,54,708	+53.00	808	4,194	92.73	61.54	18.03	Delhi		
30	लक्षद्वीप	32.0	40,249	31,810	8,439	+26.53	975	1,258	46.28	55.07	93.82	Lakshadweep		
31	पॉन्डिचेरी	492.0	6,04,471	4,71,707	1,32,764	+28.15	985	1,229	52.28	55.85	15.99	Pondicherry		
भारत		32,08,825.0	68,51,84,692	54,81,59,652	13,70,25,040	+25.00	934	216	23.70	36.23	22.82	India		

N. A.—उपलब्ध नाही / Not available.

आधार—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका दोन व, भाग (एक). Source.—Population Census of India, 1981, Series II B, Part (i)

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.15
जिल्हावार अंदाजित लोकसंख्या
Districtwise projected population
1982-1991

(आकडे हजारत)
(Figures in thousand)

क्रमांक Serial No.	जिल्हा	लोकसंख्या Popula- tion 1981 जनगणना/Census	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
1	बृहन्मंई	8,243	8,478	8,725	8,966	9,212	9,473	9,733	10,008	10,275	10,556	10,853	Gr. Bombay
2	ठाणे	3,352	3,446	3,543	3,634	3,736	3,840	3,939	4,049	4,153	4,261	4,379	Thane
3	रायगड	1,487	1,521	1,555	1,596	1,631	1,667	1,712	1,750	1,789	1,828	1,877	Raigad
4	रत्नागिरी	2,111	2,182	2,250	2,327	2,399	2,480	2,557	2,643	2,731	2,815	2,901	Ratnagiri
5	नाशिक	2,992	3,042	3,096	3,158	3,222	3,279	3,345	3,404	3,465	3,542	3,605	Nashik
6	धुळे	2,050	2,092	2,125	2,173	2,214	2,256	2,299	2,343	2,387	2,433	2,486	Dhule
7	जळगाव	2,618	2,663	2,723	2,769	2,817	2,880	2,929	2,994	3,046	3,106	3,167	Jalgaon
8	अहमदनगर	2,708	2,760	2,814	2,877	2,934	2,985	3,051	3,111	3,180	3,243	3,307	Ahmadnagar
9	पुणे	4,165	4,255	4,343	4,426	4,524	4,617	4,713	4,810	4,909	5,010	5,114	Pune
10	सातारा	2,039	2,086	2,125	2,179	2,228	2,270	2,320	2,379	2,432	2,486	2,533	Satara
11	सांगली	1,831	1,868	1,909	1,945	1,981	2,025	2,070	2,108	2,155	2,195	2,244	Sangli
12	सोलापूर	2,610	2,676	2,729	2,790	2,845	2,915	2,979	3,038	3,113	3,175	3,245	Solapur
13	कोल्हापूर	2,506	2,548	2,604	2,649	2,701	2,754	2,800	2,855	2,911	2,968	3,026	Kolhapur
14	औरंगाबाद	2,433	2,484	2,526	2,568	2,618	2,669	2,722	2,775	2,821	2,876	2,924	Aurangabad
15	परभणी	1,829	1,861	1,903	1,938	1,974	2,018	2,056	2,101	2,140	2,188	2,236	Parbhani
16	बीड	1,486	1,521	1,555	1,583	1,618	1,653	1,690	1,728	1,766	1,805	1,845	Beed
17	नांदेड	1,749	1,784	1,817	1,851	1,892	1,920	1,955	1,991	2,028	2,065	2,103	Nanded
18	उस्मानाबाद	2,231	2,279	2,322	2,374	2,420	2,473	2,528	2,577	2,634	2,693	2,737	Osmanabad
19	बुलढाणा	1,509	1,540	1,574	1,609	1,645	1,682	1,719	1,750	1,789	1,828	1,827	Buldhana
20	अकोला	1,827	1,861	1,903	1,931	1,974	2,011	2,056	2,094	2,140	2,180	2,221	Akola
21	अमरावती	1,861	1,900	1,935	1,978	2,015	2,060	2,098	2,145	2,193	2,234	2,283	Amravati
22	यवतमाळ	1,737	1,771	1,804	1,844	1,878	1,906	1,948	1,977	2,021	2,058	2,096	Yavatmal
23	वर्धा	927	943	971	992	1,014	1,037	1,053	1,084	1,100	1,132	1,149	Wardha
24	नागपूर	2,589	2,644	2,703	2,763	2,824	2,887	2,951	3,009	3,076	3,144	3,214	Nagpur
25	भंडारा	1,838	1,880	1,922	1,971	2,015	2,053	2,106	2,152	2,200	2,249	2,291	Bhandara
26	चंद्रपूर	2,056	2,092	2,125	2,166	2,214	2,256	2,292	2,335	2,380	2,425	2,479	Chandrapur
महाराष्ट्र राज्य		62,784	64,177	65,601	67,057	68,545	70,066	71,621	73,210	74,834	76,495	78,192	Maharashtra State

आधार—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तबता क्रमांक/TABLE No. 1.16

एकूण लोकसंख्येतील साक्षरतेचे दर/Literacy rate of total population

जनगणना/Population Census, 1981

क्रमांक Serial No.	जिल्हा District	साक्षर लोकसंख्या Literate Population									साक्षर लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येची टक्केवारी Literate population as percentage to total			District
		ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total			एकूण Persons	पुरुष Male	स्त्रिया Female	
		एकूण Persons	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Persons	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Persons	पुरुष Male	स्त्रिया Female				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मुंबई				56,20,316	34,38,967	21,81,349	56,20,316	34,38,967	21,81,349	68.18	73.19	60.75	Greater Bombay
2	ठाणे	7,19,629	4,76,548	2,43,081	9,72,831	5,84,843	3,87,988	16,92,460	10,61,391	6,31,069	50.50	59.64	40.15	Thane
3	रायगड	5,39,093	3,36,626	2,02,467	1,38,531	80,540	57,991	6,77,624	4,17,166	2,60,458	45.59	57.42	34.27	Raigad
4	रत्नागिरी	8,89,314	4,96,462	3,92,852	1,18,758	65,997	52,761	10,08,072	5,62,459	4,45,613	47.75	59.62	38.15	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग													Sindhudurg
6	नाशिक	7,56,102	5,18,623	2,37,479	5,71,073	3,47,639	2,23,434	13,27,175	8,66,262	4,60,913	44.36	56.09	31.85	Nashik
7	धुळे	5,34,316	3,64,646	1,69,670	2,34,726	1,42,470	92,256	7,69,042	5,07,116	2,61,926	37.51	48.61	26.01	Dhule
8	जळगाव	8,69,618	5,83,473	2,86,145	3,90,780	2,38,309	1,52,471	12,60,398	8,21,782	4,38,616	48.14	61.19	34.39	Jalgaon
9	अहमदनगर	9,45,638	6,45,043	3,00,595	2,23,288	1,36,270	87,018	11,68,926	7,81,313	3,87,613	43.16	56.51	29.24	Ahmadnagar
10	पुणे	9,36,759	6,21,634	3,15,125	13,13,155	7,79,419	5,33,736	22,49,914	14,01,053	8,48,861	54.03	65.16	42.14	Pune
11	सातारा	8,05,087	5,02,793	3,02,294	1,76,513	1,04,422	72,091	9,81,600	6,07,215	3,74,385	48.15	61.39	35.67	Satara
12	सांगली	6,19,822	4,10,618	2,09,204	2,38,536	1,45,299	93,237	8,58,358	5,55,917	3,02,441	46.87	59.70	33.60	Sangli
13	सोलापूर	6,43,306	4,54,914	1,88,392	4,18,628	2,65,658	1,52,970	10,61,934	7,20,572	3,41,362	40.68	53.61	26.96	Solapur
14	कोल्हापूर	7,49,599	5,21,433	2,28,166	3,87,271	2,35,942	1,51,329	11,36,870	7,57,375	3,79,495	45.36	59.45	30.79	Kolhapur
15	औरंगाबाद	5,72,848	4,46,091	1,26,758	2,98,235	1,88,711	1,09,524	8,71,083	6,34,801	2,36,282	35.80	50.80	19.96	Aurangabad
16	जालना													Jalna
17	परभणी	3,89,966	3,08,706	81,260	1,64,956	1,06,530	58,426	5,54,922	4,15,236	1,39,686	30.33	44.67	15.53	Parbhani
18	बीड	3,54,102	2,69,561	84,541	1,18,340	76,796	41,544	4,72,442	3,46,357	1,26,085	31.79	45.82	17.27	Beed
19	नांदेड	3,60,578	2,82,514	78,064	1,60,304	1,04,110	56,194	5,20,882	3,86,624	1,34,258	29.78	43.32	15.67	Nanded
20	उस्मानाबाद	6,10,908	4,39,508	1,71,400	1,77,797	1,15,592	62,205	7,88,705	5,55,106	2,33,605	35.36	48.73	21.40	Osmanabad
21	लातूर													Latur
22	बुलढाना	5,05,128	3,49,510	1,55,618	1,68,357	1,02,804	65,553	6,73,485	4,52,314	2,21,171	44.64	58.68	29.97	Buldhana
23	अकोला	6,06,890	4,01,877	2,05,013	2,66,697	1,56,535	1,10,162	8,73,587	5,58,412	3,15,175	47.82	59.54	35.45	Akola
24	अमरावती	6,28,268	3,86,925	2,41,343	3,36,400	1,94,847	1,41,553	9,64,668	5,81,772	3,82,896	51.82	60.50	42.55	Amravati
25	यवतमाळ	5,23,927	3,58,502	1,65,425	1,58,776	95,814	62,962	6,82,703	4,54,316	2,28,387	39.29	51.21	26.86	Yavatmal
26	वार्धा	3,21,594	2,01,910	1,19,684	1,51,406	88,315	63,091	4,73,000	2,90,225	1,82,775	51.05	61.01	40.53	Wardha
27	नागपूर	4,63,211	3,01,120	1,62,091	9,49,177	5,56,429	3,92,748	14,12,388	8,57,549	5,54,839	54.56	63.74	44.62	Nagpur
28	भंडारा	6,55,884	4,46,022	2,09,862	1,51,262	90,532	60,730	8,07,146	5,36,554	2,70,592	43.92	58.31	29.49	Bhandara
29	चंद्रपूर	5,61,134	3,95,840	1,65,294	1,51,972	92,815	59,157	7,13,106	4,88,655	2,24,451	34.69	46.73	22.22	Chandrapur
30	गडचिरोली													Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,55,62,721	1,05,20,898	50,41,823	1,40,58,085	85,35,605	55,22,480	2,96,20,806	1,90,56,503	1,05,64,303	47.18	58.74	34.79	Maharashtra State

*वेगळी उपलब्ध नाही./Not available separately.

साधर :- भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका-१२, भाग २ (ब)

Source :- Population Census of India, 1981, Series 12, Part II (B).

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तबता क्रमांक/TABLE No. 1.17

अनुसूचित जातीच्या लोकांतील साक्षरतेचे प्रमाण/Literacy rate of Scheduled Castes

जनगणना/Population Census, 1981

अनु- क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	साक्षर लोकसंख्या Literate Population									साक्षर लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येचा प्रमाण Literate population as percentage of total population (12)	District (2)
		ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total				
		एकूण Persons (3)	पुरुष Male (4)	स्त्रिया Female (5)	एकूण Persons (6)	पुरुष Male (7)	स्त्रिया Female (8)	एकूण Persons (9)	पुरुष Male (10)	स्त्रिया Female (11)		
1	बृहन्मंबई	2,01,787	1,31,485	70,302	2,01,787	1,31,485	70,302	50.56	Greater Bombay
2	ठाणे	13,493	8,916	4,577	23,142	15,148	7,994	36,635	24,064	12,571	43.70	Thane
3	रायगड	7,609	4,858	2,751	4,081	2,538	1,543	11,690	7,396	4,294	46.42	Raigad
4	रत्नागिरी	15,356	9,758	5,598	2,088	1,323	765	17,444	11,081	6,363	38.65	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	42,267	30,482	11,785	35,533	22,971	12,562	77,800	53,453	24,347	41.86	Nashik
7	धुळे	21,835	16,459	5,376	10,014	6,713	3,301	31,849	23,472	8,677	37.15	Dhule
8	जळगाव	37,300	28,769	8,531	16,025	10,931	5,094	53,325	39,700	13,625	34.58	Jalgaon
9	अहमदनगर	87,341	63,724	23,617	14,593	9,585	5,008	1,01,934	73,309	28,625	35.43	Ahmadnagar
10	पुणे	44,318	31,764	12,554	86,558	56,564	29,994	1,30,876	88,328	42,548	41.71	Pune
11	सातारा	38,481	26,915	11,566	11,682	7,501	4,181	50,163	34,416	15,747	39.61	Satara
12	सांगली	55,704	40,090	15,614	20,962	14,017	6,945	76,666	54,107	22,559	37.52	Sangli
13	सोलापूर	74,261	58,063	16,198	36,746	25,430	11,316	1,11,007	83,493	27,514	29.75	Solapur
14	कोल्हापूर	76,783	58,354	18,429	29,186	19,797	9,389	1,05,969	78,151	27,818	35.01	Kolhapur
15	औरंगाबाद	25,153	21,197	3,956	10,807	8,091	2,716	35,960	29,288	6,672	23.90	Aurangabad
16	जालना	Jalna
17	परभणी	13,958	11,815	2,143	6,258	4,568	1,690	20,216	16,383	3,833	18.99	Parbhani
18	बीड	30,246	24,723	5,523	5,882	4,257	1,625	36,128	28,980	7,148	21.19	Beed
19	नांदेड	31,907	26,408	5,499	7,630	5,568	2,062	39,537	31,976	7,561	20.00	Nanded
20	उस्मानाबाद	66,861	52,334	14,527	15,762	11,052	4,710	82,623	63,386	19,237	24.13	Osmanabad
21	लातूर	Latur
22	बुलढाना	22,022	17,142	4,880	7,487	5,234	2,253	29,509	22,376	7,133	31.65	Buldhana
23	अकोला	24,858	18,173	6,685	9,721	6,516	3,205	34,579	24,689	9,890	34.37	Akola
24	अमरावती	29,810	20,301	9,509	16,923	10,964	5,959	46,733	31,265	15,468	41.45	Amravati
25	यवतमाळ	21,249	15,414	5,835	7,769	5,090	2,679	29,018	20,504	8,514	33.75	Yavatmal
26	वर्धा	9,227	6,251	2,976	6,316	3,972	2,344	15,543	10,223	5,320	42.69	Wardha
27	नागपूर	31,615	21,225	10,390	52,797	32,531	20,266	84,412	53,756	30,656	46.28	Nagpur
28	भंडारा	69,339	46,154	23,185	17,274	10,568	6,706	86,613	56,722	29,891	48.32	Bhandara
29	चंद्रपूर	35,322	25,369	9,953	9,322	6,119	3,203	44,644	31,488	13,156	33.24	Chandrapur
30	गडचिरोली	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		9,26,315	6,84,658	2,41,657	6,66,345	4,38,533	2,27,812	15,92,660	11,23,191	4,69,469	35.55	Maharashtra State

*वेगळी उपलब्ध नाही./Not available separately.

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र १९८२ चा प्रबंध-२/Source.—Population Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra Paper-2 of 1982.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

-तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.18

अनुसूचित जमातीच्या लोकातील साक्षरतेचे प्रमाण/Literacy rate of Scheduled Tribes
जनगणना/Population Census, 1981

बन् क्रमांक Sr. No.	जिल्हा (2)	ग्रामीण Rural			नागरी Urban			एकूण Total			साक्षर लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Literate population as percentage of total population	District (2)
		एकूण Persons	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Persons	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Persons	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	बृहन्मूर्खी	41,258	27,317	13,941	41,258	27,317	13,941	49.07	Greater Bombay
2	ठाणे	91,766	73,409	18,357	13,328	9,007	4,321	1,05,094	82,416	22,678	14.40	Thane
3	रायगड	26,327	19,092	7,235	4,979	3,436	1,543	31,306	22,528	8,778	16.46	Raigad
4	रत्नागिरी	3,136	2,108	1,028	122	84	38	3,258	2,192	1,066	10.26	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नासिक	1,03,171	79,644	23,527	14,264	9,847	4,417	1,17,435	89,491	27,944	16.74	Nashik
7	धुळे	1,16,110	91,470	24,640	10,699	7,493	3,206	1,26,809	98,963	27,846	15.26	Dhule
8	अळगाव	35,173	28,275	6,898	7,912	5,264	2,648	43,085	33,539	9,546	19.95	Jaigaon
9	अहमदनगर	29,448	23,515	5,933	2,205	1,507	698	31,653	25,022	6,631	16.87	Ahmadnagar
10	पुणे	33,925	26,071	7,854	10,199	6,601	3,598	44,124	32,672	11,452	27.80	Pune
11	सातारा	3,407	2,306	1,101	466	321	145	3,873	2,627	1,246	29.66	Satara
12	सांगली	5,039	3,553	1,486	1,205	803	402	6,244	4,356	1,888	40.19	Sangli
13	सोलापूर	10,016	7,646	2,370	6,305	4,276	2,029	16,321	11,922	4,399	31.64	Solapur
14	कोल्हापूर	8,110	5,866	2,244	1,275	842	433	9,385	6,708	2,677	34.36	Kolhapur
15	औरंगाबाद	10,509	9,083	1,426	2,252	1,502	750	12,761	10,585	2,176	16.87	Aurangabad
16	बारुना	Jalna
17	परभणी	11,618	10,151	1,467	1,565	1,072	493	13,183	11,223	1,960	16.78	Parbhani
18	बीड	1,906	1,493	413	465	330	135	2,371	1,823	548	17.69	Beed
19	नांदेड	31,343	26,219	5,124	5,249	3,850	1,399	36,592	30,069	6,523	20.53	Nanded
20	उस्मानाबाद	10,201	8,024	2,177	1,873	1,323	550	12,074	9,347	2,727	23.21	Osmanabad
21	लातूर	Latur
22	बुलढाणा	15,994	12,406	3,588	2,050	1,334	716	18,044	13,740	4,304	27.15	Buldhana
23	अकोला	32,426	23,333	9,093	6,093	3,740	2,353	38,519	27,073	11,446	33.57	Akola
24	अमरावती	48,619	34,242	14,377	13,464	8,258	5,206	62,083	42,500	19,583	25.69	Amravati
25	यवतमाळ	80,646	60,210	20,436	9,494	6,213	3,281	90,140	66,423	23,717	24.35	Yavatmal
26	वर्धा	38,268	25,863	12,405	11,189	6,921	4,268	49,457	32,784	16,673	34.77	Wardha
27	नागपूर	57,041	39,827	17,214	93,563	58,283	35,280	1,50,604	98,110	52,494	42.63	Nagpur
28	भंडारा	86,155	63,851	22,304	12,582	7,898	4,684	98,737	71,749	26,988	33.13	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,10,190	83,765	26,425	12,165	7,803	4,362	1,22,355	91,568	30,787	22.27	Chandrapur
30	गडचिरोली	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		10,00,544	7,61,422	2,39,122	2,86,221	1,85,325	1,00,896	12,86,765	9,46,747	3,40,018	22.29	Maharashtra State

*वेगळे उपलब्ध नाही/Not available separately,

आधार—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र १९८२ प्रबंध-२/Source.—Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra Paper-2 of 1982.

तबता क्रमांक/TABLE No. 1.19

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.19

निगरीय क्षेत्रातील व्यवसायातील कामगारांचे मुख्य व्यवसायगटांनुसार वर्गीकरण
Occupational classification of persons at work other than cultivation into main divisions

जनगणना/Population Census, 1981

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	ग्रामीण नागरी एकूण	धंदेवाईक तंत्र विशारद आणि तत्सम लोक	प्रशासकीय, कार्यकारी आणि व्यवस्थापकीय काम करणारे	कारकून व तत्सम काम करणारे	विक्रेते Sales workers	सेवा क्षेत्रातील Service workers	शेतकरी, मत्स्य- व्यवसाय करणारे, फासे पारधी, लाकडतोडे आणि तत्सम काम करणारे	उत्पादन व तत्सम क्षेत्रा- तील, परिवहन सामुग्री चालक आणि मजूर	अवर्गीकृत Workers not classified by occupations	एकूण Total	Rural Urban Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
1	बुलढुंबई	ग्र ना ए	2,20,685 2,20,685	1,36,395 1,36,395	4,00,221 4,00,221	3,99,108 3,99,108	2,87,363 2,87,363	28,703 28,703	12,75,066 12,75,066	1,06,869 1,06,869	28,54,410 28,54,410	R U T	Greater Bombay
2	ठाणे	ग्र ना ए	15,699 38,652 54,351	4,219 15,076 19,295	20,840 68,030 88,870	18,048 53,542 71,582	13,822 30,897 44,719	26,213 4,670 30,883	1,46,630 2,38,177 3,84,807	21,146 30,442 51,588	2,66,611 4,79,486 7,46,097	R U T	Thane
3	रायगड	ग्र ना ए	10,339 6,438 16,777	2,792 2,260 5,052	10,185 7,669 17,854	9,394 9,436 18,830	8,269 6,543 14,812	16,135 3,859 19,994	64,399 24,577 88,976	3,974 1,663 5,637	1,25,487 62,445 1,87,932	R U T	Raigad
4	रत्नागिरी	ग्र ना ए	18,583 5,695 24,278	2,712 1,763 4,475	12,513 7,130 19,643	15,585 6,131 21,716	9,431 4,890 14,321	29,480 1,476 30,956	55,626 13,597 69,223	3,658 747 4,405	1,47,587 41,429 1,89,016	R U T	Ratnagiri
5	नाशिक	ग्र ना ए	15,207 21,207 36,414	2,506 11,836 14,342	11,544 26,504 38,048	13,654 30,983 44,637	8,171 19,459 27,630	11,259 3,195 14,454	62,304 1,31,093 1,93,397	5,694 6,185 11,879	1,30,340 2,50,464 3,80,804	R U T	Nashik
6	धुळे	ग्र ना ए	10,419 7,767 18,186	1,518 3,801 5,319	7,841 10,333 18,174	11,216 15,836 27,052	6,165 8,478 14,643	11,114 2,261 13,375	30,503 37,911 68,414	4,168 1,941 6,109	82,944 88,328 1,71,272	R U T	Dhule

7	जळगाव	भा ना ए	15,868 11,110 26,973	2,364 4,666 7,030	11,579 15,989 27,568	15,950 23,668 39,618	8,330 12,141 20,471	11,836 2,382 14,218	46,387 57,473 1,03,860	5,904 4,905 10,809	1,18,212 1,32,332 2,50,544	R U T	Jalgaon
8	अहमदनगर	भा ना ए	20,349 10,335 30,684	3,408 8,302 11,710	16,101 12,879 28,980	17,793 12,776 30,569	13,378 10,196 23,574	14,765 1,402 16,167	82,048 37,864 1,19,912	8,345 2,895 11,240	1,76,187 96,651 2,72,838	R U T	Ahmadnagar
9	पुणे	भा ना ए	18,620 57,997 76,617	3,681 37,097 40,778	17,185 79,390 96,575	15,875 54,753 70,628	13,595 56,225 69,820	18,220 7,839 26,059	90,312 2,61,449 3,51,761	11,301 17,659 28,960	1,88,790 5,72,409 7,61,199	R U T	Pune
10	सातारा	भा ना ए	18,779 8,611 27,390	2,882 3,185 6,067	14,968 9,286 24,254	12,766 10,161 22,927	8,718 6,848 15,566	9,746 1,313 11,059	59,234 22,404 81,638	6,601 873 7,474	1,33,691 62,681 1,96,372	R U T	Satara
11	सांगली	भा ना ए	15,201 9,770 24,971	2,590 2,752 5,342	11,993 11,695 23,688	8,988 13,004 21,992	5,840 7,588 13,428	9,613 1,252 10,865	41,910 37,965 79,875	3,803 2,285 6,088	99,938 86,312 1,86,250	R U T	Sangli
12	सोलापूर	भा ना ए	12,885 15,717 28,602	2,800 5,496 8,296	9,709 19,417 29,126	13,784 28,892 42,676	9,424 16,174 25,598	25,767 2,409 28,176	62,676 1,19,311 1,81,987	4,978 4,421 9,399	1,42,022 2,11,838 3,53,860	R U T	Solapur
13	कोल्हापूर	भा ना ए	14,790 13,144 27,934	3,236 7,922 11,158	15,868 20,097 35,965	10,706 21,851 32,557	8,336 13,273 21,609	7,791 1,808 9,599	69,880 79,943 1,49,823	6,684 3,225 9,909	1,37,290 1,61,263 2,98,553	R U T	Kolhapur
14	औरंगाबाद	भा ना ए	11,048 14,271 25,319	1,932 7,272 9,204	8,979 19,675 28,654	12,623 14,327 26,950	8,154 13,321 21,475	9,925 2,424 12,349	42,256 55,709 97,965	4,309 3,400 7,709	99,227 1,30,401 2,29,628	R U T	Aurangabad
15	परभणी	भा ना ए	7,457 7,802 15,259	1,091 3,972 5,063	5,135 10,370 15,505	9,768 13,515 23,283	6,438 8,247 14,685	21,275 2,370 23,645	37,128 26,724 63,852	2,018 1,553 3,571	90,309 74,555 1,64,864	R U T	Parbhani
16	बीड	भा ना ए	7,757 6,424 14,181	1,249 3,712 4,961	6,055 7,211 13,266	7,952 5,596 13,548	5,840 5,381 11,221	16,465 1,016 17,481	30,749 18,210 48,959	2,322 705 3,027	78,388 48,253 1,26,641	R U T	Beed
17	नांदेड	भा ना ए	8,285 7,638 15,923	2,512 4,216 6,728	7,424 9,826 17,250	10,431 10,377 20,808	7,540 7,326 14,866	19,613 1,618 21,231	35,673 26,145 61,818	2,689 1,584 4,273	94,167 68,733 1,62,900	R U T	Nanded
18	उस्मानाबाद	भा ना ए	13,419 8,597 22,016	2,529 2,541 5,070	8,753 9,371 18,124	12,524 11,118 23,642	7,935 8,463 16,398	19,934 1,528 21,462	36,644 22,937 59,581	3,360 1,082 4,442	1,05,101 65,638 1,70,739	R U T	Osmanabad
19	बुलढाणा	भा ना ए	8,527 6,150 14,677	1,176 3,278 4,454	5,546 8,318 13,864	9,536 9,899 19,435	4,163 6,678 10,841	4,731 1,208 5,939	25,895 17,876 43,771	1,216 658 1,874	60,788 54,066 1,14,854	R U T	Buldhana

तबला क्रमांक/TABLE No. 1.19—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)		
20	अकोला	आ	10,543	1,096	7,352	9,158	5,947	4,229	29,677	1,682	69,685	R	Akola
				ना	7,948	3,982	11,750	16,154	11,334	1,625	35,844	928	89,564	U	
				ए	18,491	5,078	19,102	25,312	17,281	5,854	65,521	2,610	1,59,249	T	
21	अमरावती	आ	10,140	1,438	7,339	7,594	4,564	9,294	23,108	2,226	65,703	R	Amravati
				ना	11,286	3,785	14,046	18,552	11,683	2,923	42,789	2,258	1,07,322	U	
				ए	21,426	5,223	21,385	26,146	16,247	12,217	65,897	4,484	1,73,025	T	
22	यवतमाळ	आ	9,438	371	7,228	10,488	5,453	6,630	33,614	3,218	76,440	R	Yavatmal
				ना	6,341	934	8,187	10,143	6,036	1,107	19,364	1,508	53,618	U	
				ए	15,779	1,305	15,415	20,631	11,489	7,737	52,978	4,726	1,30,058	T	
23	वर्धा	आ	5,803	725	4,328	4,300	2,738	4,903	18,730	2,686	44,213	R	Wardha
				ना	4,895	2,044	7,195	7,507	4,362	607	19,920	904	47,415	U	
				ए	10,698	2,769	11,523	11,787	7,100	5,510	38,650	3,590	91,628	T	
24	नागपूर	आ	7,828	1,256	7,020	6,181	6,610	12,894	72,140	3,403	1,17,332	R	Nagpur
				ना	34,566	10,593	51,378	51,493	32,587	5,874	1,74,865	9,127	3,70,484	U	
				ए	42,394	11,849	58,398	57,674	39,197	18,768	2,47,005	12,530	4,87,816	T	
25	भंडारा	आ	11,022	2,074	9,301	10,131	7,672	12,761	1,12,164	5,595	1,70,720	R	Bhandara
				ना	5,612	891	7,606	9,434	4,906	908	30,777	916	61,050	U	
				ए	16,634	2,965	16,907	19,565	12,578	13,669	1,42,941	6,511	2,31,770	T	
26	चंद्रपूर	आ	12,360	4,373	11,137	10,714	10,040	23,247	62,337	4,629	1,38,833	R	Chandrapur
				ना	6,018	859	8,269	7,380	5,500	1,649	33,122	1,079	63,875	U	
				ए	18,378	5,232	19,406	18,094	15,540	24,896	95,459	5,708	2,02,708	T	
महाराष्ट्र राज्य	राज्य	आ	3,10,358	56,529	2,55,923	2,85,154	1,96,572	3,57,839	13,72,024	1,25,608	29,60,007	R	Maharashtra State
				ना	5,54,678	2,88,630	8,61,944	8,65,636	6,05,899	87,312	28,61,111	2,09,810	63,35,020	U	
				ए	8,65,036	3,45,159	11,17,868	11,50,790	8,02,470	4,45,151	42,33,134	3,35,418	92,95,027	T	

आधार : भारतीय जनगणना, १९८१, सालिका १२, भाग दोन-ब (दोन).

Source : Population Census of India, 1981, Series 12, Part-II-B (ii).

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.20

बिगरशेती व्यवसायातील कामगारांचे व्यवसानुसार वर्गीकरण (विभाग, गट वगैरे प्रमाणे)
Occupational classification of persons at work other than cultivation (according to divisions, groups etc.)
जनगणना/Population Census 1981

विभाग, गट (राष्ट्रीय उद्योग वर्गीकरण)	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	Division, group (National Classification of Occupation)
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
D-0-1-व्यावसायिक तंत्रिक व संबंधी कामगार	8,65,036	3,10,358	5,54,678	Professional, technical and related workers
00-भौतिक शास्त्रज्ञ	10,451	1,176	9,275	Physical Scientists
01-भौतिक शास्त्रज्ञ	3,137	652	2,485	Physical Science technicians
02-वास्तु शास्त्रज्ञ, अभियंता, तंत्रज्ञानज्ञ व सर्वेक्षक	66,658	9,102	57,556	Architects, engineers, technologists and surveyors.
03-अभियांत्रिकी तंत्रज्ञ	47,030	7,823	39,207	Engineering technicians
04-विमान व जहाजांवरील अधिकारी	3,295	57	3,238	Air crafts and ships officers
05-जीव शास्त्रज्ञ	6,809	2,073	4,736	Life scientists
06-जीवशास्त्र तंत्रज्ञ	7,905	3,727	4,178	Life science technicians
07-भिक्षक व शल्य चिकित्सक (दंत वैद्यकीय व पशुवैद्यकीय शल्य चिकित्सक धरून)	61,932	19,078	42,854	Physicians and surgeons (including dental and veterinary surgeons).
08-शुश्रूषा व इतर वैद्यकीय तंत्रज्ञ	75,327	25,304	50,023	Nursing and other medical health technicians.
09-शास्त्रीय, वैद्यकीय व तांत्रिक व्यक्ती	7,023	635	6,388	Scientific, medical and technical persons
10-गणितज्ञ, आकडे शास्त्रज्ञ व संबंधी कामगार	1,709	103	1,606	Mathematicians, statisticians and related workers.
11-अर्थशास्त्रज्ञ व संबंधी कामगार	193	15	178	Economists and related workers
12-लेखापाल, लेखापरिक्षक व संबंधी कामगार	62,105	3,099	59,006	Accountants, auditors and related workers
13-समाज शास्त्रज्ञ व संबंधी कामगार	17,236	8,914	8,322	Social scientists and related workers
14-कायदा शास्त्रज्ञ	17,341	1,692	15,649	Jurists
15-शिक्षक	4,05,997	2,08,097	1,97,900	Teachers
16-कवि, लेखक, पत्रकार व संबंधी कामगार	4,692	211	4,481	Poets, authors, journalists and related workers.
17-शिल्पकार, रंगारी, छायाचित्रकार व संबंधी निरमिती कलाकार.	16,854	1,456	15,398	Sculpters, painters, photographers and related creative artists.
18-स्वरगिणी व प्रयोग करणारे कलावंत	20,552	6,006	14,546	Composers and performing artists
19-अवर्गीकृत व्यावसायिक कामगार	28,787	11,136	17,651	Professional workers n. e. c.
D-2-प्रशासकीय, कार्यकारी व व्यवस्थापकीय कामगार	3,45,159	56,529	2,88,630	Administrative, executive and managerial workers.
20-निवडून आलेले व विधिमंडळीय पदाधिकारी	5,554	3,860	1,694	Elected and legislative officials
21-भासकीय व स्थानिक संस्थांचे प्रशासनिक व कार्यकारी पदाधिकारी.	52,463	17,905	34,558	Administrative and executive officials Government and local bodies.
22-संचालक व व्यवस्थापक, घाऊक व किरकोळ व्यापार	88,423	14,791	73,632	Working proprietors, directors and managers, wholesale and retail trade
23-संचालक व व्यवस्थापक, आर्थिक संस्था	18,145	2,746	15,399	Directors and managers, financial institutions.
24-मालक, संचालक व व्यवस्थापक, खाणकाम, बांधकाम वस्तुनिर्माण व तत्सम उद्योग.	1,15,278	8,110	1,07,168	Working proprietors, directors and managers, mining, construction, manufacturing and related concerns.
25-मालक, संचालक, व्यवस्थापक व संबंधित कार्यकारी अधिकारी, परिवहन, साठवण व दूरधर्मावळण	16,255	1,625	14,630	Working proprietors, directors, managers and related executives, transport, storage and communications.
26-मालक, संचालक व व्यवस्थापक-इतर सेवा	39,649	6,316	33,333	Working proprietors, directors and managers, other services.
29-इतर न उल्लेखिलेले प्रशासकीय कार्यकारी व इतर व्यवस्थापकीय कामगार.	9,389	1,173	8,216	Administrative, executive and managerial workers n. e. c.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
D-3—लिपिक व संबंधी कामगार	11,17,867	2,55,923	8,61,944	Clerical and related workers.
30—लिपिक व इतर पर्यवेक्षक	1,23,688	18,132	1,05,556	Clerical and other supervisors
31—ग्राम अधिकारी	53,292	44,849	8,443	Village officers
32—लघुलेखक, टंकक, छिद्रांक टंकक	63,311	3,381	59,930	Stenographers, typists and card and type punching operators.
33—लेखाकार, रोखपाल व संबंधी कामगार	1,19,215	15,606	1,03,609	Book keepers, cashiers and related workers
34—गणक यंत्र चालक	2,754	361	2,393	Computing machine operators
35—लिपिक व संबंधी कामगार	6,48,423	1,39,226	5,09,197	Clerical and related workers
36—परिवहन व दळणवळण पर्यवेक्षक	22,663	6,934	15,729	Transport and communication supervisors
37—परिवहन, वाहक व रक्षक	34,926	11,713	23,213	Transport, conductors and guards
38—डाक वितरक व संबंधी कामगार	26,421	12,914	13,507	Mail distributors and related workers
39—दूरध्वनी व तार चालक	23,173	2,807	20,366	Telephone and telegraph operators
D-4—विक्रेते	11,50,790	2,85,154	8,65,636	Sales workers
40—चालक व किरकोळ व्यापारी व दुकानदार	6,15,260	1,98,328	4,16,932	Merchants and shopkeepers, wholesale and retail trade.
41—वस्तुनिर्माण प्रतिनिधी	17,895	3,526	14,369	Manufacture agents
42—तांत्रिक विक्रेते व वाणिज्यिक प्रवासी	4,686	286	4,400	Technical salesmen and commercial travellers.
43—विक्रेते, मदतनीस व संबंधी कामगार	4,48,739	76,436	3,72,303	Salesmen, shop assistants and related workers.
44—विमा, स्थावर आलमत्ता, ठेवी व व्यवसाय सेवा-विक्रेते व लिलावदार.	47,682	2,789	44,793	Insurance, real estate, securities and business service salesmen and auctioneers.
45—सावकार व तारण व्यवसायी	3,172	361	2,811	Money-lenders and pawn brokers
49—इतर अवर्गीकृत विक्री कामगार	13,457	8,430	10,027	Sales workers n. e. c.
D-5—सेवा कामगार	8,02,471	1,96,572	6,05,899	Service workers
50—उपहार गृह व खानावळ चालक	57,952	23,703	34,249	Hotel and restaurant keepers
51—गृहचालक, अधीक्षिका व उपस्थापक (घरगुती व संस्थांचे).	2,641	461	2,180	House keepers, matrons and stewards (Domestic and institutional).
52—स्वयंपाकी, वाइपी, फलाल व इतर तत्संबंधी कामगार (घरगुती व संस्थांचे).	1,48,319	23,352	1,24,967	Cooks, waiters, bartenders and related workers (domestic and institutional).
53—इतर न उल्लेखिलेले, घरकाम करणारे व घर व्यवस्था पहाणारे.	1,26,679	11,982	1,14,697	Maids and other house keeping service workers n. e. c.
54—इमारत राखणदार, सफाईगीर, स्वच्छक आणि तत्सम कामगार.	1,16,019	19,439	96,580	Building care takers, sweepers, cleaners and related workers
55—धुलाई कामगार व हस्ती करणारे	40,450	11,582	28,868	Laundries, dry cleaners and pressers
56—केशप्रसाधनकार, न्हावी, प्रसाधनकार व इतर	77,884	47,928	29,956	Hair dressers, barbers, beauticians and related workers.
57—रक्षा सेवा कामगार	2,14,844	54,277	1,60,567	Protective service workers.
59—इतर अवर्गीकृत सेवा कामगार	17,681	3,847	13,836	Service workers n. e. c.
D-6—शेतकरी, मच्छिमार, फासेपारधी, लाकूडतोडे आणि तत्सम कामगार.	4,45,151	3,57,839	87,312	Farmers, fishermen, hunters, loggers and related workers.
60—शेतमळे, दुग्धव्यवसाय व इतर व्यवस्थापक आणि पर्यवेक्षक.	9,472	5,390	4,082	Farm plantation, dairy and other managers and supervisors.
61—शेतकरी	1,575	1,143	432	Cultivators
62—शेतकऱ्यांव्यतिरिक्त इतर शेती कामगार	61,214	49,331	11,883	Farmers, other than cultivators
63—शेतमजूर	7,595	6,684	911	Agricultural labourers
64—मळे मजूर आणि तत्सम कामगार	2,26,216	1,85,836	40,380	Plantation labourers and related workers
65—इतर शेती कामगार	59,386	48,926	10,460	Other farm workers
66—जंगल कामगार	3,035	2,815	220	Forestry workers
67—शिकारी आणि तत्सम कामगार	76,660	57,714	18,946	Hunters and related workers
68—मच्छिमार आणि तत्सम कामगार				Fishermen and related workers.
D-7-8-9—उत्पादन व तत्सम क्षेत्रातील आणि परिवहन सामग्री चालक आणि मजूर.	42,33,135	13,72,024	28,61,111	Production and related workers, transport equipment operators and labourers.
71—खान कामगार, दगड खान कामगार, विहिरी खोदणारे आणि तत्सम कामगार.	36,215	26,076	10,139	Miners, quarrymen, well drillers and related workers.
72—धातुघर प्रक्रिया करणारे	63,041	18,861	44,180	Metal processors
73—आकृष्टकाम करणारे	14,967	4,489	10,478	Wood preparation workers
74—रासायनिक प्रक्रिया करणारे व इतर	84,207	16,092	68,115	Chemical processors and related workers

तत्समा क्रमांक/TABLE No. 1.20—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
75-कताईकार, विणकर, रंगारी आणि तत्सम कामगार	6,11,144	1,04,261	5,06,883	Spinners, weavers, knitters, dyers and related workers.
76-कातडी कामगार, डोंगर खरेदी करणारे, केसळ कातडी कामगार.	3,883	1,597	2,286	Tanners, fellmongers and pelt dressers
77-अन्न व पेये करणारे कामगार	1,66,914	84,572	82,342	Food and beverage processors
78-तंबाखू व तंबाखूचे पदार्थ करणारे	1,38,693	77,920	60,773	Tobacco preparers and tobacco product makers.
79-शिंपी, पोशाख शिवणारे शिलाई कामगार व सज्जक	2,67,533	1,02,314	1,65,219	Tailors, dress makers, sewers, upholsterers
80-पादत्राण कारागिर आणि चामड्याच्या वस्तू बनविणारे	74,616	36,486	38,130	Shoemakers and leather goods makers
81-सुतार, लाकडाची कपाटे व लाकडाचे तत्सम काम करणारे	2,07,621	95,385	1,12,236	Carpenters, cabinet and related wood workers.
82-गडफोडे व कारागिर	47,049	33,796	13,253	Stone cutters and carvers
83-लोहार, अबजार बनविणारे व यंत्रिक अबजार चालक	2,16,316	57,600	1,58,716	Blacksmiths, tool makers and machine tool operators.
84-यंत्र जोडारी, यंत्रे उभारणारे आणि अचूक अबजार तयार करणारे.	3,27,860	56,327	2,71,533	Machinery fitters, machine assemblers and precision instrument makers (except electrical).
85-बीज जोडारी व संबधीत बीज व इलेक्ट्रॉनी कामगार	1,86,614	55,774	1,30,840	Electrical fitters and related electrical and electronic workers.
86-प्रक्षेपण केंद्र व ध्वनी उपकरणे चालक आणि चलचित्र प्रक्षेपक.	4,101	843	3,258	Broadcasting station and sound equipment operators and cinema projectionists.
87-नळ कारागिर, संघाता, धातुचे पत्रे व बांधकामासाठी पत्रे तयार करणारे व उभारणारे.	63,213	11,734	51,479	Plumbers, welders, sheet metal and structural metal preparers and erectors.
88-जवाहीर व मौल्यवान धातुचे काम करणारे धातु कोरक (छपाई व्यतिरिक्त).	60,335	16,665	43,670	Jewellery and precious metal workers and metal engravers (except printing).
89-कांच कारागिर, कुंभार व तत्सम कामगार	1,05,736	68,447	37,289	Glass formers, potters and related workers
90-रबर, प्लॅस्टिकच्या वस्तू करणारे	41,409	6,620	34,789	Rubber and plastic product makers
91-कागद व पुस्तकाच्या वस्तू बनविणारे	11,369	2,853	8,516	Paper and paper board product makers
92-मुद्रण व तत्सम व्यवसायातील कामगार	65,178	6,466	58,712	Printing and related workers
93-रंगारी	41,438	4,788	36,650	Painters
94-उत्पादक उद्योगातील तत्सम इतर न उल्लेखिलेले कामगार	1,04,071	59,521	44,550	Production and related workers n. e. c.
95-विटा रचणारे व इतर बांधकाम कामगार	3,05,655	1,63,062	1,42,593	Brick layers and other construction workers
96-स्थिर इंजिने व तत्सम उपकरणे चालक व वंगणकार	39,670	13,164	26,506	Stationary engines and related equipment operators, oilers and greasers.
97-अवजड सामान हाताळणारे व तत्सम यंत्रांचे चालक माल चढविणारे व उतरविणारे.	2,37,864	48,368	1,89,496	Material handling and related equipment operators, loaders and unloaders
98-परिवहन उपकरणे चालक	3,72,771	84,762	2,88,009	Transport equipment operators
99-इतर अर्वांगिकृत कामगार	3,33,652	1,13,181	2,20,471	Labourers n. e. c.
D-X-व्यावसायिक वर्गीकरण न केलेले कामगार	3,35,418	1,25,608	2,09,810	Workers not classified by occupations
X-0-काम शोधणारे नवीन कामगार				New workers seeking employment.
XI-वर्गवारी करता न येण्यासारखे किंवा अनुप्राय वर्णनाचे व्यवसाय सांगणारे.	2,08,042	81,193	1,26,849	Workers reporting occupations unidentifiable or inadequately described.
X9-कोणताही अधिसूचित व्यवसाय न करणारे कामगार	1,27,375	44,415	82,960	Workers not reporting any occupations.

भाषार : भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग तीन अ-आणि ब (दोन).

Source.—Census of India 1981, Series 12, Part-III A & B (ii).

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/

तक्ता क्रमांक/

औद्योगिक गटानुसार काम करणाऱ्यांचे

Industrial classification of persons at work other than cultivation

जनगणना/

शेती, शिकार, जंगलउद्योग आणि मत्स्यव्यवसाय
Agriculture, hunting, forestry and fishing

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	कृषी उत्पादन Agricultural production	सडे Plantations	पशुधन उत्पादन Live-stock production	कृषी सेवा Agricultural services	शिकार, सांपळघात पकडणे, खेळांचा प्रसार Hunting, trapping and game propagation	जंगल संवर्धन आणि लाकडतोड Forestry and logging	मत्स्यव्यवसाय Fishing	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बुलढुंबई	294	344	19,440	598	51	401	9,471	30,599
2	ठाणे	399	6,073	4,639	2,117	21	2,951	16,782	32,982
3	रायगड	612	1,353	1,971	972	21	3,791	11,068	19,788
4	रत्नागिरी	275	2,095	2,047	1,268	16	13,670	11,432	30,809
5	नाशिक	533	644	5,634	4,533	61	3,121	1,189	15,715
6	धुळे	367	616	7,002	3,451	..	2,340	577	14,353
7	जळगाव	971	1,139	5,563	4,136	476	1,874	2,209	16,368
8	अहमदनगर	1,450	552	7,838	8,277	20	824	1,008	19,969
9	पुणे	686	450	14,929	8,752	81	2,241	2,690	29,829
10	सातारा	590	266	4,931	3,133	30	1,950	1,284	12,184
11	सांगली	197	624	6,659	3,965	48	302	210	12,005
12	सोलापूर	891	350	21,513	4,718	45	614	1,187	29,318
13	कोल्हापूर	428	213	6,581	2,908	36	547	590	11,303
14	औरंगाबाद	754	375	5,684	6,052	29	1,395	654	14,943
15	परभणी	442	243	13,474	10,645	135	795	976	26,710
16	बीड	166	125	9,471	8,232	176	275	413	18,858
17	नांदेड	741	1,071	13,056	6,039	138	543	713	22,301
18	उस्मानाबाद	595	201	15,941	5,562	15	340	88	22,742
19	बुलढाणा	166	112	2,977	2,667	169	744	751	7,586
20	शकोला	238	444	2,133	2,743	220	520	868	7,166
21	अमरावती	129	821	3,832	5,874	326	1,894	679	13,555
22	यवतमाळ	67	98	2,077	3,219	537	1,113	2,080	9,191
23	वर्धा	99	107	1,935	3,040	207	459	632	6,479
24	नागपूर	253	3,340	3,589	6,947	249	2,853	3,306	20,542
25	भंडारा	179	108	1,742	4,758	11	4,485	4,530	15,813
26	चंद्रपूर	305	677	3,373	8,023	5	9,369	5,802	27,554
महाराष्ट्र राज्य		11,825	22,437	1,88,029	1,22,629	3,123	59,426	81,189	4,88,657

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.21

(क्षेत्रीयवितरित) वर्गीकरण
by divisions and major groups
Population census 1981

खानकाम व दगडकाम Mining and quarrying					बस्तुनिर्माण आणि दुरुस्ती Manufacturing and repairs			District
कोळसा खान Coal mining	द्रव पेट्रोलियम आणि नैसर्गिक गॅस Crude petroleum and natural gas	कच्चा धातु खानकाम Metal ore mining	इतर खानकाम Other mining	एकूण Total	अन्न पदार्थांचे उत्पादन Manufacture of food products	पेये, तंबाखू व तंबाखूचे पदार्थांचे उत्पादन Manufacture of beverages, tobacco and tobacco products	(2)	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)	
46	1,442	66	1,540	3,095	44,080	10,684	Greater Bombay	
35	67	20	2,567	2,689	14,549	1,465	Thane	
5	26	5	5,874	5,910	5,790	868	Raigad	
59	48	3,657	1,034	4,796	4,898	877	Ratnagiri	
..	..	6	193	199	13,693	8,680	Nashik	
10	..	5	186	201	7,127	504	Dhule	
11	5	..	266	282	9,784	691	Jalgaon	
..	775	775	24,656	16,158	Ahm. dnagar	
27	22	..	1,086	1,135	16,476	3,283	Pune	
47	5	..	1,714	1,766	8,893	426	Satara	
26	6	10	470	512	9,556	974	Sangli	
5	5	..	1,255	1,265	13,021	22,149	Solapur	
10	10	92	1,983	2,096	18,671	1,015	Kolhapur	
..	5	..	295	300	13,807	2,351	Aurangabad	
5	344	349	5,219	165	Parbhani	
..	647	647	5,172	147	Beed	
26	5	..	100	131	5,831	1,070	Nanded	
..	..	5	1,011	1,016	7,607	95	Osmanabad	
..	5	..	21	26	4,452	171	Buldhana	
10	5	56	666	737	4,739	98	Akola	
5	35	40	5,181	236	Amravati	
724	..	10	1,474	2,209	3,742	225	Yavatmal	
5	10	..	194	209	1,740	88	Wardha	
14,059	57	2,482	2,529	19,125	7,686	4,003	Nagpur	
120	6	1,277	1,138	2,540	5,404	75,650	Bhandara	
12,122	11	56	834	13,022	2,941	418	Chandrapur	
27,356	1,738	7,748	28,230	65,075	2,64,718	1,52,491	Maharashtra State	

वस्तुनिर्माण आणि दुरुस्ती
Manufacturing and repairs

क्रमक्रमांक	जिल्हा	सुती कापडाचे उत्पादन	लोकर, रेमी व कृत्रिम तंतूच्या कापडाचे उत्पादन	कापडाच्या, तागाच्या व अंबादीच्या वस्तूचे उत्पादन	कापडाच्या वस्तूचे उत्पादन (पादत्राणे सोडून सर्व वापराच्या वस्तू)	लाकूड आणि लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन	कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग	कातडी कामाच्या आणि केसाळ कातडीच्या वस्तूचे उत्पादन (दुरुस्ती सोडून)	रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व दगडी कोळसा-यांच्या पदार्थांचे उत्पादन
Serial No.		Manufacture of cotton textiles	Manufacture of wool, silk and synthetic fibre textiles	Manufacture of jute, hemp and waste textiles	Manufacture of textile products (including wearing apparel other than footwear)	Manufacture of wood and wood products, furniture and fixture	Manufacture of paper and paper products and printing, publishing and allied industries	Manufacture of leather and fur products (except repairs)	Manufacture of rubber, plastic, petroleum and coal products
(1)	(2)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
1	बृहन्मवई	2,74,921	21,167	504	86,747	49,596	50,245	19,377	54,807
2	ठाणे	89,941	14,120	100	19,795	10,933	7,732	1,296	9,987
3	रामगड	963	182	5	3,914	4,246	2,256	185	986
4	रत्नागिरी	1,513	122	37	3,913	11,383	911	575	255
5	नाशिक	43,178	926	66	12,747	10,088	13,560	1,475	2,691
6	पुळे	8,894	606	33	7,577	6,237	526	868	176
7	जळगाव	10,352	364	25	9,258	9,136	809	1,025	225
8	अहमदनगर	3,996	985	27	10,801	7,151	1,185	1,973	221
9	पुणे	7,469	1,928	31	21,883	16,092	9,585	2,763	5,012
10	सातारा	2,569	333	35	9,865	5,954	1,204	1,342	332
11	सांगली	10,180	174	64	7,840	5,967	849	3,269	246
12	सोलापूर	46,689	1,249	44	26,632	8,039	1,168	1,453	265
13	कोल्हापूर	41,665	743	71	10,842	11,137	1,649	4,054	471
14	औरंगाबाद	5,153	551	175	7,891	8,228	3,648	2,298	601
15	परभणी	1,917	47	52	5,826	7,916	268	1,529	47
16	बीड	1,297	197	59	5,109	6,113	166	2,060	40
17	नांदेड	6,709	252	34	6,369	7,015	567	1,536	72
18	उस्मानाबाद	2,047	117	39	7,530	8,299	353	2,821	71
19	बुलढाणा	1,411	21	705	6,418	6,055	390	1,261	20
20	अकोला	7,148	21	29	6,939	5,883	561	677	45
21	अमरावती	7,523	25	229	7,429	5,361	693	810	93
22	यवतमाळ	4,051	40	22	6,843	5,986	276	841	35
23	वर्धा	8,140	41	20	4,655	3,733	305	520	..
24	नागपूर	48,059	422	207	13,914	15,410	5,400	2,107	1,439
25	भंडारा	4,328	77	50	5,247	10,088	776	1,027	142
26	चंद्रपूर	927	666	21	6,856	11,130	8,198	2,512	50
महाराष्ट्र राज्य		6,41,038	45,374	2,698	3,22,839	2,57,176	1,13,283	59,653	78,332

TABLE No. 1.21—contd.

वस्तुनिर्माण आणि दुरुस्ती Manufacturing and repairs							
रसायने, रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांचे पदार्थ सोडून)	अधातू सनिज पदार्थांचे उत्पादन	मूलभूत धातू व मिश्रण यांचे उत्पादन	धातूच्या वस्तु व भाग यांचे उत्पादन (घंते व परिवहन सामुग्री सोडून)	यंत्रसामुग्री, यांत्रिक हत्यारे आणि भाग यांचे उत्पादन (विद्युत यंत्र सामुग्री सोडून)	विद्युत यंत्र, सामुग्री साधने, उपकरणे व पुरवठा व सुटे भाग	परिवहन सामुग्री व सुटे भाग यांचे उत्पादन	District
Manufacture of chemicals and chemical products (except products of petroleum and coal)	Manufacture of non-metallic mineral products	Basic metal and alloys industries	Manufacture of metal products and parts (except machinery and transport equipments)	Manufacture of machinery, machine tools and parts (except electrical machinery)	Manufacture of electrical machinery, apparatus, appliances and supplies and parts	Manufacture of transport equipment: and parts	
(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(2)
95,42	20,783	30,429	68,241	81,119	62,365	55,567	Greater Bombay
42,765	20,284	12,611	16,054	21,373	14,173	11,559	Thane
8,646	6,620	5,194	2,645	2,198	801	1,168	Raigad
531	1,982	385	1,906	928	218	339	Ratnagiri
1,974	5,750	381	4,001	5,755	2,058	13,070	Nashik
371	4,492	57	2,075	472	129	470	Dhule
6,247	4,418	182	3,272	575	296	3,935	Jalgaon
1,220	6,652	731	3,070	4,845	523	1,121	Ahmadnagar
23,836	15,873	4,893	14,685	45,800	14,012	32,510	Pune
551	4,343	723	2,343	4,021	278	649	Satara
428	2,859	985	2,546	4,462	327	285	Sangli
624	4,044	752	4,110	1,353	140	1,097	Solapur
846	6,263	1,865	3,821	6,483	457	1,136	Kolhapur
1,473	3,903	670	3,499	5,252	655	1,616	Aurangabad
50	5,372	46	2,547	163	5	15	Parbhani
45	2,798	49	1,388	381	95	5	Beed
166	7,263	91	1,778	254	10	11	Nanded
168	4,616	56	2,148	298	43	54	Osmanabad
78	2,208	94	1,764	231	31	10	Buldhana
840	4,709	55	1,974	308	88	20	Akola
489	2,834	105	2,069	264	25	25	Amravati
63	4,479	47	1,884	183	20	21	Yavatmal
102	2,811	10	1,192	168	39	35	Wardha
2,662	13,294	3,591	6,869	2,162	868	1,114	Nagpur
288	3,387	2,030	3,846	274	26	80	Bhandara
362	7,714	2,166	3,335	258	39	121	Chandrapur
1,90,067	1,69,790	68,197	1,63,164	1,89,580	97,721	1,26,030	Maharashtra State

वस्तु निर्माण आणि दुरुस्ती Manufacturing and repairs					बीज, गैस आणि पाणी Electricity, gas and water			बांधकाम/	
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	इतर उत्पादक कारखाने Other manufacturing industries	दुरुस्ती Repairs	एकूण Total	बीज Electricity	गैस आणि वायु Gas and steam	जल योजना आणि पुरवठा Water works and supply	एकूण Total	बांधकाम Construction
(1)	(2)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)
1	बुध्मबई	75,618	82,657	11,84,147	8,709	1,967	2,840	13,516	83,274
2	ठाणे	10,920	26,862	3,46,521	6,513	341	2,253	9,108	21,062
3	रायगड	2,051	4,507	53,224	5,070	353	748	6,171	19,360
4	रत्नागिरी	1,672	3,711	36,158	3,545	57	379	3,982	15,593
5	नामिक	3,453	13,281	1,56,839	7,338	43	1,188	8,570	20,857
6	धुळे	1,694	8,081	50,389	2,396	..	382	2,778	10,879
7	जळगाव	1,720	10,021	72,340	7,264	42	968	8,273	11,536
8	अहमदनगर	2,272	14,804	1,02,387	3,471	50	494	4,015	16,501
9	पुणे	8,954	30,383	2,75,466	8,068	435	2,624	11,128	46,808
10	सातारा	1,682	9,184	54,727	4,296	35	903	5,234	20,424
11	सांगली	2,560	8,239	61,812	2,843	31	647	3,520	10,303
12	सोलापूर	2,485	12,601	1,47,953	2,943	45	781	3,769	25,575
13	कोल्हापूर	8,328	10,409	1,29,935	4,337	15	1,559	5,912	14,207
14	औरंगाबाद	2,008	8,268	72,047	3,853	37	397	4,287	18,756
15	परभणी	1,090	3,732	35,006	2,390	..	538	2,928	16,758
16	बीड	671	2,978	28,771	5,188	5	204	4,397	13,907
17	नांदेड	1,349	3,837	44,214	2,160	5	456	2,621	10,842
18	उस्मानाबाद	1,304	5,546	43,211	2,858	10	447	3,313	8,102
19	मुलबाणा	928	3,889	30,138	2,000	..	267	2,267	6,659
20	अकोला	1,318	4,887	40,339	3,369	..	599	3,967	8,254
21	अमरावती	1,650	6,923	41,964	3,785	20	477	4,283	9,208
22	भवतमाळ	842	4,207	33,805	2,229	26	292	2,547	11,001
23	वर्धा	693	3,089	27,380	2,095	10	118	2,223	4,721
24	नागपूर	6,323	15,287	1,50,818	10,472	509	651	11,632	33,722
25	पंढरार	1,779	7,055	1,21,555	1,600	11	221	1,832	13,004
26	चंद्रपूर	1,409	6,035	55,159	2,964	16	240	3,221	15,102
महाराष्ट्र राज्य		1,44,782	3,10,483	33,97,307	1,11,756	4,064	20,674	1,36,493	4,86,412

TABLE No. 1.21—contd.

Construction		घाऊक व किरकोळ व्यापार, खानावळ आणि उपहारगृहे Wholesale and retail trade and restaurants and hotels					
नांधकामाशी संलग्न कामे	एकूण Total	अन्न, कापड, पाळीव प्राणी, पेये आणि मादक पेये यांचा घाऊक व्यापार Wholesale trade in food, textiles, live animals, beverages, and intoxicants	इंधन व दिवा- बत्ती, रसायने, अत्तरे, चिनी माती व काच यांचा घाऊक व्यापार Wholesale trade in fuel, lights, chemicals, perfumery, ceramics, glass	लाकूड, कायद, इतर कापड, कातडी व असाद्य तेलाचा घाऊक व्यापार Wholesale trade in wood, paper, other fabrics, hide and skin and inedible oils	सर्व प्रकारची यंत्रे, उपकरणे, दळणवळण व विद्युत् उप- करणे यांचा घाऊक व्यापार Wholesale trade in all types of machinery, equipment, including transport and electrical equipment	अन्न आणि सकीण उत्पादन यांचा घाऊक व्यापार Wholesale trade in food and miscellaneous manufacturing	District
(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(2)
12,494	95,768	22,764	4,114	3,217	2,507	18,556	Greater Bombay
1,718	22,842	2,723	317	1,051	214	2,941	Thane
296	19,657	768	252	219	57	550	Raigad
454	16,047	1,203	370	744	83	389	Ratnagiri
615	21,472	3,472	414	345	208	1,200	Nashik
153	11,032	1,912	119	126	87	427	Dhule
190	11,726	2,369	192	369	139	780	Jalgaon
356	16,858	1,527	116	344	143	470	Ahmadnagar
1,827	48,635	4,155	424	906	568	2,593	Pune
284	20,708	1,169	183	266	66	453	Satara
350	10,653	1,510	99	391	72	548	Sangli
418	25,994	3,184	139	641	130	811	Solapur
383	14,590	3,897	249	620	263	1,212	Kolhapur
374	19,130	1,861	74	300	128	827	Aurangabad
61	16,818	949	39	462	56	378	Parbhani
103	14,009	951	20	123	20	114	Beed
143	10,985	703	66	104	46	272	Nanded
120	8,222	1,001	65	206	65	348	Osmanabad
59	6,717	916	35	103	25	529	Buldhana
196	8,450	1,475	60	210	70	365	Akola
299	9,507	1,473	154	259	184	527	Amravati
173	11,173	733	51	156	21	194	Yavatmal
94	4,816	408	29	50	25	88	Wardha
1,188	34,909	3,660	383	626	184	1,338	Nagpur
200	13,204	1,227	51	307	65	114	Bhandara
153	15,255	751	173	417	22	221	Chandrapur
22,763	5,09,195	66,665	8,190	12,564	5,450	36,248	Maharashtra State

		घाटक, किरकोळ व्यापार, खानावळ आणि उपहारगृहे Wholesale and retail trade and restaurants, hotels					परिवहन Transport		
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	अन्न आणि अन्न पदार्थ, पेये, तंबाखू आणि मादक पेये यांचा किरकोळ व्यापार	कपड्यांचा किरकोळ व्यापार	इंधन व इतर घरगुती वापराच्या वस्तू व टिकाळ वस्तूंचा किरकोळ व्यापार	इतर वस्तूंचा किरकोळ व्यापार	खानावळ आणि उपहारगृहे	एकूण Total	जमिनीवरील वाहतूक	जलापनयन
		Retail trade in food and food articles, beverages, tobacco and intoxicants	Retail trade in textiles	Retail trade in fuel and other household utilities and durables	Retail trade in others	Restaurants and hotels		Land transport	Water transport
(1)	(2)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)
1	बृहन्मंबई	1,34,632	58,148	39,820	1,22,932	78,316	4,85,007	1,65,190	50,754
2	ठाणे	35,155	9,229	6,575	13,377	11,788	83,370	53,286	3,413
3	रायगड	12,586	1,139	3,198	3,026	3,935	25,730	12,256	1,338
4	रत्नागिरी	14,646	1,222	2,789	3,438	4,586	29,471	8,827	3,126
5	नाशिक	25,619	5,481	5,471	8,186	7,926	58,322	27,749	17
6	पुळे	18,076	2,609	2,636	4,719	4,173	34,883	11,507	15
7	जळगाव	24,089	4,716	4,188	6,837	6,317	49,894	25,357	20
8	अहमदनगर	18,373	3,436	3,256	6,646	6,619	40,930	13,718	40
9	पुणे	36,588	7,617	8,333	20,759	16,032	97,976	59,840	367
10	सातारा	12,343	2,715	2,912	3,302	5,191	28,599	12,769	391
11	सांगली	11,675	2,416	2,766	4,682	3,973	28,133	13,878	122
12	सोलापूर	22,717	7,623	4,964	7,142	7,600	54,951	21,019	150
13	कोल्हापूर	16,176	4,081	3,554	6,513	6,354	42,921	15,552	82
14	औरंगाबाद	16,563	3,238	2,482	5,277	5,878	36,630	12,762	..
15	परभणी	16,522	2,867	2,257	3,633	3,587	30,749	7,436	10
16	बीड	8,955	1,620	1,697	2,294	3,083	18,877	5,261	35
17	नांदेड	14,860	3,411	2,634	3,686	4,904	30,686	7,659	5
18	उस्मानाबाद	15,567	3,221	2,648	3,364	4,923	31,409	7,828	16
19	बुलडाणा	11,852	2,291	2,269	3,688	3,282	24,989	6,495	5
20	अकोला	15,723	3,085	2,923	4,295	4,073	32,278	16,719	15
21	अमरावती	14,875	2,860	3,199	4,438	4,480	32,453	13,512	44
22	यवतमाळ	12,431	2,019	2,030	2,621	3,458	23,714	6,236	..
23	वर्धा	7,419	1,395	1,339	2,004	1,891	14,648	5,953	..
24	नाशपूर	29,109	6,375	6,081	11,576	8,950	68,285	45,599	36
25	भंडारा	11,677	1,803	2,050	2,685	3,219	23,197	9,162	11
26	चंद्रपूर	10,976	1,867	1,708	2,413	3,000	21,548	9,788	64
महाराष्ट्र राज्य		5,69,201	1,96,485	1,23,777	2,63,533	2,17,539	14,49,652	5,95,357	60,077

TABLE No. 1.21 — contd.

साठवण व दळणवळण Storage and communications					वित्त विमा, स्थावर मालमत्ता आणि व्यावसायिक सेवा Financing insurance, real estate and business services		
हवाई वाहतूक Air transport	बाह्युकीस संलग्न सेवा Services incidental to transport	वखार व साठवण गृहे Storage and warehousing	दळणवळण Communi- cations	एकूण Total	बँक आणि तत्सम वित्त संस्था Banking and similar type of financial institutions	भविष्य निर्वाह आणि विमा Providents and insurance	District
(56)	(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(2)
20,529	9,499	5,276	3,6026	2,87,274	72,436	16,678	Greater Bombay
1,178	691	1,174	8,603	68,346	13,119	1,468	Thane
36	67	78	1,561	15,337	1,784	130	Raigad
21	63	86	2,846	14,971	2,082	230	Ratnagiri
242	196	854	3,545	32,602	5,081	1,132	Nashik
..	42	67	1,342	12,973	2,416	182	Dhule
22	62	86	3,060	28,605	3,044	206	Jaigaon
10	113	191	2,399	16,473	4,240	298	Ahmadnagar
644	664	726	8,842	71,082	13,579	2,052	Pune
30	61	132	2,449	15,832	3,657	629	Satara
16	84	87	2,002	16,189	4,201	263	Sangli
25	130	191	2,610	24,125	3,598	285	Solapur
30	158	102	2,728	18,652	5,417	426	Kolhapur
96	196	105	1,904	15,062	3,351	242	Aurangabad
5	35	52	1,047	8,585	1,546	95	Parbhani
5	15	60	899	6,280	1,259	42	Beed
..	20	11	1,021	8,716	2,040	145	Nanded
..	20	83	1,576	9,522	2,494	99	Osmanabad
..	15	85	1,060	7,612	1,718	68	Buldhana
..	55	166	1,767	18,721	2,051	114	Akola
5	124	95	1,754	15,533	2,433	195	Amravati
16	..	117	1,064	7,433	1,787	56	Yavatmal
..	10	45	995	7,002	1,278	44	Wardha
951	164	498	5,692	52,940	7,494	1,492	Nagpur
6	16	106	904	10,203	1,371	124	Bhandara
6	11	51	1,616	11,534	1,731	96	Chandrapur
23,874	12,510	10,470	99,318	8,01,606	1,65,203	26,793	Maharashtra State

वित्त, विमा, स्थावर मालमत्ता व व्यावसायिक सेवा Financing, insurance, real estate and business services					सांस्कृतिक, सामाजिक Community, social and			
क्रमांक	जिल्हा	स्थावर मालमत्ता आणि व्याव- सायिक सेवा	कायदेविषयक सेवा	एकूण	सार्वजनिक प्रशासन आणि संरक्षण सेवा	सफाई सेवा	शिक्षण, शास्त्र आणि संशो- धन सेवा	वैद्यकीय आणि मारोप्य सेवा
Serial No.		Real estate and business services	Legal services	Total	Public admini- stration and defence services	Sanitary services	Education, scientific and research services	Medical and health services
(1)	(2)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(69)
1	बृहन्मुंबई	44,115	5,379	1,33,608	1,50,316	22,605	90,141	54,700
2	ठाणे	3,443	912	18,942	40,167	2,730	28,104	9,228
3	रायगड	296	178	2,387	13,174	485	11,480	2,437
4	रत्नागिरी	235	201	2,747	13,481	380	18,910	4,002
5	नाशिक	1,472	708	8,394	23,888	1,254	24,630	5,805
6	पुणे	602	395	3,593	13,592	924	13,678	3,247
7	अहमदाबाद	584	525	4,358	16,106	1,096	19,270	4,664
8	बृहन्मदनगर	2,716	724	7,978	20,128	304	21,852	4,614
9	पुणे	5,317	1,751	22,701	74,866	1,930	44,630	15,112
10	सातारा	803	629	5,719	14,098	624	20,966	4,100
11	सांगली	1,299	346	6,109	12,731	341	18,665	5,142
12	सोलापूर	1,158	646	5,688	15,650	2,259	18,552	6,078
13	कोल्हापूर	1,274	508	7,625	18,813	1,621	18,499	5,378
14	औरंगाबाद	2,178	681	6,453	21,747	290	16,881	4,884
15	परभणी	1,145	433	3,219	13,966	152	9,820	2,197
16	बीड	1,443	316	3,061	9,011	104	9,097	2,106
17	नांदेड	1,484	403	4,078	14,095	158	10,366	2,587
18	उस्मानाबाद	2,556	885	6,033	13,932	222	16,674	2,760
19	बुलढाणा	790	398	2,974	10,762	580	10,169	2,840
20	अकोला	1,882	514	4,561	14,420	66	13,980	4,017
21	अमरावती	1,498	503	4,628	14,335	303	15,791	4,837
22	यवतमाळ	956	277	3,077	12,188	72	10,780	2,907
23	बघा	524	185	2,030	10,024	20	7,542	2,578
24	नागपूर	4,161	1,164	14,312	45,102	240	26,730	9,082
25	भंडारा	826	168	2,489	15,906	47	11,680	3,289
26	चंद्रपूर	778	223	2,829	20,685	54	12,364	3,572
भारतीय राज्य		83,536	19,060	2,94,592	6,43,110	38,864	5,21,246	1,72,165

आधार :—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२,
Source.—Population Census of India, 1981, Series 12,

TABLE No. 1.21—contd.

व्यक्तिगत सेवा
personal services

सामूहिक सेवा Community services	मनोरंजनाच्या व सांस्कृतिक सेवा Recreational and cultural services	व्यक्तिगत सेवा Personal services	मातृदरमधील व इतर क्षेत्रांमधील प्रारंभिक संस्थांच्या सेवा International and other extra territorial bodies services	इतर वर्गीकृत सेवा Services not elsewhere classified	एकूण Total	एकूण Total	District
(70)	(71)	(72)	(73)	(74)	(75)	(76)	(2)
18,585	24,838	1,32,007	445	1,22,759	6,16,396	28,54,410	Greater Bombay
3,840	2,505	14,398	31	60,298	1,61,299	7,46,099	Thane
1,246	701	5,005	..	5,199	39,728	1,87,932	Raigad
1,651	547	6,285	5	4,777	50,037	1,89,018	Ratnagiri
3,877	1,245	7,967	6	10,021	78,698	3,80,806	Nashik
2,092	864	4,636	5	2,031	41,069	1,71,271	Dhule
2,647	1,555	6,635	..	6,724	58,694	2,50,540	Jaigaon
1,697	1,323	7,727	5	5,803	63,454	2,72,839	Ahmadnagar
5,420	4,551	31,041	17	25,683	2,03,249	7,61,201	Pune
2,009	1,115	6,066	..	2,624	51,602	1,96,371	Satara
1,349	1,170	5,230	..	2,692	47,319	1,86,252	Sangli
2,599	1,748	9,861	..	4,051	60,798	3,53,861	Solapur
2,856	1,373	7,724	..	9,256	65,520	2,98,554	Kolhapur
1,459	1,031	7,370	4	7,114	60,776	2,29,628	Aurangabad
1,914	1,251	7,753	..	2,442	39,495	1,64,859	Parbhani
745	1,120	5,678	..	2,881	30,741	1,26,641	Beed
1,368	570	7,208	6	2,810	39,170	1,32,902	Nanded
1,550	1,359	7,176	..	1,599	45,271	1,70,739	Osmanabad
1,128	1,012	4,595	..	1,459	32,544	1,14,853	Buldhana
1,162	1,281	6,824	..	1,280	43,028	1,59,247	Akola
2,070	1,597	8,743	15	3,375	51,065	1,73,028	Amravati
1,343	1,126	4,952	5	3,536	36,909	1,30,058	Yavatmal
700	416	3,245	..	2,314	26,841	91,628	Wardha
2,819	3,112	16,577	21	11,569	1,15,251	4,87,814	Nagpur
847	1,211	5,604	..	2,352	40,936	2,31,769	Bhandara
1,030	564	7,835	..	6,482	52,587	2,02,709	Chandrapur
68,000	59,181	3,38,141	565	3,11,130	21,52,473	92,95,027	Maharashtra State

सामान्य आर्थिक तक्ते, भाग तीन ए व बी (बी).
General Economic Tables, Part III A & B (ii).

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.22

वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्ती या उद्योगवर्गात काम करणाऱ्यांचे घरगुती उद्योगधंदे व विंगर घरगुती उद्योगधंदे यांनुसार वर्गीकरण
Distribution of workers in manufacturing, processing, servicing and repairs by household industry and non-household industry

जनगणना/Population Census, 1981

अनुक्रमांक Serial No.	विभाग	ग्रामीण नागरी एकूण	काम करणाऱ्यांची एकूण संख्या Total number of workers at work			घरगुती उद्योगधंद्यात काम करणारे Workers in household industry			विंगर घरगुती उद्योगधंद्यात काम करणारे Workers in non-household industry			Rural Urban Total	Division
			एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
1	ब्राय पदार्थांचे उत्पादन.	ग्रा	1,41,619	1,28,684	12,935	18,200	13,838	4,362	1,23,419	1,14,846	8,573	R	Manufacture of food products.
		ना	1,23,099	1,12,187	10,912	11,157	8,723	2,434	1,11,942	1,03,464	8,478	U	
		ए	2,64,718	2,40,871	23,847	29,357	22,561	6,796	2,35,361	2,18,310	17,051	T	
2	पेये, तंबाखू व तंबाखुचे पदार्थांचे उत्पादन.	ग्रा	81,597	30,939	50,658	54,643	18,321	36,322	26,954	12,617	14,337	R	Manufacture of beverages, tobacco and tobacco products.
		ना	70,894	23,147	47,747	22,522	4,542	17,980	48,372	18,605	29,767	U	
		ए	1,52,491	54,086	98,405	77,165	22,863	54,302	75,326	31,222	44,104	T	
3	सुती कापडाचे उत्पादन.	ग्रा	81,039	74,247	6,792	12,447	8,420	4,027	68,591	65,826	2,765	R	Manufacture of cotton textiles.
		ना	5,59,999	5,17,124	42,875	30,510	21,556	8,054	5,29,490	4,95,569	33,921	U	
		ए	6,41,038	5,91,371	49,667	42,957	29,976	12,981	5,98,081	5,61,395	36,686	T	
4	लोकरी, रेणमी व कृत्रिम तंतूच्या कापडाचे उत्पादन.	ग्रा	8,388	6,212	2,176	4,143	2,293	1,850	4,244	3,918	326	R	Manufacture of wool, silk and synthetic fibre textiles.
		ना	36,986	35,018	1,968	380	293	87	36,606	34,725	1,881	U	
		ए	45,374	41,230	4,144	4,523	2,586	1,937	40,850	38,643	2,207	T	
5	भंबादीच्या, तागाच्या व तंतूच्या कापडाचे उत्पादन.	ग्रा	1,403	1,015	388	654	502	152	749	513	236	R	Manufacture of Jute, hemp and mesta textiles.
		ना	1,285	1,039	246	273	157	116	1,012	882	130	U	
		ए	2,688	2,054	634	927	659	268	1,761	1,395	366	T	
6	कापडाच्या वस्तूंचे उत्पादन (पादत्राण सोडून सर्व बापराच्या वस्तू.)	ग्रा	1,29,605	1,03,895	25,710	54,611	38,776	15,835	74,994	65,120	9,874	R	Manufacture of textiles products (Including wearing apparel other than footwear).
		ना	1,93,234	1,71,298	21,936	30,892	23,186	7,706	1,62,343	1,48,112	14,231	U	
		ए	3,22,839	2,75,193	47,646	85,503	61,962	23,541	2,37,337	2,13,232	24,105	T	
7	काकड आणि काकडाच्या वस्तू, पानिचर इतरे यांचे उत्पादन.	ग्रा	1,40,536	1,17,550	22,986	86,397	67,043	19,354	54,139	50,507	3,632	R	Manufacture of wood and wood products, furnitures and fixtures,
		ना	4,16,640	1,09,508	7,132	22,067	17,179	4,888	94,573	92,329	2,244	U	
		ए	2,57,176	2,27,038	30,118	1,08,464	84,222	24,242	1,48,712	1,42,836	5,876	T	

8 कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग.	भा	15,096	14,760	336	201	178	25	14,895	14,582	313	R U T	Manufacture of paper and paper products and printing, publishing and allied industries.
	ना	98,187	93,242	4,945	2,377	2,015	362	95,812	91,228	4,584		
	ए	1,13,283	1,08,002	5,281	2,578	2,193	385	1,10,707	1,05,810	4,897		
9 कातडी, कातडीपाच्या आणि केसाळ कातडीपाच्या वस्तूंचे उत्पादन (दुष्टती सोडून).	भा	26,072	24,861	1,211	16,598	15,681	917	9,473	9,179	294	R U T	Manufacture of leather and leather and fur products (except repair).
	ना	33,581	31,382	2,199	9,990	8,997	993	23,591	22,385	1,206		
	ए	59,653	56,243	3,410	26,588	24,678	1,910	33,064	31,564	1,500		
10 रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांच्या पदार्थांचे उत्पादन.	भा	8,622	6,719	1,903	147	136	11	8,474	6,582	1,892	R U T	Manufacture of rubber, plastic, petroleum and coal products.
	ना	69,710	63,568	6,142	1,363	1,187	176	68,348	62,382	5,966		
	ए	78,332	70,287	8,045	1,510	1,323	187	76,822	68,964	7,858		
11 रसायने, रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांचे उत्पादन सोडून).	भा	27,462	26,703	759	231	189	42	27,232	26,514	718	R U T	Manufacture of chemicals and chemical products (except products of petroleum and coal).
	ना	1,62,605	1,46,694	15,911	1,841	1,302	539	1,60,763	1,45,392	15,371		
	ए	1,90,067	1,73,397	16,670	2,072	1,491	581	1,87,995	1,71,906	16,089		
12 अधातू खनिज पदार्थांचे उत्पादन.	भा	1,02,639	70,235	32,404	37,491	24,234	13,257	65,149	46,002	19,147	R U T	Manufacture of non-metallic mineral products.
	ना	67,151	53,113	14,038	6,140	4,202	1,638	61,011	48,911	12,100		
	ए	1,69,790	1,23,348	46,442	43,631	28,436	15,195	1,26,160	94,913	31,247		
13 मूलभूत धातू व मिश्रधातू यांचे उत्पादन.	भा	17,073	15,688	1,385	219	195	24	16,854	15,493	1,361	R U T	Basic metal and alloy industries.
	ना	51,124	49,597	1,527	321	309	12	50,804	49,288	1,516		
	ए	68,197	65,285	2,912	540	504	36	67,658	64,781	2,877		
14 धातूच्या वस्तू व सुटे भाग यांचे उत्पादन (यंत्र व परिवहन सामुग्री सोडून).	भा	48,493	45,056	3,437	20,815	18,822	1,993	27,677	26,234	1,443	R U T	Manufacture of metal products and parts (except machinery and transport equipment).
	ना	1,14,571	1,10,640	3,931	6,859	6,213	646	1,07,712	1,04,427	3,285		
	ए	1,63,064	1,55,696	7,368	27,674	25,035	2,639	1,35,389	1,30,661	4,728		
15 यंत्र सामुग्री, यंत्रिक अवजारे आणि सुटे भाग यांचे उत्पादन (विद्युत यंत्र सामुग्री सोडून).	भा	26,400	25,959	441	1,880	1,751	129	24,521	24,209	312	R U T	Manufacture of machinery, machine tools and parts (except electrical machinery).
	ना	1,63,180	1,57,306	5,874	904	869	35	1,62,275	1,56,436	5,839		
	ए	1,89,580	1,83,265	6,315	2,784	2,620	164	1,86,797	1,80,645	6,151		
16 विद्युत यंत्र सामुग्री, साधने, उपकरणे, पुरवठा व सुटे भाग.	भा	7,876	7,457	419	93	93	...	7,784	7,364	420	R U T	Manufacture of electrical machinery, apparatus, appliances and supplies and parts.
	ना	89,845	80,496	9,349	343	320	23	89,502	80,176	9,326		
	ए	97,721	87,953	9,768	436	413	23	97,286	87,540	9,746		
17 परिवहन सामुग्री व सुटे भाग यांचे उत्पादन.	भा	12,525	12,461	64	448	248	..	12,077	12,013	64	R U T	Manufacture of transport equipment and parts.
	ना	1,13,505	1,11,272	2,233	308	294	14	1,13,197	1,10,978	2,219		
	ए	1,26,030	1,23,733	2,297	756	742	14	1,25,274	1,22,991	2,283		

संख्या क्रमांक/TABLE No. 1.22 - *Conia.*

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
18	इतर उत्पादक कारखाने.	आ	27,296	24,523	2,773	9,615	7,816	1,799	17,679	16,706	973	R	Other manufacturing industries.
		ना	1,17,486	1,08,710	8,776	12,356	10,839	1,517	1,05,131	97,872	7,259	U	
		ए	1,44,782	1,33,233	11,549	21,971	18,655	3,316	1,22,810	1,14,578	8,232	T	
19	दुकाने.	आ	1,00,699	84,430	16,269	67,079	51,397	15,682	33,620	33,033	587	R	Repairs.
		ना	2,09,784	1,97,141	12,643	73,992	63,038	10,954	1,35,792	1,34,103	1,689	U	
		ए	3,10,483	2,81,571	28,912	1,41,071	1,14,435	26,636	1,69,412	1,67,136	2,276	T	
एकूण		आ	10,04,440	8,21,393	1,83,047	3,85,912	2,70,134	1,15,779	6,18,525	5,51,258	67,267	R	Total
		ना	23,92,867	21,72,483	2,20,384	2,34,595	1,75,220	59,374	21,58,276	19,97,264	1,61,012	U	
		ए	33,97,307	29,93,876	4,03,431	6,20,507	4,45,354	1,75,153	27,76,801	25,48,522	2,28,279	T	

संख्या: भारतीय जनगणना, १९८१, शालिका १२, भाग तीन ए आणि बी (दोन).

Source: Population Census of India, 1981, Series 12, Part III-A & B (ii).

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1-23

निगर घरगुती उद्योगधंदे, व्यापार, व्यवसाय किंवा सेवा हा प्रमुख व्यवसाय असणाऱ्यांचे लिंग व कामाच्या प्रकारानुसार व उद्योगधंद्यानुसार वर्गीकरण (१९८१)
Industrial classification by sex and class of workers of persons at work in non-household industry, trade, business, profession or services as main activity (1981)

क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	ग्रामीण नागरी एकूण (3)	काम करणाऱ्यांचा वर्ग/Class of workers										Rural Urban Total (3)	District (2)
			एकूण Total		मालक Employer		कामगार Employee		एकटा काम करणारा Single worker		कौटुंबिक कामगार Family worker			
			पुरुष Male (4)	स्त्रिया Female (5)	पुरुष Male (6)	स्त्रिया Female (7)	पुरुष Male (8)	स्त्रिया Female (9)	पुरुष Male (10)	स्त्रिया Female (11)	पुरुष Male (12)	स्त्रिया Female (13)		
1	बृहन्मुंबई	ग्र	24,85,947	2,97,218	1,37,060	4,739	19,52,940	2,56,799	2,98,465	28,443	97,482	7,237	R	Greater Bombay
		ना	24,85,947	2,97,218	1,37,060	4,739	19,52,940	2,56,799	2,98,465	28,443	97,482	7,237	U	
		ए											T	
2	ठाणे	ग्र	2,18,937	27,838	7,525	324	1,84,268	21,796	19,218	3,455	7,926	2,262	R	Thane
		ना	4,18,983	46,030	26,678	683	3,41,587	40,273	39,397	4,115	11,321	959	U	
		ए	6,37,920	73,868	34,203	1,007	5,25,855	62,069	58,615	7,570	19,247	3,221	T	
3	रायगड	ग्र	1,00,364	17,184	4,127	251	78,030	11,276	14,123	4,167	4,084	1,490	R	Raigad
		ना	51,287	8,326	4,115	188	37,073	5,559	7,305	1,914	2,794	665	U	
		ए	1,51,651	25,510	8,242	439	1,15,103	16,835	21,428	6,081	6,878	2,155	T	
4	रत्नागिरी	ग्र	1,13,713	23,049	6,757	271	79,853	15,809	19,487	3,952	7,617	3,017	R	Ratnagiri
		ना	34,226	5,770	2,766	103	22,772	4,160	6,744	1,221	1,943	286	U	
		ए	1,47,939	28,819	9,523	374	1,02,625	19,969	26,231	5,173	9,560	3,303	T	
5	नाशिक	ग्र	99,391	15,267	4,872	365	68,436	10,197	18,582	2,780	7,502	1,926	R	Nashik
		ना	2,13,122	29,425	16,572	739	1,53,818	23,127	34,705	4,108	8,026	1,451	U	
		ए	3,12,513	44,692	21,444	1,104	2,22,254	33,324	53,287	6,888	15,528	3,377	T	
6	धुळे	ग्र	62,744	7,972	2,647	144	33,915	3,421	19,520	2,647	6,662	1,762	R	Dhule
		ना	74,885	8,345	6,647	229	43,323	4,544	19,709	2,306	5,206	1,265	U	
		ए	1,37,629	16,317	9,294	373	77,238	7,965	39,229	4,953	11,868	3,027	T	
7	जळगाव	ग्र	94,025	9,159	5,980	162	54,300	4,281	26,430	3,146	7,316	1,572	R	Jalgaon
		ना	1,17,360	8,443	9,059	202	75,520	5,763	26,868	1,783	5,912	694	U	
		ए	2,11,385	17,602	15,039	364	1,29,820	10,044	53,298	4,929	13,228	2,266	T	
8	अहमदनगर	ग्र	1,33,956	23,918	6,531	533	86,639	13,995	37,455	8,658	3,331	733	R	Ahmadnagar
		ना	79,286	12,916	8,078	331	53,592	9,719	16,144	2,640	1,472	225	U	
		ए	2,13,242	36,834	14,609	864	1,40,231	23,714	53,599	11,298	4,803	958	T	

संख्या क्रमांक/TABLE No. 1-23—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
9	पुणे	आ ना ए	1,52,383 4,82,716 6,35,099	19,166 75,171 94,337	5,275 29,000 34,275	290 1,677 1,967	1,10,819 3,76,350 4,87,169	11,951 59,195 71,146	32,235 72,750 1,04,985	5,808 13,701 19,509	4,055 4,616 8,671	1,117 598 1,715	R U T	Pune
10	सातारा	आ ना ए	1,03,134 51,883 1,55,017	15,021 7,620 22,641	4,460 3,742 8,202	395 130 525	69,329 31,734 1,01,063	9,007 4,907 13,914	21,725 12,619 34,344	3,502 1,993 5,495	7,627 3,780 11,407	2,117 590 2,707	R U T	Satara
11	सांगली	आ ना ए	79,943 73,984 1,53,927	8,108 7,852 15,960	4,103 6,360 10,463	215 262 477	52,702 48,369 1,01,071	4,520 5,287 9,807	16,619 15,732 32,351	1,557 1,899 3,456	6,518 3,524 10,142	1,816 404 2,220	R U T	Sangli
12	सोलापूर	आ ना ए	1,09,836 1,60,631 2,70,467	16,901 36,200 53,101	3,407 12,793 16,200	270 636 906	63,520 1,15,431 1,78,951	9,655 28,231 37,886	30,305 26,097 56,402	3,980 6,100 10,080	12,604 6,310 18,914	2,995 1,233 4,428	R U T	Solapur
13	कोल्हापूर	आ ना ए	1,09,618 1,41,466 2,51,084	8,639 12,907 21,546	6,176 14,665 20,841	327 392 719	78,539 97,218 1,75,757	4,963 5,301 14,264	19,442 24,535 43,977	2,110 2,714 4,824	5,461 5,048 10,509	1,239 500 1,739	R U T	Kolhapur
14	औरंगाबाद	आ ना ए	78,379 1,11,610 1,89,989	7,836 14,566 22,402	3,612 6,470 10,082	188 190 378	44,109 77,614 1,21,723	4,142 10,113 14,255	24,799 24,169 48,968	2,442 3,710 6,152	5,859 3,357 9,216	1,065 552 1,617	R U T	Aurangabad
15	परभणी	आ ना ए	70,834 64,867 1,35,701	8,747 7,246 15,993	2,526 4,793 7,319	189 147 336	31,051 35,503 66,554	4,484 4,254 8,738	29,303 19,249 48,552	2,952 2,095 5,047	7,955 5,322 13,277	1,122 750 1,872	R U T	Parbhani
16	बीड	आ ना ए	61,475 42,229 1,03,704	7,956 4,477 12,433	2,022 3,965 5,987	132 167 299	29,336 23,394 52,730	3,710 1,959 5,669	27,508 14,197 41,705	3,393 2,294 5,687	2,609 673 3,282	722 57 779	R U T	Beed
17	नांदेड	आ ना ए	74,286 60,450 1,34,736	7,968 5,374 13,342	2,962 5,532 8,494	143 134 277	34,357 38,343 72,700	3,128 3,300 6,428	28,894 12,898 41,792	3,050 1,295 4,345	8,073 3,677 11,750	1,647 645 2,292	R U T	Nanded
18	उस्मानाबाद	आ ना ए	85,293 58,212 1,43,505	5,499 7,074 12,573	3,369 3,709 7,078	94 90 184	40,342 34,035 74,377	1,671 3,273 4,944	33,395 15,904 49,299	3,314 1,387 4,701	8,187 4,563 12,750	1,996 749 2,745	R U T	Osmanabad
19	बुलढाणा	आ ना ए	47,048 48,358 95,406	4,620 3,928 8,548	1,134 2,998 4,132	39 40 79	22,285 25,797 48,082	2,180 2,354 4,534	19,350 16,176 35,526	1,117 1,192 2,309	4,279 3,387 7,666	1,284 342 1,626	R U T	Buldana

20	अकोला	श	56,544	5,766	2,190	86	32,489	3,694	19,073	1,389	2,791	597	R	Akola
		न	80,767	6,585	5,174	126	43,501	4,458	28,848	1,697	3,245	304	U	
		ए	1,37,311	12,315	7,364	212	75,990	8,152	47,921	3,086	6,036	901	T	
21	अमरावती	श	52,176	5,859	2,096	60	30,042	3,894	16,763	1,402	3,275	503	R	Amravati
		न	94,317	8,975	5,359	113	50,377	5,986	33,975	2,636	4,606	240	U	
		ए	1,46,493	14,834	7,455	173	80,419	9,880	50,738	4,038	7,881	743	T	
22	यवतमाळ	श	58,998	8,104	2,230	71	32,451	5,161	20,099	1,833	4,218	1,038	R	Yavatmal
		न	46,711	5,008	3,021	60	26,857	2,916	14,054	1,559	2,779	474	U	
		ए	1,05,709	13,112	5,251	131	59,308	8,077	34,153	3,392	6,997	1,512	T	
23	वर्धा	श	34,129	4,349	1,137	16	19,982	2,457	11,380	1,419	1,631	457	R	Wardha
		न	41,444	4,029	2,100	47	26,524	2,193	10,992	1,604	1,827	184	U	
		ए	75,573	8,378	3,237	63	46,506	4,650	22,372	3,023	3,458	641	T	
24	नागपूर	श	85,880	16,923	1,925	152	61,644	13,516	17,686	2,253	4,624	1,003	R	Nagpur
		न	2,95,327	39,744	18,888	712	1,88,271	25,368	77,001	12,086	11,167	1,578	U	
		ए	3,81,207	56,667	20,813	864	2,49,915	38,884	94,687	14,339	15,791	2,581	T	
25	भंडारा	श	78,676	16,699	2,193	112	43,350	7,304	26,184	6,072	6,949	3,211	R	Bhandara
		न	41,260	5,468	3,277	269	24,535	3,082	10,545	1,872	2,902	245	U	
		ए	1,19,936	22,167	5,470	381	67,885	10,386	36,729	7,944	9,851	3,456	T	
26	चंद्रपूर	श	1,01,773	16,436	2,463	78	63,539	11,447	28,085	3,098	7,686	1,813	R	Chandrapur
		न	56,028	5,950	2,477	57	39,638	3,481	11,643	2,115	2,270	297	U	
		ए	1,57,801	22,386	4,940	135	1,03,177	14,928	39,728	5,213	9,956	2,110	T	
महाराष्ट्र राज्य	श	22,63,534	3,10,599	91,717	4,903	14,45,326	1,87,661	5,77,663	79,495	1,48,838	38,500	R	Maharashtra State	
	न	54,27,356	6,73,032	3,45,299	12,466	39,84,118	5,29,601	8,90,720	1,08,480	2,07,209	22,525	U		
	ए	76,90,890	9,83,631	4,37,016	17,369	54,29,444	7,17,262	14,68,383	1,87,975	3,56,047	61,025	T		

माधर : भारतीय जनगणना १९८१, मालिका १२, भाग दोन-बी (दोन)
Source : Population Census of India, 1981, Series 12, Part II-B (ii).

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/

तक्ता क्रमांक/

काम करणाऱ्या व काम न करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वयोगटानुसार वर्गीकरण/

जनगणना/

काम करणाऱ्यांचा वर्षे/

वयोगट Age-group	शामील नागरी एकूण	एकूण लोकसंख्या Total population	एकूण मुख्यतः काम करणारे Total Main workers	शेतकरी Cultivators	शेतमजूर Agricultural labourers	पशुसंवर्धन, जंगलकाम, मच्छीमारी, शिकार, मळे, फळबागा आणि अनुषंगिक व्यवसाय Livestock, forestry, fishing, hunting and plantations, orchards and allied activities	खानकाम आणि दगडखानकाम Mining and quarrying
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
0-14	शा	79,73,716	5,47,000	1,70,193	3,41,029	13,986	473
	ना	37,73,308	28,692	834	9,458	483	51
	ए	1,17,47,024	5,75,693	1,71,026	3,50,487	14,470	524
15-19	शा	16,95,667	7,53,737	3,04,846	4,03,072	5,621	730
	ना	10,03,215	68,419	2,047	16,310	796	146
	ए	26,98,882	8,22,156	3,06,894	4,19,382	6,418	877
20-24	शा	16,28,510	8,06,058	3,49,561	4,00,155	5,481	974
	ना	10,23,968	1,26,315	2,916	16,413	1,025	278
	ए	26,52,478	9,32,373	3,52,477	4,16,568	6,506	1,252
25-29	शा	14,80,136	7,65,042	3,33,032	3,72,121	4,871	1,128
	ना	9,34,172	1,44,585	3,204	16,929	1,113	311
	ए	24,14,309	9,09,627	3,36,236	3,89,050	5,984	1,439
30-34	शा	13,06,181	7,23,968	3,17,201	3,50,575	5,402	1,061
	ना	7,06,962	1,27,921	3,284	17,317	1,133	234
	ए	20,13,144	8,51,888	3,20,485	3,67,892	6,535	1,294
35-39	शा	12,57,760	7,17,918	3,26,573	3,41,167	4,639	907
	ना	6,25,260	1,20,631	4,268	18,925	1,120	263
	ए	18,83,020	8,38,549	3,30,841	3,60,092	5,759	1,169
40-49	शा	20,51,499	11,54,861	5,43,274	5,39,927	6,976	1,293
	ना	9,07,212	1,76,663	7,843	32,520	1,746	333
	ए	29,58,711	13,31,524	5,51,117	5,72,447	8,722	1,626
50-59	शा	13,60,437	6,09,141	2,94,232	2,81,092	3,386	322
	ना	5,57,566	87,696	5,213	18,303	811	93
	ए	19,18,003	6,96,837	2,99,445	2,99,395	4,197	418
60+	शा	14,84,496	2,76,763	1,27,716	1,33,190	1,509	93
	ना	5,57,599	38,684	3,436	8,907	446	48
	ए	20,42,094	3,15,447	1,31,152	1,42,097	1,955	141
एकूण/Total ..	शा	2,02,63,121	63,61,427	27,69,274	31,65,815	51,980	6,995
	ना	1,01,05,924	9,20,768	33,071	1,55,252	8,685	1,757
	ए	3,03,69,045	72,82,195	28,02,345	33,21,067	60,665	8,751

टीप.—वयाची माहिती उपलब्ध नसलेल्या बाकड्यांचा एकूणमध्ये समावेश आहे./
 आधार.—भारतीय जनगणना, १९८१, मार्च १२, भाग तीन-ए व बी (रोम)/

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1-24

Female workers and non-workers according to main activity classified by age-groups

Population Census, 1981

Class of workers		बांधकाम		व्यापार व वाणिज्य	वाह्यक, साठवण आणि दळणवळण	इतर कामे	सीमांतिक कामगार	काम न करणारे	Rural Urban Total
वस्तु निर्माण प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्तीचे उद्योग घडे		Construction		Trade and commerce	Transport, storage and communications	Other services	Marginal workers	Non-workers	
(a)	(b)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)	
घरगुती उद्योगघडे	घरगुती उद्योगघडे-अतिरिक्त इतर उद्योगघडे								
Household industry	Other than household industry								
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)	
6,582	4,769	6,023	932	149	2,865	2,11,619	72,15,097	R	
2,033	4,807	1,652	1,199	167	8,009	5,187	37,39,429	U	
8,615	9,576	7,675	2,131	315	10,874	2,16,805	1,09,54,526	T	
12,759	9,116	9,839	2,508	379	4,865	2,30,482	7,11,448	R	
5,717	16,926	3,893	3,840	764	17,978	11,117	9,23,679	U	
18,476	26,041	13,733	6,348	1,144	22,843	2,41,599	16,35,127	T	
15,474	10,364	9,598	3,699	724	10,028	2,44,744	5,77,708	R	
7,231	29,361	5,287	14,804	5,418	43,585	13,922	8,83,731	U	
22,704	39,725	14,884	18,503	6,142	53,613	2,58,666	14,61,439	T	
15,352	10,424	8,621	4,470	618	14,403	2,25,033	4,90,061	R	
8,067	27,098	5,445	17,806	6,432	58,182	14,458	7,75,129	U	
23,419	37,522	14,066	22,276	7,050	72,585	2,39,491	12,65,190	T	
13,829	8,915	7,498	4,524	448	14,516	2,05,022	3,77,191	R	
7,554	21,989	4,937	14,282	4,391	52,800	12,905	5,66,136	U	
21,382	30,904	12,435	18,805	4,839	67,317	2,17,928	9,43,327	T	
13,208	7,675	6,345	5,124	418	11,862	1,99,362	3,40,480	R	
7,908	19,316	4,306	12,578	4,195	47,752	13,027	4,91,604	U	
21,117	26,991	10,651	17,702	4,613	59,614	2,12,387	8,32,084	T	
21,564	10,212	8,446	8,042	454	14,672	3,17,936	5,78,702	R	
11,471	25,645	5,663	18,708	4,926	67,807	19,199	7,11,350	U	
33,036	35,857	14,109	26,750	5,381	82,479	3,37,135	12,90,052	T	
11,181	3,978	3,334	4,594	223	6,799	1,83,025	5,68,276	R	
5,971	11,544	2,227	10,090	1,670	31,774	9,374	4,60,496	U	
17,152	15,522	5,560	14,684	1,893	38,573	1,92,394	10,28,771	T	
5,641	1,670	1,134	2,955	62	2,794	97,261	11,10,472	R	
3,328	4,145	803	6,169	442	10,960	4,840	5,14,075	U	
8,969	5,815	1,937	9,124	504	13,754	1,02,102	16,24,545	T	
1,15,779	67,267	60,926	36,906	3,485	82,999	19,16,567	1,19,85,127	R	
59,373	1,61,011	34,250	99,625	28,455	3,39,288	1,04,123	90,81,033	U	
1,75,152	2,28,279	95,176	1,36,531	31,941	4,22,287	20,20,690	2,10,66,160	T	

Note—Figures of age not stated are included in total.

Source: Census of India, 1981, Series 12, Part III-A and B (ii).

A-2313—28.

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/

तक्ता क्रमांक/

मुख्यतः काम करणाऱ्या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वैवाहिक स्थितीनुसार वर्गीकरण/

जनगणना/

वैवाहिक स्थिती	ग्रामीण नागरी एकूण	एकूण लोकसंख्या Total population	एकूण मुख्यतः काम करणारे Total main workers	शेतकरी Cultivators	शेतमजूर Agricultural labourers	पशुसंवर्धन, अणकाम, मच्छिमारी, शिकार, मळे, फळवासा वगैरे Livestock, forestry, fishing, hunting and plantations orchards and allied activities	खानकाम आणि बगड Mining and quarrying	काम करणाऱ्यांचा वर्ग/	
								वस्तु निर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुस्तीचे उद्योगधंदे Manufacturing, processing, servicing and repairs	(a) घरगुती उद्योगधंदे Household industry
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1. अविवाहित	ग्र	89,21,244	9,04,768	3,14,601	5,18,607	17,759	896	14,444	4,186
	ना	48,95,500	1,80,808	2,201	19,095	1,614	229	7,781	41,058
	ए	1,38,16,744	10,85,576	3,16,622	5,37,300	19,374	1,125	2,22,251	25,064
2. विवाहित	ग्र	93,42,901	47,77,122	21,93,570	12,79,154	30,159	5,582	88,032	49,677
	ना	44,08,777	5,84,436	23,918	1,05,916	5,589	1,305	41,728	97,418
	ए	1,37,51,678	53,61,558	22,17,488	23,85,070	35,747	6,883	1,29,760	1,47,095
3. विधवा	ग्र	18,79,172	6,05,258	2,43,785	3,17,671	3,505	460	11,725	5,464
	ना	7,63,517	1,41,111	6,838	26,807	1,362	206	9,100	20,049
	ए	26,42,689	7,46,369	2,50,623	3,44,478	4,868	666	20,825	25,513
4. बटस्फोटिता किंवा अलय रहाणाऱ्या	ग्र	1,16,860	73,398	16,936	50,019	526	56	1,572	1,111
	ना	36,053	14,156	289	3,414	115	16	764	2,402
	ए	1,52,913	87,554	17,225	53,433	641	72	2,336	3,513
एकूण	ग्र	2,02,63,121	63,61,427	27,69,274	31,65,815	51,980	6,995	1,15,779	67,267
	ना	1,01,05,924	9,20,768	33,071	1,55,252	8,685	1,757	59,373	1,61,011
	ए	3,03,69,045	72,82,195	28,02,345	33,21,067	60,665	8,751	1,75,152	2,28,279

टीप.— वर्गीकरण न झालेल्या वैवाहिक दर्जाच्या आकडेवारीचा एकूण मध्ये समावेश आहे/

आधार.— भारतीय जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग-तीन-ए व बी (दोन)

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1-25

Female main workers according to main activity by Classified marital status

Population Census, 1981

Class of workers

वाद्यकाम Construction	व्यापार आणि वाणिज्य Trade and commerce	वाहतूक, साठवण आणि दळणवळण Transport, storage and communications	इतर कामे Other services	Rural Urban Total	Marital status
(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	(1)
10,812	3,347	592	12,706	Rural	Un-married
3,799	19,845	6,910	78,454	Urban	
14,611	23,192	7,502	91,160	Total	
44,887	25,227	2,486	58,347	Rural	Married
25,924	59,953	17,902	2,04,782	Urban	
70,811	85,180	20,388	2,63,129	Total	
4,253	7,554	364	10,525	Rural	Widowed
4,011	18,414	3,494	70,831	Urban	
8,264	25,968	3,858	61,356	Total	
949	773	44	1,412	Rural	Divorced or separated
506	1,388	140	3,121	Urban	
1,406	2,161	183	6,533	Total	
60,926	36,906	34,851	82,999	Rural	Total
34,250	99,625	28,455	3,39,288	Urban	
95,176	1,36,531	31,941	4,22,287	Total	

Note.—Figures of unclassified marital status are included in total.

Source.—Census of India, 1981, Series 12, Part III-A and B (ii).

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.26

काम न करणाऱ्या व्यक्तींचे व्यवसाय प्रकारानुसार व लिंगानुसार वर्गीकरण
Classification of persons not at work by type of activity and sex

1981 गणना/Census

(हजारत/ in thousand)

व्यवसाय प्रकार (१)	ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total			Type of activity (1)
	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्री Females	एकूण Total	
(१)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(1)
१. पूर्णवेळ विद्यार्थी	4,103	2,308	6,411	3,012	2,267	5,279	7,116	4,575	11,691	Full time Students
२. घराकाम करणारे	131	4,196	4,327	252	4,500	4,567	209	8,695	8,904	Household duties
३. अवलंबून असणारे व बालके ..	4,738	5,423	10,161	2,189	2,216	4,405	6,926	7,638	14,564	Dependents and infant
४. सेवानिवृत्ती व्याजावर भाड्या- वर, उपजिविका करणारे व स्वतंत्र उत्पन्न असणारे.	54	20	74	235	28	263	290	49	339	Retired, rentiers and persons of independent means.
५. भिकारी	19	10	29	24	14	38	44	24	68	Beggars, Vagrants etc.
६. शिक्षा भोगणारे मानसिक आजाराच्या व धर्मार्थ संस्था- मध्ये राहाणाऱ्या व्यक्ती.	5	3	8	20	6	26	24	9	33	Inmates of penal, mental and charitable institutions.
७. इतर	109	25	134	283	51	334	391	76	467	Others
एकूण	9,159	11,985	21,144	5,841	9,081	14,922	15,000	21,066	36,066	Total

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, भाग ३-अ आणि ब (४).

Source.—Census of India, 1981, Part III-A and B (IV).

तक्ता क्रमांक/TABLE 1.27

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/

तकता क्रमांक/

प्रमुख भाषा बोलणारी कुटुंबे व त्यातील व्यक्तींची जिल्हावार संख्या
१९८१/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	भाषा/ Languages								
		आसामी Assamee		बंगाली Bengali		गुजराती Gujarati		हिंदी Hindi		
		कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	बृहन्मुंबई	..	69	294	7,152	29,091	2,21,085	11,89,507	2,29,849	10,03,672
2	ठाणे	..	11	46	1,992	8,125	30,718	1,44,779	45,565	1,97,628
3	रायगड	150	494	3,674	17,865	5,315	24,150
4	रत्नागिरी	..	1	3	18	57	506	2,633	2,260	10,822
5	सिंधुदुर्ग
6	नासिक	..	17	65	419	1,864	2,327	19,441	16,785	92,710
7	पुणे	10	34	16,193	91,255	12,227	77,308
8	जळगाव	160	592	6,045	36,156	27,561	1,60,019
9	अहमदनगर	..	5	11	57	210	1,347	8,347	16,272	93,729
10	पुणे	..	31	116	1,296	4,910	8,762	47,306	36,809	2,16,141
11	सातारा	11	46	1,725	8,958	6,065	34,318
12	सांगली	..	1	5	21	72	1,317	7,553	3,616	20,461
13	सोलापूर	19	45	1,804	10,701	11,193	67,383
14	कोल्हापूर	16	49	1,496	8,704	5,275	30,548
15	बीरंगाबाद	99	322	1,288	7,989	41,244	2,22,918
16	जालना
17	परभणी	14	37	530	3,227	18,326	1,02,011
18	बीड	13	25	341	1,942	9,695	54,684
19	नांदेड	5	26	625	3,736	21,346	1,24,860
20	उस्मानाबाद	..	1	1	5	11	597	3,798	12,886	79,817
21	लातूर
22	बुलढाणा	..	1	4	110	587	986	6,187	19,077	1,11,843
23	अकोला	23	91	1,860	12,440	33,722	1,88,415
24	अमरावती	38	120	1,210	8,175	28,161	1,53,598
25	यवतमाळ	..	1	3	22	70	1,645	10,058	50,239	2,76,604
26	धर्मा	..	2	9	46	145	529	3,743	11,450	60,299
27	नागपूर	..	12	32	2,203	9,255	3,203	18,728	72,297	3,62,576
28	भंडारा	..	2	3	1,295	5,609	1,027	5,905	50,255	2,69,392
29	चंद्रपूर	..	1	1	5,094	26,153	914	5,190	23,686	1,11,293
30	गडचिरोली
महाराष्ट्र राज्य		..	155	593	20,288	88,040	3,11,754	16,84,323	8,11,176	41,47,199

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.27

Districtwise classification of Households And Household population by languages mainly spoken

1981

(संख्या/Number)

भाषा/Languages								Districts
कन्नड Kannada		काश्मिरी Kashmiri		मलयाळम Malayalam		मराठी Marathi		
कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	(2)
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	
27,547	1,36,882	191	793	32,368	1,35,129	7,49,266	37,89,698	Greater Bombay
8,868	38,032	13	50	9,231	37,986	4,59,119	24,01,534	Thane
3,584	12,530	5	17	953	3,098	2,61,859	13,25,683	Raigad
3,566	13,630	1	1	296	1,005	4,03,461	19,59,756	Ratnagiri
..	Sindhudurg
796	3,568	3	13	1,503	5,284	4,46,396	25,53,876	Nashik
82	350	95	349	85,308	4,70,577	Dhule
142	629	265	916	3,17,166	16,39,642	Jalgaon
630	2,384	311	1,046	4,27,814	23,99,741	Ahmadnagar
9,319	41,136	32	135	5,673	21,831	6,46,039	34,56,437	Pune
4,175	16,901	1	5	160	607	3,58,364	18,98,902	Satara
22,910	1,34,298	223	988	2,82,146	15,39,558	Sangli
49,047	2,83,078	125	460	3,37,034	18,52,633	Solapur
23,430	1,27,624	1	4	249	892	3,91,583	21,77,501	Kolhapur
937	4,659	343	1,150	3,30,921	17,90,688	Aurangabad
..	Jalna
191	855	83	277	2,80,824	14,95,219	Parbhani
242	1,073	95	284	2,34,488	12,62,436	Beed
4,519	24,956	95	311	2,30,726	12,77,492	Nanded
11,282	65,707	45	151	3,22,858	18,43,255	Osmanabad
..	Latur
92	433	1	3	27	83	2,36,308	12,17,972	Buldhana
177	840	1	4	72	277	2,65,390	13,72,162	Akola
47	172	1	8	89	261	2,66,792	13,43,895	Amravati
39	170	79	238	2,25,319	11,62,964	Yavatmal
52	197	1	4	81	249	1,59,204	7,98,147	Wardha
411	1,704	12	45	1,497	5,410	3,54,985	18,31,980	Nagpur
607	2,819	1	4	269	888	2,77,731	14,28,534	Bhandara
1,096	5,481	3	11	493	1,701	2,99,147	15,26,471	Chandrapur
..	Gadchiroli
1,73,788	9,20,108	267	1,097	54,720	2,20,871	86,50,248	4,58,16,753	Maharashtra State

अवक्रमांक Seria No.	जिल्हे	भाषा/ Languages									
		ओरिया Oriya		पंजाबी Punjabi		संस्कृत Sanskrit		सिंधी Sindhi			
		कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons		
(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)		
1	बृहन्मूर्खी	1,735	7,366	20,472	1,05,382	1	7	44,319	1,95,080
2	ठाणे	219	752	2,819	13,229	1	9	29,496	1,39,954
3	रायगड	50	230	211	807	1	7	310	1,674
4	रत्नागिरी	2	3	19	60	99	562
5	सिधुदुर्ग
6	नाशिक	63	208	1,334	6,607	7	23	1,238	7,511
7	धळे	121	659	1	4	1,560	10,557
8	जळगाव	6	21	314	1,580	3	15	2,422	18,410
9	अहमदनगर	20	115	977	5,730	3	16	878	5,452
10	पुणे	89	339	3,620	17,771	11	56	5,060	29,218
11	सातारा	40	180	46	244	1	3	121	785
12	सांगली	6	51	33	176	2	13	420	2,856
13	सोलापूर	7	43	108	511	3	19	327	1,973
14	कोल्हापूर	6	20	35	146	1	9	1,396	9,861
15	औरंगाबाद	11	28	444	2,365	4	24	524	3,789
16	जालना
17	परभणी	84	289	88	456	129	997
18	बीड	45	197	2	13	62	418
19	नांदेड	549	3,248	3	23	242	1,138
20	उस्मानाबाद	10	53	24	83	2	18	78	520
21	लातूर
22	बुलढाणा	4	26	70	425	2	22	627	5,000
23	अकोला	17	83	145	942	1,641	12,973
24	अमरावती	27	114	166	900	2,295	16,524
25	यवतमाळ	34	101	111	585	655	4,719
26	वर्धा	44	171	208	1,188	798	5,846
27	नागपूर	681	2,873	2,671	15,229	4,122	27,227
28	महारा	285	1,243	343	2,188	1,618	11,487
29	चंद्रपूर	308	1,272	693	3,345	483	3,349
30	गडचिरोली
महाराष्ट्र राज्य	3,748	15,581	35,666	1,84,053	48	281	1,00,920	5,17,874

आधार.—भारताची जनगणना १९८१, महाराष्ट्र मालिका १२, १९८७ चा पैपर एक.

TABLE No. 1:27—contd.

(संख्या/Number)

भाषा/Languages						Districts
तामिळ Tamil		तेलुगू Telgu		उर्दू Urdu		
कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	कुटुंबे Households	व्यक्ती Persons	(2)
(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	
46,344	2,11,584	34,070	1,56,227	1,29,272	7,78,504	Greater Bombay
5,494	23,665	11,230	52,714	34,362	1,91,277	Thane
403	1,313	1,591	6,230	12,950	78,965	Raigad
108	402	1,048	4,391	16,474	96,718	Ratnagiri
..	Sindhudurg
679	2,819	2,125	11,202	33,549	2,45,308	Nashik
38	157	1,076	4,367	21,919	1,42,191	Dhule
216	944	1,196	6,299	28,186	1,93,292	Jalgaon
479	2,339	7,939	43,816	18,334	1,12,069	Ahmadnagar
5,933	29,336	14,421	75,842	20,844	1,29,706	Pune
229	1,067	2,352	16,481	7,649	45,378	Satara
356	1,624	2,768	14,801	15,606	98,316	Sangli
661	3,610	24,060	1,43,068	35,450	2,13,496	Solapur
359	1,841	3,340	17,181	18,081	1,11,267	Kolhapur
394	1,889	3,737	20,024	54,580	3,46,057	Aurangabad
..	Jalna
180	816	3,329	17,496	32,969	1,97,807	Parbhani
410	2,033	1,818	10,034	22,875	1,43,350	Beed
245	1,273	16,818	93,042	28,978	1,89,000	Nanded
347	1,928	3,741	21,649	32,998	2,03,157	Osmanabad
..	Latur
149	710	1,547	8,346	22,405	1,44,789	Buldhana
112	534	1,435	8,345	30,575	2,11,467	Akola
68	282	727	3,526	26,506	1,79,005	Amravati
61	226	9,168	47,436	13,733	91,101	Yavatmal
86	350	666	2,770	3,147	19,063	Wardha
1,626	7,407	4,304	22,585	17,458	1,23,427	Nagpur
165	666	657	2,964	1,853	11,453	Bhandara
396	1,533	26,089	1,26,092	3,974	22,904	Chandrapur
..	Gadchiroli
65,538	3,00,348	1,81,252	9,36,928	6,84,727	43,19,067	Maharashtra State

Source.—Census of India 1981, Maharashtra, Series 12, Paper 1 of 1987.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तबला क्रमांक/TABLE No. 1.28

महाराष्ट्रात व बृहन्मुंबईमध्ये जन्म ठिकाण व नोंदणी यानुसार स्थलांतरीतांची लोकसंख्या
Migrants Population by place of birth and place of enumeration in Maharashtra and Greater Bombay

(संख्या हजारत)
(Figures in '000')

अनुक्रमांक Serial No.	जन्मस्थान (2)	गणनास्थान/Place of enumeration						जन्म स्थान Birth Place (2)
		महाराष्ट्र/Maharashtra			बृहन्मुंबई/Greater Bombay			
		पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	एकूण Total (5)	पुरुष Males (6)	स्त्रिया Females (7)	एकूण Total (8)	
1.	गणना राज्यात ..	29,800	28,307	58,107	3,161	2,639	5,800	Within the State of enumeration.
(i)	गणनेच्या ठिकाणी जन्म झालेले ..	21,947	14,693	36,640	2,119	1,895	4,014	Born in place of enumeration.
(ii)	गणना जिल्ह्यात इतरत्र जन्म झालेले ..	4,445	9,376	13,821	1	..	1	Born elsewhere in district of enumeration.
(iii)	राज्यातील इतर जिल्ह्यात जन्म झालेले ..	3,409	4,238	7,647	1,042	744	1,786	Born in other district of the State.
2.	गणना राज्याच्या बाहेरील भारतातील राज्य ..	2,470	1,934	4,404	1,426	893	2,319	State in India beyond State of Maharashtra
1	उत्तर प्रदेश ..	680	249	929	500	172	672	Uttar Pradesh
2	कर्नाटक ..	445	480	925	168	136	304	Karnataka
3	गुजरात ..	398	379	777	299	270	569	Gujrat
4	मध्यप्रदेश ..	211	273	484	21	19	40	Madhya Pradesh
5	आंध्र प्रदेश ..	167	166	333	65	49	114	Andhra Pradesh
6	केरळ ..	137	79	216	89	52	141	Kerala
7	राजस्थान ..	124	77	201	73	41	114	Rajasthan
8	तामिळनाडू ..	109	76	185	84	58	142	Tamil Nadu
9	बिहार ..	43	18	61	25	9	34	Bihar
10	पंजाब ..	34	26	60	21	16	37	Punjab
11	पश्चिम बंगाल ..	30	24	54	19	15	34	West Bengal
12	गोवा, दमण व दिव ..	39	28	67	31	34	65	Goa, Daman & Div
13	इतर राज्य व केंद्रशासित प्रदेश ..	53	59	112	31	22	53	Other State and Union Territories.
	(1+2) एकूण	32,270	30,241	62,511	4,587	3,532	8,119	(1+2) Total

आधार—भारताची जनगणना, १९८१, महाराष्ट्र, भाग-५ अ व ब.

Source.—Census of India, 1981, Maharashtra, Part-V A and B.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No.1.29

महाराष्ट्रात स्थलांतराचे कारण व शेवटचे निवासस्थान

Migrants by place of last residence and reason for migration in Maharashtra

(संख्या हजारान्त/FIGURES in 000)

स्थलांतराचे कारण/Reason for Migration														Last residence
पूर्वीचे निवासस्थान	एकूण स्थलांतरीत Total Migrants		रोजगार Employment		शिक्षण Education		कुटुंब नियंमन Family moved		विवाह Marriage		इतर Others		(1)	
	पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female	पुरुष Male	स्त्रिया Female		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
A. भारतात अन्यत्र पूर्व निवास	10,581	15,962	3,175	280	624	187	2,454	2,907	132	9,558	4,196	3,030	Last Residence elsewhere in India.	
A.I. गणना राज्यात	8,187	14,074	1,936	205	517	147	1,990	2,292	116	8,753	3,628	3,676	Within the State of enumeration.	
A.II. गणना राज्याच्या बाहेरील भारतातील राज्य	2,395	1,888	1,239	75	107	40	465	614	16	805	568	354	State in India beyond State of Maharashtra.	
1. आंध्रप्रदेश	160	159	74	6	6	2	38	52	2	72	41	27	Andhra Pradesh	
2. बिहार	41	17	27	1	2	1	5	18	*	5	7	3	Bihar	
3. गुजरात	392	375	167	9	27	10	95	121	3	165	99	70	Gujarat	
4. गोवा, दमण व दिव	40	47	20	3	4	2	7	13	*	20	8	9	Goa, Daman & Div	
5. कर्नाटक	412	457	176	22	17	7	88	118	3	215	128	94	Karnataka	
6. केरळ	124	71	86	10	4	3	13	20	*	25	20	13	Kerala	
7. मध्यप्रदेश	210	273	47	6	6	3	69	80	3	132	85	53	Madhya Pradesh	
8. ओरिसा	11	6	6	*	1	*	2	3	*	2	2	1	Orissa	
9. पंजाब	33	24	16	1	1	1	7	10	*	8	8	5	Punjab	
10. राजस्थान	119	74	51	1	7	2	24	25	1	31	36	14	Rajasthan	
11. तामिळनाडू	104	73	67	4	3	2	17	29	1	25	17	13	Tamil Nadu	
12. उत्तरप्रदेश	666	246	460	9	25	6	79	106	3	85	99	41	Uttar Pradesh	
13. पश्चिम बंगाल	33	26	18	1	1	1	7	11	*	8	6	4	West Bengal	
14. इतर व केंद्रशासित प्रदेश	50	40	24	2	3	*	14	18	*	12		7	Other & Union Territories.	
B. भारताबाहेरील आशियाई देश	109	94	23	2	4	2	37	41	*	13	45	35	Countries in Asia beyond India.	
C. अन्य देश	8	8	2	*	1	1	2	3	*	2	3	2	Other Countries.	
एकूण—अ+ब+क	10,698	16,064	3,200	282	629	191	2,493	2,951	132	9,573	4,244	3,067	Total— A+B+C	

*५०० पेक्षा कमी/Less than 500.

आकडे संक्षिप्तात असल्याने बेरजा जुळणार नाहीत./Total do not tally due to rounding.

साधारः—भारताची जनगणना, १९८१, महाराष्ट्र, भाग-५ अ व ब.

Source—Census of India, 1981, Maharashtra, Part V-A & B.

२. पर्यावरण सांख्यिकी

२.१ निरनिराळ्या केंद्रावरील तपमान, सापेक्ष आर्द्रता आणि सरासरी पावसाचे दिवस व पाऊस आणि विविध केंद्रात प्रत्यक्ष पडलेला पाऊस याबाबत माहिती पुढील तक्त्यात दिली आहे.

२.२ ज्या केंद्रांकरिता माहिती देण्यात आली आहे ती केंद्रे सर्वसाधारण जिल्ह्यातील तालुक्यांची किंवा जिल्हा मुख्यालयाची ठिकाणे आहेत. सरासरी किंवा सर्वसाधारण पावसाची आकडेवारी ही कमीतकमी पाच वर्षे किंवा जास्तीत जास्त ऐंशी वर्षांच्या प्रत्यक्ष पडलेल्या पावसाच्या आकडेवारीवरून काढली आहे. जेव्हा एखाद्या दिवसाच्या चौदा तासात पडलेल्या पावसाची नोंद काहीत कमी २.५ मि.मी. झाली असेल तर तो दिवस पावसाचा दिवस समजण्यात येतो.

2. ENVIRONMENT STATISTICS

2.1 Data on temperature and relative humidity at various centres and normal number of rainy days and rainfall and actual rainfall in different centres are presented in the following tables.

2.2 The Centres for which data is presented are generally the tahsil or district headquarters in the districts. The figures of average rainfall are worked out on the basis of actual figures for the periods ranging from a minimum of five years to a maximum of eighty years. A day was treated as a rainy day if during the twenty-four hours, the rain gauge recorded a minimum of 2.5 mm. of rainfall.

सामान्यपणे पडणाऱ्या पावसाचे दिवस आणि पाऊस यांची मासिक आकडेवारी।

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	जानेवारी January		फेब्रुवारी February		मार्च March		एप्रिल April		मे May		जून June		
		पावसाचे दिवस	पाऊस	पावसाचे दिवस	पाऊस	पावसाचे दिवस	पाऊस	पावसाचे दिवस	पाऊस	पावसाचे दिवस	पाऊस	पावसाचे दिवस	पाऊस	
		Number of rainy days	Rainfall	Number of rainy days	Rainfall	Number of rainy days	Rainfall	Number of rainy days	Rainfall	Number of rainy days	Rainfall	Number of rainy days	Rainfall	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1	बहुमंडई—													
	(i) मुंबई	..	0.3	4.1	0.1	2.0	0.1	1.5	0.1	1.5	0.8	18.3	14.2	464.8
	(ii) मुंबई उपनगर	..	0.2	3.1	0.2	1.3	Nil	0.8	0.1	2.5	0.8	17.3	14.7	476.6
2	ठाणे	..	0.2	3.1	0.1	1.0	0.1	0.9	0.2	3.9	0.7	15.6	13.5	413.3
3	रायगड	..	0.3	2.1	0.1	0.9	0.1	1.1	0.3	3.3	1.1	19.1	16.8	579.9
4	रत्नागिरी	..	0.2	3.0	Nil	0.5	0.1	2.1	0.5	8.5	2.3	43.7	20.4	778.1
5	नासिक	..	0.3	4.1	0.2	1.9	0.1	1.6	0.5	5.5	1.2	19.2	8.0	154.1
6	धुळे	..	0.4	6.1	0.2	2.0	0.2	1.9	0.2	2.2	0.7	8.5	6.3	120.4
7	अळगाव	..	0.6	7.6	0.4	3.5	0.4	3.7	0.3	0.2	0.9	2.1	7.2	132.1
8	अहमदनगर	..	0.4	6.0	0.2	2.0	0.3	2.8	0.7	8.0	1.3	17.0	6.4	111.6
9	पुणे	..	0.3	2.9	0.1	1.3	0.2	2.1	0.8	10.3	1.6	22.7	8.4	117.0
10	सातारा	..	0.3	4.9	0.1	1.0	0.4	4.2	1.2	16.4	2.3	32.5	7.2	116.3
11	सांगली	..	0.2	4.1	0.1	0.8	0.5	4.6	1.7	22.3	2.9	43.3	6.5	83.9
12	सोलापूर	..	0.4	6.4	0.3	2.8	0.4	4.0	1.1	12.3	1.7	19.6	6.3	97.7
13	कोल्हापूर	..	0.3	3.3	0.1	0.8	0.6	8.3	2.0	27.8	3.4	51.8	11.9	316.3
14	श्रीरंगनाद	..	0.6	7.4	0.5	4.3	0.5	4.1	0.6	5.8	1.2	16.8	7.7	134.1
15	परभणी	..	0.5	5.7	0.7	7.3	0.5	8.7	0.9	9.8	1.1	16.7	8.0	154.4
16	बीड	..	0.4	3.9	0.3	3.2	0.7	6.6	0.5	4.2	1.3	13.6	7.7	111.5
17	नांदेड	..	0.7	8.9	0.9	12.7	0.7	8.4	0.9	7.6	1.4	12.9	8.2	153.7
18	उस्मानाबाद	..	0.3	5.3	0.3	3.6	0.7	7.4	1.6	16.8	1.8	21.6	8.6	148.1
19	मुलदाणा	..	0.8	9.7	0.7	9.3	0.6	6.6	0.6	6.8	1.0	11.6	7.7	150.0
20	अकोला	..	0.8	10.8	0.9	12.0	0.7	8.4	0.7	7.4	1.0	11.2	8.0	147.9
21	अमरावती	..	1.0	12.6	1.1	15.9	0.9	8.6	0.6	6.5	1.2	12.2	8.1	150.1
22	यवतमाळ	..	0.7	10.5	1.2	16.7	1.0	11.8	1.1	13.1	1.4	15.1	8.8	168.3
23	वर्धा	..	0.9	12.5	1.3	18.5	1.1	11.0	1.1	12.0	1.4	14.6	9.0	187.6
24	नागपूर	..	1.1	15.5	1.7	24.0	1.6	16.3	1.1	13.5	1.4	15.0	9.1	189.3
25	भंडारा	..	1.4	17.7	2.0	28.5	1.3	13.5	1.0	13.6	1.0	8.9	9.3	203.0
26	चंद्रपूर	..	0.7	10.6	1.4	22.9	1.2	14.2	1.4	15.8	1.2	13.0	9.2	200.8

टीप.—जिल्ह्यातील सर्व पर्जन्यमापक केंद्रात नोंदलेल्या पावसाची १९०१ ते १९५० ची सरासरी काढून ती प्रत्येक जिल्ह्यासमोर दर्शविली आहे।

आधार—कृषि संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे।

ENVIRONMENT STATISTICS

TABLE No. 2.1

Monthwise normal number of rainy days and rainfall

(पाऊस मिलीमिटर मध्ये)
(Rainfall in millimetres)

जुलै July		ऑगस्ट August		सप्टेंबर September		ऑक्टोबर October		नोव्हेंबर November		डिसेंबर December		एकूण वार्षिक Total for year		District
पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Number of rainy days	पाऊस Rainfall	
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
22.2	613.4	18.2	328.9	12.6	286.0	3.0	64.5	0.8	17.5	0.3	2.3	72.7	1,804.8	Greater Bombay—
25.4	725.9	21.5	414.8	14.4	295.7	3.0	75.7	0.7	15.7	0.2	0.8	80.3	2,029.6	(i) Bombay
25.4	903.1	22.7	512.3	14.6	303.0	3.3	78.9	0.8	21.7	0.2	1.8	81.8	2,258.6	(ii) Bombay Suburban
26.9	1,113.9	24.7	706.7	16.6	396.2	4.6	107.1	1.2	23.5	0.3	2.5	92.9	2,966.3	Thane
27.8	1,205.6	24.8	687.9	17.3	412.9	6.1	119.8	1.9	38.1	0.3	3.2	107.7	3,305.7	Raigad
14.5	339.9	11.5	221.4	9.4	180.0	3.4	60.9	1.4	28.8	0.4	4.6	50.9	1,022.0	Ratnagiri
13.3	211.2	10.1	133.3	7.3	131.1	2.0	34.7	1.0	17.3	0.4	5.5	42.1	674.0	Nashik
12.8	209.9	10.0	149.4	8.0	151.3	12.1	38.9	1.3	23.0	0.5	7.0	44.5	740.7	Dhule
7.2	98.3	5.4	72.7	7.9	161.3	3.4	58.8	1.7	34.0	0.5	6.3	35.5	578.8	Jalgaon
14.3	390.3	11.5	240.9	9.7	188.5	4.5	77.6	1.7	31.7	0.4	5.0	53.3	1,150.3	Ahmadnagar
12.6	243.3	9.5	133.4	7.5	126.4	4.9	79.4	2.1	39.0	0.5	6.4	48.6	803.2	Pune
10.6	129.9	8.2	90.4	7.0	114.9	5.5	88.5	2.1	35.3	0.5	6.7	45.6	624.8	Satara
6.4	81.9	5.5	83.0	8.4	168.5	4.1	76.1	1.9	33.4	0.5	7.6	37.0	584.3	Sangli
20.8	731.2	17.5	427.5	10.9	198.2	6.9	119.1	2.5	40.3	0.5	6.9	77.3	1,931.5	Solapur
11.7	173.5	8.9	122.7	8.9	170.2	3.0	47.0	1.6	31.0	0.5	8.9	45.9	725.8	Kolhapur
11.7	208.3	8.9	152.9	8.1	173.5	2.7	44.5	1.4	30.5	0.4	8.7	44.9	821.0	Aurangabad
7.9	113.5	6.5	103.7	9.5	214.5	3.2	52.7	2.0	33.0	0.4	8.0	40.5	668.4	Parbhani
12.7	215.4	11.0	195.3	9.6	215.1	2.8	42.9	1.4	21.6	0.5	6.6	50.8	901.1	Beed
11.3	160.8	10.2	149.3	10.7	210.8	3.7	54.4	1.3	23.9	0.6	8.4	51.1	809.9	Nanded
13.0	219.1	9.7	147.6	7.0	157.1	2.5	44.3	1.5	27.8	0.8	11.7	46.8	802.8	Osmanabad
13.3	247.5	10.1	169.1	8.2	157.7	2.4	39.0	1.4	26.1	0.7	9.6	48.2	846.5	Buldhana
13.3	258.3	10.2	182.0	8.5	157.0	2.4	43.1	1.2	22.6	0.8	8.4	49.3	877.3	Akola
4.8	295.7	11.5	206.7	8.9	179.6	2.6	45.0	1.3	21.7	0.6	7.4	53.9	991.6	Amravati
15.1	341.2	11.7	227.9	9.7	186.7	2.6	49.5	1.1	19.9	0.7	8.9	55.6	1,090.3	Yavatmal
16.1	362.0	13.2	276.9	9.8	186.9	2.8	52.0	1.0	18.1	0.5	6.5	59.4	1,175.0	Wardha
18.1	477.7	15.7	399.4	10.7	209.1	2.7	49.9	1.4	18.8	0.6	5.5	65.2	1,446.4	Nagpur
18.0	470.4	15.4	366.0	10.5	205.7	2.9	58.2	1.0	16.2	0.3	4.6	63.2	1,397.6	Bhandara
														Chandrapur

Note.— The figures shown against each district are simple averages of the rainfall recorded from all the rain-gauge stations of the district and are based on 50 years data of 1901 to 1950.

Source.— Director of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तबता क्रमांक/TABLE No. 2.2

महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या केंद्रातील तपमान
Temperature at different centres in Maharashtra State

(1987)

(सेल्सिअस डिग्रीमध्ये/In degree celcius)

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्र	कमाल तपमान Maximum temperature	महिना Month	किमान तपमान Minimum temperature	महिना Month	Centre
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	कुलाबा (बृहस्पतंबई)	37.8	मे/May	17.9	जानेवारी/January	Colaba (Greater Bombay)
2	सांता क्रुझ (बृहस्पतंबई)	38.4	मे/May	15.2	जानेवारी/January	Santacruz (Greater Bombay)
3	ढहाणू (ठाणे)	37.3	ऑक्टो/October	15.9	डिसेंबर/December	Dahanu (Thane)
4	अलिबाग (रायगड)	36.9	मे/May	12.4	डिसेंबर/December	Alibag (Raigad)
5	भीरा (रायगड)	43.0	जून/June	13.7	जानेवारी/January	Bhira (Raigad)
6	हर्ण (स्लागिरी)	35.2	एप्रिल/April	19.8	जानेवारी/January	Harnai (Ratnagiri)
7	स्लागिरी	36.2	मे/May	17.0	जानेवारी/January	Ramagiri
8	देवगड (स्लागिरी)	37.8	मे/May	14.5	डिसेंबर/December	Devgad (Ratnagiri)
9	मालेगांव (नाशिक)	43.2	मे/May	8.0	डिसेंबर/December	Malegaon (Nashik)
10	ओझर (नाशिक)	41.8	मे/May	6.4	डिसेंबर/December	Ozar (Nashik)
11	नंदुरबार (धुळे)	42.6	मार्च/March	13.5	मार्च/March	Nandurbar (Dhule)
12	जळगांव	44.9	मे/May	8.8	डिसेंबर/December	Jalgaon
13	अहमदनगर	41.5	मार्च/March	6.7	डिसेंबर/December	Ahmadnagar
14	पुणे	41.6	एप्रिल/April	8.8	डिसेंबर/December	Pune
15	लोहागाव (पुणे)	42.4	मार्च/March	11.0	जानेवारी/January	Lohgaon (Pune)
16	वानोरी (अएफएमसी, पुणे)	42.0	एप्रिल/April	7.0	डिसेंबर/December	Wanori (AFMC, Pune)
17	बारामती (पुणे)	41.8	एप्रिल/April	9.2	डिसेंबर/December	Baramati (Pune)
18	महाबळेश्वर (सातारा)	35.1	एप्रिल/April	8.3	जानेवारी/January	Mahabaleshwar (Satara)
19	सांगली	40.1	एप्रिल/April	8.5	डिसेंबर/December	Sangli
20	जेऊर (सोलापूर)	43.6	मे/May	7.1	डिसेंबर/December	Jeur (Solapur)
21	सातारा	39.9	एप्रिल/April	10.0	डिसेंबर/December	Satara
22	सोलापूर	43.1	एप्रिल/April	10.8	डिसेंबर/December	Solapur
23	कोल्हापूर	40.9	एप्रिल/April	11.5	डिसेंबर/December	Kolhapur
24	औरंगाबाद	40.6	मे/May	11.0	डिसेंबर/December	Aurangabad
25	चिखलठाणा (औरंगाबाद)	42.0	एप्रिल/April	6.8	डिसेंबर/December	Chikhalthana (Aurangabad)
26	उस्मानाबाद	43.2	एप्रिल/April	9.4	डिसेंबर/December	Osmanabad
27	परभणी	43.8	एप्रिल/April	8.7	डिसेंबर/December	Parbhani
28	बीड	40.3	मे/May	7.6	डिसेंबर/December	Beed
29	नांदेड	43.9	मे/May	7.0	डिसेंबर/December	Nanded
30	बुलढाणा	39.8	मे/May	12.2	डिसेंबर/December	Buldhana
31	अकोला (विमानतळ)	44.5	मे/May	9.0	डिसेंबर/December	Akola (Airport)
32	अकोला (शहर)	43.1	मे/May	10.2	डिसेंबर/December	Akola (City)
33	अमरावती	42.4	जून/June	14.0	डिसेंबर/December	Amravati
34	यवतमाळ	43.1	जून/June	12.0	डिसेंबर/December	Yavatmal
35	पुसद (यवतमाळ)	43.4	जून/June	10.4	डिसेंबर/December	Pusad (Yavatmal)
36	वर्धा	43.0	जून/June	11.2	डिसेंबर/December	Wardha
37	नागपूर (विमानतळ)	44.4	जून/June	9.5	डिसेंबर/December	Nagpur (Airport)
38	नागपूर (शहर)	44.1	मे/May	12.5	डिसेंबर/December	Nagpur (City)
39	गोंदिया (भंडारा)	45.2	जून/June	11.8	डिसेंबर/December	Gondia (Bhandara)
40	चंद्रपूर	44.9	जून/June	8.8	डिसेंबर/December	Chandrapur
41	ब्रह्मपुरी (चंद्रपूर)	44.6	जून/June	10.7	डिसेंबर/December	Brahmapuri (Chandrapur)
42	सिरोंचा (गडचिरोली)	44.2	जून/June	12.3	डिसेंबर/December	Sironcha (Gadchiroli)

टीप.—केंद्रातील नावे केंद्र ज्या जिल्ह्यात आहे त्या जिल्हाची आहेत.

Note.—The names in the brackets indicate the district in which the Centre is located.

स्रोत.—विभागीय हवामान शास्त्र कार्यालय, नागपूर आणि मुंबई.

Source.—Regional Meteorological Centres, Nagpur and Bombay.

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तबता क्रमांक/TABLE No. 2.3

निरनिराळ्या केंद्रांनुसार सापेक्ष आर्द्रता

Relative humidity of different centres in Maharashtra state

(1987)

(टक्केवारी/Percentage)

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्र (2)	सापेक्ष आर्द्रता/Relative humidity				केंद्र Centre (1)
		कमाल Highest (3)	महिना Month (4)	किमान Lowest (5)	महिना Month (6)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(1)
1.	सांताक्रुझ (बृहन्मुंबई)	98	ऑक्टोबर, जून, सप्टेंबर, नोव्हेंबर/ October, June, September, November	08	मार्च/March	Santacruz (Gr. Bombay)
2.	कुलाबा (बृहन्मुंबई)	98	ऑगस्ट/August	13	डिसेंबर/December	Colaba (Gr. Bombay)
3.	दहाणू (ठाणे)	100	एप्रिल, जून/April, June	0	मार्च, एप्रिल/March, April	Dahanu (Thane)
4.	अलिबाग (रायगड)	96	जून, डिसेंबर/June, December	35	ऑक्टोबर, डिसेंबर/October December	Alibag (Raigad)
5.	रत्नागिरी	100	जुलै, नोव्हेंबर/July, November	05	ऑगस्ट/August	Ratnagiri
6.	ओझर (नाशिक)	99	एप्रिल, मे, ऑक्टोबर/April, May, October	05	एप्रिल/April	Ozar (Nashik)
7.	पुणे	100	डिसेंबर/December	08	एप्रिल/April	Pune
8.	सोलापूर	99	ऑक्टोबर/October	0	जानेवारी/January	Solapur
9.	बुलढाना	100	फेब्रुवारी, ऑगस्ट, सप्टेंबर, डिसेंबर/ February, August, September, December	9	फेब्रुवारी, एप्रिल/ February, April	Buldhana
10.	अकोला (विमानतळ)	100	ऑक्टोबर/October	7	मे/May	Akola (Airport)
11.	अकोला (शहर)	100	ऑगस्ट, ऑक्टोबर/August, October	7	मार्च/March	Akola (City)
12.	अमरावती	100	जानेवारी, ऑगस्ट/January, August	6	एप्रिल/April	Amravati
13.	यवतमाळ	100	ऑगस्ट/August	5	एप्रिल/April	Yavatmal
14.	पुसद (यवतमाळ)	96	ऑगस्ट, ऑक्टोबर/August, October	7	एप्रिल, मे/April, May	Pusad (Yavatmal)
15.	वर्धा	100	नोव्हेंबर/November	6	एप्रिल/April	Wardha
16.	नागपूर (विमानतळ)	98	जून, जुलै/June, July	5	एप्रिल/April	Nagpur (Airport)
17.	गोंदिया (भंडारा)	100	ऑगस्ट/August	7	एप्रिल, ऑक्टोबर April, October	Gondia (Bhandara)
18.	चंद्रपूर	98	ऑगस्ट/August	1	मार्च/March	Chandrapur
19.	ब्राम्हपुरी (चंद्रपूर)	100	जुलै, ऑगस्ट, सप्टेंबर/July, August, September	10	एप्रिल/April	Brahmapuri (Chandrapur)
20.	सिरोंचा (गडचिरोली)	93	जुलै/July	8	मे/May	Sironcha (Gadchiroli)

आधार.—विभागीय हवामान शास्त्र कार्यालय, नागपूर व मुंबई.

Source.—Regional Meteorological Centres, Nagpur and Bombay.

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तबला क्रमांक/TABLE No. 2.4

विविध केंद्रांचे ठिकाणी पडलेला पाऊस/Rainfall at different Centres

(1987)

(पाऊस मिलीमिटरमध्ये/Rainfall in Millimetres)

अनुक्रमांक Serial No.	केंद्र	जानेवारी January		फेब्रुवारी February		मार्च March		एप्रिल April		मे May		जून June		जुलै July		Centre
		पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
I. बृहमंभई जिल्हा—																
I. Gr Bombay District.																
1	मुंबई (कुलाबा) वे.	419.5	14	690.7	20	Bombay Colaba(O)
2	सांताक्रुस (वे.)	472.2	14	698.8	26	Santacruz (O)
3	अंधेरी (त)	76.0	5	140.0	15	Andheri (T)
4	बोरिवली (त)	511.8	14	690.2	22	Borivali (T)
II. ठाणे जिल्हा—																
II. Thane District																
1	ठाणे	491.2	13	648.0	28	Thane
2	कल्याण	161.0	12	720.0	27	Kalyan
3	मुरबाड	102.0	9	395.0	21	Murbad
4	भिवंदी	277.0	12	585.0	25	Bhiwandi
5	बसई	564.0	15	510.0	21	Bascin
6	दादा	276.1	16	843.7	25	Wada
7	शाहापूर	206.4	13	687.5	30	Shahapur
8	बहाणू	230.1	12	574.1	21	Dahanu
9	माहिम (पालघर)	339.0	12	510.0	22	Mahim Palghar
10	अव्हार	178.2	13	771.4	27	Jawhar
11	मोखाडा	10.0	1	15.0	1	208.3	9	745.0	23	Mokhada
12	रहानू (वे.)	236.5	12	574.1	21	Dahanu (O)
13	उल्हासनगर	265.0	12	625.0	23	Ulhasnagar
14	तळामरी	114.5	10	466.0	23	Talasaray
III. रायगड जिल्हा—																
III. Raigad District																
1	अलिबाग	466.7	15	794.7	20	Alibag
2	पनवेल	369.0	14	891.2	26	Panvel
3	खालापूर	5.0	1	331.0	14	665.4	25	Khalapur
4	माथेरान	508.6	19	1,332.6	31	Matheran
5	उरण	663.0	13	739.0	23	Uran

6	पेण	472.2	14	745.4	24	Pen
7	महाड	124.0	4	583.0	16	26	Mahad
8	माणगाव	469.5	13	822.5	24	Mangaon
9	रोडा	594.0	14	822.0	28	Roha
10	पोलादपूर	45.0	3	541.0	14	31	Poladpur
11	मुसुंड	509.0	13	804.0	21	Murud
12	श्रीवर्धन	557.5	12	896.5	23	Shrivardhan
13	म्हसाळा	580.0	15	1,030.2	27	Mhasala
14	करजत	293.1	13	859.8	30	Karjat
15	सुधागड-पाली	637.0	20	104.2	31	Sudhagad-Pali

IV. रत्नागिरी जिल्हा—

1	मंडणगाव	605.0	13	1,296.2	30	Mandangad
2	धापोली	4.0	1	954.0	13	26	Dapoli
3	हर्णे	19.0	1	679.7	15	21	Harnai
4	खेड	22.0	2	655.0	13	27	Khed
5	शिंपळण	568.0	15	1,146.0	27	Chiplun
6	गुहागर	547.0	17	658.0	24	Guhagar
7	रत्नागिरी (वे.)	2.7	1	22.7	3	857.3	20	28	Ratnagiri (O)
8	राजापूर	20.0	3	978.0	21	27	Rajapur
9	लांजा	17.0	1	41.0	3	703.0	22	28	Lanja
10	कुडाळ	987.0	19	1,053.0	27	Kudal
11	वेगुर्ला (वे)	2.7	18	1,028.0	..	Vengurla (O)
12	देवसख	656.0	17	1,198.0	28	Devrukh

V. सिंधुदुर्ग जिल्हा—

1	सिंधुदुर्ग	1,029.0	18	671.0	2	Singhdurg
2	देवगाड (पी.डी.ओ.)	657.0	17	1,198.0	28	Deogad (P.D.O.)
3	कणकवली (बी.डी.ओ.)	67.0	5	711.0	17	28	Kankavali
4	मालवण (बी.डी.ओ.)	773.8	17	410.2	15	Malwan
5	वेगुर्ला (वे)	1,029.0	18	671.0	21	Vengurla (T)
6	सावंतवाडी	96.9	21	687.7	26	Sawantwadi

VI. नाशिक जिल्हा—

1	निफाड	28.0	1	96.0	7	70.0	7	Niphad
2	पिंपळगाव बसवंत	59.8	5	150.2	3	Pimpalgaon Baswant.
3	नाशिक (त.)	6.8	1	74.5	7	224.9	11	Nashik (T)
4	येवले	36.0	3	159.0	5	20.0	3	Yeole
5	चंद्र	42.0	1	7.0	1	..	43.1	4	152.0	8	81.1	9	Chandur
6	कोळेगावमाळ	5.0	1	3.2	1	..	42.4	3	149.0	5	37.1	5	Kolegaonmal
7	नांदगाव	4.0	1	3.0	1	..	9.0	2	127.0	6	42.0	6	Nandgaon
8	मालेगाव (वे.)	60.8	4	153.2	6	107.3	5	Malegaon (O)

IV. Ratnagiri District

V. Sindhudurg District

VI. Nashik District

तबता क्रमांक/TABLE No. 2.4 ---contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
VI. नाशिक जिल्हा-चालू																
9	दिहोरी	155.9	5	232.8	7	Dindori
10	सुरगणा	14.0	1	224.0	10	640.0	23	Surgana
11	कळवण	114.5	6	91.0	6	Kalvan
12	सटापा (वागलाण)	37.0	3	62.0	5	40.0	4	Satana (Baglan)
13	ओन्नर (वे.)	43.8	3	79.3	5	115.6	7	Ozar (O)
14	इगतपुरी	199.6	14	907.0	30	Igatpuri
15	सिन्नर	10.8	1	67.0	3	88.0	6	54.2	3	Sinnar
16	पेठ	100.0	10	596.5	25	Peth
VII. धुळे जिल्हा---																
1	धुळे (त.)	16.3	2	160.5	6	81.2	8	Dhule (T)
2	साकी	221.2	8	105.6	6	Sakri
3	पिंपलनेर	32.0	4	226.0	4	109.7	8	Pimpalner
4	नंदुरबार (म.)	..	2.5	1	1	20.5	3	59.9	6	80.3	6	Nandurbar (T)
5	नवापुर	93.6	6	273.2	12	Nawapur
6	तळोदा	132.7	5	58.8	8	Taloda
7	शहादा	70.9	2	217.1	5	49.0	6	Shahada
8	शिरपुर	36.0	2	66.0	4	105.0	3	Shirpur
9	सिंदखेडा	25.0	2	187.0	6	146.0	3	Sindkheda
10	अककलकुवा	9.0	2	102.0	5	132.6	9	Akkalkuwa
VIII. जालगाव जिल्हा---																
1	चालीसगाव	34.0	3	15.0	1	32.0	2	354.1	7	127.3	7	Chalisgaon
2	पाचोरा	15.0	2	23.5	3	158.2	5	164.4	11	Pachora
3	भदगाव	132.0	5	194.6	13	Bhadgaon
4	चोपडा	11.0	1	7.0	1	131.4	6	53.0	4	Chopda
5	अमळनेर	23.0	3	118.0	8	150.2	9	Amalner
6	पारोळा	22.0	2	3.1	29.0	2	158.0	7	121.6	7	Parola
7	जामनेर	72.7	2	37.3	2	216.5	8	41.7	6	Jamner
8	भुसावळ	22.8	3	26.0	4	12.0	1	76.2	6	14.8	1	Bhusawal
9	एदलाबाद	8.0	1	15.9	1	89.8	6	86.6	3	Etlabad

10	साबळ	13.0	1	67.0	2	113.0	8	90.1	6	Yawal	
11	रावेर	10.0	1	3.0	1	41.0	8	63.0	4	Raver	
12	एरंडोळ	7.0	1	11.0	1	161.0	6	114.0	5	Erandoal	
IX. अहमदनगर जिल्हा—																
1	अहमदनगर (वे.)	8.8	2	10.0	1	50.2	3	49.2	5	Ahmednagar(O)	
2	पारनेर	Parner	
3	श्रीगोंदे	20.9	1	Shrigonde	
4	कर्जत	36.0	4	131.0	4	39.0	2	Karjat	
5	जामखेड	68.0	5	14.0	2	Jamkhed	
6	शेवगाव	9.6	1	25.5	5	41.5	5	Shevgaon	
7	पायरी	93.0	7	93.0	4	Pathardi	
8	नेवासे	9.0	1	11.7	2	43.0	5	209.3	8	Newase	
9	राहुरी	104.0	5	155.0	1	Rahuri	
10	संगमनेर	29.4	4	15.0	2	Sangamner	
11	अकोला	71.0	3	19.0	2	Akola	
12	कोपरगाव	78.1	3	19.2	3	Kopargaon	
13	श्रीरामपूर	106.0	3	9.0	1	159.0	9	23.1	9	Shrirampur	
14	मिरजगाव	112.5	5	631.8	12	169.7	2	Mirajgaon	
X. पुणे जिल्हा—																
1	लोहगाव विमानतळ (वे.)	4.2	1	116.8	7	58.8	5	47.6	4	Lohgaon Aero-drome(O)
2	पुणे (वे.)	5.2	1	2.5	1	4.0	1	77.4	6	72.7	7	61.0	6	Pune (O)
3	वडगाव-मावळ	218.2	8	133.6	12	Vadgaon-Mawal	
4	पौड-मुळशी	24.0	1	114.4	5	175.0	11	296.6	21	Poud-Mulshi
5	जुन्नर	42.0	3	95.9	8	Junnar	
6	वासवडी (वे.)	5.6	1	3	Wanwadi (O)	
7	भोर	9	Bhor	
8	घोडागाव	57.8	6	54.7	2	93.2	6	Ghodagaon	
9	जेजुरी	54.6	4	139.0	6	62.3	1	Jejuri	
10	लोणावळा	99.0	4	17.0	1	6.0	31	Lonawala	
11	खेड	42.0	2	251.0	16	1,026.0	5	Khed	
12	शिरूर	117.6	4	103.8	5	36.6	..	Shirur	
13	बारामती	57.2	5	52.4	6	..	1	Baramati	
14	बारामती (वे.)	6.8	1	82.7	4	7.0	..	Baramati (O)	
15	इंदापूर	24.1	3	61.1	6	..	4	Indapur	
16	दोंड	50.3	4	35.6	5	Daund	
17	सासवड (पुरंदर)	5.2	1	41.0	2	73.0	4	Saswad (Purandar)	
18	आळंदी	36.0	1	68.6	4	37.5	7	Alandi	
19	वेरूहे	53.0	4	52.3	27	Welhe	
20	तळेगाव	101.0	5	247.0	14	658.0	..	Talegaon	
XI. सातारा जिल्हा—																
1	सातारा (वे.)	72.4	5	214.0	2	Satara (O)	
2	कोरेगाव	12.0	1	10.4	1	26.6	6	68.0	5	169.8	8	Koregaon
3	वाई	18.0	1	33.2	3	79.0	9	Wai	
4	पाचगणी	64.1	1	8.2	1	76.5	5	447.8	19	1,649.8	31	Panchgani

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 24 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
XI. सातारा जिल्हा—चालू																
5	मेढा (जावळी)	18.3	1	71.0	4	101.7	11	453.7	26	Medha (Jaoli)
6	महाबळेश्वर	64.1	1	8.4	1	90.0	6	509.2	20	1,650.1	31	Mahabaleshwar
7	कराड	33.8	3	104.8	4	25.2	1	132.6	8	Karad
8	दहिवाडी (माण)	4.0	1	63.0	4	251.0	8	91.0	7	Dahiwadi (Man)
9	वदुज	22.8	1	24.8	2	72.4	7	91.0	6	Vaduj
10	खंडाळा	21.0	1	21.2	2	11.4	2	49.0	6	50.4	4	Khandala
11	फळटण	77.1	5	23.1	4	Phaltan
12	सातारा (त.)	5.4	1	31.0	1	39.1	4	65.0	5	213.8	14	Satara (T)
XI. Satara District—cont.																
XII. सांगली जिल्हा—																
1	मीरज	81.5	7	97.0	6	61.5	7	Miraj
2	जत	11.0	1	59.4	8	93.3	7	26.1	4	Jath
3	इस्लामपूर	46.4	1	70.0	4	76.0	4	107.0	8	Islampur
4	कवठे महाकाळ	1	5.2	25.8	2	59.9	6	25.4	4	Kawathe
5	वीटा (खानापूर)	9.3	1	23.0	2	74.0	6	44.6	5	96.2	6	Vita (Khanapur)
6	तासगाव	21.0	1	93.0	8	127.0	7	60.0	6	Tasgaon
7	शिराळा	168.0	9	145.0	8	204.0	12	Shirala
8	आटपाडी	2.5	1	80.4	3	130.9	7	97.9	5	Atpadi
9	सांगली	66.2	5	100.8	5	62.0	5	Sangli
XII. Sangli District																
XIII. सोलापूर जिल्हा—																
1	सोलापूर (वे.)	46.0	1	33.8	5	125.3	8	90.7	7	Solapur (O)
2	बाशी	26.4	3	101.2	9	38.8	7	Barshi
3	अक्कलकोट	42.0	5	162.0	5	90.0	8	Akkalkot
4	जेऊर (वे.)	3.0	1	41.1	5	37.8	5	31.7	6	Jeur (O)
5	मोहोळ	61.0	3	87.6	3	85.6	7	Mohol
6	माढा	32.0	4	94.0	4	44.7	6	Madha
7	करमाळा	3.6	1	42.5	4	61.2	3	73.3	4	Karmala
8	पंढरपूर	178.3	8	94.5	6	Pandharpur
9	सांगोला	3.8	1	38.0	5	79.6	9	31.0	5	Sangola
10	माळशिरस	71.0	4	18.0	2	Malshiras
11	मंगळवेढा	154.4	8	63.8	5	Mangalwedha
XIII. Solapur District																
XIV. कोल्हापूर जिल्हा—																
1	कोल्हापूर (वे.)	10.3	1	3.9	1	49.7	5	130.1	10	223.6	13	Kolhapur (O)
2	हातकणगे	16.0	1	102.5	5	152.5	7	161.8	10	Hatkanangate
3	शिरोळ	18.0	1	50.0	1	17.0	1	109.0	6	134.0	6	96.0	9	Shirol
4	गगनबावदा	61.0	3	914.0	22	1,608.0	30	Gaganbavada
XIV. Kolhapur District																

5	बाहुवाडी	7.0	1	38.0	2	120.0	6	289.0	18	1,447.0	
6	गारगोटी	72.0	6	185.0	16	448.0	
7	पन्हाळा	10.8	1	17.6	1	12.0	1	92.2	4	187.5	15	423.0
8	कागळ	8.0	1	27.0	1	118.0	5	112.0	15	168.0
9	गढहिंगलज	17.0	1	60.0	3	72.0	6	131.0	11	159.0
10	राधानगरी	21.0	1	61.0	4	391.0	20	1,013.0	
11	भाजरा	32.0	2	94.0	9	193.0	13	430.0
12	चांदगढ	5.2	1	11.0	1	21.0	2	41.2	3	241.0	19	693.3

XV. औरंगाबाद जिल्हा—

1	खुलदाबाद	10.4	1	29.2	2	174.9	8	119.2
2	वैजापूर	14.0	1	34.0	4	157.2	7	56.2
3	सोयगाव	149.0	6	90.4
4	चिक्कळठाणा	10.1	2	4.5	1	..	51.6	4	123.6	8	152.0
5	सिल्लोड	115.2	10	201.1
6	गंगापूर	29.5	2	14.2	2	157.2	10	418.2
7	कन्नड	7.0	1	19.0	2	24.5	3	293.6	11	66.0

XVI. जालना जिल्हा—

1	जालना
2	जाफराबाद
3	भोकरदन
4	अंबड
5	पारतूर

XVII. परभणी जिल्हा—

1	परभणी (वे.)	29.9	1	3.5	1	17.2	2	150.8	9	160.2	
2	कळमनुरी	27.6	2	189.0	9	115.0	
3	हिंगोली	308.0	9	112.0	
4	जिंतूर	49.6	3	10.6	2	7.2	1	..	23.3	4	256.6	7	126.2	
5	पाथरी	17.8	2	16.0	1	48.0	6	172.3	9	149.2
6	सिद्धेश्वर कॅम्प	308.0	9	112.0	
7	गंगालेड	155.4	10	138.4	
8	बसमथ	19.5	2	8.2	1	15.2	1	324.0	8	210.5	

XVIII. बीड जिल्हा—

1	बीड कलेक्टर	106.0	6	110.8
2	मोमिनाबाद	97.7	7	120.8
3	गेवराई	20.6	2	170.8	3	135.8
4	पाटोडा	2.5	1	59.0	5	114.1	6	82.1
5	माजलेगाव	25.0	3	37.2	4	157.0	8	165.8
6	रोटी	14.0	1	92.0	5	22.0
7	आम्टी	18.0	2	133.5	6	45.5
8	बीड (वे.)	5.2	1	30.0	2	143.6	6	70.4
9	कैज	5.0	1	31.0	3	..	34.2	2	135.1	7	91.0

XV. Aurangabad District.

10	Khuldabad
3	Vaijapur
8	Soegaon
11	Chikhalthana
9	Sillod
6	Gangapur
8	Kannad

XVI. Jalna District.

..	Jalna
..	Jafferabad
..	Bhokardan
..	Ambad
..	Partur

XVII. Parbhani District.

9	Parbhani (O)
11	Kalamnuri
8	Hingoli
8	Jintur
9	Pathri
8	Siddheshwar Camp
12	Gangakhed
11	Basmath

XVIII. Beed District.

8	Beed Collector
10	Mominabad
7	Gevrai
6	Patoda
8	Manjlegaon
2	Roti
3	Asthi
6	Beed (O)
9	Kajj

तबता क्रमांक/TABLE No. 2.4 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
XIX. Nanded District																
XIX. नांदेड जिल्हा—																
1	भोकर	140.6	6	142.4	10	Bhokar
2	वदगाव	79.0	8	212.0	13	Hadgaon
3	नांदेड (वे.)	6.5	1	5.8	1	5.3	1	13.6	1	273.5	4	154.2	13	Nanded (O)
4	मुखेड	150.7	9	130.9	10	Mukhed
5	बिलोली	168.8	12	240.0	11	Billoli
6	किनवट	132.0	6	175.0	12	Kinwat
7	कंधार	11.0	1	14.3	1	124.3	8	131.9	8	Kandhar
8	देगलूर	19.0	1	31.2	5	178.8	10	126.1	10	Deglur
XX. Osmanabad District																
XX. उस्मानाबाद जिल्हा—																
1	भूम	9.0	2	43.1	4	185.1	12	82.6	8	Bhoom
2	परांडा	13.8	1	4.6	1	65.0	5	57.2	5	110.0	5	Paranda
3	कळंब	48.6	4	132.5	4	63.8	4	Kalam
4	तुळजापूर	144.8	9	172.0	11	Tuljapur
5	उस्मानाबाद (त.)	9.0	2	35.0	3	101.9	11	110.2	7	Osmanabad (T)
XXI. Latur District																
XXI. लातूर जिल्हा—																
1	औसा	7.0	1	24.0	2	121.0	10	82.8	10	Ausa
2	अहमदपूर	2.8	1	22.0	1	45.0	4	181.1	11	142.5	11	Ahmedpur
3	उदगीर	78.4	3	149.4	12	182.4	12	Udgir
4	लातूर (त)	23.0	1	54.0	5	135.0	11	144.0	10	Latur (T)
5	निलंगा	4.0	1	137.0	11	162.0	9	Nilanga
XXII. Buldana District																
XXII. बुलढाणा जिल्हा—																
1	बुलढाणा (वे.)	19.6	3	10.4	2	29.4	3	209.8	9	156.0	9	Buldana (O)
2	मलकापूर	165.0	7	47.0	4	Malgapur
3	मेहेकर	290.3	8	115.0	5	Mehekar
4	नांदुरा	13.0	1	7.0	1	14.4	1	6.0	1	201.0	8	78.4	7	Nandura
5	डोनेगाव	257.5	10	192.5	10	Donegaon
6	जळगाव	99.2	5	63.0	5	Jalgaon
7	खामगाव	242.0	7	129.0	6	Khamgaon
8	जेगाव	15.6	1	8.0	1	10.4	1	148.0	9	56.4	6	Shegaon
9	चिखली	412.0	13	175.0	10	Chikhali
10	देऊळगावराजा	184.2	9	246.8	13	Deulgaonraja

XXII. Akola District—

1	अकोला सिटी (वे.)	12.2	2	9.6	1	217.2	9	65.4
2	बाळापुर	22.2	1	5.2	1	191.9	8	60.8
3	आकोट	25.6	2	30.2	4	123.8	5	109.9
4	वासिम	5.0	1	16.0	1	17.0	2	8	159.2
5	मंगरुळपीर	17.6	2	49.0	5	58.6
6	अकोला विमानतळ (वे.)	37.4	3	7.6	2	9.9	2	9	98.1
7	तेल्हारा	43.0	2	11.9	2	3.3	1	27.0	1	7	173.0
8	पतुर	118.0	3	27.0	2	18.0	2	8	207.0
9	कारंजा	10	124.5

XXIV. Amravati District—

1	अमरावती (वे.)	6.8	1	24.4	2	5.6	1	9	59.9
2	बडनेरा	5	47.3
3	मोर्शी	9	155.2
4	चांदूर रेल्वे	21.4	1	6	102.4
8	अचलपूर	93.2	4	4	106.6
5	दर्यापूर	35.9	4	26.0	2	6	35.0
6	अंजनगाव सुरजी	26.7	3	7	46.2
7	चांदूर बाजार	45.1	1	4	27.9

XXV. Yavatmal District—

1	यवतमाळ (वे.)	72.8	2	14.6	2	29.7	2	9	157.3
2	वणी	29.0	1	5	55.3
3	दारव्हा	8.0	1	4.0	1	11.0	2	3	119.0
4	पुसद	18.5	2	12.0	2	3.5	1	39.5	5	11	70.5
5	कळंब	21.8	3	9.2	2	2	108.2
6	पांढरकवडा	4	120.2
7	दिग्रस	6	130.0
8	नेर	56.0	3	5	190.0

XXVI. Wardha District—

1	वर्धा (वे.)	5.2	1	16.4	2	12.8	3	31.8	3	7	94.6
2	हिंगणघाट	34.4	2	21.2	3	3	118.8
3	आर्वा	18.0	2	13.5	2	14.1	2	10	196.8

XXIII. Akola District.

7	Akola City (O)	
6	Balapur	
9	Akot	
11	Washim	
6	Mangrulpir	
9	Akola Aero-drome. (O)	
7	Telhara	
8	Patur	
9	Karanja	

XXIV. Amravati District.

7	Amravati (O)	
4	Badnera	
10	Morshi	
7	Chandur Railway.	
3	Achalpur	
5	Daryapur	
7	Anjangaon Surji	
4	Chandur Bazar	

XXV. Yavatmal District.

10	Yavatmal (O)	
6	Wani	
8	Darvha	
9	Pusad	
6	Kalamb	
7	Pandharkawda	
9	Digras	
5	Ner	

XXVI. Wardha District.

9	Wardha (O)	
8	Hinganghat	
9	Arvi	

तथता क्रमांक/TABLE No. 2.4—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
XXVII. नागपूर जिल्हा—																
1	नागपूर विमानतळ (वे.)	37.9	3	10.2	1	24.5	2	22.2	3	107.5	9	244.1	11	Nagpur Airport (O.)
2	नागपूर फार्म	44.3	4	14.0	2	129.8	8	166.0	11	Nagpur Farm
3	नागपूर (त.)	26.0	2	11.8	2	41.2	6	26.0	4	253.6	13	Nagpur (T.)
4	काटोल	46.8	3	42.7	2	20.2	4	73.0	7	157.6	8	Katol
5	सावनेर	68.5	6	16.9	3	23.5	4	132.0	9	Saoner
6	खिंडशी	63.0	4	11.4	3	9.4	1	10.6	2	75.2	8	230.0	16	Khindsi
7	थारसा	42.8	4	10.5	2	18.4	1	104.8	4	265.7	14	Tharsa
8	रामटेक	63.3	4	9.4	1	12.7	2	75.8	8	230.1	16	Ramtek
9	पारसीवनी	52.2	2	3.4	1	53.3	5	164.7	10	Parseoni
XXVIII. भंडारा जिल्हा—																
1	गोंदिया (वे.)	34.2	3	17.9	2	19.3	2	10.3	1	49.6	4	305.8	16	Gondia (O.)
2	खारबुंद	54.0	3	15.0	4	4.0	4	22.0	2	16.0	2	386.0	17	Kharbund
3	चान्दपूर	161.4	4	16.2	2	16.0	3	10.0	1	130.0	4	215.0	15	Chandpur
4	बोदलकसा	35.0	4	33.0	2	21.0	3	300.0	12	Bodalkasa
5	चोरखामग्रा	29.0	1	22.0	2	78.2	6	200.1	14	Chorkhamgra
6	देवरी	24.6	2	11.0	2	18.4	2	5.4	1	36.2	3	311.4	17	Deori
7	गोंदिया (त.)	34.2	3	17.9	2	19.3	2	26.9	3	332.8	17	Gondia (T.)
XXIX. चंद्रपूर जिल्हा—																
1	चंद्रपूर (वे.)	25.4	1	50.4	2	4.4	1	71.9	3	245.3	16	Chandrapur (o.)
2	वरोरा	57.8	6	135.5	9	Warora
3	चिमुर	137.4	6	201.3	15	Chimur
4	असोला	23.0	1	3.2	1	4.0	1	70.3	5	234.8	12	Asola
5	घोरघेरी	33.6	2	66.7	3	255.0	13	Ghoragheri
6	खैरी	36.0	1	55.8	3	193.0	12	Khairi
7	नेलसर	123.6	4	145.8	6	Nelsar
8	सिंधेवाही	18.4	1	3.6	1	29.4	2	51.0	4	255.7	13	Sindhewahi
9	ब्रह्मपुरी (वे.)	25.2	2	3.8	1	37.4	3	25.4	2	110.0	5	364.2	16	Brahmapuri (O.)
10	ब्रह्मपुरी (त.)	22.0	1	110.0	5	364.2	16	Brahmapuri (T.)

XXX. गडचिरोली जिल्हा—

XXX. Gadchiroli District.																
1	सिरोंचा (त.)	43.0	1	25.0	1	70.7	7	363.3	15	Sironcha (T.)	
2	सिरोंचा (वे.)	43.0	1	25.0	1	8.2	1	10.0	2	70.7	7	374.1	16	Sironcha (O.)
3	भारमोरी	27.6	2	27.2	2	10.2	-1	3.0	1	92.9	4	401.7	17	Armori
4	गडचिरोली	29.0	1	264.0	9	894.1	16	Gadchiroli
5	चामोशी	15.0	1	168.0	5	346.0	16	Chamorshi
6	कुरुखेडा	17.5	2	6.0	1	18.0	2	28.4	2	28.6	4	278.9	15	Kurkheda
7	धानोरा	15.5	1	7.0	1	15.8	2	63.0	7	414.9	17	Dhanora

त—तहसील. T—Tahsil. वे—वेधशाळा. O—Observatory.

टीप :— (१) स्तंभ (३१) मधील आकडे हे प्रत्येक केंद्राचे सरासरी किंवा सर्वसाधारण पावसाचे आहेत. (२) N. A. म्हणजे माहिती उपलब्ध नाही.

Note :— (1) Figures shown in col. (31) are of average of normal rainfall at each centre. (2) N. A. means information is not available.

आधार :— कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source :— Director of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

तपता क्रमांक/TABLE No. 2.4—contd.

वक्रुक्रमांक Serial No.	केंद्र Centre	ऑगस्ट August		सप्टेंबर September		ऑक्टोबर October		नोव्हेंबर November		डिसेंबर December		एकूण Total for 1987		एकूण Total for 1986		सर्वसाधारण पाऊस Normal Rainfall	Centre	
		पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days			
(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(2)	
I. बृहन्मुंबई जिल्हा—																	I. Gr. Bombay District.	
1	मुंबई (कुलाबा) (वे.)	716.6	21	34.0	5	47.3	5	33.3	1	1,941.7	66	1,253.8	56	1,805	Bombay(Colaba)(O)	
2	संतानुज (वे.)	838.2	21	34.7	5	73.2	3	9.4	2	2,127.6	71	1,357.3	56	2,812	Santacruz (O)	
3	अंधेरी (त.)	669.0	17	28.0	3	57.0	2	970.0	51	672.2	46	N. A.	Andheri (T)	
4	बोरिवली (त.)	874.2	20	61.4	7	26.2	1	2,164.4	64	1,640.6	69	..	Borivali (T)	
II. ठाणे जिल्हा—																	II. Thane District	
1	ठाणे	677.8	21	79.2	7	43.8	3	10.0	1	1,950.0	73	1,726.7	64	2,478	Thane	
2	कल्याण	779.0	20	19.0	2	7.0	1	1,690.0	62	2,132.0	69	2,355	Kalyan	
3	मुरबाड	536.9	15	26.0	4	5.0	1	1,064.0	50	1,724.0	60	2,534	Murbad	
4	भिवंदी	868.0	19	35.0	6	4.0	1	1,769.0	63	1,769.0	66	2,578	Bhivandi	
5	बसई	760.1	20	32.0	4	62.0	2	3.0	1	1,932.1	63	1,644.9	71	1,912	Bassein	
6	वाढा	791.0	21	115.5	10	23.5	1	2,049.8	73	1,795.2	77	2,535	Wada	
7	शहापूर	706.6	23	73.6	8	17.0	4	1,691.1	78	1,991.9	69	2,589	Shahapur	
8	डहाणू	620.5	17	37.9	4	33.4	2	11.7	1	1,507.7	57	973.9	57	1,759	Dahanu	
9	माहिम (पालघर)	730.0	20	63.0	7	49.0	2	10.0	2	1,701.0	65	1,007.0	64	1,731	Mahim (Palghar)	
10	जव्हार	681.4	26	79.6	5	85.6	5	5.6	1	1,801.8	77	2,301.8	86	3,597	Jawhar	
11	मोखाडा	565.7	24	67.9	7	45.7	3	2.8	1	1,668.4	69	1,918.9	69	2,467	Mokhada	
12	डहाणू (वे.)	620.5	17	38.1	4	33.2	2	18.2	2	11.7	1	1,526.2	59	971.4	..	1,909	Dahanu (O)	
13	उल्हासनगर	1058.0	22	48.0	4	53.0	4	4.0	1	18.0	2	2,071.0	68	2,247.0	67	..	Ulhasnagar	
14	तालासरी	750.9	21	50.0	6	24.0	2	30.0	1	1,435.4	63	2,108.3	63	..	Talasari	
III. रायगड जिल्हा—																	III. Raigad District,	
1	अलिबाग	989.4	19	81.0	7	98.3	6	39.8	2	2,470.5	69	1,227.4	57	1,960	Alibag	
2	पनवेल	710.6	23	117.8	8	16.0	2	31.4	2	2,136.0	75	2,001.1	83	2,741	Panvel	
3	खालापूर	843.0	24	169.0	10	106.0	6	10.0	1	2,129.4	81	2,659.0	92	3,812	Khalapur	
4	माथेरान	1,159.7	28	208.0	16	129.0	3	3,337.9	97	3,784.3	87	5,168	Matheran	
5	उरण	622.0	22	21.0	3	55.0	4	2,100.0	65	1,607.0	73	2,072	Uran	

6	पेण	860.2	20	80.0	7	212.0	5	39.0	2	2,408.8	72	2,266.8	82	2,806	Pen
7	महाड	638.0	26	242.0	9	199.0	7	45.7	1	11.5	1	2,646.7	90	2,578.0	89	3,190	Mahad
8	माणगाव	747.8	17	192.6	6	175.0	5	2,407.7	65	2,684.8	93	3,088	Mangaon
9	रोहा	897.0	26	270.0	14	168.0	7	35.0	1	2,786.0	90	2,270.0	88	3,118	Roha
10	पोलादपूर	916.0	24	343.0	14	232.0	7	10.0	1	6.0	1	3,188.0	95	2,935.0	93	4,032	Poladpur
11	मुसळ	903.0	24	192.0	11	132.0	6	23.0	1	30.0	2	2,593.0	78	1,319.5	71	2,784	Murud
12	श्रीवर्धन	813.7	25	157.5	8	240.3	5	14.0	2	2,679.5	75	1,692.8	87	3,255	Shrivardhan
13	म्हसाळा	818.1	22	250.0	12	170.0	4	46.0	1	46.0	1	2,940.3	82	2,276.4	65	3,756	Mhasala
14	कर्जत	877.7	22	139.8	17	73.2	2	2,244.4	78	3,279.3	84	3,279	Karjat
15	सुधागढपाली	876.0	31	306.0	18	188.0	8	6.0	1	2,119.2	109	3,540.0	88	4,152	Sudhagad-Pali

IV. रत्नागिरी जिल्हा--

1	मंडणगढ	854.0	24	262.0	14	168.0	8	29.0	2	7.0	1	3,221.2	92	2,366.1	85	3,848	Mandangad
2	दापोली	961.0	26	243.0	11	444.0	10	15.0	1	9.0	2	3,779.0	90	2,913.0	84	3,287	Dapoli
3	हर्णे	670.3	23	163.1	8	195.5	7	43.7	2	13.0	2	2,604.2	79	1,384.0	58	2,472	Harnai
4	खेड	870.0	25	261.0	12	220.0	9	26.0	2	8.0	1	3,444.0	91	2,926.2	97	..	Khed
5	चिपळूण	798.0	26	200.0	12	270.0	10	68.0	1	12.0	2	3,062.0	93	2,901.1	86	3,497	Chiplun
6	गुहागर	669.0	25	162.0	10	211.0	4	4.0	1	5.0	1	2,256.0	82	1,433.4	74	2,557	Guhagar
7	रत्नागिरी (वे.)	1,103.5	27	248.2	14	187.6	7	18.8	2	3,400.0	102	1,716.5	71	..	Ratnagiri (O)
8	राजापूर	993.0	30	248.0	13	286.0	8	112.0	3	3,813.0	105	3,043.0	83	3,213	Rajapur
9	लाजा	108.5	28	221.0	14	243.0	10	21.0	2	2,401.5	108	2,483.0	98	3,754	Lanja
10	देवरुख	113.0	28	247.0	15	226.0	7	16.0	2	3,458.0	97	2,919.0	87	..	Devrukh

V. सिंधुदुर्ग जिल्हा--

1	देवगड (बी.डी.ओ)	1,113.0	28	247.0	15	234.0	7	21.0	3	3,472.0	98	1,180.0	66	..	Deogad (B.D.O)
2	कणकवली	967.0	30	168.0	14	288.0	11	29.0	2	3,215.0	107	2,539.0	93	3,610	Kankawali
3	कुडाळ	1,025.0	26	193.0	14	320.0	7	59.0	4	3,647.0	97	2,792.1	77	3,082	Kudal
4	मालवण	599.0	23	41.0	3	194.8	5	2,020.8	63	1,222.6	47	2,761	Malwan
5	वेंगुर्ला (त)	625.0	24	113.0	11	283.0	8	75.0	3	2,796.0	85	1,959.0	70	2,617	Vengurla (T)
6	सावंतवाडी	745.7	29	133.5	11	150.5	10	23.0	3	1,837.3	100	2,102.4	88	..	Sawantwadi

VI. नाशिक जिल्हा--

1	नाशिक (वे.)
2	निफाड	256.0	9	34.0	3	24.0	3	32.0	3	73.3	1	613.3	34	362.7	21	698	Nashik (O)
3	पिंपळगांव बसवंत	251.2	8	14.4	2	40.4	2	6.4	1	522.4	21	N.A.	N.A.	549	Niphad
																630	Pimpalgaon Baswant

वे.—वेधशाळा, O—Observatory

त—तहसील, T—Tahsil

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4—contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(8)
VI. नाशिक जिल्हा—वाकू.																	
4	नाशिक (त.)	251.2	13	26.1	2	121.4	3	27.0	3	732.1	40	509.6	43	..	Nashik (T)
5	शेवळे	136.0	7	63.0	1	60.0	5	17.0	2	21.0	2	512.0	28	329.0	42	555	Yeole
6	चंद्र	291.0	11	41.0	3	16.0	2	24.0	1	52.0	2	749.2	42	329.9	43	645	Chandur
7	कोलेगाव माल	119.4	6	55.4	3	36.3	4	3.0	1	11.0	2	461.8	31	328.0	20	497	Kolegaonmal
8	नांदगाव	321.0	11	15.0	2	33.0	4	31.0	3	585.0	36	393.0	25	585	Nandgaon
9	मालेगाव (वे)	161.5	7	28.3	1	24.7	2	64.3	2	60.4	2	661.6	29	339.8	22	..	Malégaon (O)
10	दिहोरी	287.8	10	31.7	6	43.2	3	25.2	3	13.6	3	790.2	37	340.3	36	753	Dindori
11	सुरगणा	397.0	21	117.0	6	20.0	1	58.0	1	26.0	1	1,496.0	64	1,729.0	73	1,862	Surgana
12	पेठ	556.9	22	98.1	8	25.0	4	1,376.5	69	1,372.7	77	235.2	Peth
13	कळवण	207.8	9	26.0	3	23.3	2	48.0	1	8.0	2	518.6	29	430.7	33	692	Kalvan
14	सटाणा (बागलण)	265.0	1	6.0	1	29.0	2	122.0	1	21.0	2	582.0	28	320.0	29	477	Satana Baglan
15	ओसर (वे.)	349.6	9	47.0	2	42.3	4	3.6	1	10.0	1	691.7	32	314.7	32	633	Ozar (O)
16	इगतपुरी	755.6	27	192.5	11	21.5	5	5.0	1	18.0	1	2,099.2	89	2,458.0	95	..	Igatpuri
17	सिन्नर	164.8	8	55.2	3	39.8	2	13.6	2	29.2	3	522.6	31	339.6	37	..	Sinnar
VI. Nashik District—contd.																	
VII. धुळे जिल्हा—																	
1	धुळे (त.)	122.0	11	12.0	3	6.5	1	141.0	2	78.0	1	617.5	34	390.9	28	609	Dhule (T)
2	साक्री	190.8	7	22.6	2	9.0	1	58.2	2	17.6	2	625.0	28	288.9	23	493	Sakri
3	पिंपळनेर	155.8	8	28.7	2	11.0	1	55.6	1	17.4	1	637.2	29	364.1	29	586	Pimpalner
4	नंदुरबार (त.)	103.1	10	8.7	2	13.0	2	10.3	1	298.3	31	551.5	35	643	Nandurbar (T)
5	नवापूर	257.3	14	8.6	2	21.4	1	53.0	2	11.0	2	718.1	39	624.1	49	1,097	Nawapur
6	तळोदा	232.3	12	22.2	2	17.2	3	3.4	1	14.6	1	484.8	32	415.2	37	790	Taloda
7	शहादा	138.4	8	66.0	2	8.5	2	8.0	1	14.0	1	571.9	27	411.0	25	659	Shahada
8	शिरपूर	361.0	13	19.0	2	14.0	2	21.0	1	624.0	27	349.0	32	616	Shirpur
9	सिंदखेडा	138.0	10	21.0	2	15.0	2	36.0	1	597.0	27	250.3	21	573	Sindkheda
10	अककलकुवा	179.2	13	4.0	1	8.0	2	434.8	32	542.2	42	1,179	Akkalkuwa
VII. Dhule District																	
VIII. जळगाव जिल्हा—																	
1	चाळीसगाव	365.3	15	13.0	2	92.0	4	57.0	2	17.0	2	1,106.7	45	715.0	28	712	Chalisgaon
2	पाचोरा	250.6	15	23.8	3	87.9	5	71.4	3	9.2	2	804.0	49	529.3	24	793	Pachora
3	भदगाव	279.8	12	43.1	3	71.3	5	67.0	2	37.0	2	824.8	42	521.6	33	720	Bhadgaon
4	चोपडा	514.0	14	8.0	1	33.0	4	79.0	2	46.0	3	883.4	36	617.2	41	732	Chopda
5	अमळनेर	229.2	14	9.4	1	23.0	4	57.4	2	71.6	3	689.1	44	388.9	32	675	Amalner
6	पारोळा	233.0	13	8.0	2	43.0	4	99.0	2	19.0	3	738.5	42	437.0	38	687	Parola
7	जामनेर	163.1	14	24.0	3	42.0	3	86.5	2	7.2	1	692.3	41	553.7	40	502	Jamner
8	भुसावळ	284.3	13	6.5	1	42.0	4	17.2	3	17.0	2	518.8	38	807.0	43	788	Bhusawal
VIII. Jalgaon District																	

9	एदलाबाद	..	247.0	12	3.8	1	81.6	3	13.1	1	23.0	2	568.8	30	531.7	25	737	Edalabad
10	यावळ	..	335.0	12	7.0	1	121.0	4	32.0	2	17.0	1	795.1	37	570.3	35	768	Yawal
11	रावेर	..	350.0	14	12.6	2	73.0	4	26.0	2	26.0	2	606.0	38	618.0	35	728	Raver

IX. अहमदनगर जिल्हा—

IX. Ahm^adⁿagar District.

1	अहमदनगर (वे.)	..	105.2	9	99.0	5	29.4	2	44.6	2	396.4	29	355.7	24	622	Ahm ^a d ⁿ agar (O)
2	पारनेर	..	25.4	2	33.3	2	145.0	6	106.0	2	18.5	1	352.0	14	183.2	26	574	Parner
3	श्रीगोंदे	..	148.0	7	6.0	2	107.0	5	47.0	4	46.5	2	560.1	30	458.0	35	516	Shrigonde
4	करजत	..	99.0	8	49.0	4	126.0	3	41.0	3	397.0	25	577.5	37	557	Karjat
5	जामखेड	..	63.9	10	39.2	5	39.0	4	7.2	1	11.4	1	238.3	32	868.1	33	652	Jamkhed
6	शेवगाव	..	103.0	10	56.0	2	211.0	5	30.0	1	27.0	3	613.0	33	390.0	17	633	Shevgaon
7	पाथर्दी	..	205.8	12	63.0	4	165.0	5	16.0	1	12.0	1	734.8	35	320.8	20	669	Pathardi
8	नेवसे	..	200.0	13	5.0	1	51.0	4	21.0	3	536.0	34	33.4	11	589	NeVase
9	राहुरी	..	31.6	6	5.1	1	60.5	5	10.0	2	4.5	1	163.3	20	227.7	20	520	Rahuri
10	संगमनेर	..	87.0	5	61.0	4	50.0	5	16.0	2	10.0	1	314.0	22	186.5	17	497	Sangamner
11	अकोला	..	88.0	6	8.5	2	34.2	2	21.0	2	249.0	17	267.0	57	597	Akola
12	कोपरगाव	..	164.2	9	12.0	2	59.0	3	17.0	1	14.0	2	457.3	30	289.8	20	512	Kopergaon
13	श्रीरामपूर	..	262.5	6	1,283.5	35	337.9	23	541	Shrirampur
14	मिरजगाव	..	101.0	8	49.0	4	126.0	3	41.0	3	399.0	25	541.0	35	..	Mirajgaon

X. पुणे जिल्हा—

X. Pune District

1	लोहगाव विमानतळ (वे.)	..	138.7	8	366.1	25	468.0	45	684	Lohgaon Aerodrome (O)
2	पुणे (वे.)	..	223.6	7	23.1	3	166.4	7	8.3	1	35.3	3	679.5	43	540.7	42	661	Pune (O)
3	वडगाव मावळ	..	42.1	4	32.1	2	17.0	1	8.0	1	17.0	2	468.0	30	1,049.6	64	1,124	Vadgaon-Mawal
4	पौड-मुळशी	..	244.5	16	100.5	6	138.1	5	6.0	1	24.0	3	1,123.1	69	1,113.6	70	1,519	Pound-Mulshi
5	जुन्नर	..	187.9	8	61.8	5	103.8	6	8.0	1	34.0	2	639.4	38	707.4	50	..	N. A. Junnar
6	वानवडी (वे.)	20.0	3	112.5	4	37.2	3	224.3	14	457.4	30	..	Wanwadi (O)
7	भोर	..	122.0	9	81.0	8	124.0	6	40.0	3	16.0	2	588.7	45	886.5	62	655	Bhor
8	जेजुरी	..	98.0	3	75.0	5	115.0	4	19.9	3	33.0	2	462.9	23	341.0	15	487	Jejuri
9	लोणावळा	..	1,094.0	26	153.4	11	104.0	4	2,670.4	90	3,593.0	83	4,304	Lonawala
10	खेड	..	119.6	6	31.0	2	155.8	6	14.8	1	43.0	2	622.2	31	488.0	38	673	Khed
11	शिरूर	..	92.1	6	88.0	3	167.0	5	32.0	2	27.0	1	517.8	28	326.7	22	510	Shirur
12	बारामती	..	203.0	8	50.0	3	257.4	7	18.0	2	63.0	3	681.1	28	333.7	24	..	Baramati
13	बारामती (वे.)	..	150.6	7	30.5	3	223.1	7	43.0	4	55.5	3	601.8	34	232.5	26	465	Baramati (O)
14	इंदापूर	..	141.8	9	162.2	9	221.9	7	86.9	3	93.0	2	791.7	38	415.7	31	503	Indapur
15	दौंड	..	164.5	11	21.5	2	215.4	5	18.1	2	104.5	3	638.0	30	371.1	24	463	Daund
16	सासवड (पुरंदर)	..	259.1	6	83.5	6	228.3	6	23.0	3	41.0	2	852.2	37	401.4	37	543	Saswad (Purandar)
17	आळंदी	..	146.1	11	19.1	2	105.2	5	52.0	3	427.7	32	532.0	37	..	Alandi
18	वेल्हे	..	465.0	23	93.0	9	164.0	7	24.0	4	48.0	3	1,801.0	92	2,176.0	85	..	Welhe
19	ताळेगाव	..	92.0	5	55.0	4	180.0	6	17.0	1	390.0	21	329.7	28	..	Talegaon

वे—वेधशाळा. O—Observatory.

त—तहसील. T—Tahsil.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4—contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(2)	
XI. सातारा जिल्हा—																	XI. Satara District	
1	सातारा (वे)	91.6	8	96.6	4	262.5	7	66.4	3	100.9	2	910.9	41	773.0	45	..	Satara (O)	
2	कोरेगांव	91.6	7	67.8	5	157.2	7	34.8	2	63.4	3	701.6	45	589.1	62	706	Koregaon	
3	वाई	133.0	9	124.8	4	163.6	10	49.0	2	25.0	1	880.4	46	776.1	77	710	Wai	
4	पाचगणी	1,247.1	30	386.6	15	223.0	7	77.6	3	54.0	2	4,234.7	114	2,388.5	83	1,865	Panchgani	
5	मेढा (जावळी)	216.8	12	63.7	5	174.0	7	31.6	2	67.9	2	1,198.7	64	N.A.	N.A.	1,723	Medha (Jaoli)	
6	महाबळेश्वर	1,258.1	30	384.6	15	223.2	7	80.6	3	54.0	2	4,322.7	116	5,099.0	96	6,226	Mahabaleshwar	
7	कराड	106.8	10	83.8	7	158.6	9	31.0	2	92.4	3	770.2	47	651.1	46	713	Karad	
8	दहिवाडी (माण)	195.0	5	120.0	4	242.0	8	107.0	3	84.0	3	1,157.0	43	N.A.	N.A.	463	Dahiwadi (Man)	
9	वडूज	108.3	7	68.2	7	158.1	7	57.1	2	57.1	2	659.8	41	N.A.	N.A.	512	Vaduj	
10	म्हासवड	उपलब्ध नाही/N. A.	165.4	13	N.A.	Mhaswad	
11	खंडाला	85.2	6	79.4	4	174.3	6	43.4	3	55.0	3	590.3	37	399.8	31	504	Khandala	
12	फळटण	79.4	7	35.4	4	111.3	5	46.0	3	68.0	3	440.5	31	359.9	26	478	Phaltan	
13	अंध (खटाव)	103.0	10	53.0	6	140.0	7	32.0	3	41.0	3	518.0	39	N.A.	N.A.	570	Aundh (Khatav)	
14	सातारा (त)	91.4	8	106.4	6	221.3	6	68.5	4	100.8	2	940.7	51	791.2	75	1,025	Satara (T)	
XII. सांगली जिल्हा—																	XII. Sangli District	
1	मीराज	63.5	6	77.0	6	108.0	7	27.0	4	515.5	43	362.5	29	N. A.	Miraj	
2	जथ	201.7	9	143.4	11	173.2	9	75.3	3	86.7	2	871.1	54	396.6	33	528	Jath	
3	इस्लामपूर	24.0	4	130.0	8	145.0	7	33.0	2	633.4	38	473.0	46	639	Islampur	
4	कवठे म्हाकाळ	106.0	5	76.1	5	98.0	5	26.8	2	15.8	2	441.8	32	291.0	45	..	Kavathe Mahankal	
5	वीटा (खानापूर)	146.2	11	63.9	7	87.0	5	46.0	4	39.4	2	629.6	49	342.8	28	542	Vita (Khanapur)	
6	तासगाव	141.0	8	109.0	5	129.0	7	29.0	3	29.0	2	738.0	47	N.A.	N.A.	599	Tasgaon	
7	शिराला	104.0	9	117.0	8	75.0	7	36.0	3	29.0	3	878.0	59	744.0	68	862	Shirala	
8	अटपाडी	162.6	9	217.7	9	173.5	7	115.2	2	40.0	2	1,020.7	45	379.9	28	..	Atpadi	
9	सांगली	101.0	8	38.1	3	64.5	5	23.4	2	3.4	1	459.4	34	351.1	27	..	Sangli	
XIII. सोलापूर जिल्हा—																	XIII. Solapur District	
1	सोलापूर (वे)	210.9	12	66.5	7	195.5	8	86.3	8	17.3	2	831.7	58	672.0	33	..	Solapur (O)	
2	बारशी	154.6	8	63.6	5	69.0	6	17.4	3	17.4	2	488.4	43	330.2	27	657	Barsbi	
3	अककलकोट	205.0	12	63.0	5	151.0	6	109.0	5	26.0	2	848.0	48	430.5	29	689	Akkalkot	
4	जेऊर (वे)	126.6	10	72.5	6	155.2	6	53.8	4	84.2	2	605.9	46	507.8	25	596	Jeur (O)	
5	मोहोल	295.3	12	91.2	4	182.1	10	79.6	4	28.8	3	911.2	46	456.4	24	657	Mohol	
6	माढा	213.4	12	81.2	7	136.0	6	51.0	4	38.3	2	690.6	45	528.8	34	..	Madha	
7	करमाळा	133.6	8	75.8	5	244.5	7	42.6	3	94.7	2	776.2	37	446.3	22	541	Karmala	
8	पंधरपूर	231.0	12	176.1	7	316.5	9	61.4	4	155.1	3	1,212.9	49	651.8	31	611	Pandharpur	
9	सांगोला	191.6	10	128.4	10	154.8	7	95.0	4	77.4	2	799.6	53	445.0	32	538	Sangola	
10	माळशिरस	143.0	6	32.0	4	188.6	6	15.2	2	89.0	2	558.8	26	318.7	25	515	Malshiras	
11	मंगळवेढा	211.8	10	103.0	8	153.4	8	128.0	2	72.8	3	887.2	44	431.5	39	569	Mangalwedha	

XIV. कोल्हापूर जिल्हा—

1	कोल्हापूर (वे)	..	139.9	14	90.5	7	38.6	5	41.3	3	53.4	3	784.1	62	768.2	56	1,070	Kolhapur (O)
2	हातकणगळे	..	86.0	12	82.0	8	88.3	5	52.5	4	65.0	3	806.6	55	860.8	55	734	Hatkanangale
3	गिरांठ	..	112.0	10	103.0	7	115.0	8	41.0	5	30.0	3	825.0	57	441.0	45	585	Shirol
4	गगनबावडा	..	1,737.0	30	498.0	22	98.0	8	43.0	4	13.0	2	4,972.0	121	4,437.0	105	6,212	Gaganbavada
5	माहुवादी	..	275.0	21	111.0	9	87.0	7	17.0	1	18.0	2	2,409.0	91	1,418.0	90	1,961	Shahuwadi
6	गारगोटी	..	146.0	14	114.0	6	42.0	5	1,012.0	69	1,240.0	66	1,542	Gargoti
7	पन्हाळा	..	174.5	18	84.1	7	63.2	6	20.4	2	21.2	2	1,106.5	78	1,082.0	69	865	Panhala
8	कागल	..	97.0	12	41.5	5	49.0	6	35.7	4	55.0	3	711.2	66	687.0	55	952	Kagal
9	गढद्विगलज	..	67.0	7	100.0	4	52.0	4	12.0	2	51.0	2	721.0	50	819.0	69	965	Gadhinglaj
10	राधानगरी	..	607.0	26	131.0	12	110.0	6	3.0	1	2,337.0	98	2,921.0	72	3,818	Radhanagari
11	भाजरा	..	213.0	17	119.0	10	48.0	5	30.0	3	73.0	2	1,232.0	77	1,259.7	71	2,250	Ajara
12	चांदगड	..	440.6	21	198.7	13	168.8	11	66.2	3	15.0	1	1,902.0	98	2,846.1	92	2,696	Chandgad

XV. औरंगाबाद जिल्हा—

1	कुलदाबाद	..	222.6	15	54.6	5	199.0	6	3.0	1	11.0	2	823.9	50	767.8	42	962	Khuldabad
2	बैजापूर	..	131.4	6	20.8	2	136.4	7	3.4	1	29.0	3	582.4	34	324.6	19	542	Vaijapur
3	सोयगाव	..	148.0	14	27.0	3	17.4	2	85.4	1	17.2	2	534.4	36	670.2	32	860	Soegaon
4	चिखलठाणा	..	188.8	12	19.4	3	220.0	6	26.7	2	15.2	2	814.8	57	478.9	31	692	Chikhalthana
5	सिल्लोड	..	118.8	8	20.0	3	136.1	4	27.7	2	42.1	1	631.0	37	545.7	26	768	Siled
6	गंगापूर	..	204.4	11	58.1	5	60.8	6	9.6	1	22.6	2	604.6	45	445.2	25	682	Gangapur
7	कन्नड	..	162.8	13	23.3	3	136.2	5	12.1	1	23.8	2	768.3	49	417.4	29	805	Kannad

XVI. जालना जिल्हा—

1	जालना	499.0	29	688	Jalna
2	जाफराबाद	534.3	34	818	Jafferabad
3	भोकरदन	708	Bhokardan
4	भंबड	486.4	27	769	Ambad
5	परतुर	616.0	34	784	Partur

XVII. परभणी जिल्हा—

1	परभणी (वे)	..	336.2	11	11.3	1	121.7	6	43.3	4	882.1	44	662.1	44	854	Parbhani (O)
2	कळमनुरी	..	201.4	14	31.3	1	128.4	6	62.5	4	755.6	47	763.8	45	1,023	Kalamnuri
3	हिंगोली	..	434.7	16	15.9	3	215.4	7	52.4	4	1,138.4	47	824.6	38	788	Hingoli
4	जिन्नूर	..	186.8	12	10.4	2	119.7	5	48.5	2	888.9	46	639.0	43	N. A.	Jintur
5	पाथरी	..	254.0	13	22.0	3	294.0	5	28.0	2	1,003.3	50	729.0	35	850	Pathri
6	सिद्धेश्वर कॅम्प	..	434.7	16	15.9	3	215.4	7	52.4	4	1,138.4	47	630.7	44	954	Siddheshwar camp
7	गंगाखेड	..	353.1	15	26.9	2	160.8	6	27.8	4	862.4	49	540.0	32	N. A.	Gangakhed
8	बसमथ	..	544.5	13	17.1	1	204.6	5	28.4	2	6.4	1	1,318.4	45	875.1	34	..	Basmath

XVIII. बीड जिल्हा—

1	बीड कलेक्टर	..	170.9	3	129.8	7	60.8	4	577.4	28	N.A.	N.A.	N.A.	Beed collection
2	बीड (वे)	..	202.0	13	93.4	5	207.6	7	19.8	3	12.8	1	784.8	44	661.6	31	786	Beed(O)

XIV. Kolhapur District

1,070	Kolhapur (O)
734	Hatkanangale
585	Shirol
6,212	Gaganbavada
1,961	Shahuwadi
1,542	Gargoti
865	Panhala
952	Kagal
965	Gadhinglaj
3,818	Radhanagari
2,250	Ajara
2,696	Chandgad

XV. Aurangabad District.

962	Khuldabad
542	Vaijapur
860	Soegaon
692	Chikhalthana
768	Siled
682	Gangapur
805	Kannad

XVI. Jalna District

688	Jalna
818	Jafferabad
708	Bhokardan
769	Ambad
784	Partur

XVII. Parbhani District.

854	Parbhani (O)
1,023	Kalamnuri
788	Hingoli
N. A.	Jintur
850	Pathri
954	Siddheshwar camp
N. A.	Gangakhed
..	Basmath

XVIII. Beed District

N.A.	Beed collection
786	Beed(O)

तबता क्रमांक / TABLE No. 2.4 — contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(2)	
XVIII. बीड जिल्हा—बाळू																	XVIII. Beed District—contd.	
3	मोमिनाबाद ..	400.4	17	54.2	3	129.1	8	67.8	5	4.0	1	874.0	51	489.5	23	752	Mominabad	
4	गेवराई ..	181.6	10	24.7	1	218.8	6	29.0	3	29.0	2	810.7	34	450.0	28	740	Gevrai	
5	पाटोदा ..	139.2	1	77.8	5	147.9	6	22.4	3	111.8	2	756.8	35	478.0	28	683	Patoda	
6	मांजळेगाव ..	164.2	15	17.0	3	160.9	6	7.0	1	742.6	48	598.0	40	862	Manjlegaon	
7	रोटी ..	238.0	7	52.0	4	82.0	1	104.0	3	52.0	3	656.0	26	541.0	19	625	Roti	
8	आष्टी ..	132.0	9	95.0	7	199.0	4	55.0	3	38.5	3	716.5	37	573.4	32	647	Ashti	
9	कैज ..	170.2	11	59.7	8	163.4	8	22.6	3	712.2	52	480.1	33	N.A.	Kaij	
XIX. नांदेड जिल्हा—																	XIX. Nanded District.	
1	भोकर ..	285.0	12	182.1	5	53.2	5	805.5	38	847.6	43	N. A.	Bhokar	
2	हदगांव ..	280.0	13	4.1	1	103.4	6	37.3	4	5.0	1	715.8	45	495.0	39	N. A.	Hadgaon	
3	नांदेड (वे) ..	215.4	14	15.7	3	64.3	6	79.3	5	5.0	1	838.6	50	715.3	37	982	Nanded (O)	
4	मुबेड ..	203.1	14	22.7	3	58.0	6	104.0	6	2.8	1	710.2	52	537.5	36	N. A.	Mukhed	
5	बिलोली ..	353.6	15	100.2	4	93.5	3	76.6	5	1,032.7	50	1,218.2	48	979	Biloli	
6	किनवट ..	217.0	12	7.0	1	136.0	6	50.0	4	717.0	41	1,147.0	46	1,252	Kinwat	
7	कंधार ..	220.6	15	6.2	1	158.0	6	48.2	4	4.2	1	718.7	45	657.5	40	949	Kandhar	
8	देमछूर ..	230.4	13	38.0	3	143.9	9	111.1	7	880.5	58	657.5	39	993	Deglur	
XX. उस्मानाबाद जिल्हा—																	XX. Osmanabad District.	
1	धूम ..	151.5	11	78.4	7	130.0	8	13.6	2	10.2	1	703.5	55	437.7	30	N. A.	Bhoom	
2	परांडा ..	158.8	9	198.6	10	199.0	8	47.7	3	26.4	2	881.1	49	403.6	27	674	Paranda	
3	कळंब ..	393.5	12	89.3	9	163.4	9	24.6	3	20.3	1	940.4	46	264.3	21	779	Kallam	
4	सुळगापूर ..	214.6	14	67.8	6	213.8	7	49.6	6	14.2	1	876.8	54	706.2	38	918	Tuljapur	
5	निलंगा ..	176.0	11	71.0	6	130.1	6	41.0	4	9.0	1	724.1	49	385.8	27	N.A.	Nilanga	
6	उस्मानाबाद (त) ..	129.3	9	68.8	7	127.5	7	33.6	3	626.8	49	510.0	33	..	Osmanabad (T)	
XXI. लातूर जिल्हा—																	XXI. Latur District	
1	औसा ..	223.0	12	59.4	5	133.2	8	24.0	4	674.4	50	286.4	36	..	Ausa	
2	अहमदपूर ..	263.6	17	20.0	1	122.5	7	82.8	4	882.3	56	538.4	39	933	Ahmedpur	
3	उदगीर ..	233.2	14	40.0	7	66.8	5	73.7	5	823.9	58	463.0	35	990	Udgir	
4	लातूर ..	282.4	13	11.9	1	103.3	5	29.6	4	4.0	1	789.2	51	268.4	28	N. A.	Latur	
5	निलंगा ..	176.0	11	71.0	6	130.1	6	41.0	4	9.0	1	724.1	49	385.8	27	N. A.	Nilanga	
XXII. बुलढाणा जिल्हा—																	XXII. Buldana District.	
1	बुलढाणा (वे) ..	214.2	11	30.4	3	209.0	6	34.6	3	16.8	1	930.2	50	562.0	33	857	Buldana (O)	
2	मलकापूर ..	176.0	10	6.0	1	59.0	5	453.0	27	448.6	30	722	Malkapur	
3	मेहेकर ..	387.0	21	49.0	3	489.0	8	28.0	3	1,358.3	48	903.0	29	835	Mehkar	
4	नांदुरा ..	288.0	14	63.4	5	33.0	2	704.2	40	1,210.8	27	757	Nandura	
5	डोंगगाव ..	254.0	15	45.5	2	228.0	6	15.0	1	994.5	44	513.5	33	904	Donegaon	
6	जळगाव ..	152.0	12	49.0	5	14.0	1	4.0	1	384.2	29	481.0	25	755	Jalgaon	
7	खामगाव ..	206.0	15	55.0	4	46.0	1	678.0	33	115.4	11	765	Khangaon	

8	मोगाव	..	240-0	14	38-4	5	21-2	2	10-4	1	548-4	40	848-4	31	789	Shegaon
9	चिखली	..	264-0	17	7-0	1	292-0	6	1,150-0	47	549-0	26	808	Chikhali
10	देऊळगांवराणा	..	353-0	15	18-0	1	111-0	5	813-3	43	624-0	28	..	Deolgaon Raja

XXIII. अकोला जिल्हा—

1	अकोला सिटी (वे)	289-6	10	6-4	1	46-8	6	50-2	3	702-0	39	879-2	31	810	Akola City (O)	
2	बाढापूर	..	205-3	12	60-0	2	546-6	30	746-6	30	773	Balapur	
3	आकोट	..	231-1	15	16-7	2	130-5	6	22-0	1	3-0	1	694-8	45	715-9	42	794	Akot
4	वाशिम	..	465-4	18	7-0	1	979-6	42	1,159-0	40	927	Washim
5	मंगरूळपीर	..	167-4	11	5-0	1	98-5	7	36-0	2	432-1	34	1,081-0	35	861	Mangrulpir
6	अकोला विमानतळ (वे)	243-1	8	26-4	3	50-6	5	63-3	3	3-3	1	768-5	45	682-2	33	N. A.	Akola Aerodrome	
7	तेल्हारा	..	299-2	17	28-0	2	73-9	5	24-8	2	886-7	46	719-3	27	N. A.	Telhara
8	पातुर	..	397-0	16	16-0	2	203-0	5	38-0	3	1,197-0	49	1,262-6	33	N. A.	Patur
9	कारंजा	..	268-5	15	4-0	1	462-0	35	756-0	33	..	Karanja

XXIV. Amravati District.

1	अमरावती (वे)	..	265-4	12	21-2	4	107-2	5	43-4	2	653-9	43	785-4	44	876	Amravati (O)
2	बदनेरा	..	272-4	11	30-2	3	89-4	3	72-0	2	631-6	28	801-1	38	..	Badnera
3	मोर्शी	..	333-1	16	4-0	1	84-4	7	703-8	43	574-2	35	849	Morshi
4	चांदूर रेल्वे	..	182-0	11	13-7	1	40-5	4	53-0	2	8-0	1	554-7	33	728-4	36	551	Chandur Railway
5	अचलपूर	6-0	1	358-3	12	1,016-0	43	832	Achalpur
6	दर्यापूर	..	100-2	10	12-0	1	7-1	1	285-9	29	723-5	41	768	Daryapur
7	अंजनागांव सुरजी	..	157-3	13	7-8	1	44-9	4	21-5	1	397-4	37	398-0	38	788	Anjangaon Surji
8	चांदूर बाजार	..	247-5	14	24-1	1	66-9	4	18-3	1	540-7	29	731-3	39	832	Chandur Bazar

XXV. Yavatmal District.

1	यवतमाळ (वे)	..	258-3	12	243-6	37	1,091-3	54	1,096	Yavatmal (O)
2	वणी	..	189-9	11	19-6	3	98-6	6	93-2	5	545-4	37	1,252-6	44	1,118	Wani
3	दारुहा	..	147-0	12	11-0	2	59-0	3	17-0	2	446-0	34	540-0	30	925	Darwha
4	पुसाद	..	208-0	13	36-0	2	64-4	6	38-0	6	17-0	1	700-9	58	763-3	43	875	Pusad
5	पांडरकवडा	..	211-4	10	25-0	2	56-7	4	57-2	3	9-0	1	547-2	31	1072-6	34	..	Pandharkawada
6	दिग्रस	..	246-0	14	67-0	5	80-0	1	595-0	35	603-8	34	..	Digras
7	नेर	..	191-0	6	5-0	1	53-0	4	40-0	2	612-0	26	552-0	23	..	Ner
8	कळंब	..	223-5	10	35-0	1	38-0	3	49-8	4	550-8	31	Kalamb

सूचकांक/TABLE No. 2.4 —contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(2)
XXVI. Wardha District.																	
XXVI. वर्धा जिल्हा—																	
1	बर्धा (वे.)	209.2	13	59.6	5	83.4	5	113.4	3	28.0	1	744.2	52	1,023.6	50	N. A.	Wardha (O.)
2	हिंगणघाट	219.8	10	48.4	2	39.2	6	71.8	4	7.6	1	591.2	39	1,478.0	50	1,142	Hinganghat
3	आर्वी	297.6	17	17.8	3	36.0	5	22.9	2	8.0	1	778.1	53	873.2	50	994	Arvi
XXVII. Nagpur District.																	
XXVII. नागपूर जिल्हा—																	
1	नागपूर विमानतळ	339.6	13	44.7	2	33.6	4	73.7	3	92.3	1	893.3	52	989.5	53	1,242	Nagpur Air-Port
2	नागपूर फार्म	381.2	13	23.3	7	69.6	6	60.0	3	7.4	1	900.4	55	963.1	43	..	Nagpur Farm
3	नागपूर (वे.)	264.0	13	25.8	2	160.0	4	158.0	4	966.4	51	986.4	46	..	Nagpur (O.)
4	उमरेंद	264.0	12	25.8	3	160.0	5	158.0	4	966.4	51	1,260.0	51	1,279	Umrer
5	काटोल	166.8	13	13.8	2	56.2	5	57.0	3	4.0	1	638.1	48	1,000.3	47	1,011	Katol
6	सावनेर	214.5	14	32.2	2	31.5	4	68.6	3	590.5	45	1,090.4	49	1,075	Saoner
7	खिंदसो	226.5	16	7.2	1	11.8	2	42.5	1	687.9	54	N.A.	N.A.	1,193	Khindsi
8	थारसा	313.9	15	17.2	3	23.4	4	48.8	2	5.4	1	855.9	50	1,170.3	58	1,283	Tharsa
9	रामटेक	220.5	16	7.2	1	11.8	2	42.5	1	679.3	51	1,170.0	65	1,210	Ramtek
10	पारसिबनो	217.3	13	13.0	2	25.5	3	74.8	2	604.4	39	903.6	47	1,105	Parseoni
11	देवलापार	247.4	14	28.6	2	284.4	17	2,078.6	55	1,183	Deolapar
XXVIII. Bhandara District.																	
XXVIII. भंडारा जिल्हा—																	
1	गोंदिया (वे.)	147.3	14	83.2	7	55.1	3	63.9	4	5.8	1	794.6	57	1,583.9	61	1,471	Gondia (O.)
2	खारबुंद	247.0	14	86.0	10	40.0	3	84.0	3	954.0	59	1,601.0	65	1,475	Kharbund
3	चंद्रपूर	213.0	12	67.0	4	52.0	3	75.0	3	955.6	51	1,418.2	53	1,313	Chandpur
4	बोवलकसा	163.0	11	87.0	6	24.0	4	73.0	4	738.0	46	1,651.0	50	1,379	Bodalkasa
5	चोखामभा	221.2	14	142.4	7	28.0	1	78.6	3	799.5	48	1,531.4	54	1,466	Chorkhamgra
6	देवरी	285.3	12	152.0	8	82.0	3	77.4	3	21.8	1	1,025.5	54	1,757.5	53	1,445	Deori
7	गोंदिया (स.)	147.9	14	83.2	7	54.6	3	61.3	4	778.1	57	1,533.0	56	1,579	Gondia (T.)
XXIX. Chandrapur District.																	
XXIX. चंद्रपूर जिल्हा—																	
1	चंद्रपूर (वे.)	397.1	14	67.7	5	15.0	3	69.5	3	952.6	48	1,784.7	54	1,267	Chandrapur (O.)
2	बरोरु	398.0	14	42.6	3	114.2	5	55.4	3	803.5	40	1,699.3	47	1,185	Warora
3	चिमुर	133.0	10	13.2	1	67.7	4	48.4	1	601.0	37	874.2	45	1,268	Chimur
4	असोला	247.9	9	29.5	4	59.2	4	52.9	4	724.8	41	1,496.5	52	..	Asola
5	गोरापेरी	285.8	10	37.9	4	36.6	2	81.2	2	796.8	42	1,508.9	52	1,359	Ghoragheri

8	खैरी	..	205.7	8	6.0	2	76.0	3	32.0	2	603.8	31	984.0	37	1,381	Khairree
9	नेलमर	..	358.6	13	18.6	3	36.8	3	70.8	5	954.2	34	1,503.2	50	1,357	Nelsar
10	मनोरा	Manora
11	शिंदेवाही	..	306.9	18	23.1	4	24.6	3	119.6	6	832.3	52	1,527.3	45	1,523	Sindewahi
12	ब्रम्हपुरी (वे.)	..	329.0	13	58.0	5	63.8	3	75.6	2	1,093.2	52	1,700.5	56	N.A.	Brahmapuri (O.)
13	ब्रम्हपुरी (त.)	..	329.0	13	58.8	5	63.9	3	74.7	2	1,022.6	45	1,677.5	52	1,472	Brahmapuri (T.)

XXX. गडचिरोली जिल्हा—

XXX. Gadchiroli District.—																		
1	आरमोरी	..	344.8	12	117.6	6	31.2	3	111.2	4	1,167.4	52	1,216.6	46	N.A.	Armorli
2	गडचिरोली	..	603.9	15	162.0	4	49.4	4	95.3	3	2,097.7	52	2,623.0	55	N.A.	Gadchiroli
3	सिरोंचा (त.)	..	300.0	15	43.0	5	43.0	4	60.0	6	948.2	54	1,654.4	62	1,439	Sironcha (O.)
4	सिरोंचा (वे.)	..	314.0	16	26.0	5	32.0	3	60.0	6	963.0	58	1,697.2	63	N.A.	Sironcha (O.)
5	चामोर्शी	..	476.0	13	155.6	9	39.0	4	33.0	2	1,160.0	48	1,601.0	48	N.A.	Chamorshi
6	कुरखेडा	..	442.4	15	109.9	8	89.5	6	89.5	3	1,111.0	58	1,629.6	59	N.A.	Kurkheda
7	धानोरा	..	443.6	12	112.3	6	103.8	2	83.4	3	1,264.3	51	1,452.3	53	N.A.	Dhanora

त—तहसील. T—Tahsil. वे—वेधशाळा. O—Observatory.

टीप.—(१) स्तंभ (३१) मधील आकडे हे प्रत्येक केंद्राचे सरासरी किंवा सर्वसाधारण पावसाचे आहेत.
(२) N. A. म्हणजे माहिती उपलब्ध नाही.

Note.—(1) The figures shown in column (31) are of average or normal rainfall at each centre.
(2) N. A. means information is not available.

माघार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तबता क्रमांक/TABLE No. 2.5

पावसाची कसा व पसरलेला पाऊस
Spread and range of Rainfall

1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पसरलेला पाऊस/Spread of Rainfall		पावसाची कसा मि. मी./Range of Rainfall (M.M.)		Districts
		पाऊस सुरू होण्याची तारीख Date of onset of Mansoon	पाऊस संपण्याची तारीख Date of closure of Mansoon	वर्षातील किमान पाऊस Minimum (Total) rainfall in a year	वर्षातील कमाल पाऊस Maximum (Total) rainfall in a year	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	बृहन्मंबई	} 4th June 1987	} 9th October 1987	970.6	2,164.4	Greater Bombay
2	ठाणे			1,064.0	2,071.0	Thane
3	रायगड			2,100.0	3,337.9	Raigad
4	रत्नागिरी			2,124.0	3,813.0	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग			1,837.3	3,647.0	Sindhudurg
6	नाशिक			336.3	2,099.2	Nashik
7	धुळे			298.3	718.1	Dhule
8	जळगाव			518.8	1,106.7	Jalgaon
9	अहमदनगर			163.3	1,282.5	Ahmednagar
10	पुणे			224.3	2,670.4	Pune
11	सातारा			440.5	4,322.7	Satara
12	सांगली			441.8	1,020.7	Sangli
13	सोलापूर			488.4	1,212.9	Solapur
14	कोल्हापूर			721.0	4,972.0	Kolhapur
15	औरंगाबाद			534.4	823.9	Aurangabad
16	जालना			554.6	1,025.6	Jalna
17	परभणी			755.6	1,378.4	Parbhani
18	बीड			656.0	874.0	Beed
19	नांदेड			710.2	1,032.7	Nanded
20	उस्मानाबाद			626.6	940.4	Osmanabad
21	लातूर			694.4	882.3	Latur
22	बुलढाणा			384.2	1,358.3	Buldhana
23	अकोला			432.1	1,197.0	Akola
24	अमरावती			285.9	703.8	Amravati
25	यवतभाळ			446.0	1,539.6	Yavatmal
26	वर्धा			591.2	778.1	Wardha
27	नागपूर			284.4	966.4	Nagpur
28	भंडारा			508.0	1,025.5	Bhandara
29	चंद्रपूर			601.0	1,093.2	Chandrapur
30	गडचिरोली			963.0	2,037.7	Gadchiroli

साधार— कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती

३.१ महाराष्ट्र राज्यातील जन्म दर, मृत्यु दर, बालमृत्यु दर, प्रमुख कारणांनुसार मृत्युची संख्या वर्गरे माहिती पुढील तक्त्यात दिली आहे.

३.२ या विभागात दिलेल्या माहितीसाठी खालीलप्रमाणे व्याख्यांचा वापर करण्यात आला होता :—

$$(१) \text{ दर हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे जन्म दर} = \frac{\text{ज}}{\text{न}} \times १०००$$

$$(२) \text{ दर हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे मृत्यु दर} = \frac{\text{म}}{\text{न}} \times १०००$$

ज्यांत ज = दिलेल्या भौगोलिक क्षेत्रातील लोकसंख्येत झालेल्या जिवंत जन्मांची संख्या.

म = दिलेल्या भौगोलिक क्षेत्रातील लोकसंख्येत झालेल्या मृत्युची संख्या.

न = त्याच क्षेत्राची मध्यावधि वर्षाची अंदाजित लोकसंख्या.

दिलेल्या भौगोलिक विभागातील
एक वर्षांखालील बालकांच्या
मृत्युची संख्या.

$$(३) \text{ बालमृत्यु दर} = \frac{\text{दिलेल्या भौगोलिक विभागातील एक वर्षांखालील बालकांच्या मृत्युची संख्या.}}{\text{त्याच क्षेत्रातील लोकसंख्येमध्ये जिवंत जन्मलेल्या बालकांची संख्या.}} \times १०००$$

बालमृत्यु दर हा सामाजिक आरोग्याचा एक उत्तम निर्देशांक आहे.

३.३ ग्रामीण विभागात जीवनविषयक आकडेवारी महसूल खात्यांकडून गोळा करण्यात येते तर नागरी भागात ते महानगरपालिका व नगरपालिकांचे सांविधिक कार्य आहे.

VITAL STATISTICS

3.1 The following tables give data on birth rate, death rate, infant mortality rate, number of deaths according to principal causes in Maharashtra.

3.2 While presenting tables in this section the following definitions were adopted :—

1. Birth rate per thousand estimated

$$\text{population} = \frac{\text{B}}{\text{N}} \times 1000$$

2. Death rate per thousand estimated

$$\text{population} = \frac{\text{D}}{\text{N}} \times 1000$$

Where, B = No. of live births which occurred among the population of the given geographical area during the year under reference, D = No. of deaths which occurred among the population of given geographical area during the year under reference and N = estimated Mid-year population.

No. of deaths under
one year of age which
occurred in the given
geographical Area

$$3. \text{ Infant Mortality rate} = \frac{\text{No. of deaths under one year of age which occurred in the given geographical Area}}{\text{No. of live births which occurred among the population in the same geographical area.}} \times 1000$$

Infant mortality rate is a good indicator of social health.

3.3 The data on vital statistics was collected through revenue agency in rural area and for urban area, it is a statutory function of Municipalities and Municipal Corporations.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.1

नोंदणी झालेल्या जन्मांची लिंगानुसार संख्या व जन्म समयी स्त्री, पुरुष प्रमाण
No. of Registered Births classified by sex & sex Ratio of Births
1987-88

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	नोंदणी झालेल्या जन्मांची संख्या Total No. of Regis- tered Births	नोंदणी झालेले जन्म/Registered Births						जन्म समयी स्त्री-पुरुष प्रमाण Sex Ratio at Birth			Districts
			ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			१०० स्त्रीयांमार्गे पुरुषाची संख्या (Male per 100 females)			
			पुरुष Male	स्त्री Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्री Female	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	बृहन्मवई	2,12,991	1,14,142	1,05,849	2,19,991	..	1.08	1.08	Greater Bombay
2	ठाणे	78,850	11,769	9,952	21,721	30,021	27,108	57,129	1.18	1.11	1.13	Thane
3	रायगड	25,258	7,242	6,485	13,727	5,972	5,559	11,531	1.12	1.07	1.10	Raigad
4	रत्नागिरी	32,466	13,168	11,651	24,819	4,044	3,603	7,647	1.13	1.12	1.13	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	15,468	5,782	5,124	10,906	2,280	2,282	4,562	1.13	1.00	1.09	Sindhudurg
6	नाशिक	80,546	22,625	19,041	41,666	20,520	18,360	38,880	1.19	1.12	1.15	Nashik
7	धुळे	50,151	19,470	17,033	36,503	7,342	6,306	13,648	1.14	1.16	1.15	Dhule
8	जळगाव	77,240	26,810	21,971	48,781	15,336	13,123	28,459	1.22	1.17	1.20	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,16,216	50,736	42,386	93,122	12,389	10,705	23,094	1.20	1.16	1.19	Ahmednagar
10	पुणे	1,03,323	20,960	17,743	38,703	33,837	30,783	64,620	1.18	1.10	1.13	Pune
11	सातारा	50,303	18,633	15,824	34,457	8,369	7,477	15,846	1.18	1.12	1.16	Satara
12	सांगली	44,905	15,397	12,979	28,376	8,763	7,766	16,529	1.19	1.13	1.16	Sangli
13	सोलापूर	70,046	21,093	16,715	37,808	17,016	15,222	32,238	1.26	1.12	1.10	Solapur
14	कोल्हापूर	57,132	16,556	14,667	31,223	13,778	12,131	25,909	1.13	1.14	1.13	Kolhapur
15	औरंगाबाद	39,292	11,117	9,115	20,232	10,165	8,895	19,060	1.22	1.14	1.18	Aurangabad
16	जालना	20,375	7,814	6,461	14,275	3,242	2,858	6,100	1.21	1.13	1.19	Jalna
17	परभणी	24,477	8,591	7,136	15,727	4,617	4,133	8,750	1.20	1.12	1.17	Parbhani
18	बीड	26,817	9,136	7,747	16,883	5,324	4,610	9,934	1.18	1.15	1.17	Beed
19	नांदेड	30,256	10,067	8,491	18,558	6,119	5,579	11,698	1.19	1.10	1.15	Nanded
20	उस्मानाबाद	19,512	8,318	7,240	15,558	2,102	1,852	3,954	1.15	1.13	1.15	Osmanabad
21	लातूर	26,164	9,147	7,731	16,878	4,992	4,294	9,286	1.18	1.13	1.15	Latur
22	बुलढाणा	41,486	15,212	13,343	28,555	7,003	5,928	12,931	1.14	1.18	1.15	Buldhana
23	अकोला	39,638	10,344	8,941	19,285	10,835	9,518	20,353	1.16	1.14	1.15	Akola
24	अमरावती	49,006	12,052	10,645	22,697	14,536	11,773	26,309	1.13	1.23	1.19	Amravati
25	यवतमाळ	32,025	10,885	9,015	19,900	6,558	5,567	12,125	1.21	1.18	1.20	Yavatmal

26	वर्धा	19,337	6,480	5,585	12,065	3,806	3,466	7,272	1.16	1.10	1.14	Wardha
27	नागपूर	55,005	8,042	7,027	15,069	21,136	18,800	39,936	1.14	1.12	1.13	Nagpur
28	भंडारा	38,310	15,404	14,192	29,596	4,590	4,124	8,714	1.09	1.11	1.09	Bhandara
29	चंद्रपूर	27,406	9,787	8,765	18,552	4,576	4,278	8,854	1.12	1.07	1.10	Chandrapur
30	गडचिरोली	13,271	6,446	5,825	12,271	523	477	1,000	1.11	1.10	1.11	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य				15,24,272	4,09,083	3,48,830	7,57,913	4,03,933	3,62,426	7,66,359	117	111	114	Maharashtra State

आधार:—संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र शासन, पुणे.
 Source:—Director of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.2

ग्रामीण व नागरी भागातील नोंदणी झालेल्या मृत्यूंचे लिंगानुसार वर्गीकरण
No. of Registered Deaths classified by sex in Rural & Urban Area
1987-88

अ.क्र.मांक Sr. No.	जिल्हा	नोंदणी झालेल्या मृत्यूंची संख्या Total No. of Registered Deaths	नोंदणी झालेले मृत्यू/Number of Registered Deaths						Districts
			ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			
			पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	महाराष्ट्र	72,759				43,423	29,336	72,759	Greater Bombay
2	ठाणे	15,658	4,293	2,846	7,139	5,186	3,333	8,519	Thane
3	रायगड	6,672	3,005	2,133	5,138	972	562	1,534	Raigad
4	रत्नागिरी	8,366	4,342	2,984	7,326	647	393	1,040	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	5,543	2,775	1,992	4,767	451	325	776	Sindhudurg
6	नाशिक	20,476	6,622	5,394	12,016	4,763	3,697	8,460	Nashik
7	धुळे	15,338	6,529	5,619	12,148	1,868	1,322	3,190	Dhule
8	जळगाव	20,221	8,468	7,267	15,735	2,664	1,822	4,486	Jalgaon
9	अहमदनगर	14,512	6,092	4,669	10,761	2,286	1,465	3,751	Ahmednagar
10	पुणे	26,758	4,909	3,926	8,835	10,528	7,395	17,923	Pune
11	सातारा	11,760	5,236	4,206	9,442	1,356	962	2,318	Satara
12	सांगली	11,285	3,766	2,997	6,763	2,842	1,680	4,522	Sangli
13	सोलापूर	16,175	4,994	4,197	9,191	4,076	2,908	6,984	Solapur
14	कोल्हापूर	14,533	5,029	3,862	8,891	3,466	2,176	5,642	Kolhapur
15	औरंगाबाद	9,153	3,393	2,769	6,162	1,966	1,025	2,991	Aurangabad
16	जालना	5,160	2,397	1,873	4,268	561	331	892	Jalna
17	परभणी	7,113	2,869	2,331	5,200	1,131	782	1,913	Parbhani
18	बीड	6,357	2,694	2,146	4,840	955	562	1,517	Beed
19	नांदेड	8,551	3,548	3,093	6,641	1,136	774	1,910	Nanded
20	उस्मानाबाद	5,123	2,297	2,119	4,416	404	303	707	Osmanabad
21	लातूर	5,804	2,729	2,230	4,959	544	301	845	Latur
22	बुलढाणा	10,177	4,108	3,758	7,866	1,332	979	2,311	Buldhana
23	अकोला	9,951	3,537	2,665	6,202	2,293	1,456	3,749	Akola
24	अमरावती	11,470	3,694	2,921	6,615	3,015	1,840	4,855	Amravati
25	यवतमाळ	9,300	3,640	3,174	6,814	1,431	1,055	2,486	Yavatmal
26	वर्धा	5,948	2,305	1,963	4,268	935	745	1,680	Wardha
27	नागपूर	16,905	3,068	2,417	5,485	7,051	4,369	11,420	Nagpur
28	भंडारा	14,233	6,292	5,615	11,907	1,370	956	2,326	Bhandara
29	चंद्रपूर	7,427	3,120	2,553	5,673	1,104	650	1,754	Chandrapur
30	गडचिरोली	3,803	1,979	1,659	3,638	118	47	165	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		3,96,531	1,17,728	95,378	2,13,106	1,09,874	73,551	1,83,425	Maharashtra State

आधार:-संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source :-Director of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

संख्या क्रमांक/TABLE No. 3.3

प्रमुख कारणांनुसार नोंदणी झालेल्या मृत्यूंची संख्या
Number of Registered Deaths by Principal Causes
1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	प्रमुख कारणे/Principal Causes									Districts
		चटकी Cholera	देवी Smallpox	प्लेग Plague	ताप Fever	अमांश व अतिसार Dysen- tery & Diarrhoea	श्वसनाचे रोग Respi- ratory diseases	दुखापती Injuries	इतर कारणे Other Causes	एकूण कारणे Total Causes	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	महामुंबई	1,193	2,463	19,835	6,427	42,841	72,759	Greater Bombay
2	ठाणे	..	5	..	545	168	1,986	1,077	11,877	15,658	Thane
3	रायगड	..	3	..	176	48	289	312	5,844	6,672	Raigad
4	रत्नागिरी	..	1	..	414	86	745	281	6,839	8,366	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	202	32	693	180	4,436	5,543	Sindhudurg
6	नाशिक	..	5	..	1,276	230	1,460	828	16,677	20,476	Nashik
7	धुळे	..	1	..	1,560	212	1,708	610	11,247	15,338	Dhule
8	जळगाव	1,998	122	1,972	552	15,577	20,221	jalgaon
9	अहमदनगर	..	2	..	403	104	1,418	910	11,675	14,512	Ahmednagar
10	पुणे	..	12	..	294	905	1,656	1,663	22,228	26,758	Pune
11	सातारा	..	4	..	330	118	1,074	729	9,505	11,760	Satara
12	सांगली	284	90	1,134	396	9,381	11,285	Sangli
13	सोलापूर	..	4	..	470	149	1,932	678	12,942	16,175	Solapur
14	कोल्हापूर	344	127	2,031	582	11,449	14,533	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	3	..	384	66	737	281	7,682	9,153	Aurangabad
16	जालना	184	21	375	211	4,369	5,160	Jalna
17	परभणी	316	22	501	290	5,984	7,113	Parbhani
18	बीड	208	29	320	227	5,573	6,357	Beed
19	नांदेड	389	25	601	368	7,168	8,551	Nanded
20	उस्मानाबाद	94	30	250	270	4,479	5,123	Osmanabad
21	लातूर	..	1	..	121	28	311	254	5,089	5,804	Latur
22	बुलढाणा	977	173	1,213	335	7,479	10,177	Buldhana
23	अकोला	..	2	..	503	135	954	481	7,876	9,951	Akola
24	अमरावती	849	376	1,222	614	8,409	11,470	Amravati
25	यवतमाळ	..	2	..	1,205	147	807	371	6,768	9,300	Yavatmal
26	वर्धा	434	70	538	335	4,571	5,948	Wardha
27	नागपूर	..	3	..	835	154	1,770	1,209	12,934	..	Nagpur
28	भंडारा	..	2	..	1,344	90	1,147	435	11,215	14,233	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	3	..	770	99	695	433	5,427	7,427	Chandrapur
30	गडचिरोली	536	55	232	149	2,831	3,803	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	53	18,638	6,374	49,606	21,488	3,00,372	3,96,531	Maharashtra State

आधार.—संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source :—Director of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No 3.4

लिंगानुसार व वयोगटानुसार नोंद झालेले मृत्यू
Number of Registered Deaths by age and sex
1987-88

वयोगट Age Group	ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total		
	पुरुष Male	स्त्री Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्री Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्री Female	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
१ वर्षांखालील Below 1 Years	12,856	10,905	23,761	15,031	11,786	26,817	27,887	22,691	50,578
1 to 4 Years	6,530	8,108	14,638	5,409	5,784	11,193	11,939	13,892	25,831
5 to 14 Years	3,910	3,895	7,805	3,260	2,846	6,106	7,170	6,741	13,911
15 to 24 Years	3,800	3,966	7,766	5,434	5,500	10,934	9,234	9,466	18,700
25 to 34 Years	4,710	4,077	8,787	8,292	5,480	13,772	13,002	9,557	22,559
35 to 44 Years	6,635	4,326	10,961	10,045	4,445	14,490	16,680	8,771	25,451
45 to 54 Years	9,506	5,470	14,976	13,386	5,332	18,718	22,892	10,802	33,694
55 to 64 Years	15,367	9,742	25,109	16,279	6,873	23,152	31,646	16,615	48,261
65 to 69 Years	11,056	7,835	18,891	7,942	4,138	12,080	18,998	11,973	30,971
७० वर्षांवरील 70 Years	42,327	36,386	78,713	23,237	20,457	43,694	65,564	56,843	1,22,407
वय न सांगितलेले/ Age not Stated	1,031	668	1,699	1,559	910	2,469	2,590	1,578	4,168
एकूण/Total	1,17,728	95,378	2,13,106	1,09,874	73,551	1,83,425	2,27,602	1,68,929	3,96,531

साधारण-आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source :—Directorate of Health, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तबला क्रमांक/TABLE No. 3.5

विभागांनुसार बालमृत्यु दर व माताविषयक मृत्युचे दर
Infant Mortality and Maternal Mortality Rate by area (1987-88)

क्रम सं. / Sr. No.	जिल्हे / Districts	बालमृत्यु दर / Infant Mortality Rate			माताविषयक मृत्यु दर / Maternal Mortality Rate				
		ग्रामीण / Rural	नागरी / Urban	एकूण / Total	ग्रामीण / Rural	नागरी / Urban	एकूण / Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)		
1	बृहस्पति	..	57	57	..	0.5	0.5	Greater Bombay	
2	ठाणे	..	35	16	22	1.7	0.4	0.7	Thane
3	रायगड	..	59	11	37	0.9	0.4	0.7	Raigad
4	रत्नागिरी	..	17	6	15	0.7	1.3	0.8	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	26	28	26	0.6	1.1	0.8	Sindhudurg
6	नाशिक	..	37	36	36	1.1	1.3	1.2	Nashik
7	दुळे	..	45	19	38	2.1	1.9	2.1	Dhule
8	जळगांव	..	46	6	31	1.4	0.8	1.2	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	13	25	16	0.5	1.3	0.7	Ahmednagar
10	पुणे	..	20	42	34	0.6	0.3	0.5	Pune
11	सातारा	..	20	21	20	1.3	1.8	1.5	Satara
12	सांगली	..	17	35	24	1.5	2.8	2.0	Sangli
13	सोलापूर	..	23	28	25	1.6	2.0	1.0	Solapur
14	कोल्हापूर	..	22	40	30	1.0	0.9	1.0	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	31	24	27	1.5	2.6	2.0	Aurangabad
16	जालना	..	32	15	27	2.0	2.1	2.0	Jalna
17	परभणी	..	46	27	39	2.3	3.5	2.7	Parbhani
18	बीड	..	25	14	21	1.7	3.7	2.4	Beed
19	नांदेड	..	34	15	26	2.4	4.5	3.2	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	38	13	33	2.3	4.6	2.8	Osmanabad
21	लातूर	..	41	10	30	1.5	1.2	1.4	Latur
22	बुलढाणा	..	35	25	32	1.5	2.6	1.9	Buldhana
23	अकोला	..	32	31	31	1.5	1.0	1.3	Akola
24	अमरावती	..	30	24	27	1.2	1.0	1.1	Amravati
25	यवतमाळ	..	41	29	36	1.9	1.5	1.7	Yavatmal
26	वर्धा	..	43	33	40	0.9	1.1	1.0	Wardha
27	नागपूर	..	47	29	34	1.5	1.9	1.8	Nagpur
28	भंडारा	..	54	46	52	2.2	6.0	3.1	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	38	19	32	1.8	4.0	2.5	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	46	6	43	2.2	..	2.0	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		..	31	35	33	1.4	1.2	1.3	

टिप:—बरोबर मृत्युदर नोंदणी झालेल्या मृत्यूंवर आधारित आहे.

Note:—Above Death rates are based on registered deaths.

आधार:—आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source:—Directorate of Health services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनविषयक माहिती / VITAL STATISTICS

तबता क्रमांक / TABLE No. 3.6

महाराष्ट्र राज्यातील जीवनविषयक महत्वाचे दर
Important vital rates in respect of Maharashtra State
1987-88

क्रमांक Serial No. (1)	नाव (2)	1987 (3)	Item (2)
1	जन्म समयी स्त्री पुरुष प्रमाण	114	Sex Ratio at Birth
2	मृत्यु समयी स्त्री पुरुष प्रमाण	135	Sex Ratio at death
3	जीवनविषयक निर्देशांक	384	Vital index
4	प्रमुख कारणामुळे झालेल्या मृत्यूंचे दरलाख लोकसंख्येमध्ये प्रमाण—	..	Death rate per lakh population by principal causes—
4.1	पटकी	..	Cholera
4.2	देवी	..	Small-pox
4.3	प्लेग	..	Plague
4.4	ताप	28	Fevers
4.5	श्वसनार्थी रोग	74	Respiratory diseases
4.6	अमांश व दतिसार	9	Dysentery and diarrhoea
4.7	दुखापती	32	Injuries
4.8	इतर सर्वे कारणे	446	All other causes

माहिती नांद केलेल्या आकडेवारीवर आधारित आहे.

$$\begin{aligned} \text{टीप— (१) जन्मसमयी स्त्री पुरुष प्रमाण} &= \frac{\text{जिवंत जन्मलेले मुलगे}}{\text{जिवंत जन्मलेल्या मुली}} \times 100 \\ \text{(२) मृत्युसमयी स्त्री पुरुष प्रमाण} &= \frac{\text{मृत पुरुष}}{\text{मृत स्त्रिया}} \times 100 \\ \text{(३) जीवनविषयक निर्देशांक} &= \frac{\text{एकूण जिवंत जन्म}}{\text{एकूण मृत्यू}} \times 100 \end{aligned}$$

Data is based on registration records.—

$$\begin{aligned} \text{Notes— (1) Sex Ratio at birth} &= \frac{\text{Male live births}}{\text{Female live births}} \times 100 \\ \text{(2) Sex Ratio at death} &= \frac{\text{Male deaths}}{\text{Female deaths}} \times 100 \\ \text{(3) Vital index} &= \frac{\text{Total live births}}{\text{Total deaths}} \times 100 \end{aligned}$$

आधार.—संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Director of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवनवैद्यिक सांख्यिकी / VITAL STATISTICS

तक्ला क्रमांक / TABLE No. 3.7

जन्म दर, मृत्यू दर व बालमृत्यू दर / Birth Rate, Death Rate and Infant Mortality Rate 1987-88

श. क्र. Sr. No. (1)	जिल्हा (2)	जन्म दर Birth Rate			मृत्यू दर death rate			बालमृत्यू दर Infant Mortality rate			District (2)
		ग्रामीण Rural (3)	नागरी Urban (4)	एकूण Total (5)	ग्रामीण Rural (6)	नागरी Urban (7)	एकूण Total (8)	ग्रामीण Rural (9)	नागरी Urban (10)	एकूण Total (11)	
1	वृहन्मयई	..	22.7	22.7	..	7.5	7.5	..	57	57	Greater Bombay
2	ठाणे	16.9	22.2	20.4	5.5	3.3	4.1	35	16	22	Thane
3	रायगड	11.6	46.9	17.7	4.3	6.2	4.7	59	11	37	Raigad
4	रत्नागिरी	20.2	66.5	24.2	6.0	9.0	6.2	17	6	15	Ratnagiri
5	निशुदुर्ग	15.1	71.3	19.7	6.6	12.1	7.1	26	28	26	Sindhudurg
6	नाशिक	20.9	30.6	24.7	6.0	6.7	6.3	37	36	36	Nashik
7	धुळे	20.8	29.0	22.6	6.9	6.8	6.9	45	19	38	Dhule
8	जळगाव	23.2	37.6	27.0	7.5	5.9	7.1	46	6	31	Jalgaon
9	अहमदनगर	38.4	55.8	40.9	4.4	9.1	5.1	13	25	16	Ahmednagar
10	पुणे	18.3	26.4	22.7	4.2	7.3	5.9	20	42	34	Pune
11	सातारा	18.3	54.5	23.1	5.0	8.0	5.4	20	21	20	Satara
12	सांगली	19.4	35.8	23.3	4.6	9.8	5.9	17	35	24	Sangli
13	सोलापूर	20.6	37.6	26.0	5.0	8.1	6.0	23	28	25	Solapur
14	कोल्हापूर	16.2	35.7	21.5	4.6	7.8	5.5	22	40	30	Kolhapur
15	औरंगाबाद	16.3	39.8	22.8	5.0	6.2	5.3	31	24	27	Aurangabad
16	जालना	19.1	22.0	19.9	5.7	3.2	5.0	32	15	27	Jalna
17	परभणी	11.9	23.8	14.4	3.9	5.2	4.2	46	27	39	Parbhani
18	बीड	13.9	37.1	18.1	4.0	5.7	4.3	25	14	21	Beed
19	नांदेड	13.3	29.9	16.9	4.8	4.9	4.8	34	15	26	Nanded
20	उस्मानाबाद	17.3	21.3	18.0	4.9	3.8	4.7	38	13	33	Osmanabad
21	लातूर	15.4	38.5	19.5	4.5	3.5	4.3	41	10	30	Latur
22	बुलढाणा	21.8	41.1	25.5	6.0	7.3	6.3	35	25	32	Buldhana
23	अकोला	13.4	39.1	20.3	4.3	7.2	5.1	32	31	31	Akola
24	अमरावती	17.9	42.5	26.0	5.2	7.8	6.1	30	24	27	Amravati
25	यवतमाळ	13.6	39.8	18.1	4.7	8.2	5.3	41	29	36	Yavatmal
26	वर्धा	16.7	28.4	19.8	5.9	6.6	6.1	43	33	40	Wardha
27	नागपूर	13.2	23.1	19.1	4.8	6.6	5.9	47	29	34	Nagpur
28	भंडारा	18.9	31.1	20.7	7.6	8.3	7.7	54	46	52	Bhandara
29	चंद्रपूर	15.7	39.7	19.5	4.8	7.9	5.3	38	19	32	Chandrapur
30	गडचिरोली	22.3	10.1	20.5	6.6	1.7	5.9	46	6	43	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		18.7	28.5	22.6	5.3	6.8	5.9	31	35	33	Maharashtra State

टोप :- (१) जन्म व मृत्यूच्या नोंदी जेवून उपलब्ध झाल्या त्या खेडी व शहरांच्या वर्गांच्या मध्यावधी अंदाजित लोकसंख्येवर जन्म व मृत्यू दर आधारले आहेत. (२) जन्म व मृत्यू दर एक हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे आहेत. बालमृत्यू दर एक हजार जिवंत जन्मांमागे आहेत. (३) न्यून नोंदीमुळे जन्म व मृत्यू दर कमी आहेत.

Notes.—(1) The birth and death rates are based on the mid year estimated population of the village and towns from which the birth and death records were actually received. (2) The birth and death rates are per 1,000 estimated population. Infant mortality rates are per 1,000 live births. (3) The rates are low due to under registration of births and deaths.

आघार :- आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

3. जीवन विषयक साहिति / VITAL STATISTICS

तथता क्रमांक/TABLE No. 3-8

प्रमुख कारणानुसार मृत्युची संख्या/Number of deaths by principal causes

(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	विषमज्वर Typhoid			गोबर Measles			शीतज्वर Influenza			इतर ताप Other fevers			District (2)
		ग्रामीण Rural (3)	नागरी Urban (4)	एकूण Total (5)	ग्रामीण Rural (6)	नागरी Urban (7)	एकूण Total (8)	ग्रामीण Rural (9)	नागरी Urban (10)	एकूण Total (11)	ग्रामीण Rural (12)	नागरी Urban (13)	एकूण Total (14)	
1	बृहस्पति	..	25	25	..	17	17	Greater Bombay
2	ठाणे	..	6	8	40	8	48	255	280	455	Thane
3	रायगड	..	8	3	11	14	14	122	7	129	Raigad
4	रत्नागिरी	..	5	1	6	32	1	33	355	9	364	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	6	1	7	4	1	5	183	3	186	Sindhudurg
6	नाशिक	..	15	4	19	105	142	247	549	426	975	Nashik
7	घुळे	..	7	8	15	171	10	181	1,275	59	1,334	Dhule
8	जळगांव	..	20	5	25	142	10	152	1,701	114	1,815	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	4	2	11	63	11	74	269	13	282	Ahmednagar
10	पुणे	..	7	7	14	24	24	48	116	27	143	Pune
11	सातारा	..	8	..	8	14	..	14	286	14	300	Satara
12	सांगली	..	8	3	11	16	1	17	206	7	213	Sangli
13	सोलापूर	..	12	10	22	57	13	70	200	120	320	Solapur
14	कोल्हापूर	..	7	4	11	8	6	14	231	44	275	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	9	7	16	104	39	143	137	6	143	Aurangabad
16	जालना	..	14	3	17	40	3	43	117	..	117	Jalna
17	परभणी	..	11	19	30	7	8	15	223	45	268	Parbhani
18	बीड	..	13	2	15	53	..	53	130	6	136	Beed
19	नांदेड	..	44	8	52	56	5	61	220	43	263	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	3	..	3	15	..	15	76	..	76	Osmanabad
21	लातूर	..	11	2	13	18	1	19	78	1	79	Latur
22	बुलढाणा	..	22	8	30	67	18	85	608	224	832	Buldhana
23	अकोला	..	13	5	18	19	5	24	389	70	459	Akola
24	अमरावती	..	34	7	41	14	1	15	653	82	735	Amravati
25	यवतमाळ	..	34	20	54	33	..	33	1,064	41	1,105	Yavatmal
26	वर्धा	..	26	4	30	1	..	1	397	2	399	Wardha
27	नागपूर	..	22	27	49	10	26	36	409	101	510	Nagpur
28	भंडारा	..	99	5	104	21	1	22	1,156	35	1,191	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	46	3	49	8	..	8	644	58	702	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	5	2	7	5	..	5	523	..	523	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		..	520	201	721	1,161	351	1,512	12,572	1,757	14,329	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3-8—contd.

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	फुफुस दाह Pneumonia			क्षय Tuberculosis			डांग्या खोकला Whooping-cough			हजवण Gastro			पटकी Cholera			District (2)
		ग्रामीण Rural (15)	नागरी Urban (16)	एकूण Total (17)	ग्रामीण Rural (18)	नागरी Urban (19)	एकूण Total (20)	ग्रामीण Rural (21)	नागरी Urban (22)	एकूण Total (23)	ग्रामीण Rural (24)	नागरी Urban (25)	एकूण Total (26)	ग्रामीण Rural (27)	नागरी Urban (28)	एकूण Total (29)	
1	बृहन्मंबई	..	9,403	9,403	..	7,008	7,008	Greater Bombay
2	ठाणे	..	31	243	274	267	543	810	..	1	1	3	74	77	5	..	5 Thane
3	रायगड	..	3	17	20	112	45	157	2	2	3	..	3 Raigad
4	रत्नागिरी	..	7	26	33	305	65	370	1	..	1	1	1	2	1	..	1 Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	11	40	51	196	29	225	7	7 Sindhudurg
6	नाशिक	..	54	84	138	265	251	516	8	22	30	5	..	5 Nashik
7	धुळे	..	57	57	114	517	151	668	2	..	2	2	8	10	1	..	1 Dhule
8	जळगांव	..	52	29	81	426	132	558	7	..	7 Jalgaon
9	अहमदनगर	..	52	161	213	288	149	437	6	33	39	2	..	2 Ahmednagar
10	पुणे	..	25	470	495	147	537	684	1	1	2	..	97	97	11	1	12 Pune
11	सातारा	..	35	71	106	283	102	385	2	21	23	4	..	4 Satara
12	सांगली	..	15	155	170	235	169	404	25	25 Sangli
13	सोलापूर	..	18	214	232	257	410	667	2	2	4	6	87	93	2	2	4 Solapur
14	कोल्हापूर	..	10	147	157	227	313	540	4	2	28	30 Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	27	126	153	138	135	273	4	72	76	3	..	3 Aurangabad
16	जालना	..	16	52	68	95	52	147	4	4	8 Jalna
17	परभणी	..	19	44	63	158	78	236 Parbhani
18	बीड	..	11	1	12	75	20	95	4	..	4 Beed
19	नांदेड	..	19	55	74	175	103	278	4	2	6 Nanded
20	उस्मानाबाद	..	3	14	17	62	31	93	1	1 Osmanabad
21	लातूर	..	13	13	26	88	44	132	1	3	4	1	..	1 Latur
22	बुलढाणा	..	46	89	135	175	163	338	7	16	3	19 Buldhana
23	अकोला	..	24	33	57	233	199	422	3	3	6	2 Akola
24	अमरावती	..	27	138	165	167	297	464	1	..	1	6	4	10 Amravati
25	यवतमाळ	..	27	39	66	188	115	303	9	5	14	2	..	2 Yavatmal
26	वर्धा	..	20	13	33	59	30	89	3	4	7 Wardha
27	नागपूर	..	32	527	559	89	514	603	1	..	1	7	10	17	1	2	3 Nagpur
28	भंडारा	..	158	73	231	265	130	395	3	13	16	2	..	2 Bhandara
29	चंद्रपूर	..	42	38	80	145	98	243	1	12	13	3	..	3 Chandrapur
30	गडचिरोली	..	17	..	17	94	5	99 Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		871	12,372	13,243	5,721	11,918	17,639	8	4	12	102	541	643	48	5	53	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3-8 — contd.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	आमांश Dysentery			अतिसार Diarrhoea			हृदय विकार Heart attack			शटसर्प Diphtheria			District		
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total			
(1)	(2)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(2)		
1	बृहन्मुंबई	2,463	2,463	..	16,121	16,121	..	22	22	Greater Bombay		
2	ठाणे	12	20	32	56	80	136	264	976	1240	1	1	Thane	
3	रायगड	5	2	7	33	38	41	107	137	244	Raigad	
4	रत्नागिरी	10	..	10	66	10	76	318	86	404	1	1	Ratnagiri	
5	सिंधुदूर्ग	4	..	4	25	3	28	308	77	385	1	1	Sindhudurg	
6	नाशिक	5	3	8	163	59	222	314	505	819	4	58	Nashik	
7	धुळे	14	..	14	181	17	198	204	199	403	..	2	Dhule	
8	जळगाव	3	1	4	103	15	118	323	260	583	1	3	Jalgaon	
9	अहमदनगर	3	3	6	59	39	98	328	285	613	7	2	Ahmednagar	
10	पुणे	1	4	5	60	840	900	261	1,974	2,235	5	2	Pune	
11	सातारा	7	3	10	93	15	108	532	222	754	1	..	Satara	
12	सांगली	4	4	8	76	6	82	378	449	827	4	3	Sangli	
13	सोलापूर	4	33	37	39	73	112	159	391	550	-5	13	Solapur	
14	कोल्हापूर	10	13	33	81	23	104	518	556	1,074	..	2	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	3	18	21	29	16	45	58	338	396	..	9	Aurangabad	
16	जालना	2	3	5	11	5	16	44	92	136	Jalna	
17	परभणी	17	5	22	46	130	176	3	2	Parbhani	
18	बीड	2	..	2	26	1	27	54	46	100	4	..	Beed	
19	नांदेड	4	1	5	20	..	20	57	91	148	5	..	Nanded	
20	उस्मानाबाद	29	1	30	33	37	70	Osmanabad	
21	लातूर	5	3	8	9	11	20	56	60	116	3	..	Latur	
22	बुलढाणा	9	7	16	110	47	157	126	104	230	4	2	Buldhana	
23	अकोला	1	..	1	124	10	134	91	381	472	..	1	Akola	
24	अमरावती	26	8	34	225	117	342	124	158	282	2	1	Amravati	
25	यवतमाळ	5	5	121	21	142	77	112	189	3	..	Yavatmal	
26	वर्धा	5	3	8	60	2	62	61	120	181	3	..	Wardha	
27	नागपूर	1	30	31	19	104	123	74	924	998	3	2	Nagpur	
28	भंडारा	5	3	8	67	15	82	211	159	370	3	..	Bhandara	
29	चंद्रपूर	3	2	5	75	19	94	111	234	345	12	..	Chandrapur	
30	गडचिरोली	3	..	3	52	..	52	22	11	33	3	..	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	151	169	320	2,029	4,025	6,054	5,259	25,235	30,494	78	124	202	Maharashtra State

तबला क्रमांक/TABLE No. 3-8 — *contd.*

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पोलिओ Polio			कुष्ठरोग Leprosy			कर्करोग Cancer			धनुवति Tetanus			काबीज Jaundice			District		
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total			
(1)	(2)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(2)		
1	बृहन्मवई	215	..	17	17	..	3,095	3,095	..	167	167	..	153	153	Greater Bombay		
2	ठाणे	5	2	7	9	4	13	106	183	289	17	13	30	33	35	68	Thane
3	रायगड	1	..	1	48	36	84	9	4	13	26	7	33	33	Raigad
4	रत्नागिरी	6	..	6	120	17	137	10	6	16	48	3	51	51	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	4	..	4	163	21	184	9	1	10	36	3	39	39	Sindhudurg
6	नाशिक	7	12	19	10	10	20	187	130	317	19	22	41	53	36	89	Nashik
7	धुळे	4	3	7	23	4	27	188	78	266	12	22	34	26	9	35	Dhule
8	जळगाव	2	2	17	4	21	274	104	378	18	9	27	46	24	70	Jalgaon
9	अहमदनगर	5	1	6	15	2	17	361	96	457	14	22	36	46	11	57	Ahmednagar
10	पुणे	4	4	12	7	19	216	370	586	4	35	39	43	26	69	Pune
11	सातारा	1	1	2	18	1	19	263	46	309	24	8	32	53	6	59	Satara
12	सांगली	3	5	8	12	3	15	273	128	401	6	20	26	34	18	52	Sangli
13	सोलापूर	4	11	15	38	4	42	222	221	443	23	39	62	64	65	129	Solapur
14	कोल्हापूर	7	5	12	11	3	14	317	160	477	6	16	22	39	29	68	Kolhapur
15	औरंगाबाद	3	4	7	5	1	6	85	143	228	2	50	52	26	12	38	Aurangabad
16	जालना	2	..	2	13	1	14	43	24	67	5	12	17	10	3	13	Jalna
17	परभणी	5	1	6	8	..	8	52	53	105	17	24	41	10	6	16	Parbhani
18	बीड	7	..	7	17	..	17	83	18	101	16	12	28	11	4	15	Beed
19	नांदेड	2	1	3	11	1	12	78	34	112	41	3	44	23	3	26	Nanded
20	उस्मानाबाद	1	1	23	1	24	87	15	102	13	6	19	19	2	21	Osmanabad
21	लातूर	1	2	3	23	1	24	61	21	82	25	12	37	30	4	34	Latur
22	बुलढाणा	3	..	3	18	1	19	141	44	185	11	19	30	15	10	25	Buldhana
23	अकोला	3	1	4	16	4	20	202	86	288	29	36	65	7	3	10	Akola
24	अमरावती	1	1	2	18	1	19	152	123	275	31	42	73	16	6	22	Amravati
25	यवतमाळ	1	2	3	13	4	17	78	72	150	28	16	44	24	8	32	Yavatmal
26	वर्धा	3	..	3	5	1	6	41	26	67	11	4	15	3	2	5	Wardha
27	नागपूर	2	5	7	7	5	12	49	294	343	28	77	105	11	34	45	Nagpur
28	भंडारा	4	3	7	16	..	16	140	36	176	28	24	52	10	3	13	Bhandara
29	चंद्रपूर	5	..	5	26	..	26	78	26	104	36	34	70	7	12	19	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	..	1	4	..	4	26	9	35	7	1	8	10	1	11	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		80	282	362	398	80	478	4,134	5,709	9,843	499	756	1,255	779	538	1,317	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3-8 —contd.

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	दुखापतीचा तपशील/Details of Injuries															District (2)	
		आलकं Rabies			आत्महत्या Suicide			भाजणे Accidental Burns			बुडणे Drowning			अन्नामधील विषबाधेव्यतिरिक्त इतर विषबाधा Accidental poisoning Other than food poisoning				
		ग्रामीण Rural (57)	नागरी Urban (58)	एकूण Total (59)	ग्रामीण Rural (60)	नागरी Urban (61)	एकूण Total (62)	ग्रामीण Rural (63)	नागरी Urban (64)	एकूण Total (65)	ग्रामीण Rural (66)	नागरी Urban (67)	एकूण Total (68)	ग्रामीण Rural (69)	नागरी Urban (70)	एकूण Total (71)		
1	बृहन्मुंबई	..	56	56	..	138	138	..	1,923	1,923	..	470	470	..	39	39	Greater Bombay	
2	ठाणे	..	6	7	40	18	58	32	284	316	66	35	101	4	29	33	Thane	
3	रायगड	..	1	1	6	8	14	17	40	57	29	11	40	1	2	3	Raigad	
4	रत्नागिरी	..	1	1	10	7	17	14	27	41	59	14	73	2	..	2	Ratnagiri	
5	सिंधुदूर्ग	..	1	2	3	9	2	11	6	19	25	60	6	66	2	..	Sindhudurg	
6	नाशिक	..	11	4	15	21	13	34	57	232	289	76	17	93	5	3	Nashik	
7	धुळे	..	15	1	16	22	2	24	29	232	261	35	11	46	2	11	Dhule	
8	जळगाव	..	23	5	28	14	5	19	26	130	256	54	16	70	6	5	Jalgaon	
9	अहमदनगर	..	15	8	23	50	9	59	83	200	283	184	19	203	9	10	Ahmednagar	
10	पुणे	..	3	26	29	27	19	46	31	719	750	115	74	189	3	7	Pune	
11	सातारा	..	1	3	4	53	7	60	81	106	187	179	15	194	12	9	Satara	
12	सांगली	..	3	17	20	28	2	30	12	113	125	59	9	68	2	18	Sangli	
13	सोलापूर	..	7	10	17	51	11	62	32	80	112	158	19	177	4	2	Solapur	
14	कोल्हापूर	..	3	8	11	27	28	55	17	100	117	110	42	152	4	9	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	..	3	2	5	9	3	12	18	12	30	72	..	72	11	4	Aurangabad	
16	जालना	..	4	1	5	18	..	18	13	38	51	38	2	40	16	1	Jalna	
17	परभणी	..	8	3	11	12	2	14	14	68	82	47	8	55	7	9	Parbhani	
18	बीड	..	5	..	5	18	5	23	7	13	20	48	2	50	1	..	Beed	
19	नांदेड	..	10	1	11	46	4	50	21	78	99	71	2	73	6	9	Nanded	
20	उस्मानाबाद	..	6	..	6	35	6	41	18	36	54	48	4	52	4	2	Osmanabad	
21	लातूर	..	10	1	11	38	3	28	8	17	25	62	4	66	1	..	Latur	
22	बुलढाणा	..	4	1	5	26	2	42	18	70	88	79	6	85	5	7	Buldhana	
23	अकोला	..	5	3	8	35	7	60	26	189	215	57	12	69	3	11	Akola	
24	अमरावती	..	8	14	22	54	6	41	40	205	245	64	7	71	14	28	Amravati	
25	यवतमाळ	..	13	1	14	65	15	80	25	55	80	45	12	57	20	2	Yavatmal	
26	वर्धा	..	8	1	9	25	16	41	22	63	85	47	20	67	18	8	Wardha	
27	नागपूर	..	2	16	18	19	47	66	26	442	468	60	53	113	4	27	Nagpur	
28	भंडारा	..	17	2	19	28	2	30	32	33	65	174	3	177	5	1	Bhandara	
29	चंद्रपूर	..	13	5	18	29	11	40	18	128	146	64	18	82	4	3	Chandrapur	
30	गडचिरोली	..	6	1	7	14	2	16	10	1	11	41	2	43	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	..	211	194	405	829	400	1,229	753	5,653	6,406	2,201	913	3,114	175	256	431	Maharashtra Stat

तपता क्रमांक/TABLE No. 3-8—contd.

		दुखापतीचा तपशील Details of injuries													
अनुक्रमिक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	वाहतूकीचे अपघात Traffic Accidents			इतर वर्गीकरण न केलेले अपघात Other Accidents elsewhere not classified			मनुष्यवध Homicide			सर्प दंश Snake bite			District (2)	
		ग्रामीण Rural (72)	नागरी Urban (73)	एकूण Total (74)	ग्रामीण Rural (75)	नागरी Urban (76)	एकूण Total (77)	ग्रामीण Rural (78)	नागरी Urban (79)	एकूण Total (80)	ग्रामीण Rural (81)	नागरी Urban (82)	एकूण Total (83)		
1	बृहन्मुंबई	1,950	1,950	..	1,903	1,903	4	4	Greater Bombay	
2	ठाणे	46	26	72	100	258	358	9	9	Thane	
3	रायगड	10	17	27	38	61	99	4	2	6	30	14	44	Raigad	
4	रत्नागिरी	21	2	23	38	32	70	2	1	3	22	5	27	Ratnagiri	
5	सिंधुदूर्ग	13	1	14	32	7	39	3	..	3	16	4	20	Sindhudurg	
6	नाशिक	61	33	94	102	86	188	5	2	7	103	9	112	Nashik	
7	धुळे	20	9	29	43	79	122	13	2	15	89	10	99	Dhule	
8	जळगाव	25	58	83	58	72	130	10	5	15	62	6	68	Jalgaon	
9	अहमदनगर	61	16	77	120	81	201	6	1	7	45	11	56	Ahmednagar	
10	पुणे	54	19	73	125	425	550	3	3	6	31	7	38	Pune	
11	सातारा	51	2	53	112	36	148	8	6	14	47	5	52	Satara	
12	सांगली	19	10	29	45	46	91	10	1	11	17	4	21	Sangli	
13	सोलापूर	53	13	66	118	47	165	11	..	11	64	10	74	Solapur	
14	कोल्हापूर	20	6	26	72	89	161	12	6	18	25	13	38	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	7	4	11	76	34	110	2	2	4	27	..	27	Aurangabad	
16	जालना	3	1	4	44	11	55	2	..	2	20	3	23	Jalna	
17	परभणी	10	13	23	62	11	73	4	3	7	13	7	20	Parbhani	
18	बीड	19	1	20	47	20	67	8	..	8	34	3	37	Beed	
19	नांदेड	9	2	11	49	27	76	5	1	6	36	2	38	Nanded	
20	उस्मानाबाद	9	4	13	64	15	79	3	1	4	19	2	21	Osmanabad	
21	लातूर	10	2	12	65	7	72	5	1	6	25	6	31	Latur	
22	बुलढाणा	7	9	16	45	21	66	2	1	3	28	3	31	Buldhana	
23	अकोला	15	8	23	46	39	85	2	..	2	26	5	31	Akola	
24	अमरावती	12	6	18	59	63	122	5	4	9	36	11	47	Amravati	
25	यवतमाळ	6	3	9	46	19	65	5	1	6	46	6	52	Yavatmal	
26	वर्धा	2	15	17	36	19	55	5	7	12	29	3	32	Wardha	
27	नागपूर	11	78	89	69	262	331	6	32	38	38	33	71	Nagpur	
28	भंडारा	31	4	35	50	24	74	16	..	16	27	4	31	Bhandara	
29	चंद्रपूर	16	15	31	39	50	89	4	2	6	31	..	31	Chandrapur	
30	गडचिरोली	5	1	6	26	2	28	6	..	6	37	..	37	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	626	2,328	2,954	1,826	3,846	5,672	186	88	274	1,115	199	1,314	Maharashtra State	

A-2313-41.

तबला क्रमांक/TABLE No. 3.8—contd.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	रानटी जनावरे Wild beasts			सापान्यतिरिक्त इतर विषारी प्राणी दंश Other than snake bites			एकूण दुखावती Total Injuries			मधुमेह Diabetes			District (2)	
		ग्रामीण Rural (84)	नागरी Urban (85)	एकूण Total (86)	ग्रामीण Rural (87)	नागरी Urban (88)	एकूण Total (89)	ग्रामीण Rural (90)	नागरी Urban (91)	एकूण Total (92)	ग्रामीण Rural (93)	नागरी Urban (94)	एकूण Total (95)		
1	बृहन्मंबई	6,427	6,427	..	686	686	Greater Bombay	
2	ठाणे	1	1	12	2	14	Thane	
3	रायगड	16	6	22	13	126	139	Raigad	
4	रत्नागिरी	2	2	14	9	23	5	2	7	Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	10	5	15	Sindhudurg	
6	नाशिक	1	1	2	..	2	16	36	52	Nashik	
7	धुळे	1	1	7	22	29	Dhule	
8	बळगाव	18	16	34	Jaigaon	
9	अहमदनगर	1	..	1	4	..	4	32	25	57	Ahmednagar	
10	पुणे	1	1	13	140	153	Pune	
11	सातारा	543	186	729	43	9	Satara	
12	सांगली	1	192	204	396	34	57	Sangli	
13	सोलापूर	4	1	5	495	183	678	22	53	Solapur	
14	कोल्हापूर	1	288	294	582	24	75	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	222	59	281	6	43	Aurangabad	
16	जालना	1	..	1	155	56	211	5	10	Jalna	
17	परभणी	169	121	290	3	5	Parbhani	
18	बीड	1	183	44	227	5	3	Beed	
19	नांदेड	243	125	368	4	5	Nanded	
20	उस्मानाबाद	200	70	270	4	4	Osmanabad	
21	लातूर	214	40	254	7	6	Latur	
22	बुलढाणा	2	4	6	212	123	335	3	5	Buldhana	
23	अकोला	210	271	481	12	7	Akola	
24	अमरावती	284	330	614	5	10	Amravati	
25	यवतमाळ	258	113	371	27	10	Yavatmal	
26	वर्धा	184	151	335	1	..	Wardha	
27	नागपूर	1	1	1	234	975	1,209	6	234	Nagpur	
28	भंडारा	1	..	1	364	71	435	5	3	Bhandara	
29	चंद्रपूर	1	206	227	433	18	3	Chandrapur	
30	गडचिरोली	2	141	8	149	3	..	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	12	1	13	56	25	81	7,779	13,709	21,488	372	1,615	Maharashtra State

तबला क्रमांक/TABLE No. 3.8

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	रक्त क्षय Anacmia			मेंदूचा ज्वर Meningitis			पक्षाघात Paralysis			दमा Asthama			District
		ग्रामीण Rural (96)	नागरी Urban (97)	एकूण Total (98)	ग्रामीण Rural (99)	नागरी Urban (100)	एकूण Total (101)	ग्रामीण Rural (102)	नागरी Urban (103)	एकूण Total (104)	ग्रामीण Rural (105)	नागरी Urban (106)	एकूण Total (107)	
(1)	(2)													(2)
1	बृहन्मुंबई	..	868	868	..	1,150	1,150	..	2,010	2,010	..	3,424	3,424	Greater Bombay
2	ठाणे	..	100	104	2	32	34	75	130	205	277	624	901	Thane
3	रायगड	..	9	10	2	20	22	32	28	60	70	42	112	Raigad
4	रत्नागिरी	..	5	7	1	10	11	196	49	245	317	24	341	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	8	10	..	4	4	231	53	284	379	38	417	Sindhudurg
6	नाशिक	..	44	49	2	33	35	140	75	215	624	182	806	Nashik
7	धुळे	..	8	15	2	28	30	114	62	176	773	151	924	Dhule
8	जळगांव	..	4	20	3	3	6	98	54	152	1,090	243	1,333	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	4	61	4	32	36	150	38	188	669	99	768	Ahmednagar
10	पुणे	..	174	182	..	89	89	89	142	231	306	169	475	Pune
11	सातारा	..	18	29	1	7	8	144	52	196	539	44	583	Satara
12	सांगली	..	37	40	..	43	43	137	137	274	465	95	560	Sangli
13	सोलापूर	..	141	145	..	58	58	67	129	196	458	571	1,029	Solapur
14	कोल्हापूर	..	84	104	..	44	44	348	223	571	1,120	214	1,334	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	64	69	..	82	82	37	101	138	247	64	311	Aurangabad
16	जालना	..	6	7	1	6	7	25	21	46	130	30	160	Jalna
17	परभणी	..	2	3	..	3	3	26	41	67	138	64	202	Parbhani
18	बीड	..	5	5	1	3	4	28	19	47	191	22	213	Beed
19	नांदेड	..	4	8	..	13	13	26	13	39	163	86	249	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	4	4	22	13	35	121	19	140	Osmanabad
21	लातूर	..	9	9	1	9	10	26	12	38	122	31	153	Latur
22	बुलढाणा	..	27	34	2	28	30	66	38	104	658	82	740	Buldhana
23	अकोला	..	29	30	..	2	2	47	85	132	320	155	475	Akola
24	अमरावती	..	28	34	1	57	58	65	110	175	422	170	592	Amravati
25	यवतमाळ	..	9	13	..	13	13	32	33	65	318	120	438	Yavatmal
26	वर्धा	..	2	6	2	2	4	29	12	41	359	57	416	Wardha
27	नागपूर	..	169	169	2	238	240	62	199	261	223	384	607	Nagpur
28	भंडारा	..	30	33	1	26	27	544	88	632	462	59	521	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	4	11	..	11	11	121	58	179	313	59	372	Chandrapur
30	गडचिरोली	4	34	4	38	110	6	116	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		134	1,949	2,083	28	2,046	2,074	3,011	4,029	7,040	11,384	7,328	18,712	Maharashtra: State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8—contd.

जनक्रमांक Serial No.	जिल्हा	प्राथमिक रोग Liver diseases			वाढकम्य Senility			गरोदरपणातील रोग Complaints relating to pregnancy			अपरिपक्वता Pre-maturity			District	
		ग्रामीण Rural (108)	नागरी Urban (109)	एकूण Total (110)	ग्रामीण Rural (111)	नागरी Urban (112)	एकूण Total (113)	ग्रामीण Rural (114)	नागरी Urban (115)	एकूण Total (116)	ग्रामीण Rural (117)	नागरी Urban (118)	एकूण Total (119)		(2)
1	बुध्मबई	..	1,323	1,323	..	2,028	2,028	..	104	104	..	4,564	4,564	Greater Bombay	
2	ठाणे	..	23	170	1,866	657	2,523	36	19	55	41	238	279	Thane	
3	रायगड	..	9	16	25	2,729	336	2,465	13	4	17	8	44	Raigad	
4	रत्नागिरी	..	31	23	54	3,205	229	3,434	17	10	27	12	5	17	
5	सिंधुदुर्ग	..	41	23	64	2,093	93	2,186	7	5	12	3	49	52	Sindhudurg
6	नाशिक	..	12	65	77	4,527	1,610	6,137	47	50	97	37	233	270	Nashik
7	डुळे	..	8	23	31	3,884	819	4,703	78	25	103	46	64	110	Dhule
8	जळगांव	..	13	24	37	6,031	1,789	7,820	67	22	89	148	13	161	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	29	60	89	5,054	701	5,755	44	31	75	62	188	250	Ahmednagar
10	पुणे	..	32	230	262	4,440	3,093	7,533	24	20	44	90	699	789	Pune
11	सातारा	..	64	26	90	4,041	497	4,538	45	27	72	77	99	176	Satara
12	सांगली	..	14	84	98	3,137	549	3,686	42	46	88	16	145	161	Sangli
13	सोलापूर	..	40	155	195	3,895	1,112	5,009	59	65	124	49	271	320	Solapur
14	कोल्हापूर	..	11	81	92	3,373	1,116	4,489	30	24	54	38	434	472	Kolhapur
15	औसाबाद	..	6	108	114	2,192	213	2,405	30	48	78	26	189	215	Aurangabad
16	जालना	..	1	16	17	1,260	117	1,377	28	13	41	22	12	34	Jalna
17	परभणी	..	9	20	29	1,806	162	1,968	36	30	66	15	29	44	Parbhani
18	बीड	..	11	4	15	1,986	149	2,135	28	37	65	10	4	14	Beed
19	नांदेड	..	5	7	12	2,136	170	2,306	45	53	98	23	26	49	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	6	8	14	1,771	100	1,871	36	18	54	7	..	7	Osmanabad
21	लातूर	..	3	8	11	1,883	60	1,943	26	11	37	23	21	44	Latur
22	बुलढाणा	..	2	23	25	2,292	321	2,613	43	33	76	60	80	140	Buldhana
23	अकोला	..	5	9	14	1,690	597	2,287	29	20	49	26	300	326	Akola
24	अमरावती	..	11	50	61	1,763	228	1,991	27	27	54	50	149	199	Amravati
25	यवतमाळ	..	4	10	14	1,447	379	1,826	37	18	55	27	26	53	Yavatmal
26	वर्धा	..	3	3	6	899	311	1,210	11	8	19	24	10	34	Wardha
27	नागपूर	..	5	87	92	1,283	2,244	3,527	22	71	93	26	263	289	Nagpur
28	भंडारा	..	3	30	33	3,978	351	4,329	65	52	117	44	76	120	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	3	20	23	1,163	221	1,384	34	35	69	7	71	78	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	4	1	5	796	41	837	27	..	27	37	..	37	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	..	408	2,684	3,092	76,022	20,293	96,315	1,033	926	1,959	1,054	8,302	9,356	Maharashtra Sta

अनुक्रमिक Serial No.	जिल्हा	सर्व इतर कारणे All other causes			कारणे न सांगितलेले Causes not stated			एकूण मूल्य Grand Total			District	
		ग्रामीण Rural (120)	नागरी Urban (121)	एकूण Total (122)	ग्रामीण Rural (123)	नागरी Urban (124)	एकूण Total (125)	ग्रामीण Rural (126)	नागरी Urban (127)	एकूण Total (128)		
1	बृहन्मुंबई	..	7,937	7,937	..	1,816	1,816	..	72,759	72,759	Greater Bombay	
2	ठाणे	..	3,007	2,623	5,630	260	762	1,022	..	7,139	8,519	Thane
3	रायगड	..	1,991	556	2,547	232	46	278	5,138	1,534	6,672	Raigad
4	रत्नागिरी	..	1,981	319	2,300	72	37	109	7,326	1,040	8,366	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	834	233	1,067	78	28	76	4,776	776	5,543	Sindhudurg
6	नाशिक	..	4,079	3,075	7,154	313	889	1,202	12,016	8,460	20,476	Nashik
7	धुळे	..	3,969	844	4,853	301	113	414	12,148	3,190	15,338	Dhule
8	अळगांव	..	4,268	1,139	5,407	559	156	715	15,735	4,486	20,221	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	2,190	974	3,164	411	354	765	10,761	3,751	14,512	Ahmednagar
10	पुणे	..	2,148	6,887	9,035	355	546	901	8,835	17,923	26,758	Pune
11	सातारा	..	2,175	766	2,941	116	70	186	9,442	2,318	11,760	Satara
12	सांगली	..	1,344	1,720	3,064	95	385	480	6,763	4,522	11,285	Sangli
13	सोलापूर	..	2,771	1,855	4,626	199	658	857	9,191	6,984	16,175	Solapur
14	कोल्हापूर	..	1,888	1,405	3,293	223	278	501	8,891	5,642	14,533	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	2,399	768	3,167	353	263	616	6,162	2,991	9,153	Aurangabad
16	जालना	..	2,056	291	2,347	162	59	221	4,268	892	5,160	Jalna
17	परभणी	..	2,088	882	2,970	322	132	454	5,200	1,913	7,113	Parbhani
18	बीड	..	1,616	942	2,558	268	174	442	4,840	1,517	6,357	Beed
19	नांदेड	..	2,917	862	3,779	302	190	492	6,641	1,910	8,551	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	1,711	311	2,022	168	47	215	4,416	707	5,123	Osmanabad
21	लातूर	..	2,035	368	2,403	181	91	272	4,959	845	5,804	Latur
22	बुलढाणा	..	2,781	694	3,475	362	115	477	7,866	2,311	10,177	Buldhana
23	अकोला	..	2,317	1,400	3,717	391	30	421	6,202	3,749	9,951	Akola
24	अमरावती	..	2,129	2,474	4,603	337	213	550	6,615	4,855	11,470	Amravati
25	यवतमाळ	..	2,604	536	3,140	337	755	1,092	6,814	2,486	9,300	Yavatmal
26	वर्धा	..	1,776	807	2,583	269	104	373	4,268	1,680	5,948	Wardha
27	नागपूर	..	2,614	3,464	6,078	238	373	611	5,485	11,420	16,905	Nagpur
28	भंडारा	..	3,641	921	4,562	588	115	703	11,907	2,326	14,223	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	2,167	448	2,615	374	55	429	5,673	1,754	7,427	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	1,362	75	1,467	340	..	340	3,638	165	3,803	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	...	68,858	45,616	1,14,474	8,176	8,854	17,030	2,13,106	1,83,425	3,96,531	Maharashtra State

साधार—संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source—Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

4. गृहनिर्माण HOUSING

४. घरबांधणी :

४.१ या विभागात १९८१ च्या जनगणनेनुसार घरबांधणीविषयी गोळा करण्यात आलेली माहिती देण्यात आली आहे.

४.२ "घर" म्हणजे वस्ती असलेले किंवा वस्ती नसलेले निवास-गृह, दुकान, दुकान व निवासी (संमिश्र) उद्योगधंद्यांचे ठिकाण व कायेशाळा इत्यादीसाठी असलेले एखादे बांधकाम किंवा त्याचा भाग ज्याला रस्त्यावरून, सार्वजनिक जिऱ्यावरून, शिवारातून किंवा मुख्य दरवाजातून प्रवेश करता येण्यासारखे प्रवेशद्वार आहे, असे ठिकाण होय. तक्ता क्रमांक ४.२ मध्ये घराच्या वापरानुसार जनगणना झालेल्या एक हजार कुटुंबांचे वापरात असलेल्या खोल्यांचे संख्येनुसार वर्गीकरण दिले आहे व ते २० टक्के नमुन्यावर आधारित आहे. चार भिती व डोऱ्यावर छप्पर असून प्रवेशद्वार आहे आणि ज्याचा आकार कमीतकमी ६ × ६ फूट असेल अशा जागेस "खोली" म्हणतात. बंद न केलेली छपरी, स्वयंपाकाची खोली, भांडार, गॅरेज, गुरांचा गोठा किंवा ज्या खोलीचा आकार ६ × ६ फूट पेक्षा कमी आहे अशी जागा खोली म्हणून गणली जात नाही. कुटुंबातील व्यक्ती अशा प्रकारच्या कोणत्याही जागी राहत असल्यास ती नियमानुसार "खोलीत" रडते असे समजले जात नाही. "कुटुंब" म्हणजे एकाच घरात एकत्र राहणाऱ्या आणि त्याच ठिकाणी शिजवलेले भोजन घेणाऱ्या व्यक्तींचा समूह, कुटुंबातील कोणत्याही व्यक्तीस कामकाजाच्या निकडीमुळे असे करणे शक्य नसले तरी, त्या व्यक्तीस त्या कुटुंबातील गणले जाते. ह्यातील माहिती फक्त कुटुंबसंस्थेपुरतीच मर्यादित आहे. संस्थांतील कुटुंबे उदा. वसतीगृहे, राहण्याची व जेवणाची सोय असलेल्या खांगावऱ्या, नुहंग, दवाखाने इ. ठिकाणी राहणाऱ्या व्यक्तींचा समूह जरी "कुटुंब" संज्ञेच्या व्याख्येत बसत असला तरी त्याचा त्यात समावेश करण्यात येत नाही.

4. Housing :

4.1. This section gives data on housing collected through 1981 population Census.

4.2. In the 1981 Census "House" was defined as a structure or part of a structure (inhabited or vacant) or a dwelling, a shop, a shop-cum-dwelling or a place of business, workschool, etc. with a separate entrance whether that separate entrance led directly to the street or to a common staircase, court-yard or a gate. The classification of houses according to the purpose for which they were used and the distribution of 1,000 census house-holds by the number of rooms occupied is given in Table No. 4.2 which is based on 20 per cent sample. A room has four walls with a door way and a roof overhead and of at least 6' × 6' dimensions. Unenclosed verandah, kitchen, store, garage and cattle-shed or places of sizes smaller than 6' × 6' are not treated as rooms. Households residing in any one of such places are treated as having no regular room. A 'household' is a group of persons who commonly live together in the same house and take their meals from a common mess unless exigencies of work prevent any of them from doing so. Material presented here is restricted only to the family type of households. Institutional households; i. e. groups of persons residing in hostels, boardings, prisons, hospitals, etc. who otherwise satisfy the definition of household are not included here.

4. घरवांघणी/
तक्ता क्रमांक/
घरांची बापरानुसार केलेली वर्गवारी/
जनगणना/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण ग्रामीण नागरी	जनगणनेनुसार घरांची संख्या Total Number of census houses	घरांची यादी करतेवेळी रिकामी आढळलेली घरे Census houses vacant at the time of house listing	निवासी Residence	दुकाने व निवासी Shop-cum- residence	घरगुती घरे घरून बर्कशांप व निवासी Workshop- cum-residence including household industry	बापरातीत Occupied
								हॉटेल, सराई, धर्मशाळा, प्रवासी घरे आणि तपासणी घरे, Hotels, sarais, dharmashalas, tourist homes and inspec- tion houses
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	बृहन्मंबई	ए ग्रा ना	20,61,310 20,61,310	1,22,865 1,22,865	15,84,745 15,84,745	19,755 19,755	11,665 11,665	1,100 1,100
2	ठाणे	ए ग्रा ना	7,88,630 4,14,330 3,74,300	60,905 31,440 29,465	6,05,550 3,20,085 2,85,465	8,390 4,785 3,605	7,795 3,940 3,855	615 180 435
3	रायगड	ए ग्रा ना	3,72,455 3,19,575 52,880	23,135 19,235 3,900	2,59,230 2,22,670 36,560	4,190 3,175 1,015	3,810 2,915 895	320 160 160
4	रत्नागिरी	ए ग्रा ना	5,88,635 5,43,775 44,860	31,150 27,165 3,985	3,71,370 3,42,405 28,965	3,210 2,765 445	7,840 6,910 930	515 390 125
5	नाशिक	ए ग्रा ना	6,44,345 4,42,540 2,01,805	57,075 40,815 16,260	4,67,630 3,21,035 1,46,595	7,060 5,040 2,020	9,545 7,035 2,510	785 345 440
6	पुणे	ए ग्रा ना	4,61,870 3,73,690 88,180	29,975 22,785 7,190	3,17,195 2,55,890 61,305	6,665 5,470 1,195	12,385 10,590 1,795	445 230 215
7	जळगांव	ए ग्रा ना	6,39,905 4,93,810 1,46,095	46,045 35,890 10,155	4,48,480 3,41,275 1,07,205	5,650 4,260 1,390	13,120 11,130 1,990	340 165 175
8	अहमदनगर	ए ग्रा ना	6,30,850 5,46,810 84,040	74,970 66,190 8,780	4,37,685 3,80,910 56,775	4,820 3,985 835	7,645 6,200 1,445	505 420 85
9	पुणे	ए ग्रा ना	9,70,290 5,09,325 4,60,965	85,745 51,095 34,650	7,00,170 3,55,005 3,45,165	9,640 4,345 5,295	14,195 8,410 5,785	1,145 350 795
10	सातारा	ए ग्रा ना	5,09,640 4,42,375 67,265	46,150 39,795 6,355	3,50,400 3,05,516 44,785	4,280 3,290 990	8,965 7,595 1,370	280 135 145
11	सांगली	ए ग्रा ना	4,11,890 3,19,540 92,350	34,065 27,645 6,420	2,90,900 2,27,655 63,245	3,285 2,425 860	11,890 8,975 2,915	110 60 50
12	शोलापूर	ए ग्रा ना	5,82,005 4,13,405 1,69,500	44,590 33,310 11,280	4,17,405 3,02,775 1,14,630	5,930 4,175 1,755	25,975 12,350 13,625	495 320 175

HOUSING

TABLE No. 4-1

Classification of houses according to use

Population Census (1981)

घरे census houses used as		मनोरंजन व सामूहिक जागा असलेली घरे आणि पंचायत घरे Places of entertainment and community gathering (Panchayat- ghar)					प्राथनालये (उदा. मंदिरे, चर्च, मस्जिद, गुरुद्वारा इत्यादी) Places of worship (e.g., temple, church, mosque, gurudwara, etc.)	इतर Others	Total Rural. Urban	District
दुकाने (खानावळी मोडन) Shops (excluding eating houses)	व्यापार केंद्रे व कचेऱ्या Business houses and offices	कारखाने, यंत्र- शाळा व तात्पुरत्या जागा Factories, workshops and work sheds	उपहार गृहे, मिठाईची दुकाने व खानावळी Restaurants, sweetmeat shops and eating places					(3)	(2)	
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	
1,00,815	39,350	54,125	10,110	2,275	4,090	1,10,415	T		Greater Bombay	
..	R			
1,00,815	39,350	54,125	10,110	2,275	4,090	1,10,415	U			
20,465	5,115	20,685	2,790	470	3,850	52,000	T		Thane	
4,515	2,115	6,995	850	130	2,690	36,605	R			
15,950	3,000	13,690	1,940	340	1,160	15,395	U			
5,130	2,065	5,055	845	285	5,515	62,875	T		Raigad	
2,720	1,230	3,275	370	180	5,050	58,595	R			
2,410	835	1,780	475	105	465	4,280	U			
7,460	3,515	6,560	1,510	400	9,945	1,45,160	T		Ratnagiri	
5,280	2,545	4,955	1,220	355	9,365	1,40,420	R			
2,180	970	1,605	290	45	580	4,740	U			
13,875	4,465	11,690	1,845	645	6,310	63,420	T		Nashik	
3,740	2,475	4,125	600	350	5,195	51,785	R			
10,135	1,990	7,565	1,245	295	1,115	11,635	U			
8,490	3,035	5,565	1,235	245	2,705	73,930	T		Dhule	
3,405	1,935	3,055	630	130	2,240	67,330	R			
5,085	1,100	2,510	605	115	465	6,600	U			
14,290	4,450	9,075	2,585	335	4,475	91,060	T		Jalgaon	
6,650	2,875	5,560	1,490	185	3,665	80,665	R			
7,640	1,575	3,515	1,095	150	810	10,395	U			
12,015	4,590	12,065	2,410	1,410	9,290	63,445	T		Ahmadnagar	
7,030	3,590	8,505	1,765	1,310	8,610	58,295	R			
4,985	1,000	3,560	6,545	100	680	5,150	U			
25,150	7,880	21,600	3,235	1,720	11,945	87,865	T		Pune	
5,225	2,720	7,585	1,105	1,005	9,635	62,845	R			
19,925	5,160	14,015	2,130	715	2,310	25,020	U			
8,130	3,315	8,745	1,245	770	8,170	69,190	T		Satara	
4,830	2,395	5,990	825	645	7,430	63,830	R			
3,300	920	2,755	420	125	740	5,369	U			
9,190	2,860	11,520	1,700	710	4,845	40,815	T		Sangli	
4,410	1,730	6,935	895	600	4,265	33,945	R			
4,780	1,130	4,585	805	110	580	6,870	U			
16,345	4,255	12,090	2,435	1,460	7,550	44,375	T		Solapur	
6,360	2,335	6,210	1,325	1,180	6,515	36,550	R			
9,985	1,920	5,880	1,110	280	1,035	7,825	U			

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
13	कोल्हापूर	ए	5,45,605	34,005	3,76,515	4,945	15,705	310
			आ	3,96,595	24,755	2,73,415	3,510	12,820	115
			ना	1,49,010	9,250	1,031	1,435	2,885	195
14	औरंगाबाद	ए	5,59,020	47,560	4,10,365	5,190	9,445	390
			आ	4,42,885	36,300	3,25,805	3,915	7,770	250
			ना	1,16,135	11,260	84,560	1,275	1,675	140
15	परभणी	ए	4,22,720	22,105	3,17,155	3,895	6,585	390
			आ	3,45,690	15,830	2,60,900	3,255	5,530	195
			ना	77,030	6,275	56,255	640	1,055	195
16	बीड	ए	3,69,800	29,005	2,61,005	2,175	4,740	325
			आ	3,20,720	24,875	2,25,070	1,800	4,210	205
			ना	49,080	4,130	35,935	375	530	120
17	नांदेड	ए	4,01,085	19,435	2,88,185	3,565	6,715	330
			आ	3,35,440	14,955	2,40,255	2,720	5,260	200
			ना	65,645	4,880	47,930	845	1,455	130
18	उस्मानाबाद	ए	4,64,245	23,845	3,55,315	3,740	7,545	685
			आ	3,94,660	19,300	3,04,005	3,310	6,680	525
			ना	69,585	4,545	51,310	430	865	160
19	बुलढाणा	ए	3,95,500	23,450	2,67,940	3,180	7,180	265
			आ	3,30,000	17,815	2,21,590	2,595	6,155	160
			ना	65,500	5,635	46,350	585	1,025	105
20	अकोला	ए	4,34,935	23,095	3,15,820	3,900	6,360	405
			आ	3,35,395	14,320	3,43,630	3,055	4,910	145
			ना	99,540	8,775	72,190	845	1,450	260
21	भमरावती	ए	4,24,045	24,180	3,13,020	4,145	6,945	425
			आ	3,09,035	16,325	2,28,575	2,755	4,705	170
			ना	1,15,010	7,845	84,445	1,390	2,240	255
22	यवतमाळ	ए	4,39,080	16,040	3,07,690	4,165	6,265	440
			आ	3,78,655	11,605	2,64,590	3,375	5,545	250
			ना	60,425	4,435	43,100	790	720	190
23	वर्धा	ए	2,34,495	11,460	1,64,945	2,455	5,175	130
			आ	1,80,890	7,555	1,25,465	1,605	4,340	65
			ना	53,605	3,905	39,480	850	835	65
24	नागपूर	ए	6,01,355	34,980	4,31,535	5,825	22,770	380
			आ	2,85,010	15,475	1,97,985	2,315	9,170	130
			ना	3,16,345	19,505	2,33,550	3,510	13,600	250
25	भंडारा	ए	4,43,515	19,450	2,89,560	5,045	39,340	260
			आ	3,87,705	14,580	2,54,795	4,210	32,825	195
			ना	55,810	4,870	34,765	835	6,515	65
26	चंद्रपूर	ए	5,36,400	19,085	3,61,255	3,315	10,555	480
			आ	4,77,190	15,270	3,14,975	2,940	9,855	415
			ना	59,210	3,815	46,280	375	700	65
महाराष्ट्र राज्य	ए	1,49,34,525	10,04,365	1,07,11,065	1,38,415	2,90,155	11,870	
		आ	97,39,045	6,44,335	68,56,375	85,075	2,05,825	5,775	
		ना	51,95,480	3,60,030	38,54,690	53,340	84,330	6,095	

TABLE No. 4.1—contd.

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(3)	(2)
12,360	5,225	17,775	2,095	1,130	6,040	69,500	T	Kolhapur
5,105	2,735	8,770	1,045	905	5,175	58,245	R	
7,255	2,490	9,005	1,050	225	865	11,255	U	
10,865	3,390	7,580	1,780	850	6,265	55,340	T	Aurangabad
5,500	2,190	4,120	1,005	695	5,290	50,045	R	
5,365	1,200	3,460	775	155	975	5,295	U	
8,355	2,105	5,095	1,055	155	4,240	51,585	T	Parbhani
4,175	1,310	3,030	475	125	3,540	47,325	R	
4,180	795	2,065	580	30	700	4,260	U	
7,480	1,995	5,910	1,290	1,190	4,055	50,530	T	Beed
4,675	1,440	4,645	765	1,105	3,730	48,200	R	
2,805	555	1,265	525	85	325	2,430	U	
9,010	2,220	4,630	1,425	140	3,895	61,535	T	Nanded
5,400	1,465	2,930	870	85	3,450	57,850	R	
3,610	755	1,700	555	55	445	3,685	U	
13,225	2,630	6,735	1,870	1,075	5,115	42,465	T	Osmanabad
8,350	1,895	4,675	1,175	940	4,645	39,160	R	
4,875	735	2,060	695	135	470	3,305	U	
7,045	1,795	5,045	1,095	755	3,555	74,195	T	Buldiana
3,775	1,060	3,175	500	670	2,145	69,360	R	
3,270	735	1,870	595	85	410	4,835	U	
9,030	2,155	5,760	1,330	580	4,185	62,315	T	Akola
3,920	1,130	3,320	555	445	3,490	46,475	R	
5,110	1,025	2,440	775	135	695	3,840	U	
8,870	2,625	5,895	1,115	335	4,555	51,935	T	Amravati
3,335	1,405	2,805	430	220	3,690	44,010	R	
5,535	1,220	3,090	685	115	865	7,325	U	
8,095	2,095	5,165	995	405	4,930	82,795	T	Yavatmal
4,555	1,375	3,515	495	310	4,435	78,605	R	
3,540	720	1,650	500	95	495	4,190	U	
4,175	1,760	3,605	595	185	2,580	37,340	T	Wardha
1,545	1,030	2,305	255	135	2,195	34,395	R	
2,630	730	1,300	340	50	385	3,035	U	
18,590	4,210	11,835	2,105	480	5,785	62,930	T	Nagpur
2,825	1,330	3,215	535	115	3,455	48,460	R	
15,765	2,880	8,880	1,570	365	2,260	14,470	U	
5,929	1,845	5,050	1,110	205	3,685	72,030	T	Bhandara
3,310	1,200	3,470	790	140	3,265	68,825	R	
2,615	645	1,580	320	65	420	3,105	U	
5,965	2,315	6,200	1,380	535	4,420	1,20,895	T	Chandrapur
3,920	1,780	4,795	935	465	3,995	1,17,845	R	
2,045	535	1,405	445	70	425	3,050	U	
3,70,345	1,21,260	2,75,065	51,185	18,745	1,41,925	18,00,130	T	Maharashtra State
1,14,555	47,290	1,17,960	20,905	12,425	1,18,160	15,10,365	R	
2,55,790	73,970	1,57,105	30,280	6,320	23,765	2,89,765	U	

Source.—Census of India, 1981, Series-12, Part VII.

4. गृहनिर्माण/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No 4.2

खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या
Households by number of rooms occupied

जनगणना/Population Census, 1981

		खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबे Households occupying													
अनुक्रमांक	जिल्हा	एकूण ग्रामीण नागरी	एकूण Total	वेगळी खोली नसलेले No exclusive	खोली 1 Room	खोल्या 2 Rooms	खोल्या 3 Rooms	खोल्या 4 Rooms	खोल्या 5 Rooms	खोल्या 6 Rooms	खोल्यांची संख्या न दर्शविलेले Un-specified No. of rooms	वेगळर कुटुंबे House-less households	Total Rural Urban	District	
Serial No.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
1	बुलढुबई	ए	15,80,095	26,040	10,88,460	2,67,395	98,185	30,710	8,760	8,010	52,535	25,095	T	Greater Bombay	
		ग्र											R		
		ना	15,80,095	26,040	10,88,460	2,67,395	98,185	30,710	8,760	8,010	52,535	25,095	U		
2	ठाणे	ए	6,42,015	21,805	3,72,575	1,45,365	32,750	10,890	3,235	3,150	52,245	7,295	T	Thane	
		ग्र	3,41,755	17,100	1,94,505	72,005	14,575	5,540	1,555	1,495	34,980	4,345	R		
		ना	3,00,260	4,705	1,78,070	73,360	18,175	5,350	1,680	1,655	17,265	2,950	U		
3	रायगड	ए	2,81,720	15,530	1,64,635	62,505	14,150	4,435	1,455	1,335	17,675	8,455	T	Raigad	
		ग्र	2,40,835	14,930	1,43,010	50,860	10,830	3,175	970	875	16,515	7,310	R		
		ना	40,885	600	21,625	11,645	3,320	1,260	485	460	1,160	1,145	U		
4	रत्नागिरी	ए	4,23,440	23,860	2,25,390	1,04,925	30,945	14,230	5,060	4,650	14,380	10,560	T	Ratnagiri	
		ग्र	3,90,460	22,845	2,10,895	95,245	27,225	12,510	4,370	3,800	13,570	10,125	R		
		ना	32,980	1,015	14,495	9,680	3,720	1,720	690	850	810	435	U		
5	नासिक	ए	4,94,925	32,845	2,84,900	96,140	22,450	7,575	2,040	2,085	46,890	7,645	T	Nasik	
		ग्र	3,38,325	29,430	1,93,830	59,395	10,875	3,030	695	690	40,380	6,250	R		
		ना	1,56,600	3,415	91,070	36,745	11,575	4,545	1,345	1,395	6,510	1,395	U		
6	दुळे	ए	3,51,640	20,245	2,23,500	53,745	12,640	4,015	1,110	895	35,490	5,115	T	Dule	
		ग्र	2,85,040	17,225	1,83,465	40,545	9,275	2,480	645	470	30,935	4,640	R		
		ना	66,600	3,020	40,035	13,200	3,365	1,535	465	425	4,555	475	U		
7	जालगाव	ए	4,70,080	27,050	2,94,055	81,105	19,390	6,350	1,680	1,890	38,560	4,760	T	Jalgaon	
		ग्र	3,56,525	24,060	2,26,970	54,400	11,270	3,390	795	825	34,815	4,185	R		
		ना	1,13,555	2,990	67,085	26,705	8,120	2,960	885	1,065	3,745	575	U		

8	अहमदनगर	ए	4,63,215	38,395	2,82,380	60,480	12,705	4,295	1,425	1,275	62,260	10,915	T	Amednagar
		आ	4,00,745	36,275	2,40,475	50,000	9,600	2,850	970	770	59,805	10,465	R	
		ना	62,470	2,120	41,905	10,480	3,105	1,445	455	505	2,455	450	U	
9	पुणे	ए	7,58,970	53,285	4,65,045	1,14,870	32,800	12,510	4,210	3,965	72,285	7,360	T	Pune
		आ	3,80,965	35,470	2,35,165	51,650	9,190	2,845	755	715	45,175	4,835	R	
		ना	3,78,005	17,815	2,29,880	63,220	23,610	9,665	3,455	3,250	27,110	2,525	U	
10	सातारा	ए	3,71,890	22,580	2,23,835	68,715	15,665	4,195	1,435	1,155	34,310	6,955	T	Satara
		आ	3,21,645	19,350	1,94,955	58,530	12,365	3,025	890	670	31,860	6,325	R	
		ना	50,245	3,230	28,880	10,185	3,300	1,170	545	485	2,450	630	U	
11	सांगली	ए	3,18,295	20,825	1,94,725	55,290	55,290	5,030	1,900	1,540	24,150	9,220	T	Sangli
		आ	2,47,215	17,115	1,52,380	42,180	10,295	2,965	985	675	20,620	7,995	R	
		ना	71,080	3,710	42,345	13,110	4,540	2,065	915	865	3,530	1,225	U	
12	सोलापूर	ए	4,59,340	15,885	3,15,090	80,315	17,575	6,890	2,250	2,255	19,080	3,005	T	Solapur
		आ	3,24,270	9,615	2,29,805	55,175	10,515	3,670	1,060	870	13,560	1,970	R	
		ना	1,35,070	6,270	85,285	25,140	7,060	3,220	1,190	1,385	5,520	1,035	U	
13	कोल्हापूर	ए	4,41,360	25,975	2,45,630	79,955	26,210	8,700	2,640	2,675	49,575	4,185	T	Kolhapur
		आ	3,26,985	20,945	1,79,580	60,160	18,700	5,235	1,260	930	40,175	3,300	R	
		ना	1,14,375	5,030	66,050	19,795	7,510	3,465	1,380	1,745	9,400	885	U	
14	औरंगाबाद	ए	4,29,770	21,755	2,67,750	61,370	14,525	4,985	1,805	2,230	55,350	4,580	T	Aurangabad
		आ	3,35,785	18,795	2,12,360	41,965	7,335	2,165	625	615	51,926	4,150	R	
		ना	93,985	2,960	55,390	19,405	7,190	2,820	1,180	1,615	3,425	430	U	
15	परभणी	ए	3,31,015	19,700	2,08,825	56,815	12,800	4,115	1,260	1,200	26,300	4,880	T	Parbhani
		आ	2,70,525	18,200	1,69,195	44,945	9,515	2,850	740	590	24,490	4,535	R	
		ना	60,490	1,500	39,630	11,870	3,285	1,265	520	610	1,810	345	U	
16	बीड	ए	2,66,650	6,785	1,69,690	42,565	10,050	3,390	1,270	1,160	31,740	2,835	T	Beed
		आ	2,26,620	6,095	1,45,245	34,275	7,100	2,335	840	735	29,995	2,630	R	
		ना	40,030	690	24,445	8,290	2,950	1,055	430	425	1,745	205	U	
17	नांदेड	ए	3,05,985	12,515	2,03,880	53,315	11,760	4,045	1,395	1,320	17,755	1,975	T	Nanded
		आ	2,50,670	10,430	1,70,275	41,995	8,435	2,725	860	740	15,210	1,550	R	
		ना	55,315	2,085	33,605	11,320	3,325	1,320	535	580	2,545	425	U	
18	उस्मानाबाद	ए	3,82,530	12,985	2,58,315	64,610	13,895	6,000	1,825	1,695	23,205	2,470	T	Osmanabad
		आ	3,23,610	11,615	2,20,790	53,265	10,570	4,365	1,260	1,120	20,625	2,085	R	
		ना	58,920	1,370	37,525	11,345	3,325	1,635	565	575	2,580	385	U	
19	बुलढाणा	ए	2,80,365	6,370	2,15,075	39,545	7,790	2,390	730	750	7,715	2,720	T	Buldana
		आ	2,31,295	6,005	1,82,230	29,185	4,800	1,305	395	310	7,065	2,270	R	
		ना	49,070	365	32,845	10,360	2,990	1,085	335	440	650	450	U	
20	अकोला	ए	3,31,780	25,035	2,11,605	55,335	12,865	4,445	1,440	1,705	19,350	3,180	T	Akola
		आ	2,55,000	23,640	1,64,595	37,575	7,165	2,330	625	595	18,475	2,545	R	
		ना	76,780	1,395	47,010	17,760	5,700	2,115	815	1,110	875	6,335	U	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.2—चारू

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
21	अमरावती	•• ए	3,41,845	23,330	2,22,160	61,350	12,695	4,175	1,500	1,385	15,250	3,590	T	Amravati
		आ	2,47,240	19,470	1,65,310	39,020	6,905	2,005	685	515	13,330	2,705	R	
		ना	94,605	3,860	56,850	22,330	5,790	2,170	815	870	1,920	885	U	
22	यवतमाळ	••• ए	3,23,990	20,355	1,94,215	52,305	12,535	3,840	1,450	1,405	37,883	3,960	T	Yavatmal
		आ	2,76,925	18,135	1,67,410	42,020	9,010	2,575	865	760	36,150	3,395	R	
		ना	47,065	2,220	26,805	10,285	3,525	1,265	585	645	1,735	565	U	
23	वर्धा	••• ए	1,78,870	9,680	1,02,450	37,020	8,205	2,305	635	665	17,910	2,365	T	Wardha
		आ	1,36,550	8,520	77,645	26,885	5,210	1,370	375	270	16,275	2,000	R	
		ना	42,320	1,160	24,805	10,135	2,995	935	260	395	1,635	365	U	
24	नागपूर	••• ए	4,83,400	22,745	2,51,180	1,18,225	39,090	13,110	4,745	4,505	29,800	4,765	T	Nagpur
		आ	2,18,345	16,915	1,26,765	43,535	9,185	1,775	420	305	19,445	3,205	R	
		ना	2,65,055	5,830	1,24,415	74,690	29,905	11,335	4,325	4,200	10,355	1,550	U	
25	भंडारा	••• ए	3,49,695	18,125	1,63,415	96,760	34,985	9,220	2,735	2,245	22,210	2,340	T	Bhandara
		आ	3,05,130	17,110	1,48,300	82,065	26,375	6,885	1,990	1,265	21,140	1,925	R	
		ना	44,565	1,015	15,115	14,695	8,610	2,335	745	980	1,070	415	U	
26	चंद्रपूर	••• ए	3,95,265	16,185	2,21,655	1,00,625	24,500	6,215	1,895	1,875	22,315	4,300	T	Chandrapur
		आ	3,43,235	14,915	1,95,440	85,230	19,175	4,800	1,315	1,325	21,035	3,890	R	
		ना	52,030	1,270	26,215	15,395	5,325	1,415	580	550	1,280	310	U	
महाराष्ट्र राज्य			1,14,58,145	5,59,885	70,67,435	21,10,645	5,65,995	1,88,060	59,885	57,020	8,46,220	1,54,425	T	Maharashtra State
			73,75,695	4,54,205	45,30,595	12,92,105	2,85,495	88,200	25,945	21,930	6,77,550	1,08,630	R	
			40,82,450	1,06,010	25,39,840	8,18,540	2,80,500	99,860	33,940	35,690	1,68,670	45,795	U	

आधार.—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, कुटुंबावरील तक्ते भाग आठ [ए व बी (एफ)]

Source.—Census of India, 1981, Series 12, Household tables, Part VIII [A & B (f)]

4. गृहनिर्माण/HOUSING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.3

वापरातील निवासी घरे व प्रत्येक घरामागे व्यक्तींची संख्या १९८१
Occupied Residential Houses and No. of Persons per House in 1981

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण कुटुंबे Total households	संस्थातील कुटुंबे Institu- tional households	वापरातील निवासी घरे Occupied Residential Houses			वापरातील निवासी घरामागे व्यक्तींची संख्या Persons per occupied Census House			District
				ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	बृहामुंबई	16,24,535	12,415	..	15,90,575	15,90,575	..	5.18	5.18	Greater Bombay
2	ठाणे	6,55,516	4,221	3,40,561	2,99,632	6,40,193	5.48	4.96	5.24	Thane
3	रायगड	2,93,146	812	2,32,308	40,279	2,72,587	5.50	6.89	5.45	Raigad
4	रत्नागिरी	4,31,386	764	3,47,225	30,446	3,77,671	5.59	5.61	4.59	Ratnagiri
5	नाशिक	5,09,654	1,060	3,41,226	1,53,077	4,94,303	6.05	6.06	6.05	Nashik
6	धुळे	3,56,833	726	2,83,517	66,043	3,49,560	5.82	6.06	5.87	Dhule
7	जळगाव	4,78,415	785	3,59,238	1,13,151	4,72,389	5.46	5.82	5.54	Jaigaon
8	अहमदनगर	4,77,357	988	4,00,119	62,546	4,62,665	5.89	5.62	5.85	Ahmadnagar
9	पुणे	7,67,495	2,381	3,77,444	3,63,376	7,40,820	5.81	5.42	5.62	Pune
10	सातारा	3,82,516	1,152	3,21,875	49,829	3,71,704	5.51	5.33	5.48	Satara
11	सांगली	3,30,677	890	2,45,460	70,919	3,16,379	5.85	5.56	5.78	Sangli
12	सोलापूर	4,62,910	622	3,22,749	1,33,529	4,56,278	5.71	5.75	5.72	Solapur
13	कोल्हापूर	4,47,786	1,199	3,21,222	1,13,629	4,34,851	5.87	5.47	5.76	Kolhapur
14	औरंगाबाद	4,39,124	843	3,39,629	93,089	4,32,718	5.58	5.77	5.62	Aurangabad
15	परभणी	3,37,854	507	2,71,670	60,397	3,32,067	5.47	5.68	5.51	Parbhani
16	बीड	2,70,999	461	2,27,167	39,235	2,66,402	5.53	5.86	5.58	Beed
17	नांदेड	3,08,296	423	2,50,253	54,957	3,05,210	5.68	5.97	5.73	Nanded
18	उस्मानाबाद	3,85,912	489	3,22,967	59,087	3,82,054	5.84	5.81	5.84	Osmanabad
19	बुलढाणा	2,83,353	277	2,30,523	49,464	2,79,987	5.33	5.64	5.39	Buldhana
20	अकोला	3,37,724	297	2,56,113	76,666	3,32,779	5.36	5.93	5.49	Akola
21	अमरावती	3,50,796	821	2,49,781	94,451	3,44,232	5.27	5.76	5.41	Amravati
22	यवतमाळ	3,30,557	365	2,77,022	46,949	3,23,971	5.33	5.58	5.36	Yavatmal
23	वर्धा	1,82,710	185	1,35,500	42,505	1,78,005	5.13	5.45	5.21	Wardha
24	नागपूर	4,90,793	854	2,14,132	2,57,378	4,71,510	5.23	5.71	5.49	Nagpur
25	भंडारा	3,53,719	211	2,98,090	44,359	3,42,449	5.36	5.43	5.37	Bhandara
26	चंद्रपूर	4,00,892	549	3,31,258	50,789	3,82,047	5.42	5.15	5.38	Chandrapur
महाराष्ट्र राज्य		1,16,90,955	34,297	72,97,049	40,56,357	1,13,53,406	5.59	5.42	5.53	Maharashtra State

साधन.—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग दोन (ए).
Source.—Census of India, 1981; Series 12, Part II-(A).

4. गृहनिर्माण/HOUSING

संख्या क्रमांक/TABLE No. 4.4

रहात्या घराचे छप्पर व भिंती यासाठी वापरलेल्या प्रमुख सामानानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण/Distribution of households by predominant material of roof and wall

जनगणना/Population Census, 1981

ग्रामीण नागरी एकूण	एकूण कुटुंबे	गवत, पाने, बोर, गवती छप्पर, लाकूड, चिखल, न धाजलेल्या बिटा किंवा बांबू	फरशी, पाटी	पन्डळीदार लोखंड, जस्त किंवा इतर धातूचे पत्रे	छपरासाठी वापरलेले सामान Material of Roof			काँक्रीट आरबीसी/ आरसीसी	इतर सर्व प्रकारचे व न उल्लेख केलेले सामान	Rural Urban Total	Material of wall	
					अस्बेस्टॉस, सिमेंटचे पत्रे	बिटा, दगड आणि चुना	दगड					
ग्रामीणसाठी वापरलेले सामान	Total households	Grass, Leaves, Reeds, Thatch, Wood, Mud, Unburnt Bricks or Bamboo	Tiles, Slate, Shingle	Corrugated Iron, Zinc, or other Metal Sheets	Asbestos, Cement Sheets	Brick, Stone and Lime	Stone	Concrete RBC/RCC	All other Materials and Material not stated	(2)	(1)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)	(1)
एकूण सामान	ग्रा 73,75,695 ना 40,82,450 ए 1,14,58,145	23,89,055 3,73,600 27,62,655	30,38,090 14,09,150 44,47,240	12,72,295 7,58,945 20,31,240	66,555 2,49,155 3,15,710	43,045 96,900 1,39,945	11,050 13,935 24,985	83,130 9,47,735 10,30,865	4,72,475 2,33,030 7,05,505	R U T	All Materials	
गवत, पाने, बोर किंवा बांबू	ग्रा 12,80,310 ना 3,51,965 ए 16,32,275	7,54,840 1,58,375 9,13,215	1,23,675 58,985 1,82,660	3,835 7,475 11,310	3,97,960 1,27,130 5,25,090	R U T	Grass, Leaves, Reeds or Bamboo.	
चिखल	ग्रा 28,35,415 ना 4,42,790 ए 32,78,205	8,51,510 62,685 9,14,195	14,96,845 2,49,745 17,46,590	4,64,335 1,15,830 5,80,165	3,245 4,205 7,450	19,480 10,325 29,805	R U T	Mud	
न धाजलेल्या बिटा	ग्रा 6,97,190 ना 3,29,395 ए 10,26,585	1,86,350 29,095 2,15,445	3,69,240 1,50,615 5,19,855	1,30,570 1,20,630 2,51,200	3,360 10,700 14,060	2,130 5,550 7,680	465 715 1,180	1,000 7,425 8,425	4,075 4,665 8,740	R U T	Unburnt Bricks	
लाकूड	ग्रा 33,565 ना 1,90,980 ए 2,24,545	8,050 25,595 33,645	17,680 77,190 94,870	5,600 61,205 66,805	1,080 5,955 17,035	1,155 11,035 12,190	R U T	Wood	

भाजलेल्या विटा	ग्रा	7,62,755	96,880	3,91,020	1,68,380	32,510	27,265	1,380	39,320	6,000	R	Burnt Bricks
	ना	15,48,815	53,395	5,65,070	2,38,820	1,20,665	62,345	5,820	4,77,120	25,580	U	
	ए	23,11,570	1,50,275	9,56,090	4,07,200	1,53,175	89,610	7,200	5,16,440	31,580	T	
जीआय किंवा इतर धातुचे पत्रे ..	ग्रा	25,425	2,915	3,595	14,135	2,215	360	415	720	1,070	R	GI Sheets or other Metal Sheets.
	ना	3,34,085	15,355	1,68,620	89,435	38,215	6,170	1,625	5,050	9,615	U	
	ए	3,59,510	18,270	1,72,215	1,03,570	40,430	6,530	2,040	5,770	10,685	T	
दगड	ग्रा	16,23,665	4,80,620	7,31,450	3,56,060	12,770	9,285	8,310	10,170	15,000	R	Stone
	ना	2,02,250	14,285	1,02,945	53,610	6,580	3,280	1,945	16,845	2,760	U	
	ए	18,25,915	4,94,905	8,34,395	4,09,670	19,350	12,565	10,255	27,015	17,760	T	
सिमेंट काँक्रीट	ग्रा	70,090	1,995	18,115	6,270	6,895	3,925	315	31,560	1,015	R	Cement Concrete
	ना	6,28,135	12,425	84,435	15,490	42,115	19,135	3,195	4,40,380	10,960	U	
	ए	6,98,225	14,420	1,02,550	21,760	49,010	23,060	3,510	4,71,940	11,975	T	
इतर सर्व व न उल्लेखिलेले सामान	ग्रा	47,280	5,895	10,145	3,270	645	80	165	360	26,720	R	All other Materials and Materials not stated.
	ना	54,035	2,390	10,530	4,940	3,245	420	635	915	30,960	U	
	ए	1,01,315	8,285	20,675	8,210	3,890	500	800	1,275	57,680	T	

साधार.—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, कुटुंबावरील तक्ते भाग आठ (ए व बी) (एक) / Source.—Census of India, 1981, Series 12, Household Tables Part VIII (A & B) (I).

4. गृहनिर्माण/ HOUSING

तबता क्रमांक/ TABLE No. 4.5

बेघर व संस्थात राहणारी लोकसंख्या
Houseless and Institutional Populationजनगणना
Population Census, 1981

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	व्यक्तींची संख्या Number of persons			एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage to total population	District
		बेघर Houseless	संस्थातील Institutional	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	बृहन्मुंबई	44,289	1,58,312	2,02,601	2.46	Greater Bombay
2	ठाणे	25,149	46,490	71,639	2.14	Thane
3	रायगड	30,147	7,488	37,635	2.53	Raigad
4	रत्नागिरी	41,792	8,744	50,536	2.39	Ratnagiri
5	नाशिक	29,684	34,477	64,161	2.14	Nashik
6	धुळे	25,544	23,456	49,000	2.39	Dhule
7	जळगाव	19,152	9,079	28,231	1.08	Jalgaon
8	अहमदनगर	47,524	26,718	74,242	2.74	Ahmadnagar
9	पुणे	25,963	64,755	90,718	2.18	Pune
10	सातारा	29,368	13,024	42,392	2.08	Satara
11	सांगली	34,097	8,666	42,763	2.34	Sangli
12	सोलापूर	10,930	13,198	24,128	0.92	Solapur
13	कोल्हापूर	17,888	14,070	31,958	1.28	Kolhapur
14	औरंगाबाद	17,693	13,729	31,422	1.29	Aurangabad
15	परभणी	20,786	6,447	27,233	1.49	Parbhani
16	बीड	10,244	6,318	16,562	1.11	Beed
17	नांदेड	7,853	10,405	18,258	1.04	Nanded
18	उस्मानाबाद	10,553	7,202	17,755	0.80	Osmanabad
19	बुलढाणा	11,114	4,097	15,211	1.01	Buldhana
20	अकोला	12,020	7,033	19,053	1.04	Akola
21	अमरावती	12,080	13,763	25,843	1.39	Amravati
22	यवतमाळ	13,906	12,730	26,636	1.53	Yavatmal
23	वर्धा	8,867	5,436	14,303	1.54	Wardha
24	नागपूर	14,144	21,509	35,653	1.38	Nagpur
25	भंडारा	6,810	4,713	11,523	0.63	Bhandara
26	चंद्रपूर	14,860	12,030	26,890	1.31	Chandrapur
महाराष्ट्र राज्य		5,42,457	5,53,889	10,96,346	1.75	Maharashtra State

आधार:—भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, भाग २-अ
Source.—Census of India, 1981, Series 12, Part II-A

5. शिक्षण

५.१. शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्था यांतील विद्यार्थी, शिक्षक आणि प्रमुख परिक्षांचे निकाल इत्यादी बाबींची माहिती पुढील तक्त्यात दिली आहे.

५.२. शैक्षणिक संस्थांचे शिक्षणाच्या प्रकारानुसार केलेले वर्गीकरण हे शिक्षणाच्या टप्प्यानुसार केलेल्या वर्गीकरणापेक्षा थोडे वेगळे आहे. वन्याचशा माध्यमिक शिक्षण संस्था प्राथमिक स्तरावरील शिक्षणही देतात. तरीही सर्व विद्यार्थ्यांची संस्था माध्यमिक शिक्षण संस्थातच दर्शविण्यात येते. पूर्वप्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांची इयत्तांनुसार केलेली वर्गवारी कदाचित खरे चित्र उभे करू शकेल. तीन ते पाच ह्या वयोगटातील मुले पूर्वप्राथमिक संस्थात शिकतात. ह्या संस्था किडरगार्टन किंवा मॉटेसरी म्हणून ओळखल्या जातात. प्राथमिक संस्थात पूर्वप्राथमिक व इयत्ता पहिली ते चौथी किंवा इयत्ता पहिली ते सातवी किंवा आठवी किंवा त्याहून कमी इयत्तांचा अभ्यासक्रम व शिक्षण विभागाने मंजूर केलेला अभ्यासक्रम शिकविला जातो. माध्यमिक संस्थेत इयत्ता आठवी ते दहावी किंवा अकरावी/बारावी फक्त किंवा खालच्या इयत्तांतील विद्यार्थ्यांसह विद्यार्थी शिक्षण घेतात. उच्च शिक्षण म्हणजे माध्यमिक शालान्त प्रमाणपत्र परीक्षा पास झाल्यानंतरचा पदवी किंवा पदविका अभ्यासक्रम होय. ह्या विभागात परिक्षांच्या निकालाविषयी आकडेवारीही देण्यात येते.

EDUCATION

5.1 Data on institutions according to type of education, students, teachers, and results of major examinations are presented in the following tables.

5.2 The classification of institutions according to type is slightly different from stages of education. There are many secondary schools which also impart education in 'primary' courses. Nevertheless, the entire enrolment of students is included under secondary education. The break up of the total enrolment of students in pre-primary, primary and secondary schools according to standards may perhaps give the realistic picture. Children between ages three and five attend pre-primary institutions. These are generally known as kindergarten, montessory etc. Primary institutions provide education for pre-primary and standards I—IV or standards I—VII/VIII or less and teaches the curriculum approved by the Education Department; whereas secondary institutions coach students for standard VIII to X or XI/XII with or without lower standard. Higher education is education after passing secondary school certificate examination which leads to a degree/diploma examination. The statistic about examination results is also presented.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.1.

शिक्षणाच्या प्रकारानुसार मान्यताप्राप्त संस्था
Number of Recognised Institutions by Type of education (1987-88)

अनु. क्र. Serial No.	संस्थाने प्रकार	Number of Institutions	Type of Institutions
(1)	(2)	(3)	(2)
1	विद्यापीठे (४ कृषि विद्यापीठे)	11	Universities (Agricultural universities)
2	दर दहा लाख लोकसंख्येमागे कला आणि विज्ञान महाविद्यालये	7	Arts and Science Colleges per 10,00,000 population
3	वाणिज्य महाविद्यालये	55	Colleges for Commerce
4	भारितरिक शिक्षणाची महाविद्यालये	17	Colleges for Physical Education
5	शिक्षक प्रशिक्षण महाविद्यालये (बी. एड.)	56	Teacher Training Colleges (B. Ed.)
6	दर लाख लोकसंख्येमागे उच्च माध्यमिक शाळा	2	Higher Secondary Schools "per lakh population"
7	दर लाख लोकसंख्येमागे उच्च / उच्चस्तर मुलुडोग शाळा.	10	High/post-Basic Schools "per lakh population"
8	दर हजार लोकसंख्येमागे प्राथमिक / पूर्व-प्राथमिक/मुलुडोग-शाळा.	1	Primary/Pre-primary/Junior Basic Schools "per thousand population."
9	शिक्षक प्रशिक्षण शाळा (जे. बी. टी.)	6	Teacher Training Schools (J. B. T.)
10	अंपगांकरिता शाळा	28	Schools for Handicapped
11	दर दहा हजार लोकसंख्येमागे माध्यमिक शाळा/वरिष्ठ मुलुडोग शाळा	24	Middle Schools/Senior Basic Schools "per ten thousand population."

आधर :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुणे.

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No 5-2

कृत मुलींसाठी असलेल्या शैक्षणिक संस्थांची प्रकारानुसार संख्या
Number of Educational Institutions exclusively for girls by type in
1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	कला/विज्ञान महाविद्यालये Arts/Science Colleges	शिक्षक प्रशिक्षण महाविद्यालये Teacher Train- ing College		उच्च माध्यमिक शाळा/ Higher Secondary Schools	माध्यमिक शाळा/ मूलोद्योग शाळा High School/ Basic School	माध्यमिक शाळा/ वरिष्ठ मूलोद्योग शाळा Middle Schools/ Senior Basic Schools	प्राथमिक/ पूर्व प्राथमिक/ वरिष्ठ मूलोद्योग शाळा Primary Schools/ Pre-Primary/ Senior Basic Schools	District
			बी.एड. B. Ed.	डी.एड. D. Ed.					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मंबई 4	2	7	7	93	..	78	Greater Bombay
2	ठाणे	1	3	10	19	12	Thane
3	रायगड	1	1	3	16	12	Raigad
4	रत्नागिरी	3	14	15	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	3	7	2	Sindhudurg
6	नाशिक 1	..	2	4	17	90	55	Nashik
7	धुळे	3	13	29	67	Dhule
8	जळगांव	1	4	13	104	82	Jalgaon
9	अहमदनगर 1	..	1	2	11	13	30	Ahmednagar
10	पुणे 3	1	5	7	28	126	68	Pune
11	सातारा	3	3	16	16	26	Satara
12	सांगली 1	1	1	2	24	100	73	Sangli
13	सोलापूर 3	..	1	1	13	55	47	Solapur
14	कोल्हापूर	2	4	18	85	81	Kolhapur
15	औरंगाबाद 1	..	1	1	14	12	30	Aurangabad
16	जालना	1	2	8	9	Jalna
17	परभणी	1	8	18	26	Parbhani
18	बीड	1	1	17	15	25	Beed
19	नांदेड	23	24	13	Nanded
20	उस्मानाबाद	1	1	12	17	8	Osmanabad
21	लातूर	1	1	16	20	6	Latur
22	बुलढाणा	1	8	6	51	Buldana
23	अकोला	1	4	24	8	64	Akola
24	अमरावती 1	..	1	4	36	8	87	Amravati
25	यवतमाळ	3	18	13	37	Yavatmal
26	वर्धा 1	3	15	1	68	Wardha
27	नागपूर 1	..	5	11	50	10	120	Nagpur
28	भंडारा 1	4	14	10	36	Bhandara
29	चंद्रपूर	3	7	..	43	Chandrapur
30	गडचिरोली	5	5	13	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		18	4	36	80	534	849	1,284	Maharashtra State

आधार.—शिक्षण मंचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तबेता क्रमांक/TABLE No. 5-3

बर्गीकरणानुसार शाळांची संख्या

Number of Schools according to classification
(1987-88)

(संख्या/Number)

क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	उच्च माध्यमिक शाळा Higher Secondary Schools				माध्यमिक/वरिष्ठ माध्यमिक शाळा Middle/Senior Basic Schools				पूर्व-प्राथमिक/प्राथमिक/कनिष्ठ प्राथमिक शाळा Pre-primary/Primary/Junior Basic Schools				District (2)		
		शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विना अनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total	शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विना अनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total	शासकीय Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विना अनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)		
1	दहलूमंडई	11	51	892	954	..	778	..	778	2	547	927	1,476	Greater Bombay
2	ठाणे	17	6	337	380	54	685	182	921	8	1,813	268	2,089	Thane
3	रावगड	2	1	199	202	9	784	13	806	..	1,546	33	1,579	Raigad
4	रत्नागिरी	1	198	199	4	1,057	4	1,065	..	1,434	20	1,454	Ratnagiri
5	सिंधुदूर्ग	151	151	2	608	5	615	1	786	62	849	Sindhudurg
6	नाशिक	3	6	365	374	46	629	39	714	10	2,090	78	2,178	Nashik
7	धुळे	14	4	253	271	54	256	23	333	13	1,560	108	1,681	Dhule
8	जळगांव	6	9	302	317	9	613	25	647	6	1,148	104	1,258	Jalgaon
9	अहमदनगर	1	1	349	351	14	560	29	603	..	1,925	56	1,981	Ahmednagar
10	पुणे	9	24	460	493	10	1,169	60	1,239	8	2,080	192	2,280	Pune
11	सातारा	2	2	338	342	2	786	22	810	1	1,463	57	1,521	Satara
12	सांगली	1	307	308	2	589	23	614	2	801	54	857	Sangli
13	सोलापूर	2	5	328	335	..	756	67	823	1	1,317	156	1,474	Solapur
14	कोल्हापूर	1	8	354	363	1	849	46	896	1	1,020	163	1,184	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2	55	158	215	5	404	34	443	4	968	104	1,076	Aurangabad
16	जालना	33	68	101	..	255	10	265	1	790	28	819	Jalna
17	परभणी	3	78	93	174	5	345	37	387	2	1,166	45	1,213	Parbhani
18	बीड	60	175	235	2	384	27	413	1	1,162	34	1,197	Beed
19	नांदेड	3	71	177	251	11	456	58	525	1	1,197	111	1,309	Nanded
20	उस्मानाबाद	51	118	169	..	349	8	357	..	444	22	466	Osmanabad
21	लातूर	50	200	250	..	431	12	443	..	610	63	673	Latur
22	बुलढाणा	38	158	196	..	376	17	393	1	994	29	1,024	Buldhana
23	अकोला	2	21	291	314	1	475	21	497	2	1,204	49	1,255	Akola
24	अमरावती	7	33	330	370	16	413	16	445	1	1,133	132	1,266	Amravati
25	यवतमाळ	12	39	202	253	11	594	34	639	9	1,225	51	1,285	Yavatmal

26	बघा	3	9	167	179	4	184	16	204	2	755	35	792	Wardha
27	नागपूर	8	33	465	506	3	424	84	511	5	1,297	277	1,579	Nagpur
28	भंडारा	5	65	254	324	6	421	26	453	5	1,105	144	1,254	Bhandara
29	चंद्रपूर	4	17	160	181	6	281	14	301	3	1,156	54	1,213	Chandrapur
30	गडचिरोली	10	8	54	72	26	137	8	171	1	737	11	749	Gadchiroli
<hr/>																
महाराष्ट्र राज्य		127	780	7,923	8,830	303	16,048	960	17,311	91	35,473	3,467	39,031	Maharashtra State

आधार.—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तबता क्रमांक / TABLE No 5-4

प्रकारानुसार शिक्षकांची संख्या
Number of School Teachers classified by Categories

1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	उच्च/उच्च माध्यमिक/ बहुउद्देशीय प्राथमिक शाळा High/Higher Secondary Multipurpose/Basic Schools			माध्यमिक/वरिष्ठ प्राथमिक शाळा Middle/Senior Basic Schools			प्राथमिक/पूर्व-प्राथमिक कनिष्ठ प्राथमिक शाळा Primary/Pre-Primary Junior Basic Schools			अध्यापक महाविद्यालये Teachers Training Colleges (B. Ed.)			Districts
		पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री Women	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मुंबई	8,676	15,611	24,287	4,423	8,617	13,040	5,003	12,288	17,291	26	80	106	Greater Bombay
2	ठाणे	4,194	4,452	8,646	3,379	5,130	8,509	2,679	3,255	5,934	9	10	19	Thane
3	रायगड	2,600	1,122	3,722	2,938	1,890	4,828	1,814	1,014	2,828	5	..	5	Raigad
4	रत्नागिरी	2,310	626	2,936	3,430	2,406	5,836	1,621	746	2,367	7	..	7	Ratnagiri
5	सिड्हुर्गे	1,857	521	2,378	2,084	1,315	3,399	846	389	1,235	8	2	10	Sindhudurg
6	नाशिक	5,027	1,287	6,314	4,457	2,045	6,502	2,483	1,339	3,822	25	3	28	Nashik
7	धुळे	4,527	807	5,334	1,977	686	2,663	3,715	1,353	5,068	14	7	21	Dhule
8	जळगांव	5,469	993	6,462	4,134	1,926	6,060	3,589	1,281	4,870	20	6	26	Jalgaon
9	अहमदनगर	5,581	1,356	6,937	3,614	1,441	5,055	4,203	1,813	6,016	29	4	33	Ahmednagar
10	पुणे	7,022	4,465	11,487	5,140	4,939	10,079	3,327	3,426	6,753	30	36	66	Pune
11	सातारा	5,027	1,287	6,314	4,457	2,045	6,502	2,483	1,339	3,822	25	3	28	Satara
12	सांगली	3,975	893	4,868	3,809	2,174	5,983	1,677	972	2,649	18	9	27	Sangli
13	सोलापूर	4,523	1,057	5,580	4,654	1,973	6,627	2,821	1,433	4,254	31	9	40	Solapur
14	कोल्हापूर	4,704	1,065	5,769	5,469	1,976	7,445	2,046	1,126	3,172	43	12	55	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2,243	905	3,148	2,201	987	3,188	1,696	923	2,619	22	3	25	Aurangabad
16	जाळना	1,192	241	1,433	1,278	287	1,565	1,236	299	1,535	Jalna
17	परभणी	2,496	494	2,990	2,350	526	2,876	1,841	370	2,211	8	1	9	Parbhani
18	बीड	2,669	425	3,094	2,366	616	2,982	1,933	362	2,295	11	4	15	Beed
19	नांदेड	2,935	441	3,376	2,793	707	3,500	2,204	429	2,633	11	..	11	Nanded
20	अस्मानाबाद	2,334	389	2,723	2,264	328	2,592	1,008	178	1,186	6	2	8	Osmanabad
21	लातूर	3,296	524	3,820	2,882	331	3,213	1,522	351	1,873	Latour
22	बुलढाणा	2,886	371	3,257	2,516	318	2,834	2,492	573	3,065	19	1	20	Buldhana
23	अकोला	3,787	846	4,633	2,657	775	3,432	2,582	1,103	3,685	7	1	8	Akola
24	अमरावती	4,094	1,298	5,392	2,561	976	3,537	2,611	1,445	4,056	11	..	11	Amravati
25	यवतमाल	2,961	619	3,580	3,042	1,064	4,106	2,294	701	2,995	6	1	7	Yavatmal

26	वर्धा	2,373	675	3,048	1,069	389	1,458	1,480	766	2,246	Wardha
27	नागपूर	6,244	3,913	10,157	2,067	2,157	4,224	2,411	3,595	6,006	14	3	17	Nagpur
28	भंडारा	4,141	823	4,964	2,882	713	3,595	2,634	913	3,547	13	4	17	Bhandara
29	चंद्रपूर	2,676	743	3,419	1,700	414	2,114	2,388	1,001	3,389	9	4	13	Chandrapur
30	गडचिरोली	846	141	987	939	138	1,077	1,158	173	1,331	3	1	4	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य				1,13,286	49,015	1,62,301	88,915	49,410	1,38,325	71,583	45,947	1,17,530	424	211	635	Maharashtra State

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/

तक्ता क्र/

प्रकारानुसार विद्यार्थ्यांची संख्या

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	प्राथमिक/पूर्वप्राथमिक/मूलोद्योग Primary/Pre-Primary/Basic			माध्यमिक/वरिष्ठ मूलोद्योग Middle/Senior Basic		
		मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	वृहन्मंबई	2,85,114	2,62,574	5,47,688	2,91,502	2,61,665	5,53,167
2	ठाणे	1,38,831	1,16,120	2,54,951	1,97,589	1,61,100	3,58,689
3	रायगड	52,072	49,217	1,01,289	98,836	80,314	1,79,150
4	रत्नागिरी	34,299	32,897	67,196	86,467	76,265	1,62,732
5	सिंधुदुर्ग	16,789	16,272	33,061	45,751	43,674	89,425
6	नाशिक	1,43,227	1,23,395	2,66,622	1,24,249	1,05,192	2,29,441
7	मुळे	1,08,251	87,244	1,95,495	53,390	42,404	95,794
8	जळगाव	1,11,824	88,011	1,99,835	1,21,836	99,977	2,21,813
9	अहमदनगर	1,25,775	1,06,360	2,32,135	1,02,231	78,103	1,80,334
10	पुणे	1,42,739	1,25,349	2,68,088	2,20,004	1,92,080	4,12,084
11	सातारा	67,428	61,783	1,29,211	1,11,092	98,892	2,09,984
12	सांगली	52,543	48,791	1,01,334	1,04,441	86,654	1,91,095
13	सोलापूर	87,312	78,342	1,65,654	1,41,780	1,02,982	2,44,762
14	कोल्हापूर	67,330	61,565	1,28,895	1,45,477	1,25,179	2,70,656
15	भोरगावाड	73,701	53,175	1,26,876	82,749	56,556	1,39,305
16	जालना	52,315	32,641	84,956	46,739	27,082	73,821
17	परभणी	61,996	44,118	1,06,114	72,557	47,711	1,20,268
18	बीड	61,826	44,518	1,06,334	73,487	50,467	1,23,954
19	नांदेड	72,284	53,982	1,26,266	94,821	65,454	1,60,275
20	उस्मानाबाद	30,487	23,829	54,316	52,089	45,336	97,425
21	लातूर	48,563	41,555	90,118	70,135	63,409	1,33,544
22	बुलढाणा	70,926	58,370	1,29,296	64,796	44,302	1,09,098
23	अकोला	83,412	69,291	1,52,703	72,902	57,753	1,30,655
24	अमरावती	85,630	76,028	1,61,658	71,903	60,376	1,32,279
25	यवतमाळ	66,467	55,245	1,21,712	93,468	70,330	1,63,798
26	वर्धा	46,444	45,954	92,398	29,360	24,588	53,948
27	नागपूर	1,27,661	1,21,010	2,48,671	92,397	79,396	1,71,793
28	भंडारा	77,805	72,426	1,50,231	80,021	68,394	1,48,415
29	चंद्रपूर	71,817	64,343	1,36,160	48,175	38,821	86,996
30	गडचिरोली	31,564	20,071	51,635	26,298	17,563	43,861
	महाराष्ट्र राज्य	24,96,432	21,40,476	46,36,908	29,16,542	23,72,019	52,88,561

EDUCATION

TABLE No. 5.5

Number of Students by Categories

1987-88

माध्यमिक/उच्च माध्यमिक बहुद्वितीय / उच्च मूलोद्योग High/Higher Secondary/Multipurpose/ Post Basic			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			Districts
मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
4,36,364	3,25,027	7,61,391	50,993	51,210	1,02,203	1,225	1,468	2,693	Gr. Bombay
1,66,496	1,17,796	2,84,292	11,926	11,807	23,733	408	313	721	Thane
66,034	38,050	1,04,084	3,713	2,011	5,724	95	28	123	Raigad
53,939	27,651	81,590	1,503	1,170	2,673	52	70	122	Ratnagiri
38,794	24,961	63,755	2,285	1,410	3,695	Sindhudurg
1,54,249	90,834	2,45,083	12,251	5,139	17,390	2,223	678	2,911	Nasik
1,06,761	58,892	1,65,653	9,804	2,830	12,634	1,723	289	2,012	Dhule
1,37,993	70,727	2,08,720	13,181	4,551	17,732	2,785	648	3,433	Jalgaon
1,56,485	74,737	2,31,222	13,657	3,615	17,272	1,994	403	2,397	Ahmednagar
2,34,780	1,39,338	3,74,118	25,404	14,499	39,903	2,496	1,070	3,566	Pune
1,23,549	68,577	1,92,126	10,505	3,760	14,265	935	357	1,292	Satara
93,077	52,359	1,45,436	7,375	3,542	10,917	724	353	1,077	Sangli
1,19,832	52,834	1,72,666	9,474	3,234	12,708	854	234	1,088	Solapur
1,17,545	59,167	1,76,710	11,533	4,341	15,874	671	100	771	Kolhapur
73,246	31,953	1,05,199	7,268	2,036	9,304	1,103	193	1,296	Aurangabad
33,435	10,446	43,901	1,359	472	1,831	156	26	182	Jalna
72,520	25,215	97,735	2,786	775	3,561	141	19	160	Parbhani
65,922	26,669	92,591	4,159	844	5,003	665	106	771	Beed
80,506	29,716	1,10,222	5,207	1,240	6,447	1,132	172	1,304	Nanded
54,774	28,746	83,520	2,870	638	3,508	177	19	196	Osmanabad
79,266	37,759	1,17,025	4,079	918	4,997	1,047	192	1,239	Latur
71,055	31,742	1,02,797	4,324	1,107	5,431	198	28	226	Buldhana
91,597	52,100	1,43,697	6,876	2,594	9,470	1,101	355	1,456	Akola
96,429	74,518	1,70,947	8,211	4,524	12,735	1,418	562	1,980	Amravati
73,857	41,061	1,14,918	4,993	1,824	6,817	202	64	366	Yavatmal
55,936	45,362	1,01,298	4,052	2,209	6,261	602	244	846	Wardha
1,66,349	1,36,441	3,02,790	15,307	10,533	25,840	2,317	1,358	3,675	Nagpur
92,062	63,064	1,55,126	5,336	2,109	7,445	484	100	584	Bhandara
69,034	46,308	1,15,342	6,254	2,152	8,405	639	171	810	Chandrapur
20,431	10,075	36,506	911	153	1,064	Gadchiroli
32,02,315	18,92,145	50,94,460	2,67,596	1,47,246	4,14,842	27,577	9,620	37,197	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/

तक्ता क्रमांक/

प्रकारानुसार अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांची संख्या/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	प्राथमिक/पूर्व प्राथमिक शाळा Pre-primary/Primary Basic School			पूर्व माध्यमिक/वरिष्ठ मुलबोध शाळा Middle/Senior Basic School		
		मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	म्हन्मंबई	14,715	10,640	25,355	70,757	62,401	1,33,158
2	ठाणे	12,202	9,609	21,811	19,304	15,853	35,157
3	रायगड	4,238	3,954	8,192	8,028	6,635	14,663
4	रत्नागिरी	2,810	2,754	5,564	8,683	7,318	16,001
5	सिंधुदुर्ग	1,108	1,040	2,148	3,631	3,331	6,962
6	नाशिक	13,859	12,276	26,135	12,610	9,597	22,207
7	धुळे	7,073	5,555	12,628	3,317	-2,308	5,625
8	जळगाव	11,747	7,920	19,667	13,970	10,086	24,056
9	अहमदनगर	15,335	12,170	27,505	15,171	9,627	24,798
10	पुणे	16,835	15,441	32,276	37,891	27,703	65,594
11	सातारा	6,978	6,111	13,089	13,850	11,360	25,210
12	सांगली	6,938	6,316	13,254	16,811	11,969	28,780
13	सोलापूर	16,837	12,155	28,992	22,007	13,741	35,748
14	कोल्हापूर	7,699	6,573	14,272	19,800	14,869	34,677
15	औरंगाबाद	10,760	7,602	18,362	13,687	9,097	22,784
16	जालना	8,561	4,822	13,383	7,267	3,869	11,136
17	परभणी	10,882	7,722	18,604	12,827	7,495	20,322
18	बीड	8,196	5,798	13,994	11,306	7,020	18,326
19	नांदेड	13,640	10,331	23,971	20,058	12,602	32,660
20	उस्मानाबाद	4,703	3,627	8,330	9,493	7,386	16,879
21	लातूर	9,184	7,239	16,423	15,034	11,885	26,919
22	बुलडाणा	14,649	11,487	26,136	14,746	8,422	23,168
23	वकोला	17,633	14,710	32,343	17,946	13,403	31,349
24	अमरावती	16,019	14,906	30,925	15,799	13,061	28,860
25	यवतमाळ	9,653	7,956	17,609	11,353	9,351	20,704
26	वर्धा	8,482	8,434	16,916	5,522	4,983	10,505
27	नागपूर	23,206	25,752	53,958	21,644	17,703	39,347
28	भंडारा	13,828	13,540	27,368	14,029	12,377	26,406
29	चंद्रपूर	12,892	11,807	24,699	9,962	8,736	18,698
30	गडचिरोली	6,778	5,615	12,393	4,508	3,289	7,797
महाराष्ट्र राज्य		3,32,440	2,73,862	6,06,302	4,71,019	3,57,477	8,28,496

भाषांतर :— शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

EDUCATION

TABLE No. 5.6

Number of Scheduled Caste Students by Categories

1987-88.

माध्यमिक/उच्च माध्यमिक शाळा High/Higher Secondary Schools			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post Graduation			Districts
मूले Boys	मूली Girls	एकूण Total	मूले Boys	मूली Girls	एकूण Total	मूले Boys	मूली Girls	एकूण Total	(2)
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
35,546	20,669	56,215	2,745	1,348	4,093	88	20	108	Greater Bombay
10,787	6,398	17,185	515	255	770	28	11	39	Thane
4,251	2,115	6,366	128	63	191	2	..	2	Raigad
5,134	2,374	7,508	69	38	107	4	..	4	Ratnagiri
2,283	1,237	3,520	78	24	102	Sindhudurg
14,795	8,051	22,846	1,069	325	1,394	186	73	259	Nashik
8,195	3,514	11,709	771	160	931	168	28	196	Dhule
12,762	4,174	16,936	1,012	178	1,190	249	41	290	Jalgaon
18,451	7,259	25,710	1,161	206	1,367	174	13	187	Ahmednagar
24,209	13,728	37,937	2,229	899	3,128	241	88	329	Pune
13,951	6,652	20,603	930	290	1,220	102	27	129	Satara
11,963	5,306	17,269	719	216	935	86	35	121	Sangli
17,792	5,615	23,407	1,285	192	1,477	133	13	146	Solapur
12,771	5,048	17,819	1,071	253	1,324	70	7	77	Kolhapur
10,667	3,907	14,574	2,064	241	2,305	388	36	424	Aurangabad
4,640	1,012	5,652	133	26	159	14	..	14	Jalna
13,156	3,834	16,990	413	51	464	14	..	14	Parbhani
9,967	3,159	13,126	579	82	661	93	7	100	Beed
17,175	5,202	22,377	1,132	148	1,250	269	23	292	Nanded
8,975	3,665	12,640	410	39	449	12	..	12	Osmanabad
14,254	5,178	19,432	880	66	946	239	8	247	Latur
13,708	4,940	18,648	628	75	703	31	4	35	Buldhana
20,185	9,515	29,700	1,030	277	1,307	209	35	244	Akola
18,964	13,073	32,001	1,431	427	1,858	265	51	316	Amravati
12,312	6,818	19,130	884	183	1,067	38	11	49	Yavatmal
11,658	9,547	21,205	869	371	1,240	139	40	179	Wardha
41,085	32,998	74,083	4,178	2,282	6,460	885	416	1,301	Nagpur
21,735	16,705	38,440	1,471	510	1,981	191	24	215	Bhandara
16,724	11,885	28,609	2,034	583	2,617	173	48	221	Chandrapur
3,817	2,287	6,104	186	28	214	Gadchiroli
4,31,912	2,25,829	6,57,741	32,104	9,806	41,910	4,491	1,059	5,550	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

अनुसूचित जमातीतील विद्यार्थ्यांची विभागावार संख्या

क्र. सं. क्र. Serial No.	जिल्हा	पूर्व प्राथमिक/प्राथमिक/मुलेश्रीय शाळा Pre Primary/primary/ Basic Schools			माध्यमिक/भरिष्ठ मुलेश्रीय शाळा Middle/Senior Basic Schools		
		मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बुध्दमुंबई	2,115	1,722	3,837	7,804	6,727	14,531
2	ठाणे	34,890	21,849	56,739	27,935	14,187	42,122
3	रायगड	5,076	3,653	8,729	6,984	4,852	11,836
4	रत्नागिरी	310	144	454	328	226	554
5	सिंधुदुर्ग	45	40	85	104	41	145
6	नाशिक	36,035	27,798	63,833	25,759	15,070	40,829
7	पुणे	40,705	28,216	68,921	17,596	10,590	28,186
8	जळगांव	11,673	6,610	18,283	10,207	5,346	15,553
9	अहमदनगर	9,219	6,360	15,579	8,235	3,948	12,183
10	पुणे	7,596	5,233	12,829	9,099	6,650	15,749
11	सातारा	367	297	664	419	305	724
12	सांगली	351	321	672	639	564	1,203
13	सोलापूर	2,065	1,560	3,625	2,586	1,324	3,910
14	कोल्हापूर	561	428	989	1,016	592	1,608
15	औरंगाबाद	3,115	1,617	4,732	3,375	1,399	4,774
16	जालना	1,971	991	2,962	978	382	1,360
17	परभणी	4,449	2,449	6,898	3,850	1,565	5,415
18	बीड	1,288	779	2,067	981	512	1,493
19	नांदेड	9,076	5,971	15,047	11,224	6,082	17,306
20	उस्मानाबाद	2,280	1,484	3,764	1,554	805	2,359
21	लातूर	2,152	1,442	3,594	1,625	955	2,580
22	मुलबाणा	13,247	9,949	23,196	12,734	7,704	20,438
23	अकोला	5,355	4,243	9,598	4,238	2,609	6,847
24	अमरावती	13,247	9,949	23,196	12,734	7,704	20,438
25	यवतमाळ	14,172	11,196	25,368	19,652	13,616	33,268
26	बघा	7,782	7,459	15,241	5,318	4,160	9,478
27	नागपूर	22,334	20,500	42,834	14,557	11,814	26,371
28	भंडारा	14,363	12,742	27,105	12,626	9,227	21,853
29	चंद्रपूर	13,772	11,495	25,267	10,966	7,929	18,895
30	गडचिरोली	9,232	8,503	17,735	10,217	4,946	15,163
महाराष्ट्र राज्य		2,78,592	2,06,941	4,85,533	2,35,474	1,45,439	3,80,913

EDUCATION

TABLE No. 5.7

Number of Scheduled Tribes Students by Department

1987-88

माध्यमिक/उच्चमाध्यमिकशाळा High/Higher Secondary Schools			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduates			Districts (2)
मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	
2,889	1,597	4,486	132	98	230	5	..	5	Greater Bombay
11,734	4,186	15,920	279	72	351	..	1	1	Thane
1,979	668	2,647	66	13	79	Raigad
254	91	345	..	2	2	Ratnagiri
66	35	101	1	..	1	Sindhudurg
14,338	5,523	19,861	436	56	492	49	9	58	Nashik
16,760	6,538	23,298	949	156	1,105	116	12	128	Dhule
4,690	1,329	6,019	250	24	274	45	3	48	Jalgaon
4,345	1,292	5,637	168	13	181	16	..	16	Ahmednagar
6,208	2,136	8,344	248	78	326	18	8	26	Pune
652	305	957	14	4	18	Satara
617	301	918	30	18	48	4	..	4	Sangli
1,747	716	2,463	36	8	44	7	2	9	Solapur
672	343	1,015	27	9	36	Kolhapur
1,371	332	1,703	110	6	116	10	..	10	Aurangabad
705	105	810	5	4	9	2	..	2	Jalna
2,619	553	3,172	25	2	27	Parbhani
772	183	955	14	3	17	Beed
5,660	1,733	7,393	192	19	211	30	1	31	Nanded
1,088	428	1,516	5	..	5	Osmanabad
1,249	477	1,726	12	..	12	3	..	3	Latur
7,655	4,879	12,534	220	92	312	4	1	5	Buldhana
4,732	2,313	7,045	122	47	169	17	2	19	Akola
7,655	4,879	12,534	220	92	312	56	9	65	Amravati
11,300	4,953	16,253	290	62	352	12	1	13	Yavatmal
6,439	5,113	11,552	211	62	273	32	7	39	Wardha
21,395	15,780	37,175	1,035	459	1,494	124	52	176	Nagpur
11,107	6,433	17,540	351	94	445	23	2	25	Bhandara
10,455	5,993	16,448	515	154	669	59	11	70	Chandrapur
6,207	2,427	8,634	144	22	166	Gadchiroli
1,61,496	77,330	2,38,826	5,917	1,583	7,500	632	121	753	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.8

अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमातील प्रवेशांची प्रकारानुसार संख्या
Intake in Degree Courses in Engineering by categories

(1987-88)

अनुक्रमांक Sr. No.	वर्ष Year	स्थापत्य Civil	यांत्रिकी Mechanical	विद्युत Electrical	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	1950-51	80	80	80	240
2	1960-61	240	240	240	720
3	1970-71	530	520	460	1,510
4	1975-76	530	520	460	1,510
5	1980-81	550	540	480	1,570
6	1984-85	1,076	954	626	2,656
7	1985-86	1,106	984	657	2,747
8	1986-87	1,347	1,107	717	3,171
9	1987-88	2,277	2,157	717	5,151

वाद्यार.—तंत्रशिक्षण, संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source :—Directorate of Technical Education, Government of Maharashtra, Bombay.

तस्ता क्रमांक/TABLE No. 5.9 (14.1)

5. शिक्षण/

तक्ता क्रमांक/

शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्था व विद्यार्थी/

अनुक्रमांक	जिल्हा	पूर्व प्राथमिक शाळा		प्राथमिक शाळा		माध्यमिक शाळा		उच्च माध्यमिक वगैरे असलेल्या माध्यमिक शाळा		विद्यापीठ शिक्षण विभाग (१) राष्ट्रीय महत्त्वाच्या संस्था (२) विद्यापीठ समान संस्था University teaching departments (1) Institutions of national importance, (2) Institutions deemed as University	
		Pre-primary School	Primary School	Secondary School	Secondary Schools having Higher Secondary classes	Secondary Schools	Secondary Schools	Secondary Schools	Secondary Schools	Institutions	Enrolment
Sr. No.		संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मंबई	99	19,908	2,155	10,80,947	822	5,84,021	132	1,77,370	34	8,625
2	ठाणे	44	21,570	2,966	5,92,070	313	1,95,003	67	89,289
3	रायगड	10	2,386	2,375	2,78,053	164	62,419	38	41,665
4	रत्नागिरी	8	847	2,511	2,29,081	177	60,263	22	21,327
5	सिंधुदुर्ग	37	873	1,427	1,21,613	120	36,592	31	27,163
6	नामिक	11	4,055	4,881	4,92,008	314	1,63,836	60	81,747
7	पुणे	35	5,918	1,979	2,85,371	212	90,299	59	75,354
8	जळगांव	47	8,079	1,858	4,13,569	254	1,29,920	63	78,800
9	अहमदनगर	2	2,202	2,582	4,10,267	292	1,53,101	59	78,121
10	पुणे	35	9,432	3,484	6,70,740	373	2,05,998	120	1,68,120	28	3,722
11	सातारा	17	2,503	2,314	3,36,692	289	1,30,604	53	61,522
12	सांगली	18	3,478	1,453	2,88,951	258	97,349	50	48,087
13	सोलापूर	24	4,558	2,273	4,05,858	296	1,23,860	39	48,806
14	कोल्हापूर	99	8,272	1,981	3,91,279	325	1,33,121	38	43,589	16	1,255
15	बीरगावाड	46	6,500	1,473	2,59,681	206	97,347	9	7,852	19	2,713
16	जालना	8	1,552	1,076	1,57,225	93	36,369	8	7,532
17	परभणी	16	4,515	1,584	2,21,867	163	83,838	11	13,897
18	बीड	9	5,169	1,601	2,25,129	219	80,670	16	11,921
19	नांदेड	29	6,529	1,805	2,80,012	224	83,727	27	26,495
20	उस्मानाबाद	2	1,803	821	1,49,938	158	70,145	11	13,375
21	लातूर	2	593	1,114	2,23,069	233	1,00,814	17	16,211
22	बुलढाणा	7	590	1,410	2,37,804	159	59,890	37	42,907
23	अकोला	15	3,597	1,737	2,79,761	258	88,856	56	54,841
24	अमरावती	70	4,655	1,641	2,89,282	298	1,01,116	72	69,831	6	173
25	यवतमाळ	29	3,635	1,895	2,81,875	209	70,336	44	44,582
26	बर्धा	7	4,696	989	1,41,650	138	54,271	41	47,027
27	नागपूर	64	8,540	2,026	4,11,924	398	1,84,716	108	1,18,074	31	3,087
28	भंडारा	5	4,366	1,702	2,94,280	235	80,076	89	75,050
29	चंद्रपूर	14	1,987	1,500	2,21,169	144	71,066	37	44,276
30	गडचिरोली	N.A.	1,799	920	99,697	58	16,447	14	14,059
महाराष्ट्र राज्य		809	1,54,607	55,533	97,70,862	7,402	34,45,570	1,428	16,77,038	134	19,580

EDUCATION

TABLE No. 5.9

Institutions and enrolment by type of education

(1987-88)

महाविद्यालये (सर्वसाधारण) शिक्षण (कला, व शास्त्र)		वाणिज्य महाविद्यालये/ Commerce Colleges		शिक्षकांना प्रशिक्षण/Training of Teachers								Districts
Colleges of general education (Arts and Science)		पदवी पूर्वस्तर Under-graduate level		पदवीस्तर/Degree level				चित्रकला शिक्षण प्रमाणपत्र Drawing teachers certificate				
संस्था Insti- tutions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Insti- tutions	विद्यार्थी Enrol- ment	शिक्षणशास्त्र पदवी बी. एड. B. Ed.	शारीरिक शिक्षण Physical education	शिक्षणशास्त्र पदविका D. Ed.	संस्था Insti- tutions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Insti- tutions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Insti- tutions	
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
70	1,94,188	32	2,737	10	1,117	1	117	13	2,182	3	620	Greater Bombay
21	43,352	3	360	1	361	14	1,981	Thane
6	8,306	1	60	6	663	Raigad
4	5,315	1	80	6	842	Ratnagiri
6	5,458	1	100	5	464	Sindhudurg
23	37,829	1	3,69	1	349	8	696	1	108	Nashik
17	23,716	2	270	10	1,149	1	191	Dhule
22	36,483	2	244	5	586	1	90	Jalgaon
19	33,386	3	390	7	566	1	70	Ahmednagar
43	70,108	2	442	4	824	1	129	7	863	1	490	Pune
20	28,757	2	260	1	31	9	743	Satara
23	22,972	1	93	3	292	1	50	7	645	1	187	Sangli
18	26,242	3	561	1	59	15	1,313	1	95	Solapur
30	31,824	2	168	5	644	17	1,687	1	185	Kohapur
19	26,035	1	277	2	184	2	529	7	738	1	71	Aurangabad
5	4,124	3	345	Jalna
11	10,046	1	213	7	539	Parbhani
12	14,265	1	120	1	149	9	927	1	70	Beed
13	16,984	1	100	1	132	16	1,897	1	69	Nanded
7	8,791	1	365	2	158	13	1,179	Osmanabad
12	16,025	1	68	12	1,106	1	109	Latur
12	10,051	1	202	8	716	Buldhana
15	23,789	1	90	5	623	Akola
24	27,340	1	21	1	235	1	1,088	17	1,947	1	89	Amravati
15	14,069	1	141	2	365	9	926	Yavatmal
8	12,778	9	750	Wardha
32	53,044	2	99	2	160	2	684	51	7,990	Nagpur
10	13,488	2	216	21	2,522	Bhandara
14	17,172	2	160	10	1,036	Chandrapur
4	1,979	1	80	5	395	Gadchiroli
535	8,37,916	45	4,566	56	7,818	17	3,559	331	38,016	16	2,444	Maharashtra State

		शिक्षकांना प्रशिक्षण/Training of teachers						अभियांत्रिकी, वास्तुशास्त्र Engineering, Architecture			
		पदवीपूर्व स्तर Undergraduate level				शाळेय स्तर School level					
अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	पूर्व-प्राथमिक शिक्षक प्रशिक्षण Pre-Primary teachers training		इतर प्रकारच्या अँग्लो- भारतीय शाळा Other types Anglo- Indian Schools		हस्तब्यवसाय शिक्षक प्रशिक्षण Handicraft teachers training		पदवीस्तर Degree level		पदवी-पूर्व स्तर Under-graduate level	
		संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment
(1)	(2)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)
1	बृहन्मंडई	1	62	4	386	14	10,439	36	8,604
2	ठाणे	1	18	3	..	11	2,791
3	रायगड	1	686	9	1,677
4	रत्नागिरी	8	2,101
5	सिंधुदुर्ग	3	329
6	नाशिक	2	198	12	2,697
7	धुळे	3	1,101	10	2,946
8	जळगांव	2	473	16	3,712
9	अहमदनगर	4	2,198	21	4,072
10	पुणे	1	172	10	7,461	22	5,883
11	सातारा	3	1,619	10	2,822
12	सांगली	3	3,210	8	1,439
13	सोलापूर	1	873	10	2,644
14	कोल्हापूर	5	2,391	11	3,248
15	बीरगाबाद	1	182	3	2,544	13	1,467
16	बालना	5	544
17	परभणी	121	4	341
18	बीड	4	785
19	नांदेड	2	926	7	1,022
20	उस्मानाबाद	2	959	5	484
21	लातूर	3	906	9	1,637
22	बुलढाणा	1	847	6	1,330
23	अकोला	1	720	7	1,587
24	अमरावती	2	1,941	14	3,225
25	यवतमाळ	1	933	7	1,453
26	वर्धा	1	786	4	787
27	नामपूर	5	5,319	15	2,725
28	जंभार	1	705	6	1,269
29	चंद्रपूर	1	677	3	504
30	गडचिरोली	5	486
महाराष्ट्र राज्य		2	234	6	586	74	48,033	301	64,071

TABLE No. 5.9

यंत्रशास्त्र and technology		कायदा Law		कृषि, पशुवैद्यक शास्त्र व कुक्कटपालन प्रशिक्षण Agriculture, Veterinary Science and Poultry training				संगित, ललितकला Music, fine arts		
शालीयस्तर School level		पदवीस्तर Degree level		पदवीस्तर Degree level		शालीयस्तर School level		पदवीस्तर Degree level		Districts
संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institutions	विद्यार्थी Enrolment	(2)
(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	
20	7,205	8	8,387	2	508	4	1,453	Greater Bombay
9	2,446	1	828	1	101	Thane
4	1,297	1	97	Raigad
3	1,156	1	36	2	617	1	85	Ratnagiri
2	146	Sindhudurg
8	1,626	2	1,631	1	148	Nashik
8	1,664	1	454	1	348	1	131	Dhule
11	3,670	1	572	1	106	1	81	Jalgaon
13	2,739	1	440	1	255	1	105	Ahmednagar
23	6,045	4	4,446	1	950	2	509	Pune
8	1,934	1	378	1	100	Satara
15	3,581	1	494	1	113	Sangli
18	4,399	2	493	1	119	Solapur
21	4,334	2	885	1	756	2	621	Kolhapur
6	1,162	2	1,434	1	116	1	386	Aurangabad
2	397	1	72	Jalna
3	911	1	615	2	1,617	1	120	Parbhani
4	1,137	1	328	1	230	Beed
5	1,324	1	1,744	1	119	Nanded
3	284	1	91	Osmanabad
2	362	1	135	1	120	Latur
7	1,415	1	112	Buldhara
5	801	2	716	1	120	Akola
7	1,306	1	343	1	517	1	118	Amravati
8	1,745	1	119	Yavatmal
..	1	116	Wardha
4	979	1	2,787	2	1,017	1	120	2	590	Nagpur
2	485	1	116	Bhandara
3	713	1	257	1	120	Chandrapur
..	Gadchiroli
124	55,263	35	26,593	16	7,558	27	3,881	8	2,510	Maharashtra State

संगीत, ललितकला व उपयोजित कला Music, Fine arts and Applied arts		वैद्यकीय, नुषुषा, प्रसुतिशास्त्र Medical, Nursing, Midwifery											
		पदवी स्तर/Degree level											
		पदवीपूर्व स्तर Under-graduate level		शालेयस्तर School level		विषम चिकित्सा Allopathy		आयुर्वेद Ayurved		इतर Others		समचिकित्सा Homoeopathy	
अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment
(1)	(2)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)
1	बृहन्मवई	2	241	6	817	4	5,538	3	1,095	9	2,454	1	379
2	ठाणे	2	84	1	74
3	रायगड
4	रत्नागिरी	2	72
5	सिधुदुर्ग	1	198
6	नाशिक	3	383	1	254	2	578
7	धुळे	1	194
8	जळगांव	2	75
9	अहमदनगर	1	121	1	246	1	213
10	पुणे	1	213	7	726	2	2,505	2	698	3	906	1	129
11	सातारा	1	411	1	219	1	239
12	सांगली	1	107	1	659	1	318	1	255
13	सोलापूर	2	197	1	685	1	305	1	83
14	कोल्हापूर	2	105	1	157	2	344
15	औरंगाबाद	1	569	2	233	1	113
16	जालना
17	परभणी
18	बीड	1	266	1	17	1	53
19	नांदेड	2	568	1	303
20	उस्मानाबाद	1	37
21	लातूर
22	बुलढाणा	1	52	1	129	1	103
23	अकोला	1	70	1	297	2	238
24	अमरावती	4	188	1	387	2	700	2	132
25	यवतमाळ	1	48	2	95	1	244	1	257
26	वर्धा	1	385
27	नागपूर	5	774	2	1,493	2	556	3	487	1	97
28	भंडारा
29	चंद्रपूर	1	38
30	महबिरोली
महाराष्ट्र राज्य		10	813	40	4,483	16	13,144	20	5,631	25	5,764	12	1,365

टीप.—स्तंभ क्रमांक/Column No. 53 and 54 यात दंतशास्त्र, औषधशास्त्र व नुषुषा युनानी यांचा समावेश आहे./Includes dental, Pharmacy Nursing and Unani.

स्तंभ क्रमांक/Column No. 57 and 58 यात फक्त औषधशास्त्राचा (पदवीपूर्व) यांचा समावेश आहे./Includes only Pharmacy.

टीप.—नुषुषा व प्रसुतीशास्त्र याबाबत शालेयस्तरावरील प्रशिक्षण संस्था व त्यातील विद्यार्थी संख्या अनुक्रमे स्तंभ ५९ व ६० मध्ये समाविष्ट आहेत.

TABLE No. 5.9 —contd.

व औपघमास्त्र and pharmacy		इतर प्रकारच्या संस्था Other types of Institutions						संशोधन संस्था Research Institutions				Districts (2)
पदवीपूर्व स्तर/Under-graduate level				शालेय स्तर/School level								
इतर Others		मुश्या प्रसुतिशास्त्र Nursing and Midwifery		पदवीस्तर Degree level		पदवीपूर्व स्तर Under-graduate level		सहकार Co-operative		पदवीस्तर Degree level		
संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	संस्था Institu- tions	विद्यार्थी Enrol- ment	
(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	
..	..	13	2,037	15	5,557	5	1,137	10	247	Greater Bombay
1	132	Thane
..	..	1	23	Raigad
1	104	1	94	1	7	Ratnagiri
..	Sindhudurg
2	198	1	137	Nashik
2	100	1	163	Dhule
2	132	1	175	Jalgaon
..	..	3	159	Ahmadnagar
1	165	3	423	9	3,179	1	101	7	277	Pune
..	..	2	83	Satara
1	125	2	289	1	167	Sangli
1	132	3	247	1	343	Solapur
1	129	1	124	2	1,565	1	69	Kolhapur
1	148	2	324	2	306	1	2	Aurangabad
..	2	223	Jalna
1	27	1	10	1	78	Parbhani
1	79	Beed
1	163	1	53	1	25	Nanded
1	132	1	278	Osmanabad
3	345	Latur
..	Buldhana
1	132	2	192	Akola
1	132	1	119	1	383	1	68	Amravati
1	132	1	162	Yavatmal
1	132	2	22	1	537	Wardha
2	204	5	676	7	1,333	Nagpur
..	Bhandara
..	..	1	134	Chandrapur
..	Gadchiroli
26	2,843	49	5,924	43	13,696	8	1,375	19	533	Maharashtra State

स्तंभ क्र. ६१ व ६२ मध्ये ग्रंथपालन व्यवसाय, वृत्तपत्र, श्रमविज्ञान, सहकारी, ग्रामीण शिक्षण, प्राच्याविद्या, गृहशास्त्र, व्यवसाय व्यवस्थापन यांचा समावेश आहे.

स्तंभ क्र. ६३ व ६४ मध्ये नोकानयन अधिवास्तिकी, गृहशास्त्र व चित्रपट संस्था यांचा समावेश आहे.

Column Nos. 61 and 62 include Lib. Science, Journalism, Labour Vocational guidance, Co-operative, Rural Education, Orienta Home Science and business management.

Column Nos. 63 and 64 include Marine Engineering, Home Science, Film Institute.

NOTE :—No. of Institutes and enrolment regarding Nursing and midwifery at school level are included in Col. Nos. 59 and 60 respectively.

Source :—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.10

पटावरील विद्यार्थी व शिक्षकांची संख्या
Enrolment of students and number of teachers

(३० सप्टेंबर १९८७ रोजी/As on 30th September 1987)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	पूर्वप्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक (3)	एकूण प्रशिक्षित शिक्षक Total number of trained teachers			एकूण शिक्षक Total number of teachers			पटावरील विद्यार्थी Enrolment (10)	Pre-primary, Primary, Secondary (3)	District (2)
			पुरुष Male (4)	स्त्री Female (5)	एकूण Total (6)	पुरुष Male (7)	स्त्री Female (8)	एकूण Total (9)			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
1	बृहन्मुंबई	पू. प्रा.	4	416	420	5	504	509	18,256	PP	Greater Bombay
		प्रा.	9,307	20,078	29,385	9,421	20,401	29,822	10,80,947	P	
		मा.	8,254	15,079	23,333	8,676	15,611	24,287	7,61,391	S	
2	ठाणे	पू. प्रा.	4	120	124	5	150	155	7,178	PP	Thane
		प्रा.	4,842	7,093	11,935	6,053	8,235	14,288	5,92,070	P	
		मा.	3,924	4,121	8,045	4,194	4,452	8,646	2,84,292	S	
3	रायगड	पू. प्रा.	1	20	21	1	27	28	1,346	PP	Raigad
		प्रा.	4,345	2,636	6,981	4,751	2,877	7,628	2,78,053	P	
		मा.	2,326	1,007	3,333	2,600	1,122	3,722	1,04,084	S	
4	रत्नागिरी	पू. प्रा.	..	14	14	..	19	19	605	PP	Ratnagiri
		प्रा.	4,595	2,914	7,509	5,051	3,133	8,184	2,39,081	P	
		मा.	2,169	581	2,750	2,310	626	2,936	81,590	S	
5	सिंधुदुर्ग	पू. प्रा.	..	7	7	..	37	37	873	PP	Sindhudurg
		प्रा.	2,902	1,634	4,536	2,930	1,667	4,597	1,21,613	P	
		मा.	1,772	503	2,275	1,857	521	2,378	63,755	S	
6	नाशिक	पू. प्रा.	..	37	37	..	40	40	1,629	PP	Nashik
		प्रा.	7,066	4,095	11,161	8,109	4,456	12,565	4,92,008	P	
		मा.	5,457	1,822	7,279	5,648	1,912	7,560	2,45,083	S	
7	धुळे	पू. प्रा.	..	45	45	..	53	53	3,316	PP	Dhule
		प्रा.	5,312	1,904	7,216	5,692	1,986	7,678	2,85,371	P	
		मा.	4,310	780	5,090	4,527	807	5,334	1,65,653	S	
8	जळगाव	पू. प्रा.	13	88	101	4,207	PP	Jalgaon
		प्रा.	7,151	2,948	10,099	7,710	3,119	10,829	4,13,569	P	
		मा.	5,324	965	6,289	5,469	993	6,462	2,08,720	S	

9	अहमदनगर	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 7,299 5,406	2 3,124 1,301	2 10,423 6,707	.. 7,817 5,581	6 3,248 1,356	6 11,065 6,937	360 4,10,267 2,31,222	PP P S	..	Ahmadnagar
10	पुणे	पू. प्रा. प्रा. मा.	1 7,452 6,828	117 7,812 4,314	118 15,264 11,142	1 8,466 7,022	126 8,239 4,465	127 16,705 11,487	4,911 6,70,740 3,74,118	PP P S	..	Pune
11	सातारा	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 6,677 4,840	48 3,255 1,196	48 9,932 6,036	.. 6,940 5,027	53 3,331 1,287	53 10,271 6,314	2,121 3,36,692 1,92,126	PP P S	..	Satara
12	सांगली	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 5,307 3,863	44 2,965 862	44 8,272 4,725	.. 5,486 3,975	54 3,092 893	54 8,578 4,868	2,285 2,88,951 1,45,436	PP P S	..	Sangli
13	सोलापूर	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 7,201 4,363	60 3,160 1,002	60 10,361 5,365	.. 7,475 4,523	72 3,334 1,057	72 10,809 5,580	3,630 4,05,858 1,72,666	PP P S	..	Solapur
14	कोल्हापूर	पू. प्रा. प्रा. मा.	6 7,284 4,540	118 2,837 1,032	124 10,121 5,572	9 7,506 4,704	190 2,912 1,065	199 10,418 5,769	8,177 3,91,279 1,76,710	PP P S	..	Kolhapur
15	औरंगाबाद	पू. प्रा. प्रा. मा.	2 3,409 2,146	64 1,610 896	66 5,019 3,042	3 3,894 2,243	85 1,825 905	88 5,719 3,148	3,981 2,59,681 1,05,199	PP P S	..	Aurangabad
16	जालना	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 2,189 1,144	12 513 234	12 2,702 1,378	.. 2,514 1,192	17 569 241	17 3,083 1,433	807 1,57,225 43,901	PP P S	..	Jalna
17	परभणी	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 3,580 2,288	28 685 430	28 4,265 2,718	.. 4,191 2,496	33 863 494	33 5,054 2,990	2,070 2,21,867 97,735	PP P S	..	Parbhani
18	बीड	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 3,863 2,538	9 826 392	9 4,689 2,930	.. 4,299 2,669	20 958 425	20 5,257 3,094	1,261 2,25,129 92,591	PP P S	..	Beed
19	नांदेड	पू. प्रा. प्रा. मा.	1 4,727 2,764	31 940 416	32 5,667 3,180	2 4,995 2,935	50 1,086 441	52 6,081 3,376	2,393 2,80,012 1,10,222	PP P S	..	Nanded
20	उस्मानाबाद	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 3,121 2,236	3 453 357	3 3,574 2,593	.. 3,272 2,334	7 499 389	7 3,771 2,723	170 1,49,938 83,520	PP P S	..	Osmanabad

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 5.10 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)	
21	लातूर	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 4,169 3,119	8 598 488	8 4,767 3,607	.. 4,404 3,296	8 674 524	8 5,078 3,820	327 2,23,069 1,17,025	PP P S	Latur
22	बुलढाणा	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 4,917 2,806	10 817 363	10 5,734 3,169	.. 5,008 2,886	14 877 371	14 5,885 3,257	590 2,37,804 1,02,797	PP P S	Buldana
23	अकोला	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 5,140 3,501	25 1,722 791	25 6,862 4,292	.. 5,239 3,787	33 1,845 846	33 7,084 4,633	1,377 2,79,761 1,43,697	PP P S	Akola
24	अमरावती	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 4,953 3,761	93 2,245 1,238	93 7,198 4,999	.. 5,172 4,094	98 2,323 1,298	98 7,495 5,392	4,548 2,89,282 1,70,947	PP P S	Amravati
25	यवतमाळ	पू. प्रा. प्रा. मा.	1 5,044 2,759	53 1,640 579	54 6,684 3,338	1 5,335 2,961	62 1,703 619	63 7,038 3,580	2,974 2,81,875 1,14,981	PP P S	Yavatmal
26	वर्धा	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 2,455 2,234	27 1,020 614	27 3,485 2,848	.. 2,549 2,373	34 1,121 675	34 3,670 3,048	1,463 1,41,650 1,01,298	PP P S	Wardha
27	नागपूर	पू. प्रा. प्रा. मा.	14 4,379 5,731	84 5,231 3,703	98 9,610 9,434	16 4,462 6,244	121 5,631 3,913	137 10,093 10,157	5,244 4,11,924 3,02,790	PP P S	Nagpur
28	भंडारा	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 5,113 3,431	8 1,451 757	8 6,564 4,188	.. 5,516 4,141	8 1,618 823	8 7,134 4,964	504 2,94,280 1,55,126	PP P S	Bhandara
29	चंद्रपूर	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 3,806 2,434	20 1,227 694	20 5,033 3,128	.. 4,088 2,676	28 1,387 743	28 5,475 3,419	1,180 2,21,169 1,15,342	PP P S	Chandrapur
30	गडचिरोली	पू. प्रा. प्रा. मा.	.. 1,286 664	.. 209 123	.. 1,495 787	.. 2,097 846	.. 311 141	.. 2,408 987	.. 99,697 30,506	PP P S	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	पू. प्रा. प्रा. मा.	34 1,48,891 1,06,932	1,523 87,652 46,640	1,557 2,36,543 1,53,572	56 1,60,442 1,13,286	2,037 93,320 49,015	2,093 2,53,762 1,62,301	87,783 97,70,862 50,94,460	PP P S	Maharashtra State

आधार.—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे / Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

तबता क्रमांक/TABLE No. 5.11 (14'3)

5. शिक्षण/

तक्ता क्रमांक/

पूर्व-प्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांमधील
Number of pupils in pre-primary,

(३० सप्टेंबर १९८७ रोजी/)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	पूर्व-प्राथमिक Pre-primary (3)	इयत्ता १ ली. Std. I (4)	इयत्ता २ री. Std. II (5)	इयत्ता ३ री. Std. III (6)	इयत्ता ४ थी. Std. IV (7)	इयत्ता ५ वी. Std. V (8)
1	बुध्मबर्दी	18,256	2,56,907	2,24,510	2,07,189	1,92,498	1,98,023
2	ठाणे	7,178	1,54,053	1,23,460	1,10,638	89,907	89,820
3	रायगड	1,346	65,576	55,078	50,800	41,567	46,093
4	रत्नागिरी	605	35,199	34,583	46,103	41,935	37,852
5	सिधुदुरी	873	17,606	17,330	26,127	21,699	21,495
6	नाशिक	1,629	1,40,370	1,08,918	93,996	80,185	71,530
7	घुळे	3,316	78,234	66,529	58,590	52,923	38,838
8	जळगाव	4,207	1,02,657	87,505	86,603	70,823	61,374
9	अहमदनगर	360	1,12,006	95,978	81,128	68,165	64,167
10	पुणे	4,911	1,65,593	1,37,548	1,26,465	1,07,111	1,07,730
11	सातारा	2,121	65,458	59,485	79,073	58,106	57,099
12	सांगली	2,285	70,579	58,088	56,324	47,081	43,869
13	सोलापूर	3,630	98,625	83,290	92,236	61,424	57,164
14	कोल्हापूर	8,177	79,179	68,947	85,543	65,075	60,713
15	औरंगाबाद	3,981	72,160	56,148	46,244	36,640	34,947
16	जालना	807	48,335	37,865	28,623	20,144	16,877
17	परभणी	2,070	71,571	54,918	43,690	33,700	28,492
18	बीड	1,261	67,292	48,919	40,742	33,297	29,313
19	नांदेड	2,393	85,853	65,988	54,059	39,473	33,310
20	उस्मानाबाद	170	43,457	36,812	31,260	24,693	21,489
21	लातूर	327	64,233	54,318	46,619	34,614	31,068
22	बुलढाणा	590	63,680	54,144	50,666	38,378	30,493
23	भकोला	1,377	65,262	59,159	60,552	50,639	38,214
24	अमरावती	4,548	6,5223	64,335	66,810	48,143	44,832
25	यवतमाळ	2,974	73,517	58,740	54,374	40,871	39,038
26	वर्धा	1,463	35,377	30,826	29,525	24,108	23,968
27	नागपूर	5,244	98,588	92,778	86,366	75,105	74,376
28	भंडारा	504	66,994	61,451	59,062	48,645	46,187
29	चंद्रपूर	1,180	59,753	50,785	43,616	39,509	30,403
30	गडचिरोली	..	32,937	22,962	16,974	12,143	10,947
महाराष्ट्र राज्य		87,783	24,56,274	20,71,397	19,59,997	15,98,601	14,89,721

साधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

EDUCATION

TABLE No. 5.11

विद्यार्थ्यांची इयत्तावार संख्या
primary and secondary schools by standards

As on 30th September 1987

इयत्ता ६ वी Std. VI	इयत्ता ७ वी Std. VII	इयत्ता ८ वी Std. VIII	इयत्ता ९ वी Std. IX	इयत्ता १० वी Std. X	इयत्ता ११ वी Std. XI	इयत्ता १२ वी Std. XII	एकूण Grand Total	District
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
1,79,315	1,60,009	1,56,610	1,30,891	96,072	70,494	58,183	19,48,957	Greater Bombay
74,268	64,415	58,141	48,615	33,337	19,211	14,999	8,88,042	Thane
32,738	28,317	22,961	19,361	11,702	5,320	4,043	3,84,902	Raigad
32,538	27,439	22,065	18,445	11,685	2,884	2,221	3,13,554	Ratnagiri
18,767	16,966	15,856	14,452	10,299	3,477	3,057	1,88,004	Sindhudurg
61,897	53,161	45,913	40,173	27,926	15,107	11,530	7,53,335	Nashik
38,359	31,426	26,637	23,163	20,011	12,271	10,384	4,60,681	Dhule
53,663	45,322	38,280	33,051	25,810	16,020	12,526	6,37,841	Jaigaon
55,865	47,367	41,580	36,539	25,921	13,627	10,902	6,53,605	Ahmadnagar
97,749	84,845	78,116	65,694	46,445	27,808	22,092	10,72,107	Pune
52,380	45,443	40,939	35,339	25,023	12,356	10,417	5,43,639	Satara
39,316	36,041	27,239	25,906	20,644	10,336	8,632	4,46,340	Sangli
48,646	42,039	35,615	30,271	20,832	10,755	9,050	5,93,577	Solapur
53,042	48,300	39,341	32,984	26,276	12,329	10,698	5,90,604	Kolhapur
30,805	27,732	22,492	18,665	15,395	8,846	7,476	3,81,531	Aurangabad
13,793	11,371	8,987	7,305	5,798	1,874	1,485	2,03,264	Jalna
23,926	20,181	15,898	13,041	10,331	4,282	3,447	3,25,547	Parbhani
24,266	22,870	18,709	14,500	12,060	5,915	4,386	3,23,530	Beed
28,241	24,453	20,533	16,819	13,836	7,142	5,578	3,97,678	Nanded
19,067	17,153	13,665	11,713	10,073	4,385	3,145	2,37,082	Osmanabad
27,418	24,745	20,407	17,651	15,959	6,957	5,628	3,49,944	Latur
26,398	23,702	17,972	15,229	13,778	5,885	4,670	3,45,585	Buldhana
34,932	32,769	25,896	24,274	20,882	11,611	9,217	4,34,784	Akola
40,035	35,876	33,398	29,189	22,880	12,561	9,316	4,77,146	Amravati
33,595	28,577	24,171	20,992	16,126	7,263	5,717	4,05,955	Yavatmal
21,898	19,573	17,549	15,928	13,312	7,416	5,638	2,46,581	Wardha
66,676	59,222	54,325	47,851	39,292	20,667	18,771	7,39,261	Nagpur
40,426	34,455	28,202	23,454	22,514	10,656	8,661	4,51,211	Bhandara
27,374	25,014	20,238	18,377	14,081	7,843	6,152	3,44,325	Chandrapur
8,915	7,377	5,609	4,731	3,717	1,525	1,482	1,29,319	Gadchiroli
13,06,308	11,46,560	9,98,344	8,54,603	6,52,017	3,56,823	2,89,503	1,52,67,931	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.12

प्राथमिक व माध्यमिक शिक्षण संस्थांतोल विद्यार्थ्यांची शिक्षणाच्या माध्यमानुसार संख्या
Number of pupils in Primary and Secondary Institutions according to medium of instruction

(३१ मार्च १९८७ रोजी/As on 31st March 1987)

क्रमांक Serial No.	जिल्हा	प्राथमिक/ माध्यमिक	मराठी Marathi	गुजराथी Gujarathi	उर्दू Urdu	हिंदी Hindi	सिंधी Sindhi	इंग्रजी English	इतर Others	एकूण Grand Total	Primary/ Secondary	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(3)	(2)
1	बृहन्मुंबई	प्रा. मा.	4,68,613 3,18,250	1,09,971 85,431	1,24,493 35,462	1,31,776 50,609	83 1,123	2,02,663 2,58,469	44,348 12,047	10,80,947 7,61,391	P S	Greater Bombay
2	ठाणे	प्रा. मा.	4,28,113 1,92,679	17,711 9,170	31,617 9,887	24,273 12,201	10,434 12,769	74,136 47,340	5,786 246	5,92,070 2,84,292	P S	Thane
3	रायगड	प्रा. मा.	2,57,896 93,886	532 180	15,190 6,335	253 600	4,182 3,083	2,78,053 1,04,084	P S	Raigad
4	रत्नागिरी	प्रा. मा.	2,11,166 75,936	16,123 4,737	1,792 917	2,29,081 81,590	P S	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	प्रा. मा.	1,20,022 62,854	1,087 382	504 519	1,21,613 63,755	P S	Sindhudurg
6	नाशिक	प्रा. मा.	4,52,620 2,20,706	564 892	30,756 10,056	.. 996	107 410	7,961 12,023	4,92,008 2,45,083	P S	Nashik
7	धुळे	प्रा. मा.	2,66,948 1,58,383	1,702 1,412	13,799 3,510	221 466	773 374	1,928 1,508	2,85,371 1,65,653	P S	Dhule
8	जळगांव	प्रा. मा.	3,71,655 1,96,582	146 ..	35,304 5,999	2,281 2,368	2,217 1,193	1,966 2,578	4,13,569 2,08,720	P S	Jalgaon
9	अहमदनगर	प्रा. मा.	3,98,838 2,22,743	7,396 1,797	603 532	77 110	3,353 6,040	4,10,267 2,31,222	P S	Ahmadnagar
10	पुणे	प्रा. मा.	6,11,692 3,18,075	1,724 1,551	13,382 3,521	5,901 8,226	738 997	36,497 41,748	806 ..	6,70,740 3,74,118	P S	Pune
11	सातारा	प्रा. मा.	3,32,192 1,86,396	1,661 995	2,839 4,735	3,36,692 1,92,126	P S	Satara

12	सांगली	प्रा. मा.	2,69,061 1,37,557	317 370	6,697 1,432	4,576 3,748	8,300 2,329	2,88,951 1,45,436	P S	Sangli
13	सोलापूर	प्रा. मा.	3,65,634 1,61,285	42 ..	20,865 4,682	191 108	4,167 4,433	14,959 2,158	4,05,858 1,72,666	P S	Solapur
14	कोल्हापूर	प्रा. मा.	3,76,504 1,71,058	302 227	6,946 842	898 253	6,601 4,330	28 ..	3,91,279 1,76,710	P S	Kolhapur
15	औरंगाबाद	प्रा. मा.	2,37,628 90,615	15,092 7,673	.. 964	6,961 5,947	2,59,681 1,05,199	P S	Aurangabad
16	जालना	प्रा. मा.	1,50,421 38,627	227 ..	2,034 1,623	6,218 2,561	1,855 1,090	70 ..	1,57,225 43,901	P S	Jalna
17	परभणी	प्रा. मा.	2,09,645 91,359	10,440 4,094	328 393	1,424 1,828	30 61	2,21,867 97,735	P S	Parbhani
18	बीड	प्रा. मा.	2,14,682 38,200	8,680 3,766	1,767 625	2,25,129 92,591	P S	Beed
19	नांदेड	प्रा. मा.	2,58,021 1,02,305	17,427 4,572	1,523 755	2,815 2,590	226 ..	2,80,012 1,10,222	P S	Nanded
20	उस्मानाबाद	प्रा. मा.	1,46,774 81,821	3,030 1,286	134 413	1,49,938 83,520	P S	Osmanabad
21	लातूर	प्रा. मा.	2,14,196 1,13,341	20 ..	7,820 2,526	.. 105	1,033 1,053	2,23,069 1,17,025	P S	Latur
22	बुलढाणा	प्रा. मा.	2,14,151 97,393	21,341 4,254	874 990	1,438 160	2,37,804 1,02,797	P S	Buldhana
23	अकोला	प्रा. मा.	2,37,474 1,23,188	353 219	29,791 10,515	5,626 4,829	.. 1,222	6,517 3,724	2,79,761 1,43,697	P S	Akola
24	अमरावती	प्रा. मा.	2,48,441 1,50,638	375 668	28,581 8,868	9,654 5,388	2,231 5,385	2,89,282 1,70,947	P S	Amravati
25	यवतमाळ	प्रा. मा.	2,61,974 1,07,722	13,731 3,959	2,974 2,150	3,196 1,087	2,81,875 1,14,918	P S	Yavatmal
25	वर्धा	प्रा. मा.	1,32,394 94,461	113 41	2,732 1,381	3,822 3,924	.. 110	2,589 1,381	1,41,650 1,01,298	P S	Wardha
27	नागपूर	प्रा. मा.	3,37,935 2,41,288	883 523	15,917 10,596	35,337 30,024	.. 2,630	21,852 17,293	.. 436	4,11,924 3,02,790	P S	Nagpur
28	भंडारा	प्रा. मा.	2,63,227 1,37,551	165 136	962 386	26,095 15,048	629 ..	2,361 2,005	841 ..	2,94,280 1,55,126	P S	Bhandara

सकता क्रमांक/TABLE No. 5-12—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(3)	(2)			
29	चंद्रपूर	प्रा. मा.	2,04,151 1,00,609	1,801 809	5,630 5,271	5,927 8,348	3,660 305	2,21,169 1,15,342	P S	Chandrapur
30	गडचिरोली	प्रा. मा.	90,513 29,160	459 199	650 539 227	8,075 381	99,697 30,506	P S	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	प्रा. मा.	83,51,581 42,04,668	1,35,147 1,00,820	5,05,154 1,56,144	2,60,630 1,49,047	15,956 21,191	4,15,265 4,44,627	87,129 17,963	97,70,862 50,94,460	P S	Maharashtra State

माझार.—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण / EDUCATION

तबता क्रमांक/TABLE No. 5.13

प्रमुख परिक्षांचे निकाल
Examination Results (Major Examinations)
(1987-88)

अनु- क्रमांक Sr. No.	परिक्षा	मार्च १९८७/ ऑक्टोबर १९८७	परिक्षेला बसलेल्यांची संख्या Number appeared			उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या No. passed			March 1987/ October 1987	Examination
			मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total	मुलगे Boys	मुली Girls	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
Arts :										
1	कला :-									
	बॅचलर ऑफ आर्ट्स	मार्च	19,448	19,436	38,884	11,920	13,871	25,791	March	Bachelor of Arts
		ऑक्टोबर	5,210	3,087	8,297	2,423	1,497	3,920	October	
	मास्टर ऑफ आर्ट्स	मार्च	5,021	4,707	9,728	2,759	3,184	5,943	March	Master of Arts
		ऑक्टोबर	1,647	1,148	2,795	841	513	1,497	October	
Science :										
2	शास्त्र :-									
	बॅचलर ऑफ सायन्स	मार्च	15,123	7,301	22,424	8,213	5,584	13,797	March	Bachelor of Science.
		ऑक्टोबर	5,304	1,633	6,937	2,042	862	2,904	October	
	मास्टर ऑफ सायन्स	मार्च	2,213	1,099	3,312	1,524	876	2,400	March	Master of Science.
		ऑक्टोबर	979	307	1,286	467	141	608	October	
Commerce :										
3	वाणिज्य :-									
	बॅचलर ऑफ कॉमर्स	मार्च	46,167	22,523	68,690	27,301	15,291	42,592	March	Bachelor of Commerce.
		ऑक्टोबर	12,963	5,789	18,752	6,104	3,623	9,727	October	
	मास्टर ऑफ कॉमर्स	मार्च	4,648	1,117	5,765	2,096	641	2,737	March	Master of Commerce.
		ऑक्टोबर	1,822	325	2,147	735	154	889	October	
Medical :										
4	वैद्यकीय :-									
	एम. बी. बी. एस.	मार्च	691	286	977	291	147	438	March	M.B.B.S.
		ऑक्टोबर	844	557	1,401	387	372	758	October	
	एम. डी./एम. एस.	मार्च	644	147	791	329	91	420	March	M.D./M.S.
		ऑक्टोबर	3	1	4	2	1	3	October	
Nursing :										
5	शुश्रूषा :-									
	बी. एस. सी. (शुश्रूषा)	मार्च	34	82	116	33	82	115	March	B. Sc. (Nursing)
		ऑक्टोबर	..	114	114	..	108	108	October	
Dentistry :										
6	दंतशास्त्र :-									
	बी. डी. एस.	मार्च	64	108	172	57	79	136	March	B. D. S.
		ऑक्टोबर	37	46	83	21	40	61	October	
	एम. डी. एस.	मार्च	27	16	43	16	14	30	March	M. D. S.
		ऑक्टोबर	10	7	17	8	6	14	October	
Engineering :										
7	अभियांत्रिकी :-									
	बी. ई. (स्वायत्त)	मार्च	889	15	904	659	14	673	March	B.E. (Civil)
		ऑक्टोबर	516	8	524	100	1	101	October	
	बी. ई. (विद्युत)	मार्च	460	45	505	381	41	422	March	B.E. (Electrical)
		ऑक्टोबर	263	14	277	75	6	81	October	
	बी. ई. (यांत्रिकी)	मार्च	789	3	792	694	3	697	March	B.E. (Mechanical)
		ऑक्टोबर	371	2	373	64	..	64	October	
	बी. ई. (मेटॅलर्जी)	मार्च	89	1	90	87	1	88	March	B.E. (Metallurgy)
		ऑक्टोबर	63	1	64	7	..	7	October	
	बी. ई. (केमिकल)	मार्च	118	1	119	111	1	112	March	B.E. (Chemical)
		ऑक्टोबर	38	..	38	12	..	12	October	
	एम. ई. (स्वायत्त)	मार्च	22	..	22	22	..	22	March	M.E. (Civil)
		ऑक्टोबर	111	4	115	9	4	13	October	
	एम. ई. (विद्युत)	मार्च	29	..	29	26	..	26	March	M.E.(Electrical)
		ऑक्टोबर	22	4	26	October	
	एम. ई. (यांत्रिकी)	मार्च	9	..	9	9	..	9	March	M.E. (Mech.)
		ऑक्टोबर	104	3	107	64	..	64	October	
	एम. ई. (मेटॅलर्जी)	मार्च	29	..	29	26	..	26	March	M.E. (Metallurgy)
		ऑक्टोबर	11	..	11	7	..	7	October	
	एम. ई. (केमिकल)	मार्च	37	1	38	37	1	38	March	M.E.(Chemical)
		ऑक्टोबर	October	

तबला क्रमांक/TABLE No. 5.13

1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
8	वास्तुशास्त्र :-									Architecture:
	बॅचलर ऑफ आर्किटेक्चर	मार्च	137	45	182	109	40	149	March	Bachelor of
		ऑक्टोबर	15	..	15	10	..	10	October	Architecture.
9	कायदा :-									Law:
	बॅचलर ऑफ लॉ	मार्च	6,105	1,414	7,519	2,535	826	3,361	March	Bachelor of Law
		ऑक्टोबर	1,861	329	2,190	828	214	1,042	October	
	मास्टर ऑफ लॉ	मार्च	627	143	770	131	36	167	March	Master of Law
		ऑक्टोबर	October	
10	शिक्षण :-									Education :
	बी. एड.	मार्च	8,640	3,873	12,513	6,300	3,485	9,785	March	B. Ed.
		ऑक्टोबर	154	85	239	89	62	151	October	
	एम. एड.	मार्च	252	222	474	188	165	353	March	M. Ed.
		ऑक्टोबर	64	28	92	35	24	59	October	
	डी. एड.	मार्च	N. A.	N. A.	19,763	N. A.	N. A.	11,409	March	D. Ed.
		ऑक्टोबर	N. A.	N. A.	1,218	N. A.	N. A.	614	October	
	बी. पी. एड.	मार्च	2,585	200	2,785	2,205	184	2,389	March	B. P. Ed.
		ऑक्टोबर	October	
	एम. पी. एड.	मार्च	266	20	286	223	19	242	March	M. P. Ed.
		ऑक्टोबर	21	3	24	17	3	20	October	
	एस. एस. सी. (१० वी)	मार्च	9	March	S. S. S. (Xth)
		ऑक्टोबर	2,37,304	82,943	3,20,247	28,448	12,761	41,209	October	
	एच. एस. सी. (१२ वी)	मार्च	1,96,452	86,689	2,83,141	92,416	56,492	1,48,908	March	H. S. C. (XIIth)
		ऑक्टोबर	61,188	20,486	81,674	10,476	4,495	14,971	October	
	जी. सी. सी.	मार्च	N. A.	N. A.	1,69,087	N. A.	N. A.	97,133	March	G. C. C.
		ऑक्टोबर	N. A.	N. A.	1,36,581	N. A.	N. A.	82,580	October	
	जी. सी. डी.	मार्च	N. A.	N. A.	1,219	N. A.	N. A.	155	March	G. C. D.
		ऑक्टोबर	N. A.	N. A.	228	N. A.	N. A.	49	October	
11	शेतकी :-									Agriculture :
	बी. एस.सी.	मार्च	740	15	755	692	15	707	March	B. Sc.
		ऑक्टोबर	October	
	एम. एस.सी.	मार्च	409	9	418	341	9	350	March	M. Sc.
		ऑक्टोबर	October	
	डॉक्टरेट/पीएच. डी.	मार्च	15	1	16	13	..	13	March	Doctorate/Ph. D.
		ऑक्टोबर	October	
12	औषधशास्त्र :-									Medicine:
	बॅचलर ऑफ फार्मसी	मार्च	152	56	208	141	54	195	March	Bachelor of
		ऑक्टोबर	14	5	19	14	5	19	October	Pharmacy.
	मास्टर ऑफ फार्मसी	मार्च	5	..	5	5	..	5	March	Master of
		ऑक्टोबर	4	2	6	2	..	2	October	Pharmacy.
13	तंत्रशास्त्र :-									Technology:
	बॅचलर ऑफ टेक्नॉलॉजी	मार्च	..	18	18	..	15	15	March	Bachelor of
		ऑक्टोबर	October	Technology
	मास्टर ऑफ टेक्नॉलॉजी	मार्च	March	Master of
		ऑक्टोबर	October	Technology
	एम. एस.सी. (टेक्नॉलॉजी)	मार्च	5	1	6	5	1	6	March	M. Sc. Tech.
		ऑक्टोबर	October	
	बी. एस.सी. (टेक्नॉलॉजी)	मार्च	220	21	241	212	21	233	March	B. Sc. Tech.
		ऑक्टोबर	25	..	25	14	..	14	October	
14	आयुर्वेद :-									Ayurved :
	बी. ए. एम. एस	मार्च	221	156	377	153	138	291	March	B. A. M. S.
		ऑक्टोबर	200	78	278	151	71	223	October	
15	गृहशास्त्र :-									Home Science:
	बी. एस.सी. (गृहशास्त्र)	मार्च	1	758	759	1	683	684	March	B. Sc. (Home
		ऑक्टोबर	October	Science).
	एम. एस.सी. (गृहशास्त्र)	मार्च	1	158	159	1	146	147	March	M. Sc. (Home
		ऑक्टोबर	..	45	45	..	32	32	October	Science).
16	वस्त्रनिर्माण :-									Textile :
	बॅचलर ऑफ टेक्स्टाईल्स	मार्च	190	8	198	165	8	173	March	Bachelor of
		ऑक्टोबर	3	..	3	3	..	3	October	Textiles

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.13—चालू

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
17	ग्रंथपाल शास्त्र :-									Library Science :
	बॅचलर ऑफ लायब्ररी	मार्च ऑक्टोबर	210 3	193 1	403 4	130 ..	143 ..	273 ..	March October	Bachelor of Library
	मास्टर ऑफ लायब्ररी	मार्च ऑक्टोबर	21 ..	18 ..	39 ..	13 ..	16 ..	29 ..	March October	Master of Library.
18	समाज सेवा :-									Social Work :
	बॅचलर ऑफ सोशल वर्क	मार्च ऑक्टोबर	97 8	64 8	161 16	87 2	56 4	143 6	March October	B. S. W. ..
	मास्टर ऑफ सोशल वर्क	मार्च ऑक्टोबर	493 22	189 54	682 76	401 20	173 53	574 73	March October	M. S. W. ..
19	वृत्तपत्र व्यवसाय :-									Journalism :
	बॅचलर ऑफ जर्नालिझम	मार्च ऑक्टोबर	54 ..	15 ..	69 ..	39 ..	15 ..	54 ..	March October	Bachelor of Journalism
20	पशुवैद्यक शास्त्र :-									Veterinary Science
	बी. व्ही. एससी.	मार्च ऑक्टोबर	168 4	11 ..	179 4	168 3	11 ..	179 3	March October	B. V. Sc. ..
	एम. व्ही. एससी.	मार्च ऑक्टोबर	43 3	2 ..	45 3	43 3	2 ..	45 3	March October	M. V. Sc. ..

टोप.—N. A. उपलब्ध नाही./Not Available.

आधार:—शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source :—Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

5. शिक्षण/EDUCATION

संख्या क्रमांक/TABLE No. 5-14

संस्थेच्या प्रकारानुसार तांत्रिक शिक्षण संस्था/Technical Institutions by type of Institutions

1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	अभियांत्रिकी आणि तंत्रशास्त्रीय महाविद्यालये Engineering and technological colleges	तंत्रनिकेतन Polytechnic	इतर पदविका संस्था Other diploma institutions	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था Industrial training institutions	उच्च तांत्रिक विद्यालये/केंद्रे Technical high-schools/centres	मुल्लोद्योग प्रशिक्षण आणि संबंधित सूचना केंद्रे Basic training and related instruction centres	+ 2 स्तरा-बरोल व्यवसायिक शिक्षण योजना Vocational centres at +2 stage	औद्योगिक कामगारांचे अर्धवेळ वर्ग Part-time classes for industrial workers	शिल्प कारागिर आणि इतर तांत्रिक प्रमाणपत्र देणाऱ्या संस्था Crafts and other technical institution certificate level	एकूण Grand total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	
1	बुध्दुंबई	14	11	17	17	24	10	48	1	132	274	Greater Bombay
2	ठाणे	3	10	3	8	18	4	13	1	81	141	Thane
3	रायगड	1	2	..	5	7	1	10	..	25	51	Raigad
4	रत्नागिरी	..	3	2	7	7	2	8	..	20	49	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	1	..	2	5	1	8	..	26	43	Sindhudurg
6	नाशिक	2	4	3	9	17	2	27	1	39	104	Nashik
7	धुळे	3	5	11	5	12	1	10	..	26	73	Dhule
8	जळगांव	2	7	3	11	18	2	14	..	36	93	Jalgaon
9	अहमदनगर	4	8	1	14	22	1	14	1	33	98	Ahmadnagar
10	पुणे	10	5	7	16	36	4	40	1	94	213	Pune
11	सातारा	3	6	1	6	12	2	18	..	62	110	Satara
12	सांगली	3	5	2	7	20	1	18	..	61	117	Sangli
13	सोलापूर	1	4	2	5	29	1	16	1	73	132	Solapur
14	कोल्हापूर	5	9	4	7	28	1	16	1	52	123	Kolhapur
15	औरंगाबाद	3	3	5	8	12	1	20	1	32	85	Aurangabad
16	जालना	..	1	1	2	2	..	1	..	4	11	Jalna
17	परभणी	..	1	2	3	6	1	10	..	9	32	Parbhani
18	बीड	..	3	2	3	6	1	6	..	10	31	Beed
19	नांदेड	2	3	5	8	7	1	11	..	30	67	Nanded
20	हस्मानाबाद	2	3	9	4	6	..	5	..	10	39	Osmanabad
21	लातूर	3	7	12	4	8	1	9	..	13	57	Latur
22	बुलढाणा	1	1	1	3	9	1	11	..	6	33	Buldhana
23	अकोला	1	4	1	3	11	1	20	1	20	62	Akola
24	अमरावती	2	7	7	7	9	1	24	..	75	132	Amravati
25	यवतमाळ	1	3	4	5	8	1	10	..	21	53	Yavatmal

26	बार्शी	..	1	2	..	2	4	2	11	..	47	69	Wardha
27	नागपूर	..	5	11	9	8	8	1	30	1	243	316	Nagpur
28	भंडारा	..	1	3	5	3	4	2	9	..	73	100	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	1	2	..	4	4	1	9	..	41	62	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	..	3	1	..	2	..	10	17	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य			74	135	119	187	360	48	448	10	1,404	2,787	Maharashtra State

बाधार.—(१) संव्यक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

(२) व्यवसाय शिक्षण प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—(1) Directorate of Technical Education, Government of Maharashtra, Bombay.

(2) Directorate of Vocational Education & Training, Government of Maharashtra, Bombay.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5-15

तंत्र निकेतन संस्थांची त्यांचे वर्गवारीनुसार संख्या, प्रवेशक्षमता, नाव नोंदविलेले, उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी आणि शिक्षकांची संख्या
Number of technical institutions intake capacity, enrolment, outturn and number of teachers by category of institution

(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	वर्गवारी	संस्था No. of Institutions	एकूण प्रवेश क्षमता Total intake capacity	एकूण नोंदणी केलेले Total enrolment	एकूण उत्तीर्ण Total outturn@	शिक्षकांची संख्या Number of teachers	Category
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	पदवी पातळीवरील (अभियांत्रिकी आणि तंत्रशास्त्रिकी) महाविद्यालये	74	16,070	40,360	2,099	1,927	Degree level (Engineering and technological) colleges.
2	पदविका पातळीवरील (तंत्रनिकेतन आणि इतर पदविका) संस्था	254	30,784	59,045	8,252	2,109	Diploma level (Polytechnic and other diploma) institutions.
3	औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	189	42,328	24,302	15,922	N.A.	Industrial training institutes. (excluding four provisionally permitted).
4	तंत्र माध्यमिक विद्यालये/केंद्रे	360	34,280	N.A.	Technical High Schools/centres.

टिप — सर्व पदवी पातळीवरील उत्तीर्ण संख्या १९८६-८७ ची आहे १९८७-८८ चा निकाल प्रतीक्षाधीन आहेत.

Note :- @ Outturn figures are of all Degree courses for the year 1986-87. 1987-88 results are awaited.

N. A. = उपलब्ध नाही/Not available.

आधार:—(१) तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
(२) व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—(1) Directorate of Technical Education, Government of Maharashtra, Bombay.

(2) Directorate of Vocational Education & Training, Government of Maharashtra, Bombay.

5. शिक्षण/EDUCATION

तवता क्रमांक/TABLE 5-16

राजकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामधील मंजूर केलेल्या जागा, प्रवेश क्षमता आणि उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या
Number of sanctioned seats, intake capacity and outturn of Government Industrial Training Institute

1987-88

अनुक्रमांक Serial No. (1)	व्यवसायाचे नाव (2)	मंजूर जागा Sanctioned seats (3)	प्रवेश क्षमता Intake capacity (4)	उत्तीर्ण झालेले Outturn (5)	Name of the Trade (2)
एक वर्ष कालावधीचे—					One year duration—
1	लोहार	112	112	47	Blacksmith
2	सुतार	1,344	1,344	817	Carpenter
3	यांत्रिक (डिझेल)	1,088	1,088	730	Mechanic (Diesel)
4	यांत्रिक (कृषि)	608	608	285	Mechanic (Tractor)
5	साचेकार	880	880	422	Moulder
6	रंगारी	336	168	58	Painter
7	नळ कारागीर	320	320	198	Plumber
8	पत्र कारागीर	688	688	541	Sheet-metal worker
9	संधाता (जि. आणि ई.)	2,028	2,028	1,390	Welder (G and E)
10	धिनतारी यंत्रचालक	32	16	23	Wireless Operator
11	मुद्रण यंत्रचालक	400	400	254	Printing Machine Operator
12	चमड्याच्या वस्तु धनविणे	32	32	4	Manufacturing of leather goods works
13	पुस्तक बांधणी	80	80	44	Book-binding
14	हस्तपुढ्याई व कच्चे मुद्रित वाचन	464	464	292	Hand composing and Proof reading
15	लघुलेखन (मराठी/इंग्रजी)	832	832	187	Stenography (Marathi/English)
16	कर्तन व शिवणशास्त्र	480	480	376	Cutting and tailoring
17	पादत्राण कारागीर	32	32	4	Manufacturing of footwear
18	अटोईलेक्ट्रीशियन	Auto Electrician
दोन वर्ष कालावधीचे—					Two years duration—
19	यांत्रिकी (प्रशिक्षण व वातानुकूल-करण)	480	240	177	Mechanic (Ref. and Air-conditioning)
20	यांत्रिक (मोटर गाड्या)	2,096	1,048	567	Mechanic (Motor Vehicle)
21	आरेखक (स्थापत्य)	848	424	370	Draftsman (Civil)
22	आरेखक (यांत्रिक)	1,136	568	388	Draftsman (Mech.)
23	विजतंत्री	3,220	1,610	898	Electrician
24	विज विलेपक	96	48	25	Electroplator
25	जोडारी	4,672	2,336	1,524	Fitter
26	तारतंत्री	2,528	1,264	699	Wireman
27	यंत्र कारागीर	2,088	1,544	621	Machinist
28	यंत्र कारागीर (घर्षक)	720	360	233	Mechanic (Grinder)
29	बांधकाम जोडारी	Structural Fitter
30	यांत्रिक मिलराईट मॅन्टेनन्स	336	168	125	Mechanic (Millwright maintenance)
31	यांत्रिक (उपकरण)	272	136	120	Mechanic (Instrument)
32	यांत्रिक (रेडिओ आणि दूरदर्शन)	816	408	279	Mechanic (Radio and T. V.)
33	बांधकार	464	132	134	Pattern maker
34	सर्वेक्षक	432	216	129	Surveyor
35	हत्यारे व साचे करणारे	192	96	70	Tool and die-maker
36	कातारी	2,652	1,326	899	Turner
37	घड्याळजी	160	80	28	Watch and clock maker
38	बांधकाम कारागीर	720	360	233	Building construction
39	इलेक्ट्रॉनिक्स	416	208	253	Electronics
40	फार्म मेकॅनिक	128	64	45	Farm mechanic
41	विद्युत परीक्षण यांत्रिक	Electric mechanical maintenance
42	रबर तंत्रज्ञ	16	8	..	Rubber technician
43	प्लॅस्टीकचे साचे करणारे	16	8	..	Plastic moulder maker
एकूण		34,260	21,724	13,489	Total

आधार.—व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Vocational and Training, Govt. of Maharashtra, Bombay.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.17

अभियांत्रिकी, तंत्रशास्त्र व तंत्रनिकेतन अभियांत्रिकी महाविद्यालयांच्या अंतिम वर्षाच्या परिक्षेस बसलेल्या व उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या
Number of students appeared and passed in final year examination of engineering, technological and polytechnic colleges
1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	अभ्यासक्रमाचा प्रकार (2)	1987		Type of Course (2)	
		परिक्षेस बसलेले No. appeared (3)	उत्तीर्ण झालेले No. passed (4)		
पदवी अभ्यासक्रम—					
1	स्थापत्य	787	537	Civil	
2	यांत्रिकी	622	561	Mechanical	
3	विद्युत	606	494	Electrical	
4	इतर	649	507	Others	
		एकूण	2,664	2,099	Total
पदविका अभ्यासक्रम—					
1	स्थापत्य	4,175	1,450	Civil	
2	यांत्रिकी	2,408	1,182	Mechanical	
3	विद्युत	1,704	842	Electrical	
4	इतर	9,815	4,395	Others	
		एकूण	18,102	7,869	Total

बाधार.—(१) तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source. (1) Directorate of Technical Education, Government of Maharashtra, Bombay.

6. जनता संपर्क

MASS COMMUNICATION

६.१ छापखाने, प्रकाशित झालेली पुस्तके व नियतकालिके, त्यांचे भाषावार व विषयवार वर्गीकरण यासंबंधी माहिती या विभागातील तक्रयांमध्ये दिलेली आहे.

6.1 Data on printing presses, books and periodicals published and their classification according to languages and subjects are presented in the tables in this section.

6. जनता संपर्क/MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6-1

मुख्य भाषांमधून प्रसिद्ध झालेली वृत्तपत्रे व नियतकालिके यांची संख्या
Number of News Papers, Periodicals published by Major Languages

अनुक्रमांक Sr. No.	वर्ष Year	भाषेनुसार वृत्तपत्रे व नियतकालिके Newspapers and Periodicals by Languages
(1)	(2)	(3)
1	1980-81	3,286
2	1984-85	3,026
3	1985-86	3,166
4	1986-87	3,322
5	1987-88	3,428

आधार:—अधिपरिष्कृत, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Examiner of Books and Publications, Government of Maharashtra, Bombay.

6. जनता संपर्क/MASS COMMUNICATION

तबता क्रमांक/TABLE No. 6:2

जिल्हावार छापखान्यांची संख्या
Number of Printing Presses by district in 1987-88

वर्ष/जिल्हा Year/District	सार्वजनिक Public	खाजगी Private	एकूण Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
1980-81	N. A.	N. A.	6,940	
1984-85	N. A.	N. A.	7,519	
1985-86	N. A.	N. A.	7,670	
1986-87	8	7,835	7,843	
1987-88	..	7,941	7,941	
1 मुंबई	1	3,030	3,031	Greater Bombay
2 ठाणे	..	294	294	Thane
3 रायगड	..	103	103	Raigad
4 रत्नागिरी	..	49	49	Ratnagiri
5 सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6 नाशिक	..	324	324	Nashik
7 धुळे	..	132	132	Dhule
8 जळगाव	..	227	227	Jalgaon
9 अहमदनगर	..	350	350	Ahmednagar
10 पुणे	2	644	646	Pune
11 सातारा	1	271	272	Satara
12 सांगली	..	288	288	Sangli
13 सोलापूर	..	303	303	Solapur
14 कोल्हापूर	1	540	541	Kolhapur
15 औरंगाबाद	1	247	248	Aurangabad
16 जालना	..	16	16	Jalna
17 परभणी	..	40	40	Parbhani
18 बीड	..	37	37	Beed
19 नांदेड	..	42	42	Nanded
20 उस्मानाबाद	..	69	69	Osmanabad
21 लातूर	..	1	1	Latur
22 बुलढाणा	..	86	86	Buldhana
23 अकोला	..	138	138	Akola
24 अमरावती	..	73	73	Amravati
25 यवतमाळ	..	63	63	Yavatmal
26 वर्धा	..	38	38	Wardha
27 नागपूर	..	385	387	Nagpur
28 भंडारा	..	39	39	Bhandara
29 चंद्रपूर	..	91	91	Chandrapur
30 गडचिरोली	..	13	13	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य	8	7,933	7,941	Maharashtra State

जाबाबदारी:-- अभिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशन, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Examiner of Books and Publications, Government of Maharashtra, Bombay.

6. जनता संपर्क/

तबता क्रमांक/

छापखाने व निरनिराळ्या भाषांतील नियतकालिके/

		दैनिके/Dailies									
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	छापखान्यांची संख्या No. of Presses	इंग्लिश English	मराठी Marathi	गुजराती Gujarati	कोंकणी Konkani	हिन्दी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मुंबई ..	3,031	15	10	8	..	4	6	1	..	44
2	ठाणे ..	294	..	3	4	..	4	..	11
3	रायगड ..	103	..	2	2
4	रत्नागिरी ..	49	..	4	4
5	सिधुदुर्ग	2	2
6	नाशिक ..	324	1	12	1	14
7	छुळे ..	132	..	5	5
8	जळगांव ..	227	..	10	1	11
9	अहमदनगर ..	350	..	8	8
10	पुणे ..	646	1	13	1	15
11	सातारा ..	272	..	7	7
12	सांगली ..	288	..	11	1	12
13	सोलापूर ..	303	..	9	1	10
14	कोल्हापूर ..	541	..	14	14
15	औरंगाबाद ..	248	1	8	1	5	15
16	जालना ..	16	..	4	1	5
17	परभणी ..	40	..	9	1	10
18	बीड ..	37	..	11	11
19	नांदेड ..	42	..	11	1	3	15
20	उमानाबाद ..	69	..	2	2
21	लातूर ..	11	..	13	13
22	बुलढाणा ..	86	..	4	4
23	अकोला ..	138	..	5	4	9
24	अमरावती ..	73	..	8	2	10
25	यवतमाड ..	63	..	8	1	9
26	वर्धा ..	38	..	2	5	7
27	नागपूर ..	387	3	7	9	19
28	भंडारा ..	39	9	9
29	चंद्रपूर ..	91	..	9	3	12
30	गडचिरोली ..	13	..	2	1	3
महाराष्ट्र राज्य ..		7,941	21	213	8	..	49	16	5	..	312

MASS COMMUNICATION

TABLE No. 6-3

Number of Printing Presses and number of periodicals in different languages—
1987-88

साप्ताहिके (द्वि आणि त्रै साप्ताहिके धरून) / Weeklies (Including bi and tri-weeklies)									
इंग्लीश English	मराठी Marathi	गुजराती Gujarati	कोंकणी Konkani	हिन्दी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total	District
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(2)
52	20	18	..	19	18	4	..	131	Greater Bombay
..	22	1	..	10	..	18	..	51	Thane
..	26	26	Raigad
..	10	1	11	Ratnagiri
..	18	18	Sindhudurg
1	44	1	40	86	Nashik
..	27	27	Dhule
..	71	9	80	Jalgaon
..	32	32	Ahmednagar
2	29	4	3	..	38	Pune
..	9	9	Satara
..	39	3	42	Sangli
..	41	3	44	Solapur
..	26	1	27	Kolhapur
2	34	3	17	56	Aurangabad
..	22	2	24	Jalna
..	31	1	7	39	Parbhani
..	37	1	38	Beed
..	12	4	13	29	Nanded
..	10	1	11	Osmanabad
..	21	21	Latur
..	41	5	2	48	Buldhana
..	40	26	8	74	Akola
..	30	30	2	62	Amravati
..	8	6	14	Yavatmal
..	20	29	49	Wardha
1	12	36	4	1	..	54	Nagpur
..	25	36	61	Bhandara
..	4	7	1	12	Chandrapur
..	15	15	Gadchiroli
58	776	19	..	232	118	26	..	1,229	Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	भाषिके/ Fortnightlies								एकूण Total
		इंगलीश English	मराठी Marathi	गुजराती Gujarati	कोंकणी Konkani	हिन्दी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	
(1)	(2)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)
1	बुलढुंबई	44	19	12	..	18	11	2	..	106
2	ठाणे	..	9	1	..	1	..	6	..	17
3	रायगड	..	5	5
4	रत्नागिरी	..	3	3
5	सिधुडुगं	..	1	1
6	नाशिक	1	5	16	22
7	धुळे	..	4	1	5
8	जळगाव	..	7	2	9
9	अहमदनगर
10	पुणे	6	18	2	26
11	सातारा	..	5	5
12	सांगली	..	3	3
13	सोलापूर	..	5	5
14	कोल्हापूर	..	5	2	5
15	औरंगाबाद	2	3	2	7
16	जालना
17	परभणी	1	1
18	बीड
19	नांदेड	..	1	1	3	5
20	उस्मानाबाद
21	लातूर
22	बुलढाणा	..	2	1	2	5
23	अकोला	..	3	1	4
24	अमरावती	..	1	1
25	यवतमाळ	..	2	2
26	वर्धा	..	2	2
27	नागपूर	2	6	3	4	15
28	भंडारा	1	1
29	चंद्रपूर
30	गडचिरोली
महाराष्ट्र राज्य		55	109	13	..	30	40	8	..	255

TABLE No. 6.3 —contd.

मासिके (द्विमासिके प्रकृत)/Monthlies (Including Bi-monthlies)									
इंग्लिश English	मराठी Marathi	गुजराती Gujarati	कोंकणी Konkani	हिन्दी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total	District
(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(2)
283	87	94	..	61	21	11	..	557	Greater Bombay
4	26	1	..	3	..	11	..	45	Thane
..	18	1	..	1	20	Raigad
..	6	6	Ratnagiri
..	2	2	Sindhudurg
1	16	5	7	29	Nashik
..	6	1	7	Dhule
..	6	2	8	Jalgaon
1	8	4	13	Ahmednagar
29	142	7	..	11	2	5	..	196	Pune
1	26	1	28	Satara
..	2	1	3	Sangli
..	6	1	7	Solapur
1	21	1	23	Kolhapur
1	13	1	2	17	Aurangabad
..	1	3	4	Jalna
..	2	1	3	Parbhani
..	5	1	5	Beed
..	1	1	Nanded
..	1	1	Osmanabad
..	1	1	2	Latur
1	8	9	Buldhana
1	12	1	14	Akola
2	3	2	7	Amravati
..	1	1	2	Yavatmal
..	28	5	33	Wardha
9	1	9	5	1	..	25	Nagpur
..	1	1	Bhandara
..	Chandrapur
..	Gadchiroli
334	450	103	..	114	39	28	..	1,068	Maharashtra State

		त्रैमासिक/Quarterlies								
अनुक्रमांक Serial No.	विवरण	इंग्लीश English	मराठी Marathi	गुजराती Gujarati	कोंकणी Konkani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)
1	बहुसुबई	168	20	12	..	28	7	235
2	ठास	..	6	1	..	7
3	रायगड	..	8	8
4	रत्नागिरी	..	1	1	2
5	सिंधुदुर्ग	..	3	3
6	नासिक	..	6	1	7
7	पुणे	..	1	1
8	जळगाव	..	1	1
9	अहमदनगर	..	1	1	2
10	पुणे	22	36	1	..	9	..	1	..	69
11	सातारा	..	1	1
12	सांगली	..	1	1
13	सोलापूर	..	3	1	4
14	कोल्हापूर	..	8	8
15	बीरगावाड	1	3	1	5
16	बालना
17	परभणी	..	1	1
18	बीड	..	2	2
19	नांदेड	..	2	2
20	उस्मानाबाद
21	सातूर	..	1	1
22	बुलढाणा
23	अकोला	1	1	2
24	अमरावती	..	1	3	4
25	यवतमाळ
26	वर्धा	1	1
27	नागपूर	4	4	1	..	7	..	1	..	17
28	अंबारा
29	चंद्रपूर	2	2
30	गडचिरोली
महाराष्ट्र राज्य		197	111	14	..	53	8	3	..	386

आधार.—अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

TABLE 6-3—contd.

वार्षिक (बन्मासिके वरुन)/Annual (including six monthlies)									
इंग्लीश English	मराठी Marathi	गुजराती Gujarati	कोंकणी Konkani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total	District
(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	(2)
15	23	6	..	14	1	9	..	68	Greater Bombay
..	3	12	..	15	Thane
..	6	6	Raigad
..	1	1	Ratnagiri
..	Sindhudurg
..	Nashik
..	2	2	Dhule
..	2	2	Jalgaon
..	1	1	Ahmednagar
4	45	3	..	4	..	56	Pune
..	1	1	Satara
..	2	1	3	Sangli
..	3	3	Solapur
..	3	3	Kolhapur
..	4	4	Aurangabad
..	Jalna
..	Parbhani
..	3	1	4	Beed
..	1	1	Nanded
..	Osmanabad
..	1	1	Latur
..	2	2	Buldhana
..	Akola
..	Amravati
..	Yavatmal
..	Wardha
1	3	1	..	5	Nagpur
..	Bhandara
..	Chandrapur
..	Gadchiroli
20	105	6	..	20	1	26	..	178	Maharashtra State

Source.—Bremner of Books and Publications, Government of Maharashtra, Bombay.

6. जनता संपर्क/MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6-4

प्रकाशित पुस्तके व नियतकालिके याविषयी सांख्यिकी
Statistics of books and periodicals published,
1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	प्रकाशनाचा प्रकार	इंग्रजी व इतर युरोपियन भाषा English and other European languages	प्रादेशिक भाषा Regional languages	भारतीय प्राचीन भाषा Indian classical languages	एकापेक्षा अधिक भाषा more than one language	एकूण Total	Type of publication
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	पुस्तके (अ) मूळ लेखन	112	1,114	1,226	Books (a) Original works
	(ब) अनुबाधित	(b) Translations
	(क) एकूण	112	1,114	1,226	(c) Total
2	नियतकालिके (मासिक ते वार्षिक कालावधीची).	526	1,058	..	48	1,632	Periodicals (of periodicity from monthly to yearly).
	एकूण प्रकाशने	638	2,172	..	48	2,858	Total number of publications.

भाषांतर.—अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Examiner of Books and Publications, Government of Maharashtra, Bombay.

6. जनता संपर्क/MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 6-5

पुस्तके व नियतकालिके यांचे भाषावार वर्गीकरण
Classification of books and periodicals according to languages
1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	भाषा	पुस्तके Books	नियतकालिके Periodicals	एकूण Total	Language
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	इंग्रजी	112	526	638	English
2	मराठी	1,038	666	1,704	Marathi
3	गुजराती	17	123	140	Gujarati
4	हिन्दी	36	187	223	Hindi
5	सिंधी	7	34	41	Sindhi
6	उर्दू	16	48	64	Urdu
7	प्राचीन भाषा	Classical languages
8	बोली भाषा	Dialects
9	एकापेक्षा अधिक भाषा	48	48	In more than one language
10	इतर भाषा	Other languages
	एकूण	1,226	1,632	2,858	Total

टीप.—नियतकालिकात मासिक, त्रैमासिक व वार्षिक प्रकाशनांचाच समावेश आहे.

Note.—Periodicals include monthly, quarterly and annual publications only.

भाषांतर.—अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Examiner of Books and Publications, Government of Maharashtra, Bombay.

6. जनता संपर्क/ MASS COMMUNICATION

तबता क्रमांक/TABLE No. 6-6

प्रसिद्ध झालेली पुस्तके व नियतकालिके यांची विषयवार वर्गीबारी
Distribution of books and periodicals published according to subjects
 1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	विषय	पुस्तके/Books			नियतकालिके Periodicals	Subject
		शैक्षणिक Educational	अशैक्षणिक Non-Educational	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	कृषि	1	6	7	48	Agriculture
2	मानवशास्त्र	Anthropology
3	पुराणवस्तु अड्यास	Archaeology
4	शिवण व कर्तनकला	2	10	12	11	Arts and crafts
5	खगोलशास्त्र व फलज्योतिष्य	2	16	18	19	Astronomy and astrology.
6	चरित्र (आठवणी घरून)	10	121	131	..	Biography (including Memories).
7	नागरिकशास्त्र	1	7	8	11	Civics
8	भाणिज्य व उद्योगधंदे	3	3	6	79	Commerce and Industry.
9	नाटक	1	30	31	12	Drama
10	अर्थशास्त्र	4	8	12	5	Economics
11	शिक्षण	31	16	47	98	Education
12	तांत्रिक	3	7	10	23	Engineering
13	मनोरंजन	10	515	525	269	Fiction
14	खेळ	..	3	3	13	Games and Sports
15	भूगोल	2	6	8	..	Geography
16	आरोग्य	5	10	15	34	Health and hygiene.
17	इतिहास	6	10	16	..	History
18	उद्योगधंदे	..	5	5	106	Industry
19	भाषा	2	5	7	1	Language
20	विधी (कायदा)	14	1	15	24	Law
21	गणित	2	3	5	..	Mathematics
22	औषध	1	5	6	27	Medicine
23	संकीर्ण	20	69	89	558	Miscellaneous
24	संगीत (नृत्य घरून)	..	3	3	1	Music (including dancing).
25	निसर्ग शिक्षण	..	1	1	79	Nature study
26	तत्वज्ञान (मानसिक व नैतिकशास्त्र)	10	40	50	40	Philosophy (including Mental and Moral Science)
27	काव्य	9	39	48	1	Poetry
28	राज्यशास्त्र	..	4	4	3	Political Science.
29	धर्म	7	98	105	130	Religion
30	शास्त्र (भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र, भूगर्भशास्त्र, प्राणिशास्त्र व वनस्पतिशास्त्र घरून).	3	..	3	9	Science (including Physics, Chemistry, Geology, Zoology, Botany, etc.).
31	समाजशास्त्र	..	30	30	7	Sociology
32	प्रवास	..	6	6	3	Travel
33	युद्ध	11	War
एकूण		149	1,077	1,226	1,632	Total

आधार—अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Examiner of Books and Publications, Government of Maharashtra, Bombay.

७. आरोग्य

७.१. राज्य व केन्द्र शासनाची, तसेच नगरपालिका, स्थानिक संस्था व खाजगी संस्था यांनी शासकीय सहाय्याने चालविलेली रुग्णालये व दवाखाने यांची माहिती देण्यात आली आहे. राज्याच्या आरोग्य सेवा संचालनालय आणि जिल्हा परिषदांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या प्राथमिक आरोग्य केंद्रांची माहिती यात समाविष्ट आहे.

7. HEALTH

7.1. Information is given in the tables on number of hospitals and dispensaries of State and Central Government Institutions, institutions run by Municipalities and Local Bodies and also private aided institutions. The Primary Health Centres under control of the State's Directorate of Public Health Services and under Zilla Parishads are also included in the data.

7. आरोग्य/

तबता क्रमांक/

वैद्यकीय (विवन्न चिकित्सकीय) संस्थांची संख्या/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	रुग्णालये/Hospitals					दवाखाने/Dispensaries				
		एकूण Total	राज्य शासन State Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	साजगी व इतर Pvt. & Other	इतर Other	एकूण Total	राज्य शासन State Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	साजगी व इतर Pvt. & Other	इतर Other
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बहुसुंबई ..	235	18	21	184	12	1,436	29	168	1,205	34
2	टाणे ..	113	21	4	86	2	793	7	29	751	6
3	रायगड ..	32	11	2	19	..	125	12	19	104	..
4	रत्नागिरी ..	34	13	1	20	..	55	2	7	46	..
5	सिधुदुर्ग ..	13	8	..	5	..	31	..	7	24	..
6	नाशिक ..	120	20	6	90	4	411	5	17	387	2
7	धुळे ..	63	16	2	46	..	182	2	16	163	1
8	जळगाव ..	75	14	5	53	3	177	6	12	152	7
9	अहमदनगर ..	82	16	4	61	1	187	..	5	180	2
10	पुणे ..	158	25	15	107	11	375	11	63	283	18
11	सातारा ..	71	14	1	55	1	186	1	19	163	3
12	सांगली ..	100	11	2	87	..	142	3	13	125	1
13	सोलापूर ..	91	12	4	72	3	379	4	19	354	2
14	कोल्हापूर ..	131	17	4	110	..	345	7	45	293	..
15	औरंगाबाद ..	42	12	1	28	1	206	14	18	174	..
16	जालना ..	31	6	..	25	..	55	1	7	46	1
17	परभणी ..	29	10	..	18	1	127	..	4	122	1
18	बीड ..	22	11	..	11	..	41	..	4	36	1
19	नांदेड ..	31	11	1	19	..	179	4	36	139	..
20	उस्मानाबाद ..	13	9	..	4	..	32	..	4	28	..
21	लातूर ..	26	10	1	15	..	83	..	7	76	..
22	बुलढाणा ..	26	12	2	12	..	127	..	18	113	1
23	अकोला ..	43	13	3	27	..	106	5	24	74	3
24	अमरावती ..	58	13	4	41	..	369	5	53	310	1
25	यवतमाळ ..	36	14	2	20	..	133	3	13	117	..
26	वर्धा ..	19	7	3	8	1	107	2	24	80	1
27	नागपूर ..	62	17	2	40	3	445	22	50	358	15
28	भंडारा ..	26	17	..	8	1	99	3	12	82	2
29	चंद्रपूर ..	39	11	1	26	61	60	2	10	45	3
30	गवचिरोली ..	8	7	..	1	..	29	5	17	7	..
महाराष्ट्र राज्य		1,829	397	91	1,297	45	7,022	145	735	6,037	105

आ बाबत:—संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

HEALTH

TABLE No. 7.1

Number of Medical (Allopathic) Institutions,
1987-88

ग्रामीण/Rural				नागरी/Urban				दर वैद्यकीय (रुग्णालये व दवाखाने) संस्थेमागे लोकसंख्या Population served per Medical insti- tution (Hospital and Dispensaries)	Districts
रुग्णालये Hospitals	प्राथमिक आरोग्य केन्द्रे Primary health centres	दवाखाने Dispen- saries	एकूण Total	रुग्णालये Hospitals	प्राथमिक आरोग्य केन्द्र Primary Health centre	दवाखाने Dispen- saries	एकूण Total		
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(2)
..	235	..	1,436	1,671	5,825	Greater Bombay
7	72	8	87	106	..	785	891	4,348	Thane
6	49	13	68	26	..	112	138	10,904	Raigad
11	64	6	81	23	..	49	72	18,775	Ratnagiri
5	36	6	47	8	..	25	33	21,273	Sindhudurg
13	85	4	102	107	..	407	514	6,299	Nashik
11	68	26	105	52	..	156	208	9,384	Dhule
10	70	..	80	65	..	177	242	11,623	Jalgaon
17	84	3	104	65	..	184	249	11,342	Ahmadnagar
12	78	9	99	146	..	366	512	8,842	Pune
10	63	7	80	61	..	179	240	9,027	Satara
7	53	..	60	93	..	142	235	8,554	Sangli
22	58	5	85	69	..	374	443	6,294	Solapur
13	65	8	86	118	..	337	455	5,788	Kolhapur
5	40	7	52	37	..	199	236	7,165	Aurangabad
3	30	1	34	28	..	54	82	13,430	Jalna
1	44	..	45	28	..	127	155	11,833	Parbhani
7	41	5	53	15	..	36	51	25,492	Beed
4	50	33	87	27	..	146	173	9,310	Nanded
1	36	1	38	12	..	31	43	25,933	Osmanabad
4	39	1	44	22	..	82	104	13,450	Latur
4	42	9	55	22	..	118	140	14,090	Buldana
4	48	24	76	39	..	82	121	13,799	Akola
3	50	43	96	55	..	326	381	4,913	Amaravati
7	53	12	72	29	..	121	150	11,527	Yavatma
6	24	22	52	13	..	85	98	8,357	Wardha
4	39	34	77	58	..	411	469	5,821	Nagpur
7	61	13	81	19	..	86	105	20,057	Bhandara
8	58	11	77	31	..	49	80	15,970	Chandrapur
7	34	22	63	1	..	7	8	19,189	Gadchiroli
219	1,534	333	2,086	1,610	..	6,689	8,299	8,091	Maharashtra State

Source... Directorate of Health Services, Maharashtra State, Pune.

7. आरोग्य/HEALTH

संख्या क्रमांक/TABLE No 7-2

आयुर्वेदिक, युनानी व होमियोपैथिक संस्थांची संख्या,
Number of Ayurvedic, Unani and Homeopathic institutions,
1987

नुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	आयुर्वेदिक/Ayurvedic				युनानी/Unani				होमियोपैथिक/Homeopathic				एकूण बेरीज Grand Total (15)	District (2)
		शासकीय State Government (3)	स्थानिक संस्था Local Bodies (4)	इतर Other (5)	एकूण Total (6)	शासकीय State Government (7)	स्थानिक संस्था Local Bodies (8)	इतर Other (9)	एकूण Total (10)	शासकीय State Government (11)	स्थानिक संस्था Local Bodies (12)	इतर Other (13)	एकूण Total (14)		
1	बुध्मबई	1	2	62	65	..	2	1	3	1	..	71	72	140	Greater Bombay
2	ठाणे	..	7	112	119	8	8	57	57	184	Thane
3	रायगड	14	14	2	2	16	Raigad
4	रत्नागिरी	..	2	9	11	1	1	12	Ratnagiri
5	सिधुद्रुंग	..	5	8	13	1	1	3	3	17	Sindhudurg
6	नाशिक	..	15	68	83	20	20	86	86	189	Nashik
7	धुळे	..	23	16	39	2	2	3	3	44	Dhule
8	जळगांव	..	23	16	39	3	3	23	23	65	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	2	66	68	4	4	18	18	90	Ahmadnagar
10	पुणे	1	6	10	17	1	1	6	6	24	Pune
11	सातारा	..	8	9	17	1	1	7	7	25	Satara
12	सांगली	..	55	21	76	4	4	13	13	93	Sangli
13	सोलापूर	..	8	12	20	1	1	6	6	27	Solapur
14	कोल्हापूर	..	38	40	78	2	2	..	2	17	19	99	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	3	8	11	..	6	3	9	8	8	28	Aurangabad
16	जालना	2	2	14	14	16	Jalna
17	परभणी	..	4	12	16	2	2	7	7	25	Parbhani
18	बीड	5	5	6	6	11	Beed
19	नांदेड	1	5	60	66	..	4	7	11	7	7	84	Nanded
20	उस्मानाबाद	11	11	1	1	8	8	20	Osmanabad
21	लातूर	..	7	25	32	..	1	3	4	2	2	38	Latur
22	बुलढाणा	..	62	14	76	2	2	32	32	110	Buldhana
23	अकोला	..	33	5	38	3	3	2	2	43	Akola
24	अमरावती	..	69	82	151	..	1	1	2	..	3	133	136	289	Amravati
25	यवतमाळ	..	20	13	33	2	2	52	52	87	Yavatmal
26	वर्धा	..	13	13	26	2	2	24	24	52	Wardha
27	नागपूर	1	47	101	149	..	3	14	17	..	5	79	84	250	Nagpur
28	भंडारा	..	70	7	77	7	7	84	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	12	2	14	1	1	15	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	4	1	5	1	1	6	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		4	543	824	1,371	..	17	88	105	1	10	696	707	2,183	Maharashtra State

आवा दे.—आरोग्य सेवांचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source—Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune.

7. आरोग्य/HEALTH

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7-3

वैद्यकीय संस्थांमधील खाटांची संख्या
Number of beds in medical institutions
1987-88.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	Beds installed in				Beds in		Beds for		Districts
		एकूण Total	हस्पताले Hospitals	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे Primary health centres	दवाखाने Dispensaries	ग्रामीण Rural area	नागरी Urban area	पुरुष Male	स्त्रिया Female	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	बृहन्मंबई	29,513	29,490	..	23	..	29,513	N. A.	N. A.	Greater Bombay
2	ठाणे	6,294	5,716	432	146	722	5,572	Thane
3	रायगड	1,697	1,245	294	158	813	884	Raigad
4	रत्नागिरी	1,695	1,277	384	34	709	986	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	620	402	216	2	366	254	Sindhudurg
6	नाशिक	3,861	3,146	510	205	884	2,977	Nashik
7	धुळे	1,917	1,451	408	58	782	1,135	Dhule
8	जळगाव	2,481	1,869	420	192	726	1,755	Jalgaon
9	अहमदनगर	3,525	2,982	504	39	1,622	1,903	Ahmednagar
10	पुणे	13,720	13,108	468	144	1,105	12,615	Pune
11	सातारा	2,790	2,307	378	105	641	2,149	Satara
12	सांगली	3,891	3,500	318	73	528	3,363	Sangli
13	सोलापूर	4,667	4,224	348	95	680	3,987	Solapur
14	कोल्हापूर	3,202	2,712	390	100	830	2,372	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2,013	1,690	240	83	403	1,610	Aurangabad
16	जालना	924	685	180	59	258	666	Jalna
17	परभणी	992	720	264	8	294	698	Parbhani
18	बीड	1,373	1,065	246	62	949	424	Beed
19	नांदेड	1,548	1,224	300	24	420	1,128	Nanded
20	उस्मानाबाद	727	455	216	56	246	481	Osmanabad
21	लातूर	1,079	794	234	51	354	725	Latur
22	बुलडाणा	1,253	849	252	152	372	881	Buldhana
23	अकोला	2,169	1,797	288	84	454	1,715	Akola
24	अमरावती	3,751	3,349	300	102	897	2,854	Amravati
25	यवतमाळ	1,469	1,052	318	99	545	924	Yavatma
26	बर्घा	1,795	1,644	144	7	1,300	495	Wardha
27	नागपूर	6,530	6,178	234	118	356	6,174	Nagpur
28	भंडारा	1,423	1,039	366	18	584	839	Bhandara
29	चंद्रपूर	2,006	1,626	348	32	602	1,404	Chandrapur
30	गडचिरोली	551	325	204	22	436	115	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,09,476	97,921	9,204	2,351	18,878	90,598	Maharashtra State

N. A.—उपलब्ध नाही / Not Available.

टीप.—(१) हस्पतालातील खाटांमध्ये राज्य व केंद्र सरकार, स्थानिक संस्था, जि. पु. व खाजगी हस्पताले आणि स्वायत्त संघटनांच्या हस्पतालातील खाटांचा समावेश आहे.

(२) दवाखान्यातील खाटांमध्ये राज्य व केंद्र सरकार, स्थानिक संस्था, जि. पु., खाजगी व स्वायत्त संघटनांच्या दवाखान्यातील खाटांचा समावेश आहे.

Note.—(1) Hospitals beds includes beds of State Govt, Central Govt., Local bodies, Z. P. and Private Hospitals and organizations.
(2) Dispensaries beds includes beds of State Govt., Central Govt., Local bodies, Z. P., Private Hospitals and voluntary organizations, hospitals.

आधार—संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

Source—Directorate of Health Services, Maharashtra State, Pune.

7. आरोग्य/HEALTH.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7-4

सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहाय्यित संस्थांकडून मिळालेल्या वैद्यकीय सुविधा
Medical facilities available through Public and Public aided Institutions
1987-88

अनु. क्र. Serial No.	जिल्हे	रुग्णालये Hospitals	दवाखाने Dispensaries	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे Primary Health Centres	प्राथमिक आरोग्य पथके Primary Health units	क्षयरोग रुग्णालये -आणि रुग्ण चिकित्सालये and Clinics	सर्व संस्थातील खाटांची संख्या No. of beds in all institutions	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	243	1,568	24	34,435	Greater Bombay
2	ठाणे	118	972	72	..	2	7,360	Thane
3	रायगड	32	141	49	5	1	1,992	Raigad
4	रत्नागिरी	34	68	64	..	2	1,919	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	13	48	36	..	2	753	Sindhudurg
6	नाशिक	125	595	85	..	5	4,721	Nashik
7	धुळे	66	224	68	2	1	2,264	Dhule
8	जळगाव	78	239	70	2	7	2,889	Jalgaon
9	अहमदनगर	84	275	84	1	4	4,234	Ahmednagar
10	पुणे	162	393	78	14	14	16,405	Pune
11	सातारा	72	210	63	5	3	3,036	Satara
12	सांगली	102	233	53	2	3	4,571	Sangli
13	सोलापूर	92	406	58	1	5	5,364	Solapur
14	कोल्हापूर	132	443	65	7	3	4,104	Kolhapur
15	औरंगाबाद	45	231	40	..	2	2,349	Aurangabad
16	जालना	33	69	30	3	2	1,294	Jalna
17	परभणी	29	152	44	8	1	1,112	Parbhani
18	बीड	23	51	41	1	2	1,485	Beed
19	नांदेड	32	262	50	7	2	1,858	Nanded
20	उस्मानाबाद	15	50	36	..	1	796	Osmanabad
21	लातूर	28	119	39	1	1	1,422	Latur
22	बुलढाणा	32	231	42	1	2	1,456	Buldhana
23	अकोला	46	146	48	3	1	2,606	Akola
24	अमरावती	66	650	50	7	2	4,496	Amravati
25	यवतमाळ	39	219	53	3	1	1,707	Yavatmal
26	वर्धा	22	156	24	..	1	2,177	Wardha
27	नागपूर	65	692	39	1	4	7,449	Nagpur
28	भंडारा	26	183	61	..	3	1,753	Bhandara
29	चंद्रपूर	40	74	58	4	3	2,247	Chandrapur
30	गडचिरोली	9	35	34	3	..	563	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,903	9,135	1,534	81	105	1,28,819	Maharashtra State

टीप.—(१) रुग्णालये व दवाखाने ह्यात राज्य सरकार, केंद्र सरकार, स्थानिक संस्था आणि तसेच स्वायत्त संघटना, रुग्णालये व रुग्णालयांमधील खाजगी रुग्णालये यांचा समावेश आहे.

(२) "खाटा" मध्ये शासकीय, स्थानिक, तसेच खाजगी संस्थांची रुग्णालये, प्राथमिक आरोग्य केंद्रे, प्राथमिक आरोग्य पथके ह्यातील सर्व प्रकारच्या खाटांचा समावेश आहे.

(३) मान्यता मिळालेल्या एकूण १,५३४ प्राथमिक आरोग्य केंद्रांपैकी १३ केंद्रांची जागा स्थगिती आदेशामुळे अद्याप निश्चित केली नाही.

Note.—(1) Hospitals and dispensaries includes of State Govt., Central Govt., Local bodies and also Voluntary Organisations hospitals and known Private Hospitals.

(2) Beds includes all types of Hospitals beds (Special and General) provided in hospitals, dispensaries, PHC's local bodies as well as known private and Voluntary bodies.

(3) There are 1,534 sanctioned PHCs, out of which location of 13 PHCs are not fixed due to stay.

आधार.—संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune.

८. कुटुंब कल्याण

८.१. कुटुंब कल्याण केंद्रांच्या आकडेवारीत फिरत्या कुटुंब कल्याण केंद्रांचाही समावेश आहे. ह्या केंद्रांमध्ये नसबंदी शस्त्रक्रिया, लूप बसविणे व कुटुंब कल्याण साधनांचे वाटप करणे इत्यादी कामे नियमित चालतात. पुरुष नसबंदीस इंग्रजीत व्हॅसेक्टोमी म्हणतात तर स्त्री नसबंदीस ट्युबेक्टोमी म्हणतात. "लूप बसविणे" हे साधन स्त्रियांसाठी असून त्याचा उपयोग पाळणा लांबविण्याकरिता किंवा थांबविण्याकरिता होतो.

8. FAMILY WELFARE

8.1. The number of family welfare centres include Mobile Family Welfare Centres also. In these centres the Sterilisation, I. U. C. D. insertions and distribution of conventional contraceptives are done regularly. The sterilisation operation performed on male is called vasectomy and that on female is called tubectomy. I. U. C. D. device is meant for women and is used for spacing as well as for stopping of births.

8. कुटुंब कल्याण/FAMILY WELFARE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.1

कुटुंब कल्याण केंद्रांची/चिकित्सालयांची संख्या
Number of family welfare centres/clinics

1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	शासकीय Govt.	इतर संस्था Other bodies	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	बृहन्मुंबई	87	..	87	10	77	Greater Bombay
2	ठाणे	61	24	37	33	28	Thane
3	रायगड	19	17	2	18	1	Raigad
4	रत्नागिरी	Ratnagiri Sindhudurg
5	सिंधुदुर्ग	31	28	3	29	2	
6	नाशिक	43	22	21	23	20	Nashik
7	धुळे	32	21	11	23	9	Dhule
8	जळगाव	41	19	22	22	19	Jalgaon
9	अहमदनगर	28	19	9	20	8	Ahmadnagar
10	पुणे	56	25	31	26	30	Pune
11	सातारा	22	17	5	20	2	Satara
12	सांगली	32	12	20	13	19	Sangli
13	सोलापूर	33	16	17	17	16	Solapur
14	कोल्हापूर	34	15	19	16	18	Kolhapur
15	औरंगाबाद	20	10	10	14	6	Aurangabad
16	जालना	16	9	7	11	5	Jalna
17	परभणी	29	14	15	21	8	Parbhani
18	बीड	19	13	6	19	..	Beed
19	नांदेड	22	13	9	18	4	Nanded
20	उस्मानाबाद	9	7	2	9	..	Osmanabad
21	लातूर	27	8	19	13	14	Latur
22	बुलढाणा	25	13	12	21	4	Buldhana
23	अकोला	24	13	11	16	8	Akola
24	अमरावती	25	15	10	17	8	Amravati
25	यवतमाळ	24	17	7	21	3	Yavatmal
26	वर्धा	13	8	5	9	4	Wardha
27	नागपूर	33	13	20	18	15	Nagpur
28	भंडारा	25	17	8	21	4	Bhandara
29	चंद्रपूर	19	11	8	12	7	Chandrapur
30	गडचिरोली	18	17	1	17	1	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		867	433	434	527	340	Maharashtra State

आधार—आरोग्य सेवा संचालनालय, (कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व बालिय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Health Services, (Family Welfare, MCH and SH), Government of Maharashtra, Pune.

8. कुटुंब कल्याण/FAMILY WELFARE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8-2

महाराष्ट्रातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रम १९८७-८८ करिता
Family Welfare Programme in Maharashtra during 1987-8

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	ऐच्छिक नसवंदी शस्त्र क्रियांची संख्या No. of Voluntary Sterilisation Operations		बसविलेल्या लुपांची संख्या No. of I. U. C. D.		District
		लक्ष्य Targets	साध्य Achievements	लक्ष्य Targets	साध्य Achievements	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	महामुंबई	81,495	5,0050	80,100	40,012	Greater Bombay
2	ठाणे	41,640	35,441	37,920	15,125	Thane
3	रायगड	14,640	7,601	14,940	4,523	Raigad
4	रत्नागिरी	15,015	11,027	12,000	8,439	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	8,520	5,183	6,600	5,496	Sindhudurg
6	नाशिक	29,730	22,537	30,960	9,842	Nashik
7	धुळे	16,515	16,155	19,680	5,756	Dhule
8	जळगाव	25,700	19,927	24,600	13,463	Jalgaon
9	अहमदनगर	23,385	23,410	26,580	16,881	Ahmadnagar
10	पुणे	33,975	37,480	41,280	24,362	Pune
11	सातारा	18,840	16,131	19,500	16,495	Satara
12	सांगली	14,655	15,619	17,400	14,928	Sangli
13	सोलापूर	16,920	21,263	22,860	20,557	Solapur
14	कोल्हापूर	18,165	19,353	22,800	17,971	Kolhapur
15	औरंगाबाद	20,150	18,182	16,200	9,621	Aurangabad
16	जालना	13,635	7,207	10,500	5,542	Jalna
17	परभणी	19,845	9,231	16,020	14,343	Parbhani
18	बीड	13,500	10,402	12,720	11,424	Beed
19	नांदेड	24,165	11,717	18,180	9,768	Nanded
20	उस्मानाबाद	12,015	7,002	9,720	8,579	Osmanabad
21	लातूर	15,300	8,003	12,420	8,270	Latur
22	बुलढाणा	14,610	5,604	12,960	12,412	Buldhana
23	अकोला	14,475	11,755	15,360	15,886	Akola
24	अमरावती	13,110	9,346	14,700	15,430	Amravati
25	यवतमाळ	15,300	9,563	14,700	16,353	Yavatmal
26	वर्धा	7,110	6,437	8,040	7,342	Wardha
27	नागपूर	23,580	23,458	24,000	22,503	Nagpur
28	भंडारा	19,065	9,615	17,940	10,212	Bhandara
29	चंद्रपूर	12,690	6,416	13,440	5,885	Chandrapur
30	गडचिरोली	4,275	5,598	5,880	6,311	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		6,00,000	4,60,612	6,00,000	3,93,732	Maharashtra State

आधार.—आरोग्य सेवा संचालनालय (कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व शालेय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे.
Source.—Directorate of Health Services, (Family Welfare, MCH and SH), Government of Maharashtra, Pune.

8. कुटुंब कल्याण/FAMILY WELFARE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8-3

कुटुंब कल्याण केंद्रांची संख्या व त्यांचे कार्य
Number of family welfare centres operating and work done

1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	३१ मार्च १९८७ रोजी केंद्रांची संख्या No. of centres as on 31st March 1987	नसबंदी वास्तक्यांची संख्या No. of sterilisation operations done			वसविलेल्या लुपांची संख्या No. of I.U.D. insertions performed	District
			पुरुष नसबंदी Vasectomy	स्त्री नसबंदी Tubectomy	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मंबई	87	6,371	43,679	50,050	40,012	Greater Bombay
2	ठाणे	61	4,252	31,189	35,441	15,125	Thane
3	रायगड	19	465	7,136	7,601	4,523	Raigad
4	रत्नागिरी	31	3,080	7,947	11,027	8,439	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग		503	4,680	5,183	5,496	Sindhudurg
6	नाशिक	43	1,181	21,356	22,537	9,842	Nashik
7	धुळे	32	1,661	14,494	16,155	5,756	Dhule
8	जळगाव	41	961	18,966	19,927	13,463	Jalgaon
9	अहमदनगर	23	478	22,932	23,410	16,881	Ahmadnagar
10	पुणे	56	1,286	36,194	37,480	24,362	Pune
11	सातारा	22	119	16,012	16,131	16,495	Satara
12	सांगली	32	369	15,249	15,618	14,928	Sangli
13	सोलापूर	33	739	29,424	21,163	20,557	Solapur
14	कोल्हापूर	34	120	19,233	19,353	17,971	Kolhapur
15	औरंगाबाद	20	204	17,978	18,182	9,621	Aurangabad
16	जालना	16	285	6,922	7,207	5,542	Jalna
17	परभणी	29	153	9,078	9,231	14,343	Parbhani
18	बीड	19	92	10,310	10,402	11,425	Beed
19	नांदेड	22	743	10,974	11,717	9,768	Nanded
20	उस्मानाबाद	9	137	6,865	7,002	8,579	Osmanabad
21	लतूर	27	38	7,965	8,003	8,270	Latur
22	बुलढाणा	25	1,315	4,289	5,604	12,412	Buldhana
23	अकोला	24	1,902	9,853	11,755	15,886	Akola
24	अमरावती	25	1,420	7,926	9,346	15,430	Amravati
25	यवतमाळ	24	1,014	8,549	9,563	16,353	Yavatmal
26	वर्धा	13	530	5,907	6,437	7,342	Wardha
27	नागपूर	33	4,111	19,347	23,458	22,503	Nagpur
28	भंडारा	25	1,968	7,647	9,615	10,212	Bhandara
29	चंद्रपूर	19	1,020	5,396	6,416	5,885	Chandrapur
30	गडचिरोली	18	2,113	3,485	5,598	6,311	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	867	38,630	4,21,982	4,60,612	3,93,732	Maharashtra State

आधार—आरोग्य सेवा संचालनालय (कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व शालेय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Health Services, (Family Welfare, MCH and SH), Government of Maharashtra, Pune.

९. समाज कल्याण सेवा

९.१. या विभागात आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांकरिता देण्यात येणारी अनुदाने व कर्जे ह्या संदर्भाची माहिती दिली आहे.

9. SOCIAL WELFARE SERVICES

9.1. Information of loans and grants disbursed to economically weaker sections is given in this section.

9. समाज कल्याण सेवा/SOCIAL WELFARE SERVICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No 9-1.

उद्देश व साधनानुसार आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांकरिता कर्ज व अनुदानाचे वाटप
Loans and Grants disbursed to Economically Weaker Sections by purpose and Sources in
1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	साधन/उद्देश	शासकीय Government		बँकिय Banks		इतर Others		Source/Purpose	
		लाभधारकांची संख्या No. of Beneficiaries	रक्कम रुपये Amount Rs.	लाभधारकांची संख्या No. of Beneficiaries	रक्कम रुपये Amount Rs.	लाभधारकांची संख्या No. of Beneficiaries	रक्कम रुपये Amount Rs.		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)	
1	जमीन खरेदी	Purchase of land	
2	शेती अवजारे खरेदी	Purchase of Agricultural implements.	
3	इतर शेतीच्या कामासाठी	Other Agricultural purposes	
4	औद्योगिक कारणांसाठी	Industrial purposes	
5	वाहन खरेदी	Purchase of Vehicles	
6	इतर	Others	
	(1) सिमांतिक कर्ज	..	4,263	78,10,769	4,263	2,34,33,307	Margin money loan.
	(2) ५०% अनुदान योजना	..	25,861	5,16,14,000	25,861	51,61,40,000	50% Subsidy scheme.
	(3) इतर योजना	..	4,212	3,44,000	Other schemes.
	एकूण	..	30,547	5,97,68,769	30,124	7,50,47,307	Total

आधार.—(१) श्री. वसंतराव नाईक विमुक्त जाती व भटक्या जमाती विकास महामंडळ, मर्या., मुंबई.
(२) लोकशाहीर श्री. अण्णाभाऊ साठे विकास महामंडळ, मर्या., मुंबई.
(३) महात्मा फुले मागासवर्गीय विकास महामंडळ, मर्या., मुंबई.

Source—(1) Shri Vasantrao Naik Vimukt Jati and Nomadic Tribe Development Corporation (Ltd.), Bombay.
(2) Lokshahir Shri Annabhau Sathe Development Corporation (Ltd.), Bombay.
(3) Mahatma Phule Backward Class Development Corporation (Ltd.), Bombay.

१० सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा

(पोलीस, गुन्हे व न्याय)

१०.१ या विभागातील तक्त्यामध्ये बृहन्मुंबई व महाराष्ट्र राज्यातील पोलिसांची संख्या व त्यांचेवरील खर्च, त्रिरनिराळ्या गुन्ह्यांचे वर्गीकरण, न्यायालये व त्यांचेकडील प्रकरणे, आणि तुहंगातील कैद्यांसंबंधी माहिती या विषयावरील आकडेवारी समाविष्ट आहे.

10 SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

10.1. Data in the tables in this section include statistics regarding Police Force in Greater Bombay and Maharashtra and cost of Police, classification of various crimes, courts and cases with them and prisons.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा/SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE

पोलीस, गुन्हे व न्याय/Police, Crimes and Judicial

पोलीस/Police

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.1

महाराष्ट्र राज्यातील पोलीस ठाणी व पोलीसांची संख्या (रेल्वे घरेलू परंतु बृहन्मंबई वगळून)
Police Stations and police force in Maharashtra State (Including Railways but excluding Greater Bombay)
1987-88

अनुक्रमांक	जिल्हा	पोलीस ठाणी	बाळट पोस्ट	हंगामी घरेलू एकूण पोलीसांची संख्या	चौकशी झालेले एकूण दखलपत्र गुन्हे	District
Serial No.		Number of Police Stations	Number of out posts	Strength of police including temporary force	Total Number of cognizable crimes investigated	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	ठाणे (सा.)	24	40	2,076	10,569	Thane (Rural)
2	रायगड	21	23	1,622	5,980	Raigad
3	रत्नागिरी	12	22	1,115	2,709	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	8	21	734	1,687	Sindhudurg
5	नाशिक	38	39	3,248	19,842	Nashik
6	धुळे	24	27	2,209	10,048	Dhule
7	जळगाव	29	32	2,607	13,806	Jalgaon
8	अहमदनगर	21	39	1,924	11,442	Ahmednagar
9	पुणे (सा.)	26	48	1,900	11,328	Pune (Rural)
10	सातारा	25	28	2,034	6,516	Satara
11	सांगली	19	25	1,666	6,254	Sangli
12	सोलापूर	24	32	2,495	23,546	Solapur
13	कोल्हापूर	25	19	2,013	11,020	Kolhapur
14	औरंगाबाद	24	13	1,921	9,552	Aurangabad
15	जालना	16	9	970	4,011	Jalna
16	परभणी	26	17	1,564	5,610	Parbhani
17	बीड	21	13	1,178	5,322	Beed
18	नांदेड	30	22	1,667	5,585	Nanded
19	उस्मानाबाद	14	14	978	2,769	Osmanabad
20	लातूर	18	16	1,058	3,057	Latur
21	बुलढाणा	25	12	1,529	9,550	Buldhana
22	अकोला	27	22	2,203	15,188	Akola
23	अमरावती	33	19	2,342	15,079	Amravati
24	यवतमाळ	27	14	1,557	15,430	Yavatmal
25	वर्धा	18	7	1,137	9,947	Wardha
26	नागपूर (सा.)	22	14	1,591	9,772	Nagpur (Rural)
27	भंडारा	21	13	1,663	15,824	Bhandara
28	चंद्रपूर	18	26	1,531	12,011	Chandrapur
29	गडचिरोली	11	23	830	2,647	Gadchiroli
30	मुंबई रेल्वे	7	3	2,964	12,736	Bombay Rlys.
31	पुणे रेल्वे	8	21	1,242	1,639	Pune Rlys.
32	नागपूर रेल्वे	24	21	990	2,078	Nagpur Rlys.
33	ठाणे शहर	25	72	5,441	42,865	Thane City.
34	पुणे शहर	15	61	4,924	23,035	Pune City
35	नागपूर शहर	14	47	3,809	21,501	Nagpur City
36	इतर	15,805	..	Other Units
महाराष्ट्र राज्य		730	874	84,537	3,79,945	Maharashtra State

आधार.—पोलीस महासंचालक आणि कर्मचार्य, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Director General of Police, Government of Maharashtra, Bombay.

तबता क्रमांक/TABLE No. 10-2

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय) /

पोलीस/

तबता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील पोलीसांवरील खर्च व त्यांचो संख्या/

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	पोलीस आयुक्त, अतिरिक्त पोलीस आयुक्त, उपआयुक्त व सहाय्यक पोलीस आयुक्त Commissioner of Police and Additional Commissioner of Police, Deputy Commis- sioner of Police and Assistant Commissioner of Police			पोलीस निरीक्षक Police Inspectors			पोलीस अभियोक्ता Police Prosecutors			उप-निरीक्षक Sub-Inspectors		
		तात्पुरते	कायमचे	एकूण	तात्पुरते	कायमचे	एकूण	तात्पुरते	कायमचे	एकूण	तात्पुरते	कायमचे	एकूण
		Temporary	Perma- nent	Total	Tempo- rary	Perma- nent	Total	Tempo- rary	Perma- nent	Total	Tempo- rary	Perma- nent	Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	बुध्मबई	55	46	101	437	182	619	30	29	59	1,554	864	2,418
2	ठाणे शहर	17	6	23	46	19	65	7	6	13	166	92	258
3	ठाणे ग्रामीण	4	1	5	13	1	14	1	6	7	63	14	77
4	रायगड	3	2	5	5	5	10	4	6	10	26	30	56
5	रत्नागिरी	2	2	4	5	3	8	3	3	6	15	19	34
6	सिध्दुर्ग	3	1	4	2	2	4	3	4	7	10	8	18
7	नाशिक	3	4	7	10	13	23	6	10	16	50	59	109
8	धुळे	2	3	5	1	5	11	5	7	12	38	33	76
9	जळगाव	3	3	6	7	9	16	5	9	14	36	44	80
10	अहमदनगर	2	3	5	4	6	10	4	8	12	25	35	60
11	पुणे शहर	11	7	18	21	16	37	6	13	19	156	78	234
12	पुणे ग्रामीण	3	3	6	5	5	10	4	5	9	18	44	62
13	सातारा	2	3	5	4	6	10	3	8	11	19	37	56
14	सांगली	2	3	5	4	5	9	1	9	10	24	29	53
15	सोलापूर	2	4	6	4	10	14	5	10	15	29	49	78
16	कोल्हापूर	3	3	6	8	7	15	3	7	10	21	39	60
17	औरंगाबाद	2	4	6	8	5	13	2	8	10	41	38	79
18	जालना	3	1	4	5	3	8	3	3	6	16	20	36
19	परभणी	2	3	5	3	5	8	1	8	9	26	31	57
20	बीड	1	3	4	3	3	6	4	7	11	14	30	44
21	नांदेड	3	3	6	10	5	15	7	4	11	30	40	70
22	उस्मानाबाद	2	2	4	4	3	7	2	6	8	13	21	34
23	लातूर	2	2	4	5	4	9	4	5	9	14	24	88
24	बुलढागा	2	3	5	5	5	10	6	6	12	24	44	63
25	अकोला	2	4	6	7	8	15	3	10	13	31	54	85
26	अमरावती	2	4	6	6	10	16	5	9	14	22	61	86
27	यवतमाळ	2	3	5	6	5	11	5	6	11	16	41	57
28	वर्धा	2	3	5	4	4	8	3	6	9	16	31	47
29	नागपूर ग्रामीण	1	3	4	6	3	9	2	7	15	26	31	57
30	नागपूर शहर	11	6	17	22	12	34	5	10	10	116	62	178
31	भंडारा	1	3	4	8	4	12	5	5	12	24	36	60
32	चंद्रपूर	1	3	4	6	3	9	7	5	12	38	35	73
33	गडचिरोली	4	..	4	3	2	5	5	..	5	21	9	30
	महाराष्ट्र राज्य	160	144	304	692	378	1,070	159	245	404	2,738	2,090	4,828

माझार-- (१) पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
(२) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (Police, Crimes and Judicial)

Police

TABLE No. 10.2

Cost and Strength of Police in Maharashtra

1987-88

हवालदार Head Constables			पोलीस सिपाई Constables			एकूण Total			केंद्र व राज्य शासनाच्या महसूल खात्या- कडून येणे असलेली रक्कम (हजार रुपयात)	केंद्र व राज्य शासनाच्या महसूल खात्या- कडून येणे असलेली रक्कम (हजार रुपयात)	एकूण खर्च (हजार रुपयात)	District
तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	Total cost payable from Central and State Revenue (000 Rs.)	Total cost payable other than Central and State Revenue (000 Rs.)	Total cost (000 Rs.)	
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
4,714	2,448	7,162	9,338	10,271	19,669	16,188	13,840	30,028	5,73,899	..	5,73,899	Greater Bombay
600	613	1,213	2,108	1,774	3,882	2,944	2,510	5,454	82,761	..	82,761	Thane (City)
286	175	461	756	763	1,519	1,123	960	2,083	29,157	..	29,648	Thane (Rural)
165	242	407	484	660	1,144	687	945	1,632	38,906	749	38,906	Raigad
116	161	277	330	462	471	471	650	1,121	21,975	160	22,135	Ratnagiri
93	83	176	281	251	532	392	349	741	10,611	..	10,611	Sindhudurg
345	437	782	853	1,473	2,326	1,267	1,996	3,263	54,293	3,863	58,156	Nashik
297	237	534	901	682	1,583	1,249	972	2,221	43,580	6	43,586	Dhule
280	374	654	633	1,218	1,851	964	1,657	2,621	45,021	..	45,021	Jalgaon
180	270	450	426	972	1,398	641	1,294	1,935	27,006	..	27,006	Ahmednagar
541	607	1,148	1,581	1,906	3,487	2,316	2,627	4,943	1,26,661	1,782	1,28,443	Pune (City)
295	248	543	535	744	1,279	860	1,049	1,909	39,694	93	39,787	Pune (Rural)
237	190	427	505	1,031	1,536	770	1,275	2,045	44,304	661	44,965	Satara
195	194	389	511	699	1,210	737	939	1,676	53,340	30,897	84,237	Sangli
187	378	565	538	1,294	1,832	765	1,745	2,510	53,165	3,126	56,291	Solapur
180	314	494	480	958	1,438	695	1,328	2,023	44,703	72	44,775	Kolhapur
274	180	454	557	812	1,369	884	1,047	1,931	39,716	421	40,137	Aurangabad
115	111	226	361	345	706	503	483	986	20,890	1	20,891	Jalna
185	184	369	459	666	1,125	676	897	1,573	29,008	220	29,228	Parbhani
63	215	278	199	647	846	284	905	1,189	23,903	1	23,904	Beed
146	246	392	359	825	1,184	555	1,123	1,678	32,536	28	32,564	Nanded
126	109	235	260	438	698	407	579	986	24,121	..	24,121	Osmanabad
136	109	245	371	387	758	532	531	1,063	23,876	..	23,876	Latur
150	193	343	424	679	1,103	611	930	1,541	35,689	56	35,745	Buldhana
231	285	516	626	955	1,581	900	1,316	2,216	54,698	51	54,749	Akola
320	293	613	638	983	1,621	993	1,363	2,356	45,847	..	45,847	Amravati
197	171	368	503	613	1,116	729	839	1,568	30,756	..	30,756	Yavatmal
148	140	288	329	454	783	502	638	1,140	20,012	28	20,040	Wardha
220	168	388	645	488	1,133	900	700	1,600	22,987	12	22,999	Nagpur (Rural)
382	527	909	900	1,771	2,671	1,436	2,388	3,824	75,284	1,167	76,451	Nagpur (City)
246	165	411	606	570	1,176	890	783	1,673	32,789	13	32,802	Bhandara
237	150	387	497	561	1,058	786	757	1,543	28,509	40	28,549	Chandrapur
162	54	216	423	152	575	618	217	835	21,673	71	21,744	Gadchiroji
12,049	10,271	22,320	28,477	36,504	64,981	44,275	49,632	93,907	18,51,112	43,518	18,94,630	Maharashtra State

Source - (1) Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Bombay.

(2) Director General of Police, Govt of Maharashtra, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा

(पोलीस, गुन्हे व न्याय) /

पोलीस /

तक्ता क्रमांक /

इंडियन पिनल कोडखाली महाराष्ट्र राज्यात झालेले दखलपात्र गुन्हे (गुन्ह्यांचे प्रयत्न धरून) /

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	तिमाही मध्ये During Quarter	तिमाही मध्ये During Quarter
		30-6-1987	30-9-1987
(1)	(2)	(3)	(4)
1	दंगल	1097	924
2	नाण्यासंबंधीचे गुन्हे	20	13
3	चलन व बँक नोटा संबंधीचे गुन्हे	41	30
4	खून	595	545
5	संदोष मनुष्यवध (परंतु खून या संज्ञेत अंतर्भूत नसलेले).	5	18
6	मादक पदार्थांचा व्यापार	84	109
7	पैशाच्या हेतूने किंवा इतर कारणां- करिता माणसांना पळवून नेणे.	192	143
8	दरोडा किंवा त्याकरिता इकत होणे	177	171
9	चोरी, लूट	878	923
10	चरफोडी	3,774	4,321
11	फसवणूक	613	672
12	विश्वासघात	578	692
13	एकूण जोऱ्या.—		
	(अ) तांब्याची तार	39	39
	(ब) जनावरे	362	249
	(क) सायकली	1,024	1,239
	(ड) मोटारी व सुटे भाग	1,049	839
	(इ) पिस्तुले वगैरे	3	1
	(फ) स्फोटक पदार्थ	1	1
	(ग) इतर	11,027	12,211
14	इतर गुन्हे	22,742	23,343
	एकूण	44,481	46,483

आधार.— (१) पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
(२) पोलीस आयुक्त बृहन्मुंबई यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE

(POLICE CRIMES JUDICIAL)

Police

TABLE No. 10.3

Cognizable offences (including attempts) under Indian Penal Code in Maharashtra State 1987-88

तिमाही मध्ये Quarter	तिमाही मध्ये Quarter	एकूण Total	Offences
31-12-1987	31-3-1988		
(5)	(6)	(7)	(2)
748	771	3,540	Rioting
6	7	46	Offences relating to coins
17	19	107	Offences relating to currency and bank notes.
574	610	2,324	Murders
9	15	47	Culpable homicide not amounting to murder.
93	261	547	Administering of stupefying drugs.
255	275	865	Kidnapping and abduction
179	147	674	Dacoity and preparation of assembly for dacoity.
878	835	3,514	Robbery
3,775	3,538	15,408	House breaking
657	600	2,542	Cheating
678	641	2,769	Breach of trust
32	67	177	Total thefts—
357	379	1,347	(a) Copper Wire
1,408	1,254	4,920	(b) Cattle
774	801	3,463	(c) Cycles
			(d) Motor vehicle and accessories.
1	5	10	(e) Fire arms
4	1	7	(f) Explosives
12,285	11,752	47,275	(g) Other thefts
20,582	21,560	88,227	Other crimes
43,307	43,538	1,77,809	Total

Source.—(1) Office of the Director General of Police, Government of Maharashtra, Bombay.

(2) Office of the Police Commissioner, Gr. Bombay Govt. of Maharashtra, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा/SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE

पोलीस गुन्हे व न्याय/Police Crimes and Judicial

पोलीस/Police

सक्ता क्रमांक/TABLE No. 10-4

बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे—भाग-१

Cognizable crimes in Greater Bombay—Part-I

1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्षात नोंदवलेल्या प्रकरणांची संख्या Number of cases reported in the year	तपास करणे नाकारल्याची प्रकरणे Number of cases in which investigation was refused	खोटे सिद्ध किवा घोषित झालेले प्रकरणे Number of cases proved or declared to be false	कायद्यातील किवा वस्तु- स्थितीतील चुकी- गुन्हा अवलल- पात्र ठरविलेले प्रकरणे Number of cases due to mistake of law or fact declared non- cognizable	वर्ष अखेरची अर्लंबित प्रकरणे Number of cases pending at the end of the year	बिनचूक प्रकरणे True cases			दंडाधिकार्या- समोर प्रत्यक्ष दाखल केलेली एकूण प्रकरणे Total cases directly filed before Magistrates	गुन्हा शाबीत झालेली दंडा- धिकार्यापुढील प्रकरणे Total magistrate's cases ending in conviction	एकूण बिनचूक प्रकरणे Grand total of true cases	Offences	
							गुन्हा शाबीत झालेली Convicted	निकालात काढलेली निर्दोष ठरविलेली किवा सामोपचाराने मिदवलेली Discharged, acquitted or compounded	शोधून न काढलेली किवा न पकडलेली Non- detected or apprehended					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
वर्ग एक—														
1	शासन, सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्यायविरोधी गुन्हे.	749	39	17	..	1,559	132	207	111	378	233	26	225	<i>Class I—</i> Offences against the State public tranquility 'safety and justice.
वर्ग दोन—														
2	व्यक्तिगत गंभीर गुन्हे	9,867	181	28	..	21,725	2,339	3,085	1,256	5,605	521	12	493	<i>Class II—</i> Serious offences against the persons.
वर्ग तीन—														
3	व्यक्तिगत व माल- मत्ताविषयक गंभीर गुन्हे.	3,300	220	5	..	3,678	493	238	1,767	1,001	30	1	30	<i>Class III—</i> Serious offences against the persons and pro- perty.
वर्ग चार—														
4	व्यक्तिगत किरकोळ गुन्हे.	2,580	23	1	..	5,222	763	545	407	1,331	37	1	33	<i>Class IV—</i> Minor offences against persons.

												Class V-			
5	बर्ष पांच— मालमतावियक किर- कोळ गुन्हे.	..	17,924	1,629	66	..	13,779	3,223	1,516	53	6,368	578	3	555	Minor offences against Property.
<hr/>															
	एक वष एक ते पाच	..	34,420	2,092	117	..	45,963	6,950	5,641	3,594	14,683	1,399	43	1,337	Total for classes I to V
<hr/>															
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे.	..	3,14,541	3,331	3,334	..	42,913	2,21,685	9,037	10,187	2,34,053	408	7	396	Other offences (not men- tioned above)
<hr/>															
	एकूण	..	3,48,961	5,423	3,451	..	88,876	2,28,635	14,678	13,781	2,48,736	1,807	50	1,733	Grand Total

साधर.—पोलीस बायुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा/
(पोलीस, गुन्हे व न्याय)/
पोलीस/
तक्ता क्रमांक/
बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे—भाग-२/

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	कोर्टात सुनावणी व्हावयाची असलेल्या किंवा तपासावर किंवा जागिनावर असलेल्या कैदेतील व्यक्तीविषयी या वर्षाच्या सुरुवातीला क्रिमिनल प्रोसिजर कोडच्या १७० कलमानुसार पोलिसांकडे नोंदवलेली किंवा पोलिसांनी बखल पेतलेली प्रकरणे Persons in custody pending trial or investigation or on bail under section 170, Cr. P. C. at the beginning of the year as concerned in cases reported to or in cases taken by the Police	वर्षात पोलिसांनी पकडलेल्या व्यक्ती Persons arrested by the Police during the year	क्रिमिनल प्रोसिजर कोड च्या कलम १६९ खाली मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons released under section 169, Cr. P. C.	दंडाधिकार्याच्या आदेशानुसार सुनावणीपूर्वी मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons released by Magistrate's order before trial	सुनावणी केलेल्या व्यक्ती No. of persons tried	गुन्हा घाबरीत झालेल्या व्यक्ती No. of persons convicted
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
वर्ग एक— 1 सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे.		6,539	2,020	..	274	7,270	400
वर्ग दोन— 2 व्यक्तीसंबंधी गंभीर गुन्हे ..		29,640	12,406	..	406	37,838	3,064
वर्ग तीन— 3 व्यक्ती किंवा मालमत्तेसंबंधी किंवा फक्त मालमत्तेसंबंधी गंभीर गुन्हे.		5,364	2,412	..	185	6,713	755
वर्ग चार— 4 व्यक्तीसंबंधी गौच गुन्हे ..		5,254	2,529	..	91	6,953	955
वर्ग पाच— 5 मालमत्तेसंबंधी गौच गुन्हे ..		13,391	8,167	..	693	18,683	3,927
एकूण—वर्ग एक ते पाच ..		60,188	27,534	..	1,649	77,457	9,101
6 वर व सल्लेविलेले इतर गुन्हे		35,219	3,10,997	..	622	3,34,764	2,62,106
एकूण ..		95,407	3,38,531	..	2,271	4,12,221	2,71,207

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE

(POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

Police

TABLE No. 10.5

Cognizable Crimes in Greater Bombay—Part II
(1987-88)

निर्दोष ठरविलेल्या, मुक्त केलेल्या किंवा सामोपचाराने मिटविलेल्या प्रकरणातील व्यक्ती No. of persons acquitted or discharged or compounded	वर्षाखेर बटक दाखणाऱ्या व्यक्ती No. of persons evading arrest at close of year	वर्षाखेर कोर्टात सुनावणी व्हावयाची बसलेल्या किंवा तपासावर किंवा जामिनावर असलेल्या व्यक्ती No. of persons in custody pending trial or investigation or on bail at the end of the year	वंशाधिकारी प्रकरणातील व्यक्ती Persons concerned in Magistrate's cases			Offences
			बटक केलेले Number arrested	मुद्दा शाबीत हालेले Number convicted	निर्दोष ठरविलेले किंवा मुक्त केलेले Number acquitted or discharged	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
4,093	1,308	6,577	336	38	152	<i>Class I—</i> Offences against the State, public tranquillity, safety and justice.
5,641	6,956	31,620	640	17	473	<i>Class II—</i> Serious offences against the persons.
795	973	5,863	50	2	16	<i>Class III—</i> Serious offences against the property and persons or against property only.
837	1,225	5,512	45	2	25	<i>Class IV—</i> Minor offences against the persons.
2,426	3,368	13,570	689	3	413	<i>Class V—</i> Minor offences against the property.
10,792	13,830	63,142	1,760	62	1,079	Total for classes I to V
21,702	23,675	39,813	560	12	234	Other offences not specified above.
32,494	37,505	1,02,955	2,320	74	1,313	Grand Total

महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
Government of Maharashtra, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा/SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE

पोलीस, गुन्हे व न्याय/POLICE, CRIMES AND JUDICIAL

पोलीस/Police

सफ़ता क्रमांक/TABLE No. 10-6

बृहन्मुंबईतील वखलपात्र नसलेले गुन्हे—भाग १.
Non-cognizable crimes in Greater Bombay—Part I
(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्षाच्या सुरुवातीची प्रलंबित प्रकरणे Number of cases pending at the beginning of the year	वर्षभरात दाखल केलेली प्रकरणे Cases reported during the year	विकारासाठी एकूण [स्तंभ (३)+(४)] Total for disposal [columns (3) + (4)]	मुनावणी न करता रद्दवातक केलेली प्रकरणे Number of cases dismissed without trial	आरोपी मेल्या, निसटला किंवा मुनावणी चालू नसतांना वेढा हाजा किंवा त्याच्याबरोबर आरोप रद्द केले, सामोपचाराने निटवले किंवा काढून घेतले अशी प्रकरणे Cases in which accused died, escaped, became insane during trial or in which charges were abandoned, compounded or withdrawn	मुनावणी संपुष्टात आल्यामुळे निकालात काढलेली प्रकरणे Number of cases tried to a conclusion and ended in	मुक्त केलेली किंवा निर्दोषी ठरविलेली Discharged or acquitted	गुन्हा शाबीत हालेली Convicted	वर्षाखेर प्रलंबित प्रकरणे No. of cases pending at the close of the year	Offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
वर्ग एक—											
1	सांख्यिक शांतता, सुरक्षितता इत्यादी बाबतीतील गुन्हे.	136	85	221	1	2	31	17	170	Class I— Offences against the State, public tranquillity, etc.	
वर्ग दोन—											
2	व्यक्तीविषयक गंभीर गुन्हे	Class II— Serious offences against the persons.	
वर्ग तीन—											
3	मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे	1	3	4	1	..	3	Class III— Serious offences against property.	
वर्ग चार—											
4	व्यक्तीविषयक गौण गुन्हे	593	497	1,090	31	5	351	13	690	Class IV— Minor offences against the persons.	

A-2313-64.

	वर्ग पाच—										<i>Class V—</i>
5	मालमत्ताविषयक सौम्य गुन्हे	787	264	1,051	9	14	159	3	866	Minor offences against property.	
	वर्ग सहा—										<i>Class VI—</i>
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे	1,324	4,246	5,570	12	15	2,557	791	2,195	Other offences not specified above.	
7	पोलिसांनी दखल घेतलेले इतर विशेष किंवा स्थानिक कायद्या-वाबतचे गुन्हे:	22,388	76,120	98,508	4,386	69,893	24,229	Offences under other special local laws non-cognizable by the police.	
	एकूण	25,229	81,215	1,06,444	53	36	7,485	70,717	28,153	.. Grand Total	

आधार.—पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा/SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE

पोलीस गुन्हे व न्याय/POLICE CRIMES AND JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.7

बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे-(भाग २)

Non-cognizable crimes in Greater Bombay—(Part II)

(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्षाच्या सुरुवातीला शिल्लक असलेली प्रकरणे ज्यातील व्यक्तिची सुनावणी चालू आहे किंवा ज्यांचेबाबत कायदेशीर कारवाई सुरू केली आहे Persons concerned in cases pending at beginning of the year namely under trial or against whom processes had issued	ज्यांचेविरुद्ध कारवाई सुरू केली आहे अशा व्यक्ती Persons against whom process had issued	तक्रारीवरून On complaint	दंडाधिकार्यांनी स्वतः घेतलेल्या दखलीमुळे किंवा पोलिसांकडून मिळालेल्या माहितीवरून On magis- trate's own motion or information from the police	पकडून गेल्यामुळे किंवा टाळल्यामुळे या वर्षात ज्यांना अटक झाली नाही अशा व्यक्ती आणि ज्यांचे- विरुद्ध वर्ष- अखेरीस कायदेशीर कारवाई चालू होती अशा व्यक्ती Persons not arrested because they absconded or evaded, arrest or failed to comply with summons during the year and persons against whom processes were outstan- ding at the end of the year	न्यायालयापुढे हजर झालेल्या व्यक्ती Persons who appeared before Court	हजर झालेल्या व सुनावणीशिवाय मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons discharged after appearance without trial	सुनावणी झालेल्या व्यक्ती Persons tried	निर्दोषी ठर- विलेल्या किंवा मुक्त केलेल्या Acquitted or discharged	गुन्हा शाबोत झालेल्या Convicted	वर्षाखेरीस सुनावणी चालू असलेल्या व्यक्ती Persons under trial at the close of the year	सोडलेल्या, सामोपचाराने मिटवलेल्या किंवा काढून घेतलेल्या प्रकरणातील व्यक्ती व सुनावणी चालू असतांना झालेल्या, निसटून गेलेल्या किंवा वेड लाग- लेल्या व्यक्ती Number concerned in cases abandoned or com- pounded or withdrawn and number who died, escaped or became in- sane during the trial	हजर होण्याबाधीच मेलेल्या, निसटून गेलेल्या किंवा बदली करण्यात आलेल्या व्यक्ती No. of persons died, escaped or were transferred before appearance	Offences (2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)		
१	वर्ग एक— सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय पातळीवरील गुन्हे	125	126	251	2	48	21	177	3	..	Class I— Offences against the State, public tranquillity, safety and justice.		
२	वर्ग दोन— व्यक्तिसंबंधी गंभीर गुन्हे	Class II— Serious offences against the per- son.		

3	बर्ग तीस— मिळकतीसंबंधी गंभीर गुन्हे.	3	10	13	..	3	..	10	Class III— Serious offences against the property.
4	बर्ग चार— शक्तिसंबंधी गौण गुन्हे	398	596	994	51	474	19	441	9	..	Class IV— Minor offences against the person.
5	बर्ग पाच— मिळकतीसंबंधी गौण गुन्हे.	677	341	1,018	12	236	4	743	23	..	Class V— Minor offences against the pro- perty.
6	बर्ग सहा— वर न उल्लेखिलेले गुन्हे	1,306	4,585	5,891	23	2,725	825	2,296	22	..	Class VI— Offences not specified above.
7	बर्ग सात— इतर विशेष किंवा स्वानिक कायद्याबाबत बळलेले किंवा पोली- सांनी दखल घेण्या- सारखे गुन्हे.	26,279	80,217	1,06,496	..	4,521	73,657	28,318	Class VII— Offences under other special or local laws and cognizable by police.
	एकूण	28,788	85,875	1,14,663	88	8,007	74,526	31,985	57	..	Grand Total

आधार.—पोलीस बायुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
Source.—Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण व सामाजिक सुरक्षा/SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE
पोलीस गुन्हे व न्याय/POLICE CRIMES AND JUDICIAL

पोलीस/Police

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.8

बृहन्मुंबईतील व महाराष्ट्र राज्यातील (बृहन्मुंबई वगळून) चोरीस गेलेली व परत मिळालेली मालमत्ता
Property stolen and recovered in Greater Bombay and in Maharashtra State (excluding Greater Bombay) 1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	मालमत्ता चोरीस गेलेली प्रकरणे (संख्या) Cases in which property was stolen (No.)	चोरीची मालमत्ता परत मिळालेली प्रकरणे (संख्या) Cases in which property was recovered (No.)	चोरीस गेलेल्या मालमत्तेची किंमत (रु. '०००) Amount of property stolen ('000 Rs.)	परत मिळालेल्या मालमत्तेची किंमत (रु. '०००) Amount of property recovered ('000 Rs.)	Offences	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	
बृहन्मुंबई दखलपत्र—						Greater Bombay Cognizable—	
1	चोरी	17,787	5,217	10,26,025	84,206	Theft	
2	जबरी चोरी	793	331	27,947	9,716	Robbery	
3	दंडनीय विश्वासघात	809	387	47,009	4,746	Criminal breach of trust	
4	शासकीय कर्मचारी, बँकात काम करणारे, व्यापारी किंवा दलाल यांनी केलेला दंडनीय विश्वासघात.	98	32	7,145	374	Criminal breach of trust by public servant or by bankers, merchant or agent.	
5	चोरीची मालमत्ता बाळगणे	880	880	2,506	2,506	Possession of stolen property.	
अदखली—						Non-cognizable—	
6	बळजबरीने लुबाडणे	39	20	535	1,860	Extortion	
7	दंडनीय अफरातफर	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	Criminal misappropriation	
	एकूण	20,406	6,867	11,11,167	1,03,408	Grand Total	
महाराष्ट्र राज्य (बृहन्मुंबई वगळून) दखलपत्र—						Maharashtra State (excluding Greater Bombay) Cognizable—	
1	चोरी	53,564	16,819	1,85,926	54,213	Theft	
2	जबरी चोरी	3,228	1,386	18,040	6,887	Robbery	
3	दंडनीय विश्वासघात	1,488	498	31,944	7,092	Criminal breach of trust	
4	शासकीय कर्मचारी, बँकात काम करणारे, व्यापारी किंवा दलाल. यांनी केलेला दंडनीय विश्वासघात.	373	112	12,177	650	Criminal breach of trust by public servant or by bankers, merchants or agents.	
5	चोरीची मालमत्ता बाळगणे	5	3	7	6	Possession of stolen property	
अदखली—						Non-cognizable—	
6	बळजबरीने लुबाडणे	Extortion	
7	दंडनीय अफरातफर	Criminal misappropriation	
	एकूण	58,658	18,818	2,48,094	68,848	Grand Total	

टिप—N. A. उपलब्ध नाही/Not available.

जांचार.—(१) पोलीस आयुक्त व (२) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—(i) Commissioner of Police and (ii) Director-General of Police, Government of Maharashtra, Bombay.

तबता क्रमांक/TABLE No. 10.9

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा/SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE

पोलीस गुन्हे व न्याय/Police Crimes and Judicial

पोलीस/Police

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10-9

महाराष्ट्र राज्यातील दखलपत्र गुन्हे (रेल्वेघरून परंतु बृहन्मुंबई वगळून)—भाग १
Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railway but excluding Greater Bombay)—Part I
(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	तपासावर शिल्लक असलेल्या आदल्या वर्षातल्या गुन्हांची संख्या Number of cases pending investigation from the previous year	वर्षात दाखल झालेली प्रकरणे Number of cases reported during the year	तपासणी न झालेली किवा तपासणीस नकार दिलेली प्रकरणे Number of cases not investigated or in which investigation was refused	वस्तुस्थितीतील किंवा कायद्यातील घुकीमुळे जी प्रकरणे सोटी किंवा दखलपत्र नसलेली घोषित केलेली प्रकरणे Number of cases declared false due to mistake of facts or law, or non-cogni- zable	वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात आलेली प्रकरणे Cases in which charge-sheets were laid during the year	वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात न आलेली परंतु तपास पूर्ण करून अंतिम अहवाल सादर करण्यात आलेली प्रकरणे Cases in which charge-sheets were not laid but investi- gation completed and final report submitted during the year	वर्ष अखेरीस तपासावर शिल्लक असलेली प्रकरणे Cases pending investiga- tion at the end of the year	Offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	दखलपत्र गुन्हात मरत करणे.	9	9	13	..	5	Abetment of cognizable offences.
2	दखलपत्र गुन्हाबाबत कट करणे.	5	2	1	6	Cognizable criminal conspiracy.
	वर्ग एक—								Class I—
9	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे.	1,037	9,412	1	142	8,906	616	844	Offences against the State public tranquility, safety and justice.
	वर्ग दोन—								Class II—
4	व्यक्तीविषयक गंभीर गुन्हे.	4,252	39,633	23	677	36,577	2,633	3,960	Serious offences against persons.
	वर्ग तीन—								Class III—
5	व्यक्ती आणि मालमत्ता-विषयक किंवा फक्त माल-मत्ताविषयक गंभीर गुन्हे.	3,341	19,963	5	508	8,704	10,701	3,383	Serious offences against persons and property or against property only.

6	बर्ग बार— व्यवसायिक किरकोळ गुन्हे.	801	9,462	2	123	8,539	769	829	Class IV— Minor offences against persons.
7	बर्ग पाच— मालमालावियक किर- कोळ गुन्हे.	7,734	49,282	51	887	22,169	26,364	7,585	Class V— Minor offences against property.
8	बर्ग सहा— बर न नोदलेले इंडियन पिनल कोडखालील इतर गुन्हे.	1,641	15,996	3	136	15,318	734	1,444	Class VI— Other offences under I.P.C. not mentioned above.
एकूण—(१ ते ८)		18,880	1,43,759	85	2,473	1,00,166	41,818	18,056	Sub-Total (1 to 8)
9	बर नमूद न केलेले इतर गुन्हे— (१) विशेष किंवा स्थानिक कायद्याखालील दखलपत्र ठरवलेले गुन्हे.	1,05,598	2,19,857	9,696	162	2,03,697	31,588	80,222	Other offences not specified above— (i) Offences under special and local laws declared to be cognizable.
	(२) बी. एच. ओ. वार. १९४७ या कायद्या- खालील गुन्हे.	(ii) Offences under B. H. O. R. Act, 1947.
एकूण ..		1,24,478	3,63,616	9,781	2,635	3,03,863	73,406	98,278	Grand Total

तबता क्रमांक / TABLE No. 10.9—contd.

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्ग केलेली प्रकरणे Transfer- red	न्यायालयात काम चालू भसलेली गेल्या वर्षातील प्रकरणे Cases pending trial at Court from the previous year	चालू वर्षात न्यायालयात पाठविलेली प्रकरणे Cases sent to Court for trial during the year	न्यायालयात सामोपचाराने मिटवलेली, काढून घेतलेली किंवा अन्यथा निकालात काढलेली (गुन्हास मवत केल्याचे गुन्हे धरून) प्रकरणे Cases compounded or withdrawn or otherwise disposed of by Courts (including abetting, etc.)		निर्दोष सुटलेली प्रकरणे Cases acquitted	गुन्हा शाबित झालेली प्रकरणे Cases convicted	वर्षे अखेरिस न्यायालयात चाकू भसलेली प्रकरणे Cases pending trial at Court at the end of the year	Offences
					सामोपचाराने मिटवलेली प्रकरणे Compounded	न्यायालयातून काढून घेतलेली किंवा अन्यथा पाठविलेली प्रकरणे Withdrawn or other- wise dropped				
(1)	(2)	(10)	(11)	(12)	(13a)	(13b)	(14)	(15)	(16)	(2)
1	दखलपात्र गुन्हात मदत करणे.	..	55	13	..	4	5	5	54	Abetment of cognizable offences.
2	दखलपात्र गुन्हाबाबत फट करणे.	..	9	9	Cognizable criminal conspiracy.
वर्ग एक—										
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे.	..	30,590	8,906	1,046	2,613	2,716	3,090	32,381	Class I— Offences against the State, public tranquility, safety, and justice.
वर्ग दोन—										
4	व्यक्तीविषयक गंभीर गुन्हे.	15	1,15,679	36,568	8,877	695	11,078	4,602	1,26,995	Class II— Serious offences against persons.
वर्ग तीन—										
5	व्यक्ती आणि मालमत्ता-विषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे.	3	36,931	8,704	961	149	4,021	1,907	38,597	Class III— Serious offences against persons and property or against property only.
वर्ग चार—										
5	व्यक्तीविषयक किरकोळ गुन्हे.	1	28,452	8,539	1,177	123	2,720	1,848	31,123	Class IV— Minor offences against persons.
वर्ग पाच—										
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे.	20	91,879	22,110	1,963	633	7,423	6,152	97,818	Class V— Minor offences against property.

<i>Class VI—</i>											
8	बरे न नोंदलेले इंडियन पिनल कोडसालील इतर गुन्हे	2	26,014	15,323	588	124	3,132	5,981	31,512	Other offences under I. P. C. not mentioned above.	
<hr/>											
	एकूण—(१ ते ८)	41	3,29,609	1,00,163	14,612	4,341	31,095	23,585	3,58,489	Sub-Total (1 to 8)	
<hr/>											
9	बरे नमूद न केलेले इतर गुन्हे—									Other offences not specified above—	
(१)	विशेष किंवा स्थानिक कायद्यासालील दखल- पान ठरवलेले गुन्हे.	..	4,02,371	2,44,739	121	8,643	47,570	95,680	4,54,096	(i) Offences under special and local laws declared to be cognizable.	
(२)	बी. एच. ओ. आर., १९४७ या कायद्या- सालील गुन्हे.	(ii) Offences under B. H. O. R. Act, 1947.	
<hr/>											
	एकूण	..	41	7,31,980	3,44,902	14,733	12,984	78,665	1,19,265	8,12,585	Grand Total
<hr/>											

साधार.—पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Director, Inspector - General of Police, Government of Maharashtra, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सुरक्षा (पोलीस गुन्हे व न्याय) /

पोलीस/

तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील दखलपत्र गुन्हे (रेल्वे धरून व बृहन्मुंबई वगळून) — भाग दोन/

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	गेल्या वर्षीपासून प्रकरणांची चौकशी चालू असतांना ज्या व्यक्ती कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशांची संख्या Number of persons in custody or on bail during the stage of investigation pending from previous year	वर्षभरात अटक केलेल्या व्यक्ती Number of persons arrested during the year	सुनावणीपूर्वी पोलिसांनी किंवा दंडाधिकार्यांनी मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons discharged by Police or by Magistrate before trial	वर्षभरात आरोपपत्र दाखल केले आहेत अशा व्यक्ती Number of persons in whose cases charge-sheets were called during the year	वर्ष अखेरीस प्रकरणांची चौकशी चालू असतांना ज्या व्यक्ती कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशांची संख्या Number of persons in custody or on bail pending investigation at the end of the year	ज्यांच्यावरील प्रकरणांची कोर्टातील सुनावणी गेल्या वर्षीपासून चालू आहे अशा व्यक्तींची संख्या Number of persons at trial in court pending from the previous year
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	दखलपत्र गुन्हात साय देणे ..	7	19	..	16	10	109
2	दखलपत्र गुन्हाविषयी कट करणे. ..	6	2	5	..	3	33
वर्ग एक—							
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय याबाबतीतील गुन्हे.	5,021	63,446	491	63,003	4,973	2,19,610
वर्ग दोन—							
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे ..	5,530	69,720	774	69,867	602	2,11,626
वर्ग तीन—							
5	व्यक्ती आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे.	2,235	21,160	2,396	18,998	6,001	82,918
वर्ग चार—							
6	व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे ..	712	14,340	133	14,284	635	50,031
वर्ग पाच—							
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे ..	2,528	41,530	2,670	38,870	2,518	1,59,425
वर्ग सहा—							
8	वर न नोंदलेले इंडियन पीनल कोड खालील इतर गुन्हे.	1,539	23,367	143	23,412	1,350	36,452
एकूण—(१ ते ८)		17,578	2,33,584	6,612	2,28,450	16,092	7,60,204
9	वर न नमूद केलेले इतर गुन्हे—						
	(१) विशेष व स्थानिक कायद्याखाली दखलपत्र ठरलेले गुन्हे.	2,04,758	2,66,701	29,192	2,60,839	1,81,428	5,11,184
	(२) १९४७ च्या बी. एच. ओ. आर. कायद्याखालील गुन्हे.
एकूण ..		2,22,386	5,00,285	35,804	4,89,289	1,97,520	12,71,388

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, GRIMES AND Judicial)

Police

TABLE No. 10-10

Cognizable Crimes in Maharashtra State (including Railways but excluding Greater Bombay)— Part II

(1987-88)

ज्यांच्यावरोल प्रकरणे कोर्टापुरे मुनावणीसाठी या बाबत सादर केली वशा व्यक्तींची संख्या Number of persons whose cases were put to court for trial during the year	ज्यांची प्रकरणे सामोपचाराने मिटविली किवा काढून घेतली किवा गुन्हात साध देणे वगैरे आरोप घेऊन असलेल्या प्रकरणांचा अन्य निकाल लावला आहे अशा व्यक्ती Number of persons against whom cases were compounded or withdrawn or whose cases were otherwise disposed of including abetting, etc.	मिड्या झालेल्या व्यक्ती Number of persons convicted	निर्दोषी ठरविलेल्या किवा मुक्त केलेल्या व्यक्ती Number of persons acquitted or discharged	ज्या व्यक्तींची कोर्टापुरे मुनावणी चालू असतांना ज्या कैदेत आहेत किवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशा व्यक्तींची वर्षाखेरीची संख्या Number of persons in custody or on bail pending trial in courts at the end of the year	वर्ग केलेली प्रकरणे Transferred	Offences	
(9)	सामोपचाराने मिटविलेली Compounded	काढून घेतलेली किवा कमी झालेली Withdrawn or otherwise dropped	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
16	..	6	2	20	97	1	Abetment of cognizable offences.
..	33	..	Cognizable criminal conspiracy.
63,006	8,859	2,602	21,227	20,898	2,29,030	..	<i>Class I—</i> Offences against the State public tranquility, safety and justice.
69,866	18,734	1,229	9,230	20,018	2,32,281	7	<i>Class II—</i> Serious offences against the persons.
18,998	1,870	244	4,325	8,533	86,944	..	<i>Class III—</i> Serious offences against persons and property or against property only.
14,284	2,659	221	3,705	4,673	53,047	..	<i>Class IV—</i> Minor offences against the persons.
38,870	3,964	1,171	10,928	14,002	1,68,230	..	<i>Class V—</i> Minor offences against the property.
23,412	960	172	7,384	4,874	46,474	1	<i>Class VI—</i> Other offences under I.P.C. not mentioned above.
2,28,452	37,056	5,645	56,801	73,108	8,16,136	8	Sub-Total (1 to 8)
2,60,839	686	10,773	1,21,385	66,129	5,73,058	..	Other offences not specified above—
..	(i) Offences against special and local laws declared to be cognizable.
..	(ii) Offences under B.H. O.R. Act, 1947.
4,89,291	37,742	16,418	1,78,186	1,39,147	13,89,194	8	Grand Total

Source—Director-General of Police, Government of Maharashtra, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा/SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE

पोलीस गुन्हे व न्याय/Police, Crimes and Judicial

(2) न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.11

अपील व मूळ अधिकारिता वापरणाऱ्या न्यायालयीन अधिकाऱ्यांची संख्या
Number of Judicial officers exercising Appellate and Original Jurisdiction in Maharashtra State
(1985)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	द्वंद्व- (2)	संख्या/Number (3)	Designation (2)
दिवाणी/Civil			
1	मुख्य न्यायमूर्ती व उच्च न्यायालयातील न्यायाधीश	40	Chief Justice and High Court Judges
2	प्रमुख न्यायाधीश व नगरदिवाणी न्यायालयाचे इतर न्यायाधीश, बृहन्मुंबई.	35	Principal Judge and other Judges of the City Civil Court, Bombay.
3	जिल्हा न्यायाधीश	27	District Judges
4	सह-न्यायाधीश	16	Joint Judges
5	सहाय्यक न्यायाधीश (प्रशिक्षणार्थी धरून)	65	Assistant Judges (including under training)
6	लघुवाद न्यायालयाचे न्यायाधीश	38	Small-cause Court Judges
7	दिवाणी न्यायाधीश (वरिष्ठ स्तर)	56	Civil Judges (Senior Division)
8	दिवाणी न्यायाधीश (कनिष्ठ स्तर)	457	Civil Judges (Junior Division)
9	न्याय पंचायत	..	Nyaya Panchayat
फौजदारी/Criminal			
1	मुख्य न्यायमूर्ती व उच्च न्यायालयातील न्यायाधीश	40	Chief Justice and High Court Judges
2	सत्र न्यायाधीश	27	Sessions Judges
3	अप्यर सत्र न्यायाधीश	79	Additional Sessions Judges
4	सहाय्यक सत्र न्यायाधीश	7	Assistant Sessions Judges
5	मुख्य महानगर दंडाधिकारी, मुंबई	1	Chief Metropolitan Magistrate, Bombay
6	अप्यर मुख्य महानगर दंडाधिकारी, मुंबई	13	Additional Chief Metropolitan Magistrate, Bombay
7	जिल्हा दंडाधिकारी	45*	District Magistrates*
8	न्याय दंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	29	Judicial Magistrates, First Class
9	न्याय दंडाधिकारी, द्वितीय श्रेणी	..	Judicial Magistrates, Second Class
10	न्याय दंडाधिकारी, तृतीय श्रेणी	..	Judicial Magistrates, Third Class
11	कार्यकारी दंडाधिकारी	545	Executive Magistrates
12	महानगर दंडाधिकारी	33	Metropolitan Magistrate

*ह्यात २३ अप्यर जिल्हा दंडाधिकार्यांचा समावेश आहे.
These include, 23 Additional District Magistrates also.

स्रोत.—उच्च न्यायालय, मुंबई, ह्यांची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.
Source.—Annual Judicial statements of High Court, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा/SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE

पोलीस, गुन्हे व न्याय/Police, Crimes and Judicial

(2) न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.12

महाराष्ट्र राज्यातील न्यायालयीन निर्णय दिलेले, नवीन झालेले व ज्यात दोषारोप केले भरी प्रकरणे
(मुंबई उच्च न्यायालयाचे हद्दीतील)
Number of Cases decided in and receipts and charges of the Courts in the State of Maharashtra
(Territory Subject to the High Court of Bombay)
(1985)

दिवाणे/Civil				फौजदारी/Criminal			
मूळ शाखा/Original		अपील शाखा/Appellate		मूळ शाखा/Original		अपील शाखा/Appellate	
नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous	नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous	नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous	नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1,15,777	52,166*	10,450	6,401	16,90,521	34,749	4,347**	13,323†

* ह्यात हुकुमनाम्याच्या अंमलबजावणीसाठीचे अर्ज, नादारीसाठीचे अर्ज व इतर संकीर्ण प्रकरणांचा समावेश आहे.
Includes all applications for execution of decrees, insolvency applications and other miscellaneous cases.

** ह्यात आरोप सिद्ध झालेले प्रकरणे व फौजदारी अपीलांचा समावेश आहे.
Include confirmation cases and Criminal Appeals.

† ह्यात संकीर्ण बाबतीतील अर्जांसहिल फौजदारी प्रक्रिया संहितेव्हालील मुधारित प्रकरणांचा समावेश आहे.
These are all cases of revision under the Code of Criminal Procedure including miscellaneous applications.

बाधार.—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणे पत्रे.
Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Bombay

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व सुधारगृहे)/

(2) न्यायालयीन/

तबता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी न्यायालयांत दाखल केलेल्या दिवाणी दाव्यांची संख्या, वर्णन व मूल्य/

अनुक्रमांक Serial No.	न्यायालयाचा वर्ग	दृक् व इतर बाबतीतील दावे			
		पैसे किंवा जंगम मालमत्तेसाठी केलेले दावे Suits for money or moveable property	स्थावर मालमत्ते- साठी केलेले दावे Suits for immoveable property	विशिष्ट सुट मिळण्यासाठी केलेले दावे Suit for specific relief	गहाण क्षता- बाबत दावे Mortgage suits
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	दिवाणी न्यायाधिकाणी न्यायालये	42,201	27,168	9,219	2,930
2	रुघुवाद न्यायालये	2,263	1,766
3	जिल्हा प्रमुख न्यायालयाभ्यतिरिक्त जिल्हा न्यायालये.	1,135	146	5	2
	एकूण	45,599	29,080	9,224	2,932
4	राज्याच्या मुख्यालयाचे ठिकाण किंवा शासकीय मुख्यालयाचे ठिकाणची न्यायालये. इलाखा बाहेर रुघुवाद न्यायालये, मुंबई.	7,318	6,180
5	नगर दिवाणी न्यायालये, मुंबई.	3,773	272	2,690	..
	एकूण	11,091	6,452	2,690	..
	एकूण सर्व	56,690	35,532	11,914	2,932

टीप.—आकडे पूर्णांकित लिहिल्यामुळे स्तंभ (१०) मधील बेरजा जुळणार नाहीत/

आधार.—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरण पत्रे

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL, SUDHARGRAH)

JUDICIAL

TABLE No. 10.13

Number, description and value of Civil Suits instituted in the Civil Courts in the State of Maharashtra (1985)

Title and other suits				
इतर (स्तंभ (४) ते (६) व्यतिरिक्त) Other suits not falling under any of the preceding heads	एकूण Total	एकूण सर्वे Grand total	दोष्यांचे एकूण मूल्य (हजार रुपयात) Total value of suits (000 Rs.)	Class of Courts
(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
15,653	54,970	97,171	6,09,340	Courts of Civil Judges
..	1,766	4,029	5,476	Small-Cause Courts
538	691	1,826	1,02,617	District Courts other than Chief Courts of Districts
16,191	57,427	1,03,026	7,17,434	Total
587	6,767	14,085	1,03,668	Courts at the headquarters of the State or seat of Government Presidency Small-Cause Court, Bombay.
860	3,822	7,595	89,407	The City Civil Court, Bombay.
1,447	10,589	21,680	1,93,075	Total
17,638	68,016	1,24,706	9,10,509	Grand Total

Note.—In the case of Col. (10) Sub-totals may not add up to total due to rounding.

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, GRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRAH)

(2) न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.14

महाराष्ट्रातील मूळ शाखेच्या अधिकार क्षेत्रातील दिवाणी प्रकरणांच्या चौकशीचे सर्वसाधारण निकाल
General results of the trial of Civil Cases of original jurisdiction in Maharashtra
(1985)

शुक्रक्रमांक.	बाब	दिवाणी विभाग/Civil Units			तुकीणु प्रकरणे /Miscellaneous Cases			Item
		दिवाणी न्यायालये	राज्याचे मुख्यालयाचे ठिकाणी किंवा शासकीय मुख्यालयाचे ठिकाणची न्यायालये	एकूण	दिवाणी न्यायालये	राज्याचे मुख्यालयाचे ठिकाणी किंवा शासकीय मुख्यालयाचे ठिकाणची न्यायालये	एकूण	
Serial No.		Civil Courts	Courts at the headquarters of the State or seat of Government.	Total	Civil Courts	Courts at the headquarters of the State or seat of Government	Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	न्यायालयाप्रति दाखल झालेले दावे	3,83,015	1,30,363	5,13,378	84,783	8,048	92,831	Number of suits before the Courts.
2	निकालात काढलेले दावे—							Number of suits disposed of—
	(अ) चौकशीशिवाय—							(a) Without trial—
	(१) दिवाणी प्रक्रियासंहितेच्या आदेशात नुसत्या नियम ३ व ८ अन्वये.	6,214	4,031	10,245	2,309	113	2,422	(1) Under order IX, rules 3 and 8, Civil Procedure Code.
	(२) अन्यथा	13,659	3,178	16,837	6,529	592	7,121	(2) Otherwise
	(ब) एकपक्षी	14,066	9,734	23,800	2,848	308	3,156	(b) Ex parte
	(क) मागणीप्राप्त झाल्यामुळे	6,662	722	7,384	1,752	111	1,863	(c) On admission of claims
	(ड) समझोता झाल्यामुळे	15,549	1,434	16,983	2,139	386	2,525	(d) Compromised
	(इ) पूर्ण चौकशीअंती—							(e) After full trial—
	(१) फिर्दादीच्या बाजूने निकाल	18,767	898	19,665	4,511	88	4,599	(1) Judgment for plaintiff
	(२) प्रतिवादीच्या बाजूने निकाल	7,856	795	8,651	1,592	87	1,679	(2) Judgment for defendant
	(फ) लक्षाबाबत	25	..	25	1	..	1	(f) On reference to arbitration
	(ग) हस्तांतरित करून	12,140	46	12,186	1,879	2	1,881	(g) By transfer
3	बंकांच्या अखेरित प्रलंबित प्रकरणे	2,88,077	1,09,525	3,97,602	61,223	6,361	67,584	Pending at the close of the year.
4	एक वर्षांहून अधिक काळ प्रलंबित प्रकरणे	1,97,222	90,505	2,87,727	138,898	4,863	43,741	Pending for more than a year

आधार.—सुप्रीम उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.
Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Bombay.

तबता क्रमांक/TABLE No. 10-15

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा, (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)/

(2) न्यायालयीन/

तक्ता क्रमांक/

प्रहाराप्टातील विविध वर्गांच्या न्यायाधिकरणात चौकशी चालू असलेल्या फौजदारी प्रकरणांचे सर्वसाधारण निकाल/

क्रमांक Serial No.	न्यायालयाचा वर्ग	व्यांची प्रकरणे विकालात काढली आहेत			
		नोंदलेले गुन्हे No. of offences reported	चौकशी चालू असलेल्या व्यक्ती No. of persons under trial	निर्दोष सुटलेले किंवा सोडलेले Discharged or acquitted	परिक्षणाखालील गुन्हेगार कायद्या- खाली निकालात काढलेली Dealt with under the probation of offender's Act
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	वरिष्ठ न्यायालये	5	10	1	..
2	सत्र न्यायालये (अपर सत्र न्यायाधीश धरून)	5,613	31,895	5,571	75
3	खास न्यायाधीशांची न्यायालये	284	1,583	272	..
4	सहाय्यक सत्र न्यायाधीशांची न्यायालये	85	165	28	..
5	न्याय दंडाधिकारी	14,14,493	31,39,408	3,76,137	7,092
6	विशेष न्याय दंडाधिकारी	2,37,159	2,43,230	10,665	..
7	न्याय दंडाधिकारी यांचे संपीठ
8	कार्यकारी न्याय दंडाधिकारी (जिल्हा दंडाधिकारी धरून)	72,176	2,10,030	1,03,984	1,221
	एकूण	17,29,815	36,26,321	5,00,658	8,388

आधार.-सुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRAH)

JUDICIAL

TABLE No. 10.15

General results of trials of Criminal Cases in the tribunals of various classes in Maharashtra (1985)

अशा व्यक्ती/Persons whose cases were disposed of				
दोषी ठरलेले Convicted (7)	शिष्टा झालेले किंवा संदर्भित Committed or referred (8)	मृत, फरारी किंवा दुसऱ्या राज्यात रवाना Died, escaped or transferred to another State (9)	वर्ष अखेरीस चौकशी चालू असलेल्या व्यक्ती Persons remaining under trial at the end of the year (10)	Class of Courts (2)
5	4	Superior Courts
1,477	..	131	20,641	Courts of Sessions (including Additional Sessions Judges)
116	..	9	1,186	Courts of Special Judges
1	136	Courts of Assistant Sessions Judges
10,29,026	4,586	26,640	16,95,927	Judicial Magistrates
2,20,852	..	2,818	8,895	Special Judicial Magistrates
..	Benches of Judicial Magistrates
23,932	..	1,953	78,941	Executive Magistrates (including District Magistrates)
12,75,409	4,586	31,551	15,05,729	Total

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे);

(2) न्यायालयीन/

तपता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील फौजदारी प्रकरणाबाबत अपिले व फेरतपासणीचे सर्वसाधारण निकाल/

अनुक्रमांक Serial No.	व्यवहारीकरणे	न्यायालयात अपिले व फेरतपासणीसाठी बर्ज करणारे Number of appellants and applicants for revision before the Courts	नाकारलेली अपिले किंवा बर्जे Appeals or applications rejected	थिला किंवा दुरुम कायम केलेला Sentence or order confirmed	संशोधित वदल होलेला Sentence altered
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
बरिष्ठे					
1	जिल्हा मुख्य वंडाधिकार्यास (जिल्हा वंडाधिकारी वरून)
2	सत्र न्यायालयास	11,484	383	1,579	1,082
3	बरिष्ठ न्यायालये— (क) दोषी ठरलेल्याकडून (ख) निनाबधानुसार निर्दोषी ठरलेल्यांसाठी आसना- कडून
	एकूण ..	11,484	383	1,579	1,082
फेरतपासणी					
1	जिल्हा मुख्य वंडाधिकार्याकडून
2	सत्र न्यायालयाकडून	23,872	2,613	2,608	2,290
3	बरिष्ठ न्यायालयाकडून
	एकूण ..	23,872	2,613	2,608	2,290
	एकूण सर्व ..	35,356	2,996	4,187	3,372

आधार.—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRAH)

JUDICIAL

TABLE No. 10.16

General results of appeals and revisions in criminal cases in Maharashtra State

(1985)

Number of persons				
सिसेबाबत विरुद्ध निर्णय झालेले	इतर मागनि निकालात काढलेले	मृत, फरारी किंवा दुसऱ्या राज्यात रहाना	चौकशी प्रलंबित बसलेले	Tribunals
Sentence reversed	Otherwise disposed of	Died, escaped or transferred to another State	Pending trial	
(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
<i>Appeals</i>				
..	To Chief Magistrate of District (including District Magistrates)
1,434	685	6	6,315	To Court of Sessions
Superior Courts—				
..	(a) By persons convicted
..	(b) By Government from judgment of acquittal
1,434	685	6	6,315	Total
<i>Revisions</i>				
..	By Chief Magistrates of Districts
1,139	3,708	10	11,380	By Courts of Sessions
..	By Superior Courts
1,139	3,708	10	11,380	Total
2,573	4,393	16	17,695	Grand Total

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRAH)

न्यायालयीन/JUDICIAL

तबता क्रमांक/TABLE No. 10.17

महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी अपील न्यायालयाचा कारभार
Business of the Civil Appellate Courts in Maharashtra State

(1985)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	हुकूमनाम्यावरील अपीले Appeals from decrees			संकीर्ण अपीले Miscellaneous appeals			Item
		दिवाणी न्याया- लयातील मूळ हुकूमनाम्या- वरील अपीले	राज्याच्या मुख्या- लयाच्या किंवा शासकीय मुख्या- लयाच्या ठिकाणची न्यायालये	एकूण Total	दिवाणी न्यायालयातील मूळ भादेभा- वरील अपीले	राज्याच्या मुख्यालयाच्या किंवा शासकीय मुख्यालयाच्या ठिकाणची न्यायालये	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	न्यायालयासमोरील अपीले	40,383	16,690	57,073	12,976	6,445	19,421	Number of appeals before the Courts.
2	निकासात काढलेली अपीले—							Number of appeals disposed of—
	(अ) काढून टाकलेली किंवा खटला न चालविलेली.	1,188	1,729	2,917	1,017	1,502	2,519	(a) Dismissed or not prosecuted.
	(ब) निकास कायम केलेली	3,113	924	4,037	1,916	507	2,423	(b) Confirmed
	(क) निकासात बदल केलेली	741	102	843	357	207	564	(c) Modified
	(द) उलट केलेली	868	124	992	399	120	519	(d) Reversed
	(इ) फेरसुनावणीकरिता पुन्हा बंदिस्त केलेले.	345	26	371	142	15	157	(e) Remanded for retrial
	(फ) हस्तांतरित	494	2	496	225	..	225	(f) By transfer
3	वर्षाबंदी प्रलंबित	33,634	13,783	47,417	8,920	4,094	13,014	Pending at the close of the year.
4	एक वर्षांहून अधिक काळ प्रलंबित	21,891	11,401	33,292	4,278	3,015	7,293	Pending for more than a year.

आधार.—सुबई नच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRAH)

न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.18

महाराष्ट्र राज्यात नोंदलेले गुन्हे
Number of offences reported in Maharashtra State

(1985)

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हाचे वर्णन	नोंदलेले गुन्हे Number of offences reported	सरी ठरलेली प्रकरणे Number of cases returned as true	वर्षभरात मुनावणीसाठी आलेली प्रकरणे Number of cases brought to trial during the year	Description of offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
	(अ) सार्वजनिक/व्यक्तिगत गुन्हे				(A) Public/Individual Offences
1	सार्वजनिक शांततेविरुद्धचे गुन्हे	7,643	7,629	19,390	Offences against the public tranquillity.
2	सार्वजनिक आरोग्य, सुरक्षितता, सोयी, सभ्यता व नैतिक आधार यांविरुद्धचे गुन्हे.	9,898	9,876	24,543	Offences affecting the public health, safety, convenience, decency and morals.
3	मानवी शरीरास दुखापत करणारे गुन्हे	N.A.	N.A.	N.A.	Offences affecting the human body life.
4	दुखापत	50,408	50,337	1,47,356	Hurt.
5	अन्याय निर्बंध व अन्याय कैद	5,665	5,657	15,528	Wrongful restraint and wrongful confinement.
6	दंडनीय, जबरदस्ती व हत्या	6,628	6,627	19,313	Criminal force and assault.
7	चोरी	36,525	36,504	1,14,187	Theft.
8	जवरी चोरी व दरोडेजोरी	3,667	3,663	9,951	Robbery and dacoity.
9	दंडनीय विश्वासघात	3,521	3,511	13,045	Criminal breach of trusts.
10	चोरीची मालमत्ता वाढवणे	2,382	2,382	5,299	Receiving of stolen property.
11	फसवणूक	6,296	6,286	18,277	Cheating.
12	नैतिक अपाय	4,310	4,302	8,979	Mischief.
13	दंडनीय अतिक्रमण	12,615	12,606	37,195	Criminal trespass.
14	विवाह संदर्भातील गुन्हे	2,866	2,864	6,569	Offences relating to marriage.
15	धाकटपट्या, अपमान व क्षुब्धताविषयक दंडनीय	12,131	12,121	41,482	Criminal intimidation, insult and annoyance.
16	इतर गुन्हे	30,392	30,330	60,667	Other offences.
	एकूण (अ)	1,94,947	1,94,695	5,41,781	Total (A)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
	(ब) भारतीय कायदे, मुंबई कायदे, मध्यप्रान्त व वन्हाड कायदे व हैदराबाद कायदे याबालील गुन्हे				(B) Offences under Indian Acts, Bombay Acts, C. P. and Berar Acts and Hyderabad Acts.
17	रुक्ती छावणी कायदा, दोन, १९२४	2,665	2,665	6,323	Cantonment Act, II of 1924.
18	फौजदारी प्रक्रिया संहिता, पांच, १८९८	34,113	34,113	48,734	Criminal Procedure Code, V of 1898.
19	राज्य कर्मचारी विमा कायदा, चौतीस, १९४८	286	286	801	Employees State Insurance Act, XXXIV of 1948.
20	कारखाने अधिनियम, जेसष्ठ, १९४८	1,633	1,633	2,752	Factories Act, LXIII of 1948.
21	वन कायदा, सोळा, १९२७	9,911	9,911	12,572	Forest Act, XVI of 1927.
22	मोटार वाहने कायदा, चार, १९३९	2,51,303	2,51,303	3,64,992	Motor Vehicles Act, IV of 1939.
23	प्राण्यांना निर्दयतेने वागविण्यास प्रतिबंध करणारा अधिनियम, अकरा, १८९०.	87	87	1,318	Prevention of Cruelty to Animals Act, XI of 1890.
24	अन्न भेसळविरोधी कायदा, सवतीस, १९५४	733	733	3,179	Prevention of Food Adulteration Act, XXXVII of 1954.
25	वेतन प्रदान कायदा, चार, १९३६	55	55	73	Payment of Wages Act, IV of 1936.
26	रेल्वे कायदा, नऊ, १८९०	96,186	96,186	1,02,154	Railways Act, IX of 1890.
27	कंपनी कायदा, एक, १९५६	6,485	6,485	13,436	Companies Act, I of 1956.
28	नगरपालिका कायदा, अकरा, १९६५	N.A.	N.A.	N.A.	Municipalities Act, XI of 1965.
29	पोलीस कायदा, बावीस, १९५१	3,75,972	3,75,972	4,79,272	Police Act, XXII of 1951.
30	जुगार विरोधी कायदा, एकशेचाळीस, १८८७	58,781	58,781	1,23,797	Prevention of Gambling Act, XLI of 1887.
31	दारूबंदी कायदा, पंचवीस, १९४९	1,33,874	1,33,874	3,18,346	Prohibition Act, XXV of 1949.
32	सार्वजनिक वाहन कायदा, सात, १९२०	3,409	3,409	5,499	Public Conveyance Act, VII of 1920.
33	दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियम, एकशेऐंशी, १९४८.	21,288	21,288	40,334	Shops and Establishments Act, LXXIX of 1948.
34	आवश्यक वस्तू कायदा, दहा, १९५५	760	760	2,463	Essential Commodities Act, X of 1955.
35	भोक मागण्याविषय कायदा, दहा, १९६०	1,091	1,091	1,091	Prevention of Begging Act, X of 1960.
36	मोटार वाहन कर कायदा, दहा, १९४७	N.A.	N.A.	N.A.	Motor Vehicles Taxation Act, X of 1947.
37	बहुजनसंस्थान कायदा, तीन, १८८८	N.A.	N.A.	N.A.	Municipal Corporation Act, III of 1888.
38	मोटार वाहन कायदा, नऊ, १९४९	2,43,502	2,43,502	3,18,088	Motor Vehicles Act, IX of 1949.
39	इतर कायदे	2,92,729	2,92,729	5,10,842	Other Acts.
	एकूण—(ब)	15,34,863	15,34,863	23,56,073	Total (B)
	एकूण सर्व—(अ+ब)	17,29,810	17,29,558	28,97,854	Grand Total (A+B)

भाषांतर.—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.
Source—Annual Judicial Statements, High Court, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRAH)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.19

फौजदारी गुन्ह्यांचे बाबतीत दिलेल्या शिक्षा
Punishments inflicted in criminal cases in Maharashtra State

(1985)

संक्रमांक Serial No.	प्रकार	माहिती Particulars	Type
(1)	(2)	(3)	(2)
1	फाशी दिलेल्या व्यक्ती	Number of persons executed.
2	शिक्षा झालेल्या व्यक्ती—		Number of persons sentenced to—
	(अ) मृत्यूची	7	(a) Death.
	(ब) जन्मठेपेची	333	(b) Imprisonment for life.
	(क) कमी मुदतीच्या कैदेची	1,83,492	(c) Imprisonment for lesser term.
	(ड) दंड किंवा जप्तीची	18,60,294	(d) Fine or forfeiture.
3	ताकीद देऊन सुटका केलेल्या	24,483	Release on admonition (U/s. 562, Cr.P.C.).
4	तडीपार केलेले	21,562	Bound over (U/s. 562, Cr. P.C.).
5	परिक्षणाखालील गुन्हेगार कायद्याखाली निकालात काढलेले.	8,388	Dealt with under the probation of Offenders Act.
6	दंडाची शिक्षा झालेले—		Number of persons sentenced to fine of—
	(अ) दहा रुपये किंवा कमी दंड	1,77,005	(a) Rs. 10 and under.
	(ब) दहा रुपयांपेक्षा जास्त दंड	16,83,289	(b) Over Rs. 10.
7	दंडाची एकूण रक्कम (हजार रुपयांत)—		Total amount of fines ('000 Rs.)—
	(अ) लादलेली	44,519	(a) Imposed.
	(ब) वसूल केलेली	27,872	(b) Realised.
	(क) भरपाई केलेली	266	(c) Paid as compensation.
	कैदेची शिक्षा झालेल्या व्यक्ती—		Number of persons sentenced to imprisonment of—
	(अ) १५ दिवस किंवा कमी	1,36,799	(a) 15 days and under.
	(ब) १५ दिवस ते सहा महिने	32,868	(b) Above 15 days to 6 months.
	(क) सहा महिने ते दोन वर्षे	10,765	(c) Above 6 months to 2 years.
	(ड) दोन वर्षांहून अधिक	3,060	(d) Above 2 years.

आधार.—मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे.

Source.—Annual Judicial Statements of High Court, Bombay.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRAH)

तपता क्रमांक/TABLE No. 10.20

कारागृहातील व दुय्यम कारागृहातील कैदी
Prisoners confined in jails and subsidiary jails
(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item		
(1)	(2)	(3)	(2)		
1	कैदीची जागा—		Place of confinement—		
	(अ) मध्यवर्ती कारागृह	7	(a) Central Jails		
	(ब) जिल्हा कारागृह	33	(b) District jails		
	(क) दुय्यम कारागृह	172	(c) Sub-jails		
	(द) मुक्त छावण्या	5	(d) Open Colonies		
	एकूण	217	Total		
		पुरुष Men	स्त्रिया Women		
2	कैदी—		Prisoners—		
2.1	वर्षाच्या सुरवातीस अमलेले	12,863	275	13,138	Remained at the commencement of the year.
2.2	वर्षात भरती झालेले	1,90,150	6,905	1,97,055	Received during the Year
2.3	एकूण	2,03,013	7,180	2,10,193	Total
2.4	कायद्याच्या सर्व कलमानून मुक्त झालेले	1,90,002	6,859	1,96,861	Discharged from all clauses
2.5	वर्षाच्या शेवटी असलेले	13,011	321	13,332	Remaining at the end of the year
2.6	प्रत्येक वर्गाची दैनिक सरासरी संख्या	13,628	334	13,962	Daily average number of each class

आधार.—कारागृह महानिरीक्षक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Office of the Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRAH)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10-21

कारागृहात दाखल केलेल्या व वर्षअखेरीस राहिलेल्या कैद्यांची लिंगानुसार संख्या व चालू वर्षात कैद केलेल्या कैद्यांची (न्यायिक कैदी फक्त)
लिंग, वय, साक्षरता व पूर्वीच्या व्यवसायानुसार संख्या
Number of convicts admitted and remained in jail at the close of the year by sex and convicts imprisoned during
the year by sex, age, literacy and previous occupation (for judicial convicts only)
(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	माहिती Particulars		Item (2)
		पुरुष Men (3)	स्त्रिया Women (4)	
1	आदल्या वर्षाच्या शेवटी राहिलेले कैदी	6,075	80	Remained at the close of the previous year Imprisoned during the present year Received by transfer
2	चालू वर्षात कैद केलेले	63,880	1,587	
3	बदलून आलेले	
	एकूण	69,955	1,667	Total
4	वर्षभरात मुक्त केलेले	64,300	1,568	Discharged during the year. Closing balance at the end of the year. Imprisoned during the present year.—
5	वर्ष अखेर शिल्लक संख्या चालू वर्षात कैद केलेले—	5,655	99	
1	वयानुसार/Age—			
1-1	Under 16 वर्षांखालील/years	
1-2	16—18 वर्षे/years	2,603	39	
1-3	19—21 वर्षे/years	8,906	218	
1-4	22—30 वर्षे/years	28,654	859	
1-5	31—40 वर्षे/years	15,882	321	
1-6	41—60 वर्षे/years	6,895	144	
1-7	Above 60 वर्षावर/years	940	6	
	एकूण	63,880	1,587	Total
2	साक्षरतेनुसार—			Literacy—
2-1	साक्षर	35,095	655	Literate
2-2	निरक्षर	28,785	932	Illiterate
	एकूण	63,880	1,587	Total
3	पूर्वीच्या व्यवसायानुसार—			Previous occupation—
3-1	शासकीय सेवेत, नगरपालिका किंवा इतर स्थानिक संस्थात काम करणारे.	1,370	..	Employed under Government or municipal or other local authorities.
3-2	व्यावसायिक व्यापार व वाणिज्य क्षेत्रातील	5,228	..	Professional and engaged in commerce or trade.
3-3	सेवा किंवा वैयक्तिक कार्यालये असलेल्या	11,385	..	In service or performing personal offices.
3-4	शेती व पशु क्षेत्रातील	14,556	..	Engaged in agriculture and with animals.
3-5	यांत्रिक, कला, वस्तुनिर्माण व अभियांत्रिकी क्षेत्रातील	Employed in mechanical, arts manufacture and engineering operation, etc.
3-6	इतर रज वर्गीकरण न झालेल्या व्यक्ती	31,341	..	Miscellaneous, not classified otherwise.
	एकूण	63,880	..	Total
3-7	निवाहित	35,499	1,129	Married
3-8	अनिवाहित	26,613	377	Unmarried
3-9	विधवा/विधूर	1,768	81	Widows/Widower
	एकूण	63,880	1,587	Total

साधार.—कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.
Source.—Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRAH)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.22

कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची लिंग, शिक्के स्वरूप व शिक्केची मुदत यानुसार तसेच पूर्वी शिक्षा झालेली
असून पुन्हा कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची संख्या (न्यायिक कैदी फक्त)
Number of convicts admitted into jails by sex, nature and length of sentences and convicts admitted into the jails who
had been previously convicted (for Judicial convicts only)
(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	पुरुष Male	स्त्रिया Women	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
	वर्षभरात कारागृहात दाखल केलेले कैदी— कारावास—			Convicts admitted during the year— Imprisonment—
1	एक महिना किंवा कमी	49,076	1,193	Not exceeding one month
2	एक महिन्यांहून जास्त व तीन महिने किंवा कमी ..	8,219	206	Above one month and not exceeding three months.
3	तीन महिन्यांहून जास्त व सहा महिने किंवा कमी ..	3,073	87	Above three months and not exceeding six months.
4	सहा महिन्यांहून जास्त व एक वर्ष किंवा कमी ..	1,432	58	Above six months and not exceeding one year.
5	एक वर्षांहून जास्त व दोन वर्षे किंवा कमी ..	740	10	Above one year and not exceeding two years.
6	दोन वर्षांहून जास्त व पाच वर्षे किंवा कमी ..	507	9	Above two years and not exceeding five years.
7	पाच वर्षांहून जास्त व दहा वर्षे किंवा कमी ..	242	7	Above five years and not exceeding ten years.
8	दहा वर्षांहून जास्त	87	..	Exceeding ten years
9	हद्दपारीची शिक्षा—			Sentenced to transportation—
	(अ) आयुष्यभर	491	17	(a) For life
	(ब) मुदतीची हद्दपारी	(b) For a term
10	मृत्युची शिक्षा	13	..	Sentences of death
	एकूण ..	63,880	1,587	Total
	पूर्वी शिक्षा झालेले व कारागृहात दाखल केलेले कैदी—			Convicts admitted who had been previously convicted—
1	जामीन न मिळाल्यामुळे किंवा चांगल्या वर्तणुकीअभावी कैद केलेले सराईत गुन्हेगार.	Number of habitual offenders imprisoned in default of finding security or good behaviour
2	पूर्वी शिक्षा झालेले व जामीन न मिळवित आल्यामुळे कैद केलेले—			Number of imprisoned in default of security with previous conviction.—
	(अ) पूर्वी एकदा शिक्षा झालेले	643	7	(a) Previously convicted once
	(ब) पूर्वी दोनदा शिक्षा झालेले	436	3	(b) Previously convicted twice
	(क) पूर्वी दोनपेक्षा जास्त वेळा शिक्षा झालेले ..	1,107	4	(c) Previously convicted more than twice
	एकूण—(१+२)	2,186	14	Total (1+2)
3	१६ वर्षांखालील गुन्हेगार	Offenders under 16 years of age

आधार—कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे, न्याय व सुधारगृहे)
SOCIAL, SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES, JUDICIAL AND SUDHARGRAH)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.23

तुरुंगातील कैद्यांवर पहारा करणे व त्यांची देखभाल करणे यांवरील खर्च
Expenditure on guarding and maintaining the prisoners in jails

(1987-88)

(रुपये हजाराने)
(Rs. in thousands)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	खर्च Expenditure	Item
(1)	(2)	(3)	(2)
(अ)	भोजनेतर खर्च—	(A) Expenditure on Non-plan scheme—
1	वेतन	52,021	Salaries
2	प्रवास खर्च	1,121	Travel expenses
3	आहारविषयक आकार	17,063	Diet charges
4	कार्यालयीन खर्च	1,375	Office expenses
5	अवजारे, यंत्रसंच व यंत्रसामग्री	205	Tools, Plants, Machinery and Equipment
6	भाडे, दर व कर	665	Rents, Rates and taxes
7	मजुरी	906	Wages
8	सहाय्यक अनुदान	85	Grant-in-aid contribution
9	हतर खर्च	8,874	Other charges
	एकूण (अ)	82,315	TOTAL (A)
(ब)	10 तुरुंग, उद्योग	28,369	(B) Jail Industries
	एकूण (अ)+(ब)	1,10,684	TOTAL (A)+(B)
(क)	योजनांतर्गत खर्च—		(C) Expenditure on planned scheme—
11	वेतन	248	Salaries
12	यंत्रसामग्री	1,226	Machinery
	एकूण खर्च (अ)+(ब)+(क)	1,12,158	Total expenditure (A)+(B)+(C)
	कैद्यांचा दरडोई एकूण खर्च (रुपये)	16.16	Total cost per head of average strength (in Rs.)

आधार.—कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Sources—Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune.

११. राज्य उत्पन्न

११.१. राज्य उत्पन्नाचे चालू किमतीनुसार व १९७०-७१ च्या स्थिर किमतीनुसार अंदाज, त्यांची टक्केवारीनुसार विभागणी, क्षेत्रानुसार विभागणी इत्यादि माहिती या विभागात दिली आहे. हे अंदाज (१) कार्यालयीन अभिलेखांमधून उपलब्ध झालेल्या व (२) अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, केंद्रीय सांख्यिकी संघटना आणि इतर संस्थांनी मागील काही वर्षांत घेतलेल्या नमुना पाहण्या व अभ्यास पाहण्या यांतून गोळा केलेल्या, व्यापक सांख्यिकी माहितीवर आधारित आहेत.

तक्ता क्र. ११.१ मध्ये घटक खर्चावर आधारित राज्य उत्पन्न व दरडोई आणि त्यांचे निर्देशांक यांची माहिती देण्यात आली आहे.

तक्ता क्र. ११.२ मध्ये घटक खर्चावर आधारित चालू किमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्नाची माहिती देण्यात आली आहे.

तक्ता क्र. ११.३ मध्ये घटक खर्चावर आधारित स्थिर किमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्नाची माहिती दिली आहे.

तक्ता क्र. ११.४ मध्ये घटक खर्चावर आधारित निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे मुख्य क्षेत्रवार निर्देशांकांची माहिती दिली आहे.

तक्ता क्र. ११.५ मध्ये मागील वर्षापेक्षा निव्वळ राज्य उत्पन्नाच्या टक्केवारीतील बदल स्थिर किमतीनुसार देण्यात आला आहे.

तक्ता क्र. ११.६ मध्ये स्थिर किमतीनुसार निवडक राज्यांशी व केंद्रशासित प्रदेशांचे दरडोई उत्पन्न दिले आहे.

11. STATE INCOME

11.1. In this section the estimates of State income at current and constant (1970-71) prices, its percentage distribution, sectoral distribution etc. are given. These estimates are prepared on the basis of comprehensive statistical material which has become available from official records and also collected through sample surveys and type studies conducted by this Directorate, Central Statistical Organisation and other agencies over the past few years.

Table No. 11.1 gives information regarding State and per capita domestic products at factor cost and their indices.

Table No. 11.2 gives information regarding net State domestic products at factor cost by sectors at current prices.

Table No. 11.3 gives information regarding net State domestic products at factor cost by sectors at constant prices.

Table No. 11.4 gives information regarding indices of net State domestic products at factor cost by major sectors.

Table No. 11.5 gives information regarding percentage in net State domestic products over the previous year at constant prices.

Table No. 11.6 gives information regarding per capita income in selected States, Union territories of India at constant prices.

11. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तबता क्रमांक/TABLE No. 11-1

घटक खर्चावर आधारित राज्य उत्पन्न व दरडोई उत्पन्न आणि त्यांचे निर्देशांक
State and per Capita Domestic Product at factor cost and their Indices

क्र.सं. (1)	Unit (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1975-76 (5)	1980-81 (6)	1984-85* (7)	1985-86* (8)	1986-87* (9)	1987-88† (10)	Item (11)
Gross State Domestic Product										
(i) At current prices										
(ii) At 1970-71 prices										
स्थूल राज्य उत्पन्न										
चालू किमतीनुसार						N. A.				
स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार										
Net State Domestic Product										
(i) At current prices										
(ii) At 1970-71 prices										
निव्वळ राज्य उत्पन्न										
चालू किमतीनुसार		(Rs. in lakhs)	1,59,742	3,87,554	7,67,664	13,96,875	21,55,445	24,50,521	26,60,981	32,15,410
स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार		Do.	2,99,282	3,87,554	4,85,933	5,95,957	6,85,435	7,21,044	7,29,736	8,29,672
Per Capita Net State Domestic Product										
(i) At current prices										
(ii) At 1970-71 prices										
दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न										
चालू किमतीनुसार		In Rs.	409-00	783-10	1,387-75	2,243-51	3,177-67	3,542-19	3,777-44	4,489-79
स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार		Do.	766-33	783-10	878-45	957-16	1,010-50	1,042-26	1,035-91	1,158-50
Index number of Gross State Domestic Product.										
(i) At current prices										
(ii) At 1970-71 prices										
स्थूल राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक						N. A.				
चालू किमतीनुसार										
स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार										
Index Number of Net State Domestic Product.										
(i) At current prices										
(ii) At 1970-71 prices										
निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक										
चालू किमतीनुसार		Do.	100-00	242-61	480-56	874-46	1,349-33	1,534-05	1,665-80	2,012-88
स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार		Do.	100-00	129-49	162-37	199-13	229-03	240-92	243-83	277-22
Index number of per Capita Net State Domestic Product.										
(i) At current prices										
(ii) At 1970-71 prices										
दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक										
चालू किमतीनुसार			100-00	191-47	339-30	548-54	776-94	866-06	923-58	1,097.75
स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार			100-00	102-19	114-63	124-90	131-86	136-01	135-18	151.18

N. A.—उपलब्ध नाही/Not available.

*अस्थायी/Provisional.

†प्राथमिक/Preliminary.

आधार—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

11. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तपता क्रमांक/TABLE No. 11-2

घटक खर्चावर आधारित चालू किमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न
Net State Domestic Product at Factor Cost, by Sectors at current prices

(रु. लाखात/Rs. in lakhs)

क्षेत्र	1960-61	1970-71	1975-76	1980-81	1981-82	1983-84*	1984-85*	1985-86*	1986-87*	1987-88†	Sector
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
प्राथमिक क्षेत्र	66,834	1,10,900	2,43,428	4,02,600	4,38,343	5,54,888	5,72,838	5,89,071	5,51,966	7,76,475	Primary Sector
1. कृषि	64,111	1,04,601	2,28,905	3,74,795	4,06,276	5,11,816	5,23,811	5,36,620	5,02,880	7,23,384	Agriculture and Livestock
2. पशुधन	1,815	3,933	5,872	12,451	16,029	21,027	23,754	23,789	17,450	10,729	Forestry and Logging
3. वन उद्योग	499	1,576	6,861	9,691	9,241	12,623	12,183	13,929	15,577	16,000	Fishing
4. मत्स्योद्योग	409	790	1,790	5,663	6,797	9,422	13,090	14,733	16,059	20,062	Mining and Quarrying
5. खानी											
द्वितीय क्षेत्र	42,207	1,32,523	2,45,357	4,81,991	5,16,149	6,44,547	7,18,153	8,49,638	9,87,446	11,48,170	Secondary Sector
1. कारखाने											Manufacturing
(i) नोंदणीकृत	26,229	79,908	1,47,326	3,00,900	3,10,300	3,80,532	4,09,400	4,97,200	5,80,800	6,90,300	Registered
(ii) इतर	8,258	22,869	42,642	87,105	94,533	1,14,773	1,22,745	1,42,997	1,51,386	1,83,269	Un-registered
2. बांधकाम	6,703	24,039	43,631	67,780	75,037	96,959	1,31,044	1,43,857	1,75,687	1,93,098	Construction
3. वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	1,017	5,707	11,758	26,206	36,279	52,283	54,964	65,584	79,573	81,503	Electricity, Gas and Water-supply
तृतीय क्षेत्र	50,701	1,44,131	2,78,879	5,12,284	6,09,315	7,75,752	8,64,454	10,11,812	11,21,569	12,90,765	Tertiary Sector
1. परिवहन, दळणवळण आणि बखार											Transport, Storage and Communications
(i) रेल्वे	2,873	5,327	7,579	8,229	10,582	16,835	17,740	21,536	26,289	27,707	Railways
(ii) इतर साधनाने परिवहन आणि बखार	5,454	14,308	25,930	48,738	67,303	82,029	96,288	1,12,287	1,30,346	1,54,668	Transport by other means and storage
(iii) दळणवळण	1,145	4,882	6,877	14,282	18,163	25,859	27,510	30,427	33,594	35,650	Communications
2. व्यापार, खाणाबळ आणि उपाहारगृहे	18,194	52,039	1,07,343	2,13,950	2,34,358	2,89,316	3,05,403	3,61,179	3,96,582	4,81,323	Trade, hotels and restaurants
3. बँका आणि विमा उद्योग	3,970	16,376	46,045	79,842	1,09,657	1,36,236	1,69,217	1,99,904	2,12,818	2,26,977	Banking and Insurance
4. स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	5,267	12,409	18,744	32,579	37,016	48,161	56,647	66,756	75,167	89,734	Real estate and ownership of dwellings and business services.
5. सार्वजनिक प्रशासन	3,750	11,417	20,832	36,587	41,347	57,590	70,971	81,931	96,459	1,06,163	Public Administration
6. इतर सेवा	10,048	27,373	45,529	78,077	90,889	1,19,686	1,20,678	1,37,792	1,50,314	1,68,543	Other Services
एकूण निव्वळ राज्यउत्पन्न	1,59,742	3,87,554	7,67,664	13,96,875	15,63,807	19,75,187	21,55,445	24,50,521	26,60,981	32,15,410	Net State Domestic Product

* अस्थायी/Provisional.

† प्राथमिक/Preliminary.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Bombay.

11. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 11:3

घटक खर्चावर आधारित स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न
Net State Domestic Product at factor cost by Sectors at constant (1970-71) prices

(रु. लाखात/Rs. in lakhs)

क्षेत्र	1960-61	1970-71	1975-76	1980-81	1981-82	1983-84*	1984-85*	1985-86*	1986-87*	1987-88 †	Sector
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(1)
प्राथमिक क्षेत्र	1,25,590	1,10,900	1,52,909	1,58,475	1,66,883	1,78,815	1,69,780	1,61,096	1,31,963	1,76,976	Primary Sector
1. कृषि	1,20,336	1,04,601	1,45,597	1,50,393	1,58,687	1,69,483	1,60,136	1,51,707	1,23,191	1,67,832	Agriculture
2. पशुधन											Livestock
3. वन उद्योग	3,419	3,933	2,875	3,431	3,781	4,141	3,741	3,185	2,584	2,344	Forestry and Logging
4. मत्स्योद्योग	1,375	1,576	3,202	2,915	2,457	2,886	3,076	3,239	3,114	3,319	Fishing
5. खाणी	460	790	1,235	1,736	1,958	2,305	2,827	2,965	3,074	3,481	Mining and Quarrying
द्वितीय क्षेत्र	80,527	1,32,523	1,57,490	2,12,909	2,18,644	2,34,987	2,37,999	2,65,175	2,86,453	3,16,629	Secondary Sector
											Manufacturing—
1. कारखाने—											(i) Registered
(i) नोंदणीकृत	43,488	79,908	98,439	1,39,895	1,44,837	1,56,622	1,58,520	1,80,342	1,97,600	2,19,600	(ii) Un-registered
(ii) इतर	18,035	22,869	26,212	35,467	35,210	37,676	36,888	40,555	43,194	49,886	Construction
2. वायुकायम	16,965	24,039	25,654	27,247	27,591	28,291	28,648	29,009	29,375	29,745	Electricity, Gas and Water-supply
3. वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	2,039	5,707	7,185	10,300	11,006	12,398	13,943	15,269	16,284	17,398	
तृतीय क्षेत्र	93,165	1,44,131	1,75,534	2,24,573	2,39,502	2,67,004	2,77,656	2,94,773	3,11,320	3,36,067	Tertiary Sector
1. परिवहन, वळणवळण आणि वसाह											Transport, Storage and Communi- cations.
(i) रेल्वे	3,821	5,327	5,993	7,270	7,253	7,540	7,934	8,769	9,493	10,005	(i) Railways
(ii) इतर साधनाने परिवहन आणि वसाह	6,381	14,308	17,262	20,906	25,634	28,873	30,492	31,617	33,584	35,568	(ii) Transport by other means and storage
(iii) वळणवळण	2,127	4,882	5,365	9,981	10,734	13,300	14,632	15,272	16,352	17,353	(iii) Communications
2. व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	42,956	52,039	64,971	85,024	89,268	95,848	94,941	1,03,896	1,08,436	1,23,499	Trade, hotels and restaurants
3. बँका आणि विमा उद्योग	8,146	16,376	21,747	25,583	28,362	38,410	43,658	48,389	52,633	56,133	Banking and Insurance
4. स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	7,764	12,409	14,534	17,161	17,758	19,034	19,718	20,430	21,178	21,961	Real estate and ownership of dwellings and business services.
5. सार्वजनिक प्रशासन	4,286	11,417	15,025	25,399	26,559	29,180	29,911	28,960	31,942	33,008	Public Administration
6. इतर सेवा	17,684	27,373	30,637	33,249	33,934	34,819	36,370	37,440	37,702	37,540	Other Services
एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	2,99,282	3,87,554	4,85,933	5,95,957	6,25,029	6,80,806	6,85,435	7,21,044	7,29,736	8,29,672	Net State Domestic Product

*अस्थायी/Provisional.

† प्राथमिक/Preliminary.

आधार.— अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.
Source.— Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Bombay.

11. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 11-4

घटक खर्चावर आधारित निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे मुख्य क्षेत्रवार निर्देशांक
Indices of Net State Domestic Product at Factor cost by Major Sectors

तपशील	1960-61	1970-71	1975-76	1980-81	1981-82	1984-85*	1985-86*	1986-87*	1987-88@	Particulars
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(1)
										Net State Domestic Product (Index)
(i) निव्वळ राज्य उत्पन्न (निर्देशांक)										(i) At current prices
(ii) चालू किमतीनुसार	100-00	242-61	480-56	874-46	978-96	1,349-33	1,534-05	1,665-80	2,012-88	(ii) At 1970-71 prices
(ii) स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार	100-00	129-49	162-37	199-13	208-84	229-03	240-92	243-83	277-22	
										Primary Sector
(i) प्राथमिक क्षेत्र										(i) At current prices
(ii) चालू किमतीनुसार	100-00	165-93	364-23	602-39	655-87	857-10	881-39	825-88	1,161-80	(ii) At 1970-71 prices
(ii) स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार	100-00	88-30	121-75	126-18	132-88	135-19	128-27	105-07	140-92	
										Secondary Sector
(i) द्वितीय क्षेत्र										(i) At current prices
(ii) चालू किमतीनुसार	100-00	313-98	581-32	1,141-97	1,222-90	1,701-50	2,013-03	2,339-53	2,720-33	(ii) At 1970-71 prices
(ii) स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार	100-00	164-57	195-57	264-39	271-52	295-55	329-30	355-72	393-20	
										Tertiary Sector
(i) तृतीय क्षेत्र										(i) At current prices
(ii) चालू किमतीनुसार	100-00	284-28	550-05	1,010-40	1,201-78	1,705-00	1,995-65	2,212-12	2,545-84	(ii) At 1970-71 prices
(ii) स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार	100-00	154-71	188-41	241-05	257-07	298-03	316-40	334-16	360-72	
										Per Capita Net State Domestic Product.
(i) दरदोई निव्वळ राज्य उत्पन्न										(i) At current prices
(ii) चालू किमतीनुसार	100-00	191-47	339-30	548-54	601-40	776-94	866-06	923-58	1,097-75	(ii) At 1970-71 prices
(ii) स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार	100-00	102-19	114-63	124-90	128-29	131-86	136-01	135-18	151-18	

* अस्थायी/Provisional.

@ प्राथमिक/Preliminary.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Bombay,

11. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

सबता क्रमांक/TABLE No. 11-5

मागेल वर्षांपेक्षा निव्वळ राज्य उत्पन्नाच्या दृष्टिकोनातील बदल स्थिर (१९७०-७१ क्षया) किमतीनुसार
Percentage change in Net State Domestic Product over the previous year at constant (1970-71) prices

वर्ष/वर्षे	1969-70	1975-76	1976-77	1977-78	1978-79	1979-80	1980-81	1981-82	1982-83*	1983-84*	1984-85*	1985-86*	1986-87*	1987-88 @	Sector/Years
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(1)
महाराष्ट्र राज्य															Maharashtra State
प्राथमिक	(-)-3.0	2.3	(-)-0.7	9.8	(-)-1.2	1.5	(-)-5.3	5.3	0.4	6.7	(-)-5.0	(-)-5.1	(-)-13.1	34.1	Primary
द्वितीय	6.3	6.4	10.0	7.3	11.6	1.6	1.0	2.7	4.5	2.9	1.3	11.4	8.0	10.5	Secondary
तृतीय	4.1	6.2	6.5	7.6	9.0	1.3	1.1	6.7	6.4	4.8	4.0	6.2	5.6	8.0	Tertiary
एकूण राज्य उत्पन्न	2.5	5.0	5.4	8.2	6.8	1.4	(-)-0.7	4.9	4.1	4.6	0.7	5.2	1.2	13.7	Total State Income
भारत															India
प्राथमिक	6.3	13.5	(-)-6.7	11.8	2.8	(-)-13.1	12.3	4.4	(-)-3.2	11.3	(-)-0.8	1.3	N. A.	N. A.	Primary
द्वितीय	7.8	5.2	9.2	7.3	7.3	(-)-2.4	0.9	5.0	5.4	4.8	5.4	6.6	N. A.	N. A.	Secondary
तृतीय	5.1	7.9	5.4	6.3	8.2	2.8	5.7	7.1	8.2	7.0	7.6	7.8	N. A.	N. A.	Tertiary
एकूण राष्ट्रीय उत्पन्न	6.2	10.0	0.4	8.9	5.6	(-)-5.2	7.4	5.3	2.4	8.1	3.5	5.1	N. A.	N. A.	Total National Income (N. N. P.)

*अस्थायी/Provisional.

@ प्राथमिक/Preliminary.

आधार—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Bombay

11. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तबता क्रमांक/TABLE No. 11-6

स्थिर (१९७०-७१ च्या) किमतीनुसार निवडक राज्यांचे व केंद्रशासित प्रदेशांचे दरडोई उत्पन्न
Per Capita Income in selected States/Union Territories of at India constant (1970-71) prices

(रुपये/in Rs.)

Sr. No. (1)	राज्य/केंद्रशासित प्रदेश (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1975-76 (5)	1980-81 (6)	1983-84* (7)	1984-85* (8)	1985-86* (9)	1986-87* (10)	1987-88@ (11)	State, Union Territory (12)
1	आंध्र प्रदेश	530	585	625	647	758	717	761	758	..	Andhra Pradesh
2	आसाम	..	535	559	558	599	603	630	619	655	Assam
3	बिहार	..	402	409	441	454	467	477	482	472	Bihar
4	गुजराथ	..	829	816	904	1,005	995	899	936	853	Gujarat
5	हरयाणा	..	877	938	1,060	1,087	1,111	1,229	1,233	..	Haryana
6	हिमाचल प्रदेश	..	651	717	711	768	716	808	855	..	Himachal Pradesh
7	जम्मू आणि काश्मिर	..	548	573	642	673	674	681	684	..	Jammu and Kashmir
8	कर्नाटक	..	641	666	687	731	772	756	799	776	Karnataka
9	केरळ	..	594	610	621	608	625	646	639	..	Kerala
10	मध्य प्रदेश	508	484	499	517	612	581	618	590	633	Madhya Pradesh
11	महाराष्ट्र	766	783	878	957	1,025	1,011	1,042	1,036	1,159	Maharashtra
12	मणिपूर	..	390	510	506	565	574	597	597	618	Manipur
13	ओरिसा	..	236	485	476	477	541	483	548	498	Orissa
14	पंजाब	..	1,070	1,192	1,354	1,487	1,591	1,681	1,702	1,755	Punjab
15	राजस्थान	..	645	584	537	689	639	623	634	583	Rajasthan
16	सिक्कीम	1,495	1,692	1,844	Sikkim (at 1980-81 prices)
17	तामिळनाडू	..	581	597	584	657	734	796	825	915	Tamil Nadu
18	त्रिपुरा	..	502	518	626	646	644	664	698	..	Tripura
19	उत्तर प्रदेश	453	486	474	519	579	585	598	607	..	Uttar Pradesh
20	पश्चिम बंगाल	..	722	758	797	822	825	844	855	898	West Bengal
21	गोवा, दमण आणि दीव	..	915	1,224	1,487	1,537	1,613	1,659	1,672	..	Goa, Daman and Diu
22	दिल्ली	..	1,199	1,274	1,455	1,601	1,629	1,745	1,842	..	Delhi
	भारत	559	633	664	698	764	775	798	N.A.	..	India

N. A. उपलब्ध नाही./Not available.

*अस्थायी/Provisional.

@प्राथमिक/preliminary

आधार.—अर्थ, व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

11. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तबता क्रमांक/TABLE No. 11.7

औद्योगिक गटानुसार झालेले चालू किमतीनुसार राज्य उत्पन्न (सुधारित मालिका)
State Income of Maharashtra by Industrial Origin at Current Prices (Revised Series)

(रुपये लाखात)
(Rs. in lakhs)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाबी (2)	1970-71 (3)	1975-76 (4)	1980-81 (5)	1985-86* (6)	1986-87* (7)	1987-88@ (8)	Items (2)
1	कृषि	1,04,601	2,28,905	3,74,795	5,36,620	5,02,880	7,23,384	Agriculture
2	वन उद्योग	3,933	5,872	12,451	23,789	17,450	17,029	Forestry and Logging
3	मत्स्योद्योग	1,576	6,861	9,691	13,929	15,577	16,000	Fishing
4	खानी	790	1,790	5,663	14,733	16,059	20,062	Mining and Quarrying
	एकूण—प्राथमिक	1,10,900	2,43,428	4,02,600	5,89,071	5,51,966	7,76,475	Sub-Total—Primary
5	कारखाने—							Manufacturing—
5-1	नोंदणीकृत	79,908	1,47,326	3,00,900	4,97,200	5,80,800	6,90,300	Registered
5-2	इतर	22,869	42,642	87,105	1,42,997	1,51,386	1,83,269	Un-registered
6	बांधकाम	24,039	43,631	67,780	1,43,857	1,75,687	1,93,098	Construction
7	ब्रीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	5,707	11,758	26,206	65,584	79,573	81,503	Electricity, Gas and Water-supply.
	एकूण—द्वितीय	1,32,523	2,45,357	4,81,991	8,49,638	9,87,446	11,48,170	Sub-Total—Secondary
8	परिवहन, दळणवळण आणि वसतार—							Transport, Storage and Communications—
8-1	रेल्वे	5,327	7,579	8,229	21,536	26,289	27,707	Railways
8-2	इतर साधनाने परिवहन आणि वसतार	14,308	25,930	48,738	1,12,287	1,30,346	1,54,668	Transport by other means and storage.
8-3	दळणवळण	4,882	6,877	14,282	30,427	33,594	35,650	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	52,039	1,07,343	2,13,950	3,61,179	3,96,582	4,81,323	Trade, Hotels and Restaurants
	एकूण (८+९)	76,556	1,47,729	2,85,199	5,25,429	5,86,811	6,99,348	Total (8+9)
10	बँका आणि विमा उद्योग	16,376	46,045	79,842	1,99,904	2,12,818	2,26,977	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	12,409	18,744	32,579	66,756	75,167	89,734	Real Estate and ownership of Dwellings and business services.
	एकूण (१०+११)	28,785	64,789	1,12,421	2,66,660	2,87,985	3,16,711	Total (10+11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	11,417	20,832	36,587	81,931	96,459	1,06,163	Public Administration
13	इतर सेवा	27,373	45,529	78,077	1,37,792	1,50,314	1,68,543	Other Services
	एकूण (१२+१३)	38,790	66,361	1,14,664	2,19,723	2,46,773	2,74,706	Total (12+13)
	एकूण—तृतीय	1,44,131	2,78,879	5,12,284	10,11,812	11,21,569	12,90,765	Sub-Total—Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	3,87,554	7,67,664	13,96,875	24,50,521	26,60,981	32,15,410	Net State Domestic Product
15	लोकसंख्या (०००)	49,490	55,317	62,263	69,181	70,444	71,616	Population (000)
16	दरदोई राज्य उत्पन्न (रु.)	783.10	1,387.75	2,243.51	3,542.19	3,777.44	4,489.79	Per Capita State Income (Rs.)

*अस्थायी/Provisional.

@ प्राथमिक/Preliminary.

आधार.—अर्थ सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

11. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तबता क्रमांक/TABLE No. 11-8

औद्योगिक गटानुसार झालेल्या चालू किमतीनुसार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी
Percentage distribution of State Income by industrial origin at current prices

अनुक्रमांक Serial No.	नाव	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86	1986-87	1987-88	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	कृषि	27.0	29.8	26.8	21.9	18.9	22.5	Agriculture
2	वन उद्योग	1.0	0.8	0.9	1.0	0.6	0.6	Forestry and Logging
3	मत्स्योद्योग	0.4	0.9	0.7	0.5	0.6	0.5	Fishing
4	खानी	0.2	0.2	0.4	0.6	0.6	0.6	Mining and Quarrying
	एकूण—प्राथमिक	28.6	31.7	28.8	24.0	20.7	24.2	Sub-Total—Primary
5	कारखाने—							Manufacturing—
5.1	नोंदणीकृत	20.6	19.2	21.5	20.3	21.8	21.5	Registered
5.2	इतर	5.9	5.6	6.2	5.8	5.7	5.7	Un-registered
6	बांधकाम	6.2	5.7	4.9	5.9	6.6	6.0	Construction
7	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	1.5	1.5	1.9	2.7	3.0	2.5	Electricity, Gas and Water-supply.
	एकूण—द्वितीय	34.2	32.0	34.5	34.7	37.1	35.7	Sub-Total—Secondary
8	परिवहन, दळणवळण आणि वखार—							Transport, Storage and Communications—
8.1	रेल्वे	1.4	1.0	0.6	0.9	1.0	0.9	Railways
8.2	इतर साधनाने परिवहन आणि वखार.	3.7	3.4	3.5	4.6	4.9	4.8	Transport by other means and Storage.
8.3	दळणवळण	1.3	0.9	1.0	1.2	1.3	1.1	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	13.4	14.0	15.3	14.7	14.9	14.9	Trade, Hotels and Restaurants
	एकूण (८+९)	19.8	19.3	20.4	21.4	22.1	21.7	Total (8+9)
10	बँका आणि विमा उद्योग	4.2	6.0	5.7	8.2	8.0	7.1	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	3.2	2.4	2.4	2.7	2.8	2.8	Real Estate and ownership of Dwellings and Business services
	एकूण (१०+११)	7.4	8.4	8.1	10.9	10.8	9.9	Total (10+11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	3.0	2.7	2.6	3.4	3.6	3.3	Public Administration
13	इतर सेवा	7.0	5.9	5.6	5.6	5.7	5.2	Other Services
	एकूण (१२+१३)	10.0	8.6	8.2	9.0	9.3	8.5	Total(12+13)
	एकूण—तृतीय	37.2	36.3	36.7	41.3	42.2	40.1	Sub-Total—Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Net State Domestic Product

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

11. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 11-9

औद्योगिक गटानुसार झालेले राज्य उत्पन्न १९७०-७१ च्या किमतीनुसार (सुधारित मालिका)
State Income by Industrial Origin at Constant 1970-71 Prices (Revised Series)

(रुपये लाखात/Rs. in lakhs)

क्रमांक Serial No.	बाब	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86*	1986-87*	1987-88 @	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	कृषि	1,04,601	1,45,597	1,50,393	1,51,707	1,23,191	1,67,832	Agriculture
2	वन उद्योग	3,933	2,875	3,431	3,185	2,584	2,344	Forestry and Logging
3	मत्स्योद्योग	1,576	3,202	2,915	3,239	3,114	3,319	Fishing
4	खानी	790	1,235	1,736	2,965	3,074	3,481	Mining and Quarrying
	एकूण—प्राथमिक	1,10,900	1,52,909	1,58,475	1,61,096	1,31,963	1,76,976	Sub-Total—Primary
5	कारखाने—							Manufacturing—
5-1	नोंदणीकृत	79,908	98,439	1,39,895	1,80,342	1,97,600	2,19,600	Registered
5-2	इतर	22,869	26,212	35,467	40,555	43,194	49,886	Un-registered
6	बांधकाम	24,039	25,654	27,247	29,009	29,375	29,745	Construction
7	बीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	5,707	7,185	10,300	15,269	16,284	17,398	Electricity, Gas and Water-supply
	एकूण—द्वितीय	1,32,523	1,57,490	2,12,909	2,65,175	2,86,453	3,16,629	Sub-Total—Secondary
8	परिवहन, दळणवळण आणि वखार—							Transport, Storage and Commu- nications—
8-1	रेल्वे	5,327	5,993	7,270	8,769	9,493	10,005	Railways
8-2	इतर साधनाने परिवहन आणि वखार.	14,308	17,262	20,906	31,617	33,584	35,568	Transport, by other means and Storage.
8-3	दळणवळण	4,882	5,365	9,981	15,272	16,352	17,353	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	52,039	64,971	85,024	1,03,896	1,08,436	1,23,499	Trade, Hotels and Restaurants
	एकूण (८+९)	76,556	93,591	1,23,181	1,59,554	1,67,865	1,86,425	Total (8+9)
10	बँका आणि विमा उद्योग	16,376	21,747	25,583	48,389	52,633	56,133	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	12,409	14,534	17,161	20,430	21,178	21,961	Real Estate and ownership of Dwellings and Business Services
	एकूण (१०+११)	28,785	36,281	42,744	68,819	73,811	78,094	Total (10+11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	11,417	15,025	25,399	28,960	31,942	33,008	Public Administration
13	इतर सेवा	27,373	30,637	33,249	37,440	37,702	38,540	Other Services
	एकूण (१२+१३)	38,790	45,662	58,648	66,400	69,644	71,548	Total (12+13)
	एकूण—तृतीय	1,44,131	1,75,534	2,24,573	2,94,773	3,11,320	3,36,067	Sub-Total—Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	3,87,554	4,85,933	5,95,957	7,21,044	7,29,736	8,29,672	Net State Domestic Product
15	लोकसंख्या (०००)	49,490	55,317	62,263	69,181	70,444	71,616	Population (000)
16	दरडोई राज्य उत्पन्न (रुपये)	783-10	878-45	957-16	1,042-26	1,035-91	1,158-50	Per Capita State Income (Rs.)

*अस्थायी/Provisional.

@प्राथमिक/Preliminary.

साधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

11. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 11-10

औद्योगिक गटानुसार झालेल्या १९७०-७१ च्या किमतीनुसार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी
Percentage distribution of State Income by industrial origin at constant 1970-71 prices

अनुक्रमांक Serial No.	वाव	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86	1986-87	1987-88	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	कृषि	27.0	30.0	25.2	21.0	16.9	20.2	Agriculture
2	वन उद्योग	1.0	0.6	0.6	0.4	0.4	0.3	Forestry and Logging
3	मत्स्योद्योग	0.4	0.6	0.5	0.5	0.4	0.4	Fishing
4	खानी	0.2	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	Mining and Quarrying
एकूण—प्राथमिक		28.6	31.5	26.6	22.3	18.1	21.3	Sub-Total—Primary
5	कारखाने—							Manufacturing—
5-1	नोंदणीकृत	20.6	20.2	23.5	25.0	27.1	26.3	Registered
5-2	इतर	5.9	5.4	6.0	5.6	5.9	6.0	Un-registered
6	बांधकाम	6.2	5.3	4.5	4.0	4.0	3.6	Construction
7	बीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	1.5	1.5	1.7	2.2	2.2	2.1	Electricity, gas and water-supply
एकूण—द्वितीय		34.2	32.4	35.7	36.8	39.2	38.2	Sub-Total—Secondary
8	परिवहन, वळणवळण आणि वखार—							Transport, storage and commu- nications—
8-1	रेल्वे	1.4	1.2	1.2	1.2	1.3	1.2	Railways
8-2	इतर साधनांने परिवहन आणि वखार	3.7	3.5	3.5	4.4	4.6	4.3	Transport by other means and storage
8-3	वळणवळण	1.3	1.1	1.7	2.1	2.2	2.1	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	13.4	13.4	14.3	14.4	14.9	14.9	Trade, hotels and restaurants
एकूण (८+९)		19.8	19.2	20.7	22.1	23.0	22.5	Total (8+9)
10	बँका आणि विमा उद्योग	4.2	4.5	4.3	6.7	7.2	6.8	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	3.2	3.0	2.9	2.9	2.9	2.6	Real estate and ownership of dwellings and business services
एकूण (१०+११)		7.4	7.5	7.2	9.6	10.1	9.4	Total (10+11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	3.0	3.1	4.2	4.0	4.4	4.0	Public Administration
13	इतर सेवा	7.0	6.3	5.6	5.2	5.2	4.6	Other Services
एकूण (१२+१३)		10.0	9.4	9.8	9.2	9.6	8.6	Total (12+13)
एकूण—तृतीय		37.2	36.1	37.7	40.9	42.7	40.5	Sub-Total—Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Net State Domestic Product

भाषार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

11. राज्य उत्पन्न/STATE INCOME

संख्या क्रमांक/TABLE No. 11-11

औद्योगिक गटानुसार झालेले राज्य उत्पन्नाचे १९७०-७१ च्या किमतीनुसार निदेशांक
Indices of State Income by Industrial Origin at Constant 1970-71 Prices

अनुक्रमांक Serial No.	वस्तु	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86	1986-87	1987-88	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	कृषि	100.0	139.2	143.8	145.0	117.8	160.4	Agriculture
2	वन उद्योग	100.0	73.1	87.2	80.9	65.7	59.6	Forestry and logging
3	मत्स्योद्योग	100.0	208.2	185.0	205.5	197.6	210.6	Fishing
4	खाणी	100.0	156.3	219.8	375.3	389.1	440.6	Mining and quarrying
	एकूण—प्राथमिक	100.0	137.9	142.9	145.3	119.0	159.6	Sub-Total—Primary
5	कारखाने—							Manufacturing—
5-1	नोंदणीकृत	100.0	123.2	175.1	226.7	247.3	274.8	Registered
5-2	इतर	100.0	114.6	155.1	177.3	188.9	218.1	Un-registered
6	बांधकाम	100.0	106.7	113.3	120.7	122.2	123.7	Construction
7	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	100.0	125.9	180.5	267.6	285.3	304.9	Electricity, gas and water-supply
	एकूण—द्वितीय	100.0	118.8	160.7	200.1	216.2	238.9	Sub-Total—Secondary
8	परिवहन, दळणवळण आणि वखार —							Transport, Storage and Communications —
8-1	रेल्वे	100.0	112.5	136.5	164.6	178.2	187.8	Railways
8-2	इतर साधने परिवहन आणि वखार.	100.0	120.6	146.1	221.0	234.7	248.6	Transport by other means and storage.
8-3	दळणवळण	100.0	109.9	204.4	312.8	334.9	355.4	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	100.0	124.8	163.4	199.6	208.4	237.3	Trade, hotels and restaurants
	एकूण (८+९)	100.0	122.2	160.9	208.4	219.3	243.5	Total (8+9)
10	बँका आणि विमा उद्योग	100.0	132.8	156.2	295.5	321.4	342.8	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा	100.0	117.1	138.3	164.6	170.7	177.0	Real estate and ownership of dwellings and business services.
	एकूण (१०+११)	100.0	126.0	148.5	239.1	256.4	271.3	Total (10+11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	100.0	131.6	222.5	253.7	279.8	289.1	Public administration
13	इतर सेवा	100.0	111.9	121.5	136.8	137.7	140.8	Other services
	एकूण (१२+१३)	100.0	117.7	151.2	171.2	179.5	184.4	Total (12+13)
	एकूण—तृतीय	100.0	121.8	155.8	204.5	216.0	233.2	Sub-Total—Tertiary
14	एकूण निम्न राज्य उत्पन्न	100.0	125.4	153.8	186.1	188.3	214.1	Net State Domestic Product
15	दरदोई राज्य उत्पन्न	100.0	112.2	122.2	133.1	132.3	147.9	Per capita State income

आस्तर.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

12. शेती:

१२.१. या विभागामध्ये जमिनीचा वापर, मुख्य पिके, त्यांचे उत्पादन, बागायत क्षेत्र, उत्पादनाचे निर्देशांक, मृदू संधारण, शेतीची यंत्रे व अवजारे व कृषी गणना या बाबींची माहिती दिली आहे.

१२.२. गाव पत्रकानुसार भौगोलिक क्षेत्र हे ग्राम अधिकाऱ्यांनी महमुलीच्या कामाकरिता गोळा केलेल्या खेड्यातील माहितीवरून गणना केलेले क्षेत्र होय. भारताच्या सर्व्हेयर-जनरल यांनी दिलेल्या एकूण क्षेत्रफळाची आकडेवारी व गाव पत्रकानुसार दिलेल्या एकूण क्षेत्रफळाची आकडेवारी यात फरक आढळून येतो, कारण पहिले क्षेत्र हे गटांची माहिती गोळा करून काढलेले असते, तर दुसरे गाव पत्रकावरून खेड्यातील क्षेत्रफळाची बेरीज करून काढलेले असते. या व्यतिरिक्त इमारती, रस्ते इत्यादीखालील क्षेत्रफळ भोजताना त्रिचारात घेण्यात येणाऱ्या गोष्टीही वेगवेगळ्या आहेत. "वने" यामध्ये प्रत्यक्ष वनाखालील असलेले सर्व क्षेत्र किंवा कोणत्याही वनविषयक कायद्यानुसार राज्य सरकारच्या किंवा खाजगी अधिपत्याखालील "वने" म्हणून वर्ग केलेले किंवा प्रशासकीय बाबीसाठी "वने" म्हणून गणले गेलेले क्षेत्र ह्याचा समावेश आहे. जर ह्यातील काही भाग वनव्याप्त नसेल, परंतु तो शेतीकरिता उपयोगात आणला जात असेल तर त्यानुसार त्या क्षेत्राला कसलेले किंवा न कसलेले क्षेत्र असे संबोधण्यात येते. "विगर-शेती वापराखाली असलेली जमीन" म्हणजे इमारती, रस्ते व रेल्वे याखालील जमीन किंवा पाण्याखालील उदा. नद्या, कालवे यांनी व्याप्त असलेली जमीन आणि शेती सोडून इतर उपयोगात आणलेली जमीन याचा समावेश होतो. पडिक आणि लागवडीस योग्य नसलेल्या जमिनीत सर्व पडिक व लागवडीस योग्य नसलेली म्हणजेच पवंत, वाळवंट इत्यादींचा समावेश होतो. जी जमीन अतिशय खर्ब केल्याशिवाय लागवडीखाली येऊ शकत नाही अशी जमीन, ती स्वतंत्र गटात असो किंवा लागवड केलेल्या जमिनीत असो, तिला लागवडीस योग्य नसलेले क्षेत्र असे संबोधले जाते. कायम कुरणे आणि इतर चराऊ जमीन मिळून सर्व चराऊ जमीन होते, मग त्यात कायम कुरणे असोत किंवा नसोत. वनक्षेत्रातील गावांचे क्षेत्र आणि चराऊ क्षेत्र यांचा या शीपाखाला समावेश होतो. कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रात समावेश नसलेल्या झाडेझुडपाखालील जमीन आणि अंत्राराया यांचा कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राव्यतिरिक्त इतर शेतीविषयक वापरासाठी असलेल्या एकूण "लागवडीलायक" जमिनीत समावेश होतो. काटेरी झाडाखालील जमीन, छपरकरिता वापराच्या गावताखालील जमीन, बांजूच्या झाडाखालील व इंधन म्हणून वापरण्यात येणाऱ्या वनराईखालील जमीन जिचा फळवागायत म्हणून समावेश होत नाही अशा जमिनीचा ह्यात समावेश होतो. "लागवडीलायक पड" जमिनीत एकूण लागवडीयोग्य उपलब्ध असलेली जमीन, जी सध्या वापरात असेल किंवा वापरात नसेल, परंतु जी एकदाच वापरली असेल, परंतु चालू वर्षी व गेल्या पांच किंवा जास्त वर्षात सतत कसली नसेल अशा जमिनीचा समावेश होतो. अशी जमीन पड जमीन किंवा झुडपानी व जंगलव्याप्त असेल जिचा कोणत्याही कामाकरिता उपयोग होऊ शकत नाही अशा जमिनीचा सारा ठरवलेला असेल किंवा नसेल आणि अशी जमीन स्वतंत्र गटात किंवा लागवड केलेल्या जमिनीत असेल. चालू वर्षी पडिक ठेवलेल्या लागवडीखालील जमिनीचा "चालू पड" मध्ये अंतर्भाव होतो. एखादे पेरणी केलेले क्षेत्र त्याच वर्षात दुसऱ्यांदा लागवडीखाली आणले नसेल तर ते "चालू पड" जमीन म्हणून गणले जाते. "इतर पड" जमिनीत लागवडीखाली असलेल्या परंतु कमीतकमी एक वर्षे व जास्तीत जास्त पांच वर्षे लागवडीखाली नसलेल्या सर्व जमिनींचा समावेश होतो. अशा जमिनी पडित ठेवण्यास खालीलपैकी एखादे कारण असू शकते.— (१) शेतकऱ्यांची हलाखीची आर्थिक परिस्थिती, (२) अपुरा पाणीपुरवठा, (३) हिवतापाचे हवामान, (४) गाळ व चिसल वाहून आणणाऱ्या नद्या व कालवे, (५) जमिनीची झीज, (६) कृषि उत्पादनाचा योग्य तो मोत्रदला न मिळणे. कसलेल्या

12. Agriculture :

12.1. In this section tables containing data on Land utilisation, principal crops and their production, area irrigated, agricultural implements and machinery and on agricultural census are given.

12.2. The Geographical area according to village papers is calculated from the village returns prepared by the village officials for revenue purposes. There is difference between the figures of total area according to the Surveyor-General of India and that according to the village papers, because the latter is calculated by totalling up areas of village returns while the former is calculated in blocks. Moreover, allowances made for areas covered by buildings, roads, etc. are different in two cases. Under 'Forests' are included all actually forested areas or lands classed or administered as forests under any legal enactment dealing with forests whether State owned or private. If any portion of such land is not actually wooded but put to some agricultural use, that portion is included under the appropriate heading of cultivated or uncultivated land. Land put to non-agricultural uses stands for all lands occupied by buildings, roads and railways or under water, e. g. rivers and canals and other lands put to uses other than for agricultural. *Barren and unculturable land* covers all barren and unculturable land like mountains, deserts etc. Land which cannot be brought under cultivation unless at a high cost, is classed as *unculturable*, whether such land is in isolated blocks or within cultivated holdings. *Permanent pastures* and other grazing land cover all grazing lands whether they are permanent pastures, and meadows or not. Village common and grazing lands within forest areas are included under this head. *Land under miscellaneous tree crops and groves* not included in the net area sown includes all cultivable land which is not included under net area sown but is put to some agricultural use. Land under casuarina trees, thatching grass, bamboo bushes and other groves for fuel etc. which are not included under 'orchards' are classed under this category. *Culturable waste* includes all lands available for cultivation whether or not taken up for cultivation or taken up for cultivation once but not cultivated during the current and last five years or more in succession. Such lands may be either fallow or covered with shrubs and jungles which are not put to any use. They may or may not be assessed and may lie in isolated blocks or within cultivated holdings. *Current fallows* comprise cropped areas which are kept fallow during the current year. If any seeding area is not cropped again in the same year, it is also treated as current fallow. *Other fallow land* includes all lands which were taken up for cultivation but are temporarily out of cultivation for a period of not less than one year and not more than five years. The reasons for keeping such lands fallow may be one of the followings (1) poverty of cultivators, (2) inadequate supply of water, (3) malarial climate, (4) silting of canals and rivers, (5) soil erosion and

निव्वळ क्षेत्रामध्ये निव्वळ लागवडीखाली असलेले क्षेत्र आणि फळांच्या बागा यांचामुद्धा समावेश होतो. एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेले क्षेत्र एकदाच मोजले जाते. एकूण लागवडीखालील क्षेत्रामध्ये एकूण पिकांखालील क्षेत्राचा समावेश होतो. एकूण पिकांखालील क्षेत्र आणि कसलेले निव्वळ क्षेत्र यामध्ये फरक असण्याचे कारण म्हणजे त्याच जमिनीत त्याच वर्षी त्याच किंवा इतर पिकांची एकापेक्षा जास्त वेळा लागवड करणे हे होय.

१२.३. निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्राची माहिती गावाच्या कागदपत्रावरून घेण्यात येते. अंदाजित उत्पादनाचे आकडे अंशतः "पीक कापणी सर्वेक्षणांच्या" निष्कर्षावरून व अंशतः "पैसेवारी" पद्धतीच्या माहितीवरून घेण्यात येतात. सुध्या पीक कापणी पाहण्या, तांदूळ, बाजरी, ज्वारी, गहू, नाचणी, हरभरा, तूर (अंशतः), ऊस, कापूस, भुईमूग व तंबाखू (सातारा, सांगली व कोल्हापूर जिल्ह्यात फक्त) ह्या पिकांसाठी घेण्यात येतात. जलसिंचनाच्या साधनांची गणना दर पाच वर्षांनी घेण्यात येते. मधल्या वर्षामध्ये नवीन सिंचनाकरिता बांधलेल्या विहिरी किंवा उपयोगात न येणाऱ्या जुन्या विहिरी यांची नोंद घेण्याच्या सूचना ग्राम अधिकाऱ्यांना दिलेल्या असतात. त्यामुळे पूर्वीच्या पंचवार्षिक गणनेतील विहिरींच्या संख्येची आकडेवारी अद्ययावत करणे शक्य होते. पिकांच्या उत्पादनाच्या मूळ आकडेवारीवरून उत्पादनातील कल काय आहे ह्याबद्दल निश्चित कल्पना करणे शक्य नाही. त्यासाठी कृषि विभागाने प्रमुख पिकांखालील कृषि उत्पादनांच्या निर्देशांकांची मालिका तयार केली आहे. उत्पादकता निर्देशांक म्हणजे उत्पादन निर्देशांकांचे क्षेत्र निर्देशांकांशी असलेले प्रमाण गुणिले शंभर असे होय. १९८२ व १९८७ च्या पंचवार्षिक मणुघन गणनेत गोळा केलेली शेतीची अवजारे, साधने ह्यांची आकडेवारी व कृषि गणनेत गोळा केलेली वहित जमिनीची संख्या व त्याखालील क्षेत्राची आकडेवारीही देण्यात आली आहे.

(6) unremunerative nature of farming. The net area sown consists of net area sown with crops and orchards, area sown more than once being counted only once. The gross cropped area represents the sum total of area under all crops. The difference between the total cropped area and net area sown is accounted for by the area sown more than once on the same land during the same year with the same or different crops.

12.3. The data about area under different crops are compiled from village records. The estimates of outturn are based partly on the results of crop cutting surveys and partly on 'paisewari method.' At present, crop cutting surveys are being conducted in respect of rice, bajri, jawar, wheat, ragi, gram, tur (partly), sugar-cane, cotton, groundnut and tobacco (Satara, Sangli and Kolhapur districts only). A census of irrigation sources, takes place after every five years. For any intermediate years the village officers are instructed to note the number of new irrigation wells constructed or old wells which have gone out of use and thus bring up-to-date the earlier quinquennial census figures of number of wells. Correct idea regarding trends in production cannot be obtained from the absolute figures on production of crops. To overcome this difficulty, a series of index numbers of agricultural production of principal crops are compiled by the Department of Agriculture. The productivity Index is the ratio of index of production to the index of area multiplied by 100. The data on agricultural machinery and implements presented is as enumerated in quinquennial Livestock Census, 1982 and 1987 and data on operational holdings and area operated as per Agricultural Census are presented.

तक्ता क्रमांक
TABLE No. 12.1

12. शेती/
तक्ता क्रमांक/
जमिनीचा बापर/
✓ 1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गाव पत्रकांनुसार) Geographical area by village papers	अंगलन्यास्त क्षेत्र Area under forest	लागवडीसाठी उपलब्ध नसलेली जमीन Not available for cultivation		एकूण Total 5+6=7	इतर Other कायम गुरवरेण व इतर कुरणे Permanent pastures and other grazing land
				बिगरशेती बापरा- खाली असलेली जमीन Land put to non-agricul- tural uses	नापीक व जागवडीखाली नसलेली जमीन Barren and uncultivated land		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बुध्मुंबई	380	15	211	73	284	6
2	ठाणे	9,337	3,582	607	816	1,423	870
3	रायगड	6,869	1,636	463	1,285	1,748	403
4	रत्नागिरी	8,165	57	129	2,301	2,430	135
5	सिंधुदुर्ग	5,039	343	205	997	1,202	1
6	नाशिक	15,633	3,386	142	1,810	1,952	236
7	धुळे	14,380	5,512	201	563	764	493
8	जळगांव	11,640	1,645	133	813	946	594
9	अहमदनगर	17,020	1,777	124	1,454	1,578	411
10	पुणे	15,620	1,837	478	1,626	2,104	892
11	सातारा	10,582	1,467	268	1,184	1,452	815
12	सांगली	8,610	513	322	437	759	188
13	सोलापूर	15,010	376	50	613	663	695
14	कोल्हापूर	7,763	1,481	341	429	770	407
15	औरंगाबाद	10,077	784	546	187	733	443
16	जालना	7,726	53	264	97	361	285
17	परभणी	10,972	376	302	179	481	361
18	बीड	11,169	258	397	183	580	394
19	नांदेड	10,331	828	346	164	510	636
20	उस्मानाबाद	7,352	10	137	82	219	175
21	लातूर	6,675	16	142	84	226	209
22	बुलढाणा	9,671	1,175	361	263	624	450
23	अकोला	10,560	708	503	227	730	624
24	अमरावती	12,217	3,256	397	182	579	626
25	यंभतमाळ	13,519	2,649	410	420	830	661
26	बर्धा	6,289	693	434	60	494	402
27	नागपूर	9,864	1,822	721	133	854	1,065
28	भंडारा	9,279	2,743	930	181	1,111	1,429
29	चंद्रपूर	10,918	3,841	791	221	1,012	639
30	गडचिरोली	14,916	11,154	457	134	591	833
महाराष्ट्र राज्य		3,07,583	54,093	10,812	17,198	28,010	15,378

टीप.—आकडे अस्थायी आहेत./

आधार :—कृषि संचालनालय महाराष्ट्र शासन, पुणे.

AGRICULTURE

TABLE No. 12.1

Land Utilisation

(क्षेत्र संघर्ष हेक्टरत)
(Area in hundred hectares)

लागवडीसाली नसलेली (पड व्यतिरिक्त जमीन) uncultivated excluding fallow land			पड जमीन Fallow land			लागवडी- सालील निव्वळ क्षेत्र	एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेले क्षेत्र	लागवडी- सालील एकूण क्षेत्र	District
झाडेसुद्धा- सालील जमीन व आंबराया	लागवडीलायक पड	एकूण 8+9+10 =11.	चालू पड	इतर पड	एकूण 12+13 =14.				
Land under miscellaneous tree crops and groves	Culturable waste	Total	Current fallows	Other fallows	Total	Net area sown	Area sown more than once	Gross cropped area	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
..	7	13	..	6	6	62	..	62	Greater Bombay
59	408	1,337	110	109	219	2,676	157	2,833	Thane
248	381	1,032	191	407	598	1,855	294	2,149	Raigad
67	1,481	1,683	298	1,412	1,710	22,85			Ratnagiri
119	1,683	1,803	11	622	633	1,058	280	3,623	Sindhudurg
19	195	450	542	303	845	9,000	667	9,667	Nashik
14	53	560	45	141	186	7,358	487	7,845	Dhule
5	60	659	205	97	302	8,088	1,644	9,732	Jalgaon
..	133	544	799	833	1,632	11,489	1,385	12,874	Ahmednagar
12	397	1,301	166	264	430	9,946	1,520	11,466	Pune
68	412	1,295	147	482	629	5,739	1,556	7,295	Satara
151	62	401	541	608	1,149	5,788	607	6,395	Sangli
53	418	1,166	695	905	1,580	11,227	893	12,120	Solapur
45	477	929	244	289	533	4,050	531	4,581	Kolhapur
54	137	634	291	465	756	7,170			Aurangabad
95	259	639	790	79	869	5,804	980	13,954	Jalna
38	385	784	458	497	955	8,376	2,574	10,950	Parbhani
17	475	886	843	435	1,278	8,167	684	8,851	Beed
52	316	1,004	470	149	619	7,370	688	8,058	Nanded
4	402	581	467	416	883	5,659			Osmanabad
102	384	695	276	220	496	5,242	2,342	13,243	Latur
11	146	607	103	312	415	6,850	871	7,721	Buldana
14	79	717	166	121	287	8,118	598	8,716	Akola
82	118	816	167	187	354	7,202	465	7,667	Amravati
135	250	1,046	227	286	513	8,481	274	8,755	Yavatmal
87	134	623	76	43	119	4,360	293	4,653	Wardha
43	171	1,279	266	168	434	5,475	601	6,076	Nagpur
94	276	1,799	214	101	315	3,311	1,306	4,617	Bhandara
90	339	1,068	165	123	288	4,709			Chandrapur
26	235	1,094	114	70	184	1,893	805	7,407	Gadchiroli
1,804	10,273	27,455	9,067	10,150	19,217	1,78,808	22,502	2,01,310	Maharashtra State

Figures are provisional.

Source - Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.2

प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र आणि त्यांचे उत्पादन
Area and Outturn of Principal Crops

(1987-88)

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात व उत्पादन शंभर टनात वर हेक्टरी उत्पादन किलोग्रॅम मध्ये)
(Area in '00' hectares and outturn in '00' tonnes, yield per hect. in Kg.)

क्रमक्रमांक Serial No.	जिल्हा	तांदूळ Rice			गहू Wheat			ज्वारी Jowar			बाजरी Bajri			District
		क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मंबई	Greater Bombay
2	ठाणे	Thane
3	रायगड	1,499	3,076	2,052	Raigad
4	रत्नागिरी	770	1,579	2,051	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	815	1,481	1,817	Sindhudurg
6	नाशिक	362	313	865	763	635	832	877	563	642	3,620	1,856	513	Nashik
7	धुळे	248	126	508	267	235	880	1,633	1,388	850	1,615	953	590	Dhule
8	जळगांव	66	52	788	488	481	986	2,994	4,448	1,486	1,307	1,658	1,269	Jaigaon
9	अहमदनगर	63	81	1,286	458	481	1,050	6,044	3,130	518	3,155	683	216	Ahmednagar
10	पुणे	558	723	1,296	473	574	1,214	5,455	3,067	562	1,686	589	349	Pune
11	सातारा	370	659	1,781	221	235	1,063	2,523	2,593	1,028	1,195	499	418	Satara
12	सांगली	158	297	1,880	175	166	949	2,641	2,816	1,066	879	288	328	Sangli
13	सोलापूर	26	21	808	363	348	959	7,695	3,652	475	258	64	248	Solapur
14	कोल्हापूर	973	1,872	1,924	178	236	1,326	532	1,028	1,932	2	1	500	Kolhapur
15	औरंगाबाद	25	11	440	240	204	850	3,150	2,393	760	1,798	1,067	593	Aurangabad
16	जालना	27	10	370	297	277	933	2,245	1,854	826	577	427	740	Jalna
17	परभणी	231	149	645	454	344	758	3,761	3,110	827	103	59	573	Parbhani
18	बीद	65	27	415	213	180	845	3,766	3,070	815	1,428	668	468	Beed
19	नांदेड	259	95	367	204	150	735	3,083	3,567	1,157	7	2	286	Nanded
20	उस्मानाबाद	108	47	435	134	111	828	3,252	2,470	760	80	63	788	Osmanabad
21	लातूर	216	78	361	154	151	981	2,498	2,909	1,167	108	38	352	Latur
22	बुलढाणा	27	13	481	74	55	743	2,286	3,634	1,590	132	69	523	Buldhana
23	अकोला	71	41	577	260	212	815	3,002	4,592	1,530	43	25	581	Akola
24	अमरावती	130	77	592	322	253	786	1,946	2,492	1,281	40	18	450	Amravati
25	यवतमाळ	82	42	512	124	98	790	2,268	3,037	1,339	102	64	627	Yavatmal
26	वर्धा	78	19	244	217	148	682	1,107	1,047	946	8	3	375	Wardha
27	नागपूर	363	317	873	571	405	709	1,835	1,544	841	6	2	333	Nagpur
28	भंडारा	1,944	968	498	352	167	474	264	101	383	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,362	1,058	777	271	157	579	1,543	856	555	Chandrapur
30	गडचिरोली	1,285	1,062	826	54	31	574	233	158	678	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		13,698	17,128	1,250	7,327	6,334	864	66,628	59,519	893	18,149	9,096	501	Maharashtra State

तबता क्रमांक/TABLE No. 12:2 —Contd.

A-2313-76

Serial No.	अनु क्रमांक	जिल्हा	नाचणी Ragi			मका Maize			बाली Barley			इतर तृणधान्ये Other cereals			District
			क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	
(1)	(2)		(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)
1	बहुमुंबई	Greater Bombay
2	ठाणे	..	212	187	882	3	2	667	120	60	500	Thane
3	रयगड	..	240	209	871	1	1	1,000	75	38	507	Raigad
4	रत्नागिरी	..	374	437	1,168	2	2	1,000	228	102	447	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	101	116	1,149	33	17	515	Sindhudurg
6	नाशिक	..	436	315	722	74	62	838	247	134	543	Nashik
7	धुळे	..	116	140	1,207	175	517	2,954	312	190	609	Dhule
8	जळगाव	11	10	909	17	13	765	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	42	34	810	48	44	917	30	34	1,133	46	31	674	Ahmednagar
10	पुणे	..	125	100	800	41	46	1,122	97	60	619	Pune
11	सातारा	..	140	124	886	26	27	1,038	43	22	512	Satara
12	सांगली	..	11	10	909	131	132	1,008	54	30	556	Sangli
13	सोलापूर	206	167	811	20	14	700	Solapur
14	कोल्हापूर	..	341	420	1,232	38	63	1,658	106	53	500	Kolhapur
15	औरंगाबाद	73	16	219	58	41	707	Aurangabad
16	जालना	27	22	815	Jalna
17	परभणी	10	11	1,100	14	9	643	Parbhani
18	बीड	14	16	1,143	9	4	445	35	26	743	Beed
19	नांदेड	5	6	1,200	9	3	333	Nanded
20	उस्मानाबाद	9	9	1,000	30	31	1,033	123	70	569	Osmanabad
21	लातूर	8	7	875	15	16	1,066	62	38	613	Latur
22	बुलढाणा	21	11	524	Buldhana
23	अकोला	6	4	667	18	13	722	Akola
24	अमरावती	7	3	429	111	52	468	Amravati
25	यवतमाळ	4	2	500	2	1	500	Yavatmal
26	वर्धा	Wardha
27	नागपूर	1	1	Nagpur
28	भंडारा	41	14	341	Bhandara
29	चंद्रपूर	3	2	667	22	9	409	Chandrapur
30	गडचिरोली	21	18	857	23	10	435	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	..	2,138	2,092	978	965	1,200	1,244	84	85	1,012	1,917	1,050	548	Maharashtra State

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12-2-Contd.

संक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	एकूण तुषधान्ये Total Cereals			हिरभरा Gram			तुर Tur.			हतर कडधान्ये Other Pulses			District (2)
		क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per heot.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per heot.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per heot.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per heot.	
(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(2)
1	बृहन्मंबई	Greater Bombay
2	ठाणे	1,852	3,083	1,665	26	9	346	43	15	349	99	49	495	Thane
3	रायगड	1,815	3,324	1,831	18	7	389	18	8	444	98	36	367	Raigad
4	रत्नागिरी	1,374	2,120	1,543	4	1	250	70	26	371	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	949	1,614	1,701	53	16	302	Sindhudurg
6	नाशिक	6,379	3,878	608	374	132	353	63	40	635	664	204	307	Nashik
7	धुळे	4,366	3,549	813	228	126	553	129	82	636	1132	433	383	Dhule
8	जळगांव	4,883	6,662	1,364	319	177	555	156	99	635	1318	627	476	Jalgaon
9	अहमदनगर	9,886	4,518	457	387	184	475	108	32	296	323	70	217	Ahmednagar
10	पुणे	8,435	5,159	612	325	161	495	30	13	433	446	113	253	Pune
11	सातारा	4,518	4,159	921	214	89	416	81	28	346	552	174	315	Satara
12	सांगली	4,049	3,739	923	265	100	377	114	40	351	502	139	277	Sangli
13	सोलापूर	8,568	4,266	498	314	176	561	198	73	369	366	89	243	Solapur
14	कोल्हापूर	2,170	3,673	1,693	96	57	594	51	18	353	137	44	321	Kolhapur
15	औरंगाबाद	5,344	3,732	698	349	141	404	293	126	430	646	279	432	Aurangabad
16	जालना	3,173	2,590	816	109	44	404	306	190	621	1076	443	412	Jalna
17	परभणी	4,573	3,682	805	376	137	364	595	425	714	1573	649	413	Parbhani
18	बीड	5,530	3,991	722	208	91	438	424	188	443	666	261	392	Beed
19	नांदेड	3,567	3,823	1,072	156	48	308	417	371	890	592	291	492	Nanded
20	उस्मानाबाद	3,736	2,801	750	341	134	393	527	297	564	485	277	571	Osmanabad
21	लातूर	3,056	3,237	1,059	212	83	392	570	358	628	685	405	591	Latur
22	बुलढाणा	2,540	3,782	1,489	168	56	333	469	375	800	1133	383	338	Buldhana
23	अकोला	3,400	4,887	1,437	267	101	378	673	622	924	1348	611	453	Akola
24	अमरावती	2,556	2,895	1,133	207	63	304	674	620	920	796	225	283	Amravati
25	यवतमाळ	2,582	3,244	1,256	72	22	306	742	562	757	685	251	366	Yavatmal
26	वर्धा	1,410	1,217	863	79	28	354	336	359	1,068	204	74	363	Wardha
27	नागपूर	2,777	2,288	817	214	54	252	500	232	464	260	75	288	Nagpur
28	भंडारा	3,601	1,250	481	151	33	219	80	55	688	243	72	296	Bhandara
29	चंद्रपूर	3,201	2,082	650	88	22	250	181	112	619	549	138	243	Chandrapur
30	गडचिरोली	1,616	1,279	791	34	10	294	7	5	714	219	55	251	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,10,906	96,504	870	5,597	2,285	408	7,789	5,346	686	16,940	6,509	384	Maharashtra State

तबला क्रमांक/TABLE No. 12-2 — Contd. ■

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	✓ एकूण कडधान्ये Total Pulses			✓ एकूण अन्नधान्ये Total Foodgrains			✓ ऊस (गुळ) Sugarcane (gur)			मिरची Chillies		District (2)	
		क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn		
(1)	(2)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(2)
1	बुध्मबई	Greater Bombay
2	ठाणे	7	4	571	Thane
3	रायगड	6	6	1,000	Raigad
4	रत्नागिरी	4	4	1,000	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	5	5	1,000	Sindhudurg
6	नाशिक	35	32	914	Nasik
7	धुळे	72	60	833	Dhule
8	जळगाव	47	50	1,064	Jalgaon
9	अहमदनगर	34	38	1,118	Ahmednagar
10	पुणे	51	46	902	Pune
11	सातारा	21	18	857	Satara
12	सांगली	57	45	789	Sangli
13	सोलापूर	37	29	784	Solapur
14	कोल्हापूर	78	20	256	Kolhapur
15	औरंगाबाद	39	17	436	Aurangabad
16	जालना	35	15	429	Jalna
17	परभणी	30	17	567	Parbhani
18	बीड	24	12	500	Beed
19	नांदेड	152	50	329	Nanded
20	उस्मानाबाद	39	15	385	Osmanabad
21	लातूर	45	295	400	Latur
22	बुलढाणा	9	61	6,778	Buldhana
23	अकोला	40	18	450	Akola
24	अमरावती	27	13	481	Amravati
25	यवतमाळ	64	66	1,031	Yavatmal
26	वर्धा	37	21	568	Wardha
27	नागपूर	17	8	471	Nagpur
28	भंडारा	255	29	114	Bhandara
29	चंद्रपूर	44	18	409	Chandrapur
30	गडचिरोली	52	18	346	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	30,326	14,140	466	1,41,232	1,10,644	783	2,919	27,208	9,323	1,411	711	504	Maharashtra State

टिप :- ऊसाचे उत्पादन गुळास व कापसाचे उत्पादन गासड्यांचा स्वरूपात आहे.
 Note :- Outturn of Sugarcane is in terms of gur and that of Cotton is in terms of Lint.

तबक्ता क्रमांक/TABLE No. 12-2—contd.

Serial No.	जिल्हा	कापूस Cotton			भरंग Groundnut			तीळ Sesamum			मोहरी, राई आणि जैवस Rape, mustard and linseed			District
		क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टर Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टर Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टर Yield per hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टर Yield per hect.	
(1)	(2)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(2)
1	बुलढाना	Greater Bombay
2	ठाणे	5	5	1,000	18	5	278	Thane
3	रायगड	3	3	1,000	33	9	273	Raigad
4	रत्नागिरी	4	6	1,500	78	22	282	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	31	50	1,613	4	1	250	Sindhudurg
6	नाशिक	133	343	251	732	9	5	556	Nashik
7	धुळे	75	897	615	686	117	44	376	1	1	1,000	Dhule
8	जळगाव	111	607	471	776	215	81	377	Jalgaon
9	अहमदनगर	250	149	190	1,275	22	2	91	30	11	367	Ahmadnagar
10	पुणे	*	489	595	1,217	56	6	107	6	2	333	Pune
11	सातारा	250	740	970	1,311	1	*	..	1	*	..	Satara
12	सांगली	222	570	523	918	1	*	..	Sangli
13	सोलापूर	241	342	550	1,608	28	3	107	27	10	370	Solapur
14	कोल्हापूर	333	707	402	569	Kolhapur
15	औरंगाबाद	93	127	57	449	33	9	273	230	69	300	Aurangabad
16	जालना	151	74	50	676	24	5	208	79	24	304	Jalna
17	परभणी	103	246	313	1,272	75	21	280	225	45	200	Parbhani
18	बीड	128	142	136	958	70	18	257	260	67	258	Beed
19	नांदेड	120	152	125	822	81	18	222	35	11	314	Nanded
20	उस्मानाबाद	161	180	1,118	66	20	303	209	51	244	Osmanabad
21	लातूर	108	302	191	632	97	29	299	131	32	244	Latur
22	बुलढाना	85	134	89	664	128	37	289	2	1	500	Buldhana
23	अकोला	103	84	64	762	110	31	282	27	8	296	Akola
24	अमरावती	76	273	174	637	109	34	312	51	20	392	Amravati
25	यवतमाळ	98	127	83	654	137	34	248	33	12	364	Yavatmal
26	वर्धा	98	138	107	775	210	65	295	78	24	308	Wardha
27	नागपूर	104	219	158	721	212	51	241	279	75	269	Nagpur
28	भंडारा	20	18	900	21	5	238	214	37	173	Bhandara
29	चंद्रपूर	90	7	6	857	491	68	138	266	57	214	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	1	1,000	103	24	233	37	9	243	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	100	7,094	6,983	984	2,558	647	253	2,222	566	255	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE NO. 12-2 - contd.

A-2313-77.

क्रमांक Serial No.	जिल्हा	एरंडी Castorseed			तेंबाळू Tobacco			जिल्हा District
		क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टर उत्पादन yield per Hect.	क्षेत्र Area	उत्पादन Outturn	दर हेक्टर उत्पादन Yield per Hect.	
(1)	(2)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(2)
1	वृहन्मवई	Greater Bombay
2	ठाणे	Thane
3	रायगड	Raigad
4	रत्नागिरी	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	..	*	Nashik
7	धुळे	2	*	Dhule
8	जळगांव	1	*	Jalgaon
9	अहमदनगर	1	1	1	1,000	Ahmadnagar
10	पुणे	Pune
11	सातारा	..	*	..	1	1	1,000	Satara
12	सांगली	1	*	..	48	45	938	Sangli
13	सोलापूर	2	2	1	500	Solapur
14	कोल्हापूर	48	45	938	Kolhapur
15	औरंगाबाद	4	2	500	Aurangabad
16	जालना	2	1	5,00	Jalna
17	परभणी	5	2	400	Parbhani
18	बीड	2	1	500	2	2	1,000	Beed
19	नांदेड	8	2	250	Nanded
20	उस्मानाबाद	6	3	500	2	2	1,000	Osmanabad
21	लातूर	5	4	800	Latur
22	बुलढाणा	1	*	Buldhaga
23	अकोला	1	1	1,000	Akola
24	अमरावती	1	*	Amravati
25	यवतमाळ	Yavatmal
26	वर्धा	Wardha
27	नागपूर	1	*	..	3	2	667	Nagpur
28	भंडारा	1	*	Bhandara
29	चंद्रपूर	2	*	..	5	4	800	Chandrapur
30	गडचिरोली	2	1	500	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		48	17	354	112	103	920	Maharashtra State

टीप.— * उत्पादन शंभर टनापेक्षा कमी

Note.— Production less than hundred tonnes.

आधार.— कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.— Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती/AGRICULTURE

सक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.3

जास्त उत्पादित पिकांच्या प्रकारानुसार क्षेत्र व दर हेक्टरी सरासरी उत्पादन
Area and average yield per hectare of High yielding varieties Crops.

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात. प्रति हेक्टरी सरासरी उत्पादन किलोत)
(Area in '00 hectares. yield Rate in Kg. hectare)

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष Year	तांदूळ (खरीप) Rice (Kharif)						गहू Wheat						बाजरी Bajra			ज्वारी (खरीप) Jowar (Kharif)								
		क्षेत्र Area		सरासरी उत्पादन Yield Rate		जास्त उत्पादन जास्त उत्पादन		क्षेत्र Area		सरासरी उत्पादन Yield Rate		जास्त उत्पादन जास्त उत्पादन		क्षेत्र Area		सरासरी उत्पादन Yield Rate		क्षेत्र Area		सरासरी उत्पादन Yield Rate		जास्त उत्पादन जास्त उत्पादन			
(1)	(2)	एकूण देणाऱ्या जाती Total H.Y.V. %		एकूण देणाऱ्या जाती टक्केवारी Total H.Y.V. %		एकूण देणाऱ्या जाती टक्केवारी Total H.Y.V. %		एकूण देणाऱ्या जाती टक्केवारी Total H.Y.V. %		एकूण देणाऱ्या जाती टक्केवारी Total H.Y.V. %		एकूण देणाऱ्या जाती टक्केवारी Total H.Y.V. %		एकूण देणाऱ्या जाती टक्केवारी Total H.Y.V. %		एकूण देणाऱ्या जाती टक्केवारी Total H.Y.V. %		एकूण देणाऱ्या जाती टक्केवारी Total H.Y.V. %		एकूण देणाऱ्या जाती टक्केवारी Total H.Y.V. %					
		(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
1	1985-86	15,155	10,440	68.9	1,407	1,662	118.1	8,815	6,362	72.2	731	839	114.8	17,028	10,081	59.2	246	298	121.1	28,804	21,944	76.2	921	1,073	116.5
2	1986-87	15,028	10,359	68.9	1,138	1,373	120.7	7,355	5,063	68.8	729	857	117.6	17,337	10,408	60.0	268	309	115.3	28,693	23,377	81.5	736	879	119.4
3	1987-88	13,435	8,895	66.2	1,236	1,374	111.16	7,327	6,107	83.3	864	924	106.9	18,149	11,532	63.5	501	614	122.67	29,733	23,700	79.7	1,308	1,423	108.7

टिप :—एच. वाय. व्ही—अधिक उत्पन्न देणाऱ्या जाती.
Note.—H.Y.V.—High Yielding Varieties.

साधर.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन पुणे.
Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.4

भारतातील राज्यवार प्रमुख पिकांचे सरासरी उत्पादन
Average yield of important crops in India by States.

सरासरी उत्पन्न प्रती हेक्टर किलोमध्ये / Average yield in kg. per hectare
(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	राज्य / केंद्र शासित प्रदेश (2)	तांदूळ Rice (3)	ज्वारी Jowar (4)	बाजरी Bajra (5)	मका Maize (6)	नाचणी Ragi (7)	गहू Wheat (8)	बाली Barely (9)	हरभरा Gram (10)	उस Sugarcane (Cane) (11)	बटाटा Potato (12)	कापूस Cotton (Lint) (13)	States/U. T. (2)
१	आंध्र प्रदेश	2,264	656	524	1,636	920	356	..	346	68,573	9,714	153	Andhra Pradesh
२	आसाम	1,163	617	..	1,076	..	444	43,583	6,089	69	Assam
३	अरुणाचल प्रदेश	1,078	1,167	..	3,286	6,900	1,500	Arunachal Pradesh
४	बिहार	908	466	481	1,091	505	1,435	735	754	38,008	10,650	600	Bihar
५	गुजरात	806	238	440	337	395	1,825	1,015	559	74,392	21,053	70	Gujrat
६	गोवा, दमण व दीव	2,100	..	2,000	..	750	47,059	Goa, Daman and Diu.
७	हरियाणा	2,323	109	232	846	..	2,808	1,571	330	36,901	15,606	281	Haryana
८	हिमाचल प्रदेश	877	1,383	229	937	935	132	7,179	1,812	..	Himachal Pradesh
९	जम्मू व काश्मिर	1,599	1,000	242	1,018	..	889	531	385	23,000	3,529	500	Jammu and Kashmir
१०	कर्नाटक	1,817	601	547	2,439	1,101	510	..	419	86,095	10,949	200	Karnataka
११	केरळ	1,720	500	..	929	778	54,077	..	246	Kerala
१२	मध्य प्रदेश	870	921	706	1,034	267	1,220	948	656	35,386	11,272	94	Madhya Pradesh
१३	महाराष्ट्र	1,250	893	501	1,244	978	864	1,012	408	85,562	5,111	100	Maharashtra
१४	मणिपूर	1,887	3,121	27,577	8,360	..	Manipur
१५	मेघालय	910	1,047	..	1,396	..	800	40,000	7,775	101	Meghalaya
१६	मिझोरम	1,014	929	3,000	5,000	250	Mizoram
१७	नागालंड	702	422	32,121	2,778	..	Nagaland
१८	ओरिसा	861	793	800	1,034	774	1,770	..	562	71,489	9,867	242	Orissa
१९	पंजाब	3,163	1,000	1,000	1,564	..	3,540	2,282	435	55,000	19,249	509	Punjab
२०	राजस्थान	826	248	130	373	..	1,897	1,556	601	38,320	8,550	108	Rajasthan
२१	सिक्कीम	1,152	1,260	1,020	1,580	1,375	5,200	..	Sikkim
२२	तामिळनाडू	2,786	1,006	1,027	1,537	1,658	1,000	..	633	1,04,923	22,169	334	Tamil Nadu
२३	त्रिपुरा	1,598	1,594	..	571	38,158	16,714	200	Tripura
२४	उत्तर प्रदेश	1,357	751	781	875	719	1,974	1,485	754	51,660	19,330	181	Uttar Pradesh
२५	पश्चिम बंगाल	1,693	600	1,000	1,851	712	1,801	1,114	615	62,864	21,026	333	West Bengal
२६	अंदमान व निकोबार	2,331	6,000	Andaman & Nikobar
२७	दादरा व. नगरहवेली	1,673	857	1,520	2,000	..	500	Dadra & Nagarhaveli
२८	दिल्ली	3,059	437	625	2,874	2,000	1,000	..	6,500	..	Delhi
२९	पॉण्डिचेरी	2,155	..	2,500	..	2,600	1,38,171	..	600	Pondichery
	भारत	1,473	757	378	1,016	1,014	1,995	1,388	624	59,850	15,975	169	All India

साधार—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Director of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

१२. शेती/AGRICULTURE

संख्या क्रमांक/TABLE No. 12.5

आकारवर्गप्रमाणे वहीत धारण जमिनीच्या संख्या/कृषि गणना
Number of operational holding by size groups Agricultural Census
(1985-86)

(आकडे शंभरात/Figures in '00)

अनु- क्रमांक	जिल्हा	सीमांतिक (एक हेक्टर पर्यंत)	अल्पधारक (१ ते २ हे.)	निम्न मध्यम (२ ते ४ हे.)	मध्यम (४ ते १० हे.)	सोढे (१० हेक्टरा- पेक्षा जास्त)	एकूण	वहीतधारण जमिनीचे क्षेत्र (हेक्टरात)	District
Serial No.		Marginal (up to 1 Hectare)	Small (1 to 2 Hectare)	Semi- medium (2 to 4 Hectare)	Medium (4 to 10 Hectare)	Large (More than 10 Hectare)	Total	Average size of operational holdings (in hectare)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	बृहन्मंबई	संख्या 8	1	9	..	No. Greater Bombay
		क्षेत्र 4	2	1	7	0.71 Area	
2	ठाणे	संख्या 1,094	469	344	234	56	2,196	..	No. Thane
		क्षेत्र 522	587	878	1,370	905	4,262	1.94 Area	
3	रायगड	संख्या 1,301	434	295	166	37	2,233	..	No. Raigad
		क्षेत्र 548	617	816	991	640	3,612	1.62 Area	
4	रत्नागिरी	संख्या 1,384	498	479	428	121	2,911	..	No. Ratnagiri
		क्षेत्र 531	726	1,437	2,621	2,013	7,328	2.52 Area	
5	सिंधुदुर्ग	संख्या 1,142	269	227	180	60	1,878	..	No. Sindhudurg
		क्षेत्र 372	395	669	1,100	1,332	3,868	2.06 Area	
6	नाशिक	संख्या 857	867	981	705	136	3,545	..	No. Nashik
		क्षेत्र 440	1,268	2,694	4,130	2,028	10,561	2.98 Area	
7	धुळे	संख्या 544	891	785	457	55	2,733	..	No. Dhule
		क्षेत्र 339	1,305	2,133	2,645	977	7,399	2.71 Area	
8	जळगांव	संख्या 776	1,071	859	517	63	3,287	..	No. Jalgaon
		क्षेत्र 453	1,556	2,429	2,990	1,065	8,494	2.58 Area	
9	अहमदनगर	संख्या 1,320	1,368	1,377	719	221	4,906	..	No. Ahmadnagar
		क्षेत्र 869	2,402	4,142	4,180	2,045	13,638	2.78 Area	
10	पुणे	संख्या 1,463	991	987	692	165	4,297	..	No. Pune
		क्षेत्र 699	1,438	2,665	4,186	2,522	11,510	2.68 Area	
11	सातारा	संख्या 2,682	1,190	798	344	47	5,062	..	No. Satara
		क्षेत्र 1,163	1,760	2,259	2,004	924	8,110	1.60 Area	
12	सांगली	संख्या 1,499	753	659	376	84	3,371	..	No. Sangli
		क्षेत्र 740	1,129	1,825	2,205	1,218	7,117	2.11 Area	
13	सोलापूर	संख्या 579	790	993	845	235	3,442	..	No. Solapur
		क्षेत्र 321	1,183	2,664	5,068	3,484	12,720	3.70 Area	
14	कोल्हापूर	संख्या 2,552	771	486	200	28	4,037	..	No. Kolhapur
		क्षेत्र 1,006	1,097	1,321	1,130	587	5,140	1.27 Area	
15	औरंगाबाद	संख्या 558	812	860	500	66	2,797	..	No. Aurangabad
		क्षेत्र 327	1,181	2,338	2,906	895	7,647	2.73 Area	
16	जालना	संख्या 381	625	658	483	66	2,213	..	No. Jalna
		क्षेत्र 240	935	1,830	2,840	998	6,845	3.09 Area	
17	परभणी	संख्या 509	853	944	683	79	3,067	..	No. Parbhani
		क्षेत्र 313	1,267	2,632	3,990	1,034	9,236	3.01 Area	
18	बीड	संख्या 756	832	850	630	97	3,164	..	No. Beed
		क्षेत्र 424	1,235	2,417	3,658	1,624	9,359	2.96 Area	
19	नांदेड	संख्या 650	783	958	646	62	3,099	..	No. Nanded
		क्षेत्र 469	1,507	2,898	3,678	809	9,362	3.02 Area	
20	उस्मानाबाद	संख्या 267	387	552	512	109	1,828	..	No. Osmanabad
		क्षेत्र 155	685	1,537	3,102	1,517	6,996	3.83 Area	
21	लातूर	संख्या 245	468	569	482	92	1,857	..	No. Latur
		क्षेत्र 157	686	1,603	2,907	1,255	6,608	3.56 Area	
22	बुलढाणा	संख्या 466	719	657	474	91	2,406	..	No. Buldhana
		क्षेत्र 291	1,038	1,791	2,776	1,236	7,131	2.96 Area	
23	अकोला	संख्या 376	753	698	534	116	2,477	..	No. Akola
		क्षेत्र 301	1,120	1,965	3,172	1,644	8,202	3.31 Area	
24	अमरावती	संख्या 584	876	701	454	85	2,700	..	No. Amravati
		क्षेत्र 370	1,206	1,830	2,723	1,357	7,487	2.77 Area	
25	यवतमाळ	संख्या 83	698	841	646	131	2,398	..	No. Yavatmal
		क्षेत्र 57	1,040	2,307	3,822	1,984	9,210	3.84 Area	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.5

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)	
26	वर्धा	संख्या	159	478	419	321	53	1,429	.. No.	Wardha
		क्षेत्र	124	554	1,176	1,911	742	4,507	3.15	Area
27	नागपूर	संख्या	318	590	563	424	68	1,963	.. No.	Nagpur
		क्षेत्र	208	868	1,579	2,473	1,057	6,185	3.14	Area
28	भंडारा	संख्या	1,479	719	421	184	21	2,823	.. No.	Bhandara
		क्षेत्र	699	1,006	1,151	1,048	299	4,203	1.49	Area
29	चंद्रपूर	संख्या	466	433	474	346	60	1,780	.. No.	Chandrapur
		क्षेत्र	264	626	1,294	2,039	856	5,079	2.85	Area
30	गडचिरोली	संख्या	271	266	234	121	18	911	.. No.	Gadchiroli
		क्षेत्र	143	383	631	703	263	2,123	2.33	Area
	महाराष्ट्र राज्य	संख्या	24,771	20,654	19,669	13,303	2,422	80,819	.. No.	Maharashtra State
		क्षेत्र	12,548	30,802	54,913	78,370	37,311	2,13,944	2.65	Area

टीप.—आकडे अस्थायी आहेत. / Note:—figures are provisional.

आकडे संक्षिप्तात असल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत. / Total do not tally due to rounding.

वाद्यार.—कृषी गणना १९८५-१९८६. / Source:—Agricultural Census 1985-86.

12. शेती/AGRICULTURE

तपितर क्रमरक/TABLE No. 12.6

प्रकररनुसर एकूण वहीतधररण जमिनीच्या संख्या व क्षेत्र
Number and area of operational holdings by Tenure and by size groups
(1985-86)

सं- क्रमांक Serial No.	आकारमान क्षेत्र Size class in hectare	व्यक्तीगत धरण Individual holdings		समाईक धरणे Joint holdings		संस्था धरणे Institutional Holdings		एकूण धरणे Total Holdings	
		संख्या Number	क्षेत्र Area	संख्या Number	क्षेत्र Area	संख्या Number	क्षेत्र Area	संख्या Number	क्षेत्र Area
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	Up to 0.02	61,457	1,116	3,444	60			64,901	1,176
2	0.02—0.50	11,43,319	3,13,388	53,113	18,176	1,351	331	11,97,783	3,31,895
3	0.50—1.00	11,65,335	8,84,959	48,034	35,974	990	806	12,14,359	9,21,739
	सीमरगत Marginal	23,70,111	11,99,463	1,04,591	54,210	2,341	1,137	24,77,043	12,54,810
4	1.00—2.00	19,82,734	29,58,717	81,348	1,19,521	1,366	2,017	20,65,448	30,80,255
	अल्प Small	19,82,734	29,58,717	81,348	1,19,521	1,366	2,017	20,65,448	30,80,255
5	2.00—3.00	11,99,054	28,97,009	52,365	1,27,328	916	2,292	12,52,335	30,26,629
6	3.00—4.00	6,79,652	23,43,832	34,293	1,18,637	639	2,203	7,14,584	24,64,672
	निम्न मध्यम Semi-medium	18,78,706	52,40,841	86,658	2,45,965	1,555	4,495	19,66,919	54,91,301
7	4.00—5.00	4,46,453	19,56,868	24,912	1,12,979	624	2,784	4,71,989	20,72,631
8	5.00—6.00	2,91,988	15,70,356	17,510	95,078	429	2,338	3,09,927	16,67,772
9	6.00—7.50	2,78,562	18,44,981	18,252	1,22,184	456	3,063	2,97,270	19,70,228
10	7.50—10.00	2,33,108	19,71,452	17,482	1,50,321	545	4,605	2,51,135	21,26,378
	मध्यम Medium	12,50,111	73,43,657	78,156	4,80,562	2,054	12,790	13,30,321	78,37,009
11	10.00—20.00	1,95,991	26,22,625	18,354	2,40,742	925	12,860	2,15,270	28,76,227
12	20.00—30.00	17,795	4,07,482	2,352	53,997	369	9,002	20,516	4,70,481
13	30.00—40.00	2,845	94,738	547	18,616	208	6,900	3,600	1,20,254
14	40.00—50.00	818	36,236	202	8,939	107	4,686	1,127	49,861
15	50.00—and above	906	97,209	441	55,528	348	61,487	1,695	2,14,224
	मोठे Large	2,18,355	32,58,290	21,896	3,77,822	1,957	94,935	2,42,208	37,31,047
	एकूण/Total	77,00,017	2,00,00,968	3,72,649	12,78,080	9,273	1,15,374	80,81,939	2,13,94,422
	एकूणशी टक्केवारी Percentage to Total	95.8	95.5	4.6	6.0	0.1	0.5	100.0	100.0

टिप:—अंकडे अस्थायी आहेत/figures are Provisional.

आधार:—कृषि गणना १९८५-८६, कृषि विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

Source:—Agricultural Census, 1985-86, Department of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.7

रासायनिक खतांचा वापर
Consumption of Chemical Fertilizers (1987-88)(आकडे मे. टनात)
(Figures in M. tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	खते/Fertilizers				जिल्हा Districts (2)
		नात्र Nitrogenous	स्फुरद Phosphatic	पालाश Potassic	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	बृहन्मंबई	Greater Bombay
2	ठाणे	5,617	1,901	1,194	8,712	Thane
3	रायगड	9,983	542	428	10,953	Raigad
4	रत्नागिरी	4,853	620	484	5,957	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	3,388	757	634	4,779	Sindhudurg
6	नाशिक	24,280	7,954	6,632	38,866	Nashik
7	धुळे	21,319	7,706	5,683	34,708	Dhule
8	जळगांव	42,050	16,650	10,769	69,469	Jalgaon
9	अहमदनगर	28,183	10,340	6,189	44,712	Ahmadnagar
10	पुणे	25,091	10,768	9,503	45,362	Pune
11	सातारा	27,184	9,423	6,433	43,040	Satara
12	सांगली	10,530	6,100	6,618	23,248	Sangli
13	सोलापूर	20,085	6,753	5,610	32,448	Solapur
14	कोल्हापूर	32,319	11,675	13,900	57,894	Kolhapur
15	औरंगाबाद	15,207	5,132	2,501	22,840	Aurangabad
16	जालना	9,175	3,853	2,884	15,912	Jalna
17	परभणी	19,447	7,578	3,081	30,106	Parbhani
18	बीड	11,047	5,004	2,567	18,618	Beed
19	नांदेड	25,892	16,415	7,672	49,979	Nanded
20	उस्मानाबाद	3,270	1,924	916	6,110	Osmanabad
21	लातूर	4,757	3,005	781	8,543	Latur
22	बुलढाणा	21,003	7,346	1,837	30,186	Buldhana
23	अकोला	18,697	6,554	1,571	26,822	Akola
24	अमरावती	16,165	8,378	2,522	27,065	Amravati
25	यवतमाळ	15,455	7,784	4,079	27,318	Yavatmal
26	वर्धा	11,008	4,994	2,185	18,187	Wardha
27	नागपूर	7,645	2,801	1,557	12,003	Nagpur
28	भंडारा	7,574	2,578	973	11,125	Bhandara
29	चंद्रपूर	7,291	2,692	1,394	11,377	Chandrapur
30	गडचिरोली	2,658	862	423	3,943	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		4,51,173	1,78,089	1,11,020	7,40,282	Maharashtra State

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Maharashtra Government, Pune.

12. शेती

तक्ता क्रमांक

शेतीची यंत्रे आणि अवजारे

अनुक्रमांक	जिल्हा	माड्या	तांगर		पामरी		मळणी यंत्र		कढवा कापण्याची यंत्रे	
			लाकडी	लोखंडी	मनुष्यबळाने चालणारी	बैलाच्या सहाय्याने चालणारी	बैलाकडून किंवा मनुष्यबळाने	शक्तीवर चालणारी	बैलाकडून किंवा मनुष्यबळाने	शक्तीवर चालणारी
Serial No.		Carts	Wooden	Iron	Manually Operated	Bullock Operated	Bullock or manually operated	*Power operated	Bullock or manually operated	Power operated
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	बृहन्मुंबई	45	140	83					3	3
2	ठाणे	11,329	1,15,151	586	3	210	18	6	1	
3	रायगड	6,309	87,712	199			5,531	59		
4	रत्नागिरी	1,081	1,51,642	125	2	5	14		5	
5	सिंधुदूर्ग	2,055	1,19,999	88			3	26		
6	नाशिक	42,050	1,54,125	68,965	5,778	82,132	1,329	2,053	2,568	704
7	धळे	52,119	1,13,841	27,823	6,596	73,640	662	1,133	1,196	541
8	जळगाव	61,700	63,113	48,822	4,225	92,356	705	2,025	761	1,095
9	अहमदनगर	39,470	36,335	87,277	6,657	89,244	2,116	3,004	2,756	650
10	पुणे	28,072	86,234	60,349	4,601	66,759	597	1,110	2,008	447
11	सातारा	33,012	46,302	41,990	8,522	50,494	3,767	1,353	3,634	79
12	सांगली	25,258	22,358	37,410	4,475	42,500	7,074	915	3,314	177
13	सोलापूर	27,866	25,744	50,687	5,139	59,826	338	1,390	2,081	246
14	कोल्हापूर	28,478	94,985	25,097	7,412	24,483	3,174	1,203	347	101
15	औरंगाबाद	23,928	24,772	41,041	2,850	67,978	864	1,250	390	169
16	जालना	21,546	11,536	27,800	8,482	56,109	100	1,022	59	21
17	परभणी	39,707	65,678	37,243	4,831	76,379	772	1,819	2,485	458
18	बीड	36,646	3,971	32,239	3,237	68,572	264	1,823	289	19
19	नांदेड	33,827	1,04,821	14,553	9,062	78,540	568	1,071	3,217	367
20	उस्मानाबाद	31,279	8,281	27,654	4,736	52,686	253	1,001	1,232	180
21	लातूर	21,020	38,226	24,471	8,455	58,815	125	1,717	2,099	617
22	बुलढाणा	41,989	9,861	40,894	1,778	64,675	1,053	1,904	127	287
23	अकोला	36,293	27,892	32,226	3,443	58,956	995	1,666	162	398
24	अमरावती	47,239	45,198	28,615	3,718	54,390	533	2,073	131	257
25	यवतमाळ	56,657	97,539	28,351	9,308	65,610	942	1,089	490	158
26	बर्घा	26,980	31,776	16,117	2,457	33,326	543	866	70	108
27	नागपूर	61,264	89,747	11,609	5,679	48,663	606	1,524	134	261
28	भंडारा	70,410	1,70,428	13,627	1,917	32,221	2,598	179	17	30
29	चंद्रपूर	58,782	1,26,131	9,971	4,545	51,812	2,193	222	7	22
30	गडचिरोली	22,291	98,939	4,065	861	7,451	19		6	3
म्हाराष्ट्र राज्य		9,88,702	20,72,477	8,39,977	1,28,819	14,57,832	37,756	33,503	29,587	7,384

टिप—* यामध्ये कॅम्बेन हार्व्हेस्टर (कापणी व मळणी यंत्रे) यांचा समावेश आहे.

साधारण—पणू गणना, १९८७.

AGRICULTURE

TABLE No. 112-8

Agricultural Machinery and Implements
(1987)

ऊसाचे चरक Sugarcane crushers		सिंचनासाठी विद्युत पंप Electric pumps for irrigation			सिंचन व कृषि कामाकरिता वापरलेली तेच इंजिने व पंप Oil engines with pump for irrigation and agricultural purposes	पर्सियन चाक Persian wheels	फवारणी यंत्रे Sprayers and dusters	ट्रॅक्टर Tractors	दुचाकी ट्रॅक्टर किंवा शक्तीवर चालणारी मशागत यंत्रे Two wheeler tractors or power tillers	घाणी Ghanis	District
शक्तीने चालणारे Worked by power	बेलाच्या सहाय्याने चालणारे Worked by bullocks	पान अश्वशक्ती पर्यंत Up to 5 H.P.	सहा आणि अधिक शक्तीचे 6 and above H.P.	एकूण Total							
(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(2)
..	..	12	1	13	9	..	6	18	Greater Bombay
272	3	1,728	72	1,800	404	4	1,719	136	112	2	Thane
8	40	1,085	67	1,152	451	340	1,022	1	12	..	Raigad
..	..	419	59	478	50	138	481	6	Ratnagiri
6	13	1,495	99	1,594	899	110	2,032	7	1	5	Sindhudurg
142	113	39,812	3,769	43,581	9,563	18	17,582	4,398	65	29	Nashik
129	102	18,553	3,471	22,024	2,841	30	8,573	2,513	33	28	Dhule
102	236	24,249	8,463	32,712	7,556	45	20,966	2,548	37	12	Jalgaon
143	168	68,619	4,275	72,894	15,603	4	12,417	4,114	55	47	Ahmednagar
291	155	19,632	2,832	22,464	14,782	34	11,453	2,675	26	140	Pune
540	84	16,882	4,616	21,498	13,849	675	5,947	2,475	31	12	Satara
183	61	23,830	2,839	26,669	8,068	121	6,843	2,060	94	17	Sangli
646	187	37,432	3,756	41,188	10,964	12	6,019	1,039	20	24	Solapur
523	102	12,916	5,046	17,962	10,698	71	3,719	3,047	79	9	Kolhapur
199	105	28,236	1,121	29,357	2,348	19	13,795	1,039	48	51	Aurangabad
373	25	20,655	775	21,430	2,164	..	19,746	542	..	155	Jalna
286	84	20,024	1,324	21,348	4,304	41	28,730	502	12	122	Parbhani
94	67	28,266	1,543	29,809	2,491	7	7,086	436	2	34	Beed
138	91	15,783	1,087	16,870	1,833	22	20,586	169	8	41	Nanded
627	112	20,771	2,751	23,522	5,291	48	5,405	870	4	45	Osmanabad
727	138	12,869	1,233	14,102	1,526	35	7,540	580	2	100	Latur
117	87	30,099	733	30,832	3,341	..	27,117	947	11	45	Buldhana
116	55	12,061	2,156	14,217	2,929	5	20,083	868	9	23	Akola
53	28	28,172	516	28,688	6,469	3	23,081	787	11	5	Amravati
42	36	13,766	933	14,699	3,680	94	48,914	227	3	5	Yavatmal
28	40	14,776	121	14,897	2,103	34	26,084	153	6	25	Wardha
30	42	24,510	289	24,799	2,629	15	19,400	279	13	54	Nagpur
53	244	6,537	99	6,636	2,272	13	13,649	809	9	51	Bhandara
11	76	2,097	33	2,130	2,689	4	16,262	309	2	23	Chandrapur
..	1	265	2	267	1,178	7	2,498	139	1	1	Gadchiroli
5,879	2,495	5,45,551	54,081	5,99,632	1,42,984	1,949	3,98,755	33,817	706	1,111	Maharashtra State

* Including Combine harvest machine.

Source.—Live Stock Census, 1987.

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12-9

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या उत्पादनाचे निदेशांक
Index numbers of production of principal crops in Maharashtra State

(पावामूल काळ : १९६७-७० त्रैवारिक=१००)
(Base : 1967-70 Triennium=100)

बनूक्रमांक Serial No.	वस्तू (2)	भार Weights (3)	1960-61 (4)	1965-66 (5)	1970-71 (6)	1975-76 (7)	1980-81 (8)	1981-82 (9)	1982-83 (10)	1983-84 (11)	1984-85 (12)	1985-86 (13)	1986-87 (14)	1987-88 (15)	Commodity (2)
I अन्नधान्ये—															
FOODGRAINS —															
(a) तृणधान्ये—															
Cereals—															
(1)	वाहूड	11.52	100.2	64.7	121.7	167.3	172.8	178.5	142.7	180.1	141.7	159.7	128.2	125.1	Rice
(2)	गहू	4.81	104.4	72.9	114.6	312.1	242.4	257.3	209.1	297.3	222.9	167.7	139.6	164.9	Wheat
(3)	खरीप ज्वारी	11.45	128.9	67.1	52.0	131.4	165.6	291.7	191.1	181.3	173.7	155.3	123.6	227.9	Kharif-jowar
(4)	रब्बी ज्वारी	9.67	141.0	80.1	46.7	85.2	111.6	112.8	96.9	110.3	128.0	88.6	68.5	143.7	Rabi-jowar
(5)	एकूण ज्वारी	21.12	134.4	73.0	49.6	110.3	140.9	155.7	148.4	148.9	152.8	124.8	98.4	189.4	Total-jowar
(6)	बाजरो	5.80	76.9	58.2	129.7	88.1	119.6	122.7	70.0	142.9	89.1	66.1	73.2	143.1	Bajri
(7)	बार्ली	0.01	94.1	82.4	141.2	192.4	396.2	379.2	322.6	447.1	333.9	390.5	367.9	481.0	Barley
(8)	मका	0.24	60.3	84.8	82.2	278.4	404.5	406.4	347.1	469.3	476.8	331.3	251.0	387.1	Maize
(9)	नाचणी	1.19	108.4	72.2	103.6	119.8	133.5	145.2	136.9	153.4	166.7	166.2	94.6	133.2	Ragi
(10)	कोदा	0.09	110.4	89.6	68.8	73.6	88.5	89.1	67.7	96.9	94.4	78.1	56.3	55.3	Kodra
(11)	इतर कडधान्ये	0.27	98.8	81.6	79.6	107.4	100.6	160.3	101.3	150.7	93.5	98.8	131.2	155.2	Other cereals
	एकूण तृणधान्ये	45.05	113.77	69.1	87.1	144.6	158.1	168.7	143.5	173.7	150.4	132.8	108.1	163.5	Total—Cereals
(b) कडधान्ये—															
Pulses—															
(1)	हरभरा	1.32	130.4	76.7	84.2	175.6	146.1	172.1	143.9	206.0	196.2	170.8	125.9	222.3	Gram
(2)	तूर	4.46	156.5	82.8	90.6	136.3	120.2	142.7	133.3	162.7	162.7	150.8	124.4	178.6	Tur
(3)	इतर कडधान्ये	4.66	90.6	77.5	74.9	135.8	75.3	102.0	97.6	131.0	100.2	125.9	110.9	152.6	Other pulses
	एकूण कडधान्ये	10.44	123.8	79.7	82.8	141.0	103.5	128.3	118.7	154.0	138.8	142.2	118.6	172.5	Total—Pulses
	एकूण अन्नधान्ये	55.49	115.6	71.1	86.3	143.9	147.8	161.1	138.8	170.0	148.2	134.6	110.0	165.2	Total—Foodgrains
II अन्नधान्येतर—															
NON-FOODGRAINS —															
(a) गळिताची धान्ये—															
Oil-seeds—															
(1)	भूट्टन	9.25	127.4	75.3	93.4	110.3	97.2	100.3	87.7	131.6	112.3	74.6	67.8	109.8	Groundnut
(2)	सांड	0.70	89.3	85.5	56.2	99.2	113.7	100.4	147.2	161.0	164.2	157.6	155.7	204.3	Seasamum
(3)	मोहरी, राई आणि जवळ	0.58	163.9	100.3	94.4	177.5	158.3	175.4	160.3	198.5	187.5	163.9	113.6	167.4	Rape, mustard and linseed
(4)	एरंड	0.01	150.0	83.3	100.0	200.0	233.3	166.7	366.7	433.3	350.0	250.0	300.0	283.3	Castor-Seed
	एकूण गळिताची धान्ये	10.45	126.9	77.4	91.0	113.3	101.8	104.9	95.9	137.5	120.1	85.2	76.6	119.4	Total—Oil-seeds

(b) तंतुपिके—	8.43	122.7	77.1	35.5	57.2	93.1	107.5	119.3	59.7	107.6	146.0	65.2	108.7
(1) कापूस	0.03	187.2	97.0	46.4	115.8	110.9	105.9	95.5	97.8	79.4	88.2	80.6	82.6
(2) अंबाडी													
एकूण तंतुपिके	8.46	122.8	77.2	35.5	57.4	93.1	107.4	119.2	59.8	107.5	145.7	65.2	108.6
c) संकीर्ण—													
(1) ऊस	21.64	81.4	78.8	115.5	156.2	182.6	220.8	234.1	199.7	197.8	179.1	161.7	191.5
(2) तंबाखू	0.18	256.2	133.3	108.3	102.1	141.7	152.1	147.9	164.6	102.1	160.4	164.6	214.6
(3) बटाटे	0.35	150.0	129.3	99.4	133.7	101.8	147.7	121.4	120.6	122.7	122.2	106.3	122.4
(4) मिरची	3.34	98.8	93.8	69.6	89.6	85.4	82.7	79.6	77.3	77.8	79.1	75.7	78.7
एकूण संकीर्ण पिके	25.51	85.9	81.8	109.2	146.8	168.4	201.2	211.7	182.4	186.4	165.1	149.7	176.0
एकूण अन्नधान्येतर	44.51	102.6	79.9	90.9	121.9	138.3	160.5	166.7	148.4	152.3	142.5	116.4	149.8
सर्व पिके	100.00	109.8	75.0	88.3	134.1	143.6	160.8	151.2	160.4	150.6	138.1	112.9	158.3

Fibres—

Cotton
Mesta

Total— Fibres

Miscellaneous—

Sugarcane
Tobacco
Potato
Chillies

Total—Miscellaneous

Total— Non-foodgrains

All commodities

भाषांतर.—कृषि संवालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती/

तक्ता क्रमांक/

प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	तृणधान्ये व कडधान्ये Cereals and pulses	ऊस Sugarcane	फळे व भाज्या Fruits and vegetables	मसाले व मसाल्याचे पदार्थ Condiments and spices	संकीर्ण अन्नपिके Miscellaneous food crops	एकूण अन्नपिके Total food crops
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई	10	..	2	12
2	ठाणे	1,854	..	52	5	..	1,911
3	रायगड	1,896	..	42	12	..	1,950
4	रत्नागिरी	1,351	1	124	13	..	1,489
5	सिंधुदुर्ग	868	2	160	10	..	1,040
6	नाशिक	7,380	280	355	40	..	8,055
7	धुळे	5,726	114	89	57	..	5,986
8	जळगाव	6,004	75	476	56	..	6,611
9	अहमदनगर	11,013	763	91	35	..	11,902
10	पुणे	8,602	269	326	65	..	9,262
11	सातारा	4,832	275	85	54	..	5,246
12	सांगली	4,823	319	38	78	..	5,258
13	सोलापूर	10,455	242	90	57	..	10,844
14	कोल्हापूर	2,464	563	31	64	..	3,122
15	औरंगाबाद	6,723	220	44	54	..	7,041
16	जालना	4,573	85	25	28	1	4,712
17	परभणी	6,516	52	72	53	2	6,695
18	बीड	7,248	67	18	85	..	7,418
19	नांदेड	4,939	71	47	180	..	5,237
20	उस्मानाबाद	4,868	126	29	60	..	5,083
21	लातूर	4,651	72	17	96	..	4,836
22	बुलढाणा	4,722	28	48	38	12	4,848
23	अकोला	4,618	8	46	30	1	4,703
24	अमरावती	3,325	2	171	67	..	3,565
25	यवतमाळ	4,304	18	33	44	..	4,399
26	वर्धा	2,188	1	54	14	..	2,257
27	नागपूर	3,753	2	220	281	1	4,257
28	भंडारा	4,284	8	53	49	1	4,395
29	चंद्रपूर	4,057	1	24	122	..	4,204
30	गडचिरोली	1,969	1	6	22	..	1,998
महाराष्ट्र राज्य		1,40,016	3,665	2,868	1,769	18	1,48,336

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

AGRICULTURE

TABLE No. 12.10

Area under major groups of crops

(1987-88)

(क्षेत्र संभार हेक्टरमध्ये)
(Area in '00 hectares)

एकूण मंडिलाची धान्ये Total oil seeds	तंतू पिके Fibre crops	औषधी द्रव्ये व मादक पदार्थ Drugs and narcotics	द्वैरणाची पिके Fodder crops	संकीर्ण अन्नधान्येतर पिके Miscellaneous non-food crops	एकूण अन्नधान्येतर पिके Total non- food crops	एकूण पिकांसाठी क्षेत्र Total area under crops	District
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
2	51	..	53	65	Greater Bombay
23	5	..	829	..	857	2,768	Thane
19	202	..	221	2,171	Raigad
51	908	8	967	2,456	Ratnagiri
75	1	..	113	..	189	1,229	Sindhudurg
696	35	1	710	8	1,450	9,505	Nashik
1,018	607	8	26	..	1,659	7,645	Dhule
850	1,989	1	58	..	2,898	9,509	Jalgaon
789	95	1	803	9	1,697	13,599	Ahmednagar
691	59	1	1,645	8	2,403	11,665	Pune
669	57	1	732	13	1,472	6,718	Satara
528	33	41	695	..	1,297	6,555	Sangli
1,017	161	3	179	..	1,361	12,205	Solapur
480	7	45	817	..	1,349	4,471	Kolhapur
921	618	..	10	..	1,549	8,590	Aurangabad
875	1,361	1	3	..	2,240	6,952	Jalna
1,044	2,217	..	2	1	3,264	9,959	Parbhani
1,113	373	2	2	..	1,490	8,908	Beed
395	2,184	1	22	..	2,602	7,839	Nanded
876	58	1	4	..	939	6,022	Osmanabad
1,032	392	1	26	2	1,453	6,289	Latur
813	2,439	..	2	..	3,254	8,102	Buldhana
408	3,371	1	5	1	3,786	8,489	Akola
353	3,451	1	1	..	3,806	7,371	Amravati
404	4,031	4,435	8,834	Yavatmal
241	1,907	..	1	..	2,149	4,406	Wardha
603	801	1	2	..	1,407	5,664	Nagpur
399	9	..	1	2	411	4,806	Bhandara
559	413	..	2	..	974	5,178	Chandrapur
97	1	4	7	..	109	2,107	Gadchiroli
17,041	26,675	115	7,858	52	51,741	2,00,077	Maharashtra State

Source—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.11

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांबाबिलील क्षेत्रांचे निर्देशांक
Index numbers of area of principal Crops in Maharashtra State

(पायाभूत काळ: १९६७-७० त्रिवाषिक=१००)
(Base: 1967-70 Triennium=100)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	वस्तू (2)	1960-61 (3)	1965-66 (4)	1970-71 (5)	1975-76 (6)	1980-81 (7)	1981-82 (8)	1982-83 (9)	1983-84 (10)	1984-85 (11)	1985-86 (12)	1986-87 (13)	1987-88 (14)	Commodity (2)
FOODGRAINS :-														
<i>Cereals—</i>														
(a) तृणधान्ये—														
(1) तांदूळ	97.7	99.3	101.6	106.4	113.0	113.9	111.7	114.3	114.2	115.8	114.8	103.2	Rice
(2) गहू	108.6	99.8	97.3	140.1	129.3	135.1	122.5	141.7	118.4	105.6	88.1	87.8	Wheat
(3) खरीप ज्वारी	100.9	103.1	100.5	108.9	118.7	120.7	113.7	116.9	113.7	114.1	113.6	117.8	Kharif-Jowar
(4) रब्बी ज्वारी	114.1	105.5	96.7	101.2	105.1	107.8	115.3	109.6	112.7	114.4	105.8	112.7	Rabi-Jowar
(5) एकूण ज्वारी	108.4	104.4	98.3	104.6	111.0	113.4	114.6	112.8	113.1	114.2	109.2	114.9	Total-Jowar
(6) बाजरो	79.3	88.7	98.9	87.7	82.9	84.6	67.4	87.9	85.4	82.6	84.1	88.0	Bajri
(7) वालो	113.3	76.7	186.7	293.4	296.7	286.8	286.8	323.1	270.4	306.6	296.7	276.9	Barley
(8) मका	60.6	95.5	103.2	135.5	164.9	167.9	174.2	219.5	192.5	174.0	189.6	218.3	Maize
(9) नाचणी	108.2	108.9	89.6	99.0	104.3	106.0	106.3	107.4	107.1	104.4	103.9	100.7	Ragi
(10) कोद्रा	119.8	102.9	71.4	74.9	85.6	81.0	70.9	97.3	82.3	76.2	78.6	75.7	Kodra
(11) इतर तृणधान्ये	104.1	94.2	87.3	100.0	100.3	98.4	87.5	98.7	76.8	86.7	90.9	98.0	Other cereals
एकूण—तृणधान्ये	101.1	100.2	98.4	104.2	107.1	109.3	105.1	110.5	107.8	107.1	103.8	105.8	Total—Cereals
<i>Pulses—</i>														
(b) कडधान्ये—														
(1) हरभरा	115.3	89.6	89.0	128.0	123.1	132.3	125.3	141.9	146.1	153.1	138.3	160.5	Gram
(2) चूर	86.1	91.6	101.8	109.7	114.7	114.6	110.5	118.7	123.1	122.8	123.4	126.5	Tur
(3) इतर कडधान्ये	84.6	86.8	97.1	106.8	90.5	94.5	86.9	103.4	93.4	93.6	95.0	101.0	Other pulses
एकूण—कडधान्ये	89.0	88.3	97.1	110.3	106.2	104.2	97.4	112.1	107.2	108.2	107.3	114.8	Total—Pulses
एकूण—अन्नधान्ये	98.7	97.8	98.1	105.4	106.9	108.3	103.6	110.8	107.7	107.3	104.0	107.6	Total—Foodgrains
NON-FOODGRAINS:-														
<i>Oil-seeds—</i>														
(a) गळिताची धान्ये—														
(1) भूईसूग	118.3	122.1	98.8	93.4	91.0	90.2	78.2	88.5	80.5	77.5	71.4	76.8	Groundnut
(2) वॉळ	78.9	77.7	76.2	93.3	117.9	109.7	122.2	126.2	136.0	139.9	133.0	157.5	Seasamum
(3) माहरी, राई आणि जवस	124.7	98.0	104.5	158.8	132.6	134.4	131.3	138.0	133.1	132.2	115.9	116.5	Rape, mustard and linseed
(4) एरंड	143.2	116.2	75.7	119.5	124.8	111.5	138.0	148.7	140.7	111.5	130.1	127.4	Castor-Seed
एकूण—गळिताची धान्ये	114.3	112.8	96.7	103.2	100.8	99.4	91.9	100.9	95.7	90.2	86.1	93.2	Total—Oil-seeds

													<i>Fibres—</i>	
(b) तंतूपिके—	91.8	Cotton
(1) कापूस	97.3	Mesta
(2) यंबाही
एकूण—तंतूपिके	91.9	Total—Fibres
													<i>Miscellaneous—</i>	
(c) संकीर्ण—	189.7	Sugarcane
(1) ऊस	92.8	Tobacco
(2) तंबाखू	99.4	Potato
(3) बटाटे	87.6	Chillies
(4) मिरची
एकूण—संकीर्ण	134.6	Total—Miscellaneous
एकूण—अन्नघ्राण्येतर	95.5	Total—Non-foodgrains
सर्व पिके	104.6	All commodities

माघार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12-12

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या सरासरी उत्पादनाचे निदर्शक
Index numbers of average yield of principal crops in Maharashtra State

(पायाभूत काळ : १९६७-७० त्रिमासिक = १००)
(Base : 1967-70 Triennium = 100)

अनुक्रमांक Serial No.	वस्तु	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76	1980-81	1981-82	1982-83	1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
I अन्नधान्ये—														FOODGRAINS :-
(a) तृणधान्ये—														Cereals—
(1)	तांदूळ	102.6	65.2	119.8	157.2	152.9	156.5	127.7	157.5	124.1	137.9	111.7	121.1	Rice
(2)	मूक	96.0	73.0	117.8	222.8	187.5	190.4	170.6	209.7	188.2	158.8	158.4	187.8	Wheat
(3)	खरीप ज्वारी	127.8	65.1	51.7	120.7	139.5	158.8	168.0	155.1	152.8	136.1	108.8	193.5	Kharif-jowar
(4)	उन्ही ज्वारी	123.6	75.9	48.3	84.2	105.2	104.7	84.0	100.6	113.5	77.4	64.7	127.5	Rabi-jowar
(5)	एकूण ज्वारी	124.0	69.9	50.5	105.4	126.9	137.2	129.2	132.0	135.1	109.3	90.1	164.9	Total-jowar
(6)	बाजरी	97.0	65.6	131.1	100.4	144.2	144.8	103.9	162.5	104.5	80.0	87.0	162.6	Bajari
(7)	बार्ली	83.1	107.4	75.6	65.6	133.5	132.2	112.5	138.4	123.5	127.3	124.0	173.7	Barley
(8)	मका	99.5	88.8	79.6	205.5	245.3	242.1	199.2	213.9	195.7	190.4	132.4	177.3	Maize
(9)	नाचणी	100.2	66.3	115.6	121.0	128.0	136.9	128.7	142.8	155.7	159.2	91.1	132.3	Ragi
(10)	कोद्रा	92.2	87.1	96.4	98.3	103.4	109.8	95.5	99.5	114.6	102.5	71.7	73.1	Kodra
(11)	इतर तृणधान्ये	94.9	86.6	91.2	107.4	100.3	101.0	115.7	152.8	121.7	113.9	144.4	158.4	Other cereals
	एकूण तृणधान्ये	111.8	68.7	88.2	135.7	143.9	150.5	132.2	153.2	136.2	121.3	104.5	154.9	Total—cereals
(b) कडधान्ये—														Pulses—
(1)	हरमरा	113.1	85.6	94.6	137.2	118.7	130.1	114.8	145.2	134.3	111.6	91.0	138.5	Gram
(2)	तूर	181.8	90.4	89.0	124.2	101.8	124.6	120.6	137.0	131.7	122.7	100.6	141.2	Tur
(3)	इतर कडधान्ये	107.1	89.3	77.1	127.2	75.7	107.9	112.3	126.7	107.3	134.6	116.7	151.1	Other pulses
	एकूण कडधान्ये	139.0	89.3	84.4	127.3	94.9	118.9	116.6	134.1	123.1	125.2	105.3	144.5	Total—Pulses
	एकूण अन्नधान्ये	116.4	72.2	87.5	134.1	134.7	144.7	124.4	149.6	133.7	122.1	104.7	152.7	Total—Foodgrains
II अन्नधान्येतर पिके—														NON-FOODGRAINS :-
(a) गळिताची घान्ये—														Oil-seeds—
(1)	भूईमूग	107.7	61.7	94.5	118.1	106.9	111.2	112.1	148.6	139.4	102.9	94.9	143.1	Groundnut
(2)	सोड	113.2	110.0	73.8	106.3	96.5	91.5	120.4	127.6	120.7	112.6	117.4	129.7	Seasamum
(3)	सोहरी, राई आणि जवस	131.4	102.3	90.3	111.8	119.4	130.6	122.1	143.9	141.2	123.9	102.3	143.7	Rape, Mustard and linseed
(4)	हरेण	104.7	71.7	132.1	167.4	187.0	149.5	265.6	291.5	248.8	224.2	230.6	222.4	Castor-Seed
	एकूण गळिताची घान्ये	109.4	65.7	93.2	116.8	107.1	111.2	113.9	146.5	137.8	106.1	98.2	141.6	Total—Oil-seeds

A-2313-81

(b)	तंत्रपिके—																	<i>Fibres—</i>
(1)	कापूस	134.7	77.9	35.4	68.0	95.7	108.8	123.2	61.0	109.9	145.4	66.4	118.4					Cotton
(2)	अदादी	158.6	100.3	54.7	99.9	98.1	99.0	98.7	98.4	78.3	88.4	88.6	84.9					Mesta
	एकूण तंत्रपिके	134.8	78.0	35.5	68.2	95.7	108.7	123.1	61.1	109.8	145.2	66.5	118.2					Total—fibres
(c)	संकीर्ण—																	<i>Miscellaneous—</i>
(1)	ऊस	101.5	91.4	106.6	105.2	100.9	114.3	104.2	104.5	104.0	103.9	101.7	100.9					Sugarcane
(2)	तंबाखू	122.5	122.2	112.9	110.0	143.7	152.9	146.3	196.6	173.5	195.5	236.4	231.2					Tobacco
(3)	बटाटे	108.6	69.5	105.6	144.4	113.0	140.1	123.2	123.4	128.9	125.1	112.7	123.1					Potato
(4)	मिरची	100.5	94.3	75.9	99.3	90.9	91.3	86.8	90.2	89.0	88.7	88.1	89.8					Chillies
	एकूण संकीर्ण पिके	101.9	92.3	103.2	105.1	108.6	113.1	103.4	104.0	103.4	103.3	101.2	100.9					Total—Miscellaneous
	एकूण अन्नघास्येतर	110.3	81.9	88.4	102.4	106.5	112.3	107.3	105.0	109.3	109.9	95.4	109.0					Total—Non-foodgrains
	सबं पिके	113.8	76.5	87.9	119.2	120.9	128.2	117.7	127.3	121.5	116.1	100.3	130.6					All commodities

माधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेतो/AGRICULTURE

जिल्हा क्रमांक/TABLE No. 12-13

जिल्हावार बांधबंदिस्ती केलेली जमीन/Area banded in each District

(क्षेत्र हजार हेक्टरत)
(Area in thousand hectares)

अनुक्रमांक- Serial No.	जिल्हा	पहिली योजना During First Plan period	दुसरी योजना During Second Plan period	तिसरी योजना During Third Plan period	वार्षिक योजना During Annual Plan Period 1966-67 to 1968-69	चौथी योजना During Fourth Plan Period 1969-70 to 1973-74	पाचवी योजना During Fifth Plan period 1974-75 to 1978-79	सहावी योजना During Sixth Plan period 1979-80 to 1983-84	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
1	वृहन्मबई	Greater Bombay.
2	ठाणे	Thane
3	रायगड	Raigad
4	रत्नागिरी	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	13	46	188	88	130	14	4	Nashik
7	धुळे	11	104	137	83	93	42	25	3	2	1	1	Dhule
8	जळगाव	15	30	126	115	149	33	20	2	2	2	1	Jalgaon
9	अहमदनगर	27	111	188	107	102	26	25	3	2	4	4	Ahmednagar
10	पुणे	44	60	159	92	66	12	10	1	1	..	1	Pune
11	सातारा	2	11	58	45	68	6	6	1	1	2	1	Satara
12	सांगली	12	41	96	68	101	17	6	2	3	3	1	Sangli
13	सोलापूर	61	48	253	147	163	49	28	3	3	3	3	Solapur
14	कोल्हापूर	9	10	14	1	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1	9	109	139	415	23	26	4	3	3	4	Aurangabad
16	जालना	18	3	2	2	1	Jalna
17	परभणी	..	1	29	79	216	49	63	8	4	3	3	Parbhani
18	बीड	2	10	74	87	271	42	51	5	2	2	3	Beed
19	नांदेड	30	63	114	68	51	6	5	4	4	Nanded
20	उस्मानाबाद	7	17	119	180	403	79	60	5	4	3	2	Osmanabad
21	लातूर	14	6	5	7	6	Latur
22	बुलढाणा	..	2	79	88	111	85	66	6	8	10	10	Buldhana
23	अकोला	..	10	57	87	105	75	48	7	6	7	7	Akola
24	अमरावती	..	10	46	51	89	37	40	6	6	6	6	Amravati
25	यवतमाळ	..	15	87	91	95	76	61	9	8	9	7	Yavatmal
26	वर्धा	..	2	30	33	25	40	30	3	3	3	5	Wardha
27	नागपूर	..	1	34	49	39	41	20	2	3	3	3	Nagpur
28	भंडारा	Bhandara
29	चंद्रपूर	9	15	23	8	2	Chandrapur
30	गडचिरोली	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		195	527	1,917	1,717	2,793	823	670	85	73	78	75	Maharashtra State

*५०० हेक्टरापेक्षा कमी/Less than 500 hectares.

आकडे अस्थायी आहेत/figures are provisional.

आधार.—शुषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे/Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 12.14

वहिलीची खाती आणि त्यांचे क्षेत्र
No. of operational holdings and area operated

(1987-88)

(आकडे शंभरात)
(Figures in '00)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	वैयक्तिक खाती Individual Holdings		संयुक्त खाती Joint Holdings		एकूण खाती All Holdings		District (2)
		संख्या No.	क्षेत्र (हेक्टर) Area (Hectare)	संख्या No.	क्षेत्र (हेक्टर) Area (Hectare)	संख्या No.	क्षेत्र (हेक्टर) Area (Hectare)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मंबई	9	6	*	*	9	6	Greater Bombay
2	ठाणे	1,992	3,592	203	628	2,195	4,220	Thane
3	रायगड	2,104	3,280	128	324	2,232	3,604	Raigad
4	रत्नागिरी	2,854	7,091	53	216	2,907	7,307	Ratnagiri
5	सिधुदुर्ग	1,866	3,520	12	338	1,878	3,858	Sindbudurg
6	नाशिक	3,221	9,258	322	1,235	3,543	10,493	Nashik
7	धुळे	2,479	6,576	250	787	2,729	7,363	Dhule
8	जालगाव	2,764	7,179	517	1,275	3,281	8,454	Jalgaon
9	आहमदनगर	4,851	13,287	51	169	4,902	13,456	Ahmednagar
10	पुणे	4,263	11,344	32	126	4,295	11,470	Pune
11	सातारा	5,019	7,940	38	108	5,057	8,048	Satara
12	सांगली	3,341	7,008	29	91	3,370	7,099	Sangli
13	सोलापूर	3,092	10,938	346	1,679	3,438	12,617	Solapur
14	कोल्हापूर	3,923	4,804	105	264	4,028	5,068	Kolhapur
15	औरंगाबाद	2,794	7,607	2	17	2,796	7,624	Aurangabad
16	जालना	2,212	6,832	..	2	2,212	6,834	Jalna
17	परभणी	3,010	8,966	55	243	3,065	9,209	Parbhani
18	बीड	3,151	9,275	11	55	3,162	9,330	Beed
19	नांदेड	3,072	9,257	25	90	3,097	9,347	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,715	6,471	112	507	1,827	6,978	Osmanabad
21	लातूर	1,819	6,453	37	145	1,856	6,598	Latur
22	बुलढाणा	2,277	6,595	124	496	2,401	7,091	Buldhana
23	अकोला	2,282	7,305	188	823	2,470	8,129	Akola
24	अमरावती	2,446	6,629	240	781	2,686	7,410	Amravati
25	यवतमाळ	2,319	8,802	77	385	2,396	9,187	Yavatmal
26	वर्धा	1,371	4,236	53	230	1,424	4,466	Wardha
27	नागपूर	1,892	5,936	67	216	1,959	6,152	Nagpur
28	भंडारा	2,402	3,450	419	746	2,821	4,196	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,659	4,649	119	405	1,778	5,054	Chandrapur
30	गडचिरोली	800	1,721	110	398	910	2,119	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		77,000	2,00,010	3,726	12,780	80,726	2,12,790	Maharashtra State.

टीप.—(१) †संस्थांच्या खात्याचाही समावेश आहे.
(२) *५०० पेक्षा कमी.
(३) आकडे पूर्णकात केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.

Note.—(1) †Includes institutional holdings also.

(2) *Less than 500.

(3) Details do not add up to the total due to rounding.

आधार.—इषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

13. जलसिंचन**IRRIGATION**

१३.१ विविध साधनांनुसार भिजलेले क्षेत्र, पीकवार सिंचनां-
खालील क्षेत्र व बागायती विहिरींची संख्या या बाबत माहिती
या विभागात दिली आहे.

13.1 Data on irrigated area according to various
sources, cropwise irrigated area and irrigation wells
are presented in the tables in this section.

13. जलसिंचन/IRRIGATION

सप्तम क्रमांक/TABLE No. 13-1

सिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजलेले क्षेत्र
Area irrigated by different sources of irrigation
(1981-82)

(संभार हेक्टरात)
(in 100 Hectares)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	सिंचनाखालील निव्वळ क्षेत्र Net area irrigated by			सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र Total gross area of crops irrigated	District (2)	
		पृष्ठभागीय सिंचन Surface irrigation	विहिरीद्वारा सिंचन Well irrigation	सिंचनाखालील एकूण निव्वळ क्षेत्र Total net area irrigated			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	
1	बुध्दम्बई	..	9	9	9	Greater Bombay	
2	ठाणे	..	8	22	30	Thane	
3	रायगड	..	70	28	98	Raigad	
4	रत्नागिरी	..	35	7	42	Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	..	69	42	111	Sindhudurg	
6	नाशिक	..	247	865	1,112	Nashik	
7	दुळे	..	231	416	647	Dhule	
8	जळगांव	..	135	911	1,046	Jalgaon	
9	अहमदनगर	..	691	1,438	2,129	Ahmednagar	
10	पुणे	..	792	849	1,641	Pune	
11	सातारा	..	486	790	1,276	Satara	
12	सांगली	..	219	527	746	Sangli	
13	सोलापूर	..	305	1,458	1,763	Solapur	
14	कोल्हापूर	..	450	193	643	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	..	163	598	761	Aurangabad	
16	जालना	..	109	427	536	Jalna	
17	परभणी	..	299	265	564	Parbhani	
18	बीड	..	237	835	1,072	Beed	
19	नांदेड	..	221	152	373	Nanded	
20	उस्मानाबाद	..	187	527	714	Osmanabad	
21	लातूर	..	42	303	345	Latur	
22	बुलढाणा	..	78	220	298	Buldhana	
23	अकोला	..	40	146	186	Akola	
24	अमरावती	..	8	323	331	Amravati	
25	यवतमाळ	..	66	130	196	Yavatmal	
26	वर्धा	..	25	157	182	Wardha	
27	नागपूर	..	221	257	478	Nagpur	
28	भंडारा	..	1,318	61	1,379	Bhandara	
29	चंद्रपूर	..	732	17	749	Chandrapur	
30	गडचिरोली	..	364	18	382	Gadchiroli	
महाराष्ट्र राज्य		..	7,848	11,991	19,839	24,923	Maharashtra State

आधार - कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे
Source - Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

13. जलसिंचन/Irrigation

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 13.2

सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र व लागवडीखालील एकूण क्षेत्र
Gross area irrigated and gross cropped area
(1982-83)(क्षेत्र शंभर हेक्टरत)
(Area in 100 hectares)

अनुक्रमांक	जिल्हे	एकूण लागवडी खालील क्षेत्र	एकूण सिंचित क्षेत्र	राज्याच्या एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	निव्वळ सिंचित क्षेत्र	लागवडीखालील क्षेत्राशी एकूण सिंचित क्षेत्राची टक्केवारी	सिंचन क्षमता	
Serial No.		Gross cropped area	Gross Irrigated area	Percentage to State Total	Net irrigated area	Percentage of gross irrigated area to gross cropped area	Irrigation Potential	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	महम्मदबाई ..	63	Greater Bombay
2	ठाणे ..	2,778	56	0.23	43	2.02	130.23	Thane
3	रायगड ..	1,983	111	0.46	99	5.60	112.12	Raigad
4	रत्नागिरी ..	2,412	33	0.14	30	1.37	110.00	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग ..	1,225	119	0.50	104	9.71	114.42	Sindhudurg
6	नाशिक ..	9,003	1,548	6.47	1,126	17.19	137.48	Nashik
7	धुळे ..	7,447	906	3.79	644	12.17	140.68	Dhule
8	जळगाव ..	9,185	1,213	5.07	939	13.21	129.18	Jalgaon
9	अहमदनगर ..	12,373	2,764	11.55	2,157	22.34	128.14	Ahmednagar
10	पुणे ..	11,476	2,019	8.43	1,725	17.59	117.04	Pune
11	सातारा ..	6,410	1,320	5.51	1,173	20.59	112.53	Satara
12	सांगली ..	6,655	1,000	4.18	790	15.03	126.58	Sangli
13	सोलापूर ..	11,392	1,541	6.44	1,385	13.53	111.26	Solapur
14	कोल्हापूर ..	4,313	744	3.11	631	17.25	117.90	Kolhapur
15	औरंगाबाद ..	7,925	785	3.28	514	9.91	152.72	Aurangabad
16	जालना ..	6,644	687	2.87	481	10.34	142.83	Jalna
17	परभणी ..	9,633	782	3.27	577	8.12	135.53	Parbhani
18	बीड ..	7,446	1,368	5.72	1,164	18.37	117.53	Beed
19	नांदेड ..	7,555	398	1.66	305	5.27	130.49	Nanded
20	उस्मानाबाद ..	5,828	775	3.24	666	13.30	116.37	Osmanabad
21	लातूर ..	6,126	394	1.65	290	6.43	135.86	Latur
22	बुलढाणा ..	7,284	689	2.88	492	9.46	140.04	Buldhana
23	अकोला ..	8,528	252	1.05	183	2.96	137.71	Akola
24	अमरावती ..	7,450	448	1.87	308	6.01	145.46	Amravati
25	यवतमाळ ..	8,747	304	1.27	203	3.48	149.75	Yavatmal
26	वर्धा ..	4,446	223	0.93	156	5.02	142.95	Wardha
27	नागपूर ..	5,758	552	2.31	437	9.59	126.32	Nagpur
28	भंडारा ..	4,862	1,662	6.94	1,486	34.18	111.84	Bhandara
29	चंद्रपूर ..	5,109	806	3.37	750	15.78	107.47	Chandrapur
30	गडचिरोली ..	2,114	439	1.83	399	20.77	110.03	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य ..	1,92,170	23,938	100.00	19,257	10.02	124.31	Maharashtra State

$$\text{टिप—सिंचन क्षमता} = \frac{\text{एकूण सिंचित क्षेत्र} \times 100}{\text{निव्वळ सिंचित क्षेत्र}}$$

$$\text{Note :—Irrigation Potential} = \frac{\text{Gross Irrigated area} \times 100}{\text{Net Irrigated area}}$$

आधार :—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source :—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	तांदूळ Rice	गहू Wheat	ज्वारी Jowar	बाजरी Bajri	बारी Barley	मका Maize	नाचणी Ragi	हरभरा Gram	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	बुध्मबई	
2	ठाणे	..	10	7	
3	सयगड	..	79	
4	रत्नागिरी	..	4	
5	सिंधुदुर्ग	..	40	
6	नाशिक	..	92	489	36	30	4	..	102	
7	धुळे	..	57	407	34	..	5	..	40	
8	जळगांव	..	35	234	51	63	
9	भद्रमदनगर	..	18	477	904	102	15	..	90	
10	पुणे	..	52	193	701	109	24	1	121	
11	सातारा	..	153	152	423	88	9	..	41	
12	स्नेहली	..	84	217	159	23	13	..	27	
13	सोलापूर	..	21	203	540	46	79	..	72	
14	कोल्हापूर	..	35	122	10	..	3	
15	भोरगावाड	..	9	186	126	10	5	..	67	
16	जालना	..	17	295	114	2	10	..	33	
17	परभणी	..	147	261	25	..	8	..	21	
18	नीड	..	58	255	582	58	6	..	123	
19	नांदेड	..	77	114	2	..	3	
20	उस्मानाबाद	..	21	123	279	16	23	..	21	
21	लातूर	146	84	33	
22	बुलढाणा	..	25	273	2	..	36	
23	अकोला	..	1	142	..	1	10	
24	अमरावती	..	3	198	30	
25	यवतमाळ	..	2	150	3	
26	वर्धा	129	2	
27	नागपूर	..	151	177	4	21	
28	भंडारा	..	1,542	45	1	
29	चंद्रपूर	..	760	17	
30	गडचिरोली	..	407	3	2	
	महाराष्ट्र राज्य	..	* 3,900	5,008	4,065	485	7	215	1	969

* अस्थायी/

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

IRRIGATION

TABLE No. 13.3

Irrigated area under different crops

1982-83)

(संभर हेक्टर रात)
(In 100 Hectares)

तूर Tur	मिरची Chillies	ऊस Sugarcane	एकूण अन्न पिके All Food Crops	कापूस Cotton	भूईमूग Groundnut	तंबाखू Tobacco	सर्व अन्नोत्तर पिके All Non- Food Crops	सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र Total irrigated area (gross)	District
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
..	Greater Bombay
2	2	..	50	6	56	Thane
..	3	..	103	8	111	Raigad
..	1	2	25	8	33	Ratnagiri
..	5	2	81	38	119	Sindhudurg
..	29	332	1,440	14	34	..	108	1,548	Nashik
..	50	122	788	63	23	..	118	906	Dhule
..	53	121	975	223	13	..	238	1,213	Jalgaon
2	29	822	2,541	17	93	..	223	2,764	Ahmadnagar
13	41	284	1,906	30	32	..	113	2,019	Pune
1	13	283	1,272	28	8	..	48	1,320	Satara
..	43	326	946	17	9	..	54	1,000	Sangli
14	29	242	1,327	55	129	1	214	1,541	Solapur
..	..	562	740	4	744	Kolhapur
..	23	217	693	73	11	..	92	785	Aurangabad
..	18	88	601	63	18	..	86	687	Jalna
..	25	58	629	46	81	..	153	782	Parbhani
..	17	75	1,197	53	57	..	171	1,368	Beed
..	19	78	349	20	27	..	49	398	Nanded
31	34	142	729	..	23	..	46	775	Osmanabad
..	4	92	372	..	6	..	22	394	Latur
..	24	24	422	108	82	..	267	689	Buldhana
..	10	10	210	21	16	..	42	252	Akola
..	37	2	431	8	8	..	17	448	Amravati
..	31	19	241	16	45	..	63	304	Yavatmal
1	7	1	195	16	11	..	28	273	Wardha
..	17	3	534	16	2	..	18	552	Nagpur
..	20	11	1,661	..	1	..	1	1,662	Bhandara
..	10	1	805	..	1	..	1	806	Chandrapur
..	18	..	433	..	1	4	6	439	Gadchiroli
64	612	3,919	21,696	887	731	5	2,242	23,938	Maharashtra State

Provisional.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

13. बलसिचन/IRRIGATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 13.4

बागायती विहिरींची संख्या
Number of irrigation wells.

(1982-83)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	विहिरींची संख्या No. of wells.			एकूण Total	District
		वापरात भमलेल्या In use	वापरात नसलेल्या Not in use			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	386	52	438	Greater Bombay	
2	ठाणे	8,106	1,112	9,218	Thane	
3	रायगड	4,790	473	5,263	Raigad	
4	रत्नागिरी	2,752	1,285	4,037	Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	8,095	1,182	9,277	Sindhudurg	
6	नाशिक	74,892	3,778	78,670	Nashik	
7	धुळे	27,221	4,601	31,822	Dhule	
8	जळगांव	51,052	8,014	59,066	Jalgaon	
9	अहमदनगर	88,420	9,904	98,324	Ahmadnagar	
10	पुणे	61,570	4,457	66,027	Pune	
11	सातारा	40,895	3,703	44,598	Satara	
12	सांगली	45,771	3,760	49,531	Sangli	
13	सोलापूर	45,923	3,800	49,723	Solapur	
14	कोल्हापूर	16,524	2,203	18,727	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	49,398	3,686	53,084	Aurangabad	
16	जालना	29,566	906	30,472	Jalna	
17	परभणी	27,071	2,884	29,955	Parbhani	
18	बीड	32,656	2,102	34,758	Beed	
19	नांदेड	12,743	1,127	13,870	Nanded	
20	उस्मानाबाद	28,810	3,236	32,046	Osmanabad	
21	लातूर	17,094	1,602	18,696	Latur	
22	बुलढाणा	28,101	10,628	38,729	Buldhana	
23	अकोला	14,000	4,122	18,122	Akola	
24	अमरावती	31,935	8,492	40,427	Amravati	
25	यवतमाळ	16,591	4,573	21,164	Yavatmal	
26	वर्धा	16,750	10,225	26,975	Wardha	
27	नागपूर	30,661	12,594	43,255	Nagpur	
28	भंडारा	11,201	2,680	13,881	Bhandara	
29	चंद्रपूर	7,181	1,974	9,155	Chandrapur	
30	गडचिरोली	2,730	717	3,447	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	8,32,885	1,19,872	9,52,757	Maharashtra State	

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.
Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

13. जलसिंचन/IRRIGATION

सतता क्रमांक/TABLE No. 13.5

निमित्त सिंचन क्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र
Irrigation potential created and actual irrigated area(बाकडे हजार हेक्टरात)
(Figures in thousand hectare)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	जून १९८७ अखेर निमित्त सिंचन क्षमता Irrigation potential created at the end of June 1987				प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र १९८७-८८ Actual Irrigated area 1987-88				सिंचित क्षेत्राची टक्केवारी Percentage of Irrigated area	District
		मोठे व मध्यम प्रकल्प Major and medium projects	लघु प्रकल्प Minor projects	उपसा सिंचन Lift Irri- gation	एकूण Total	मोठे व मध्यम प्रकल्प Major and medium projects	लघु प्रकल्प Minor projects	उपसा सिंचन Lift Irri- gation	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	ठाणे	13.38	4.61	0.31	18.30	0.75	1.16	0.11	2.02	11.04	Thane
2	रायगड	14.38	7.03	2.25	23.67	3.53	3.86	0.18	7.57	31.98	Raigad
3	रत्नागिरी	2.03	2.43	..	4.46	0.14	0.37	..	0.51	11.43	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	..	3.12	..	3.12	..	0.62	..	0.62	19.87	Sindhudurg
5	नाशिक	107.40	16.82	2.22	126.44	32.67	3.60	0.40	36.67	29.00	Nashik
6	धुळे	33.65	38.06	3.37	75.08	7.28	6.69	0.97	14.94	19.90	Dhule
7	जळगांव	115.38	16.52	4.15	136.05	6.70	1.93	0.13	8.76	6.44	Jalgaon
8	अहमदनगर	208.04	21.58	0.32	229.94	128.24	2.56	0.37	131.17	57.05	Ahmednagar
9	पुणे	118.32	31.03	11.90	161.25	65.56	12.67	2.58	80.81	50.11	Pune
10	सातारा	107.16	14.21	1.65	123.02	48.75	4.67	..	53.42	43.42	Satara
11	सांगली	30.53	32.54	19.65	82.72	25.08	2.64	..	27.72	33.51	Sangli
12	सोलापूर	163.57	36.13	6.73	206.43	78.11	6.21	0.09	84.41	40.89	Solapur
13	कोल्हापूर	42.08	20.51	N.A.	62.59	35.96	8.41	..	44.37	70.89	Kolhapur
14	औरंगाबाद	81.01	26.65	7.67	115.33	0.90	..	16.24	Aurangabad
15	जालना	13.75	4.09	..	18.74	..	Jalna
16	परभणी	145.40	15.69	5.20	166.29	30.55	3.21	0.26	34.02	20.46	Parbhani
17	बीड	66.69	25.30	2.79	94.78	10.37	4.92	..	15.29	16.13	Beed
18	नांदेड	66.29	23.22	15.51	105.02	14.71	2.12	0.39	17.22	16.40	Nanded
19	उस्मानाबाद	52.95	31.38	2.95	87.28	18.88	Osmanabad
20	लातूर	12.38	4.10	..	16.48	..	Latur
21	बुलढाणा	23.78	15.50	1.01	40.29	3.80	3.81	..	7.61	18.89	Buldana
22	अकोला	31.73	13.16	1.93	46.82	10.57	2.77	0.32	13.66	29.18	Akola
23	अमरावती	4.16	11.57	0.28	16.01	0.20	1.08	0.05	1.33	8.31	Amravati
24	यवतमाळ	48.45	17.38	2.31	68.14	8.85	1.08	0.20	10.13	14.87	Yavatmal
25	वर्धा	23.48	6.85	2.73	33.06	2.37	0.16	0.44	2.97	8.98	Wardha
26	नागपूर	113.53	15.63	0.82	129.98	20.50	1.54	0.08	22.12	17.02	Nagpur
27	भंडारा	99.41	36.17	8.93	144.51	49.69	15.00	1.96	66.65	46.12	Bhandara
28	चंद्रपूर	54.22	23.99	7.60	85.81	58.74	Chandrapur
29	गडचिरोली	32.59	16.55	1.27	50.41	..	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1767.03	560.15	112.28	2,386.46	643.12	115.83	10.68	769.63	32.24	Maharashtra State

टोप.—NA—उपलब्ध नाही/Not available.

आधार.—पाटबंधारे विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Irrigation Department, Government of Maharashtra, Bombay.

१४. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय

१४.१. या विभागातील तक्त्यामध्ये पशुधन गणना, पशुवैद्यकीय सुविधा व कत्तलखाने यांचेविषयी आकडेवारी दिली आहे.

१४.२. १९८२ व १९८७ च्या पशुधन गणनेनुसार गणना केलेले विविध प्रकारचे पशु व कुक्कुट यांची संख्या देण्यात आली आहे. संपूर्ण देशात समान संकल्पना (Concepts) व गणना पद्धती वापरून अशा पंचवार्षिक गणना घेण्यात येतात. अशा गणनेत संपूर्ण पशुधनासंबंधी माहिती प्रत्येक घराघरातून गोळा करण्यात येते. कत्तलखान्यातील पशूंची, भटन्या प्राण्यांची व रुग्णावस्थेतील प्राण्यांची गणना करताना विशेष काळजी घेण्यात येते.

14. ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

14.1. Data on Livestock Census, Veterinary facilities provided and slaughter houses are given in the tables in this section.

14.2. The data on number of livestock and poultry presented is as enumerated in the State at the time of 1982 & 1987 Livestock Censuses. These are quinquennial censuses conducted throughout the country on the basis of uniform concepts and method of enumeration. At these censuses all the livestock is enumerated by house to house enquiry. Particular care is taken to enumerate livestock in the slaughter homes, stray animals and animals in transit.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धजन्यवसाय/

तक्ता क्रमांक/

जिल्हावार पशुधनाची संख्या/

व्युत्पत्ती क्रमांक	जिल्हा	तीन वर्षांवरील बैल/ Males over 3 years				तीन वर्षांवरील गाई/ Females over 3 years		
		केवळ पैदाशीसाठी ठेवलेले वळू	पैदाशीसाठी व कामासाठी उप- योगात आणलेले	केवळ कामाकरिता त्रापरलेले	इतर	एकूण	दुग्धत्या	
		Used for breeding only	Used for breeding and work both	Used for work only	Others	Total	In milk	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
1	बुलढाण	191	73	977	4,173	5,414	3,727	
2	ठाणे	2,731	32,333	1,98,829	8,983	2,42,876	67,105	
3	रायगड	1,008	28,852	1,67,247	8,117	2,05,224	74,704	
4	रत्नागिरी	307	26,811	2,17,183	7,095	2,51,396	65,263	
5	सिंधुदुर्ग	139	18,116	1,22,694	3,374	1,44,323	30,213	
6	नाशिक	3,308	15,046	3,61,731	7,164	3,87,249	1,23,972	
7	पुणे	2,685	5,930	3,04,255	9,524	3,22,394	88,642	
8	जळगाव	2,897	6,799	2,71,740	6,085	2,87,521	1,04,487	
9	अहमदनगर	3,205	16,576	2,83,483	7,972	3,11,236	1,84,158	
10	पुणे	1,722	12,789	2,47,575	5,444	2,67,530	1,46,167	
11	सातारा	1,104	7,163	1,47,178	4,392	1,59,837	94,722	
12	सांगली	877	5,094	1,02,608	2,898	1,11,477	68,137	
13	सेलापूर	1,136	7,811	1,63,252	3,564	1,75,763	1,04,788	
14	कोल्हापूर	771	7,299	1,40,906	1,634	1,50,610	47,341	
15	श्रीरंगापूर	1,611	10,190	2,28,927	6,311	2,47,039	69,098	
16	जालना	739	6,015	1,95,782	8,097	2,10,633	56,850	
17	परभणी	1,720	5,816	2,60,858	6,387	2,74,781	1,12,683	
18	वीड	2,087	13,733	2,30,636	6,851	2,53,307	91,203	
19	नांदेड	1,776	4,723	2,24,106	8,332	2,38,937	1,13,450	
20	उस्मानाबाद	373	6,453	1,23,265	2,088	1,32,179	63,274	
21	लातूर	502	4,518	1,48,181	7,370	1,60,571	67,067	
22	बुलढाणा	1,622	4,929	2,31,011	3,619	2,41,181	77,718	
23	अकोला	1,563	2,903	2,22,649	6,888	2,34,003	86,970	
24	अमरावती	1,526	3,528	2,02,470	5,217	2,12,741	80,152	
25	यवतमाळ	2,934	5,530	2,68,687	9,280	2,86,431	96,483	
26	वर्धा	1,294	2,127	1,23,274	4,177	1,30,872	58,597	
27	नागपूर	2,356	3,908	2,10,550	7,459	2,24,273	90,557	
28	भंडारा	2,456	5,085	2,97,326	6,965	3,11,832	94,929	
29	चंद्रपूर	1,954	7,935	2,68,021	7,860	2,85,770	75,421	
30	गडचिरोली	3,658	9,975	2,01,795	4,957	2,20,385	60,953	
महाराष्ट्र राज्य		50,252	2,88,060	61,67,196	1,82,277	66,87,785	24,90,831	

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

TABLE No. 14-1

Live-stock in each District

(1987)

गाई-बैल/ Cattle						म्हशी-रेडे/ Buffaloes					District
तीन वर्षांवरील गाई/ Females over 3 years						तीन वर्षांवरील रेडे/ Males over 3 years					
वाटनेल्या व एकदाही न व्यालेल्या	कामासाठी वापरलेल्या	इतर	एकूण	बासरे	एकूण गाई-बैल	केवळ पैदाशीसाठी ठेवलेले	पैदाशीसाठी व कामासाठी उपयोगात वागलेले	केवळ कामाकरिता वापरलेले	इतर	एकूण	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
1,338	..	833	5,898	1,813	13,125	3,513	34	47	420	4,014	Greater Bomb
1,01,676	..	2,424	1,71,205	1,32,090	5,46,171	1,617	7,294	27,439	3,550	39,900	Thane
83,322	..	1,056	1,59,082	1,38,855	5,03,161	354	5,968	36,045	1,663	44,030	Raigad
93,962	..	1,093	1,60,318	1,28,424	5,40,138	295	3,939	20,365	1,023	25,622	Ratnagiri
41,360	..	419	71,992	69,822	2,86,137	148	4,950	30,339	857	36,294	Sindhudurg
1,79,217	..	5,114	3,08,303	2,18,194	9,13,746	1,169	1,480	16,456	568	19,673	Nashik
1,32,375	..	3,687	2,24,704	1,71,204	7,18,302	917	646	2,980	577	5,120	Dhule
1,13,870	..	2,120	2,20,477	1,74,763	6,82,761	2,676	865	1,095	600	5,236	Jaigaon
1,96,591	..	3,893	3,84,642	2,95,057	9,90,935	1,000	693	2,733	513	4,939	Ahmadnagar
1,32,949	..	3,447	2,82,563	2,10,564	7,60,657	1,204	857	1,762	450	4,273	Pune
79,520	..	2,152	1,76,394	1,21,866	4,58,097	1,238	785	2,295	1,015	5,333	Satara
48,653	..	1,195	1,17,985	71,781	3,01,243	320	1,006	6,507	716	8,549	Sangli
78,458	..	2,008	1,85,254	1,48,311	5,09,328	877	1,331	4,212	1,166	7,586	Solapur
26,746	..	846	74,933	46,858	2,72,401	543	3,657	27,939	1,033	33,172	Kolhapur
82,644	..	2,469	1,54,211	1,25,089	5,26,339	818	457	848	356	2,479	Aurangabad
68,626	..	403	1,25,879	1,10,912	4,47,424	464	386	872	281	2,003	Jalna
1,28,067	..	2,379	2,43,129	2,17,591	7,35,501	821	478	760	649	2,708	Parbhani
1,01,013	..	970	1,93,186	1,67,786	6,14,279	516	492	976	348	2,332	Beed
1,44,798	..	3,289	2,61,537	2,05,624	7,06,098	919	257	518	800	2,494	Nanded
51,603	..	752	1,15,629	95,036	3,42,844	387	543	1,360	386	2,676	Osmanabad
72,224	..	1,264	1,40,555	1,02,684	4,03,810	406	374	1,062	507	2,349	Latur
1,07,962	..	1,024	1,86,704	1,51,361	5,79,246	643	575	1,161	383	2,762	Buldhana
1,25,544	..	1,345	2,13,859	1,56,423	6,04,285	977	309	435	267	1,988	Akola
1,19,878	..	2,432	2,02,462	1,72,072	5,87,275	1,503	186	229	209	2,127	Amravati
2,03,466	..	4,550	3,04,499	2,06,847	7,97,777	1,805	581	808	735	3,929	Yavatmal
1,11,795	..	2,777	1,65,169	1,27,869	4,23,910	1,257	122	136	263	1,778	Wardha
1,61,922	..	3,245	2,55,724	2,19,867	6,99,864	1,618	262	335	364	2,579	Nagpur
1,31,929	..	5,103	2,31,961	2,01,769	7,45,562	1,080	1,145	28,335	1,440	32,000	Bhandara
1,46,297	..	5,661	2,27,379	1,97,377	7,10,526	623	1,007	4,639	921	7,190	Chandrapur
1,03,231	..	3,661	1,69,845	1,65,928	5,56,158	453	1,623	37,780	892	40,748	Gadchiroli
31,73,036	..	71,611	57,35,478	45,53,837	1,69,77,100	30,161	42,302	2,60,468	22,952	3,55,883	Maharashtra St

		म्हशी-रेडे/Bufaloes						
व.क्रमांक	जिल्हा	तीन वर्षांवरील म्हशी/ Females over 3 years						एकूण म्हशी-रेडे
		दुभल्या	वाटलेल्या व एकदाही न न्यालेल्या	कामाच्या	इतर	एकूण	वासरे	
Serial No.		In milk	Dry and not calved even once	Working	Others	Total	Young stock	* Total buffaloes
(1)	(2)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
1	बुलढुंबई	87,554	3,523	..	1,708	92,785	10,268	1,07,067
2	ठाणे	68,780	47,684	..	705	1,17,169	50,817	2,07,886
3	रायगड	34,498	31,057	..	508	66,063	51,940	1,62,033
4	रत्नागिरी	19,851	19,113	..	295	39,259	25,369	90,250
5	सिंधुदुर्ग	21,970	23,689	..	374	46,033	40,447	1,22,774
6	नाशिक	49,983	46,032	..	1,248	97,263	57,941	1,74,877
7	धुळे	41,942	42,682	..	1,682	86,306	53,313	1,44,739
8	जळगाव	99,453	86,809	..	1,534	1,87,796	1,02,554	2,95,586
9	अहमदनगर	37,850	35,515	..	919	74,284	45,050	1,24,273
10	पुणे	83,224	61,942	..	1,286	1,46,452	66,069	2,16,794
11	सातारा	1,12,789	79,471	..	1,304	1,93,564	95,109	2,94,006
12	सांगली	1,19,880	67,226	..	878	1,87,984	1,01,284	2,97,817
13	सोलापूर	69,217	48,151	..	679	1,18,047	78,409	2,04,042
14	कोल्हापूर	2,16,558	92,564	..	1,633	3,10,755	1,32,830	4,76,757
15	बीरगावाड	21,375	22,168	..	465	44,008	25,642	72,129
16	जालना	17,135	18,875	..	64	36,074	24,453	62,530
17	परभणी	45,782	36,352	..	1,043	83,177	55,208	1,41,093
18	बीड	45,462	42,965	..	387	88,814	67,070	1,58,216
19	नांदेड	69,129	47,405	..	1,026	1,17,560	75,412	1,95,466
20	उस्मानाबाद	36,786	27,993	..	311	65,090	41,404	1,09,176
21	लातूर	52,134	45,659	..	684	98,477	64,814	1,65,640
22	बुलढाणा	34,246	36,075	..	315	70,636	41,177	1,14,575
23	अकोला	38,731	34,686	..	475	73,892	37,419	1,13,299
24	अमरावती	31,838	33,437	..	797	66,072	38,334	1,06,533
25	यवतमाळ	32,656	41,320	..	967	74,943	42,748	1,21,620
26	बर्घी	12,438	18,003	..	425	30,866	18,453	51,097
27	नागपूर	26,720	25,101	..	418	52,239	28,468	83,286
28	भंडारा	36,374	34,780	..	1,207	72,361	46,079	1,50,440
29	चंद्रपूर	21,471	30,423	..	439	52,333	43,039	1,02,562
30	गडचिरोली	8,042	9,869	..	148	18,059	20,946	79,753
महाराष्ट्र राज्य		15,93,868	11,90,569	..	23,924	28,08,361	15,82,066	47,46,310

TABLE No. 14-1—cont.

मेंढरे	शेळ्या	घोडे-शिमारे	इतर जनावरे	एकूण	काबड्या, बंदके वगैरे	कुत्रे	कुत्र्यांचा समावेश करून एकूण पशुधन	District
Sheep	Goats	Horse and ponies	Other live-stock	Total live-stock	Total Poultry	Dogs	Total live-stock including dogs	
(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(2)
14,771	28,407	293	5,685	1,69,348	19,889	29,005	1,98,353	Greater Bombay
1,898	1,94,526	1,459	12,527	9,64,467	13,98,208	38,959	10,03,426	Thane
1,097	1,50,305	1,492	3,135	8,21,223	13,58,749	26,114	8,47,337	Raigad
271	79,561	9	264	7,10,513	10,36,774	25,913	7,36,426	Ratnagiri
1,333	75,840	17	3,372	4,88,273	8,08,955	41,144	5,29,417	Sindhudurg
2,52,185	5,31,034	2,734	27,534	19,02,110	13,81,844	89,043	19,82,153	Nashik
1,35,593	3,92,608	3,519	20,671	14,15,432	7,90,370	39,174	14,54,606	Dhule
36,719	4,33,731	1,675	19,289	14,69,761	4,86,826	41,020	15,10,781	Jalgaon
3,10,194	7,59,362	2,436	20,747	22,07,974	16,02,779	1,42,899	23,50,863	Ahmednagar
3,33,864	4,81,346	1,509	14,458	18,08,628	33,84,051	1,13,872	19,22,500	Pune
3,63,648	3,21,435	1,291	9,758	14,48,235	17,84,104	69,814	15,18,049	Satara
2,29,239	2,70,079	814	8,114	11,07,306	22,03,654	72,999	11,80,305	Sangli
2,80,713	3,94,253	975	17,027	16,00,198	13,75,857	99,758	17,05,956	Solapur
1,46,148	1,72,976	921	5,556	10,74,759	9,31,199	58,353	11,33,112	Kolhapur
72,096	3,51,005	1,820	15,067	19,59,755	3,17,167	46,993	11,06,749	Aurangabad
51,737	2,48,137	2,026	9,690	8,21,544	1,98,602	34,511	8,56,055	Jalna
49,630	3,81,794	2,140	14,681	13,24,839	2,88,947	68,235	13,93,074	Parbhani
1,89,556	3,68,516	2,032	11,296	13,43,895	4,58,073	65,866	14,09,761	Beed
53,470	3,52,200	715	23,700	13,31,649	3,34,242	59,366	13,91,015	Nanded
45,648	2,19,774	760	7,103	7,24,699	2,30,218	38,480	7,63,179	Osmanabad
48,217	1,81,374	781	11,584	8,11,406	1,91,842	37,662	8,49,068	Latur
84,656	3,24,593	1,836	13,454	11,18,360	2,52,884	43,932	11,62,292	Buldhana
19,398	3,16,141	3,471	16,676	10,73,270	2,72,409	46,652	11,19,922	Akoia
24,554	2,95,204	4,374	13,343	10,31,283	2,91,986	44,702	10,75,985	Amravati
9,848	4,21,275	1,509	14,794	13,66,923	6,16,157	57,305	14,24,228	Yavatmal
7,330	1,78,059	491	6,170	6,67,057	1,55,055	26,559	6,93,616	Wardha
20,581	3,02,517	770	14,181	11,21,199	4,34,188	51,595	11,72,794	Nagpur
2,772	2,96,022	227	17,721	12,12,744	6,73,043	38,221	12,50,965	Bhandara
52,527	2,70,743	223	9,453	11,45,540	6,48,808	35,326	11,80,866	Chandrapur
13,376	1,96,536	42	34,168	8,80,033	6,00,269	29,354	9,09,387	Gadchiroli
28,71,929	91,89,481	42,366	4,01,238	3,42,28,424	2,45,77,166	16,03,816	3,58,32,240	Maharashtra State

Source.—Live-stock Census, 1987.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.2

पशुसंवर्धनासाठी मूलभूत सुविधा
Infrastructure facilities in Animal Husbandry in Maharashtra State
(1987-88)

क्र. सं.	जिल्हे	पशुवैद्यकीय रुग्णालये	पशुवैद्यकीय दवाखाने	कृत्रिम रेतन केंद्रे	कत्तलखाने	मेंढ्या व लोकर विस्तारित केंद्रे	गार्ड-बैल पैदास केंद्रे	कुक्कट पैदास पालन केंद्रे	हुकरे प्रौढास केंद्रे	Districts
Sr. No.		Veterinary Hospitals	Veterinary Dispensaries	Artificial Insemination Centre	Slaughter Houses	Sheep & Wool extension centres	Cattle breeding centres	Poultry breeding farms	Pig breeding farms	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
	1950-51	254**	210	..	4	
	1960-61	454***	..	36	298	..	15	
	1970-71	26	263	870	N.A.	12	15	
	1974-75	55	241	1,456	199	12	14	
	1980-81	56	507	2,417	197	..	12	
	1985-86	7	757	2,769	351	..	13	
	1986-87	7	757	3,050	355	..	13	5	..	
	1987-88	7†	806	3,235@	351	..	13 Δ	5	..	
1	बृहन्मंडई	3	3	..	N.A.	Greater Bombay
2	ठाणे	29	..	N.A.	Thane
3	रायगड	22	..	N.A.	Raigad
4	रत्नागिरी	19	..	N.A.	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	8	..	N.A.	Sindhudurg
6	नाशिक	1	44	..	N.A.	Nasik
7	धुळे	35	..	N.A.	1	..	Dhule
8	जळगाव	41	..	N.A.	Jalgaon
9	अहमदनगर	48	..	N.A.	..	1	Ahmednagar
10	पुणे	1	38	..	N.A.	..	1	1	..	Pune
11	सातारा	32	..	N.A.	Satara
12	सांगली	25	..	N.A.	..	1	Sangli
13	सोलापूर	30	..	N.A.	..	1	Solapur
14	कोल्हापूर	23	..	N.A.	1	..	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1	23	..	N.A.	..	1	1	..	Aurangabad
16	जालना	19	..	N.A.	Jalna
17	परभणी	34	..	N.A.	..	1	Parbhani
18	बीड	21	..	N.A.	Beed
19	नांदेड	40	..	N.A.	Nanded
20	उस्मानाबाद	22	..	N.A.	Osmanabad
21	लातूर	22	..	N.A.	..	1	Latur
22	बुलढाणा	21	..	N.A.	Buldhana
23	अकोला	29	..	N.A.	Akola
24	अमरावती	25	..	N.A.	..	2	Amravati
25	यवतमाळ	40	..	N.A.	..	1	Yavatmal

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
26	वर्धा	..	21	..	N.A.	..	1	Wardha
27	नागपूर	..	34	..	N.A.	..	1**	1	..	Nagpur
28	भंडारा	..	18	..	N.A.	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	22	..	N.A.	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	21	..	N.A.	..	1	Gadchiroli

टीप—(1) N. A. उपलब्ध नाही/Not available (Meaning not known clearly).

(2) ** पशुपैदास केंद्र नागपुरचे, बैलाची निपज करणाऱ्या केंद्रात रूपांतर केले आहे.

Cattle breeding centre Nagpur has been converted into Insemination.

(3) @ जिल्हावार माहिती उपलब्ध नाही. Districtwise break up not available.

(4) † पुणे येथील महात्मा फुले कृषि महाविद्यालयाखालील एक आणि मुंबई येथील सोसायटी फॉर प्रिव्हेंशन ऑफ क्रूपल्टी टू अॅनिमल खालील एक. रुग्णालयाचा यात समावेश आहे.

† One Hospital of Society for prevention of cruelty to Animals at Bombay and one is at Pune under Mahatma Phule Agriculture College.

(5) *** आखा स्तरावरील पशुवैद्यकीय दवाखान्याचा देखील यात समावेश आहे.

*** This also includes Branch Veterinary Dispensaries.

(6) Δ ह्यात एक नागपूर येथील बासरे परिपालन केंद्राचा समावेश आहे.

Δ Include One Calf Rearing Centre at Nagpur.

आधार.—पशुसंवर्धन संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source : Director of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.3

पशुवैद्यकीय संस्थांनी केलेले कार्य
Work done by Veterinary Institutions
(1987-88)

व.क्रमांक Sr. No.	जिल्हे	उपचार केलेल्यांची संख्या Cases treated	सूच्यी झालेल्यांची संख्या Castrations performed	रुस टोचणी केलेले/Vaccinations performed										एकूण Total	District
				घट सर्प Haemorrhagic Septicaemia	फच्या Black Quarter	बुळक डी Rinderpest	लाळपा लुरकत Foot & Mouth	इन्डरोटोनस्या- मिया Enterotoxaemia	शेळपा मेंढ्याची देवी Sheep & Goat	रानी खेत (मानमोडी) Ranikhet	कोवड्याची देवी Fowl Pox	इतर Others			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	
1	बृहन्मंबई	5,648	72	2,957	957	23,342	804	11,777	2,569	5,816	48,222	Greater Bombay	
2	ठाणे	1,06,791	9,257	1,37,042	1,01,467	3,74,039	39,603	14,201	..	5,92,352	1,56,480	1,87,292	16,02,476	Thane	
3	रायगड	1,65,104	11,238	54,954	59,695	1,10,650	7,203	17,470	180	8,31,445	2,35,826	1,13,086	14,30,509	Raigad	
4	रत्नागिरी	1,00,464	8,875	65,797	78,881	83,279	36,798	2,08,373	..	5,35,989	3,30,382	13,345	13,52,845	Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	64,790	3,726	36,144	15,091	31,008	14,949	50,897	..	3,08,975	1,14,926	9,658	5,81,548	Sindhudurg	
6	नाशिक	4,44,665	42,931	3,02,091	2,87,489	4,14,137	39,881	1,65,072	25,713	4,70,696	2,10,777	1,56,464	20,72,266	Nashik	
7	पुढे	3,49,938	29,607	2,60,758	2,48,150	4,90,745	51,894	1,67,853	3,520	4,97,643	2,49,203	1,70,547	21,40,313	Dhule	
8	जळगाव	4,67,349	34,027	2,78,173	2,50,649	4,40,900	40,844	42,269	6,556	5,78,884	1,67,436	69,751	18,75,562	Jalgaon	
9	अहमदनगर	4,95,358	48,908	1,27,651	2,57,801	2,26,028	97,448	2,50,067	13,387	5,06,983	2,24,974	1,07,733	17,92,512	Ahmednagar	
10	पुणे	4,77,730	36,232	2,87,182	3,17,923	3,65,975	1,26,446	5,60,593	8,977	8,64,486	1,11,970	3,88,030	28,31,582	Pune	
11	सातारा	2,49,576	11,297	2,15,059	1,77,331	77,806	54,278	2,12,828	2,335	6,92,974	47,556	67,896	15,43,543	Satara	
12	सांगली	3,04,379	13,064	1,81,188	1,62,186	2,14,437	59,757	1,42,230	2,375	5,73,766	1,21,182	1,03,149	15,60,476	Sangli	
13	सोलापूर	4,21,726	20,732	1,25,646	1,16,482	4,07,330	1,02,608	2,47,621	2,393	5,05,884	1,39,173	77,063	17,24,200	Solapur	
14	कोल्हापूर	3,16,957	13,533	2,26,006	2,03,972	3,18,212	34,075	96,956	..	5,23,966	2,95,028	1,57,221	18,55,436	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	3,67,658	36,155	1,52,163	1,56,834	1,48,493	24,015	74,539	530	2,04,523	1,69,396	1,41,913	10,82,406	Aurangabad	
16	जाळना	2,31,811	35,301	2,40,530	2,50,334	1,09,392	22,806	53,779	2,173	61,699	37,132	7,349	7,55,194	Jalna	
17	परभणी	3,29,705	29,615	2,15,181	2, 7,723	1,06,990	27,875	48,218	5,192	80,940	27,538	30,540	7,60,247	Parbhani	
18	बीड	3,39,557	33,700	1,40,892	1, 4,306	2,74,368	37,210	1,46,880	984	1,82,531	63,477	22,446	10,43,124	Beed	
19	नांदेड	4,72,117	40,318	1,96,587	1, 8,849	2,40,861	39,917	40,336	..	1,04,685	51,527	17,379	8,10,141	Nanded	
20	अमरावती	2,75,614	18,833	1,33,627	1, 1,871	2,02,137	26,318	69,755	3,360	1,31,679	36,454	22,193	7,47,104	Amravati	
21	लातूर	3,73,087	27,745	1,89,892	1, 2,969	4,85,421	22,440	83,091	4,458	70,334	18,998	620	10,68,263	Latur	
22	बुलढाना	4,78,576	30,808	1,73,083	1, 2,305	1,01,154	48,016	49,173	..	79,596	59,403	10,660	6,73,415	Buldhana	
23	अकोला	6,02,695	41,508	2,25,792	2,00,719	1,61,389	57,715	43,088	941	1,23,258	70,102	35,048	9,18,072	Akola	
24	अमरावती	5,19,972	27,648	2,60,403	2, 5,974	4,58,090	40,674	54,206	..	1,18,074	90,909	33,580	12,91,915	Amravati	
25	यवतमाळ	5,38,714	41,518	2,43,295	1, 37,363	2,30,018	76,775	39,206	..	2,48,496	1,02,805	25,024	11,66,976	Yavatmul	
26	वर्धा	2,23,390	12,982	1,29,515	1, 19,592	1,90,398	32,101	30,286	1,410	1,16,573	1,11,231	20,270	8,22,426	Wardha	
27	नागपूर	4,16,940	37,898	2,10,758	2, 1,931	4,84,246	47,332	30,857	..	2,48,308	2,21,927	2,11,065	16,66,424	Nagpur	
28	भंडारा	2,79,480	29,495	2,72,227	1, 67,459	3,60,297	33,008	1,721	..	2,30,410	1,15,354	37,356	12,20,834	Bhandara	
29	चंद्रपूर	3,18,386	30,090	2,22,366	1, 44,773	2,70,283	42,515	58,442	..	1,50,680	1,52,195	3,239	10,48,523	Chandrapur	
30	गडचिरोली	1,74,896	14,707	87,224	44,525	1,10,037	47,800	20,891	4,290	1,68,729	1,10,592	5,670	5,59,761	Gadchiroli	
महाराष्ट्र राज्य		99,13,073	7,71,820	53,94,194	50,65,601	75,26,462	13,33,245	28,20,911	89,774	98,23,325	38,46,492	22,51,403	381,31,407	Maharashtra State	

तबता क्रमांक/TABLE No. 14.3

Sr. No.	जिल्हा	कृत्रिम रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या Animals covered by artificial Inseminations (Fresh + Replet-)		नैसर्गिक रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या Animals covered by Natural Services		Districts
		गायी Cows	म्हशी Buffaloes	गायी Cows	म्हशी Buffaloes	
(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
1	बहमनपूर	Greater Bombay
2	ठाणे	Thane
3	रायगड	2,364	338	84	19	Raigad
4	रत्नागिरी	2,175	851	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	12,144	2,956	50	75	Sindhudurg
6	नाशिक	2,814	1,626	Nashik
7	पुणे	35,554	1,653	218	12	Dhule
8	जळगाव	29,753	2,813	1,088	163	Jalgaon
9	अहमदनगर	16,018	4,129	315	516	Ahmednagar
10	पुणे	1,51,936	4,002	143	158	Pune
11	सातारा	1,28,278	10,308	456	..	Satara
12	सांगली	86,249	15,608	Sangli
13	सोलापूर	74,699	38,790	Solapur
14	कोल्हापूर	33,841	1,880	555	1,016	Kolhapur
15	औरंगाबाद	40,250	69,006	24	149	Aurangabad
16	जालना	33,918	2,931	Jalna
17	परभणी	15,253	2,739	Parbhani
18	बीड	10,872	2,784	170	855	Beed
19	नांदेड	22,297	2,010	Nanded
20	उस्मानाबाद	15,032	2,469	2,302	220	Osmanabad
21	लातूर	14,505	2,227	182	849	Latur
22	बुलढाणा	23,332	2,873	2,928	229	Buldhana
23	अकोला	21,076	8,149	Akola
24	अमरावती	14,411	7,480	Amravati
25	यवतमाळ	15,719	2,905	362	254	Yavatmal
26	वर्धा	9,077	2,275	850	412	Wardha
27	नागपूर	13,830	444	176	50	Nagpur
28	भंडारा	27,661	1,587	970	360	Bhandara
29	चंद्रपूर	17,452	1,164	194	578	Chandrapur
30	गडचिरोली	5,080	2,170	37	227	Gadchiroli
		971	512	183	100	
		8,76,561	1,98,679	11,287	6,242	Maharashtra State

भाषार :- संचालक, पशुसंवर्धन महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source :- Directorate of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

14: पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.4

दुग्धशाळा आणि दूध शीतकरण केंद्रांची संख्या व त्यांची क्षमता
Number of Milk Plants and Milk Chilling Centres and their Capacity

अनुक्रमांक Sr. No.	दुग्धशाळा व दूध शीतकरण केंद्रे व त्यांची क्षमता	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88	Milk Plants and Milk Chilling Centre and their capacity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	दूध प्रक्रिया यंत्रांची संख्या	32	34	34	33	Number of Milk Processing Plants.
2	क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	36.75	36.15	40.45	40.40	Capacity (in lakh litres).
3	शासकीय दूध शीतकरण केंद्रे	77	82	80	84	Government Milk Chilling Centres.
4	क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	7.79	8.05	7.95	8.65	Capacity (in lakh litres).
5	सहकारी दूध शीतकरण केंद्रे	26	24	28	29	Co-operative Milk Chilling Centres.
6	क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	3.86	3.76	4.82	5.15	Capacity (in lakh litres).
7	एकूण दूध शीतकरण केंद्रे	103	106	108	113	Total Milk Chilling Centres.
8	क्षमता (लाख लिटरमध्ये)	11.65	11.81	12.70	13.77	Capacity (in lakh litres).

आधार :—आयुक्त, दुग्ध विकास, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source—Commissioner of Dairy Development of Maharashtra, Bombay.

तबता क्रमांक/TABLE 14.5

मुख्यालयान्या ठिकाणी उपचार केलेल्या पशूंची संख्या No. of cases treated at the headquarter									
क्रमांक Serial No.	जिल्हा	आंतरुण In-patients				बहिःरुण Out-patients			
		अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बृहन्मई	15	1,215	3,247	4,477
2	ठाणे	..	10	2	12	1,201	40,326	18,796	60,323
3	रायगड	1,018	48,615	12,042	61,675
4	रत्नागिरी	102	45,629	8,995	54,726
5	सिधुदुर्ग	23	23,321	5,997	29,341
6	नासिक	1	267	8	276	1,245	1,72,577	90,004	2,63,826
7	छुळे	1	167	31	199	981	1,88,788	56,003	2,45,772
8	जळगाव	..	233	66	299	1,771	3,11,585	63,793	3,77,149
9	अहमदनगर	2	364	18	384	1,305	2,59,548	1,21,068	3,81,921
10	पुणे	32	116	64	212	1,101	2,31,555	1,03,112	3,35,768
11	सातारा	2	179	18	199	1,102	1,48,483	36,379	1,85,964
12	सांगली	3	181	6	190	592	1,90,006	66,983	2,57,581
13	सोलापूर	24	1,517	56	1,597	647	1,96,895	1,06,073	3,03,615
14	कोल्हापूर	..	90	14	104	410	1,95,205	52,446	2,48,061
15	औरंगाबाद	2	407	26	435	863	2,14,408	87,894	3,03,165
16	जालना	..	74	3	77	687	1,51,752	42,276	1,94,715
17	परभणी	..	376	2	378	1,356	2,24,644	64,725	2,90,725
18	बीड	1	312	22	335	1,187	2,18,370	85,287	3,04,844
19	नांदेड	15	4,265	1,038	5,318	1,304	3,26,156	64,004	3,91,464
20	उस्मानाबाद	..	188	..	188	468	1,83,533	60,035	2,44,036
21	लातूर	1	1,592	1	1,594	655	2,92,961	42,879	3,36,495
22	बुलढाणा	..	152	11	163	1,999	3,24,233	93,298	4,19,530
23	अकोला	2	516	52	570	4,127	3,92,498	1,22,247	5,18,872
24	अमरावती	..	76	1	77	3,937	3,48,684	92,769	4,45,390
25	अहमदनगर	..	29	4	33	1,819	3,07,228	1,31,603	4,40,650
26	वर्धा	..	70	6	76	812	1,40,515	42,178	1,83,505
27	नागपूर	1	180	..	181	727	2,25,201	1,08,030	3,33,958
28	महारा	..	8	..	8	102	1,89,061	42,318	2,31,481
29	चंद्रपूर	..	82	6	88	434	1,62,958	70,535	2,33,927
30	गडचिरोली	..	12	..	12	7	95,367	24,802	1,20,176
		87	11,463	1,455	13,005	31,997	58,51,317	19,19,818	78,03,132

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

TABLE No. 14-5

Animals treated and castrated

फिरतीवर उपचार केलेल्या पशूंची संख्या No. of Cases treated on tour					मुख्यालयाच्या ठिकाणी सचनी केलेल्यांची संख्या Castrations performed at the headquarter					District
अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others*	एकूण Total	एकूण औषधोपचार केलेल्या परंतु संस्थात न दाखल केलेल्या पशूंची संख्या Total No. of cases supplied with medi- cines but not brought to the institutions	अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total		
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)	
..	861	310	1,171	1,408	..	32	36	68	Greater Bombay	
185	28,469	17,802	46,456	99,767	..	3,626	182	3,808	Thane	
145	57,100	46,184	1,03,429	1,35,772	..	5,767	49	5,816	Raigad	
4	33,740	11,994	45,738	1,58,913	..	3,891	11	3,902	Ratnagiri	
2	23,027	12,420	35,449	1,22,204	..	1,875	2	1,877	Sindhudurg	
179	83,300	97,084	1,80,563	1,85,331	..	25,938	269	26,207	Nashik	
128	60,576	43,263	1,03,967	1,02,779	2	15,920	725	16,647	Dhule	
22	61,642	28,237	89,901	39,407	1	21,582	220	21,803	Jalgaon	
48	57,521	55,484	1,13,053	1,83,184	..	38,822	402	39,224	Ahmadnagar	
42	63,196	78,512	1,41,750	1,58,711	13	27,649	2,063	29,725	Pune	
88	43,200	20,125	63,413	52,108	..	9,596	243	9,839	Satara	
12	27,880	18,716	46,608	66,584	9	7,490	4,719	12,218	Sangli	
9	35,215	81,290	1,16,514	1,95,835	9	12,922	4,565	17,496	Solapur	
48	34,403	34,341	68,792	1,37,278	26	9,182	29,30	12,138	Kolhapur	
70	37,052	26,936	64,058	93,911	..	25,357	9	25,366	Aurangabad	
16	25,477	10,526	37,019	79,944	..	27,567	..	27,567	Jalna	
24	27,143	11,435	38,602	1,04,899	..	23,016	2	23,018	Parbhani	
26	18,452	15,890	34,378	90,247	..	30,718	18	30,736	Beed	
63	58,805	16,462	75,335	27,100	..	31,180	..	31,180	Nanded	
8	22,666	8,716	31,390	28,134	..	16,759	90	16,849	Osmanabad	
13	28,839	6,146	34,998	17,416	..	25,358	3	25,361	Latur	
95	46,376	12,412	58,883	72,211	..	22,457	41	22,498	Buldhana	
289	57,756	25,218	83,253	47,639	..	21,942	361	22,303	Akola	
285	57,848	16,312	74,505	69,910	1	16,088	65	16,154	Amravati	
68	58,881	39,032	98,031	79,014	1	27,797	253	28,051	Yavatmal	
27	33,404	6,378	39,809	65,720	..	7,505	167	7,672	Wardha	
43	62,473	20,285	82,801	1,35,936	..	15,557	8,248	23,805	Nagpur	
4	40,916	7,011	47,991	1,04,897	..	17,978	2,565	20,543	Bhandara	
21	55,376	28,974	84,371	75,140	..	15,604	842	16,446	Chandrapur	
..	43,791	10,917	54,708	47,410	..	6,812	834	7,646	Gadchiroli	
1,939	12,86,425	8,08,542	20,95,936	27,78,809	62	5,15,987	29,914	5,45,963	Maharashtra Stat	

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	फिरतीवर खर्ची केलेल्यांची संख्या Castrations performed on tour				खालील वळ्या रेतनापासून कुविम रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या No. of animals inseminated by the semen of following bulls				
		अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	विदेशी वळ Exotic bulls	संकरित वळ Crossbreed bulls	देशी वळ Indigeneous bulls	महिष Buffaloes	एकूण Total
(1)	(2)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)
1	बृहस्पती	..	2	2	4
2	ठाणे	..	5,296	153	5,449	1,533	831	..	338	2,702
3	रायगड	..	5,390	32	5,422	1,421	754	..	851	3,026
4	रत्नागिरी	..	1,849	..	1,849	5,441	6,703	..	2,956	15,100
5	सिधुदुर्ग	..	4,964	9	4,973	2,661	153	..	1,626	4,440
6	नाशिक	..	16,724	..	16,724	28,896	6,658	..	1,653	37,207
7	घुंटे	..	12,764	196	12,960	20,225	9,528	..	2,813	32,566
8	जळगाव	..	12,202	22	12,224	11,733	4,285	..	4,129	20,147
9	अहमदनगर	..	9,593	91	9,684	77,975	73,961	..	4,002	1,55,938
10	पुणे	3	5,417	1,087	6,507	78,052	50,219	7	10,308	1,38,586
11	सातारा	..	1,426	32	1,458	36,537	40,578	9,134	15,608	1,01,857
12	सांगली	..	381	465	846	36,164	35,512	3,023	38,790	1,13,489
13	सोलापूर	..	1,764	1,472	3,236	24,606	5,959	3,276	1,880	35,721
14	कोल्हापूर	..	1,170	225	1,395	20,820	19,419	11	69,006	1,09,256
15	औरंगाबाद	..	10,780	9	10,789	22,701	11,217	..	2,931	36,849
16	आलना	..	7,695	39	7,734	12,069	3,184	..	2,739	17,992
17	परभणी	..	6,597	..	6,597	8,221	2,651	..	2,784	13,656
18	बीड	..	2,964	..	2,964	13,819	8,478	..	2,010	24,307
19	नांदेड	..	9,138	..	9,138	9,817	5,215	..	2,469	17,501
20	उस्मानाबाद	..	1,911	73	1,984	8,073	6,432	..	2,227	16,732
21	लातूर	..	2,384	..	2,384	15,360	7,972	..	2,873	26,205
22	बुलढाणा	..	8,217	93	8,310	14,713	6,363	..	8,149	29,225
23	अकोला	3	19,066	136	19,205	11,550	2,861	..	7,480	21,891
24	अमरावती	..	11,447	47	11,494	11,264	4,455	..	2,905	18,624
25	यशतमाळ	..	13,445	22	13,467	7,387	1,690	..	2,275	11,352
26	धर्मा	..	5,211	99	5,310	9,207	4,623	..	444	14,274
27	नागपूर	..	10,882	3,211	14,093	17,321	10,340	..	1,587	29,248
28	संभार	..	8,085	867	8,952	12,672	4,880	..	1,164	18,616
29	चंद्रपूर	..	13,045	599	13,644	4,381	699	..	2,170	7,250
30	गडचिरोली	..	6,019	1,043	7,061	961	10	..	512	1,483
महाराष्ट्र राज्य		6	2,15,828	10,023	2,25,857	5,25,480	3,35,630	15,451	1,98,679	10,75,240

साधार.—संचालक, पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

TABLE No. 14.5—contd.

कृत्रिम रेतनाद्वारे जन्माला आलेली वासरे Calves born by artificial insemination					
संकरित Crossbreed	देशी Indigeneous	मट्टिष Buffaloes bulls	एकूण Total	केलेली एकूण लस टोचणी Total vaccinations carried out	District
(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(2)
..	48,222	Greater Bombay
436	..	44	480	16,02,476	Thane
562	..	239	801	14,30,509	Raigad
3,329	..	819	4,148	13,52,849	Ratnagiri
716	..	467	1,183	5,31,648	Sindhudurg
8,084	..	300	8,384	20,72,260	Nashik
6,231	..	584	6,815	21,40,313	Dhule
4,016	..	646	4,662	18,75,562	Jalgaon
50,931	..	762	51,693	17,92,512	Ahmednagar
33,330	7	2,366	35,703	22,31,582	Pune
18,410	2,062	3,126	23,598	15,48,543	Satara
14,054	270	8,179	22,503	15,60,470	Sangli
7,483	528	139	8,150	17,24,200	Solapur
8,003	..	14,411	22,414	18,55,436	Kolhapur
7,615	..	385	8,000	10,82,406	Aurangabad
2,789	..	361	3,150	7,55,194	Jalna
1,659	..	363	2,022	7,60,247	Parbhani
4,630	..	107	4,837	10,43,124	Beed
2,164	..	406	2,270	8,60,141	Nanded
3,042	..	192	3,234	7,47,104	Osmanabad
4,135	..	114	4,249	10,68,263	Latur
4,194	..	1,356	5,550	6,73,415	Buldana
2,715	..	1,436	4,151	9,18,072	Akola
2,997	..	477	3,474	12,91,915	Amravati
1,480	..	415	1,895	11,66,976	Yavatmal
3,537	..	127	3,664	8,32,426	Wardha
7,536	..	418	7,954	16,66,424	Nagpur
4,087	..	254	4,341	12,20,834	Bhandara
647	..	268	915	10,48,523	Chandrapur
67	..	65	132	5,99,761	Gadchiroli
2,00,879	2,867	38,626	2,50,372	3,81,51,407	Maharashtra State

Source.—Director of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14-6

पशुवैद्यकीय संस्थांची संख्या/Number of veterinary institutions

1987-88

क्रमांक Serial No.	जिल्हा	पशुवैद्यकीय चिकित्सालये Veterinary Polyclinics	पशुवैद्यकीय रुग्णालये Veterinary Hospitals	पशुवैद्यकीय दवाखाने Veterinary Dispensaries	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने Mobile Veterinary Clinics	पशुवैद्यकीय सहाय्यक केंद्रे Veterinary aid Centres	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बृहन्मुंबई	1	3@			5	Gr. Bombay
2	ठाणे	1		29	2	53	Thane
3	रायगड	1		22	1	45	Raigad
4	रत्नागिरी	1		19		33	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1		8	1	24	Sindhudurg
6	नाशिक	1	1	44	2	84	Nashik
7	धुळे	1		35	2	40	Dhule
8	जळगाव	1		41		68	Jalgaon
9	अहमदनगर	1		48	1	121	Ahmednagar
10	पुणे	1	1@	38	2 @@	61	Pune
11	सातारा	1		32	1 @@	51	Satara
12	सांगली	1		25	1	41	Sangli
13	सोलापूर	1		30		80	Solapur
14	कोल्हापूर	1		23	1	62	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1	1	23		30	Aurangabad
16	जालना	1		19	1	22	Jalna
17	परभणी	1		34		62	Parbhani
18	बीड	1		21	1	65	Beed
19	नांदेड	1		40	1	71	Nanded
20	उस्मानाबाद	1		22	1	44	Osmanabad
21	लातूर	1		22	1	56	Latur
22	बुलढाणा	1		21	2	79	Buldhana
23	अकोला	1		29		67	Akola
24	अमरावती	1		25	2	67	Amravati
25	यवतमाळ	1		40	2	69	Yavatmal
26	वर्धा	1		21		31	Wardha
27	नागपूर	2	1	34	2	37	Nagpur
28	भंडारा	1		18	2	55	Bhandara
29	चंद्रपूर	1		22	4	78	Chandrapur
30	गडचिरोली	1		21	5	47	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		*31	7	806	38	1,648	Maharashtra State

टीप.—* ह्यात दापोली, परभणी व नागपूर येथील कृषि विद्यापीठाखालील पशुवैद्यकीय चिकित्सालयाचा समावेश आहे.

@ मुंबई येथील सोसायटी फॉर प्रिव्हेंशन ऑफ क्रुएल्टी टु अॅनिमल्स, मुंबई यांचे खालील एक व पुणे येथील महात्मा फुले कृषि महाविद्यालयाखालील एका रुग्णालयाचा समावेश आहे.

@@ यात पुणे व सातारा येथे एक फिरते विस्तार व प्रात्यक्षिक केंद्र आहे.

Note.—* This includes the Veterinary Polyclinic of Agriculture Universities at Dapoli, Parbhani and Nagpur.

@ In addition there is one Hospital under Society for Prevention of Cruelty to Animals, Bombay and one is at Mahatma Phule, Agriculture College, Pune.

@@ In addition, there is one Mobile Extension-cum-Demonstration unit each at Pune and Satara.

आचार.—पशुसंवर्धन संचालक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Director of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.7

पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती

Miscellaneous statistics relating to animal husbandry 1987-88.

अनुक्रमांक Serial No.	नाव (2)	संख्या Number (3)	Item (2)
(1)	(2)	(3)	(2)
I. पशुवैद्यकीय संस्था—			Veterinary Institutions—
1	पशुवैद्यकीय सर्व चिकित्सालये	31*	Veterinary polyclinics
2	पशुवैद्यकीय रुग्णालये	7**	Veterinary hospitals
3	पशुवैद्यकीय दवाखाने	806	Veterinary dispensaries
4	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने	38†	Mobile veterinary clinics
5	पशुवैद्यकीय सहाय्यक केंद्रे	1,648	Veterinary aid centres
6	पशुवैद्यकीय जीव पदार्थ निमित्ती संस्था	1	Institute of veterinary biological products
7	राज्यस्तरीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा	1	State level disease investigation section laboratory
8	विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा	6	Regional level disease investigation section laboratory.
9	फिरती पशुरोगसाय नियंत्रण केंद्रे	9	Mobile epizotic control units
10	तपासणी चौक्या	13	Check posts
11	दक्षता पथके	6	Vigilance units
12	अनुवर्ती केंद्रे	Rinder post follow-up centres
II. पशु विकास—			Cattle development—
1	सघन पशु सुधार प्रकल्प	49	Intensive Cattle Development Projects
2	जिल्हा कृत्रिम रेतन केंद्र	29	District Artificial Insemination Centres
3	आधारभूत ग्राम केंद्र	48	Key village centres
4	कृत्रिम रेतन उपकेंद्र—		Artificial insemination sub-centres—
	(अ) जिल्हा परिषदांखालील	2,097	(A) Under Zilla Parishads
	(ब) आधारभूत ग्राम केंद्रांमधील	670	(B) Under key village centres
	(क) विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्रांमधील	468	(C) Regional artificial insemination centres.
5	पशुपैदास केंद्रे	13 @	Cattle breeding farms
6	कृत्रिम रेतन तंत्राविषयी प्रशिक्षण केंद्रे	4	Training centres in Artificial Insemination technique.
7	पशुसंघन पंचवैद्यकांसाठी दोन वर्षांचा सेवांतर्गत पदविका अभ्यासक्रम	N. A.	In Service two years Diploma course for Livestock Supervisors.
8	दुग्ध व्यवसाय व पशु संवर्धन यांवरील दोन वर्षांचा पदविका अभ्यासक्रम	N. A.	Two years Diploma course on Dairy Management and Animal Husbandry.
III. कुक्कुट विकास—			Poultry development—
1	अंडी उबविण्याची व कुक्कुट पैदास केंद्रे	5	Central Hatcheries and Poultry breeding farms
2	कुक्कुट विस्तार केंद्रे	2	Poultry extension centres
3	सघन कुक्कुट सुधार गट	15	Intensive poultry development blocks
4	बंदक पैदास केंद्रे	N. A.	Duck Breeding Farm
IV. भेष विकास—			Sheep development—
1	भेष पैदास केंद्र (महाराष्ट्र भेष विकास महामंडळाखालील)	9	Sheep breeding farms (with Maharashtra Sheep Development Corporation).
2	शेळी पैदास केंद्रे	1	Goat breeding farms
3	लोकर विश्लेषण प्रयोगशाळा	1	Wool analysis laboratory
4	भेडो पैदास केंद्रे (विभागासह)	N. A.	Sheep Breeding Farm (with Department)
V. संशोधन योजना—			Research scheme—
1	जनावरांच्या नाळ्या व शुरकुस रोगांवरील संसर्ग शास्त्राभ्यासासाठी आंखिल भारतीय समन्वित प्रकल्प	1	All India Co-ordinated Research Project for epidemiological studies of foot and mouth disease.
VI. इतर संस्था			Other Institutions—
1	पशुसंवर्धन केंद्र	1	Animal Nutrition Centre
2	प्रत नियंत्रण योजना	1	Quality Control Scheme
3	सूक्ष्मजीव शास्त्रज्ञांचे कार्यालय	1	Office of the Microbiologist, Bombay.

N. A. —उपलब्ध नाही/Not available.

* हात दापोली, परभणी व नागपूर येथील कृषि पीठतील एकेक पशुवैद्यकीय चिकित्सालयांचा समावेश आहे.

** हात मुंबई ये एस. पी. सी. ए. व महात्मा फुले, कृषी महाविद्यालय पुणे येथील एकेक रुग्णालयांचा समावेश आहे.

† हात दोन फिरत्या प्रात्याशिक आणि विस्तारीत पत्रकाचा समावेश आहे

‡ हात एक नागपूर येथील वासरे परिषालून पत्रकाचा समावेश आहे.

* This includes one Veterinary Polyclinic of Agricultural University at Dapoli, Parbhani and Nagpur each.

** In addition there is one hospital of SPCA at Bombay and one hospital is under Mahatma Phule Agriculture College, Poona.

† This includes two Mobile Demonstration and Extension Unit.

‡ This includes one calf rearing unit at Nagpur.

आधार—संचालक, पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Director of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड

१५.१. वनक्षेत्र व वनापासून मिळणारे प्रमुख व गौण उत्पादन यांची आकडेवारी या विभागात दिली आहे.

१५.२. राज्यातील वन विभाग व महसूल विभागाच्या अधिपत्याखालील वनक्षेत्रासंबंधी वेगवेगळी माहिती दिली आहे. वनक्षेत्राचे राखीव, संरक्षित व अवर्गीकृत असे कायदेशीरदृष्ट्या वर्गीकरण केले आहे. वरील कायदेशीरदृष्ट्या केलेले वर्गीकरण १९२७ च्या "भारतीय वन कायदा, सोळा" नुसार केले आहे. राखीव वनक्षेत्रात मुख्यतः इमारतीच्या लाकडाचे उत्पादन करण्यात येत असून ह्यात चरणे किंवा मशागत करणे ह्यास परवानगी दिली जात नाही. संरक्षित वनक्षेत्रात चरणे आणि मशागत करणे यावर इतके कडक निर्बंध नसून काही मर्यादित निर्बंधासह परवानगी देण्यात येते. अवर्गीकृत वनक्षेत्रे म्हणजे दुर्गम किंवा अव्याप्त वनक्षेत्रे समजण्यात येते. शासनाने स्थानिक संस्थांकडून किंवा खाजगी व्यक्तींकडून व्यवस्थापनासाठी घेतलेले वनक्षेत्र करारावरील म्हणून ओळखले जाते. या विभागांमध्ये देण्यात आलेल्या वनक्षेत्राची आकडेवारी शेती विभागाच्या "जमिनीचा वापर" ह्या तक्त्यातील वनक्षेत्राच्या आकडेवारीशी जुळणार नाही. हा फरक खालील कारणांमुळे दिसून येतो :-

(१) भारतीय वन सांख्यिकीत वन विभागाच्या अधिपत्याखालील वृक्षांनी न ओळखलेल्या क्षेत्रासह सर्व क्षेत्रे वनक्षेत्र म्हणून समजले जाते तर कृषि सांख्यिकीत त्याचे प्रत्यक्ष वापरानुसार वर्गीकरण केले जाते

(२) वन विभागाची माहिती विशिष्ट प्रशासकीय कारणासाठी व वनक्षेत्राची मालकी ठरविण्याच्या दृष्टीने उपयुक्त ठरते. जमिनीच्या वापरासंबंधी सांख्यिकीसाठी वनक्षेत्राचा प्रत्यक्ष वापर कसा होतो हे कृषि खात्याच्या दृष्टीने जितके महत्त्वाचे आहे तेवढे वन विभागाच्या दृष्टीने नाही.

(३) वन विभागाची माहिती आर्थिक वर्षानुसार उपलब्ध असते तर कृषि विभागाची कृषि वर्षानुसार असते. प्रमुख व गौण वनोत्पादनाची आकडेवारी वन विभागाच्या अधिपत्याखालील वनक्षेत्राशीच संबंधित आहे.

FORESTRY AND LOGGING

15.1. Data on area under forest and major and minor forest produce are given in the tables in this section.

15.2. Information regarding forests under the control of the State's Forest Department and those under the control of the State's Revenue Department is shown separately. The areas under forests are classified according to legal status into reserved forests, protected forests and unclassed forests. The legal status refers to the classification of forests under the Indian Forest Act, XVI of 1927. *Reserved forests* are those that are intended mainly for timber production and in which rights of grazing and cultivation are seldom allowed. In *protected forests*, the restrictions are not so rigid as grazing or cultivation is allowed but certain limitations and restrictions are imposed. The *unclassed forest* refers to the inaccessible forest or unoccupied waste. The forests which are taken by Government from local bodies or private individuals for management on lease basis are called '*leased forests*'. The forest area shown in Tables in this sector may not tally with the area under "forest" shown in table on land utilisation in agriculture section. The two sets of figures differ due to the following reasons :-

(i) In the Indian Forests Statistics the whole area including non-wooded area under the control of Forest Department is taken as area under forests while in Agricultural Statistics, it is classified according to its actual utilisation.

(ii) The Forest Department Returns are meant to serve a definite administrative purpose and indicate the ownership of the forest area; the actual utilisation of these areas is not so important from their point of view as it is in the land utilisation statistics for Agricultural Department.

(iii) The Forest Department returns relate to financial years and Agricultural Statistics relate to the agricultural years. The figures of production of major and minor forest produce refer to the areas under the control of Forest Department only.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड/FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15-1

मालकीनुसार वनक्षेत्र
Area under Forest classified by "Ownership" 1987-88

अनुक्रमांक	वर्ष	राज्य वन	महामंडळ	खाजगी वन	एकूण वन	राज्य वनक्षेत्राची एकूण वन क्षेत्राची टक्केवारी	राज्य वन क्षेत्राची एकूण भौगोलिक क्षेत्राची टक्केवारी	
Serial No.	Year जिल्हा	State Forest	Corporation	Private Forest brought under possession of F. D.	Total Forest	Percentage of State Forest to total Forest	Percentage of State Forest to Geographical total area of the State	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	1970-71	62,311	205	..	62,516	99.67	20.25	
2	1975-76	61,682	725	2,728	65,135	94.70	20.05	
3	1980-81	61,273	1,255	1,696	64,224	95.40	19.91	
4	1984-85	61,238	1,494	1,239	63,971	95.73	19.90	
5	1985-86	61,141	1,538	1,239	63,918	95.65	19.87	
6	1986-87	61,133	1,586	1,239	63,958	95.58	19.87	
7	1987-88	61,006	1,621	1,239	63,866	95.52	19.83	
1	बृहन्मुंबई	..	38	14	52	..	8.62	Greater Bombay
2	ठाणे	3,489	295	276	4,060	85.94	36.50	Thane
3	रायगड	1,605	..	107	1,712	93.75	22.45	Raigad
4	रत्नागिरी	61	..	4	65	93.85	0.74	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	405	..	121	526	77.00	7.74	Sindhudurg
6	नाशिक	3,161	154	76	3,391	93.22	20.35	Nashik
7	धुळे	3,945	99	459	4,503	87.61	30.00	Dhule
8	जळगाव	1,907	65	..	1,972	96.70	16.21	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,892	1,892	100.00	11.10	Ahmednagar
10	पुणे	2,005	..	70	2,075	96.63	12.82	Pune
11	सातारा	1,585	..	18	1,603	98.88	15.12	Satara
12	सांगली	492	..	8	500	98.40	5.74	Sangli
13	सोलापूर	362	362	100.00	2.43	Solapur
14	कोल्हापूर	1,675	..	86	1,761	95.12	21.98	Kolhapur
15	औरंगाबाद	891	891	100.00	8.78	Aurangabad
16	जालना	93	93	100.00	1.22	Jalna
17	परभणी	372	372	100.00	3.37	Parbhani
18	बीड	216	216	100.00	2.03	Beed
19	नांदेड	1,180	5	..	1,185	99.58	11.24	Nanded
20	उस्मानाबाद	55	55	100.00	0.73	Osmanabad
21	लातूर	12	12	100.00	0.16	Latur
22	बुलढाणा	1,558	1,558	100.00	16.13	Buldhana
23	अकोला	867	867	100.00	8.20	Akola
24	अमरावती	3,596	3,596	100.00	29.45	Amravati
25	यवतमाळ	3,712	3,712	100.00	27.33	Yavatmal
26	वर्धा	875	875	100.00	13.87	Wardha
27	नागपूर	2,756	62	..	2,818	97.80	27.75	Nagpur
28	भंडारा	4,342	237	..	4,599	94.41	47.13	Bhandara
29	चंद्रपूर	4,648	366	..	5,014	92.70	44.31	Chandrapur
30	गडचिरोली	13,249	280	..	13,529	97.93	85.85	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		61,133	1,586	1,239	63,958	95.52	19.83	Maharashtra State

आधारा—मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source.—Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड/FORESTRY AND LOGGING

तपता क्रमांक/TABLE No. 15.2

प्रमुख वनोत्पादने आणि मूल्य/Quantity & Value of Major Forest Produce
(1987-88)(Quantity in '000' Tonnes)
(Value in 000 Rs.)

वर्ष Year	राज्य वने/State Forests						साजगी वने/Private Forest						एकूण मूल्य Total Value	जिल्हा District
	इमारती लाकूड Timber		जळाने लाकूड Firewood		एकूण Total		इमारती लाकूड Timber		जळाने लाकूड Firewood		एकूण Total			
	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	उत्पादन Quantity	मूल्य Value	उत्पादन Quantity	मूल्य Value		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(1)
1960-61	303	38,970	1,732	10,902	2,035	49,872							49,872	
1970-71	540	85,540	1,609	15,358	2,149	1,00,898							1,00,898	
1975-76	294	1,26,471	874	25,447	1,168	1,51,918							1,51,918	
1980-81	296	2,91,259	1,148	63,689	1,444	3,54,948							3,54,948	
1984-85	258	6,82,625	852	1,00,994	1,110	7,83,619							7,83,619	
1985-86	276	9,30,195	857	97,169	1,133	10,27,364							10,27,364	
1986-87	297	8,65,705	853	1,41,736	1,150	10,07,441							11,76,732	
1987-88	274	9,35,505	528	99,230	802	10,34,735							12,33,044	
1. ठाणे	10	32,382	33	11,452	43	43,834							46,319	Thane
2. रायगड	2	6,021	7	1,760	9	7,781							8,142	Raigad
3. रत्नागिरी	Neg.	187	Neg.	26	Neg.	213							413	Ratnagiri
4. सिंधुदुर्ग	1	2,243	3	761	4	3,004							3,265	Sindhudurg
5. नाशिक	4	23,277	17	3,604	21	26,881							30,792	Nashik
6. धुळे	3	7,356	16	3,596	19	10,952							13,672	Dhule
7. जळगाव	Neg.	2,677	3	576	3	3,253							7,533	jalgaon
8. अहमदनगर			Neg.	23		23							345	Ahmednagar
9. पुणे	1	1,002	2	270	3	1,272							2,498	Pune
10. सातारा	Neg.	264	1	217	1	481							868	Satara
11. सांगली	Neg.	191	Neg.	69	Neg.	260							326	Sangli
12. सोलापूर													35	Solapur
13. कोल्हापूर	1	1,491	1	144	2	1,635							2,428	Kolhapur
14. औरंगाबाद	Neg.	5	Neg.	1	Neg.	6							1,539	Aurangabad
15. जाकना														Jalna
16. परभणी													3,005	Parbhani
17. बीड													351	Beed
18. नांदेड	1	1,936	2	319	3	2,255							7,491	Nanded
19. उस्मानाबाद													200	Os ma nabad
20. लातूर														Latur

तबला क्रमांक/Table No 15.2-बाल.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(1)
21. बुलडाणा	1	1,421	2	120	3	1,541	3,423	Buldhana
22. अकोला	3	9,776	6	1,006	9	10,782	14,758	Akola
23. अमरावती	54	2,02,013	15	1,926	69	2,03,939	2,09,758	Amravati
24. यवतमाळ	28	83,317	64	6,922	92	90,239	1,03,146	Yavatmal
25. वर्धा	17	74,945	31	6,412	48	81,357	84,555	Wardha
26. नागपूर	40	93,574	61	10,493	101	1,04,067	1,22,103	Nagpur
27. भंडारा	17	32,659	65	13,699	82	46,358	80,112	Bhandara
28. चंद्रपूर	13	17,302	27	4,749	40	22,051	53,341	Chandrapur
29. गदचिरोली	78	3,41,466	172	31,085	250	3,72,551	4,32,527	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य	274	9,35,505	528	99,230	802	10,34,735	12,33,044	Maharashtra State.

टीप :- जाकडे संक्रिप्त केत्यामुळे बेरजा जुळवार नाहीत.

Note :- Totals may not add up due to rounding.

(2) Neg. - नगण्य/Negligible

बाधार :- मुख्य वनसंरक्षक, नागपूर, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

Source :- Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra State, Nagpur

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड/FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15-3.

आगी आणि गुरांपासून संरक्षित वनक्षेत्र
Forest area Protected from fire and Cattle Grazing
(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष Year	एकूण वनक्षेत्र (चौ.कि.मी.) Total Forest area (Sq. Kms.)	आगीपासून संरक्षण (चौ. कि. मी.) Protection against fire S. Kms.		आगीपासून सुरक्षित वनक्षेत्राची एकूण वनक्षेत्राशी टक्केवारी Percentage of Forests under fire protection to total Forest	चराईपासून संरक्षण Protection against grazing			
			प्रयत्न Attempted	संरक्षण Protected		आग विझविण्यासाठी झालेला खर्च (रुपये) Cost of fire on Servancy operation (Rs.)	चराईसाठी बंद केलेले क्षेत्र (चौ. कि. मी.) Area closed to grazing (Sq. Kms.)	चराईसाठी वर्षभर खुले क्षेत्र (चौ. कि. मी.) Area open to grazing throughout year (Sq. Kms.)	वर्षाच्या काही काळा- साठी चराईसाठी ठेवलेले क्षेत्र (चौ. कि. मी.) Area open to grazing for part of the year (Sq. Kms.)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1960-61	56,949	53,093	52,456	92	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.
2	1970-71	56,191	56,191	55,700	99	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.
3	1980-81	56,134	50,790	50,543	90	29,96,860	10,325	45,282	2,091
4	1984-85	56,098	55,180	54,686	97	60,80,735	12,732	43,021	1,910
5	1985-86	56,100	56,045	55,600	99	66,94,763	14,101	41,681	1,784
6	1986-87	56,063	56,064	55,695	99	75,96,739	13,592	42,180	1,785
7	1987-88	55,939	55,939	52,761	94	2,03,68,241	14,856	41,832	785@

टोप—Note.—(1) N. A. उपलब्ध नाही /Not available.

(2) @ अस्थायी/Provisional.

आधार—मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source.— The Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur.

15. वनशास्त्र व काष्ठतोड/FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 15-4

महत्त्वाच्या जातीच्या झाडांच्या लागवडीचे क्षेत्र/Plantation of important species

(लागवड हेक्टरात) (वनरोपण चौ. कि. मी.)
(Plantation in hectares) (Afforestation in Sq. Kms.)

क्र.सं./Serial No.	वर्ष/Year	निलगिरी Eucalyptus	सिसम Shisham	साग Teak	किंकर Kikar	मलवेरी Mulberry	चील Chil	इतर Miscellaneous	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1960-61	(A)	4,610	4,610
		(B)	278	278
2	1970-71	(A)	..	3,567	11,226	14,793
		(B)	170	170
3	1975-76	(A)	..	5,321	8,721	14,042
		(B)	172	172
4	1980-81	(A)	41	5,151	37,043	42,235
		(B)
5	1985-86	(A)	..	6,255	82,918	89,173
		(B)	441	441
6	1986-87	(A)	..	10,634	10,491	21,125
		(B)	314	314
7	1987-88	(A)	..	4,639	13,177	17,816
		(B)

टीप—Note.—(A) निरनिराळ्या कार्यक्रमांखाली लागवड/Plantation under various activities.

(B) निरनिराळ्या कार्यक्रमांखाली वनरोपण/Afforestation under various activities.

आधार—मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source.— The Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड/FORESTRY AND LOGGING

तबला क्रमांक/TABLE No. 15-5

वनांपासून महसूल व वनांसाठी खर्च
Revenue and Expenditure on Forests(मूल्य लाख रुपये)
(Value in lakhs Rs.)

क्रमांक Serial No.	वर्ष Year	वनांपासून एकूण महसूल Gross Revenue from forests				वनांसाठी खर्च Expenditure on forests				निव्वळ महसूल शिल्लक (+) तूट (-) Net Revenue surplus (+) Deficit (-)			
		वन विभाग Forest Depart- ment	वन मंडळ Corpo- ration	खाजगी वन Private Forests	एकूण Total	वन विभाग Forest Depart- ment	वन मंडळ Corpo- ration	खाजगी वन Private Forest	एकूण Total	वन विभाग Forest Depart- ment	वन मंडळ Corpo- ration	खाजगी वन Private Forests	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	.. 1960-61	.. 487	487	218	218	269	269
2	.. 1970-71	.. 1,062	102	..	1,164	943	85	..	1,028	119	17	..	136
3	.. 1980-81	.. 4,194	1,539	..	5,733	2,617	817	..	3,434	1,577	722	..	2,299
4	.. 1984-85	.. 9,043	940	..	9,983	4,352	940	..	5,342	4,691	4,691
5	.. 1985-86	.. 8,949	3,580	..	12,529	5,545	977	..	6,522	3,404	2,603	..	6,007
6	.. 1986-87	.. 10,258	3,246	..	13,504	5,830	1,088	..	6,918	4,428	2,158	..	6,586
7	.. 1987-88	.. 12,443	503	..	12,946	6,306	574	..	6,880	6,137	(-)-71	..	6,066

टीप :- जिल्हावार माहिती उपलब्ध नाही.

Note :- Districtwise information is not available.

साधर :- मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र शासन, नागपूर.

Source :- The Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Nagpur

15. वनशास्त्र व काकूवसोव/

तवता क्रमांक/

निरनिराळ्या प्रकारच्या वनाखालील क्षेत्र/

(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	वन विभाग Forest Department				महसूल विभाग Revenue Department			
		राखीव Reserved	संरक्षित Protected	अवर्गीकृत व भाडेपट्ट्याने दिलेले Unclassified and leased	एकूण Total	राखीव Reserved	संरक्षित Protected	अवर्गीकृत व भाडे पट्ट्याने दिलेले Unclassified and leased	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	बुधसंबई
2	ठाणे	2,526	963	..	3,489
3	रायगड	1,260	134	151	1,545	18	43	..	61
4	रत्नागिरी	11	..	48	59	2	2
5	सिंधुदुर्ग	13	9	383	405
6	नाशिक	2,869	244	..	3,113	48	48
7	पुणे	3,443	..	207	3,650	295	295
8	जळगाव	1,907	1,907
9	अहमदनगर	1,458	13	10	1,481	408	..	4	412
10	पुणे	1,450	..	253	1,703	302	302
11	सातारा	1,358	86	85	1,529	56	56
12	सांगली	350	2	17	369	111	..	13	124
13	सोलापूर	158	..	12	170	190	..	3	193
14	कोल्हापूर	562	401	712	1,675
15	बीरंगाबाद	749	66	76	891
16	जालना	85	8	..	93
17	परभणी	334	..	38	372
18	बीड	199	17	..	216
19	नांदेड	939	57	185	1,181
20	उस्मानाबाद	26	..	29	55
21	लातूर	3	..	9	12
22	बुलढाणा	1,057	93	..	1,150	..	25	384	409
23	अकोला	784	15	..	799	..	69	..	69
24	अमरावती	3,411	67	1	3,479	117	117
25	यवतमाळ	2,755	189	..	2,944	767	767
26	वर्धा	528	319	..	847	28	28
27	नागपूर	1,416	823	..	2,239	517	517
28	भंडारा	2,171	1,065	..	3,236	1,106	1,106
29	चंद्रपूर	3,443	954	45	4,442	205	205
30	गडचिरोली	3,284	9,601	7	12,891	358	358
	महाराष्ट्र राज्य	38,550	15,124	2,265	55,939	1,428	137	3,502	5,067

टीप.—(१) म. व. वि. म.—महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ.

(२) आकडे संक्षिप्तता केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.

आधार.—मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

FORESTRY AND LOGGING

TABLE No. 15-6

Area under different types of forests

(क्षेत्र चौ. कि. मिटरमध्ये)
(Area in sq. km.)

राखीव	संरक्षित	एकूण Total		एकूण वनक्षेत्राचे त्रिदलीय वर्गीकरण Tripartite Classification of total Forest area			म.व.वि.म.कडे हस्तांतरित केलेले वनक्षेत्र Forest area transferred to F.D.C.M.	वन विभागाच्या ताब्यात घेतलेले साजगी वनक्षेत्र Private forest brought under possession of forest Department	District
		अवर्गीकृत व भाडेपट्ट्याने दिलेले Unclassified and leased	एकूण Total	खरी वने Forest proper	राखीव कुरणे Pasture reserved	जळाऊ लाकूड, बिरय व इतर Fuels, fodder and miscellaneous			
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
..	88	14	Greater Bombay
2,526	963	..	3,489	3,223	266	..	244	277	Thane
1,278	177	151	1,606	1,429	177	107	Raigad
11	..	50	61	61	4	Ratnagiri
13	10	383	405	405	121	Sindhudurg
2,917	244	..	3,161	3,085	75	..	154	76	Nashik
3,738	..	207	3,945	2,751	1,069	25	100	459	Dhule
1,907	1,907	1,08	1,448	350	65	..	Jalgaon
1,867	13	13	1,893	941	951	Ahmednagar
1,752	..	253	2,005	1,338	660	7	..	70	Pune
1,415	85	85	1,585	1,585	18	Satara
461	2	29	492	492	8	Sangli
349	..	14	363	132	231	Solapur
562	401	712	1,675	1,675	86	Kolhapur
749	66	76	891	781	101	9	Aurangabad
85	8	..	93	85	8	Jalna
334	..	38	372	372	Parbhani
199	17	..	216	216	Beed
939	57	185	1,181	1,017	156	7	5	..	Nanded
26	..	29	55	15	40	Osmanabad
3	..	9	12	3	9	Latur
1,057	117	384	1,558	558	582	419	Buldhama
784	84	..	868	508	235	124	Akola
3,411	67	118	3,596	3,082	340	174	Amravati
2,755	189	767	3,711	1,714	768	1,229	Yavatma
529	319	28	875	625	182	67	Wardha
1,416	823	517	2,756	1,606	361	789	62	..	Nagpur
2,171	1,065	1,106	4,342	1,424	717	2,201	256	..	Bhandara
3,443	955	250	4,648	2,545	52	2,051	365	..	Chandrapur
3,284	9,601	364	13,249	11,128	268	1,853	281	..	Gadchiroli
39,979	15,261	5,767	61,007	43,942	7,659	9,406	1,621	1,239	Maharashtra State

Notes.—(1) F. D. C. M.—Forest Development Corporation of Maharashtra Ltd.

(2) Totals may not add up due to roundings.

Source.—The Chief Conservator of Forests, Government of Maharashtra, Pune.

16. मत्स्यव्यवसाय**16 FISHERIES**

१६.१. खारवण केंद्रातील माशांची आयात, सागरी मत्स्य उत्पादन, मत्स्यव्यवसायासाठी वापरल्या जाणाऱ्या बोटी या संबंधीची आकडेवारी या विभागात दिली आहे.

16.1. Data regarding fishcatch, disposition of fish marine fishery and fishingcraft are presented in the tables in this section.

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No 16.1

मासळीच्या प्रकाराच्या गटानुसार पकडलेली व उतरविलेली मासळी

Fish Catch and landings by group of Species
(1987-88)

(टनात/In tonnes)

अनुक्रमांक	जिल्हा	गोड्या पाण्यातील मासळी Fresh-water fishes	लेप Foun- ders, Holibuts, soles etc.	कली, रातळी, तारली, पेडवा, किलजी मिंग, पाला, मावेळी, काटी, खवळे, पाथुरडी Harrings Sardincs Ancho- vics	खरबा, बांगडा, सुरमई, भेदर, नाबी, शेळी, चिराट, वामणे Tunas Barites Mackeral	इतर बोय Miscella- neous Harrings (Telesost- ouit)	मुशी, पाकट, म्हाकुळ इ. Shark Rays, Shells etc.	कोलंबी, जवळा, करंदी, सेबंदी Crusta- cons	एकूण पकडलेली व उतरविलेली मासळी Total catch and landings	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	बृहन्मुंबई ..	114	991	9,378	2,857	38,327	7,819	47,368	1,06,854	Greater Bombay
2	ठाणे ..	3,020	2	8,704	288	42,288	582	10,829	65,713	Thane
3	रायगड ..	1,594	363	3,542	1,164	13,888	1,106	25,287	46,944	Raigad
4	रत्नागिरी	1,796	4,509	11,712	23,215	1,295	7,697	50,224	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग ..	6	637	3,171	3,084	19,238	1,512	922	28,570	Sindhudurg
6	नाशिक ..	905	905	Nashik
7	धुळे ..	1,425	1,425	Dhule
8	जळगाव ..	2,196	2,196	Jalgaon
9	अहमदनगर ..	563	563	Ahmadnagar
10	पुणे ..	780	780	Pune
11	सातारा ..	905	905	Satara
12	सांगली ..	1,212	1,212	Sangli
13	सोलापूर ..	891	891	Solapur
14	कोल्हापूर ..	608	608	Kolhapur
15	औरंगाबाद ..	1,760	1,760	Aurangabad
16	जालना ..	1,145	1,145	Jalna
17	परभणी ..	2,058	2,058	Parbhani
18	बीड ..	1,173	1,173	Beed
19	नांदेड ..	1,163	1,163	Nanded
20	उस्मानाबाद ..	740	740	Osmanabad
21	लातूर ..	407	407	Latur
22	बुलढाणा ..	1,646	1,646	Buldhana
23	अकोला ..	1,963	1,963	Akola
24	अमरावती ..	1,585	1,585	Amravati
25	यवतमाळ ..	2,605	2,605	Yavatmal
26	वर्धा ..	694	694	Wardha
27	नागपूर ..	4,128	4,128	Nagpur
28	भंडारा ..	7,578	7,578	Bhandara
29	चंद्रपूर ..	3,163	3,163	Chandrapur
30	गडचिरोली ..	1,645	1,645	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य ..		47,672	3,789	29,304	19,105	1,36,956	12,314	92,103	3,41,243	Maharashtra State

भाषांतर.—मत्स्यव्यवसाय संचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Director of Fisheries, Government of Maharashtra, Bombay.

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तबता क्रमांक/TABLE No. 16.2

पकडलेल्या मासळीची विल्हेवाट (सागरी व भूजल)

Disposition of Fish Catch (Marine and Inland)
(1987-88)

(टनात/In tonnes)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा	मार्केटसाठी ताजी Market- ing Fresh	गोठविष्या- करिता Freez- ing	वाळविष्या- करिता For Sun drying	खारविष्या- करिता For Salt- ing	डबाबंद मासे Cann- ing	सताकरिता Reduc- tion	इतर Miscel- aneous purpose	मासळीचा फेकून दिलेला भाग Offal for reduction	एकूण Total	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बृहन्मंथई ..	34,870	45,164	23,618	3,202	N.A.	N.A.	1,06,854	Greater Bombay
2	ठाणे ..	29,174	..	36,457	2	..	80	N.A.	N.A.	65,713	Thane
3	रायगड ..	34,504	..	11,365	22	..	1,053	N.A.	N.A.	46,944	Raigad
4	रत्नागिरी ..	35,747	..	2,603	7,116	..	4,758	N.A.	N.A.	50,224	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग ..	14,946	..	148	6,258	..	7,218	N.A.	N.A.	28,570	Sindhudurg
6	नाशिक ..	905	905	Nashik
7	धुळे ..	1,425	1,425	Dhule
8	जळगाव ..	2,196	2,196	Jalgaon
9	अहमदनगर ..	563	563	Ahmednagar
10	पुणे ..	780	780	Pune
11	सातारा ..	905	905	Satara
12	सांगली ..	1,212	1,212	Sangli
13	सोलापूर ..	891	891	Solapur
14	कोल्हापूर ..	608	608	Kolhapur
15	औरंगाबाद ..	1,760	1,760	Aurangabad
16	जालना ..	1,145	1,145	Jalna
17	परभणी ..	2,058	2,058	Parbhani
18	बीड ..	1,173	1,173	Beed
19	नांदेड ..	1,163	1,163	Nanded
20	उस्मानाबाद ..	740	740	Osmanabad
21	लातूर ..	407	407	Latur
22	बुलढाणा ..	1,646	1,646	Buldhana
23	अकोला ..	1,963	1,963	Akola
24	अमरावती ..	1,585	1,585	Amravati
25	यवतमाळ ..	2,605	2,605	Yavatmal
26	वर्धा ..	694	694	Wardha
27	नागपूर ..	4,128	4,128	Nagpur
28	भंडारा ..	7,578	7,578	Bhandara
29	चंद्रपूर ..	3,163	3,163	Chandrapur
30	गडचिरोली ..	1,645	1,645	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,92,179	45,164	74,191	13,398	..*	16,311	N.A.	N.A.	3,41,243	Maharashtra State

* स्तंभ (३) मध्ये समाविष्ट केले आहे./Included in Col. No. (3).

N. A. — उपलब्ध नाही./Not available.

जाघार.— मत्स्यव्यवसाय संचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Director of Fisheries, Government of Maharashtra, Bombay.

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तपता क्रमांक/TABLE No. 16.3

छारवण केंद्रात केलेली माशांची आयात, मिठाचे वाटप आणि छारवलेले मासे
Quantity of fish brought for curing, salt issued and fish removed at different centres

(1987-88)

(टनांत/In tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	मासे छारविण्याची आवारे (2)	छारवण्यासाठी आणलेले मासे Quantity of fish brought for curing (3)	मिठाचे वाटप Quantity of salt issued (4)	छारवून बाहेर पाठविलेल्या माशांचे वजन Quantity of cured fish removed (5)	Fish curing yards (2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	बोरिया	Boria
2	जयपड	Jaigad
3	वरवडे	Varvade
4	मिरकरवाडा	399	80	299	Mirkarwada
5	भाटये	17	3	13	Bhatye
6	पुर्णागड	Purngad
7	जैतापूर	Jaitapur
8	विजयदुर्ग*	*Vijaydurg
9	मालवण	38	8	28	Malvan
10	देवबाग*	*Deobag
11	मोबार*	*Mobar
12	कोचार*	*Kochara
13	वेंगुर्ला*	*Vengurli
14	सखार*	*Sakhar
15	तारा मुंबरी*	*Tara Mumbai
16	देवगड*	*Deogad
एकूण	454	91	340	Total

टीप—*आवारे बंद आहेत./Yards are closed.

आधार.—मत्स्यव्यवसाय संचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Director of Fisheries, Government of Maharashtra, Bombay.

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तबता क्रमांक/TABLE No. 16.4

मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती
Miscellaneous statistics relating to fisheries
1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	नाव	परिमाण	माहिती Particulars 1987-88	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	एकूण समुद्रकिनारा	कि. मीटर	720	Kilometres	Total coastline of State
2	सागरी मत्स्यव्यवसाय करणारी खेडी/गावठाणे.	संख्या	386	No.	Marine-Fishing Villages/ Hamlets
3	मत्स्यव्यवसायात गुंतलेल्या होड्या	संख्या	16,573	No.	Boats engaged in fishing
4	प्रत्येकी एक मे. टनाच्या वर वजन असलेल्या होड्या.	संख्या	8,680	No.	Boats above one M. tonne
5	यंत्रसज्ज होड्या	संख्या	6,613	No.	Mechanised boats
6	नीतळाची सोय असलेल्या होड्या	संख्या	1,943	No.	Boats with deck facilities
7	एकूण मत्स्योत्पादन—				Total fish production—
	(१) सागरी	हजार मे. टन	294	Thousand M-tonnes	(i) Marine
	(२) गोड्या पाण्याचे	हजार मे. टन	48	Thousand M-tonnes	(ii) Inland
8	मत्स्यव्यवसायातील सहकारी संस्था—				Number of co-operative societies—
	(१) प्राथमिक	संख्या	1,290	No.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	संख्या	14	No.	(ii) District/Divisional/Federations
	(३) शिखर	संख्या	1	No.	(iii) Apex
9	सहकारी संस्थांची सभासद संख्या—				Membership of co-operative societies—
	(१) प्राथमिक	हजारात	153	Thousand No.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	हजारात	11	Thousand No.	(ii) District/Divisional/Federations
	(३) शिखर	हजारात	2	Thousand No.	(iii) Apex
10	सहकारी संस्थांचे बेळते भांडवल—				Working capital of co-operative societies—
	(१) प्राथमिक	हजार रुपये	2,18,863	Thousand Rs.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	हजार रुपये	40,322	Thousand Rs.	(ii) District/Divisional/Federation
	(३) शिखर	हजार रुपये	15,592	Thousand Rs.	(iii) Apex
11	सहकारी संस्थांतर्फे हाताळलेली मासळी—				Fish handled by co-operative societies—
	(अ) खरेदी किंमत—				(A) Purchase value—
	(१) प्राथमिक	हजार रुपये	1,41,057	Thousand Rs.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	हजार रुपये	3,886	Thousand Rs.	(ii) District/Divisional/Federations
	(३) शिखर	हजार रुपये	...	Thousand Rs.	(iii) Apex
	(ब) विक्री मूल्य—				(B) Sale value—
	(१) प्राथमिक	हजार रुपये	1,60,446	Thousand Rs.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	हजार रुपये	9,834	Thousand Rs.	(ii) District/Divisional/Federations
	(३) शिखर	हजार रुपये	18,286	Thousand Rs.	(iii) Apex
12	सहकारी संस्थांनी वर्षभरात दिलेली कर्जे—				Advances given by co-operative societies (during the year)—
	(१) प्राथमिक	हजार रुपये	23,102	Thousand Rs.	(i) Primary
	(२) जिल्हा/विभाग/संघ	हजार रुपये	2,356	Thousand Rs.	(ii) District/Divisional/Federation
	(३) शिखर	हजार रुपये	•	Thousand Rs.	(iii) Apex
13	शासकीय मासळी खारवण्याची जावास केंद्रे	संख्या	•	No.	Number of Government fish curing yards
14	खारवलेली मासळी—				Cured fish—
	(१) उन्हात वाळवलेली	टनात	15,260	Tonnes	(i) Sundried
	(२) इतर	टनात	10,051	Tonnes	(ii) Others
15	मत्स्यव्यवसाय शिक्षण संस्था	संख्या	9	No.	Number of Fishery schools
16	मत्स्य पैदास केंद्रे	संख्या	35	No.	Number of Fish farms

आधार.—मत्स्यव्यवसाय महाराष्ट्र शासन, बंबई.

Source.—Director of Fisheries, Government of Maharashtra, Bombay.

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तबता क्रमांक/TABLE No. 16.5

सागरी मत्स्योत्पादन/Marine fish production

1987-88

(टनांत/in tonne)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	उत्पादन Production (3)	District (2)
1	मुहसुंबई	1,06,740	Greater Bombay
2	ठाणे	62,693	Thane
3	रायगड	45,350	Raigad
4	रत्नागिरी	50,224	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	28,564	Sindhudurg
	एकूण	2,93,571	Total

आधार.—मत्स्यव्यवसाय संचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Bombay.

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No.16.6

प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन
Varietywise Marine Fish Production

1987-88

(Production in M. T.)
(उत्पादन मेट्रिक टनात)

क्रमांक Serial No.	मासळीचा प्रकार	जिल्हा/District					एकूण Total	Variety
		ठाणे Thane	बृहन्मुंबई Greater Bombay	रायगड Raigad	रत्नागिरी Ratnagiri	सिंधुदुर्ग Sindhudurg		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुन्नी, पाकट वागळी	3,841	582	1,019	1,135	1,292	7,869	Elasmobranchs
2	बाम	2,175	203	..	14	42	2,434	Eels
3	भिंगाळा, भिंगरी	3,267	419	411	8,861	2,429	15,387	Cat fishes
4	कर्मी, दाताळी	749	753	464	373	208	2,547	Chirocentrus
5	पेंढवा, पेडी, भिलजी, तारली	314	16	919	1,487	1,894	4,630	Sardines
6	भिंगपाळा	740	104	180	150	23	1,197	Bhingpala
7	मांदेलि	5,973	6,820	1,246	319	1	14,359	Anchoviolla
8	काटी	1,268	1,011	555	60	..	2,894	Thrissectes
9	खवळी, पातुडी	334	..	178	2,120	1,045	3,677	Other clupedia
10	बॉबिल	4,451	33,950	660	39,061	Bombay Duck
11	कराकटा, खजूरा	273	85	5	1	2	366	Perchaos
12	तांब	72	8	..	7	5	92	Red Snapper
13	दाढा, रावस	244	166	33	30	9	482	Polynomids
14	घोळ, फोम	727	512	166	79	15	1,499	Sciaonids
15	बळा, वावटी	5,759	1,201	5,033	2,870	3,384	18,247	Ribbon Fish
16	डोमा, घोडी	8,419	444	4,473	3,871	2,892	20,099	Otalithes Sp.
17	खरवा, बांगडा	358	74	324	506	463	1,725	Carank
18	सरंगा	921	4,203	470	196	152	5,942	Pomfrets
19	हलवा	349	124	110	240	954	1,777	Black Pomfrets
20	बांगडा	87	..	111	8,736	929	9,863	Mackeral
21	सुरमई, रागोळ, फ्लई	1,093	214	503	1,117	843	3,770	Seer Fish
22	गेदर, कुपा	383	..	188	1,098	515	2,686	Tunnies
23	तेंडली	663	3	637	1,303	Bregngeros Neclilanbf
24	छेप	991	2	363	1,796	637	3,789	Soles
25	फोकरी, बाकी, डोके	397	..	32	251	121	801	Leignathus
26	साप	37	..	6	4	213	260	Carangids small
27	चिराटी, राभे, बामणे	5,221	..	27	874	579	6,701	Upenaides Sp.
28	कोळंबी	13,440	1,587	4,219	2,969	883	23,098	Prawns
29	जवळा, करंदी	33,588	9,233	20,963	4,688	28	68,500	Shrimps
30	खेवंडी	340	9	105	40	11	505	Lobstors
31	सोदाळा	181	..	15	198	645	1,039	Souqala
32	म्हाकूळ	3,978	..	87	160	220	4,445	Cuttle fish and squids
33	इतर	5,605	970	1,848	5,974	8,130	22,527	Miscellaneous
	एकूण	1,06,740	62,693	45,350	50,224	28,564	2,93,571	Total

साधार :—मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Bombay.

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No.16.7

मासळीच्या प्रमुख प्रकाराच्या मत्स्योत्पादनाचा एकूण मत्स्योत्पादनाच्या मूल्यातील हिस्सा (शेकडेवारी)
Percentage share of Prominent varieties in total valuation of Fish Production

1987-88

क्रमांक Serial No.	मासळीचा प्रकार (2)	जिल्हा/District					एकूण Total (8)	विविधता Variety (2)
		ठाणे Thane (3)	बृहन्मुंबई Greater Bombay (4)	रायगड Raigad (5)	रत्नागिरी Ratnagiri (6)	सिंधुदुर्ग Sindhudurg (7)		
1	मुशी, पाकट, वागळी	0.8	2.7	2.8	2.7	8.6	2.8	Elasmobranchs
2	शिगाळा, शिंगडी	0.7	2.3	1.0	15.9	8.2	4.0	Cat Fishes
3	कली, चाताळी	1.7	1.1	2.1	1.5	0.9	1.3	Chiracentrus
4	पेंढवा, पेठी, भिराडी, तारली	..	0.2	1.5	1.5	4.7	0.9	Sardines
5	भिंगपाला	0.3	1.2	0.9	0.9	0.1	0.9	Bhingpala
6	मांदली	6.1	4.8	3.4	0.6	..	4.0	Anchoviella
7	बोंबिल	32.5	4.2	1.5	8.4	Bombay Duck
8	काटी	1.2	1.0	1.2	0.1	..	1.9	Thrissocles
9	घोळ, कीस	2.6	1.6	1.6	0.4	0.2	1.6	Scienjids
10	डोमा, घोडी	0.4	4.1	6.2	3.7	9.0	4.0	Otolithes Sp.
11	बळा, वाकटी	1.1	2.1	8.8	2.8	4.4	3.0	Ribbon Fish
12	खरवा	0.1	0.4	0.7	0.9	1.2	0.5	Carank
13	सरंगा	30.1	3.2	3.6	2.3	2.6	8.2	Pomfrets
14	हलवा	0.8	0.9	1.0	1.6	10.8	1.7	Black Pomfrets
15	बांगडा	..	0.1	0.3	12.4	3.7	2.0	Mackeral
16	सुरमई, रागोल, फलई	0.8	1.9	2.8	4.9	5.0	2.4	Seer Fish
17	कोळंबी	9.2	35.2	21.1	29.8	20.5	26.8	Prawns
18	जवळा, करंदी	8.2	12.2	26.3	5.6	0.1	11.3	Shrimps
19	घोंबड	0.4	4.6	6.0	2.6	0.8	3.3	Lobster
20	सोसाळा	..	0.2	0.1	0.3	2.4	0.4	Soundala
21	म्हाकूळ	..	7.0	0.2	0.2	1.0	3.6	Cuttle fish
22	इतर	3.0	9.0	6.9	9.3	15.8	8.0	Others
	एकूण	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Total
	एकूण किंमत (कोटी रुपये)	28.54	73.65	17.32	18.55	11.67	149.73	Total Value (Rs. in crores)

साधारणतः—मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Bombay.

16. मत्स्यव्यवसाय/FISHERIES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.8

निरनिराळ्या प्रकारच्या सागरी माशांच्या सरासरी घाऊक किमती (वार्षिक)
Average annual wholesale (boatside) prices of fish of various varieties

1987-88

(प्रति टनाची किंमत रुपयात)
(In Rs. per tonnes)

क्रमांक Serial No.	मासळीचा प्रकार (2)	जिल्हा/District					राज्याची सरासरी State Average	मासळीचा प्रकार Variety of Fish
		बृहन्मुंबई Greater Bombay	ठाणे Thane	रायगड Raigad	रत्नागिरी Ratnagiri	सिंधुदुर्ग Sindhudurg		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुर्सी, पाकट,	5,236	4,167	4,711	4,404	7,778	5,386	Shark Rays
2	बाभ	7,445	7,842	..	4,572	5,714	7,431	Eels
3	शिगाळा, शिंगटी	5,240	4,453	4,017	3,324	3,949	3,879	Cat fishes
4	कर्ली, दाताळी	10,519	6,302	8,066	7,520	5,064	7,850	Karli
5	पेढवा, पेढी, भिलजी, तारळी	5,755	4,063	2,747	1,864	2,919	2,787	Sardines
6	भिगपाला	11,535	9,452	8,516	0,480	5,217	10,708	Bhing Palla
7	मांदेली	5,943	2,561	4,695	3,699	3,000	4,178	Mandeli
8	कांदी	6,002	3,498	3,926	2,533	..	4,657	Kati
9	बोंबोल	6,926	2,786	3,893	3,233	Bombay Duck
10	करकरा	8,498	7,894	12,200	4,000	5,000	8,372	Karkara
11	तांब	8,583	8,750	..	8,428	8,200	8,565	Tamb
12	दारा, रावस	17,807	24,084	15,303	11,567	12,000	16,386	Dara and Rawas
13	घोळ, कोय	16,172	14,697	17,042	9,240	12,466	16,300	Ghol and Koth
14	धोमा	3,630	2,595	2,417	1,757	3,627	2,976	Dhoma
15	बळा, काकरी	2,732	2,550	3,026	1,817	1,521	2,433	Ribbon Fish
16	खरवा	7,682	3,716	3,638	3,146	3,023	4,172	Carank
17	सरंगा	25,659	20,429	13,295	22,017	22,125	20,722	Pomfrets
18	हलवा	18,092	18,161	15,290	12,145	13,223	14,506	Halwa
19	वांगडा	9,207	..	5,801	2,630	4,623	2,916	Mackerel
20	सुरमई, दागोल	12,965	11,290	9,570	8,213	6,928	9,789	Surmai and Dagol
21	गेंदर, कुणा	7,300	..	4,313	4,677	3,285	5,249	Tuna
22	टेंडली	6,736	3,000	5,070	5,913	Tonli
23	कोळंबी	18,702	15,448	8,638	18,646	27,046	17,386	Prawns
24	जवळा, करवी	2,676	2,540	2,173	2,267	1,960	2,476	Shrimps
25	शेवंड	95,641	1,18,333	98,771	1,24,275	88,182	98,802	Lobster
26	सौदाळा	7,801	..	8,600	2,792	4,423	5,541	Soudala
27	इतर	4,538	2,026	2,968	1,033	1,526	4,452	Miscellaneous
	भारत सरासरी	6,900	5,553	3,819	3,694	4,088	5,100	Weighted Averages

साधर.—मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महागण्डू शासन, मुंबई.
Source.—Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Bombay.

17. ग्रामविकास व सहकार

१७.१. कृषि व बिगर कृषि सहकारी पत संस्था, बहुउद्देशीय सहकारी संस्था, पणन संस्था, उत्पादन संस्था, इत्यादी संस्थांची माहिती या विभागात दिली आहे.

१७.२. विविध सहकारी संस्थांची संख्या, सदस्य संख्या, खेळते भांडवल, स्थिर भांडवल, कर्ज, थकवाकी वगैरे माहिती या विभागात दिली आहे. "मालकीचे भांडवल" हे भरणा केलेले भांडवल दर्शविते. "कर्ज" या बाबीमध्ये ठराविक काळांमध्ये येणारी एकूण कर्ज, येणे कर्ज यांचा समावेश आहे. "खेळते भांडवल" मध्ये "भरणा केलेले" भांडवल, ठेवी, कर्ज यांचा समावेश आहे. "येणे कर्ज" यामध्ये कर्जाची येणे रक्कम, रोख पत, शिल्लकेपेक्षा अधिक काढलेली खरेदीची बिले व विक्रीची बिले यातील बाकी वगैरे माहितीचा समावेश आहे. "थकवाकी" मध्ये ज्या कर्जाची जमा करावयाची योग्य वेळ असून प्रत्यक्ष जमा केले गेले नाही आणि परतफेडीच्या वाढीव सवलतीची परवानगी कार्यक्षम अधिकाऱ्यांनी नाकारली आहे अशा रकमेचा किंवा हप्त्याचा यत समावेश आहे.

17. RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

17.1. The information on Agricultural and Non-Agricultural Co-operative credit Societies, Multipurpose Co-operative Societies, Marketing Societies, Productive Societies etc. is presented in this section.

17.2. The information on number of various co-operative societies, membership, working capital, fixed capital, loans advanced, overdues etc. is presented in this section. *Owned capital* shows the paid-up capital. *Borrowing* denotes the total borrowings outstanding at the end of the period. *Working capital* includes paid-up capital, deposits and borrowings. *Loans outstanding* includes outstandings in respect of loans, cash credits and overdrafts and the amount of outstanding bills purchased and discounted. *Overdues* refer to the amount of loans or instalments which was due for collection but which was not actually collected and for the repayment of which no extension has been granted by a competent authority.

17. ग्राम विकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

संख्या क्रमिक/TABLE No. 17-1

सर्व सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी/Selected Statistics of all Co-operative Societies

क्रमिक Serial No.	नाव	परिमाण Unit	३० जून रोजी/As on 30th June									Item
			1960-61	1970-71	1975-76	1980-81	1984-85	1985-86	1986-87	1987-88		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)	
1	संस्था	No.	31,565	42,603	49,659	60,747	75,360	79,291	83,460	*87,675	Societies	
2	सदस्य संख्या	Lakh	42	86	116	148	190	201	211	221	Membership	
3	भाग भांडवल	Rs. Crores	53	238	354	600	960	1,091	1,186	1,238	Share capital	
4	स्वीय भांडवल	Do.	73	345	586	1,207	2,000	2,307	2,430	2,590	Owned Funds	
5	चेळते भांडवल	Do.	326	1,490	2,788	5,210	9,384	11,051	12,820	15,164	Working Capital	
6	लोकसंख्या	Million	39.55	50.41	55.78	62.78	67.80	69.31	71.61	72.41	Population	
7	दर लाख लोकसंख्येमागे संस्थांची संख्या	No.	79.91	84.52	88.99	96.73	111.15	114.41	116.55	119.72	No. of Societies per Lakh of population	
8	दर हजार लोकसंख्येमागे सर्व संस्थांच्या सभासुदांची संख्या.	Do.	106.18	170.59	207.95	235.73	280.23	290.02	294.65	305.25	No. of members of all Societies per thousand inhabitants.	
9	दर माणशी सरासरी चेळते भांडवल	Rs.	83	296	500	830	1,384	1,595	1,790	2,094	Average working capital per head of population.	

* अस्थायी/Provisional

माघार :- सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.- Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17-2

A-2313-94

17. ग्रामावकाश व सहकार/Rural Development and Co-operation

तबता क्रमांक/TABLE No. 17-2

प्रकारानुसार सहकारी संस्था व बँकांचे वर्गीकरण
Co-operative Societies and Banks classified by Types
(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	महाराष्ट्र राज्य सहकारी भविकास मध्यवर्ती बँकेच्या जिल्हा		कृषि Agricultural	विगर Agricultural	प्राथमिक सहकारी बँका Primary Co-operative Banks	पणन संस्था Marketing Societies	ऊस पुरवठा Sugar- cane supply	दूध पुरवठा Milk supply	विणकर संस्था Weavers Societies	ग्रहक संस्था Consumer Societies	गृहनिर्माण संस्था Housing Societies	शेती संस्था Farming Societies	स्त्रियांच्या संस्था Women Societies	इतर Others	एकूण Total	District
		राज्य व बँका संघ State and Central Banks Unions	महाराष्ट्र राज्य सहकारी भविकास मध्यवर्ती बँकेच्या जिल्हा शाखा District of Maha- rashtra State Co-operative Land Develop- ment Bank														
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
1	बृहन्मवई	...	3	8	2,392	93	2	...	29	21	638	11,393	2	36	593	15,210	Greater Bombay
2	ठाणे	...	1	340	454	18	16	...	154	4	149	3,135	17	16	691	5,006	Thane
3	रायगड	...	1	484	138	7	17	...	134	...	35	175	7	13	327	1,339	Raigad
4	रत्नागिरी	...	1	370	58	4	12	...	126	1	13	69	1	11	114	781	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	...	1	225	44	2	12	...	56	3	17	24	1	9	97	492	Sindhudurg
6	नाशिक	...	1	811	291	24	75	...	484	56	66	1,214	19	38	931	4,011	Nashik
7	धुळे	...	1	598	182	13	87	...	915	38	36	449	9	26	733	3,088	Dhule
8	जळगांव	...	1	860	176	14	186	...	1,103	10	52	399	1	24	667	3,494	Jalgaon
9	अहमदनगर	...	1	1,056	222	15	52	...	694	45	40	418	20	49	916	3,529	Ahmadnagar
10	पुणे	...	1	829	652	41	36	...	1,165	14	275	3,383	22	80	1,591	8,090	Pune
11	सातारा	...	1	766	258	15	11	...	893	15	64	358	9	23	925	3,339	Satara
12	सांगली	...	1	514	363	22	14	...	564	30	70	196	29	21	611	2,436	Sangli
13	सोलापूर	...	2	847	352	19	20	...	662	211	189	405	42	42	1,487	4,279	Solapur
14	कोल्हापूर	...	1	863	636	38	22	...	1,147	58	113	463	16	32	917	4,307	Kolhapur
15	औरंगाबाद	...	1	689	197	4	15	...	374	7	30	478	...	24	446	2,266	Aurangabad
16	जालना	...	1	572	51	2	7	...	112	16	13	87	...	10	227	1,029	Jalna
17	परभणी	...	1	886	99	4	10	...	238	18	26	258	...	7	364	1,912	Parbhani
18	बीड	...	1	711	98	3	10	...	579	27	36	238	13	11	400	2,128	Beed
19	नांदेड	...	1	954	156	2	19	...	453	34	22	509	...	27	689	2,867	Nanded
20	ओस्मानाबाद	...	1	450	76	1	10	...	381	6	22	196	2	10	339	1,495	Osmanabad

21	लातूर	1	1	568	152	2	11	..	457	17	37	337	..	4	407	1,994	Latur
22	बुलढाणा	1	1	573	167	7	23	..	412	3	34	203	52	11	181	1,669	Buldhana
23	अकोला	1	1	835	152	4	19	..	254	4	25	331	2	23	294	1,945	Akola
24	अमरावती	1	1	661	168	6	19	..	264	50	68	485	12	22	274	2,031	Amravati
25	यवतमाळ	1	1	525	141	2	14	..	441	1	33	339	..	11	253	1,729	Yavatmal
26	वर्धा	1	1	402	82	3	12	..	250	13	63	158	1	13	200	1,199	Wardha
27	नागपूर	1	2	588	446	10	19	..	200	434	327	954	10	37	574	3,601	Nagpur
28	भंडारा	1	1	684	113	2	13	..	216	36	36	149	1	22	504	1,778	Bhandara
29	चंद्रपूर	1	1	533	118	..	13	..	123	8	21	119	16	18	252	1,223	Chandrapur
30	गडचिरोली	1	1	167	21	..	6	..	61	1	3	23	..	2	131	417	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		33	29	18,369	8,435	377	782	..	12,941	1,181	2,553	26,945	304	672	16,135	88,754	Maharashtra State

टीप :—माकडे अस्थायी आहेत/Figures are provisional.

आधार :—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे/Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Govt. of Maharashtra, Pune

17. ग्रामविकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17-3

कृषि पत व बहुउद्देशीय संस्थांचे कार्य/Operation of agricultural credit and multipurpose societies

(1987-88)

(एकक लाख रुपयात/Amount in lakh Rs.)

बनुक्रमांक	जिल्हा	संस्थांची संख्या	सदस्यांची संख्या (हजारत)	स्वीय भांडवल	ठेवी	कर्जे	चेळते भांडवल	तरीत कर्जे	कर्जे वसुली	येणे कर्जे	थकबाकी	
Serial No.		No. of Societies	Membership ('000)	Owned capital	Deposits	Borrowings	Working capital	Fresh advances	Recoveries	Loans outstanding	Overdues	District.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	मुम्बई	8	3	5	1	..	7	1	1	1	..	Greater Bombay
2	ठाणे	357	189	450	43	534	1,078	258	228	470	226	Thane
3	रायगड	485	140	196	1	388	510	131	121	311	180	Raigad
4	रत्नागिरी	373	175	231	13	289	685	257	220	372	104	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	225	109	184	7	357	687	346	311	419	139	Sindhudurg
6	नाशिक	811	357	2,445	34	7,230	9,744	5,084	4,055	7,775	2,634	Nashik
7	धुळे	599	282	1,248	12	4,617	6,012	3,864	2,788	4,868	1,482	Dhule
8	जळगांव	860	295	2,734	15	11,504	14,497	7,599	5,839	12,472	5,009	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,056	501	3,339	240	9,729	13,705	6,109	4,644	11,056	2,644	Ahmadnagar
10	पुणे	829	283	1,683	44	3,728	5,666	2,428	2,047	4,404	1,639	Pune
11	सातारा	766	311	1,246	17	3,661	5,309	2,964	2,435	3,909	731	Satara
12	सांगली	515	281	1,290	46	3,875	5,105	2,689	2,425	3,702	738	Sangli
13	सोलापूर	848	267	1,358	76	5,051	6,666	3,760	2,212	5,486	1,483	Solapur
14	कोल्हापूर	899	404	3,503	730	4,665	9,635	5,604	5,272	5,680	634	Kolhapur
15	औरंगाबाद	689	220	739	34	2,454	5,055	3,421	2,262	4,296	1,572	Aurangabad
16	जालना	572	186	432	20	2,627	2,968	1,720	1,253	2,442	1,021	Jalna
17	परभणी	886	248	675	18	2,525	3,127	1,664	1,453	2,407	1,235	Parbhani
18	बीड	711	211	470	38	2,214	3,558	1,364	909	1,999	545	Beed
19	नांदेड	954	263	689	143	3,630	4,642	1,827	1,540	3,123	1,297	Nanded
20	उस्मानाबाद	451	164	347	20	1,569	1,863	1,426	1,219	1,398	313	Osmanabad
21	लातूर	568	171	418	9	2,493	2,590	2,160	1,664	2,058	250	Latur
22	बुलढाना	574	273	592	19	2,967	2,930	1,110	825	2,340	1,289	Buldhana
23	अकोला	835	282	584	42	3,052	3,592	1,256	1,146	2,865	1,732	Akola
24	अमरावती	661	260	634	69	2,811	4,079	1,100	770	2,380	1,572	Amravati
25	यवतमाळ	526	280	1,040	61	5,326	6,771	1,642	1,319	3,995	2,399	Yavatmal

26	बघा	403	118	255	4	1,205	1,460	587	406	1,248	688	Wardha	
27	नागपूर	587	169	334	21	1,670	2,402	758	559	1,576	847	Nagpur	
28	भंडारा	688	219	421	36	1,306	1,792	880	603	1,211	580	Bhandara	
29	चंद्रपूर	541	150	546	47	1,009	1,940	646	525	1,046	588	Chandrapur	
30	गडचिरोली	167	87	151	11	293	594	112	92	227	151	Gadchiroli	
महाराष्ट्र राज्य				18,444	6,898	28,239	1,871	94,779	1,28,669	62,767	49,149	95,536	33,722	Maharashtra State

टीप—आकडे सविप्तात लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.

Note—Totals may not add up due to rounding.

बाधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.4

बिगर कृषि पत संस्थांचे व्यवहार/Operations of non-agricultural credit societies
(1987-88)

(रक्कम लाख रुपयांत/Amount in lakh Rs.)

क्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No. of Societies	सदस्य संख्या Membership ('000)	स्वीय भांडवल Owned capital	ठेवी Deposits	कर्ज Borrowings	सेवते भांडवल Working capital	एकूण गुंतवणूक Total Investment	नवीन कर्ज Fresh advances	कर्ज वसुली Recoveries	येणे कर्ज Loans outstanding	थकबाकी Overdues	District.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
1	बुध्मबुई	2,393	2,860	29,242	1,67,868	12,287	2,25,943	28,884	1,27,913	1,10,888	1,30,429	9,584	Greater Bomba
2	ठाणे	464	348	3,235	18,213	863	24,526	2,027	19,422	15,962	13,446	1,384	Thane
3	रायगड	138	112	953	3,224	540	5,337	464	6,665	5,573	3,838	332	Raigad
4	रत्नागिरी	58	76	494	1,633	161	2,505	109	2,709	2,222	1,753	125	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	44	21	148	469	46	713	63	562	458	481	18	Sindhudurg
6	नाशिक	291	291	3,616	9,871	1,537	16,501	483	25,947	23,332	11,140	1,117	Nashik
7	धुळे	182	120	1,339	4,069	1,232	7,420	116	13,097	11,841	5,343	450	Dhule
8	जळगाव	176	208	1,653	7,741	679	11,262	-379	15,702	14,143	7,736	739	Jalgaon
9	अहमदनगर	222	215	2,565	7,563	2,231	13,888	411	20,978	18,608	9,801	885	Ahmadnaga
10	पुणे	652	597	6,990	41,128	1,498	55,629	3,563	31,796	28,213	19,014	4,311	Pune
11	सातारा	258	223	2,380	8,565	626	13,047	599	16,514	16,165	8,238	578	Satara
12	सांगली	363	281	2,075	15,684	1,477	21,970	1,152	52,311	44,238	14,984	933	Sangli
13	सोलापूर	352	167	1,830	7,966	483	11,280	941	40,753	46,545	8,115	651	Solapur
14	कोल्हापूर	636	793	3,272	4,142	2,536	39,003	740	58,785	58,890	24,721	1,480	Kolhapur
15	औरंगाबाद	197	49	463	624	781	2,034	84	1,976	1,448	1,429	70	Aurangabad
16	जालना	51	23	197	775	325	1,656	110	11,590	10,609	1,096	53	Jalna
17	परभणी	99	37	459	1,152	1,149	3,559	166	3,169	2,238	2,384	681	Parbhani
18	बीड	98	36	479	737	446	2,059	102	2,264	1,951	1,338	87	Beed
19	नांदेड	156	45	227	390	294	1,070	114	1,426	1,126	774	118	Nanded
20	उस्मानाबाद	76	41	477	1,105	587	2,418	92	3,291	2,962	1,681	215	Osmanabad
21	लातूर	152	36	452	631	490	1,826	60	1,095	797	1,353	173	Latur
22	बुलढाणा	167	46	614	2,542	620	4,067	91	9,344	9,820	2,756	212	Buldhana
23	अकोला	152	50	346	1,836	580	3,108	95	19,625	2,989	1,968	134	Akola
24	अमरावती	168	56	446	1,251	371	2,407	98	1,789	1,457	1,582	112	Amravati
25	यवतमाळ	111	26	204	364	255	884	139	913	836	536	47	Yavatmal
26	वर्धा	82	25	254	612	225	1,363	12	1,088	1,039	792	93	Wardha
27	नागपूर	446	298	1,498	4,913	509	7,966	316	10,425	9,646	5,181	278	Nagpur
28	भंडारा	113	50	271	1,091	444	2,412	35	4,382	2,909	1,900	93	Bhandara
29	चंद्रपूर	118	26	373	331	570	1,390	93	968	712	1,169	8	Chandrapur
30	गडचिरोली	21	2	38	24	44	123	9	68	54	100	9	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		8,435	7,158	66,590	3,16,514	33,886	4,87,366	41,547	5,06,567	4,47,671	2,85,078	24,970	Maharashtra State

टीप.—आकडे संमिलित लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.

Note—Totals may not add up due to rounding.

आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्राम विकास व सहकार/RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.5

सहकार व भूविकास बँकेची निवडक सांख्यिकी

Selected Statistics of State Co-operative Land Development Bank

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

वर्ष Year	बँका (संख्या) Banks (No.)	सदस्य (लाखात) Member- ship (lakh)	भाग भांडवल Share Capital		स्वीय भांडवल Owned funds	खेळते भांडवल Working Capital	वर्षात दिलेले कर्ज Loans advanced during the year	कर्ज विमोचन Debt Redemption	लघु- सिंचन Minor Irrigation
			शासकीय Held by Govt.	इतर Held by Others					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1960—61	27	1.27	..	30.00	35.00	472.00	204.00	N.A.	N.A.
1970—71	26	6.10	..	1,576.00	1,876.00	13,316.00	1,786.00	N.A.	N.A.
1975—76	26	N.A.	603.00	2,181.83	5,735.87	27,203.14	2,311.87	718.05	..
1980—81	26	N.A.	603.00	2,665.07	7,660.63	32,650.53	5,417.02	3,920.05	3,906.00
1985—86	29	8.70	493.00	3,438.08	1,019.14	49,480.81	5,722.49	3,520.65	2,895.00
1986—87	29	8.97	493.00	3,507.20	10,494.00	54,240.19	6,493.85	2,793.65	2,261.00
1987—88	29	9.07	493.00	3,696.00	11,908.00	60,405.00	7,676.00	2,468.00	2,024.00

ट्रॅक्टर खरेदीकरिता Purchase of Tractor	उपसा सिंचन Lift Irrigation	इतर जमिनीची सुधारणा Other land Improvement	या वर्षाची कर्ज वसुली Loans recovered during the year	थकवाकी Overdues	नफा दाखविणाऱ्या बँका No. of Banks showing profit (*)	नफ्याची रक्कम Amount of profit	तोटा दाखविणाऱ्या बँका Bank showing loss	तोटाचा रक्कम Amount of loss
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	26.00	18	2.00	9	1.00
N.A.	N.A.	N.A.	807.00	920.00	2	4.00	24	231.00
341.94	N.A.	N.A.	2,082.69	3,189.57	..	16.30
907.50	145.00	100.00	2,942.25	5,532.68	..	64.73
310.00	1180.00	331.00	5,059.87	4,384.53	..	6.67
320.00	1472.00	390.00	4,862.43	5,090.38	..	17.28
575.00	1745.00	530.00	3888.00	3218.00	..	8.00

N.A.—उपलब्ध नाही/Not available.

टिप्पणी :—ही एकच बँक असल्याने बँकेच्या शाखा व जिल्हावार नफा व तोटा १९७०-७१ नंतर काढला नाही.

*Note.—This bank is having an Unitary structure and hence Branch and Districtwise profit and Loss is not worked out after 1970-71.

भाषा :—महाराष्ट्र राज्य कृषि व ग्रामीण विकास बँक लि., मुंबई.

Source.—The Maharashtra State Co-operative Land Development Bank Ltd., Bombay.

17. ग्रामविकास व सहकार/Rural Development and Co-operation

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.6

मध्यवर्ती सहकारी बँकांची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Central Co-operative Banks

(रुपये लाखात/Rs. in Lakh)

वर्ष Year (३० जून रोजी) (As on 30th June)	बँका (संख्या) Banks (No.)	शाखा (संख्या) Branches (No.)	सदस्य (हजारत) Membership ('000)	भाग भांडवल Share Capital		स्वयं भांडवल Owned funds	वेळवे भांडवल Working capital	ठेवी Deposits	येणे कर्ज Borrowings outstanding
				शासकीय Held by Govt.	इतर Held by others				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1950-51				N. A.					
1960-61	35	N.A.	57	199	454	820	6,093	2,647	2,465
1970-71	25	867	55	669	1,846	3,474	23,637	11,323	8,055
1975-76	26	1,231	56	816	2,567	5,952	38,965	24,753	5,915
1980-81	26	1,703	62	806	3,757	10,206	83,526	58,814	9,355
1984-85	29	2,226	68	814	6,356	16,098	1,65,811	1,20,757	18,286
1985-86	30	2,442	70	807	7,495	17,700	1,98,953	1,44,443	22,528
1986-87	30	2,567	73	807	9,045	20,739	2,39,961	1,70,279	33,709
1987-88	30	2,712	74	810	11,012	24,219	2,94,779	2,10,220	42,620
				N. A.					
वर्षभरात दिलेली कर्ज Loans advanced during the year	वर्षाखेरीची येणे कर्ज Loans outstanding at the end of the year	येणे असलेली बकबाकी Overdues outstanding		नफा झालेल्या बँका (संख्या) Banks showing Profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या बँका (संख्या) Banks showing loss (No.)	तोटा Loss		
(11)	(12)	(13)		(14)	(15)	(16)	(17)		
				N. A.					
9,471	4,361	460		33	49	2	6.41		
37,072	7,210	4,452		25	140		
83,276	25,261	8,338		26	437		
1,83,104	47,994	14,452		26	376		
2,96,375	71,664	21,659		29	620		
3,59,113	1,16,285	23,520		30	867		
4,08,059	1,43,652	28,413		30	792		
4,79,837	1,78,970	38,420		28	1368	2	15.00		

बांधणी :- सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source :- Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/Rural Development and Co-operation

तक्ता क्रमांक/TABLE No 17.7

राज्य शिखर सहकारी पणन संघाची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Apex State Marketing Federation(रुपये लाखात)
(Rs. in lakh)

वर्ष Year (३० जून रोजी) As on 30th June	सदस्य संख्या Membership (No.)	शासनाचा भाग Share held by Govt.	इतर भांडवल Capital held by others	स्वीय भांडवल Owned funds	खेळते भांडवल Working capital	उत्पादन (टनात) Quantity of production produced (Tonnes)	उत्पादित मालाची किंमत Value of productions produced	घंटाची उलाढाल Business turnover	विक्री केलेल्या शेतमालाची किंमत Value of Agriculture produce market	वाटप केलेल्या बियाणांची किंमत Value of Seed distri- buted	वाटप केलेल्या खतांची किंमत Fertilizer distributed	वाटप केलेल्या उपभोग्य वस्तूंची किंमत Value of Consumer goods distributed	नफा Profit
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1960-61	700	8	5	14	74	N.A.	612	1,223	1,223	N.A.	NIL	NIL	NIL
1970-71	800	122	33	254	1,741	N.A.	4,143	5,064	3,845	645	35	487	24
1975-76	1,100	607	53	1,021	7,001	N.A.	19,409	46,952	43,868	NIL	1,821	1,198	181
1980-81	1,200	707	64	1,618	9,553	N.A.	25,227	39,720	2,679	NIL	8,906	NIL	112
1984-85	1,800	1,070	65	2,399	8,728	N.A.	12,420	13,545	2,889	NIL	8,579	1,100	27
1985-86	2,200	1,070	65	2,472	10,092	N.A.	17,553	17,553	1,697	NIL	10,507	4,315	40
1986-87	2,700	1,186	53	2,702	11,836	N.A.	16,295	15,287	493	NIL	8,996	4,398	47
1987-88	2,900	1,186	91	2,796	11,572	N.A.	18,124	24,008	3,145	NIL	9,710	5,159	9

टोप—N. A. —Not Available/उपलब्ध नाही.

भाषार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.
Source — Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/Rural Development and Co-operation

संज्ञा क्रमांक/TABLE No. 17.8

मध्यवर्ती ग्राहक भांडारीची निवडक सांख्यिकी

Selected Statistics of Central Consumers Stores

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

वर्ष Year (३० जून रोजी) (As on 30th June)	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य संख्या Membership ('000)	स्वीय भांडवल Owned funds	भांडवल Share Capital		वेळते भांडवल Working capital	विक्रीची किंमत Value of sales	नफा झालेली भांडारी (संख्या) Stores showing Profits (No.)	नफा Profit	तोटा झालेली भांडारी (संख्या) Stores showing loss (No.)	तोटा Loss
				शासकीय Held by Government	इतर Held by others						
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1960-61 ..	1	0.2	3	..	3	7	187	1	..
1970-71 ..	43	185	195	97	36	463	3,031	28	9	15	17
1975-76 ..	56	163	191	124	67	795	5,610	38	19	15	27
1980-81 ..	75	123	423	150	149	1,100	6,396	45	16	17	25
1984-85 ..	83	235	622	192	199	1,773	10,634	49	26	27	16
1985-86 ..	100	243	654	228	190	1,848	11,305	55	31	39	19
1986-87 ..	93	251	678	225	198	2,802	11,525	53	37	33	36
1987-88 ..	103	275	727	244	216	3,162	13,491	57	48	43	33

साधक:—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/Rural Development and Co-operation

संज्ञा क्रमांक/TABLE No. 17.9

मजूर सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी

Selected Statistics of Labour Contract Societies

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

वर्ष Year (३० जून रोजी) (As on 30th June)	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य संख्या Membership (000)	स्वीय भांडवल Owned funds	वेळते भांडवल Working capital	केलेल्या कामाची किंमत Value of work done	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in Profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1960-61 ..	371	17	8	45	N.A.	121	2	140	1
1970-71 ..	1,115	52	67	140	412	439	N.A.	N.A.	N.A.
1975-76 ..	1,922	101	N.A.	N.A.	1,128	1,872	27	585	15
1980-81 ..	3,334	175	193	2,154	3,578	1,539	54	1,285	27
1984-85 ..	4,899	305	320	4,540	9,134	2,671	189	1,769	51
1985-86 ..	4,879	301	343	5,196	12,556	2,735	148	1,707	58
1986-87 ..	4,814	285	345	5,294	10,471	2,433	125	1,876	62
1987-88 ..	4,767	225	332	5,117	7,687	2,292	112	1,720	60

N. A.—उपलब्ध नाही/Not available.

साधक:—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/Rural Development and Co-operation

तक्ला क्रमांक/TABLE No. 17.10

प्राथमिक गृहनिर्माण सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Primary Housing Co-operative Societies

(रुये लाखांत/Rs. in lakh)

वर्ष Year (३० जून रोजी) (As on 30th June)	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य संख्या Membership (No.) (000)	स्वीय साठवणूक Owned fund	लेऊन वाढवणूक Working capital	नवंबरेपर्यंत बांध- लेली घरे (संख्या) Houses constructed at the end of the year (No.)	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1960-61 ..	1,495	77	538	2,504	32	696	6	442	4
1970-71 ..	7,425	291	1,527	13,143	54	3,138	39	2,693	27
1975-76 ..	12,253	409	1,909	24,786	151	5,295	59	3,595	55
1980-81 ...	15,640	532	3,206	35,081	107	7,342	155	5,291	62
1984-85 ..	21,195	730	4,684	55,517	367	11,747	244	6,345	304
1985-86 ..	22,877	771	5,233	65,465	281	12,087	296	7,093	416
1986-87 ..	24,951	898	5,973	70,389	456	12,641	285	7,476	232
1987-88 ..	26,945	951	6,296	81,368	502	14,021	549	7,777	233

साधर —सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/Rural Development and Co-operation

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.11

दुग्धशाळा व दूध पुरवठा सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Dairy and Milk Supply Co-operative Societies

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य Membership (000)	स्वीय मांडवल Owned funds	खेडते मांडवल Working Capital	दूध व दुधाच्या पदार्थांचे उत्पादन Milk and Milk products	दूध व दुधाच्या पदार्थांची विक्री Milk and Milk products sold	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1960-61	431	16	12	26	67	69	156	2	133	..
1970-71	2,021	126	76	314	810	841	833	13	691	5
1975-76	3,722	296	209	730	3,242	3,539	2,128	113	865	23
1980-81	7,819	703	598	1,992	8,531	9,132	4,091	197	2,023	26
1984-85	11,023	939	987	3,653	20,165	20,643	5,947	293	2,557	75
1985-86	11,984	999	1,104	3,858	22,391	24,244	6,045	306	2,861	92
1986-87	12,693	1,059	1,218	4,296	21,827	24,376	5,800	317	3,608	89
1987-88	12,989	1,174	4,925	16,556	45,887	52,380	5,630	664	3,199	302

बाजार—सहकार बायूक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/Rural Development and Co-operation

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 17.12

महाराष्ट्रातील महिला सहकारी संस्थांची वर्षवार निवडक सांख्यिकी
Yearwise selected Statistics of Women Co-operative Societies in the State

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

वर्ष Year	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य (हजारत) Membership (Thousand)	भाग मांडवल Share Capital	स्वीय मांडवल Owned funds	खेडते मांडवल Working capital	चालू वर्षी दिनेली कर्ज Loans advanced during the year	वर्षाखेरीस बकधाफी राहिनेली कर्ज Loans outstand- ing at the end of the year	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in Profit (No.)	नफा profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1985-86	500	88	150	204	871	N.A.	303	179	17	224	8
1986-87	586	133	223	346	2,507	N.A.	1,671	213	35	234	7
1987-88	672	147	244	397	3,284	N.A.	N.A.	247	46	272	8

Note.—N.A. उपलब्ध नाही./Not available.

बाजार—सहकार बायूक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/Rural Development and Co-operation

तबता क्रमांक/TABLE No. 17.13

औद्योगिक सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Industrial Co-operative Societies

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य संख्या Membership (000)	भाग भांडवल Share capital	स्वीय भांडवल Owned capital	खेळते भांडवल Working capital	ठेवी Deposits	उत्पादित मालाची किंमत Value of goods produced	विक्री केलेल्या मालाची किंमत Value of goods sold	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1960-61	.. 1,968	72	83	107	289	N.A.	329	385	541	10	791	10
1970-71	.. 1,729	83	228	318	772	15	98	590	442	38	450	12
1975-76	.. 1,591	142	463	704	1,701	55	1,131	1,228	577	37	392	23
1980-81	.. 1,827	225	718	1,096	2,884	111	1,456	2,069	821	65	463	59
1984-85	.. 2,685	294	1,086	1,924	4,736	146	3,779	3,218	829	81	718	52
1985-86	.. 2,945	327	1,238	2,169	5,247	145	2,191	2,340	1,175	100	1,023	45
1986-87	.. 3,219	370	1,260	2,242	5,860	151	2,006	2,781	1,249	114	1,098	52
1987-88	.. 3,470	369	1,178	2,126	5,763	213	1,708	2,195	1,331	112	1,118	163

आधार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

19. ग्रामविकास व सहकार/

तक्ता क्रमांक/

कृषि व विंगर कृषि पत शिखर आणि मध्यवर्ती संस्थांचे व्यवहार/

अनुक्रमांक	जिल्हा	बँकांची संस्था	सदस्यसंख्या Membership			स्वीय भांडवल,	एकूण ठेवी	कर्ज
			संस्थेतील	व्यक्तिगत	नाममात्र			
Serial No.		No. of Banks	Societies	Individual	Nominal	Owned funds	Total deposits	Borrowings
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	बुलढुंबई	4	15,554	9,01,525	25,950	34,877	1,67,154	65,528
2	ठाणे	1	1,954	153	7,271	867	10,863	576
3	रायगड	1	1,091	271	31,823	295	3,667	14
4	रत्नागिरी	1	716	70	42,145	382	3,867	17
5	सिधुदुर्ग	1	424	66	21,107	317	2,331	18
6	मालिक	1	2,935	1,779	16,707	1,085	10,645	3,596
7	पुळे	1	2,499	1	1,029	873	5,071	3,180
8	जळगाव	1	2,635	2,710	5,180	1,912	12,111	6,778
9	अहमदनगर	1	2,419	1,615	..	1,615	15,008	5,753
10	पुणे	1	3,712	3,158	..	1,547	19,170	21
11	सातारा	1	2,263	1,788	58,190	916	12,483	389
12	सांगली	1	1,610	383	5,149	954	12,033	1,185
13	सोलापूर	2	3,115	3,100	22,333	1,306	8,209	2,138
14	कोल्हापूर	1	3,007	748	3,026	1,559	15,010	773
15	औरंगाबाद	1	1,177	61	..	902	3,744	3,671
16	पालना	1	714	3	..	347	1,550	1,290
17	परभणी	1	1,602	27	..	980	3,924	2,709
18	बीड	1	1,420	124	..	673	2,754	2,058
19	नांदेड	1	1,435	114	..	714	4,845	1,849
20	उस्मानाबाद	1	912	1	2,573	465	2,613	591
21	नातूर	1	1,043	1	3,931	589	2,997	1,896
22	नुसदाणा	1	1,239	1,354	5,041	622	3,421	913
23	अकोला	1	1,163	1,121	..	499	3,569	696
24	अमरावती	1	1,140	1,388	..	513	3,070	1,097
25	यवतमाळ	1	956	1,191	14,776	1,064	4,534	1,558
26	बघा	1	621	97	..	391	1,948	98
27	नागपूर	1	1,862	163	65	612	3,509	220
28	भंडारा	1	1,247	107	..	322	2,123	163
29	चंद्रपूर	1	937	440	..	317	2,398	44
30	गडचिरोली	1	297	33	..	72	743	32
महाराष्ट्र राज्य		34	61,699	9,23,592	2,66,296	57,587	3,45,364	1,08,851

साधर.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17-14

Operations of agricultural and non-agricultural credit apex and central institutions

(रकम लाख रुपयात)
(Amount in lakh Rs.)

1987-88									
उत्ते भांडवल Working Capital	एकूण गुंतवणूक Total Investment	नवीन कर्ज Fresh advances	कर्ज वसुली Recoveries	येणे कर्ज Loans outstanding		एकवाकी Overdues		District	
				संस्था Societies	व्यक्तीगत Individual	कर्ज Loans	नूतनीकरण न केलेला पतकर्जाचा अधिकष Unrenewed cash credit overdues		
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)	
2,82,039	44,377	4,02,528	3,85,076	1,14,948	43,626	6,357	871	Greater Bombay	
13,192	1,330	16,504	15,941	2,567	347	378	22	Thane	
4,441	1,594	4,211	40,02	1,143	442	322	80	Raigad	
4,806	314	2,667	2,613	644	756	333	18	Ratnagiri	
2,896	546	2,048	1,806	546	445	156	13	Sindhudurg	
15,908	239	26,691	25,223	10,128	346	1,929	89	Nashik	
9,691	171	12,722	10,916	7,011	391	1,263	125	Dhule	
21,307	3,860	27,800	25,320	15,610	370	4,130	173	Jalgaon	
23,985	226	41,126	37,859	16,755	859	1,675	60	Ahmadnagar	
22,183	732	20,442	18,663	7,620	1,013	1,250	29	Pune	
15,157	371	20,077	18,619	7,623	858	433	65	Satara	
14,533	148	30,330	28,262	9,314	553	797	51	Sangli	
12,447	108	32,070	29,996	7,889	604	1,195	140	Solapur	
18,338	67	55,902	55,190	11,643	175	163	201	Kolhapur	
8,824	124	11,418	9,591	6,843	183	1,856	46	Aurangabad	
3,561	396	11,097	10,333	2,495	380	945	7	Jalna	
7,829	96	15,536	14,823	5,422	104	1,735	138	Parbhani	
5,912	150	8,489	7,424	4,398	54	1,111	18	Beed	
8,296	176	12,157	10,971	5,679	156	1,855	79	Nanded	
4,177	350	3,229	2,619	2,552	86	514	15	Osmanabad	
5,998	102	6,747	5,122	4,411	65	649	368	Latur	
5,268	110	9,066	9,045	3,276	157	1,763	84	Buldhana	
5,354	131	4,713	4,491	3,463	108	1,801	19	Akola	
4,999	51	7,143	6,854	3,088	74	1,873	28	Amravati	
7,495	141	9,067	8,285	5,393	205	3,491	34	Yavatmal	
2,749	31	4,621	4,570	1,497	62	792	8	Wardha	
4,852	134	5,239	4,854	2,842	52	1,007	23	Nagpur	
2,911	34	2,210	1,772	1,604	263	570	26	Bhandara	
2,894	29	2,641	2,448	1,593	96	522	15	Chandrapur	
895	23	628	536	296	52	146	5	Gadchiroli	
5,42,937	56,161	8,10,119	7,63,224	2,68,293	52,882	41,011	2,850	Maharashtra State	

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. प्रामाणिकता व सहकार/

तक्ता क्रमांक/

सहकारी पणन संस्थांचे व्यवहार/

क्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No. of societies	सदस्य संख्या (हजारात) Membership (000)	स्वीय भांडवल Owned capital	इतर कर्जे Other borrowings	चेळते भांडवल Working capital	नवीन कर्जे Fresh advances	कर्जवसुली Recoveries
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	बुध्मवई	2	3	3,100	4,134	12,561
2	ठाणे	16	6	67	33	243
3	रायगड	17	7	53	61	239	20	38
4	रत्नागिरी	12	6	69	15	153	1	1
5	सिधुदुर्ग	12	6	72	7	165
6	नाशिक	75	46	353	270	950	1	..
7	धुळे	87	43	181	40	506	26	25
8	जळगाव	186	115	631	254	1,516	598	565
9	अहमदनगर	52	33	202	96	358	1	..
10	पुणे	36	25	211	81	548	1	..
11	सातारा	11	16	159	54	500
12	सांगली	14	12	178	119	509
13	सोलपूर	20	12	84	29	226
14	कोल्हापूर	22	102	686	90	2,547
15	कोरगावा	15	23	120	173	509	109	51
16	जालना	7	18	65	31	228
17	परभणी	10	8	45	29	222
18	बीड	10	6	35	9	134
19	नांदेड	19	31	147	103	617
20	उस्मानाबाद	10	3	15	10	34
21	लातूर	11	3	26	10	77
22	बुलढाणा	23	27	204	85	493
23	बकोला	19	29	179	71	486	2	..
24	अमरावती	19	31	153	24	687	3	..
25	यवतमाळ	14	33	161	34	631	1	..
26	वर्धा	12	9	157	41	533
27	नागपूर	19	16	1,164	938	2,623
28	भंडारा	13	9	97	32	167
29	चंद्रपूर	13	9	88	33	244
30	गडचिरोली	6	3	24	11	34
महाराष्ट्र राज्य		782	690	8,726	6,917	28,740	764	680

टोप.—आकडे संक्षिप्ततात लिहिल्यामुळे काही ठिकाणी बेरजा जुळणार नाहीत.
 आधार.—सहकार बायुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17-15

Operations of Co-operative marketing Societies

1987-88

(रकम लाख रुपयात)
(Amount in lakh Rs.)

येणे करून	स्थिर मत्ता	इतर मत्ता	मिळालेल्या मालाची किंमत	विक्री केलेल्या मालाची किंमत	वर्षाअखेरचा शिल्लक माल	वर्षातील नफा		वर्षातील तोटा		District
						Profit for the year	Loss for the year	संस्था (संख्या) नफा	संस्था (संख्या) तोटा	
Outstanding	Fixed assets	Other assets	Value of goods received	Value of goods sold	Stock at the close of the year	Societies (No.)	Profit	Societies (No.)	Loss	(2)
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	
..	1,116	8,582	49,941	73,464	2,862	2	59	Greater Bombay
..	36	169	846	894	39	4	2	10	14	Thane
22	16	189	381	433	13	11	3	5	7	Raigad
1	18	95	576	666	39	8	2	3	1	Ratnagiri
..	22	111	698	698	33	12	4	Sindhudurg
2	253	399	3,452	3,681	297	35	12	18	15	Nashik
3	77	292	2,705	2,398	133	58	9	20	7	Dhule
247	379	633	4,472	4,781	257	131	41	50	26	Jalgaon
45	75	159	1,768	1,876	79	18	7	24	11	Ahmadnagar
2	88	311	1,482	1,505	147	14	8	4	1	Pune
..	117	252	2,567	2,717	130	10	5	1	2	Satara
108	117	160	1,467	1,401	124	9	9	5	3	Sangli
10	44	104	1,374	967	67	12	4	8	2	Solapur
..	311	1,477	16,825	1,5090	760	18	47	2	2	Kolhapur
115	84	197	3,007	1,892	113	11	4	3	8	Aurangabad
..	52	177	3,376	578	..	5	3	2	..	Jalna
..	28	155	2,214	3,142	39	7	2	2	7	Parbhani
..	12	96	723	440	26	6	6	2	1	Beed
..	146	389	3,512	1,540	82	11	14	4	8	Nanded
..	12	15	366	345	7	6	2	1	..	Osmanabad
..	13	48	720	429	16	7	1	1	..	Latur
5	114	282	3,850	2,581	93	4	1	14	22	Buldhana
2	159	225	5,987	937	101	6	3	8	10	Akola
1	83	450	5,663	3,083	152	7	4	9	6	Amravati
1	86	315	5,283	3,903	228	9	4	5	4	Yavatmal
8	109	274	2,576	928	141	8	4	3	..	Wardha
331	454	860	2,525	3,463	978	12	26	4	17	Nagpur
2	39	82	531	618	45	6	1	5	3	Bhandara
8	30	135	1,312	596	71	5	1	6	7	Chandrapur
..	11	16	82	87	7	3	..	2	1	Gadchiroli
913	4,101	16,649	1,30,281	1,35,133	7,079	455	288	221	185	Maharashtra State

Note.—Totals may not add up due to rounding.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार

तक्ता क्रमांक/

सहकारी उत्पादक संस्थांचे व्यवहार/

1987-88

अनुक्रम क्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No. of Societies	सदस्य संख्या Membership ('000)	स्वीय साधवल Owned Capital	कर्ज Borrowings	चेळते साधवल Working capital	नवीन कर्ज Fresh Advances	कर्ज वसुली Recoveries	येणे कर्ज Loans Outstanding	गुंतवणूक Investment
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	बृहन्मुंबई	252	35	1,810	1,367	3,808	75	73	123	120
2	ठाणे	536	79	1,147	676	2,702	135	114	257	194
3	रायगड	309	50	428	295	1,310	96	56	472	104
4	रत्नागिरी	204	47	299	355	791	78	31	117	75
5	सिंधुदुर्ग	126	34	147	135	432	13	3	74	18
6	नाशिक	1,078	194	6,238	3,500	13,696	80	31	144	8,155
7	धुळे	1,316	170	4,862	5,917	12,173	84	113	280	7,415
8	जळगाव	1,302	186	3,945	4,012	8,572	67	94	36,294	32,244
9	अहमदनगर	1,260	228	10,295	10,316	36,790	9	18	257	23,244
10	पुणे	2,307	204	4,141	2,665	11,743	16	...	36	5,531
11	सातारा	1,587	236	5,666	3,518	17,427	40	...	119	8,436
12	सांगली	1,047	414	6,227	5,953	18,565	359	38	15	11,885
13	सोलापूर	1,783	160	9,903	6,011	17,280	25	...	559	7,455
14	कोल्हापूर	1,901	453	17,568	10,352	48,435	123	36	99	21,433
15	औरंगाबाद	629	101	1,086	2,970	5,539	58	2	21	2,623
16	जालमा	245	54	1,865	1,635	3,275	53	5	116	2,368
17	परभणी	441	70	3,027	2,384	5,372	33	4	...	5,208
18	बीड	820	79	2,745	2,637	4,751	66	15	105	3,138
19	नांदेड	855	92	2,195	1,999	4,333	1	1	144	1,620
20	उस्मानाबाद	523	73	1,832	885	3,431	9	7	25	2,278
21	नातूर	665	81	2,822	2,526	4,141	45	43	49	2,116
22	दुलहाणा	583	78	1,667	1,157	2,235	20	...	55	684
23	अकोला	423	61	1,275	718	2,390	16	...	27	772
24	अमरावती	492	68	1,594	900	2,511	27	...	187	526
25	यवतमाळ	622	113	1,621	1,087	4,516	18	...	63	1,427
26	वघा	380	38	1,650	1,316	4,463	2	...	27	918
27	नागपूर	1,017	98	2,709	1,253	7,680	27	6	79	880
28	भंडारा	600	73	573	666	2,139	45	3	48	153
29	चंद्रपूर	351	53	180	110	1,149	9	1	23	125
30	गडचिरोली	179	23	60	36	1,087	2	...	11	31
महाराष्ट्र राज्य		23,833	3,645	77,351	99,577	2,52,736	1,631	694	4,088	1,22,175

आधार.—सहकार आद्युक्त आणि विबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17-16

Operation of co-operative productive enterprises

(रकम लाख रुपयांत)
(Amount in lakh Rs.)

इतर मत्त Other assets	मिळालेल्या मालाची किंमत Value of goods received	विक्री मालाची किंमत Value of goods sold	वर्ष अखेरीस शिल्लक माल Stocks at the end of the year	नफा झालेल्या संस्था No. of societies in profit	नफ्याची रक्कम Amount of profit	तोटा झालेल्या संस्था No. of societies in loss	तोट्याची रक्कम Amount of loss	District
(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
1,582	548	3,211	1,217	161	78	24	407	Greater Bombay
1,325	2,481	2,373	164	204	18	187	44	Thane
613	132	1,090	47	146	36	133	5	Raigad
203	143	1,540	13	118	11	55	4	Rainagiri
143	103	177	18	53	6	48	4	Sindhudurg
2,822	4,520	9,288	1,414	263	44	289	575	Nashik
1,949	7,969	9,362	1,126	365	54	523	562	Dhule
3,241	5,443	5,747	884	438	115	416	614	Jalgaon
7,312	27,694	32,542	4,730	774	60	438	919	Ahmadnagar
2,822	14,542	16,980	2,269	1,100	112	618	349	Pune
4,194	15,436	19,489	3,721	787	238	499	187	Satara
2,460	16,283	15,799	3,179	458	122	326	794	Sangli
3,427	12,642	16,078	4,083	828	192	551	883	Solapur
8,638	38,074	46,859	8,142	1,082	427	414	27	Kolhapur
1,686	2,827	3,142	832	157	8	196	563	Aurangabad
458	584	666	99	56	4	116	264	Jalna
1,419	2,163	3,254	544	70	6	185	660	Parbhani
698	3,302	2,288	774	194	10	301	593	Beed
1,635	1,376	1,267	377	166	11	326	232	Nanded
710	2,317	2,209	167	167	6	168	652	Osmanabad
517	1,573	1,896	217	278	15	202	294	Latur
424	566	942	89	149	13	119	222	Buldana
1,149	791	254	277	151	55	75	17	Akola
372	259	286	97	116	6	124	132	Ahmravati
1,979	10,632	2,465	429	156	20	163	172	Yavatmal
1,944	1,806	1,048	201	87	9	155	26	Wardha
4,172	5,132	4,938	836	609	32	236	321	Nagpur
1,798	1,309	952	41	259	30	246	23	Bhandara
827	190	227	19	116	9	156	19	Chandrapur
1,042	283	201	3	82	10	64	5	Gadchiroli
61,561	1,81,120	2,06,570	36,009	9,590	1,757	7,353	10,369	Maharashtra State

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

17. ग्रामविकास व सहकार/

तफ्ता क्रमांक/

इतर सहकारी संस्थांचे व्यवहार/

अनुक्रमांक	जिल्हा	संस्थांची संख्या	सदस्य संख्या (हजारत)	स्वीय भांडवल	इतर कर्ज	वेळते भांडवल	नवीन कर्ज
Serial No.		No. of Societies	Membership ('000)	Owned capital	Other Borrowings	Working capital	Fresh advances
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	बुलढुंबई	12,423	1,132	5,172	14,794	34,090	98
2	ठाणे	3,597	177	441	2,547	15,755	778
3	रायगड	368	31	99	305	1,110	12
4	रत्नागिरी	117	23	31	90	255	48
5	सिधुदुर्ग	72	12	26	68	183	10
6	नागिक	1,692	81	162	5,018	8,110	5,450
7	धुळे	863	114	128	1,271	2,614	224
8	जळगाव	930	130	231	694	1,473	54
9	भाहमदनगर	873	124	1,156	1,420	5,325	304
10	पुणे	4,143	280	852	2,444	5,910	318
11	सातारा	677	58	157	429	1,157	212
12	सांगली	452	58	101	296	837	25
13	सोलापूर	1,212	110	440	815	2,508	59
14	कोल्हापूर	777	156	424	1,301	4,028	257
15	औरंगाबाद	706	35	177	1,224	1,502	267
16	जालना	210	16	29	134	263	33
17	परभणी	463	46	38	661	909	28
18	बीड	473	37	32	409	778	65
19	नांदेड	852	65	88	502	1,081	83
20	उस्मानाबाद	422	28	25	239	417	12
21	लातूर	590	52	61	901	1,284	205
22	बुलढाणा	302	26	49	219	349	114
23	अकोला	487	32	61	502	925	38
24	अमरावती	661	101	114	1,074	1,453	191
25	यवतमाळ	441	33	51	448	902	89
26	बर्धा	304	22	37	239	426	11
27	नागपूर	1,482	145	298	2,634	3,843	188
28	भंडारा	338	37	46	448	714	26
29	बंदूर	180	27	50	191	399	60
30	गडचिरोली	40	3	3	15	22	3
महाराष्ट्र राज्य		36,147	3,191	10,579	41,332	98,622	9,258

भाषार.—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

RURAL DEVELOPMENT AND CO-OPERATION

TABLE No. 17-17

Operations of other co-operative societies

(रकम लाख रुपयांत)
(Amount in lakh Rs.)

1987-88

कर्ज वसुली Recoveries	वेणे कर्ज Loans Outstanding	गुंतवणूक Investment	इतर मत्ता Other assets	मिळालेल्या मालाची किंमत Value of goods received	विक्री मालाची किंमत Value of goods sold	वर्षाभेरेच्या मालाची किंमत Stocks at the close of the year	वर्षातील नफा profit for the year		वर्षातील तोटा Loss for the year		District
							नफा रकम संस्थांची संख्या No. of societies in profit	नफ्याची रकम संस्थांची संख्या Amount of societies in loss	तोटा रकम संस्थांची संख्या Amount of societies in loss	तोटाची रकम संस्थांची संख्या Amount of less	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
94	114	34	9,014	14,787	15,976	814	7,920	212	2,135	48	Greater Bombay
694	1,282	3	5,323	3,045	3,516	103	2,558	67	792	22	Thane
2	93	6	597	365	389	33	148	14	164	13	Raigad
21	68	9	86	107	110	7	70	5	37	3	Ratnagiri
4	36	3	73	246	270	15	35	6	23	1	Sindhudurg
3,425	2,298	1	1,041	779	807	46	541	21	1,047	21	Nashik
139	878	4	342	502	518	34	356	15	399	16	Dhule
34	311	83	622	307	463	22	534	43	383	10	Jalgaon
120	772	506	1,418	2,639	1,226	22	362	32	464	1,689	Ahmednagar
204	1,260	3	1,829	1,292	1,240	145	1,867	85	681	27	Pune
130	183	5	566	526	550	62	247	9	282	11	Satara
..	57	2	439	398	401	70	185	7	189	3	Sangli
53	134	8	1,720	523	795	50	621	40	466	13	Solapur
293	868	7	2,002	4,722	4,020	292	281	65	326	20	Kolhapur
81	893	..	151	41	45	11	292	12	349	14	Aurangabad
25	102	1	44	24	54	1	76	5	119	7	Jalna
1	513	4	175	148	152	5	97	6	302	10	Parbhani
63	304	..	300	259	282	17	82	3	254	3	Beed
17	487	..	341	239	252	40	255	50	341	7	Nanded
1	158	..	150	81	75	5	59	2	118	3	Osmanabad
57	660	..	360	90	96	10	132	6	261	7	Latur
80	98	..	64	97	105	16	138	13	120	8	Buldana
39	453	1	119	222	222	15	184	3	228	6	Akola
308	710	1	519	109	115	13	187	35	324	7	Amravati
60	271	..	217	28	47	6	143	10	146	5	Yavatmal
1	199	7	66	87	107	4	138	10	97	5	Wardha
72	1,086	3	969	851	879	104	756	206	595	86	Nagpur
26	112	..	304	94	94	17	158	23	131	6	Bhandara
7	115	..	93	97	106	14	92	6	65	8	Chandrapur
..	14	..	6	1	1	1	16	1	18	..	Gadchiroli
6,051	14,529	691	28,950	32,706	32,913	1,994	18,530	1,012	10,863	2,079	Maharashtra State

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

A—2313-99

१८. खान काम :

१८.१. खनिज उत्पादने व त्यांचे मूल्य या संबंधीची आकडेवारी या विभागात दिली आहे.

18. MINING AND QUARRYING :

18.1. Data on mineral production and their value are presented in this section.

18. खान काम/MINING AND QUARRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 18.1

खनिज व एकूण खानी

Number of Mines and Mineral Ores
(1987-88)

क्रमांक Serial No.	जिल्हा	खनिज Mineral Ores	एकूण खानी No. of Mines	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	*महाराष्ट्र	*कोळसा/Coal	27	*Maharashtra
2	कोल्हापूर	बॉक्साइट/Bauxite	3	Kolhapur
3	रायगड		1	Raigad
4	चंद्रपूर	कच्चे लोखंड/Iron Ore	1	Chandrapur
5	गडचिरोली		1	Gadchiroli
6	कोल्हापूर		1	Kolhapur
7	सिंधुदुर्ग		2	Sindhudurg
8	भंडारा	कच्चे मँगनीज/Manganese Ore	3	Bhandara
9	नागपूर		7	Nagpur
10	चंद्रपूर	बेराईट/Barytes		Chandrapur
11	भंडारा	कोरंडम/Corundum	2	Bhandara
12	नागपूर	डोलोमाईट/Dolomite	4	Nagpur
13	अमरावती	अग्नि माती/Fire clay	1	Amravati
14	चंद्रपूर	" "	1	Chandrapur
15	चंद्रपूर	केओलिन/Kaolin	2	Chandrapur
16	नागपूर		5	Nagpur
17	भंडारा	फायनाईट/Kyanite	6	Bhandara
18	भंडारा	सिलिमानाईट/Sillimanite	1	Bhandara
19	चंद्रपूर	चुनखडी/Limestone	8	Chandrapur
20	यवतमाळ		12	Yavatmal
21	नागपूर	गेरू/Ochre	5	Nagpur
22	भंडारा	पायरोफिलाईट/Pyrophyllite	1	Bhandara
23	नागपूर	क्विम्ट्झ/Quartz	1	Nagpur
24	भंडारा		1	Bhandara
25	कोल्हापूर	सिलिका रेंती/Silica Sand	1	Kolhapur
26	रत्नागिरी		7	Ratnagiri
27	सिंधुदुर्ग		19	Sindhudurg
28	चंद्रपूर	रेंती/Sand (Others)	8	Chandrapur
29	नागपूर		1	Nagpur

*जिल्हावार माहिती उपलब्ध नाही/Districtwise break-up is not available.

जाधार—इंडियन ब्युरो ऑफ माइन्स, भारत सरकार, नागपूर.

Source—Indian Bureau of Mines, Government of India, Nagpur.

18. खानो / MINING AND QUARRYING

तद्वत्ता क्रमांक / TABLE No. 18.2

खनिज उत्पादन / MINERAL PRODUCTION
(1987-88)(उत्पादन टनात आणि मूल्य हजार रुपयत)
(Production in tonnes and value in thousand Rs.)

अनुक्रमांक Serial No.	खनिज	उत्पादन मूल्य	रायगड Raigad	रत्नागिरी Ratnagiri	सिंधुदुर्ग Sindhudurg	कोल्हापूर Kolhapur	अमरावती Amravati	यवतमाळ Yavatmal	नागपूर Nagpur	भंडारा Bhandara	चंद्रपूर Chandrapur	गडचिरोली Gadchiroli	एकूण Total	उत्पादन मूल्य Production value	खनिज Mineral
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(3)	(2)
1	बॉक्साइट	उत्पादन मूल्य	4,355 174	3,63,925 17,388	3,68,280 17,562	Production Value	Bauxite
2	केओलिन (नैसर्गिक)	उत्पादन मूल्य	3,393 59	..	1,223 23	..	4,616 82	Production Value	Kaolin (Natural)
3	श्रोमाईट	उत्पादन मूल्य	71 43	71 43	Production Value	Chromite
4	*कोळसा	उत्पादन मूल्य	13,934 28,84,798	Production Value	Coal*
5	डोलोमार्ड	उत्पादन मूल्य	29,423 1,727	29,423 1,727	Production Value	Dolomite
6	कच्चे लोखंड	उत्पादन मूल्य	886 49,333	1 23	5 243	21 1,085	913 50,684	Production Value	Iron ore
7	कायनाईट	उत्पादन मूल्य	11,730 2,685	11,730 2,685	Production Value	Kyanite
8	चूनाखडी	उत्पादन मूल्य	885 38,982	1,859	2,744 91,767	Production Value	Limestone
9	कच्चे मँगनीज	उत्पादन मूल्य	1,03,280 41,284	1,33,427 68,272	2,36,707 1,09,556	Production Value	Manganese ore
10	गेरू	उत्पादन मूल्य	1,918 62	1,918 62	Production Value	Ochre
11	बेरायट	उत्पादन मूल्य	Production Value	Barytes

तबला क्रमांक/TABLE No. 18.2 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(3)	(2)
12	कोरंडम	उत्पादन मूल्य	173	173	Production	Corundum
			234	234	Value	
13	फायर क्ले	उत्पादन मूल्य	8,090	427	Production	Fire clay
			324	6	Value	
14	सिलिमनाईट	उत्पादन मूल्य	6,777	6,777	Production	Sillimanite
			5,250	5,250	Value	
15	पाइरोफिलाईट	उत्पादन मूल्य	346	346	Production	Pyrophyllite
			26	26	Value	
16	क्वन्ट्ज	उत्पादन मूल्य	5,610	7,326	12,936	Production	Quartz
			117	366	483	Value	
17	सिलिका सैंड	उत्पादन मूल्य	22,283	1,44,626	710	1,67,619	Production	Silica Sand
			839	7,341	28	8,208	Value	
18	सैंड (इतर)	उत्पादन मूल्य	2,35,646	..	9,05,312	..	11,40,958	Production	Sand (Others)
			2,356	..	11,765	..	14,121	Value	

*जिल्हावार माहिती उपलब्ध नाही. Districtwise break-up is not available.

मास्यार.—इंडियन ब्युरो ऑफ माइन्स, भारत सरकार, नागपूर.

Source.—Indian Bureau of Mines, Government of India, Nagpur.

१९. उत्पादन :

१९.१. या विभागात चालू कारखाने, सरासरी दैनिक रोजगार, औद्योगिक उत्पादने आणि वार्षिक उद्योग पाहणीत गोळा केलेली काही निवडक औद्योगिक वैशिष्ट्ये याबद्दलची सांख्यिकी माहिती दिलेली आहे.

१९.२. तक्त्यातील आकडे मुख्य कारखाने निरीक्षक यांच्याकडून फॅक्टरी अॅक्ट, १९४८ च्या कलम २ एम (एक) आणि २ एम (दोन) व कलम ८५ खाली येणाऱ्या कारखान्यांची मूलभूत सांख्यिकी माहिती गोळा करून पाठविल्यानंतर त्या आधारावर अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयाने संकलित केले आहेत. कलम २ (एम) (एक) खाली गेल्या बारा महिन्यातील कोणत्याही एका दिवशी १० किंवा अधिक कामगार असणारे व शक्तीचा वापर करणारे कारखाने आणि कलम २ (एम) (दोन) खाली २० किंवा अधिक कामगार असणारे पण शक्तीचा वापर न करणारे कारखाने यांचा समावेश होतो. या व्यतिरिक्त कारखान्यांतील कामगारांची संख्या व शक्तीचा वापर केला किंवा वापर केला नाही हे विचारात न घेताही राज्य शासनाने अधिसूचनेद्वारे शासकीय राजपत्रातून सांख्यिकी माहिती पुरवठ्यासाठी भाग पाडलेल्या कारखान्यांचाही समावेश केला जातो. हे कारखाने ह्या फॅक्टरी अॅक्ट, १९४८ च्या कलम ८५ खाली येतात आणि यातील कारखान्यांची माहिती १ जानेवारी ते ३१ डिसेंबर या कालावधीत संपणाऱ्या लेख्या संबंधित आहे.

१९.३. राष्ट्रीय नमुना पाहणी संघटना (भारत सरकार) यांच्याकडून अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयास उपलब्ध झालेल्या वार्षिक उद्योग पाहणी पत्रकाच्या आधारावर आकडेवारी या विभागात दिली आहे. ही पत्रके गणना व गणनेतर या दोन क्षेत्रात विभागलेल्या कारखान्यांकडून गोळा केली जातात आणि त्यातील माहिती १ एप्रिल ते ३१ मार्च या कालावधीत संपणाऱ्या लेख्यासंबंधित असते. गणना क्षेत्रात ५० किंवा अधिक कामगार व शक्तीचा वापर करणारे कारखाने आणि १०० किंवा त्याहून अधिक कामगार व शक्तीचा वापर न करणाऱ्या कारखान्यांचा समावेश होतो. यांची दरवर्षी संपूर्ण गणना केली जाते. बाकीचे कारखाने गणनेतर क्षेत्राखाली येतात. १९७३-७४ पासून नमुना पाहणी क्षेत्रातील एकूण कारखान्यांपैकी ५० टक्के कारखाने दरवर्षी निवडले जातात आणि त्यांची दोन वर्षांच्या गटात पूर्ण पाहणी केली जाते. याशिवाय गणनेतर क्षेत्रात मोडणाऱ्या पण संपूर्ण भारतभर ५० कामगारांहून कमी कामगार असलेल्या कारखान्यांची गणना क्षेत्रातील कारखान्यांप्रमाणे दरवर्षी पाहणी केली जाते. तसेच या पाहणीत विद्युत, गॅस उत्पादन व वितरण व इतर सेवा तसेच स्वच्छता, सेवा, दुकस्ती व वैयक्तिक सेवा आणि चल चित्रपट यांचाही समावेश होतो. वर्कर्स अॅक्ट, १९६६ खाली येणारे विडी व सिगारेट कारखाने सुद्धा यात अंतर्भूत आहेत. बंद स्वरूपाचे कारखाने सुद्धा विचारात घेतले जातात पण संरक्षण खात्यातील कारखाने, हॉटेल आणि उपहारगृहे, तेलाचे साठे व वितरण यामध्ये गुंतलेले, तांत्रिक शिक्षण संस्था (विकणे किंवा विनियम यासाठी उत्पादन न करणाऱ्या) यांचा यात समावेश नाही.

१९.४. उत्पादक भांडवल वर्षाच्या शेवटच्या दिवसाशी निगडित असून त्यामध्ये स्थिर व खेळत्या भांडवलाचा समावेश असतो. कामगारांची संख्या ही वेगवेगळ्या शीर्षाखालील म्हणजे कामगार, कामगारेतर इ. कामगारांची एकत्रित दैनिक सरासरी संख्या असते आणि त्यामध्ये भरगपारी रजेवर असणाऱ्या म्हणजे वैयक्तिक रजेवर, नैमित्तिक रजेवर व पगारी दीर्घ मुदतीच्या रजेवर असणाऱ्या कामगारांचा समावेश असतो. विक्रीसाठी तयार केलेल्या वस्तु व उपवस्तु ह्यांचे मूल्य, ग्राहकासाठी केलेल्या कामाच्या सेवेचा मोबदला, विकत घेतलेल्या स्थितीमध्येच विकलेल्या मालाचे मूल्य आणि वार्षिक पाहणी वर्षाच्या सुरुवातीला व शेवटी असणाऱ्या अर्ध कच्च्या स्वरूपाच्या मालाच्या साठ्यामधील मूल्यात येणारा फरक इत्यादींचा समावेश 'एकूण उत्पादन' यात असतो. मूल्यवृद्धी ही उत्पादन मूल्यातून, उत्पादन खर्च व मूल्यघट वजा करून काढली जाते.

19. MANUFACTURING :

19.1. In this section, statistics regarding working factories, average daily employment, industrial production and some selected industrial characteristics collected in the Annual Survey of Industries is presented.

19.2. The data on working factories, are compiled by the Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, on the basis of data collected by the Chief Inspector of Factories from the factories covered under sections 2 (m) (i), 2 (m) (ii) and sec. 85 of the Factories Act, 1948. The factories using power, which employed 10 or more workers on any day of the preceding 12 months are covered under section 2 (m) (i) and the factories not using power employing 20 or more workers under section 2 (m) (ii). Apart from these two categories, State Government by notification in Official Gazette specifies a number of factories and makes obligatory for such factories to supply statistical information notwithstanding the number of persons employed therein and using or not using power. These factories are covered under section 85 of the Factories Act, 1948. The information relates to the accounting year of factory ending on any day between 1st January to 31st December.

19.3. The statistics relating to Annual Survey of Industries are based on the returns supplied to this Directorate by National Sample Survey Organisation, Government of India, which collects the data from the factories divided in two sectors, viz. (i) Census sector, (ii) Non-census sector and returns relate to the accounting year of the factory ending on any day between 1st April to 31st March. In the census sector, factories employing 50 or more workers and using power and factories employing 100 or more workers and not using power are covered on complete enumeration basis every year. The remaining factories are covered in the non-census sector. In the non-census sector, since 1973-74, 50 per cent of the factories are selected every year and thus this sector is covered fully in a block period of two years. The factories in the non-census sector, having less than 50 workers all over India, are treated on par with factories in the census sector. The survey extends to all the manufacturing units including production and distribution of electricity, gas, water and also service industries like sanitary services, repairs services and personal services and motion picture production. The survey extends also to Biri and Cigar units which are covered under Workers Act, 1966. It also includes the factories reported closed. However, it excludes defence factories, restaurants and cafes, those engaged in storage and distribution of oil, technical training institutions not producing anything for sale or exchange.

19.4. *Productive capital* which relates to the last day of the year, consists of fixed and working capital. Number of persons employed is the average number of persons employed under various heads, such as workers, other than workers, etc. and it includes persons on leave with pay such as sick leave, casual leave or paid vacation. *Gross output* represents value of products and by-products manufactured for sale, work done for customers and a sale value of goods sold in the same condition as purchased and is adjusted for the difference in stocks of semi-finished goods at the beginning and at the end of the survey year. *Value added* by manufacture is computed by deducting from the gross ex-factory value of output the gross value of input, value added is not of depreciation.

19. निर्मिती/ MANUFACTURING

तबता कर्मांक/TABLE No. 19-1

नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या

Number of Registered Factories

(1988)

अनुक्रमांक	जिल्हा	विभाग २ (एम) (१)	विभाग २ (एम) (२)	विभाग २५	एकूण (संख्या)	कामगारांची सरासरी संख्या	कामगारांची सरासरी संख्या	जिल्हा
Serial No.		Under Section 2(m) (i)	Under Section 2(m) (ii)	Under Section 85	Total (No.)	Average number of workers employed		District,
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)		(2)
1	बृहन्मंबई	8,117	237	712	9,066	4,74,351		Greater Bombay
2	ठाणे	1,984	84	213	2,281	1,17,381		Thane
3	रायगड	174	20		194	14,383		Raigad
4	रत्नागिरी	126	4	35	165	5,663		Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	75	8	58	141	2,754		Sindhudurg
6	नाशिक	687	11	385	1,083	47,405		Nashik
7	धुळे	218	1	128	347	11,128		Dhule
8	जळगांव	448	15	224	687	25,937		Jalgaon
9	अहमदनगर	299	5	206	510	23,515		Ahmednagar
10	पुणे	1,937	98	516	2,551	1,39,806		Pune
11	सातारा	211	1	89	301	17,845		Satara
12	सांगली	273	4	223	500	17,399		Sangli
13	सोलापूर	327	10	2,004	2,341	29,661		Solapur
14	कोल्हापूर	666	37	420	1,123	37,199		Kolhapur
15	औरंगाबाद	327	2	150	479	26,411		Aurangabad
16	जालना	117		37	154	5,634		Jalna
17	परभणी	86		36	122	5,457		Parbhani
18	बीड	68		47	115	5,225		Beed
19	नांदेड	95	2	64	161	8,410		Nanded
20	उस्मानाबाद	27		11	38	1,530		Osmanabad
21	लातूर	28		12	40	2,244		Latur
22	बुलढाणा	118	1	85	204	6,234		Buldana
23	अकोला	239	4	121	364	12,865		Akola
24	अमरावती	211	3	128	342	7,682		Amravati
25	यवतमाळे	103	19	48	170	7,554		Yavatmal
26	वर्धा	80	2	44	126	9,628		Wardha
27	नागपूर	722	22	672	1,416	51,485		Nagpur
28	भंडारा	166		322	488	5,620		Bhandara
29	चंद्रपूर	107		159	266	13,290		Chandrapur
30	गडचिरोली	13		51	64	758		Gadchiroli
एकूण		18,049	590	7,200	25,839	11,34,454		Total

आधार—औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, मुंबई.

Source—Directorate of Industrial Safety and Health, Bombay.

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19-2

निर्मिती करणाऱ्या उद्योगांचे उत्पादन व रोजगार (मालिका १९८७-८८)
Production and Employment of Manufacturing Industries (Series 1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	उद्योग गट	कारखान्यांची संख्या No. of units	एकूण रोजगार Total employment	एकूण गुंतवणूक (लाख रुपये) Total investment (Lakh Rs.).	एकूण उत्पादन (लाख रुपये) Total production (Lakh Rs.)	Industry group
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	खाद्य गट (२०-२१)	1,524	1,14,945	1,29,510	3,80,000	Food products (20-21)
2	पेये, तंबाखू व संबंधित पदार्थ (२२)	321	57,197	14,073	37,798	Beverages, tobacco and related products (22).
3	सुती कापड (२३)	915	1,67,246	73,235	1,38,385	Cotton textiles (23)
4	लोकरी, रेशमी व मनुष्यनिर्मित तंतूचे कापड (२४)	836	75,383	69,418	1,46,937	Wool, Silk and Manmade fibre textile (24).
5	ताग व इतर वनस्पतिजन्य तंतूचे कापड कापड (कापूस सोडून) (२५)	1	23	0	1	Jute and other vegetable fibre textiles (except cotton and coir) (25).
6	कापडाच्या वस्तू (परिधान करणाऱ्याच्या वस्तूंसहित) (२६)	606	22,032	13,164	52,640	Textile products (including wearing apparel) (26)
7	लाकडाच्या वस्तू, फनिचर इत्यादि (२७)	372	5,954	2,629	5,594	Wood and Wood products, furniture and fixtures (27).
8	कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन व संबंधित उद्योग (२८)	1,184	50,980	54,174	90,266	Paper and paper products, and printing, publishing and allied industries (28).
9	कातडी व कातडीच्या केशाळ कातडीच्या व कातडीच्या पर्यायी वस्तू (२९)	99	4,259	3,054	9,056	Leather and products of leather, Fur and substitutes of leather (29).
10	मुलभूत रसायने व रासायनिक पदार्थ (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ सोडून) (३०)	1,122	1,16,930	2,54,630	5,32,519	Basic Chemicals and Chemical products (except products of petroleum and coal) (30)
11	रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ व अणु इंधनाची प्रक्रिया (३१)	921	39,984	1,10,868	4,12,644	Rubber, Plastic, Petroleum and Coal products and processing of nuclear fuels (31).
12	अधातू खनिज पदार्थ (३२)	1,008	39,470	51,536	57,718	Non-Metallic mineral products (32).
13	मूलभूत धातू व मिश्र धातू (३३)	762	61,975	84,106	2,31,277	Basic metal and alloys industries (33).
14	धातूच्या वस्तू व सुटे भाग यंत्रे व सामग्री सोडून (३४)	1,387	54,470	48,319	1,07,977	Metal products and parts except Machinery and equipment (34).
15	परिवहन सामग्री, सोडून इतर सर्व यंत्र सामग्री (३५-३६)	2,424	1,68,255	2,11,515	4,10,941	Machinery, and equipment other than transport equipment (35-36)
16	परिवहन सामग्री व सुटे भाग (३७)	490	1,02,788	1,73,528	2,67,132	Transport equipment and Parts (37).
17	उत्पादन करणारे इतर उद्योग (३८)	506	19,664	18,700	47,923	Other Manufacturing industries (38).
18	इतर	594	1,56,588	5,42,312	3,64,536	Others
19	सर्व उद्योग	15,072	12,58,143	18,54,771	32,93,343	All industries

टीप :—आकडे संक्षिप्तात दिल्यामुळे सर्व बेरजा जुळतीलच असे नाही.

Note.—Totals may not tally due to rounding of figures.

आधार :—औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, मुंबई.

Source.—Directorate of Industrial Safety and health, Bombay.

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तबता क्रमांक/TABLE No. 19-3

खादी व ग्रामोद्योग मंडळाकडून निरनिराळ्या उद्योगांना दिलेले अनुदान व कर्ज पुरवठा
Amount of grants and loan disbursed to various Industries by Khadi and Village Industries Board (Series)

(रुपये हजाराने/Rs. in thousand)

अनुक्रमांक Serial No.	उद्योग (2)	अनुदान व वितरण रक्कम/Grants and Amount disbursed														Industry (2)
		1960-61		1970-71		1975-76		1980-81		1985-86		1986-87		1987-88		
		अनुदान Grants (3)	कर्ज Loan (4)	अनुदान Grants (5)	कर्ज Loan (6)	अनुदान Grants (7)	कर्ज Loan (8)	अनुदान Grants (9)	कर्ज Loan (10)	अनुदान Grants (11)	कर्ज Loan (12)	अनुदान Grants (13)	कर्ज Loan (14)	अनुदान Grants (15)	कर्ज Loan (16)	
1	खादी	78	249	29	94	..	190	616	1,003	30	378	157	797	35	865	Khadi
2	प्रक्रिया करणारे उद्योग	12	7	3	34	..	210	113	227	29	1,769	51	3,407	28	1,662	Processing C. and P.
3	ग्रामीण तेल उद्योग	165	515	31	1,401	11	4,252	6	3,359	..	16,561	1	31,941	..	32,789	Village Oil Industry
4	ग्रामीण कातडी उद्योग	20	44	16	187	47	274	127	1,622	125	4,344	198	6,778	75	2,351	Village Leather Industry
5	आगपेटी लघु उद्योग	85	514	4	527	..	613	..	245	Cottage Match Industry
6	गूळ व खांडसरी उद्योग	181	122	10	96	2	206	..	225	..	534	..	310	Gur and Khandasari Industry.
7	ताड गूळ उद्योग	34	9	10	160	2	146	11	61	22	124	17	196	Palm Gur Industry
8	अस्वाद्य तेल व साबण उद्योग	6	92	10	55	..	914	28	131	61	1,027	42	910	6	741	Non-edible Oil and Soap Industry.
9	हाताने तयार करणारे कागद उद्योग	120	107	123	320	1	449	232	833	228	175	193	669	298	..	Handmade paper Industry
10	मधु मक्षिका पालन उद्योग	77	17	3	58	18	155	7	50	6	127	57	72	48	62	Bee Keeping Industry
11	ग्रामीण कुक्कट पालन उद्योग	7	5	12	558	49	347	189	1,955	13	3,900	83	7,040	75	2,807	Village Poultry Industry
12	तंतु उद्योग	9	31	31	156	4	42	8	243	33	330	14	182	Fibre Industry
13	मुतार व लोहार उद्योग	18	117	..	237	162	2,417	352	7,148	565	18,743	416	10,064	Carpentry and Black Smithy Industry.
14	गोबर गॅस उद्योग	309	467	8	..	12	7,148	Gobar Gas Industry
15	चूना तयार करणारे उद्योग	1	16	10	72	20	268	15	512	232	677	2	533	Lime Manufacturing Industry.
16	ग्रामोद्योग विक्री भांडार	3	3	52	5	1	..	10	34	6	18	15	90	10	230	Gramodyog sales Depot
17	नेत व बांबू उद्योग	81	9	79	2	131	7	556	14	945	18	328	Cane and Bamboo Industry.
18	आल्युमिनियम	78	..	40	..	95	..	546	..	447	..	299	Alluminium
19	औषध व अटीवुटि गोळा करणे	160	Collection of Medicinal and Plants.
20	फळावरील प्रक्रिया	554	1	590	1	1,180	..	654	Fruit processing
21	गोंद व राळ तयार करणे	13	Gum and Resins
22	काय उद्योग	245	..	1,312	..	1,598	..	2,381	Kath Industry
23	ग्रामीण उद्योगाकरिता गोदामे	Village Industries Godowns
24	पांढी वस्त्र	1	Poly Vastra
25	इतर	9	..	96	..	33	..	225	..	89	Others
	एकूण	712	1,170	732	4,758	224	7,534	1,833	13,686	985	40,180	1,664	76,895	1,042	56,699	Total

आप्राार: महाराष्ट्र राज्य खादी ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई.

Source.—Maharashtra State Khadi and Village Industries Board; Bombay.

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19-4

औद्योगिक क्षेत्रातील भूखंड विकास/Industrial area Estate developed

Year/वर्ष जिल्हे	संख्वाची संख्या No. of Estates	औद्योगिक घट्यासाठी संपादित क्षेत्र Industrial area acquired हेक्टर/Hectare	औद्योगिक घट्यासाठी भूखंड Industrial plots		District
			विकसित Developed	वाटप केलेले Allotted	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(1)
1970-71	33	837.68	159	409	
1975-76	53	1429.79	741	489	
1980-81	59	743.55	1,755	2,137	
1985-86	73	918.89	814	1,300	
1986-87	85	415.57	673	1,009	
1987-88	85	258.54	1462	1,946	
1 बृहन्मंबई	1	Greater Bombay
2 ठाणे	10	145.13	314	389	Thane
3 रायगड	7	43.03	20	86	Raigad
4 रत्नागिरी	4	78	Ratnagiri
5 सिंधुदुर्ग	1	5	Sindhudurg
6 नाशिक	3	..	102	115	Nashik
7 धुळे	3	..	61	25	Dhule
8 जळगाव	1	..	17	50	Jalgaon
9 अहमदनगर	4	..	131	80	Ahmednagar
10 पुणे	3	..	176	196	Pune
11 सातारा	5	..	2	18	Satara
12 सांगली	3	..	4	63	Sangli
13 सोलापूर	2	63	Solapur
14 कोल्हापूर	2	..	16	103	Kolhapur
15 औरंगाबाद	4	37.70	398	347	Aurangabad
16 जालना	3	27	Jalna
17 परभणी	2	..	9	2	Parbhani
18 बीड	1	3	Beed
19 नांदेड	3	11.39	..	15	Nanded
20 उस्मानाबाद	1	Osmanabad
21 लातूर	3	..	1	38	Latur
22 बुलढाणा	2	21.29	2	29	Buldhana
23 अकोला	1	..	1	23	Akola
24 अमरावती	1	..	65	27	Amravati
25 यवतमाळ	2	..	43	15	Yavatmal
26 वर्धा	1	..	7	24	Wardha
27 नागपूर	5	..	1	89	Nagpur
28 भंडारा	3	..	67	24	Bhandara
29 चंद्रपूर	3	1	Chandrapur
30 गडचिरोली	1	..	25	11	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य	85	258.54	1,462	1,946	Maharashtra State

टीप—३१-३-७० पर्यंत ८१६६.०० हेक्टर भूमी संपादित केली. ३,१४३ भूखंड विकसित केले व २,३५६ भूखंडांचे उद्योग प्रवर्तकांना वाटप केले.
Remarks.—8166.00 hectares of land was acquired up to 31-3-70, 3,143 No. of plots were developed and 2,356 No. of plots were allotted to the entrepreneurs.

आधार—मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ.

Source.—Chief Engineer, Maharashtra Industrial Development Corporation.

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.5

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	1-9 कामगार Workers		10-19 कामगार Workers		20-49 कामगार Workers		50-99 कामगार Workers	
		F.	W.	F.	W.	F.	W.	F.	W.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुहाम्बई	2,453	15,307	2,447	32,784	1,622	46,742	470	32,376
2	ठाणे	280	1,687	328	4,556	347	10,835	173	12,010
3	रामगड	13	78	20	269	31	996	19	1,362
4	रत्नागिरी	42	205	24	320	27	811	15	989
5	बिबुदुर्ग	60	242	19	272	24	778	15	1,093
6	नाशिक	446	2,172	315	4,241	132	3,999	50	3,421
7	धुळे	161	693	71	976	35	1,052	11	685
8	पळगाव	245	946	173	2,093	86	2,615	38	2,617
9	अहमदनगर	249	1,049	83	1,072	69	2,162	21	1,412
10	पुणे	723	3,709	631	8,714	513	14,541	156	10,121
11	सातारा	118	363	48	670	45	1,451	23	1,512
12	सांगली	207	813	89	1,205	82	2,382	22	1,509
13	शोलापूर	1,510	5,448	71	932	33	1,086	18	1,247
14	कोल्हापूर	364	1,967	193	2,584	135	4,038	39	2,683
15	बीरगावाड	158	725	83	1,174	76	2,584	45	3,342
16	बालना	46	227	25	349	42	1,361	14	1,022
17	परभणी	20	52	11	126	14	475	23	1,410
18	बीड	44	215	16	211	15	512	7	449
19	नांदेड	44	171	9	102	19	496	25	1,438
20	उस्मानाबाद	8	34	5	52	5	144	4	239
21	साहू	7	37	11	144	1	23	1	60
22	बुलढाणा	76	217	26	376	32	1,027	27	1,884
23	बकोली	136	535	61	843	50	1,581	33	2,256
24	अमरावती	135	493	50	694	35	1,113	16	1,077
25	यवतमाळ	52	163	13	176	29	913	21	1,517
26	बर्धा	38	152	16	232	25	799	16	1,074
27	नागपूर	592	2,680	160	2,247	165	5,238	70	4,965
28	महाराष्ट्र	379	1,745	44	572	16	478	2	127
29	कन्नड	123	493	13	170	28	882	24	1,753
30	गडचिरोली	40	163	2	33	3	119	2	123
	एकूण	8,769	42,781	5,057	68,189	3,736	1,11,233	1,400	95,773

F—कारखाने/

W—कामगार/

आधार—मुख्य निरीक्षक, कारखाने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

MANUFACTURING

INDUSTRIES AND MINING

TABLE No. 19-5

Distribution of working factories according to working strength 1987
(1987)

100—499 कामगार Workers		500—999 कामगार Workers		1000—4999 कामगार Workers		5,000 व त्याहून अधिक कामगार 5000 and above Workers		एकूण Total		District
F.	W.	F.	W.	F.	W.	F.	W.	F.	W.	(2)
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	
435	90,780	72	49,436	89	1,73,358	10	58,514	7,598	4,99,297	Gr. Bombay
160	34,525	33	24,079	12	25,618	1,333	1,13,310	Thane
33	7,029	5	3,793	1	1,226	122	14,753	Raigad
11	2,023	1	555	120	4,903	Ratnagiri
2	336	120	2,721	Sindhudurg
40	10,126	5	3,514	11	21,781	999	49,254	Nashik
11	2,745	3	1,800	1	2,040	293	9,991	Dhule
25	4,953	5	2,811	5	8,887	577	24,922	Jalgaon
38	8,495	8	5,011	2	2,858	470	22,059	Ahmednagar
146	31,446	24	16,244	18	30,415	2	17,741	2,213	1,32,931	Pune
18	3,796	4	2,676	5	7,090	261	17,558	Satara
8	1,500	9	5,108	3	5,344	420	17,861	Sangli
14	3,869	9	5,449	4	6,594	1	5,000	1,660	29,625	Solapur
36	7,199	5	3,582	8	12,366	780	34,419	Kolhapur
39	8,207	12	8,080	1	3,308	414	27,420	Aurangabad
8	1,501	2	1,285	137	5,745	Jalna
14	1,720	2	1,369	84	5,152	Parbhani
4	1,260	2	1,260	88	3,907	Beed
11	2,415	2	3,415	110	8,037	Nanded
2	360	24	829	Osmanabad
3	865	1	1,331	24	2,460	Latur
9	1,689	1	1,129	171	6,322	Buldana
21	3,767	4	2,636	1	1,008	306	12,626	Akola
24	4,179	260	7,556	Amaravati
21	3,516	3	2,429	139	8,714	Yavatmal
7	827	3	4,557	105	7,641	Wardha
73	15,230	14	9,826	4	8,923	1,078	49,109	Nagpur
8	1,549	449	4,471	Bhandara
13	2,827	3	2,554	2	4,994	206	13,673	Chandrapur
1	296	48	734	Gadchiroli
1,235	2,59,030	225	1,53,497	174	3,26,242	13	81,255	20,609	11,38,000	Total

Factories
Workers

Source.—The Chief Inspector of Factories, Government of Maharashtra, Bombay.

३१ डिसेंबर १९८७ रोजी संपल्या वर्षातील जालू कारखान्यांची व त्यातील सरासरी दैनिक कामगारांची प्रमुख उद्योग गटानुसार संख्या/

		उद्योग गट/Industry Group									
क्रमांक Serial No.	जिल्हा	20-21 अन्न पदार्थांचे उत्पादन Food products		22 पेये, तंबाखू व तंबाखूचे पदार्थांचे उत्पादन Beverages, tobacco and tobacco products		23 सुती कापडांचे उत्पादन Cotton textiles		24 जोकर, रेशीम व कृत्रिम तंतूच्या कापडांचे उत्पादन Wool, silk and synthetic fibre textiles		25 तागाच्या व जंबाबीच्या तंतूच्या कापडांचे उत्पादन Jute, hemp and mesta textiles	
		F.	W.	F.	W.	F.	W.	F.	W.	F.	W.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बुधसुबई	296	17,271	14	4,208	198	1,20,481	729	25,256	4	77
2	ठाणे	90	3,646	8	426	63	3,357	125	7,223	2	158
3	रायगड	10	438	2	287	1	428	1	33
4	रत्नागिरी	19	574	2	90	2	325
5	सिंधुदुर्ग	20	810	1	48
6	नाशिक	100	8,159	7	211	67	1,948	15	225
7	छत्रपती	81	4,426	1	12	13	2,948
8	जळगाव	179	5,580	5	411	40	5,805	6	670
9	महामनगर	72	8,398	11	1,638	5	943	1	27	1	10
10	पुणे	132	8,007	14	746	83	2,268	3	88
11	सातारा	40	8,331	2	447	4	132
12	सांगली	54	6,339	1	15	84	3,901
13	सोलापूर	130	4,820	5	134	1,231	19,267	1	7
14	कोल्हापूर	58	10,039	8	365	176	10,046
15	औरंगाबाद	18	3,657	3	293	27	3,212	8	762
16	जालना	28	1,810	40	1,772
17	परभणी	17	1,727	34	2,909
18	बीड	12	1,720	13	386
19	नांदेड	13	628	31	5,368
20	उस्मानाबाद	5	491	2	56
21	लातूर	3	672	9	1,413
22	बुलढाणा	39	1,557	51	3,781
23	अकोला	83	1,609	79	7,764
24	अमरावती	47	1,126	41	4,572
25	यवतमाळ	12	858	52	5,895	1	892
26	वर्धा	9	235	45	6,610	1	54
27	नागपूर	87	3,208	19	757	27	10,036	5	119	1	49
28	पंढारा	273	1,640
29	पंढरपूर	80	383	7	502
30	गडचिरोली	37	150
एकूण		2,044	1,08,309	101	10,088	2,425	2,26,125	896	35,356	8	294

MANUFACTURING

INDUSTRIES AND MINING

TABLE No. 19,6 (8.2)

Number of working factories and average daily employment in Major groups of Industries during the year ending 31st December 1987.

उद्योग गट/Industry Group													District
26		27		28		29		30		31		(2)	
कापडाच्या वस्तूचे उत्पादन (गादत्राणे सोडून सर्व बापराव-याच्या वस्तू) Textiles products (including wearing apparel other than footwear)		लाकूड आणि कापडाच्या वस्तू, फर्नीचर वगैरेचे उत्पादन Wood and Wood products, furniture and fixtures		कागद आणि कापडाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग Paper and paper products and printing, publishing and allied industries		कातडी, कातड्यांच्या आणि केसाळ कातड्यांच्या वस्तूचे उत्पादन (दुरुस्ती सोडून) Leather, leather and fur products (except repair)		रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांचे उत्पादन Rubber, plastic, petroleum and coal products		रसायने, रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांचे उत्पादन सोडून) Chemicals and Chemical products (except products of petroleum and coal)			(2)
F.	W.	F.	W.	F.	W.	F.	W.	F.	W.	F.	W.	(2)	
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)		
550	15,999	384	3,364	676	19,733	47	2,385	655	24,172	528	43,549	Greater Bombay	
24	1,027	28	668	43	2,562	3	83	96	4,482	245	33,146	Thane	
2	65	7	899	4	182	38	5,674	Raigad	
2	30	26	93	6	111	6	89	12	693	Ratnagiri	
1	9	49	191	1	26	3	27	5	71	Sindhudurg	
7	243	189	786	45	9,786	2	98	48	3,704	45	1,437	Nashik	
..	..	66	202	5	83	9	134	9	681	Dhule	
7	133	129	345	15	780	1	626	32	911	34	680	Jaigaon	
1	132	129	395	15	937	1	24	7	296	27	533	Ahmednagar	
28	1,310	259	1,673	120	4,928	7	90	87	4,516	158	9,420	Pune	
1	55	89	231	8	536	4	68	9	199	Satara	
2	51	100	322	17	271	4	29	18	274	Sangli	
4	43	129	378	16	324	2	41	32	234	6	40	Solapur	
1	8	135	467	26	547	2	54	9	211	24	900	Kolhapur	
3	58	93	376	25	1,252	4	112	30	1,517	36	2,595	Aurangabad	
2	26	23	81	1	19	7	47	1	36	Jalna	
1	14	23	133	Parbhani	
..	..	34	145	1	69	2	20	2	12	Beed	
..	..	38	150	2	42	3	290	Nanded	
..	..	11	64	1	22	Osmanabad	
..	..	4	13	2	31	Latur	
..	..	61	137	1	17	Buldhana	
4	226	92	305	7	105	1	182	5	271	Akola	
1	19	104	330	5	87	2	66	2	19	8	135	Amravati	
..	..	46	122	2	28	1	10	Yavatmal	
1	69	31	108	1	31	1	16	3	150	Wardha	
4	199	464	2,710	53	3,186	25	1,536	59	2,124	Nagpur	
..	..	78	326	4	602	2	43	3	23	8	124	Bhandara	
..	..	48	657	5	3,699	1	44	7	417	Chandrapur	
..	..	4	86	1	296	Gadchiroli	
646	19,716	2,866	14,858	1,109	50,923	74	3,691	1,068	42,459	1,292	1,03,478	Total	

		उद्योग गट/Industry Group											
क्रममांक Serial No.	जिल्हा (2)	32 अधातू खनिज पदार्थांचे उत्पादन Non-metals mineral products		33 मूलभूत धातू व मिश्रण यांचे उत्पादन Basic metal and Alloys industries		34 धातूंच्या वस्तू व सुटे भाग यांचे उत्पादन (यंत्रे व परिवहन सामुग्री सोडून) Metal products and parts (except machinery and transport equipments)		35 यंत्र सामुग्री, यंत्रिकी हत्यारे आणि भाग यांचे उत्पादन (विद्युत यंत्र सामुग्री सोडून) Machinery, Mach- ine tools and parts (except electrical machinery)		36 विद्युत यंत्रसामुग्री, साधने, उपकरणे व पुरवठा आणि सुटे भाग Electrical machinery, apparatus, appli- ances and supplies and parts		37 परिवहन सामुग्री व सुटे भाग Transport equipment and parts	
		F.	W.	F.	W.	F.	W.	F.	W.	F.	W.	F.	W.
(1)	(2)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)
1	बुलढुंबई	181	9,373	243	15,975	932	26,898	779	34,221	579	36,356	141	51,507
2	ठाणे	62	3,690	94	10,844	128	7,426	157	14,429	63	10,840	25	4,072
3	पुणे	12	953	22	4,014	2	196	2	39	2	26	1	301
4	रत्नागिरी	11	445	4	596	5	166	2	165	6	494
5	सिध्दपूर	17	585	4	262	6	79	2	64	1	6
6	नाशिक	82	1,599	39	2,200	101	2,384	48	1,501	50	4,284	24	6,567
7	मुळे	33	558	3	36	1	42	1	15	1	9
8	जळगाव	36	453	9	561	16	250	7	3,008	16	561	3	1,613
9	महामदनगर	39	970	16	1,205	25	795	32	1,290	19	1,263	9	1,856
10	पुणे	161	6,182	106	8,588	289	5,541	304	32,863	181	13,106	45	23,764
11	सातारा	14	411	13	562	8	979	23	2,209	6	533	7	1,216
12	सांगली	34	730	30	2,966	11	278	20	739	9	313
13	सोलापूर	21	353	14	1,798	13	52	12	351	3	7
14	कोल्हापूर	77	1,174	98	4,666	22	376	67	2,820	11	277	5	72
15	औरंगाबाद	28	697	25	1,992	27	1,818	29	2,052	15	625	5	5,056
16	आरुना	1	100	12	491	4	578	3	270	1	28
17	परभणी	3	122	1	10
18	बीड	6	183	2	26	1	8	2	33
19	नांदेड	7	382	1	159	3	24	1	219	1	50
20	उस्मानाबाद
21	लातूर	2	67	1	23	1	12
22	बुलढाणा	5	77	2	41	2	221
23	अकोला	9	201	1	53	6	74	2	243
24	अमरावती	12	217	2	46	4	55	6	66
25	यवतमाळ	17	332	1	20
26	घर्घा	2	28	3	50	1	20
27	नागपूर	79	6,989	66	7,006	46	2,014	50	1,628	20	628	9	1,810
28	भंडारा	7	393	5	494	38	328	3	39	1	14	2	114
29	चंद्रपूर	44	4,449	3	1,104	2	387	1	14
30	गडचिरोली	3	82
एकूण		1,005	41,795	811	65,625	1,692	50,464	1,554	98,853	993	69,533	278	97,963

F— कारखाने

W— कामगा

आधार : मुख्य निरीक्षक, कारखाने, महाराष्ट्र शासन, मुंबा

TABLE No. 19.6 —cont.

उद्योग गट/Industry Group													District
38 इतर उत्पादक कारखाने Other manufac- turing Industries		40 विद्युत Electricity		41 वायु आणि वाष्प Gas and Steam		42 असयोजना आणि पुरवठा Water works and supply		इतर Others (00 to 19 and 50 to 99)		एकूण Total		(2)	
F. (37)	W. (38)	F. (39)	W. (40)	F. (41)	W. (42)	F. (43)	W. (44)	F. (45)	W. (46)	F. (47)	W. (48)		
335	10,954	22	7,758	4	648	21	898	280	28,214	7,598	4,99,297	Greater Bombay	
36	2,808	14	1,110	3	130	4	134	22	1,049	1,333	1,13,310	Thane	
2	25	6	777	3	115	5	301	122	14,753	Rhigad	
2	71	3	211	12	750	120	4,903	Ratnagiri	
1	17	2	22	7	501	120	2,721	Sindhudurg	
9	238	10	1,659	1	10	4	136	106	2,079	999	49,254	Nashik	
6	61	6	83	58	701	293	9,991	Dhule	
1	19	12	1,317	2	30	27	1,179	577	24,922	Jalgaon	
2	41	8	110	4	102	46	1,094	470	22,059	Ahmadnagar	
44	1,569	20	400	4	238	5	504	163	7,130	2,213	1,32,931	Pune	
2	51	11	208	2	73	18	1,317	261	17,558	Satara	
..	..	6	87	3	156	27	1,390	420	17,861	Sangli	
..	..	4	61	4	150	33	1,565	1,660	29,625	Solapur	
7	245	9	203	1	14	5	150	39	1,785	780	34,419	Kolhapur	
3	62	5	79	30	1,205	414	27,420	Aurangabad	
..	..	1	14	13	473	137	5,745	Jalna	
..	..	1	41	4	196	84	5,152	Parbhani	
..	..	6	815	7	490	88	3,907	Beed	
..	..	1	26	9	699	110	8,037	Nanded	
1	21	1	20	3	155	24	829	Osmanabad	
..	..	1	17	1	212	24	2,460	Latur	
..	..	2	19	8	472	171	6,322	Buldana	
..	..	4	652	13	941	306	12,626	Akola	
..	..	11	142	1	26	14	650	260	7,556	Amravati	
..	..	1	21	6	536	139	8,714	Yavatmal	
..	7	270	105	7,641	Wardha	
7	124	4	732	3	149	2	77	48	4,028	1,078	49,109	Nagpur	
..	25	331	449	4,471	Bhandara	
..	..	3	1,861	5	156	206	13,673	Chandrapur	
..	3	120	48	734	Gadchiroli	
458	16,296	174	18,445	16	1,189	60	2,551	1,039	59,989	20,609	11,38,400	Total	

Factories.

Workers.

Source—The Chief Inspector of Factories, Govt. of Maharashtra, Bombay.

19. उत्पादन/MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19-7

महाराष्ट्रातील औद्योगिक उत्पादन
Industrial Production in Maharashtra
(1987-88)

क्रमांक Serial No.	उत्पादित वस्तूचे नाव	परिमाण	उत्पादन Production	Unit	Name of the item
(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(2)
1	कोळसा	हजार टन	3,596	Thousand Tonnes	Coal (Including lignite)
2	चूनखडी	हजार टन	1,026	Thousand Tonnes	Lime Stons
3	साखर	हजार टन	2,579.4	Thousand Tonnes	Sugar
4	मीठ	हजार टन	384	Thousand Tonnes	Salt
5	वनस्पती	हजार टन	138	Thousand Tonne	Vanaspati
6	सर्व प्रकारचे सुत	टन	2,80,571	Tonne	All yarn
7	सर्व प्रकारचे कापड	हजार मीटर	118,75,16	Thousand Meters	All cloth
8	पेट्रोलियम (कूड)	हजार टन	20,168	Thousand Tonnes	Petroleum (crude)
9	पेट्रोलियम पदार्थ	हजार टन	11,516	Thousand Tonnes	Petroleum refinery products.
10	तयार पोलाद	हजार टन	259.3	Thousand Tonnes	Finished steel
11	पोलादाची लगड	हजार टन	483.4	Thousand Tonnes	Steel Ingots
12	कठीण मिश्र धातू	हजार टन	65.2	Thousand Tonnes	Ferroy Alloys
13	रेल्वे डबे	संख्या	6	Numbers	Railway Coaches
14	वीज	बचालस क्री.	33,776	Million KWH	Electricity

माघार.—केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, मासिक अहवाल.

Source.—Central Statistical Organisation, Monthly Returns.

19. उत्पादन/ MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 19.8

वार्षिक उद्योग पाहणी
Annual Survey of Industries

(गणना+नैरगणना/Census+ Non-Census)

(1987-88)

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

अनुक्रमांक Serial No.	उद्योग	कारखान्यांची संख्या No. of factories	उत्पादक मॉडवळ Productive capital	सर्व कर्मचारी (संख्या) All employees (No.)	एकूण उत्पादन Total output	मूल्यवृद्धी Value added	Industries
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	२०-२१-खाद्य वस्तू	1,524	96,824	1,14,945	3,80,000	33,585	20-21 Food products
2	२२-पेये, तंबाखू व संबंधित पदार्थ	321	12,512	57,197	37,798	9,015	22-Beverages, tobacco and related products.
3	२३-सुती कापड	915	37,245	1,67,246	1,38,385	34,094	23-Cotton textiles
4	२४-लोककर, रेशिम व मनुष्यनिर्मित तंतूचे कापड	836	56,594	75,383	1,46,937	26,617	24-Wool, silk and manmade fibre textiles.
5	२५-ताग व इतर वनस्पतीजन्य तंतूचे कापड (कापूस व काथ्या सोडून)	1	0	23	1	0	25-Jute, and other vegetable fibre textile (except cotton and coir)
6	२६-कापडाच्या वस्तू (परिधान करण्याच्या वस्तू-सहित)	606	9,828	22,032	5,26,40	8,374	26-Textile products (including wearing apparel)
7	२७-लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर इत्यादी	372	2,239	5,954	55,94	1,117	27-Wood and wood products furniture and fixtures.
8	२८-कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन व संबंधित उद्योग	1,184	53,037	50,980	9,02,66	1,80,62	28-Paper and paper products and printing, publishing and allied industries.
9	२९-कातडी, व कातडीच्या केसाळ कातड्यांच्या व कातडीच्या पयायी वस्तू	99	2,042	4,259	90,56	1,509	29-Leather and products of leather fur and substitutes of leather
10	३०-मूलभूत रसायने व रासायनिक पदार्थ (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ सोडून)	1,122	2,21,216	1,16,930	53,25,19	1,11,103	30-Basic chemicals and chemical products (except products of petroleum and coal).
11	३१-रबर, प्लास्टिक, पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ व अणु इंधनाची प्रक्रिया	921	96,697	39,984	41,26,44	33,284	31-Rubber, plastic, petroleum and coal products and processing of nuclear fuels.
12	३२-अधातू खनिज पदार्थ	1,008	49,313	39,470	5,77,18	11,822	32-Non-metallic mineral products
13	३३-मूलभूत धातू व मिश्र धातू	762	63,005	61,975	23,12,77	33,260	33-Basic metal and alloys industries.
14	३४-धातूच्या वस्तू आणि सुटे भाग (यंत्रे व सामग्री सोडून)	1,387	3,96,56	54,470	10,79,77	27,848	34-Metal products and parts (except machinery and equipment).
15	३५-३६-परिवहन सामग्री सोडून इतर सर्व यंत्रसामग्री	2,424	1,62,586	1,68,255	41,09,41	99,853	35-36 Machinery and equipment other than transport equipment
16	३७-परिवहन सामग्री व सुटे भाग	490	1,44,752	1,02,788	26,71,32	61,660	37-Transport equipment and parts
17	३८-उत्पादन करणारे इतर उद्योग	506	12,648	19,664	4,79,23	12,295	38-Other manufacturing industries
18	३९-भांडवली वस्तुची दुरुस्ती	159	4,013	24,937	1,45,38	6,520	39-Repair of capital goods
19	४०-विद्युत निर्मिती पारंपण व वितरण	24	5,63,529	1,08,313	32,60,85	86,611	40-Electricity generation, transmission and distribution
20	४१-वायू व वाफेची निर्मिती व त्याचे नलिका-द्वारे वितरण	2	6,52	122	25,05	3,70	41-Gas and steam generation and distribution through pipes
21	४२-जलदाय व्यवस्था व पुरवठा	48	1,677	1,883	35,60	1,066	42-Water works and supply
22	७४-कोठार आणि वखार सेवा	38	6,39	706	30,63	2,06	74-Storage and ware-housing services
23	९७-दुरुस्ती सेवा	323	6,170	20,627	1,47,84	6,079	97-Repair services
	एकूण	15,072	16,36,874	12,58,143	32,93,343	6,24,352	Total

टीप:- (१) आकडे अस्थायी आहेत.

(२) आकडे संक्षिप्तात दिल्यामुळे सधे वेरजा जुळतीलच असे नाही.

(३) दोन किंवा त्यापेक्षा जास्त कारखाने असलेल्या पत्रकातील माहिती एकाच कारखान्याकरिता आहे असे द्याविते.

Note:- (1) The figures are provisional.

(2) Totals may not tally due to rounding of figures.

(3) Each consolidated return representing two or more factories is treated as representing only one factory.

आधार:- अर्थ व सांख्यिकी मंत्रालय, महाराष्ट्र शासन.

Source:- Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra.

20. वीज व ऊर्जा :

२०.१. राज्यातील विजेची स्थापित क्षमता, उत्पादन व वापर आणि विद्युतीकरण झालेली गावे व शहरे याबद्दलची माहिती या विभागात दिली आहे.

२०.२. ह्या विभागात विजेची (१) स्थापित क्षमता, (२) उत्पादन व (३) वापर यांची आकडेवारी फक्त सार्वजनिक वापरासाठी दिली आहे. महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाने हाती घेतलेल्या विद्युतीकरण कार्यक्रमाच्या प्रगतीबद्दलच्या आकडेवारीत खाजगी संस्थांनी वीजपुरवठा केलेली गावे व शहरे यांच्या संख्येचाही समावेश आहे.

20. ELECTRICITY AND POWER :

20.1. Information on installed capacity, production and consumption of electricity and towns and villages electrified in the State is given in this Section.

20.2. The figures of (i) installed capacity, (ii) output and (iii) consumption of electricity given in table relate only to public utilities. The data on progress of electrification under Maharashtra State Electricity Board also includes villages and towns which are electrified by the private agencies.

20. वीज व ऊर्जा/ELECTRICITY AND POWER

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20-1

उपयोगानुसार बिजेचा पुरवठा व वापर
Consumption of electricity power by users.

क्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	1960-61 (3)	1965-66 (4)	1970-71 (5)	1975-76 (6)	1980-81 (7)	1985-86 (8)	1986-87 (9)	1987-88 (10)	Item (2)
I स्थापित क्षमता (हजार किलोवॅट)										
(१)	बाष्पजन्य	443	653	1,051	1,401	2,771	4,890	4,890	5,100	I Installed capacity ('000 kwh.)
(२)	तेलजन्य	34	52	14	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	(i) Steam
(३)	जलजन्य	282	599	844	1,175	1,317	1,339	1,452	1,534	(ii) Oil
(४)	अणुशक्तीजन्य	210	210	210	190	190	190	(iii) Hydro
(५)	नैसर्गिक वायु	672	672	672	(iv) Nuclear
	एकूण	759	1,304	2,119	2,786	4,298	7,091	7,204	7,496	(v) Gas
										Total
II उत्पादन (दशलक्ष किलोवॅट तास)										
(१)	बाष्पजन्य	1,835	2,416	3,392	6,252	11,416	20,229	21,778	25,647	II Output (Million kwh.)
(२)	तेलजन्य	68	62	1	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	(i) Steam
(३)	जलजन्य	1,365	3,157	4,533	4,753	6,448	5,398	4,851	4,016	(ii) Oil
(४)	अणुशक्तीजन्य	1,209	1,047	887	891	921	737	(iii) Hydro
(५)	नैसर्गिक वायु	1,128	2,580	2,562	(iv) Nuclear
	एकूण	3,268	5,635	9,135	12,052	18,751	27,646	30,130	32,962	(v) Gas
										Total
III वितरीत वापर (दशलक्ष किलोवॅट तास)										
(१)	घरगुती दिवाबत्ती व लहान प्रमाणावर वीजशक्ती.	260	448	732	1,049	1,779	2,975	3,334	3,821	III Consumption (Million kwh.)
(२)	वाणिज्यिक दिवाबत्ती व लहान प्रमाणावर वीजशक्ती.	198	363	547	745	949	1,410	1,525	1,726	(i) Domestic light and small power.
(३)	उद्योगसंधारक रीता वीज	1,853	3,297	5,312	5,935	8,130	11,124	11,556	12,075	(ii) Commercial light and small power.
(४)	सार्वजनिक दिवाबत्ती	20	39	74	101	159	218	231	249	(iii) Industrial power
(५)	रेल्वे वाळविण्यासाठी वीज	339	414	421	658	766	853	777	643	(iv) Public lighting
(६)	खलिखत व जलापनयन	15	90	356	803	1,723	3,671	4,059	4,459	(v) Railway Traction
(७)	पाणीपुरवठा	35	66	146	196	330	511	605	875	(vi) Irrigation and dewatering
(८)	संकीर्ण	62	3	198	217	238	..	(vii) Water works
	एकूण	2,720	4,717	7,650	9,490	14,034	20,979	22,325	23,848	(viii) Miscellaneous
										Total

Neg.—नगण्य./Negligible.

टोप.—(१) घरील आंकडे केवळ सार्वजनिक सेवा उद्योग संधारक रीता आहेत. (२) आंकडे संक्षिप्तत लिहिल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.

Note.—(i) The above figures relate to public utilities only. (ii) Details may not add up to totals due to rounding.

आस्वार.—केंद्रीय विद्युत प्राधिकरण, न्यायार संचालनालय, नवी दिल्ली.

Source.—Central Electricity Authority, Commercial Directorate, Government of India, New Delhi.

20. वीज व ऊर्जा/Electricity and Power

संख्या क्रमांक/TABLE No. 20.2

विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची/गावांची संख्या
Number of towns/villages electrified

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष/जिल्हा Year/District	शहरे Townes	वस्ती असलेल्या एकूण वड्यांची संख्या Inhabited Villages	विजेचा पुरवठा झालेल्या वड्यांची संख्या Villages electrified	विद्युतीकरण झालेल्या गावांची एकूण गावांशी टक्केवारी Percentage of electrified villages to total villages	(2)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)	
	1960-61	..	266	35,851	587	1.64	
	1970-71	..	289	35,778	12,321	34.44	
	1975-76	..	289	35,778	17,901	50.03	
	1980-81	..	289	39,354	27,625	70.21	
	1981-82	..	307	39,354	28,832	73.26	
	1984-85	..	307	39,354	32,006	81.33	
	1985-86	..	307	39,354	33,095	84.10	
	1986-87	..	307	39,354	34,210	94.93	
	1987-88	..	307	39,354	37,862	96.21	
जिल्हा							District
1	बृहन्मंबई	..	1	Greater Bombay
2	ठाणे	..	34	1,746	1,730	99.08	Thane
3	रायगड	..	16	1,827	1,807	98.91	Raigad
4	रत्नागिरी	..	10	1,358	1,358	97.94	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	..	3	703	683	97.16	Sindhudurg
6	नाशिक	..	19	1,742	1,691	97.07	Nashik
7	धुळे	..	7	1,516	1,407	92.81	Dhule
8	जळगांव	..	15	1,475	1,466	99.52	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	8	1,507	1,458	96.74	Ahmednagar
10	पुणे	..	26	1,753	1,617	92.24	Pune
11	सातारा	..	10	1,417	1,376	97.11	Satara
12	सांगली	..	8	708	682	96.33	Sangli
13	सोलापूर	..	10	1,096	1,087	99.18	Solapur
14	कोल्हापूर	..	12	1,147	1,121	97.73	Kolhapur
15	औरंगाबाद	..	7	1,253	1,250	100.00	Aurangabad
16	जालना	..	3	900	900	100.00	Jalna
17	परभणी	..	12	1,420	1,420	100.00	Parbhani
18	बीड	..	7	1,202	1,194	99.33	Beed
19	नांदेड	..	11	1,425	1,425	100.00	Nanded
20	उस्मानाबाद	..	8	774	704	100.00	Osmanabad
21	लातूर	..	5	885	885	100.00	Latur
22	बुलढाणा	..	9	1,273	1,267	99.53	Buldana
23	अकोला	..	9	1,546	1,538	99.48	Akola
24	अमरावती	..	12	1,696	1,689	99.47	Amravati
25	यवतमाळ	..	8	1,751	1,728	98.69	Yavatmal
26	वर्धा	..	6	1,015	997	98.23	Wardha
27	नागपूर	..	16	1,658	1,639	98.85	Nagpur
28	भंडारा	..	7	1,624	1,602	98.65	Bhandara
29	चंद्रपूर	..	6	1,405	1,279	87.30	Chandrapur
30	गडचिरोली	..	2	1,513	862	56.97	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य			307	39,355	37,862	96.21	Maharashtra State

टीप :-स्तंभ (४) व (५) मध्ये वस्ती असलेल्या ठिकाणाचा समावेश केला आहे. वाड्या व गणना न केलेली ठिकाणे व वस्ती नसून विद्युतीकरण झालेल्या ठिकाणाचा त्यात समावेश नाही.

Note.—Under Col. (4) and (5) is reconciled in which only habited census places are included. The wadis and non-census places and electrified uninhabited census places are not included here.

साधर — महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, मुंबई.

Source.—Maharashtra State Electricity Board, Bombay.

20. वीज व ऊर्जा/Electricity and Power

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.3

उपयोगानुसार वीज शक्तीचा वापर
Consumption of Electricity Power by uses

(1987-88)

(दशलक्ष किलोवॅट)
(Million K. Wt.)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	घरगुती वापरसाठी	वाणिज्यिक वापरसाठी	उद्योगधंद्याकरिता		सार्वजनिक	शेती	इतर	एकूण वापर Total consumption	जिल्हा
		ऊर्जा, कमी शक्तीची (दिवाबत्ती व पंखे) Domestic Heat, small power (light and fans)	ऊर्जा, कमी शक्तीची (दिवाबत्ती व पंखे) Commercial Heat, small power (light and fans)	निम्न मध्यम दाबाची Low Medium volt.	उच्च मध्यम दाबाची High medium volt.	दिवाबत्ती Public lighting				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	बृहन्मुंबई	1,962	1,176	698	3,444	99	25	558	7,962	Greater Bombay
2	ठाणे	295	90	240	1,986	208	3	93	2,915	Thane
3	रायगड	67	16	27	938	21	3	1	1,073	Raigad
4	रत्नागिरी	40	8	9	49	2	1	1	110	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	22	4	5	21	1	2	5	60	Sindhudurg
6	नाशिक	99	26	92	261	25	157	7	667	Nashik
7	धुळे	42	10	14	53	8	1	..	128	Dhule
8	जळगाव	80	17	28	151	19	..	150	445	Jaigaon
9	अहमदनगर	66	13	37	176	15	159	270	736	Ahmednagar
10.	पुणे	268	94	102	938	82	16	20	1,520	Pune
11	सातारा	56	14	29	55	19	78	64	315	Satara
12	सांगली	50	17	31	98	18	26	2	242	Sangli
13	सोलापूर	55	22	43	160	25	12	4	321	Solapur
14	कोल्हापूर	91	33	128	216	26	19	1	514	Kolhapur
15	औरंगाबाद	49	13	20	222	36	1	..	341	Aurangabad
16	जालना	18	4	13	22	9	2	1	69	Jalna
17	परभणी	23	8	22	14	10	1	3	81	Parbhani
18	बीड	20	5	11	7	6	2	..	51	Beed
19	नांदेड	33	11	16	30	13	3	..	106	Nanded
20	उस्मानाबाद	15	3	8	11	6	1	..	44	Osmanabad
21	लातूर	22	5	11	19	7	64	Latur
22	बुलढाणा	43	7	15	25	8	8	..	106	Buldana
23	अकोला	49	23	23	43	11	9	1	159	Akola
24	अमरावती	56	22	21	19	15	18	1	152	Amravati
25	यवतमाळ	37	9	15	33	9	5	..	108	Yavatmal
26	वर्धा	31	6	9	40	6	8	6	106	Wardha
27	नागपूर	135	39	64	449	44	17	72	820	Nagpur
28	भंडारा	95	8	18	216	26	3	27	393	Bhandara
29	चंद्रपूर	30	8	15	705	7	2	12	779	Chandrapur
30	गडचिरोली	16	10	8	6	5	1	..	46	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		3,865	1,721*	1,772	10,467	786	583	1,299	20,433	Maharashtra St

वाधार :—महाराष्ट्र राज्य विद्युत् महासंघ, मुंबई.
Source.—Maharashtra State Electricity Board, Bombay.

21. व्यापार

२१.१. मुंबई बंदरातील आयात व निर्यात, तसेच महाराष्ट्र राज्यात लोहमार्गाने व जलमार्गाने झालेली निवडक वस्तूंची आयात व निर्यात यासंबंधीचा माहिती या विभागात दिली आहे.

21. TRADE

21.1. Information on imports and exports in Bombay Port and imports and exports of selected commodities in Maharashtra State by Rail and River is given in this section.

21. व्यापार/TRADE

तबता क्रमांक/TABLE No. 21.1

लोहमार्गानि व जलमार्गानि निवृद्धक वस्तुंची महाराष्ट्र राज्यातील निर्यात
Exports of selected commodities by Rail and River.
(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	वस्तु गट	परिमाण Quantity	निर्यात माल Exports	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
१	जनावरे (शेळ्या, मेंढ्या वगळून)	Nos.	22,383	Cattle (excluding sheep and Goats)
२	घोडे, शिगरे, खेचरे	"	803	Horses, ponies and mule
३	शेळ्या आणि मेंढ्या	"	..	Sheep and goats
४	इतर जनावरे	"	10,760	Other animals
५	हाडे	Quintals	2,20,665	Bones
६	विटा	"	2,991	Bricks
७	सिमेंट	"	2,42,18,440	Cement
८	कोळसा आणि कोक	"	15,61,97,973	Coal and Coke
९	काँफी	"	26,311	Coffee
१०	पेळू व सूत देशी	"	37,794*	Cotton twist and yarn Indian
११	पेळू व सूत परदेशी	"	67,519	Cotton twist and yarn Foreign
१२	सुती कापडाचा माल देशी	"	5,29,091	Cotton piece goods Indian
१३	सुती कापडाचा माल परदेशी	"	2,417	Cotton piece goods Foreign
१४	हिरदा	"	8,784	Myrobalan
१५	ताजी फळे व भाजीपाला	"	30,36,144	Fruits and Vegetable, Fresh
१६	सुका येवा	"	1,220	Fruits dried
१७	अंडी	"	..	Eggs
१८	कांच	"	65,991	Glass
१९	हरभरा व हरभऱ्याचे उत्पादन	"	14,24,221	Gram and Gram products
२०	हरबरे व हरबऱ्याच्या उत्पादना अतिरिक्त कडधान्ये	"	56,43,004	Pulses other than gram and gram products
२१	मका	"	3,29,892	Maize
२२	ज्वारी	"	1,14,74,276	Jowar
२३	बाजरी	"	11,14,614	Bajra
२४	ज्वारी व बाजरी अतिरिक्त एकदल धान्ये	"	9,861	Millets other than Jowar and Bajra
२५	भात	"	7,94,796	Rice in the husk
२६	तांदूळ	"	35,47,945	Rice not in the husk
२७	गहू	"	88,92,664	Wheat
२८	गहूचे पीठ	"	19,088	Wheat flour
२९	इतर प्रकारची धान्ये, कडधान्ये व पीठ	"	22,503	Other sorts of grain pulse and flour.
३०	भारतीय ताग व इतर तंतूमय पिके	"	92,993	Hemp, Indian and other fibres.
३१	कच्ची चामडी	"	7,34,903	Hides-raw
३२	कच्ची कातडी	"	33,510	Skin-raw
३३	कमावलेली कातडी व चामडे	"	1,09,783	Hides and skins tanned and leather
३४	ताग व, कच्चा सुटा	"	९	Jute, raw-loose
३५	ताग (पक्का) गासड्या	"	16	Jute, raw pucca bales
३६	गोणपाटाच्या पिंप्याच्या व कापड	"	17,184	Gunny bags and cloth
३७	इतर ताग उत्पादने	"	2,502	Other jute manufactures
३८	इत्रिय रेशमाच्या वस्तू	"	1,58,330	Artificial silk piece goods
३९	शोकीरी कापडाचा माल	"	10,080	Woolen piece goods
४०	यंत्रे व यंत्रसामुग्री	"	2,19,732	Machinery and equipment
४१	धातूच्या वस्तू	"	5,30,437	Metal products

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 21.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
४२	पादत्राणे	Quintals	18,860.	Shoes (as footwear)
४३	कच्चे लोखंड	"	1,62,946	Iron ore
४४	लोखंडी व पोलादी सळपा वगैरे	"	49,16,105	Iron and Steel bars, etc.
४५	लाख व रोगण	"	18,276	Lac and shellac
४६	बिडीची पाते	"	17,141	Bidi leaves
४७	चुना आणि चुनखडी	"	13,830	Lime and Lime Stone
४८	कच्चे मंगनीज	"	15,94,527	Manganese Ore
४९	पेंड-एरंडी	"	1,13,906	Oil-cakes—Castor
५०	पेंड-इतर	"	83,06,643	Oil-cakes—Others
५१	खनिज तेले	"	4,85,10,036	Oil Minerals
५२	घासलेट तेज	"	2,67,010	Oil Kerosene
५३	वनस्पती-एरंडी	"	20,146	Vegetable Oil—Castor
५४	वनस्पती-खोबरे तेल	"	77,742	Vegetable Oil-Coconut
५५	वनस्पती तेल शेंगदाणे	"	12,353	Vegetable oil—groundnut
५६	राईचे तेल	"	1,71,194	Mustard Oil
५७	इतर वनस्पती तेले	"	1,59,55,338	Vegetable Oil—Others
५८	तेलबिया-एरंडी	"	8	Oil-seed Castor
५९	तेलबिया-कापूस	"	1,75,444	Oil-seed cotton
६०	तेलबिया-शेंगदाणा	"	2,48,638	Oil-seed groundnut
६१	तेलबिया-जवस	"	640	Oil-seed linseed
६२	तेलबिया-मोहरी व राई	"	9,513	Oil-seed—rape and mustard
६३	तेलबिया-तीळ (हाळे किंवा करंजी)	"	56,157	Oil-seed—Til or gingelly
६४	रबर कच्चा	"	50	Rubber raw
६५	मीठ	"	17,69,128	Salt
६६	साखर (खांडसरी सोडून)	"	3,80,61,243	Sugar (excluding khandsari)
६७	खांडसरी साखर	"	1,35,393	Khandsari Sugar
६८	गूळ व साखर	"	17,279	Gur—jaggery and gur—shakkar
६९	मळी	"	660	Molasses, etc.
७०	चहा	"	20,162	Tea
७१	कौले	"	17,762	Tiles
७२	नंबाथू	"	2,148	Tobacco—raw
७३	सागवानी लाकूड	"	5,170	Teak wood
७४	इतर भारतीय लाकूड	"	1,44,626	Other timbers
७५	लाकूड-कच्चे	"	41,861	Wood-raw
७६	कच्चा कापूस, देशी रुई	"	1,75,959	Raw Cotton, Indian lint
७७	कच्चा कापूस, परदेशी रुई	"	340	Raw Cotton, Foreign lint
७८	कापूस (मुटा व सरकी न काढलेला कच्चा देशी)	"	2,704	Kapas (loose, unginned Indian raw cotton)

आधार :—डायरेक्टोरेट जनरल ऑफ कमर्शियल इन्टेलिजन्स अँड स्टॅटिस्टिक्स, भारत सरकार.

Source.—Directorate General of Commercial Intelligence and Statistics, Government of India.

21. व्यापार/TRADE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 21.2

लोहमार्गाने व जलमार्गाने निवडक वस्तूंची महाराष्ट्र राज्यातील आयात
Imports of selected commodities by Rail and River
(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	वस्तूगट	परिमाण Quantity	आयात मूल Imports	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	जनावरे (शेळ्या, मेंढ्या वगळून)	Nos.	71,787	Cattle (excluding Sheep and Goats)
2	घोडे, शिगरे, खेचरे	"	303	Horses, Ponies and Mule
3	शेळ्या आणि मेंढ्या	"	..	Sheep and Goats
4	इतर जनावरे	"	931	Other animals
5	हाडे	Quintals	1,44,887	Bones
6	बिटा	"	1,78,469	Bricks
7	सिमेंट	"	5,36,72,668	Cement
8	कोळसा आणि कोक	"	13,61,43,154	Coal and Coke
9	काफी	"	2,961	Coffee
10	पेठ व सूत देशी	"	2,943	Cotton twist and yarn Indian
11	पेठ व सूत परदेशी	"	552	Cotton twist and yarn Foreign
12	सुती कापडाचा माल देशी	"	8,837	Cotton piece goods Indian
13	सुती कापडाचा माल परदेशी	"	137	Cotton piece goods Foreign
14	हिरडा	"	632	Myrobalan
15	ताजी फळे व भाजीपाला	"	36,093	Fruits and Vegetable fresh
16	सुका मेवा	"	1,265	Fruits dried
17	अंडी	"	390	Eggs
18	कांच	"	11,202	Glass
19	हरभरा व हरभऱ्याचे उत्पादन	"	14,41,322	Gram and gram products
20	हरखरे व हरभऱ्याच्या उत्पादना व्यतिरिक्त कडधान्ये.	"	22,12,384	Pulses other than gram and gram products
21	मका	"	1,98,102	Maize
22	ज्वारी	"	1,01,556	Jowar
23	बाजरी	"	1,927	Bajra
24	ज्वारी व बाजरी व्यतिरिक्त एकदल धान्ये	"	3,963	Millets Other than Jowar and Bajra
25	भात	"	20,778	Rice in the husk
26	तांदूळ	"	22,32,103	Rice not in the husk
27	गहू	"	1,08,20,054	Wheat
28	गव्हाचे पीठ	"	38,247	Wheat Flour
29	इतर प्रकारची धान्ये, कडधान्ये व पीठ	"	1,00,987	Other sorts of grain pulse and flour
30	भारतीय ताग व इतर तंतूमय पिके	"	412	Hemp, Indian and other fibres
31	कच्चे चामडे	"	1,076	Hides raw
32	कच्चे कातडे	"	4	Skins raw
33	कमावलेली कातडी व चामडे	"	252	Hides and skins tanned and leather
34	ताग (कच्चा), सुटा	"	788	Jute, raw loose
35	ताग (पक्का) गासड्या	"	47,087	Jute, raw pucca bales
36	गोणपाटाच्या पिशव्या व कापड	"	2,52,966	Gunny bags and Cloth
37	इतर ताग उत्पादने	"	8,749	Other jute manufactures
38	कृत्रिम रेशमाच्या वस्तू	"	263	Artificial silk piece goods
39	लोकरी कापडाचा माल	"	1,107	Woolen piece goods
40	यंत्रे व यंत्रसामुग्री	"	3,05,398	Machinery and Equipment
41	धातूच्या वस्तू	"	60,499	Metal products
42	पादलाणे	"	4,533	Shoes (as footwear)
43	कच्चे लोखंड	"	2,297	Iron Ore
44	लोखंडी व पोलादी सळ्या वगैरे	"	1,24,44,154	Iron and Steel bars, etc.
45	लाक व रोगण	"	92	Lac and Shellac
46	बिडीची पाने	"	83,968	Bidi leaves
47	चुना आणि चुनखडी	"	87,457	Lime and lime stones
48	कच्चे मंगनीस	"	14,412	Manganese Ore
49	पेंड, एरंडी	"	226	Oil cakes, Castor
50	पेंड-इतर	"	73,35,658	Oil cakes-Others
51	खनिज तेल	"	12,83,188	Oil Minerals
52	वासलेट तेल	"	4,31,067	Oil Kerosene
53	वनस्पती तेल-एरंडी	"	276	Vegetable oil-castor
54	वनस्पती तेल-कोवरे	"	1,133	Vegetable oil-coconut
55	वनस्पती तेल-गोंगाचे	"	10,942	Vegetable oil-groundnut

तबता क्रमांक/TABLE No. 21.2 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
56	राईचे तेल	Quintals	1,060	Mustard oil
57	इतर अन्नस्पती तैले	"	84,102	Vegetable Oil-others
58	तेलविया एरंडी	"	3,950	Oil seed Caster
59	तेलविया कापूस	"	24,637	Oil seed Cotton
60	तेलविया शेंगदाणा	"	1,03,537	Oil seed groundnut
61	तेलविया जवस	"	15,215	Oil seed linseed
62	तेलविया मोहरी व राई	"	3,637	Oil seed rape and mustard
63	तेलविया तीळ (हाळे किवा करजी)	"	9,131	Oil seed-til or jinjili
64	"		Rubber raw	
65	मीठ	"	1,61,463	Salt
66	माखर (खांडमरी सोडून)	"	58,252	Sugar (excluding Khandsari)
67	खांडमरी साखर	"	7,667	Khandsari Sugar
68	गूळ व साखर	"	5,33,410	Gur Jaggery and Gur Shakkar
69	मळी	"	3,675	Molasses, etc.
70	चहा	"	79,896	Tea
71	कौले	"	8,616	Tiles
72	तंबाखू	"	31,035	Tobacco-raw
73	सागवानी लाकूड	"	7,845	Teak wood
74	इतर इमारती लाकूड	"	12,58,475	Other timber
75	लाकूड कच्चे	"	383	Wood raw
76	कच्चा कापूस, देशी रुई	"	2,20,991	Raw Cotton-Indian Lint
77	कापूस, परदेशी	"	1,351	Foreign Lint
78	कापूस (सुटा व सरकी न काढलेला कच्चा देशी)	"	125	Kapas (loose, unginned Indian raw cotton)

जाणार — डायरेक्टोरेट जनरल ऑफ कमर्शियल इन्टेलीजन्स अँड स्टॅटिस्टिक्स, भारत सरकार.

Source.—Directorate General of Commercial Intelligence and Statistics, Government of India.

21. व्यापार/TRADE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 21-3

मुंबई बंदरात आयात झालेला माल
Imports into Bombay Port

(1987-88)

(शंभर मेट्रिक टनात)
(In hundred metric tonnes)

वस्तु क्रमांक Serial No.	वस्तु गट	किनारा Shore		एकूण Total	जहाजांच्या कडेवरून Overside	एकूण आयात माल Total Imports	Commodities
		परदेशी Overseas	किनाऱ्याबरोबर Coastal				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	वेस्टॉस व अॅस्बेस्टॉसचे साहित्य आस्फाल्ट	660	..	660	..	660	Asbestos and Asbestos material Asphalt.
2	बांधकाम साहित्य—						Building material—
	(१) सिमेंट	350	240	590	..	590	(i) Cement
	(२) सिमेंटचे तुकडे	(ii) Cement Clinker
	(३) चुना चुनखडी	120	120	..	120	(iii) Chuna lime and limestone
	(४) लाकडाचे बोर्डके	260	210	470	..	470	(iv) Timber in logs
	(५) रेत	10	340	350	..	350	(v) Sand
	(६) दवर	10	60	70	..	70	(vi) Others
3	काळा कार्बन	Carbon black
4	नामान बाह्युकीचे पेटारे बाह्युकीच्या पेटाऱ्यातील सामान.	4,130	..	4,130	200	4,330	Cargo containers Cargo in ICD.
5	रसायने—	210	..	210	..	210	Chemicals—
	(१) सल्फर	4,360	..	4,360	..	4,360	(i) Sulpher
	(२) इतर	2,180	..	2,180	10	2,190	(ii) Other kinds
6	खोबरे	Copra
7	कापूस कच्चा	Cotton raw
8	औषध व औषधी द्रव्ये	130	..	130	..	130	Drugs and medicines
9	रंग	210	..	210	..	210	Dyes and colours
10	माती व मातीची भांडी	430	..	430	..	430	Earth and earthenware
11	खते (१) अमोनियम सल्फेट	30	..	30	..	30	Fertilisers (i) Ammonium sulphate
	(२) रॉक फॉस्फेट	5,480	..	5,480	..	5,480	(ii) Rock phosphate
	(३) युरिया	(iii) Urea
	(४) इतर रासायनिक खते	1,650	..	1,650	..	1,650	(iv) Other chemical fertilisers
12	कृत्रिम धागे	230	..	230	..	230	Fibres-synthetic
13	ताजीमासळी	260	260	..	260	Fish—fresh
14	अन्नधान्य (१) तांदूळ	150	..	150	..	150	Foodgrains—(i) Rice
	(२) गहू	50	50	..	50	(ii) Wheat
	(३) इतर	4,840	..	4,840	..	4,840	(iii) Others

15	इतर न उल्लेखिलेले काण्याचे पदार्थ	740	740	740	Foodstuffs N.O.S.
16	काच व काचेच्या वस्तू	10	10	10	Glass and glass products
17	केस व लोकर	340	340	340	Hair and wool
18	उद्योगधंद्यात वापरावयाचे मद्यार्क व स्पिरिट (अस्वाद्य)	590	590	600	Industrial alcohol and spirits non potable.
19	हत्यारे वगैरे	430	430	440	Instruments, etc.
20	लाक, गोंद व राळ	260	260	270	Lac, gums and resins
21	इतर न उल्लेखिलेली यंत्रे	890	890	890	Machinery, N.O.S.
22	धातू व धातुचे पदार्थ—				Metal and metal products—
	(१) अॅल्युमिनियमच्या लडी	440	440	440	(i) Ingots aluminium
	(२) शिगाच्या लडी	30	30	40	(ii) Ingots lead
	(३) जस्ताच्या लडी	440	440	440	(iii) Ingots zinc
	(४) इतर लडी	260	260	260	(iv) Ingots others
	(५) लोखंड व पोलाद	8,980	8,980	8,990	(v) Iron and steel materials.
	(६) मोड व टाकाऊ पदार्थ	7,470	7,470	7,470	(vi) Scrap and dress
	(७) जस्ताचे पत्रे	1,060	1,060	1,060	(vii) Tin plates
	(८) तारा व केबल्स	250	250	250	(viii) Wires and cables
	(९) इतर धातू व धातुचे पदार्थ	4,430	4,430	4,540	(ix) Other metals and metal products.
23	फळे (१) खजूर	680	680	680	Fruits (i) Dates
	(२) इतर सुकी फळे व सुका मेवा	90	90	90	(ii) Others
	मोटार वाहने—				Motor vehicles—
24	वीड टन किंवा अधिक वजनाची मोटार वाहने.	10	Motor vehicles weighing 1½ tonnes or more.
25	मोटार वाहनांचे घुटे भाग	250	250	260	Motor vehicle parts
26	भारीक माती	50	50	50	Moulding powder
27	इतर न उल्लेखिलेली तेले व चरबी	7,990	7,990	7,990	Oils and fats N.O.S.
28	रंग व रंगकामाचे सामान	50	100	100	Paints & Painters Material
29	कागद व कागदाच्या वस्तू	3,280	3,280	3,290	Paper and paper products
30	प्लॅस्टिक व प्लॅस्टिक वस्तू निर्माण	3,740	3,740	3,750	Plastics and plastic manufactures
31	रेल्वेच्या वाघिणी, गाड्या वगैरेचे भाग	910	910	910	Rly. wagaons, carriages, etc. parts of.

तबला क्रमांक/TABLE No. 21.3—contd.

							(शंभर मेट्रिक टनात) (In hundred metric tonnes)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
32	रबर उत्पादने	30	..	30	..	30	Rubber manufactures
33	कच्चा रबर	70	..	70	..	70	Rubber raw
34	मीठ	..	240	240	..	240	Salt
35	कृत्रिम रान	40	..	40	10	50	Synthetic resins
36	साखर	1,010	..	1,010	..	1,010	Sugar
37	कापड-रेशमी, लोकरी व कृत्रिम	290	..	290	..	290	Textiles—Silk, Woollen and synthetic.
38	लाकडाचा लगदा	1,370	..	1,370	..	1,370	Woodpulp
39	लाकूड व इमारती लाकूड—						Wood and Timber—
	(१) इमारती लाकूड व बांबू इतर प्रकारचे लाकूड.	100	..	100	..	100	(i) Timber other sorts including poles, etc.
	(२) इतर न उल्लेखिलेले लाकडाचे उत्पादन.	50	..	50	..	50	(ii) Wooden products N. O. S.
40	सर्कीर्ण	74,590	3,500	78,090	5,090	83,180	Miscellaneous
	एकूण	1,30,430	5,310	1,35,740	5,190	1,40,930	Grand Total

Note.—N. O. S.—Not otherwise specified.

आधार.—मुंबई पोर्ट ट्रस्टचा प्रशासन अहवाल, १९८७-८८.

Source.—Administration Report of Bombay Port Trust, 1987-88.

21. व्यापार/TRADE

तबता क्रमांक/TABLE No. 21.4

मुंबई बंदरातून निर्यात होणारा माल

Exports from Bombay Port
(1987-88)(हजार मेट्रिक वेट टनात)
(In thousand metric weight tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	वस्तुगट	किचारा/Shore				एकूण निर्यात माल Total exports	Commodities
		परदेशी Overseas	किनाऱ्यावरील Coastal	एकूण Total			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	
1	प्राचीन कलात्मक दुर्मिळ वस्तू	22	..	22	22	Antiques, artware and curios	
2	पिंजऱ्यात नसलेले इतर सर्व प्राणी	All other animals not in cages (I.S.R.3V)	
3	अॅस्बेस्टॉस व अॅस्बेस्टॉसचे सामान	Asbestos and asbestos material	
4	वाहतुकीच्या पेढ्यांतोळ सामान	1,21	..	1,21	1,21	Cargo in container	
5	इतरत्र उल्लेख नसलेली पेये आणि मद्यार्क विरहित पेये.	15	..	15	15	Beverages and drinks (non-alcoholic) N. O. S.	
6	सायकली व सायकलीचे भाग	54	..	54	54	Bicycles and bicycle parts	
7	इमारतीचे सामान	13	..	13	13	Building materials	
8	रसायने	36	..	36	36	Chemicals	
9	सामान वाहतुकीचे पेढारे	4,42	..	4,42	4,42	Cargo containers	
10	काँफी विया	Coffee beans	
11	कापूस—	Cotton—	
	(१) कच्चा	68	..	68	68	(i) Raw	
	(२) पेठू आणि फुकट गेलेला	3	..	3	3	(ii) Twist and waste	
	(३) पेठू आणि धागा काढलेला	43	..	43	43	(iii) Twist and Yarn	
12	नोषधी द्रव्ये व नोषधे	59	..	59	59	Drugs and medicines	
13	रंग द्रव्ये व रंग	42	..	42	42	Dyes and colours	
14	माती व मातीची उत्पादने	17	..	17	17	Earth and earthenware	
15	खते—	Fertilisers—	
	(१) हाडे व हाडांचे खत	21	..	21	21	(i) Bone and bonemeal	
	(२) इतर	(ii) Others	
16	मत्स्योत्पादने—	Fish products—	
	ताजी मासळी	28	..	28	28	Fish Fresh	
17	वैरण (पॅडीसह)	2,19	..	2,19	2,19	Fodder (including oilcakes)	
18	अन्नधान्ये—	Foodgrains—	
	(१) तांदूळ	46	..	46	46	(i) Rice	
	(२) गहू	(ii) Wheat	
	(३) इतर	19	..	19	19	(iii) Others	
19	इतर न उल्लेखिलेले खाद्य पदार्थ	1,14	..	1,14	1,14	Foodstuffs, N. O. S.	
20	फळे व भाज्या—	Fruits and vegetables—	
	(१) फळे-ताजी व सुकी	30	..	30	30	(i) Fruits—dried and fresh	
	(२) मुकविलेल्या व ताज्या भाज्या	1,13	..	1,13	1,13	(ii) Vegetables dried and fresh	
21	कांच व कांच सामान	9	..	9	9	Glass and glass products	
22	विणलेल्या वस्तू, बारीकसारीक वस्तू, तिन्यांच्या फिती लेंस वगैरे आणि वापरण्याचे कपडे.	42	..	42	42	Hosiery, haberdashery, millinery and wearing apparel.	
23	उपकरणी वगैरे	18	..	18	18	Instruments, etc.	
24	लास, गोंद व राळ	7	..	7	7	Lac, gums and resins	
25	चामडी व चामडीचा उत्पादने	7	..	7	7	Leather and leather manufactures	
26	इतरत्र न उल्लेखिलेली यंत्रसामुग्री	20	..	20	20	Machinery, N. O. S.	
27	धातु व धातुची उत्पादने—	Metal and metal products—	
	(१) लोखंडी सामान	(i) Hardware	
	(२) लोखंड व पोलाद	15	2	17	17	(ii) Iron and steel materials	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
	(३) लोखंडी मोड व सामान	8	..	8	8	(iii) Scrap and dross
	(४) तारा व दोरखंड	20	..	20	20	(iv) Wires and cables
	(५) इतर धातू व धातूची उत्पादने	76	1	77	77	(v) Other metal and metal products
28	मळी	Molasses
29	मोटर वाहने— मोटर गाड्या व 1½ टनापेक्षा जास्त वजनाची मोठी वाहने.	13	..	13	13	Motor vehicles— Motor cars and heavy duty vehicles weighing 1½ tonnes or more.
30	मोटरगाड्यांचे भाग	60	..	60	60	Motor vehicle parts
31	तेलबिया	7	..	7	7	Oil-seeds
32	इतरन्न न उल्लेखिलेली तेले व चरबी	3	27	30	30	Oils and fats, N. O. S.
33	रंग व रंगकामाचे सामान	11	..	11	11	Paints and painter's materials
34	प्लॅस्टिक व प्लॅस्टिकची उत्पादने	8	..	8	8	Plastics and Plastic manufactures
35	रबर उत्पादने	6	..	6	6	Rubber manufactures
36	मिरी व इतर मसाले	27	..	27	27	Spices including pepper
37	साखर	17	..	17	17	Sugar
38	घट्ट कडक चरबी	Tallow
39	चहा	14	..	14	14	Tea
40	फायड— सुती, रेशमी, लोकरी व कृत्रिम धाग्याचे	1,37	..	1,37	1,37	Textiles— Cotton, Silk, Woolen and Synthetic.
41	तंबाखू—गावरान	12	..	12	12	Tobacco—raw and country
42	तंबाखू तयार	3	..	3	3	Tobacco manufactured
43	प्रसाधन साहित्य व अत्तरे	6	..	6	6	Toilet preparations and perfumes
44	लाकूड व इमारती लाकूड— (१) इतरन्न न उल्लेखिलेली लाकूड उत्पादने	4	..	4	4	Wood and timber— (i) Wooden products not otherwise specified.
	(२) इमारती लाकूड व इतर प्रकारचे लाकूड	(ii) Timber, Other Sorts incl. Poles, etc.
45	संकीर्ण	12,36	1,26,57	1,38,93	1,38,93	Miscellaneous
	एकूण	33,17	1,26,87	1,59,98	1,59,98	Grand total

जाघार — मुंबई पोर्ट ट्रस्टचा प्रशासन महत्वाल, १९८७-८८.

Source.—Administration Report of Bombay Port Trust, 1987-88.

22. परिवहन व दळणवळण

२२.१. या विभागात लोहमार्गाची लांबी, रस्त्यांची लांबी व वर्गीकरण, राज्यात वापरात असलेली वाहने आणि राज्य परिवहन मंडळाचे काम यासंबंधी आकडेवारी दिली आहे.

२२.२. जिल्हावार लोहमार्गाची लांबी संबंधित रेल्वे कार्यालयाने दिल्याप्रमाणे पूर्णतः तंतोतंत जुळणारी नाही. रस्त्यांच्या लांबीची आकडेवारी राज्याच्या सार्वजनिक बांधकाम विभाग, जिल्हा परिषदा व नगरपालिका यांच्या अधिपत्याखालील रस्त्यांसंबंधी आहे.

२२.३. मुंबई गोदीतील जहाजे, मुंबई बंदरातून व छोट्या बंदरातून येणारे व जाणारे प्रवासी व तेथे हाताळला जाणारा माल व विमानमार्गे होणारी प्रवासी व माल वाहतूक यासंबंधी माहिती या विभागात दिलेली आहे.

२२.४. गौण बंदरातील वाहतूक प्रामुख्याने किनारी भागांकरिता आहे. मुंबई बंदरातून होणारी परदेशी किनाऱ्यावरील वाहतूकीची आकडेवारी वेगवेगळी दाखविली आहे.

22 TRANSPORT AND COMMUNICATION

22.1. Information on railway length, length and classification of roads, vehicles in use in the State and operation of State Transport Corporation is given in this Section.

22.2. Districtwise railway length is approximate as given by the respective Railway authorities. Figures of road length relate to roads maintained by the State's Public Works Department, Zilla Parishads and by Municipal Authorities.

22.3. Data presented in this section are about 'vessels in Bombay docks', passengers and cargo in Bombay port and other minor ports and passengers and freight traffic by air.

22.4. The figures shown against minor ports are mostly those of coastal traffic. In the case of Bombay Port, figures of overseas traffic and coastal traffic are shown separately.

22. परिवहन/TRANSPORT

तबता क्रमांक/TABLE No. 22-1

महाराष्ट्र राज्यातील नोंद केलेली मोटार वाहने
Number of Motor Vehicles Registered by District in the State
(1987-88)

Serial No.	जिल्हा	प्रवासी वाहने/Passenger Vehicles							मालवाहतूक वाहने/Goods Vehicles							District
		बसेस	मोटारी आणि स्टेशन वॅगन	जीप	टॅक्सी	तीन चाकी वाहने	दुचाकी वाहने	एकूण प्रवासी वाहने	चार चाकी	तीन चाकी	एकूण मालवाहू वाहने	ट्रॅक्टर्स	जोड वाहने	इतर	एकूण	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
1	बुध्मबई	6,872	2,221,194	12,298	34,338	24,577	2,06,302	5,06,581	35,170	11,348	46,518	925	897	2,224	5,57,145	Greater Bombay
2	ठाणे	2,231	11,818	2,468	483	11,052	47,445	75,497	16,326	3,133	19,459	559	602	273	96,390	Thane
3	रायगड	561	3,291	648	152	1,635	9,757	16,044	3,053	1,168	4,221	221	166	114	20,766	Raigad
4	रत्नागिरी	466	2,024	388	47	1,533	9,261	13,719	1,815	682	2,497	87	103	67	16,473	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	303	692	136	14	574	3,775	5,494	667	262	929	24	20	29	6,496	Sindhudurg
6	नाशिक	888	7,842	4,327	1,104	4,944	67,979	8,7084	5,850	2,048	7,898	5,543	5,943	555	1,07,023	Nashik
7	दुळे	404	1,573	892	238	1,494	24,416	29,017	2,639	714	3,353	2,624	2,475	51	37,520	Dhule
8	जळगाव	439	2,276	1,271	102	3,447	44,861	52,396	3,076	861	3,937	3,570	3,822	54	63,779	Jalgaon
9	अहमदनगर	511	3,783	3,055	144	2,460	59,578	69,531	2,761	1,002	3,763	4,809	4,341	127	82,571	Ahmednagar
10	पुणे	3,323	19,335	13,613	1,816	19,838	2,58,793	3,16,718	17,747	6,505	24,252	2,609	3,119	1,306	3,48,004	Pune
11	सातारा	513	2,177	1,566	314	2,192	31,531	38,293	3,286	703	3,989	2,917	3,100	73	48,372	Satara
12	सांगली	509	2,601	1,364	35	1,677	36,670	42,856	2,536	1,139	3,675	1,824	2,976	67	51,398	Sangli
13	सोलापूर	735	3,109	978	87	1,233	44,345	50,487	2,576	950	3,526	1,886	1,699	46	57,644	Solapur
14	कोल्हापूर	631	5,550	1,800	159	5,707	63,413	77,260	6,366	1,337	7,703	5,399	4,348	76	94,786	Kolhapur
15	औरंगाबाद	526	2,740	1,591	456	4,656	48,535	58,504	3,370	796	4,166	2,294	2,169	89	67,222	Aurangabad
16	जालना	96	554	231	41	447	7,602	8,971	469	132	601	779	843	10	11,204	Jalna
17	परभणी	263	248	379	10	21	9,157	10,078	533	48	581	591	555	17	11,822	Parbhant
18	बीड	367	267	763	14	101	8,471	9,983	790	187	977	506	512	7	11,985	Beed
19	नांदेड	346	526	522	17	237	14,022	15,670	1,713	101	1,814	593	579	10	18,666	Nanded
20	उस्मानाबाद	71	120	243	2	99	2,841	3,376	646	101	747	583	380	1	5,087	Osmanabad

21	लातूर	330	384	382	32	203	6,052	7,383	975	178	1,153	628	608	4	9,776	Latur
22	बुलढाणा	350	572	373	65	38	11,905	13,303	845	98	943	1,235	1,228	61	16,770	Buldana
23	अकोला	337	1,530	1,208	164	273	27,311	30,823	2,268	135	2,403	1,315	1,282	68	35,891	Akola
24	अमरावती	486	2,115	793	222	794	32,038	36,448	2,501	163	2,664	1,309	1,288	72	41,781	Amravati
25	यवतमाळ	335	558	654	146	490	14,380	16,563	1,105	17	1,122	441	477	56	18,659	Yavatmal
26	वर्धा	173	1,199	203	35	110	12,475	14,195	618	109	727	299	289	17	15,527	Wardha
27	नागपूर	757	8,373	3,594	736	4,636	1,28,329	1,46,465	7,001	2,294	9,295	1,308	1,339	435	1,58,842	Nagpur
28	भंडारा	188	833	873	47	87	16,137	18,165	1,280	55	1,335	1,032	1,027	35	21,594	Bhandara
29	चंद्रपूर	243	1,126	1,376	134	346	14,817	18,042	2,062	144	2,206	951	781	107	22,087	Chandrapur
30	गडचिरोली	9	46	122	12	6	993	1,188	116	39	155	209	209	18	1,779	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		23,263	3,09,456	58,111	41,166	94,947	12,63,191	17,90,134	1,30,160	36,449	1,66,609	47,070	47,177	6,069	20,57,059	Maharashtra State

टीप.—आकडे अस्थायी आहेत.

Note.—Figures are provisional.

आधार.—परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Transport, Government of Maharashtra, Bombay.

22. परिवहन/TRANSPORT

तबता क्रमांक/TABLE No. 22-2

निरनिराळ्या विभागाच्या देलमालीखालील रस्ते
Kilometerage allotted to operators by various authorities

वर्षे Year	सार्वजनिक बांधकाम विभाग Public Works Department	जिल्हा परिषद Zilla Parishad	नगरपरिषदा व महानगरपालिका Municipal Councils and Municipal Corporations	वन विभाग Forest Department	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1980-81	30,841	1,08,454	10,504	13,609	1,63,408
1985-86	43,906	1,12,675	13,101	16,025	1,85,707
1986-87	46,275	1,16,833	13,983	14,989	1,92,080
1987-88	57,299	1,09,117	16,743	15,158	1,98,317

आधार.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Public Works Department, Government of Maharashtra, Bombay.

22. परिवहन/TRANSPORT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22-3

वाहनांच्या प्रकारानुसार अपघातांची संख्या
Number of Accidents by Type of Vehicles Involved
(1987)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हाचे/शहराचे नाम	बसेस Buses	मालवाहू वाहने Goods Vehicles	टॅक्सी Taxi Cabs	मोटारी Motor Cars	मोटर सायकल Motor Cycles	ऑटोरिक्षा Auto Rickshaws	जिप्स Jeeps	इतर Others	वर्गीकरण न झालेली Unclassified	एकूण Total	एकूण व्यक्ती Number of persons		District/City
												मृत Killed	दुखापत Injured	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	बृहन्मंबई	1972	5730	4,605	5,248	5,068	2,822	847	1,005	1,103	28,400	536	8,494	Greater Bomb
2	*ठाणे शहर	304	1,248	59	305	271	476	106	475	113	3,357	266	1,534	Thane City
3	ठाणे ग्रामीण	94	1,395	6	98	63	35	36	272	239	2,238	255	964	Thane Rural
4	रायगड	237	533	28	123	126	57	53	111	13	1,281	123	441	Raigad
5	रत्नागिरी	131	187	4	40	27	71	10	67	..	537	59	530	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	71	71	7	16	34	37	7	22	5	270	36	232	Sindhudurg
7	*पुणे शहर	376	798	79	119	450	360	99	303	153	2,737	245	1,571	Pune City
8	पुणे ग्रामीण	305	724	112	76	37	21	85	335	344	2,039	452	1,409	Pune Rural
9	*सोलापूर	91	400	21	62	174	86	51	12	226	1,123	183	472	Solapur
10	नाशिक	137	976	84	152	335	256	89	249	42	2,320	320	9,139	Nashik
11	धुळे	48	301	7	19	86	4	25	78	53	621	112	490	Dhule
12	जळगांव	62	363	4	21	76	46	15	98	7	692	136	445	Jalgaon
13	अहमदनगर	135	467	7	130	130	39	39	66	63	1,076	213	590	Ahmadnagar
14	नागपूर शहर	54	494	1	122	308	185	103	114	21	1,402	130	917	Nagpur City
15	नागपूर-ग्रामीण	32	217	6	23	113	24	27	66	164	672	113	456	Nagpur Rural
16	वर्धा	21	102	12	32	48	12	9	21	1	258	54	253	Wardha
17	चंद्रपूर	30	266	3	25	63	18	37	57	15	514	112	386	Chandrapur
18	भंडारा	11	158	..	10	22	1	10	67	12	291	99	258	Bhandara
19	गडचिरोली	5	43	14	..	9	3	8	82	12	128	Gadchiroli
20	अमरावती	70	180	6	29	79	87	29	80	23	583	99	546	Amravati
21	अकोला	76	300	26	28	83	11	14	113	23	674	83	418	Akola
22	बुलढाणा	29	180	16	7	60	2	10	57	7	368	60	287	Buldana
23	यवतमाळ	49	206	..	13	65	21	20	54	8	436	69	317	Yavatmal
24	औरंगाबाद	29	131	6	19	47	32	29	68	31	392	103	369	Aurangabad
25	उस्मानाबाद	12	63	..	7	8	8	9	21	15	143	60	215	Osmanabad

तबता क्रमांक/TABLE No. 22.3—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	
26	दिंड	..	38	102	8	8	42	14	14	31	6	263	61	219	Nanded
27	परभणी	..	28	80	..	6	33	..	15	17	..	179	54	185	Parbhani
28	बीड	..	21	89	..	8	47	14	23	54	3	259	66	155	Beed
29	जालना	..	27	70	27	14	22	31	3	194	47	151	Jalna
30	लातूर	..	19	72	..	8	30	10	7	37	1	184	38	171	Latur
31	कोल्हापूर	..	116	260	13	64	128	70	27	164	7	849	139	899	Kolhapur
32	सांगली	..	82	225	11	47	136	38	35	133	12	719	118	635	Sangli
33	सातारा	..	169	205	98	82	155	53	143	287	57	1,249	178	1,073	Satara
एकूण—महाराष्ट्र राज्य		..	4,881	16,636	5,229	6,947	8,385	4,924	2,054	4,568	2,778	56,402	4,631	27,149	Maharashtra State Total

जाचार.—परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Transport Commissioner, Govt. of Maharashtra, Bombay.

22. परिवहन/TRANSPORT

तबता क्रमांक/TABLE No. 22.4

राजमार्गाची वाणिज्यिक विभागाची एकूण प्रगती
Progress of State Roadways Commercial Wing

Sr. No. अनुक्रमांक	बाब	परिमाण	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86	1986-87	1987-88	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
1	एकूण वाहने	संख्या लाखात	6,086	7,594	10,675	11,793 +50	12,190	13,619 +50	No.	Total Fleet
2	एकूण किलोमीटर्स	लाखात	3,968.82	4,658.57	7,426.54	9,616.44	10,490.86	11,294.44	Lakhs	Total Kilometres
3	प्रभावी किलोमीटर्स	लाखात	3,933.41	4,613.76	7,350.81	9,497.46	10,338.60	11,136.43	Lakhs	Effective Kilometres
4	एकूण प्रवासी	लाखात	5,538.18	7,220.02	11,901.05	16,928.71	18,746.29	20,538.32	Lakhs	Total Passengers Carried
5	किलोमीटर्स	प्रति लिटर	4.04	3.87	4.16	4.27	4.30	4.32	Per Litre	Kilometres
6	नाडुएस्त	प्रत्येकी १०,०००- कि. मी. मार्ग.	0.85	0.68	0.76	0.51	0.45	0.40	Per 10,000 K.m.	Breakdowns
7	अपघात	संख्या	2,434	2,390	2,799	3,297	3,062	3,115	No.	Accidents
8	एकूण कर्मचारी	संख्या	42,804	50,578	75,418	89,691	92,335	1,00,266	No.	Total Staff
9	दैनिक क्रमित सरासरी	लाख कि. मी.	10.78	12.64	20.14	26.02	28.32	30.43	On effective Lakh	Daily Operated KM.
10	दैनिक क्रमित सरासरी अंतर एकूण	लाख कि. मी.	10.87	12.76	20.35	26.35	28.74	30.86	On total Lakh	Daily Operated KM.
11	दैनिक प्रवासी	लाख	15.17	19.78	32.61	46.38	51.36	56.12	Lakh	Daily Passengers Carried
12	एकूण जमा	लाख रुपये	5,499.31	11,031.14	20,999.47	45,221.36	51,119.90	59,060.87	Rs. in lakh	Total Receipts
13	एकूण खर्च	"	5,723.36	10,884.76	24,406.30	48,462.25	53,017.27	58,977.45	Do.	Total Expenditure
14	एकूण नफा/तोटा	"	-224.05	+146.38	-3,406.83	-3,240.89	-1,897.37	83.42	Do.	Total Loss/Profit
15	एकूण जमा	प्रति कि. मी. पैसे	139.81	239.09	285.68	476.14	494.46	530.34	Paise per K.M.	Overall Receipts
16	एकूण खर्च	"	145.51	235.92	332.02	510.26	512.81	529.59	Do.	Overall Expenditure
17	एकूण नफा/तोटा	"	-5.70	+3.17	-46.34	-34.12	-18.35	0.75	Do.	Overall Loss/Profit
18	दिलेले व्याज	लाख रुपये	101.28	179.92	244.91	529.22	624.81	1940.60	Lakh Rs.	Interest paid
19	एकूण जमा (आवक)	"	-224.05	+146.38	-3,406.83	-3,240.89	-1,897.37	83.42	Do.	Total Returns

आधार. —परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Transport, Government of Maharashtra, Bombay.

22. परिवहन/TRANSPORT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22-5

प्रकारानुसार, जिल्हानिहाय रस्ते लांबीचे वर्गीकरण
Road Length classified by category by district 1987-88

(किलोमीटर मध्ये)
(In Kilometres)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे पक्के रस्ते P. W. D. Pacca Roads			प्रत्येक १०० चौ. कि. मी. मागे रस्त्याची लांबी Road Length per 100 Sq. Kms.	प्रत्येक लाख लोकांमध्ये रस्त्याची लांबी Road Length per 1,00,000 persons	रस्त्याने जोडलेली खेडी Villages linked with Roads		District
		सिमेंटचे व डांबरी रस्ते Black top	खडीचे रस्ते Water Bound Macadam.	एकूण Total			संख्या No.	टक्केवारी Percentage	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	बुध्मबई	49	..	49	1	1	Greater Bombay
2	ठाणे	1,895	3,098	4,993	82	236	715	74-09	Thane
3	रायगड	1,701	1,279	2,980	101	485	678	80-23	Raigad
4	रत्नागिरी	1,407	1,569	2,976	81	482	601	72-76	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,061	1,381	2,442	87	589	303	83-01	Sindhudurg
6	नाशिक	1,725	7,200	8,925	72	374	973	87-03	Nashik
7	धुळे	1,280	4,868	6,148	61	398	778	94-18	Dhule
8	जळगाव	1,527	3,916	5,443	67	300	839	90-50	Jalgaon
9	अहमदनगर	2,082	4,917	6,999	73	458	768	58-31	Ahmadnagar
10	पुणे	1,880	3,065	4,945	70	262	557	57-84	Pune
11	सातारा	1,824	3,377	5,201	87	449	680	85-10	Satara
12	सांगली	1,203	1,732	2,935	12	432	429	84-61	Sangli
13	सोलापूर	1,616	4,049	5,665	69	397	545	63-74	Solapur
14	कोल्हापूर	1,539	2,235	3,774	99	307	679	81-22	Kolhapur
15	औरंगाबाद	938	2,070	3,008	57	363	561	80-14	Aurangabad
16	जालना	535	1,316	1,851	58	424	259	43-67	Jalna
17	परभणी	841	3,358	4,199	69	460	436	49-88	Parbhani
18	बीड	1,063	3,233	4,296	67	504	520	61-61	Beed
19	नांदेड	1,175	4,560	5,735	67	403	660	75-08	Nanded
20	उस्मानाबाद	797	2,780	3,577	54	394	477	93-52	Osmanabad
21	लातूर	919	2,461	3,380	77	347	396	66-22	Latur
22	बुलढाणा	1,182	1,675	2,857	63	402	610	82-65	Buldana
23	अकोला	1,251	2,283	3,534	55	317	463	58-23	Akola
24	अमरावती	1,147	2,283	3,430	52	342	514	74-81	Amravati
25	यवतमाळ	1,247	3,087	4,334	56	442	592	65-77	Yavatmal
26	वर्धा	549	1,296	1,845	54	364	287	68-99	Wardha
27	नागपूर	1,005	1,939	2,944	61	234	312	52-88	Nagpur
28	भंडारा	677	1,628	2,305	73	364	597	62-12	Bhandara
29	चंद्रपूर	706	1,855	2,561	60	463	424	64-66	Chandrapur
30	गडचिरोली	387	1,446	1,833	39	948	193	66-08	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		35,008	79,956	1,14,964	412	2,294	15,846	71-40	Maharashtra State

साधार.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Public Works Department, Government of Maharashtra, Bombay.

22. परिवहन/TRANSPORT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22-6

३१ मार्च १९८८ रोजीची राज्यातील लोहमार्गाची लांबी
Railways Route Length as on 31st March 1988 in the State

(कि. मी./km.)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा/वर्ष Year (2)	ब्रॉडगेज Broad guage (3)	मिटरगेज Meter guage (4)	नॅरोगेज Narrow guage (5)	एकूण Total (6)	District (2)
1	1960-61	2,767	1,197	1,093	5,057	
2	1970-71	2,752	1,308	1,102	5,162	
3	1975-76	2,752	1,308	1,102	5,162	
4	1980-81	3,131	994	1,100	5,225	
5	1981-82	3,091	993	1,099	5,183	
6	1982-83	3,286	993	1,100	5,379	
7	1983-84	3,286	993	1,100	5,379	
8	1984-85	2,938	993	1,100	5,031	
9	1985-86	3,334	995	1,103	5,432	
10	1986-87	3,334	995	1,103	5,431	
11	1987-88	3,347	1,039	1,048	5,434	
1	बृहन्मुंबई	99	99	Greater Bombay
2	ठाणे	286	285	Thane
3	रायगड	171	..	20	191	Raigad
4	रत्नागिरी	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	223	42	..	265	Nashik
7	धुळे	171	171	Dhule
8	जळगाव	311	..	56	367	Jalgaon
9	अहमदनगर	196	196	Ahmadnagar
10	पुणे	270	44	..	314	Pune
11	सातारा	134	134	Satara
12	सांगली	70	16	83	169	Sangli
13	सोलापूर	220	42	186	448	Solapur
14	कोल्हापूर	37	37	Kolhapur
15	औरंगाबाद	173	..	173	Aurangabad
16	जालना	Jalna
17	परभणी	289	..	289	Parbhani
18	बीड	40	7	..	47	Beed
19	नांदेड	226	..	226	Nanded
20	उस्मानाबाद	70	70	Osmanabad
21	लातूर	57	57	Latur
22	बुलढाणा	87	87	Buldana
23	अकोला	95	200	60	355	Akola
24	अमरावती	83	..	64	147	Amravati
25	यवतमाळ	72	..	65	137	Yavatmal
26	वर्धा	116	..	34	150	Wardha
27	नागपूर	238	..	133	371	Nagpur
28	भंडारा	175	..	128	303	Bhandara
29	चंद्रपूर	183	..	152	335	Chandrapur
30	गडचिरोली	10	10	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	3,347	1,039	1,048	5,434	Maharashtra State

आधार.—संबंधित रेल्वेची विभागीय कार्यालये.

Source.—Divisional Offices of the concerned Railway.

22. परिवहन/TRANSPORT

तबता क्रमांक/TABLE No. 22.7

रस्ते/Roads

वर्गवारानुसार रस्त्यांची लांबी/Road length according to different classes 1987-88

(किलोमीटर मध्ये)

(In Kilometre)

क्रमांक Serial No.	जिल्हा	रस्त्यांची वर्गवारी/Classification of roads						एकूण Total	जिल्हा District
(1)	(2)	राष्ट्रीय महामार्ग National highways	राज्य महामार्ग State highways	प्रमुख जिल्हा रस्ते Major district roads	इतर जिल्हा रस्ते Other district roads	ग्रामीण रस्ते Village roads	अवर्गीकृत रस्ते @Unclassified roads	(9)	(2)
								49	*Greater Bombay
1	बृहन्मंबई	44	5					5,174	Thane
2	ठाणे	238	1,125	836	965	2,010		3,871	Raigad
3	रायगड	205	1,131	404	662	1,469		4,672	Ratnagiri
4	रत्नागिरी	213	908	1,212	1,111	1,228		3,245	Sindhudurg
5	सिंधुदुर्ग	108	686	745	621	1,085		10,542	Nashik
6	नाशिक	235	1,691	2,039	2,264	4,313		8,087	Dhule
7	धुळे	146	1,383	1,640	1,617	3,025	276	11,180	Jalgaon
8	जळगाव	140	1,203	1,499	1,747	3,794	2,797	11,856	Ahmednagar
9	अहमदनगर	60	1,732	2,550	3,215	4,299		9,533	Pune
10	पुणे	361	1,335	2,567	2,044	3,226		8,658	Satara
11	सातारा	129	928	1,843	1,724	4,034		7,865	Sangli
12	सांगली	30	901	1,952	2,710	2,272		9,744	Solapur
13	सोलापूर	160	1,469	2,510	2,039	3,504	62	5,650	Kolhapur
14	कोल्हापूर	46	920	1,434	1,564	1,631	55	4,216	Aurangabad
15	औरंगाबाद		952	698	1,087	1,268	211	2,729	Jalna
16	जालना		688	899	682	439		5,375	Parbhani
17	परभणी		1,133	1,494	932	1,679	137	5,244	Beed
18	बीड		1,218	1,139	1,431	1,456		7,523	Nanded
19	नांदेड		1,270	1,610	779	3,008	856	4,014	Osmanabad
20	उस्मानाबाद		817	939	804	1,375		3,996	Latur
21	लातूर		751	1,216	1,225	804		3,479	Buldana
22	बुलढाणा		977	953	880	587		4,129	Akola
23	अकोला		1,084	1,177	799	969		4,313	Amravati
24	अमरावती		74	1,278	1,053	619	1,289	5,276	Yavatmal
25	यवतमाळ		65	1,417	978	1,420		2,304	Wardha
26	वार्धा		108	513	538	370	12	5,594	Nagpur
27	नामपूर		852	645	674	2,974	219	5,817	Bhandare
28	भंडारा		102	749	900	1,160	678	4,638	Gadchiroli
29	गडचिरोली		744	1,149	950	1,795		2,967	
30	गडचिरोली		688	605	308	1,366			
	महाराष्ट्र राज्य	2,955	30,548	37,224	36,403	59,286	5,324	1,71,740	Maharashtra State

टीप.—१. *४ कि. मि. मुंबई महानगरपालिकाकडे हस्तांतरित केली.

२. †ग्रामीण रस्त्यात अवर्गीकृत रस्त्यांचा समावेश आहे.

३. @अवर्गीकृत रस्ते म्हणजे, रो. ह. यो., रस्ते टंचाई रस्ते इत्यादी.

Note.—1. *4.00 Km, transferred to B. M. C.

2. †Village roads also include "unclassified" roads.

3. @Unclassified Road means as such scarcity Road EGS Road etc.

स्रोत.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Public works Department, Government of Maharashtra, Bombay.

22. परिवहन/TRANSPORT

रस्ते/Roads

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22.8

पृष्ठभागाच्या प्रकारानुसार रस्त्याची लांबी
Road length according to surface type

(1987-88)

(किलोमीटर मध्ये)
(In kilometres)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	सिमेंट काँक्रीट आणि डांबरी रस्ते Cement concrete and Black topped roads	वडीचे रस्ते Water bound macadam roads	अपृष्ठांकित रस्ते Unsurfaced roads	एकूण Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	बृहन्मुंबई	49			49	Greater Bombay
2	ठाणे	1,895	3,098	181	5,174	Thane
3	रायगड	1,701	1,279	891	3,871	Raigad
4	रत्नागिरी	1,407	1,569	1,696	4,672	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	1,061	1,381	803	3,245	Sindhudurg
6	नाशिक	1,725	7,200	1,617	10,542	Nashik
7	धुळे	1,280	4,868	1,663	7,811	Dhule
8	जळगाव	1,527	3,916	2,940	8,383	Jalgaon
9	अहमदनगर	2,082	4,917	4,857	11,856	Ahmadnagar
10	पुणे	1,880	3,065	4,588	9,533	Pune
11	सातारा	1,824	3,377	3,457	8,658	Satara
12	सांगली	1,203	1,732	4,930	7,865	Sangli
13	सोलापूर	1,616	4,049	4,017	9,682	Solapur
14	कोल्हापूर	1,339	2,235	2,021	5,595	Kolhapur
15	औरंगाबाद	938	2,070	997	4,005	Aurangabad
16	जालना	535	1,316	857	2,708	Jalna
17	परभणी	841	3,358	1,039	5,238	Parbhani
18	बीड	1,063	3,233	948	5,244	Beed
19	नांदेड	1,175	4,560	932	6,667	Nanded
20	उस्मानाबाद	797	2,780	437	4,014	Osmanabad
21	लातूर	919	2,461	616	3,996	Latur
22	बुलढाणा	1,182	1,675	622	3,479	Buldana
23	अकोला	1,251	2,283	595	4,129	Akola
24	अमरावती	1,147	2,283	883	4,313	Amravati
25	यवतमाळ	1,247	3,087	942	5,276	Yavatmal
26	वर्धा	549	1,296	447	2,292	Wardha
27	नागपूर	1,005	1,939	2,431	5,375	Nagpur
28	भंडारा	677	1,628	2,834	5,139	Bhandara
29	चंद्रपूर	706	1,855	2,077	4,638	Chandrapur
30	गडचिरोली	387	1,446	1,134	2,967	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		35,008	79,956	51,452	1,66,416	Maharashtra State

टीप.— १९८७-८८ करिता सिमेंट काँक्रीट व डांबरी रस्त्याची वेगळी माहिती उपलब्ध नाही.

Note— Information on cement concrete roads and black topped roads is not available separately for 1987-88.

आधार.—सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Public Works Department, Government of Maharashtra, Bombay.

22. परिवहन/TRANSPORT

राष्ट्रीयीकृत मार्ग परिवहन/Nationalised Road Transport

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22-9

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची माहिती
Operations of Maharashtra State Road Transport Corporations

(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	विभाग/Region					एकूण Total	Item
		मुंबई Bombay	पुणे Pune	औरंगाबाद Aurangabad	नागपूर Nagpur			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)	
1	वर्ष अखेरीस असलेले मार्ग (संख्या)	5,208	4,605	2,590	3,025	15,428	No. of routes as at the end of the year	
2	मार्गांची एकूण लांबी (कि. मी.)	3,06,719	3,06,158	2,00,192	1,87,083	10,00,152	Route distance (km.)	
3	मार्गांची सरासरी लांबी (कि. मी.)	58.89	66.48	77.29	61.85	64.83	Average route distance (km.)	
4	सरासरी दैनिक प्रभावी अंतर (लाख कि. मी.)	10.03	9.11	5.29	6.00	30.43	Average per day effective kilo- metres operated (in lakh).	
5	वर्षभरात महामंडळाजवळ असलेल्या गाड्यांची सरासरी संख्या.	4,310	3,637	2,065	2,557	12,569	Average No. of buses held during the year.	
6	रस्त्यावरील गाड्यांची दैनिक सरासरी संख्या.	3,722	3,262	1,777	2,193	10,954	Average No. of buses on road per day.	
7	चालू स्थितीतील गाड्यांची सरासरी *	Average operating fleet *	
8	गाड्यांचा सरासरी वापर (कि. मी.)	269.48	279.34	297.54	273.51	277.77	Average Vehicles utilization (km.).	
9	भार गुणकाची टक्केवारी (लोड फॅक्टर)	80.04	82.42	81.45	81.84	81.33	Percentage load factor	
10	प्रवाशांची दैनिक सरासरी (लाखात) *	8,710.39	5,213.85	3,127.42	3,486.66	20,538.32	No. of passengers travelled per day (in lakh).	
11	दर प्रवाशामागे प्रवास केलेले सरासरी अंतर (कि. मी.)	17.76	27.46	26.84	26.27	23.12	Average distance travelled per passenger (km.).	
12	वाहतुकीपासूनचे वार्षिक उत्पन्न (लाख रु.)	19,376.09	17,416.39	9,980.90	10,933.30	57,706.68	Total traffic receipts during the year (in lakh Rs.).	
13	दर प्रवाशामागे मिळालेले सरासरी उत्पन्न (पैसात).	222	334	319	314	281	Average earnings per passenger (in paise).	

टीप.—*चालू स्थितीतील मोटागाड्यांच्या संख्येत नेहमीच्या वापरातील गाड्या व कारखान्यातील व वाहतुकीसाठी ठेवलेल्या राखीव गाड्यांचा समावेश होतो.

*Average operational fleet is worked out as No. of schedule + additional vehicles allotted for workshop and traffic spares.

आधार.—महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई.

Source.—Maharashtra State Road Transport Corporation, Bombay.

22. परिवहन/TRANSPORT

जहाज वाहतूक/Shipping

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22-10

मुंबई गोदीत आलेल्या किंवा बंदरात नांगरलेल्या वाफेवरच्या आणि सुसज्ज जहाजांची संख्या व त्यांचे वजन (शासकीय किंवा व्यापारी)
Number and Tonnage of steam and square rigged vessels (Government and merchant) which entered the Bombay docks or were berthed at the harbour walls

वर्ष Year	गोदीत आलेली जहाजे Vessels which entered the docks		बंदराजवळ नांगरलेली जहाजे Vessels berthed at harbour walls		एकूण Total	
	संख्या Number	नोंदीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage	संख्या Number	नोंदीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage	संख्या Number	नोंदीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1960-61	2,094	64,74,559	431	17,36,733	2,525	82,11,292
1970-71	1,643	54,23,274	238	10,36,120	1,881	64,59,394
1980-81	1,756	59,83,731	198	8,38,810	1,954	68,22,541
1985-86	1,628	66,67,325	142	7,08,673	1,770	73,76,598
1986-87	1,747	66,13,577	639	32,21,392	2,386	98,34,969
1987-88	1,605	62,08,209	619	30,22,499	2,224	92,30,708

माधार.—मुंबई पोर्ट ट्रस्टचा प्रशासन अहवाल.

Source.—Administration Report of Bombay Port Trust.

22. परिवहन/TRANSPORT

जहाज वाहतूक/Shipping

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22-11

मुंबई येथील जहाजे दुहेस्त करण्याच्या गोदीत आलेल्या जहाजांची संख्या व वजन
Number and tonnage of vessels docked in Merewether and Hughes dry docks in Bombay

वर्ष Year	मेरेवेदर सुकी गोदी Merewether dry dock		ह्यूजेस सुकी गोदी Hughes dry dock		एकूण Total	
	संख्या Number	एकूण वजन Gross tonnage	संख्या Number	एकूण वजन Gross tonnage	संख्या Number	एकूण वजन Gross tonnage
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1960-61	61	1,20,559	80	3,65,022	141	4,85,581
1970-71	56	1,02,586	72	4,00,253	128	5,02,839
1980-81	54	93,280	50	3,36,470	104	4,39,750
1985-86	36	28,829	31	1,38,198	67	1,67,027
1986-87	42	21,102	43	97,284	85	1,18,386
1987-88	59	50,305	46	1,19,413	105	1,69,718

माधार.—मुंबई पोर्ट ट्रस्टचा प्रशासन अहवाल.

Source.—Administration Report of Bombay Port Trust.

22. परिवहन/TRANSPORT

जहाज बाहतुक/Shipping

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22-12

मुंबई बंदरातून येणाऱ्या व जाणाऱ्या प्रवाशांची बाहतुक (शिडान्या जहाजातून आणि बंदरावरील नावितून होणारी प्रवासी बाहतुक वगळून)
Number of passengers arrived and departed from Bombay port (exclusive of passengers carried by sailing vessels and harbour ferries)
(1987-88)

क्रमांक Serial No.	मार्ग	येणारे/Inward			बाहेर जाणारे/Outward			Routes
		साली/Saloon	नौतळ/Deck	एकूण/Total	साली/Saloon	नौतळ/Deck	एकूण/Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	युरोप (यू. के. बंदरे, जिनेव्हा, मासेलिन आणि इतर बंदरे).	..	537	537	3	1	4	Europe (U. K. ports, Geneva, Marseilles and other ports).
2	रेड सी पोर्ट्स (एडेन, दिजबुटी, असाव, मासवाबेहा सोडून सुदान बंदर).	Red Sea ports (Aden, Djibouti, Assab, Massawa port Sudan excluding Jeddah).
3	जेदा (यात्री)	160	3,064	3,224	240	4,524	4,764	Jeddah (pilgrims)
4	कराची	330	330	Karachi
5	कोलंबो	..	10	10	Colombo
6	ऑस्ट्रेलिया (ब्रिसबेन, सीडने, मेल्बोर्न).	Australia (Brisbane, Sydney, Melbourne).
7	एशिया (सिंगापूर, बँकॉक, हाँगकाँग आणि जपान व काउरासाकीसह).	33	..	33	Far East (including Singapore, Bangkok, Hongkong and Japan Kaurasaki).
8	आफ्रिका पूर्व (मोबासा, झंझीबार, दार-ए-सलम, मोझांबिक, बेरा आणि लॉरेन्स, मार्किस पोर्ट लुइस बंदरासह).	Africa East (Mombasa, Zanzibar, Dar-es-Salam, Mozambique, Beira and Lourenco, Marques and port Louis).
9	अमेरिका (सॅनफ्रॅन्सिस्को, न्यूयॉर्क, व्हॉशिंग्टन, बोस्टन, मॉन्ट्रियल आणि ह्युस्टन).	3	..	3	America (San Francisco, New York, Vancouver, Boston, Montreal and Houston).

10	परसियन गल्फ पोर्ट्स (खोराम-शाहर, मिनार अहमदी, अबादन, रस्तानुरा, बेहरिन, दुबाई, दोहा, बंदूर, माशुरस, बसरा, कुवैत व मस्कात).	..	544	544	..	388	388	Persian Gulf ports (Khoramashahar, Minaal Ahmadi, Abadan, Rastanura, Baherin, Dubal, Doha, Bandur, Mashurs and Basrah, Kuwait and Mascat).
11	इतर बंदरे.	848	1,117	1,965	813	1,025	1,838	Other ports
	एकूण	1,044	5,272	6,316	1,056	6,268	7,324	Total
<i>Coastal</i>								
12	कोकण किनारा (जंजिरा, श्रीवर्धन, हुर्ण, दाभोळ, जयगड, रत्नागिरी, विजयदुर्ग, मालवण आणि पणजी).	5,809	1,11,656	1,17,465	6,106	1,13,828	1,19,934	Konkan coast (Janjira, Shriwardhan, Harnai, Dabhol, Jaigad, Ratnagiri, Vijayadurg, Malawan and Panjim).
13	भारताचा पूर्व किनारा (कलकत्ता, मद्रास).	East coast of India (Calcutta, Madras).
	एकूण	5,809	1,11,656	1,17,465	6,106	1,13,828	1,19,934	Total

भाषार.—मुंबई पोर्ट ट्रस्टचा प्रशासन वृत्तवळ.

Source.—Administration Report of Bombay Port Trust.

22. परिवहन/TRANSPORT

जहाज वाहतूक/Shipping

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 22-13

महाराष्ट्र राज्यातील. गौण बंदरातून होणारी प्रवाशांची वाहतूक

Passengers Traffic at the minor ports of Maharashtra State

(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	बंदराचे नाव	बिगर यांत्रिक जहाजाने By Non-mecha- nised vessels	यांत्रिक जहाजाने By Mechanised vessels	बोटीने	एकूण Total	Name of the Port
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	डहाणू	1,79,360	8,25,728	..	10,05,088	Dahanu
2	सातपाटी	2,87,693	2,87,693	Satpati
3	दाशिवरे	1,37,178	74,634	..	2,11,812	Dantiwara
4	मनोरी	..	11,59,121	..	11,59,121	Manori
5	कल्याण	1,53,678	1,53,678	Kalyan
6	वरसोवा	..	16,34,161	..	16,34,161	Versova
7	मोरा	6,675	9,17,006	..	9,23,581	Mora
8	कारंजा	3,59,560	3,59,560	Karanja
9	रेवस	92,125	4,32,644	..	5,24,769	Rewas
10	अलिबाग	1,37,297	1,37,297	Alibag
11	राजपुरी/दिधी	1,02,865	1,82,305	..	2,85,170	Rajpuri/Dighi
12	हर्णै	2,10,000	2,10,000	Harnai
13	दाभोल	15,01,000	5,70,000	..	20,71,000	Dabhol
14	जागद	5,17,580	..	35,481	5,53,061	Jaigad
15	रत्नागिरी	4,51,400	4,51,400	Ratnagiri
16	पूरुणगद	2,52,310	2,52,310	Purnagad
17	जैतापुर	5,58,800	..	22,833	5,81,633	Jaitapur
18	विजयदुर्ग	1,24,670	..	16,122	1,40,792	Vijaydurg
19	देवगद	8,00,850	..	26,643	8,27,493	Deogad
20	आचरे	2,51,100	2,51,100	Achare
21	मालवण	8,26,047	8,26,047	Malvan
22	किरणपानी	3,65,470	3,65,470	Kiranpani
23	इतर	5,80,915	75,898	..	6,56,813	Others
	एकूण	78,96,573	58,71,497	1,01,079	1,38,69,149	Total

टीप.—तुम्ही बंदर क्षेत्रातील वाहतूक मोरा व रेवस बंदरातील यांत्रिक जहाज वाहतूकीसाठी दर्शविली आहे.

Note.—Passenger traffic under Bombay harbour services is shown under mechanised vessels in Mora and Rewas.

आवाज.—मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Chief Ports Officer, Government of Maharashtra, Bombay.

22. परिवहन/TRANSPORT

जहाज बाहुक/Shipping

तबता क्रमांक/TABLE No. 22.14

महाराष्ट्र राज्याच्या गौण बंदरातुन हाताळलेला (आयात व निर्यात) माल
Cargo (imports and exports) handled at minor ports of Maharashtra state

(1987-88)

(इनात/In tonnes)

क्रमांक Serial No.	बंदराचे नांव	आयात Imports	निर्यात Exports	एकूण Total	Name of the port
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	डहानू	Dahanu
2	तारापूर	Tarapur
3	सातपाडी	Satpati
4	केळवा-महिम	Kelwa-Mahim
5	अर्नाळा (दातीवरे)	Arnala (Dativare)
6	बसई	2,000	8	2,008	Bassein
7	मनोरी	3	7	10	Manori
8	कल्याण	Kalyan
9	ठाणे	Thane
10	वसोवा	Vasova
11	तुम	..	6,343	6,343	Trombay
12	पनवेल (उलवा)	17,739	..	17,739	Panvel (Ulwa)
13	मोरा	..	2,141	2,141	Mora
14	कारंजा	..	876	876	Karanja
15	मांडवा	30,685	..	30,685	Mandwa
16	अलिबाग (धरमतूर)	6,301	222	6,523	Alibag (Dharamtor)
17	रेवदंडा	371	..	371	Révdanda
18	बोलीमांडीया	Borlimandia
19	राजपुरी	409	12	421	Rajpuri
20	श्रीवर्धन	237	..	237	Shriwardhan
21	बाणकोट	791	..	791	Bankot
22	कोल्शि	27	..	27	Kolshi
23	हर्ण	569	..	569	Harnai
24	दाभोल	3,196	..	3,196	Dabhol
25	पालशेत	Pals'het
26	बोरिया	Boria

तबता क्रमांक/TABLE No 22.14—contd.

(टनांत/In tonnes)

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
27	जयगढ	2,442	2,442	Jaigad
28	विवारी (वरोडा)	Tiwari (Varoda)
29	रत्नागिरी (परदेशात)	2,67,046	2,67,136	Ratnagiri (Foreign)
30	पुर्णागढ	73	73	Purnagad
31	जैतापूर	514	8	Jaitapur
32	विजयदुर्ग	2,075	157	Vijaydurg
33	देवगढ	1,484	22	Deogad
34	भाचरा	73	..	Achara
35	मालवण	1,582	5	Malwan
36	वेंगुर्ला	15	620	Vengurla
37	रेडी (परदेशात)	3,30,598	Redi (Foreign)
38	किरणपाणी	698	..	Kiranpani
	एकूण	..	3,38,330	3,41,109	Total

साधार.—मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Ports Officer, Government of Maharashtra Bombay.

22. परिवहन/TRANSPORT

हवाई वाहतूक/Air Traffic

तबता क्रमांक/TABE No. 22.15

निरनिराळ्या विमानतळावरून होणारी प्रवासी व मालवाहतूक
Passenger and freight traffic originating at various Airports

(इंडियन एअर लाइन्स)/(Indian Air Lines)

(1987-88)

संक्रमांक Serial No. (1)	वाच (2)	माहिती Particulars (3)	Item (2)
1	प्रवाशांची एकूण संख्या (लाखात)	.. 23,00,861	Total number of passengers carried (in lakh)
2	महाराष्ट्रातील विमानतळावरून झालेली प्रवासी वाहतूक (लाखात).	.. 2,49,497	Passengers carried from airports in Maharashtra (in lakh).
3	एकूण माल वाहतूक (टनात).	.. 22,960	Total freight carried (tonnes).
4	महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या विमानतळावरून झालेली माल वाहतूक (टनांत).	.. 1,002	Total freight carried from airports in Maharashtra (tonnes).

साधार.—इंडियन एअर लाइन्स, मुंबई.

Source.—Indian Air Lines, Bombay.

22. परिवहन/TRANSPORT

रस्ते/Roads

संख्या क्रमांक/TABLE No. 22-16

वाणिज्यिक वाहनोंच्या दैनिक सरासरी वाहतूक सघनतेनुसार रस्ते लांबी (वर्गवार विभागणी)
Road length according to the Traffic intensity (Tonnes) of Commercial vehicles
(1984-88)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	राष्ट्रीय महामार्ग National Highway			राज्य महामार्ग State Highway			प्रमुख जिल्हा मार्ग Major district Roads	इतर जिल्हा मार्ग Other district Roads	District
		सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic intensity per day			सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic intensity per day			सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic intensity per day	सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता Average Traffic intensity per day	
(1)	(2)	१५०० टन किंवा त्यापेक्षा कमी 1500 tonnes or less	१५०१ ते १२००० टन 1501 to 12000 tonnes	१२००० टना- पेक्षा अधिक Above 12000 tonnes	१५०० टन किंवा त्यापेक्षा कमी 1500 tonnes or less	१५०१ ते १२००० टन 1501 to 12000 tonnes	१२००० टनापेक्षा अधिक Above 12000 tonnes	१५०० टना पेक्षा अधिक Above 1500 tonnes	१५०० टना- पेक्षा अधिक Above 1500 tonnes	(2)
1	मुहंमबई	44	5	Greater Bombay
2	ठाणे	233	..	377	84	481	119	Thane
3	रायगड	11	202	456	394	8	66	Raigad
4	रत्नागिरी	111	102	169	364	..	77	13 Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	108	..	218	206	..	111	.. Sindhudurg
6	नाशिक	235	44	725	32	1,121	25	Nasik
7	धुळे	121	25	59	504	26	406	196 Dhule
8	जळगांव	144	157	709	..	285	73	Jalgaon
9	अहमदनगर	37	23	151	654	321	989	1,225 Ahmednagar
10	पुणे	131	214	108	536	134	996	377 Pune
11	सातारा	129	60	483	60	676	212	Satara
12	सांगली	30	..	442	129	397	73	Sangli
13	सोलापूर	155	..	909	..	207	530	Solapur
14	कोल्हापूर	45	108	543	118	470	214	Kolhapur
15	औरंगाबाद	711	20	339	30	Aurangabad
16	जालना	238	274	..	67	..	Jalna
17	परभणी	272	331	139	109	2	Parbhani
18	बीड	768	378	..	73	..	Beed
19	नांदेड	99	625	90	172	103	Nanded
20	उस्मानाबाद	79	129	334	..	75	..	Osmanabad
21	लातूर	48	435	..	145	..	Latur
22	बुलढाणा	82	34	491	..	267	47	Buldhana
23	अकोला	100	50	673	..	558	43	Akola
24	अमरावती	74	74	205	548	95	30	Amravati
25	यवतमाळ	65	..	76	558	25	309	56 Yavatmal
26	वर्धा	108	..	303	21	259	9	Wardha
27	नागपूर	235	..	369	13	247	143	Nagpur
28	भंडारा	96	..	349	..	434	58	Bhandara
29	चंद्रपूर	552	40	72	31	Chandrapur
30	गडचिरोली	256	238	Gadchiroli

टीप.— १५०० टनापेक्षा कमी वाहतूक सघनता असलेली रस्ते कांजी प्रमुख जिल्हामार्ग व इतर जिल्हामार्ग ह्यांच्याबाबत येथे दर्शविलेली नाही.

Note.— Road length traffic intensity of 1500 tonnes and below has not been shown here in case of major district roads and other district roads.

आसारा.— सार्वजनिक बांधकाम विभाग (वाहन गणती), महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— Public Works Department (Traffic Census), Government of Maharashtra, Bombay.

२३. पणन व साठवणूक :

२३.१. या विभागात नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या व शिधा-वाटप/रास्त भावांची दुकाने, शासकीय गोदाम साठवणूक क्षमता याबाबत आकडेवारी दिली आहे.

23. MARKETING AND STORAGE :

23.1. In this section data on number of regulated markets and an authorised ration/fair price shops and storage capacity in Government warehouses are given.

23. पणन व साठवणक/MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.1

जिल्हानिहाय नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या
Number of regulated Markets by district

(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या Number of regulated markets	प्रत्येक नियंत्रित बाजारपेठामागे असलेल्या वड्यांची संख्या No. of Average villages served per regulated market	प्रत्येक नियंत्रित बाजारपेठेमागे असलेली सरासरी व्याप्ती (कि. मी.) Average area served per regulated market (Sq. km.)	जिल्हा District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	बृहन्मुंबई	1	..	603	Greater Bombay
2	ठाणे	6	291	1,593	Thane
3	रायगड	9	203	794	Raigad
4	रत्नागिरी	1	1,388	8,249	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	11	158	1,412	Nashik
7	धुळे	8	190	1,644	Dhule
8	जळगाव	12	123	980	Jalgaon
9	अहमदनगर	12	125	1,421	Ahmednagar
10	पुणे	11	159	1,422	Pune
11	सातारा	9	157	1,165	Satara
12	सांगली	5	142	1,714	Sangli
13	सोलापूर	10	110	1,487	Solapur
14	कोल्हापूर	4	291	1,905	Kolhapur
15	औरंगाबाद	8	157	1,269	Aurangabad
16	जालना	5	180	1,522	Jalna
17	परभणी	11	129	1,003	Parbhani
18	बीड	8	152	1,328	Beed
19	नांदेड	13	110	808	Nanded
20	उस्मानाबाद	6	117	1,252	Osmanabad
21	लातूर	8	109	922	Latur
22	बुलढाणा	11	116	878	Buldhana
23	अकोला	13	119	813	Akola
24	अमरावती	13	131	939	Amravati
25	यवतमाळ	13	135	1,045	Yavatmal
26	वर्धा	6	169	1,052	Wardha
27	नागपूर	9	184	1,103	Nagpur
28	भंडारा	9	180	1,024	Bhandara
29	चंद्रपूर	8	183	1,311	Chandrapur
30	गडचिरोली	3	504	5,144	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		243	162	1,266	Maharashtra State

आधार.—पणन उपसंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Deputy Director of Marketing, Government of Maharashtra, Bombay.

23. पणन व साठवणूक/MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.2

गोदामांची संख्या व साठवणूक क्षमता
Number and capacity of storage units

(मॅट्रिक टनांत/In Metric Tonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	संस्थेचे नाव	1985-86		1986-87		1987-88		Name of Agency
		संख्या No.	क्षमता Capacity	संख्या No.	क्षमता Capacity	संख्या No.	क्षमता Capacity	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	भारतीय अन्न महामंडळ	23	14,44,549	23	14,44,549	23	14,44,549	Food Corporation of India
2	महाराष्ट्र राज्य वखारी महामंडळ	State Warehous- ing Corporation
3	केंद्रीय वखारी महामंडळ	Central Warehous- ing Corporation
4	इतर	Other
	एकूण	23	14,44,549	23	14,44,549	23	14,44,549	Total

साधर.—अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Bombay.

23. पणन व साठवणूक/MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23-3

शासकीय गोदामांची संख्या व त्यांची क्षमता
Number and capacity of State Owned Warehouses
(1987-88)

(गोदामाचा क्षमता हजार म. टनात)
(Godown capacity in '000 M. Ts.)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	शासकीय Government owned		भाड्याने घेतलेली Hired		भाड्याने दिलेली Let-out		गोदामांची उपलब्ध क्षमता Godown capacity available		District
		गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	गोदामे Godown	क्षमता Capacity	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	बृहन्मुंबई	21	26	28	100	49	126	Greater Bombay
2	ठाणे	36	16	1	*	3	1	34	15	Thane
3	रायगड	61	25	1	*	5	2	57	23	Raigad
4	रत्नागिरी	36	15	7	2	2	2	41	15	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	19	8	9	3	28	11	Sindhudurg
6	नाशिक	27	19	4	1	31	20	Nashik
7	धुळे	41	20	1	*	1	*	41	20	Dhule
8	जळगाव	32	14	10	2	42	16	Jalgaon
9	अहमदनगर	78	49	2	1	76	48	Ahmadnagar
10	पुणे (शहर)	22	19	2	1	2	1	22	19	Pune (City)
11	पुणे	21	21	21	21	Pune
12	सातारा	24	15	24	15	Satara
13	सांगली	29	13	3	1	26	12	Sangli
14	सोलापूर (शहर)	44	38	2	*	46	38	Solapur (City)
15	सोलापूर	14	10	14	10	Solapur
16	कोल्हापूर	23	10	1	*	24	10	Kolhapur
17	औरंगाबाद	31	17	3	1	2	1	32	17	Aurangabad
18	जालना	22	16	1	1	21	15	Jalna
19	परभणी	19	16	1	1	18	15	Parbhani
20	बीड	25	24	3	2	28	26	Beed
21	नांदेड	46	20	20	4	66	24	Nanded
22	उस्मानाबाद	30	16	11	8	41	24	Osmanabad
23	लतूर	27	20	43	13	70	33	Latur
24	बुलढाणा	21	9	8	1	29	10	Buldhana
25	अकोला	35	20	6	1	41	21	Akola
26	अमरावती	32	13	1	*	33	13	Amravati
27	यवतमाळ	35	17	16	2	51	19	Yavatmal
28	वर्धा	14	9	12	7	26	16	Wardha
29	नागपूर (शहर)	12	14	4	4	1	1	15	17	Nagpur (City)
30	नागपूर	4	11	2	5	6	16	Nagpur
31	भंडारा	21	17	1	1	22	18	Bhandara
32	चंद्रपूर	28	15	2	1	30	16	Chandrapur
33	गडचिरोली	19	9	1	*	20	9	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		949	581	199	159	23	12	1,125	728	Maharashtra Stat

टीप.—क्षमता हजार म. टनापेक्षा कमी/Capacity less than '000 M. Ts.

माध्यम—अन्न व नागरी, पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source—Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Bombay.

23. पणन व साठवणूक/MARKETING AND STORAGE

तबता क्रमांक/TABLE No. 23-4

निवडक वस्तुची संस्थांद्वारे खरेदी

Procurement of selected commodities by agencies

(1987-88)

(हजार टनात/In '000 Tonnes)

ज्वारी/Jowar						
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	राज्य शासन State Government	भारतीय अन्न महामंडळ Food Corpora- tion of India	इतर Others	एकूण Total	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	बृहन्मंबई	Greater Bombay
2	ठाणे	Thane
3	रायगड	Raigad
4	रत्नागिरी	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg.
6	नाशिक	Nashik
7	धुळे	Dhule
8	जळगाव	..	5	..	5	Jalgaon
9	अहमदनगर	..	1	..	1	Ahmadnagar
10	पुणे	Pune
11	पुणे (शहर)	Pune (City)
12	सातारा	Satara
13	सांगली	Sangli
14	सोलापूर	Solapur
15	सोलापूर (शहर)	Solapur (City)
16	कोल्हापूर	Kolhapur
17	औरंगाबाद	..	2	..	2	Aurangabad
18	जालना	..	3	..	3	Jalna
19	परभणी	..	4	..	4	Parbhani
20	बीड	..	24	..	24	Beed
21	नांदेड	..	14	..	14	Nanded
22	उस्मानाबाद	..	22	..	22	Osmanabad
23	लातूर	..	61	..	61	Latur
24	बुलढाणा	..	3	..	3	Buldhana
25	अकोला	..	2	..	2	Akola
26	अमरावती	..	1	..	1	Amravati
27	यवतमाळ	..	9	..	9	Yavatmal
28	वर्धा	..	7	..	7	Wardha
29	नागपूर	..	9	..	9	Nagpur
30	नागपूर (शहर)	Nagpur (City)
31	भंडारा	Bhandara
32	चंद्रपूर	Chandrapur
महाराष्ट्र राज्य		..	167	..	167	Maharashtra State

आधार.—अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Bombay.

23. बाजार व सठवणूक/MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.5

अधिकृत शिधावाटप दुकाने

Number of authorised fair price shops

1986-87

वर्षे Year	ग्रामीण/Rural				शहरी/Urban				एकूण/Total			
	सरकारी Government	सहकारी Co-operative	इतर Others	एकूण Total	सरकारी Government	सहकारी Co-operative	इतर Others	एकूण Total	सरकारी Government	सहकारी Co-operative	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
31-3-87	..	6,451	19,115	25,566	..	2,375	5,515	7,890	..	8,826	24,630	33,456
31-3-88	..	6,477	19,417	25,894	..	2,396	5,540	7,936	..	8,873	24,957	33,830

साधार.—अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source—Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Bombay.

24. संपर्क साधने**COMMUNICATIONS**

२४.१. पोस्ट व तार कार्यालये, दुरध्वनी केंद्रे वंगरे या संबधीची आकडेवारी या विभागात दिलेली आहे.

24.1. Statistics on post and telegraph offices, Telecommunication centre etc. are given in this section.

24. दूरधनव्यवस्था/COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 24-1

दूरधन व तार घरे
No. of Postal Institutions

श्रु क्रमांक Serial No.	वर्ष Year	दूरधन घरे No. of Post offices	प्रतिदूरधन घरावर सेवेचा		दूरधन घरांची संख्या No. of Telegraphic offices	दूरधन घरे No. of Letter boxes	मूळ दूरधनी केंद्रे No. of Telephone Exchanges	दूरधनीची संख्या No. of Telephone Connections	सार्वजनिक दूरधनीची संख्या No. of public call offices	District
			लोकसंख्या Population served per Post office	दूरधन घरांची संख्या No. of Telegraphic offices						
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
	1950-51	1,496	21,302	102	894	327	3,585	230		
	1960-61	5,437	7,699	411	9,746	529	15,259	341		
	1970-71	8,870	6,308	933	18,909	817	1,87,279	653		
	1975-76	10,112	5,113	1,338	25,497	975	2,90,198	1,224		
	1980-81	11,373	5,662	1,971	42,290	1,067	4,39,385	2,637		
	1985-86	11,302	5,506	2,321	43,720	1,132	6,69,452	3,074		
	1968-87	11,558	5,432	2,109	42,712	1,285	7,36,847	3,726		
	1987-88	11,070	5,672	1,770	41,096	1,389	7,90,381	2,867*		
1987-88										
1	बृहन्मुंबई	274	30,085	79	1,972	66	5,36,724	N. A.	Greater Bombay	
2	ठाणे	382	8,773	42	2,111	60	27,773	96	Thane	
3	रायगड	382	3,891	99	1,965	52	5,340	82	Raigad	
4	रत्नागिरी	616	3,427	115	1,796	48	4,143	95	Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	347	2,271	115	1,330	30	2,020	64	Sindhudurg	
6	नाशिक	620	4,825	30	2,260	92	19,404	56	Nashik	
7	धुळे	423	4,847	148	1,378	56	6,137	169	Dhule	
8	जळगाव	316	8,285	124	1,006	102	10,126	116	Jalgaon	
9	अहमदनगर	848	3,883	45	1,001	103	10,329	40	Ahmednagar	
10	पुणे	701	5,940	127	2,960	84	59,931	212	Pune	
11	सातारा	601	3,392	56	2,470	50	6,407	91	Satara	
12	सांगली	405	4,522	97	1,189	67	8,270	138	Sangli	
13	सोलापूर	506	5,158	88	1,404	49	10,283	151	Solapur	
14	कोल्हापूर	409	5,115	84	1,502	61	13,694	133	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	327	4,837	30	1,150	40	6,515	88	Aurangabad	
16	जालना	162	6,530	14	677	26	2,285	40	Jalna	
17	परभणी	277	5,864	19	914	30	3,122	92	Parbhani	
18	बीड	308	4,175	18	934	16	2,170	93	Beed	
19	नांदेड	415	4,210	27	1,166	42	3,634	128	Nanded	
20	उस्मानाबाद	270	3,813	88	723	15	1,006	66	Osmanabad	
21	लातूर	270	4,790	86	810	21	2,504	82	Latur	
22	बुलढाणा	334	4,511	13	1,425	41	3,702	127	Buldhana	
23	अकोला	374	4,885	41	1,523	29	5,856	77	Akola	
24	अमरावती	430	4,329	65	1,377	37	6,211	97	Amravati	
25	यवतमाळ	352	4,936	12	1,208	34	3,205	137	Yavatmal	
26	वर्धा	181	5,119	11	866	27	2,408	101	Wardha	
27	नागपूर	323	8,014	46	1,110	35	20,235	135	Nagpur	
28	भंडारा	272	5,724	31	1,025	38	3,270	104	Bhandara	
29	चंद्रपूर	294	4,924	14	1,244	25	3,017	87	Chandrapur	
30	गडचिरोली	151	4,221	6	570	13	658	60	Gadchiroli	

टीप.—N. A. उपलब्ध नाही/Not Available.

*बृहन्मुंबई वगळता Excluding Greater Bombay.

भाषा.—(१) पोस्ट मास्टर-जनरल, महाराष्ट्र विभाग, मुंबई, (२) जनरल मॅनेजर, महाराष्ट्र टेलिकॉम विभाग, मुंबई (३) महानगर दूरधनी निगम लिमिटेड, मुंबई.
NOTE.—(1) Post Master-General, Maharashtra Circle, Bombay. (2) General Manager(D), Maharashtra Telecom Circle, Bombay
 (3) Mahanager Telephone Nigam Ltd., Bombay.

25. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक

25.1. मुंबईत उतरणाऱ्या परदेशी पर्यटकांच्यासंबंधी आकडेवारी या विभागात देण्यात आली आहे.

TOURISM AND CIVIL AVIATION

25.1. Data on foreign tourists disembarked at Bombay are given in this section.

25. पर्यटन व मूलकी हवाई वाहतूक/TOURISM AND CIVIL AVIATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No: 25-1

मुंबईत उतरणारे परदेशी पर्यटक
Foreign tourists disembarking at Bombay

(1987)

अनुक्रमांक Serial No.	नागरिकत्वाचा देश Country of nationality	परदेशी पर्यटकांची संख्या Number of foreign tourists	अनुक्रमांक Serial No.	नागरिकत्वाचा देश Country of nationality	परदेशी पर्यटकांची संख्या Number of foreign tourists	Country of nationality
(1)	(2)	(3)	(1)	(2)	(3)	(2)
उत्तर अमेरिका			पूर्व युरोप			Eastern Europe—
North America—						
1	कॅनडा	37,677	25	झेकोस्लोव्हाकिया	3,993	Czechoslovakia
2	संयुक्त राज्य अमेरिका	1,34,876	26	पूर्व जर्मनी	N.A.	East Germany (G. D. R.)
	एकूण	1,72,553	27	हंगेरी	2,013	Hungary
			28	पोलंड	8,248	Poland
			29	सोवियत संघ	27,968	U. S. S. R.
			30	युगोस्लाव्हिया	2,324	Yugoslavia
			31	इतर	2,608	Others
				एकूण	47,154	Total
मध्य व दक्षिण अमेरिका			आफ्रिका			Africa—
Central and South America—						
3	अर्जेन्टिना	N.A.	32	इथोपिया	3,128	Ethiopia
4	ब्राझील	1,467	33	केनिया	9,078	Kenya
5	मेक्सिको	1,439	34	मॉरिशस	3,455	Mauritius
6	ट्रिनिदाद	N.A.	35	नायजेरिया	5,985	Nigeria
7	इतर	4,905	36	सोमालिया	2,035	Somalia
	एकूण	7,811	37	दक्षिण आफ्रिका	9,335	South Africa
			38	सुदान	2,906	Sudan
			39	टान्झानिया	5,582	Tanzania
			40	इजिप्त	4,070	Egypt
			41	झांबिया	1,921	Zambia
			42	इतर	6,383	Others
				एकूण	51,898	Total
पश्चिम युरोप			पश्चिम आशिया			West Asia—
Western Europe—						
8	ऑस्ट्रिया	8,027	43	बहरीन	14,911	Bahrein
9	बेल्जियम	9,123	44	संयुक्त अरब अमिरात	31,180	U. A. E.
10	डेन्मार्क	7,427	45	इराक	2,484	Iraq
11	फिनलंड	2,645	46	इझ्रायल	2,473	Israel
12	फ्रान्स	64,432	47	जॉर्डन	2,835	Jordan
13	प. जर्मनी	70,697	48	कुवैत	8,082	Kuwait
			49	लेबनान	N.A.	Labanon
14	आयर्लंड	2,912	50	ओमान	17,586	Oman
15	ग्रीस	2,064	51	कतार	5,243	Qatar
16	इटली	41,151	52	सौदी अरेबिया	24,475	Saudi Arabia
17	नेदरलँड्स	18,819	53	येमेन	7,820	Yemen
18	नॉर्वे	3,774	54	सिरिया	1,197	Syria
19	पोर्तुगाल	2,685	55	इतर	1,131	Others
20	स्पेन	18,481				
21	स्विडन	11,158				
22	स्वित्झरलँड	27,791				
23	इंग्लंड	1,68,590				
24	इतर	768				
	एकूण	4,56,544		एकूण	1,19,417	Total
		Total			Total	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 25.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(2)	(1)	(2)	(3)	(2)
	दक्षिण आशिया		South Asia—		पूर्व आशिया		East Asia—
56	अफगाणिस्तान	11,841	Afghanistan	68	चीन	3,908	China
57	श्रीलंका	74,351	Sri Lanka	69	जपान	46,240	Japan
58	इराण	23,574	Iran	70	हांगकांग	6,592	Hongkong
59	नेपाल	16,965	Nepal	71	कोरिया	4,117	Korea
60	इतर	3,820	Others	72	इतर	197	Others
	एकूण ..	1,30,548	Total		एकूण ..	61,059	Total
	दक्षिण-पूर्व आशिया		South-East Asia—		ऑस्ट्रेलिया		Australia—
61	बर्मा	N.A.	Burma	73	ऑस्ट्रेलिया	32,883	Australia
62	इंडोनेशिया	2,942	Indonesia	74	फिजी	949	Fiji
63	मलेशिया	28,480	Malaysia	75	न्यूझीलंड	7,265	Newzealand
64	फिलिपाईन्स	2,907	Philippines	76	इतर	577	Others
65	सिंगापूर	26,380	Singapore		एकूण ..	41,674	Total
66	थायलंड	9,586	Thailand				
67	इतर	1,692	Others	77	राष्ट्रीयता नसलेले	497	Stateless
	एकूण ..	71,987	Total		एकूण ..	11,61,142	Grand-Total

आधार.—इंडिया टुरिस्ट स्टॅटिस्टिक्स, पर्यटन विभाग, भारत सरकार.

Source.—India Tourist Statistics, Department of Tourism, Government of India.

26. कामगार व सेवायोजन

LABOUR AND EMPLOYMENT

२६.१. या विभागामध्ये राज्य शासकीय कर्मचारी, दुकाने व संस्था अधिनियमाखालील रोजगार, इतर रोजगार, उद्योगधंद्यातील कामगारांची गैरहजेरी, कामगार संघटना यांची आणि कामगार-विषयक इतर माहिती दिली आहे.

२६.२. कारखान्यातील ऐच्छिक गैरहजेरीची आकडेवारी ही कामगारांच्या व्यक्तीगत कारणामुळे झालेल्या गैरहजेरीशी संबंधीत आहे. म्हणून यामध्ये संप, टाळेबंदी व तात्पुरते कामावरून दूर करणे इ. कारणामुळे झालेल्या गैरहजेरीचा समावेश केलेला नाही. कारखाना अधिनियम कायदा, १९४८ नुसार जो "कामगार" आहे त्यांचा समावेश आहे. परंतु त्यात पर्यवेक्षक किंवा व्यवस्था पट्टागारे किंवा खाजगी जॉर्गावर काम करणारे यांचा अंतर्भाव होत नाही. याशिवाय, फक्त नियमित काम करणाऱ्यांचा (यात प्रासंगिक व बदली कामगारांचा समावेश नाही) समावेश होतो. "गैरहजेरीचा दर" कामगारांच्या गैरहजेरीमुळे कामगारांच्या कामाच्या पाळ्यांच्या संख्येत झालेली घट व नियमित कामगारांच्या पाळ्यांची संख्या ह्यांचे गुणोत्तर आहे. औद्योगिक वादासंबंधी सांख्यिकी माहिती गोळा करतेवेळी औद्योगिक वाद म्हणजे कामगारांच्या एखाद्या गटाने आपल्या तक्रारी/निषेध व्यक्त करण्याचे उद्देशाने तात्पुरते काम थांबवणे किंवा मागणीकरिता आग्रह धरणे किंवा एक किंवा अधिक कामगारांकडून काम थोपवून ठेवणे इ. असा अर्थ लावण्यात येतो. हे वाद रोजगार, बेरोजगार अथवा करार झालेल्या शर्तीमध्ये तफावत आढळल्यामुळे उद्भवलेल्या परिस्थितीमुळे निर्माण होऊ शकतात. काम थांबण्याचे "संप व टाळेबंदी" म्हणून ओळखले जाणारे दोनही प्रकार या आकडेवारीत समाविष्ट आहेत. यात राजकीय संप, सहानुभूतीदायक निदर्शने, इ. चा समावेश केलेला नाही. या आकडेवारीत ज्या वेगवेगळ्या आर्थिक क्षेत्रातील उदा. कारखाने, लागवड, खाणी, परिवहन, बांधकाम सेवा, यात १० किंवा त्याहून जास्त कामगार गुंतलेले आहेत अशा क्षेत्रांचा समावेश आहे. हे सांगणे आवश्यक आहे की संप व त्यामध्ये गुंतलेले कामगार ह्यांच्या मासिक आकडेवारीची १२ महिन्यांची बेरीज केली तर वार्षिक आकडेवारीची माहिती होत नाही, हे ध्यानात घ्यावे; कारण प्रत्यक्षात संपाचा कालखंड हा एक महिन्यापेक्षा अधिक काळही असू शकतो.

26.1. Data on State Government Employees, employment under shops and establishments employment market information, absenteeism in industries, trade unions and other information about labour are given in this section.

26.2. The absenteeism statistics relate to only voluntary absenteeism defined as absence due to reasons which are personal to the individuals concerned. As such, absence of a worker on account of strike, lock-out or lay-off is not considered. They cover 'workers' as defined by the Factories Act, 1948, but exclude persons holding position of supervision or management or employed in confidential position. Moreover, only regular workers (excluding casual and substitute workers) are considered. The absenteeism rate is the ratio of number of man shifts lost due to absences to the number of man shifts scheduled to work. For the purpose of statistics regarding industrial disputes, an industrial dispute is taken to be a temporary stoppage of work by a group of employees to express a grievance or enforce a demand or temporary withholding of work from a group of employees by one employer (or a group of employers) in connection with matters relating to employment or non-employment or terms or conditions of employment. Thus, both the types of work stoppages, popularly known as "strike" and "lock-out" respectively are covered. Political strikes, sympathetic demonstrations and the like are however, excluded. The statistics cover such disputes in which the number of workers involved is ten or more in all the sectors of economic activity such as factories, plantations, mines, transport, construction services, etc. It must also be mentioned that the monthly figures of number of strikes and number of workers involved are not additive to form annual figures because of the fact that the period or duration of the strike may have spread over more than one month.

26. कामगार व सेवायोजन/Labour and Employment

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.1

दुकाने व संस्था अधिनियम, १९४८ याखालील रोजगार
Employment Under Shops and Establishment Act, 1948

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Serial No.	संस्थांचा प्रकार (2)	माहिती/Particulars रोजी/As on *1987-88 (3)	Type of establishment (2)
	कायदा लागू असलेले नगरे	208	Urban area to which the Act is applicable
1	दुकाने—		Shops—
	(अ) दुकाने	1,69,000	(a) Establishments
	(ब) त्यातील कामगार	4,30,000	(b) Persons employed
2	व्यापारी संस्था—		Commercial Establishments—
	(अ) संस्था	1,60,000	(a) Establishments
	(ब) त्यातील कामगार	7,80,000	(b) Persons employed
3	उपहारगृहे इत्यादी—		Hotels etc.—
	(अ) संस्था	35,000	(a) Establishments
	(ब) त्यातील कामगार	1,83,000	(b) Persons employed
4	चित्रपट गृहे इत्यादी—		Theatres, etc.—
	(अ) संस्था	1,000	(a) Establishments
	(ब) त्यातील कामगार	12,000	(b) Persons employed
5	कामगार नसलेल्या संस्थांची संख्या	3,85,000	Establishments having no employees
6	एकूण—		Total—
	(अ) संस्था	7,50,000	(a) Establishments
	(ब) त्यातील कामगार	14,05,000	(b) Persons employed

टीप—(१) * आकडे अस्थायी आहेत.

Note.—(1) * Figures are provisional.

आस्रार : कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No: 26.2

सार्वजनिक क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या
Number of Registered working Factories and Average daily workers employed categorywise in Public Sector

1986.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	उद्योग	चालू कारखाने No. of working Factories	कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या Average daily workers employed	Industry	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
1	बृहन्मंबई	2(म)(i)	216	1,07,051	2(m)(i)	Greater Bombay
2	ठाणे	2(म)(i) 2(म)(ii)	35 1	2,430 30	2(m)(i) 2(m)(ii)	Thane
3	रायगड	2(म)(i)	13	900	2(m)(i)	Raigad
4	रत्नागिरी	2(म)(i)	15	1,351	2(m)(i)	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	2(म)(i)	13	575	2(m)(i)	Sindhudurg
6	नाशिक	2(म)(i)	49	14,431	2(m)(i)	Nasik
7	धुळे	2(म)(i) 2(म)(ii)	25 1	3,469 29	2(m)(i) 2(m)(ii)	Dhule
8	जळगाव	2(म)(i)	39	10,617	2(m)(i)	Jalgaon
9	अहमदनगर	2(म)(i)	30	1,394	2(m)(i)	Ahmadnagar
10	पुणे	2(म)(i) 2(म)(ii)	88 2	10,702 249	2(m)(i) 2(m)(ii)	Pune
11	सातारा	2(म)(i)	27	1,493	2(m)(i)	Satara
12	सांगली	2(म)(i)	24	1,607	2(m)(i)	Sangli
13	शोलापूर	2(म)(i)	30	5,542	2(m)(i)	Sholapur
14	कोल्हापूर	2(म)(i) 2(म)(ii)	32 1	3,418 30	2(m)(i) 2(m)(ii)	Koibapour
15	औरंगाबाद	2(म)(i)	25	3,503	2(m)(i)	Aurangabad
16	जालना	2(म)(i)	5	173	2(m)(i)	Jalna
17	परभणी	2(म)(i)	7	317	2(m)(i)	Parbhani
18	बीड	2(म)(i)	15	1,647	2(m)(i)	Beed
19	नांदेड	2(म)(i)	16	3,689	2(m)(i)	Nanded
20	उस्मानाबाद	2(म)(i)	6	313	2(m)(i)	Osmanabad
21	लातूर	2(म)(i)	5	351	2(m)(i)	Latur
22	बुलढाणा	2(म)(i)	10	661	2(m)(i)	Buldhana
23	अकोला	2(म)(i)	20	3,982	2(m)(i)	Akola
24	अमरावती	2(म)(i)	27	2,630	2(m)(i)	Amravati
25	यवतमाळ	2(म)(i)	8	427	2(m)(i)	Yavatmal
26	वर्धा	2(म)(i)	13	3,961	2(m)(i)	Wardha
27	नागपूर	2(म)(i)	41	8,781	2(m)(i)	Nagpur
28	भंडारा	2(म)(i)	6	411	2(m)(i)	Bhandara
29	चंद्रपूर	2(म)(i)	9	1,636	2(m)(i)	Chandrapur
30	गडाचरोली	2(म)(i)	2	159	2(m)(i)	Gadchiroli

भाषार :- मुख्य निरीक्षक कारखाने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source. - The Chief Inspector of Factories, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.3 (—)

खाजगी क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटांनुसार संख्या
Number of Registered working Factories and Average daily workers employed categorywise in private sector
1986.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	उद्योग	चालू कारखाने No. of working Factories	कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या Average daily workers employed	Industry	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
1		2(म)(i)	6,807	4,01,032	2(m)(i)	Greater Bombay
		2(म)(ii)	188	3,346	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	550	4,038	Sect. 85	
2		2(म)(i)	1,162	1,11,096	2(m)(i)	Thane
		2(म)(ii)	27	789	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	54	250	Sect. 85	
3		2(म)(i)	111	13,580	2(m)(i)	Raigad
		2(म)(ii)	3	55	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	Sect. 85	
4		2(म)(i)	65	3,322	2(m)(i)	Ratnagiri
		2(म)(ii)	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	27	102	Sect. 85	
5		2(म)(i)	42	1,913	2(m)(i)	Singhadurg
		2(म)(ii)	4	171	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	53	245	Sect. 85	
6		2(म)(i)	529	30,950	2(m)(i)	Nashik
		2(म)(ii)	9	207	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	290	1,226	Sect. 85	
7		2(म)(i)	144	5,890	2(m)(i)	Dhule
		2(म)(ii)	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	72	299	Sect. 85	
8		2(म)(i)	330	16,792	2(m)(i)	Jalgaon
		2(म)(ii)	10	628	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	185	629	Sect. 85	
9		2(म)(i)	212	21,037	2(m)(i)	Ahmednagar
		2(म)(ii)	5	496	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	175	616	Sect. 85	
10		2(म)(i)	1,457	1,15,242	2(m)(i)	Pune
		2(म)(ii)	84	1,737	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	420	1,833	Sect. 85	
11		2(म)(i)	79	14,818	2(m)(i)	Satara
		2(म)(ii)	1	27	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	86	192	Sect. 85	
12		2(म)(i)	176	12,644	2(m)(i)	Sangli
		2(म)(ii)	3	100	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	219	906	Sect. 85	
13		2(म)(i)	157	1,80,479	2(m)(i)	Solapur
		2(म)(ii)	4	39	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	1,236	4,395	Sect. 85	
14		2(म)(i)	445	26,824	2(m)(i)	Kolhapur
		2(म)(ii)	17	591	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	242	1,311	Sect. 85	
15		2(म)(i)	273	23,807	2(m)(i)	Aurangabad
		2(म)(ii)	2	71	2(m)(ii)	
		विभाग ८५	109	416	Sect. 85	

तबला क्रमांक/TABLE No. 29.3 (—) — चालू

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
16	जालना	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	93 1 25	4,275 9 77	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Jalna
17	परभणी	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	48 .. 29	3,858 .. 178	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Parbhani
18	बीड	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	38 .. 33	2,633 .. 155	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Beed
19	नांदेड	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	51 1 54	5,010 52 312	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Nanded
20	उस्मानाबाद	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	8 .. 11	750 .. 47	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Osmanabad
21	लातूर	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	9 .. 11	1,255 .. 88	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Latur
22	बुलढाणा	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	92 .. 72	5,856 .. 190	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Buldhana
23	अकोला	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	170 3 93	8,623 74 282	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Akola
24	अमरावती	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	157 3 118	8,435 74 356	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Amravati
25	यवतमाळ	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	72 15 44	8,313 265 123	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Yavatmal
26	वर्धा	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	58 .. 32	4,718 .. 120	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Wardha
27	नागपूर	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	556 14 471	35,264 772 1,906	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Nagpur
28	भंडारा	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	137 .. 283	3,117 .. 1,223	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Bhandara
29	चंद्रपूर	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	81 .. 135	9,816 .. 918	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Chandrapur
30	गडचिरोली	2(म)(i) 2(म)(ii) विभाग ८५	8 .. 31	223 .. 108	2(म)(i) 2(म)(ii) Sect. 85	Gadchiroli

भाषा:—मुख्य निरीक्षक कारखाने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—The Chief Inspector of Factories, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/Labour and Employment

सप्तम क्रमांक/TABLE No: 26.4

माजी सैनिक, मागासवर्गीय व अनुसूचित जातींच्या कर्मचाऱ्यांचे वर्षवार अभिवेदन
Yearwise representation of Scheduled Castes, Backward Classes and Ex-Servicemen (Number)
(1987-88)

सेवा-वर्ग Service Groups	मंजूर केलेल्या जागा ३१ मार्च ८८ रोजी Sanctioned Posts as on 31st March 88	भरलेल्या जागा Filled post	अनुसूचित जातीचे कर्मचारी Scheduled Caste employees	मागासवर्गीय कर्मचारी Backward Class employees	माजी सैनिक कर्मचारी Ex-Servicemen employees
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
वर्ग—एक Class—I	12	12	1	1	1
वर्ग—दोन Class—II	130	111	20	41	1
वर्ग—तीन Class—III	884	884	140	331	19
वर्ग—चार Class—IV	215	215	72	75	22

स्रोत:—सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई.

Source,—Directorate of Employment, Government of Maharashtra, New Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/Labour and Employment

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.5

रोजगार विनिमय केंद्रानुसार नोंदणी झालेल्या अर्जदारांची, नोकरी मिळालेल्यांची व जाहीर झालेल्या रिकाम्या जागांची संख्या
Registration, Placings and Vacancies notified by Employment Exchanges (Number)

क्रमांक Sr. No.	वाच (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1975-76 (5)	1980-81 (6)	1985-86 (7)	1986-87 (8)	1987-88 (9)	Item (2)
1	नोंदणी झालेले	2,77,836	4,14,522	4,56,047	6,07,623	6,39,487	5,17,493	5,46,425	Registration
2	नोकरी मिळालेले	29,375	39,767	34,535	40,127	40,102	33,091	34,906	Placements
3	जाहीर झालेल्या रिकाम्या जागा	61,686	86,756	83,087	85,526	79,958	62,761	60,692	Vacancies notified
4	सादर केलेले	N.A.	3,41,603	3,98,938	5,53,314	5,34,429	4,81,733	5,38,858	Submission
5	वर्षाच्या शेवटी चालू नोंदवद्दत असलेल्यांची संख्या	1,62,235	3,60,824	7,94,595	12,67,607	25,45,558	28,70,040	26,00,085	No. of candidates on live Register at the end of the year.
6	मिळक असलेल्या रिकाम्या जागा	N.A.	25,077	37,276	74,297	65,245	67,476	N.A.	Vacancies outstanding
7	रोजगार विनिमय केंद्राचा उपयोग करणारे मालक.	N.A.	18,272	17,425	17,080	15,098	7,565	N.A.	Employers using Employment Exchanges.

टीप.—N.A. उपलब्ध नाही./Not available.

आधार:—सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई.

Source.—Directorate of Employment, Government of Maharashtra, New Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/Labour and Employment

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.6

उद्योगांच्या प्रकारानुसार रोजगार/Industrywise Employment

वर्ष Year	शासकीय Government	निमशासकीय Semi-Government	खाजगी/Private					एकूण Total	एकूण सर्व Grand Total (Col. 2+3+8)
			उद्योग Industrial Sector	व्यापार Trade	वाहतूक आणि दळणवळण Transport and Communication	इतर Others	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	
1970-71	8,35,136	6,47,759	8,97,177	70,028	7,566	1,86,030	11,60,801	26,43,696	
1975-76	8,87,895	8,55,834	9,15,460	51,898	7,385	2,19,257	11,94,000	29,37,729	
1980-81	9,34,072	9,87,270	10,39,256	53,460	7,579	2,60,191	13,60,486	32,81,828	
1985-86	9,63,460	11,74,983	9,69,960	54,528	7,637	3,18,539	13,50,664	34,89,107	
1986-87	9,73,082	12,09,043	9,50,216	54,948	7,568	3,35,109	13,47,841	35,29,966	
1987-88	9,73,475	12,22,890	9,41,949	56,754	7,183	3,47,249	13,53,135	35,49,500	

आधार:—सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई

Source.—Directorate of Employment, Government of Maharashtra, New Bombay.

26. कामगार वृत्तिवर्धन/Labour and Employment

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.7

खाणी/मळे/बंदरे इत्यादी मधोल रोजगार
Employment in Mines/Plantation/Harbour/Ports, etc.

उद्योग गट Industry Groups	1970-71			1980-81			1985-86			1986-87			1987-88		
	सार्वजनिक क्षेत्र Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण Total	सार्वजनिक क्षेत्र Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण Total	सार्वजनिक क्षेत्र Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण Total	सार्वजनिक क्षेत्र Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण Total	सार्वजनिक क्षेत्र Public Sector	खाजगी क्षेत्र Private Sector	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)
खाणी Mines	6,263	9,502	15,765	28,020	1,935	29,955	38,337	1,358	39,695	38,923	1,319	40,242	39,150	1,050	40,200
मळे Plantations				43		43		131	131	123	131	254	121	174	295
बंदरे Harbours/Ports	19,540	3,921	23,461	3,779	948	4,727	9,792	858	10,650	8,469	855	9,324	8,222	739	8,961

स्त्रोत.—सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई.

Source.—Directorate of Employment, Government of Maharashtra, New Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/Labour and Employment

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.8

खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील अंदाजित रोजगार
Estimated Employment in Private and Public Sector

वर्ष/Year	सार्वजनिक क्षेत्र/Public Sector				खाजगी क्षेत्रे/ Private Sector		एकूण Total
	केंद्र शासन Central Government	राज्य शासन State Government	निगसरकारी Quasi- Government	स्थानिक संस्था Local bodies.	मोठे Large	लहान Small	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1970-71	4,30,885	4,04,161	2,44,570	4,03,189	10,97,771	62,707	26,43,283
1975-76	4,44,955	4,42,073	3,91,147	4,64,714	11,36,189	57,805	29,36,883
1980-81	4,95,884	4,38,188	4,93,507	4,93,763	12,92,135	68,351	32,81,828
1985-86	4,94,591	4,68,869	6,33,730	5,41,253	12,80,504	70,160	34,89,107
1986-87	4,92,486	4,80,596	6,40,196	5,68,847	12,75,461	72,380	35,29,966
1987-88	4,86,611	4,86,864	6,50,926	5,71,964	12,77,993	75,142	35,49,500

माघार —सेवायोजन संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई.

Source.—Directorate of Employment, Government of Maharashtra, New Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/Labour and Employment

तपता क्रमांक/TABLE No. 26.9

राज्य लोकसेवा आयोगाद्वारे जाहिरात दिलेल्या पदांची व शिफारस केलेल्या उमेदवारांची संख्या
Number of Posts advertised and Candidates recommended by the State Public Service Commission

वर्ष Year	सरळ प्रवेश किंवा मुलाखतीद्वारे भरती Direct Recruitment or by interview method राज्य सरकार/State Government				बृहन्मुंबई महानगरपालिका व बृहन्मुंबई विद्युत पुरवठा व परिवहन मंडळ Municipal Corporation of Greater Bombay and Bombay Electricity Supply and Transport undertaking				स्पर्धा परीक्षाद्वारे भरती Recruitment by competitive Examination राज्य सरकार/State Government			
	जाहिरात दिलेली रिक्त पदे Post Advertised	अर्जदारांची संख्या No. of applicants	मुलाखतीला आलेले उमेदवार Candidates interviewed	शिफारस केलेले उमेदवार Candidates recommended	जाहिरात दिलेली रिक्त पदे Post Advertised	अर्जदारांची संख्या No. of applicants	मुलाखतीला आलेले उमेदवार Candidates interviewed	शिफारस केलेले उमेदवार Candidates recommended	जाहिरात दिलेली रिक्त पदे Post Advertised	अर्जदारांची संख्या No. of applicants	मुलाखतीला आलेले उमेदवार Candidates interviewed	शिफारस केलेले उमेदवार Candidates recommended
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1970-71	445	5,626	1,326	416	7	156	47	5	1,615	23,383	592	1,733
1980-81	799	7,341	2,198	549	44	794	236	29	1,776	78,987	1,040	1,549
1984-85	1,213	10,003	3,477	944	5	54	19	3	2,351	1,66,444	2,435	1,668
1985-86	1,578	9,063	2,720	1,348	12	745	102	11	5,891	2,92,737	1,699	2,610
1986-87	1,677	29,251	4,110	1,403	10	175	56	7	4,087	2,49,050	3,045	2,747
1987-88	675	6,641	1,573	443	47	297	203	34	540	73,046	1,062	589

टीप—(१) स्तंभ २, ६ व १० मधील आकडे लोकसेवा आयोगाने संबंधीत वर्षात जाहिरात दिलेल्या पदांचे आहेत.

Note—(1) Figures under column (2), (6) and (10) relates to those posts which were advertised by the commission in the concerned year.

(२) स्तंभ ३ ते ५, ७ ते ९ व ११ ते १३ मधील आकडे वर्षात भरती केलेल्यांचे आहेत.

(2) Figures under column (3) to (5), (7) to (9) and (11) to (13) contains the information for which recruitment action was completed during the year.

(३) माहिती संकलित करताना ज्यांच्या भरतीबद्दलचे निर्णय वर्षाखेर अनिर्णित आहेत अशांचा समावेश केलेला नाही.

(3) Those recruitments which were incomplete at the end of year have not been taken into account while compiling the information.

आधार—महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई.

Source—Maharashtra Public Service Commission, Bombay,

25. कामगार आणि सेवामोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.10

औद्योगिक दुखापतींची संख्या/Industrial Injuries

वर्ष Year	प्राणघातक Fatal		प्राणघातक नसलेले Non-fatal		एकूण Total	
	संख्या Number	दर Frequency rate	संख्या Number	दर Frequency rate	संख्या Number	दर Frequency rate
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1970-71	108	..	51,989	..	52,097	..
1975-76	127	0.99	47,546	13.15	47,673	14.14
1980-81	133	0.04	85,898	27.54	86,031	27.58
1985-86	145	0.04	60,961	20.59	61,106	20.73
1986-87	185	0.06	56,039	18.38	56,224	18.44
1987-88	150	0.05	54,046	18.21	54,196	18.26

आधार.—मुख्य निरीक्षक कारखाने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—The Chief Inspector of Factories, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.11

अपघात झालेल्या कामगारांची संख्या व त्यांना भरपाईपोटी दिलेली रक्कम
Number of workers who were involved in accidents and compensation paid to them
(1987)

सक्रमांक Serial No.	वर्ग	कारखान्यांची संख्या No. of Factories	कामावरील कामगारांची दैनिक सरासरी Average number of workers employed per day		वर्षभरात ज्यांना अंतिम भरपाई दिली अशी प्रकरणे/ दुखापतीची प्रकरणे No. of cases/injuries in which case final compensation was paid during the Year			भरपाईपोटी दिलेली रक्कम (हजार रुपये) Amount of compensation paid (Thousand Rs.)			Category
			(प्रौढ) (Adults)	(बालके) (Minors)	मृत्यु Death	कायम अपंगत्व Permanent disablement	तात्पुरते अपंगत्व Temporary disablement	मृत्यु Death	कायम अपंगत्व Permanent disablement	तात्पुरते अपंगत्व Temporary disablement	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	कारखाने	944	5,051	300	34	36	3,926	10,54,455	2,61,829	85,19,839	Factories
2	खाणी	49	10,594	6	40	121	4,177	9,96,908	3,58,519	11,85,754	Mines
3	गोदी व बंदरे	84	19,817	..	9	10	143	3,94,466	3,89,323	1,68,211	Docks and ports
4	इमारत व बांधकाम	144	32,561	..	39	151	600	22,55,387	30,57,836	3,77,238	Building and Construction
5	नगरपालिका	44	20,740	7	1	3,600	Municipalities
6	विद्युत पुरवठा संस्था	326	1,05,834	260	55	14	1,654	37,91,568	1,73,287	5,21,530	Electricity-supply companies
7	चित्रपट कंपनी	23	1,643	Cinema film manufacturing companies
8	रेल्वे	17	1,40,091	..	77	82	2,171	44,45,233	7,04,614	6,76,755	Railways
9	पोस्ट व तारखाते	1	26,430	..	1	52,496	Posts and Telegraphs Deptt.
	एकूण	1,632	3,62,761	573	256	414	12,871	1,29,90,873	49,45,408	1,14,49,327	Total

आधार.—श्रमिक भरपाई आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner for Workmen's Compensation, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR & EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.12

उद्योगानुसार संप व टाळेबंदीची संख्या
Industrywise number of strikes & lockouts.

(1987-88)

संकेतांक Code	उद्योग	काम थांबण्याच्या प्रकारांची संख्या No. of work stop pages		गुंतलेल्या कामगारांची संख्या No. of workers involved	वाया गेलेले एकूण मनुष्य दिवसांची संख्या No. of Mandays lost	Industry
(1)	(2)	संप Strikes	टाळेबंदी lockouts	(5)	(6)	(2)
23	वस्त्रनिर्माण	9	4	7,339	1,60,259	Textile
35	अभियंत्रिकी	42	30	17,939	23,16,420	Engineering
31	रासायनिक	13	10	2,450	5,84,747	Chemical
37	संकीर्ण	29	18	9,038	18,38,466	Miscellaneous
	एकूण	93	62	36,766	48,99,892	Total

मास्रार.—कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार/LABOUR

संख्या क्रमांक/TABLE No. 26.13

औद्योगिक तंटे/Industrial disputes

वर्ष आणि महिने Year and month	कापड गिरण्या Textiles			यंत्रोत्पादक कारखाने Engineering					संकीर्ण Miscellaneous			एकूण Total				
	संपांची संख्या No. of strikes	संपांवरील कामगारांची संख्या No. of workers involved	वाया गेलेले मनुष्य दिवसांची संख्या No. of Mandays lost	संपांची संख्या No. of strikes	संपांवरील कामगारांची संख्या No. of workers involved	वाया गेलेले मनुष्य दिवसांची संख्या No. of Mandays lost	संपांची संख्या No. of strikes	संपांवरील कामगारांची संख्या No. of workers involved	वाया गेलेले मनुष्य दिवसांची संख्या No. of mandays lost	संपांची संख्या No. of strikes	संपांवरील कामगारांची संख्या No. of workers involved	वाया गेलेले मनुष्य दिवसांची संख्या No. of Mandays lost	संपांची संख्या No. of strikes	संपांवरील कामगारांची संख्या No. of workers involved	वाया गेलेले मनुष्य दिवसांची संख्या No. of Mandays lost	
			प्रत्यक्ष Directly			अप्रत्यक्ष Indirectly			प्रत्यक्ष Directly			अप्रत्यक्ष Indirectly			प्रत्यक्ष Directly	अप्रत्यक्ष Indirectly
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)
1960	37	1,00,469	5,877	1,63,833	49	32,265	1,87,992	176	1,34,219	3,607	6,49,628	262	2,66,953	9,484	10,01,453	
1965	87	4,14,626	434	4,69,648	162	26,398	2,13,757	343	1,14,274	2,418	6,98,639	592	5,55,298	2,931	13,82,044	
1970	102	1,69,990	6,959	6,19,684	222	52,663	4,542	6,19,929	344	1,26,382	1,856	10,12,102	668	3,49,035	13,357	22,51,715
1975	112	27,347	2,752	12,04,886	379	57,592	1,050	5,01,926	319	52,406	621	3,93,198	810	1,37,345	4,423	11,00,010
1980	65	60,946	5,590	2,25,794	101	31,049	688	20,00,134	165	55,769	1,000	27,11,130	331	1,47,764	7,278	49,37,058
1985	19	13,488	26	7,65,733	87	16,999	1,472	21,60,504	75	9,498	1,220	14,29,613	181	39,985	2,718	43,46,850
1986	17	5,552	160	1,13,897	90	16,134	1,686	22,65,525	82	12,517	1,159	9,34,057	189	34,233	3,005	33,13,479
1987	19	4,755	360	52,220	71	16,266	885	24,83,432	76	12,535	442	15,21,975	166	33,556	1,687	40,57,627
जानेवारी/January 1987	6	2,520	..	16,439	47	9,892	839	2,38,706	32	5,110	135	1,09,457	85	17,522	974	3,64,602
फेब्रुवारी/February 1987	5	651	..	6,666	47	9,126	795	2,17,328	37	5,721	200	1,18,771	89	15,498	995	3,42,765
मार्च/March 1987	3	574	..	1,544	43	8,219	921	2,38,481	33	5,127	71	1,24,580	79	13,920	992	3,64,605
एप्रिल/April 1987	3	588	83	10,932	47	8,334	935	2,30,264	34	5,509	90	1,29,578	84	14,431	1,108	3,70,774
मे/May 1987	2	1,467	..	3,774	44	8,193	929	2,31,080	32	5,735	183	1,45,785	78	15,395	1,112	3,80,639
जून/June 1987	2	45	..	1,080	49	8,510	982	2,34,745	29	5,353	180	1,31,627	80	13,908	1,162	3,67,452
जुलै/July 1987	3	171	277	2,133	41	7,893	927	2,14,258	29	5,279	193	1,29,973	73	13,343	1,397	3,46,364
ऑगस्ट/August 1987	2	45	..	1,170	32	5,809	385	1,52,270	29	5,926	199	1,44,218	63	11,780	584	2,97,658
सप्टेंबर/September 1987	2	45	..	1,695	30	5,590	382	1,36,659	26	5,644	180	1,50,995	58	11,279	562	2,89,349
ऑक्टोबर/October 1987	2	45	..	1,205	34	7,847	398	2,01,141	24	3,540	180	80,185	60	11,432	578	2,82,531
नोव्हेंबर/November 1987	3	184	..	3,811	29	8,556	378	1,65,842	26	4,718	159	1,21,535	58	13,458	537	2,91,188
डिसेंबर/December 1987	3	184	..	1,771	31	8,542	398	2,22,658	23	5,978	197	1,35,271	57	14,704	595	3,59,700

आधार.—कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.14

समाजद संख्येनुसार कामगार संघटना

Distribution of Trade Unions according to their membership

(1987-88)

अनुक्रमांक Serial No.	सभासदांचा गट	कामगार संघटनांची एकूण संख्या Total No. of Trade Unions	विवरणपत्र सादर करणाऱ्या कामगार संघटना No. of the Trade Unions submitting returns	स्तंभ (४) ची स्तंभ (३) ची टक्केवारी Percentage of Col. 4 to Col. 3	सभासद Membership	Group of Members
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	५० पेक्षा कमी	635	401	63.15	12,261	Below 50
2	५० किंवा अधिक व ३०० हून कमी	1,779	1,012	56.89	1,41,708	50 or above but below 300
3	३०० आणि अधिक	1,772	997	56.26	28,27,169	300 and above
4	सर्व गट	4,186	2,410	57.57	29,81,138	All groups

आधार.—कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABO.

JYMENT

तबला क्रमांक/TABLE NO. 26.15

शेतमजूर आणि कुशल कामगार यांना मिळणारे वेतन-१९८३-८४

Wages paid of Agriculture and skilled Labour for the year 1983-84

(रुपये/In Rupees)

Serial No.	जिल्हा	कुशल कामगार/Skilled Labour			शेतमजूर/field Labour			इतर शेतमजूर/Other Agricultural Labour			Districts
		सूतार Carpenter	कोहार Blacksmith	चांभार Cobbler	पुरुष Male	स्त्रिया Female	मले Children	पुरुष Male	स्त्रिया Female	गुराबी Herdsmen	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	बृहन्मंबई	Greater Bombay
2	ठाणे	Thane
3	रायगड	26.82	25.66	18.45	9.12	7.51	5.77	8.48	7.31	7.92	Rajgad
4	रत्नागिरी	30.36	26.67	25.06	11.58	8.85	6.36	10.95	8.42	6.00	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	26.57	21.86	19.42	11.65	7.92	5.68	11.47	7.73	6.20	Sindhudurg
6	नासिक	25.25	22.19	20.86	13.68	8.93	6.63	13.50	9.10	11.11	Nasik
7	धुळे	25.26	23.15	21.49	9.08	6.61	5.50	9.57	7.50	7.24	Dhule
8	जळगाव	19.09	18.68	14.36	8.08	6.47	4.94	7.75	6.33	5.06	Jaigaon
9	अहमदनगर	20.36	18.21	14.49	13.53	9.46	6.85	12.60	8.91	8.99	Ahmadnagar
10	पुणे	23.10	22.56	20.67	11.62	7.00	4.76	11.67	6.38	9.21	Pune
11	सातारा	23.23	21.94	17.52	10.68	7.63	5.74	9.78	6.87	10.77	Satara
12	सांगली	25.94	23.92	22.32	9.81	6.44	4.39	9.07	5.96	9.50	Sangli
13	सोलापूर	21.66	16.84	13.58	7.69	6.04	3.95	7.09	5.45	8.23	Solapur
14	कोल्हापूर	16.92	15.15	12.17	11.72	8.39	4.70	11.36	7.93	6.51	Kolhapur
15	औरंगाबाद	28.96	26.59	23.85	8.77	6.68	5.56	8.48	6.28	21.10	Aurangabad
16	जालना	22.04	21.55	18.86	10.97	6.85	5.25	10.22	6.37	9.74	Jalna
17	परभणी	12.80	12.18	11.80	8.51	6.26	3.64	7.68	5.83	6.25	Parbhani
18	बीड	11.20	12.00	8.00	8.00	4.42	3.60	7.46	4.12	7.10	Beed
19	नांदेड	16.42	15.82	11.28	8.84	5.76	3.79	8.13	5.43	8.99	Nanded
20	उस्मानाबाद	13.89	13.77	13.60	8.34	6.10	3.93	8.39	5.94	6.43	Osmanabad
21	लातूर	11.77	9.95	10.07	10.71	6.39	3.32	9.01	5.66	6.59	Latur
22	बुलढाना	30.10	29.10	36.12	15.12	8.37	6.68	13.95	8.05	19.88	Buldhana
23	अकोला	11.57	10.16	8.11	6.49	5.21	4.03	7.27	4.86	5.22	Akola
24	अमरावती	16.06	15.26	11.74	8.96	6.01	4.31	8.57	5.73	7.82	Amravati
25	यवतमाळ	25.24	21.43	18.66	9.40	5.95	4.53	9.62	5.98	10.93	Yavatmal
26	वर्धा	15.77	14.28	12.35	8.54	4.99	3.29	8.01	4.65	7.34	Wardha
27	नागपूर	27.36	25.58	20.41	11.21	7.20	5.26	10.08	6.68	11.40	Nagpur
28	भंडारा	32.13	26.11	16.47	10.53	6.30	4.44	10.20	6.54	9.07	Bhandara
29	चंद्रपूर	15.59	13.37	9.46	6.77	5.14	3.19	6.39	4.84	4.09	Chandrapur
30	गदाचिरोली	20.00	15.08	12.75	10.00	7.00	5.50	9.08	6.17	9.33	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	16.94	13.19	10.36	7.24	5.78	3.94	6.67	5.32	5.21	Maharashtra State
		21.09	19.04	16.35	9.86	6.75	4.81	9.40	6.43	8.73	

आधार.—कृषि संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Directorate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.16

कारखान्यात काम करणाऱ्या स्त्रियांची संख्या व त्यांना दिलेले प्रसुती विषयक फायदे
 Yearwise number of female workers employed in factories and maternity Benefits given

माहिती	1960-61	1970-71	1975-76	1980-81	1986-87	1987-88	Particulars
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(1)
(१) संस्थांमाठीचे प्रसुतीविषयक फायदे उपलब्ध असलेल्या संस्थांची संख्या.	1,498	2,300	2,778	3,704	1,035	1,096	No. of Establishments covered by the Establishments maternity benefits etc.
(२) विवरणपत्र सादर करणाऱ्या संस्थांची संख्या.	1,072	623	1,536	2,192	522	474	No. of establishments making returns.
(३) विवरणपत्र सादर करणाऱ्या संस्थातील काम करणाऱ्या स्त्रियांची सरासरी दैनिक संख्या.	32,513	7,798	21,329	25,629	10,332	11,611	Average daily number of women employed in establishments making returns.
(४) प्रसुती विषयक फायद्याची मागणी करणाऱ्या स्त्रियांची वर्षातील संख्या.	493	171	411	425	324	337	No. of women who claimed maternity benefit during the year.
(५) पूर्ण किंवा अर्ध्या मागण्या मान्य केलेल्याची संख्या.	493	147	287	234	296	311	No. of claims accepted and paid either fully or partially.
(६) बोनससह प्रसुतीच्या फायद्यासह देण्यात आलेली एकूण रक्कम (रुपयात).	14,367	77,158	3,56,550	4,60,401	9,91,880	13,73,411	Total amount of maternity benefit paid (including bonus in Rs.)
(७) प्रसुती पूर्व स्थितीचे फायदे बेऊन काम करणाऱ्या स्त्रियांच्या प्रकरणांची संख्या.	6	No. of cases in which women employed full maternity benefits prior to confinements.
(८) देण्यात आलेली सरासरी रक्कम (रुपयात).	..	648	16,105	6,752	Average Amount paid in Rs.

आधार.—मुख्य निरीक्षक कारखाने, कारखाने निरीक्षण कार्यालय, मुंबई.
 Source.—Chief Inspector of Factories, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.17

सुती कापड उद्योग व यंत्रोत्पादन कारखान्यांतील निवडक केंद्रातील गैरहजरी
Absenteeism in Cotton Textile and Engineering Industries at Selected Centres

(टक्केवारी/Percentage)

वर्ष आणि महिने Year and month	सुती कापड उद्योग/Cotton Textile Industry								रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन Chemical and Chemical Products			धातूचे उत्पादन Metal Products	
	मुंबई Bombay	जळगाव Jalgaon	सोलापूर Solapur	औरंगाबाद Aurangabad	नांदेड Nanded	नागपूर Nagpur	इतर केंद्रे Other centres	एकूण केंद्रे All centres	मुंबई Bombay	छाणे Thane	पुणे Pune	मुंबई Bombay	रायगड Raigad
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1965 ..	19.26	14.07	15.31		13.87	21.38	12.81	18.33	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.
1970 ..	19.23	11.50	25.40	15.89	32.63	21.24	15.30	19.60	N. A.	N. A.	N. A.	15.08	13.99
1975 ..	20.37	15.95	27.66	19.30	37.82	20.05	18.85	20.86	16.11	14.47	15.87	16.30	13.97
1980 ..	24.04	22.07	37.71	15.95	27.73	19.54	22.59	24.38	18.14	17.06	13.41	19.84	14.61
1985 ..	16.56	18.31	31.73	21.66	27.04	25.05	24.21	18.74	17.93	16.19	14.78	20.03	14.77
1986 ..	18.26	19.64	26.35	22.17	34.07	37.32	25.76	20.10	17.46	18.75	12.89	22.51	14.65
एप्रिल/ April 1987 ..	15.90	24.56	29.24	30.90	36.06	56.63	29.13	18.78	19.49	18.14	13.11	22.51	14.65
मे/ May 1987 ..	28.77	27.53	33.16	31.99	40.78	63.97	33.42	30.39	31.80	28.26	16.73	32.90	24.93
जून/ June 1987 ..	20.91	21.13	29.13	26.49	35.05	48.03	25.53	22.89	18.93	18.40	14.13	22.03	15.35
जुलै/ July 1987 ..	18.66	16.91	26.45	21.80	..	40.55	19.59	19.97	15.29	15.97	10.62	17.40	13.49
ऑगस्ट/ August 1987 ..	15.19	17.84	23.92	23.77	32.04	14.62	19.23	16.52	15.30	13.80	9.50	15.91	9.35
सप्टेंबर/ September 1987 ..	16.49	18.64	26.03	25.44	33.48	..	21.91	17.94	17.19	18.60	11.23	17.58	11.92
ऑक्टोबर/ October 1986 ..	16.64	20.53	27.19	24.92	..	36.45	21.90	18.40	18.80	17.62	11.78	17.67	12.00
नोव्हेंबर/ November 1987 ..	16.87	19.16	26.23	23.51	..	33.95	22.59	18.83	15.35	16.59	12.35	18.76	12.37
डिसेंबर/ December 1987 ..	16.86	19.81	26.33	24.20	32.09	34.60	17.83	18.62	18.87	17.08	13.00	18.04	12.34
जानेवारी/ January 1988 ..	16.38	18.82	25.24	24.67	..	31.06	15.85	17.60	15.86	18.43	11.42	19.26	14.00
फेब्रुवारी/ February 1988 ..	18.75	26.51	31.03	26.82	36.99	16.50	26.15	20.78	24.00	17.62	11.42	21.98	16.14
मार्च/ March 1988 ..	21.75	29.67	29.72	27.22	..	18.22	45.18	23.61	20.82	18.87	13.21	21.12	16.13

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.17- contd.

वर्ष आणि महिने Year and month	विद्युत यंत्रसामग्री व्यतिरिक्त यंत्रसामग्री Machinery Except Electrical Machinery						विद्युत यंत्रसामग्री Electrical Machinery		परिवहन सामग्री Transport Equipment			पेट्रोलियम व दगडी कोळसा या पदार्थांचे उत्पादन Petroleum and Coal Products
	मुंबई Bombay	पुणे Pune	सातारा Satara	सांगली Sangli	सोलापूर Solapur	कोल्हापूर Kolhapur	मुंबई Bombay	पुणे Pune	मुंबई Bombay	ठाणे Thane	पुणे Pune	मुंबई Bombay
(1)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
1965 ..	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.	N. A.
1970 ..	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
1975 ..	10.94	15.04	11.21	..	13.71	13.48	17.87	17.32	21.00	13.55
1980 ..	16.13	14.04	12.11	..	16.04	10.93	15.91	14.68	22.48	13.31
1985 ..	14.37	15.25	11.11	0.75	14.29	19.06	17.22	7.92	21.61	12.19	6.35	..
1986 ..	13.57	16.31	12.40	20.70	16.04	17.37	17.61	13.94	20.18	12.68	12.68	..
एप्रिल/ April 1987 ..	14.46	16.94	13.05	N. A.	16.72	N. A.	15.59	15.25	21.97	N. A.	N. A.	..
मे/ May 1987 ..	25.39	24.52	N. A.	..	18.92	..	30.74	20.80	29.07
जून/ June 1987 ..	16.23	16.30	12.13	..	17.21	13.38	20.53
जुलै/ July 1987 ..	16.03	12.96	13.05	..	13.87	10.60	19.09
ऑगस्ट/ August 1987 ..	12.39	14.35	11.68	..	6.20	11.14	17.63
सप्टेंबर/ September 1987 ..	11.92	10.96	13.40	11.81	16.62
ऑक्टोबर/October 1987 ..	14.45	12.23	14.26	..	10.92	21.43	16.60
नोव्हेंबर/ November 1987 ..	10.20	19.47	13.67	..	11.41	12.27	18.81
डिसेंबर/ December 1987 ..	14.98	12.07	18.66	14.92	23.03
जानेवारी/January 1988 ..	15.39	15.84	N. A.	..	13.89	..	19.73
फेब्रुवारी/ February 1988 ..	16.43	17.41	17.90	..	11.32	15.43	17.72
मार्च/ March 1988 ..	14.32	15.49	17.39	..	11.35	14.24	18.62

N. A.— माहिती दिली नाही. / Information Not received.

स्रोत.—कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई. Source.—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.18

श्रमिक नुकसान भरपाई कायदा, १९२३ खालील प्रकरणे
Cases decided under Workmen's Compensation Act, 1923

(1987)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	न लढविलेली प्रकरणे Non-contested cases	लढविलेली प्रकरणे Contested cases	समझोता झालेली प्रकरणे Cases of agreement	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	बृहन्मुंबई	378	191	226	Greater Bombay
2	ठाणे	72	18	21	Thane
3	रायगड	77	22	14	Raigad
4	रत्नागिरी	20	6	..	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
6	नाशिक	20	..	1	Nashik
7	धुळे	3	21	..	Dhule
8	जळगाव	30	7	15	Jalgaon
9	अहमदनगर	37	4	15	Ahmadnagar
10	पुणे	49	58	13	Pune
11	सातारा	13	10	8	Satara
12	सांगली	11	6	..	Sangli
13	सोलापूर	15	18	..	Solapur
14	कोल्हापूर	23	15	4	Kolhapur
15	औरंगाबाद	4	3	4	Aurangabad
16	जालना	3	Jalna
17	परभणी	..	14	..	Parbhani
18	बीड	17	Beed
19	नांदेड	7	2	..	Nanded
20	उस्मानाबाद	11	1	5	Osmanabad
21	लातूर	7	..	2	Latur
22	बुलढाणा	18	1	20	Buldhana
23	अकोला	Akola
24	अमरावती	18	3	4	Amravati
25	यवतमाळ	14	1	..	Yavatmal
26	वर्धा	8	2	..	Wardha
27	नागपूर	75	24	24	Nagpur
28	भंडारा	3	24	10	Bhandara
29	चंद्रपूर	57	27	2	Chandrapur
30	गडचिरोली	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	990	477	388	Maharashtra St

आधार.—श्रमिक भरपाई आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner for Workmen's Compensation, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.19

नोंदणीकृत कामगार संघटनांची संख्या, सभासद संख्या, उत्पन्न, खर्च व निधी
Number of registered trade unions and membership, income, expenditure and funds

वर्ष Year	कामगार संघटना (संख्या) No. of Trade Unions		विवरणपत्र सादर करणाऱ्यांचे शेकडा प्रमाण Percentage response	वर्षाखेर विवरण- पत्र सादर कर- णाऱ्या संघटनांची सभासद संख्या (हजारात) Membership of those who submit returns at the end of the year (No. in thousand)	वर्षाच्या सुरुवातीची शिल्लक धरून संबंधित वर्षातील उत्पन्न (रुपये हजारात) Income during the year under consideration including open- ing balance (Rs. in thousand)	संबंधित वर्षातील खर्च (रुपये हजारात) Expenditure during the year under consideration (Rs. in thousand)	वर्षे अखेरीस शिल्लक असलेला निधी (रुपये हजारात) Balance funds at the close of the year (Rs. in thousand)
	नोंदिलेल्या Registered	विवरणपत्र सादर करणाऱ्या Submitting returns					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1960-61	1,417	833	59	578	2,573	2,501	4,292
As on—रोजी डिसेंबर/December 1965	2,071	1,088*	53	790	4,735	3,789	6,865
डिसेंबर/December 1970	2,659	1,091	41	776	10,508	8,190	15,872
डिसेंबर/December 1975	3,657	1,950	57	1,466	61,357	23,132	38,225
डिसेंबर/December 1980	3,461	2,248	64	2,218	60,095	45,171	86,617
डिसेंबर/December 1981	3,346	2,360	70	2,160	64,938	47,630	94,677
डिसेंबर/December 1982	3,666	2,008	55	2,008	74,437	68,951	1,00,978
डिसेंबर/December 1983	3,545	2,334	67	2,575	80,306	66,071	1,10,628
डिसेंबर/December 1984	3,711*	1,615*	44	2,187	76,746	60,109	1,14,768
डिसेंबर/December 1985	3,916@	2,655@	68	3,163	1,22,235	90,816	1,74,901

टीप.—*ह्यात ४१ महासंघांचा समावेश आहे. @ह्यात ५५ महासंघांचा समावेश आहे.

Note.—*This includes 41 federations. @This includes 55 federations.

साधार.—कामगार आनुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Bombay

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.20

जिल्हावार स्त्री-पुरुष शासकीय कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून)
Government employees by sex (excluding vacancies) and District

शासकीय कर्मचारी गणना १९८७./Census of Government employees 1987.

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा/केंद्र शासित प्रदेश (2)	पुरुष Male (3)	स्त्रिया Female (4)	एकूण Total (5)	District /Union Territory (2)
1	बृहन्मुंबई	75,168	15,662	90,830	Greater Bombay
2	ठाणे	29,275	7,524	36,799	Thane
3	रायगड	11,287	2,186	13,473	Raigad
4	रत्नागिरी	11,130	1,527	12,657	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	6,280	1,177	7,457	Sindhudurg
6	नाशिक	25,603	3,892	29,495	Nashik
7	धुळे	17,787	4,457	22,244	Dhule
8	जळगाव	16,050	659	16,709	Jalgaon
9	अहमदनगर	19,371	1,788	21,159	Ahmadnagar
10	पुणे	49,929	6,215	56,144	Pune
11	सातारा	17,875	1,199	19,074	Satara
12	सांगली	13,788	1,256	15,044	Sangli
13	सोलापूर	20,356	1,372	21,728	Solapur
14	कोल्हापूर	16,652	1,169	17,821	Kolhapur
15	औरंगाबाद	20,693	2,013	22,706	Aurangabad
16	जालना	8,186	210	8,396	Jalna
17	परभणी	13,632	565	14,197	Parbhani
18	बीड	14,343	735	15,078	Beed
19	नांदेड	15,651	1,577	17,228	Nanded
20	उस्मानाबाद	8,160	762	8,922	Osmanabad
21	लातूर	9,517	1,233	10,750	Latur
22	बुलढाणा	11,767	992	12,759	Buldhana
23	अकोला	12,017	1,221	13,238	Akola
24	अमरावती	16,127	1,481	17,608	Amravati
25	यवतमाळ	15,151	2,027	17,178	Yavatmal
26	वर्धा	7,949	428	8,369	Wardha
27	नागपूर	36,001	5,794	41,795	Nagpur
28	भंडारा	14,325	2,079	16,404	Bhandara
29	चंद्रपूर	12,043	4,023	16,066	Chandrapur
30	गडचिरोली	8,240	640	8,880	Gadchiroli
	केंद्र शासित प्रदेश				Union Territory
1	दिल्ली	120	7	127	Delhi
2	गोवा	11	4	15	Goa
	एकूण	5,54,476	75,874	6,30,350	Total

आधार—वर्ष व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No 26-21

जिल्हावार शासकीय कर्मचारी
Districtwise Government Employees

Serial No	जिल्हा/किंन्द्द्रशासित प्रदेश	1960-61 (1-7-60)	1970-71 (1-7-74)	1980-81 (1-7-81)	1985-86 (1-4-85)	1986-87 (1-4-86)	1987-88 (1-4-87)	District/Union Territory
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	36,420	66,499	88,245	81,720	87,327	90,830	Greater Bombay
2	ठाणे	7,664	14,677	26,606	32,794	33,341	36,799	Thane
3	रायगड	4,500	6,973	8,876	11,817	13,240	13,473	Raigad
4	रत्नागिरी	5,379	9,682	11,641	12,153	12,223	12,657	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	4,182	6,701	6,957	7,457	Sindhudurg
6	नाशिक	7,987	13,864	20,215	25,565	26,228	29,495	Nashik
7	धुळे	4,164	9,296	13,204	20,019	20,923	22,244	Dhule
8	जळगांव	5,395	9,621	12,840	16,092	16,591	16,709	Jaigaon
9	अहमदनगर	5,225	8,287	14,717	19,175	20,034	21,159	Ahmednagar
10	पुणे	21,967	38,382	53,354	55,968	54,787	56,144	Pune
11	सातारा	6,984	9,952	15,451	16,863	18,395	19,074	Satara
12	सांगली	3,705	6,027	11,261	13,339	14,163	15,044	Sangli
13	सोलापूर	6,021	10,345	16,307	19,529	20,827	21,728	Solapur
14	कोल्हापूर	6,717	10,417	16,108	17,443	18,427	17,821	Kolhapur
15	औरंगाबाद	10,251	18,176	23,505	22,377	22,926	22,706	Aurangabad
16	जालना	7,733	7,888	8,396	Jalna
17	परभणी	5,757	7,091	14,481	12,966	13,907	14,197	Parbhani
18	बीड	4,273	5,776	11,677	13,719	14,332	15,078	Beed
19	नांदेड	5,624	7,712	11,266	15,887	15,830	17,228	Nanded
20	उस्मानाबाद	6,797	6,968	11,709	8,162	8,375	8,922	Osmanabad
21	लातूर	9,310	9,670	10,750	Latur
22	बुलडाणा	5,025	6,166	9,985	10,807	11,995	12,759	Buldhana
23	अकोला	5,555	8,282	11,040	13,695	14,750	13,238	Akola
24	अमरावती	7,255	9,533	13,147	17,586	16,040	17,608	Amravati
25	यवतमाळ	4,166	6,697	10,853	14,981	16,322	17,178	Yavatma
26	वर्धा	2,870	4,522	7,595	8,866	9,455	8,369	Wardha
27	नागपूर	14,685	26,769	35,033	38,058	40,908	41,795	Nagpur
28	भंडारा	3,438	7,047	11,843	14,523	15,369	16,404	Bhandara
29	चंद्रपूर	5,363	9,946	15,277	14,429	14,655	16,066	Chandrapur
30	गडचिरोली	7,366	9,809	8,880	Gadchiroli
केंद्रशासित प्रदेश								Union Territory
1	दिल्ली	109	99	120	127	Delhi
2	गोवा	15	30	15	15	Goa
महाराष्ट्र राज्य		2,03,187	3,38,707	5,00,542	5,79,772	6,05,829	6,30,350	Maharashtra State

टोपू-तक्यातील आकडे रिक्त पदांविरहीत आहेत.

Note.—Figures are exclusive of Vacant Posts.

(१) स्तंभ क्रमांक (३) मधील माहिती फक्त वर्ग १ ते ४ कर्मचाऱ्यांची आहे.

(२) स्तंभ क्रमांक (३) मधील माहिती १-७-१९६० रोजी अस्तित्वात असलेल्या जिल्हांच्या सरहद्दीनुसार आहे.

(३) १९७०-७१ हा वर्षी गणना घेण्यात आली नसल्यामुळे स्तंभ क्रमांक (४) मध्ये दिनांक १-७-१९७४ रोजी घेण्यात आलेल्या कर्मचारी गणनेची माहिती दिली आहे.

(1) The information in Col. No. (3) pertains to class 1 to 4 employees only.

(2) The information in Col. No. (3) pertains to districts according to their territories existing as on 1-7-1960.

(3) As the census of Government employees was not conducted in 1970-71 the information in Col. No. (4) is regarding the census of Government employees as on 1-7-1974.

साधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/Labour and Employment

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.22

जिल्हावार पुरुष/स्त्री जिल्हापरिषदेतील कर्मचारी
Districtwise Male, Female employees in Zilla Parishad

कर्मचारी गणना/Census of Employees 1987

(संख्या/Numbers)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	ठाणे	7,844	5,069	12,913	Thane
2	रायगड	6,392	3,115	9,507	Raigad
3	रत्नागिरी	7,963	4,227	12,190	Ratangiri
4	सिंधुदुर्ग	4,815	2,535	7,350	Sindhudurg
5	नाशिक	10,219	3,658	13,877	Nashik
6	धुळे	8,642	3,377	12,019	Dhule
7	जळगांव	10,801	5,426	16,227	Jalgaon
8	अहमदनगर	11,873	4,711	16,584	Ahmednagar
9	पुणे	11,885	7,395	19,280	Pune
10	सातारा	10,392	4,772	15,164	Satara
11	सांगली	8,061	4,081	12,142	Sangli
12	सोलापूर	9,851	3,793	13,644	Solapur
13	कोल्हापूर	10,787	3,317	14,104	Kolhapur
14	औरंगाबाद	7,133	2,101	9,234	Aurangabad
15	जालना	5,747	1,257	7,004	Jalna
16	परभणी	7,381	1,817	9,198	Parbhni
17	बीड	8,175	2,606	10,781	Beed
18	नांदेड	9,005	2,070	11,075	Nanded
19	उस्मानाबाद	6,735	1,677	8,412	Osmanabad
20	लातूर	7,442	2,043	9,485	Latur
21	बुलढाणा	8,480	2,484	10,964	Buldhana
22	अकोला	8,549	2,537	11,086	Akola
23	अमरावती	8,022	2,776	10,798	Amravati
24	यवतमाळ	9,368	4,093	13,461	Yavatmal
25	वर्धा	4,354	1,646	6,000	Wardha
26	नागपूर	6,801	3,168	9,969	Nagpur
27	भंडारा	8,927	21,85	11,112	Bhandara
28	चंद्रपूर	6,348	1,783	8,131	Chandrapur
29	गडचिरोली	3,573	2,804	6,377	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		2,35,565	92,523	3,28,088	Maharashtra State

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी, संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/Labour and Employment

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.23

जिल्हावार स्त्री-पुरुष नगरपरिषदातील कर्मचारी
Districtwise Male/Female Employees in Nagarparishad

(कर्मचारी गणना/Census of Employees 1987)

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	ठाणे	3,670	1,295	4,965	Thane
2	रायगड	1,345	443	1,788	Raigad
3	रत्नागिरी	609	244	853	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	204	35	239	Sindhudurg
5	नाशिक	2,552	1,218	3,770	Nashik
6	घुळे	2,319	973	3,292	Dhule
7	जळगांव	3,915	1,485	5,400	Jalgaon
8	अहमदनगर	2,603	1,106	3,709	Ahmadnagar
9	पुणे	1,180	667	1,847	Pune
10	सातारा	1,763	753	2,516	Satara
11	सांगली	2,000	800	2,800	Sangli
12	सोलापूर	1,621	617	2,238	Solapur
13	कोल्हापूर	2,351	901	3,252	Kolhapur
14	औरंगाबाद	426	105	531	Aurangabad
15	जालना	557	262	819	Jalna
16	परभणी	1,436	349	1,785	Parbhani
17	बीड	1,083	343	1,426	Beed
18	नांदेड	1,732	532	2,264	Nanded
19	उस्मानाबाद	650	253	903	Osmanabad
20	लातूर	970	349	1,319	Latur
21	बुलढाणा	2,363	542	2,905	Buldhana
22	अकोला	3,104	1,311	4,415	Akola
23	अमरावती	1,628	476	2,104	Amravati
24	यवतमाळ	1,823	724	2,547	Yavatmal
25	वर्धा	1,883	457	2,340	Wardha
26	नागपूर	1,457	625	2,082	Nagpur
27	भंडारा	2,128	834	2,962	Bhandara
28	चंद्रपूर	1,391	787	2,178	Chandrapur
29	गडचिरोली	192	49	241	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		48,955	18,535	67,490	Maharashtra State

साधर.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबला क्रमांक/TABLE No. 26.24

जिल्हावार व धर्मानुसार राज्य शासकीय कर्मचारी
State Government districtwise No. of employees according to religion.

(कर्मचारी गणना/Census of employees, 1987)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हाचे नांव (2)	हिंदू Hindu	मुस्लिम Muslim	ख्रिश्चन Christian	बौद्ध Buddhist	इतर Others	एकूण Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	81,418	2,673	1,540	4,016	1,183	90,830	Greater Bombay
2	ठाणे	34,488	824	278	1,039	170	36,799	Thane
3	रायगड	12,529	264	50	548	82	13,473	Raigad
4	रत्नागिरी	11,122	401	55	1,034	45	12,657	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	6,975	138	99	217	28	7,457	Sindhudurg
6	नाशिक	27,226	948	124	793	404	29,495	Nashik
7	धुळे	20,648	790	115	582	109	22,244	Dhule
8	जळगांव	15,031	1,159	32	401	86	16,709	Jalgaon
9	अहमदनगर	19,197	952	531	301	178	21,159	Ahmednagar
10	पुणे	50,174	2,111	1,073	2,051	735	56,144	Pune
11	सातारा	17,447	780	56	735	56	19,074	Satara
12	सांगली	13,380	987	136	323	218	15,044	Sangli
13	सोलापूर	19,565	1,649	168	154	192	21,728	Solapur
14	कोल्हापूर	16,415	774	182	103	347	17,821	Kolhapur
15	औरंगाबाद	17,100	3,277	355	1,762	212	22,706	Aurangabad
16	जालना	6,294	886	184	822	210	8,396	Jalna
17	परभणी	10,684	2,237	79	1,088	109	14,197	Parbhani
18	बीड	11,981	1,731	102	1,071	193	15,078	Beed
19	नांदेड	12,999	2,440	97	1,647	45	17,228	Nanded
20	उस्मानाबाद	7,656	881	20	258	107	8,922	Osmanabad
21	लातूर	9,393	1,155	15	174	13	10,750	Latur
22	बुलढाणा	10,777	584	85	1,279	34	12,759	Buldana
23	अकोला	10,303	708	120	1,854	253	13,238	Akola
24	अमरावती	14,708	742	131	1,798	229	17,608	Amravati
25	यवतमाळ	14,933	698	97	1,235	215	17,178	Yavatmal
26	वर्धा	6,813	229	32	1,207	88	8,369	Wardha
27	नागपूर	34,655	1,217	619	4,784	520	41,795	Nagpur
28	भंडारा	14,896	449	77	915	67	16,404	Bhandara
29	चंद्रपूर	13,963	425	133	1,341	204	16,066	Chandrapur
30	गडचिरोली	7,694	309	29	786	62	8,880	Gadchiroli
केंद्रशासित प्रदेश								Union Territories
1	नवी दिल्ली	121	1	2	2	1	127	New Delhi
2	गोवा	15	15	Goa
एकूण		5,50,600	32,419	6,616	34,320	6,395	6,30,350	Total

जम्हाार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.25

जिल्हावार व धर्मानुसार जिल्हा परिषदातील कर्मचारी गणना.
Districtwise and religionwise employees in Zilla Parishad.

(कर्मचारी गणना/Census of employees 1987)

अनुक्रमांक Serial NO. (1)	जिल्ह्याचे नाव (2)	हिंदू Hindu (3)	मुस्लिम Muslim (4)	ख्रिश्चन Christian (5)	बौद्ध Buddhist (6)	इतर Others (7)	एकूण Total (8)	District (2)
1	ठाणे	11,656	415	330	490	22	12,913	Thane
2	रायगड	8,668	439	12	354	34	9,507	Raigad
3	रत्नागिरी	10,422	707	31	956	74	12,190	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	6,783	93	64	373	37	7,350	Sindhudurg
5	नाशिक	13,126	359	38	338	6	13,877	Nashik
6	धुळे	11,474	338	96	109	2	12,019	Dhule
7	जळगांव	14,806	1,047	82	187	105	16,227	Jalgaon
8	अहमदनगर	15,086	676	622	144	56	16,584	Ahmadnagar
9	पुणे	18,078	445	227	432	98	19,280	Pune
10	सातारा	13,893	579	27	653	12	15,164	Satara
11	सांगली	10,395	744	56	152	795	12,142	Sangli
12	सोलापूर	12,500	903	31	181	29	13,644	Solapur
13	कोल्हापूर	13,103	707	132	29	133	14,104	Kolhapur
14	औरंगाबाद	7,623	866	136	491	118	9,234	Aurangabad
15	जालना	5,710	511	198	544	41	7,004	Jalna
16	परभणी	7,108	962	55	996	77	9,198	Parbhani
17	बीड	9,230	1,064	37	358	92	10,781	Beed
18	नांदेड	8,859	1,074	36	1,053	53	11,075	Nanded
19	उस्मानाबाद	7,542	647	22	106	95	8,412	Osmanabad
20	लातूर	8,575	709	4	190	7	9,485	Latur
21	बुलढाणा	9,497	632	30	761	44	10,964	Buldhana
22	अकोला	8,977	776	22	1,188	123	11,086	Akola
23	अमरावती	9,515	692	90	394	107	10,798	Amravati
24	यवतमाळ	12,017	524	40	828	52	13,461	Yavatmal
25	वर्धा	4,778	176	11	742	293	6,000	Wardha
26	नागपूर	9,291	216	52	375	35	9,969	Nagpur
27	भंडारा	10,556	217	43	229	67	11,112	Bhandara
28	चंद्रपूर	7,622	211	60	199	39	7,131	Chandrapur
29	गडचिरोली	5,862	184	31	142	158	6,377	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		2,92,752	16,923	2,615	12,994	2,804	3,28,088	Maharashtra State

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.26

जिल्हावार व धर्मानुसार नगरपरिषदांतील कर्मचारी
Municipal Council employees by religion and districts

(कर्मचारी गणना/Census of employees, 1987)

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्ह्याचे नाव (2)	हिंदू Hindu (3)	मुस्लिम Muslim (4)	ख्रिश्चन Christian (5)	बौद्ध Buddhist (6)	इतर Others (7)	एकूण Total (8)	District (2)
1	ठाणे	3,558	195	49	1,160	3	4,965	Thane
2	रायगड	1,228	122	10	329	103	1,788	Raigad
3	रत्नागिरी	647	58	4	142	2	853	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	192	11	10	7	19	239	Sindhudurg
5	नाशिक	2,276	1,038	28	428	..	3,770	Nashik
6	धुळे	2,617	647	8	20	..	3,292	Dhule
7	जळगांव	4,692	577	15	93	23	5,400	Jalgaon
8	अहमदनगर	3,316	264	85	8	36	3,709	Ahmednagar
9	पुणे	1,575	122	51	89	10	1,847	Pune
10	सातारा	2,066	202	7	240	1	2,516	Satara
11	सांगली	2,361	269	35	47	88	2,800	Sangli
12	सोलापूर	1,981	203	3	8	43	2,238	Solapur
13	कोल्हापूर	2,732	265	86	129	40	3,252	Kolhapur
14	औरंगाबाद	417	98	..	3	13	531	Aurangabad
15	जालना	706	67	15	31	..	819	Jalna
16	परभणी	1,284	340	..	144	17	1,785	Parbhani
17	बीड	1,167	196	2	54	7	1,426	Beed
18	नांदेड	1,410	363	11	446	34	2,264	Nanded
19	उस्मानाबाद	777	120	1	3	2	903	Osmanabad
20	लातूर	1,004	307	2	4	2	1,319	Latur
21	बुलढाणा	2,306	433	7	142	17	2,905	Buldhana
22	अकोला	3,301	659	13	440	2	4,415	Akola
23	अमरावती	1,716	353	6	28	1	2,104	Amravati
24	यवतमाळ	2,058	397	8	81	3	2,547	Yavatmal
25	वर्धा	2,091	12	..	220	17	2,340	Wardha
26	नागपूर	1,900	156	5	20	1	2,082	Nagpur
27	भंडारा	2,684	151	6	120	1	2,962	Bhandara
28	चंद्रपूर	1,983	123	29	98	25	2,178	Chandrapur
29	गडचिरोली	220	15	..	2	4	241	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		54,261	7,763	496	4,456	514	67,490	Maharashtra State

साधारण.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.27

एकूण वितलब्धीचा गट व पदाच्या वर्गांनुसार राज्य शासकीय कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून)
State Govt. employees by class according to 1987 total emolument range excluding vacant posts

वेगवेगळ्या वर्गांनुसार कर्मचारी/Classwise No of Employees														
क्रमांक	एकूण वितलब्धीचा गट	वर्ग एक	वर्ग दोन	वर्ग तीन	वर्ग चार	एकूण वर्ग [एक ते चार]	कार्यव्ययी आस्थापने- वरील कर्मचारी [वर्ग ५]	आकस्मिक निधीतून वेतन मिळणारे कर्मचारी [वर्ग ६]	रोजंदारीवरील काम करणारे कर्मचारी [वर्ग ७]	अर्धवेळ काम करणारे कर्मचारी [वर्ग ८]	मानघन मिळणारे कर्मचारी [वर्ग ९]	*इतर	एकूण	एकूण सर्व वर्ग
Serial No.	Total Emoluments Ranges	Class I	Class II	Class III	Class IV	Total class [I to IV]	Work- charged employees [Class VI]	Employees paid from contingencies [Class VI]	Daily rated workers [Class VII]	Part time workers [Class VIII]	Honorary workers [Class IX]	*Others	Total	Total All Classes.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
1	Up to 200	331	331	1,427	694	453	953	41,314	22,016	66,857	67,188
2	201—250	31	31	8	203	786	88	12,545	325	13,955	13,986
3	251—300	25	25	206	310	322	109	2,738	111	3,796	3,821
4	301—400	148	148	44	73	2,915	57	84	78	3,251	3,399
5	401—500	144	144	15	65	4,660	194	27	12	4,973	5,117
6	501—700	78	851	929	80	146	6,404	93	16	13	6,752	7,681
7	701—900	7,592	44,899	52,491	1,044	74	1,021	53	26	18	2,236	54,727
8	901—1000	15,350	36,790	52,140	468	90	30	22	20	7	637	52,777
9	1001—1200	89,129	38,169	1,27,298	1,487	41	61	26	14	91	1,720	1,29,018
10	1201—1600	1,68,758	5,157	1,73,956	628	36	49	13	18	53	797	1,74,753
11	1601—1800	..	11	662	..	47,636	103	8	72	1	9	15	208	47,844
12	1801—2000	..	224	1,787	..	16,698	39	8	..	4	3	10	64	16,762
13	2001—2250	..	755	3,160	..	15,936	11	33	..	2	8	17	71	16,007
14	2251—2500	..	640	4,760	..	13,971	4	3	..	4	7	17	35	14,006
15	2501—2750	..	1,286	3,567	..	8,681	2	12	10	7	31	8,712
16	2751—3000	..	2,342	3,159	..	6,872	..	2	16	2	20	6,892
17	3001—3500	..	2,906	2,777	..	5,926	6	7	13	5,939
18	3501—4000	..	801	801	801
	4001—5000	..	679	679	679
	वेळा जास्त/and Above 5000	..	241	241	241
	एकूण Total	9,885	19,913	3,68,591	1,26,545	5,24,934	5,566	1,786	16,773	1,631	56,861	22,799	1,05,416	6,30,350

489

टिप — *इतर यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील आकस्मिक लक्षातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, अन्नकालीन मानसेवा आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note — *Others Work charged employees paid from Contingencies, Daily rate employees, part-time employees, Honorary employees and not otherwise classified.

आधार — अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source — Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

संख्या क्रमांक/TABLE No. 26.28

एकूण वित्तलब्धीचा गट व पदाच्या वर्गानुसार जिल्हापरिषदांतील कर्मचारी
Zilla Parishad employees by class and total emolument range

(कर्मचारी गणना / Census of employees, 1987)

(संख्या/Numbers)

वर्ग क्रमांक	एकूण वित्तलब्धीचा गट	वर्ग एक	वर्ग दोन	वर्ग तीन	वर्ग चार	एकूण वर्ग एक ते चार	*इतर वर्ग ५ ते ९ व ०	एकूण सर्व वर्ग
Serial No.	Total Emoluments Ranges	Class I	Class II	Class III	Class IV	Class I to-IV	*others class 5 to 9 and 0	Total all classes
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	Up to 200	254	254	42,787	43,041
2	201—250	614	614	2,618	3,232
3	251—300	38	38	755	793
4	301—400	2	2	356	358
5	401—500	3	2	5	576	581
6	501—700	26	142	168	908	1,076
7	701—900	1,138	10,243	11,381	268	11,649
8	901—1000	11,202	6,387	17,589	239	17,828
9	1001—1200	36,526	7,038	43,564	78	43,642
10	1201—1600	..	19	1,44,943	386	1,45,348	55	1,45,403
11	1601—1800	..	157	38,924	36	39,118	1	39,119
12	1801—2000	..	31	431	7,971	8,435	..	8,434
13	2001—2250	..	36	742	5,241	6,019	..	6,019
14	2251—2500	..	21	1,374	2,603	3,998	..	3,998
15	2501—2750	..	96	742	630	1,468	..	1,468
16	2751—3000	..	136	658	145	939	..	939
17	3001—3500	..	92	336	32	460	..	460
18	3501—4000	..	13	31	1	45	..	45
19	4001—5000	1	..	1	..	1
20	5000 and above	..	1	1
	एकूण Total	427	4,911	2,49,385	25,144	2,79,447	48,641	3,28,088

टिप— *इतर यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील, आकस्मिक खर्चातून दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, अंशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात सामाविष्ट न होणारे.

Note— *Others- Work charged employees, paid from contingencies, Daily rated employees part-time employees, Honorary employees and not elsewhere classified.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सिवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.29

एकूण वित्तलब्धीचा गट व पदाच्या वर्गांनुसार नगर परिषदांतील कर्मचारी
Municipal Council employees by class and total emoluments.

(कर्मचारी गणना/Census of employees, 1987)

(संख्या/Numbers)

क्रम क्रमांक Serial No.	एकूण वित्तलब्धीचा गट Total Emoluments Ranges	वर्ग एक Class I	वर्ग दोन Class II	वर्ग तीन Class III	वर्ग चार Class IV	एकूण वर्ग एक ते चार Total class I to IV	*इतर वर्ग ५ ते ९ व ० *Other class 5 to 9, 0	एकूण सर्व वर्ग १ ते ९ व ० Total all classes 1 to 9, 0
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	Up to 200	1	2	1,021	1,021
2	201—250	1	1	1	759	761
3	251—300	6	18	24	1,115	1,116
4	301—400	3	67	70	830	854
5	401—500	53	1,279	1,332	1,459	1,529
6	501—700	805	16,340	17,145	538	1,870
7	701—900	1,732	7,816	9,552	567	17,712
8	901—1000	..	4	4,691	6,311	11,004	11	9,563
9	1001—1200	..	2	15,451	796	16,251	6	11,010
10	1201—1600	..	4	3,725	6	3,737	1	16,252
11	1601—1800	..	6	905	..	928	2	3,739
12	1801—2000	..	23	548	..	575	..	928
13	2001—2250	..	25	247	2	295	..	575
14	2251—2500	..	46	91	..	130	..	295
15	2501—2750	..	1	38	..	79	..	130
16	2751—3000	..	3	42	..	52	..	79
17	3001—3500	..	4	34	..	4	..	52
18	3501—4000	..	1	4
19	4001—5000
20	5000 and Above
	एकूण Total	11	227	28,306	32,637	61,181	6,309	67,490

टिप—*इतर— यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील आकस्मिक खर्चातून दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, अंशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note—*Others—Work charged employees, paid from contingencies, Daily rated employees, Part time employees, Honorary employees and elsewhere classified.

माधुर—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.30

जिल्हावार व पदाच्या वर्गानुसार शासकीय कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून)
State Government employees according to district and class (excluding vacancies)

(शासकीय कर्मचारी गणना/Census of Government employees, 1987)

(संख्या/NUMBER)

अ. क्र.	जिल्हा/केंद्र शासित	वर्ग एक	वर्ग दोन	वर्ग तीन	वर्ग चार	एकूण एक ते चार I to IV	इतर Others	एकूण Total	
Sr. No.	प्रदेश	Class I	Class II	Class III	Class IV				District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	बृहन्मुंबई	2,651	3,660	65,342	18,025	89,678	1,152	90,830	Greater Bombay
2	ठाणे	397	951	21,367	7,235	29,980	6,819	36,799	Thane
3	रायगड	106	332	6,844	2,858	10,140	3,333	13,473	Raigad
4	रत्नागिरी	109	376	6,548	2,790	9,823	2,834	12,657	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	65	215	3,695	1,406	5,381	2,076	7,457	Sindhudurg
6	नाशिक	361	1,014	15,985	5,585	22,945	6,550	29,495	Nashik
7	धुळे	165	380	11,174	3,695	15,414	6,830	22,244	Dhule
8	जळगांव	180	444	9,861	3,630	14,115	2,594	16,709	Jalgaon
9	अहमदनगर	165	549	11,554	4,184	16,452	4,707	21,159	Ahmednagar
10	पुणे	1,188	1,977	36,029	12,160	51,354	4,790	56,144	Pune
11	सातारा	218	643	10,746	4,174	15,781	3,293	19,074	Satara
12	सांगली	181	576	8,316	3,133	12,206	2,838	15,044	Sangli
13	सोलापूर	242	748	12,875	4,382	18,247	3,481	21,728	Solapur
14	कोल्हापूर	295	606	10,175	3,654	14,730	3,091	17,821	Kolhapur
15	औरंगाबाद	573	928	13,165	5,530	20,196	2,510	22,706	Aurangabad
16	जालना	83	211	5,496	1,541	7,331	1,065	8,396	Jalna
17	परभणी	134	333	7,739	2,669	10,875	3,322	14,197	Parbhani
18	बीड	169	528	8,409	3,006	12,112	2,966	15,078	Beed
19	नांदेड	158	442	8,760	3,624	12,984	4,244	17,228	Nanded
20	उस्मानाबाद	79	190	4,641	1,661	6,571	2,351	8,922	Osmānābād
21	लातूर	113	330	4,606	1,653	6,702	4,048	10,750	Latur
22	बुलढाणा	121	300	6,735	2,182	9,338	3,421	12,759	Buldhāṇā
23	अकोला	207	407	9,015	3,071	12,700	538	13,238	Akola
24	अमरावती	495	641	10,767	3,847	15,750	1,858	17,608	Amravati
25	यवतमाळ	152	398	8,618	3,143	12,311	4,867	17,178	Yavatmal
26	वर्धा	81	229	4,985	1,649	6,944	1,425	8,369	Wardha
27	नागपूर	874	1,604	24,056	9,321	35,855	5,940	41,795	Nagpur
28	भंडारा	122	381	8,540	2,688	11,731	4,673	16,404	Bhandara
29	चंद्रपूर	134	335	7,615	2,468	10,552	5,514	16,066	Chandrapur
30	गडचिरोली	62	181	4,839	1,512	6,594	2,286	8,880	Gadchiroli
									Union Territories
31	नवी दिल्ली	4	4	55	64	127	..	127	New Delhi
32	गोवा	1	..	9	5	15	..	15	Goa
एकूण		9,885	19,913	3,68,519	1,26,545	5,24,934	1,05,416	6,30,350	Total

टिप-इतर-यांमध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजवारीवरील, अथवाकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note.-Others-work charged employees, paid from contingencies, daily rated, employees, part time employees, honorary employees and not elsewhere classified.

साधार.-अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.-Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबला क्रमांक/TABLE No. 26.31

जिल्हावार व पदाच्या वर्गांनुसार जिल्हा परिषदांतील कर्मचारी
Districtwise and classwise employees in Zilla Parishad

(कर्मचारी गणना/Census of employees 1987)

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्ह्याचे नाव (2)	वर्ग एक Class I	वर्ग दोन Class II	वर्ग तीन Class III	वर्ग चार Class IV	एकूण एक ते चार Total I to IV	*इतर *Others	एकूण Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	ठाणे	19	180	9,736	938	10,873	2,040	12,913	Thane
2	रायगड	9	118	7,804	462	8,393	1,114	9,507	Raigad
3	रत्नागिरी	11	144	10,095	794	11,044	1,146	12,190	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	10	91	5,918	415	6,434	916	7,350	Sindhudurg
5	नाशिक	22	186	11,502	930	12,640	1,237	13,877	Nashik
6	धुळे	19	159	8,459	936	9,573	2,446	12,019	Dhule
7	जळगाव	16	217	11,901	1,058	13,192	3,035	16,227	Jalgaon
8	अहमदनगर	13	210	12,857	817	13,897	2,687	16,594	Ahmednagar
9	पुणे	15	203	13,820	1,219	15,257	4,023	19,280	Pune
10	सातारा	15	173	12,041	902	13,131	2,033	15,164	Satara
11	सांगली	13	147	9,589	821	10,570	1,572	12,142	Sangli
12	सोलापूर	17	171	10,686	800	11,674	1,970	13,644	Solapur
13	कोल्हापूर	10	173	10,930	887	12,000	2,104	14,104	Kolhapur
14	औरंगाबाद	14	131	7,013	629	7,787	1,447	9,734	Aurangabad
15	जालना	13	129	5,011	705	5,858	1,146	7,004	Jalna
16	परभणी	11	162	7,359	929	8,460	738	9,198	Parbhani
17	बीद	20	143	8,040	872	9,075	1,706	10,781	Beed
18	नांदेड	16	217	8,528	1,380	10,141	934	11,075	Nanded
19	उस्मानाबाद	13	141	6,490	935	7,575	833	8,412	Osmanabad
20	लातूर	15	164	7,217	846	8,242	1,243	9,485	Latur
21	बुलढाणा	15	152	7,779	1,032	8,978	1,986	10,964	Buldhana
22	अकोला	14	147	8,084	971	9,216	1,870	11,086	Akola
23	अमरावती	19	144	8,320	1,066	9,549	1,249	10,798	Amravati
24	यवतमाळ	17	157	9,049	1,302	10,525	2,936	13,461	Yavatmal
25	वर्धा	8	88	4,368	558	5,022	978	6,000	Wardha
26	नागपूर	15	182	7,422	913	8,532	1,437	9,969	Nagpur
27	भंडारा	14	160	9,112	780	10,166	946	11,112	Bhandara
28	चंद्रपूर	13	120	6,702	678	7,523	608	8,131	Chandrapur
29	गडचिरोली	21	82	3,553	460	4,116	2,261	6,377	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		427	4,491	2,49,385	25,144	2,79,447	48,641	3,28,088	Maharashtra State

टिप—*इतर—यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील आकस्मिक खर्चातून, रोजगार दिले जाणारे, रोजवारीवरील, अंशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले.

Note—*Others—Work charged employees paid from contingencies Daily rated employees, part time employees, Honorary employees and not elsewhere classified.

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.32

जिल्हावार व पराध्या बगनुसार नगरपरिषदांतोल कर्मचारी
Municipal Council employees by class and districts

(कर्मचारी गणना/Census of employees 1987)

(संख्या/Number)

क्रममांक Sr. No.	जिल्हा	वर्ग एक Class I	वर्ग दोन Class II	वर्ग तीन Class III	वर्ग चार Class IV	एकूण वर्ग एक ते चार Total Class I to IV	*इतर *Others	एकूण Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	ठाणे	3	20	1,403	1,888	3,314	1,651	4,965	Thane
2	रायगड	..	7	716	624	1,347	441	1,788	Raigad
3	रत्नागिरी	..	3	421	349	773	80	853	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	103	128	231	8	239	Sindhudurg
5	नाशिक	..	2	1,813	1,840	3,655	115	3,770	Nashik
6	धुळे	..	1	1,376	1,711	3,112	180	3,292	Dhule
7	जळगांव	..	1	2,577	2,696	5,295	105	5,400	Jalgaon
8	अहमदनगर	..	4	1,423	1,894	3,321	388	3,709	Ahmadnagar
9	पुणे	..	3	932	846	1,781	66	1,847	Pune
10	सातारा	..	8	1,014	1,319	2,341	175	2,516	Satara
11	सांगली	..	16	1,344	1,408	2,768	32	2,800	Sangli
12	सोलापूर	..	9	1,236	954	2,199	39	2,238	Solapur
13	कोल्हापूर	..	6	1,372	1,482	3,060	192	3,252	Kolhapur
14	औरंगाबाद	147	278	425	106	531	Aurangabad
15	जालना	..	1	308	504	817	2	819	Jalna
16	परभणी	..	1	520	1,114	1,642	143	1,785	Parbhani
17	बीड	..	5	863	710	1,078	348	1,426	Beed
18	नांदेड	..	1	770	1,423	2,215	49	2,264	Nanded
19	उस्मानाबाद	..	2	402	388	792	111	903	Osmanabad
20	लातूर	..	16	457	808	1,281	38	1,319	Latur
21	बुलढाणा	..	6	1,348	1,311	2,665	240	2,905	Buldhana
22	अकोला	..	1	1,846	2,550	4,406	9	4,415	Akola
23	अमरावती	..	1	1,032	859	1,896	208	2,104	Amravati
24	यवतमळ	..	7	1,089	1,160	2,256	291	2,547	Yavatmal
25	वर्धा	..	10	1,052	1,084	2,146	194	2,340	Wardha
26	नागपूर	..	7	1,038	948	1,993	89	2,082	Nagpur
27	भंडारा	..	1	1,064	1,104	2,170	792	2,962	Bhandara
28	चंद्रपूर	..	3	854	1,171	2,028	150	2,178	Chandrapur
29	गडचिरोली	..	2	86	86	174	67	241	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य ..		11	227	28,306	32,637	6,1181	6,309	67,490	Maharashtra State

टिप—*इतर—यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापने वरील, आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे; रोजंदारीवरील, अंशकालीन, मानसेव आणि वरील वर्गात समाविष्ट न होणारे.

Note—*Others—Work charged employees paid from contingencies Daily rated employees, part time employees, Honorary employees not elsewhere classified.

आधार: अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.— Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.33

मूळ वेतनाचा गट व पदाच्या वर्गानुसार शासकीय कर्मचारी (रिक्तपदे वगळून)
State Government employees by class and Basic pay ranges (Excluding Vacant Posts)

(शासकीय कर्मचारी गणना/Census of Govt. employees, 1987)

(संख्या/Number)

मूळ वेतन गट Basic Pay Ranges (रुपयांत/In Rs.)	वर्ग एक Class I	वर्ग दोन Class II	वर्ग तीन Class III	वर्ग चार Class IV	एकूण वर्ग एक ते चार Total Class I to IV	*इतर *Others	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
Up to							
1 200 पर्यंत	41	7,371	7,412	72,247	79,659
2 201—300	1,07,597	1,13,346	2,20,943	19,868	2,40,811
3 301—400	1,05,630	5,750	1,11,380	3,403	1,14,783
4 401—500	90,094	78	90,172	3,769	93,941
5 501—600 ..	2	1,542	36,795	..	38,339	3,525	41,864
6 601—700 ..	448	3,507	14,885	..	18,840	1,497	20,337
7 701—800 ..	739	5,715	9,711	..	16,165	605	16,770
8 801—900 ..	533	3,150	2,883	..	6,566	203	6,769
9 901—1000 ..	1,599	3,462	924	..	5,985	42	6,027
10 1001—1150 ..	1,582	2,387	25	..	3,994	95	4,089
11 1151—1250 ..	1,270	148	6	..	1,424	76	1,500
12 1251—1500 ..	2,084	2	2,086	37	2,123
13 1501—1750 ..	772	772	30	802
14 1751—2000 ..	491	491	13	504
15 2001—2250 ..	167	167	2	169
16 2251—2500 ..	72	72	1	73
17 2501—2750 ..	96	96	1	97
18 2751—3000 ..	20	20	..	20
19 3001—3500 ..	7	7	1	8
20 3500 and ..	3	3	1	4
Above							
एकूण/Total ..	9,885	19,913	3,68,591	1,26,545	5,24,934	1,05,416	6,30,350

टिप—*इतर—ग्रामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील आकस्मिक संचालित रोजगार दिले जाणारे, रोजदारीवरील अशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note—*Others—Work charged employees Paid from contingencies Daily rated employees, part time employees, Honorary employee and not elsewhere classified.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.34

मूळ वेतनाचा गट व पदाच्या वर्गानुसार जिल्हा परिषदांतील कर्मचारी
Zilla Parishad employees by class and basic pay ranges

(कर्मचारी गणना/Census of employees 1989)

(संख्या/Number)

वेगवेगळ्या वर्गानुसार कर्मचारी/Different classwise employees								
अनु. क्र. Sr. No.	मूळ वेतनाच्या रकमेचे गट Basic pay ranges (रुपयांत/In Rs.)	वर्ग एक Class I	वर्ग दोन Class II	वर्ग तीन Class III	वर्ग चार Class IV	एकूण एक ते चार Total I to IV	*इतर Other Class	एकूण सर्व वर्ग Total all class
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
Up to								
1	200- Up to	38	3,675	3,713	43,005	46,715
2	201-300	41,433	20,293	61,746	3,467	65,213
3	301-400	45,872	1,148	47,020	345	47,365
4	401-500	..	2	1,05,264	27	1,05,293	596	1,05,889
5	501-600	..	815	43,200	1	44,016	523	44,539
6	601-700	33	928	9,089	..	10,050	369	10,419
7	701-800	49	1,427	3,494	..	4,970	80	5,050
8	801-900	15	441	618	..	1,074	51	1,125
9	901-1000	143	569	330	..	1,042	141	1,183
10	1001-1150	59	285	25	..	369	42	411
11	1151-1250	59	21	2	..	92	..	92
12	1251-1500	48	2	50	22	72
13	1501-1750	6	1	7	..	7
14	1751-2000	5	5	..	5
15	2001-2250
16	2251-2500
17	2501-2750
18	2751-3000
19	3001-3500
	3500 and Above
	एकूण/Total	427	4,491	2,49,385	25,144	2,79,447	48,641	3,28,088

टीप—*इतर—यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, अंशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात सामाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note—*Others—Work charged employees paid from contingencies, daily rated employees, part-time employees, honorary employees and not elsewhere classified.

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.35

मूळ वेतनाचा गट व पदाच्या वर्गानुसार नगरपरिषदेतील कर्मचार
Municipal Council employees by class and Basic pay ranges

(कर्मचारी गणना/Census of employees 1987)

(संख्या/Number)

वेगवेगळ्या वर्गानुसार कर्मचारी/Different classwise employees								
अनुक्र. Sr. No.	मूळ वेतनाच्या रकमेचे गट Basic pay ranges (रुपयांत/In Rs.)	वर्ग एक Class I	वर्ग दोन Class II	वर्ग तीन Class III	वर्ग चार Class IV	वर्ग एक ते चार Class I to IV	*इतर Others	एकूण सर्व वर्ग Total all class
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	200 Up to	108	4,578	4,686	1828	65,14
2	201—300	5,367	25,385	30,752	1,264	32,016
3	301—400	6,694	2,517	9,211	1,379	10,590
4	401—500	..	5	11,302	98	11,405	830	12,235
5	501—600	..	13	3,462	33	3,508	772	4,280
6	601—700	..	37	782	10	829	137	966
7	701—800	..	55	421	16	492	62	554
8	801—900	1	36	108	..	145	32	177
9	901—1000	6	38	29	..	73	2	75
10	1001—1150	3	34	23	..	60	..	60
11	1151—1250	1	8	7	..	16	..	16
12	1251—1500	..	1	3	..	4	1	5
13	1501—1750	2	2
14	1751—2000
15	2001—2250
16	2251—2500
17	2501—2750
18	2751—3000
19	3001—3500
	Above 3500
	एकूण Total	11	227	28,306	32,637	61,181	6,309	67,490

टीप—*इतर—यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील, आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, अंशकालीन, मानतेवी आणि वरील वर्गात सामाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note—*Others—Work charged employees paid from contingencies, daily rated employees, part-time employees, honorary employees and not elsewhere classified.

साधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.36

जिल्हावार सामाजिक गटानुसार शासकीय कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून)
No. of State Government Employees according to District and Social group (Excluding vacant post)

(शासकीय कर्मचारी गणना/Census of Employees 1987)

(संख्या/Number)

ब. क्र. Sr. No.	जिल्हा/ केंद्रशासित प्रदेश	अनुसूचित जाती Scheduled Castes	अनुसूचित जमाती Scheduled Tribes	विमुक्त जाती Vimukta Jati	भटक्या जमाती Bhat/ya Jamati	नवबौद्ध Nav- Buddha	इतर मागास- वर्गीय Other backward classes	इतर Others	एकूण Total	District/ Union territory
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	बृहन्मई	10,099	2,148	849	1,947	5,304	15,789	54,694	90,830	Greater Bombay
2	ठाणे	5,025	5,749	463	561	970	9,610	14,421	36,799	Thane
3	रायगड	1,121	581	98	359	573	5,276	5,465	13,473	Raigad
4	रत्नागिरी	840	117	85	265	1,033	4,786	5,531	12,657	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	624	79	29	172	221	1,400	4,932	7,457	Sindhudurg
6	नाशिक	3,515	4,500	577	1,098	735	5,835	13,235	29,495	Nashik
7	धुळे	2,683	6,005	265	808	352	4,804	7,327	22,244	Dhule
8	जळगांव	1,619	1,221	266	606	369	5,283	7,345	16,709	Jalgaon
9	अहमदनगर	3,178	1,484	357	733	295	3,975	11,137	21,159	Ahmednagar
10	पुणे	7,619	1,973	1,142	1,629	2,306	8,658	32,817	56,144	Pune
11	सातारा	2,077	420	384	648	795	3,874	10,876	19,074	Satara
12	सांगली	2,263	255	247	376	325	2,324	9,254	15,044	Sangli
13	सोलापूर	4,235	535	411	671	186	3,120	12,570	21,728	Solapur
14	कोल्हापूर	2,583	263	217	374	91	1,873	12,420	17,821	Kolhapur
15	औरंगाबाद	3,131	853	398	427	1,566	3,088	13,243	22,706	Aurangabad
16	जालना	1,384	370	211	209	499	1,299	4,424	8,396	Jalna
17	परभणी	1,592	491	269	376	1,067	2,550	7,852	14,197	Parbhani
18	बीड	2,305	243	254	354	1,046	2,871	8,005	15,078	Beed
19	नांदेड	2,093	881	329	587	1,655	2,415	9,268	17,229	Nanded
20	उस्मानाबाद	1,526	194	189	136	268	1,221	5,388	8,922	Osmanabad
21	लातूर	2,148	199	163	196	176	1,951	5,920	10,750	Latur
22	बुलढाणा	1,783	395	307	323	1,178	3,732	5,041	12,759	Buldhana
23	अकोला	1,421	493	509	474	1,685	2,958	5,698	13,238	Akola
24	अमरावती	2,984	1,401	312	362	864	6,952	4,733	17,608	Amravati
25	यवतमाळ	2,974	2,777	671	413	623	5,802	3,918	17,173	Yavatmal
26	वर्धा	886	650	136	193	1,136	3,701	1,617	8,369	Wardha
27	नागपूर	5,650	3,026	720	875	4,624	14,161	12,739	41,795	Nagpur
28	भंडारा	3,655	1,477	229	166	913	5,968	3,996	16,404	Bhandara
29	चंद्रपूर	3,061	2,190	216	423	553	6,218	3,405	16,066	Chandrapur
30	गर्हाचरोली	1,836	2,482	164	225	123	2,761	1,289	8,830	Gadchiroli
	केंद्रशासित प्रदेश									Union Territory
1	दिल्ली	21				4	4	98	127	Delhi
2	गोवा	5					4	6	15	Goa
	महाराष्ट्र राज्य	85,936	43,453	10,467	15,986	31,582	1,44,264	2,98,663	6,30,350	Maharashtra State

आधार— अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.37

जिल्हावार व सामाजिक गटांनुसार जिल्हा परिषदांतील कर्मचारी गणना
Zilla Parishad Employees by District and Social Group

(कर्मचारी गणना/Census of employees 1987)

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	अनुसूचित जाती Scheduled Castes	अनुसूचित जमाती Scheduled Tribes	विमुक्त जाती Vimukta Jati	भटक्या जमाती Bharkya Jamati	नवबौद्ध Nav - Buddhists	इतर मागासवर्गीय Other Backward Class	इतर Others	एकूण Total	जिल्हा Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	ठाणे	1,024	1,860	158	120	490	3,738	5,522	12,913	Thane
2	रायगड	508	128	15	81	354	5,631	2,790	9,507	Raigad
3	रत्नागिरी	354	52	28	185	956	4,464	6,151	12,190	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	263	8	4	76	373	1,849	4,777	7,350	Sindhudurg
5	नाशिक	1,614	1,552	99	354	338	2,557	7,363	13,877	Nashik
6	घुळे	1,359	2,143	157	389	109	2,672	4,890	12,019	Dhule
7	जळगाव	1,569	721	265	403	187	4,022	9,060	16,227	Jalgaon
8	अहमदनगर	1,951	502	316	480	144	3,351	9,840	16,584	Ahmednagar
9	पुणे	2,039	1,438	220	337	432	3,855	10,959	19,280	Pune
10	सातारा	1,106	47	179	297	653	3,235	9,647	15,164	Satara
11	सांगली	1,573	142	234	194	152	2,049	7,798	12,142	Sangli
12	सोलापूर	1,608	233	197	146	181	1,716	9,563	13,644	Solapur
13	कोल्हापूर	1,974	183	89	243	29	1,233	10,353	14,104	Kolhapur
14	औरंगाबाद	747	119	134	188	491	1,742	5,813	9,234	Aurangabad
15	जालना	522	119	101	102	544	1,311	4,305	7,004	Jalna
16	परभणी	465	176	98	178	996	1,832	5,453	9,198	Parbhani
17	बीड	1,128	179	84	148	358	2,426	6,458	10,781	Beed
18	नांदेड	764	329	175	168	1,053	1,794	6,492	11,075	Nanded
19	उस्मानाबाद	973	97	51	97	106	1,597	5,491	8,412	Osmanabad
20	लातूर	1,240	111	42	91	190	1,733	6,078	9,485	Latur
21	बुलढाणा	758	159	83	357	761	2,572	6,274	10,964	Buldhana
22	अकोला	520	204	197	346	1,188	2,746	5,885	11,086	Akola
23	अमरावती	1,175	597	78	187	394	4,508	3,859	10,798	Amravati
24	यवतमाळ	1,429	935	482	231	828	5,159	4,397	13,461	Yavatmal
25	वर्धा	500	300	44	132	742	3,470	812	6,000	Wardha
26	नागपूर	1,363	598	112	128	375	5,825	1,568	9,969	Nagpur
27	भंडारा	1,885	727	178	139	229	6,521	1,433	11,112	Bhandara
28	चंद्रपूर	1,411	687	128	169	199	4,141	1,396	8,131	Chandrapur
29	गडचिरोली	1,065	1,287	99	222	142	2,140	1,422	6,377	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	33,188	15,633	4,047	6,188	12,994	89,889	1,66,149	3,28,088	Maharashtra State

साधारण अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.38

जिल्हावार व सामाजिक गटानुसार नगरपरिषदांतील कर्मचारी गणना
Nagar Parishad Employees by District and Social Group

(कर्मचारी गणना/Census of Employees 1987)

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक	जिल्हा	अनुसूचित जाती	अनुसूचित जमाती	विमुक्त जाती	भटक्या जमाती	नवबौद्ध	इतर मागासवर्गीय	इतर	एकूण	
Serial No.		Scheduled Castes	Scheduled Tribes	Vimukta Jati	Bhatkya Jamati	Nav-Buddhists	Other Backward Classes	Others	Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	ठाणे	966	207	7	24	1,160	762	1,839	4,965	Thane
2	रायगड	225	81	19	7	329	354	773	1,788	Raigad
3	रत्नागिरी	62	1	4	9	142	331	304	853	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	63	9	7	65	95	239	Sindhudurg
5	नाशिक	554	179	28	38	428	658	1,885	3,770	Nashik
6	धुळे	1,099	273	47	48	20	876	929	3,292	Dhule
7	जळगांव	2,010	174	32	82	93	1,337	1,672	5,400	Jalgaon
8	अहमदनगर	1,391	34	37	38	8	794	1,407	3,709	Ahmednagar
9	पुणे	581	42	24	66	89	285	760	1,847	Pune
10	सातारा	847	23	23	68	240	284	1,031	2,516	Satara
11	सांगली	1,024	35	35	104	3	256	1,338	2,800	Sangli
12	सोलापूर	553	22	20	19	8	198	1,418	2,238	Solapur
13	कोल्हापूर	989	20	15	120	129	420	1,559	3,252	Kolhapur
14	औरंगाबाद	187	2	..	5	3	72	262	531	Aurangabad
15	जालना	290	1	4	..	31	31	462	819	Jalna
16	परभणी	404	47	21	50	183	356	724	1,785	Parbhani
17	बीड	576	20	4	38	54	194	540	1,426	Beed
18	नांदेड	505	69	37	41	446	275	891	2,264	Nanded
19	उस्मानाबाद	241	29	26	18	3	111	475	903	Osmanabad
20	लातूर	486	6	18	28	4	130	647	1,319	Latur
21	बुलढाणा	831	48	29	25	142	618	1,212	2,905	Buldhana
22	अकोला	1,462	58	35	23	440	762	1,635	4,415	Akola
23	अमरावती	594	90	34	13	28	863	482	2,104	Amravati
24	यवतमाळ	759	133	31	22	81	524	1,017	2,547	Yavatmal
25	वर्धा	51	7	2	..	220	442	1,618	2,340	Wardha
26	नागपूर	717	97	5	61	20	757	425	2,082	Nagpur
27	भंडारा	949	191	28	7	120	1,232	435	2,962	Bhandara
28	चंद्रपूर	817	107	19	52	18	648	517	2,178	Chandrapur
29	गडचिरोली	105	25	2	3	2	15	89	241	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	19,338	2,010	586	1,009	4,456	13,650	26,441	67,490	Maharashtra State

आधार: वर्ष व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source:- Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.39

जिल्हावार व पदांच्या वर्गांनुसार राज्य शासनातील रिक्त पदे
Vacant Posts in each District according to Class

(कर्मचारी गणना/Census of employees 1987)

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा/ केद्रशासित प्रदेश	वर्ग एक Class I	वर्ग दोन Class II	वर्ग तीन Class III	वर्ग चार Class IV	वर्ग ५ ते ४ Class I to IV	*इतर Others	एकूण Total	District/ Union Territory
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	बृहन्मुंबई	254	353	3,850	1,295	5,752	89	5,841	Greater Bombay
2	ठाणे	46	99	1,389	454	1,988	178	2,166	Thane
3	रायगड	10	51	764	275	1,100	114	1,214	Raigad
4	रत्नागिरी	35	37	609	172	853	494	1,347	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	15	35	291	271	612	220	832	Sindhudurg
6	नाशिक	44	83	976	261	1,364	427	1,791	Nashik
7	धुळे	45	33	696	149	923	436	1,359	Dhule
8	जळगाव	47	31	521	232	831	328	1,159	Jalgaon
9	अहमदनगर	10	40	732	276	1,058	86	1,144	Ahmednagar
10	पुणे	278	193	1,867	397	2,735	356	3,091	Pune
11	सातारा	70	43	581	169	863	149	1,012	Satara
12	सांगली	38	39	454	215	746	207	953	Sangli
13	सोलापूर	51	52	443	168	714	63	777	Solapur
14	कोल्हापूर	49	56	512	269	886	289	1,175	Kolhapur
15	औरंगाबाद	123	105	723	361	1,312	70	1,382	Aurangabad
16	जालना	12	19	267	124	422	22	444	Jalna
17	परभणी	11	23	614	325	973	127	1,100	Parbhani
18	बीड	41	40	534	194	809	111	920	Beed
19	नांदेड	20	42	617	223	902	84	986	Nanded
20	उस्मानाबाद	12	29	303	76	420	45	465	Osmanabad
21	लातूर	6	20	339	139	504	98	602	Latur
22	बुलढाणा	25	23	289	123	460	198	658	Buldhana
23	अकोला	24	22	381	169	596	10	606	Akola
24	अमरावती	32	28	517	226	803	119	922	Amravati
25	यवतमाळ	29	31	466	238	764	479	1,243	Yavatmal
26	वर्धा	3	7	306	78	394	134	528	Wardha
27	नागपूर	118	171	1,191	480	1,960	388	2,348	Nagpur
28	भंडारा	16	21	486	119	642	191	833	Bhandara
29	चंद्रपूर	19	42	401	88	550	425	975	Chandrapur
30	गडचिरोली	10	25	510	178	723	214	937	Gadchiroli
केंद्रशासित प्रदेश—									Union Territory
31	दिल्ली	1	..	8	12	21	..	21	Delhi
32	गोवा	1	1	..	1	Goa
एकूण		1,494	1,794	21,638	7,755	32,681	6,151	38,832	Total

टिप.—*इतर—यामध्ये कार्यव्यायी आस्थापनेवरील आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, अंशकालीन मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note.—*Others—Work charged employees paid from contingencies, daily rated employees, part-time employees, honorary employees and not elsewhere classified.

साधार:—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source:—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तपता क्रमांक/TABLE No. 26.40

जिल्हावार व पदांच्या वर्गानुसार जिल्हापरिषदांतून रिक्त पदे

Districtwise and Classwise vacancies in Zilla Parishad

(कर्मचारी गणना/Census of Employees, 1987)

(संख्या/Number)

क्रमक्रमांक Serial No.	जिल्हा	वर्ग एक Class I	वर्ग दोन Class II	वर्ग तीन Class III	वर्ग चार Class IV	वर्ग एक ते चार Class I to IV	*इतर वर्ग ५ ते ९ Others * Class 5 to 9	एकूण सर्व वर्ग Total All Classes	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	ठाणे	25	262	35	322	109	431	Thane
2	रायगड	18	344	32	394	50	444	Raigad
3	रत्नागिरी	3	34	821	29	887	203	1,090	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	1	28	366	45	440	90	530	Sindhudurg
5	नाशिक	20	194	33	247	55	302	Nashik
6	धुळे	30	306	43	379	28	407	Dhule
7	जळगांव	24	159	51	234	108	342	Jalgaon
8	अहमदनगर	1	20	638	92	751	18	769	Ahmednagar
9	पुणे	2	10	243	18	273	65	338	Pune
10	सातारा	1	14	277	27	319	124	443	Satara
11	सांगली	1	3	179	47	230	107	337	Sangli
12	सोलापूर	11	162	18	191	16	207	Solapur
13	कोल्हापूर	2	10	140	8	160	66	226	Kolhapur
14	औरंगाबाद	12	710	63	785	29	814	Aurangabad
15	जालना	14	160	13	187	15	202	Jalna
16	परभणी	10	486	108	604	23	627	Parbhani
17	बीड	3	15	80	28	126	2	128	Beed
18	नांदेड	1	15	338	72	426	18	444	Nanded
19	उस्मानाबाद	23	323	46	392	20	412	Osmanabad
20	लातूर	1	23	317	82	423	8	431	Latur
21	बुलढाणा	1	11	258	32	302	31	333	Buldhana
22	अकोला	1	11	116	26	154	14	168	Akola
23	अमरावती	1	6	97	41	145	6	151	Amravati
24	यवतमाळ	7	7	237	55	306	60	366	Yavatmal
25	वर्धा	2	118	31	151	26	177	Wardha
26	नागपूर	5	97	11	113	12	125	Nagpur
27	भंडारा	13	174	42	229	..	229	Bhandara
28	चंद्रपूर	1	16	154	53	224	31	255	Chandrapur
29	गडचिरोली	3	28	322	41	394	68	462	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		30	458	8,078	1,222	9,788	1,402	11,190	Maharashtra State.

टिप— *इतर—यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील आकास्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, अंशकालीन मानसेवी आणि वरील वर्गाला सामाविष्ट न होणारे.

Note—*Others—Work charged employees paid from contingencies employees, daily rated employees, part-time employees, Honorary employees and not elsewhere classified.

साधन.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार आणि सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.41

जिल्हावार व पदांच्या वर्गांनुसार नगरपरिषदांतील रिक्त पदे
Districtwise and classwise vacancies in Municipal Council 1987
(कर्मचारी गणना/Census of employees 1987)

(संख्या/Number)

क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	वर्ग एक Class I (3)	वर्ग दोन Class II (4)	वर्ग तीन Class III (5)	वर्ग चार Class IV (6)	वर्ग एक ते चार Class 1 to 4 (7)	*इतर *Others (8)	एकूण Total (9)	जिल्हा District (2)
1	ठाणे	5	23	28	..	28	Thane
2	रायगड	57	34	91	..	91	Raigad
3	रत्नागिरी	16	44	60	1	61	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	4	6	10	..	10	Sindhudurg
5	नाशिक	103	116	219	..	219	Nashik
6	धुळे	..	3	60	26	89	2	91	Dhule
7	जळगाव	..	1	49	62	113	..	113	Jalgaon
8	अहमदनगर	151	56	207	..	207	Ahmednagar
9	पुणे	103	128	231	..	231	Pune
10	सातारा	74	95	169	..	169	Satara
11	सांगली	..	2	74	185	261	..	261	Sangli
12	सोलापूर	14	17	31	..	31	Solapur
13	कोल्हापूर	42	74	116	6	122	Kolhapur
14	औरंगाबाद	7	6	13	..	13	Aurangabad
15	जालना	14	50	64	..	64	Jalna
16	परभणी	..	2	40	66	108	..	108	Parbhani
17	बीद	25	41	66	..	66	Beed
18	नांदेड	..	3	19	60	82	..	82	Nanded
19	उस्मानाबाद	11	3	14	..	14	Osmanabad
20	लातूर	..	1	5	12	20	..	20	Latur
21	बुलढाणा	65	37	102	..	102	Buldhana
22	अकोला	..	1	46	49	96	..	96	Akola
23	अमरावती	..	1	28	41	70	..	70	Amravati
24	यवतमाळ	24	29	53	7	60	Yavatmal
25	वर्धा	27	14	41	..	41	Wardha
26	नागपूर	32	37	69	..	69	Nagpur
27	भंडारा	12	11	23	..	23	Bhandara
28	चंद्रपूर	..	1	3	21	25	..	25	Chandrapur
29	गडचिरोली	..	1	25	6	32	..	32	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		2	17	1,135	1,349	2,503	16	2,519	Maharashtra State

टिप—*इतर—ग्रामस्थे कार्यव्ययी आस्थापनेवरील आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, अंशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात सामाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note—*Others—Work charged employees paid from contingencies, daily rated employees, part-time employees, Honorary employees and not elsewhere classified.

बांधार—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन

तबता क्रमांक/

जिल्हावार व प्रशासकीय विभागवार राज्य शासकीय कर्मचारी, १९८७/

अ. क्र.	जिल्हा	सामान्य प्रशासन विभाग	वित्त विभाग	नियोजन विभाग	समाज कल्याण, सांस्कृतिक कार्ये	मादीवासी विकास विभाग	ग्रह व नागरी पुरवठा विभाग	कृषि व सहकार विभाग	महसूल व वन विभाग	उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग	शिक्षण व सेवा-योजन विभाग	गृह विभाग
Sr. No.	District	General Administration Department	Finance Department	Planning Department	Social Welfare, Social Affairs Department	Tribal Development Department	Food and Civil supply Department	Agri-cultural and Co-operation Department	Revenue and Forest Department	Industries, Labour and Employment Department	Edu-cation and Employ-ment Department	Home Department
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1	बुलढुंबई	3,122	7,047	671	1,078	138	3,148	5,626	2,237	3,978	3,608	36,134
2	ठाणे	114	1,085	96	198	1,564	539	2,608	4,540	296	815	10,042
3	रायगड	2	9	39	100	27	136	1,118	2,606	65	434	2,898
4	रत्नागिरी	38	155	60	285	..	148	1,301	2,023	62	483	2,474
5	सिंधुदुर्ग	34	82	34	228	..	63	688	1,406	35	804	1,408
6	नाशिक	58	533	203	414	1,411	121	2,566	3,784	238	850	6,281
7	धुळे	37	177	83	462	1,410	159	2,252	3,324	64	1,596	5,237
8	जळगाव	26	202	41	190	286	51	1,708	2,942	100	748	4,181
9	बहुमदनगर	62	210	76	360	300	80	3,053	3,257	239	389	3,354
10	पुणे	253	1,063	195	1,059	474	329	5,887	4,456	1,505	2,855	16,083
11	सातारा	53	227	149	259	41	81	1,807	3,040	163	1,144	3,601
12	सांगली	28	230	223	228	..	88	2,155	1,756	126	351	2,561
13	सोलापूर	46	316	254	459	..	151	2,641	2,852	141	638	4,943
14	कोल्हापूर	65	412	39	418	60	105	1,738	2,621	542	983	3,747
15	औरंगाबाद	148	399	104	325	144	94	2,554	2,911	495	1,588	3,762
16	जालना	19	102	40	85	..	63	1,089	1,686	24	229	2,545
17	परभणी	23	121	44	91	73	65	1,659	2,977	44	481	3,235
18	बीड	13	108	76	122	..	33	2,037	2,607	53	385	2,184
19	नांदेड	27	148	55	320	318	108	1,510	3,015	63	1,245	2,845
20	उस्मानाबाद	23	79	176	60	..	81	1,165	1,787	19	677	1,660
21	लातूर	13	98	142	134	..	110	1,546	1,841	64	1,245	1,903
22	बुलढाभा	40	136	70	135	52	133	1,468	2,912	48	655	2,860
23	अकोला	20	177	40	429	54	80	1,526	1,243	160	1,040	3,560
24	अमरावती	37	291	101	476	386	114	1,851	2,704	188	1,567	3,346
25	यवतमाल	27	148	134	114	608	82	1,383	4,198	50	1,359	3,113
26	बर्फा	24	116	54	127	7	71	902	1,646	80	339	2,074
27	नागपूर	134	701	178	740	284	343	3,149	4,169	1,501	2,373	9,951
28	साहारा	45	126	157	98	201	141	1,474	4,046	79	1,245	2,904
29	सांगरूर	39	158	61	79	276	196	1,068	3,416	190	858	2,843
30	महन्दिरोजी	24	61	40	23	679	59	657	2,881	15	922	1,797
केंद्रशासित प्रदेश												
	दिल्ली	120
	गोवा	15
	एकूण	4,729	14,715	3,635	9,096	8,793	6,972	60,189	84,883	10,627	31,907	1,53,526

सातारा—बर्फा व शासकीय शासनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

LABOUR AND EMPLOYMENT

TABLE No. 26.42

Districtwise administrative Departments according to State Government employees, 1987.

												(संख्या/Number)	
नगरविकाम विभाग	आरोग्य विभाग	गृहनिर्माण व विशेष सहाय्य विभाग	सार्वजनिक बांधकाम विभाग	ग्राम विकास विभाग	विधी व न्याय विभाग	पाटबंधारे विभाग	वैद्यकीय, शिक्षण व ओषध विभाग	फलोद्यान व सामाजिक वनीकरण विभाग	विधान कार्य विभाग	इतर	एकूण	District/ Union Territory	
Urban Develop- ment Depart- ment	Public Health Depart- ment	Housing and Special Assistance Depart- ment	Public works Depart- ment	Rural Develop- ment Depart- ment	Law and Judiciary Depart- ment.	Irrigation Depart- ment	Medical, Education and Drug Depart- ment	Horti- culture and Social Forest Depart- ment	Legisla- tive Affairs Depart- ment	Others	Total	(1)	
(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)		
470	9,648	1,170	4,735	432	3,628	1,073	2,223	..	32	632	90,830	Greater Bombay.	
..	2,696	121	2,510	3,931	603	3,819	1,034	188	36,799	Thane	
48	831	18	1,661	1,258	331	1,731	21	118	22	..	13,473	Raigad	
21	787	15	1,648	442	244	2,258	18	195	12,657	Ratnagiri	
12	341	6	840	282	156	831	15	192	7,457	Sindhudurg	
62	1,309	52	2,343	2,448	623	5,952	33	214	29,495	Nashik	
17	963	46	1,714	2,701	402	1,384	57	159	22,244	Dhule	
25	974	27	1,165	87	558	3,225	20	153	16,709	Jaigaon	
36	849	10	1,817	925	554	5,355	26	207	21,159	Ahmednagar	
304	3,059	76	3,384	326	922	10,819	2,706	349	56,144	Pune	
24	845	10	1,327	356	402	5,301	41	203	19,074	Satara	
18	435	51	552	335	399	4,438	910	160	15,044	Sangli	
36	1,613	22	1,033	42	504	5,467	421	149	21,728	Solapur	
41	1,378	39	1,293	61	488	3,654	58	79	17,821	Kolhapur	
64	760	10	1,994	168	585	4,586	2,015	22,706	Aurangabad	
11	407	23	517	26	241	1,274	15	8,396	Jalna	
..	791	274	653	54	70	3,525	14,197	Parbhani	
13	570	22	807	44	328	4,740	938	15,078	Beed	
20	917	28	1,497	558	344	3,680	376	154	17,228	Nanded	
13	586	26	569	295	275	1,335	16	80	8,922	Osmanabad	
10	530	21	849	535	268	1,422	19	10,750	Latur	
16	1,015	53	957	303	341	1,388	14	163	12,759	Buldhana	
23	1,578	39	1,162	42	461	1,402	20	182	13,238	Akola	
98	1,326	57	1,507	440	426	2,481	18	193	17,608	Amravati	
22	993	44	1,383	914	309	2,122	16	159	17,178	Yavatmal	
16	707	14	478	59	271	1,176	57	148	8,369	Wardha	
125	2,825	83	3,519	312	1,052	5,615	4,050	691	41,795	Nagpur	
16	1,393	32	1,026	1,013	294	1,948	19	147	16,404	Bhandara	
16	991	44	958	3,243	253	1,232	18	127	16,066	Chandrapur	
10	579	33	570	25	94	234	67	110	8,880	Gadchiroli	
..	7	127	Union Territory Delhi	
..	15	Goa	
1,587	41,736	2,466	44,475	21,657	15,426	93,470	15,258	4,520	54	632	6,30,350	Total	

Source: Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.43

प्रशासकीय विभागवार व पदाचा वर्गवार शासकीय कर्मचारी. (रिक्तपदे वगळून)
Administrative Departments and classwise State Government employees (Excluding Vacant Posts)

(शासकीय कर्मचारी गणना/Census of Government employees, 1987)

(संख्या/Number)

क्रमक्रमांक Serial No.	प्रशासकीय विभाग	वर्ग एक Class I	वर्ग दोन Class II	वर्ग तीन Class III	वर्ग चार Class IV	*इतर *Other	वर्ग १ ते ४ Class I to IV	एकूण Total	शासकीय विभाग Administrative Department
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	साधारण प्रशासन	177	218	2,747	1,507	4,649	80	4,729	General Administration Department.
2	वित्त	881	728	10,124	3,011	14,664	51	14,715	Finance Department.
3	नियोजन	186	286	2,531	519	3,522	113	3,635	Planning Department.
4	समाज कल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व पर्यटन.	103	195	4,249	2,081	6,628	2,468	9,096	Social Welfare and Social Affairs, Sports & Tourism.
5	आदिवासी विकास	46	80	4,353	4,137	8,616	177	8,793	Tribal development Deptt.
6	अन्न व नागरी पुरवठा	81	147	5,366	1,297	6,891	81	6,972	Food and Civil supply Deptt
7	कृषि व सहकार	960	2,556	40,091	14,842	58,449	1,737	60,186	Agriculture and Co-operation Department.
8	सहसूल व वन	735	1,323	47,577	9,172	58,807	26,076	84,883	Revenue and Forest Deptt
9	उद्योग, उर्जा व कामगार	362	597	7,911	1,572	10,442	185	10,627	Industries, Energy and Labour Department.
10	शिक्षण व सेवायोजन	2,012	4,175	14,475	7,332	24,994	6,913	31,907	Education and Employment Department.
11	गृह	1,115	1,960	1,17,052	5,438	1,25,565	27,961	1,53,526	Home Department.
12	नगरविकास	76	96	999	407	1,578	9	1,578	Urban Development Deptt.
13	आरोग्य	487	1,077	24,796	13,878	40,838	898	41,736	Public Health Department.
14	गृहनिर्माण व विशेष सहाय्य	57	94	1,687	625	2,463	3	2,466	Housing and Special Assistance Department.
15	सार्वजनिक बांधकाम	269	1,507	15,118	21,628	38,522	5,953	44,475	Public Works Department.
16	ग्राम विकास	182	285	2,419	373	3,259	18,398	21,657	Rural Development Deptt
17	विधी व न्याय	842	321	10,383	3,725	15,271	155	15,426	Law and Judiciary Deptt.
18	पाटबंधारे	728	5,196	46,854	27,577	80,355	13,115	93,470	Irrigation Department.
19	वैद्यकीय शिक्षण व औषधे	580	1,218	7,272	5,922	14,992	266	15,258	Medical Education and Medicine Department.
20	फलोद्यान व सामाजिक वनीकरण.	54	191	2,257	1,251	3,753	767	4,520	Horticulture and Social Forest Department.
21	विधान कार्य	5	9	26	5	45	9	54	Legislative affairs Deptt.
22	इतर	27	54	304	246	631	1	632	Others
	एकूण	9,885	19,913	3,68,591	1,26,545	5,24,934	1,05,416	63,0350	Total

टिप.—*इतर.—यामध्ये कार्यव्ययी औस्थापनेवरील आकाशिक संचालन रोजगार विले जाणारे रोखवारीवरील अणकालिन मानसेवी आणि वरील घणत समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note.—*Others.—Work charged employees, paid from contingencies, Daily rated employees, part-time employees, Honorary employees and not elsewhere classified.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.44

सामाजिक गट व पदाच्या वर्गानुसार राज्य शासकीय कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून)
Class-wise No. of State Government employees according to Social groups (Excluding vacancies)

(शा.सकीय कर्मचारी गणना /Census of Government Employees 1987)

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Serial No.	जात	वर्ग एक Class I	वर्ग दोन Class II	वर्ग तीन Class III	वर्ग चार Class IV	वर्ग १ ते ४ Class I to IV.	*इतर *Other	एकूण Total	Caste
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	अनुसूचित जाती	863	1,590	39,592	24,266	66,311	19,625	85,936	Scheduled Caste
2	अनुसूचित जमाती	285	499	17,540	11,364	29,688	13,764	43,452	Scheduled Tribes
3	विमुक्त जमाती	120	231	6,217	2,103	8,671	1,796	10,467	Vimukta Jamati
4	घटक्या जमाती	198	341	9,471	3,785	13,795	2,191	15,986	Nomadic Tribes
5	नव बौद्ध	233	426	15,902	9,534	26,095	5,487	31,582	Nav-Buddhist
6	इतर मागासवर्गीय	1,243	3,480	86,811	30,235	1,21,769	22,495	1,44,264	Other Backward Class
	एकूण १ ते ६	2,842	6,567	1,75,533	81,287	2,66,329	65,358	3,31,687	Total 1 to 6
7	इतर	6,943	13,346	1,93,058	45,258	2,58,605	40,058	2,98,663	Others
	एकूण	9,885	19,913	3,68,591	1,26,545	5,24,934	1,05,416	6,30,350	Total

टिप—*इतर.— यामध्ये कायव्ययी आस्थापने वरील आकास्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, अंशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note—*Others —Includes work charged employees Paid from contingencies, Daily rated, Part-time employees, Honorary employees and not elsewhere classified.

भाषांतर.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.45

सामाजिक गट व पदाच्या वर्गांनुसार जिल्हा परिषदातील कर्मचारी
Castewise and classwise Employees in Zilla Parishad

(कर्मचारी गणना /Census of employees; 1987)

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Serial No.	जात	वर्ग-एक Class-I	वर्ग-दोन Class-II	वर्ग-तीन Class-III	वर्ग-चार Class-IV	एकूण १ ते ४ Total Class I to IV	*इतर *Others	एकूण सर्व वर्ग Total	Caste
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	अनुसूचित जाती	66	462	23,710	3,663	27,901	5,287	33,188	Scheduled Caste
2	अनुसूचित जमाती	12	124	9,778	1,632	11,546	4,037	15,633	Scheduled Tribe
3	विमुक्त जमाती	12	44	3,078	407	3,541	506	4,047	Vimukta Jati
4	भटक्या जमाती	16	90	4,528	717	5,351	837	6,188	Nomadic Tribe
5	नव बौद्ध	20	114	8,448	1,939	10,521	2,473	12,994	Nav-Buddhists
6	इतर मागामवर्गीय	55	954	70,678	6,921	78,608	11,281	89,889	Other Backward Classes
7	इतर	246	2,703	1,29,165	9,865	1,41,979	24,170	1,66,149	Others
	एकूण	427	4,491	2,49,385	25,144	2,79,447	48,641	3,28,088	Total

टिप—*इतर— ग्रामठे क.यंत्रणी आस्थापनेवरील आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे रोजंदारीवरील, अंशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले.

Note—*Others:— Work charged employees, paid from contingencies, Daily rated employees, Honorary employees and not elsewhere classified.

धाधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.46

सामाजिक गट व पदाच्या वर्गानुसार नगरपरिषदांतील कर्मचारी
Municipal Council employees by Social group and class

(कर्मचारी गणना/Census of employees, 1987)

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Serial No.	सामाजिक गट	वर्ग-एक Class-I	वर्ग-दोन Class-II	वर्ग-तीन Class-III	वर्ग-चार Class-IV	एकूण वर्ग-१ ते ४ Total Class I to IV	इतर Others	एकूण Total	Social Group
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	अनुसूचित जाती	1	20	2,483	15,210	17,714	1,624	19,338	Scheduled Castes
2	अनुसूचित जमाती	692	996	1,688	322	2,010	Scheduled Tribes
3	विमुक्त जमाती	..	4	293	249	546	40	586	Vimukta Jatis
4	भटक्या जमाती	..	5	455	299	959	50	1,009	Nomadic Tribes
5	नव बौद्ध	..	8	730	3,099	3,837	619	4,456	Nav Buddhist
6	इतर मागासवर्गीय	1	42	7,498	4,688	12,229	1,421	13,650	Other Backward Class
7	इतर	9	148	16,159	7,892	24,208	2,233	26,441	Others
एकूण		11	227	28,310	32,633	61,181	6,309	67,490	Total

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.47

धर्म व पदाच्या वर्गानुसार शासकीय कर्मचारी
State Government Employees according to Religion & Class

(शासकीय कर्मचारी गणना/Census of Government Employees, 1987)

अनुक्रमांक Serial No.	धर्म	वर्ग-एक Class-I	वर्ग-दोने Class-II	वर्ग-तीन Class-III	वर्ग-चार Class-IV	वर्ग-१ ते ४ Class-I to IV	*इतर *Others	एकूण Total	Religion
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	हिंदु	9,100	18,083	3,23,180	1,06,766	4,57,134	93,466	5,50,600	Hindu
2	मुस्लीम	320	880	19,841	7,064	28,105	4,314	32,419	Muslim
3	ख्रिश्चन	76	171	5,121	914	6,282	334	6,616	Christian
4	बौद्ध	260	512	16,857	10,258	27,887	6,433	34,320	Buddhist
5	इतर	129	262	3,592	1,543	5,526	869	6,395	Others
एकूण		9,885	19,913	3,68,591	1,26,545	5,24,934	1,05,416	6,30,350	Total

टिप.—*इतर (स्तंभ ८).—यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, अंशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले.

Note.—*Others.—Workcharged employees, Paid from contingencies, Daily rated employees, part-time employees, honorary employees and not elsewhere classified.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई.

Source.—Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, New Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.48

धर्म व पदाच्या वर्गानुसार जिल्हापरिषदातील कर्मचारी
Zilla Parishad Employees by Religion and Class

(कर्मचारी गणना/Census of Employees, 1987)

अनुक्रमांक Serial No.	धर्म	वर्ग एक Class-I	वर्ग दोन Class-II	वर्ग तीन Class-III	वर्ग चार Class-IV	वर्ग १ ते ५ Class-I to IV	*इतर *Others	एकूण Total	Religion
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	हिंदू	391	4,116	2,23,396	20,927	2,48,830	43,922	2,92,752	Hindu
2	मुस्लिम	11	196	13,294	1,948	15,449	1,474	16,923	Muslim
3	ख्रिश्चन	2	17	2,197	105	2,321	294	2,615	Christian
4	बौद्ध	20	114	8,448	1,939	10,521	2,473	12,994	Buddhist
5	इतर	3	48	2,050	225	2,326	478	2,804	Others
एकूण		427	4,491	2,49,385	25,144	2,79,447	48,641	3,28,088	Total

टिप—*इतर: यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील, आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारीवरील, अंशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note—*Others: Work charged employees, Paid from contingencies, Daily rated employees, Part-time employees, Honorary employees and not elsewhere classified.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई.

Source.—Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra New Bombay.

26. कामदार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबल क्रमांक/TABLE No. 26.49

धर्म व पदाच्या वर्गानुसार नगरपरिषदांतील कर्मचारी
Municipal Council employees by Class & Religion
(कर्मचारी गणना/Census of employees, 1987)

(संख्या/Number)

अनुक्रमांक Serial No.	धर्म	वर्ग एक Class-I	वर्ग दोन Class-II	वर्ग तीन Class-III	वर्ग चार Class-IV	वर्ग १ ते ४ Class-I to IV	*इतर *Others	एकूण Total	Religion
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	हिंदू	10	200	22,095	25,442	47,747	5,075	52,822	Hindu
2	मुस्लिम	1	16	4,775	3,418	8,210	451	8,661	Muslim
3	ख्रिश्चन	..	1	303	180	484	12	496	Christian
4	बौद्ध	..	8	806	3,349	4,163	644	4,807	Buddhist
5	इतर	..	2	280	218	500	53	553	Others
एकूण	..	11	227	28,259	32,607	61,104	6,235	67,339	Total

टिप—*इतर :—यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील, आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारीवरील अंशकालीन, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले.

Note—*Others:—Work charged employees paid from contingencies daily rated employees, part-time employees Honorary employees and not elsewhere classified.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तथता क्रमांक/TABLE No. 26.50

प्रशासकीय विभागवार व पदाच्या वर्गानुसार शासकीय रिक्त पदे
State Government Vacant Post According To Administrative Department and Class
(शासकीय कर्मचारी गणना/Census of Government employees, 1987.)

(संख्या/Number)

अ. क्र. Sr. No.	प्रशासकीय विभाग	वर्ग एक Class I	वर्ग दोन Class II	वर्ग तीन Class III	वर्ग चार Class IV	वर्ग १ ते ४ Class I to IV	*इतर *Others	एकूण वर्ग All Classes	Administrative Department
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	सामान्य प्रशासन	15	23	199	77	314	7	321	General Administration
2	वित्त	35	34	669	166	904	11	915	Finance
3	नियोजन	10	5	154	28	197	1	198	Planning
4	समाज कल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा, व पर्यटन	30	37	424	95	586	127	713	Social Welfare
5	आदिवासी विकास	6	5	223	182	416	17	433	Tribal Development
6	अन्न व नागरी पुरवठा	2	17	181	59	259	7	266	Food and Civil Supplies
7	कृषि व सहकार	109	365	2,993	1,118	4,585	19	4,504	Agriculture and Co-op.
8	महसूल व वन	48	75	2,581	818	3,522	3,796	7,318	Revenue and Forest
9	उद्योग, उर्जा व कामगार	42	92	712	130	976	6	982	Industry, Energy and Labour
10	शिक्षण व सेवायोजन	550	260	1,178	521	2,509	23	2,532	Education and Employment
11	गृह	75	100	3,800	221	4,196	925	5,121	Home
12	नगर विकास	6	2	86	22	116	..	116	Urban Development
13	आरोग्य	149	201	1,464	698	2,512	142	2,654	Public Health
14	गृह निर्माण व विशेष सहाय्य	7	6	89	68	170	1	171	Housing and Special Asstt.
15	सार्वजनिक बांधकाम	14	21	1,330	1,035	2,400	19	2,419	Public Works
16	ग्राम विकास	20	30	250	33	333	934	1,267	Rural Development
17	विधी व न्याय	53	10	317	119	499	4	503	Law and Judiciary
18	पाटबंधारे	69	126	4,330	1,979	6,504	50	6,554	Irrigation
19	वैद्यकीय शिक्षण व औषध	233	333	455	239	1,260	58	1,318	Medical Education and Medicine
20	फलोद्यान व सामाजिक वृत्तीकरण	12	25	171	144	352	4	356	Horticulture
21	विधान कार्य	..	13	2	..	15	..	15	Legislative affairs
22	इतर	9	14	29	4	56	..	56	Others
	एकूण	1,494	1,794	21,638	7,755	32,681	6,151	38,832	

टिप *इतर—यामध्ये कार्यव्ययी आस्थेपत्रेवरील, आकस्मिक खर्चातून रोजगार दिले जाणारे, रोजंदारोवरील अंशकालीन, मानसवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note *Others.—Col. 8 includes employees in work charged employees, paid from contingencies, Daily rated employees part-time employees Honorary employees and not elsewhere classified.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबत्ता क्रमांक/TABLE No. 26.51

राज्य शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या एकूण वित्तलक्षीवरील प्रशासकीय विभागवार व पदाच्या वर्गवार एकूण मासिक खर्च १९८७

Administrative department and classwise total monthly expenditure according to total emolument of State Government employees, 1987

क्र. क्रमांक Sr. No.	विभाग	वर्ग-१ Class-I	वर्ग-२ Class-II	वर्ग-३ Class-III	वर्ग-४ Class-IV	वर्ग-१ ते ४ Class-I To IV	इतर* Others	एकूण वर्ग १ ते ४ + इतर Total All Classes.	Department
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	सामान्य प्रशासन	5,55,612	5,63,231	42,32,685	14,07,215	67,58,743	82,740	68,41,483	General Administration
2	वित्त	23,20,717	17,74,505	1,52,34,027	29,54,756	2,22,84,005	51,575	2,23,35,580	Finance
3	नियोजन	5,62,981	7,15,017	39,91,249	4,97,430	57,66,677	81,025	58,47,702	Planning
4	समाज कल्याण, सांस्कृतिक कार्ये, क्रिडा	3,07,812	5,02,981	63,89,420	19,39,138	91,39,351	5,17,489	96,56,840	S. W.
5	भाविमासी	1,42,123	1,89,011	55,97,420	35,93,250	95,21,804	23,336	95,45,140	
6	अन्न व नागरी पुरवठा	2,41,068	3,81,023	88,63,703	12,47,215	1,07,33,009	45,699	1,07,78,708	Food and Civil Supplies.
7	कृषि व सहकार	27,77,070	63,68,492	6,22,92,483	1,48,11,852	8,62,49,827	8,21,750	8,70,71,647	A. and C. D.
8	महसूल व बन	21,18,332	31,14,815	6,34,59,198	8,71,279	7,74,63,624	41,67,665	8,16,31,289	Revenue and Forest
9	उद्योग, उर्जा व कामगार	11,61,941	15,49,999	1,22,11,007	15,58,371	1,64,81,318	61,330	1,65,42,648	Industries Energy and Labour
10	शिक्षण व सेवायोजन	58,96,773	28,61,975	2,29,11,881	71,26,732	3,87,97,361	8,36,285	3,96,33,646	Education and Employment
11	गृह	31,76,677	49,95,468	15,13,10,346	53,62,759	16,48,45,250	32,23,608	16,80,68,858	Home
12	नगर विकास	2,56,673	2,52,690	15,79,430	4,08,045	24,96,838	6,102	25,02,940	Public Health
13	सार्वजनिक आरोग्य	15,77,437	41,12,937	3,78,91,389	1,34,43,217	5,70,24,980	2,49,262	5,72,74,242	Housing and Spl. Assistance
14	गृह निर्माण व विशेष सहाय्य	1,74,576	2,30,635	25,79,847	5,94,998	35,80,056	4,975	35,85,031	
15	सार्वजनिक बांधकाम	8,40,046	37,68,020	2,29,76,526	2,07,11,729	4,82,96,321	37,30,347	5,20,26,668	P. W. D.
16	ग्रामविकास	5,28,247	6,74,983	35,70,844	3,43,743	51,17,817	32,64,251	83,82,068	R. D. D.
17	विधी व न्याय	27,42,384	8,03,214	1,43,97,134	36,00,312	2,15,43,044	1,88,034	2,17,31,078	Law and Judiciary
18	पाटबंधारे	23,51,213	1,30,77,097	6,88,27,178	2,61,17,527	11,03,73,015	79,46,808	11,83,19,823	Irrigation
19	वैद्यकीय शिक्षण व औषध	22,24,284	32,02,830	1,21,73,127	59,25,213	2,35,25,454	1,02,806	2,36,28,260	Medical Education and Medicine
20	फलोद्यान व सामाजिक वनीकरण	1,72,627	4,67,973	31,03,399	11,24,522	48,68,521	2,06,938	50,75,459	Horticulture and Social Forestry
21	विधान कार्ये	16,811	22,864	40,248	5,533	85,556	2,730	83,286	Legislative Affairs
22	इतर	90,286	1,43,537	5,08,045	2,41,818	9,83,686	2,373	9,86,059	Others,
महाराष्ट्र राज्य		3,02,35,690	4,97,73,297	52,41,40,686	12,17,86,654	72,59,36,327	2,56,17,128	75,15,53,455	Maharashtra State

टिप - * इतर यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापना, आकस्मिक खर्चातून दिले जाणारे रोजगार, रोजवारीवरील अंशकालीन, मानवेची आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note - *Others includes work charged employees paid from contingencies, daily rated part time, honorary and not included elsewhere.

साधारण-अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई/Sources—Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.52

राज्य शासनातील एकूण कर्मचारी, रिक्त पदे व एकूण पदे
Total Employees, Vacant post and total posts in State Government.

कर्मचारी गणना/Census of Employees 1987.

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ग (1)	एकूण कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून) No. of Employees (excluding vacant posts)	रिक्त पदांची संख्या Number of vacant posts	एकूण पदांची संख्या Total No. of posts Col. 3+4	Class (2)
1	वर्ग-१	9,885	1,494	11,379	Class-I
2	वर्ग-२	19,913	1,794	21,707	Class-II
3	वर्ग-३	3,68,591	21,638	3,90,229	Class-III
4	वर्ग-४	1,26,545	7,755	1,34,300	Class-IV
5	वर्ग १ ते ४	5,24,934	32,681	5,57,615	Class-I to IV
6	इतर*	1,05,416	6,151	1,11,567	Others*
7	एकूण सर्व वर्ग	6,30,350	38,832	6,69,182	Total all Classes

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.53

जिल्हा परिषदेतील एकूण कर्मचारी, रिक्त पदे व एकूण पदे
Total Employees vacant posts and total post in Zilla Parishads.

कर्मचारी गणना/Census of Employment 1987.

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ग (1)	एकूण कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून) No. of Employees (Excluding vacant posts)	रिक्त पदांची संख्या Number of vacant posts	एकूण पदांची संख्या Total number of (Col. 3+Col. 4)	Class (2)
1	वर्ग-१	427	28	455	Class-I
2	वर्ग-२	4,491	482	4,973	Class-II
3	वर्ग-३	2,49,385	8,437	2,57,822	Class-III
4	वर्ग-४	25,144	1,319	26,463	Class-IV
5	वर्ग-१ ते ४	2,79,447	10,266	2,89,713	Class I to IV
6	इतर*	48,641	1,448	50,089	Others*
7	एकूण सर्व वर्ग	3,28,419	11,714	3,39,802	Total all Classes

टिप—*इतर मध्ये कार्यस्थयी आस्थापना, आकस्मिक अर्जातून विले जाणारे रोजगार, रोजंदारीवरील, अंशकालीन, मानसेवी व वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note—*Other includes work charged employees, paid from contingencies daily rated, part time, honourary and not includes elsewhere.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

26. कामगार व सेवायोजन/LABOUR AND EMPLOYMENT

तबता क्रमांक/TABLE No. 26.54

नगरपरिषदातील एकूण कर्मचारी, रिक्त पदे व एकूण पदे
Total Employees, Vacant Posts and total post in Municipal Councils

कर्मचारी गणना/Census of Employees, 1987.

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ग	एकूण कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून) No. of employees (excluding vacant post)	रिक्त पदांची संख्या Number of vacant posts	एकूण पदांची संख्या Total No. of posts	Class
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	वर्ग-१	11	2	13	Class-I
2	वर्ग-२	227	17	244	Class-II
3	वर्ग-३	28,306	1,135	29,441	Class-III
4	वर्ग-४	32,637	1,349	33,986	Class-VI
5	वर्ग १ ते ४	61,181	2,503	63,684	Class I to IV
6	इतर*	6,309	16	6,325	Others*
7	एकूण सर्व वर्ग	67,490	2,519	70,009	Total all Classes

टिप—*इतर यामध्ये कार्यभारी आस्थापना, आकरमिक खर्चातून दिले जाणारे, रोजगार रोजंदारीकरील अशकालीन मानसेवी आणि समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

Note—*Other includes work charged employees, paid from contingencies daily rated, part time, honorary and not includes else where.

आधार—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economic Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

२७. बँका व विमाध्यवसाय :

२७.१. या विभागात बँक कार्यालये असलेली शहरे व गावे, बँकांचे वर्गीकरण तसेच वर्गीकृत, अवर्गीकृत व सहकारी बँका यांच्याविषयी माहिती दिली आहे.

२७.२. बँक कार्यालयांच्या संख्येत वर्गीकृत, अवर्गीकृत व सहकारी बँका यांच्या कार्यालयांचा समावेश आहे. व्यापारी बँकांकरीता संदर्भकाल उपलब्ध असल्यास तो ३१ मार्च १९८८ रोजी असा असून सहकारी बँकांकरीता अद्यावत तालेबंद किंवा विवरण यानुसार आहे.

27. BANKING AND INSURANCE :

27.1. Data on towns/villages having banking offices, classification of banks, scheduled, non-scheduled and Co-operative banks are given in this section.

27.2. Number of bank offices includes offices of scheduled, non-scheduled and Cooperative banks. The reference period of Commercial Banks is as on 31st March 1988, wherever available while that regarding co-operative banks is as on the latest balance sheet or return.

27. बँका व विमा/BANKING AND INSURANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.1

जिल्हानिहाय व्यापारी बँकांची कार्यालये

Districtwise No. of Commercial Banking Offices

(३१ मार्च १९८८-रोजी/As on 31-3-1988)

क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	राज्य बँका (3)	व्यापारी बँका (4)	State Bank (3)	Commercial Bank (4)	District (2)
1.	महाराष्ट्र	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ बिकानेर अड जयपुर. स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद स्टेट बँक ऑफ मद्रास स्टेट बँक ऑफ पतियाळा स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर स्टेट बँक ऑफ इंदूर	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक इंडियन ओवरसीज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया यूनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युनायटेड बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडिकेट बँक आंध्र बँक कॉर्पोरेशन बँक ओरिएन्टल बँक ऑफ कॉमर्स पंजाब अँड सिंध बँक न्यू बँक ऑफ इंडिया विजया बँक ऑलगेमीन बँक नेदरलँड एन. व्ही. अमेरिकन एक्सप्रेस बँक लि. बँक ऑफ अमेरिका एन. व्ही. अँड एस. ए. टोक्यो बँक ऑफ टोकियो लि. बँक नॅशनल डे पॅरिस ब्रिटीश बँक ऑफ मीडल ईस्ट. स्टॅण्डर्ड चार्टर्ड बँक सिटी बँक एन. ए. हांगकाँग अँड शान्घाई बँकींग कॉर्पोरेशन. दि. मिस्तुई बँक लि. ग्रिन्डलेज बँक पी. एल. सी युरोपीयन एशियन बँक अबुधाबी कमर्शियल बँक लि. बँक ऑफ ओमान लि. बँक इंडो सुझ बँक ऑफ क्रेडिट अँड कॉमर्स इंटरनॅशनल (ओवर्सॅन्स) लि.	State Bank of India S. B. of Bikaner and Jaipur. S. B. of Hyderabad S. B. of Mysore S. B. of Patiala S. B. of Saurashtra S. B. of Travancore S. B. of Indore	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank United Bank of India UCO Bank Syndicate Bank Andhra Bank Corporation Bank Oriental Bank of Commerce. Punjab and Sind Bank New Bank of India Vijaya Bank Aigamena Bank Nedarland N. V. American Express Bank Ltd. Bank of America N. V. and S. A. The Bank of Tokyo Ltd. Bank National D: Paris British Bank of Middle East. Standard Chartered Bank City Bank N. A. Hongkong and Shanghai Banking Corporation. The Mitsui Bank Ltd. Grindlays Bank P.L.C. European Asian Bank Abu Dhabi Commercial Bank Ltd. Bank of Oman Ltd. Bank Indo Suaz Bank of Credit and Commerce INTL (Overseas) Ltd.	Gr. Bombay

तबला क्रमांक/TABLE No. 27.1—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	
1	बुलम्बई—पानू		दि. बैंक ऑफ नोवा स्कोटिया सोसायटी जनरल ओमन इंटरनेशनल बैंक एस. ए. ओ. बैंक ऑफ बेहरीन अँड कुवैट बी. एस. सी. बैंक ऑफ मद्रुरा लि. बैंक ऑफ राजस्थान लि. बैंक ऑफ कराड लि. बनारस स्टेट बैंक लि. कैथलिक सीरियन बैंक लि. करुर वैश्य बैंक लि. लक्ष्मी विलास बैंक लि. नेदुंगडी बैंक लि. रत्नाकर बैंक लि. सांगली बैंक लि. बैंक ऑफ तामीळनाडू लि. बैंक ऑफ थंजावर लि. तामीळनाडू मर्कन्टाईल बैंक लि. फेडरल बैंक लि. कर्नाटक बैंक लि. भारत ओवरसीज बैंक लि. साऊथ इंडियन बैंक लि. युनायटेड इंडस्ट्रीयल बैंक लि. वैश्य बैंक लि. जम्मू अँड काश्मिर बैंक लि. युनायटेड. वेस्टर्न बैंक लि.			The Bank of Nova Scotia Society General Oman International Bank SAO. Bank of Bahrain and Kuwait B. S. C. Bank of Madura Ltd. Bank of Rajasthan Ltd. Bank of Karad Ltd. Banaras State Bank Ltd. Catholic Syrian Bank Ltd. Karur Vysya Bank Ltd. Lakshmi Vilas Bank Ltd. Nedungadi Bank Ltd. Ratnakar Bank Ltd. Sangli Bank Ltd. Bank of Tamilnadu Ltd. Bank of Thanjavur Ltd. Tamilnadu Mercantile Bank Ltd. Federal Bank Ltd. Karnataka Bank Ltd. Bharat Overseas Bank Ltd. South Indian Bank Ltd. United Industrial Bank Ltd. Vysya Bank Ltd. Jammu and Kashmir Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Gr. Bombay —contd.
2	ठाणे	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बैंक देना बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया इंडियन बैंक इंडियन ओवरसीज बैंक यूनियन बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नेशनल बैंक युनायटेड बैंक ऑफ इंडिया न्यू बैंक ऑफ इंडिया युको बैंक आंध्र बैंक ऑफ इंडिया सिंडीकेट बैंक कॉर्पोरेशन बैंक पंजाब अँड सिंध बैंक ओरिएंटल बैंक ऑफ कॉमर्स	State Bank of India	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Central Bank of India Indian Bank Indian Overseas Bank Union Bank of India Punjab National Bank United Bank of India New Bank of India UCO Bank Andhra Bank of India Syndicate Bank Corporation Bank Punjab and Sind Bank Oriental Bank of Commerce.	Thane	

TABLE No. 27.1—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
ठाणे—चालू			विजया बँक ग्रीण्डलेज बँक पी. एल. सी. ठाणे ग्रामीण बँक बँक ऑफ कराड लि. सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		Vijaya Bank Grindlays Bank P.L.C. Thane Gramin Bank Bank of Karad Ltd. Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Thane—Cont.
३ रायगड	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युको बँक सिंडिकेट बँक पंजाब अँड सिंध बँक सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India	Bank of Baroda Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank UCo. Bank Syndicate Bank Punjab and Sind Bank Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Raigad	
४ रत्नागिरी	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया सिंडिकेट बँक रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग ग्रामीण बँक. बँक ऑफ कराड लि. सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India	Bank of Baroda Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Central Bank of India Union Bank of India Syndicate Bank Ratnagiri, Sindhudurg Gramin Bank. Bank of Karad Ltd. Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Ratnagiri	
५ सिंधुदुर्ग	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र देना बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया सिंडिकेट बँक रत्नागिरी, सिंधुदुर्ग ग्रामीण बँक.	State Bank of India	Bank of India Bank of Maharashtra Dena Bank Central Bank of India Union Bank of India Syndicate Bank Ratnagiri, Sindhudurg Gramin Bank.	Sindhudurg	
६ नाशिक	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक	State Bank of India	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank	Nasik	

TABLE No. 27.1—Cont.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
६	नामिका—वालू		इंडियन ओवरसीज बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया युनियन बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नेशनल बैंक युनायटेड बैंक ऑफ इंडिया युको बैंक सिंडीकेट बैंक कॉर्पोरेशन बैंक ओरिएण्टल बैंक ऑफ कॉमर्स न्यू बैंक ऑफ इंडिया विजया बैंक बैंक ऑफ कर्नाड लि. सांगली बैंक लि. फेडरल बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.			Indian Overseas Bank .. Nasik--Cont. Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank United Bank of India U Co. Bank Syndicate Bank Corporation Bank Oriental Bank of Commerce. New Bank of India Vijaya Bank Bank of Karad Ltd. Sangli Bank Ltd. Federal Bank Ltd. United Western Bank Ltd.
●	धुळे	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ इंदूर	बैंक ऑफ बरोडा बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बैंक देना बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया युनियन बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नेशनल बैंक युको बैंक सिंडीकेट बैंक न्यू बैंक ऑफ इंडिया विजया बैंक सांगली बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.	State Bank of India .. State Bank of Indore		Bank of Baroda .. Dhule Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank .. Dena Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank U Co. Bank Syndicate Bank New Bank of India Vijaya Bank Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.
८	जळगांव	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बैंक देना बैंक इंडियन ओवरसीज बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया युनियन बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नेशनल बैंक युको बैंक सिंडीकेट बैंक कॉर्पोरेशन बैंक विजया बैंक सांगली बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.	State Bank of India ..		Bank of Baroda .. Jalgaon Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank U Co. Bank Syndicate Bank Corporation Bank Vijaya Bank Sangli Bank Ltd. .. United Western Bank Ltd.

TABLE No. 27.1 —Cont.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
१ महमदनगर	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैदराबाद	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक इंडियन ओवरसीज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युनायटेड बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडीकेट बँक आंध्र बँक न्यू बँक ऑफ इंडिया विजया बँक बँक ऑफ कर्नाट लि. सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India S. B. of Hyderabad	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank United Bank of India UCo. Bank Syndicate Bank Andhra Bank New Bank of India Vijaya Bank Bank of Karad Ltd. Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Ahmednagar	
१० पुणे	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ बिकांनर अँड जयपूर. स्टेट बँक ऑफ हैदराबाद स्टेट बँक ऑफ मद्रास स्टेट बँक ऑफ सीरापट्ट स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर	इंडियन ओवरसीज बँक बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक बँक ऑफ मदुराई लि. बँक ऑफ राजस्थान लि. बँक ऑफ कर्नाट लि. लक्ष्मी विलास बँक लि. पंजाब अँड सिंध बँक रत्नाकर बँक लि. न्यू बँक ऑफ इंडिया सांगली बँक लि. कर्नाटक बँक लि. साऊथ इंडियन बँक लि. विजया बँक वैश्य बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि. सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडीकेट बँक कॉर्पोरेशन बँक ओरिएण्टल बँक ऑफ कॉमर्स	State Bank of India S. B. of Bikaner and Jaipur. S. B. of Hyderabad S. B. of Mysore S. B. of Saurashtra S. B. of Travancore	Indian Overseas Bank Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Bank of Madurai Ltd. Bank of Rajasthan Ltd. Bank of Karad Ltd. Lakshmi Vilas Bank Ltd. Punjab and Sindh Bank Ratnakar Bank Ltd. New Bank of India Sangli Bank Ltd. Karnataka Bank Ltd. South Indian Bank Ltd. Vijaya Bank Vyasya Bank Ltd. United Western Bank Ltd. Central Bank of India Union Bank of India U. Co. Bank Syndicate Bank Corporation Bank Oriental Bank of Commerce.	Pune	
११ सातारा	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र	State Bank of India	Bank of Baroda Bank of India Bank of Maharashtra	Satara	

TABLE No. 27.1—Cont.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
११	सातारा—चांद्र.		कनरा बँक देना बँक इंडियन बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया सिंडीकेट बँक विजया बँक बँक ऑफ कराड लि. सांगली बँक लि. कर्नाटक बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक		Canara Bank Dena Bank Indian Bank Central Bank of India Union Bank of India Syndicate Bank Vijaya Bank Bank of Karad Ltd. Sangli Bank Ltd. Karnataka Bank Ltd. United Western Bank	Satara—Cont.
१२	सांगली ..	स्टेट बँक ऑफ इंडिया ..	बँक ऑफ बरोडा बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कनरा बँक देना बँक इंडियन बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नेशनल बँक युको बँक सिंडीकेट बँक कॉर्पोरेशन बँक विजया बँक बँक ऑफ कराड लि. रत्नाकर बँक लि. सांगली बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India ..	Bank of Baroda Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank U. Co. Bank Syndicate Bank Corporation Bank Vijaya Bank Bank of Karad Ltd. Ratnakar Bank Ltd. Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Sangli
१३	सोलापूर ..	स्टेट बँक ऑफ इंडिया .. स्टेट बँक ऑफ हैदराबाद .. स्टेट बँक ऑफ मद्रास ..	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कनरा बँक देना बँक इंडियन बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नेशनल बँक युनायटेड बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडीकेट बँक आंध्रा बँक कॉर्पोरेशन बँक न्यु बँक ऑफ इंडिया विजया बँक सोलापूर ग्रामीण बँक बँक ऑफ कर्नाड लि. सांगली बँक लि. कर्नाटक बँक लि. वैश्य बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India .. State Bank of Hyderabad State Bank of Mysore	Bank of Baroda .. Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank United Bank of India U. Co. Bank Syndicate Bank Andhra Bank Corporation Bank New Bank of India Vijaya Bank Solapur Gramin Bank Bank of Karad Ltd. Sangli Bank Ltd. Karnataka Bank Ltd. Vyasya Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Solapur

TABLE No. 27.1 —Cont.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
१४	कोल्हापूर	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ महाराष्ट्र	कॅनरा बँक बँक ऑफ महाराष्ट्र देना बँक अलाहाबाद बँक इंडियन बँक बँक ऑफ बरोडा इंडियन ओवरसीज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युनियन बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडीकेट बँक कापॅरिशन बँक ओरीएन्टल बँक ऑफ कॉमर्स विजया बँक बँक ऑफ कर्नाटक लि. रत्नाकर बँक लि. सांगली बँक लि. कर्नाटक बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि. गणेश बँक ऑफ कुर्णदवाड लि.	State Bank of India State Bank of Mysore	Canara Bank Bank of Maharashtra Dena Bank Allahabad Bank Indian Bank Bank of Baroda Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Union Bank of India U. Co. Bank Syndicate Bank Corporation Bank Oriental Bank of Commerce Vijaya Bank Bank of Karad Ltd. Ratnakar Bank Ltd. Sangli Bank Ltd. Karnataka Bank Ltd. United Western Bank Ltd. Ganesh Bank of Kurundwad Ltd.	Kolhapur
१५	औरंगाबाद	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद स्टेट बँक ऑफ इंदूर	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र कॅनरा बँक देना बँक इंडियन बँक इंडियन ओवरसीज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक युनायटेड बँक ऑफ इंडिया युको बँक सिंडीकेट बँक आंध्र बँक कापॅरिशन बँक पंजाब अँड सिंध बँक न्यू बँक ऑफ इंडिया विजया बँक औरंगाबाद/जालना ग्रामीण बँक सांगली बँक लि. वैश्य बँक लि. युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India State Bank of Hyderabad State Bank of Indore	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Indian Bank Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank United Bank of India U. Co. Bank Syndicate Bank Andhra Bank Corporation Bank Punjab and Sindh Bank New Bank of India Vijaya Bank Aurangabad/Jalna Gramin Bank. Sangli Bank Ltd. Vysya Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Aurangabad
१६	जालना	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद	बँक ऑफ बरोडा बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र देना बँक	State Bank of India State Bank of Hyderabad	Bank of Baroda Bank of India Bank of Maharashtra Dena Bank	Jalna

TABLE No. 27.1—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
६	जालना—बाल		सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया सिंडिकेट बैंक युनियन बैंक ऑफ इंडिया आंध्रा बैंक औरंगाबाद/जालना ग्रामीण बैंक. सांगली बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.		Central Bank of India Syndicate Bank Union Bank of India Andhra Bank Aurangabad/Jalna Gramin Bank. Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Jalna
१७	परभणी	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ हैद्राबाद	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ महाराष्ट्र देना बैंक युनियन बैंक ऑफ इंडिया आंध्रा बैंक मराठवाडा ग्रामीण बैंक लि. सांगली बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.	State Bank of India .. S. B. of Hyderabad ..	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of Maharashtra Dena Bank Union Bank of India Andhra Bank Marathwada Gramin Bank Ltd. Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Parbhani
१८	बीड	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ हैद्राबाद	बैंक ऑफ बरोडा बैंक ऑफ महाराष्ट्र कनरा बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया मराठवाडा ग्रामीण बैंक युनायटेड वेस्टर्न बैंक	S. B. of India .. S. B. of Hyderabad ..	Bank of Baroda Bank of Maharashtra Canara Bank Central Bank of India Marathwada Gramin Bank United Western Bank	Beed
१९	नांदेड	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ हैद्राबाद	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र कनरा बैंक देना बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया युनियन बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नेशनल बैंक सिंडिकेट बैंक पंजाब अँड सिंध बैंक मराठवाडा ग्रामीण बैंक सांगली बैंक लि. वैश्य बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.	State Bank of India .. S. B. of Hyderabad ..	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Syndicate Bank Punjab and Sind Bank Marathwada Gramin Bank. Sangli Bank Ltd. Vysya Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	Nanded
२०	उस्मानाबाद	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ हैद्राबाद	अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ महाराष्ट्र कनरा बैंक मराठवाडा ग्रामीण बैंक	State Bank of India .. S. B. of Hyderabad ..	Allahabad Bank Bank of Maharashtra Canara Bank Marathwada Gramin Bank.	Osmanabad
२१	लातूर	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ हैद्राबाद	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र	State Bank of India .. State Bank of Hyderabad	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra	Latur

TABLE No. 27.1 —Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
११.	छात्र—बाल	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ हैदराबाद	देना बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया यूनियन बैंक ऑफ इंडिया आंध्र बैंक मराठवाडा ग्रामीण बैंक सांगली बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.			Dena Bank .. Latur— Central Bank of India —Contd. Union Bank of India Andhra Bank Marathwada Gramin Bank. Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.
१२.	बुलढाणा	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ हैदराबाद	बैंक ऑफ बरोडा बैंक ऑफ महाराष्ट्र सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नेशनल बैंक बुलढाणा ग्रामीण बैंक युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.	State Bank of India .. State Bank of Hyderabad	Bank of Baroda .. Buldhana Bank of Maharashtra Central Bank of India Punjab National Bank Buldhana Gramin Bank United Western Bank Ltd.	
१३.	अकोला	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ हैदराबाद स्टेट बैंक ऑफ इंदोर	कानरा बैंक बैंक ऑफ बरोडा इंडियन बैंक अलाहाबाद बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया यूनियन बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र पंजाब नेशनल बैंक देना बैंक युको बैंक सिंडिकेट बैंक ओरिएण्टल बैंक ऑफ कॉमर्स अकोला ग्रामीण बैंक सांगली बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.	State Bank of India .. State Bank of Hyderabad State Bank of Indore	Canara Bank .. Akola Bank of Baroda Indian Bank Allahabad Bank Central Bank of India Union Bank of India Bank of Maharashtra Punjab National Bank Dena Bank Uco Bank Syndicate Bank Oriental Bank of Commerce. Akola Gramin Bank Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	
१४.	अमरावती	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ हैदराबाद	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र सेंट्रल बैंक देना बैंक इंडियन बैंक इंडियन ओवरसीज बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया यूनियन बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नेशनल बैंक युको बैंक सिंडिकेट बैंक आंध्र बैंक विजया बैंक सांगली बैंक लि. युनायटेड वेस्टर्न बैंक	State Bank of India .. State Bank of Hyderabad	Bank of Baroda .. Amravati Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Central Bank Dena Bank Indian Bank Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Uco Bank Syndicate Bank Andhra Bank Vijaya Bank Sangli Bank Ltd. United Western Bank Ltd.	
१५.	यवतमाळ	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र इंडियन बैंक	State Bank of India ..	Bank of Baroda .. Yavatmal Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Indian Bank	

TABLE No. 27.1 —Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
२५	यवतमाळ—चालू	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	इंडियन ओव्हरसीज बँक सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक सिंडीकेट बँक आंध्र बँक यवतमाळ ग्रामीण बँक युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.		Indian Overseas Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Syndicate Bank Andhra Bank Yavatmal Gramin Bank United Western Bank Ltd.	Yavatmal— —Contd.
२६	वर्धा	स्टेट बँक ऑफ इंडिया	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया बँक ऑफ महाराष्ट्र सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनियन बँक ऑफ इंडिया पंजाब नॅशनल बँक सिंडीकेट बँक आंध्र बँक युनायटेड वेस्टर्न बँक लि.	State Bank of India	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Syndicate Bank Andhra Bank United Western Bank Ltd.	Wardha
२७	नागपूर	स्टेट बँक ऑफ इंडिया स्टेट बँक ऑफ बिकानेर अँड जायपूर. स्टेट बँक ऑफ हैद्राबाद स्टेट बँक ऑफ मद्रास स्टेट बँक ऑफ पतियाला स्टेट बँक ऑफ सौराष्ट्र स्टेट बँक ऑफ त्रावणकोर स्टेट बँक ऑफ इंदूर	बँक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बँक बँक ऑफ इंडिया ओरिएण्टल बँक ऑफ कॉमर्स बँक ऑफ महाराष्ट्र न्यू बँक ऑफ इंडिया कॅनरा बँक सिंडीकेट बँक देना बँक आंध्र बँक इंडियन बँक कॉर्पोरेशन बँक विजया बँक. इंडियन ओव्हरसीज बँक लक्ष्मी विलास बँक लि. युनियन बँक ऑफ इंडिया सांगली बँक लि. सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया युनायटेड वेस्टर्न बँक लि. पंजाब नॅशनल बँक युनायटेड बँक ऑफ इंडिया युको बँक	State Bank of India State Bank of Bikaner and Jaipur. State Bank of Hydera- bad. State Bank of Mysore State Bank of Patiala State Bank of Saurashtra. State Bank of Travancore. State Bank of Indore	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Oriental Bank of Commerce Bank of Maharashtra New Bank of India Canara Bank Syndicate Bank Dena Bank Andhra Bank Indian Bank Corporation Bank Vijaya Bank Indian Overseas Bank Lakshmi Vilas Bank Ltd. Union Bank of India Sangli Bank Ltd Central Bank of India United Western Bank Ltd. Punjab National Bank United Bank of India Uco Bank	Nagpur

TABLE No. 27.1 —Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(4)	(2)
२८.	भंडारा	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र कानरा बैंक देना बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया यूनियन बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नेशनल बैंक सिंडीकेट बैंक भंडारा ग्रामीण बैंक युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.	State Bank of India	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Canara Bank Dena Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Syndicate Bank Bhandara Gramin Bank United Western Bank Ltd.	Bhandara
२९.	चंद्रपुर	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया स्टेट बैंक ऑफ हैदराबाद	बैंक ऑफ बरोडा अलाहाबाद बैंक बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र देना बैंक इंडियन बैंक सेंट्रल बैंक ऑफ इंडिया यूनियन बैंक ऑफ इंडिया पंजाब नेशनल बैंक युको बैंक सिंडीकेट बैंक ओरिएण्टल बैंक ऑफ कॉमर्स चंद्रपुर गडचिरोली ग्रामीण बैंक युनायटेड वेस्टर्न बैंक लि.	State Bank of India State Bank of Hyderabad	Bank of Baroda Allahabad Bank Bank of India Bank of Maharashtra Dena Bank Indian Bank Central Bank of India Union Bank of India Punjab National Bank Uco Bank Syndicate Bank Oriental Bank of Commerce Chandrapur Gadchiroli Gramin Bank United Western Bank Ltd.	Chandrapur
३०.	गडचिरोली	स्टेट बैंक ऑफ इंडिया	बैंक ऑफ इंडिया बैंक ऑफ महाराष्ट्र चंद्रपुर गडचिरोली ग्रामीण बैंक युनायटेड वेस्टर्न बैंक	State Bank of India	Bank of India Bank of Maharashtra Chandrapur Gadchiroli Gramin Bank United Western Bank	Gadchiroli

आधार: भारतीय रिज़र्व बैंक.
Source: Reserve Bank of India.

27. बँका आणि विमा व्यवसाय/BANKING AND INSURANCE

तबक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.2

लोकसंख्येच्या गटानुसार व्यापारी बँक कार्यालयांचे वर्गीकरण
Commercial Banking Offices Classified according to Population Ranges

(३१ मार्च १९८८ रोजी)
(As on 31st March 1988)

अनुक्रमांक	जिल्हा	ग्रामीण Rural		निमनगरी Semi urban		नगरी Urban		महानगर Metropolitan		एकूण Total	District	
Serial No.		बँक		बँक		बँक		बँक		बँक		
		जागांची संख्या Number of places	कार्यालयांची संख्या Number of Offices	जागांची संख्या Number of places	कार्यालयांची संख्या Number of Offices	जागांची संख्या Number of places	कार्यालयांची संख्या Number of Offices	जागांची संख्या Number of Place	कार्यालयांची संख्या Number of Offices	जागांची संख्या Number of places	कार्यालयांची संख्या Number of Offices	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	बृहमंडई	1	1,090	1	1,090	Greater Bombay
2	ठाणे ..	70	81	9	42	4	138	83	261	Thane
3	रायगड ..	80	86	9	40	89	126	Raigad
4	रत्नागिरी ..	83	91	3	25	86	116	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग ..	51	58	3	12	54	70	Sindhudurg
6	नाशिक ..	91	96	15	36	2	67	108	199	Nashik
7	धुळे ..	71	71	8	23	1	21	80	115	Dhule
8	जळगाव ..	85	85	22	50	2	35	109	170	Jalgaon
9	अहमदनगर ..	108	111	20	46	1	31	129	188	Ahmednagar
10	पुणे ..	101	107	25	64	1	27	1	221	128	419	Pune
11	सातारा ..	80	88	11	50	91	138	Satara
12	सांगली ..	74	75	23	45	2	45	99	165	Sangli
13	सोलापूर ..	105	112	12	40	1	47	118	199	Solapur
14	कोल्हापूर ..	88	95	15	31	2	71	105	197	Kolhapur
15	औरंगाबाद ..	62	64	5	11	1	44	68	119	Aurangabad
16	जालना ..	44	48	1	2	1	15	46	65	Jalna
17	परभणी ..	70	70	9	22	1	12	80	104	Parbhani
18	बीड ..	57	60	7	22	64	82	Beed
19	नांदेड ..	68	71	9	16	1	21	78	108	Nanded
20	उस्मानाबाद ..	44	46	9	21	53	67	Osmanabad
21	लातूर ..	57	60	4	10	1	13	62	83	Latur
22	बुलढाणा ..	46	46	10	32	56	78	Buldhana
23	अकोला ..	70	71	15	35	1	28	86	134	Akola
24	अमरावती ..	80	80	16	31	1	26	97	137	Amravati
25	यवतमाळ ..	72	73	10	33	82	106	Yavatmal
26	वर्धा ..	41	41	5	26	46	67	Wardha
27	नागपूर ..	79	80	11	19	1	122	91	221	Nagpur
28	भंडारा ..	87	91	4	16	1	9	92	116	Bhandara
29	चंद्रपूर ..	60	63	9	23	1	18	70	104	Chandrapur
30	गडचिरोली ..	28	28	3	6	31	34	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		2,052	2,148	302	829	25	668	3	1,433	2,382	5,078	Maharashtra State

साधन :- भारतीय रिझर्व्ह बँक.

Source—Reserve Bank of India.

वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या पतपुरवठ्याचे व्यवसायानुसार जिल्हावार वर्गीकरण/
डिसेंबर १९८७

व्यवसाय	जिल्हे/Districts							
	बृहन्मंबई Greater Bombay		ठाणे Thane		रायगड Raigad		रत्नागिरी Ratnagiri	
	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding credit
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
(1) कृषि एकूण ..	5	6,394	37	3,018	28	1,430	16	795
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा ..	2	3,328	37	2,284	28	1,416	16	751
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा ..	2	3,065	*	735	*	14	*	44
(1) एकूण उद्योग ..	55	5,41,579	14	68,619	3	10,818	3	1,709
(i) अन्न उत्पादन ..	1	25,492	*	1,177	*	681	*	321
(ii) वस्त्रोद्योग ..	6	1,04,772	1	11,230	*	1,018	*	52
(iii) इतर ..	49	2,52,924	13	56,212	3	9,119	3	1,336
(2) परिवहन ..	16	23,311	4	1,403	2	737	1	362
(3) व्यावसायिक सेवा ..	66	22,183	18	1,413	8	535	7	350
(4) व्यक्तिगत कर्ज ..	110	22,279	19	3,925	3	358	4	312
(5) धाऊक व्यापार ..	23	2,84,405	1	1,059	*	181	*	57
(6) किरकोळ व्यापार ..	42	12,230	19	1,457	7	435	6	423
(7) इतर सर्व ..	109	56,040	26	2,159	7	553	7	406

BANKING AND INSURANCE

TABLE No. 27.3

Districtwise and occupationwise classification of outstanding credit of scheduled commercial Banks December 1987.

(खात्यांची संख्या हजारत/रक्कम लाख रुपयांत)
(No. of Accounts in thousand/Amount in lakh Rs.)

जिल्हे/Districts								Occupation
सिंधुदुर्ग Sindhudurg		नाशिक Nashik		धुळे Dhule		जळगाव Jalgaon		
खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	(1)
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	
13	659	45	8,113	43	4,104	56	१5,123	(1) Agriculture Total
13	640	44	4,470	42	2,694	56	4,606	(a) Direct finance
*	19	1	3,643	2	1,411	*	517	(b) Indirect finance
3	868	10	9,713	3	1,399	4	4,013	(1) Industry Total
*	173	*	810	*	446	*	841	(i) Food manufacturing
*	21	*	124	*	218	*	1,077	(ii) Textile
3	675	10	8,779	1	71	3	2,096	(iii) Others
1	270	2	930	2	546	2	520	(2) Transport Operators
6	262	13	1,211	9	476	14	703	(3) Professional Services
1	113	9	1,321	4	421	8	588	(4) Personal loans
*	49	1	295	1	241	*	430	(5) Wholesale Trade
7	359	15	1,016	14	704	23	1,105	(6) Retail Trade
5	257	12	773	8	472	15	824	(7) All others

व्यवसाय	जिल्हे/Districts							
	अहमदनगर Ahmednagar		पुणे Pune		सातारा Satara		सांगली Sangli	
	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit
(1)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
(1) कृषि एकूण ..	80	8,097	76	11,148	48	4,396	41	4,361
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा ..	79	7,132	76	9,053	48	3,715	41	3,746
(ब) अप्रत्यक्ष पतपुरवठा ..	*	966	1	2,095	*	681	*	616
(1) एकूण उद्योग	11	5,034	20	59,889	8	4,709	11	3,714
(i) अन्न उत्पादन ..	*	1,557	*	2,093	*	550	*	113
(ii) वस्त्रोद्योग	*	382	*	2,898	*	98	*	1,150
(iii) इतर	11	3,096	19	54,898	8	4,062	11	2,452
(2) परिवहन	3	1,032	7	3,525	1	844	1	497
(3) व्यावसायिक सेवा	15	1,079	33	3,832	11	657	8	586
(4) व्यक्तिगत कर्जे	6	704	32	5,990	9	806	6	625
(5) घाटक व्यापार	1	257	2	2,527	*	142	1	879
(6) किरकोळ व्यापार	12	1,281	29	3,628	11	775	8	789
(7) इतर सर्व	13	862	48	6,237	17	770	20	1,116

TABLE No. 27.3—contd.

जिल्हे/Districts								Occupation (1)
सोलापूर Solapur		कोल्हापूर Kolhapur		औरंगाबाद Aurangabad		जालना Jalna		
खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	
(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	
67	6,803	73	5,234	37	4,749	29	2,000	(1) Agriculture Total
63	5,207	73	4,269	36	3,061	26	1,553	(a) Direct finance
4	1,596	*	965	1	1,688	4	447	(b) Indirect finance
16	4,724	16	7,238	4	6,525	1	595	(1) Industry total
*	989	*	149	*	260	*	67	(i) Food manufacturing
1	1,375	1	887	*	473	*	14	(ii) Textile
15	2,360	15	6,202	4	5,792	1	514	(iii) Others
2	716	3	1,317	2	501	1	99	(2) Transport operators
12	725	13	1,113	7	634	3	162	(3) Professional Services
10	975	9	1,005	6	635	1	104	(4) Personal loans
1	486	1	755	1	314	*	122	(5) Wholesale Trade
14	1,043	10	1,171	12	1,129	7	421	(6) Retail Trade
15	952	21	1,077	7	616	3	145	(7) All others

व्यवसाय	जिल्हे/Districts							
	परभणी Parbhani		बीड Beed		नांदेड Nanded		उस्मानाबाद Osmanabad	
	खात्यांची संख्या Number of Outstanding Accounts	येणे रक्कम Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Outstanding Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit
(1)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)
(I) कृषि एकूण	54	2,937	24	1,698	47	2,291	21	1,360
(अ) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	54	2,524	24	1,454	46	2,081	21	1,244
(ब) प्रत्यक्ष पतपुरवठा	*	413	*	244	1	211	*	116
(1) फेण उद्योग	3	590	4	515	4	1,306	2	543
(i) प्रथम उत्पादन	*	202	*	27	*	56	*	59
(ii) स्त्रोद्योग	*	18	*	10	*	474	*	*
(iii) तार	3	371	4	479	4	775	2	484
(2) परिवहन	1	127	2	306	3	345	1	255
(3) व्यावसायिक सेवा	5	244	6	290	6	323	3	174
(4) व्यक्तिगत कार्य	3	169	3	188	4	287	2	127
(5) धारक व्यापार	*	40	*	49	*	128	1	63
(6) किरकोळ व्यापार	10	515	11	451	12	676	7	368
(7) इतर सर्व	3	185	2	90	6	920	4	240

TABLE No. 27.3—contd.

जिल्हे/Districts								
लातूर Latur		बुलढाणा Buldhana		अकोला Akola		अमरावती Amravati		Occupation (1)
खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	
(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	
25	1,648	59	4,445	63	3,072	64	3,358	(I) Agriculture Total.
25	1,527	59	3,587	63	2,469	60	2,760	(a) Direct finance
*	121	*	858	*	604	4	598	(b) Indirect finance
4	428	2	694	3	1,544	3	1,448	(1) Industry tota
*	32	*	258	*	588	*	205	(i) Food manufacturing
*	4	*	115	*	278	*	351	(ii) Textile
3	391	2	321	3	678	3	893	(iii) Others
*	137	1	197	1	351	2	457	(2) Transport Operators
5	233	3	219	7	372	9	502	(3) Professional Services
2	171	3	216	3	311	4	392	(4) Personal loans
*	48	*	44	*	221	*	601	(5) Wholesale Trade
10	534	15	557	20	925	16	976	(6) Retail Trade
4	230	7	295	7	780	9	468	(7) All others

व्यवसाय	जिल्हे/Districts							
	यवतमाळ Yavatmal		वर्धा Wardha		नागपूर Nagpur		भंडारा Bhandara	
	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit	खात्यांची संख्या Number of Accounts	येणे रक्कम Outstanding Credit
(1)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)
(1) कृषि एकूण ..	52	3,081	45	1,992	42	3,500	48	1,621
(अ) प्रत्यक्ष पंतपुरवठा	52	2,708	44	1,903	42	2,729	47	1,450
(ब) अप्रत्यक्ष पंतपुरवठा	*	373	*	894	*	771	*	171
(1) एकूण उद्योग	3	657	1	753	11	16,285	4	1,262
(i) अन्न उत्पादन	*	84	*	149	*	793	*	190
(ii) वस्तुयोग	*	113	*	313	*	2,102	*	10
(iii) इतर	2	460	1	291	11	13,390	3	1,061
(2) परिवहन	1	245	1	151	7	2,453	*	242
(3) व्यावसायिक सेवा	6	282	6	286	17	1,573	6	232
(4) व्यक्तिगत कर्जे	2	201	2	242	14	2,117	6	277
(5) घाऊक व्यापार	*	64	*	71	1	1,272	*	224
(6) किरकोळ व्यापार	13	633	13	448	22	2,768	13	618
(7) इतर सर्व	12	375	12	263	23	2,093	7	313

* ५०० पेसा कमी

आधार.—ट्रॅडिंग स्टॅटीस्टीक्स, बेसिक स्टॅटीस्टीकल रिटर्न्स खंड १४, जून ८५.

TABLE No. 27.3—Contd.

जिल्हे/Districts						
चंद्रपूर Chandrapur		गडचिरोली Gadchiroli		महाराष्ट्र राज्य Maharashtra State		Occupation (1)
खात्यांची संख्या Number of Accounts (58)	येणे रक्कम Outstanding credit (59)	खात्यांची संख्या Number of Accounts (60)	येणे रक्कम Outstanding credit (61)	खात्यांची संख्या Number of Accounts (62)	येणे रक्कम Outstanding credit (63)	
36	1,593	14	334	1,288	1,09,354	(1) Agriculture Total
36	1,186	14	314	1,267	85,861	(a) Direct finance
*	407	*	20	20	24,302	(b) Indirect finance
2	2,433	1	76	229	7,59,620	(1) Industry total
*	45	*	5	1	37,412	(i) Food manufacturing
*	5	*	*	9	1,29,568	(ii) Textile
..	210	4,30,182	(iii) Others
1	482	*	27	72	42,369	(2) Transport Operators
7	393	3	73	332	41,117	(3) Professional services
5	191	*	21	288	45,071	(4) Personal loans
*	125	*	17	35	2,95,166	(5) Wholesale Trade
9	519	4	118	411	38,072	(6) Retail Trade
7	391	1	34	437	79,623	(7) All others

* Less than 500.

Source.—Banking Statistics, Basic Statistical Returns Vol. 14 June 1985.

27. बँक आणि विमा/BANKING AND INSURANCE

तबेता क्रमांक/TABLE No. 27.4 (—)

जून १९८७ अखेर राज्यदार वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या ठेवी आणि कर्जे
 Deposits and advances of Scheduled Commercial Banks by State for June 1987

(रुपये लाखात)
 (Amount in lakh Rs.)

विभाग, राज्य आणि केंद्रशासित प्रदेश	कार्यालयाची संख्या No. of Offices	ठेवी Deposits	कर्जे/Advances			Region/State and Union Territory
			प्राधान्य गट Priority Sector	दुर्बळ गट Weaker Sector	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(1)
उत्तर विभाग :	8,251	22,48,044	5,22,366.74	96,954.88	6,19,321.62	I Northern Region
हरियाणा	1,113	1,90,420	87,827.52	18,378.42	1,06,205.94	Haryana
हिमाचल प्रदेश	558	67,289	17,188.79	5,448.60	22,637.39	Himachal Pradesh
जम्मू आणि काश्मिर	728	97,165	21,787.40	2,855.41	24,642.81	Jammu & Kashmir
पंजाब	2,007	5,39,118	1,60,010.09	36,098.95	1,96,109.04	Punjab
राजस्थान	2,687	2,60,218	99,339.00	27,826.46	1,27,165.46	Rajasthan
चंदिगड	107	72,385	28,796.78	1,884.75	30,681.53	Chandigarh
दिल्ली	1,051	10,21,449	1,07,417.16	4,102.29	1,11,519.45	Delhi
उत्तर-पूर्व विभाग:	1,502	1,71,829	46,362.12	14,492.58	60,854.70	II North-East Region
आसाम	980	1,13,547	32,577.44	6,708.97	39,286.41	Assam
मणिपूर	63	4,580	2,285.24	974.02	3,259.26	Manipur
मेघालय	132	15,831	2,600.75	1,823.29	4,424.04	Meghalaya
नागालँड	66	9,754	2,806.14	1,773.41	4,579.55	Nagaland
त्रिपुरा	136	11,901	4,001.23	1,512.36	5,513.59	Tripura
अरुणाचल प्रदेश	56	4,871	799.55	578.58	1,378.13	Arunachal Pradesh
मिझोरम	50	5,640	781.00	801.67	1,582.67	Mizoram
सिक्कीम	19	5,705	510.77	320.28	831.05	Sikkim
पूर्व विभाग :	9,438	16,84,736	3,23,855.64	90,121.68	4,13,977.32	III Eastern Region
बिहार	4,241	4,77,125	1,12,012.16	36,674.62	1,48,686.78	Bihar
ओरिसा	1,739	1,31,616	60,167.67	23,829.45	83,997.12	Orissa
पश्चिम बंगाल	3,444	10,73,488	1,51,165.59	29,506.10	1,80,671.69	West Bengal
अंदमान आणि निकोबार	14	2,508	510.22	111.51	621.73	Andaman & Nicobar
मध्य विभाग :	11,122	14,17,029	3,99,212.59	1,13,467.50	5,12,680.09	IV Central Region
मध्य प्रदेश	3,768	3,78,992	1,34,919.71	36,842.19	1,71,761.90	Madhya Pradesh
उत्तर प्रदेश	7,354	10,38,037	2,64,292.88	76,625.31	3,40,918.19	Uttar Pradesh
पश्चिम विभाग :	8,293	26,11,678	5,12,038.15	82,148.46	5,94,186.61	V Western Region
गुजरात	3,094	6,16,354	1,61,127.47	31,267.89	1,92,395.36	Gujarat
महाराष्ट्र	4,933	19,09,268	3,39,655.77	49,716.03	3,89,371.80	Maharashtra
गोवा, दमण व दीव	260	85,465	294.47	90.41	384.88	Goa, Daman & Div.
दादरा आणि नगर हवेली	96	590	10,960.44	1,074.13	12,034.57	Dadara & Nagar Haveli
दक्षिण विभाग :	14,818	21,77,932	8,70,421.08	2,42,851.38	11,13,272.46	VI Southern Region
आंध्र प्रदेश	4,146	5,78,577	2,44,797.63	73,760.43	3,18,558.06	Andhra Pradesh
कर्नाटक	3,940	5,16,974	2,18,554.39	57,929.16	2,76,483.55	Karnataka
केरळ	2,727	4,16,974	1,38,700.02	39,944.20	1,78,644.22	Kerala
तामीळ नाडू	3,937	6,47,642	2,63,765.71	69,635.33	3,33,401.04	Tamil Nadu
पाण्डिचेरी	63	17,376	90.48	94.45	184.93	Pondicherry
लक्षद्वीप	5	389	4,512.85	1,487.81	6,000.66	Lakshadweep
एकूण भारत	53,424	1,03,11,248	26,74,256.32	6,40,036.48	33,14,292.80	All India

टीप.—ठेवी ३१ मार्च १९८७ अखेर. Note.—Deposits as on 31st March 1987.

साधार.—भारतीय रिझर्व बँक. Source.—Reserve Bank of India.

27. बँका व विमा व्यवसाय/BANKING AND INSURANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 27.5

वर्गीकृत व अवर्गीकृत सहकारी बँकांच्या कार्यालयांची संख्या
(३१ मार्च १९८८ रोजी)

Number of offices of Scheduled, Non-Scheduled and Co-operative Banks

(As on 31st March 1988)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	वर्गीकृत बँका Scheduled Banks (3)	अवर्गीकृत बँका Non-Scheduled Banks (4)	सहकारी बँका Co-operative Banks (5)	एकूण Total (6)	District (2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	वृहन्मुंबई	1,090	..	114	1,204	Greater Bombay
2	ठाणे	260	..	80	340	Thane
3	रायगड	126	..	52	178	Raigad
4	रत्नागिरी	116	..	62	178	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	70	..	42	112	Sindhudurg
6	नाशिक	199	..	214	413	Nashik
7	घुळे	113	..	136	249	Dhule
8	जळगाव	168	..	301	469	Jalgaon
9	अहमदनगर	188	..	231	419	Ahmadnagar
10	पुणे	418	..	229	647	Pune
11	सातारा	138	..	163	301	Satara
12	सांगली	165	..	154	319	Sangli
13	सोलापूर	199	..	120	319	Solapur
14	कोल्हापूर	197	..	164	361	Kolhapur
15	औरंगाबाद	119	..	110	229	Aurangabad
16	जालना	65	..	50	115	Jalna
17	परभणी	104	..	116	220	Parbhani
18	बीड	82	..	68	150	Beed
19	नांदेड	108	..	120	228	Nanded
20	उस्मानाबाद	67	..	74	141	Osmanabad
21	लातूर	82	..	81	163	Latur
22	बुलढाणा	78	..	116	194	Buldhana
23	अकोला	134	..	104	238	Akola
24	अमरावती	137	..	115	252	Amravati
25	यवतमाळ	106	..	92	198	Yavatmal
26	वर्धा	67	..	48	115	Wardha
27	नागपूर	221	..	99	320	Nagpur
28	भंडारा	116	..	54	170	Bhandara
29	चंद्रपूर	103	..	47	150	Chandrapur
30	गडचिरोली	34	..	24	58	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		5,070	..	3,380	8,450	Maharashtra State

माधार.—(१) सहकार आयुक्त, मुंबई आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

(२) भारतीय रिझर्व्ह बँक, मुंबई.

Source.—(1) Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune.

(2) Reserve Bank of India, Bombay.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था

२८.१. राज्य शासनातील महसुली जमा व महसुली खर्च यांचे निरनिराळ्या शीर्षाखालील आकडे या विभागात दाखविले आहेत. यांची अधिक तपशीलवार माहिती राज्य शासनाच्या अर्थसंकल्पात (मिळते) अर्थसंकल्पातील व्यवहारांचे आर्थिक वर्गीकरण हे त्यात दिले आहे. येथील आर्थिक वर्गीकरणाची मांडणी सहा लेखांमध्ये दर्शविलेल्या शासनाच्या आर्थिक व्यवहारावर आधारलेली आहे.

२८.२. राज्य शासनाचे जमा व खर्च या संबंधित व्यवहार दरवर्षी सादर केलेल्या अर्थसंकल्पात दिले जातात. अर्थसंकल्पीय व्यवहारांचे परिणाम जाणून घेण्यासाठी अर्थसंकल्पाचे आर्थिक वर्गीकरण केले जाते. या वर्गीकरणात अर्थसंकल्पीय व्यवहारांची अर्थपूर्ण आर्थिक वर्गीकरण पुनर्मांडणी व त्यांचे पुनर्वर्गीकरण केले आहे. हे वर्गीकरण केंद्रीय अर्थसंकल्पाच्या आर्थिक वर्गीकरणाच्या मांडणीप्रमाणे आहे. त्यामधून आंतरलेखा व आंतरविभागीय हस्तांतरित रकमा (फंडांकडून बदली केलेल्या रकमा धरून) वगळण्यात आल्या आहेत. त्यामुळे उर्वरित अर्थव्यवस्थेची होणाऱ्या राज्य शासनाच्या मूळ व्यवहारांची माहिती या वर्गीकरणातून मिळते.

28.1. The receipt and revenue expenditure of State Government under different heads is shown in this section. Further details will be found in the Civil Budget Estimates of the State Government. The Economic Classification of the Budget is also given. The framework of economic classification presented here is based on the delienation of the Government transactions in a set of six accounts.

28.2. The Budget annually presented gives the transactions on account of receipts and expenditure of the State Government. In order to analyse the economic impact of these budgetary transactions, an economic classification of the Budget is undertaken. In this classification the transactions are regrouped and reclassified into meaningful economic categories. This classification follows closely the framework of economic classification adopted for the Central Budget. It eliminates all inter-account, inter-departmental transfers including transfers to and from funds and brings out the genuine transactions of the State Government with the rest of the economy.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/Public Finance

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.1

महाराष्ट्र शासनाचा एकूण महसूल
Total Revenue of Maharashtra Government

(रुपये लाखात/Rs. in lakhs)

महसूलाची बाब	1987-88		Source of Revenue
	महसूल Revenue	एकूण महसूलाची टक्केवारी Percentage to total Revenue	
(1)	(2)	(3)	(1)
(अ) केंद्राकडून वसूल होणाऱ्या करांतील राज्याच्या हिस्सा	66,726	11.96	(a) Share from Central Taxes
1 आयकर	21,645	3.88	Income Tax
2 संपदा शुल्क	164	0.03	Estate Duty
3 केंद्रीय उत्पादन शुल्क	44,917	8.05	Union Excise Duties
(ब) राज्याकडून वसूल होणारे कर	3,21,934	57.71	(b) State Tax Revenue
1 कृषिविषयक उत्पादनावरील कर	100	0.02	Agricultural Income Tax
2 जमीन महसूल	4,874	0.88	Land Revenue
3 मुद्रांक व नोंदणी फी	14,846	2.66	Stamp and Registration Fees
4 राज्य उत्पादन शुल्क	30,905	5.54	State Excise Duties
5 विक्री कर	2,04,697	36.70	Sales Tax
6 वाहनांवरील कर	14,564	2.61	Taxes on Vehicles
7 मालावरील व उताऱ्यांवरील कर	11,675	2.09	Taxes on Goods and passengers
8 विद्युत शुल्क	17,309	3.10	Electricity Duty
9 करमणूक कर	5,922	1.06	Entertainment Tax
10 व्यवसाय, व्यापार, आजिविका व रोजगार यांवरील कर	9,331	1.67	Taxes on Professions, Trades, Callings & Employment
* 11 इतर राज्य कर महसूल	7,681	1.38	*Other State Tax Revenue
(क) करांव्यतिरिक्त महसूल	1,18,459	21.24	Non-Tax Revenue
1 व्याजविषयक जमा रकमा	39,398	7.06	Interest Receipts
2 इतर करांव्यतिरिक्त महसूल	79,061	14.18	Other Non-Tax Revenue
(द) केंद्र शासनाकडून सहाय्यक अनुदाने	50,732	9.09	(d) Grants-in-Aid from Central Government
एकूण महसूल	5,57,821	100.00	TOTAL REVENUE

* वेंचेवरील कर, घेनीच्या वस्तुवरील कर, शिक्षण उपकर, इत्यादींचा यात समावेश आहे.
* It consists of Betting & Luxury Taxes, Education Cess, etc.

आधार.—महाराष्ट्र शासनाची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने १९८९-९०.

Source.—Maharashtra State Budget Publications 1989-90.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तबता क्रमांक/TABLE No. 28.2

महसुली लेखातून केलेला खर्च/Expenditure from Revenue Account

(रुपये लाखात/Rs. in lakhs)

1987-88				
अनुक्रमांक Serial No.	खर्चाचा प्रकार	खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total Expenditure	Type of Expenditure
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
(अ)	सर्वसाधारण सेवा			(a) General Services
(1)	राज्याची अंगे	4,430	0.81	Organs of State
(2)	आर्थिक सेवा	50,591	9.19	Fiscal Services
(3)	व्याज प्रदान व ऋण सेवा	72,114	13.10	Interest payment and servicing of Debt
(4)	प्रशासकीय सेवा	52,696	9.57	Administrative Services
(5)	निवृत्तीवेतने आणि संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा	21,327	3.87	Pensions and Misc. General Services
	एकूण (अ) सर्वसाधारण सेवा	2,01,15	36.548	Total (a) General Services
(ब)	सामाजिक व सामूहिक सेवा	1,94,358	35.31	(b) Social and Community Services
(क)	आर्थिक सेवा	1,52,897	27.78	(c) Economic Services
(द)	सहाय्यक अनुदाने व अंशदाने	2,032	0.37	(d) Grants-in-Aid and Contributions
	एकूण महसुली खर्च	5,50,445	100.00	Total Revenue Expenditure

आधार.—महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने १९८९-९०.

Source.—Maharashtra State Budget Publications 1989-90.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तबता क्रमांक/TABLE No. 28.3

मांडवली अर्थसंकल्प/Capital Budget

(रुपये लाखात/Rs. in lakhs)

अनुक्रमांक Sr. No.	शीर्षक	1987-88	Head
(1)	(2)	(3)	(2)
1	महसुली लेखावाहेरील मांडवली खर्च	69,765	Capital, Expenditure outside the Revenue Account
2	राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण (निव्वळ जमा)	4,660	Internal Debt of the State Government (Net Receipts).
3	केंद्र शासनाकडून कर्जे व आगाऊ रकमा (निव्वळ जमा)	64,353	Loans and Advances from the Central Government (Net Receipts).
4	राज्य शासनाने दिलेली कर्जे व आगाऊ रकमा (निव्वळ जमा)	(—)39,038	Loans and Advances by the State Government (Not Receipts).
5	आंतर-राज्यीय तडजोड (निव्वळ जमा)	133	Inter-State Settlement (Net Receipts)
6	आकस्मिकता निधीमध्ये केलेले विनियोजन (निव्वळ जमा)		Appropriation to the contingency Fund (Net Receipts).
7	आकस्मिकता निधी (निव्वळ जमा)	(—)1,801	Contingency Fund (Net Receipts)
8	लोक लेखा (निव्वळ जमा)	34,401	Public Account (Net Receipts)
	एकूण जमा	10,59,934	Total Receipts
	एकूण संवितरित रकमा	10,66,961	Total Disbursements
	आधिस्य किंवा तूट	(—)7,027	Surplus or Deficit

आधार.—महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने १९८९-९०.

Source.—Maharashtra State Budget Publications 1989-90.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था / PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.4

तबला क्रमांक / TABLE No. 28.4

एकूण अर्थसंकल्पीय स्थिती / Overall Budgetary Position

(रुपये लाखात / Rs. in lakhs)

वर्गीकरण (क)	वर्गीकरण (ख)	1987-88 Expenditure (2)	Particulars (1)
(1) महसुली लेखावरील आधिक्य किंवा तूट	(b)	7,376	Surplus or Deficit on Revenue Account
(2) भांडवली लेखावरील अर्थव्यवस्था किंवा तूट	(b)	(-7,027)	Surplus or Deficit on Capital Account
(3) एकूण आधिक्य किंवा तूट	(b)	349	Overall surplus or Deficit
(4) रोख शिल्लकीतील वाढ/घट	(b)	102,02	Increase/Decrease in Cash Balance
(अ) प्रारंभीची शिल्लक	(b)	11,639	(a) Opening Balance
(ब) अखेरची शिल्लक	(b)	11,741	(b) Closing Balance
संपूर्ण एकूण	(b)	11,741	Total Revenue Expenditure

28. शासकीय अर्थव्यवस्था / PUBLIC FINANCE

एकूण खर्चाची निरनिराळ्या उद्देशांनुसार टक्केवारी
Percentage Distribution of total expenditure into different purpose categories

क्रमांक	उद्देशाचे प्रकार	1987-88	Purpose Categories
(1)	(2)	(3)	(2)
(1) सार्वसाधारण सेवा		10.99	General Public Services
(2) संरक्षण (नागरी)		0.07	Defence (Civil)
(3) शिक्षण		17.05	Education
(4) आरोग्य		4.15	Health
(5) सामाजिक सुरक्षा व कल्याण सेवा		2.17	Social Security and Welfare services
(6) गृहनिर्माण, व. इतर सामाजिक सेवा		3.98	Housing and other community services
(7) सांस्कृतिक/अनौपचारिक व धार्मिक सेवा		0.45	Cultural, recreational, and religious services
(8) आर्थिक सेवा		0.78	Economic Services
(i) सार्वसाधारण प्रशासन, विनियमन, संशोधन		0.78	General administration, regulation and research
(ii) कृषि, वनीकरण, मत्स्य, शिकार		15.13	Agriculture, forestry, fishing and hunting
(iii) खनिज, उत्पादन व बांधकाम		1.54	Mining, Manufacturing and construction
(iv) वीज, गॅस, वाफ व पाणी पुरवठा		7.58	Electricity, Gas, Steam and water supply
(v) परिवहन व संप्रेषण		2.96	Transport and communication
(vi) इतर आर्थिक सेवा		1.40	Other economic services
(9) इतर सेवा		31.75	Other Services
एकूण		100.00	Total

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28.6

आर्थिक वर्गीकरणानुसार शासनाच्या खर्चाची टक्केवारीची विभागणी
Percentage Distribution of Government Expenditure according to Economic Classification

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	शीर्षक (2)	1987-88 (3)	Head (2)
(I)	चालू लेखा		Current Account
(1)	वस्तु व सेवा यांवरील खर्च...	18.66	Consumption Expenditure
(2)	व्याज प्रदान	7.32	Interest paid
(3)	अर्थसहाय्य	1.59	Subsidies
(4)	(अ) अनुदाने		(A) Grants
	(i) स्थानिक संस्थांस	10.89	To Local bodies
	(ii) शैक्षणिक संस्थांस	7.16	To Educational Institutions
	(iii) इतरांस	1.11	To Others
	(ब) इतर चालू हस्तांतरित रकमा	1.43	(B) Other current transfers
	एकूण चालू खर्च	48.16	Total current Expenditure
(II)	भांडवली लेखा		Capital Account
(1)	साठ्यातील बदल	(-)-0.08	Changes in Stocks
(2)	एकूण स्थिर भांडवल निर्मिती	16.07	Gross fixed capital formation
(3)	भौतिक मालमत्तेची निव्वळ खरेदी	(-)-0.10	Net purchase of physical assets
(4)	हस्तांतरित भांडवली रकमा	4.37	Capital transfers
(5)	भाग भांडवलात केलेली गुंतवणूक	0.68	Investment in shares
(6)	कर्ज व आगाऊ रकमा	6.60	Loans and Advances
(7)	सरकारी ऋणांची परतफेड	24.30	Repayment of public debt.
	एकूण भांडवली खर्च	51.84	Total Capital Expenditure
	एकूण खर्च (चालू + भांडवली)	100.00	Total Expenditure (Current + Capital)

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.
Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तबत। क्रमांक/TABLE No. 28.7

वस्तुनुसार अवकारी कर/Excise Revenue by Commodities

भाकडे हजारंत
(Figures in thousand)

अनु. क्र. Sr. No. (1)	बाब (2)	*1950-51 (3)	*1960-61 (4)	*1970-71 (5)	1975-76 (6)	1980-81 (7)	1985-86 (8)	1986-87 (9)	1987-88 (10)	Item (2)
1.	देशी दाख	1,41,994	2,09,972	6,40,193	11,11,541	1,01,41,28	Country Liquor
2.	श्रीव प्रतीचे मद्य	17,694	18,122	53,147	48,210	43,450	Country Fermented Liquor
3.	मदीय विवर	6,567	78,197	3,30,666	3,27,258	51,56,01	Malt Liquor
4.	विदेशी दाख व मद्यार्क	1,16,880	4,38,551	7,59,766	83,941	109,94,23	Foreign Liquor and Spirit
5.	व्यवसायिक व साधारण प्रतीचे मद्यार्क	8,943	9,391	37,843	28,750	52,596	Commercial and Denatured Spirit
6.	औषधे व प्रसाधन सामग्री	46,576	93,801	1,80,119	1,91,637	2,66,425	Medicinal and Toilet Preparations
7.	अफु, भाजा व भांग व इतर औषधी द्रव्ये	50	181	54	64	93	Opium, Hemp and other Drugs
8.	दंड व अधिदण्डे	70	447	400	400	728	Fines and Confiscations
	इतर भावक	10,373	38,370	65,764	52,699	10,22,42	Other Receipt
	एकूण	10,790	6,905	68,191	3,49,147	8,87,032	20,67,952	26,00,000	3,09,46,96	Total

टिपणी : * बाबवार माहिती उपलब्ध नाही.

Note.—* Itemwise break up is not available.

आधार :—गृह विभाग, महासष्ट्र मासन, मुंबई.

Source.—Home Department, Government of Maharashtra, Bombay

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तबला क्रमांक/TABLE No. 28.8

निव्वळ उत्पन्न गटाप्रमाणे आय विवरणाची संख्या व निव्वळ उत्पन्न
Number of Returns and Net Income by Range of Net Income

निव्वळ उत्पन्न गट Range of Net Income (रुपये हजाराला) (Rs. Thousand)	व्यक्ति Individual		अविभक्त हिंडु कुटुंब H. U. F.		संस्था Firm		इतर Others		व्यापारी संस्था Company		एकूण सर्व Total (All Status)	
	विवरणाची संख्या Number of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणाची संख्या Number of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणाची संख्या Number of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणाची संख्या Number of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणाची संख्या Number of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income	विवरणाची संख्या Number of Returns	निव्वळ उत्पन्न Net Income
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
TL—20	31,995	6,05,644	1,370	26,760	3,450	55,201	176	2,687	177	1,307	37,168	6,91,599
20—50	59,408	16,94,477	5,206	1,59,772	11,546	3,88,068	118	3,673	80	2,650	76,658	22,48,640
50—100	5,296	3,24,354	727	44,160	9,063	6,42,083	21	1,304	35	2,431	15,142	10,14,333
100—200	240	32,705	14	1,743	885	1,23,818	1	153	45	6,658	1,185	1,65,077
200—300	71	17,117	14	3,316	174	41,905	0	0	22	5,547	281	67,886
300—400	4	1,425	0	0	74	25,856	0	0	8	2,746	86	30,027
400—500	18	8,215	0	0	23	10,049	0	0	4	1,912	45	20,177
500—1000	13	8,341	13	9,745	27	17,562	0	0	6	4,265	59	39,913
1000 आणि अधिक/& above	7	11,542	0	0	13	43,692	0	0	40	1,43,817	60	1,99,051
एकूण / Total	97,052	27,03,820	7,344	2,45,496	25,255	13,48,234	316	7,817	417	1,71,333	1,30,384	44,76,703

भाषार: (1) आयकर संचालनालय, संशोधन सांख्यिकी, नवी दिल्ली.

(2) अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निर्धारण वर्ष १९८७-८८. चे प्रकाशन

Source. — (1) Directorate of Income Tax, Research Statistics, New Delhi.

(2) Publication of All India Income Tax Statistics Assessment year, 1987-88.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/

तबता क्रमांक/

कर उत्पन्न गटानुसार कर मागणी व करदात्यांच्या विवरणानुसार उत्पन्न/

उत्पन्न गटानुसार विवरण (रु. हजार)	व्यक्ति/Individual			अविभक्त हिद्द कुटुंब/H. U. F.			संस्था/Firm		
	विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर	विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर	विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर
Range of Income Returns (Rs. 000)	Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable	Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable	Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
TL—20 ..	1,07,208	20,35,026	26,595	2,112	41,095	789	8,400	1,38,248	2,811
20—50 ..	2,70,903	84,19,325	9,88,031	16,104	5,56,285	89,579	41,225	14,86,880	65,628
50—100 ..	1,12,392	78,34,385	19,37,193	10,692	7,49,159	2,11,153	53,450	39,63,601	3,27,797
100—200 ..	16,725	22,18,185	7,62,459	1,634	2,18,638	85,671	12,822	17,82,984	2,49,034
200—300 ..	3,990	9,69,574	4,01,346	172	38,975	15,908	2,485	6,05,985	1,10,281
300—400 ..	1,456	4,96,249	2,18,087	86	30,666	13,549	1,155	4,00,717	79,482
400—500 ..	490	2,17,644	97,657	43	17,742	7,979	505	2,27,373	47,309
500—1000 ..	406	2,79,449	1,30,766	516	3,38,712	73,712
1000 and above	216	6,96,360	3,43,977	333	11,00,485	2,36,767
Total ..	5,13,786	2,31,66,197	49,06,111	30,843	16,52,560	4,24,628	1,20,891	1,00,44,985	11,92,821

आधार.—आयकर संचालनालय, संशोधन सांख्यिकी, नवी दिल्ली. अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निवृत्त वर्ष १९८७-१९८८ चे प्रकाशन.

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.9

Number of Returns, Income Returned, Tax payable by Status and Returned Income Range, 1987-88

इतर/Others			व्यापारी संस्था/Company			एकूण सर्व/Total (All Status)		
विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर	विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर	विवरणांची संख्या	विवरणानुसार उत्पन्न (रु. हजार)	आयकर
Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable	Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable	Number of Returns	Returned Income (Rs. 000)	Tax payable
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)
2,492	38,478	1,856	3,219	24,799	14,160	1,23,431	22,77,645	46,210
2,156	65,474	10,564	1,530	52,372	29,328	3,31,918	1,05,80,336	11,83,129
1,008	75,260	22,165	1,611	1,14,793	65,019	1,79,153	1,27,37,198	25,63,326
306	44,048	17,159	924	1,32,770	73,598	32,411	43,96,626	11,87,922
144	38,062	16,201	468	1,14,612	62,823	7,259	17,67,208	6,06,559
72	24,305	12,000	330	1,14,050	61,547	3,099	10,65,987	3,84,664
36	15,640	7,073	204	92,211	49,418	1,278	5,70,610	2,09,436
24	18,805	8,905	340	2,38,934	1,29,870	1,286	8,75,899	3,43,253
60	98,090	44,659	1,056	5,09,69,058	1,40,62,205	1,665	5,28,63,992	1,46,87,607
6,298	4,18,162	1,40,580	9,682	5,18,53,599	1,45,47,968	6,81,500	8,71,35,501	2,12,12,106

Source.— Directorate of Income Tax, Research Statistics, New Delhi.
Publication of All India Income Tax Statistics Assessment year 1987-88.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तबता क्रमांक/TABLE No 28.10

उत्पन्नांच्या साधनांनुसार विवरणाची संख्या एकूण उत्पन्न व एकूण कर
 Number of Returns, Gross Income and Gross Tax, by source of Income

1987-88

(रुपये/Rs, 000)

अनुक्रमांक Sr. No.	उत्पन्नाचे साधन	विवरणांची संख्या No. of Returns	एकूण उत्पन्न Gross Income	एकूण कर Gross Tax	Source of Income
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
	वेतन				Salary
1	केंद्र शासन	27,757	11,68,328	2,08,419	Central Government
2	राज्य शासन	9,030	2,73,704	35,893	State Government
3	इतर	83,586	34,90,552	7,26,267	Others
	कजं रोख्यावरील व्याज				Interest on Securities
1	शासन	15,106	36,14,838	21,46,334	Government
2	इतर	20,173	3,20,34,426	41,68,601	Others
	घराची मालमत्ता —				House Property
1	स्वव्याप्त	32,766	2,04,165	43,882	Self Occupied
2	इतर	38,064	4,47,370	94,012	Others
	धंदा/पिशांमधील नफ्यातील हिस्सा				Bussiness/Profession
1	आर. एफ. मधील नफ्यातील हिस्सा	2,70,887	1,19,62,685	26,06,334	Share in profits of R. F.
2	यु. आर. एफ./एओपी/बीओआय नफ्यातील हिस्सा	3,720	78,871	16,374	Share in profits of URF/AOP/BOI
3	स्वतःचा धंदा/पिशां	3,02,592	3,48,86,479	1,27,08,739	Own Business/Profession
4	इतर	2,207	54,146	13,463	Others
	भांडवलमधील नफा				Capital Gains
1	अल्प मुदत	17,893	3,09,311	93,056	Short Term
2	दीर्घ मुदत-जमीन व इमारती	11,106	3,42,147	82,311	Long term-land and Building
3	इतर	25,971	5,38,360	1,63,867	Others
	इतर साधने				Other Sources
1	काभांश	1,10,821	25,88,703	9,21,954	Dividends
2	व्याज	1,97,281	33,29,759	9,15,218	Interest
3	अवर्गीकृत	64,804	10,19,010	2,55,444	Unclassified
	एकूण	6,81,500	9,70,16,920	2,43,90,420	Grand Total

आधारा : आयकर संचालक, संशोधन सांख्यिकी, नवी दिल्ली, (२) अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निर्धारण वर्ष १९८७-८८.

Source.— Directorate of Income Tax, Research Statistics, New Delhi. (2) Publication of All India Income Tax Statistics assessment year, 1987-88.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तबता क्रमांक/TABLE No. 28.11

कर कपात/सूट वगैरे प्रकारानुसार कपात/सूट किंवा सुवलत
Deductions/rebates and relief by Nature of deduction/rebate
1987-88

(रु. हजारान/RS. in thousand)

अनुक्रमांक Sr. No.	तुटीचा प्रकार	विभाग Section	विवरणांची संख्या Number of returns	सूट व सुवलती चो रक्कम Amount of deductions claimed	करामध्ये सुवलत Tax relief	Nature of deductions
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
	बोफ सूट व घसान्यामुळे सूट					B/F losses/Allowances set off
1	घसान्यामुळे सूट	32	7,312	4,83,166	2,07,824	Depreciation allowances
2	गुंतवणुकीमुळे सुवलत	32 A	1,026	18,06,438	9,03,333	Investment allowances
3	घंशात तोटा	72/72 A	1,203	49,577	22,594	Business loss
4	अवर्गीकृत— प्रकरण ६ (अ) मधील वजाती भरसाई	877	87,134	27,121	Unclassified Deductions claimed under chapter VIA
5	एल. आय. पी.	80 C	2,08,869	14,80,115	2,35,508	L. I. P.
6	भविष्य निर्वाह निधी	80 C	57,494	4,03,553	79,137	P. F.
7	राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे	80 C	35,185	2,46,079	40,428	N. S. C.
8	युनीट ट्रस्ट ऑफ इंडिया	80 C	1,496	8,224	1,529	U. T. I.
9	अवर्गीकृत	80 C	55,911	5,56,281	95,720	Unclassified
10	नवीन भागाची गुंतवणूक	80 C C	20,712	89,588	15,821	Investment New share
11	शिक्षणातील रक्कम	80 F	681	4,623	1,348	Educational Expenses
12	देणग्या	80 G	20,595	89,261	32,818	Donations
13	दिलेले भाडे	80 G G	1,931	5,092	725	Rent paid
14	वैयक्तिक नफा (मागासलेले क्षेत्र)	80 H H	248	2,48,460	1,24,273	Individual profits (Backward Area).
15	एन. एस. सी. वैयक्तिक नफा	80 H H A	176	12,135	4,454	S. S. C. Ind. Profits
16	बाहेरील योजनेचा नफा	80 H H B	68	77,826	7,954	Profits Foreigns Projects
17	नियतीची उलाढाल	80 H H C	1,513	5,53,249	2,33,618	Export Turnover
18	वैयक्तिक नफा	80 I	1,093	3,58,814	1,79,981	Ind. profits
19	पशुवनापामून नफा	80 J J	1,152	20,878	9,933	Profits Live Stock etc.
20	व्यक्तिगत लाभांश	80 K	230	5,249	2,959	Ind. Dividends
21	लाभांश	80 L	1,03,518	4,78,395	93,587	Dividends
22	व्याज	80 L	1,40,798	5,54,236	99,284	Interest
23	अवर्गीकृत	80 L	996	3,632	732	Unclassified
24	अंतर्गत मंडळांचा लाभांश	80 M	1,800	7,98,035	4,02,857	Inter Corp. Dividends
25	भारतीय कंपनीचे स्वामित्वघटन	80 M M	8	6,604	3,302	Royalty Indian Cos.
26	परदेशी परकीय कंपनीकडून लाभांश	80 N	0	0	0	Dividends from Foreign Cos.
27	पुस्तक प्रकाशनातील नफा	80 Q Q	1,061	15,679	7,224	Profits Book Publications
28	भारतीय भाषांमुळे नफा	80 Q Q	4	0	0	Profits Indian Langs.
29	परदेशी कामामुळे परिश्रमिक मानधन, नफा, इत्यादी	80 R	462	2,181	419	Foreign Remun. profit etc.
30	परदेशी सेवामुळे परिश्रमिक मानधन	80 R R A	515	11,241	3,374	Foreign Remun. Services
31	भांडवली नफा	80 T	15,647	3,49,314	84,709	Capital gains
32	शाारीक विकलांगता इतर	80 V	1,089	5,036	786	Physical Disability Others
	एकूण			89,70,116	31,75,653	Grand Total

भाधार आयकर संचालक, संशोधन सांख्यिकी, नवी दिल्ली, (२) अखिल भारतीय आयकर सांख्यिकी निर्धारण वर्ष, १९८७-८८.

Source:—Directorate of Income Tax, Research Statistics, New Delhi, (2) Publications of All India Income Tax Statistics assessment year, 1987-88.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तबता क्रमांक/TABLE No. 28-12

राज्यातील अल्पबचत योजना/Small Savings Scheme in the State

(रुपये कोटीत/Rs. in Crore)

(1987-88)

Year	पोस्टमार्केट बचत Post Office Savings Bank Deposits		संचयी मुदती ठेव (डेव-चालू मालिका) Cumulative Time Deposit (Current Series Deposits)		पोस्ट कार्यालय रावती ठेव Post Office Re- curring Deposits		पोस्ट कार्यालय मुदती ठेव Post Office Time Deposits		राष्ट्रीय बचत प्रमाण- पत्र (चालू मालिका) (२, ३, ४, ५ वी) National Savings Certificate (II to V) (Current Series Certificate)		राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्र (चालू मालिका) (६वी) National Savings Certificate (VI) (Current Series Cert.)		राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्र (चालू मालिका-प्रमाणपत्र) (७) National Savings Certificate (VII) (Current Series Certificate)	
	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net
	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
1986-87	219.23	9.46	21.41	6.50	150.70	53.17	68.95	(-)-147.62	4.34	(-)-30.75	584.73	543.04	59.68	52.97
1987-88	247.87	7.73	19.28	4.36	18.83	71.70	29.01	(-)-180.09	8.74	(-)-23.50	438.76	453.52	48.46	26.54

Year	सार्वजनिक भविष्य निवाह निधी योजना (पोस्ट) Public Provident Fund Scheme (Post- Bank)		राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्र (चालू मालिका) (आठ) National Savings Cert. (VIII) (Current Series Certificate)		इंदिरा विकास पत्र Indira Vikas Patra		राष्ट्रीय बचत योजना National Savings Scheme		मासिक प्राप्ती योजना Monthly Income Scheme		किसान विकास पत्र Kisan Vikas Patra		एकूण Total	
	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net	ढोबळ Gross	नक्त Net
	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)
1986-87	25.95	23.00	127.28	127.28	1,262.27	637.05
1987-88	44.21	34.34	137.46	137.46	20.75	20.75	27.35	27.35	1,481.08	737.80

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/PUBLIC FINANCE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 28-13

महसुली व भांडवली लेखावरील जमा व खर्च
Receipts and Expenditure on Revenue and Capital Accounts

(रुपये लाखात/Rs. in lakh)

नाव	प्रत्यक्ष Actuals 1987-88	Item
(1)	(2)	(1)
(एक) महसुली लेखावरील जमा		(I) Receipts on Revenue Account
(ए) कर महसूल		(A) Tax Revenue
(अ) केंद्राकडून वसूल होणाऱ्या करांतील राज्याचा हिस्सा	66,726	(a) Share in Centrally Collected Taxes
(ब) राज्याकडून वसूल होणारे कर	3,21,904	(b) Taxes collected by State
एकूण कर महसूल—(ए)=(अ+ब)	3,88,630	Total Tax Revenue—(A)=(a+b)
(बी) करांन्यतिरिक्त महसूल	1,69,191	(B) Non-Tax Revenue
एकूण (एक) महसुली लेखावरील जमा—(ए+बी)	5,57,821	Total (I) Receipts on Revenue Account—(A+B)
(दोन) भांडवली लेखावरील जमा*	2,97,735	(II) Receipts on Capital Account*
एकूण जमा—(एक+दोन)=डी	8,55,556	Total Receipts—(I+II)=D
(तीन) महसुली लेखावरील खर्च		(III) Expenditure on Revenue Account
(अ) विकास खर्च	3,87,668	(a) Development Expenditure
(ब) विकासेतर खर्च	90,663	(b) Non-Development Expenditure
(क) ऋण सेवा	72,114	(c) Debt Services
एकूण (तीन) महसुली लेखावरील खर्च	5,50,445	Total (III) Expenditure on Revenue Account
(चार) भांडवली खर्च		(IV) Capital Disbursements
(ए) महसुली लेखाबाहेरील भांडवली खर्च		(A) Capital Expenditure outside the Revenue Account
(अ) विकास खर्च	67,839	(a) Development Expenditure
(ब) विकासेतर खर्च	1,876	(b) Non-Development Expenditure
(बी) कर्ज व ऋण विभागावरील खर्च	2,24,184	(B) Disbursement on Loans and Debt Section
एकूण (चार) भांडवली खर्च	2,93,949	Total (IV) Capital Disbursement
एकूण खर्च—(तीन+चार)=इ	8,44,394	Total Expenditure—(III+IV)=E
(पाच) एकूण आधिक्य (+) किंवा तूट (—)=(डी—इ)	11,162	(V) Overall Surplus (+) or Deficit (—)=(D—E)

*यात राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण, केंद्र शासनाकडून कर्ज व आगाऊ रकमा, राज्य शासनाने दिलेली कर्ज व आगाऊ रकमा (वसुली), सरकारी लेखावरील निव्वळ जमा [रोख शिल्लक गुंतवणक लेखा (निव्वळ) वगळून], आंतर राज्यीय तडजोड (निव्वळ), आकस्मिकता निधीमध्ये केलेले विनियोजन (निव्वळ) आणि आकस्मिकता निधी (निव्वळ) यांचा समावेश आहे.

*Includes Internal Debt of State Government, Loans and Advances from the Central Government, Repayment of Loans and Advances to the State Government and net receipts on the Public Account [excluding Cash Balance Investment Account (net)], net receipts on Inter-State Settlement, net receipts on Account of Appropriation to the Contingency Fund and Contingency Fund.

साधारण—महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, १९८९-९०.

Source.—Maharashtra State Budget Publications, 1989-90.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था /

तत्ता क्रमांक /

लेखा /

प्रशासकीय विभागाचे उत्पन्न व खर्च /

खर्च	प्रत्यक्ष Actuals 1987-88	Expenditure
(1)	(2)	(1)
1. वस्तु व सेवा यांबरील खर्च	1,35,314	Consumption expenditure
1.1 सेवाकांची भरपाई		Compensation of employees
(अ) वेतन व मजुरी	86,773	(a) Wages and salaries
(ब) निवृत्ती वेतने	13,382	(b) Pensions
1.2 वस्तु व सेवा यांबरील निव्वळ खर्च	35,159	Net purchases of goods and services
(अ) खरेदी	43,574	(a) Purchase
(ब) बजा-विक्री	8,415	(b) Less-sales
2. व्याज प्रदान	53,068	Interest paid
3. अर्थसहाय्य	11,496	Subsidies
4. हस्तांतरित महसुली रकमा	1,49,291	Current transfers
4.1 अनुदाने—		Grants to—
(अ) स्थानिक संस्थांस	78,937	(a) Local bodies
(ब) सहकारी संस्थांस		(b) Co-operatives
(क) शैक्षणिक संस्थांस	51,938	(c) Educational institutions
(ड) इतरांस	8,062	(d) Others
4.2 इतर चालू हस्तांतरित रकमा	10,354	Other current transfers
5. बचत	1,18,839	Savings
एकूण	4,68,003	Total

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.14

Account-1

Income and outlay account of Administrative Departments

(₹. लाखत/Rs. in lakh)

जमा	प्रत्यक्ष Actuals 1987-88	Receipts
(१)	(४)	(३)
6. उद्योजकता व मालमत्तेपासूनचे उत्पन्न	18,935	Income from entrepreneurship and property
6.1 नफा	(-)24,681	Profits
6.2 सरकारी मालमत्तेपासूनचे उत्पन्न		Income from properties
6.3 निव्वळ व्याज जमा—		Net interest receipts—
(अ) महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळाकडून	11,714	(a) State Electricity Board
(ब) वाणिज्यिक उपक्रमांकडून	24,439	(b) Departmental enterprises
(क) इतरांकडून	3,195	(c) Others
6.4 इतर मालमत्तेपासून जमा—		Other property receipts—
(अ) गुंतवणूकीपासूनचे उत्पन्न	116	(a) Income from investments
(ब) मालमत्तेपासून इतर उत्पन्न	4,152	(b) Other income from property
7. प्रत्यक्ष कर	40,633	Direct taxes
7.1 जमीन महसूल	3,909	Land revenue
7.2 निगम करांव्यतिरिक्त उत्पन्नावरील कर	21,645	Taxes on income other than corporation tax
7.3 संपदाशुल्क	164	Estate duty
7.4 व्यवसाय, व्यापार, आजिविका व रोजगार यांवरील कर	9,331	Taxes on profession, trades, callings and employments
7.5 इतर प्रत्यक्ष कर	5,584	Other direct taxes
8. अप्रत्यक्ष कर	3,45,645	Indirect taxes
8.1 राज्य उत्पादन शुल्क	30,905	State excise duties
8.2 विक्री कर	2,04,697	Sales tax
8.3 मुदांक व नोंदणी फी	11,498	Stamps and registration fees
8.4 वाहनांवरील कर	11,564	Taxes on vehicles
8.5 मालावरील व उताखंडांवरील कर	11,673	Taxes on goods and passengers
8.6 विद्युत शुल्क	17,309	Electricity duties
8.7 करमणूक कर	5,925	Entertainment tax
8.8 केंद्रीय उत्पादन शुल्कातील राज्याचा हिस्सा	41,917	Share of union excise duties
8.9 इतर अप्रत्यक्ष कर	2,155	Other indirect taxes
9. संकीर्ण जमा	12,038	Miscellaneous receipts
10. केंद्र सरकारकडून महानुकी अनुदाने, इतर राज्यांकडून अंशदाने इत्यादी	50,757	Revenue grants from Central Government, contributions from other States, etc.
एकूण	4,68,008	Total

आधार— महाराष्ट्र राज्याची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने, १९८९-९०.

Source.—Maharashtra State Budget Publications, 1989-90.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था/

[६६] क्रमांक/

लेखा/

शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा उत्पादन लेखा/

खर्च	प्रत्यक्ष Actuals, 1987-88	Expenditure
(1)	(2)	(1)
1. वेतव व मजुरी आणि वस्तु व सेवा यांचे खर्च	57,297	Wages and salaries and purchases of goods and services
2. परिरक्षण	2,564	Maintenance
3. व्याज	24,403	Interest
4. भाडे	214	Rent
5. घसारा	..	Consumption of fixed capital
6. नफा @	(-)-24,681	Profits @
एकूण	59,797	Total

@ याची विभागणी खालीलप्रमाणे आहे/ The break-up is as follows:

(ए) खर्च	84,478	(A) Expenditure
(अ) पाटबंधारे योजना †	32,936	(a) Irrigation schemes †
(ब) इतर उपक्रम	51,542	(b) Other enterprises
(बी) नफा	(-)-24,681	(B) Profit
(अ) पाटबंधारे योजना	(-)-31,467	(a) Irrigation schemes
(ब) इतर उपक्रम	(+)-6,786	(b) Other enterprises
एकूण (ए+बी)	59,797	Total (A+B)

† राष्ट्रीय लेखा पद्धतीमध्ये सिचनातील तोटा अर्थसहाय्य मानल्यात येतो/
आधार.—महाराष्ट्र राज्याची अर्थ संकल्पनीय प्रकाशने, १९८९-९०/

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.15

Account 2

Production account of Departmental Enterprises

(रु. लाखत/Rs. in lakh)

					प्रत्यक्ष Actuals 1987-88	Receipts
जमा					(4)	(3)
					(3)	(3)
7.	विक्री	59,797	Sales
एकूण					59,797	Total

(अ)	जमा	59,797	(A) Receipts
	(अ) पाटबंधारे योजना	1,469	(a) Irrigation schemes
	(ब) इतर उपक्रम	58,328	(b) Other enterprises
एकूण					59,797	Total

†In SNA, Irrigation Losses are treated as subsidy.

Source.—Maharashtra State Budget Publications, 1989-90.

वर्ष	प्रत्यक्ष Actuals 1987-88	Expenditure
(1)	(2)	(1)
1. साठ्यातील बदल	(-)-605	Changes in stocks
1.1 राज्य प्रशासन	(-)-2,256	Government administration
1.2 शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम	1,651	Departmental enterprises
2. एकूण स्थिर भांडवल निर्मिती (नवीन)	1,16,539	Gross capital formation (New)
2.1 राज्य प्रशासन		Government administration
(अ) इमारती व बांधकामे	60,655	(a) Buildings and constructions
(ब) यंत्रसामग्री व साधन सामग्री	4,086	(b) Machinery and equipments
2.2 शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम		Departmental enterprises
(अ) इमारती व बांधकामे	49,101	(a) Buildings and constructions
(ब) यंत्रसामग्री व साधन सामग्री	2,697	(b) Machinery and equipments
3. भौतिक मालमत्तेची निव्वळ खरेदी	(-)-742	Net purchase of physical assets
3.1 दुनी मालमत्ता		Second hand assets
(अ) राज्य प्रशासन		(a) Government administration
(ब) शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम		(b) Departmental enterprises
3.2 जमीन		Land
(अ) राज्य प्रशासन	(-)-742	(a) Government administration
(ब) शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम		(b) Departmental enterprises
4. हस्तांतरित भांडवली रकमा	31,690	Capital transfers
4.1 भांडवली अनुदाने		Capital grants
(अ) स्थानिक संस्थांस	20,509	(a) Local bodies
(ब) सहकारी संस्थांस	59	(b) Co-operatives
(क) शैक्षणिक संस्थांस	21	(c) Educational institutions
(द) इतरांस	6,857	(d) Others
4.2 जमीनदार व जहागीरदार यांना नुकसान भरपाई	468	Compensation to land owners and jagirdars
4.3 इतर हस्तांतरित भांडवली रकमा	3,785	Other capital transfers
एकूण	1,46,882	Total

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.16

Account—3

Capital finance account of General Government:

(रु. लाखांत/Rs. in lakh)

जमा	प्रत्यक्ष Actuals, 1987-88	Receipts
(3)	(4)	(3)
5. बचत	1,18,839	Savings
6. घसारा	Consumption of fixed capital
7. हस्तांतरित भांडवली रकमा	449	Capital transfers.
(अ) केंद्र सरकार व इतर राज्यांकडून	(a) From Union and Other State Government
(ब) भांडवली लेखावरील इतर जमा	449	(b) Other receipts on capital account
8. घेतलेली निव्वळ कर्जे	11,802	Net borrowings
9. इतर दायित्वे	15,792	Other liabilities
9.1 अर्थसंकल्पान्यतिरिक्त जमा	20,747	Extra budgetary receipts
9.2 बजा : वित्तीय संपत्तीतील निव्वळ खरेदी	4,955	Less : Net purchase of financial assets.
एकूण	1,46,882	Total

बाधक.—महाराष्ट्र राज्याची अर्थ संकल्पनीय प्रकाशने १९८९-९०
 Source.—Maharashtra State Budget Publication, 1989-90.

वस्तु, सेवा व हस्तांतरित रकमा यांचे व्यवहार : राज्य

Transactions in goods and services and transfers : Capital account of Government

संवितरित रकमा	प्रत्यक्ष Actuals, 1987-88	Disbursements
(1)	(2)	(1)
1. एकूण भांडवल निर्मिती	1,15,934	Gross capital formation
1.1 राज्य प्रशासन		Government administration
1.1.1 इमारती व बांधकामे		Buildings and constructions
(अ) नवनिर्मितीचा खर्च	58,938	(a) New outlays
(ब) नवीकरण व पुनःस्थापना	1,717	(b) Renewals and replacement
1.1.2 यंत्रसामग्री व साधन सामग्री		Machinery and equipment
(अ) नवनिर्मितीचा खर्च	4,085	(a) New outlays
(ब) नवीकरण व पुनःस्थापना	1	(b) Renewals and replacement
1.1.3 साठ्यातील निव्वळ वाढ	(-) 2,256	Net increase in stocks
1.2 शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रम		Departmental commercial undertakings
1.2.1 इमारती व बांधकामे		Buildings and constructions
(अ) नवनिर्मितीचा खर्च	49,101	(a) New outlays
(ब) नवीकरण व पुनःस्थापना	..	(b) Renewals and replacement
1.2.2 यंत्रसामग्री व साधन सामग्री		Machinery and equipments
(अ) नवनिर्मितीचा खर्च	2,697	(a) New outlays
(ब) नवीकरण व पुनःस्थापना	..	(b) Renewals and replacement
1.2.3 साठ्यातील निव्वळ वाढ	1,651	Net increase in stocks
2. हस्तांतरित भांडवली रकमा	30,948	Capital transfers
2.1 भांडवली अनुदाने		Capital grants
(अ) स्थानिक संस्थास	20,530	(a) Local bodies
(ब) सहकारी संस्थास	59	(b) Co-operatives
(क) शैक्षणिक संस्थास	21	(c) Educational institutions
(द) इतरांस	6,857	(d) Others
2.2 जमीनदार व जहागीरदार यांना नुकसान भरपाई	438	Compensation to land owners and Jagirdars
2.3 इतर हस्तांतरित भांडवली रकमा	3,785	Other Capital transfers
2.4 भौतिक मालमत्तेची निव्वळ खरेदी	(-) 742	Net purchase of physical assets
एकूण	1,46,882	Total

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.17

Account 3-A

शासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा
administration and departmental commercial undertakings

(रु. लाखात/Rs. in lakh)

जमा	प्रत्यक्ष Actuals, 1987-88	Receipts
(3)	(4)	(3)
3. एकूण बचत	1,18,839	Gross Savings
3.1 राज्य प्रशासनाच्या महमुली लेखातील बचत	1,18,839	Savings on current account of Government administration
3.2 शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमातील घसाच्या- साठीची तरतूद.	..	Depreciation provision of departmental commercial under- takings.
4. भांडवली स्वरूपाच्या इतर रकमा.	449	Other receipts of capital nature
5. गिऱलकः वस्तू, सेवा व हस्तांतरित रकमांच्या सर्व भावहारातील तूट.	27,594	Balance : Deficit on all transactions in goods and services and transfers.
एकूण	1,46,882	Total

28. शासकीय अर्थव्यवस्था

तक्ता क्रमांक/

लेखा-३-ब/

शासनाच्या वित्तीय संपत्तीतील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाचा वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा/

जावक	प्रत्यक्ष Actuals, 1987-88	Outgoings
(1)	(2)	(1)
1. भाग भांडवलात केलेली भूतवणूक	4,955	Investment in shares
(अ) शासकीय उपक्रमांत	2,003	(a) Of Government concerns
(ब) इतर उपक्रमांत	2,952	(b) Of others
2. कर्ज व आगळू रकमा	47,850	Loans and advances
2.1 भांडवल निमित्तीसाठी		For capital formation to.
(अ) स्थानिक संस्थांस	5,328	(a) Local bodies
(ब) सहकारी संस्थांस	922	(b) Co-operatives
(क) महाराष्ट्र राज्य वीज बंदळास	20,179	(c) State Electricity Board
(ड) इतरांस	5,321	(d) Others
2.2 चालू वापरासाठी		For current consumption to.
(अ) स्थानिक संस्थांस	2,382	(a) Local bodies
(ब) सहकारी संस्थांस	2,653	(b) Co-operatives
(क) महाराष्ट्र राज्य वीज बंदळास	1,010	(c) State Electricity Board
(ड) इतरांस	10,055	(d) Others
3. एकूण	52,805	Total

आधार—महाराष्ट्र राज्यांची अर्थसंकल्पीय प्रकाशने १९८९-९०.

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.18

Account—3-B

Changes in financial assets : Capital account of Government Administration and Departmental Commercial undertakings

(रु. लाखत /Rs. in lakh)

आवक	प्रत्यक्ष Actuals, 1987-88	Incomings
(3)	(4)	(3)
4 कर्ज व आगाऊ रकमा यांची परतफेड	8,682	Repayment of loans and advances.
(अ) स्थानिक संस्थांकडून	1,523	(a) By local bodies
(ब) सहकारी संस्थांकडून	1,347	(b) By Co-operatives
(क) महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळाकडून	2,412	(c) By State Electricity Board
(ड) इतरांकडून	3,400	(d) By others
5. शिल्लक : वित्तीय संपत्तीतील निव्वळ वाढ	44,123	Balance : Net increase in financial assets
6. एकूण	52,805	Total

Source—Maharashtra State Budget Publication 1989-90.

28. शासकीय अर्थव्यवस्था

तक्ता क्रमांक/

लेखा-३-क/

शासनाच्या वित्तीय दायित्वातील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा/

जावक	प्रत्यक्ष Actuals, 1987-88	Outgoings
(1)	(2)	(1)
1. सरकारी ऋणाची परतफेड	1,76,191	Repayment of public debt,
1.1 राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	1,54,737	Internal debt of the State Government
1.2 केंद्र सरकारकडून कर्जे व आगाऊ रकमा	21,454	Loans and advances from the Central Government
2. शिल्लक : वित्तीय दायित्वातील निव्वळ वाढ	72,066	Balance : Net increase in financial liabilities
3. एकूण	2,48,257	Total

28. शासकीय अर्थव्यवस्था

तक्ता क्रमांक/

लेखा-३-ड/

रोख रकमा व भांडवल यांचा ताळमेळ : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा लेखा/

जावक	प्रत्यक्ष Actuals, 1987-88	Outgoings
(1)	(2)	(1)
1. वस्तू व सेवा यांच्या सर्व व्यवहारातील तूट (लेखा ३-अ ची संतुलन करणारी बाब).	27,594	Deficit on all transactions in goods and services (Balancing item in Account 3-A).
2. वित्तीय संपत्तीतील निव्वळ वाढ (लेखा ३-ब ची संतुलन करणारी बाब).	44,123	Net increase in financial assets (Balancing item in Account 3-B).
3. रोख शिल्लकीतील वाढ	349	Increase in cash balance
4. एकूण	72,066	Total

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.19

Account—3-C

Changes in financial liabilities : Capital account of Government Administration and Departmental Commercial undertakings.

(रु. लाखात/Rs. in lakh)

बावक	प्रत्यक्ष Actuals, 1987-88	Incomings
(3)	(4)	(3)
4. सरकारी ऋण	2,45,204	Public debt
4.1 राज्य शासनाचे देशांतर्गत ऋण	1,59,397	Internal debt of the State Government
4.2 केंद्र सरकारकडून कर्जे व आगाऊ रकमा	85,807	Loans and advances from the Central Government.
5. आंतरराज्यीय तहजोड (निव्वळ)	133	Inter-State settlement (Net)
6. अल्प बचत, भविष्य निर्वाह निधी इत्यादी (निव्वळ)	7,142	Small savings, provident fund etc. (Net)
7. रोख शिल्लक गुंतवणूक लेखा (निव्वळ)	(-)-10,813	Cash balance investment account (Net)
8. इतर ऋण (निव्वळ)	6,591	Other debts (Net)
9. एकूण	2,48,257	Total

PUBLIC FINANCE

TABLE No. 28.20

Account—3-D

Cash and capital reconciliation account of Government Administration and Departmental Commercial undertakings.

(रु. लाखात/Rs. in lakh)

बावक	प्रत्यक्ष Actuals, 1987-88	Incomings
(3)	(4)	(3)
5. वित्तीय दायित्वातील निव्वळ वाढ (लेखा ३-क ची संतुलन करणारी बाब).	72,066	Net increase in financial liabilities (Balancing item in Account—3-C).
6. रोख शिल्लकीतील घट	—	Decrease in cash balance
7. एकूण	72,066	Total

Source.—Maharashtra State Budget Publications, 1989-90.

A—2313-142

२९. किमती आणि निर्देशांक :

२९.१. या विभागात शेतीमाल, इतर आवश्यक वस्तू, सोने व चांदी यांच्या किमती, अखिल भारतीय घाऊक किमतींचा निर्देशांक, कामगार, शेतमजूर व अश्रमिक कर्मचारी यांचेकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक, नागरी व ग्रामीण विभागातील किरकोळ किमतींचे निर्देशांक यासंबंधी माहिती दिली आहे.

२९.२. भारत सरकारचे आर्थिक सल्लागार यांच्या कार्यालयातर्फे प्रसिद्ध होणाऱ्या "अपेडिक्स टु इन्डेक्स नंबर ऑफ होल्सेल प्राईसेस इन इंडिया" सुधारित मालिका, ह्या प्रकाशनात निर्देशांक तयार करण्याच्या पद्धतीबाबत सविस्तर माहिती दिली आहे. कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, प्रसिद्ध करित असलेल्या लेबर गॅझेट ह्या प्रकाशनाच्या डिसेंबर १९६५ च्या अंकात मुंबई व सोलापूर केंद्रांसाठी तयार करावयाच्या नवीन निर्देशांकांच्या व्याप्ती व पद्धतीबाबतची सविस्तर माहिती दिली आहे; तर जळगाव व नागपूर केंद्रांसाठी ती माहिती जानेवारी १९६६ च्या अंकात दिली आहे. पुणे केंद्रासंबंधीची माहिती ऑगस्ट १९६५ च्या अंकात व नांदेड व औरंगाबाद केंद्रांविषयीची माहिती मार्च १९६६ च्या अंकात दिली आहे. "इंडियन लेबर जर्नल, खंड पाच, अंक ११" ह्या प्रकाशनात निर्देशांक तयार करण्याची पद्धत व त्याची व्याप्ती ह्याबद्दल सविस्तर माहिती दिलेली आहे. केंद्रीय सांख्यिकी संघटना श्रमिकेतर कामगारांचे ग्राहक किमतीचे निर्देशांक तयार करते. त्यासाठी १९६० हे पायाभूत वर्ष घेतले आहे. महाराष्ट्रात बृहन्मुंबई, पुणे व नागपूर ह्या केंद्रांसाठी निर्देशांक तयार केले आहेत. केंद्रीय सांख्यिकी संघटनेने प्रसिद्ध केलेल्या "मॅथली अॅबस्ट्रॅक्ट ऑफ स्टॅटिस्टिक्स" ह्या प्रकाशनाच्या ऑगस्ट १९६६ च्या अंकात निर्देशांक तयार करावयाची पद्धत व व्याप्ती ह्यासंबंधी स्पष्टीकरण दिले आहे. "महाराष्ट्र अर्थ व सांख्यिकी त्रैमासिक पत्रिका" ह्या प्रकाशनाच्या ऑक्टोबर—डिसेंबर १९७९ च्या अंकात निर्देशांक काढण्याची पद्धत प्रसिद्ध केली आहे.

29. PRICES AND INDICES :

29.1. Information on prices of agricultural and other commodities, gold and silver, All-India wholesale price index number, consumer price index numbers for workers, agricultural labour and non-manual employees and retail price index numbers for urban and rural Maharashtra is given in this section.

29.2. The details of the method of construction of the index is given in the "Appendix to index number of wholesale prices in India" revised series, issued by the office of the Economic Adviser to the Government of India. The details, regarding the scope and method of compilation of the new index for Bombay and Solapur are given in December 1965 issue, for Jalgaon and Nagpur in January 1966 issue, for Pune in August 1965 issue and for Nanded and Aurangabad in March 1966 issue, of the Labour Gazette issued by the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra. The details of the method of construction and scope of the index is given in Indian Labour Journal, Vol. V, No. 11. Consumer price index number for non-manual employees is compiled by the Central Statistical Organisation. The year 1960 is adopted as base. For Maharashtra, index is worked out for Greater Bombay, Pune and Nagpur centres. The method and scope of the index is explained in 'Monthly Abstract of Statistics, August 1966' published by the Central Statistical Organisation. The methodology has been published in the 'October—December 1979 issue' of the Maharashtra Quarterly Bulletin of Economics and Statistics.

29. किमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तबता क्रमांक/TABLE No. 29.1

मुंबई बाजारातील काही शेतती व इतर आवश्यक वस्तुंच्या बाऊक किमती
Wholesale prices of certain agricultural and other essential commodities at Bombay Market

(प्रती निवटल महिना अखेरच्या किमती रुपयांत)
(Month end prices in Rs: per quintal)

वस्तु	जात	एप्रिल April 1987	मे May 1987	जून June 1987	जुलै July 1987	ऑगस्ट August 1987	सप्टेंबर Sept. 1987	ऑक्टोबर Oct, 1987	नोव्हेंबर Nov. 1987	डिसेंबर Dec. 1987	जानेवारी Jan. 1988	फेब्रुवारी Feb. 1988	मार्च March 1988	Variety	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	(1)
रो	खानदेश नं. १/२	230.00	230.00	240.00	240.00	250.00	250.00	260.00	250.00	240.00	230.00	235.00	240.00	Khandesh No. 1/2 Bajri	
															Pulses
बाज्ये :															
बाज्ये :	खानदेश	520.00	530.00	520.00	460.00	490.00	520.00	520.00	550.00	560.00	520.00	540.00	465.00	Khandesh	Udid
बाज्ये :	हिरवा/वमकी	460.00	470.00	480.00	540.00	520.00	500.00	500.00	560.00	580.00	530.00	540.00	580.00	Green/Chamaki	Moong
बाज्ये :	चिनई	520.00	550.00	540.00	570.00	530.00	530.00	530.00	600.00	640.00	610.00	625.00	640.00	China	
बाज्ये :	बाजो	520.00	540.00	540.00	540.00	560.00	530.00	540.00	550.00	550.00	525.00	520.00	525.00	Bold	Masur
बाज्ये :	पांढरी	530.00	550.00	650.00	640.00	680.00	640.00	640.00	720.00	740.00	750.00	725.00	740.00	White	Tur
बाज्ये :	पांढरी	530.00	550.00	650.00	640.00	680.00	640.00	640.00	720.00	740.00	750.00	725.00	740.00	N. A.	Rajima
बाज्ये :	पांढरी	450.00	N. A.	500.00							N. A.	625.80	N. A.		Gram
बाज्ये :	पिवळ्या	460.00	470.00	440.00	450.00	450.00	520.00	520.00	570.00	560.00	540.00	530.00	465.00	Yellow	Chavali
बाज्ये :	पांढरी	580.00	570.00	640.00	650.00	780.00	650.00	670.00	740.00	760.00	750.00	740.00	700.00	White	
															Dals
बाज्ये :															
बाज्ये :		470.00	550.00	560.00	620.00	640.00	600.00	620.00	650.00	700.00	725.00	740.00	675.00		Gramdal
बाज्ये :		750.00	750.00	780.00	780.00	900.00	900.00	900.00	1000.00	1150.00	1200.00	1150.00	1150.00		Turdal
															Oil seeds
बाज्ये :															
बाज्ये :	बाजो	910.00	935.00	975.00	930.00	1035.00	1010.00	1031.00	1020.00	1020.00	980.00	975.00	975.00	Bold	Groundnut
बाज्ये :	बाजो	515.00	559.00	585.00	622.00	723.00	666.00	670.00	734.00	742.00	799.00	759.00	747.00	Bold	Castor seed
बाज्ये :	बाजो	810.00	840.00	910.00	1060.00	1040.00	1000.00	1051.00	1015.00	1025.00	1015.00	925.00	910.00	Bold	Linseed
															Oils
बाज्ये :															
बाज्ये :	तयार	2210.00	2264.60	2610.40	2646.80	2,652.00	2448.40	2620.80	2558.40	2641.50	2282.80	2164.00	2334.00	Ready	Groundnut oil
बाज्ये :	बाजारी	1260.00	1350.00	1400.00	1470.00	1695.00	1670.00	1680.00	1790.00	1820.00	1835.00	1770.00	1770.00	Commercial	Castor oil
बाज्ये :	कच्चे	1809.00	1947.40	2134.60	2467.60	2321.80	2241.80	2550.00	2400.00	2450.00	2150.00	1950.00	1980.00	Raw	Linseed oil
बाज्ये :	पांढरे	3276.00	3172.00	3567.20	3460.00	3744.00	3432.00	3536.00	3588.00	3320.00	3484.00	3536.00	3588.00	White	Copra oil
															Cakes
बाज्ये :															
बाज्ये :		315.00	330.00	355.00	365.00	340.00	290.00	315.00	360.00	370.00	355.00	350.00	360.00		Groundnut cake
बाज्ये :		120.00	120.00	125.00	127.50	130.00	130.00	125.00	130.00	130.00	130.00	132.50	132.50		Castor Cake

A-2313-143	गुळ	कोल्हापूर नं. १	550.00	550.00	550.00	560.00	610.00	600.00	650.00	640.00	600.00	580.00	580.00	61.00	Kolhapur No. 1	Gur	
		कोल्हापूर नं. २	470.00	470.00	470.00	450.00	510.00	510.00	550.00	530.00	500.00	490.00	490.00	490.00		Kolhapur No. 2	
	माखर	एम-२० (बुला बाजारपेठ)	649.00	652.00	617.00	643.00	643.00	642.00	652.00	641.00	670.00	638.00	636.00	645.00	M-30 (Open Market)	Sugar	
		एम-३० (बुला बाजारपेठ)	636.00	638.00	636.00	624.00	608.00	618.00	637.00	617.00	663.00	628.00	622.00	630.00	S-30 (Open Market)		
	दूध (१० लिटर)	म्हशीचे	74.00	74.00	74.00	74.00	74.00	74.00	82.00	82.00	82.00	82.00	75.00	89.00		Buffalo Milk (Per 10 litre)	
	बाभो	खानदेश	4,100.00	4,300.00	4,700.00	4,800.00	5,600.00	5,800.00	6,000.00	6,000.00	6,000.00	6,000.00	6,000.00	5,800.00	5,600.00	Khandesh	Butter
		बेळगाव	4,100.00	4,300.00	4,700.00	4,800.00	5,600.00	5,800.00	6,000.00	6,000.00	6,000.00	6,000.00	6,000.00	5,800.00	5,600.00	Belgaon	
	मिरची	घाटी	750.00	700.00	900.00	900.00	N. A.	1,300.00	N. A.	N. A.	N. A.	1,150.00	1,425.00	1,600.00		Ghati	Chillies
		बडगे	900.00	900.00	1,000.00	950.00	1,800.00	1,800.00	2,000.00	1,800.00	1,800.00	1,600.00	2,550.00	2,600.00		Ryadgi	
		मद्रास	1,300.00	1,300.00	1,300.00	1,500.00	1,800.00	2,500.00	2,500.00	2,000.00	2,200.00	1,900.00	2,100.00	2,000.00		Madras	
		संक्षेपूर	1,100.00	1,400.00	1,300.00	1,300.00	1,600.00	1,400.00	1,600.00	1,800.00	2,000.00	1,900.00	1,650.00	1,900.00		Sankeshwar	
	शुद्ध	राजापुरी	1,300.00	1,500.00	N. A.	1,100.00	1,250.00	1,400.00	1,400.00	1,400.00	1,400.00	1,300.00	1,250.00	1,500.00		Rajapuri	Turmeric
	आळे	विनिजि	2,000.00	1,900.00	2,000.00	1,850.00	2,500.00	1,200.00	2,200.00	2,300.00	2,800.00	2,800.00	3,000.00	2,800.00		Bleached	Ginger
	बटाटे (१० कि.)	फरुकबाद	15.00	19.00	28.00	11.00	20.00	19.00	32.00	21.00	15.00					Farukabad	Potatoes (per 10 kg.)
	डिमा/जालंदार	18.00	22.00	25.00	17.00	25.00	25.00	33.00	32.00	N.A.	20.00	15.00	19.00		Dissa/Jalandar		
कांदे (१० कि.)	फुर्सुंगी नं. १ नाशिक	11.00	21.00	30.00	28.00	42.00	35.00	25.00	18.00	10.00	25.00	19.00	17.00		Fursungi No.1	Onions (per 10 kg.)	
	फुर्सुंगी नं. २ नाशिक	9.00	18.00	27.00	25.00	39.00	32.00	33.00	29.00	16.00	22.00	16.00	14.00		Nashik.	Fursungi No. 2 Nashik.	
कळो (किलो)	खानदेश	5.80	5.50	4.50	4.30	N.A.	N.A.	40.00	40.00	N.A.	950	N.A.	5.00		Khandesh	Bananas (Per kg.)	
भाज्या (१० कि.)																Vegetables (per 10 kg.)	
कांजी	कांजी	16.00	18.00	18.00	34.00	24.00	24.00	36.00	28.00	12.00	10.00	14.00	18.00			Cabbage	
बांभो		16.00	16.00	15.00	22.00	32.00	14.00	22.00	16.00	18.00	19.00	18.00	16.00			Brinjals	
गवार		24.00	30.00	36.00	30.00	36.00	18.00	38.00	20.00	28.00	30.00	54.00	N. A.			Gawar	
भंडी		56.00	70.00	70.00												Bheind	
कोंयूरपा व बदके (दर डझनास)																	
कोंयूरपा		50.00	50.00	65.00	60.00	60.00	48.00	55.00	52.00	54.00	55.00	60.00	26.00			Poultry (Per Doz.)	
बदके		235.00	250.00	350.00	300.00	300.00	310.00	310.00	310.00	320.00	320.00	320.00	N. A.			Chicken Full Fowla	
भंडी																	
४०० नम	देशी	120.00	N. A.	200.00	228.00	180.00	200.00	220.00	360.00	328.00	220.00	192.00	120.00			Eggs.	
१०० नम	देशी	38.00	56.00	59.00	60.00	52.00	58.00				55.00	60.00	58.00			400 No. English	
मटण (५० कि.)	भेंडी	1,200.00	1,200.00	1,250.00	1,250.00	1,250.00	1,300.00	2,600.00	2,600.00	2,600.00	2,600.00	2,600.00	2,600.00	2,600.00			
	करा	1,250.00	1,250.00	1,300.00	1,300.00	1,400.00	1,350.00	2,700.00	2,700.00	2,700.00	2,800.00	2,800.00	2,800.00	2,800.00			
भासे	सर्से (कोडी न)	550.00	440.00	600.00	N.A.	484.00	396.00	550.00	435.00	484.00	484.00	550.00	550.00			Sheep Mutton (50 kg.) Goat	
	हलवा/सिंगाडा (प्रत्येकी)	30.00	30.00	N.A.	N.A.	35.00	10.00	30.00	30.00	30.00	35.00	35.00	30.00			Panfret (Per codi) Halwa/Singada (each)	

तबला क्र. 29.1 (बालु)/Table No. 29.1 —Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	(1)
बरे	बाटो	7,225.00	2,575.00	2,700.00	2,200.00	2,400.00	2,275.00	2,300.00	2,275.00	2,175.00	2,150.00	2,300.00	2,300.00	Milling	Copra
रक	(इकायत) कालिकत (जोडो १५०)	2,600.00	2,700.00	2,900.00	3,000.00	3,100.00	3,000.00	3,100.00	3,100.00	3,600.00	3,900.00	3,400.00	3,700.00	Calicut(150)	Jodi Coconu ¹ (1000)
रुप	संकरित-४	1,825.00	1,824.00	1,826.00	1,825.00	1,930.00	1,997.00	2,002.00	2,179.00	2,280.00	2,280.00	2,306.00	2,615.00	Hybrid-4	Cotton
	जयधर-ए	1,450.00	1,435.00	1,440.00	1,416.00	1,627.00	1,518.00	1,500.00	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	2,003.00	Jayadhar-A	
	दिग्विजय-ए	1,582.00	1,434.00	1,440.00	1,450.00	1,609.00	1,490.00	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Digvijaya-A	
	एम.सी.यु.-५-ए	2,200.00	2,170.00	2,108.00	2,108.00	2,206.00	2,250.00	2,240.00	2,559.00	2,778.00	2,800.00	2,900.00	3,306.00	MCU-5A	
	बंगाली देशी	1,012.00	1,012.00	1,012.00	1,016.00	1,164.00	1,125.00	1,125.00	1,130.00	1,585.00	1,596.00	1,612.00	1631.00	Bengal Deshi	

N.A.— उपलब्ध नाही/Not available.

बाजार —मणन उपसंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source—Deputy Director of Marketing, Government of Maharashtra, Bombay.

तबता क्रमांक 29-2

गट आणि उपगट	भार Weight	आर्थिक-वर्षाची सरासरी Financial year Average 1987-88	मासिक Monthly				
			एप्रिल April 1987	मे May 1987	जून June 1987	जुलै July 1987	ऑगस्ट August 1987
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
(१) मूलभूत वस्तू	416.67	381.6	352.4	365.3	370.3	378.4	391.5
(अ) अन्न गट	297.99	367.3	345.7	358.5	358.8	362.3	372.6
(अ) अन्नधान्ये (१+२)	129.22	331.9	298.4	304.8	308.1	315.8	333.8
(१) धान्ये	107.43	299.0	273.5	277.9	282.0	286.9	298.8
(२) बाळी	21.79	494.4	421.2	437.5	437.0	458.1	505.9
(ब) भाजीपाले व फळे	61.32	439.7	434.6	471.7	459.8	456.6	468.5
(क) दूध व दुधाचे पदार्थ	61.50	337.0	310.8	319.7	322.1	324.5	335.0
(द) मांस, मासे व अंडी	18.97	516.8	533.1	530.7	528.0	536.2	503.9
(इ) मसाले व मसाल्याचे पदार्थ	10.94	275.8	217.1	221.9	231.2	236.4	272.4
(फ) हतर अन्नपदार्थ	16.04	378.1	387.3	397.0	409.0	402.4	376.3
(ब) अन्नधान्येतर पदार्थ	106.21	385.6	328.5	343.6	369.9	383.7	406.4
(अ) तंतू	31.73	286.8	244.8	248.3	261.4	273.3	310.8
(ब) तेल वियाणे	42.01	444.6	367.2	392.5	419.3	452.5	482.0
(क) हतर अन्नधान्येतर पदार्थ	32.47	447.4	360.4	373.5	382.6	402.7	402.1
(क) खनिजे	12.47	720.5	714.0	714.0	716.7	716.7	715.9
(२) इंधन, शक्ती, दिवाळती व वंगण	84.59	642.0	626.2	633.4	632.6	634.3	634.5
(अ) कोळसा (खाणीतील)	11.47	748.5	716.9	716.9	716.9	716.9	716.9
(ब) शनिज तेल	49.12	627.5	622.7	622.9	622.8	622.8	622.8
(क) विद्युत	24.00	620.8	590.1	615.0	612.4	618.4	619.1
(३) उत्पादित पक्का माल	498.74	384.4	363.8	369.9	373.3	379.6	386.6
(अ) अन्न पदार्थ	133.22	412.7	367.7	388.1	401.8	416.9	436.4
(ब) पेयद्रव्ये, तंबाखू व तंबाखूचे पदार्थ	27.08	360.4	370.9	370.9	349.6	349.6	354.3
(क) कापड	110.26	298.3	287.5	288.4	288.8	289.9	293.4
(द) कागद व कागदाच्या वस्तू	8.51	405.8	391.6	391.6	406.4	406.4	406.4
(इ) चामचे व चामचेच्या वस्तू	3.85	539.3	530.6	530.6	530.6	530.6	530.6
(फ) रबर व रबराच्या वस्तू	12.07	398.6	385.2	385.2	385.2	396.6	400.0
(ग) शरसायने व रासायनिक पदार्थ	55.48	352.7	338.3	339.0	340.8	345.6	350.1
(ह) अघातू खनिज पदार्थ	14.15	457.7	448.6	450.0	457.8	461.8	462.1
(इ) मूलभूत धातू, मिश्र धातू व धातूच्या वस्तू	59.74	511.9	489.3	490.1	490.3	494.7	493.3
(ज) यंत्रसामुग्री व परिवहन साधने	67.18	372.2	361.0	363.0	361.7	367.4	368.1
(झ) संशोधन वस्तू	7.20	293.9	288.0	288.8	288.3	290.3	290.3
सर्व वस्तू	1,000.00	405.4	381.2	390.3	394.0	400.6	409.6

PRICES AND INDICES

TABLE No. 29.2

All India Index Numbers of wholesale prices by Groups and Sub-groups of commodities (New Series)

(पायासूत वर्ष १९७०-७१=१००)
(Base year 1970-71=100)

Averages							Group and Sub-group
संसेंबर	ऑक्टोबर	नोव्हेंबर	दिसेंबर	जानेवारी	फेब्रुवारी	मार्च	
September 1987	October 1987	November 1987	December 1987	January 1988	February 1988	March 1988	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(1)
388.7	390.4	391.4	388.1	390.3	391.7	392.2	I. Primary Articles
370.8	373.6	375.6	369.6	370.7	373.2	376.2	(A) Food Articles
337.6	337.0	343.1	345.8	352.0	352.7	354.1	(a) Foodgrains (1+2)
303.5	302.7	305.3	306.9	314.5	317.5	318.4	(1) Cereals
506.0	506.5	529.8	537.7	537.0	525.9	530.4	(2) Pulses
441.2	447.9	448.3	414.6	402.4	410.2	420.4	(b) Fruits and vegetables
348.3	351.3	349.4	348.8	344.7	343.8	345.4	(c) Milk and Milk products
475.8	489.7	499.4	510.1	532.1	530.8	532.3	(d) Eggs, Fish and Meat
296.8	305.2	307.8	297.3	302.4	303.4	309.4	(e) Condiments and spices
382.4	379.2	360.8	351.2	355.9	371.6	364.0	(f) Other food articles
399.5	398.5	396.5	400.8	406.0	404.2	398.0	(B) Non-Food Articles
290.9	277.7	279.4	294.2	310.8	330.2	319.4	(a) Fibres
468.3	465.5	469.8	465.1	466.5	446.9	439.6	(b) Oil seeds
416.7	429.8	416.2	421.8	420.9	421.2	421.2	(c) Other non-food articles
723.7	723.7	723.7	723.7	723.7	725.0	725.2	(C) Minerals
636.5	635.5	636.1	643.0	661.1	664.9	666.0	II. Fuel, Power, Light and Lubricants
716.9	716.9	716.9	746.1	833.7	833.7	833.7	(a) Coal Mining
622.8	622.8	622.8	626.3	636.1	642.7	642.7	(b) Mineral Oils
626.3	622.5	624.9	628.0	629.7	629.7	633.5	(c) Electricity
387.1	387.2	389.4	389.5	396.0	393.7	396.6	III. Manufactured Products
433.1	431.6	433.6	423.8	422.3	401.1	396.0	(a) Food products
354.3	361.3	361.3	361.3	361.3	361.8	368.5	(b) Beverages, Tobacco and Tobacco Products.
296.4	297.1	300.4	303.2	307.3	311.3	315.6	(c) Textiles
406.4	406.7	407.1	409.5	409.5	409.5	418.9	(d) Paper and paper products
521.5	524.0	534.5	534.5	536.5	568.4	599.2	(e) Leather and leather products
403.2	403.2	403.8	403.8	404.8	405.0	407.7	(f) Rubber and Rubber products
353.8	353.9	357.8	360.0	362.0	364.0	366.6	(g) Chemical and Chemical products
459.3	455.1	453.2	457.8	462.3	460.8	463.0	(h) Non-metallic mineral products
497.6	498.3	500.4	512.9	550.8	558.6	564.2	(i) Basic metal alloys and metal products
369.3	369.3	370.4	371.4	379.4	386.3	396.2	(j) Machinery and Transport equipment
290.3	292.6	292.6	292.6	297.4	302.8	312.3	(k) Miscellaneous products
408.9	409.5	411.1	410.4	416.0	415.8	417.6	All Commodities

Source.—Office of the Economic Adviser, Ministry of Industry, Government of India, New Delhi.

29. किमती व निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.3

राज्यातील निवडक केंद्रांमधील कामगारांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक
Consumer price index numbers for the working class at selected centre in the State

माहिती व वर्ष Month and Year	अन्नगट Food	पान, सुपारी, तंबाखू, इत्यादी Pan, Supari, Tobacco, etc.	इंधन व दिवाबत्ती 'Fuel and' light	घरभाडे House rent	कापड व बिछाना Clothing and bedding	संकीर्ण Miscellaneous	ग्राहक किमतीचा निर्देशांक Consumer Price Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
मुंबई/Bombay							
(साधारणतः वर्ष : १९६०=१००)							
(Base year : 1960=100)							
1980-81	431	430	485	158	422	326	400
1981-82	508	484	548	159	460	358	460
1982-83	548	511	653	160	512	401	502
1983-84	625	585	725	165	555	433	564
1984-85	676	650	799	181	569	473	609
1985-86	714	753	857	190	612	526	654
1986-87	799	816	909	198	652	555	717
1987-88	886	875	1058	210	676	610	791
एप्रिल/ April 1987	840	911	957	203	661	583	754
मे/ May 1987	871	930	963	203	669	586	774
जून/ June 1987	868	913	979	203	670	587	773
जुलै/ July 1987	880	886	1011	211	671	581	781
ऑगस्ट/ August 1987	886	861	1057	211	672	598	787
सप्टेंबर/ September 1987	878	855	1059	211	675	614	786
ऑक्टोबर/October 1987	877	853	1059	211	676	622	787
नोव्हेंबर/ November 1987	895	847	1068	211	677	624	798
डिसेंबर/ December 1987	895	852	1126	211	681	626	802
जानेवारी/ January 1988	907	860	1139	215	685	632	811
फेब्रुवारी/ February 1988	913	861	1139	215	687	633	815
मार्च/ March 1988	928	872	1141	215	691	634	825

सकता कर्मांक/TABLE No. 29.3—cont.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
सोलापूर/Solapur							
(माघारपूत वर्ष : १९६०=१००)							
(Base year : 1960=100)							
	1980-81	432	383	475	216	447	331
	1981-82	544	422	560	222	492	376
	1982-83	544	444	662	236	531	405
	1983-84	627	475	707	250	566	441
	1984-85	665	532	729	265	578	465
	1985-86	698	616	741	280	633	508
	1986-87	756	692	748	298	657	562
	1987-88	802	714	821	330	662	669
एप्रिल/	April 1987	773	743	770	321	656	624
मे/	May 1987	779	749	782	321	653	624
जून/	June 1987	800	758	785	321	653	628
जुलै/	July 1987	786	740	789	331	658	627
ऑगस्ट/	August 1987	793	696	788	331	655	639
सप्टेंबर/	September 1987	821	705	826	331	664	669
ऑक्टोबर/	October 1987	830	730	826	331	668	669
नोव्हेंबर/	November 1987	815	693	840	331	666	712
डिसेंबर/	December 1987	823	694	857	331	666	713
जानेवारी/	January 1988	817	689	857	337	667	709
फेब्रुवारी/	February 1988	798	689	862	337	667	705
मार्च/	March 1988	792	686	866	337	669	706

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
नागपुर/Nagpur								
(आधारभूत वर्ष: १९६०=१००)								
(Base year : 1960=100)								
	1980-81	419	395	438	202	487	328	398
	1981-82	505	455	547	216	547	366	469
	1982-83	534	490	738	241	577	393	507
	1983-84	598	551	780	278	599	425	558
	1984-85	647	581	871	314	616	450	601
	1985-86	671	690	929	338	634	489	632
	1986-87	708	845	968	360	645	551	673
	1987-88	763	937	996	462	656	600	726
एप्रिल/	April 1987	694	939	975	382	651	572	675
मे/	May 1987	711	942	975	382	651	593	688
जून/	June 1987	735	954	976	382	643	593	701
जुलै/	July 1987	762	954	984	469	650	593	724
ऑगस्ट/	August 1987	760	926	986	469	650	597	722
सप्टेंबर/	September 1987	781	926	986	469	652	597	735
ऑक्टोबर/	October 1987	805	926	976	469	652	597	747
नोव्हेंबर/	November 1987	794	933	976	469	652	597	742
दिसेंबर/	December 1987	803	940	976	469	652	611	749
जानेवारी/	January 1988	764	938	976	529	663	613	732
फेब्रुवारी/	February 1988	762	934	1027	529	675	610	735
मार्च/	March 1988	790	934	1144	529	685	623	761

तपसा क्रमांक/TABLE No. 29.3—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
पुणे/Pune							
(आधारभूत वर्ष : १९९१=१००)							
(Base year : 1961=100)							
	1980-81	415	437	135	418	299	375
	1981-82	490	458	138	492	332	432
	1982-83	505	627	139	519	396	468
	1983-84	609	686	143	517	445	541
	1984-85	643	750	146	545	476	573
	1985-86	662	809	150	600	509	601
	1986-87	717	818	158	623	527	639
	1987-88	778	860	171	645	566	686
एप्रिल/	April 1987	742	809	167	626	547	657
मे/	May 1987	780	809	167	626	550	678
जून/	June 1987	780	829	167	649	556	683
जुलै/	July 1987	796	861	170	649	559	696
ऑगस्ट/	August 1987	779	861	170	649	564	687
सप्टेंबर/	September 1987	787	861	170	649	567	692
ऑक्टोबर/	October 1987	773	880	170	647	566	685
नोव्हेंबर/	November 1987	774	885	170	647	570	687
डिसेंबर/	December 1987	779	887	170	649	572	691
जानेवारी/	January 1988	799	879	176	649	573	702
फेब्रुवारी/	February 1988	777	879	176	649	586	692
मार्च/	March 1988	770	879	176	649	586	688

तकता क्रमांक/TABLE No. 29.3—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)			
जळगाव/Jalgaon										
(जाप्रारभूत वर्ष : १९६१=१००)										
(Base year: 1961=100)										
	1980-81	441	..	498	170	371	315	402	
	1981-82	530	..	542	177	450	342	472	
	1982-83	534	..	673	181	478	384	494	
	1983-84	608	..	710	183	510	445	554	
	1984-85	636	..	714	186	591	469	583	
	1985-86	668	..	736	188	608	530	615	
	1986-87	718	..	918	188	646	554	667	
	1987-88	777	..	1011	188	684	565	715	
एप्रिल/	April	1987	723	..	975	188	677	558	678
मे/	May	1987	725	..	975	188	677	558	679
जून/	June	1987	734	..	975	188	679	558	685
जुलै/	July	1987	792	..	975	188	680	557	720
ऑगस्ट/	August	1987	799	..	1029	188	682	563	729
सप्टेंबर/	September	1987	788	..	1029	188	682	563	723
ऑक्टोबर/	October	1987	785	..	1029	188	682	563	721
नोव्हेंबर/	November	1987	791	..	1029	188	687	571	726
डिसेंबर/	December	1987	813	..	1029	188	687	570	740
जानेवारी/	January	1988	815	..	1029	188	690	572	741
फेब्रुवारी/	February	1988	783	..	1029	188	690	572	722
मार्च/	March	1988	777	..	1029	188	693	572	718

तबता क्रमांक/TABLE No: 29.3—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
नदिद/Nanded								
(बाधारसूत वर्ष : १९६१=१००)								
(Base year : 1961=100)								
	1980-81	467	..	608	240	397	350	438
	1981-82	579	..	634	277	462	385	523
	1982-83	594	..	676	289	478	411	542
	1983-84	665	..	697	308	510	455	598
	1984-85	719	..	784	361	525	510	649
	1985-86	710	..	801	386	569	578	662
	1986-87	749	..	912	386	638	614	707
	1987-88	798	..	931	386	694	672	754
एप्रिल/	April 1987	750	..	931	386	681	633	717
मे/	May 1987	765	..	931	386	681	633	726
जून/	June 1987	772	..	931	386	683	664	736
जुलै/	July 1987	787	..	931	386	683	664	745
ऑगस्ट/	August 1987	808	..	931	386	683	677	760
सप्टेंबर/	September 1987	796	..	931	386	696	682	754
ऑक्टोबर/	October 1987	787	..	931	386	700	680	749
नोव्हेंबर/	November 1987	797	..	931	386	702	682	756
दिसेंबर/	December 1987	815	..	931	386	702	688	768
जानेवारी/	January 1988	838	..	931	386	705	689	783
फेब्रुवारी/	February 1988	821	..	931	386	705	689	772
मार्च/	March 1988	844	..	931	386	709	689	787

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)			
औरंगाबाद/Aurangabad										
(आधारभूत वर्ष: १९६१=१००)										
(Base year: 1961=100)										
	1980-81	456	478	300	399	339	422	
	1981-82	548	536	316	458	382	496	
	1982-83	548	680	316	486	417	514	
	1983-84	630	768	318	522	446	578	
	1984-85	679	772	326	566	482	617	
	1985-86	742	790	326	632	546	672	
	1986-87	830	818	330	670	633	743	
	1987-88	891	830	333	690	665	787	
एप्रिल/	April	1987	830	830	333	681	656	749
मे/	May	1987	854	830	333	681	659	763
जून/	June	1987	874	830	333	682	665	776
जुलै/	July	1987	887	830	333	683	661	784
ऑगस्ट/	August	1987	886	830	333	685	661	783
सप्टेंबर/	September	1987	899	830	333	692	666	793
ऑक्टोबर/	October	1987	888	830	333	692	667	786
नोव्हेंबर/	November	1987	898	830	333	695	666	792
डिसेंबर/	December	1987	915	830	333	695	666	803
जानेवारी/	January	1988	950	830	333	696	671	825
फेब्रुवारी/	February	1988	921	830	333	696	672	807
मार्च/	March	1988	890	830	333	696	672	788

आधार.—आमगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महासत्तु शासन, मुंबई.

Source.—Office of the Commissioner of Labour, Government of Maharashtra, Bombay.

29. किमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDEX NUMBERS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.4

नागरी श्रमिकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक
Consumer price index numbers for urban non-manual employees

(पायाभूत वर्ष—१९६०=१००)
(Base year—1960=100)

* (पायाभूत वर्ष १९८४—८५=१००)
*(Base Year 1984—85=100)

वर्ष/महिना Year/Month	मुंबई Bombay	पुणे Pune	नागपूर Nagpur	औरंगाबाद Aurangabad	सोलापूर Solapur
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1980-81	347	369	362
1981-82	393	412	400
1982-83	440	446	429
1983-84	493	490	484
1984-85	538	526	530
1985-86	568	567	562
1986-87	612	617	588
1987-88**	662	660	633
एप्रिल/ April 1987	637	638	593
मे/ May 1987	653	645	597
जून/ June 1987	659	648	605
जुलै/ July 1987	668	657	615
ऑगस्ट/ August 1987	677	662	629
सप्टेंबर/ September 1987	680	665	629
ऑक्टोबर/ October 1987	688	666	635
नोव्हेंबर/ November 1987*	121	127	124	128	128
डिसेंबर/ December 1987*	120	127	124	127	128
जानेवारी/ January 1988*	122	128	124	127	129
फेब्रुवारी/ February 1988*	123	127	124	128	128
मार्च/ March 1988*	124	127	125	128	129

साधार :- केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source :- Central Statistical Organisation, Government of India, New Delhi.

१९८४-८५ चे निर्देशांक जुन्या पायाभूत वर्षात (१९६०) रूपांतरित करण्यासाठी घटक मुंबई-५.३८, पुणे-५.२६, नागपूर-५.३०.
Factor for conversion to old base 1960 for new base 1984-85 Bombay-5.38, Pune-5.26, Nagpur-5.30.

** The index Nos. for the months Nov. 87 to March 88 are converted on old base (i.e. 1960=100) by using linking factor, thus giving the Group index No. for 1987-88 on the old base (1960=100).

29. किमती व निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तबता क्रमांक/TABLE No. 29.5

राज्यातील निवडक केंद्रांमधील कामगारांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक (नवीन मालिका)
Consumer Price Index Numbers for the working class at selected centres in the State (new series)

वर्ष Year	अन्न Food	संकीर्ण Miscellaneous	ग्राहक किमती निर्देशांक C. P. Index
(1)	(2)	(3)	(4)
केंद्र/Centre मुंबई/Bombay (पायाभूत वर्ष १९६०=१००) (Base year 1960=100)			
1985	700	514	640
1986	776	547	701
1987	864	593	771
केंद्र/Centre सोलापूर/Solapur (पायाभूत वर्ष १९६०=१००) (Base year 1960=100)			
1985	683	486	632
1986	745	557	688
1987	795	637	736
केंद्र/Centre नागपूर/Nagpur (पायाभूत वर्ष १९६०=१००) (Base year 1960=100)			
1985	667	474	625
1986	700	536	663
1987	747	589	710
केंद्र/Centre पुणे/Pune (पायाभूत वर्ष १९६१=१००) (Base year 1961=100)			
1985	654	505	593
1986	706	520	631
1987	765	556	675
केंद्र/Centre जळगाव/Jalgaon (पायाभूत वर्ष १९६१=१००) (Base year 1961=100)			
1985	653	513	602
1986	709	550	656
1987	760	561	703

29. किमती व निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तबता क्रमांक/TABLE No. 29.5

राज्यातील दिवडक केंद्रांमधील कामगारांकरिता ग्राहक-किमतीचे निर्देशांक (नवीन मालिका)
Consumer Price Index Numbers for the working class at selected centres in the State (New Series)

वर्ष Year	अन्न Food	संकीर्ण Miscellaneous	ग्राहक किमती निर्देशांक C. P. Index
(1)	(2)	(3)	(4)
केंद्र/Centre नांदेड/Nanded (पायाभूत वर्ष १९६१=१००) (Base year 1961=100)			
1985	707	560	656
1986	738	608	693
1987	783	656	742
केंद्र/Centre औरंगाबाद/Aurangabad (पायाभूत वर्ष १९६१=१००) (Base year 1961=100)			
1985	725	530	657
1986	813	611	728
1987	873	660	775

आधार.—कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन मुंबई

Source.—Office of the Labour Commissioner, Government of Maharashtra, Bombay.

29. किमती व निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तबता क्रमांक/TABLE No. 29.6

निवडक केंद्रांचे नागरीअभिकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता ग्राहक किमती निर्देशांक

Consumer Price Index Numbers for Urban non-manual Employees for selected Centres

(पायाभूत वर्ष १९६०=१००)
(Base year 1960=100)

वर्ष/Year	केंद्र/Centres			
	मुंबई Bombay	पूणे Pune	नागपूर Nagpur	अखिल भारत All India
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1987-88	662	660	633	668

आधार.—केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, भारत सरकार, नवी दिल्ली

Source.—Central Statistical Organisation, Govt. of India, New Delhi.

29. किमती व निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तबता क्रमांक/TABLE No. 29.7

औद्योगिक कामगारांकरिता अखिल भारतीय ग्राहक किमतीचे निर्देशांक

All-India Consumer Price Index Numbers for Industrial workers

(पायाभूत वर्ष १९६०=१००)
(Base year 1960=100)

वर्ष/Year	गट/Group		
	अन्न Food	कापड Clothing	सर्वसाधारण निर्देशांक General Index
(1)	(2)	(3)	(4)
1987	750	681	719

आधार.—श्रममंत्रालय, श्रम केंद्र, भारत सरकार, सिमला

Source.—Ministry of Labour, Labour Bureau, Govt. of India, Simla.

तवता क्रमांक 29.8

32. किमती व निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.8

महाराष्ट्र राज्यातील निवडक केंद्रातील महत्त्वाच्या शेतमालाच्या घाऊक किमती
Wholesale prices of certain important agricultural commodities at selected centres in Maharashtra State

(प्रति क्विंटलची महिना अखेर असलेली घाऊक किमत रूपात)
(Month ending spot wholesale prices in R₹. per quintal)

वृत्तक्रमांक Serial No.	वस्तु	बाजारपेठ	प्रकार	जून June 1987	सप्टेंबर September 1987	डिसेंबर December 1987	मार्च March 1988	Variety	Market	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(4)	(3)	(2)
1	गहू	अहमदनगर(कोपरगाव)	पिवळा/२१८९ काळी सोना	260.00	270.00	270.00	285.00	Yellow/K. Sona 2189	Ahmednagar (Kopergaon)	Wheat
		श्रीरामपूर	निफाड/वखी	255.00	N. A.	N. A.	277.00	Niphad/Baxi	Shrirampur	
		जळगाव	काळी सोना	235.00	255.00	285.00	225.00	Kali Sona	Jalgaon	
		धुळे	बन्सी	313.00	N. A.	340.00	300.00	Bansi	Dhule	
		नंदुरबार	२१८९	255.00	265.00	N. A.	300.00	2189	Nandurbar	
		नाशिक	पिवळा	295.00	320.00	300.00	300.00	Yellow	Nashik	
		लासलगाव	निफाड/पिवळा	270.00	270.00	295.00	285.00	Niphad/Yellow	Lasalgaon	
		बार्शी	शेट	315.00	305.00			Shet	Barshi	
		लानूर	बन्सी/पिवळा	280.00	280.00		290.00	Bansi/Yellwo	Latur	
		औरंगाबाद	पोशिया	261.00	275.00	217.00		Potia	Aurangabad	
		जालना	पीसी	275.00	N. A.	401.00	375.00	Pissi	Jalna	
		वर्धा	हावरा	255.00	276.00	309.00	N. A.	Hawra	Wardha	
		सांगली	बन्सी/खपली	350.00	430.00	475.00	390.00	Bansi/Khapli	Sangli	
		अकोला	गावरानी	250.00	260.00	N. A.	275.00	Gaorani	Akola	
		नागपूर (उमरेड)	कल्याण/संकरित सोना	262.00	275.00	310.00	297.00	Kalyan/H. B. Sona	Nagpur (Umrer)	
		बीड		N. A.	N. A.	330.00	N. A.		Beed	
		सोलापूर	सरबती बन्सी	N. A.	N. A.		320.00	Sarabati/Bansi	Solapur	
		बारामती	२१८९	N. A.	N. A.		286.00	2189	Baramati	
2	बाजरी	अहमदनगर (कोपरगाव)	संकरित(गावरानी)	205.00	180.00	180.00	210.00	H. B./Gaorani (Green)	Ahmednagar (Kopergaon)	Bajra
		श्रीरामपूर	गावरानी	203.00	N. A.		214.00	Gaorani	Shrirampur	
		जळगाव	संकरित/गावरानी/स्थानिक	191.00	175.00	172.00	130.00	H. B./Gaorani/Local	Jalgaon	
		पाचोरा	संकरित/गावरानी/स्थानिक	188.00	N. A.	189.00	221.00	Local/H. B./Gaorani	Pachora	
		धुळे	संकरित	200.00	N. A.	200.00	222.00	H. B.	Dhule	
		नंदुरबार	संकरित	196.00	175.00	N. A.	231.00	H. B.	Nandurbar	
		नाशिक	गावरानी	200.00	220.00	215.00	230.00	Gaorani	Nashik	
		लासलगाव	संकरित/गावरानी	203.00	175.00	150.00	214.00	Local/Gaorani	Lasalgaon	
		बारामती	संकरित	N. A.	N. A.	N. A.	215.00	H. B.	Baramati	
		सांगली	गावरानी	165.00	180.00	190.00	190.00	Gaorani	Sangli	
		जालना	हिरवा/संकरित	190.00	165.00	180.00	N. A.	Green/H. B.	Jalna	
		वर्धा	स्थानिक	N. A.	276.00	N. A.	164.00	Local	Wardha	
		अकोला (कारंजा)	स्थानिक	146.00	N. A.	175.00	12.00	Local	Akola (Karanja)	

	औरंगाबाद	द्विरवा/संकरित	182.00	169.00	184.00	207.00	Green/H. B.	Aurangabad
	बाँड	द्विरवा/संकरित	190.00	170.00	190.00	225.00	Green/H. B.	Beed
	चाळीसगाव	गावरानी/संकरित	N. A.	164.00	N. A.	N. A.	Gaorani/H. B.	Chalisgaon
	नागपूर	गावरानी	N. A.	175.00	Gaorani/Local	Nagpur
3	ज्वारी							
	बारामती	नं. १	N. A.	N. A.	N. A.	270.00	No. 1	Baramati
	औरंगाबाद	शालू	235.00	225.00	114.00	206.00	Shalu	Aurangabad
	श्रीरामपूर	संकरित	180.00	N. A.	N. A.	122.00	H. B.	Shrirampur
	धुळे	संकरित	169.00	N. A.	144.00	135.00	H. B.	Dhule
	नांदुरबार	पिवळा	240.00	226.00	N. A.	245.00	Yellow	Nandurbar
	जालना	संकरित/रबी	215.00	210.00	200.00	210.00	H. B./Rabi	Jalna
	नाशिक	पिवळा/संकरित	210.00	215.00	220.00	220.00	Yellow/H. B.	Nashik
	लासगाव	स्थानिक/संकरित पांढरो	225.00	200.00	145.00	210.00	Local/White/H. B.	Lasalgaon
	सांगली	संकरित	235.00	H. B.	Sangli
	जळगाव	संकरित	165.00	175.00	135.00	N. A.	H. B.	Jalgaon
	पाचोरा	संकरित/पांढरा	170.00	221.00	H. B./White	Pachora
	नागपूर	संकरित	156.00	170.00	..	160.00	H. B.	Nagpur
	अकोला (कारजा)	संकरित/पिवळी	170.00	180.00	120.00	120.00	Hybrid/Yellow	Akola (Karanja)
	अमरावती (दर्यापूर)	संकरित/गावरानी	174.00	N. A.	Local/Gaorani	Amravati (Daryapur)
	बीड	गावरानी	N. A.	200.00	Gaorani	Beed
	अहमदनगर	पिवळी	..	210.00	210.00	..	Yellow	Ahmednagar
	श्रीरामपूर	गावरानी/संकरित	..	N. A.	H. B./Gaorani	Shrirampur
	बारशी	क्र. १ पिवळी	..	215.00	225.00	240.00	No. 1 Yellow	Barshi
	सांगली	शालू/संकरित	..	230.00	145.00	160.00	Shalu/H. B.	Sangli
	पुणे	245.00	Pune
	वर्धा	160.00	Wardha
4	हरभरा							
	अहमदनगर	देशी/निफाड/पिवळा	400.00	440.00	450.00	..	Deshi/Niphad/Yellow	Ahmednagar
	जळगाव	गावरानी	N. A.	275.00	Gaorani	Jalgaon
	नागपूर	देशी	362.00	350.00	..	468.00	Deshi	Nagpur
	अमरावती	गावरानी	N. A.	N. A.	Gaorani	Amravati
	बारशी	गारडा	375.00	460.00	450.00	425.00	Garda	Barshi
	लातूर	लाल	390.00	460.00	..	440.00	Red	Latur
	बाँड	पिवळा	N. A.	420.00	Yellow	Beed
	अकोला (वाशिम)	चाफा	N. A.	410.00	Chapha	Akola (Washim)
	धुळे	देशी	435.00	..	Deshi	Dhule
	सांगली	देशी	490.00	..	Deshi	Sangli
	जालना	पिवळा/गावरानी	417.00	Yellow/Gaorani	Jalna
5	सूर							
	जळगाव	लाल	641.00	601.00	..	675.00	Red	Jalgaon
	धुळे	पांढरा	N. A.	675.00	White	Dhule
	सोलापूर	पांढरा	690.00	White	Solapur
	औरंगाबाद	पांढरा	632.00	638.00	777.00	N. A.	White	Aurangabad
	लातूर	पांढरा/गजर/लाल	710.00	668.00	..	720.00	White/Gajar/Red	Latur
	सांगली	पांढरा/लाल नं. २	690.00	452.00	White/Red No. 2	Sangli
	अमरावती	गजर/पांढरा	N. A.	N. A.	Gajar/White	Amravati
	वर्धा	गजर/पांढरा	675.00	674.00	..	721.00	Gajar/White	Wardha
	अकोला (वाशिम)	लाल/गजर	N. A.	..	750.00	670.00	Red/Gajar	Akola (Washim)

वेवता क्रमांक / TABLE No. 29.8—cont.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	
5	तूर-बालू	बाशी जालना बीड नागपूर	पांढरा पांढरा पांढरा		650.00	845.00		White		Barshi	Tur—contd.
						525.00		White		Jalna	
						770.00	700.00	White		Beed	
					642.00					Nagpur	
6	मूग	जळगांव बाशी नंदुरबार जालना बीड अमरावती (दर्यापूर) वर्धा अकोला (वाशिम)	हिरवा नं. २ हिरवा चमकी/काळा चमकी/हिरवा हिरवा हिरवा/चमकी हिरवा चमकी	500.00 N.A. 484.00 451.00 N.A. N.A. N.A. N.A.	421.00 440.00 417.00 N.A. N.A.	485.00 500.00 N.A. 550.00 500.00 519.00 N.A. 509.00	651.00 N.A. 801.00 700.00 N.A. N.A. 810.00	Green No. 2 Green Chamki/Black Chamki/Green Green Green/Chamaki Green Chamki		Jaigaon Barshi Nandurbar Jalna Beed Amravati (Daryapur) Wardha Akola (Washim)	Moong
7	उडीद	जळगांव पाचोरा अकोला (वाशिम) अमरावती लातूर लासलगांव बाशी धुळे	स्थानिक/खानदेश स्थानिक नं. १ चमकी/काळा लहान/गावराणी स्थानिक खानदेश खानदेश	500.00 500.00 N.A. N.A.	431.00 N.A. 500.00 425.00	515.00 N.A. 500.00 N.A.	425.00 N.A. 530.00 475.00 510.00 N.A. 527.00 670.00	Local/Khandeshi Local No. 1 Chamki/Kala Small/Gaoran Local Khandesh Khandesh		Jaigaon Pachora Akola (Washim) Amravati Latur Lasalgaon Barshi Dhule	Udid
8	करडई	अहमदनगर बाशी सांगली जालना लातूर औरंगाबाद बीड श्रीरामपूर अकोला (वाशिम)	स्थानिक देशी लहान लहान पांढरा	630.00 625.00 625.00 N.A.	N.A. N.A. 585.00 560.00 570.00	N.A. 605.00 1020.00 N.A.	593.00 605.00 N.A. 550.00 550.00	Local Deshi Small Small White		Ahmednagar Barshi Sangali Jalna Latur Aurangabad Beed Shrirampur Akola (Washim)	Safflower
9	मूईमुग	अहमदनगर श्रीरामपूर पाचोरा धुळे नंदुरबार लासलगांव बाशी कोल्हापूर सांगली कराड	धुंगरी/डोबलो धुंगरी धुंगरी स्पॅनिश/पानिट लहान/सुकी खानदेश मोठा नं. १ कोपरगांव जपानी जाडी स्थानिक/पासरी	750.00 N.A. 815.00 785.00 775.00 750.00 N.A. 870.00 790.00 700.00	N.A. N.A. N.A. N.A. 470.00 625.00 N.A. N.A. N.A. N.A.	N.A. N.A. N.A. 947.00 N.A. 830.00 700.00 N.A. 830.00 N.A.	N.A. 675.00 610.00 761.00 751.00 730.00 N.A. 785.00 775.00 N.A.	Ghungari/Dhobali Ghungari Ghungari Spanish/Paneet Small/Dry Khandesh Bold No. 1 Kopargaon Japani Bold Local/Pasari		Ahmednagar Shrirampur Pachora Dhule Nandurbar Lasalgaon Barshi Kolhapur Sangli Karad	Groundnut

	बालना	लहान/मोठा/घुंगरी	675.00	575.00	725.00	650.00	Small/Bold/Ghungari	Jalna	
	नागपूर	जाडी	708.00	750.00		475.00	Bold	Nagour	
	अमरावती	लहान	N.A.		805.00		Small	Amravati	
	अकोला (वाशिम) (कारंजा)	लाल	N.A.		N.A.	670.00	Red	Akola (Washim) (Karanja)	
	जळगाव	जपानी जाडी		701.00			Japani Bold	Jalgaon	
	लातूर	जाडी/सुकी		710.00			Bold/Dry	Later	
	बीड	जाडी		650.00		720.00	Bold	Beed	
	पुणे	घुंगरी			550.00		Ghungari	Pune	
10	सूर्यफूल	बारामती	N.A.			664.00		Baramati	Sunflower
	लासलगाव				730.00			Lasalgaon	
11	गुळ	श्रीरामपूर	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Red/No. 2	Shrirampur	Gur
	अहमदनगर (राहुरी)	लाल नं. २	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Red/No. 2	Ahmadnagar (Rahuri)	
	कोपरगाव	पिवळा नं. २	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Yellow No. 2	Kopergaon	
	नंदुरबार	बरा	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Fair	Nandurbar	
	सांगली	कोल्हापूर	350.00	375.00	380.00	350.00	Kolhapur	Sangli	
	कोल्हापूर	७५९४/नं. २	390.00	N.A.	450.00	400.00	7594/No. 2	Kolhapur	
	लासलगाव	मध्यम	N.A.	361.00	N.A.		Medium	Lasalgaon	
	पुणे	स्थानिक/पिवळा/केसरी	400.00	400.00	425.00	400.00	Local/Yellow/Kesari	Pune	
	कराड	कोल्हापूर/देशी	430.00	N.A.	425.00	N.A.	Kolhapuri/Deshi	Karad	
	बारामती	स्थानिक नं. २				365.00	Local No. 2	Baramati	
	जालना	पिवळा				373.00	Yellow	Jalna	
	धुळे					325.00		Dhule	
	नाशिक					440.00		Nashik	
12	कांदा	नाशिक	230.00	360.00	130.00	110.00	Summer/Pole	Nashik	Onions
	लासलगाव	उन्हाळी/पोळ	115.00	355.00	128.00	115.00	Red/Medium/Summer	Lasalgaon	
	पुणे	लाल/मध्यम/उन्हाळी	150.00	300.00	130.00	125.00	Fursungi/Lonand	Pune	
	नागपूर	फुरसुंगी/लोणंद	196.00	400.00		188.00	Gaorani/Nashik/WHK	Nagpur	
		साबरान्नी/नाशिक							
13	बटाटे	नाशिक	230.00	210.00	150.00	135.00	Nashik	Nashik	Potatoes
	पुणे	नाशिक	160.00	200.00	320.00	135.00	Jalandhar/Talegaon	Pune	
	नागपूर	जालंधर/तळेगाव	220.00	200.00		112.00	Pahadi	Nagpur	
		पहाडी							
14	मिरची	नंदुरबार	630.00	700.00	N.A.	1,550.00	Dry/Ghati	Nandurbar	Chillies
	धुळे	सुकी/भाटी	649.00	N.A.	701.00	1,617.00	Gaorani	Dhule	
	सांगली	गावरान	565.00	925.00	1050.00	1,000.00	Jowari	Sangli	
	नागपूर	जोवारी	500.00	600.00	574.00	900.00	Dry/Bhiwapuri	Nagpur	
		सुकी/भीवापूरी							

N.A.—उपलब्ध नाही. Not Available.

आधार.—उपसंचालक, वणन, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Deputy Director of Marketing, Government of Maharashtra, Bombay.

29. किमती व निर्देशांक/PRICES AND INDICES

तबता क्रमांक/TABLE No. 29.9

सोने व चांदी यांच्या मुंबई बाजारातील किमती/Prices of gold and silver in Bombay Marke

(रुपयात/In Rupees)

वर्ष/महिना Year/Month	तयार सोने (१० ग्रॅमची किमती) *Gold (Spot) per 10 grams			तयार चांदी (दर किलोग्रॅमची किमती) †Silver (Spot) per kilogram		
	कमाल Highest	किमान Lowest	सरासरी बंद भाव Average of closing @ quotations	कमाल Highest	किमान Lowest	सरासरी बंद भाव Average of closing @ quotations
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1961-62	126.00	115.85	121.65	219.65	196.95	205.49
1965-66	85.00	70.50	77.78	406.00	281.00	314.52
1970-71	198.00	177.50	184.94	588.50	483.50	536.08
1975-76	574.00	511.00	544.99	1,425.00	1,001.00	1,169.36
1980-81	1,730.00	1,305.00	1,522.44	2,960.00	2,047.00	2,616.63
1985-86	2,235.00	2,025.00	2,125.47	4,120.00	3,730.00	3,918.35
1986-87	2,655.00	2,080.00	2,323.49	4,923.00	3,881.00	4,247.10
1987-88	3,774.00	2,560.00	3,082.43	6,551.00	4,789.00	5,538.83
एप्रिल/April 1987	2,920.00	2,560.00	2,701.14	5,535.00	4,789.00	5,001.59
मे/May 1987	2,880.00	2,760.00	2,804.10	5,140.00	5,054.00	5,097.35
जून/June 1987	2,805.00	2,680.00	2,744.31	5,000.00	4,877.00	4,933.88
जुलै/July 1987	2,890.00	2,665.00	2,792.68	5,043.00	4,841.00	4,945.44
ऑगस्ट/August 1987	2,975.00	2,875.00	2,930.48	5,185.00	5,022.00	5,090.90
सप्टेंबर/September 1987	3,090.00	2,965.00	3,019.38	5,524.00	5,166.00	5,327.17
ऑक्टोबर/October 1987	3,285.00	3,075.00	3,170.00	5,679.00	5,360.00	5,461.17
नोव्हेंबर/November 1987	3,774.00	3,240.00	3,471.35	6,551.00	5,716.00	6,018.61
दिसंबर/December 1987	3,510.00	3,310.00	3,371.12	6,275.00	5,914.00	6,014.27
जानेवारी/January 1988	3,508.00	3,370.00	3,453.10	6,262.00	6,075.00	6,195.45
फेब्रुवारी/February 1988	3,395.00	3,260.00	3,321.54	6,251.00	6,133.00	6,204.13
मार्च/March 1988	3,330.00	3,130.00	3,209.09	6,261.00	6,066.00	6,175.95

टीप—(१) *तयार सोन्याच्या किमती २७ ऑगस्ट १९६३ पर्यंत शुद्ध सोन्याच्या होत्या त्यानंतर ९ नोव्हेंबर १९६६ पर्यंत १४ करेट सोन्याच्या आणि १० जुलै १९६७ पर्यंत प्रमाणित सोन्याच्या आहेत.

(२) †या तयार चांदीच्या किमती ०.९९६ पेक्षा कमी शुद्ध चांदीच्या आहेत.

(३) @ यात नाममात्र बोलीचाही समावेश आहे.

Note.—(1) *Spot prices relate to gold bullion up to 27th August 1963, 14 carat gold up to 9th November 1966 and to standard gold from 10th July 1967.

(2) †Spot prices relate to below 0.996 fineness.

(3) @ Includes nominal quotation also

आकार: भारतीय रिझर्व बँक, मुद्रा व वित्त महसूल, भाग २.

Source.—Report on currency and finance Vol. II, Reserve Bank of India, 1986-87.

32. किमती आणि निवेंशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.10

महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किमतीचे निवेंशांक
Consumer price index number for agricultural labourers in Maharashtra

(पाया—जुलै १९६०—जून १९६१=१००)
(Base—July 1960—June 1961=100)

वर्ष/महिना Year/Month			अन्न गट निवेंशांक Food Index	सर्वसाधारण निवेंशांक, General Index
(1)			(2)	(3)
		1980-81	421	383
		1981-82	515	462
		1982-83	488	447
		1983-84	553	502
		1984-85	567	517
		1985-86	579	534
		1986-87	622	571
		1987-88	682	622
एप्रिल/	April	1987	640	587
मे/	May	1987	642	590
जून/	June	1987	650	596
जुलै/	July	1987	672	614
ऑगस्ट/	August	1987	687	625
सप्टेंबर/	September	1987	709	642
ऑक्टोबर/	October	1987	703	638
नोव्हेंबर/	November	1987	693	631
डिसेंबर/	December	1987	704	640
जानेवारी/	January	1988	710	646
फेब्रुवारी/	February	1988	693	634
मार्च/	March	1988	679	624

साधार.—केबल न्यूरो, सिमला.

Source :—Labour Bureau, Simla.

32. किमती आणि निर्देशांक/PRICES AND INDEX NUMBERS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.11

महाराष्ट्रातील नागरी विभागातील किरकोळ किमतींचा गटवार निर्देशांक
Retail price index numbers for Urban Maharashtra by groups of commodities(पायाभूत वर्ष : १९८२=१००)
(Base year : 1982=100)

महिना/वर्ष Month/Year		गट/Groups					सर्वसाधारण निर्देशांक General Index
		अन्न गट* Food*	पान, सुपारी, तंबाखू, इत्यादी Pan, Supari, Tobacco, etc.	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and Lighting	कापड, निळाना व पादचारे Clothing, bedding and footwear	संकीर्ण Misco- llaneous	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	
1985-86	130.54	139.41	127.46	130.61	141.23	133.86	
1986-87	144.21	162.65	136.24	160.26	151.69	147.34	
1987-88	156.48	180.94	140.32	174.90	161.95	158.70	
एप्रिल/ April 1987	143.68	181.25	137.12	169.07	155.61	149.23	
मे/ May 1987	149.36	185.95	137.24	170.48	156.05	152.63	
जून/ June 1987	154.59	189.33	137.78	172.27	156.44	155.80	
जुलै/ July 1987	158.72	184.54	138.22	173.34	158.70	158.73	
ऑगस्ट/ August 1987	161.90	180.08	139.21	171.38	160.26	160.81	
सप्टेंबर/ September 1987	159.70	178.11	139.67	171.89	161.30	159.96	
ऑक्टोबर/October 1987	158.18	178.00	139.85	175.68	164.05	160.23	
नोव्हेंबर/ November 1987	160.61	177.91	140.18	176.89	165.78	162.18	
डिसेंबर/ Decembér 1987	159.45	177.83	140.34	177.73	166.43	161.81	
जानेवारी/January 1988	158.37	178.94	143.46	178.07	165.65	161.23	
फेब्रुवारी/ February 1988	155.37	179.35	144.95	179.58	166.12	159.95	
मार्च/ March 1988	157.82	180.05	145.86	182.38	167.03	161.81	

*निर्देशांक काढण्यासाठी तांदूळ, गहू, ज्वारी व साखर ह्यांची स्वस्त धान्य दुकानातील व खुल्या बाजारातील किमतींच्या भाव सापेक्षाची भारीत सरासरी वापरण्यात आली आहे.

*Weighted average price of fair price shops and open Market for the commodities rice, wheat jowar and sugar has been used to calculate index numbers of respective commodities.

साधारं.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Bombay.

29. किमती आणि निव्वेशांक/PRICES AND INDICES

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 29.12

सहाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील किरकोळ किमतींचा गटवार निव्वेशांक
Retail price index numbers for Rural Maharashtra by groups of commodities

(पायाभूत वर्ष १९८२=१००)
(Base year 1982=100)

सहाना/वर्ष Month/Year	गट/Groups				
	अन्न गट* Food*	इंधन व दिवाबत्ती Fuel and lighting	कापड व विछाना Clothing and bedding	संकीर्ण Miscellaneous	सर्वसाधारण निव्वेशांक General Index
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1985-86	127.36	132.77	124.46	134.93	129.28
1986-87	138.27	145.95	131.28	148.08	140.55
1987-88	149.17	155.84	139.76	161.32	151.71
एप्रिल/ April 1987	136.10	150.32	135.44	152.04	140.78
मे/ May 1987	140.51	151.75	136.57	153.46	144.02
जून/ June 1987	144.88	153.32	138.20	153.84	147.05
जुलै/ July 1987	148.83	151.88	137.13	158.91	150.44
ऑगस्ट/ August 1987	153.25	153.92	138.93	160.07	153.73
सप्टेंबर/ September 1987	154.12	154.59	139.76	161.31	154.66
ऑक्टोबर/ October 1987	152.62	154.27	140.10	163.19	154.16
नोव्हेंबर/ November 1987	153.19	154.92	139.49	164.77	154.88
डिसेंबर/ December 1987	152.76	157.59	140.23	165.72	155.10
जानेवारी/ January 1988	152.40	161.16	141.51	166.03	155.33
फेब्रुवारी/ February 1988	150.75	162.38	143.71	167.92	155.01
मार्च/ March 1988	150.60	163.98	146.04	168.58	155.37

*निव्वेशांक काढण्यासाठी तांदूळ, गहू, ज्वारी व साखर ह्यांची स्वस्त धान्य दुकानातील व बुल्या बाजारातील किमतीच्या भाव संपेक्षाची भारीत सरासरी वापरण्यात आली आहे.

*Weighted average price of fair price shops and open market for the commodities rice, wheat, jowar and sugar has been used to calculate Index numbers of respective commodities.

आधार :—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Bombay.

३०. पंचवार्षिक योजना

३०.१. राज्य योजना व केन्द्र पुरस्कृत योजना यासंबंधीची पंचवार्षिक योजनांची माहिती या विभागात दिलेली आहे.

30. FIVE-YEAR PLAN

30.1. Data on State Plan and Centrally sponsored programmes in various Five-Year Plans are presented in this section.

30. पंचवार्षिक योजना/

संख्या क्रमांक/

पंचवार्षिक व वार्षिक योजनेतील तरतूद आणि खर्च/

विकासाचे शीर्ष	१ ली योजना First Plan (1951-56)		२ री योजना Second Plan (1956-61)		३ री योजना 3rd Plan (1961-66)		४ थी योजना 4th Plan (1969-74)	
	खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
I. कृषि व संलग्न सेवा	26.21	16.94	35.18	15.55	123.42	28.39	195.96	19.51
II. सहकार	4.13	2.67	30.23	13.36	10.78	2.48	25.75	2.56
III. जलसिंचन व वीज	35.07	22.67	70.56	31.18	158.76	36.52	449.61	44.76
IV. उद्योग व खाणी	3.56	2.30	6.40	2.83	14.82	3.41	39.62	3.94
V. परिवहन व दळणवळण	13.89	8.98	22.19	9.81	37.45	8.61	81.08	8.07
VI. संज्ञ विज्ञान
VII. सामाजिक व सामूहिक सेवा	71.85	46.44	58.54	25.87	89.31	20.54	208.44	20.76
VIII. व्यापिक सेवा
IX. इतर सेवा	3.20	1.40	19.00	0.04	4.05	0.40
एकूण/	154.71	100.00	226.30	100.00	434.73	100.00	1,004.51	100.00

संस्कार.—नियोजन विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

FIVE-YEAR PLAN

TABLE No. 301

Outlay and Expenditure under Five-Year/Annual Plans

(रुपये/कोटीत/Rs. in Crores)

५ वी योजना 5th Plan (1974-79)		६ वी योजना 6th Plan (1980-85)		वार्षिक योजना Annual Plan (1985-86)		वार्षिक योजना Annual Plan (1986-87)		
खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure	खर्च Expenditure	एकूण खर्चाशी टक्केवारी Percentage to total expenditure	
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	
308.13	11.58	393.38	6.01	380.71	22.03	387.63	19.74	Agriculture and Allied Services
35.49	1.32	891.94	13.67	16.07	0.93	21.16	11.03	Co-operation
1,411.93	53.08	3,172.20	48.44	724.20	41.90	830.27	43.30	Irrigation and Power
195.69	3.97	225.31	3.43	57.75	3.34	69.42	3.53	Industry and Minerals
220.03	8.27	422.81	6.46	89.95	5.20	109.15	5.56	Transport and Communication
..	..	0.78	0.01	0.63	0.04	0.46	0.02	Science Technology
427.94	16.09	1,234.39	18.85	395.39	22.88	447.14	22.77	Social and Community Services
..	..	4.69	0.07	1.01	0.06	1.28	0.07	Economic Services
151.17	5.69	200.89	3.05	62.58	3.62	77.26	3.93	General Services
2,660.13	100.00	6,549.39	100.00	1,728.24	100.00	1,963.77	100.00	Grand Total

Source—Planning Dept., Government of Maharashtra, Bombay.

राज्य/केंद्र शासित प्रदेशांची पहिली पंचवारिक योजना ते सातव्या पंचवारिक योजनातील दरडोई प्रस्तावित तरतुद/खर्च/

Serial No.	राज्य/केंद्र शासित प्रदेश	पहिली योजना First Plan (1951-56)		दुसरी योजना Second Plan (1956-61)		तिसरी योजना Third Plan (1961-65)		वारिक योजना Annual Plan (1966-69)	
		तरतुद Outlay	खर्च Expenditure	तरतुद Outlay	खर्च Expenditure	तरतुद Outlay	खर्च Expenditure	तरतुद Outlay	खर्च Expenditure
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
राज्य									
1	बंगाल प्रदेश	114.14 (36)	107.00 (33)	219.19 (64)	180.64 (53)	305.00 (82)	344.78 (92)	221.03 (55)	235.62 (59)
2	बांगाल	21.67 (26)	28.00 (34)	57.94 (61)	63.15 (66)	120.00 (104)	132.24 (115)	89.25 (69)	87.12 (67)
3	बिहार	68.67 (17)	102.00 (25)	194.22 (44)	175.87 (40)	337.04 (70)	331.74 (69)	216.59 (42)	217.37 (42)
4	गुजरात	30.49 (18)	99.00 (58)	55.59 (29)	146.83 (77)	235.00 (108)	237.68 (110)	204.56 (85)	207.80 (86)
5	हरियाणा	*	*	*	*	*	*	550.36 (56)	84.62 (94)
6	हिमाचल प्रदेश	5.70 (23)	4.99 (20)	14.72 (55)	16.97 (64)	27.93 (95)	33.85 (116)	40.22 (127)	39.88 (126)
7	जम्मू आणि काश्मिर	12.74 (39)	13.00 (39)	33.92 (93)	26.82 (78)	75.00 (202)	61.24 (165)	0.99 (140)	59.28 (144)
8	कर्नाटक	50.92 (25)	94.00 (47)	84.37 (38)	138.72 (62)	250.00 (102)	250.69 (120)	164.64 (62)	152.15 (72)
9	केरळ	31.28 (22)	44.00 (31)	71.95 (45)	79.00 (50)	170.00 (96)	181.50 (102)	128.70 (66)	144.74 (74)
10	मध्यप्रदेश	83.68 (31)	94.00 (35)	230.19 (76)	145.50 (48)	300.00 (88)	288.35 (85)	171.17 (46)	166.32 (44)
11	महाराष्ट्र	159.86 (48)	125.00 (37)	265.25 (72)	214.00 (53)	300.00 (94)	433.50 (105)	334.47 (84)	388.33 (85)
12	मणीपूर	1.55 (25)	1.03 (18)	6.25 (89)	6.22 (83)	12.88 (155)	12.82 (154)	10.14 (107)	7.20 (76)
13	मेघालय	*	*	*	*	*	*	*	*
14	नागालँड	*	*	*	*	7.15 (183)	10.79 (271)	17.36 (382)	15.93 (352)
15	ओरिसा	21.23 (14)	85.00 (56)	99.97 (61)	89.36 (54)	160.00 (87)	224.00 (122)	123.69 (64)	122.75 (61)
16	पंजाब	44.62 (47)	163.00 (173)	162.68 (157)	151.43 (146)	231.39 (203)	254.23 (220)	131.58 (135)	121.85 (97)
17	राजस्थान	27.28 (16)	66.00 (40)	105.27 (56)	99.86 (53)	236.00 (112)	210.69 (103)	136.21 (39)	136.60 (59)
18	सिक्कीम	*	*	*	*	*	*	*	*
19	तामिळनाडू	90.20 (29)	85.00 (28)	173.06 (53)	186.19 (57)	290.88 (83)	342.33 (93)	236.53 (62)	265.99 (70)
20	त्रिपुरा	2.29 (32)	1.62 (23)	8.47 (88)	9.41 (93)	16.32 (132)	15.51 (126)	14.00 (103)	11.44 (82)
21	उत्तर प्रदेश	129.83 (20)	166.00 (25)	253.10 (36)	228.32 (32)	497.00 (65)	560.25 (73)	450.52 (55)	451.40 (55)
22	पश्चिम बंगाल	75.45 (28)	154.00 (56)	153.66 (48)	155.84 (49)	250.00 (68)	300.49 (82)	179.17 (44)	161.47 (40)
एकूण		972.60 (26)	1,432.69 (39)	2,190.80 (54)	2,115.16 (52)	3,911.59 (86)	4,226.93 (93)	3,036.18 (61)	3,118.91 (63)

FIVE-YEAR PLANS

TABLE No. 302

Per Capita Plan Outlay/Expenditure First Plan (1951-56) to Seventh Plan (1985-90) States/Union Territories

(रुये कोटीत /Rs. in Crores)

चवथी योजना Fourth Plan (1969-74)		पाचवी योजना Fifth Plan (1974-79)		सहावी योजना Sixth Plan (1980-85)		सातवी योजना Seventh Plan (1985-90)		State/Union Territories (2)
तरतूद Outlay (11)	खर्च Expenditure (12)	तरतूद Outlay (13)	खर्च Expenditure (14)	तरतूद Outlay (15)	खर्च Expenditure (16)	तरतूद Outlay (17)		
State								
420-50 (97)	425-51 (98)	1,333-58 (277)	1,469-18 (305)	3,100-00 (557)	3,221-29 (578)	5,200-00 (868)	Andhra Pradesh	
223-75 (153)	198-41 (136)	473-84 (279)	428-63 (252)	1,115-00 (533)	1,279-79 (612)	2,100-00 (919)	Assam	
531-28 (94)	479-21 (85)	1,296-06 (207)	1,187-17 (190)	3,225-00 (442)	2,948-71 (404)	5,100-00 (642)	Bihar	
455-00 (170)	545-02 (204)	1,185-76 (392)	1,379-35 (456)	3,680-00 (1,034)	3,880-45 (1091)	6,000-00 (1563)	Gujarat	
225-00 (224)	358-26 (357)	601-34 (527)	677-18 (593)	1,800-00 (1,318)	1,569-47 (1,149)	2,900-00 (1,911)	Haryana	
101-40 (293)	113-43 (328)	238-95 (621)	235-10 (611)	560-00 (1,258)	668-83 (1,502)	1,050-00 (2194)	Himachal Pradesh	
158-40 (343)	162-22 (351)	362-64 (685)	376-05 (710)	900-00 (1,440)	919-37 (1,471)	1,400-00 (2,045)	Jammu and Kashmir	
350-00 (119)	374-14 (128)	997-67 (304)	1,079-83 (329)	2,265-00 (583)	2,665-47 (686)	3,500-00 (830)	Karnataka	
258-40 (121)	333-35 (156)	568-96 (242)	667-71 (284)	1,550-00 (588)	1,645-39 (624)	2,100-00 (741)	Kerala	
303-00 (94)	475-51 (114)	1,379-71 (294)	1,437-39 (307)	3,800-00 (697)	3,864-74 (703)	7,000-00 (1,178)	Madhya Pradesh	
898-12 (178)	1,004-51 (199)	2,347-61 (415)	2,659-11 (471)	6,175-00 (942)	6,520-68 (994)	10,500-00 (1,480)	Maharashtra	
30-25 (283)	31-15 (291)	92-86 (747)	98-90 (796)	240-00 (1,604)	243-32 (1,626)	430-00 (2,608)	Manipur	
38-00 (376)	36-24 (359)	89-53 (770)	99-07 (852)	235-00 (1,662)	259-06 (1,838)	440-00 (2,794)	Meghalaya	
40-00 (769)	38-52 (741)	83-63 (1,360)	96-25 (1,565)	210-00 (2,488)	229-79 (2,723)	400-00 (4,065)	Nagaland	
222-60 (101)	249-34 (114)	585-02 (241)	638-00 (263)	1,500-00 (549)	1,562-20 (572)	2,700-00 (919)	Orissa	
293-55 (217)	428-47 (316)	1,013-49 (675)	940-16 (526)	1,957-00 (1,117)	1,891-50 (1,080)	3,285-00 (1,746)	Punjab	
302-00 (117)	308-81 (120)	709-24 (241)	867-94 (295)	2,025-00 (559)	2,134-64 (589)	3,000-00 (746)	Rajasthan	
		39-64 (1,573)	40-10 (1,591)	122-00 (3,557)	147-80 (4,322)	230-00 (5,838)	Sikkim	
539-36 (126)	551-69 (134)	1,122-32 (248)	1,149-62 (254)	3,150-00 (630)	3,533-50 (717)	5,750-00 (1,077)	Tamil Nadu	
34-65 (222)	34-65 (222)	69-68 (395)	75-96 (430)	245-00 (1,131)	292-71 (1,351)	440-00 (1,850)	Tripura	
965-00 (109)	1,162-58 (132)	2,445-85 (249)	2,909-48 (296)	5,850-00 (505)	6,519-02 (563)	10,447-00 (832)	Uttar Pradesh	
322-50 (73)	363-55 (82)	1,246-83 (253)	1,253-23 (255)	3,500-00 (616)	2,433-27 (428)	4,125-00 (672)	West Bengal	
6,782-78 (125)	7,674-58 (142)	18,234-22 (302)	19,755-41 (527)	47,204-00 (670)	48,481-90 (688)	78,097-00 (1,022)	Total	

अनुक्रमांक Serial No.	राज्य/केंद्र शासित प्रदेश	पहिली योजना First Plan (1951-56)		दुसरी योजना Second Plan (1956-61)		तिसरी योजना Third Plan (1961-66)		वार्षिक योजना Annual Plan (1966-69)	
		तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure	तरतूद Outlay	खर्च Expenditure
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	अंदमान निकोबार	3.83 (1,094)	0.33 (237)	5.92 (1,184)	3.62 (724)	9.79 (1,360)	6.17 (857)	7.05 (766)	5.29 (575)
2	अरुणाचल प्रदेश	4.21 (139)	2.31 (76)	9.51 (293)	3.74 (115)	7.15 (199)	7.32 (203)	8.57 (209)	7.79 (190)
3	चंदीगड	*	*	*	*	†	9.56 (655)	3.60 (180)	2.72 (136)
4	दादरा नगर हवेली	*	*	*	*	‡	0.25 (41)	1.29 (193)	0.71 (106)
5	दिल्ली	6.79 (35)	5.85 (30)	16.97 (72)	11.42 (48)	81.75 (283)	93.09 (322)	75.25 (220)	63.88 (187)
6	गोवा, दमण व दीव	*	*	*	*	23.04 (349)	15.27 (231)	24.02 (321)	19.82 (265)
7	लक्षद्वीप	*	*	*	0.42 (183)	0.97 (388)	0.99 (396)	1.62 (579)	0.95 (339)
8	मिझोराम	*	*	*	*	*	*	*	*
9	पांडिचेरी	0.73 (23)	0.50 (15)	4.76 (137)	3.66 (105)	6.93 (180)	6.01 (156)	6.50 (153)	5.26 (124)
	एकूण	15.56 (45)	9.49 (27)	37.17 (91)	22.86 (56)	129.63 (266)	138.66 (284)	127.90 (225)	106.42 (187)
	राज्य व केंद्र शासित प्रदेश	988.16 (26)	1,442.18 (387)	2,227.97 (54)	2,138.02 (52)	4,014.22 (88)	4,365.59 (95)	3,164.08 (63)	3,225.33 (64)
	वापरलेली अंदाजित लोकसंख्या (वर्ष)	1953	1953	1958	1958	1963	1963	1967	1967

टीप.—कंसातील आकडे हे दरडोई तरतूद/खर्च (रुपयांत) दर्शवितात.

*तेव्हा राज्य/केंद्र शा. प्र. नव्हते. † केंद्र शासित प्रदेश म्हणून १९६५-६६ मध्ये स्थापना झाली.

‡ आताम मध्ये समाविष्ट.

आधार.—योजना आयोग (राज्य-योजना विभाग), भारत सरकार.

TABLE No.30.2

चौथी योजना Fourth Plan (1969-74)		पाचवी योजना Fifth Plan (1974-79)		सहावी योजना Sixth Plan (1980-85)		सातवी योजना Seventh Plan (1985-90)	State/Union Territories
तरतुद Outlay	खर्च Expenditure	तरतुद Outlay	खर्च Expenditure	तरतुद Outlay	खर्च Expenditure	तरतुद Outlay	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
14.00 (1,273)	14.70 (1,336)	33.72 (2,278)	28.40 (1,919)	96.60 (4,644)	99.90 (4,803)	285.00 (11,400)	A. N. Island
17.99 (383)	21.12 (449)	63.30 (1,161)	64.83 (1,190)	212.00 (3,169)	223.01 (3,333)	400.00 (5,355)	Arunachal Pradesh
7.75 (298)	17.37 (668)	39.76 (1,190)	37.30 (1,117)	100.75 (1,995)	111.72 (2,212)	203.10 (3,265)	Chandigarh
2.30 (329)	2.33 (333)	9.41 (1,094)	8.87 (1,031)	23.09 (2,099)	30.02 (2,729)	46.29 (3,829)	Dadra and Nagar Haveli
162.65 (400)	155.10 (381)	316.01 (630)	341.06 (680)	800.00 (1,183)	1,042.09 (1,542)	2,000.00 (2,520)	Delhi
39.50 (459)	41.93 (488)	85.00 (855)	87.38 (879)	192.00 (1,687)	224.42 (1,972)	360.00 (2,871)	Goa, Daman and Div
2.00 (667)	1.90 (633)	6.23 (1,731)	5.14 (1,428)	20.35 (4,845)	28.25 (6,726)	43.90 (9,977)	Lakshadweep
2.† ..	9.30 (282)	46.59 (1,195)	48.73 (1,249)	130.00 (2,421)	150.09 (2,795)	260.00 (4,180)	Mizoram
12.50 (266)	14.37 (306)	34.04 (635)	34.56 (645)	71.54 (1,128)	98.96 (1,561)	170.00 (2,457)	Pondicherry
258.69 (388)	278.12 (417)	634.06 (785)	656.27 (812)	1,646.33 (1,553)	2,008.46 (1,894)	3,768.29 (3,067)	Total
7,041.47 (128)	7,952.70 (145)	18,918.28 (309)	20,421.68 (333)	48,850.33 (683)	54,049.36 (706)	81,865.29 (1,054)	State and Union Territories.
1971	1971	1976	1976	1983	1983	1987	Population Estimates used (Year).

N.B.—Figures in bracket are the per capita outlays/expenditure in Rs..

* was not State/UT then. † The UT came in existence during 1965—66. ‡ Included in Assam.

Source.—Planning Commission (State Plans Division), Govt. of India.

30. पंचवार्षिक योजना/FIVE-YEAR PLAN

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 30-3

राज्य योजना व केंद्र पुरस्कृत योजना/State Plan and Centrally Sponsored programmes

राज्य योजना/State Plan

(रुपये कोटीत)
(Rs. in crore)

अनुक्रमांक Serial No.	विकासाचे शीर्ष	1986-87		Head of development (2)
		अर्थसंकल्प Budget	प्रत्यक्ष Actuals	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	कृषि व संलग्न सेवा	126.19	141.43	Agricultural and allied services
2	सहकार	18.19	21.16	Co-operation
3	जल व वीज विकास	764.98	850.27	Water and power development
4	उद्योग व खणकाम	69.14	69.42	Industry and mining
5	परिवहन व दळणवळण	77.36	109.15	Transport and communications
6	सामाजिक व सामूहिक सेवा	483.81	447.60	Social and community services
7	रोजगार हमी योजना	190.02	246.00	Employment Guarantee Scheme
8	संकीर्ण*	30.40	78.54	Other programmes
	एकूण	1,760.09	1,963.77	Grand Total

- * यांत वैज्ञानिक सेवा, आर्थिक सेवा, सर्वसाधारण सेवा, जिल्ह्यांच्या गरजा, मुंबई विकास आणि वर्धा योजना यांचा समावेश आहे.
- * Includes Scientific Services, Economic Services, General Services, Needs of Districts, Bombay Development and Wardha Plan.

केंद्र पुरस्कृत योजना
Centrally sponsored programmes(रुपये कोटीत)
(Rs. in crore)

अनुक्रमांक Serial No.	विकासाचे शीर्ष	1986-87		Head of development (2)
		अर्थसंकल्प Budget	प्रत्यक्ष Actuals	
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	कृषि व संलग्न सेवा	64.18	57.56	Agricultural and allied services
2	सहकार	9.87	0.88	Co-operation
3	जल व वीज विकास	68.48	35.35	Water and power development
4	उद्योग व खणकाम	17.50	12.93	Industry and mining
5	परिवहन व दळणवळण	0.79	0.69	Transport and communications
6	सामाजिक व सामूहिक सेवा	161.30	185.03	Social and Community Services
7	ग्रामीण, भूमिहीन रोजगार हमी योजना	Rural, land less Employment Guarantee Scheme
8	संकीर्ण	3.71	1.44	Other programmes
	एकूण	325.83	293.88	Grand Total

टीप.—आकडे संक्षिप्ततः निहिस्त्रामुळे बेरखा जुळणार नाहीत.

Note.—Totals may not add up due to rounding.

साधर.—निर्वाहन विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Planning Department, Government of Maharashtra, Bombay.

31. संयुक्त भांडवली संस्था

३१.१. संयुक्त भांडवली संस्थांची याकडेवारी या विभागात दिलेली आहे.

31. JOINT STOCK COMPANIES

31.1. Data on Joint Stock Companies are given in this section.

31. संयुक्त भांडवली संस्था/JOINT STOCK COMPANIES

तबता क्रमांक/TABLE No. 31-1

कार्यरत, नवीन नोंदणी झालेल्या व निर्धारित संस्था
Companies at work Newly Registered and Liquidated

३१ मार्च वर्ष अखेर Year ending 31st, March	कार्यरत असलेल्या संस्था Companies at work		वर्षात नोंदणी झालेल्या संस्था Companies registered during the year		निर्धारित संस्था Companies liquidated	
	संख्या Number	भरणा केलेले भांडवल (रुपये कोटीत) Paid up capital (Rs. in crore)	संख्या Number	प्राधिकृत केलेले भांडवल (रुपये लाखात) Authorised capital (Rs. in lakh)	संख्या Number	भरणा केलेले भांडवल (रुपये लाखात) Paid up capital (Rs. in lakhs)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1950-51	28,532	775.4	2,104	120.73	830	9.06
1960-61	26,149	1,818.5	1,683	287.05	2,449	N. A.
1970-71	20,322	4,503.6	1,927	333.10	472	6.97
1980-81	62,714	16,144.0	6,616	968.03	391	1,029.39
1984-85	1,07,369	28,285.5*	13,347	2,030.05	240	1,031.79
1985-86	1,22,159	31,943.3*	15,056	4,409.09	263	1,333.89
1986-87	1,38,190	36,084.0*	16,311	3,818.04	280	2,235.71

*अस्थायी/Provisional N. A.— उपलब्ध नाही/Not available.

साधर :—कंपनी व्यवहार खाते, उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Department of Company Affairs, Ministry of Industries, Government of India, New Delhi.

31. संयुक्त भांडवली संस्था/JOINT STOCK COMPANIES

तबता क्रमांक/TABLE No. 31-2

संयुक्त भांडवली संस्थांची संख्या/Number of Joint Stock Companies

1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा District	मर्यादित भाग-भांडवल असलेल्या कंपन्या Companies limited by shares		हमीने मर्यादित असलेल्या कंपन्या व नफ्यासाठी काम न करणाऱ्या संघटना Companies limited by guarantee and association not for profit		एकूण Total	District
		सार्वजनिक Public	साजगी Private	सार्वजनिक Public	साजगी Private		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	बृहन्मंबई	2,863	28,719	159	37	31,778	Greater Bombay
2	ठाणे	16	871	1	..	888	Thane
3	रायगड	1	64	65	Raigad
4	रत्नागिरी	21	21	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	7	7	Sindhudurg
6	नाशिक	11	291	6	2	310	Nashik
7	धुळे	1	45	46	Dhule
8	जळगाव	13	120	133	Jalgaon
9	अहमदनगर	13	116	5	..	134	Ahmadnagar
10	पुणे	87	2,348	27	10	2,472	Pune
11	सातारा	18	143	161	Satara
12	सांगली	16	105	3	1	125	Sangli
13	सोलापूर	2	131	133	Solapur
14	कोल्हापूर	29	268	4	..	301	Kolhapur
15	औरंगाबाद	17	199	2	..	218	Aurangabad
16	जालना	7	7	Jalna
17	परभणी	8	8	Parbhani
18	बीड	5	5	Beed
19	नांदेड	1	31	1	..	33	Nanded
20	उस्मानाबाद	1	4	5	Osmanabad
21	लातूर	1	7	8	Latur
22	बुलढाणा	2	10	3	..	15	Buldana
23	अकोला	14	51	2	..	69	Akola
24	अमरावती	6	68	74	Amravati
25	यवतमाळ	6	24	30	Yavatmal
26	वर्धा	3	22	1	..	26	Wardha
27	नागपूर	72	647	12	4	735	Nagpur
28	भंडारा	3	28	31	Bhandara
29	चंद्रपूर	2	10	1	..	13	Chandrapur
30	गोंडिया रोली	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	3,108	34,002	227	54	37,851	Maharashtra State

Note.—३१-३-१९८८ रोजी/As on 31-3-1988.

आधार.—कंपनी व्यवहार खाते, कायदा, व्यावसायिक कंपनी व्यवहार मंत्रालय, भारत सरकार, नवी दिल्ली.

Source.—Department of Company Affairs, Ministry of Law, Justice and Company Affairs, Government of India, New Delhi.

32. सार्वजनिक अंगिकृत

३२.१. कृषि उद्योग विकास महामंडळ, गृह निर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरण आणि महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळाची माहिती या विभागात दिलेली आहे.

32. PUBLIC UNDERTAKINGS

32.1. Data on State Agro-Industries Development Corporation, Housing & Area Development Authority and Maharashtra State Financial Corporation are given in this section.

32. सार्वजनिक अंगीकृत/PUBLIC UNDERTAKINGS

तबता क्रमांक/TABLE No. 32.1

महाराष्ट्र वित्तीय महामंडळाकडून कारखान्यांना दिलेले कर्ज
Number of Units and Amount of Loan Advanced by Maharashtra State Financial Corporation by type of Industry
(1987-88).

(रुपये लाखात)
(Rs. in lakhs)

अनुक्रमांक Sr. No.	उद्योगाचे प्रकार	कारखान्यांची संख्या Number of units	मंजूर झालेली रक्कम Amount Sanctioned	वाटप झालेली रक्कम Amount disbursed	Type of Industry
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	खण काम	8	17.14	14.93	Mining and Quarrying.
2	अन्नपदार्थांचे उत्पादन (पेय पदार्थांचे उत्पादन सोडून).	93	682.57	404.64	Food Mfg. Industry (except Beverage Industry.)
3	कापडाचे उत्पादन	43	531.61	304.30	Mfg. of Textiles.
4	कापडाच्या वस्तूचे उत्पादन, पादत्राणे व इतर सर्व बापरावयाच्या वस्तू.	3	5.98	3.56	Mfg. of footwear and other wearing apparels and made up Textile Goods.
5	लाकूड व बूचाचे उत्पादन वस्तू (फर्निचर सोडून).	5	22.02	52.33	Mfg. of wood and cork (except Mfg. of furniture.)
6	फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन	5	19.15	5.71	Mfg. of furniture and Fixtures.
7	कागद, कागदांच्या वस्तू यांचे उत्पादन	31	317.19	187.88	Mfg. of paper and paper products.
8	मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग	27	132.82	119.73	Printing, Publishing, and allied Industries
9	कातडी, कातडीच्या वस्तूचे उत्पादन	5	63.39	42.22	Mfg. of leather and leather products.
10	रबराचे उत्पादन	10	104.65	124.35	Mfg. of Rubber Products.
11	रसायने, रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन	110	1,165.00	975.73	Mfg. of Chemical and Chemical Products.
12	पेट्रोलियम व दगडी कोळशाचे उत्पादन	1	36.00	8.09	Mfg. of Products of Petroleum and Coal.
13	अधातू व खनिज पदार्थांचे उत्पादन	38	341.76	170.83	Mfg. of Non-Metallic and Mineral Products
14	मूलभूत धातू उत्पादन	7	131.45	68.80	Basic Metal Industries.
15	धातूच्या वस्तूचे उत्पादन (यंत्र व परिवहन सामुग्री सोडून).	120	1,330.50	1,021.34	Mfg. of Metal Products (except machinery and Transport equipments.)
16	यंत्रसामुग्री उत्पादन (विद्युत यंत्र सामुग्री सोडून)	13	169.60	77.37	Mfg. of Machinery (except Electrical Machinery.)
17	विद्युत यंत्रसामुग्री, सांघने उपकरणे व सुटे भाग	50	416.64	205.07	Mfg. of Electrical machinery, apparatus, appliances etc.
18	परिवहन सामुग्री उत्पादन	9	39.75	60.50	Mfg. of Transport Equipments.
19	इतर उत्पादक कारखाने	278	1,347.04	1,081.02	Miscellaneous Mfg. Industry.
20	विद्युत, वायू आणि बाष्प, जलनिःसारण सेवा	Electricity, Gas, Steam and Sanitary Services.
21	हॉटेल उद्योग	34	302.00	278.43	Hotel Industry.
22	परिवहन उद्योग	Transport Industry.
	(अ) मार्ग परिवहन	170	170.21	81.51	(a) Road Transport
	(ब) जल मार्ग परिवहन	(b) Water Transport
23	संवाखूचे उद्योग	2	2.86	5.27	Beverage Industry.
24	औद्योगिक वसाहती	26.00	Industrial Estates.
	एकूण	1,061	7,349.33	5,319.61	Total

आधार.—महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळ, मुंबई.

Source.—Maharashtra State Financial Corporation, Bombay.

32. सार्वजनिक अंगीकृत/PUBLIC UNDERTAKING

सबता क्रमांक/TABLE No 32-2

गृहनिर्माण विकास मंडळास मिळालेले कर्ज व बांधलेली घरे

Loans received and Houses constructed by the Housing Development Board

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष Year	कर्ज/Loans			घरांची संख्या/Number of Houses				
		महाराष्ट्र शासनाकडून (रु. लाखात) From State Govt. (Lakh Rs.)	हुडकोकडून (रु. लाखात) From HUDCO (Lakh Rs.)	एकूण (रु. लाखात) Total (Lakh Rs.)	भाषिक पुर्वेल गट EWS	अल्प उत्पन्न गट LIG	मध्यम उत्पन्न गट MIG	उच्च उत्पन्न गट HIG	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1970-71	126-25	..	126-25	450	600	164	..	1,214
2	1975-76	43-41	..	43-41	1,280	1,340	2,620
3	1980-81	161-45	99	260-45	4,513	5,420	704	..	10,637
4	1981-82	244-00	294	538-00	2,923	4,107	1,554	..	8,584
5	1984-85	794-00	521	1,315-00	4,490	2,526	995	..	8,011
6	1985-86	1,031-00	699	1,730-00	2,105	761	608	..	3,474
7	1986-87	1,461-17	347-12	1,808-29	158 T. S. 3,216 Plots	2,333 T. S. 9,376 Plots	1,113 T. S. 12 Shops 745 Plots	475 T. S. 70 Plots	4,079 T. S. 13,407 Plots 12 Shops
8	1987-88	371-95	644-60	1,016-55	100 T. S. 1,101 Plots	3,618 T. S. 4,465 Plots	380 T. S. 698 Plots	600 T. S. 188 Plots	4,698 T. S. 6,452 Plots

१९८७-८८ च्या रकाना क्र. (६) ते (१०) मधील माहितीची जिल्हावार विभागणी पुढील प्रमाणे आहे.
Districtwise break-up of data in Col. 6 to 10 of 1987-88 is as under.

तबता क्रमांक/TABLE No. 32.2—contd.

अनुक्रमांक Sr. No.	जिल्हा (2)	आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल गट/EWS			अल्प उत्पन्न गट/LIG			मध्यम उत्पन्न गट/MIG			उच्च उत्पन्न गट/HIG			एकूण/Total			District (2)
		गाळे Shops	भूखंड Plots	एकूण Total	गाळे Shops	भूखंड Plots	एकूण Total	गाळे Shops	भूखंड Plots	एकूण Total	गाळे Shops	भूखंड Plots	एकूण Total	गाळे Shops	भूखंड Plots	एकूण Total	
1	हनुमन्तगड		133	133					190	221	448		448	479	323	802	Greater Bombay
2	ठाणे		137	137	158	550	708					61	61	158	748	906	Thane
3	रायगड																Raigad
4	रत्नागिरी																Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग																Sindhudurg
6	नाशिक		547	547					71	71	32	41	73	32	659	691	Nashik
7	धुळे				172		172	38		38				210		210	Dhule
8	जळगाव					245	245		41	41		27	27		313	313	Jalgaon
9	अहमदनगर					70	70	144		144				144	70	214	Ahmednagar
10	पुणे						155	155			24		24	24	155	179	Pune
11	सातारा					101	101								101	101	Satara
12	सांगली				218	603	821		95	95				218	698	916	Sangli
13	सोलापूर		284	284	3038		3038						3038	284	3322	3322	Solapur
14	कोल्हापूर					315	315		28	28		1	1		344	344	Kolhapur
15	औरंगाबाद					1279	1279		218	218		38	38		1535	1535	Aurangabad
16	जालना					199	199		55	55		20	20		274	274	Jalna
17	परभणी					58	58								58	58	Parbhani
18	बीड																Beed
19	नांदेड																Nanded
20	उस्मानाबाद																Osmanabad
21	लातूर							10		10				10		10	Latur
22	बुलढाणा													32		32	Buldhana
23	अकोला				32		32						52	120	50	170	Akola
24	अमरावती					50	50		68	68			70		70	70	Amravati
25	यवतमाळ														200	200	Yavatmal
26	वर्धा					200	200								200	200	Wardha
27	नागपूर	100		100		640	640	19		19	44		44	163	640	803	Nagpur
28	भंडारा																Bhandara
29	चंद्रपूर																Chandrapur
30	गडचिरोली																Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		100	1,101	1,201	3618	4465	8083	380	698	1078	600	188	788	4698	6452	11150	Maharashtra State

आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल गट
EWS—Economically Weaker Sections of Society
आधार.—सहाराष्ट्र गृहनिर्माण व क्षेत्र विकास प्राधिकरण, मुंबई.

अल्प उत्पन्न गट
LIG—Low Income Group
Source.—Maharashtra Housing and Area Development Authority, Bombay.

मध्यम उत्पन्न गट
MIG—Middle Income Group
उच्च उत्पन्न गट
HIG—Higher Income Group

32.- सार्वजनिक अंगिकृत/PUBLIC UNDERTAKING

संख्या क्रमांक/TABLE No. 32:3

महाराष्ट्र कृषि उद्योगाची निवडक साध्य विषयक सांख्यिकी
Statistics relating to selected achievements of State Agro-Industries Corporation

अनुक्रमांक Serial No.	वाच (2)	परिमाण (3)	1970-71 (4)	1975-76 (5)	1980-81 (6)	1986-87 (7)	1987-88 (8)	Unit (3)	Item (2)
1	सामायिक क्रमांक वाचप :								(1) Distribution of Fertilizers
(i)	व्यापार	मे. टन	..	91,181	65,838	2,02,889	2,06,362	M. Tons	(i) Trading
(ii)	उत्पादन	मे. टन	1,18,726	1,92,857	1,52,066	M. Tons	(ii) Manufacturing
			8,64,291	6,62,985	Do.	(No. of pacs)
2	ट्रॅक्टरची विक्री :								(2) Sale of Tractors
(अ)	रशियन व्यापार	संख्या	262	71	No.	(a) Russian Trading
(ब)	रुमानियन व्यापार	..	80	Do.	(b) Rumanian Trading
(क)	इतर व्यापार	..	98	..	431	Do.	(c) Other Trading
(घ)	हिंदुस्तान व्यापार	34	..	17	41	Do.	(d) Hindustan Trading
(ङ)	एन. एम. टी.	52	80	Do.	(e) HMT Trading
(च)	मिस्सुबिशी (शक्ति ब्रान्ड)	33	33	Do.	(f) Mitsubhishi Trading (Shakti Brand)
3	नोदन पीक कापणी :								(3) Harvesting of crop with combine
(१)	कापणी केलेले	हेक्टरात	Hectares	(i) Area Harvested
(२)	मिळालेली रक्कम	रुपये हजारत	Rs. in thousand.	(ii) Amount received.
4	ट्रॅक्टरच्या सुटे भागाची विक्री	Do.	Sale of Spare-parts of Tractors and Combines.
5	ट्रॅक्टर दुरुस्तीसाठी मिळालेली रक्कम	रुपये लाखात	1.33	1.22	2.10	Rs. in lakhs	Amount received for Tractor repairs.

आधार :—महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई.

Source.— The Maharashtra Agro-Industries Development Corporation Limited, Bombay.

३३. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी :-

३३.१. महाराष्ट्र राज्यातील सर्व ग्रामपंचायती, नगरपरिषदा/महानगरपालिका व जिल्हा परिषदा यांचे उत्पन्न व खर्च यासंबंधीची माहिती या विभागात दिली आहे.

३३.२. ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्चासंबंधीची माहिती अनुक्रमे सुरुवातीची शिल्लक व अखेरची शिल्लक वगळून दिलेली आहे. उत्पन्न या शीर्षाखाली अनुदाने, कर व इतर उत्पन्न यासंबंधीची स्वतंत्र माहिती दर्शविली आहे. अनुदानामध्ये शासकीय अनुदाने तसेच जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्यांकडून विकासविषयक कामांसाठी मिळालेल्या अनुदानांचा समावेश आहे. शासकीय अनुदाने मुख्यतः जमीन महसूल अनुदान, समाकरण अनुदान व स्थानिक उपकर अनुदान ही आहेत. इतर करांमध्ये ग्रामपंचायतीने लादलेले कर व दर यांचा समावेश आहे तसेच ग्रामपंचायतीच्या इतर उत्पन्नाची साधने म्हणजे अंशदाने, देणग्या, बक्षिसे आणि नियमांचा भंग केल्याबद्दल दंड ही आहेत.

३३.३. प्रत्येक नगरपालिकेचे उत्पन्न (१) दर व कर व (२) इतर साधने यानुसार दर्शविले आहे. मुख्यत्वे महागाई भत्ता, रस्ते, पाणी पुरवठा, शिक्षण, वैद्यकीय बाबी आणि जमीन महसूलाची टक्केवारी वगैरे यासाठी दिलेल्या शासकीय अनुदानांचा समावेश "इतर साधने" यात आहे. असाधारण उत्पन्नामध्ये कर्जे, आगाऊ रकमा, ठेवी, विक्रीसाठी मिळालेले उत्पन्न यांचा समावेश आहे. याच धर्तीवर महापालिकांच्या उत्पन्नासंबंधीची माहिती दिली आहे. नगरपालिका व महापालिका यांच्या खर्चाचा तपशील नेहमीचा व असाधारण खर्च आणि कर्जे असा स्वतंत्रपणे दिला आहे. नेहमीच्या खर्चाचा तपशील सहा डोबळ लेखा शीर्षाखाली दर्शविला असून त्यात भांडवली व महसूली खर्च समाविष्ट आहे. मुंबई महापालिकेचे लेखे (१) शहरक्षेत्र, (२) उपनगर क्षेत्र, (३) विस्तारीत उपनगर क्षेत्र, (४) शिक्षण निधी, (५) सुधार योजना व (६) शहर व उपनगरे यांसाठी गलिच्छ वस्ती निर्मूलन योजना, या बाबींसाठी स्वतंत्र ठेवले आहेत. संपूर्ण मुंबई महापालिकेसाठी एकूण बेरीज ही वरील लेख्यांचे एकत्रिकरण करून व लेखांतर्गत फेरफार वगळून केली आहे. मात्र यामध्ये वेस्ट उपक्रमांचे उत्पन्न व खर्च यांचा समावेश केला नाही. नागपूर महापालिकेच्या बाबतीत उत्पन्न व खर्च दर्शविताना नागपूर सुधार प्रत्यासत्ता त्यात समावेश केला नाही. या बाबतीत असे नमूद करण्यात येते की, सर्व नगरपरिषदा व महापालिका उत्पन्न व खर्चाचे लेखे समान पद्धतीने ठेवत नाहीत. परिणामतः तुलनात्मक आकडेवारी तयार करणे फार कठीण जाते. त्यामुळे येथे दिलेली आकडेवारी ही डोबळमानाने केलेले वर्गीकरण समजावे.

३३.४. जिल्हापरिषदांचे उत्पन्न व खर्च यांचे अनुक्रमे सुरुवातीची शिल्लक व अखेरची शिल्लक यांचा समावेश नाही. उत्पन्न हे चार उपशीर्षाखाली दर्शविले आहे. ती अशी (१) स्वनिर्मिती, (२) शासकीय अनुदाने, (३) अभिकरण योजनांसाठी अनुदाने व

33. Public Administration and Electoral Statistics:—

33.1 Information on income and expenditure of all Village Panchayats, Municipal Councils, Municipal Corporations and Zilla Parishads is given in this section.

33.2 Income and expenditure of Village Panchayats are exclusive of opening and closing balance respectively. Under income, information is separately shown under grants, taxes and other income, grants include Government grants as well as grants from Zilla Parishads and Panchayat Samitis for development activities, Government grants are mainly Land Revenue grants, equalization grants and "Local cess grants." The other taxes include other taxes and fees imposed by the Village Panchayats. Similarly, the other income of Village Panchayats is contributions, donations, gifts and fines for contraventions of rules.

33.3 The receipts position of each Municipal body is shown according to (i) Municipal rates and taxes and (ii) other sources. Government grants under (ii) other sources are mainly grants on account of dearness allowance; grants for roads, for water-supply, for educational purposes for medical purposes and on account of percentage in land revenue, etc. The income from extraordinary receipts and debts includes loans, advances, deposits, sale-proceeds, etc., similar income position in respect of Municipal Corporations is also given. The expenditure by Municipal Councils and by Municipal Corporations has been shown separately under current and under extraordinary expenditure and debts. The break-up of current expenditure is shown under six broad heads of the expenditure and includes both capital and revenue expenditure. The accounts of the Bombay Municipal Corporation are maintained separately for (i) city area, (ii) suburban area, (iii) extended suburban area; (iv) education fund, (v) improvement scheme, and (vi) slum clearance scheme for city and suburban areas. The totals for the entire Bombay Municipal Corporation are arrived at by summing up the above accounts excluding the inter-account transfers. They however, do not cover the income and expenditure of Bombay Electricity Supply and Transport Undertakings. In the case of Nagpur Municipal Corporation income and expenditure of Nagpur Improvement Trust is not included. It may be mentioned here that all the Municipalities do not follow a uniform procedure for presentation of statistics regarding income and expenditure, with the result that it was very difficult to build up these statistics on comparable basis. The figures shown in these statements may, therefore, be regarded as only broad distribution into the items shown.

33.4 The receipts and expenditure of the Zilla Parishads are exclusive of opening balance and closing balance, respectively. The receipts are shown under four sub-heads viz. (i) Self-raised resources, (ii)

(४) कर्ज, स्वनिर्मित उत्पन्नामध्ये मुख्यत्वे जमीन महसूल उपकर, स्थानिक उपकर, जमीन महसूल, इतर कर व जिल्हापरिषदांना लादलेले कर व दर यांचा समावेश आहे. शासकीय अनुदानांत मुख्यत्वे जमीन महसूल अनुदान, सहेतूक अनुदान, आस्थापना अनुदान, योजना अनुदान, गंट अनुदान इत्यादिचा समावेश आहे. खर्चाचा तपशील (१) सर्वसाधारण प्रशासन, (२) शिक्षण, (३) समाज विकास, (४) कर्ज विभाग व (५) इतर या पाच भागात दर्शविला आहे. समाजविकासासाठी दर्शविलेल्या खर्चामध्ये "संकीर्ण विभाग" या शीर्षाखाली खर्चाचा समावेश नाही. तसेच हा खर्च फक्त महसूली खर्च असून त्यात भांडवली खर्च व कर्ज व आगाऊ रक्कम यांचा समावेश नाही, परंतु त्यात स्थानिक विकास कामे, अभिकरण योजना, प्रशिक्षण योजना आणि सर्वसाधारण योजना यावरील महसूली खर्चाचा समावेश आहे.

३३.५. सार्वजनिक निवडणूकीचे निकाल लोकसभा व विधानसभा करिता आणि पक्षांनुसार झालेले एकूण मतदान इत्यादीची माहिती ह्याच दिलेली आहे.

Government grants, (iii) grants for agency schemes and (iv) debt section, Self-raised resources are mainly land revenue cess, local cess, local revenues, other taxes and fees imposed by the Zilla Parishads. While Government grants are mainly land revenue grants, purposive grants, establishment grants, plan grants, block grants etc. The expenditure is likewise shown under five broad heads, viz. (i) General administration, (ii) education, (iii) community development, (iv) debt section and (v) others. The expenditure under community development is exclusive of expenditure under the head miscellaneous departments. It is also restricted to revenue expenditure and does not include capital expenditure and loans and advances. However, it includes revenue expenditure under local development works, agency scheme, training scheme and other general schemes.

33.5. Results of General election of Lok Sabha & Vidhan Sabha party wise votes polled etc. are given this section.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 33.1

जिल्हा परिवेदमधील क्षेत्र, लोकसंख्या, सभासदत्व व त्यावरील उत्पन्न व खर्च
 Number, Area, Population, Membership, Income & Expenditure of Zilla Parishads in

1987-88

अनुक्र.मांक Serial No.	जिल्हा	व्यापलेले क्षेत्र Area covered	लोकसंख्या Population १९८१ जनगणना (1981 census)	सभासदत्व Membership		एकूण Total	एकूण उत्पन्न (लाख रुपयात) Total income (lakh Rs.)	एकूण खर्च (लाख रुपयात) Total expendi- ture (lakh Rs.)	Districts
				शासकीय Official	अशासकीय Non- Official				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	ठाणे	9,558	33,51,562	57	17	74	5,365	5,382	Thane
2	रायगड	7,148	14,86,452	53	1	54	4,451	4,348	Raigad
3	रत्नागिरी	8,249	13,79,655	5,271	5,333	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	5,232	7,74,149	3,935	3,782	Sindhudurga
5	नाशिक	15,530	9,91,739	58	5	63	3,578	3,357	Nashik
6	धुळे	13,150	20,50,294	46	5	51	4,944	4,786	Dhule
7	जळगांव	11,765	26,18,274	70	7	77	6,804	6,657	Jalgaon
8	अहमदनगर	17,048	27,08,309	60	3	63	3,786	3,709	Ahmednagar
9	पुणे	15,642	41,64,470	59	7	66	7,901	7,763	Pune
10	सातारा	10,484	20,38,677	63	5	68	3,731	3,719	Satara
11	सांगली	8,572	18,31,212	13	41	54	5,571	5,269	Sangli
12	सोलापूर	14,874	25,91,220	65	..	65	6,316	6,216	Solapur
13	कोल्हापूर	7,620	24,63,837	63	7	70	6,027	5,932	Kolhapur
14	औरंगाबाद	10,150	15,88,031	4,139	4,088	Aurangabad
15	जालना	7,612	10,32,157	1,443	1,473	Jalna
16	परभणी	11,038	16,42,610	2,352	2,323	Parbhani
17	बीड	10,624	14,12,342	5	57	62	4,243	4,246	Beed
18	नांदेड	10,502	17,49,334	..	48	48	2,799	2,817	Nanded
19	उस्मानाबाद	7,510	10,29,702	3,675	3,461	Osmanabad
20	लातूर	7,372	12,93,530	3,350	3,840	Latur
21	बुलढाणा	9,661	15,08,777	..	54	54	5,118	4,939	Buldhana
22	अकोला	10,575	18,26,952	49	12	61	5,134	5,074	Akola
23	अमरावती	12,212	18,61,410	..	61	61	5,122	4,905	Amravati
24	यवतमाळ	13,584	17,37,423	..	64	64	5,426	5,268	Yavatmal
25	वर्धा	6,310	9,26,618	..	39	39	1,442	1,418	Wardha
26	नागपूर	9,931	25,88,811	..	51	51	4,683	4,684	Nagpur
27	भंडारा	9,213	18,37,577	55	5	60	5,057	4,983	Bhandara
28	चंद्रपूर	10,490	14,18,306	4,072	3,935	Chandrapur
29	गडचिरोली	15,433	6,37,336	2,044	1,938	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		3,07,089	5,45,40,766	716	489	1,205	1,28,279	1,25,622	Maharashtra State

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS.

तबता क्रमांक/TABLE No. 33.2

जिल्हा परिषदांच्या प्रमुख शीर्षांखालील उत्पन्न
Year Income of Zilla Parishad by Major Head

1987-88

(रुपये लाखांत/Rs. in lakhs)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	स्थानिक दर Local Rates (3)	कर Taxes (4)	शुल्कपासून वे उत्पन्न Income from fees (5)	वेगणी Contribution from			सहाय्यक अनुदाने Grants in aid (9)	इतर साधने Other Sources (10)	एकूण Total (11)	जिल्हा Districts (2)
					मालमत्तेवर आधारित Board property (6)	शिक्षण Educa- tion (7)	वैद्यकीय सेवा Medical aid (8)				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
1	ठाणे	9	..	11	5	3043	2297	5365	Thane
2	रायगड	3	26	1	2	2367	2052	4451	Raigad
3	रत्नागिरी	23	11	2537	2571	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	15	1835	2085	3935	Sindhudurg
5	नाशिक	8	12	9	..	19	1	3487	42	35.8	Nashik
6	धुळे	53	1	6	..	3	1	2714	2166	4944	Dhule
7	जळगाव	1	113	3	..	2	..	3750	2935	6804	Jalgaon
8	अहमदनगर	112	1	..	3616	57	3786	Ahmednagar
9	पुणे	93	2	22	2	3724	4058	7901	Pune
10	सातारा	103	3	(-)-14	1	3597	40	3730	Satara
11	सांगली	57	11	6	2764	2733	5571	Sangli
12	सोलापूर	16	31	3	..	22	1	3266	47	3386	Solapur
13	कोल्हापूर	22	6	2	3121	2875	6026	Kolhapur
14	औरंगाबाद	13	..	1	..	3	..	2330	1791	4138	Aurangabad
15	जालना	18	1	1	..	1396	27	1443	Jalna
16	परभणी	40	3	..	2290	19	2352	Parbhani
17	बीड	20	1	2	2382	1838	4243	Beed
18	नांदेड	63	..	48	2688	..	2799	Nanded
19	उस्मानाबाद	12	1	1890	1772	3675	Osmanabad
20	लातूर	4	..	2053	1793	3850	Latur
21	बुलढाणा	43	1	71	1	2181	2821	5118	Buldhana
22	अकोला	31	60	12	..	43	1	2680	2307	5134	Akola
23	अमरावती	126	..	6	2	21	7	2299	2660	5121	Amravati
24	यवतमाळ	1	..	13	..	48	1	2606	2757	5426	Yavatmal
25	वर्धा	4	1	3	1	1393	39	1441	Wardha
26	नागपूर	40	10	5	..	46	2	2532	2048	4683	Nagpur
27	भंडारा	23	11	9	8	295	2	23	4648	5057	Bhandara
28	चंद्रपूर	18	..	1	..	31	..	2051	1971	4072	Chandrapur
29	गडचिरोली	2	9	..	1038	995	2044	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		954	273	142	15	663	33	69116	51448	122644	Maharashtra State

संकेत — अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source — Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Bombay.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तबता क्रमांक/TABLE No. 33.3

जिल्हा परिषदांच्या प्रमुख शीर्षाखालील खर्च
Expenditure of Zilla Parishad by Major head

1987-88

(रुपये लाखात/Rs. in lakhs)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	आस्थापना Establishment	रस्ते Road	शिक्षण Education	वैद्यकीय सेवा Medical Health	पशुसंवर्धन Veterinary	इतर खर्च Other Expenditure	एकूण Total	जिल्हा District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	ठाणे ..	373	229	1636	7	46	3091	5382	Thane
2	रायगड ..	229	221	1361	184	30	2323	4348	Raigad
3	रत्नागिरी ..	279	159	1508	252	31	3104	5333	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग ..	116	119	1214	173	20	2140	3782	Sindhudurg
5	नाशिक ..	397	274	1949	268	68	401	3357	Nashik
6	धुळे ..	197	231	1213	258	53	2834	4786	Dhule
7	जळगाव ..	493	105	2184	270	73	3542	6667	Jalgaon
8	अहमदनगर ..	440	303	1966	256	82	662	3709	Ahmednagar
9	पुणे ..	467	262	2473	460	61	4037	7760	Pune
10	सातारा ..	267	164	1893	191	45	1159	3719	Satara
11	सांगली ..	289	184	1486	279	39	2992	5269	Sangli
12	सोलापूर ..	373	305	1653	453	66	558	3408	Solapur
13	कोल्हापूर ..	363	172	1767	327	44	3259	5932	Kolhapur
14	ओरंगाबाद ..	232	171	1187	294	33	2171	4088	Aurangabad
15	जालना ..	162	146	779	200	32	154	1473	Jalna
16	परभणी ..	313	219	1339	213	51	188	2323	Parbhani
17	बीड ..	363	141	1381	279	47	2035	4246	Beed
18	नांदेड ..	354	396	1492	195	84	296	2817	Nanded
19	उस्मानाबाद ..	106	203	1108	194	50	1800	3461	Osmanabad
20	लातूर ..	222	114	1250	165	45	2044	3840	Latur
21	बुलढाणा ..	352	100	1333	204	36	2914	4939	Buldhana
22	अकोला ..	311	375	1499	15	48	2866	5074	Akola
23	अमरावती ..	376	127	1381	343	44	2634	4905	Amravati
24	यवतमाळ ..	376	171	1374	343	55	2949	5268	Yavatmal
25	वर्धा ..	251	84	631	155	43	254	1418	Wardha
26	नागपूर ..	343	148	1418	271	47	2457	4684	Nagpur
27	भंडारा ..	324	149	1701	363	45	1928	4510	Bhandara
28	चंद्रपूर ..	71	181	1008	4	61	2610	3935	Chandrapur
29	गडचिरोली ..	122	61	425	148	33	1119	1908	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		8561	5474	41609	6764	1412	58521	122341	Maharashtra State.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तबता क्रमांक/TABLE No. 33.4

जिल्ह्यातील ग्रामपंचायती व पंचायत समिती यांची संख्या
Number of Panchayats and Panchayat Samities by district in

1987-88

(रुपये लाखात/Rs. in lakhs)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	पंचायत समिती Panchayat Samities		एकूण Total	सभासदत्व Membership				एकूण उत्पन्न (रुपये लाखात) Total Income (Rs. in lakhs)	एकूण खर्च (रुपये लाखात) Total Expenditure (Rs. in lakhs)	District
		संख्या No.	सभासदत्व Membership		हरिजन सरपंच Harijan Sarpanch	हरिजन पंच Harijan Panch	स्त्री सरपंच Lady Sarpanch	स्त्री पंच Lady Panch			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	ठाणे	13	200	8,322	N. A.	108	N. A.	1,764	5,355	5,382	Thane
2	रायगड	14	169	169	14	236	9	1,128	299	300	Raigad
3	रत्नागिरी	9	..	7,177	23	378	2	1,413	146	143	Ratnagiri
4	सिंधुदुर्ग	7	..	1,941	1	153	1	799	118	115	Sindhudurg
5	नाशिक	13	187	10,483	..	510	17	2,343	263	252	Nashik
6	धुळे	10	126	917	..	365	..	1,892	213	205	Dhule
7	जळगाव	13	129	11,878	6	671	11	2,038	511	410	Jalgaon
8	अहमदनगर	13	120	11,758	71	1,539	17	2,269	361	348	Ahmadnagar
9	पुणे	13	157	11,181	N. A.	529	N. A.	2,253	8,248	8,139	Pune
10	सातारा	11	105	10,838	4	497	3	2,412	252	231	Satara
11	सांगली	8	170	6,218	3	589	3	1,211	232	222	Sangli
12	सोलापूर	11	190	..	2	5	..	4	2,673	2,704	Solapur
13	कोल्हापूर	12	112	8,894	16	1,046	5	1,754	387	369	Kolhapur
14	औरंगाबाद	8	..	6,704	10	431	2	812	131	93	Aurangabad
15	जालना	5	..	5,469	10	289	2	1,099	54	49	Jalna
16	परभणी	7	..	9,761	14	392	9	1,999	185	188	Parbhani
17	बीड	..	898	8,247	35	985	14	1,778	79	89	Beed
18	नांदेड	8	141	8,976	18	884	19	2,217	116	92	Nanded
19	उस्मानाबाद	6	..	4,940	11	688	4	1,024	78	65	Osmanabad
20	लातूर	5	..	5,511	12	1,065	12	1,238	140	127	Latur
21	बुलढाणा	13	175	1,591	36	912	4	300	167	167	Buldhana
22	अकोला	13	175	8,835	27	517	8	2,038	123	124	Akola
23	अमरावती	13	147	7,225	20	195	12	1,597	153	153	Amravati
24	यवतमाळ	14	164	9,682	44	511	17	1,152	216	183	Yavatmal
25	वर्धा	8	95	1,057	19	68	8	962	82	77	Wardha
26	नागपूर	13	159	1,859	40	413	9	1,397	211	210	Nagpur
27	भंडारा	13	184	10,292	..	575	..	1,977	113	107	Bhandara
28	चंद्रपूर	10	..	7,019	48	719	8	1,260	154	135	Chandrapur
29	गडचिरोली	3,935	19	240	7	886	79	55	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,168	3,803	1,90,770	503	16,510	203	43,045	28,055	20,740	Maharashtra State.

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

33. लोक प्रशासन व निवडणूक विषयक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तबला क्रमांक/TABLE No. 33.5

लोकसभेची व विधानसभेची मतदार संख्या
Number of Electors for Lok Sabha and Vidhan Sabha

अनुक्रमांक Serial No	जिल्हा	लोकसभा Lok Sabha			विधानसभा Vidhan Sabha		District
		1980	1984	1978	1980	1985	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	बृहन्मंबई	47,24,093	50,45,354	42,43,110	45,72,356	51,61,454	Greater Bombay
2	ठाणे	16,05,288	17,50,095	14,92,556	17,81,386	21,14,010	Thane
3	रायगड	6,58,873	7,06,929	7,10,341	7,60,262	8,56,313	Raigad
4	रत्नागिरी	11,82,030	12,29,302	10,64,717	10,86,327	7,61,013	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	4,08,180	Sindhudurg
6	नाशिक	13,80,679	14,97,247	14,30,812	15,78,711	17,61,136	Nashik
7	धुळे	12,89,670	13,95,821	9,97,775	10,81,770	12,01,439	Dhule
8	जळगाव	14,13,534	15,37,695	13,05,203	14,20,577	15,62,845	Jalgaon
9	अहमदनगर	13,26,787	14,40,712	13,09,192	14,65,902	16,30,001	Ahmednagar
10	पुणे	21,60,822	23,42,585	19,65,114	21,88,946	24,67,252	Pune
11	सातारा	13,64,038	14,71,716	10,39,629	11,25,653	12,33,263	Satara
12	सांगली	6,63,222	7,17,441	9,43,033	10,28,746	11,30,910	Sangli
13	सोलापूर	13,07,878	14,48,887	12,73,946	13,95,881	15,87,639	Solapur
14	कोल्हापूर	13,41,179	14,93,370	12,40,567	13,44,317	15,18,652	Kolhapur
15	औरंगाबाद	7,56,127	8,49,481	12,37,799	13,54,021	10,08,162	Aurangabad
16	जालना	6,96,767	7,81,442	6,65,565	Jalna
17	परभणी	13,25,008	14,41,209	9,30,887	10,09,935	9,96,357	Parbhani
18	बीड	8,08,308	8,66,071	8,37,402	9,31,739	10,26,383	Beed
19	नांदेड	7,54,050	8,20,467	8,94,755	9,72,161	10,57,520	Nanded
20	उस्मानाबाद	6,31,772	6,80,500	11,44,450	12,36,305	7,19,507	Osmanabad
21	लातूर	6,80,543	7,54,786	6,71,685	Latur
22	बुलढाणा	6,72,909	7,43,946	7,39,844	7,96,218	8,91,724	Buldhana
23	अकोला	12,89,480	14,22,633	8,89,247	9,52,886	10,52,463	Akola
24	अमरावती	6,48,873	7,02,357	8,89,808	9,25,694	10,28,181	Amravati
25	यवतमाळ	6,50,317	7,11,775	8,17,086	8,70,364	9,64,607	Yavatmal
26	वर्धा	6,85,760	7,51,118	4,57,326	4,90,863	5,34,007	Wardha
27	नागपूर	14,01,913	16,11,624	12,13,856	13,07,926	15,66,458	Nagpur
28	भंडारा	6,71,565	7,09,457	9,67,818	10,24,616	10,84,144	Bhandara
29	चंद्रपूर	13,93,489	15,22,907	9,78,803	10,49,363	8,19,563	Chandrapur
30	गडचिरोली	3,49,917	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		3,34,85,064	3,64,26,927	3,10,15,076	3,37,52,925	3,77,79,330	Maharashtra State

आधार:—मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Electoral Officer, Government of Maharashtra, Bombay.

33. लोक प्रशासन व निवडणूक विषयक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 33-6

लोकसभा व विधानसभेच्या जिल्हावार एकूण जागा
Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha seats by district

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	लोकसभा Lok Sabha		विधानसभा Vidhan Sabha			District (2)
		1980 (3)	1984 (4)	1978 (5)	1980 (6)	1985 (7)	
1	बृहन्मुंबई	6	6	34	34	34	Greater Bombay
2	ठाणे	2	2	13	13	13	Thane
3	रायगड	1	1	7	7	7	Raigad
4	रत्नागिरी	2	2	11	11	7	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	4	Sindhudurg
6	नाशिक	2	2	14	14	14	Nashik
7	धुळे	2	2	10	10	10	Dhule
8	जळगाव	2	2	12	12	12	Jalgaon
9	अहमदनगर	2	2	13	13	13	Ahmednagar
10	पुणे	3	3	18	18	18	Pune
11	सातारा	2	2	10	10	10	Satara
12	सांगली	1	1	9	9	9	Sangli
13	सोलापूर	2	2	13	13	13	Solapur
14	कोल्हापूर	2	2	12	12	12	Kolhapur
15	औरंगाबाद	1	1	11	11	11	Aurangabad
16	जालना	1	1	5	Jalna
17	परभणी	2	2	9	9	8	Parbhani
18	बीड	1	1	7	7	7	Beed
19	नांदेड	1	1	8	8	8	Nanded
20	उस्मानाबाद	1	1	11	11	6	Osmanabad
21	लातूर	1	1	5	Latur
22	बुलढाणा	1	1	7	7	7	Buldhana
23	अकोला	2	2	9	9	9	Akola
24	अमरावती	1	1	9	9	9	Amravati
25	यवतमाळ	1	1	8	8	8	Yavatmal
26	वर्धा	1	1	4	4	4	Wardha
27	नागपूर	2	2	11	11	11	Nagpur
28	भंडारा	1	1	9	9	9	Bhandara
29	चंद्रपूर	2	2	9	9	6	Chandrapur
30	गडचिरोली	3	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		48	48	288	288	288	Maharashtra State

जाघार.—मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Electoral Officer, Government of Maharashtra, Bombay.

तक्ता क्रमांक 33.7

A-2313-156

33. लोक प्रशासन व निवडणूक विषयक सांख्यिकी/

तथता क्रमांक/

विधानसभा १९८५ च्या निवडणुकीत झालेले मतदान, मतांचे शेकडा प्रमाण व पक्षांनुसार जिंकलेल्या जागा/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण ग्राह्यमते (हजारत) Total No. of valid votes polled (000)	इंडियन नॅशनल काँग्रेस Indian National Congress (INC)			इंडियन नॅशनल सोशॅलिस्ट Indian National Socialist (SIC)			भारतीय जनता पक्ष Bharatiya Janta Party (BJP)		
			ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा won Seats	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा won Seats	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिंकलेल्या जागा won Seats
			(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	बुध्दम्बई	23,86,881	10,08,077	42.23	29	74,611	3.13	..	3,51,168	14.72	1
2	ठाणे	10,48,719	4,23,424	40.38	7	25,711	2.45	1	1,72,601	16.46	2
3	रायगड	4,97,987	1,55,992	31.32
4	रत्नागिरी	4,33,714	1,85,010	42.66	5	1,351	0.31	..	49,590	11.43	1
5	सिंधुदुर्ग	2,27,123	86,156	37.94	2	21,386	9.41	1
6	नाशिक	10,30,414	3,78,385	36.72	2	2,92,326	28.37	7	94,924	9.21	2
7	धुळे	6,94,193	3,46,097	49.87	6	20,528	2.96	..	77,776	11.20	1
8	जळगाव	8,99,802	3,81,227	42.37	4	2,18,409	24.27	5	35,163	3.91	1
9	अहमदनगर	10,09,017	4,12,754	40.91	7	2,69,759	26.73	2
10	पुणे	14,90,176	6,78,282	45.52	8	3,47,021	23.29	6	1,44,878	9.72	1
11	सातारा	8,53,683	3,92,652	46.00	5	3,27,876	38.41	3	7,988	0.94	..
12	सांगली	7,18,471	3,91,908	54.55	7	96,782	13.47
13	सोलापूर	10,53,005	5,72,286	54.35	9	1,76,814	16.79	1	46,887	4.45	..
14	कोल्हापूर	10,51,077	4,67,201	44.45	6	1,89,971	18.07	2
15	बीरगावाबाद	5,49,803	2,05,297	37.34	1	1,95,668	35.59	5	32,174	5.85	1
16	जालना	3,57,143	1,44,148	40.36	3	85,978	24.07	2	37,878	10.61	..
17	परभणी	5,25,083	2,27,210	43.27	5	64,442	12.27	1
18	बीड	5,29,414	2,15,682	40.74	4	1,52,592	28.82	3	33,067	6.25	..
19	नांदेड	6,05,921	2,56,778	42.38	5	1,69,944	28.05	2	14,664	2.42	..
20	उस्मानाबाद	5,04,475	1,80,911	35.86	3	1,73,339	34.36	1
21	लातूर	4,35,570	2,39,678	55.03	4	44,112	10.13	1
22	बुलढाणा	5,97,826	2,26,200	37.84	4	1,57,783	26.39	2	62,509	10.46	..
23	अकोला	6,41,340	2,97,305	46.36	9	31,434	4.90	..	61,573	9.60	..
24	अमरावती	6,01,214	2,66,706	44.36	7	1,33,457	22.20	1	34,486	5.74	..
25	यवतमाळ	5,80,295	3,03,323	52.27	7	1,38,385	23.84	..	16,946	2.92	..
26	वर्धा	3,37,244	1,49,496	44.33	2	1,04,939	31.12	2
27	नागपूर	8,64,741	4,11,413	47.58	9	1,53,940	17.80	2	82,714	9.57	..
28	भंडारा	7,39,359	2,78,150	37.62	6	70,707	9.56	1	1,58,456	21.43	2
29	चंद्रपूर	5,19,438	2,09,609	40.35	4	65,168	12.55	1	53,523	10.30	..
30	गडचिरोली	1,93,614	65,199	33.67	1	50,356	26.01
महाराष्ट्र राज्य		2,19,76,742	95,56,556	43.48	171	38,33,403	17.44	51	15,90,351	7.24	13

PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

TABLE No. (—) 33.7

Election to the Vidhan Sabha 1985 votes polled Percentage of votes polled and Seats won according to Parties

पक्ष/Parties									
जनता पक्ष Janata Party (JNP)			भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी Communist Party of India CPM (Marxist)			भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी Communist Party of India (CPI)			District
ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats won	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats won	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats won	
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(2)
2,11,451	8.86	1	18,245	0.76	..	14,460	0.61	..	Greater Bombay
1,19,133	11.36	2	45,567	4.35	1	4,572	0.44	..	Thane
47,024	9.44	1	1,730	0.35	..	Raigad
79,917	18.43	1	Ratnagiri
68,048	29.96	1	Sindhudurg
85,105	8.26	2	27,229	2.64	..	25,135	2.44	1	Nashik
1,44,557	20.82	2	3,713	0.53	Dhule
1,57,520	17.51	2	3,463	0.38	..	Jalgaon
1,18,135	11.71	2	25,029	2.48	..	Ahmednagar
1,99,957	13.42	3	Pune
..	Satara
53,658	7.47	Sangli
27,718	2.63	..	6,249	0.59	Solapur
63,889	6.08	1	32,244	3.07	..	4,023	0.38	..	Kolhapur
..	20,169	3.67	..	Aurangabad
37,349	10.46	2,570	0.72	..	Jalna
27,243	5.19	..	12,317	2.35	..	2,861	0.54	..	Parbhani
..	7,997	1.51	..	10,260	1.94	..	Beed
..	23,521	3.38	..	Nanded
22,057	4.37	Osmanabad
29,303	6.73	Latur
..	Buldana
..	Akola
..	3,202	0.53	..	Amravati
..	47,507	0.19	1	Yavatmal
..	20,212	5.99	Wardha
41,445	4.79	3,000	0.35	..	Nagpur
56,165	7.60	11,265	1.52	..	Bhandrapur
..	Gadchiroli
28,427	14.68	1	
16,18,101	7.36	19	1,73,773	0.79	1	2,02,767	0.5	2	Maharashtra State

		पक्ष/Parties								
		लोकदल Lok Dal (LKD)			मुस्लीम लीग Muslim League (ML)			शेतकरी कामगार पक्ष Peasant & Workers Party (AWP)		
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	ग्राम्य मते (हजारात) No. of valid votes polled (000)	ग्राम्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats won	ग्राम्य मते (हजारात) No. of valid votes polled (000)	ग्राम्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats won	ग्राम्य मते (हजारात) No. of valid votes polled (000)	ग्राम्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats won
(1)	(2)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)
1	बुध्मबई	23,012	0.96	..	56,643	2.37
2	ठाणे	23,431	2.23	..	12,116	1.16	..
3	रायगड	1,86,494	37.45	5
4	रत्नागिरी
5	सिंधुदुर्ग
6	नाशिक	170	0.02
7	धुळे	471	0.07	22,477	9.24	..
8	जळगाव	5,248	0.58
9	अहमदनगर	554	0.05
10	पुणे	653	0.04
11	सातारा
12	सांगली	17,830	2.48	..
13	सोलापूर	1,13,272	10.76	1
14	कोल्हापूर	1,22,863	11.69	2
15	औरंगाबाद
16	जालना
17	परभणी	12,551	2.39	..	91,196	17.37	2
18	बीड	17,709	3.35	..
19	नांदेड	3,929	0.64	..	50,461	8.33	1
20	उस्मानाबाद	79,959	16.85	2
21	लातूर	53,860	12.36	..
22	मुलढाणा	9,612	1.61	..	32,719	5.47	..
23	अकोला	44,344	6.91	..	24,993	3.90	..
24	वसंतरावती	12,378	2.05
25	यवतमाळ
26	वर्धा
27	नागपूर	616	0.07	..	1,991	0.23
28	शंभरा	4,678	0.63
29	चंद्रपूर
30	गडचिरोली
महाराष्ट्र राज्य		35,402	0.16	...	1,64,879	0.75	...	8,25,949	3.76	13

आधार :—मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

TABLE No 33-7—contd.

पक्ष/Parties										District
भारतीय रिपब्लिकन पार्टी— Republican Party of India (RPI)			भारतीय रिपब्लिकन पार्टी Republican Party of India (RPK) (Khobragade)			अपक्ष Independent (IND)				
ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (‘000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats won	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (‘000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats won	ग्राह्य मते (हजारत) No. of valid votes polled (‘000)	ग्राह्य मतांचे शेकडा प्रमाण % of valid votes polled	जिकलेल्या जागा Seats won	(2)	
(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)		
7,853	0.33	6,21,361	26.03	3	Greater Bombay	
4,084	0.39	..	2,488	0.23	..	2,15,592	20.55	..	Thane	
..	375	0.08	..	1,06,372	21.36	1	Raigad	
5,035	1.16	1,12,811	26.01	..	Ratnagiri	
..	51,533	22.69	..	Sindhudurg	
9,362	0.91	..	2,411	0.23	..	1,15,367	11.20	..	Nashik	
1,983	0.29	..	7,435	1.07	..	69,156	9.95	1	Dhule	
..	98,772	10.98	..	Jalgaon	
2,650	0.26	..	1,152	0.11	..	1,78,984	17.75	2	Ahmadnagar	
1,023	0.07	..	1,108	0.07	..	1,17,254	7.87	..	Pune	
3,451	0.40	1,21,716	14.25	2	Satara	
..	1,58,293	22.03	2	Sangli	
..	1,09,779	10.43	2	Solapur	
723	0.07	1,70,163	16.19	1	Kolhapur	
..	96,495	17.55	..	Aurangabad	
..	49,220	13.78	..	Jalna	
1,970	0.38	85,293	16.24	..	Parbhani	
4,009	0.75	88,098	16.64	..	Beed	
..	86,624	14.30	..	Nanded	
674	0.13	47,535	9.43	..	Osmanabad	
..	68,617	15.75	..	Latur	
1,011	0.17	1,07,992	18.06	1	Buldhana	
3,514	0.55	1,78,177	27.78	..	Akola	
11,411	1.90	1,39,574	23.22	1	Amravati	
8,116	1.40	66,018	11.38	..	Yavatmal	
24,288	7.20	..	19,519	5.79	..	18,790	5.57	..	Wardha	
78,404	9.07	..	5,994	0.69	..	85,224	9.85	..	Nagpur	
15,590	2.11	..	55,148	7.46	..	89,200	12.07	..	Bhandara	
14,244	2.74	..	34,497	6.64	..	1,42,397	27.42	1	Chandrapur	
..	4,341	2.24	..	45,291	23.40	1	Gadchiroli	
1,99,395	0.91	..	1,34,468	0.61	..	36,41,698	16.58	18	Maharashtra State	

Source.—Chief Electoral Officer, Government of Maharashtra, Bombay.

33. लोक प्रशासन आणि निवडणूक विषयक सांख्यिकी
PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 33.8

लोकसभा १९८४ व विधानसभा १९८५ मधील निवडणुकीत झालेले मतदान
Number of votes polled in the latest Lok Sabha 1984 and Vidhan Sabha Elections of 1985

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	लोकसभा Lok Sabha (1984)			विधानसभा Vidhan Sabha (1985)			District
		एकूण मतदार Total Electors	एकूण मते Votes polled	टक्केवारी Percentage	एकूण मतदार Total Electors	एकूण मते Votes polled	टक्केवारी Percentage	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	50,45,354	28,46,673	56.42	51,61,454	24,17,039	46.82	Greater Bombay
2	ठाणे	17,50,095	9,39,045	53.65	21,14,010	10,72,384	50.72	Thane
3	रायगड	7,06,929	4,74,636	67.14	8,56,313	5,13,546	59.97	Raigad
4	रत्नागिरी	12,29,302	7,36,559	63.98	7,61,013	4,46,168	58.62	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	4,08,180	2,31,292	56.66	Sindhudurg
6	नाशिक	14,97,247	8,41,937	56.23	17,61,136	10,50,734	59.66	Nashik
7	धुळे	13,95,821	8,08,773	57.94	12,01,439	7,14,138	59.44	Dhule
8	चंद्रगाव	15,37,695	9,39,801	61.12	15,62,845	9,20,133	58.87	Jalgaon
9	अहमदनगर	14,40,712	8,85,725	61.47	16,30,001	10,32,646	63.35	Ahmednagar
10	पुणे	23,42,585	15,86,355	67.71	24,67,252	15,14,897	61.40	Pune
11	सातारा	14,71,716	9,01,584	61.26	12,33,263	8,67,897	70.38	Satara
12	सांगली	7,17,441	4,76,706	66.46	11,30,910	7,30,728	64.61	Sangli
13	सोलापूर	14,48,887	9,16,186	63.23	15,87,639	10,71,383	67.48	Solapur
14	कोल्हापूर	14,93,370	9,62,994	64.48	15,18,652	10,67,384	70.28	Kolhapur
15	औरंगाबाद	8,49,481	4,99,332	58.78	10,08,162	5,63,153	55.85	Aurangabad
16	जालना	7,81,442	4,12,640	52.80	6,65,565	3,67,803	55.27	Jalna
17	परभणी	14,41,209	8,14,633	56.52	9,96,357	5,39,176	54.11	Parbhani
18	बीड	8,66,071	4,73,306	54.63	10,26,383	5,42,269	52.83	Beed
19	नांदेड	8,20,467	5,25,412	64.04	10,57,520	6,18,077	58.44	Nanded
20	उस्मानाबाद	6,80,500	4,09,473	60.17	7,19,507	4,71,859	65.58	Osmanabad
21	लातूर	7,54,786	5,45,382	72.25	6,71,685	4,42,425	65.86	Latur
22	बुलढाणा	7,43,946	4,79,412	64.44	8,91,724	6,09,187	68.31	Buldhana
23	अकोला	14,22,633	10,05,463	70.67	10,52,463	6,51,653	61.91	Akola
24	अमरावती	7,02,357	4,28,343	60.98	10,28,181	6,11,231	59.44	Amravati
25	यवतमाळ	7,11,775	4,44,695	62.47	9,64,607	5,89,839	61.14	Yavatmal
26	वर्धा	7,31,118	5,16,340	70.62	5,34,007	3,42,207	64.08	Wardha
27	नागपूर	16,11,624	10,23,775	63.52	15,06,458	8,76,028	58.15	Nagpur
28	भंडारा	7,09,457	4,84,438	68.28	10,84,144	7,51,489	69.31	Bhandara
29	चंद्रपूर	15,22,907	10,21,992	67.10	8,13,563	5,29,613	64.62	Chandrapur
30	गर्हाचरोली	3,49,917	2,00,632	57.33	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		3,64,26,927	2,24,51,511	61.63	3,77,70,350	2,23,57,010	59.19	Maharashtra State

आधार.—मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Electoral Officer, Government of Maharashtra, Bombay.

33. लोक प्रशासन व निवडणूक विषयक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तबला क्रमांक/TABLE No. 33.9

भारतातील विधानसभा व लोकसभेच्या जागा
Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha Seats in India

अनुक्रमांक Serial No.	राज्य/किंदाशासित प्रदेश	लोकसभा Lok Sabha (1984)	विधानसभा Vidhan Sabha (1985)	State/Union Territory
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	आंध्र प्रदेश	42	294	Andhra Pradesh
2	आसाम	14	126	Assam
3	बिहार	54	324	Bihar
4	गुजराथ	26	182	Gujrath
5	हरियाणा	10	90	Haryana
6	हिमाचल प्रदेश	4	68	Himachal Pradesh
7	जम्मू आणि काश्मिर	6	76*	Jammu & Kashmir
8	कर्नाटक	28	224	Karnataka
9	केरळ	20	140	Kerala
10	मध्य प्रदेश	40	320	Madhya Pradesh
11	महाराष्ट्र	48	288	Maharashtra
12	मणीपूर	2	60	Manipur
13	मेघालय	2	60	Meghalaya
14	नागालँड	1	60	Nagaland
15	ओरिसा	21	147	Orissa
16	पंजाब	13	117	Punjab
17	राजस्थान	25	200	Rajasthan
18	सिक्किम	1	32	Sikkim
19	तामिळनाडू	39	234	Tamilnadu
20	त्रिपुरा	2	60	Tripura
21	उत्तर प्रदेश	85	425	Uttar Pradesh
22	पश्चिम बंगाल	42	294	West Bengal
	किंदाशासित प्रदेश			Union Territory
23	अंदमान निकोबार	1	..	Andaman Nicobar Island
24	अरुणाचल प्रदेश	2	30	Arunachal Pradesh
25	चंदीगड	1	..	Chandigarh
26	दादरा-नागर हवेली	1	..	Dadra Nagar Haveli
27	दिल्ली	7	..	Delhi
28	गोवा दमण दीव	2	30	Goa Daman & Div
29	लक्षद्वीप	1	..	Lakshadweep
30	मिझोराम	1	30	Mizoram
31	पांडिचेरी	1	30	Pondicherry
	एकूण	542	3,941	Total

टिप्पणी :—*घटनेनुसार जम्मू आणि काश्मिर मधील (पाकिस्तान व्याप्त काश्मिर) २४ राखिलेल्या विधानसभेवर जागा वगळून.

Note.—*Under the Constitution of Jammu & Kashmir the number of seats in Legislative Assembly of that State excluding the 24 seats earmarked for Pakistan Occupied Territory.

आधार :—मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Chief Electoral Officer, Government of Maharashtra, Bombay.

33. सांख्यिक प्रशासन व निवडणूक विभागक सांख्यिकी/PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

तबला क्रमांक/TABLE No. 33-10

ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च १९८७-८८/Income and Expenditure of Village Panchayats 1987-88

(रुपये हजारत/(Rs. in thousand)

बनुक्रमांक Serial No.	जिल्ह्याचे नाव	उत्पन्न/Income											एकूण खर्च Total Expenditure	Name of the District
		ग्रामपंचायतीची संख्या	सांख्यिक केलेली गावे	लोकसंख्या (हजारत)	एकूण सहाय्यक द्वेष्या व अनुदान	इमारती व जमीन पा- बरी कर	अक्रात कर	इतर कर व दर	एकूण कर व दर	सुव्वातीची वित्त्वक घटक इतर मागिने मिळालेले उत्पन्न	एकूण उत्पन्न (स्तंभ ६+१० +११)	एकूण उत्पन्न (स्तंभ ६+१० +११)		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1	ठाणे	882	1,581	1,795	16,974	14,354	106	1,173	15,633	13,670	46,277	36,402	Thane	
2	रायगड	660	1,885	1,317	13,588	8,815	1,919	3,286	14,020	23,953	51,561	29,989	Raigad	
3	रत्नागिरी	759	1,120	1,286	9,719	3,747	..	831	4,578	5,705	20,002	14,264	Ratnagiri	
4	सिंधुदुर्ग	400	702	733	9,524	1,753	..	517	2,270	3,043	14,837	11,489	Sindhudurg	
5	नाशिक	1,247	1,725	2,135	6,459	4,591	548	7,684	12,823	15,460	34,742	25,163	Nashik	
6	धुळे	952	1,532	1,650	11,631	2,261	178	7,239	9,678	4,499	25,808	20,528	Dhule	
7	अहमदाबाद	1,073	1,440	2,618	11,509	3,750	653	6,979	11,382	18,473	41,364	45,165	Jalgaon	
8	अहमदाबाद	1,159	1,159	2,324	13,232	3,437	1,046	8,701	13,184	21,125	47,541	34,826	Ahmadnagar	
9	पुणे	1,170	1,604	2,183	10,642	8,637	571	8,236	17,444	22,354	50,440	37,871	Pune	
10	सातारा	1,215	1,471	1,798	12,383	4,244	2,374	1,437	8,055	15,954	36,392	23,051	Satara	
11	सांगली	631	721	1,440	12,521	3,294	107	8,300	11,701	6,911	31,133	22,192	Sangli	
12	सोलापूर	938	1,096	1,840	16,151	4,454	3,132	10,278	17,864	8,658	42,673	31,678	Solapur	
13	कोल्हापूर	903	1,156	1,834	19,754	5,237	..	1,450	6,687	12,303	38,744	36,928	Kolhapur	
14	औरंगाबाद	694	1,275	1,191	2,399	2,401	..	3,903	6,304	4,379	13,082	9,807	Aurangabad	
15	परभणी	1,062	1,518	1,316	14,470	1,884	..	2,280	4,164	6,272	24,906	18,801	Parbhani	
16	बीड	898	1,207	1,264	4,342	1,791	..	1,161	2,952	1,957	9,251	8,894	Beed	
17	नांदेड	1,145	1,569	1,421	6,931	2,651	..	2,940	5,591	3,107	15,629	11,092	Nanded	
18	उस्मानाबाद	530	704	900	3,624	1,014	..	437	1,451	2,688	7,763	5,186	Osmanabad	
19	जाळना	557	912	873	1,172	1,044	..	2,049	3,093	6,835	11,100	4,884	Jalna	
20	लातूर	646	936	1,080	10,188	1,243	207	2,364	3,814	3,173	17,175	12,679	Latur	

21	बुलढाणा	799	1,370	1,060	13,256	2,618	7	248	2,873	5,648	21,777	16,115	Buldhana
22	अकोला	959	1,743	1,296	9,886	1,662	20	786	2,468	6,417	18,771	12,505	Akola
23	अमरावती	803	1,957	1,259	6,065	3,799	..	718	4,517	10,981	21,563	15,323	Amravati
24	यवतमाळ	1,126	1,967	1,474	14,282	5,021	213	1,161	6,395	11,216	31,893	16,960	Yavatmal
25	वर्धा	485	1,376	695	5,572	1,394	..	629	2,023	4,350	11,945	7,680	Wardha
26	नागपूर	722	1,878	1,145	12,423	4,174	1,226	3,303	8,703	10,440	31,566	20,994	Nagpur
27	भंडारा	1,010	1,776	1,609	5,909	3,502	..	1,903	5,405	5,079	16,393	10,705	Bhandara
28	चंद्रपूर	788	1,784	1,172	4,297	3,774	295	5,233	9,302	9,504	23,103	13,550	Chandrapur
29	गडचिरोली	465	1,631	604	1,991	1,398	..	559	1,957	3,992	7,940	5,457	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य..		24,678	40,795	41,315	2,80,894	1,07,944	12,602	95,785	2,16,331	2,68,146	7,65,371	5,60,178	Maharashtra State.

माघार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source - Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी/

तहता क्रमांक/

नगरपरिषदा/महानगरपालिकांचे उत्पन्न/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा/नगरपरिषदा/ महापालिका	सुरुवातीची दिल्लक Opening Balance	दर आणि कर/Rates and Taxes				अनुदाने/Grants	
			जकात Octroi	घर व जमिनी- वरील कर Taxes on houses and lands	इतर कर व मूलक Other taxes and fees	एकूण Total (4+5+6)	शासकीय Government	इतर Others
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
जिल्हा ठाणे								
1	उल्हासनगर	187	680	142	22	844	269	..
2	भिवंडी-निजामपूर	162	573	68	22	663	133	..
3	वसई	483	2,265	816	96	3,177	2,061	..
4	जव्हार	1,360	596	251	211	1,058	2,895	61
5	वहाण	1,054	2,222	377	17	2,616	348	..
6	बिरार	627	2,426	451	632	3,509	592	72
7	भाईंदर	2,760	16,055	3,450	1,813	21,318	1,780	..
	शाणे एकूण	6,633	24,817	5,555	2,813	33,185	8,078	133
जिल्हा रायगड								
8	अलिबाग	540	1,505	909	435	2,849	815	..
9	पनवेल	1,070	6,095	2,026	623	8,744	1,954	150
10	बोपोली	6,530	23,888	2,292	173	26,353	2,905	..
11	महाड	1,227	1,991	698	274	2,963	2,888	..
12	पेण	2,322	2,352	695	238	3,285	2,630	..
13	रोहा	908	1,280	486	188	1,954	619	..
14	उरण	641	3,758	792	1,051	5,601	708	..
15	मुरूड-जंजिरा	1,565	755	225	25	1,005	534	142
16	श्रीवर्धन	1,566	857	263	94	1,214	1,772	..
17	माथेरान	813	255	201	982	1,438	626	..
	रायगड एकूण	17,182	42,736	8,587	4,083	55,406	15,451	292
जिल्हा रत्नागिरी								
18	रत्नागिरी	3,780	8,149	2,629	1,899	12,677	6,534	478
19	चिपळूण	4,887	3,711	836	335	4,902	1,875	..
20	बेड	1,657	1,601	363	139	2,103	1,331	..
21	राजापूर	773	1,395	190	146	1,731	438	160
	रत्नागिरी एकूण	11,097	14,856	4,018	2,539	21,413	10,178	638
जिल्हा सिंधुदुर्ग								
22	मालवण	2,677	1,728	277	34	2,039	1,036	..
23	वेंगुर्ला	564	943	152	193	1,288	999	428
24	सावंतवाडी	1,005	2,431	391	32	2,854	1,738	19
	सिंधुदुर्ग एकूण	4,246	5,102	820	259	6,181	3,773	447
जिल्हा नाशिक								
25	मालेगाव	2,245	40,776	3,649	2,387	46,812	31,470	..
26	मनसाड	165	3,661	743	1,790	6,194	4,471	3,904
27	दगतपुरी	1,796	971	559	55	1,585	850	..
28	नांदगाव	206	755	258	290	1,303	2,914	..
29	सिन्नर	657	1,897	266	642	2,805	840	17
30	येवला	130	2,124	471	536	3,131	2,180	47
31	त्रिंबक	408	239	63	264	566	407	..
32	भगूर	402	563	171	193	927	649	..
33	सटाणा	643	2,419	532	390	3,341	1,497	17
	नाशिक एकूण	6,652	53,405	6,712	6,547	66,664	45,278	3,985
जिल्हा धुळे								
34	धुळे	3,715	19,526	5,340	3,674	28,540	12,768	2,859
35	नूरखार	1,486	5,566	929	1,344	7,839	4,276	6,474
36	गिरपूर-बखडे	986	4,043	841	684	5,568	2,637	462

PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS

TABLE No. 33-11

Income of Municipal Councils and Corporations (1987-88)

(रुपये हजारत)
(Rs in thousands)

इतर साधने/Other sources								
एकूण	शैक्षणिक सस्थांकडील फी	बाजार व कत्तलखाने	पालिका मालमते पासून उत्पन्न	संकीर्ण	एकूण	असाधारण उत्पन्न, कर्ज आणि वाणिज्यिक संस्थेचे उत्पन्न	एकूण	
Total	Fees from educational institutions	markets and Slaughter houses	Revenue derived from mun. property	Miscellaneous	Total	Extra-ordinary income Debts and Income from Commercial enterprises	Grand Total (3+7+10+15+16)	District/Municipal Councils/Corporations
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
269	..	1	325	44	1,670	..	1,670	Dist. Thane
133	..	4	7	33	1,002	..	1,099	Ulhasanagar
2,061	..	191	1,807	301	8,020	894	8,914	Bhiwandi-Nizampur
2,956	..	5	173	94	5,646	1,076	6,722	Vasai
348	..	93	14	168	4,293	168	4,461	Jawhar
664	..	44	219	140	5,203	444	5,647	Dahanu
1,780	..	354	44	724	26,980	2,496	29,476	Virar
8,211	..	692	2,589	1,504	52,814	5,175	57,989	Bhayandar
								Total Thane
								Dist. Raigad
815	..	76	12	74	4,366	753	5,119	Alibag
2,104	..	282	16	459	12,675	6,625	19,300	Panvel
2,905	247	480	36,515	9,570	46,085	Khopoli
2,888	..	20	59	274	7,431	2,254	9,685	Mahad
2,630	..	5	133	186	8,561	1,661	10,222	Pen
619	..	42	80	665	4,268	1,102	5,370	Roha
708	458	27	95	614	8,144	815	8,959	Uran
676	..	12	22	283	3,563	2,936	6,499	Murud-Janjira
1,772	..	72	..	451	5,075	704	5,779	Shrivardhan
626	..	1	24	498	3,400	..	3,400	Matheran
15,743	458	537	688	3,984	93,998	26,420	1,20,418	Total Raigad
								Dist. Ratnagiri
7,012	..	63	459	1,046	25,037	5,791	30,828	Ratnagiri
1,875	..	14	439	374	12,491	4,227	16,718	Chiplun
1,331	..	149	89	169	5,498	812	6,310	Khed
598	..	55	9	194	3,360	1,133	4,493	Rajapur
10,816	..	281	996	1,783	46,386	11,963	58,349	Total Ratnagiri
								Dist. Sindhudurga
1,036	..	48	76	160	6,036	2,736	8,772	Malwan
1,427	..	51	51	37	3,418	973	4,391	Vengurla
1,757	..	108	20	183	5,927	367	6,294	Sawantwadi
4,220	..	207	147	380	15,381	4,076	19,457	Total Sindhudurg
								Dist. Nashik
31,470	..	447	7,715	9,990	98,679	2,219	1,00,898	Malegaon
8,375	53	290	3,972	125	19,174	5,109	24,283	Manmad
850	..	257	89	753	5,330	270	5,600	Igatpuri
2,914	..	11	..	703	5,137	..	5,137	Nandgaon
857	196	1,225	5,740	..	5,740	Sinnar
2,227	..	25	434	243	6,190	1,277	7,467	Yeola
407	85	63	1,529	125	1,654	Trimbak
649	..	23	60	72	2,133	422	2,555	Bhagur
1,514	..	83	113	60	5,754	489	6,243	Satana
49,263	53	1,136	12,664	13,234	1,49,666	9,911	1,59,577	Total Nashik
								Dist. Dhule
15,627	3	193	451	2,825	51,354	26,818	78,172	Dhule
10,750	..	300	575	395	21,344	4,918	26,263	Nandurbar
3,099	..	431	442	1,222	11,748	8,393	20,141	Shirpur Warvade

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
धुळे -- बालू								
37	तळोवा	739	809	324	204	1,337	1,139	517
38	शहावा	1,772	2,037	542	508	3,087	2,094	..
39	दोंडाहचा-वरवडे	213	2,212	559	897	3,668	2,555	..
40	नवापूर	1,115	900	300	516	1,716	671	..
	धुळे एकूण	10,026	35,093	8,835	7,827	51,755	26,140	10,312
जिल्हा जळगाव								
41	जळगाव	407	26,140	6,328	4,967	37,435	19,136	1,698
42	भुसावळ	1,532	5,310	2,780	2,777	10,867	12,927	..
43	अमळनेर	361	9,534	1,124	1,184	11,842	11,574	..
44	चाळीसगांव	774	5,064	1,504	1,871	8,439	8,598	..
45	चोपडा	166	2,057	615	684	3,356	448	1,496
46	पाचोरा	1,244	2,957	870	594	4,421	1,539	..
47	फंजपूर	206	852	228	239	1,319	1,335	253
48	यावल	121	1,058	263	181	1,502	851	5
49	रावेर	819	1,729	333	461	2,523	1,252	..
50	सावदा	354	1,152	250	248	1,650	1,378	1,770
51	पारोळा	739	1,622	225	437	2,284	959	84
52	धरणगांव	247	958	245	492	1,695	903	..
53	एरंडोल	182	580	334	442	1,356	861	..
	जळगांव एकूण	7,152	59,013	15,099	14,577	88,689	61,761	5,306
जिल्हा अहमदनगर								
54	अहमदनगर	5,456	41,084	7,863	4,045	52,992	9,148	62
55	श्रीरामपूर	1,101	4,609	2,427	861	7,897	3,894	393
56	संगमनेर	923	4,399	891	983	6,273	2,897	4,187
57	कोपरगाव	1,290	2,299	888	206	3,393	5,692	..
58	देवळाली प्रवरा	1,632	635	454	..	1,089	516	..
59	राहूरी	555	1,111	638	532	2,281	2,083	2,607
60	पाथर्डी	418	1,094	42	167	1,303	492	..
61	रहासा पिंपळसा	54	190	85	39	314	31	..
	अहमदनगर एकूण	11,429	55,421	13,288	6,833	75,542	24,753	7,249
जिल्हा पुणे								
62	बारामती	3,525	4,723	1,108	857	6,688	2,361	2,921
63	लोणावळा	5,646	4,549	7,153	114	11,826	5,374	1
64	सासवड	1,365	1,949	497	471	2,917	1,184	1,809
65	जेजुरी	357	429	97	140	666	272	8
66	इन्दापूर	538	684	240	473	1,397	611	..
67	शिरूर	3,018	1,442	546	504	2,492	506	110
68	आळंदी	65	245	244	115	604	1,113	..
69	जुन्नर	646	1,494	501	358	2,353	2,591	..
70	भोर	464	1,029	284	158	1,471	968	3
71	दौंड	1,861	1,821	625	581	3,027	957	..
72	तळेगाव-दाभाडे	3,343	3,556	1,500	293	5,349	1,020	..
	पुणे एकूण	20,828	21,931	12,795	4,064	38,790	16,957	4,852
जिल्हा सातारा								
73	सातारा	1,395	9,433	3,812	2,334	15,579	13,900	..
74	कराड	1,552	6,434	1,720	1,368	9,522	7,314	..
75	फलटण	1,502	4,758	1,312	455	6,525	3,317	..
76	रहितपूर	128	285	149	269	703	517	..
77	म्हसवड	1,525	642	100	113	855	557	..
78	वाई	1,234	1,884	497	588	2,969	1,253	37
79	पांचगणी	2,022	834	537	649	2,020	963	..
80	महाबळेश्वर	3,685	1,501	678	1,994	4,173	2,216	38
	सातारा एकूण	13,043	25,771	8,805	7,770	42,346	30,090	75
जिल्हा सांगली								
81	सांगली	33,580	25,525	6,986	8,861	41,372	28,450	88
82	मिरज	2,398	8,777	2,708	2,062	13,547	11,600	..
83	इस्लामपूर	1,498	2,301	852	603	3,756	1,850	76
84	तासगांव	1,115	1,719	468	432	2,619	3,594	..
85	भाय्या	296	470	234	391	1,095	793	..
86	बिटा	856	2,467	539	488	3,494	4,451	..
	सांगली एकूण	39,743	41,259	11,787	12,837	65,883	50,738	164

TABLE No. 33-11—contd.

(रुपये हजारत/Rs. in thousands)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
								Dhule—contd.
1,656	..	38	67	42	3,879	1,247	5,126	Taloda
2,094	46	9	382	604	7,994	3,501	11,495	Shahada
2,555	8	246	745	53	7,488	2,575	10,063	Dondaicha-Warvade
671	69	26	145	128	3,870	110	3,980	Nawapur
36,452	126	1,243	2,807	5,269	1,07,678	47,562	1,55,240	Total Dhule
								Dist. Jalgaon
20,834	..	194	1,826	5,895	66,591	22,834	89,425	Jalgaon
12,927	135	14	2,126	3,441	31,042	9,826	40,868	Bhusaval
11,574	..	130	348	399	24,654	13,145	37,799	Amalner
8,598	1	123	436	720	19,091	2,136	21,227	Chalisgaon
1,944	7	114	272	1,308	7,167	400	7,567	Chopda
1,539	..	43	419	494	8,160	1,266	9,426	Pachora
1,588	15	85	162	463	3,838	1,197	5,035	Faizpur
856	90	139	26	625	3,359	1,011	4,370	Yawal
1,252	..	114	131	234	5,073	1,131	6,204	Raver
3,148	37	75	374	104	5,742	745	6,487	Savada
1,043	6	70	35	92	4,269	903	5,172	Parola
903	..	197	96	37	3,175	1,080	4,255	Dharangaon
861	..	241	199	321	3,160	..	3,160	Erandol
67,067	291	1,539	6,450	14,133	1,85,321	55,674	2,40,995	Total Jalgaon
								Dist. Ahmednagar
9,210	..	579	750	1,298	70,285	18,333	88,618	Ahmednagar
4,287	42	374	948	823	15,472	9,876	25,348	Shrirampur
7,084	..	77	454	58	14,869	3,361	18,230	Sangamner
5,692	6	1	559	5,420	16,361	..	16,361	Kopergaon
516	..	6	15	1,082	4,340	1,051	5,391	Deolali Pravara
4,690	30	86	530	532	8,704	..	8,704	Rahuri
492	..	21	93	2	2,329	186	2,515	Pathardi
31	49	14	462	33	495	Rahasa Pimpalsa
32,002	78	1,144	3,398	9,229	1,32,822	32,840	1,65,662	Total Ahmednagar
								Dist. Pune
5,282	..	3	1,175	5	16,678	7,424	24,102	Baramati
5,375	18	40	589	928	24,422	6,890	31,312	Lonavala
2,993	..	8	382	245	7,910	1,598	9,508	Saswad
280	..	5	87	3	1,398	..	1,398	Jejuri
611	..	9	137	..	2,692	429	3,121	Indapur
616	366	85	486	99	7,162	..	7,162	Sirur
1,113	173	20	1,975	529	2,504	Alandi
2,591	..	14	20	..	5,624	1,274	6,898	Junnar
971	..	13	30	48	2,997	1,614	4,611	Bhor
957	..	5	275	105	6,230	946	7,176	Daund
1,020	..	5	41	463	10,221	6,361	16,582	Talegaon-Dabhade
21,809	384	187	3,395	1,916	87,309	27,065	1,14,374	Total Pune
								Dist. Satara
13,900	..	104	1,321	592	32,891	10,277	43,168	Satara
7,314	22	47	531	317	19,355	8,547	27,902	Karad
3,317	..	56	318	281	12,029	6,897	18,926	Phaltan
570	..	31	2	5	1,439	104	1,543	Rahimatpur
557	..	11	36	132	3,116	418	3,534	Mhaswad
1,290	..	4	32	663	6,247	3,917	10,164	Wai
963	..	36	77	344	5,462	327	5,789	Panchagani
2,254	2	3	172	1,887	12,176	1,743	13,919	Mahabaleshwar
30,165	24	292	2,619	4,226	92,715	32,230	1,24,945	Total Satara
								Dist. Sangli
28,538	15	26	379	10,990	1,14,900	34,799	1,49,699	Sangli
11,600	..	19	1,358	776	29,708	3,492	33,200	Miraj
1,926	..	45	142	2,099	9,466	150	9,616	Islampur
3,594	153	60	7,541	341	7,882	Tasgaon
793	..	19	64	72	2,339	181	2,520	Ashta
4,451	..	64	252	179	9,296	948	10,244	Vita
50,902	15	173	2,358	14,176	1,73,250	39,911	2,13,161	Total Sangli

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
जिल्हा सोलापूर								
87	बाशी	8,817	8,735	1,546	1,325	11,606	10,971	..
88	पंढरपूर	3,939	7,089	3,193	1,233	11,515	10,772	575
89	करमाळा	681	1,500	285	43	1,828	938	..
90	सांगीळा	729	1,291	249	142	1,682	855	..
91	धक्कलकोट	3,730	2,907	309	163	3,379	5,370	10
92	मंगळवेढा	522	900	322	197	1,419	1,214	..
93	मैदगी	74	289	74	185	548	474	..
94	दुधनी	78	469	68	127	664	1,012	..
95	कुईवाडी	144	971	279	528	1,778	3,568	..
	सोलापूर एकूण	18,714	24,151	6,325	3,943	34,419	35,174	585
जिल्हा कोल्हापूर								
96	इचलकरंजी	39,224	46,693	5,502	2,476	54,671	11,732	1,714
97	जयसिंगपूर	1,263	1,873	812	827	3,512	1,801	2,460
98	मलकापूर	278	419	101	74	594	1,073	40
99	मुरगड	428	377	77	251	705	470	340
100	वडगाव	928	1,208	182	152	1,542	1,346	73
101	गडहिंग्लज	2,052	2,315	567	278	3,160	1,249	2,522
102	कुईंदवाड	781	982	104	82	1,168	1,047	209
103	कागल	254	1,132	191	421	1,744	1,016	496
104	पन्हाळा	368	90	77	224	391	621	..
	कोल्हापूर एकूण	45,576	55,089	7,613	4,785	67,487	20,355	7,854
जिल्हा औरंगाबाद								
105	पेटण	847	1,143	474	288	1,905	560	..
106	कन्नड	808	1,010	253	281	1,544	951	58
107	वैजापूर	789	1,678	488	481	2,647	1,469	676
108	खलदाबाद	344	183	94	18	295	326	163
109	शंभापूर	695	668	138	197	1,003	1,318	..
	औरंगाबाद एकूण	3,483	4,682	1,447	1,265	7,394	4,624	897
जिल्हा जालना								
110	जालना	13,836	14,312	4,479	1,782	20,573	6,487	716
111	अंबड	623	756	127	46	929	864	..
112	भोकरदन	148	470	107	17	594	301	200
113	परतूर	705	1,033	123	200	1,356	689	286
	जालना एकूण	15,312	16,571	4,836	2,045	23,452	8,341	1,402
जिल्हा परभणी								
114	परभणी	130	7,314	5,269	2,027	14,610	6,729	143
115	द्विगोली	3,639	4,027	877	850	5,754	2,423	10
116	मानवत	97	2,268	419	184	2,871	1,338	..
117	बसमतनगर	209	1,705	349	538	2,592	1,247	7
118	सोनेपेठ	251	390	158	25	573	637	..
119	सैल	188	2,092	220	351	2,663	1,160	368
120	पूर्णा	296	929	154	800	1,883	1,815	..
121	जिंतूर	1,091	1,543	202	22	1,767	901	..
122	शंभोळ	686	1,185	215	284	1,684	1,310	..
123	पाबरी	238	606	203	313	1,122	562	..
124	कळमनुरी	470	678	110	120	908	575	267
	परभणी एकूण	7,295	22,737	8,176	5,514	36,427	18,697	795
जिल्हा बीड								
125	बीड	2,699	6,094	1,651	1,050	8,795	3,405	..
126	अंबिचोलाई	1,062	1,496	165	146	1,807	1,457	15
127	पच्छी-बैजनास	1,227	3,811	935	277	5,023	3,350	..
128	माजलगाव	612	1,411	285	609	2,305	651	272
129	गंभरी	275	1,457	167	116	1,740	1,023	..
130	धाशर	613	549	52	233	834	601	..
	बीड एकूण	6,488	14,818	3,255	2,431	20,504	10,487	287
जिल्हा नांदेड								
131	नांदेड	5,310	22,878	4,843	5,002	32,723	11,792	..
132	बिळगाडी	47	297	141	27	465	965	..
133	सभरी	901	339	194	@	533	469	..

TABLE No. 33-11—*contd.*

(रूपये हजारत/Rs. in thousands)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
District Solapur								
10,971	..	42	431	1,673	33,540	3,552	37,092	Barshi
11,347	12	55	883	365	28,116	12,964	41,080	Pandharpur
938	..	35	113	127	3,722	961	4,683	Karmala
855	..	6	293	128	3,693	587	4,280	Sangola
5,380	..	6	571	245	13,311	1,989	15,300	Akkalkot
1,214	..	161	113	80	3,509	3,286	6,795	Mangalwedha
474	..	14	..	1.8	1,228	..	1,228	Maindagi
1,012	17	103	1,874	12	1,886	Dudhani
3,568	391	2,084	7,965	..	7,965	Kurdawadi
35,759	12	319	2,812	4,923	96,958	23,351	1,20,309	Total Solapur
District Kolhapur								
13,446	53	22	5,522	3	1,12,941	40,937	1,53,878	Ichalkaranji
4,261	2	18	200	195	9,451	1,540	10,991	Jaysingpur
1,113	..	20	25	118	2,148	..	2,148	Malkapur
810	..	25	144	24	2,136	137	2,273	Murgud
1,419	..	21	405	91	4,406	1,044	5,450	Vadgaon
3,771	..	39	452	18	9,492	1,007	10,499	Gadhinglaj
1,256	..	4	88	314	3,611	368	3,979	Kurundwad
1,512	..	11	53	131	3,705	1,035	4,740	Kagal
621	..	1	121	..	1,502	248	1,750	Panhala
28,209	55	161	7,010	893	1,49,392	46,316	1,95,708	Total Kolhapur
District Aurangabad								
560	2	641	181	122	4,258	..	4,258	Paithan
1,009	..	41	48	353	3,803	..	3,803	Kannad
2,145	13	52	182	205	6,033	2,135	8,168	Vaijapur
489	..	49	71	86	1,334	75	1,409	Khuldabad
1,318	..	116	76	30	3,238	..	3,238	Gangapur
5,521	15	899	558	796	18,666	2,210	20,876	Total Aurangabad
District Jalna								
7,203	..	306	1,020	475	43,413	13,239	56,652	Jalna
864	..	9	251	..	2,676	..	2,676	Ambad
501	..	11	141	..	1,395	..	1,395	Bhokardan
1,175	..	2	270	1	3,509	..	3,509	Partur
9,743	..	328	1,682	476	50,993	13,239	64,232	Total Jalna
District Parbhani								
68,72	6	126	1,431	23	23,198	826	24,024	Parbhani
2,433	2	124	50	432	12,434	612	13,046	Hingoli
1,338	..	7	491	119	4,923	161	5,084	Manwat
1,254	..	22	95	285	4,457	..	4,457	Basmathnagar
637	..	4	7	173	1,635	..	1,635	Sonepath
1,528	1	10	408	639	5,437	..	5,437	Sailu
1,815	8	83	136	131	4,352	..	4,352	Purna
901	3	4	194	429	4,889	438	4,827	Jintur
1,310	13	21	152	166	4,032	852	4,884	Gangakhed
562	..	5	198	252	2,377	272	2,649	Pahri
842	6	25	30	110	2,391	98	2,489	Kalamnuri
19,492	29	431	3,192	2,759	69,625	3,259	72,884	Total Parbhani
District Beed								
3,405	..	14	1,881	1,349	18,143	..	18,143	Beed
1,472	..	1	312	1,042	5,696	61	5,757	Ambejogai
2,350	4	6	658	1,629	11,897	2,501	14,398	Parli-Vajnath
923	..	2	97	16	3,955	691	4,616	Manjlegaon
1,023	3	28	434	69	3,572	818	4,390	Georai
631	131	2,179	..	2,179	Dharur
10,774	7	51	3,382	4,236	45,442	4,071	49,513	Total Beed
District Nanded								
11,792	..	3	3,717	1,616	55,161	6,914	62,075	Nanded
965	..	15	70	55	1,617	..	1,617	Biloli
469	1	1	7	17	1,929	..	1,929	Umari

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
नदिड-बालू								
134	मुबसेड	270	981	92	401	1,474	548	441
135	कंधार	375	861	379	242	1,482	801	...
136	हादगांव	737	500	50	125	675	456	26
137	धर्माबाद	888	958	232	264	1,454	1,333	16
138	देगलूर	2,213	2,040	116	58	2,214	1,708	...
139	कुन्दलवाडी	117	280	52	139	471	415	16
140	मुबसेड	331	267	102	289	658	416	...
141	किन्नवट	968	686	140	216	1,042	518	...
142	लोहा	1	24	39	35	98
143	वाधाला
नदिड एकूण		12,158	30,111	6,380	6,798	43,289	19,421	483
जिल्हा उस्मानाबाद								
144	उस्मानाबाद	2,518	4,191	964	458	5,613	2,224	1,958
145	तुळजापूर	1,019	1,918	123	184	2,225	1,472	166
146	उमरगा	1,226	1,525	124	12	1,661	439	516
147	परांडा	384	366	52	52	470	422	14
148	भूम	203	515	59	248	822	562	...
149	मुल्म	292	399	120	130	649	304	...
150	नळदुर्ग	552	642	65	20	727	680	...
151	कळंब	473	1,342	221	43	1,606	616	...
उस्मानाबाद एकूण		6,667	10,898	1,728	1,147	13,773	6,719	2,654
जिल्हा लातूर								
152	लातूर	1,394	12,400	1,378	679	14,457	9,371	3,043
153	उदभीर	1,915	5,293	555	158	6,006	3,905	...
154	बहुमवपूर	549	862	150	165	1,177	518	...
155	निलंगा	883	985	254	1,237	2,476	750	...
156	ओसा	363	807	208	175	1,190	989	...
लातूर एकूण		5,104	20,347	2,545	2,414	25,306	15,533	3,043
जिल्हा बुलढाणा								
157	बुलढाणा	954	2,162	1,059	1,127	4,348	2,870	...
158	ब्रामगाव	254	5,049	144	536	5,729	7,129	...
159	मलकापूर	36	4,052	698	794	5,544	5,104	...
160	शेगाव	86	1,315	438	106	1,859	3,711	37
161	जळगांव-जामोद	90	547	236	174	957	1,376	8
162	भेहकर	19	1,317	451	402	2,170	2,668	...
163	नांदुरा	64	1,595	517	56	2,168	2,863	3
164	चिसली	380	2,177	365	532	3,074	3,102	...
165	देळगांव-राजा	461	1,180	189	196	1,565	1,346	948
166	खोणार-भुटाकनशीप
167	सिदसेड राजा	12,053	...	3,725	6,894	10,619
बुलढाणा एकूण		14,397	19,394	7,822	10,817	38,033	30,169	996
जिल्हा अकोला								
168	अकोला	7,516	20,635	8,262	2,470	31,371	33,637	...
169	अकोट	792	4,555	342	201	5,098	5,925	...
170	कारंजा	605	2,673	517	149	3,339	4,998	...
171	वागिम	1,384	2,931	1,516	95	4,542	4,930	...
172	मुतिजापूर	398	1,486	372	424	2,282	3,092	4
173	बाळापूर	39	749	305	28	1,082	2,185	...
174	तेल्हारा	1,014	759	213	212	1,184	2,080	...
175	पातूर	301	383	93	45	521	1,605	...
176	मंगळवीर	101	1,238	336	61	1,635	1,885	103
अकोला एकूण		12,150	35,413	11,956	3,685	51,054	60,337	107
जिल्हा अमरावती								
177	अचलपूर	1,971	7,486	679	221	8,386	7,351	...
178	अंजनगाव सुर्गी	22	1,778	302	290	2,370	3,943	...
179	मोर्णा	82	872	221	29	1,122	2,184	...
180	बकड	1,340	1,557	287	266	2,110	3,036	...
181	दयपूर	714	1,242	440	272	1,954	714	1,408
182	बापूर देळे	29	518	147	155	820	1,159	...
183	बापूर बाजार	358	980	121	39	1,140	1,295	...
184	धामगाव	49	1,196	200	369	1,765	2,753	...
185	शेखुरजना	212	325	120	203	648	1,362	...
186	चिखलदरा	169	62	383	49	494	218	270
अमरावती एकूण		4,946	16,016	2,900	1,893	20,809	24,013	1,679

TABLE No. 33-11—contd.

(रुपये हजारान/ Rs. in thousand)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
								Nanded—contd.
989	..	7	25	..	2,765	..	2,765	Mudkhed
801	..	8	123	18	2,812	597	3,409	Kandhar
483	..	10	59	113	2,075	21	2,096	Hadgaon
1,333	..	63	..	116	3,854	662	4,516	Dharmabad
1,708	3	54	234	64	6,490	408	6,898	Deglur
431	..	4	12	..	1,635	10	1,645	Kundalwadi
416	..	30	216	..	1,651	..	1,651	Mukhed
518	..	54	166	35	2,783	457	3,240	Kinwat
..	..	27	..	4	130	..	130	Loha
..	Vaghala
19,904	4	275	4,633	2,038	82,302	9,069	91,371	Total Nanded
								District Osmanabad
4,182	7	78	1,703	206	14,307	369	14,676	Osmanabad
1,638	..	63	196	212	5,388	567	5,955	Tuljapur
955	9	..	6	435	4,292	200	4,492	Omerga
436	3	..	100	162	1,555	..	1,555	Paranda
562	18	8	61	7	1,681	7	1,688	Bhoom
304	..	7	..	26	1,278	..	1,278	Murum
680	..	13	52	36	2,110	..	2,110	Naldurg
616	16	..	351	584	3,646	..	3,646	Kallam
9,373	53	174	2,469	1,748	34,257	1,143	35,400	Total Osmanabad
								District Latur
12,414	3,700	42	32,007	2,886	34,893	Latur
3,905	1,160	38	13,074	2,326	15,400	Udgir
518	96	55	2,395	..	2,395	Ahmedpur
750	20	300	4,429	..	4,429	Nilanga
989	146	231	2,919	505	3,424	Ausa
18,576	5,122	716	54,824	5,717	60,541	Total Latur
								District Buldhana
2,870	..	128	361	548	9,209	874	10,083	Buldhana
7,129	10	53	1,577	975	15,727	6,979	22,706	Khamgaon
5,104	34	30	7	302	11,057	..	11,057	Malkapur
3,743	46	94	708	416	6,957	515	7,472	Shegaon
1,384	..	26	5	14	2,476	71	2,547	Jalgaon-Jamod
2,668	..	21	145	217	5,240	58	5,298	Mehkar
2,866	..	38	..	235	5,400	422	5,822	Nandura
3,102	8	34	73	46	6,717	351	7,068	Chikhali
2,294	2	30	89	83	4,509	634	5,143	Deulgaon-Raja
..	Lonar
..	2,460	25,132	1,352	26,484	Sindkhed Raja
31,165	100	451	2,997	5,281	92,424	11,256	1,03,680	Total Buldhana
								District Akola
33,637	31	277	330	535	76,697	24,611	97,708	Akola
5,925	..	5	285	142	12,247	1,149	13,396	Akot
4,998	20	18	109	88	9,177	2,915	12,092	Karanja
4,930	4	196	1,005	..	12,061	217	12,278	Washim
3,096	11	2	98	242	6,129	351	6,480	Murtizapur
2,185	..	305	163	41	3,815	64	3,879	Balapur
2,080	1	34	..	34	4,347	935	5,282	Telhara
1,605	..	24	6	111	2,568	773	3,341	Patur
1,988	..	22	250	6	4,002	16	4,018	Mangrulpir
60,444	67	883	2,246	1,199	1,28,043	30,431	1,58,474	Total Akola
								District Amravati
7,351	173	199	160	335	18,575	1,742	20,317	Achalpur
3,943	6	43	88	128	6,600	16	6,616	Anjangaon-Surji
2,184	..	50	119	31	3,583	1,701	5,289	Morshi
3,036	7	30	..	1,030	7,553	632	8,185	Warud
2,122	1	2	100	192	5,085	746	5,831	Daryapur
1,159	..	20	14	214	2,256	87	2,343	Cnandur Rly.
1,295	19	119	150	65	3,146	634	3,780	Cnandur Bazar
2,753	..	22	5	1,937	6,531	..	6,531	Dhamangaon
1,353	2	27	55	77	2,384	345	2,729	Shendurjana
438	..	6	47	36	1,240	..	1,240	Chikhaldara
25,604	208	518	738	4,045	56,958	5,903	62,861	Total Amravati

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
जिल्हा यवतमाळ								
187	यवतमाळ	1,090	2,840	612	746	4,198	3,370	..
188	वणी	1,487	7,121	2,633	..	9,754	10,125	..
189	पुसद	965	4,041	1,560	446	5,047	5,241	..
190	दारुळा	383	1,149	365	1	1,515	1,790	..
191	पांढरकवडा	1,633	1,353	268	356	1,977	2,052	..
192	दिसस	236	2,000	322	299	2,621	3,747	..
193	उमरखेड	448	2,146	466	827	3,439	4,419	..
194	घाटजी	2,027	997	154	156	1,307	1,415	..
	यवतमाळ एकूण	8,269	21,647	6,380	2,831	30,858	32,159	..
जिल्हा बर्घा								
195	बर्घा	1,097	7,230	3,415	1,085	11,730	9,040	..
196	हिंगणघाट	1,370	5,023	578	836	6,437	4,604	1,243
197	बावी	165	1,813	286	275	2,374	3,120	..
198	पुलगाव	335	1,533	865	890	3,288	3,432	..
199	देवळी	177	364	98	149	611	1,145	..
200	सिंदी	261	429	52	166	647	1,083	..
	बर्घा एकूण	3,405	16,392	5,294	3,401	25,087	22,424	1,243
जिल्हा नागपूर								
201	कामठी	1,221	4,618	755	526	5,899	6,579	311
202	उमरखेड	491	1,753	397	470	2,620	3,922	84
203	रामटेक	2,509	709	226	132	1,067	1,673	505
204	खापा	413	393	68	108	569	1,465	..
205	कळभेभवर	379	793	137	25	955	1,386	..
206	मोवाड	71	165	63	26	254	1,360	..
207	सावनेर	2,356	1,238	241	189	1,668	1,446	119
208	काटोल	663	2,811	472	341	3,624	3,825	..
209	नरखेड	187	1,010	248	108	1,366	2,516	..
210	मोहपा	513	290	58	95	353	964	..
	नागपूर एकूण	8,803	13,690	2,665	2,020	18,375	25,136	1,019
जिल्हा भंडारा								
211	भंडारा	495	4,224	2,026	1,029	7,279	5,116	..
212	गोंदिया	131	10,177	1,097	568	11,842	11,635	203
213	तुमसर	51	2,819	1,030	28	3,877	5,495	..
214	पवनी	46	649	148	330	1,127	3,154	35
215	तिरीरा	121	1,053	185	166	1,404	1,826	..
	भंडारा एकूण	844	18,922	4,486	2,121	25,529	27,226	238
जिल्हा चंद्रपूर								
216	चंद्रपूर	4,438	13,308	3,157	4,711	21,176	11,696	638
217	बल्लारपूर	1,181	5,796	1,410	581	7,787	6,422	..
218	बरोरा	924	3,012	293	295	3,600	2,543	9
219	राजुरा	690	803	243	137	1,183	1,733	1,454
220	मूल	86	275	93	132	500	44	27
	चंद्रपूर एकूण	7,319	23,194	5,196	5,856	34,246	22,438	2,128
जिल्हा गडचिरोली								
221	गडचिरोली	348	1,043	700	344	2,087	1,225	..
222	देसाईगंज	2,095	1,599	278	61	1,938	793	..
	गडचिरोली एकूण	2,443	2,642	978	405	4,025	2,018	..
महानगरपालिका								
223	मुंबई	1,04,276	25,30,721	6,82,846	20,19,053	52,32,620	2,22,339	..
224	टाणे	1,06,686	3,24,541	48,153	718	3,73,412	35,865	..
225	कल्याण	73,394	1,25,820	28,455	5,317	1,59,592	9,110	13,041
226	पुणे	30,530	2,73,279	1,30,467	5,166	4,08,912	61,477	..
227	पिंपी-चिंचवड	5,66,744	2,48,044	17,530	6,743	2,72,317	20,752	..

TABLE No. 33-11—contd.

(रूपये हजारतः)
(Rs. in thousand)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
								Dist. Yavatmal
3,370	3	5	274	781	9,721	1,963	11,684	Yavatmal
10,125	16	452	101	50	21,985	5,657	27,642	Wani
5,241	7	145	475	248	13,128	552	13,680	Pusad
1,790	..	18	68	261	4,035	129	4,164	Darwaha
2,052	..	8	399	67	6,136	1,521	7,657	Pandharkawada
3,747	..	28	628	289	7,549	866	8,415	Digras
4,419	10	30	170	150	8,666	1,588	10,254	Umarghed
1,415	..	116	36	95	4,996	587	5,583	Ghatanji
32,159	36	802	2,151	1,941	76,216	12,863	89,079	Yavatmal Total
								Dist. Wardha
9,040	..	240	138	462	22,707	7,295	30,002	Wardha
5,847	..	82	331	347	14,414	3,441	17,855	Hinganghat
3,120	1	1	229	573	6,463	19	6,482	Arvi
3,432	10	36	53	288	7,442	199	7,641	Pulgaon
1,145	4	198	13	79	2,227	185	2,412	Deoli
1,083	5	10	..	17	2,023	157	2,180	Sindi
23,667	20	567	764	1,766	55,276	11,296	66,572	Wardha Total
								Dist. Nagpur
6,890	6	70	430	137	14,653	732	15,385	Kamptee
4,006	7	57	377	90	7,648	272	7,920	Umred
2,178	@	22	249	185	6,210	899	7,109	Ramtek
1,465	4	14	64	264	2,793	14	2,807	Khapa
1,386	32	30	68	863	3,713	335	4,048	Kalmeshwar
1,360	6	17	33	53	1,794	161	1,955	Mowad
1,565	5	32	233	493	6,352	1,838	8,190	Savner
3,825	78	47	240	40	8,517	3,835	12,352	Katol
2,516	30	25	131	32	4,287	2,227	6,514	Narkhed
964	..	117	63	222	2,232	308	2,540	Mohpa
26,155	168	431	1,888	2,379	58,199	10,621	68,820	Nagpur Total
								D'st. Bhandara
5,116	16	1	335	492	13,734	1,697	15,431	Bhandara
11,883	101	207	1,184	6,957	32,260	7,364	39,624	Gondiya
5,495	13	116	99	610	10,261	..	10,261	Tumsar
3,189	7	37	705	111	5,222	87	5,309	Pauni
1,826	4	18	21	163	3,557	17	3,574	Tirora
27,464	141	379	2,344	8,333	65,034	9,165	74,199	Bhandara Total
								Dist. Chandrapur
12,334	2	3	698	2,498	41,149	575	41,724	Chandrapur
6,422	5	137	176	128	15,836	606	16,442	Ballarpur
2,552	..	340	75	199	7,690	526	8,216	Warora
3,187	20	26	27	50	5,183	..	5,183	Rajura
71	..	27	..	13	697	..	697	Mul
24,566	27	533	976	2,888	70,555	1,707	72,262	Chandrapur Total
								Dist. Gadchiroli
1,225	2	33	37	320	4,052	292	4,344	Gadchiroli
793	20	1,712	6,558	922	7,480	Desaiganj
2,018	2	33	57	2,032	10,610	1,214	11,824	Gadchiroli Total
								Municipal Corporations
2,22,339	5,318	82,638	1,11,799	2,44,780	60,03,765	10,62,108	70,65,873	Bombay
35,865	..	199	35,309	29,320	5,80,791	85,761	6,66,552	Thane
22,151	..	132	28,448	291	2,84,078	44,044	3,28,052	Kalyan
61,477	204	2,156	17,702	32,873	5,53,854	18,000	5,71,854	Pune
20,752	30	657	3,119	1,23,236	9,86,855	..	9,86,855	Pimpri-Chinchwad

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
महानगरपालिका—चालू								
228	वासिक	33,840	1,76,602	32,468	3,707	2,12,777	31,311	..
229	सोलापूर	76,919	80,167	13,571	23,273	1,17,011	32,170	..
230	कोल्हापूर	8,832	77,233	13,690	7,756	98,679	6,200	51,002
231	औरंगाबाद	44,439	62,513	15,864	8,708	87,085	41,812	14,180
232	अमरावती	12,967	32,728	9,158	3,192	45,078	22,919	..
233	नायपूर	38,406	2,16,023	21,913	73,671	3,11,607	44,341	..
महानगरपालिकांची एकूण बेरीज		10,79,033	41,47,671	10,14,115	21,57,304	73,19,090	5,28,298	78,223

आधार.—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

TABLE No. 33-11 —contd.

(रुपये हजारत)
(Rs. in thousand)

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
Municipal Corporations—contd.								
31,311	35	2,313	4,770	79,034	3,64,080	..	3,64,080	Nashik
32,170	..	1,681	5,284	25,284	2,58,349	20,900	2,79,249	Solapur
57,202	355	275	7,963	101	1,73,407	1,94,395	3,67,802	Kolhapur
55,992	1,343	81	41,140	..	2,30,030	48,985	2,79,065	Aurangabad
22,919	14	576	954	2,065	84,573	1,474	86,047	Amravati
44,341	..	4,471	2,408	14,097	4,15,330	60,552	4,75,882	Nagpur
6,06,519	7,294	95,179	2,58,896	5,51,081	99,35,092	15,36,219	1,14,71,311	Total of Municipal Corporations.

Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी/

तबता क्रमांक/

नगरपरिषदा/महानगरपालिका यांचे खर्च

चालू खर्च/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा/ नगरपरिषदा व महानगरपालिका District/Municipal Councils and Corporations	सामान्य प्रशासन व कर वसुली General admini- stration & Collection charges	सार्वजनिक दिवानद्वी Public lighting	पाणी- पुरवठा Water supply	जलनिःसारण, गटारे व सफाई Drainage, conservancy & sanitation	इस्पितळे, दवाखाने व लस टोचणी Hospitals, dispensaries & vaccination	शिक्षण Education	सार्वजनिक बांधकामे	
								इमारती Buildings	रस्ते Roads
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
जिल्हा-ठाणे									
1	उल्हासनगर ..	48	80	116	144	5	159	16	388
2	भिवंडी-निहामपूर ..	86	21	115	196	76	101	23	51
3	धुई ..	993	286	255	1,426	666	171	81	729
4	जव्हार ..	416	101	293	322	..	583	1,507	154
5	इहाणू ..	1,202	422	448	769	173
6	विरार ..	637	210	994	568	..	49
7	भाईंदर ..	2,716	877	2,645	1,887	..	12	347	6,846
	ठाणे एकूण ..	6,098	1,997	4,866	5,312	747	1,075	1,974	8,341
जिल्हा-रायगड									
8	अलिबाग ..	1,219	100	630	417	9	873
9	पनवेल ..	2,282	378	2,802	3,557	1,082	1	261	1,003
10	लोपोली ..	1,965	844	1,930	1,956	1,424	2,600	951	2,288
11	महाड ..	1,021	148	1,316	456	41	249	753	961
12	पेण ..	888	148	377	76	294	1,561	44	412
13	रोहा ..	768	127	716	648	134	9	320	4
14	उरण ..	1,301	305	966	1,244	303	35	166	1,825
15	भुरूड-जंजिरा ..	621	104	150	227	63	28	55	482
16	श्रीवर्धन ..	468	176	142	328	..	1,581	28	178
17	माथेरान ..	832	122	65	482	233	60	111	156
	रायगड एकूण ..	11,365	2,452	9,094	9,391	3,574	6,124	2,698	8,182
जिल्हा-रत्नागिरी									
18	रत्नागिरी ..	2,332	473	3,777	2,092	460	5,023	335	2,685
19	चिपळूण ..	1,508	384	1,038	160	289	293	103	550
20	खेड ..	706	100	1,044	370	408	132	198	532
21	राजापूर ..	583	138	468	73	248	47	106	100
	रत्नागिरी एकूण ..	5,129	1,095	6,327	2,695	1,405	5,495	742	3,867
जिल्हा-सिंधुदूर्ग									
22	मालवण ..	1,065	307	..	483	422	91	575	944
23	त्रेंगली ..	124	216	220	446	279	44	68	237
24	सावंतवाडी ..	1,417	241	118	551	109	95	105	845
	सिंधुदूर्ग एकूण ..	2,606	764	338	1,480	810	230	748	2,026
जिल्हा-नाशिक									
25	मालेगाव ..	13,659	1,205	5,718	1,756	14,173	24,465	1,558	1,947
26	मनमाड ..	1,715	333	3,302	4,003	812	650	119	620
27	धगतपुरी ..	448	20	284	115	137	193	8	..
28	नांदगाव ..	589	118	584	417	143	1,916	..	99
29	सिस्रार ..	1,130	186	1,033	705	334	56	20	233
30	येवले ..	423	20	1,443	68	589	129	23	298
31	जिवक ..	223	38	225	308	155
32	धगूर ..	365	94	112	..	515	77	245	18
33	मटाणा ..	1,679	328	733	1,179	..	291	134	9
	नाशिक एकूण ..	20,231	2,342	13,404	8,551	16,703	27,777	2,107	3,379

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
जिल्हा-धुळे									
34	धुळे	4,074	1,352	6,954	10,226	2,452	1,399	341	1,338
35	नंदुरवार	1,079	617	1,192	102	1,148	7,466	7	512
36	शिरपुर-वरवडे	1,624	287	1,230	2,188	394	664	1,119	834
37	तळोदा	678	93	89	628	120	161	620	86
38	शहादा	1,307	148	745	1,020	491	109	..	352
39	दोंडोडा-वरवडे	1,732	205	868	1,175	255	349	473	461
40	नवापूर	328	86	254	551	..	22	..	7
	धुळे एकूण	10,813	2,788	11,332	15,890	4,860	10,170	2,560	3,590
जिल्हा-जळगाव									
41	जळगाव	8,216	1,984	8,954	7,086	2,828	13,339	7,393	5,163
42	भुसावळ	3,094	546	3,496	2,637	958	10,357	556	646
43	अमळनेर	2,979	434	2,680	5,462	1,491	7,024	54	183
44	चाळीसगाव	2,381	646	1,831	2,506	1,011	5,050	314	1,421
45	चोपडा	1,535	243	1,118	1,574	241	215	..	135
46	पाचोरा	612	230	1,101	1,667	407	..	343	262
47	फंजपूर	649	138	413	769	188	510	298	22
48	यावळ	566	69	578	667	185	282
49	रावेर	1,278	201	463	870	457	200	24	552
50	सावदा	789	116	625	636	398	1,805	800	141
51	पारोळा	542	123	1,064	792	220	60	5	281
52	धरणगाव	1,111	206	670	929	203	71	8	27
53	एरंडोल	1,005	137	31	..	346
	जळगाव एकूण	24,757	5,073	23,024	25,595	8,933	38,913	9,795	8,833
जिल्हा-अहमदनगर									
54	अहमदनगर	15,023	2,839	5,616	9,367	12,787	777	1,324	3,681
55	श्रीरामपूर	1,914	778	2,258	4,359	729	165	..	121
56	संगमनेर	398	444	2,343	2,531	1,076	3,728
57	कोपरगाव	4,358	398	1,789	1,959	559	754	..	631
58	देवळोली-प्रवरा	488	908	641	153	505	117
59	राहुरी	1,386	217	436	1,352	853	2,454	35	55
60	पाथडी	191	89	238	563	..	22
61	रहाता पिंपळस	53	..	29	54	9	30
	अहमदनगर एकूण	23,811	5,673	13,350	20,338	16,004	7,900	1,873	4,635
जिल्हा-पुणे									
62	बारामती	2,018	681	795	1,940	778	969
63	लोणावळा	2,118	291	1,216	1,589	1,012	2,840	132	82
64	सासवड	731	288	601	382	86	1,283
65	जेजुरी	198	156	271	170
66	इंदापूर	655	58	297	384
67	सिर्कर	912	239	337	680	246	105	728	209
68	आळंदी	278	97	183	3	108	698	13	5
69	जुन्नर	625	97	607	524	425	1,900	373	103
70	भोीर	732	72	427	418	11	..	80	341
71	दोंड	1,099	209	373	1,245	165	103	720	306
72	तळेगाव-दाभाडे	1,057	144	2,098	263	130	51	..	1258
	पुणे एकूण	10,423	2,332	7,205	7,598	2,961	7,949	2,046	2,304
जिल्हा-सातारा									
73	सातारा	4,863	788	3,468	6,438	621	7,798	779	1,036
74	कराड	1,943	533	2,838	2,960	1,615	2,984	585	1,483
75	फलटण	1,660	313	1,321	2,316	19	390	403	713
76	रहिमतपूर	319	63	224	139	52	135
77	म्हसवड	484	143	202	646	71	..	142	18
78	वाई	1,076	174	661	1,276	210	22	31	267
79	पांचगणी	495	86	4	50	144	357	59	261
80	महाबळेश्वर	677	368	32	501	234	209	858	709
	सातारा एकूण	11,517	2,468	8,750	14,326	2,966	11,760	2,857	4,622
जिल्हा-सांगली									
81	सांगली	6,308	1,250	11,095	10,631	3,709	12,249	1,155	4,075
82	मिरज	2,167	822	225	4,368	998	6,551	854	6,429
83	इस्लामपूर	296	231	1,468	84	663	..	607	1,258
84	तासगाव	1,222	256	1,370	656	30	2,246	33	222
85	भाष्टा	479	129	547	396	43	50	..	54
86	बिटा	996	146	1,314	882	..	2,614	383	1,104
	सांगली एकूण	11,468	2,836	16,019	17,017	5,443	23,710	3,032	13,142

TABLE No. 33-12— contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
								Dist. Dhule
8,409	10,088	549	9,337	46,431	25,963	5,778	78,172	Dhule
1,270	1,789	3,497	5,046	21,927	2,641	1,695	26,263	Nandurbar
658	2,611	633	3,534	13,165	5,906	1,070	20,141	Shirpur-Warvade
550	1,256	100	121	3,246	1,187	693	5,126	Taloda
1,152	1,504	171	662	6,157	3,382	1,956	11,495	Shahada
316	1,250	66	815	6,715	3,163	185	10,063	Dondaich-Warvade
107	114	464	43	1,862	1,409	709	3,980	Nawapur
12,462	18,612	5,480	19,558	99,503	43,651	12,086	1,55,240	Dhule Total
								Dist. Jalgaon
6,877	19,433	653	6,087	68,580	19,776	1,069	89,425	Jalgaon
1,181	2,383	263	5,233	28,967	9,717	2,184	40,868	Bhusaval
1,480	1,717	93	2,735	24,615	12,723	461	37,799	Amalner
701	2,436	273	973	17,107	2,579	1,541	21,227	Chalisgaon
..	135	402	2,025	7,488	..	79	7,567	Chopda
175	780	340	2,385	7,522	1,379	525	94,226	Pachora
43	363	602	507	4,139	688	208	5,035	Faizpur
80	80	511	758	3,696	405	269	4,370	Yawal
118	694	15	723	4,901	951	352	6,204	Raver
90	1,031	134	260	5,794	386	307	6,487	Savada
2	288	107	771	3,967	799	406	5,172	Parola
18	53	531	117	3,891	205	159	4,255	Dharangaon
221	221	..	700	2,440	..	720	3,160	Erandol
10,986	29,614	3,924	23,274	1,83,107	49,608	8,280	2,40,995	Jalgaon Total
								Dist. Ahmednagar
4,566	9,571	293	3,912	60,185	17,043	11,390	88,618	Ahmednagar
218	339	329	3,912	14,783	9,407	1,158	25,348	Shrirampur
865	865	146	3,223	14,754	1,852	1,624	18,230	Sanganner
450	1,081	297	1,224	12,419	3,060	882	16,361	Kopergaon
..	622	..	458	3,270	668	1,453	5,391	Deolali-Pravara
539	629	130	349	7,806	490	408	8,704	Rahuri
64	64	..	605	1,772	2	741	2,515	Pathardi
..	39	30	46	251	34	210	495	Rahata Pimples
6,702	13,210	1,225	13,729	1,15,240	32,556	17,866	1,65,662	Ahmednagar Total
								Dist. Pune
5,365	5,365	174	1,160	13,880	8,818	1,404	24,102	Baramati
201	415	260	1,269	11,010	13,133	7,169	31,312	Lonavala
2,784	2,784	72	2,356	8,583	34	891	9,508	Saswad
36	36	..	263	1,094	..	304	1,398	Jejuri
242	242	..	279	1,915	322	884	3,121	Indapur
121	1,058	53	179	3,809	206	3,147	7,162	Sirur
399	417	213	73	2,070	300	134	2,504	Alandi
204	680	4,858	1,216	824	6,898	Junnar
156	577	40	17	2,294	1,666	651	4,611	Bhor
409	1,435	..	129	4,758	255	2,163	7,176	Daund
152	1,410	..	712	5,865	6,006	4,711	16,582	Talegaon-Dabhade
10,069	14,419	812	6,437	60,136	31,956	22,282	1,14,374	Pune Total
								Dist. Satara
2,584	4,399	241	3,379	31,995	9,919	1,254	43,168	Satara
1,778	3,846	405	1,847	18,971	7,489	1,442	27,902	Karad
1,037	2,153	425	107	8,704	6,370	3,852	18,926	Phaltan
37	172	..	58	1,027	103	413	1,543	Rahimatpur
80	240	..	27	1,813	320	1,401	3,534	Mhaswad
188	486	257	837	4,999	3,546	1,619	10,164	Wai
138	458	508	560	2,662	370	2,757	5,789	Panchagani
..	1,567	485	2,163	6,236	1,781	5,902	13,919	Mahabaleswar
5,842	13,321	2,321	8,978	76,407	29,898	18,640	1,24,945	Satara Total
								Dist. Sangli
9,191	14,421	711	10,931	71,305	39,710	38,684	1,49,699	Sangli
1,799	9,082	293	4,692	29,198	3,221	781	33,200	Miraj
1,148	3,013	..	3,404	9,161	227	228	9,616	Islampur
199	454	25	376	6,635	309	938	7,832	Tasgaon
28	82	..	142	1,868	185	467	2,520	Ashta
328	1,815	133	252	8,152	1,263	829	10,244	Vita
12,693	28,867	1,162	19,797	1,26,319	44,915	41,927	2,13,161	Sangli Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
जिल्हा सोलापूर									
87	बारशी	2,796	525	3,304	2,989	948	6,241	503	1,195
88	पंढरपूर	4,198	693	3,835	4,648	1,645	7,103	258	1,297
89	करमाळा	790	134	133	596	127	41	148	182
90	सांगोला	630	146	1,248	581	145	..	249	84
91	अक्कलकोट	969	215	169	909	394	3,230	199	220
92	मंगळवेढा	563	151	499	663	1	..	6	44
93	भेदगी	250	62	229	226	..	135	..	68
94	दुधनी	387	56	230	11	73
95	कुडवाडी	947	101	753	453	119	2,318
	सोलापूर एकूण	11,530	2,083	10,400	11,076	3,452	19,068	1,363	3,090
जिल्हा कोल्हापूर									
96	इचलकरंजी	7,076	2,756	6,468	9,649	6,651	5,005	3,185	2,065
97	जयसिंगपूर	1,481	357	1,426	895	222	2,863	319	248
98	मलकापूर	403	406	112	291	..	2	..	3
99	मुरूगळ	528	59	178	382	7
100	वडगाव	1,081	178	590	491	342	163	298	169
101	गडहिंगलज	831	126	442	999	87	2,451	113	134
102	कुरुवडा	660	142	..	561	46	54	195	232
103	कागळ	533	107	378	461	7	47	17	743
104	पन्हाळा	279	26	3	60	..	65	74	12
	कोल्हापूर एकूण	12,872	4,157	9,597	13,789	7,362	10,650	4,201	3,606
जिल्हा औरंगाबाद									
105	पैठण	270	169	98	671	..	44	202	106
106	ककड	780	162	395	140	100	182
107	वेजापूर	1,011	157	1,192	664	25	66	21	22
108	खुलदाबाद	357	63	7	289	..	7	28	118
109	गंगापूर	510	97	244	575	13	25	6	89
	औरंगाबाद एकूण	2,928	648	1,936	2,199	38	282	357	517
जिल्हा जालना									
110	जालना
111	शंबड
112	भोकरदन
113	परतूर
	जालना एकूण	7,730	1,827	3,328	5,223	392	3,151
जिल्हा परभणी									
114	परभणी	3,613	1,585	4,008	3,811	1,594	407	407	1,329
115	हिंगोली	1,623	940	1,842	2,109	14	64	1,479	734
116	मानवत	1,741	86	1,013	909	26	54	65	12
117	वसमतनगर	1,384	148	629	689	1	5	53	127
118	सोनपेठ	367	57	66	81	110
119	सैल	1,105	209	720	858	5	198	63	293
120	पुर्णा	688	131	1,153	582	2	203	14	311
121	जिन्नूर	886	63	317	784	..	71	8	302
122	गंगाखेड	111	176	517	914	50	90	139	890
123	पाथरी	469	76	189	471	5	44	16	157
124	कळमनुरी	708	53	99	156	..	73	88	64
	परभणी एकूण	12,695	3,524	10,553	11,364	1,697	1,209	2,332	4,329
जिल्हा बीड									
125	बीड	2,621	615	2,553	3,497	179	10	1,803	1,020
126	अंबिओगाई	817	206	611	755	20	66	425	800
127	परळी-बैजनाव	1,877	609	1,984	2,429	55	252
128	भाजलेगाव	854	166	616	424	68	74	134	463
129	नेवराई	1,265	72	466	665	..	102	..	153
130	धाकर	449	91	157	185	..	9	145	99
	बीड एकूण	7,883	1,759	6,387	7,955	322	513	2,507	2,535

TABLE No. 33.12 (19.3)—contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
Dist. Solapur								
2,624	4,322	243	2,470	23,838	4,314	8,940	37,092	Barshi
961	2,516	117	976	25,731	13,719	1,630	41,080	Pandharpur
212	542	145	508	3,016	1,125	542	4,683	Karmala
5	338	29	218	3,335	546	399	4,280	Sangola
231	650	..	2,394	8,930	1,560	4,810	15,300	Akkalkot
1	51	..	280	2,208	4,065	522	6,795	Mangalwedha
66	134	..	73	1,109	..	119	1,228	Maindargi
882	882	..	189	1,778	..	108	1,886	Dudhani
520	520	..	1,232	6,443	984	538	7,965	Kurduwadi
5,502	9,955	534	8,290	76,388	26,313	17,608	1,20,309	Solapur Total
Dist. Kolhapur								
4,981	10,231	701	9,762	58,299	51,680	43,899	1,53,878	Ichalkaranji
272	839	90	1,024	9,197	715	1,079	10,991	Jaysingpur
656	659	..	194	2,067	..	81	2,148	Malkapur
506	506	..	99	1,759	156	358	2,273	Murgud
179	646	62	250	3,803	1,004	643	5,450	Vadgaon
178	425	51	1,731	7,143	896	2,460	10,499	Gadhingalaj
71	498	51	619	2,631	401	947	3,979	Kurundwad
197	957	34	391	2,915	890	935	4,740	Kagal
58	144	53	326	956	86	708	1,750	Panhala
7,098	14,905	1,042	14,396	88,770	55,828	51,110	1,95,708	Kolhapur Total
Dist. Aurangabad								
755	1,063	354	1,353	4,022	58	178	4,258	Paithan
1,007	1,289	..	525	3,291	..	512	3,803	Kannad
1,684	1,727	2	681	5,525	1,455	1,188	8,168	Vaijapur
46	192	..	62	977	68	364	1,409	Khuldabad
185	280	..	303	2,047	580	611	3,238	Gangapur
3,677	4,551	356	2,924	15,862	2,161	2,853	20,876	Aurangabad Total
Dist. Jalna								
..	Jalna
..	Ambad
..	Bhokardan
..	Partur
..	8,681	335	1,534	32,201	13,177	18,854	64,232	Jalna Total
Dist. Parbhani								
1,386	3,122	214	2,542	20,896	2,094	1,034	24,024	Parbhani
685	2,895	112	406	10,008	537	2,501	13,046	Hingoli
541	618	..	131	4,578	442	64	5,084	Manwat
766	446	..	155	3,957	87	413	4,457	Basmatnagar
177	287	..	245	1,103	..	532	1,635	Sonpeth
24	380	..	887	4,362	740	335	5,437	Saitu
693	1,018	67	116	3,960	..	392	4,352	Purna
..	310	..	533	2,964	945	918	4,827	Jintur
..	1,029	99	647	3,633	824	427	4,884	Gangakhed
823	996	..	1	2,251	..	398	2,649	Pathri
169	321	..	235	1,615	..	874	2,489	Kalamnuri
5,264	11,925	492	5,868	59,327	5,669	7,888	72,884	Parbhani Total
Dist. Beed								
380	3,203	1,111	178	13,967	2,159	2,017	18,143	Beed
20	1,245	16	401	4,137	699	921	5,757	Ambejogai
1,854	1,854	..	3,184	12,244	710	1,444	14,398	Parli-Vaijnath
276	873	10	133	3,218	963	465	4,646	Manjlegaon
195	348	..	77	2,995	715	680	4,390	Georai
20	264	..	336	1,491	..	688	2,179	Dharur
2,745	7,787	1,137	4,309	38,052	5,246	6,215	49,513	Beed Total

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
जिल्हा नांदेड									
131	नांदेड	9,092	1,531	5,398	4,298	5,246	1,809	3,333	3,102
132	बिल्लोली	401	36	181	4	14	184
133	उमगी	329	25	143	306	..	11	..	58
134	भुद्रखेड	590	103	204	403	1	72
135	कंधार	749	72	515	474	3	82	2	141
136	हादगाव	470	49	281	209	20	27	..	64
137	धर्माबाद	749	99	514	748	1	63	45	52
138	देगलूर	1,233	143	881	1,021	..	330	18	239
139	कुडलवाडी	350	36	107	179	..	2
140	मुखेड	302	86	192	362	..	56
141	किनवट	705	70	249	464	2	23	2	4
142	लोहा	25	6	6	24	..	3
143	वाघाला
नांदेड एकूण		14,995	2,256	8,671	8,492	5,287	2,662	3,400	3,660
जिल्हा उस्मानाबाद									
144	उस्मानाबाद	1,264	354	3,501	1,435	150	2,122	5	223
145	तुळजापूर	800	239	432	526	159	908	202	80
146	उमरगा	559	274	389	397	..	18
147	पर्राडा	386	74	199	92	1	15	14	25
148	भूम	544	41	318	241	9	80	..	80
149	मुहूम	224	39	216	188	283	73
150	नेळदुर्ग	391	64	205	156	60	216
151	कळंब	994	107	585	653	12	89
उस्मानाबाद एकूण		5,162	1,192	5,845	3,688	331	3,232	564	697
जिल्हा लातूर									
152	लातूर	3,716	1,188	6,802	4,889	2,062	2,141
153	उदपीर	2,399	1,640	1,243	2,818	..	177	211	333
154	अहमदपूर	633	677	277
155	निलंगा	480	110	295	385	95	1,374
156	श्रीसा	515	117	292	322	6	13	148	324
लातूर एकूण		7,743	3,055	8,632	9,091	2,068	2,331	454	2,308
जिल्हा बुलढाणा									
157	बुलढाणा	1,633	317	1,166	1,039	129	1,592	796	967
158	खामगाव	3,540	689	1,494	3,756	473	3,298	1,334	832
159	मलकापूर	1,542	250	1,265	4,084	150	1,966	61	480
160	भोगाव	1,563	168	917	1,078	203	1,991	11	28
161	जळगाव-जामोडे	445	123	..	413	78	857	99	119
162	मेहकर	928	134	570	859	315	1,284	3	153
163	नांदुरा	1,190	212	774	1,024	11	1,411	..	125
164	त्रिखली	1,506	181	620	771	370	1,314	266	..
165	देऊळगाव-राजा	1,293	89	238	541	131	1,031	200	101
166	लोणार न्युटाऊनशीप
167	सिदखेड राजा	5,166	5,036	1,901
बुलढाणा एकूण		17,826	7,199	8,945	13,565	1,866	14,744	2,770	2,805
जिल्हा अकोला									
168	अकोला	11,848	2,078	9,146	14,314	1,502	10,408	2,926	1,012
169	भाकोट	2,579	326	590	2,482	359	2,176	38	538
170	कारंजा	2,341	200	251	2,167	662	2,247	45	531
171	वाशिम	988	287	1,509	1,664	325	2,041	14	313
172	भूतिजापूर	1,509	95	920	1,141	169	1,758	10	155
173	वाळापूर	861	159	499	419	148	1,269	8	279
174	तेल्हारा	1,000	88	232	472	95	520	443	254
175	पातूर	653	42	50	195	72	571	274	..
176	मंगडळपीर	794	125	297	676	84	154	..	67
अकोला एकूण		22,573	3,400	13,494	23,530	3,416	21,144	3,758	3,149
जिल्हा अमरावती									
177	अचलपूर	4,365	852	797	2,629	693	4,350	925	470
178	अजनाथ-गुर्जा	1,053	203	529	1,227	173	1,668	3	369
179	सांभा	923	100	94	205	461	1,071	134	7
180	यहठ	1,534	164	555	916	33	1,304	13	271
181	दुर्गापूर	815	158	530	1,052	228	1,357	658	..
182	सांभूर देळे	704	78	124	451	100	567	14	62
183	सांभूर बाजार	772	40	14	482	221	887	19	61
184	धामणगाव	1,344	92	279	633	254	1,168	32	198
185	सांभूरजना	416	44	150	306	40	1,111	..	100
186	भिसळदरा	350	67	34	6	11	180
अमरावती एकूण		12,276	1,798	3,106	7,907	2,203	13,483	1,809	1,718

TABLE No. 33.12 (19.3)—contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
3,788	10,223	603	12,802	50,951	5,744	5,380	62,075	Dist. Nanded
108	108	..	30	1,561	..	56	1,617	Nanded
..	58	6	..	872	..	1,057	1,929	Billoli
525	525	..	591	2,495	..	270	2,765	Umari
82	225	..	127	2,247	614	548	3,409	Mudkhed
92	156	..	2	1,214	50	832	2,096	Kandhar
31	128	..	726	3,028	366	1,122	4,516	Hadgaon
103	360	..	420	4,388	632	1,878	6,898	Dharmabad
208	208	..	44	926	..	119	1,045	Degluc
..	..	14	163	1,175	13	463	1,651	Kundalwadi
..	6	..	226	1,745	524	971	3,240	Mukhed
..	4	68	..	62	130	Kinwat
..	Loha
..	Waghala
4,937	11,997	1,175	15,135	70,670	7,943	12,758	91,371	Total Nanded
..	Dist. Osmanabad
1,533	1,761	174	934	11,695	217	2,764	14,676	Osmanabad
1,293	1,575	254	258	5,151	118	686	5,955	Tuljapur
30	30	59	1,489	3,215	111	1,166	4,492	Omerga
45	84	..	476	1,327	18	210	1,555	Paranda
195	275	..	14	1,522	16	150	1,688	Bhoom
..	356	..	152	1,175	..	103	1,278	Murum
5	281	..	241	1,338	36	736	2,110	Naldurg
235	235	1	45	2,721	571	354	3,646	Kalamb
3,336	4,597	488	3,609	28,144	1,087	6,169	35,400	Total Osmanabad
..	Dist. Latur
2,757	2,757	256	5,285	29,096	2,037	3,760	34,893	Latur
1,088	1,632	..	115	10,024	2,403	2,973	15,400	Udgir
..	277	52	..	1,639	..	756	2,395	Ahmedpur
..	1,469	..	501	3,240	..	1,189	4,429	Nilanga
97	569	..	290	2,124	450	850	3,424	Ausa
3,942	6,704	308	6,191	46,123	4,890	9,528	60,541	Total Latur
..	Dist. Buldhana
289	2,052	84	382	8,390	276	1,417	10,083	Buldhana
743	2,909	224	2,786	18,169	4,372	1,65	22,706	Khamgaon
350	891	..	453	10,601	344	112	11,057	Malkapur
106	145	..	330	6,415	762	295	7,472	Shegaon
80	298	..	99	2,313	141	93	2,547	Jalgaon-Jamod
73	229	..	326	4,645	85	568	5,298	Mehkar
142	267	67	97	5,053	451	318	5,822	Nandura
115	381	105	30	5,278	1,422	368	7,068	Chikhali
11	312	412	43	4,090	387	666	5,143	Deulgaon-Raja
..	Lonar
..	..	10,615	..	22,718	..	3,766	26,484	Sindkhedi Raja
1,909	7,484	11,507	4,546	87,672	8,240	7,768	1,03,680	Total Buldhana
..	Dist. Akola
3,319	7,257	888	3,163	60,604	25,647	11,457	97,709	Akola
519	1,095	2	1,953	11,562	877	957	13,396	Akot
571	1,147	88	63	9,166	1,999	927	12,092	Karanja
514	841	..	3,263	10,918	272	1,088	12,278	Washim
37	202	..	46	5,840	537	103	6,480	Murtizapur
39	326	..	57	3,738	84	57	3,879	Balapur
42	739	..	80	3,226	243	1,813	5,282	Telhara
215	489	..	9	2,081	910	350	3,341	Parur
154	221	..	1,446	3,797	90	131	4,018	Mangrupir
5,410	12,317	978	10,080	1,10,932	30,659	16,883	1,58,474	Total Akola
..	Dist. Amravati
848	2,243	852	1,790	18,571	1,019	727	20,317	Achalpur
337	709	..	417	5,979	224	413	6,616	Anjangaon-Surji
237	378	..	227	3,459	735	1,095	5,289	Morshi
381	665	14	951	6,136	525	1,524	8,185	Warud
..	658	..	295	5,093	358	380	5,831	Daryapur
17	93	63	14	2,194	106	43	2,343	Chandur Rly.
28	108	172	132	2,828	834	118	3,780	Chandur Bazar
79	309	..	2,215	6,294	..	237	6,531	Dhamangaon
6	106	41	20	2,234	467	28	2,729	Shendurjana
28	219	101	67	844	..	396	1,240	Chikhaldara
1,961	5,488	1,243	6,128	53,632	4,268	4,961	62,861	Total Amravati

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
जिल्हा	यवतमाळ								
187	यवतमाळ	3,203	663	1,461	6,302	201	5,075	121	782
188	बणी	2,141	318	990	1,707	404	1,465	133	675
189	पुसद	1,526	205	578	1,866	513	2,494	..	3,246
190	दारव्हा	781	75	281	57	196	1,026
191	पांढरकवडा	703	403	436	816	121	908	354	294
192	दियस	1,058	409	384	1,110	467	1,805	1,081	132
193	उमरखेड	1,296	177	1,367	1,314	138	1,605	302	203
194	घाटंजी	781	68	290	100	148	948	..	68
	यवतमाळ एकूण	11,489	2,318	6,087	13,272	2,188	15,326	1,991	5,400
जिल्हा	बघी								
195	बघी	3,242	821	2,930	4,102	272	3,966	663	3,471
196	द्विगणघाट	1,660	420	1,453	2,416	447	3,158	28	355
197	आर्वी	1,156	161	371	1,514	414	1,787	129	49
198	पुलगाव	1,407	188	702	1,757	355	1,920	102	271
199	देवळी	633	68	120	283	109	477	57	45
200	सिन्दी	536	43	85	218	86	629	241	28
	बघी एकूण	8,634	1,704	5,661	10,290	1,683	11,937	1,220	4,219
जिल्हा	नागपूर								
201	कामठी	3,063	397	921	3,200	1,076	3,459	897	65
202	उमरखेड	1,493	218	318	1,044	332	1,674	344	233
203	रामटेक	685	169	54	636	252	1,156	16	151
204	खापा	391	96	154	303	71	583	1	55
205	कळमेश्वर	1,118	112	630	330	10	706	291	153
206	मोवाड	329	38	30	155	79	479	322	70
207	सावनेर	824	180	382	672	19	980	41	230
208	काटोल	1,627	223	907	1,498	544	2,326	233	791
209	नरखेड	806	115	9	653	643	1,807	225	1,002
210	मोहपा	355	55	79	263	67	351	..	137
	नागपूर एकूण	10,691	1,603	3,484	8,754	3,093	13,521	2,370	2,887
जिल्हा	भंडारा								
211	भंडारा	2,933	694	14	2,497	11	2,996	57	473
212	गोंदिया	4,821	876	1,643	5,715	839	5,827	1,276	1,470
213	तुमसर	2,107	369	685	1,869	..	3,193	..	130
214	पवनी	1,062	81	188	297	21	2,672	10	232
215	तिरोरा	1,177	166	190	532	18	863	12	237
	भंडारा एकूण	12,100	2,186	2,720	10,910	889	15,551	1,355	2,542
जिल्हा	चंद्रपूर								
216	चंद्रपूर	3,545	1,185	2,591	7,120	892	5,431	12	2,080
217	बल्लासपूर	2,587	479	496	3,856	123	2,377	563	559
218	बरोरा	1,908	202	688	1,091	358	1,505	31	130
219	राजुरा	1,144	23	432	440	..	913	362	542
220	मूल	31	36	56	59	10
	चंद्रपूर एकूण	9,215	1,925	4,263	12,566	1,373	10,226	968	3,321
जिल्हा	गडचिरोली								
221	गडचिरोली	584	251	278	..	421	6	239	298
222	देमाईगंज	602	138	291	253	46	148
	गडचिरोली एकूण	1,186	389	569	253	467	6	239	446
महानगरपालिका									
223	मुंबई	2,81,217	1,64,200	11,93,016	13,62,056	7,26,917	8,00,119	1,548	3,18,348
224	ठाणे	28,120	31,795	65,857	74,434	31,102	43,296	42,924	44,491
225	कल्याण	32,384	8,211	38,703	28,014	14,186	9,485
226	पुणे	46,062	14,922	56,243	..	1,25,593	97,400
227	पिंपरी-चिंचवड	19,088	28,305	82,606	57,009	14,127	25,214	6,829	20,376
228	नासिक	21,914	9,181	36,554	22,810	9,384	38,633	8,739	20,429
229	सोलापूर	13,506	4,101	37,015	27,261	12,749	42,721	32,708	..
230	भोळगापूर	14,634	3,237	4,631	35,286	12,354	60,126
231	औरंगाबाद	22,337	6,478	17,617	21,011	3,327	11,236
232	अमरावती	15,438	3,620	3,295	15,468	4,188	16,586	143	4,537
233	नागपूर	70,641	18,547	72,753	54,379	15,483	50,705	7,155	37,357
	महानगरपालिका एकूण	5,65,341	2,92,597	16,08,290	16,97,728	9,69,410	11,95,521	1,00,046	4,45,538

TABLE No. 33-12—contd.

(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
								Dist. Yavatmal
216	1,119	399	47	18,470	6,360	2,812	27,642	Yavatmal
230	1,038	3	676	8,742	2,108	834	11,684	Wanj
..	3,246	..	1,025	11,753	508	1,419	13,680	Pusad
105	105	453	708	3,682	..	482	4,164	Darwha
33	681	..	179	4,247	1,052	2,358	7,657	Pandharkawada
165	1,378	..	855	7,466	846	104	8,415	Digras
229	734	..	1,167	7,798	1,695	761	10,254	Umerkhed
61	129	..	602	3,056	510	2,007	5,583	Ghatanji
1,039	8,430	855	5,259	65,224	13,078	10,777	89,079	Total Yavatmal
								Dist. Wardha
1,433	5,567	191	4,143	25,234	4,670	98	30,002	Wardha
459	842	..	3,076	13,472	3,599	784	17,855	Hinganghat
207	385	..	671	6,459	..	23	6,482	Arvi
70	443	11	384	7,167	326	148	7,641	Pulgaon
99	201	..	212	2,103	141	168	2,412	Deoli
..	269	..	33	1,899	20	261	2,180	Sindi
2,268	7,707	202	8,519	56,334	8,756	1,482	66,572	Total Wardha
								Dist. Nagpur
714	1,676	13,792	560	1,033	15,385	Kamptee
433	1,010	41	373	6,503	894	523	7,920	Umrer
32	199	4	485	3,640	919	2,550	7,109	Ramtek
347	403	96	641	2,738	48	21	2,807	Khapa
133	577	..	181	3,664	114	270	4,048	Kalmeshwar
55	447	..	49	1,606	96	253	1,955	Mowar
194	465	..	502	4,023	1,562	2,605	8,190	Saoner
464	1,488	1	861	9,475	2,220	656	12,357	Katol
..	1,227	..	540	5,800	271	443	6,514	Narkhed
4	141	..	386	1,697	448	395	2,540	Mohpa
2,376	7,633	142	4,018	52,939	7,132	8,749	68,820	Total Nagpur
								Dist. Bhandara
198	728	147	3,975	13,995	1,316	120	15,431	Bhandara
1,679	4,425	1,542	6,545	32,233	7,310	81	39,624	Gondiya
608	738	..	960	9,921	..	340	10,261	Tumsar
49	291	35	63	4,710	535	64	5,309	Pauni
129	378	..	188	3,512	35	27	3,574	Tirora
2,663	6,560	1,724	11,731	64,371	9,196	632	74,199	Total Bhandara
								Dist. Chandrapur
8,414	10,506	1,158	6,403	38,831	358	2,535	41,724	Chandrapur
2,768	3,890	466	1,620	15,894	85	463	16,442	Ballarpur
1,143	1,304	..	305	7,361	324	531	8,216	Warora
515	1,419	50	190	4,611	..	572	5,183	Rajura
1	11	7	167	367	17	313	697	Mul
12,841	17,130	1,681	8,685	67,064	784	4,414	72,262	Total Chandrapur
								Dist. Gadchiroli
2	539	10	341	2,430	888	1,026	4,344	Gadchiroli
209	357	..	2,361	4,048	756	2,676	7,480	Desaiganj
211	896	10	2,702	6,478	1,644	3,702	11,824	Total Gadchiroli
								Municipal Corporations
1,72,785	4,92,681	35,679	8,14,660	58,70,545	5,48,873	6,46,455	70,65,873	Bombay
76,165	1,63,580	16,099	27,950	4,82,233	82,509	1,01,810	6,66,552	Thane
14,327	14,327	2,397	58,377	2,06,084	19,590	1,02,378	3,28,052	Kalyan
43,903	43,903	6,945	1,75,000	5,66,068	4,900	886	5,71,854	Pune
42,747	69,952	3,347	1,28,100	4,27,748	..	5,59,107	9,86,855	Pimpri-Chinchwad
26,476	55,644	4,695	1,05,875	3,04,690	..	59,390	3,64,080	Nashik
..	32,708	1,349	29,337	2,00,747	25,301	53,201	2,79,249	Solapur
26,627	26,627	2,386	1,80,543	3,39,824	17,030	10,948	3,67,802	Kolhapur
4,961	4,961	4,982	87,873	1,79,822	36,964	62,279	2,79,065	Aurangabad
11,288	15,968	1,099	1,310	76,972	3,801	5,274	86,047	Amravati
20,818	65,330	3,727	30,011	3,81,576	58,417	35,889	4,75,882	Nagpur
4,40,097	9,85,681	82,705	16,39,036	90,36,309	7,97,385	16,37,617	1,14,71,311	Total of Municipal Corporations.

Source: Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Bombay.

34. संकीर्ण :

३४.१. या विभागात सावकारीचे व्यवहार, रिझर्व्ह बँकेचे व्यवहार, आयकराचे वर्गीकरण, नोंदलेले दस्तऐवज, विवाह व सार्वजनिक निवडणुकांचे निकाल यासंबंधी आकडेवारी दिलेली आहे. आर्थिक गणनेसंबंधी आकडेवारीही यात दिलेली आहे.

३४.२. राज्यातील सावकारी कर्जाची नियमित होणारी देवाण-घेवाण ही मुंबई सावकारी नियंत्रण कायदा, १९४६ नुसार नियंत्रित करण्यात येते. या कायदानुसार सावकाराला ज्या क्षेत्रात व्यवसायासाठी अनुज्ञप्ती मिळाली असेल त्याच क्षेत्रात व अशा अनुज्ञप्तीच्या अटीनुसारच त्याला आपला व्यवसाय करणे आवश्यक असते.

३४.३. ह्या विभागात ३१ मार्चच्या अखेरीस आयकर भरणाऱ्यांचे आयकर पात्र उत्पन्न गटानुसार वर्गीकरण देण्यात आले आहे. आयकरदात्याचे पुढीलप्रमाणे उपविभाग पाडण्यात येतात— (अ) वैयक्तिक, (ब) हिंदु अभाविकत कुटुंबे, (क) अनोदणीकृत व्यवसाय, (ड) व्यक्ती समूह, (इ) नोंदणीकृत व्यवसाय, (फ) संस्था, ह्या तक्त्यात दाखविलेले उत्पन्न हे एकूण उत्पन्नातून नुकसानभरपाई व इतर अनुज्ञेय सूट वगळून राहिलेले करपात्र उत्पन्न असते. मुंबई विवाह कायदा, विशेष विवाह कायदा व इतर कायदानुसार राज्यात नोंदलेल्या विवाहांची संख्या देण्यात आली आहे. मुंबई विवाह नोंदणी कायदा, १९५४ हा राज्यातील सर्व महानगरपालिका, नगरपालिका आणि तालुक्यांची मुख्यालये यांना लागू करण्यात आला आहे.

34. MISCELLANEOUS :

34.1. In this section are given data on money-lending operations of Reserve Bank, classification of Income Tax, documents and marriages registered and results of general elections. Data on Economic Census are also given.

34.2. The transaction of money-lending in the State are controlled under the provisions of the Bombay Money Lenders Act, 1946. According to the Act, no money-lender is to carry on the business of money-lending except in the area for which he has been granted a licence and except in accordance with the terms and conditions of such licence.

34.3. In this section, classification of the assesseees, assessed to income tax according to range of income assessed to tax their income and tax payable for the assessment year ending 31 st March assesseees are subdivided into (i) individuals, (ii) Hindu undivided families, (iii) unregistered firms, (iv) association of person, (v) registered firms, (vi) companies. The total income shown in the table represents the income assessed to tax after deduction, set of the losses and other admissible rebate from gross income. The number of marriages registered in Maharashtra State under Bombay Marriages Act, Special Marriages Act, and other Acts is given. The Bombay Registration of Marriages Act, 1954, is applicable to all the corporation cities, municipal towns and headquarters of tahsils.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS.

तक्ता क्रमांक/TABLE No: 34.i

रेडक्रॉस संस्थांची जिल्हानिहाय शाखा, सभासद व प्रथोभोचाण स्वयंसेवक संस्था
Red Cross branches, their Membership and First Aid Posts by District in
(1987)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा शाखा. (2)	एकूण सभासद Total Membership (3)	समुदायी संस्था No. of Groups		कनिष्ठांची संस्था No. of Juniors		युवकांची संस्था No. of Youths		District Branch (2)
			मुले Boys (4)	मुली Girls (5)	मुले Boys (6)	मुली Girls (7)	मुले Boys (8)	मुली Girls (9)	
1	मुंबई महार	6,392	99*	..	1,825	2,613	Bombay City
2	ठाणे	140	Thane
3	नाशिक	1,379	Nashik
4	जळगांव	93	Jalgaon
5	पुणे	426	302*	..	3,368	3,938	115	160	Pune
6	सातारा	126	Satara
7	सोलापूर	322	Solapur
8	कोल्हापूर	1	Kolhapur
9	औरंगाबाद	25	Aurangabad
10	लातूर	14	Latur
11	अकोला	98	Akola
12	भंडारा	1,421	7	1	510	95	90	70	Bhandara

टिप—* मुंबई महार व पुणे या शाखाकरिता समुदायी संस्था अनुक्रमे—९९ व ३०२ आहे. , मात्र याबाबतची मुले व मुली अशी वेगवेगळी विपतवारी उपलब्ध नाही
Note—* Breakup of Boys and Girls in respect of No. of Grops in Bombay city and Pune is not available.

आधार.—भारतीय रेडक्रॉस संस्था, महाराष्ट्र विभाग, मुंबई.
Source.—Indian Red Cross Society, Maharashtra State, Branch, Bombay.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 34-2

रेडक्रॉस संस्थांचे जिल्हावार उत्पन्न व खर्च
Income and Expenditure of Red Cross Societies by district in
(1987)

अनक्रमांक Serial No.	जिल्हा नावा	आरंभीची शिल्लक Opening balance	उत्पन्न Income	खर्च Expenditure	अखेरची शिल्लक Closing balance	Name of Red Cross district
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	बृहमंबई	1,43,059	3,54,708	2,58,615	1,71,066	Greater Bombay
2	ठाणे	1,63,665	3,65,471	3,28,259	2,27,148	Thane
3	नाशिक	6,639	51,106	45,383	12,362	Nashik
4	जळगांव	1,960	13,875	7,919	119	Jalgaon
5	पुणे	7,03,253	16,42,596	14,56,702	8,03,982	Pune
6	सातारा	10,928	3,111	6,186	8,211	Satara
7	सोलापूर	8,66,260	10,69,174	7,55,103	10,65,018	Solapur
8	कोल्हापूर	5,121	6,941	7,542	4,519	Kolhapur
9	औरंगाबाद	19,450	4,273	2,639	21,084	Aurangabad
10	लातूर	3,110	10,90,084	9,90,081	1,02,313	Latur
11	अकोला	8,945	1,57,256	1,54,876	11,325	Akola
12	भंडारा	71,734	13,444	18,817	66,061	Bhandara

साधर :- भारतीय रेडक्रॉस संस्था, महाराष्ट्र विभाग, मुंबई.

Source.—Indian Red Cross Society, Maharashtra State Branch, Bombay.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 34.3

महाराष्ट्रातील विश्रामघाणे, विश्रामगृहे व कक्ष संख्या
Number of Rest Houses and Dak Bungalows by district
(1986)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	विश्रामघाणे व विश्रामगृहे Rest Houses & Dak Bungalows	कक्ष संख्या No. of Suits	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
1	महम्मदई	6	66	Greater Bombay
2	ठाणे	22	73	Thane
3	रायगड	29	50	Raigad
4	रत्नागिरी	21	57	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	14	28	Sindhudurg
6	नाशिक	18	92	Nashik
7	धुळे	25	79	Dhule
8	जळगाव	7	16	Jalgaon
9	अहमदनगर	51	137	Ahmadnagar
10	पुणे	36	164	Pune
11	सातारा	23	74	Satara
12	सांगली	16	36	Sangli
13	सोलापूर	22	66	Solapur
14	कोल्हापूर	18	56	Kolhapur
15	औरंगाबाद	22	104	Aurangabad
16	जालना	Jalna
17	परभणी	11	23	Parbhani
18	बीड	13	55	Beed
19	नांदेड	12	38	Nanded
20	उस्मानाबाद	9	36	Osmanabad
21	लातूर	9	27	Latur
22	बुलडाणा	9	18	Buldana
23	अकोला	29	75	Akola
24	अमरावती	2	4	Amravati
25	यवतमाळ	21	51	Yavatmal
26	वर्धा	10	31	Wardha
27	नागपूर	21	87	Nagpur
28	भंडारा	15	40	Bhandara
29	चंद्रपूर	21	49	Chandrapur
30	गडचिरोली	19	38	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	531	1,670 /	Maharashtra State

आधार : सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source.—Public Works Department, Government of Maharashtra, Bombay.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

सवता क्रमांक/TABLE No. 34.4

बिगर शेतकी आस्थापनांची संख्या व त्यातील रोजगार
Number of Non-agricultural Establishments and Employment

आर्थिक गणना/Economic Census, 1980

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा District	आस्थापना Establishment			नेहमीचे कामगार Usually employed			पगारी कामगार Hired workers			District (2)	
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)	
1	बृहन्मंबई	..	1,63,384	1,63,384	..	19,30,076	19,30,076	..	17,44,112	17,44,112	Greater Bombay	
2	ठाणे	..	14,839	25,039	39,878	1,38,151	2,67,190	4,05,341	1,28,757	2,46,850	3,75,607	Thane
3	रायगड	..	8,922	4,600	13,522	46,630	38,710	85,340	42,364	34,299	76,663	Raigad
4	रत्नागिरी	..	17,556	3,712	21,268	58,564	28,269	86,833	54,306	25,692	79,998	Ratnagiri
5	नाशिक	..	10,199	13,988	24,187	50,157	1,54,727	2,04,884	46,472	1,40,378	1,86,850	Nashik
6	धुळे	..	6,901	5,811	12,712	29,788	43,126	72,914	27,274	37,726	65,000	Dhule
7	जळगाव	..	9,756	7,193	16,949	46,517	66,748	1,13,265	42,588	59,392	1,01,980	Jalgaon
8	अहमदनगर	..	12,009	5,558	17,567	83,234	42,419	1,25,653	76,800	36,358	1,13,158	Ahmadnagar
9	पुणे	..	13,378	26,311	39,689	66,304	3,18,566	3,84,870	59,507	2,89,942	3,49,449	Pune
10	सातारा	..	9,866	4,606	14,472	50,876	37,360	88,236	47,421	32,600	80,021	Satara
11	सांगली	..	8,076	5,857	13,933	37,671	57,062	94,733	34,053	51,080	85,133	Sangli
12	सोलापूर	..	13,807	13,079	26,886	54,648	1,30,399	1,85,047	48,396	1,14,563	1,62,959	Solapur
13	कोल्हापूर	..	12,110	12,795	24,905	70,414	1,11,530	1,81,944	63,785	96,429	1,60,214	Kolhapur
14	औरंगाबाद	..	5,801	6,625	12,426	22,599	67,520	90,119	20,075	61,666	81,741	Aurangabad
15	परभणी	..	5,865	5,500	11,365	17,307	34,662	51,969	15,334	30,175	45,509	Parbhani
16	बीड	..	4,381	3,185	7,566	17,273	22,065	39,338	15,364	19,048	34,412	Beed
17	नांदेड	..	6,015	4,548	10,563	22,632	35,627	58,259	20,575	31,451	52,026	Nanded
18	उस्मानाबाद	..	8,390	5,066	13,456	27,950	32,407	60,357	25,381	29,061	54,442	Osmanabad
19	बुलढाणा	..	6,046	4,013	10,059	18,836	29,784	48,620	17,186	26,503	43,689	Buldhana
20	अकोला	..	6,392	5,407	11,799	25,448	45,854	71,302	23,310	39,900	63,210	Akola
21	अमरावती	..	6,238	7,030	13,268	20,575	53,577	74,152	18,672	46,731	65,403	Amravati
22	यवतमाळ	..	6,117	3,899	10,016	22,500	32,654	55,154	20,690	28,853	49,543	Yavatmal
23	वर्धा	..	3,833	2,993	6,826	14,248	31,653	45,901	13,237	29,026	42,263	Wardha
24	नागपूर	..	6,388	18,338	24,726	56,755	1,59,852	2,16,607	54,426	1,42,058	1,96,484	Nagpur
25	भंडारा	..	6,298	3,484	9,782	44,968	29,440	74,408	41,097	26,074	67,171	Bhandara
26	चंद्रपूर	..	7,679	2,786	10,465	36,429	30,521	66,950	33,868	28,465	62,333	Chandrapur
महाराष्ट्र राज्य		..	2,16,862	3,64,807	5,81,669	10,80,474	38,31,798	49,12,272	9,90,938	34,48,432	44,39,370	Maharashtra State

साधन :—अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई./Source.—Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Bombay..

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

सक्ता क्रमांक/TABLE No. 34-5

मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ खाली दिलेल्या अनुज्ञप्तीची जिल्हावार संख्या.
Number of licences granted in each district under the Bombay Money Lenders' Act, 1946
1987-88

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	अनुज्ञप्ती करिता आलेल्या अर्जांची संख्या Number of applications received	दिलेल्या अनुज्ञप्तींची संख्या Number of licences granted	नूतनीकरण केलेल्या अनुज्ञप्तींची संख्या Number of licences renewed	कायदेशीर अनुज्ञप्तीधारक सावकारांची संख्या Number of money-lenders holding valid licences	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	बृहन्मुंबई	2,292	137	2,106	2,243	Greater Bombay
2	ठाणे	287	29	252	281	Thane
3	रायगड	45	1	43	44	Raigad
4	रत्नागिरी	4	2	2	4	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	4	..	4	4	Sindhudurg
6	नाशिक	77	4	73	77	Nashik
7	धुळे	41	..	39	39	Dhule
8	जळगांव	70	5	56	61	Jalgaon
9	अहमदनगर	30	..	9	9	Ahmadnagar
10	पुणे	227	29	84	113	Pune
11	सातारा	87	7	77	84	Satara
12	सांगली	108	6	102	108	Sangli
13	सोलापूर	259	20	231	251	Solapur
14	कोल्हापूर	149	5	144	149	Kolhapur
15	औरंगाबाद	20	..	6	6	Aurangabad
16	जालना	32	6	9	15	Jalna
17	परभणी	60	11	32	43	Parbhani
18	बीड	6	6	..	6	Beed
19	नांदेड	74	24	30	54	Nanded
20	उस्मानाबाद	23	..	23	23	Osmanabad
21	लातूर	69	12	42	54	Latur
22	बुलढाणा	57	3	20	23	Buldhana
23	अकोला	115	10	105	115	Akola
24	अमरावती	180	24	149	173	Amravati
25	यवतमाळ	43	3	30	33	Yavatmal
26	वर्धा	85	4	26	30	Wardha
27	नागपूर	627	33	484	517	Nagpur
28	भंडारा	250	19	157	176	Bhandara
29	चंद्रपूर	148	12	18	30	Chandrapur
30	गडचिरोली	40	7	33	40	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		5,509	419	4,386	4,805	Maharashtra State

आधार—सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.
Source:—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Govt. of Maharashtra, Pune

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तबता क्रमांक/TABLE No. 34.6

जिल्हावार अनुज्ञप्तीधारक सावकारांच्या व्यवहारांची माहिती
Transactions of licensed money-lenders in each district

1987-88

(रुपये लाखात/Rs. in lakhs)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ च्या कलम २२ खाली सूट न मिळालेले Not exempted under section 22 of the Bombay Money-Lenders Act, 1946			मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ च्या कलम २२ खालील सूट मिळालेले Exempted under section 22 of the Bombay Money-Lenders, Act, 1946			District (2)
		व्यापाऱ्यास दिलेली कर्जे Loans advanced to traders	विगर व्यापाऱ्यास दिलेली कर्जे Loans advanced to non-traders	एकूण कर्जे Total loans advanced	व्यापाऱ्यास दिलेली कर्जे Loans advanced to traders	विगर व्यापाऱ्यास दिलेली कर्जे Loans advanced to non-traders	एकूण कर्जे Total loans advanced	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहन्मुंबई	..	2,58,378	2,58,378	Greater Bombay
2	ठाणे	302	38,649	38,951	Thane
3	रायगड	201	913	1,114	Raigad
4	रत्नागिरी	1	114	115	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	54	161	215	Sindhudurg
6	नाशिक	819	15,544	16,363	Nashik
7	धुळे	514	4,280	4,794	Dhule
8	जळगांव	38	4,134	4,172	..	9	9	Jalgaon
9	अहमदनगर	1,865	4,266	6,131	Ahmadnagar
10	पुणे	3,850	13,215	17,065	4,396	..	4,396	Pune
11	सातारा	109	15,505	15,614	Satara
12	सांगली	3,550	10,397	13,947	Sangli
13	सोलापूर	54,901	32,614	87,515	Solapur
14	कोल्हापूर	60	483	543	Kolhapur
15	औरंगाबाद	170	563	733	Aurangabad
16	जालना	400	225	625	Jalna
17	परभणी	264	1,257	1,521	Parbhani
18	बीड	..	111	111	Beed
19	नांदेड	54,731	..	54,731	Nanded
20	उस्मानाबाद	7,987	1,703	9,690	Osmanabad
21	लातूर	35,854	7,201	43,055	Latur
22	बुलढाणा	1,036	3,986	4,972	Buldana
23	अकोला	..	14,891	14,891	Akola
24	अमरावती	3,037	54,781	57,818	..	1,868	1,868	Amravati
25	यवतमाळ	836	5,097	5,933	Yavatmal
26	वर्धा	186	4,543	4,729	Wardha
27	नागपूर	850	87,166	88,016	..	3,378	3,378	Nagpur
28	भंडारा	450	17,036	17,486	Bhandara
29	चंद्रपूर	407	9,439	9,846	Chandrapur
30	गडचिरोली	758	3,012	3,770	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	1,73,230	6,99,614	7,82,844	4,396	5,255	9,651	Maharashtra State

आधार—सहकार भायुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar Co-operative Societies, Maharashtra State, Pune.

वर्षातील शेवटचा शुक्रवार Last Friday of the year	घरून विभाग Issue Department						बँक व्यवहार विभाग Banking Department				
	जबाबदारी Liabilities			मालमत्ता Assets			जबाबदारी Liabilities				
	चलनात असलेल्या नोटा in circulation	एकूण तयार केलेल्या नोटा Total notes issued	सोन्याची नाणी व लगडी Gold coin and bullion	परदेशी रोखे Foreign securities	रुपये नाणी(अ) Rupee coin (a)	भारत सरकारचे रुपयातील रोखे Govt. of India rupee securities	केंद्र शासन Central Government	राज्य शासन State Government	इतर Others	एकूण इतर घरून Total including others	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	
1960-61	1,985	1,993	118	123	120	1,632	76	29	159	264	
1965-66	2,866	2,891	116	95	94	2,586	51	26	298	375	
1970-71	4,212	4,221	183	273	52	3,714	251	13	289	553	
1975-76	6,535	6,573	183	272	13	6,105	661	10	2,243	2,913	
1980-81	13,733	13,755	226	2,364	56	11,110	778	11	5,732	6,521	
1984-85	23,132	23,150	246	1,564	12	21,328	5,421	4	13,411	18,836	
1985-86	25,519	25,535	247	1,564	72	23,652	160	19	16,945	17,124	
1986-87	28,762	28,775	274	1,564	45	26,892	54	15	19,371	19,440	
1987-88	33,812	33,827	274	1,564	51	31,938	76	15	21,310	21,401	

टीप.—(अ) भारत सरकारच्या रुपयांच्या नोटा घरून.
(ब) भरलेले पांडवल आणि राखीव पांडवल.
(क) रोख आणि अल्प मुदतीचे रोखे घरून.

आकडे संक्षिप्त केल्यामुळे स्तंभ (११) व (१३) मधील बेरजा जुळणार नाहीत.

साधार.—रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया, बुलेटिन, मार्च १९८७.

MISCELLANEOUS

TABLE No. 34-7

Financial statistics relating to the Reserve Bank of India

(कोटी रुपयात)
(In crore rupees)

बैंक व्यवहार विभाग Banking Department							
जबाबदारी Liabilities		मालमत्ता Assets					
		ठेवी Deposits					
इतर जबाबदाऱ्या (ब) Other liabilities(b)	एकूण ठाळेबंद Total liabilities or assets	नोटा व नाणी Notes and coins	परदेशात असलेली शिल्लक (क) Balance held abroad (c)	कर्ज व आगाऊ रकमा Loans and advances	खरेदी केलेली विले आणि वटाव Bills purchased and discounted	गंतवणूक Investments	इतर मालमत्ता Other assets
(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)
231	495	8	13	225	39	181	20
349	724	25	15	455	63	132	43
689	1,242	10	77	958	38	113	46
2,137	5,050	37	1,246	2,053	739	444	531
5,108	11,629	23	1,956	3,504	3,162	1,593	1,390
7,146	27,982	18	4,179	7,277	7,927	6,513	2,070
11,641	28,765	16	3,859	5,197	10,501	7,596	1,606
14,227	33,667	13	4,028	6,205	12,700	9,046	1,672
15,517	36,918	15	3,461	7,540	3,156	20,869	1,877

Notes.— (a) Including Government of India Rupee notes.

(b) Including paid up capital and reserves.

(c) Including cash and short-term securities.

Details may not add up to totals and Cols. (11) and (13) due to rounding.

Source.— Reserve Bank of India Bulletin, March 1987.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

सफ़ता क्रमांक/TABLE No. 34-8

नोंदलेल्या वस्तुऐवजांची संख्या व वर्णन व हस्तांतरित केलेल्या मालकीचे मूल्य/Number and description of registered documents and value of property transferred.
(1985-86)

(रुपये लाखात)
(Rs. in lakh)

क्र.सं. Serial No.	विवरण Description	स्वावर मालकीबाबतच्या नोंदी Registrations affecting immovable property						अंयम मालकीबाबतच्या नोंदी Registrations affecting immovable property			जिल्हा District	
		नोंदणी कार्यालये Registration offices		अवधीची Compulsory		ऐच्छिक Optional		एकूण Total		अंयम मालकीबाबतच्या नोंदी Registrations affecting immovable property		
		संख्या No.	एकूण मूल्य* Aggregate value	संख्या No.	एकूण मूल्य* Aggregate value	संख्या No.	एकूण मूल्य* Aggregate value	संख्या No.	एकूण मूल्य* Aggregate value	संख्या No.		एकूण मूल्य* Aggregate value
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	
1	बुध्दपूर	2	23,743	37,932	9,806	12,065	33,549	49,997	447	40	Greater Bmbay	
2	ठाणे	8	18,877	6,657	9,950	6,696	28,827	13,353	83	..	Thane	
3	रायगड	8	7,105	1,164	528	224	7,633	1,388	29	..	Raigad	
4	रत्नागिरी	6	5,660	496	89	10	5,749	506	2	1	Ratnagiri	
5	सिंधुदुर्ग	5	5,678	292	138	10	5,816	302	127	..	Sindhudurg	
6	नाशिक	11	25,713	2,243	1,810	98	27,523	2,350	302	1	Nashik	
7	धुळे	6	12,549	1,515	202	285	12,751	1,800	300	4	Dhule	
8	जळगाव	15	26,699	2,785	655	2,336	27,354	5,121	318	7	Jalgaon	
9	अहमदनगर	14	33,624	3,327	1,695	580	35,319	3,907	266	75	Ahmednagar	
10	पुणे	13	41,086	4,206	9,452	13,251	50,538	17,457	8,974	622	Pune	
11	सातारा	9	25,264	2,910	754	151	26,018	3,062	72	..	Satara	
12	सांगली	10	21,342	2,244	2,352	584	23,694	2,828	125	..	Sangli	
13	सांगली	11	24,294	2,932	1,649	309	25,943	3,241	104	..	Slapur	
14	कोल्हापूर	10	27,437	3,107	399	249	27,836	3,356	159	..	Kolhapur	
15	औरंगाबाद	6	24,820	8,647	929	715	25,749	9,361	463	64	Aurangabad	
16	जालना	4	16,842	8,815	95	831	16,937	8,646	24	..	Jalna	
17	परभणी	7	22,632	1,609	429	12	23,061	1,621	106	2	Parbhani	
18	बीड	7	22,092	1,792	1,278	198	23,370	1,990	82	..	Beed	
19	नांदेड	8	20,604	1,825	6,541	711	27,145	2,536	20	1	Nanded	
20	उस्मानाबाद	6	10,286	8,465	256	410	10,542	8,875	113	15	Osmanabad	
21	लातूर	5	14,055	8,565	248	16	14,303	8,581	341	33	Latur	
22	बुलढाना	13	19,915	2,266	137	8	20,052	2,274	96	..	Buldana	
23	अकोला	13	27,064	1,830	321	32	27,385	1,862	342	1	Akola	
24	अमरावती	12	21,469	1,467	323	194	21,729	1,661	592	..	Amravati	
25	यवतमाळ	14	11,908	1,30,758	348	5,577	12,256	1,36,335	334	450	Yavatmal	

26	वर्धा	6	11,879	1,210	400	32	12,279	1,242	209	789	Wardha
27	नागपूर	13	29,793	4,397	820	76	30,613	4,473	308	36	NagPur
28	भंडारा	13	18,139	1,520	177	..	18,316	1,520	25	..	Bhandara
29	चंद्रपूर	10	8,740	817	325	815	9,065	1,633	181	10	Chandrapur
30	गडचिरोली	4	2,984	2,990	7	136	2,991	3,127	Gadchiroli
				269	5,82,293	2,57,783	52,113	46,611	6,34,406	3,04,395	14,544	2,137	

*अंदाजे मूल्य.

*Estimated Value.

टीप.—आकडे संक्षिप्तात दिल्यामुळे वेरजा जुळणार नाहीत.

Note.—Totals may not adding up due to rounding.

आचार.—नोंदणी महानिरीक्षक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Office of the Inspector General of Registration, Government of Maharashtra, Pune.

34. संकीर्ण/MISCELLANEOUS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 34-9

महाराष्ट्र राज्यातील नोंदलेल्या विवाहांची संख्या
Number of marriages registered in the State of Maharashtra

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष Year	बुलम्बई विवाह कायद्याखालील Under Bombay Marriage Act	विशेष विवाह कायद्याखालील Under Special Marriage Act	इतर कायद्याखालील Under Other Acts	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	1966-67	20,583	1,129	460	22,172
2	1970-71	21,453	3,359	438	25,250
	1975-76	20,394	633	6	21,033
4	1980-81	26,609	2,061	18	28,688
5	1981-82	20,836	3,075	19	32,930
6	1982-83	31,983	2,825	94	34,902
7	1983-84	29,223	3,090	173	32,486
8	1984-85	33,646	2,945	20	36,611
9	1985-86	29,152	2,320	57	31,529

जाचार—नोंदणी महाविरीसक; महाराष्ट्र शासन, पुणे.

Source.—Inspector General of Registration, Government of Maharashtra, Pune.

सुद्धिपत्र/ERRATA

अनुक्रमांक Serial No.	पान क्रमांक Page No.	तक्ता क्रमांक Table No.	बाब Item	स्तंभ क्रमांक Column No.	चूक Incorrect	वाचवे Read
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	2	भारताशी तुलना	1.9	2	साक्षरतेचे प्रमाण	साक्षरतेचे प्रमाण
2	4	"	5.4 (ड) बॉक्सईट (उत्पादन)	2	१८८७	१९८७
3	4	"	6 वीज	3	दशलक्ष कि. वॉ. तास	गाळावे
4	5	"	7.3 Banking Offices	2	(As on 31st Dec. 1985)	(As on 31st Dec. 1987)
5	8	सारांशाचे तक्ते 1.1	3 Net Area Sown	2	Net area shown	Net area sown
6	20	10	2 (a) चालू किमतीनुसार	7	4 489.78	4,489.8
7	24	जिल्हावार निवडक निर्देशांक Districtwise Selected Indicators	शेषक	..	१९८६-८७	१९८७-८८
	25				1986-87	1987-88
	26				१९८६-८७	१९८७-८८
	27				1986-87	1987-88
	28				१९८६-८७	१९८७-८८
	29				1986-87	1987-88
	30			
	31			
	32			
	33			
	34			
	35			
	36			
	37			
	38			
	39			
8	31	"	बहिर्धारण अमिनीच्या आकार वगैरेप्रमाणे	64 to 70	विहित	बहिर्
9	49	1.5	3 रायगड, 1981	6	+17.61	+17.69
10	60	1.9	XXI	1	XXI बोले/Bhole	चोले/Chole
11	118	1.28	महाराष्ट्रात व बहुलम्बईमध्ये जन्म ठिकाण व नोंदणी या-नुसार स्थलांतरितांची लोक-संख्या.	शीर्षक	जन्म ठिकाण व नोंदणी.	जन्म ठिकाण व नोंदणी ठिकाण.
12	130	2.4	सातारा जिल्हा 5 मेढा (जावळी)	16	26	20
13	130	2.4	सांगली जिल्हा (पावसाचे दिवस) 4 कवठे महाकाळ	7	अस्पष्ट	6.2
14	133	2.4	अमरावती जिल्हा पाऊस/Rainfall	1	8 अचलपूर 5 दर्यापूर 6 अंजनगांव सुरजी 7 चांदूर बाजार	5 अचलपूर 6 दर्यापूर 7 अंजनगांव सुरजी 8 चांदूर बाजार
15	133	2.4	अमरावती जिल्हा 6 दर्यापूर पाऊस/Rainfall	15	35.0	35.8
16	134	2.4	नागपूर जिल्हा 9 पावसाचे दिवस/Rainy days	4	2	3

गृहपत्र/ERRATA—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
17	136	2.4	II ठाणे जिल्हा 12 डहाणू (वे)	30	..	43
18	137	2.4	रायगड जिल्हा 14 कर्जत पाऊस/Rainfall	29	3279.3	3279.0
19	137	2.4	IV रत्नागिरी जिल्हा	31	3754	3759
20	137	2.4	सिधदुर्ग जिल्हा 1 देवगड सर्वसाधारण पाऊस	31	..	2246
21	140	2.4	9 सांगली पाऊस /Rainfall	29	351.1	315.1
22	140	2.4	सोलापूर जिल्हा सर्वसाधारण पाऊस	31	..	582
23	141	2.4	परभणी जिल्हा सर्वसाधारण पाऊस 6 सिद्धेश्वर कॉम्प	31	954	994
24	141	2.4	8 बसमथ	27	1318.4	1378.4
25	141	2.4	1 बीड केंद्राचे नांव	2	Beed Collection	Beed (Collector)
26	143	2.4	अमरावती जिल्हा 2 बडनेरा	31	..	848
27	143	2.4	4 चांदूर रेल्वे सर्वसाधारण पाऊस	31	551	851
28	144	2.4	1 नागपूर विमानतळ	23	73.7	61.4
			1 नागपूर विमानतळ	25	92.3	9.3
29	144	2.4	2 नागपूर फार्म	23	60.0	60.6
30	145	2.4	गडचिरोली जिल्हा 7 धर्नास	19	112.3	117.3
31	151	3.3	27 नागपूर	10	12,934	12,994
32	207	5.12	(16) जालना	7	6,218	2,618
33	245	10.2	केंद्र व राज्य शासनाची महसूल खात्याकडून येणे असलेली रक्कम.			
			3 ठाणे (ग्रा.)	24	29,157	29,648
			4 रायगड	24	38,906	38,157
34	276	10.11	35 भीक मागण्याविरोधका कायदा.	4	109	1,091
35	376	17.3	15 औरंगाबाद (कर्ज)	7	2,454	4,454
36	386	17.14	ग्रामविकास व सहकार	शीर्षक	19 ग्रामविकास व सहकार	17 ग्राम विकास व सहकार
37	390	17.16	येणे कर्ज 8 जळगाव	10	36,294	362
			9 अहमदनगर	10	257	94
			10 पुणे	10	36	257
			11 सातारा	10	119	36
			12 सांगली	10	115	119
			13 सोलापूर	10	559	115
			14 कोल्हापूर	10	99	559
			15 औरंगाबाद	10	21	99
			16 जालना	10	116	21
			17 परभणी	10	..	116
38	390	17.16	गुंतवणूक 8 जळगाव	11	32,244	3,239

गुद्दिपत्र । ERRATA—contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
39	406	19.5	19. उत्पादन	शीर्षक	VII उद्योग आणि खाणकाम	उद्योग आणि खाणकाम
40	408	19.6	19. उत्पादन	शीर्षक	VII उद्योग आणि खाणकाम	उद्योग आणि खाणकाम
41	417	20.2	1980-81 विद्युतीकरण झालेल्या गावांची एकूण गावांशी टक्केवारी.	6	70.21	70.20
42	424	21.3	4.1 बाह्यवृत्तीच्या पेढ्यातील सामान.	3	..	210
			"	5	..	210
			"	7	..	210
43	445	22.14	19 राजपूरी	1	राजपूरी Rajpuri	राजपूर Rajapur
44	475	26.14	विवरणपत्र सादर करणाऱ्या कामगार संघटना	4	विवरणपत्र सादर करणाऱ्या कामगार संघटना.	विवरणपत्र सादर करणाऱ्या कामगार संघटनांची संख्या.
45	489	26.27	शीर्षक (इंग्रजी)	..	State Govt. employees by class according to 1987 total emoluments range excluding vacant posts	State Govt. employees by class according to total emoluments range excluding vacant posts
46	543	28.2	एकूण (अ) सर्वसाधारण सेवा	3	2,01,15	2,01,158
47	543	28.2	"	4	36,548	36,54
48	551	28.11	एकूण (Grand Total)	5	89,70,116	93,70,116
49	560	28.17	2.1 (अ) स्थानिक संस्थास	2	20,500	23,500
50	586	29.8	शीर्षक	..	32-किमती व निर्देशांक	29-किमती व निर्देशांक
50	586	29.8	2 अकोला	8	12.00	172.00
51	589	29.8	14 मिरची नागपूर	7	574.00	745.00
52	637	33.11	168 अकोला	15	76,697	73,697